L. 151.

Athenaei

Dipnosophist[illegible]

[illegible]

Spach

ATHENAEI Dipnoſophiſtarum ſiue Cœnæ ſapientum

LIBRI XV.

NATALE DE COMITIbus Veneto nunc primũ è Græca in Latinam linguã uertente.

COMPLVRIBVS EX MANVSCRIptis *antiquiſsimis exemplaribus, Mediceæ præſertim bibliothecæ, in hac poſteriore editione additis, quæ in Græcè hactenus impreſsis uoluminibus non reperiebantur.*

Cum Cæſ. Maieſtatis gratia & priuilegio.

BASILEÆ.

BARNABAS PRAMPERGIUS IURISCON. AD Natalem Comitem uirum doctissimum.

Iam pridem optatum frustrà, qui uerteret, ingens,
Prudentum cœnas, nemo repertus, opus:
Dignus Athenæo, nisi tu, Natalis, habendus,
Interpres, mundo iudice, nullus erat:
Desperatam alijs, sumis tu uiribus æquis
Materiam, numeris condecorasq́ suis.
Te duce Athenæus Romam migrauit Athenis,
Tam Latio doctus, quàm patrio ore loqui,
Et dape tam uaria mensas, lautaq́ refertas
Promit: ἀμαλθείας dixeris esse κέρας.
Si tibi pro meritis hominesq́, deiq́ fauerent:
Tu princeps hominum, par fieresq́ deis.

SERENISSIMO
AC POTENTISSIMO PRINCIPI
FERDINANDO Romanorum, Pannoniæ, & Boemię Regi. Imperatori designato, Infanti Hispaniarum, Archiduci Austrię, Duci Burgundię, &c. Comiti Tyrolis, &c. Domino clementissimo.

OPTAVI pro mea summa in te obseruantia, qua uel nomen ipsum Serenissimæ Maiestatis tuæ semper sanctissimè colui, Potentissime REX FERDINANDE, ut aliqua mihi concederetur occasio, qua possem meum erga Serenissima Maiestatem tuam beneuolum animum omnibus, tibiq; in primis patefacere. Verum cum illud uel re ipsa, uel uerbis effici oportere intelligerem, quorum alterum minimè pro rei dignitate poteram, alterum fucatum plerunque & fictum, in Reges præcipuè, existimari consueuit, dubius animo sanè fui dudum quid mihi esset agendum. Attamen in his tam uarijs multiplicibusq; cogitationibus me lex ea grauissimi sapientissimiq; Lycurgi confirmauit, qua homines parua sacrificia Dijs immortalibus offerre iubebantur: tum ne grauioribus impensis deterriti ad res sacras rarius accederent: tum etiam, quòd rationi fortasse magis conuenit, quia Deos ipsos non uictimarum præstan

tiam, magnificẽtiam ùe sacrorum respicere existimabat, sed ipsos honestos, sanctos, ac pios sacrificãtium animos. His ego rationibus non mediocriter commotus sum, ut te quoq;, quẽ incredibilis humanitas, uerè Regem: ingenium acutissimum, Sapientẽ: singularis morum præstantia, Virum bonũ: eximia in Deos pietas, Admirabilẽ: omnia simul coniuncta, Immortalem efficiunt, non ad meorum munerum tenuitatem, sed ad integritatẽ animi, summũq; Maiestati tuæ obsequendi studium respicere putauerim. Quòd si pro dignitate, amplitudineq; tua tibi non planè satisfecero; non patiar tamen, ut uacuis prorsus (ut aiũt) manibus, ueluti neque ad Persarum Rege: licebat, accedam. Ad te igitur sapientissimum Principem, sapientissimum mitto Dipnosophistam, quẽ nuper non sine magno labore è tenebris, in quibus hactenus latuerat, eduxi, Maiestatisq; tuæ sanctissimo nomini consecraui. Neq; ullum sanè munus præstantius, honorificentius, aut magis regnum à me amplitudini tuæ præstari posse arbitrabar, quàm illud, per quod uariarum nationum mores, Regum delicias, Imperatorumquè magnificentiam cognosceres: quippe cum ea omnia, quæ à uobis Regibus, Regina pecunia (ut ait Satyricus) comparari possunt, elargiri sit superuacaneum omnino, & artificiosum quoddam fœnerationis genus; quæ neque ego profectò præstare possum, neque, si possem, res minus te dignas præstarem. Illa uerò quæ scitè excogitata fuerunt, quæq; exquisito quodam studio elaborata, cum & rariora sint, & quia diuino solum ingenio comparantur, non in omni-

um

un facultate constituta, & honorificentissima esse munera, & maximè regia semper existimaui. Quare si cui dubium esset huiusmodi esse Athenæum, qui diuino ingenio præditus plurima scite admodum excogitarit. operæprecium certè foret, ut longiore uterer oratione ad illius diuinissimum ingenij acumen, singulareq́ue iudicium declarandum. Verum quia omnibus ferè uiris eruditis clarum esse uidetur cuiusmodi sit, hoc unum dicere ausim, nisi Plutarchus inter humaniorum literarum authores priorem locum occupasset, hunc, meo quidem iudicio, facile primum locum fuisse obtenturum. Cognosces enim Rex Sapientissime ex huius eruditissimi hominis scriptis, quantopere differant, non modò nostrorum temporum mores ab illis antiquiorum uirorum, uerumetiam singularum prouinciarum ac ciuitatum homines, quod spectat ad uiuendi rationem, quantopere inter se fuerint diuersi. Cognosces inquam Regum Persarum, ac omnium, qui ob res gestas celeberrimi fuerunt, Romanorũ, scilicet Macedonum, Aegyptiorum, Philosophorũ, & omnium nationum, ingenium. Cognosces uariorum hominnm delicias, intemperantiam, frugalitatem, tyrannides, liberalitatem, magnificentiam, res gestas, stratagemata, acutè dicta, & omnia ea denique quibus ignoratis scripsit diuinissimus Plato Græcos ab Aegyptijs semper pueros fuisse iudicatos. Ita uerò fit ut magnopere dubitem inter humaniorum ne literarum scriptores, an in historicorum classibus, an inter philosophorum cœtum sit Athenæus collocandus: siquidem in-

ter hos omnium ferè grauissimus, inter illos eruditissimus, inter alios elegantissimus omnium esse uidetur. Verum quocunque in ordine cum quispiam collocarit, non dubito quin omnes ferè cæteros antecellat. Taceo admirabile, rerum antiquarum illius studium, poëticæ facultatis, ac musicæ exquisitissimam doctrinam prætermitto, nihil dicam quan opere medicinæ fuerit curiosus, quia in infinituum nostra protenderetur oratio. Hoc tantum dicam, nihil me potuisse honorificentius, nihil gloriosius, nihil diuinius deniq; excogitasse, quod ad te Regem singulari ingenio præditum mitterem. Atq; res ipsa tanto mihi honorificẽtior est uisa, quanto ab omnibus nostræ tempestatis eruditissimis hominibus difficilior fuit iudicata: nam uiros complures hoc opus ipsum aggressos esse sentio, qui summam inter homines doctrinæ eruditionisq; opinionẽ consecuti fuerant, qui tamen rei ipsius difficultate deterriti, rem incœptam reliquerunt, susceptũq; onus in ipso itineris ingressu, deiecerunt. Neq; ego sanè his aut audacior, aut fortior omnibus sum existimandus: sed illud non nihil mihi fuit adiumẽto, quod alijs fortasse non cõtingit, quia Reuerendissimi Card. Visæi, quẽ dignitatis gratia nomino, cuius etiã singulare ingenium semper sum admiratus, iudicio usus sum, (dandus est enim suus cuiq; honor) Gulielmiq; Serleti, uiri ob insignem tũ probitatem, tum etiã doctrinam admirabilis, atq; doctissimi uiri Constantini Rhalli, eo tempore, quo apud Reuerendissimũ Card. Vrbini, quem etiam honoris causa nomino, familiariter eram. Quo etiam tempore permultis er-

roribus Græcum exemplar expurgaui, non ſine magna antiquorum exemplarium copia. Ex quibus omnibus Serenißimæ Maieſtati tuæ perſpicuũ eſſe arbitror, me non ſolum Philoſophum è tenebris eductum ad te mittere, uerum etiam ſumma diligentia expolitum, multisq; ſordibus, quas ex longo ſitu contraxerat, expurgatum. Prætermiſi ego libenter cum reliquas ſingulares tuas uirtutes, tum inauditam, neſcio magnificentiam ńe dicam, an liberalitatem eximiam, qua, præter cætera quotidiana in omnes beneficia, uſus es, cum imperaris, ſummopereq́; curaris ut tuis ſumptibus uetus, nouumq́; Teſtamentum lingua Syriaca imprimeretur, omnibusq́; uolentibus Syris largiretur: ut ueram ſalutis ac immortalitatis inde conſequerentur cognitioné quia rei ipſius magnitudo multò aptiorem temporis opportunitatem poſtularet. Nam tanta eſt tua in omnes homines deosq́; pietas, ut ſolus & ampliſsimo Regis nomine, & ad quem ſumma totius religionis authoritas deferatur, dignus eſſe uideare. Vnum autem illud pro ſingulari tua ſapientia humanitateq́; poſtulo Rex optime atque ſapientiſsime, ut animi mei potius deſiderium, ſummumq́; Sereniſsimæ Maieſtati tuæ obſequẽdi, ſtudium quàm rei ipſius magnitudinem ſpectes. Venetijs. III. Cal. Feb. MDLVI.

SERENISSIME MAIEST. TVAE.

deditiſsimus.

Natalis de Comitibus.

AD POLITIORIS
LITERATVRAE CANDIDATOS,
Nicolaus Stopius Aloſtenſis.

APpetit alma dies Chriſti natalis Ieſu,
Vult natalitia iam ſibi quiſq; dari;
Sacra fores pulſant tũ Saturnalia Iani,
Sunt pro anni Xenio munera danda noui,
Iure ſuo hoc iuueneſq; ſenes de more repoſcunt,
Mutua ſic paſſim dona parata uides;
Muneribus uarijs inuitat amicus amicum,
Dans repetit tacitè, reddat ut ille uices;
Certatur placidè ueros ſic inter amicos
Alternis donis uincere utrinq; ſtudent:
Quo pretioſa magis, mage gratus amicus habetur,
Strena datur pueris, altera dona uiris;
Quali eſt ingenio, quali indole quiſq; relucet,
Offert munificus talia dona ſuis:
Natalis Comitum natalitia ecce parauit
Dona, quibus nullum tempus abeſſe queat;
Depereunt quæ diues Arabs, quæ decolor Indus
Adfert, ut perijt aurea gaza Midæ;
Viuida uirtutis nunquàm monumẽta recedunt,
Permanet ex merito gloria parta uiris;
Confertur Latio pulcherrima gaza Mineruæ
Diuitis è gremio concipe gratus opes:
Diuitias fundit ceu pleno copia cornu,
Pandit Athenęum data Minerua ſuum;
Prodit Athenęus ſumma integritate refertus,
Helladis & Latij maxima gemma nitens;
Romani audite hunc ueſtro ſermone loquentem,

Dipnoſo-

Dipnosophistarum sensa diserta refert,
Phocidis in Latium si quis perduxerit undam,
Num magni nobis numinis instar erit?
His maiora dedit diffundens Attica tellus
In Tyberim fontes ut peramica suos
Ascræos sitiens petat hoc de fonte liquores,
Limnocharisq; pedes hinc ferat ipse procul;
Munere Natalis Comitum datur hoc studiosis,
Quo nec thesaurus dignior orbe latet;
Tanti ego Idaspæas nec Erythræas puto gemmas,
Clara hæc ante alias nocte dieq; micat;
Annis mille quadringentis latuisse Latinos
Hanc constat, tantas contulit unus opes;
Quid non conando docilis solertia pręstat?
Hæc artes gignit, nutrit, & usus alit;
Hunc decorate uirum, quo non audentior alter,
Diuinum altipotens cui dedit ingenium;
Duxit ad optatum felix audacia portum
Cymbam, quam uirtus rexit, amore pio;
Scilicet hæc comitem fortunam Heroica iussit
Esse suis, rerum quam penes imperium;
Audentes fortuna probos iuuat, æqua uoluntas
Quos monet, at timidis ferre negabit opem:
Mobilis ignauos timor arguit, omnia turbans,
Concepta haud mentis indicat esse bonæ:
Desidia languent timidi, uota irrita fiunt,
Dum tremula obliquant uoce, timore, preces:
Infelix precibus dubijs formido repugnat,
Improbus infensi numinis horret opem;
Dicant uecordes non omnia possumus omnes,
Credo ego cordatos omnia posse uiros:
Audendũ est igitur, placidos namq; omnia cõstãt
Viribus ingenij supposuisse deos;

Liuor edax procul hinc tũ bos procul este profani,
Clauditur indignis nam sacer iste locus;
Nectare & Ambrosia fruere ò studiosa iuuentus,
Hic cibus & pueros & iuuat ipse senes;
Sumat purgato fœcundos ore liquores,
Cui corpus ualidum, mens generosa placet:
Ne prostrata graui torpescant membra ueterno,
Fac studijs absint otia fœda tuis:
Degere nam turpe est uitam Torpedinis instar,
Quæ in limo latitans torpida membra rapit,
Et struit insidias socijs, torpore, latentes
Tutetur uitam quò paricida suam;
Proh dolor, est uanis mens cæca immersa tenebris,
Infelix summæ lucis honore carens;
Heu petulans nimium leuitate agitata iuuentus
A studijs sequitur quæq; aliena bonis;
Dũ nec habẽt quod agant hedorũ more coniscãt,
Tempus abit uelox, fit labor omnis iners;
Sic uos ne illecebris rapiat uesana libido
Sit curæ, & summo posse placere Deo;
Tentandum nihil est sine numine cunctipotẽtis,
Dæmens inuita Pallade, littus arat,
Lethæum pellas pubes generosa soporem,
Marcescat somno ne iuuenile decus;
Officit ipse quidem studijs ut fructibus umbrę,
Mens uirtute uiget, semina Phœbus alit;
A teneris habitumq; animus qualẽ induit annis,
Talis progressu temporis usq; manet;
Ipse bonis fuerit si imbutus moribus, atque
Relligione sacra, sentiet omne bonum;
Sentiet hinc tacitum sacrato in pectore numen,
Iusticiæ consors, ac pietatis erit;
Virtuti æternam menti sic astrue formam
Sola sacrę mentis gloria, fine caret;

Am-

Ambitio ad fastus nec agat temeraria sensus,
  Virtus ex humili corde petita uenit;
Et uitia expellens purgatos indue mores,
  Scandunt atherios candida sola choros;
Sis memor hic natos homines nisi rebus honestis,
  Displicet excelsis improba uita deis;
Dum uires anniq; sinunt sufferre labores,
  Seminibus dabitur messis optima bonis;
Plumigeris uolucres auibus superaddidit alas
  Rerum opifex, quò se sydera ad alta ferant;
Sic homini, ingenio dedit æquos ferre labores,
  Quêis uita dignus perpete ad astra uolet;
Nil non tempus alit, rapit, ipse arctatur & usus,
  Viribus utatur tempore quisq; suis;
Omnia Vere nouo florent, noua temporis ætas,
  Exoritur, spatio sed cadit illa breui;
Ver gemmas profert, quas æstas sepe perurit,
  Decutit Autumnus, Brumaq; perdit iners;
Cura quid expediat tibi sitq; eadē quid honestū,
  Est uirtus pretium nobile sola sui;
Phœbeos adeas, fuge cautus Adonidis hortos,
  Collecti fructus ne malè depereant;
Pulchrè alitur studijs mens gratis dedita musis,
  Efficit æternos hęc alitura suos;
At studiosa cohors, quas laudes quid ne parastis
  Cui decus acceptū Græcia grata refert?
Pro natalitijs gratus parat apophoreta,
  Antipelargiam uir bonus usq; colit;
Sint dociles animi, cor purum, mensq; serena,
  Accedens tali munere gratus erit;
Vos prebete uiros, sudoribus ardua uirtus
  Gaudet, ubi accedit impetus ille sacer,

Præmia

Premia Phebęos tenebris aurora repulsis
Donec iunget equos, gramina humusq; feret
Natalis Comitum laudes nomenq; manebunt,
Sustulit ut qui humeris pondera tanta suis,
Seraq; posteritas certatim haud desinet unquam,
Inclyta magnanimi facta probare uiri,
Sentiet ex meritis opus auctum posteritate
Omnis & hunc ætas concelebrabit ouans,
Vos offerte animum syncero pectore gratum,
Pro tanto haud alias munere poscit opes
* sIt CeLebrIs CVnCtIs nataLIs & IstIVs annI,
en pIa LVX VenIt, LVMIna VIVa ferens.

* In hoc disticho numeralibus literis annus continetur.

Omnia

OMNIA QVAE IN HIS LIBRIS CONTINENTVR, PER *capita singulorum librorum diuisa.*

EX LIBRO PRIMO.

DE bibliothecis & uictorum Olympicorum munificentia. Caput 1.
De conuiuiorum scriptoribus 2
De claris gulonibus 3
De heroica uita apud Homerum, & mensis antiquis, & quid sit conuiuium æquale 4
De piscatoribus, & piscationum scriptoribus 5
De Homerico symposio 6
De cantoribus antiquis 7
De ludo pilæ, & uarijs saltationibus 8
Quòd sacrificabant antiqui post epulas, quòd Phęaces delitiosi, & de ludo procorum Penelopes 9
De decoro quod Homerus in conuiuijs seruauit, & de alijs 10
De his qui mensę assidebant, & de balneis 11
De coitus irritamentis, & coronis unguēto perfusis 12
De mechanicis tibicinibus, & deceptoribus in honore habitis 13
De claris præstigiatoribus. 14
Roma totius orbis compendium 15
De saltationibus & uestitu 16
De Musæo & Dionysio medico 17
De uerbo concidere, disponi, & accumbere 18
De uerbo πάσασθαι comedere 19
Quòd uenabantur antiqui & cur salsæ aquæ prosint lauantibus. 20

Quòd

Quòd cæpe,& olera,& fructus arborum Heroibus appo nebantur, Cap. 21
Quòd antiqui pisces, aues, & carnes elixatas comedebant. 22
De uino ueteri 23
De uinis Italicis 24
Quid prouincia quæque generosum, egregiumqúe mittat. 25
De uinis aliarum regionum 26
De quorundam regum Persarum munificentia 27
Vnde pramnium dicatur,& insularum nonullarū nominum ratio,& uinorum. 28
De propria quorundā uinorum natura, et de anthosmia 29
De uini natura & uiribus per totum 30

EX LIBRO SECVNDO.

De uini inuentione, deq; eius usu & potentia. 1
De aquarum natura & uarietate pro diuersitate locorum, de fontibus item, & abstemijs 2
De lacte & melle & eorum usibus 3
De ieiunis,& semel quotidiæ comedentibus 4
De nogaleumatis edulijs & parasitis 5
De triclinijs, quatriclinijs, stratis,& tapetibus 6
De mensis antiquis 7
De prunis Damascenis & uarijs eorum nominibus 8
De cerasis, Cratego, Chamecerafo,& sorbis 9
De moris 10
De nucibus, amygdalis,& nucibus Ponticis 11
De auellanis, nucibus,& Persicis 12
De ciceribus, lupinis,& phaselis 13
De oliuis 14

De ra-

De raphanis Cap. 15
De nucibus pineis 16
De ouis 17
De propinatione 18
De maluis 19
De colocyntis 20
De fungis & sio 21
De tuberibus & herba hydno phylla. 22
De urticis & asparagis 23
Ce cochleis 24
De bulbis & bulbinis 25
De turdis, ficedulis, merulis, & sturnis 26
De cerebro suilli 27
De pipere 28
De oleo 29
De garo, aceto, & condimentis 30
De peponibus 31
De lactucis 32
De cynara, cacto, & carduo 33
De palmæ cerebro 34

EX LIBRO TERTIO.

De faba Aegyptia 1
De cucumeribus 2
De ficubus 3
De Pomis in genere & cydonijs & Persicis 4
De citerijs malis 5
De ostreis in genere 6
De purpurarum ortu, & aliarum ostrearum 7
De margaritis 8
De foro cupediarum 9
De nominum inquisitione 10

De uulua suilla Cap. 11
Epicurea 12
De piscibus molli crusta inteἀis 13
De coἀis in sartagine 14
De uarijs panibus 15
De nonnullis panibus medicatis & multiplicibus panium nominibus 16
De uarijs placentis 17
De panium natura 18
De salsamentis 19
De nutrimento quod salsamenta præbent, & de modo bibendi 20
De potu antiquorum 21
De chondro 22

EX LIBRO QVARTO.

De Carani Macedonis conuiuio Cap. 1
De Cotyis conuiuio 2
De conuiuijs Atticis 3
De Laconicis conuiuijs 4
De conuiuijs Cretensibus 5
De conuiuijs Persarum 6
Cœna Philoxeni Cytherij 7
Cœna Cleopatræ 8
Cœna Arcadum 9
Cœna Naucratica 10
Cœna Aegyptia 11
Cœna Galatarum 12
Cœna Thracum 13
Cœna Celtarum 14
Cœna Parthorum 15
Cœna Romanorum 16

Cœnæ Tyrrhenorum & Indorum Cap. 17
Cœna Germanorum & certamina conuiualia 18
De lente 19
Diæta Pythagorica 20
De ſacriloquio & intemperantibus 21
Vaſa coquinaria 22
De condimentis 23
De ſtructoribus menſæ & coquis 24
De muſicis inſtrumentis 25
De muſices ſtudio apud antiquos 26

EX LIBRO QVINTO.

De antiquis conuiuantibus Cap. 1
De Homeri Platoniſq; ſympoſio 2
De ſympoſio Homeri & Xenophontis 3
De Antiocho uocato inſano & illius pompa 4
De pompa Ptolemæi Philadelphi 5
De naue Philopatris 6
De naue Hieronis 7
De ſcrinio 8
De Antiochi conuiuio 9
De Alexandri ſympoſio 10
De philoſopho athenione tyranno 11
Socratis falſæ uictoriæ, Xenophontisq; errores 12
Platonis multi errores circa tempora 13
Quòd philoſophi ſunt maledici 14
De Gorgonibus 15

EX LIBRO SEXTO.

De tragœdia Cap. 1
De piſcium uenditoribus 2

De aureis & argenteis uasis Cap. 3
Quòd rarum esset apud antiquos aurum & argentũ 4
De parasitis 5
De adulatoribus 6
De seruis 7
Romanorum encomium 8

EX LIBRO SEPTIMO.

De Fagesijs festis, lagenoforia, ac obsonio 1
De hello pisce 2
De amijs, deq; uoluptuosis 3
De Alphestis piscibus 4
De Anthia pisce 5
De Pompilo 6
De sacro pisce 7
De Apua & mustelo 8
De Acharno, raia, & rana 9
De Bocis 10
De membradibus 11
De Belenno, bœonibus, buglosso & congris 12
De Menecrate Ioue uocato 13
De coquorum arrogantia 14
De congro & mustelo 15
De glauco pisce 16
De Anguillis 17
De Acipensere, rubellione, encrasicholis, & hepsitis 18
De hepato, lebia, elacatenibus 19
De thunno 20
De thunna 21
De Hippuro, equo, iulijs 22
De turdis, merúlis, apro, & cremi 23
De Fidicula, cordylo, gammaro, cane 24
De Mugile 25
De Coracino 26

De Cy-

De Cydrino, gobijs, cuculo, carcharia Cap. 27
De Lupo 28
De Lato, squatina, muræna, & myro 29
De Mænis, melanuro, melanderino, ac mormore 30
De torpedine, gladio, cernua, horcyno, & asello 31
De Polypo 32
De Paguro, limaria, perca, acicula, squatina, & scaro 33
De sparo, scorpio, scombro, sargo, salpa 34
De synodonte, synagride, lacerto, scepino, umbra, syagride 35
De sepia & trigla 36
De tænijs, trachuris, taulopia, loligine, lossio 37
De sue, hyca, & phagro 38
De hiatulis, chromi, aurata, chalcide 39
De thrattis & passeribus 40

EX LIBRO OCTAVO.

De proprietate piscium quorundam locorum 1
De pluuijs piscium 2
De Nemesi Helenæ matre, de Brizo, & Philænide, & Archestrato 3
Præcepta fruendi præsentibus bonis 4
De Dorione guloso 5
De obsophagis, pisciumq; studiosis 6
De salibus Stratonici, deq; illius apophthegmatis 7
De Aristotelis curiositate 8
De nutrimento quod præbent singuli pisces 9
De Coronistis & Chelidonizan 10
De piscium uaticinijs 11
De trip[illegible]dijs & conuiuijs 12
Quòd Dei præsentes erant in conuiuijs 13
Conuiuiorum antiquorum species 14

EX LIBRO NONO.

De sinapi, perna, & paropside 1

De rapis & brassica Cap. 2
De beta,& pastinaca,porro & cucurbita 3
De auis nomine 4
De porcello 5
De multiplici coquorum disciplina 6
De septem sapientibus rei coquinariæ 7
De sue semiassato & semielixo,deq; ablatione 8
De antiquis coqui dictionibus 9
De anseribus saginatis, dimidio capitis, creocaccabo & testiculis 10
De oxalme,obsonioloq; dictionibus 11
De phasianis 12
De attagene,porphyrione,& porphyride 13
De perdicibus 14
De otis & asionibus 15
De gallis gallinaceis,passeribus,& cothurnicibus 16
De cygnis,palumbibus & columbis 17
De anate 18
De porcellis lactentibus 19
De dorcade & pauone 20
De tetrace 21
De lumbis ac subuentre 22
De lepore & cuniculo 23
De sue calydonio & syagro 24
De hœdo 25
De coquorum preceptis 26
De olla rhodonia & olla telemachi 27
De aqua & uasis quibus lauandis manibus utebātur 28

EX LIBRO DECIMO.

De Herculis;aliorumq;athletarum uoracitate 1
De uoracitate Bœotorum ac Thessalorum 2

De Pythagoræ nonnullorumq; aliorum frugalitate, ac Menedemi ſympoſio Cap. 3
De arceſilai cœna 4
Ventris obiurgatio, de uerbo cœnare 5
De uino meraciore & cyathis, 6
De pincernis 7
De uini miſtione, ac Scythico potu 8
De κοττaβίζειν conſuetudine 9
Quæ Plato dixerit de uino, ac de farina uino iniecta 10
De Lacedæmoniorũ propinationibus, quod uini ſtudioſus erat Neſtor, bibax Alexander 11
De bibacitate Philippi, alijsq; bibacibus 12
Quòd Italæ Romanæq; mulieres uino abſtinebant 13
De nationibus uini ſtudioſis 14
De ebrietate multorum malorum metropoli 15
De παροίνω, πίθι, alijsq; dictionibus 16
Aenigmatum 17

EX LIBRO VNDECIMO.

De poculis antiquis 1
De uarijs potionibus & fictilibus 2
Variæ inſaniæ ſpecies Nymphæ Bacchi nutrices 3
Qui multa pocula habuerint, de poculis literatis 4
De Gyala, Dino, Depaſtro, Dactyloto, Elephante, Epheboq; poculis 5
De hedypotide, Herculeo, hetanio, ſemiſecto, thericleo 6
De cado, cadiſco, cantharo, carcheſio, calpio, celeba 7
De cornu, ciſſybio, cotyla, ciborio, condye, cononio, cotylo, cotyla 8
De Hemina, cottabide, Cratanio, Crunio, Cyathide, calice, Cylichnide 9
De cymbijs, cypellis, cymba, cothone, poculis 10

De labronia, lacænis, lepasta, læbasio, spōdio ac lesbio 11
De pelui, lyciurgibus, mela, metaniptro, masto. mathallide, mana Cap. 12
De Nestoride poculo 13
De holmo, oxybapho, Nenestria, unge, proaro, pelica 14
De pentaploo, petachno, plemochoa, pristi, prochyta prusia 15
De rheonto, Rhyside, rhodiade, rhyto 16
De sannacra, seleucide, Callio, scypho, scytho 17
De tabæta, tragelapho, triremi, hystiaco, phiala, chryside, Argyride 18
De uase refrigerando apto 19
De odo, ouoscythio, ouo poculis 20
Quatenus bibendum sit, de Platonis Xenophontisq; contentione in conuiuijs scribendis 21
Quòd Plato in omnes erat implacidus. & quædam cōtra eius dogmata 22
Platonis discipuli tyrannici 23

EX LIBRO DVODECIMO.

Voluptatis obiurgatio 1
Voluptatis laus, Hercules uoluptatibus deditus 2
De Persarum delicijs 3
De Lydorum delicijs 4
Tyrrhenorum deliciæ ac Siculorum 5
Sybaritarum deliciæ & Crotoniatarum 6
Tarentinorum, Iapygum, ac Massyliensium deliciæ 7
De Siritarum, Milesiorum, Scytharumq; delicijs 8
Abydenorum, Ephesiorum, Samiorumq; deliciæ 9
De Colophoniorum, Ionum, Byzantiorum, Thessalorum, Aetolorum, Syracusiorumq; delicijs 10
Arycandeorum, zacynthiorum, campanorum. cumæorum, deliciæ Cap. 11

DeNi-

De Ninye Sardanapaliq́; delicijs Cap. 12
De Sagaris, Amari Stratonisq́; delicijs 13
De Nicoclis contentione & Stratonis 14
De Charete, Pisistratidis, ac Pisistrato 15
De Periclis uoluptate, Themistoclis intẽperantia, Artemonis delicijs 16
De Archidami, Isanthis, Philadelphi, Calliæq́; intemperantia 17
De Alexandri Magni delicijs 18
De Anthiochi hospitia splendida, Samiorum Laura 19
Gelonis lauacra Demetrijsq́; Phalerei uoluptas 20
Luculli deliciæ & Parrhasij pictoris 21
De Aristippi delicijs 22
Polyarchus de uoluptate differens 23
Speusippi Epicureorumq́; uoluptates 24
Sophocles uoluptatis introductor 25
De tempestate uiuentibus, & de Dionysio Heracleę tyranno pingui 26
De Ptolemęi Euergetę Alexandriq́; eius filij crassitudine 27
Lacedęmoniorum Diçta Nauclidæ ac Pythonis crassitudo 28
De tenuibus uiris 29
Quòd pędes unguento ungebantur ob dęlicias 30
Cur flores in manibus gestare delectamur 31
De uenere Callipyga 32

EX LIBRO TERTIODECIMO.

De multitudine uxorum apud antiquos 1
Heroes qui multas mulieres habuerunt 2
In amicas & uxores obiurgatio 3
Bella ob mulieres orta 4
De amore 5
Quòd in oculis præcipuè sit Amoris sedes 6

De Stoicorũ hypocresi & de pulchritudine Cap. 7
De scriptoribus rei amatorię quę amicę fuerint celebres 8
De amicarum astutia 9
De Laide iam senescente 10
De Venere meretrice & amicis Corinthijs 11
De ijs qui non uisas amauerunt mulieres 12
Massiliensium nuptiæ, uariorumq; regum amicæ 13
De Mania amica Gnatheneæq; responsis 14
Gnathænij responsa 15
De Laide, Glycerio, Nico, Hippe amicis 16
Variarum amicarum nomina Gnathæneæq; urbana responsa 17
Variarum amicarum apophthegmata 18
De uarijs amicis 19
De Leontio Epicuri, Theodote, Laidis patria & sepulchro 20
Illustrium quorundam uirorum amicæ 21
Amicarum catalogus, Illustriumq; uirorum amicæ 22
De Demosthenis intẽperantia, multiplicibusq; amicis 23
Agen actus, aliarumq; amiarum connumeratio 24
Poëtarum amicæ 25
Amor ubiq; in natura 26
Amatorij poëtæ, puerorumq; amores 27
Donaria Deis erepta, & amatis tradita 28
De statuarum amatoribus 29
Animalia rationis expertia quæ homines amarunt 30
De Persæo Citieo & Chæremone 31
Quæ mulieres ob formam excelluerint 32
Certamina de pulchritudine 33
Qui philosophos expulerint è suis regionibus 34
De Aeschine Socratico 35

X

EX LIBRO QVARTO DECIMO.

Dionysius cur insanus fingitur Cap. 1
De Anachatse, et Parmenisco metapõtino nõ ridẽtib. 92
De scurris, risusq; studiosis 3
Impostores, ac dicteriorum studiosi 4
De tibia & consonantia 5
De uarijs odis 6
De poëtarum recitatoribus & hilarœdis 7
Dicelistę, Thebani uocum inuentores 8
De Amębęo citharœdo 9
Musicæ laudes, ueræq; harmonię 10
De musice utilitate 11
De saltationibus, earumq; figuris 12
De musica antiqua 13
De sambuca & magalle 14
De phœnice, tripode, musicis instrumentis, deq; inuentoribus uarijs musicæ. 15
De cantilenarum malarum poëtis 16
Festa, in quibus domini seruiunt seruis, saturnalia, secundę mensę bellaria 17
Philoxeni citherij mensę secundę 18
De placentis 19
De pistacijs, connaro, paliuro, pyris 20
De amamallidibus, epimelidibus, malo punico 21
De palmulis & loto 22
De caricis 23
De racemis 24
De pullis, columbaceis, phasianis, & pauonibus 25
Meleagrides 26
De assatis porcellis, & elixatis cibis 27
De perdicibus ac porcellis 28
Lacedęmoniorum iniurię in Helotes seruos 29
De pernis & caseo 30

De mymate & mattya 58

EX LIBRO DECIMOQVINTO.

De cottabis Cap. 1
De coronis amantium solutis, amatorumq; foribus coronatis 2
Syrbereæ chorus, Naucratites corona, & uitices 3
Hephestion aliorum opera sibi attribuens 4
De coronis calamorum cur coronæ sint inuentæ, aut quo pacto 5
De corona Naucratite 6
De hypoglottide, Isthmiaca, antinoioq; 7
De pyleo, Iacche, hellotide, psilinis, siue thyreaticis, melilotinis coronis 8
De hypothymide & cylista 9
De struthio, ægidio, contortisq; coronis 10
De floribus uarijs coronarum, eorumq; uiribus 11
De rosis, philadelpho, heliotropio, Chelidonio Ambrosia 12
De Sisymbrijs, & quo tẽpore coronæ darẽtur cõuiuis 13
De unguentis 14
Variarum locorum unguenta, eorumq; uires 15
De Bacchare, brẽthio, rigio, psagda, plagonio, megallio, unguentis 16
De nardino, fæda, unguentorumq; studiosis 17
Cur unguentis usi sint in conuiuijs 18
De Iamo coronæ inuentore 19
De potu boni dæmonis 20
De carminibus conuiualibus, &, pæanibus 21
Stridulæ odæ, syrbenæ chorus 22
De parodis 23
De lucernis & facibus 24

FINIS.

INDEX

INDEX EORVM OMNIVM, *QVAE IN TOTO HOC ATHENAEI opere obſeruatione digna uiſa ſunt.*

ABſcythyzare 830
Abydus amica. 932
Acacallis 1089
Acephala carmina 1009
Aceti uis 113
acetũ optimũ condimẽtorũ 113
acetum Decelicum 113
achæina panis 181
acharnus 462
achræſtus 162
acinij 1088
acicula 513
acipenſer 475. & 484
aconitum unde dictum 142
actus ab amicis inſcriptus 902
adeſpotæ 440
adiatomi 406
adonis in lactucis abditus, eiuſq́ue allegoria 116
adulatio ciuitas 414
adulaores arabum ex legẽ 406
adulatorum contumeliæ 414
ælinus 987
æolis harmonia 996
æoliæ 496
ægidium 1086
æſchylus ebrios in tragœdiã primus induxit 677
ægyptia cœna 245
æſchines Socraticus 975
agis gulo 551
aglais uorax 658
agron bibax 696
ægeus mulierum ſtudioſus 885
ægyptij uoraces 664
ænigmatum ſpecies 709
ænigmata non ſoluentium pœna 710
ænigma quid ſit 709
agamẽnõ mulierũ ſtudioſus 885
agathoclea amica 917
ageſilaus ob dicteriũ pugna abſtinuit 985
agnonis delitiæ 854
albulorum ſpecies 498
alcibiadis amicę 914
alcibiadis delitiæ 846
alcibiadis magnificentia 3
alciſthenis ueſtis 857
alcius Roma ob uoluptates expulſus 868
alcæus uini ſtudioſus 681
alcęus ebrius peruenuſta ſcripſit 679

alcetas

alcetas infundibulum 691
alcman uorax 660
aleter 1007
alexandri delitiæ 854
alexandrocolaces 853
alexáder Aegypti rex crassus 873
alexandri cōtentio cū attalo 886
alexandri temperantia 960
alex. puerorum amator 960
alexandri Syri conuiuium 224
alexandri magni sumptus 238
alexander bibax 687
alexamenes dialogi inuētor 799
alicarius panis 180
alosæ 526
alphestare 455
alphestæ pisces 455
amalæ 986
amamallides 1037
amasis bibax 693
amatoriarū rerū scriptores 901
ambrosia 1091
ambrosiæ uis 65
ames 1028
amiarum uis ex Hicesio 450
amiæ quæ bonæ & quando 450
amæbeus 994
amiæ nomen 520
amiæ 449
amiani delitiæ 1028
amicarum qui encomia scripserunt 942
amicarum artes 903
amicas Solō primus statuit 905
amicæ quæ dicantur 909
amicalia festa 910
amicæ cumulus 911
amicæ inter sacrificia 911
amicę & tibicinæ uetitæ 978
amicarum nomina 928
amicæ conuersę ad pudicitiam. 918
amicarum Atheniensium numerus 928
amitrochates 1048
amygdalę 87. & 90
amphicypellum 765
amphiphon 1028
amphipolus 438
amora placenta 1038
amorbites 1038
amor Deus optimus 894
amoris sedes oculi 897
anas à natando 528
anates 629
anacreon ebrius fingitur 679
anacharsis responsum 705
anacharsis de uita dictum 679
anacharsis risus 978
anapala saltatio 1006
anarita 148
anaxander adulator 408
ancyle 1066
ancylatus 1066
andria cœna 303
andromachus carpenus adulator

tor 411
androcides piſcium gulo 546
anguillarum coitus 481
anguillarum ætas 481
anguillarum ortus 481
anguilla Deus Aegypti 479
anguillæ pro uictimis immolantur 479
anguillarum piſcatio 48
anguillæ 479
anguillæ Elori
aniſo & epiſtium 707
antheas lindius 704
anſeres ſaginati 611
antigonus bibax 693
antinoium 1082
antiochus magnus bibax 695
antiochus bibax & inſanus 654
antiochi inſani mores 314
antiochi munificentia 855
antiochus philoſophus expulit. 868
antiochorum conuiuia 343
anthoſmias uinum 53
antiſthenes Socraticus aſpaſiam amauit
anutis pulcherrima 970
aorni fluuij piſces 531
apelles laidem uirginem habuit
aper & Chromus 491
apetæ 440
aphritis 460
apia 1059
aplyti raphani 98
apophraſe 438
apuæ 460
apua neptuno ſacra 528
aqua frigida poſt ficus bibenda. 132
aquam bibere ſanitati cõfert 78
aquæ refrigerandi ratio 204
aquæ tepidæ ac frigidæ uis 68
aquæ quę malæ 70.& 77
aquæ pluuię cur bonæ 78
aquæ quę bonæ 70.& 77
aquæ potores per totum 74
ambroſia flos 1098
adramyttinum 1101
amaracinum unguentum 1105
arum 594
archidamus delitiarum ſtudioſus 849
arę unde dictæ 426
arethuſę piſces 532
arcadion bibax 690
arcadion adulator 406
arcadia cœna 240
arceſilai urbanum dictum 667
archeſi molpus 294
archippe 942
archephon paraſitus 398
arięus 708
arięorum proſpelatę 708
ariſton philoſophus 665
argentũ quo pacto inuẽtum 381

argini

argiui ac tirynthij bibaces 700
argyrides 794
ariamnis opulentia 343
aristides frugalis 664
arichippus gulo 649
aristippi summum bonum 863
aristotelis curiositas per totū 562
aristoteles gulo 548
arysthichi cyathi 672
artemon delitijs deditus 845
aristodemus Cratini amator 959
aromatheus piscis 516
arysteres cyathi 672
asellus gallarius 502
aschedorus 639
asinus piscis 567
asionum aucupium 622
asion saltationis genus 622
asionum duo genera 622
asparagus 104
asparagi natura 105
aspis Iochexra 164
assata mala 1047
astaci 173
astaci, squillę, locustę senectutē exuunt 174
asterię 475
astydamas Milesius uorax 655
athenesis 1089
athenienses philosophos expulere 801
atheniensis populus 843
atheniensium natura 51
athenion tyrannus 345
atreitidas uorax 661
attagena 616
attanita 1028
attritum 651
aues pulueratrices 615
auellanæ nuces 90
auis lac 96
aula 307
auletis 986
aulis seruire famelicus 308
aulus quid 307
aulones sacerdotes 308
aurata 525
aurea & argentea uasa 374
auri penuria apud hieronē 379
auri penuria apud Lacedæmonios 379
aurum medium quiddam 381
azus 438

B

BAcchi nutrices nymphæ 734
Bacchidis amicę humanitas. 946
Bacchus mente alienatus 197
Bacchus tauro ac pardo similis. pag. 65
Bacchus taurina facie 752
Bacchus cur cornutus 752
baccharis 1103
baliza 438
baraces placentæ 228
barbitos 1014
bardi 402

basyrica 1029
brassicę semina ebrietatem reprimunt 58
battiana mala 137
bion amicę filius 942
bubo saltatio 1005
belennus 465
bebręphya 464
bellaria quando apponēda 1035
bellum ob Theano 890
belluum ob Helenam 890
bellum ob Megistonem 890
bellū cambysæ ob mulierem 891
bembradones 464
bembras 464
bœothi uoraces 663
beones 465
bos bouē ęream conscendit 964
betæ 591
bibaces cur infecundi 688
bibacitatis certamen 691
bibentibus leges impositę 64
bibere per uim quid 678
bibliothecarum conditores 1
bion gulo 550
byzantij summi helluones 700
boca mercurio sacra 521
bolyę fluuij pisces 556
boni dęmonis potus 1107
boops 464
borcus 988
boscades 629
bos garotas 162
botis 463
boues piscibus uescentes 552
bos sacer Mercurio 463
brassicę uentres 588
brassicarum tria genera 189
brenthis 116
brenthium 1103
brizo uates somniorum 517
brytum 707
buccinę ętas 148
buccinæ uis 152
buccinarum colla 145
bucoliasmus 986
bulborum uis 108
bulborum conditura 108
buglossus 465
bunias 189

C

CAccabare 620
Cactus 118
Cadiscus 748
Cadus poculum 747
Cadus fictile 748
cæcubum 45
cęta 114
cęus numerus 720
cœnarum scriptores 6
cęranus à delphino seruatus 966
calani Indi mors 698
calenum 45
calanodrys uorax 660
calcaneum pars mali 557
calix 759

calliias

callias delicijs deditus 850
calligula dictus Dionysius 240
callichthys 456
callichthys 457
callimedon locusta 544
callionymus 456
callipus Platonis discipulus 805
callisthenis dictum ne bibere cogeretur 677
callipygæ cur dictæ puellę quædam 881
calpium poculum 751
cambletes uorax 659
caphesiæ responsum 1003
carduus 118
caromata & cammates 128
candaulus cibus 817
cantores antiqui quales erant 21
canis marinus 498
canis piscis 492
cantharus 756
cantharus poculum 756
cappadocius panis 186
capanicæ 663
capanæ plaustra 664
caphis 790
caprificus 126
caprificus alba 127
caprinę carnes 640
carne festa 261
carbonarius panis 181
carani conuiuium 210
carbinatæ iniuriam passæ 827
carcharia 498
carchesium poculum 750
caricæ Chelidonię 1041
caricę Aegilidę 1041
caricæ Atticæ 1040
caricę brigindaridę 1041
caricę uithrasię 1041
carmen inęquale 1109
cartus 593
caseus Siculus 1058
caseus Tromelicus 1058
castaneæ 90
catabaucaleses 986
catanocophon 439
catillus 1053
celeba 751
celtarum cœna 246
centrina 475
cephalinus 493
cephalus 495
cephalus unde dictus 493
cephisodorus impostor 981
cerasus 85
cerasus unde dicta 86
cerasmij populi 118
cercopa ibid.
cercopis nuptię Athenis 883
ceres frumentaria & similis 179
cernua 476
cernus piscis 506
cerrus 465
certamen de temperantia 976
certamen de forma 976

certamen de pulchritudine 971
ceruus 1031
ceſtra 518
cete 488
cheræphili ſalſamẽtarij filij 196
chæron Pelleneus 505
chameupithys 1089
charisia
charisium 1030
chellaras 194
chelidonium 1094
chelidonizin 575
cherilus gulo 552
cherine 1052
chenniæ 625
cherephon paraſitus 599
chimeris 456
chirila uorax 659
chiromatrum 651
chiriſophus adulator 431
chloe 986
choragus 1010
choria 1031
choum feſtum 691
chromis 525
chryſides 794
chryſocolla edulium 182
cibi graues animi magnitudinẽ obturant 256
ciborium 121. 122
cibus noctumus cur utilis 446
cicada ornatus Athenienſium 810 & 1052
ciceres 92
cidaris 1007
cinædologus 989
cinesias tenuis 876
citrij plantæ deſcriptio 139
ciſſybium 754
citrium pharmacum optimum contra uenena 139
citrij ſatio 139
citrij colus ferax 139
citriũ ueſtes illæſas à tinæis ſeruat 139 & 140
clarotæ ſerui 425
clauſigelos 941
cleomenis frugalitas 231
cleonymus tripudiator 414
cleopatrę conuiuium 239
clepſiambi 1015
clepſydra cur dicta amica 902
clibanita panis 180
clinias Pythagoricus 995
cliſophus ſtatuam amauit 964
clitoris fluuij piſces 531
clytemneſtra cur occidit Caſſãdram 226.b 45
coccalus 95
cœmeterium 233
cochleę coitus 106
cochlea domi porta dicta 105
cochlearum partus 147
codymala 136
collatiuum 583
colocynta 594
collabi panes 182
colymbades olinę 217
colocaſium quid 122
colocyntã 98

columna menecrates 162
columbæ 626
columbarum fœcunditas 627
columbarum coitus 627
columbæ flauæ 628
columbinus pullus 1044
colytra 128
colophoniorum deliciæ 833
colybdæna 273
commodus imperator 852
comprobationes capitis 111
comœdię & tragœdię inuētę 67
cononium 756
condy poculum 755
condy 755
concœna 583
concidere 38
connarus 1035
cononis magnificentia 3
conuiuia æqualia unde dicta 18
conger 465
congri partes bonæ 474
copto placenta 1033
copis cœna 228
coquorum arrogantia 468
coquorum ars 1053
corocinus undè dictus 464
coracinus 496
coracinus unde dictus 496
cornibus antiqui bibebant 752
cordax 1006
corditarum mos 382
corydus parasitus 395
corydi apophthegmata 400
coronismata 573
coronistę 574
cornuum inuentores 300
coronę cur inuentę 1078
coronę collares 1077
corona calamorum 1076
coronę solutę amorem coronatorum significant 1089
coronę contortę 1086
coronę semper florentes 1086
coronę thyręaticę 1083
coronę synthęmeę 1087
corona Naucratites 1030
corona unde dicta 1081
corona Isthmiaca 1082
corona myrti 1080
coriphęna 489
cordyla 492
cosmosandalum 1088
cotys dementia 842
cothurnicis nidulatio 624
cothurnix locum mutat 624
cothurnices Herculi immolantur 624
cothon 497
cothi 497
cothis conuiuium 214
cotylus 756
cotyla 756
cotylisca 25
cotyliscus 758
cottabia 758
cottabides 758
cottabizin ludus Siculus 677
cottabi ludi pręmia 1066
cottabus Siculus 1064

cottabus

cottabus prȩmium 1064
cottabus uas 1064
cottabi fragiles 1065
cratȩgus 85
cranaus uorax 661
cranium poculum 75
crateres coronantur 20
crater unde dictus 759
creium 1029
cretensium cœna 232
cretes primi inter Grȩcos pueros amarunt 958
cratanium 757
crembalizare 1015
creocaccabus 612
crimnites 1030
crotalum 1089
crunium 757
crustatorum coitus 174
crustata uere habent oua 146
crustatorum ortus 147
crysoneti serui 428
ctesibius hydraulis inuctor 284
cuculi pisces 498
cucurbitæ 594
cucumeres anguini 124
cucumis coctus 115
cucumerum genera 123
cucumis seminarius 114
cucumis ut fiat bonus 124
cucumerum uis 124
cuniculus 635
curus 1030
cyathus puer 652
cyathus fluuius 672
cyathis 157
cybium delcanum 194
cyclops oculos Galateæ cur nō laudauit
cygnus 616
cylabras 480
cylichna 760
cylichnides 760
cylicranes 730
cylista
cymba poculum 765
cymbia 761
cynara 118
cynici quomodo mores canum imitentur
cyprinus 497
cyrbis 714
cyribana 1030
cyri munificentia 51
cyssibium 761

DAnae amica 944
Dactilotum 758
dæton & Ceraon Heros 283
dæta Heros 283
damippus uorax 661
daphne ob donariū discerp. 965
darij artifices sequentes in castris 969
darius mulierū studiosus 885
deæ quæ pulchros rapuerūt 900
delphax 197
delphini pompilū uorantes 458
delphinus puerū amauit 965
demetrius bibax 696

demetrius risus studiosus 980
demetrij deliciæ 848
demetrij phalerei deliciæ 259
democritus Abderites solo melle uixit 78
demylus gulo 552
depastrum 739
deritæ 624
desposianactæ 440
deta 1120
diaconium 1028
dicelistæ 991
dicta poculum 763
dinias 738
dinum 739
dinum arca 739
dinum saltationis genus 739
dinus 796
diocles gulo 550
diogenes Epicureus 344
dionysius pinguis 871
dionysius rectus 292
dionysiocolaces 407 & 689
dionysius insanus cur 977
dionysij deliciæ 857
dionysij facies uitea 130
dionysij fuga in pontũ quid 44
dionysius pomorũ repertor 137
dionysius hebes ob bibacitatẽ 689
diopethes Locrus prȩstigiator 32
diopt 288
dioxippus adulator 408
dipneus 66
disponi 39
donaria Deis erepta, amasisq́ue donata
dorcades 631
dorica amica 949
doricha obeliscos posuit 949
dorionis gulosi dicta 541

E

EBria fiunt animalia rationis expertia 680
ebrietas malorũ metropolis 702
ebrij non fiebant antiqui 677
ebrio esse indorum regi non licebat 677
echinus uerticillus 493
echini marini uis 151
echinorum genera 151
echinorum defensio 151
echinus 1031
effossi pisces 531 & 532
elana 1118
elapina 578
elapinastæ 578
euclides seutlus 408
eleatæ 440
eleatri 278
elephantinæ tibiæ 296
elephus poculum 741
elephas puerum amauit 966
eleodytæ & cymnanthȩ 282
elichrysa 1088
elinus 986
elixato utilis 1047
elori fluuij pisces 532
emmelia 1066
empeptas 1029

encris

encris 1029
enthimo tectorium donatum 81
epeclea bellaria 1025
epeunacti 439
epidætrum 1030
epicydia 1030
epimelis 1037
epidosima cœna 582
epicureus tyrannus 551
epaminondas frugi 664
ephebus poculum 741
epicichlida carmina 1019
epicuri dogma 451
epicuri consuetudo 168
epicuri uoluptas 867
epicurei eiecti à Messenijs 868
epigonium 298
ephororum diligentia 874
epicrates adulator 409
epocleum 164
epinomis 161
episitij 402
epistolæ ænigma 710
epicichlides uersus 109
epopei mortis causa 458
epichredia 1004
epitrapezomata 1025
equus piscis 490
eranistæ 579
erinus 127
eriphylę ornatus ex auro & 388 378
erisichthon insatiabilis 660
eritimus 527
erotidia festa 895
euagoras interfectus 409
euius 579
euagon Platonis discipulus 805
euphrati statutum 805
euripides mulierū studiosus 886
exocætus piscis 538
ex sportula cœna 583

F

Faba Aegyptia 121
Fabale 1035
facere 1054
fagesia 446
familię ob mulieres euersę 891
fannia lex 444
farinas in pocula iacientes 684
fauago purpurarum 147
fabula hortus 859
facula 1119
flaua ouorum in pocula iacientes 684
ficus Atticę 124
ficus Cyprię 128
ficus ne uermes patiantur 129
ficus & uua generosa 1042
ficus nigra uitis soror 1 0
ficus cur sycea dicitur 130
ficus melior omnib9 fructib. 130
ficus per meridiem malę 135
ficuum uis 131
ficuum uaria nomina 130
ficuum prodigium 129
ficuum genera 126
ficus Romæ laudatæ 126
ficedularum genera 109
fictilia delicijs apta 735

fictilibus utentes 733
fidicula piscis Apollini sacra 521
floribus cur oblectamur 879
fontium uarię uires 71
frumenti imago 660
fullonis piscis ius 479
fungi lętiferi 101 & 102
fungorum natura 101
fuca 512
furnaceus panis 180
frugalitate uitia coërcentur 12
fusanci pisces Dionysio sacri 521

GAlatarum cœna 243
galli gallinacei salacitas 623
gallus idæus 300
gallus puerum amauit 965
gammari 492
gatis regina gulosa 553
ganymedes raptus 958
gelonis lauacra
germanorum cœna 249
germanorum symposium 76
gergerima & pityris 94
gergina ciuitas 416
gergini 416
gethium 593
gettyllides 693
gergithæ 829
gingri 285
glandes marinæ 146
gladius piscis 505
gladiatorum certamina 249
glauci fabula 478
glaucus Anthedonius 1085
glaucus 478
glaucias anas 629
glycera amica 933
glyceræ statua erecta 948
gnathenæ amicæ responsa 921 & 928
gnotidia 194
gobius 497
gobitis 460
grabium 1118
grylli 465
grossi 128
gryllion parasitus 399
grus olim fœminea 626
gymnopędica 1006
gyala 738
gustare 59

HAliafesta 893
harpagium 958
harmonię tres 995
hecate triglantina 521
hegemon Thasius 646
hegesilochus temulentus 795
hegesilochi alea 704
helena ex ouo nata cur 96
hellopes pisces 495
helos ciuitas 440
hellus piscis 449
hemina 757
heminirum 159
hemiopi 288
hæmoniæ ficus 127
harpalice 987
hermochi imago 660

hepa

hepatus 178 & 485
hepsitus 484
herculis multæ mulieres 885
hercules uorax 653
herculis in poculo nauigás 743
herculis lecti 811
hermes 55
herodotus tibicen uorax 658
heranium 743
hyccarus locus 524
hiccas 524
hieris 1089
hilarædus 990
hilarædia 990
hileum 579
himalis 985
himalidis imago 460
hiatulæ 525
himæus 985
hippuri partus 489
holmus 781
holocyrum 1059
homeristę 988
hominis ænigma 721
homomellides 1038
honores stati in conuiuijs 21
horcynus 507
horęum salsamentum 191
hori anni dicturi 672
hyagnis Phrygius 995
hyccas Iulia 524
hyccas erithrinus 524
hydnophylla herba 103
hydraulis 884
hymenęus 987
hyperides orator gulo 547
hyperphrygium 997
hypermixolydium 997
hypodoria cantilena 996
hypodorium 996
hypoglottis
hypothymis 1084
hyporchematica 1005
hypotreti 288
hypotyrides 1055
hysteriorum festum 858
hystiacum 792

I

IAcche 1085
iaculum ballantium 162
ialemus 987
iambici 1015
iapygum delicię 827
icarus Ichthyocissa 52
ignaria 628
icius 579
illyrij bibaces 701
infusa 1029
insania res aliquando suauis 881
insularum nomina ab animalibus 52
io pęan 1121
ionica harmonia 997
iouis & regis cerebrum 814
ipnoleges 162
intestina terræ 490
iopes pisces 527
irene amica 934 & 940
isanthes delicijs deditus 849

ischades oliuę 94
ischiaci 995
ithyphalli 995
iuglandes 90
itrium 1031
iulij Cęsaris parsimonia 442
iulus 986
iuppiter amicus 911
iuppiter Choopotes 845
iuppiter in columbam 628
iuppiter pelorius 1021
iustitia introducta 866
ixia herba 628

L

Labeones bacchi 493
labronia 765
labyzus 813
lacedęmonij neq; auro, neq; argento usi sunt 382
lacedęmonorũ symposia 684
lacęna calix
laconica conuiuia 225
lacedęmone quomodo nuberẽt 883 (883
lacedęmonũ cœlibũ cõtumelia
lactuca Eunuchus 117
lactucę thyrsus 117
lactucę species 116
lacydes 693
lagenoforia 447
lagarum 579
lagodia 621
lagynus 789
lais Aristippi Diogenisq; amica 917
laius puerilem amorem introduxit 960
lamentatio 986
lampito 945
lampon gulo 551
larini boues 533
larichus potum ministrans 678
larus Herculi sacratus 654
latona & Niobe amicę 234. & 909
latus piscis 501
laura Samiorum 857
lebasium 765
lebes unde dictus 751
lebias 485
leęna amica 950
lens Vlyssis soror 257
leonteus argiuus gulo 550
leontium Epicuri amica 956
lepasta calix 766
leporum fœcunditas 637
leporũ copia in astipalęa 636
lepreus cũ Hercule pugnãs 654
lesbium poculum 768
leucomęnis 463 & 509
leuci tyranni dictum 418
lex quid sit 804
lex ne rei præsentes iudicarentur 940
libum quid sit 205
liberiora pocula conferunt 765
lityersa norax 659
lithar gentheolum 714
limaria 518
linguę sacrę mercurio 25

linus 987
liuia 627
locustę, squillæ, cancriq́; uis 175
loligo 522
lollius 523
lotio 650
lotinę tibię 297
lotum 128
lotus 1039
luernij munificentia 247
lupini 93
lupus piscis 499
lusitanię fertilitas 530
lyæus 579
lyciurgies 768
lyconis deliciæ 868
lydorum delicię 816
lygæa herba 626
lysimachus philosophos expulit 973
lyciersa 986

M

Mactripię 1004
mactrocinum 1004
męso 1052
magadis 297 & 1011
magadizare 1013
magodus 989
magędia 990
magadis psalterium 1016
mala matura 134
mala nondum matura 134
mala cydonia 135
mala cocolax 419
maliferi satellites 814
maluæ uis 97
manerus 988
manes poculum 770
manes 1066
marci Curij frugalitas 664
marcelli dictũ de archimede 1011
margaritarum genera 155
margarita quõo nascitur 145
margaritarum precium 156
margaritis pluuia confert 155
margaritę quõo capiendę 156
mariandini serui 427
mars à Vulcano ligatus 809
marsyas tibię fistulęq́; inuẽtor 299 (680
massiliẽsiũ fœminę aquã bibũt
mastus 770
matron gulo 548
matthalides 769
mattya 230
mattya 1058
mattyazare 1059
mattya quomodo fiat 1060
maza 1058
mazones 241
mazonomi 241
medea 884
mæna hecates cibus 503
męna 503
megalarti statua 660
mel cibus pythagoricorum 78
mela poculum 769
melandyæ 198
melanthius gulo 549
melanthius gulo 871

melancoryphus 109
melanderinus 503
melanurus 503
meliceres 1034
meliteì catuli 821
melilotum 122
melicerta 478
menecrates insanus 466
menecrates derisus à Philippo 467
menedemi prandium 664
menedemus & Asclepiades 273
mensę antiquorum immotæ 18
mensę antiquę rotundę 773
mensę secundę 1023
meneftæ 428
mercurialia festa 1020
metaceras 69
metaniptrum 769
metanipteris 769
milesij bibaces 700
milesiorum delicię 830
milesię fœminę aquã bibũt 679
milo Crotoniates uorax 654
minos Atheniẽsib. placatur 958
mitilæ 150
mithęcus pistor 185
mitilorum uis 150
mnotę 433
mnęa 428
mnaseas salpę 560
monaulus 186
mora 86
mormilus 504
mormur piscis 504
mortem natura & lex diuina fugere cogunt 256
moschionis diuitię 860
muceri 89
mucones pisces 495
mugiles 495
mugiles flutæ 494
mulieres obsides qui primus cepit 964
mulieres Italæ uinũ nõ bib. 697
mulieres grecę semper ebrię 698
mulieres omnibus concessę 817
murenæ 501
murenę uenenatę 502
murus 502
musica ex auibus reperta 620
musica in bello utentes 998
musicæ studium arcadum 998
musicę laudes 994
musicorum instrumentorum nomina 1015
musocopi 288
mustelorum species 475
myconij parci 10
mycerinus bibax 693
myrrhina hyperidis amica 940 & 944
myrmiæ 504
mysta amica 945
mysteria muris latibulum 162
myma quid 1051

N

Nablas 286
Nnais amica 934
nannium amica 934

nanus

nanus 1030
nalices & patellę 149
napy 585
nactus 183
nastus 183
nastus 131
nauclides pinguis 873
naucratitarum cœna 242
naues Ptolemęi 331
nauis Hieronis 336
nauis Philopatris 331
nautilus 510
nectar quomodo fiat 65
neęra amica 945
nemęsis in piscem 536
neodamades 440
nestor bibax 686
nicarete amica 950
nico capra amica 950
nico capra amica 950
nicolaus Peripateticꝰ uorax 679
nicoclis cõtentio de delicijs 841
nicesias adulator 496
nicostratus argiuꝰ adulator 410
nicostratus argiuus 467
nicoteles bibax 693
nili aqua 70
ninyæ delicię 837
nisæus bibax 689
niuis usus in potu 103
noctis ac diei ęnigma 714
nomadum diuitiæ 730
nomina à cibo deducta 404
notidanus & centrina 475
nothippus gulo 551
nuces auellanę 99
nuces mostenę 90
nuces persicę 99
nuces ponticę 90
nuptiæ Massiliensium 916
nux pinea 95

O

Obeliafori 182
obsonium quid 448
obsonium 448
oculi magistratus 674
orchi responsum 870
odans amor ex somno 915
odum poculum 796
oecositus 404
oenesteria 782
oenoptę magistratus 673
oleum multiplex 112
oleum omotribes 112
oliuę 98
ollæ rhodiacæ 733
olpe 783
omentum epiplęum 176
omphales animaduersio 816
onaris stratagema 824
orbicata 135
orcynus 488
orobij Romani uictoria 350
oropherne bacchi uociferatio-
nem introduxit 696
orphos & orpheos 506
orphacinus 506
orsites 1004
ortygomater 625
ortygia insula 624

ostracidę 95
ostrearum uis 144 & 149
ostrea ad urinandum excernendumq́; utilia 143
oti aucupium 621
otides 621
otus unde dictus 621
oua pisciũ ac salsamentorũ 199
oua quę pręstantia 97
ouoscyphium 796
ouum poculum 796
oxybaphum 114
oxyrodinum 114

P

Palmę cerebrum 118
palumbes 628
paliurus 1036
palmulæ 1039
palmularum caprificatio 139
panaretus tenuis 876
panathenęa festa 89; & 845
pancarpia 1033
panes cubi 187
pania satietas 183
panis artopticus 186
panis bolettinus 186
panis sthepticius 186
panis laganum 186
panis thargelus 186
panis ericita 187
panis cyllastis 188
panis blema 188
panis pyrnus 188
panis blomulus 188
panis spolcum 188
panis hordeacei uis 189
panis similaginei uis 190
panis triticei uis 190
panis ex polline uis 190
panis in Sartagine coctus 190
panis ex olyra 190
panis ex zea 190
panis ornidus 184
panis obelias 188
panis apopyrias 188
panium genera 180
panthica formosissima 970
panus 1120
papporum ęnigma 511
papauera purpurę 145
paridis iudicium 808
parrhasij delicię 861
parmeniscus non ridens 979
parabia 707
parodi 1115
parthorum cœna 847
paropsis 586
pasi cyprus intemperans 378
passer piscis 528
passeres currũ Veneris trahunt 623
passeres salaces 623
passeres quot pariunt 623
passeres mares latent 623
passerum duo genera 623
passum 697
pastinaca 591
pastorale 987
patellę uis 158
pauo uirginem amans 965

pauo

pano quot parit 631
pauo quo tempore pingitur 631
pauones Romæ plurimi 1045
pectines 150
pectinum uis 145
pectis 298
pectidis inuentor 113
pederastæ tragœdiæ 957
pelamides 194
pelamis 488
peliades 775
pelica 782
pellis 783
peluis 768
peloria 1021
pelta piscis 198
penestę serui 428
penelæ 428
pentaploum 784
pepones 115
perca 512
percus 512
perdices 618
perdices cælibes 619
perdices paphlagoniæ 618
perdices salaces 919
perdicis astutia 618
perdicis partus 618
perdices ex uento cōcipiunt 619
periclis uoluptas 845
perna 584
persarum multæ pellices 883
persarum cœna 234
persarum consultatio 234
persætripudij studiosi 688
persica mala 858
perseus citieus ob amorem pugnauit
petilinorum constantia 836
phænında ludus 28
phænolas 168
phager 524
phalaris 629
phalliferi 998
phalaridis clementia 958
phamiota 428
phaonus 1118
pharax delicijs deditus 849
phasiani 615
phasianus 1049
phaulia mala 138
phayllus gulo piscium 542
phiala 798
phibalea 825
phiditia 230
phiditia cœna 308
phestij ridiculorum studiosi 424
phibaleæ myrti fructus 326
phigalenses bibaces 700
philadelphus flos 1090
philadelphi amicæ 917
philesias 986
philetas Cous 638
philetas tenuis 876
philetęrus amicę filius 918
philyna 1086
philippides tenuis 876
philippi socij 278
philippus ad Menecratem 467
philippus Scurra 999

phile-

philocotonista 685
philopotes 685
philœnus 685
philosophorum amicæ 951
philosophi maledici 559
philoxenus cytherius gulo 546
philoxenus gulo 9
philoxeni parasiti dicta 401
philoxelus gulo 7.& 8
philtrum 592
philyrinus 873
phlogides 1047
prochois 785
phocais cyri amica 917
phocydę 1038
phocion frugalis 664
pholades 146
phormio frugalis 664
phorbantis edictum 427
phoruscus gulo 550
photynges tibiæ 297
phrygia harmonia 995
phryne amica 940
phrynes fastus ob formam 940
phrynes statua 941
phthiota 875
physicillus 226
psammathis 524
phytomachus uorax 658
plagonis amicę liberalitas 946
placenta hyrgęa 189
placenta pagas 1027
placentæ samiæ 1027
placentarum genera 1028
placentæ ex caseo 1028
placentę sextæ & eretriæ 866
platistaci 496
platonis errores 355
platonicarum legum obiurgatio 803
plemochoa 784
pluuia ranarum 534
pocula antiquorum 726
podicis ęnigma 711
poëtarum amicæ 949
pollis 1050
polyarchus 864
polydoli Teij frugalitas 871
polypus 507
polypi partus 508
polypi uenatio 508
polypus exit in siccum 509
pompeiopolis 1050
pompilus 457
pontius 477
porphyrionis custodia 617
porphyris 617
porrum 591
pothus flos 1085
potus mensura 798
pręcoces ficus quę ferant 129
præstigiatores Alexandri 853
pramniū uinum unde dictum 54
priapus quid 55
primacho statua erecta 412
primachus seruorum imperator 431
pristis poculum 784
proarum 783
prochois 785

pro-

prochytas 784
procorum ludus penelopes 26
prodromum uinum 51
promalanges 416
pronomus tibia primus cecinit 1008
propolus 433
prospelatę 440
proteas Alexandri nutrix 210
proteas bibax 686
protiadæ 916
pruna damascena 83
prusias 785
psagda 1104
psilinæ coronæ 1083
psalterium 298
psilocitharista 1017
psorus 503
psothia 1030
ptolemeus euergetes pinguis 872
ptolemęus delicijs deditus 850
ptolemæi pompa admirabilis 318
pueri solos pisces edentes 552
puerũ lapideũ quidã amauit 965
puerilium amorum studiosæ rationes 958
pulchri summo in honore in Sparte 900
pultum 1033
purpurarum genera 147
purpurarum ortus 147
purpurarum uis 152
pyleum 1083
pyra secundę mensę 1037
pyramis 1032
pyramus 1032
pyrrichę 1005
pythagoras bouem mactauit 664
pythagoras frugalis 664
pythagoras musicę studiosus 1008
pythagorici à piscibus abstinebant 495
pytharchus tyrannus 51
pythionica gulosa 544
pythonis Craſſi oratio 878

Q

QVartanus 616
Quercus sudor 714
Quid omnium durissimum 718
Quid nesciẽtes omnes docemus 716
Quomodo potandum 197
Quomodo transfixi intelligitur 771
Quoties bibere oportebat 61
Quoties edebant antiqui 14

R

Radere quando inuentum 898
Rapę uentres 588
Rapę conditę 218
Raia 462
Rana 468
Raphis 518
raphanus 94
recessus uocatus Sicilię 628
regum Persarum deliciæ 818
regis Arabię iudicium 819
renes 618
rethorica expulsa ex Lacedæmone

nę 973
rheonta 785
rhodias 785
rhysis phiala 785
rhytum 985
ridiculorum inuentores 979
Romanæ fœminę uino abstinebant
romanorum cœna 247
romani ab externis omnia bona ceperunt 443
romani religiosi 443
rostrum 558
rubellio dyca 484
rutę uis 142

S

SAcea Babyloniæ festum 1020
Sacra ficus locus 124
Sagaris lacte nutritus semper 839
salpa 516
salsamentorum uis 197
salsamentum sacrificatur 479
saltantium modi 1003
saltationum figuræ 1004
saltationes ridiculę 1004
saltationes lyricę 1005
saltandi studiũ antiquorũ 1002
saltationum nomina 1004
saltationes furiosę 1004
saltatio florula 1005
saltationes scenicę 1005
saltatio Italica bathylli 33
saltationes apud Xenophõtẽ 24
samagorium uinum 680
samij à seruis oppugnati 433
samij perdicibus territi 1048
samiorum deliciæ 832
sanacra 787
saperda platistacus 496
sarda 527
sarda cantu gaudet 527
sardini 527
sardanapali mors 837
sargus 503
scarus & scaris 513. & 520
saturnalia græca 1022
scepinus piscis 517
sciadeus 518
scipionis aphricani parsimonia. 442
scomber 515
scombraria insula 198
scopæi 821
scorpius piscis 514
scorpęna 514
scorpides 514
scottas bibax 693
scurræ sexaginta athenis 979
scyphus 788
scyphium 789
scythus 789
scyndapsus 297
scytaliæ tibię 288
scythyzare 676
scytharum delitiæ 828
scythę ac Thraces uinum per uestes effundunt 684
sebastes 1040
seleucus 787
semicaput 611

semi-

semisectum poculum 741
semperasiones
senex fit citius ebrius 680
sepiæ 178
sepiæ partus 518
sepiæ ouum 519
serpillinum unguentum
serui malorũ multorũ causa 429
seruis domini quando seruirent 1020
seruis quo pacto Chij utebantur 430
seruis prouidentes leges 433
seruos primi Chij habuerũt 430
seruus Iunonis 425
seruorum Romanorum numerum 441
seruorum Corinthiorum numerus 440
sesamis 1031
sicinnistæ Satyrici 1005
sida 138
sideritis 1089
simonides 148
simodi 289
siris Siritarumq; delitiæ 828
sius Deus 579
sium 102
sindron 433
sisymbrium 1095
smaragdus 156
smyndrydes sybarita 442
smyrides 527
socratis somniũ de Platone 802
socratis duæ uxores 883
socratis mortis causa 974
socrati uictoriæ falsò attributę 351
sol nauigat in poculo 742
solenes 150
solenistæ 150
sophoclis in puerum stratagema 962
sophocles pęderastes 961
sophocles uoluptatis introductor 8 8
sophocles philosophos relegauit 973
sophistę Roma electi 973
soroadius dæmon 46
sorba 85
sotades maronites 959
spartanæ uirgines 901
sparus 514
speusippus delicijs deditus 867
sphenę 498
spheneum dactyleum 498
sphyræna 518
spinax
spinus auis 109
spira 1038
spongię ubi nascantur 149
squatina 513
squatina liobatus 501
squillę carides 175
stętitas 1030
stacte 1102
stratonis delitiæ 840
stratonici apophthegmata 555
stemphilis oliua 94

sternu-

sternutatio sacra 111
stilpon frugalis 670
strenuitas maxima uirtus 1000
struthium 1085
struthia mala 139
sturni 110
sues sacri in Creta 598
sus semielixus 599
sus Calydonius 638
sus piscis 523
syager 638
syatrus 638
sybaritarum deliciæ 820
sycites Dionysius 130
sycophantæ 125
sylla risus studiosus 980
symbolum 583
synagris 517
synodus 517
synthiasotæ 579
syracusiorum lex de uestibus 825
syrignum instrumentum 1018
syrorum uita 343

T

TAbeta 791
Tæniæ 522
Tagenites
Tantali fabula 454
tantali pœna 42
tarentinorum deliciæ 827
tapyri uini studiosi 700
taulopia 522
tauri dicti pincernæ 674
taurina aqua 201
tatiras 616

telesphorus 98
telliæ munificentia 4
tetrax auis 633
tethea 146
tetraones 1034
tenthio bibax 696
thais Alexādri magni amica 917
thalia, methe, thęna 67
thalia 1051
thargelia festa 675
thargelia celebris ob formā 970
theagenis uoracitas 655
thearion pistor 185
themison Hercules 468
themistocles ex amica ortus 916
theodorus Deos negabat 974
theonis amica 942
theophrastus bathylli saltatione delectatus 34
thericleum 744
thericles figulus 744
theseus mulierum studiosus
thessali uoraces 663
thessalæ cetæ 428
thiasus 579
thraces bibaces 701
thracum cœna 344
thunnæ partus 486
thunnæ fœminæ 486
thunnus immolatur 487
thunnus unde dictus 486
thunni uenter 487
thynneum sacrificium 479
thyrsson 499
tibiarum genera 1018

tibiæ buxeæ 288
tibiæ quando fuerunt in precio 300
tibijs in bello utentes 818
tigris amica 939
tilphosa fons 69
timolaus intemperans 690
timotheus primus tonsus 898
timotheus amicæ filius 918
tirynthij oraculum 424
trachuri 522
tragaseum sal 123
tragelaphus 791
tragœdiæ utilitas 364
translitoraneus cephalus 493
triangulus instrumentum musicum 286
trigla sacra 520.& 521
trigla sacra hecatæ 521
triglæ uis 521
trigonum 298
trigola 520
trimma poculum 54
tripos unde dictus 64
tripos Dionysij quid 63
tripodes mensæ 82
tripodum duo genera 63
tripos musicum instrumentum 1016
tripudiare 578
triremis 792
triremis domus 62
tubera 103
tuberum natura 104
turdorum genera 108
turdus piscis 490
tycta 238
tyrannides ob amorē puerorum euersæ 958
tyrrhenorū ac indorū cœna 149

V

Venatio ad quæ conferat 40
Venter omnium malorum causa 669
uenerea gutta 1067
ueneris impiæ lucus 957
ueneris publicæ templum 906
ueneris meretricis sacellum 918
uenus phila 415
uenus amica 909.& 918
uenus ab amicis erecta 918
uenus melænis 936
uenus emergens 941
uenus Cnidia praxitelis 941
uenus callipyga 880
uenus pithionica 948
uenus argynnis [illegible]
uenus quid 955
uinago 627
uini studiosæ nationes 684
uini mistio 682
uini utilitas 60
uini etymologia 59
uini mistio iuxta Hesiodum 675
uini uis 680
uini uis par igni 68
uinum dolores fugat 798
uinum ex loto
uinū non habet gubernacula 681
uinum nec bonū nec malū per se

fe 682

uinum icarum 51

uinum Euboicum, naxium, corinthium 52

uinum byblinum 52

uinum anadrites 53

uinum uetus confert sanitati 43

uinum hordeaceum 707

uinum qui primus miscuit 64

uinum calybonium 48

uinum lesbium 48

uinum psythium 49

uinum peparethium 49

uinum phœnicium 50

uinum mendæum 50

uinum thasium 48

uinum surrentinum 44

uinorum natura 54

uiolæ uis 1039

uirgo, menandrus 162

uiticis coronæ 1072

uitis origo 59

ulysses uorax 654

umbra piscis 518

ulus 986

umbræ ænigma 714

unguenta 1098

unguentum rosaceum 1100

unguentum telinum 1101

unguentorum uis 1101

unguentorum studiosi 1105

unguentorum usus causa 782

unguis poculum 782

unguentaria ars 975

uoluptatis mala 871

uoluptatis laus 810

uoracitatis templum 660

upingi 986

uranopolis ciuitas 163

uria 629

urinatrix

urtica 149

urticarum genera 149

urticę uis 149

uulua suilla 167

X

XEnophontis errores 353

Xenopithia 970

xenophon pręstigiator 32

xersis sumptus 238

xylolychnuchus 1119

xysticus succus 135

Z

ZAriadris amor ex somnio 914

Zabeuci lex 679

zeceltis 588

zeno lupinis similis 93

zephyria oua 96

zoganes 1020

zoron 672

zygis 1089

FINIS.

ATHENAEI DIPNOSOPHISTARUM, LIBER PRIMUS.

NATALE DE COMITIBUS Veneto interprete.

De bibliothecis, & uictorum olympicorum magnificentia. *Cap. I.*

TIMOCRATES ET ATHENAEUS.

NVnquid ipse Athenæe, quia præsens optimo illi conuentui affueris eorum, quos Dipnosophistas appellant, qui per uniuersam ciuitatem uulgatus est; an cum ab alio fortè ipse acceperis, alijs enarras? ATHEN. ipsemet affui ô Timocrates. TIMOC. nunquid uis igitur nobis etiam pulchros sermones conuiuales impertiri? Tergenti præbent dij ter meliora superni, ut inquit Cyrenęus poëta, uel ab alio nos perquirere oportet? Postea exiguo tempore interposito Larensij laudes aggreditur, dicitq; eum honoris gratia multos diuersarum scientiarum professores, congregasse, quibus non cibis solùm, sed sermonibus etiam uarijs

lautiſſimum conuiuium exhibuit: cum hæc inqui ſitione quidem digna in medium proferret, illa uerò eruditè admodum excogitaret: neq; uiles, neq; abiectas ſanè quæſtiones obijceret, aut quæcunq; accidiſſent, ſed quemadmodum maximè conuenit, cum acuta quadam, & Socratica intelligentia, ita ut omnes quæſtionum obſeruationes admiraretur. Ipſum præterea narrat à Marco Rege, uiro undequaq; integerrimo, inter ſacerdotes conſtitutum fuiſſe, & non minus rerum Græcarum, quàm etiã patriæ ſuæ habuiſſe adminiſtrationem. Appellat ipſum Aſteropæum quendam, æquè utriuſq; linguę peritum: eundemque aſſerit & ſacrorum rituum à Romulo, qui ciuitati nomen dedit, & à Numa Pompilio inſtitutorum egregiè fuiſſe peritum, atque in legibus multùm uerſatũ: quæ omnia ex antiquorũ tantum ſuffragiorum, & dogmatum obſeruationibus cognouit: & legum item cõgregationem, quas nunc etiam oſtendunt, qualia Pindari carmina, ut Eupolis comœdiarum ſcriptor teſtatur, à multis ob probitatis odium, ſilentio inuolutas. Ei præterea inquit tantus Grecorum librorũ numerus antiquorũ aderat, ut omnes, qui aliqua in congregãdis libris admiratione digni uidebantur, facilè reliquerit: ſicuti Polycratẽ Samium, Piſiſtratũ qui regnauit Athenis, Euclidem & ipſum Athenienſem, Nicocratem Cyprium & Reges inſuper ipſius Pergami, Euripidem poëtam, Ariſtotelemq; philoſophum, & Nileum, utriuſq; horum libros ſeruantem, à quo emptos libros, unà cum Rhodijs, & Athenienſibus, Ptolemæus cognomento Philadelphus, Rex patrię noſtrę, ad pulchram uexit Alexandriam: quare illud Antiphanis dictum huic meritò conueniret:

Muſis

Musis propinquus semper & sermonibus
Opus Sophiæ cum quæritur, nanq; inclytus
Fit ille tectus Musices in uellere.

Quo pacto sæpe circa gratam mensam ludimus uiri, Thebanus inquit poëta. Atq; cum ad conuiuium adhortaretur dicere consueuerat: Romam omnibus patriã præbere, quis enim domestica desiderat dum cum isto uersatur, omnibus amicis apertã domum habente? ut scribit Apollodorus comicus:

Domos amici ingressus atq; limina,
Statim uidebis Nicophon gaudentia,
Iucunda amiciq; obuiantis pectora.
Iucundus est seruus, mouens caudam canis
Occurrit: alter iam parauit essedum
Iniussus.

Oportebat sanè hoc idem qui facerent, & alios esse complures, ne si quispiam id non fecisset, ei statim aliquis diceret: quid parua curas?

Plena tibi molli nam sunt tentoria uino.
Florida sæpe uiris senibus conuiuia præbes
Conuenit id tibi.

Huiusmodi animi magnificentiæ erat Alexander Magnus: ac etiam Conon cum apud Cnidum Lacedæmonios bello nauali superasset, Piræumq; mœnibus muniisset, centum boues mactauit uerè, non autẽ fictè, atque omnes Athenienses ad conuiuium conuocauit. At Alcibiades cũ in Olympicis primus, secundus, & quartus certamen curru deuicisset, quarum uictoriarũ Epinicium scripsit Euripides, Ioui Olympio sacra initiatus, uniuerso populo congregato conuiuium exhibuit. Idem fecit & Leophron in Olympijs, cuius Epinicij autor est Simonides Ceus. Empedocles quoq; Agrigentinus, cum equestri cer-

tamine Olympia uicisset, bouẽ ex myrrha, thure, & pretiosissimis aromatum generibus cõposuit, eumq́ spectatoribus occurrentibus distribuit, quippe qui Pythagoricus erat, & ab animatis omnibus abstinebat. Ion prterea Chius cũ tragœdia Athenis uicisset, singulis Atheniensibus fictile Chium largitus est.

Quis optat esse diues, aut quis expetit
Nummos uirorum per Deos plures sibi,
Impertiatur ni ut suis sodalibus?
Et seminet fructum deorum gratiæ?
Cunctis uoluptas est cibi, atq; poculi
Iucunda, cœnis haud iniqua splendidis
Cessat fames post uicta: ait Antiphanes.

Sed & Tellias Agrigentinus uir & hospitũ amantissimus, & omnes obseruãs, quingẽtis equitibus ex Gela ad ipsum hyemis tẽpore uenientibus, singulatim sagum & uestem largitus est. Clearchus Sophista conuiuiorum frequentator, Charmum Syracusium scribit in unumquodq; eorum quę apponebantur uersiculos, & puerbia pronunciasse: atq; in piscẽ sic:

Profunda salsa desero Aegei maris.
In præcones.
Præcones gaudete Iouis gens nuncia.

In intestinum, cõuolutũ, nihilq́; boni habẽs, in mœnam conditã; sapiẽs, sapiẽs tu, in id q inter elixata tẽpestiuum uenerat; non fugabis à me turbã, in decorticatã anguillã; non tecta, capillo similis, complures eiusmodi Larensij cõuiuio adfuisse narrat, quasi cõmissas portantes de uarijs rebus literas, asserit etiam Charmum, quia in unumquodq; appositorũ promptũ quid haberet, ut & superius dictũ est, uisum fuisse Messenijs eruditũ, sicut Calliphanẽ dictum Parabryconis, qui cum poẽmatũ multorum principia exscripsisset,

exſcripſiſſet, eaq; ad tertium uſq;; uel quartũ carmen memoriter didiciſſet, multæ ſciẽtiæ nomẽ ſibi uendicauit. Multi prӕterea alij in ore frequẽter habebant murænas maris Siculi, plotas anguillas, thynnorum Pachini cartilagines, Meli hœdos, Symæthi mugiles, ex ignobilibus conchis Peloridas, Liparæ halecuIas, Mantinæã rapã, Thebanas buniadas, betas Aſcræas. Omnia Cleãthes, ut teſtis eſt Clearchus Tarẽtinus, carmine in conuiuio proferebat, & Pamphilus Siculus, qui hæc:

Infunde potum & crura perdicis mihi:
Matulam det, aut placentulam quis porrigat.

Vitam conſtantẽ nõ ex manuũ opera uiuẽtes ait Antiphanes, ferentesq; uaſa ſuffragiorũ, degunt. Archeſtratus Syracuſius, uel Gelous in inſcripta Gaſtronomia, ut uoluit Chryſippus, ut Lynceus & Callimachus, Hedipathia; ut Clearchus, Dipnologia, ut uerò alii, Opſopœia; decoro ſanè poẽmate, cuius principium eſt hiſtoriæ, cum documentum præbeat uniuerſæ Græciæ, ſic ſcribit:

Cœnare unà omnes homines hinc diuite mẽſa.
Atq; adſint illi uel tres, uel quatuor omnes:
Non plures uel quinque: foret nam ſcena parata
Militibus rapidè promptas rapientibus eſcas.

Ignorat autem Platonicos cõuiuas uiginti, & octo fuiſſe. Iſti reſpiciunt ad conuiuia tantùm quæ fiunt in urbe, quibus ſatis feliciter uel non conuocati prӕſtò ſunt, ut ait Antiphanes: ubi inducit quos populum ex publico paſcere oportebat:

Muſcæ uelut fœdè ſolent Olympicæ
Boues ferire non uocatæ, idq; undiq;.
Hybernis aliud, uernis hoc naſcitur horis,

Siracuſius inquit poẽta. non enim ut omnia ſimul

 adſint

adsint fieri potest, cum dicere sit facile.

De conuiuiorum scriptoribus. *Cap.* *II.*

FEcerunt & alij complures cœnarum commentaria, & Timachidas Rhodius libris undecim carmine compositis, uel etiam pluribus, complexus est; & Numenius Heracleotes Dieuchis medici discipulus, & Matreas Pitanæus Paradus, Hegemonq́; Thasius Lens appellatus, quem in antiqua comœdia quidam collocarunt.

De claris gulonibus. *Cap.* *III.*

MEminit Plato comicus de cœna Philoxeni Leucadij:

Hunc ipse solus hac in solitudine
Mecum libellum nunc uolo percurrere.
Hoc est ne aliquid boni? mihi dic obsecro.
Noua est Philoxeni ars parandi obsonia,
Et nos doce illa quæ sit, ergo percipe,
Exordium à bulbis erit, mox desinam
In thynnum: in illum? finis est potentior
Istius ordinis, iacetq́; hic tota uis.
Consperssos bulbos domitat cinis ipse madentes
Iure, hos quisquis edit tēduntur membra calore
& paulo post:
His ita suppositis repeto nunc pignora ponti.
hinc paucis interpositis:
Vt puto sartago melior, nec inutilis olla.
Cernuam & æoliā, synodunta, canemq́; marinū
Cædere non licuit, ne diuos prouocet ira,
Assatos totos apponas: sic meliores.

Apto

Apto si Polypi Cirros in tempore sumas,
Lixati tostis maiores sunt meliores.
Assati duo si fuerint, coctus tibi luctus.
At trigle neruis non est iucunda comesa.
Spissamenta odit: nam uirgine Pallade nata est.
Scorpius hinc furias pacabit podicis esus.

Ab hoc Philoxeno Philoxeniæ quędã placentæ dictę sunt: de quo scribit Chrysippus: Ego gulonẽ habeo quendam, usqueadeo ab adhortandis propinquis ad comedendum alienũ, ut uel in balneis calidis manũ manifestissimè assuefaciat, & in calidã aquã demittat, & ore calida gargarizet, ne calidis facilè perturbetur. Dixerũt ipsum, facere solitũ ut & obsonia parantes, simularent se calidissima apponere, quò solus ille uesceretur, alijq; cõsequi non ualerẽt. Hæc eadẽ de Philoxeno Cytherio scribuntur, & de Archyta atq; compluribus alijs, inter quos quidam hæc loquitur apud Crobylum comicum:

Ad hæc ego certè nimis calentia
Nunc frigidas habeo manus, & piscium
Incendo guttur carnibus suauissimè.
Caminus haud homo.

Affirmat Clearchus Philoxenum prius lotũ domos circuire solitũ fuisse, pueris illũ sequẽtibus, ferentibusq; oleũ, uinũ, acetũ, & alia cõdimenta, postea domum alienã ingressum, cocta alijs condimẽtis cõdire, & ea quibus erat opus inijcere, deinde decumbentem comedere. Hic idẽ cũ in Ephesum aliquãdo nauigasset, tabernãq; obsoniorũ uacuã reperisset, causã rei primũ pcũctatus est, cũ uerò omnia in nuptias uẽdita esse audiuisset, lotus deinde uel nõ uocatus accessit ad nuptias, atq; post epulas cũ Hymenęũ cecinisset, cui⁹ hoc erat principiũ: Deus nuptiarũ splẽdi-

dissime; omnes magnopere delectauit; erat autē poē ta dithyrambicus: huic postea dixit sponsus, et cras ô Philoxene hic cœnabis? siquidē inquit obsoniū aliquis nō uendet. Nō autē sicut Philoxenus Eurixidis filius cōsueuerat, ut ait Theophilus, hic enim ut cō stat naturā accusabat, & ad ciborū fruitionē grauis collū habere precabatur: dignius sed multò dignius fuisset optare ut boue, uel camelo, uel Elephāte maiores essemus, quia sic uoluptates, cupiditatesq; multò maiores essent, ac uehementiores, quoniam pro ui ribus fruitiones etiā ab his percipiuntur. Voluit Clearchus, Melanthium hoc precatum fuisse, cum scripta hæc reliquerit. Videtur Melan thius multò melius Tithono consuluisse, siquidem hic immortalitatis cupidus appēditur in thalamo, ob senectutē omnibus uoluptatibus priuatus, Melanthius uerò uoluptate adductus, auis, quæ longum collum habeat, collū habere precatus est, ut diutius in uoluptate immoraretur. idem quoq; testatur Pithyllum Voracem cognomine, non periglotidem solum cartilagineam ferre, sed linguam etiam circumuoluere fruitionis gratia, atq; cum piscem triuisset, illam deniq; purgabat. Solus hic inter uoluptuosos, qui digitalia haberet, obsonium comedisse dicitur, ut quàm calidissima infelix daret linguæ. alij pisciū cupidum fuisse Philoxenum dicunt, quem tamen Aristoteles cœnæ cupidū simpliciter appellat, cum hæc scribat: concionantes in turba totum diem in admirabilibus uersantur, & ad Borysthenis uel Phasidis incolas nauigantes, nihil prorsus cognouerint, prêter Philoxeni cœnam, eamq; non totam. Scriptū reliquit Phanias Philoxenum Cytheræum poëtam magnæ obsoniorum uoluptati deditum, apud Dio nysium

nysium aliquando cœnasse, qui cum Dionysio magnam triglam appositam esse uidisset, sibi uerò exiguam, suâ manu capiens auri admouit: cumq; interrogaretur à Dionysio quare id ita faceret, respondit, se quædam Nerei tempore de Galatea scripsisse, quæ ex ea cognoscere cupiebat, atq; eam ad quæstiones nòn respondisse, quia noua incola ponti: nec idcirco potuisse animaduertere. at Dionysio appositam esse seniorem, quæ omnia scire posset manifestè, quę cupiat, tum Dionysium ridentem, quæ sibi apposita erat, triglem, ad eum misisse, præterea bibere cum Philoxeno Dionysius libenter accipiebat. postquam Galateam amatam uisus est uitiasse, relegatus est in lapidicinas, in quibus Cyclopem faciens, eam composuit fabulam quæ ad eius miseriam pertinet: Dionysium ipsum Cyclopem, tibicinam Galateam, seipsum Vlyssem fingens. Fuit uirquidam Apicius nomine Tiberij tēporibus uoluptuosus, et diues, à quo multa placentarum genera Apicia nominantur, qui cum multa nummorum millia ligurisset, Minturnis, quæ ciuitas est Campaniæ, multum uersabatur, squillas edens plurimas, quæ Smyrnæis multò maiores hic nascebantur, & Asta cibus Alexandrinis. Postea cū audisset maioris magnitudinis eas in Libya nasci, statim, ne die quidem interposito, enauigauit: multaq; in itinere perpessus est, ac prius quàm de naui egrederetur (multa enim erat in Libya illius aduenientis fama) adnauigantes piscatores pulcherrimas ei squillas attulerunt, quas cum uidisset, nunquid maiores haberent percunctatus est, ijs autē respondentibus maiores ibi non reperiri, Minturnensium recordatus prius quàm terram attigisset, iussit nauis gubernatori, ut Italiam uersus iter arriperet. Ari-

ſtoxenus Cyrenæus Philoſophus, qui uerè paternam philoſophiam cõplexus eſt, à quo & perna quædam Ariſtoxenus appellatur, ſupra omnes incredibili quodam delitiarum deſiderio fuit affectus: nam lactucas in horto naſcẽtes mulſo ueſperi irrigabat, & ſub aurorã uirides capiens, uirides ſe habere placentas ex ſubterraneis miſſas, dicebat. Traiano in Parthia regnanti, & à mari per multorum dierum ſpatium commoranti, Apicius oſtrea recentia prudenter à ſe conſeruata miſit, non autem ſicut Nicomedi Bithyniç regi, cui, cum apuam cuperet, & procul abeſſet à mari, coquus piſciculum illum imitatus, appoſuit apuis perſimilia, coquus igitur apud Euphronem comicum ſic dicit:

Sum factus ipſe diſcipulus Sotiridæ,
Mari dierum Nicomedi qui procul
Viam moranti duodecim, grauiſſima &
Apuam requirenti inter ipſa frigora,
Effecit omnes dicerent ut ſuauiter
Hoc quî poteſt? rapas at ille fœminas
Minuta fruſta fecit, inde maximè
Apuæ figuras eſt ſecutus ipſius.
Fundens oliuum cùm ſale hinc reliquit hæc
Decenter ebullire: mox papaueris
Coccos nigrantis deſuper bis fudit his
Senos, ab hac inter Scythas ſolutus eſt
Sic Nicomedes ipſe deſiderio
Eſis rapis: apuæq; mox encomium
Dixit, nihil differt poëta nam coquus,
Ars eſt, utriq; ſiquidem mens prouida,

De Pericle etiam dicit Archilochus poëta Parius, quia non uocatus Myconiorum more in conuiuium irruat: uidentur autem Myconij propter pauper ratem,

tatem, quot infœcundam insulam habitent, parsimoniæ, & auaritiæ accusari, Ischomachum enim parcum Cratinus appellat Myconium.

Qui natus Ischomacho fer ex Myconio
Sis liberalis? ad bonos honus fluo
Ad cœnam, amicis cuncta sunt communia.
Multum bibens, mero ebrius
Nosti decora nulla, non es nuncio
Vocatus huic amice, at impudentia,
Atque ingluuies te duxit ad domum meam inquit Archilochus.
At Eubulus comicus,
Cœnæ parati ex conuocatis sunt duo
Hi semper inuicti, prior Philocrates,
Et Hinc Philoctetes, eum solum duos
Nanq; esse grandes credo, siue tres magis.

Quem aiunt ab amico quodam ad prandium uocatum, dicente amico:

Elatus ut Phœbus pedes mensoribus:
Viginti erit, tum prandio hunc accedere.
Cœpisse mane sole uix otto statim
Vmbram metiri, cum pedes maior foret
Etiam duos, tunc aduenire, postea
Dixisse paulò forte tardiusculus
Negotijs ueni retentus cum die.
Qui cœnam ad immunem uenire prorogas
Hunc credito posse ordinem relinquere.
Inquit Amphis comicus.
At Chrysippus:
Pocula tu cautus immunia desere nunquam.
Sunt ea nã quæri potius, quàm digna relinqui.
At Antiphanes:
Vitam Deorum scito, quando noueris

Bonis

Bonis alicuius perfrui, rationibus
Cœnare non obnoxius.

& paulo post:

Est uita felix semper hæc quæ uult locum
Cibis adesse, ut mala possit mandere.

Hæc cum haberem ad conuiuium me cõtuli, præmeditatus quî fieri posset, ut et ego hospitij mercedem afferens, adesse possim. non fumantia sacrificia nos cantores semper offerimus. quòd solos comedere in usu positum fuerat apud antiquos testatur Antiphanes hoc carmine:

Solus comedis, nocet profectò quod mihi.

Amipsias:

Ad coruos solus comedens, murorum excauator.

De Heroum uita apud Homerum, & mensis antiquis, & conuiuio æquali. Cap. IIII.

QVia temperantiam conuenientissimam uirtutem, primamq́, & quæ maximè iuuenibus congruat, omniumq́ bonorum ministram Homerus uiderat, quam statim à principio illis inhærere uoluerat, ut otium postea, studiumq́ ipsum in honestis operibus absumant, atq; benefactores inuicem, & comunes esse consuescant, frugalem omnibus uitam, at quæ tamen illis sufficiat, comparauit: quippe cum cupiditatem omnem animaduerteret, & acerrimas uoluptates, circa epulas, comessationesq́ perpetuò uersari: qui autem intra frugalitatis terminos se ordine continuerint, eos & circa reliquam uitæ rationem esse temperantes putauit. frugâlem igitur uictum constituit, eundemq́ Regibus similiter ac priuatis, iunioribus, & senioribus, assatas omnibus carnes

nibus carnes apponens, easq; bouinas sæpius in festis diebus, nuptijs, & alio quouis cõuentu. Non thria, uel candylum, uel ametas, aut placentas mellitas eximias Regibus apponit Homerus, sed ea per quę bene & animus, & corpus habeant in posterum. Aiacem igitur Agamemnon bouinis tergoribus post duellum decorauit, & Nestori iam seni, atq; Phœnici, assatam carnem præbuit, & Alcinoo præterea qui uitam delicatam elegerat, reuocans nos ab inordinatis uoluptatibus. Menelaus etiam cum filiorum nuptias celebraret Telemacho bouis dorsum apposuit.

Assatas posuere illi quæ munera carnes.

Nestor cum esset Rex, multisq; imperaret, per carissimos & suauissimos filios Neptuno boues apud mare sacrificat. nam sanctissimum & dijs gratissimum sacrificium est, quod à familiaribus & amicis uiris oblatum fuerit. procos etiã petulantes, & in omnes uoluptates profusos neq; pisces, uel aues, aut mellitas placentas comedentes inducit, adimens pro suis uiribus omnes coquinarias machinationes, & omnes, ut ait Nicander, superuacaneas, ad luxumq; incitantes epulas. & edulium à multis lastaurocacabum appellatum, ut asserit Chrysippus, cuius præparatio nimis est operosa. Priamus filios increpat apud poëtam, non concessa comedentes, his uerbis. agnorum intimi raptores & hædorum. Philochorus legem apud Athenienses sancitã fuisse dicit, ne quis agnũ comederet, quia animalis huiusmodi species aliquando apud eos penè defecerat. Piscosam Hellespontũ Homerus appellans, & Phæaces mari maximè assuetos faciens, cum in Ithaca complures esse portus cognouisset, & insulas multas contiguas, in quibus et piscium; et syluestrium auium magna erat copia,

copia, & certè cũ insulæ felicitati mare multos alẽq; pisces adiũxisset, nihil tamẽ horũ cuiquam appositũ facit, neq; per deos bellaria apponit, quamuis multa adsint, & de his suauissimè meminit ad omne tẽpus ea præparãs immortalia. ait enim, pyrũ syluestrem in pyro syluestri: & quæ deinceps sequuntur. neq; coronatos rursus, aut unguentis perfusos, uel suffimentis delectatos, cõstituit, sed cum ab his omnibus homines liberarit, libertati, & frugalitati Reges egregiè restituit, dijs quoq; ipsis uictũ simplicẽ attribuit, nectar & ambrosiã. homines præterea inducit deos pro uictus ratione honorãtes, thus, myrrhã, coronas, & omnes deniq; delitias adimens, neq; simplici huiusmodi uictu insatiabiliter fruentes facit, sed uelut sapientissimi medici, omnes aufert repletiones.

Ast ubi iam uini est, & amor cõpressus edendi.

Posteaquã appetẽtiã satiauerũt, alij iuerũt ad athleticam exercitationẽ, discis & iaculis oblectati, exercitationibus studiũ adhibẽtes, alij citharœdos audiebãt, & res gestas heroũ rhythmis, metroq; cõpositas: quare nihil mirum est si qui ita sunt educati, corpora & animos minimè inflãmatos habeant. ubi demõstrat igitur moderationẽ sanã esse, utilẽ, & cõmunem, sapientissimum inducit Nestorem Machaoni medico, dextrum humerum uulnerato, uinum afferentem inflammationibus maximè contrarium, idq; Pramnium, quod densum est, & multi nutrimenti, non sitis remedium, sed repletionis gratia. postea cum bibisset, iussit semper hoc facere caprinum caseum radentem: tu enim bibe inquit sedens, in potu obsonium est cœpa ut plus bibas, at uinum robur soluere dicit alibi, ac debilitare. Hecuba existimans Hectorem reliquam diei partẽ apud se mansurum, ad

bibendum

bibendum illum hortatur, postquam sacrificarit, inuitatq; ad animi relaxationem. ille autem differt, cum ad negotium esset exiturus. atq; hæc nulla interposita distractione uinum laudat, ille cum anhelitu accedens uinum reijcit. hæc dignum arbitratur ut cum initiatus fuerit sacris, bibat, ille sanguine conspersus, irreligiosum putat omnino. cognouit profectò Homerus & utilitatem, & moderationem uini, quod abundè bibentibus nocere scripsit, & temperamentorum simul species differentes. neq; enim Achilles uinum purius admistione indigere dixisset, nisi temperamentum aliquod fuisset mansuetius, cognouit fortasse id non facile digeri posse nisi robusta aliqua cibi mistione adiuuante, quod medicis ex arte ipsa est manifestum. stomacho enim laborantibus cibarium aliquod cum uino admiscere consueuerunt, ad uires corporis retinendas. at ille cum farina, & caseo uinũ dedit Machaoni. Vlyssem postea facit ciborum utilitatem cum uini beneficio coniungentem. ἀναπνεύσας.

Qui fuit & uino satiatus, & dapibus uir.

At bibaci, et ebrio, dulcẽ potũ attribuit, sic eũ aduocás.

Intus sunt ueteris uini, dulcisq; bibẽdi
Vasa.

Inducit Homerus & puellas, & fœminas hospites lauantes, tanquã neq; inflãmationem, nec intẽperantiam patiãtur, q̃ bene uixerũt, easq; tẽperãter attingẽtes. antiqua hæc est cõsuetudo: lauãt enim Cocali sorores (ut mos erat) Minoẽm in Siciliã profectũ. ebrietatis etiam facinora discurrens poeta, tantũ Cyclopem à paruo corpore propter hanc extinctũ fuisse demõstrat. hinc Eurytionẽ, Centaurũ, Leonesq; Circeos, & lupos uoluptatib⁹ obediẽtes declarat, Vlyssem

uerò

uerò Mercurij sermonibus parentem liberat, quare nihil passus est. at Elpenorem uinolentum, & delitijs deditum præcipitauit. Alcinous quoq; ita loquitur ad Vlyssem:

Vinum dulce domat te.

Cum tamen ipse à uino non abstineret, quamobrem uulneratus mortuus est tum etiam poculum tenens. facit & Græcos inermes ebrios fieri, unde & seditio oritur, & complures interficiuntur. narrat & Aeneam omnium Troianorum consultãdo grauissimum, ob immoderatam loquẽdi licentiam, quam ex ebrietate adeptus fuerat, & ob ea quæ bibendo minatus fuerat Troianis, Achillis impetum expectantem penè intercidisse, & Agamemnon de ebrietate ipsa ita loquitur.

Tristibus ut parens sum læsus mentibus: ipsi
Vel nocuere dei, uel uini copia dulcis.

In eadem trutina ponens ebrietatem, & insaniam, hæc eadem carmina Dioscorides Isocratis discipulus protulit. Achilles Agamemnonem sic contumeliosè increpat, Vino grauis, oculos habens canis. Cibis utebantur Heroës apud Homerum, primùm quod ientaculum dicitur, quod Aristum appellat, de quo semel meminit in Odyssea.

Vlysses atq; subulcus
Ignem accendentes ambo tum forte parabant
Aristum. & semel in Iliade.
Atq; laborabant studiosè quisq; parantes
Aristum.

Intelligit autem matutinum cibum, quem nos acratismum dicere consueuimus, quia in uinum purum frusta panis conijcerent, & madefacerent. sic Antiphanes,

ἀκρατισμόν.

In quanto

In quanto ariſtum præparauerit coquus.

Poſtea inducit.

Ientaculum mecum potes qui ſumere?

& Cantharus.

Non igitur ientabimur, pro nullo pacto, in Iſthmo enim ariſtum ſumemus.

Ariſtomenes.

Ientabor, hinc abibo protinus, ter hunc
Quaterúe panem cum prius momordero.

ἀκρατισά-μαι.

Ex Philemone cognoſcere licet antiquos his cibis uſos fuiſſe, ientaculo, ariſto, ueſpertinis epulis, & dipno. ientaculumq́; dianeſtiſmum dixerunt, ariſtũ, dorpiſtum, dipnũ epidorpida, quorũ nomina ſunt apud Aeſchylũ, ubi Palamedes hæc dicere fingitur:

Exercitus, & ordinis centurio.
Et cæteri duces ſtatuti ſunt mihi.
Quos & ſtatim cibos uolo cognoſcere
Ariſta, dipna, dorpa, tertias dapes.

De quarto cibo ſic meminit Homerus.

Veſper te ſaturum duxit.

Hoc aliqui appellant dilinum, quod eſt, inter dictũ à nobis ariſtum, & dipnum. atq; ariſtũ eſt ſub auroram ſumptum, dipnum meridianũ, quod nos prandium nuncupamus, dorpum ueſpertinũ, ariſtum ueruntamẽ ſynonymũ eſt aliquãdo cũ dipno. Nã de cibo matutino, iſti dipnũ ſumpſerũt, dixit, poſt ipsũ armati ſunt. ſtatim enim poſt ortũ ſolis dipnum ſumentes ad pugnam ſe cõferebant, cõuiuantur apud Homerum ſedentes. ſunt qui arbitrentur ſingulis cõuiuarum uiritim menſam adfuiſſe, nam Mentæ inquit ad Telemachum uenienti menſis poſitis, allata eſt menſa polita. quod quidem non ſufficit ad huius rei propoſitæ confirmationem, poterat enim

Pallas ex Telemachi etiam mensa comedere. toto conuentus tempore aderant mensæ cibis oneratæ, uelut nunc etiam apud multos barbaros consuetudo obtinuit, ut uarijs cibis cooperiantur, ut Anacreontis utar testimonio. posteaquàm discesserant, famulæ cibum, pocula, & mensam auferebant, peculiare id est apud Menelaum conuiuium, in quo postquàm comederunt confabulantes inducũtur, hinc rursus loti comedunt, iterũ cibi recordati post lamentationes. quòd mensæ non auferrētur uidetur aduersari illud in Iliade dictum

Potans, & comedens, etiam nam mensa parata
Astabat. sic igitur legendum est.
Potans, & comedens etiam, nam mensa parata
Astabat.

Vel præsens tēpus accũsari oportet. quomodo enim Achilli dolēti mēsam esse appositã cõueniebat, uelutì per totũ cõgregationis tēpus cõuiuãtibus? apponebãtur his panes cũ canistris, & cœnæ carnes solũ erant assatæ. cũ boues Homerus sacrificarit, ius non posuit, neq; elixauit carnes, aut cerebrũ, assauit etiã uēris intestina: ita fuit antiquus, ait Antiphanes. carniũ præterea partes distribuebãtur, unde cõuiuia æqualia ab æqualitate dicta sunt. Cœnas enim cõuiuia dixerunt à diuidendo: non carnibus solum diuisis, sed uino etiam.

Iam sumus æquali saturi conuiuio. & inde,
Salue Tidides, conuiui haud amplius æqui
Indige

Hoc persuasũ est Zenodoto æquale cõuiuiũ bonũ dici. quia nutrimentũ homini bonũ necessario sit. intēdēs inquit in illud, quod primi homines, quibus non satis copiosus erat cibus, cum nuper inuentus

esset, uiolēter in eū irruentes capiebāt ab habētibus, quo multæ cædes indecorè perpetrabātur, ex quibus insaniā par est posse dici, quoniā in festis deorū primū et lautissimis cōuiuijs homines inuicē peccarūt. postquā multū cœpit esse panis, omnibus eū æquè distribuerunt: quo pacto cōuiuia redacta sunt ad urbanitatē. panis igitur, & æquis cupediarū portionibus distributis, & poculis insuper bibētibus, effectum est his. ad æqualitatē tendētibus ut nutrimentū conuiuium à diuidēdo uocatū sit: quod est æquè diuidere, & qui carnes assat diuisor, quia æqualem cuiq; partē diuidebat. Id obseruatione dignū est, quòd in solis hominibus poëta conuiuiū dicit, non etiā inter feras, cuius uocis uim ignorans Zenodotus, sic in ea quæ est secundū eius sententiam editionem scribit:

Cōuiuiū δαίς à δαίζω diuido dictum.

Exposuit canibus laniandos acribus illos,
Atq; feris auibus conuiuia.

Vulturum, & aliarū auium cibū sic appellās, solo homine ex eligendi potentia æqualitatē capiente. ita ut solius huius sit conuiuium cibus, & pars quæ datur singulis. non ferebāt domū reliquias apud Homerū conuiuātes, sed saturi relinquebāt apud quos comederant, quas serua cellaria dum aliquis externus accessisset, seruabat, ut haberet & quid illi daret.

De piscatoribus apud eundem, & scriptoribus piscationum. Cap. V.

PIscibus & auibus utebantur ijs etiam temporibus, ut autor est Homerus, nam circa Trinacriam socij Vlyssis uenantur.

Pisces, & gratæ manibus uenere uolucres,
Curuatis hamis,

Sed hami in Trinacria non conficiebantur; & at

afferebantur illuc à nauigantibus, donec illi diligentia & arte capiẽdis piſcibus delectati ſunt. comparat etiã ſocios Vlyſsis à Scylla correptos piſcibus longa quapiã uirga captis, atq; extra eiectis, & hanc artem is uſqueadeo diligẽter cognouit, ut eos etiam ſuperârit qui de ipſa præcipuè arte ſcripſerunt, poëmataq; & uolumina in lucem ediderunt: dico autem Ceclum Argiuum, Numenium Heracleotem, Pancratium, Archadicũ, Poſidonium Corinthiũ, & qui nos paulò ante præceſsit, Oppianũ Cilicem: in tot enim commentaria de piſcibus metro ſcribentes incidimus. Seleucum præterea Tarſei filiũ, & Leonidam Bizantium ſoluta oratione ſcripſiſſe inuenimus. non meminit de hoc cibo inter conuiuia Homerus, quia non conueniens alimentum heroibus in dignitate conſtitutis piſces eſſe exiſtimauit. uelut neque uictimas nuper genitas. neq; uerò ſolis piſcibus, ſed & oſtreis inſuper utebantur, quãuis cibus huiuſmodi parũ & uoluptatis et utilitatis afferat qui in profunditatibus aquarũ iacet. nec alia profectò arte his capiẽdis uti licet, niſi uir aliquis celer admodum natationibusq; aſſuetus, profunditatem maris petat, quem multos poſſe ſaturare dicit uertibula perquirentem.

De Sympoſio Homeri. Cap. VI.

APponitur ſingulis Homeri conuiuis caniſter, & menſa, & poculum, ut bibant quando animus iubet. Coronantur uino crateres, id eſt ſupra labra ita ſunt pleni, ut uino coronentur: quæ omnia faciebant, ex augurio putantes.

Omnibus hinc tribuunt, crateribus auſpicãtes
Aſtantes pueri.

Illud,

Jllud, omnibus, non poculis, ſed hominibus conuenit. Alcinus, uinum eſt omnibus in domo dicit Pontonomo. & paulò poſt.

Omnibus auſpicio capto mox uina miniſtrat.

Sunt etiam optimatibus in cœnis honores: nam Tidides carnibus, & plenis poculis honoratur, & Aiax longis decoratur tergoribus, quos etiam honores reges conſequuntur.

Terga bouis ſibi quæ poſuerunt

Menelao ſcilicet, & Idomeneũ Agamemnonẽq; poculo copioſiore honorat. Sarpedõ ijsdẽ honoribus à Lycijs excipitur, & ſede, & carnibus. erat illis præterea conſuetudo quædam ſalutandi inter bibẽdũ. ut

Aureo ſe cepere dei cratere uiciſſim.

Ideſt dextris prius ipſi bibentes ſe uicisſim amplexabantur. & quidã excepit Achillem, pro comiter cepit, quod eſt ante bibit dextra poculũ porrigens. donabant etiam ex ſua cibi parte cuicunque libitum fuiſſet, ut Vlyſſes incidens à tergore quod ſibi appoſitum fuerat, Demodoco.

De cantoribus antiquis. *Cap. VII.*

VTebantur & citharœdis & ſaltatoribus in conuiuijs, ſicut proci. & apud Menelaum cantabat cantor diuinus. duo ante Cybiſteres cantum incipientes conuertebantur: cantũ pro ludo poſuit. prudens erat, philoſophicãq; diſpoſitionem habẽs id cantorum genus: nam Clytemneſtræ cuſtodem & admonitorem cantorem reliquit Agamemnon, qui primum mulierum laudes percurrens deſiderium quoddam honoris, gloriæ, probitatisq; in eius animo impreſſit poſtea dulcem præbens con-

 ſuetudinem,

suetudinem, à malis cogitationibus abhorrentem animum illius confirmauit: quare Aegisthus non prius muliere potitus est, quam cantorem in insula deserta obtruncarit. erat eiusmodi etiam is qui apud procos necessitate coactus cantabat, qui Penelopè insidiantes abhominabatur, omnibus prorsus hominibus cantores uenerandi sunt, quoniam illos,

Dilexêre deæ cantus, docuereq; Musæ.

Demodocus canit apud Phæacas Martis & Veneris adulterium, non tamen quia, facinus huiusmodi ille probauerit, sed ut absterreat eos ab illegitimis uoluptatibus, quia delicatè nutritos cognouerat, ac idcirco simillima eorum moribus profert, ut ab his eos abstinere hortetur. Phemius canit reditum Achiuorum in patriam ex procorum sententia. & Sirenes ea canunt quæ maximè Vlyssem ipsum delectent: quæq; spectent ad gloriæ ipsius desiderium, & multarum rerũ cognitionem. scimus enim aiũt & alia, & quæcunque fiunt in terra multa pascenti.

De ludo pilæ, & uarijs saltationibus. Cap. VIII.

ALiæ sunt saltationes apud Homerum, eorũ, qui Cybisteres uocãtur, aliæ, per sphærã, quarũ inuẽtionem Agallis Corcyræa grammatica Nausicæ ascribit, ad ciuis fortasse gratiam: at Dicæarchus eas Sicyonijs attribuit. Hippasus uerò Lacedæmonios & hãc exercitationẽ, & alias primos inuenisse affirmat, quã solã inter heroicas se circũuoluẽtem Homerus inducit. Famosissimus fuit Demoteles Theognidis Chij sapientis frater in ludo pilæ, & Chærephanes quidam, qui molestus erat iuuenem quẽdam sequens, nihil quidẽ dicebat, sed prohibebat iuuenẽ quidpiã dicere. dicẽte deinde iuuene omnia à nobis

cõsequeris ò Chærephanes, si nos persecutus nõ fueris, ego inquit tibi respõdeã ? quid igitur ait iuuenis me ita sequeris? gaudeo inquit Chærephanes, cum te uideo, sed morem non probo. quòd harpastum per pilam dictum, Phæninda uocabatur, quod ego maximè laudo. multa & intentione, & labore opus est, ad ludum exercitationemq; pilæ, & robore ad reuolutiones in caput. declarat Phęnindæ ludum sic Anthiphanes.

Capiens pilam dedit quidem, mox aufugit,
Lætatus expulit simulq; hunc: alterum
Exire fecit fœminatis uocibus.

Appellatur Phæninda à dimissione pilę ludentium, uel quia eius inuentor fuit Phænestius Pędotriba, ut testis est Iubas Maurusius.

Antiphanes.

Exerceas Phænindam apud Phænestium.

Dabant operam ut concinnitas quædam seruaretur inter eos, qui pila luderent. sic enim Demoxenus.

Quidam iuuenis lusit pila uix ęditus
Annis decem septemq;, Cous patria.
Deum uidetur ferre certè hęc insula.
Qui desides mox respiceret hos incolas.
Nam seu pilam caperet. daretue, hinc omnium
Surgebat ingens clamor. hic concinnitas,
Mos, ordo, quantus explicari nec potest.
Nec esse dictis, aut solet factis uirûm:
Nec quis putaret esse. pulchritudinis
Tantum nec audiui uiri, nec gratię
Vidi. fui capturus hinc ingens malum
Diu moratus. nunc uideor sanus mihi
Nec esse denique.

Ludebat

Ludebat pila non insuauiter & Ctesibius Chalcidensis philosophus, & alij complures Antigoni regis amici simul uestes exuebant. scripsit de ludo pilæ Timocrates Laconicus. apud Homerum, Phæaces etiam sine pila tripudiabant: saltabant autem per partem: hoc est enim frequenter permutati, alijs stantibus & pulsantibus digitis medijs, quod plaudere dicit. cognouit poëta & eam quæ fit ad cantum saltationem, nam Demodoco canente iuuenes pubescentes saltabant, atque in armis: puero citharam pulsante, alij insaniæ, cantibus, & saltationibus indulgebant. significatur autem hic saltandi mos, qui Pindari & Xenodemi temporibus floruit. ac huiusmodi est saltatio, ut ea imitetur, quæ in ipsis uerbis interpretatis continentur: quam factam fuisse in conuiuio Seuthæ Thracis doctus Xenophon in ascensu describit. inquit enim, cum fœdera percussissent, & cantibus celebrassent, surrexerunt primi Thraces, & ad tibiam cum armis saltarunt, atque & altè & leuiter tripudiarunt, ensibusq; utebantur: alter denique alterum ita percutiebat, ut omnibus is uulnerari uideretur, atque is consultò cadebat, quò efficiebatur ut omnes exclamarent. Tũc uictor eum armis spolians, Sitalcamq; canens, abibat. alij ex Thracibus, alterum tanquam mortuum auferebant, cum tamen nihil mali passus esset. Postea Aenianes surrexerunt, & Magnetes, qui etiam Carpæam saltationem dictam in armis tripudiarũt cuius huiusmodi erat consuetudo. quidam arma deponens seminat, bouesq; agit, sæpe quasi magnoperè timeat, se conuertens, mox latro quispiam accedit, quem ille uidens statim arma suscipit, & ante boues cum concinnitate pugnat ad tibiam.

ὁ ὑπορχηματικὸς τρόπος.

hunc fur

hunc fur denique posteaquam ligauit, abigit boues: sed furē aliquando bubulcus ipse ad boues ligatum, ambabus, etiam à tergo reuinctis manibus exercet ac exagitat. asserit uerò quidam quòd Persicè tripudiabat, & peltas pulsans strepitum faciebat, & surgebat, quæ omnia faciebat in rhytmo ad tibiam, Arcades præterea surgentes armati ibant in rhytmū ad armarum rhytmum tibijs canentes, & carmina canebant, & saltabant. utebantur tibijs ac fistulis etiam heroēs: Agamemnon enim fistulæ, tibiæq; sonos audit. at in cōuiuia tibias non induxit, præterquàm armatorum cum nuptiæ celebrarētur, cum barbaris eas tribuerit. apud Troianos enim tibiarum, fistularumq; clamor audiebatur.

Quòd sacrificabant post epulas, quòd Phæaces delitijs dediti, de ludo procorum Penolopes. Cap. IX.

SAcrificabāt etiā à cœnis discedētes, quæ sacrificia Mercurio, non autem ut postea Ioui adulto offerebant: Mercurius enim somno præesse uidetur. sacrificant illi linguas ex cœnis discedētes, quia linguę ei ob interpretationem attribuūtur. cognouit Homerus & ciborum uarietatem, cibum siquidem diuersum nominat.

Et quæ diuini comedunt obsonia reges
Diuersa.

Cognouit & omnem nostri temporis sumptum immoderatum.

Splendidior domibus cunctis una est Menelai.

Huiusmodi etiam regis cuiusdā Hispani apparatu, splendorisq; magnificentia domum fuisse describit Polybius, quem Phęacum delitias imitatum fuisse

dicit: præter id quòd argẽteos aureosq; crateres uino Crithino plenos in media domo cõstituerat. Homerus Calypsus domũ describẽs, Mercuriũ obstupescere facit. uoluptuosa est, & Phæacũ uita apud eundẽ.

Semper enim nobis conuiuia grata, fidesq;.

Et quæ sequuntur. Eratosthenes sic scribi oportere hæc carmina contendit.

Certè ego non dicam quicquam felicius esse,
Quàm cùm lætitia capimur, pulsoq; dolore
Conuiuæ accipiunt iucunda per atria cantus.

Dolore absente, imprudentia absente intelligit: fieri enim non potest ut Phæaces sint imprudẽtes, qui, ut ait Nausicrates, magnopere dijs sunt amici. proci apud Homerum taxillis ante fores animum oblectabant, non ex Diodoro Megalapolitano, aut Theoxene, talorum ludũ discentes, nec ex Leonte Mitylenæo ex longinquò Atheniense, qui inuictus erat in eo ludo, ut uoluit Phanias, Apion Alexandrinus se ex Ctesone Ithacense audisse dicit cuiusmodi esset talorum ille ludus procorum. Octo supra centum cum essent proci, disposuerunt calculos inter se cõtrarios, pares paribus, tot numero, quot ipsi erant, opponentes: atq; sic quinquaginta & quatuor ex utraque parte statuebantur: spatiũ quod in medio erat, uacuum relinquebatur, in quo unum ponebãt calculum, quem uocabant Penelopen: hanc scopum faciebant, si quis calculo percuteret. postea cui sors accidisset, is ictum in hanc intendebat, si quis uerò illam attigisset, ulteriusq; propulisset, suum calculum in loco proiectæ, expulsæq; Penelopes, & in quo illa prius steterat deponere oportebat: atq; rursus cum Penelopen, in quo loco secundò commorata est, firmàrit, secundum proijcere calculum à

quòd si quis alijs intactis solam illam sæpius consequeretur, erat uictor, multamq; habere spem iubebatur se Penelopen esse ducturum. Eurymachus sæpe uicerat hoc ludo, quare maximè omnium Penelopes coniugium sperabat. ita hi proci manus habent teneras ob delitias, ut ne arcum quidem intendere possint. sumptuosi aderant illis ministri, & potentissimus bonus unguentorũ odor apud Homerum:

Cuius odor uenit moti Iouis atria firma.
Sed tamen & uastas terras, cœlumq; petiuit.

De decoro, quod Homerus in conuiuijs seruauit, & de alijs. *Cap. X.*

COgnouit & quæ strata conuenirent, nam talia & Vlyssi strata substerni iussit. & Nestor gloriatur apud Telemachum se huiusmodi multis abundare. non desunt aliqui poëtarum, qui magnificentiam suorum temporum, uelut etiam inertiam in Troianorum ætatem reiecerint. quamobrem indecorè Aeschylus græcos temulentos inducit, ita ut matulas etiam confringant.

Hic est super me perfidus qui missilem,
Qui ridiculam, simulq; olentem iecerat
Matulam: nec errauit. meum namque in caput
Percussa, fractaq; insonuit tunc acriter.
Olebat unguentis sine, atque pixide.

Et Sophocles in Achiuorum conuiuio.

Sed ex animo super me odoris hic grauis
Iecit matulam, meum, nec errans, in caput.
Vnguenta fractum non olebat uas mihi.
Odore non grato fui perterritus.

Eupolis eum qui primùm matulę nomen introduxit ita carpit.

Odi Laconicos mores, in sartagine coquere emerẽ,
Qui primus inuenit prius bibisse uir,
Lasciuiam multam ille nobis repperit.
Matulam bibendo qui prior dixit, dedit
Palamedæum hoc inuentum, & sapiens.

At optimates apud Homerũ ornatè, decoreq; cœnãt, in Agamẽnone. in Odyssea uerò cõtendunt Achilles & Vlysses, & Agamẽnon, sed perutiles sunt eiusmodi contentiones: quærunt enim utrũ Ilium pugna, an astutia sit capiendum. neq; cum ebrios fingit procos, tantum petulantiæ induxit, quantum Sophocles, & Aeschylus finxerũt: sed pedem bouinum tantum in Vlyssem iactum fuisse.

De his qui mensæ assidebant, & balneis. Cap. X I.

SEdent Heroës in conuiuijs, non autem decumbunt, quod apud Alexandrũ regẽ accidebat, ut auctor est Duris: qui cum quadringẽtos duces aliquando cõuiuio excepisset, in argenteis curribus sedere fecit, & in sellis, purpureis uectibus substratis, collocauit. testatur Hegesander in more positũ fuisse apud Macedones ut nullus decũberet inter cõuiuas, nisi extra retia aprũ interfecisset, tunc enim sedere inter cõuiuantes licebat. Casander cum trigesimũ & quintum uitæ suæ annũ attigisset, tunc etiã comedebat sedens apud patrem, quia certamen non potuisset absoluere, quãuis robustus esset, & bonus uenator. Homerus cũ ad rei decorũ conspexisset, nihil aliud quàm carnes heroës comedentes induxit, & eas facit ipsos sibi præparantes. neq; risum, neq; pudorẽ contrahunt qui obsonia parant, quia studebant omnes suo uti ipsorum famulatu. Gloriabantur insuper in

rerum

rerum eiusmodi agilitate, ut ait Chrysippus. nam Vlysses & diuidendo, & ignem colligendo aptus erat, qualis non alius. inter supplicationes Patroclus, & Achilles omnia cumulantes parabant. & Menelao nuptias faciente sponsus Megapenthes uinum propinat. nunc autem usqueadeò decidimus, ut sedeant etiã conuiuia præbentes. & balnea nuper introducta sunt, quæ prius nec in ciuitate quidẽ esse patiebãtur. quorum sic Antiphanes nocumentum declarat.

Quam me beatum nunc dedere balnea,
Et penè coctum. nam mihi posset cutem
Fricare quisquis uellet, ut sunt dura res
Aquæ calentes, & proterua balnea.

Hermippus.

Nec ebrium uirum bonum esse conuenit,
Iuro deos, nec ingredi ipsa balnea
Calentia, quæ facis.

Non per Deos

Aucta est & obsoniorum curiositas, & unguentorum, ita ut natare in natatorijs unguentorum, quis non sufficeret? ait Alexis.

De coitus irritamentis, & coronis unguento perfusis. Cap. XII.

FLorent & bellariorum studia, & circa coitus curiositas, ita ut spongias excogitauerint sibi supponere, quas maximè ad res Venereas inducere existimarunt. affirmat Theophrastus in libris plantarũ, eas esse quasdã coëundi uires ut ad septuagesies rem quispiã absoluerit, donec sanguis illi deniq; secerneretur. Phylarchus præterea Sandrocotium Indorum regẽ inter ea munera quæ Seleuco misit, uires quasdam, ita stringendo aptas tradidisse dicit, ut sub coëuntium

euntium pedibus positæ, alijs auiũ impetum ad rem uenercam adhiberent, alijs contra extinguerent. Aucta est & Musices cõuersio, & uestiũ calciamẽtorũq; uarietas increbuit. cum uires unguentorũ Homerus cognouisset, nullum heroum præter Paridem unguentis unctum fuisse demonstrat. cũ dixit, Vnguentis splendens,

Vtq; Venus faciẽ unguẽtis pulcherrima purgat.

Nec etiam coronatos, quamuis quòd coronas cognouerit, facile ex huius metaphoræ comparatione cognosci potest.

Insula quam pontus ex omni parte coronat
Immensus.

Et illud,

Vndiq; circundat belli diffusa corona.

Id præterea est obseruatione dignum, quòd Vlyssem manus lauantem facit priusquàm cibum capiat, quod in Iliade facientes nusquam reperiuntur. nanq; in Odyssea uita est otiosorum, & delicatè in pace uiuentium, quamobrem illi corpora curant, balneis lauacrisq; indulgent: atq; in politeia eiusmodi talis ludunt, & pila, ac saltant. quo declaratur illud non rectè dictum esse ab Herodoto in Attye, quod ludi ob famem primùm inuenti fuerint. præcedũt temporibus Heroica. quin etiam in Iliaca Politeia quasi semper clamant.

Bello nate preces Clamor nunc aspice nostras.

De mechanicis & tibicinibus, ac deceptoribus in honore habitis. Cap. XIII.

QVòd Athenienses Aristonicum Carystium qui cum Alexandro pila ludere solebat, ob artem, pilæ

pilæ ciuem fecerunt,& statuam insuper ei erexerũt: mechanicas enim artes Græci, postea pluris fecerũt, quàm eas ipsas disciplinas quas ex cogitationibus inuentas comperiebant. Histienses igitur ac Oritæ Theodori suffragiorum absconditoris statuam in theatro erexerunt suffragium,tum etiam in manibus tenentem, quam rem Archelaus etiam à Milesijs est consecutus. Thebis Pindari quidem non extat statua, sed Cleonis cuiusdam cantoris conspicua est,cui hoc epigramma inscribitur.

Hæc est Thebani cantoris imago Cleonis.
Qui circumposuit plurima serta uirûm
Victa suum caput: & cuius it gloria cœlo. suo capiti
Salue magne Cleon concelebrans patriam.

Fama est quendam ex bello fugientem, cum Alexander Thebas sôlo æquauit, aurum quoddam in huius statuæ uestibus abscondisse, deinde annis triginta ferè interpositis, cum ciuitas rursus habitari cœpisset,reuersum,aurum illud inuenisse. Herodotus Logomimus, & Archelaus saltator maximè omnium amicorum ab Antiocho rege in honore habebantur, ut testis est Hegesander. nec mirum profectò, cum pater eius Antiochus Sostrati tibicinis filios in sui ipsius custodiam receperit. fuit admirabilis apud Græcos & Romanos Matreas impostor Alexandrinus, qui dicebat se feram nutrire quæ se ipsam comederet: ita ut nunc etiam quæratur quæ sit Matreæ fera. Fecit hic, ut præter Aristotelis dubitationes, quare Sol occidens non uatet, cur spongiæ bibant quidem, non autem multum potent, manifestè cognosceretur, & cur tetradrachma permutatur quidem, non autem irascitur. Athenienses Scenam Pothino præstigiatori tribuerunt,

quod Euripidis studiosi Athenienses ægrè tulerunt: atq; Euryclides surrexit in theatro unà cum his qui erant cum Aeschylo.

De claris præstigiatoribus. *Cap.* *X I I I I.*

ADmirabatur & Xenophon præstigiator, qui Cratisthenẽ Phliasium discipulũ reliquit, quoniam ignẽ spõte sua nasci faciebat: et machinationes multas inuenerat quibus homines omnes ferè faciebat despicere. cuiusmodi fuit & Nymphodorus pstigiator, qui obuius factus Rheginis primus eos timoris ut scribit Duris redarguit. laudabatur Eudicus scurra quia palæstritas & pugiles imitaretur, ut affirmat Aristoxenus. at Stratõ Tarẽtinus in admiratione habeatur quia imitabatur egregiè dithyrambos. in citharæ cãtu excelluerunt maximè, qui Oenonam Italum secuti sunt qui etiã Cyclopem lasciuè admodũ cantãtem introduxit, & naufragũ Vlyssem solœcismos, ut ipse dicit, facientem. Diopethes uerò Locrus ad Thebas profectus, ut testatur Phanodemus, succinctusq; uesicas uino & lacte plenas, has reprimens haurire ex stomacho se dicebat atq; hoc facto clarior habitus. famosissimi fuerunt apud Alexandrũ præstigiatores Scymnus Tarẽtinus, Philistides Syracusius, Heraclius Mitylenæus, fuerunt & nõnulli impostores famosi, inter quos Cephisodorus, & Pantaleo. de Philippo scurra meminit Xenophon.

desipere

Roma totius orbis compendium. *Cap.* *X V.*

NOn longè aberraret fortasse à scopo, quisquis totius habitatæ terræ compendium Romanorum

ciuitatem

ciuitatem appellauerit, in qua omnes ciuitates commorantes facile intueri licet, & particulatim, & quamplurimas: ut Alexandrinorum auream, Antiocheorum pulchram, Nicomediorum ornatissimam, omnium præterea splendidissimam quotquot Iuppiter detegit, Athenas deficeret, non unũ dicam diem, ad cõnumerandas ciuitates quæ in orbe Romano continentur, sed omnes uix per anni spatium ob multitudinem connumerarentur. omnes namque ibi nationes habitant: Cappadoces, Scythæ, Pontici, & alij cõplures. hi sunt enim totius habitatæ terræ compendium.

De saltationibus. & uestibus. Cap. XVI.

PEritum saltatorem Memphin inquit apud nos appellauerunt, primam corporis illius motionẽ antiquissimę Deæ ciuitatis dicantes, & maximè regię, de qua hæc Bachylides,

Tranquillam Memphin, & Nilõ arũdine textũ.

Hic quæ Pythagorica sit philosophia manifestus demonstrat, eam silentio declarando, quam hi qui artes sermonum se demõstrare apertè profitentur. huius saltationis tragicæ appellatę quæ illius uiguit tempore, prius extitit introductor Bathyllus Alexandrinus, quẽ Seleucus legitimè saltasse asseuerat. hũc Bathillũ scribit Aristonicus & Pylades, cuius extat quoddam de saltationibus uolumen, Italicam inuenisse saltationem, ex comica, quæ dicitur Chordax, ex tragica, quæ Emmelia, & ex satyrica, q̃ Sicinnis nũcupatur. unde Sicinnistæ satyrici dicũtur, cuius inuentor fuit Sicinnus uir quidam barbarus. Sunt tamen qui Sicinnum Cretensem fuisse arbitrentur.

trenturerat ea Pyladæ saltatio fastu plena, & affecta laboriosaq; admodum, Bathylli uerò iucundior, quia saltationib⁹ erat is idoneus, & cãtilenis Sophocles præter id quod apta ætate pulcher fuit, didicerat & saltationem & Musicam ex Lampro, cum esset adhuc puer: hic post bellũ nauale nudus in Salamine unctus saltauit circa Trophæum cum Lyra. sunt qui uestitum dicant, aque Thamirim cum doceret ipse cithará pulsabat: postremò lusit pila cum Nausicaam reliquisset. Memphidis saltationis studiosus fuit etiam Socrates Philosophus, & sæpius saltare est comprensus ut Xenophon testatur: qui suis etiã familiaribus dicere consueuerat, omnium membrorum exercitationem esse hanc saltationem. putabant enim saltare in motu & exercitatione esse, unde Anacreon.

Pulchricomæ natæ Ioue saltauere puellæ
Tum leuiter. Ion.
Saltare non sperata mentes incitant.

Hermippus Theophrastum accedere ad deambulationem certo tempore consueuisse commemorat, splendidum & exercitatum: postea sedentem sermonem disponere, nulliq; uel motui, uel formæ pepercisse: quippe qui cum gulonem etiam aliquando imitaretur, lingua exerta lingeret labra. curabant etiam uestes decorè sumere, quod qui non fecissent ab alijs derideãbtur. Plato in Theæteto, qui omnia diligenter & exactè dispensare possunt, circumijcere nesciunt aptè, & liberaliter, non uerborum concinnitatem sumunt ut deorum, hominũ felicium uitam laudent. & Sappho Andromedam sic irridet.

Quis rusticiorem mulceat mentem? bene
Iam nescientis pallium trahere supra

Calca-

Calcaneum? Philæterus.

Vestimenta miser demittes: pallia circum
Pectora conijcias: nec supra genua teneto
Rusticè

Hermippus Theocritum Chium in uestem Anaximenis minus doctè iactam irasci solitum fuisse commemorat, & Calistratus Aristophanius contumeliosè Aristarchum in commentario quodam insectatur, quia incompositè esset indutus: cum non nihil hoc etiam ad disciplinarum inquisitionẽ faciat: quare Alexis.

Vnum hoc puto esse liberalibus parum
Decorum, abire uestibus sumptis minus
Aptè, licet quando decorè sumere
Cuius negoti finis haud grauis, nihil
Cum demus, ipsi possumus lucro frui.
Accedit his utentibus decus bene.
Cumulus uoluptatis simul uidentibus,
Et corpori ornatus: quis hæc uult præmia,
Mentem sibi dicens adesse, spernere?

Aeschylus non conuenientiam solùm, & grauitatẽ stolæ, quam sacerdotes imitantes, sacerificꝗ induuntur, reperit, sed multas saltatorias figuras insuper ipse cum inuenisset, saltationũ magistros edocuit. Chameleon illum inquit primum choros formasse nullis usum magistris, & choris saltationum figuras fecisse, atque omnem prorsus tragœdiarum apparatum illi attribuunt: ipsos enim actus decentes Aristophanes (penes enim Comicos fides est de tragœdijs) Aeschylum hæc inducit dicentem,

Choris figuras ipse feci.

Hinc rursus,

Nouit Phrygas uidens Priamo quando fatum

Venere mortuum soluturi Hectora.
Huiusmodi atq; huiusmodi, huc & plurimũm
Formantes.

Telesis etiam, uel Telestes saltationum magister multas figuras inuenit, manibusq; summis eas ipsas dictas demonstrauit. ita fuisse ingeniosum Telestem Aeschyli saltatorem, scriptum reliquit Aristocles, ut inter saltandum septem ad Thebas actum, per saltationem res ipsas apertè demonstrârit. dicunt præterea Thespesiam, Pratinam, Cratinum, Phrynichumq; antiquos poëtas saltatores fuisse appellatos, non solùm quòd in Chori saltationem suos actus detulerunt, sed quia extra etiam sua poëmata saltare uolentes, docebãt. Aeschylus ebrius comœdias faciebat, ut testis est Chameleon, quare male audit à Sophocle quòd conuenientia quidem, non autem, conuenienter faciat. sunt gentiles hæ salutationes, Laconicæ, Trœzeniæ, Epizephyriæ, Creticæ, Ioniæ, & Mantineæ, quas ob manuum motum Aristoxenus præponit. ita res præclara & sapiẽs antiquitus saltatio habebatur, ut Pindarus Apollinem saltatorem appellârit.

Saltator rex splendoris, pharetrateq; Apollo.

Sic & Homerus, uel eius imitator quidam in hymnis ad Apollinem,

Phœbe manu citharã portãs Cane dulce quid, idẽ
Et saltans altè.

Eumelus & Arctinus Corinthius, Iouem saltatorem ita inducit:

Saltabat medius diuũm pater, atq; uirorum.

Theophrastus Andronem Catanæum tibicinẽ motiones refert, & rhytmos, dum tibia caneret, corpore primum effecisse unde Sicelizare pro saltarẽ in-

uenitur apud antiquos, post eum Cleophantũ Thebanum. Famosi saltatores fuerunt apud Cratinum & Calliam, Bolbus: apud Ctesiam Zeno Cretensis Artaxerxi regi gratissimus. Alexander in ea epistola quam misit ad Philoxenum, meminit de Theodoro & Chrysippo saltatoribus.

De Musæo, & Dionysio medico. *Cap. XVII.*

QVòd Timon Philiasius Sillorum scriptor, Musæum, Calathum appellat, eos irridens Philosophos qui ibi degebant, quia in quodam panagro uelut aues pretiosissimæ nutrirentur.

Aegyptus multos pascit populosa librorum
Agminibus cinctos, certantes limite nullo
Musarum in Calatho. donec soluantur ab ipsa
Verborum contentione.

Hi sunt mensæ Rhetores, qui ob nugacitatem Pythici illius responsi, ut ait Chameleon, mihi obliti esse uidentur.

Ante Canem medico Dionysio utare diebus
Viginti, post hanc uiginti utare diebus,
Dum te umbrosa domus retinet, uitasq; calorẽ.

Mnasitheus etiã Atheniensis Atheniensibus inquit responsum esse, Dionysium medicũ uenerari oportere, & Alcæus poëta Mitilenæus.

Vino pulmonem irriga,
Flammata surgunt astra perfide Canis.
Sitiunt calore cuncta, tempus est graue.

Et alibi:

Bibamus; astrum surgit impium Canis.

Eupolis Calliam à Protagora coactum fuisse bibere narrat, ut ante Canis ortum pulmonem inunda-

tum haberet. nobis uerò non pulmo solùm exaruit, uerumetiã magno in discrimine cor ipsũ uersatur.

Antiphanes

Quid uita nostra sit refer quęso mihi.
Potare solùm dico: nam quot arbores
Vides propinquas esse ripis fluminum,
Rigentur ut noctes, diesq; fluctibus?
Nunc cuius hæ sint cerne magnitudinis.
Longinqua multam fert sitim, mox arida.
Sitibunda cum ramis, humiq; decidit.

Ita Canem inquit obseruantibus bibendum est. dictum est enim irrigari pro bibere.

Antiphanes.

Oportet irrigare edentes maximè.

Eubulus.

Sicon, ego irrigatus, & potus uiam
Huc uerto: per Iouem bibimus & hic simul,
Et ego Mendæum.

De uerbis concidere, disponi, accumbere. Cap. XVIII.

COncidere autem ad animum propriè pertinet, ut tristari, ac paruifacere. Thucidides in primo, uicti minimo labore animo concidunt. Cratinus in Remis utitur hac dictione: impetuosè age, & concidas. Xenophon in œconomicis, cur iucundi sunt inter se remiges? nunquid quia in ordine sedent, in ordine uadunt, in ordine cõcidunt? Euripidis ad Cyclopem.

Hic concidens effudit aërem grauem
Per iugulum. Alexis:
Eam iubeo post hæc apud me protinus
Concidere.

Disponi

Disponi dicimus de statua, unde eos deriserunt, qui de accumbentibus hac dictione usi sunt. Diphilus, ego per quoddam spatium temporis dispositus eram, quem grauiter ferens socius inquit, dispositus uerè sis. Philippides, & cum cœnaret semper more suo apud ipsum dispositus erat: postea inducit, nunquid statuam ad conuiuium conuocasti? accumbere, uerò & declinare in Symposijs dicitur, ut Xenophon demonstrauit, & Plato.

Alexis:

Ingens malum fit ante cœnam accumbere.
Somnus nec ullum mollis hic apprenderet.
Nec si loquantur possumus quid discere.
Mens est enim mensæ paratæ proxima.

Inuenitur tamen, quamuis rarò, disponi in hac sententia, nam Satyrus Sophoclis hæc loquitur. Herculi combusto disposito in medium dorsum salirem. Aristoteles in Tyrrhenorum legibus: Tyrrheni cœnant cum mulieribus dispositis sub eodem uestimento. Theopompus, bibimus postea dispositi mollissimè in triclinio, Telamonis lugentes simul cantus. Philonides, dispositus sum, ut uidetis, diu.

De uerbo πάσασθαι comedere. *Cap. XIX.*

COmedere pro gustare ponitur Phœnix ad Achillem.

Non ediſſe domi uoluisti cum socijs quid.

Et alibi: postquàm intestina hi gustarunt, sola enim intestina gustant, quasi pauca ingens turba. & Priamus ad Achillē: nunc cibum gustaui. consentaneum rationi esse uidetur tū, cū infeliciter egisset, gustare solùm, quē ad satietatē accedere dolor nō patiebatur.

batur. Hinc qui non gustauit cibum omnino, est ieiunus. de repletis uerò nunquam cibum gustare dicimus, sed quæcunque satietatem significant.

Ast ubi cessauit uictus furiosa libido.

Quamuis ad repletionẽ etiã iuniores gustandi uerbo usi sint. Callimachus: fabula expleret suauius.

Eratosthenes:

Ex cinere assata carne hi saturantur, in auris
Quas cepere feras uenando.

Heroum Homeri uenationes, cur aquæ salsæ prosint lauantibus. *Cap. XX.*

δαῖτα
δίαιτα

SEleucus splendidum inquit Homeri conuiuium literarum mutatione esse diætã, et à diuidendo dicere nimis esse uiolentũ. Ludũt pila apud Homerũ. non uiri solùm, sed etiã fœminę: & discis, & iaculis quadam cum concinnitate exercentur.

Gaudebant iaculoq; leui, & certamine disci.

Nam iucũditate calamitas fit leuior. Venationibus utuntur ètiam iuuenes ad bellica pericula deuitãda & omnibus indagationibus, quibus robustiores, saniores q; efficiantur. Vt:

Instar cùm turris se ad bellica facta pararunt:
Oppositiq; manu iaculantur missile telum.

Sciunt & uariorum malorum remedium esse lauacra, sudorem in mari lauantes, quod maximè neruis est salubre: cum hiscere faciat in introitu musculorum coniunctiones; postea si ungantur pinguedine, eas partes quę non sunt irrigatę, aspera fieri corpora affirmant. qui igitur ex specula ueniebant, multum sudorem lauerunt in mari, & crura, & coxas, & collum, atque sic se refrigerantes in pulchras euntes asa-

res asaminthos lauabantur: ac pingui oleo peruncti postea cœnæ assiderũt. est & alia laborum solutio ex capitis inspersionibus.

Dulce quid insĩdens humeris, capitiq́;, calẽtis. Nam in ingressu cũ aqua meatibus undiq; circun funditur, sæpiuntur sudoris excretiones, quemadmodum si colum in aquam iaceretur: nihil enim penetrat, nisi quis ipsum suspendens, poris refrigera tionem, atque exitum, ad exteriora prebeat, ut Aristoteles in Physicis quęstionibus testatur, ubi quærit cur sudantes si in calidã uel frigidã aquam ingrediantur, non amplius sudent, donec rursus ex his recesserint.

Quòd cæpa, & olera, & fructus arborum apponebantur Heroibus. Cap. XXI.

APponebãtur Heroibus comedentibus olera etiã quòd autem olerum locos cognouerunt, ex his uerbis manifestum est, secundum extremum ornatarũ areolarũ ordinẽ. utebãtur & cæpis pessimi succi, ut illud indicat: cępa in potu obsonium. inducuntur etiam fructus arborum curantes.

In ficu ficus dulcis, pyrus alta senescit
In pyro.

Inde arbores fructiferas bonas appellat.

Hic bona plurima nascitur arbos,
Punica planta, pyrusq́;, & pomus.

At quæ arbores ad ligna nascuntur, has longas uocat, ac epithetis usus earum demonstrat.

Hic arbor longissima multa est.
Immensa hic abies, ilixq́;, & populus alta.

Antiquior erat quàm res Troiana harũ rerum usus,

& Tantalus cum moreretur nondum ab huiusmodi desiderio liberatus est, Deus siquidem illum puniebat accedens, ueluti qui expertia rationis animalia germinibus adducunt: talium postea fructuum fruitionem illi interdicit, quando ad spem propius accessit. Vlysses Laërti in memoriam reuocat, quæ cum esset puer, acceperat ab eo. Tria decemq; pyra tribuisti mihi, & quæ sequuntur.

Quòd pisces, aues, & carnes lixatas comedebant. Cap. XXII.

PAtefacit Sarpedõ ubi Panagri retis capturã cum ueneratione comparat, antiquos pisces comedisse; & Eubulus comica suauitate sic ludens:

Pisces Homerus protulit quendam uirum
Edisse Achiuum, cæteris at omnibus
Assauit ille prouidè carnes bouis.
Lixare nullum fecit inter tot uiros.
Amica nulli cognita hic est fœmina,
Manus fuere amica per brumas decem
Exercitus. uidere bella tristia
Quicunq; ceperunt morantes Pergama.
Nam sunt reuersi latiore podice
Illa urbe quam cepere, per Deos, domum.

Neq; aërem quidem liberum Heroës auibus reliquerunt, retia, & laqueos turdis, ac columbis tendentes. Exercebantur ad aucupium, columbam ex malo nauis laqueo suspendentes, & ex longinquo eam sagittis percutientes, ut in epitaphio manifestatur. Olerum, piscium, & auium usum reliquit ob gulam, & omne in apparatibus indecorum, quod multò inferius iudicauit rebus Heroicis, diuinisq; operibus.

operibus. quòd elixatis utebantur carnibus, in his sequentibus demonstratur:

Lebes feruet:

Cum nidore suis teneri, pinguisq́ue, uolante.

Atq; bouis pes in Vlyssem iactus idem significat: neq; enim quispiam assat bouis pedem.

& id:

Apposuit lances oneratos carnibus illa
Diuersis.

Non solùm uarietatem carnium, ut bouinam, suillam, hœdorum, auiumq́; commemorat, sed uarium eas habere apparatum significat, ac non etiam simplicem, sed copiosum; ita ut Siculæ, Sybariticę, & Italicæ mensæ emerserint, unà cum Chijs. Nam Chios fecerunt non minus his prædictis rei coquinariæ rationem habuisse. Dormiunt cùm mulieribus apud Homerum, non iuuenes tantùm, sed etiam senes: ut Phœnix, & Nestor. Cum Menelao nulla commiscetur, ob raptam uxorem, militantę.

De uino Veteri. *Cap.* XXIII.

PIndarus quidem uinum laudat antiquum, at flores iuniorum hymnorum. deinde Eubulus per absurdum ęsse existimat uinum uetus semper apud mulieres laudari, uirum autem non antiquum, sed iuniorem. Idem ferè nulla differentia Alexis: Solo multum apposito uino, pro semper. Sed (ut ingenuè loquamur,) nō uoluptati solùm, uerùm etiā sanitati magis cōfert uinum antiquum, quod cibū magis digerit, & cū sit tenue, facile distrahitur: præstat robur corpori, sanguinē rubicundū facit, facile distribuitur, & somnos præbet non perturbatos,

Laudatur

Laudatur id ab Homero, quod idoneam accipit mistionem, ut Maronæum: accipit uerò uetus magis idoneam, quia calidius fit inueterascens. Sunt qui fugam Dionysij in pontum, uini antiquitus faciendi modum intelligant, suauius est enim uinum aqua infusa. Homerus cum uinum nigrum laudat, sæpe illud ignitum appellat, nam & potentissimum est, & plurimum in membris bibentium commoratur. Auctor est Theopompus uinum nigrum apud Chios primùm inuentum fuisse; & plantare, et uineas colere Chios primos ab Oenopione Dionysij didicisse, qui ut in insula habitaretur causa extitit, cum alij hominibus, id impertiretur. uinum album debile est, ac tenue. Chirrum facilem digestionem operatur quoniam est siccum.

De uinis Italicis. *Cap. XXIIII.*

DE uinis Italicis ita Galenus apud hunc sapientem loquitur: Falernum ab annis decem est potui aptum, & à quindecim, usq; ad uiginti: quod autem spatium hoc pertransierit, graue est capiti, & & neruos accendit: species ipsius duæ sunt, austerum, & dulce: quod tale fit cùm sub uindemiam Noti spirarint, qua ex causa nigrius etiam fit. quod sic uindemiatur, austerum fit, & colore flauo. Albani quoq; duę sunt species, hoc dulce, illud acerbum: ambo à decimo quinto anno uigent. Surrentinum uigesimo qninto anno incipit esse potui aptum, quia est pingue, & ualde debile, ac uix digeritur: atq; inueterascens solùm ferè est idoneum, illo continuè utentibus. cum Rheginum Surerntino sit pinguius, ab anno quintodecimo bonum est. utile

est etiam

eft etiam Priuernum, Rhegino magis tenue, & nimis caput infeftat. huic fimile eft Phormianum, celeriter uiget, & magis illo eft tenue. tardius ad uigorem accedit Tripholium, eft enim Surrẽtino terreftrius. Setinum primis eft fimile, leuius Falerno, & neq; percutit. tenue eft & Tiburtinũ, facile uaporat, uiget ab annis decem, & melius eft uetus. Labicanum pingue, fuaueq́; eft guftui, & inter Albanum atq; Falernum putatur cuius ufus eft ab annis decem. Gauranum rarum inuenitur, at optimũ eft, & robuftum, & denfum Tiburtino, Prænestinoq́; pinguius. Marficum ualde eft aufterum & confert ftomacho, nafcitur in Campania circa Cumas. Albanum dictũ potui aptum eft ab annis quinque, & leue. Afconitanum bonum & pingue. Picentinum fimile eft Albano, quia crudum, fed robuftum, & confert ftomacho. at Veterum uinum fuaue eft, & confert ftomacho, cuius id eft proprium, quòd non uidetur purum, fed cum alio miftum effe. Calenum leue eft, & magis confert ftomacho quàm Falernum. Generofum præterea Cæcubum percutitq́;, & eft robuftum: inueterafcit poft annos multos. Fundanum robuftum eft, & multum nutrit, caputq́; & ftomachum pertentat, quare non multum bibitur in Sympofijs. his autem omnibus leuius eft Sciathium ab annis feptem, ad decimum quintum annum potui aptum. Signinum bonũ eft ad annos fex, uetus multò etiã melius. Nomentanum citò ad uigorem accedit, & ab annis quinque potui aptum: eft enim neq; ualde dulce, neq; tenue. Spoletinum dulce hauftum, colore aureo. Acuanum multis rationibus fimile eft Surrentino. Valuinum ualde aufterum, femperq́; fit melius feipfo. Generofum eft Caucinum Falerno perfimile.

simile. Venafranum confert stomacho & est leue. Trebellicum Neapoli frequens est, confert stomacho, & bonum facit os, & uiribus est temperatis. Eubulum primùm est nigrum, post paucos annos fit album, est ualde tenue, & delitijs aptum. Massiliense, bonum, densum, corpulentumq;, sed exiguum reperitur. Tarentinum, & reliqua sub hoc climate nascentia uina, mollia sunt, ac neque percutiunt, neque intendunt, sed sunt dulcia, & conferunt stomacho. Mamertinum nascitur etiã extra Italiam, quod in Sicilia Iotalinum dicitur, suaue est, & robustum. Dæmõ quidam apud Indos uenerabatur, cui nomẽ erat Soroadius, ut testis est Chares Mitylenæus, atque is factor uini, Græca uoce, interpretatur.

Quid prouincia qualibet generosum, egregiumq; mittat. Cap. XXV.

Elegans Antiphanes uniuscuiusq; ciuitatis propria quædam sic connumerauit: ex Elide coquũ, ex Argo lebetem, & Phliasium uinum, ex Corintho strata, pisces Sicyonios, Aegij tibicinas, caseum Siculum, unguentum Atheniense, anguillas Bœotiæ.

At Hermippus

Pandite nunc Musæ cœlestia regna tenentes
Ex quo sulcauit Dionysius tergora ponti
Quot bona per fluctus tulerit mortalibus idẽ.
Cyrene thyrsi primùm, pellesq; bouinę,
Hellespontiacis huc uenit scomber ab oris,
Et ius. Italicis uiscus, carnesq; bouinæ.
Sitalci scabiem tulit in Lacedęmona primum.
Perdici ratibus multis mendacia uexit.
Caseus, atque sues, tua munera Dorica tellus.

Disperdat

Disperdat Corcyreos Neptunus in undis
Cum ratibus, dubios animos in rebus habētes.
Hæc hinc adueniunt. Aegypto pensile uelum,
Atq; liber uenit. Syrij sunt thure superbi.
Cressia regna ferunt superis altas cyparissos.
Plurimus est elephas Libycis dimissus ab oris.
Vuaq; passa Rhodo, dantes & somnia grata
Ficus. Euboicis pyrus, atq; feracia poma,
Mancipium Phrygij miserunt, Arcades ipsi
Suppetias. seruus Pagasis, & uerbero uenit.
Paphlagonū Iouis & glādes, & amygdalus armis
Venerunt primùm, lautæ bellaria mensę
Phœnicum palmæ fructus, & grata siligo.
Puluinar, pictusq; tapes Carthagine uenit.

Pindarus in ea ode Pythica, quæ scribitur ad Hieronem. ex Taygeto inquit canem Lacęnam, prudentissimum in feras animal, educari. Syriæ capræ excellentes mulgentur. arma optima sunt ab Argo lata. Thebarum currus ex terra fructifera. Siciliæ ingenio sum est uehiculum.

Et Critias sic:

Est opus egregium Siculis dimissus ab oris
Cottabus, hunc guttis iussimus esse scopū.
Et Siculi currus, et sumptus splendidus hinc est.
* * *
Thessalicusq; thronus mēbris mollissima sedes.
At dulci somno mollia strata tulit
Miletus, Chiusq; ferax urbsq; Oenopionis.
Aurea Tyrrhenos concelebrat phiala,
Et quod condendis domibus uenit utile ferrū.
Phœnicum inuentum litera uerbiloqua.
Thebani primi iunxerunt fortia currus
Membra, acatos Cares œconomi pelagi.

Atq;

Atq; rotam terra, & calida fornace creatam,
Oeconomum clarum fictile uas, reperit
Qui populus Marathone in agro statuere Trophęū
Et meritò profectò fictile Atticum laudatur inquit Eubulus, fictilia Cnidia, Siculæ patellæ, Megarensia dolia. Antiphanes: Cypri Synapiū, succumq; scammoniæ, nasturtium Mileti, cæpam Samothraciæ, Thyrsos Carthaginis, Silphium, Thymumq; Hymetti, Origanum Tenedi.

De uinis aliarum regionum. *Cap. XXVI.*

PErsarum rex uinum Calybonium solum bibere consueuerat, quod Possidonius in Damasco Syriæ etiam nasci affirmat, quia uineas ibi Persæ plantarunt. in Issa uerò insula, quę est prope Adriam, uinum esse scribit Agatharsides, quod cum omnibus comparatum, est melius. De Chio, & Thasio uino meminit Epilycus: Chium & Thasium uinum defæcatum. Lesbium, quod fecerit ipse Maro, mihi uideor. Scribit Clearchus:

Iucundus nec Lesbio fit poculo
Vinum alterum. & Alexis:
Vinis Tasiis & Lesbijs rigat die
Partem reliquam, sic hanc agit feliciter.

Idem:

Immunitatem dulcis hic Bromius faci
Lesbi mero, quò perferunt huc plurimum.
At ciuitati quisquis alteri ferat
Comprensus omne protinus peculium
Amisit, & si uix cyathum paruum ferat.

Ephipppus:

Amo profectò Pramnium Lesbi merum.

Diciturq;

Bibiturq; ualde gutta multum Lesbia.
Obsonium est pellax, & id perutile
Vinum Thasium, ac unguenta, sertaq; inclyta.
In crapula Venus ualet, sed in male
Agentibus uiris locum non hæc habet.

Eubulus: Thasium, uel Chium, uel Lesbium capičs senex nectareum. Meminit hic etiā de uino Psythio

Vinum Psythium me dulce fecit hic merum
Gustare cum ferrem sitim, atq; pectus id
Mihi momordit intus acrimonia.

Anaxandrides: Congium Psythij miscens. Aristophanis secūdas Cerealia celebrātes, Demetrius Trœzenius secūdas quæ Cerealia celebrarunt, inscribit, in quo libro meminit comic9 de uino Peparethio:

Bibisse uina non sinam te Pramnia.
Chium, Thasium, dictum úe Peparethium.
Tibi nec ullum suscitet quod mentulam.

Eubulus: Hic est Leucadium uinum, & Milesium, potui aptum Archestratus dipnologus:

Seruatoris ubi Iouis hinc uos munera primi
Ceperitis, canumq; senem ceruice ferentem
Vinum, flore albo ornatum, setaq; nigranti,
Par bibere in Lesbo natū, quā marmora cingunt
Nec non & sacræ Syriæ uos Byblina laudo.
Sed neq; cum Syrijs conferri Lesbia debent.
Non assuetus enim si gustes Byblina, gratus
Venit odor, Lesbi uincuntur odore racemi.
Hausta minus redolēt hinc. Hæc cōferre uidebis
Ambrosiæ dulci, quàm uino dignius esse.
Si qui derident dicentes edita campis
Phœnicum meliora uirûm, quàm cætera uina,
Nil ego curabo. Est etiam Thasium egregiū, si
Alterius uini uarias mittatur in oras.

Vrbibus ex alijs cognoui germina uitis
Quæ laudare, quibus & dicere nomina possem,
Sed nil simpliciter faciunt ad Lesbia uina.
Nam laudare sibi conantur quisq; propinqua.

De uino Phœnicum meminit etiam Ephippus: nuces, mala punica, minuta edulia, atq; urinas uini Phœnicij. & rursus: lagæna quædam uini Phœnicij aperta est. Meminit & Xenophon in accensu.

Cratinus de uino Mendæo:

Videre Mendæum queas salubriter
Vinum pubescens. Postea sequitur:
Puto quòd album suaue conferet tria.

Hermippus, Dionysium inducit multorum locorum uini nomina connumerantem:

Mendæum mingunt cœlestia regna tenentes
Mollibus in stratis. sunt suauia Thessala uina.
Et Thasium, quòd pomorũ diffundit odorem.
Hoc ego crediderim cunctis iucundius esse,
Felicis Chij post iucundissima uina.
Est uinũ, proprio, Sapriũ, quod nomine dicunt,
A quo reclusis uasis, & tegmine capto
Surgit odor uiolã redolẽs, suauesq; Hyacinthos.
Tota uolat diuinus odor per tecta reclusus.
Nectar & ambrosia est simul illud nobile nectar.
Tale meis opto conuiuis adsit amicis.
Hostibus at nostris ignobile sit Peparethum:

Mendoi racemos uineæ irrigãt ad plantas claterio, ut Phantas Eressius attestatur, quare uinum fit molle.

De quorundam regum Persarum munificentia. Cap. XXVII.

THemistocles, Lampsacum, in uinum, Magnesiam, in panem, Myuntem, in obsonia. Percopem,

cepem, instrata, ac uestes unà cum Palæscepse, à Rege dono accepit. Ac iussit eũ rex stolam Barbaricam ferre: uelut Demarati, cùm dedisset ea quæ prius illi aderant, stolã generi iniũxit, ex quo non utitur amplius Græco uestimento. Magnus etiam Cyrus Pytharco suo familiari septẽ urbes largitus est, ut scribit Agathocles Babylonius: Pedasum, Olympiũ, Camantiũ Sceptra, Artypsum, Tortyrã, quem aiunt dementia quadam elatũ, ad inferendas iniurias se conuertisse: patriæ enim tyrãnus esse cœpit coacto exercitu: quare Cyziceni in ipsum irruẽtes, præcipites ad periculũ se contulerũt. Magno in honore habetur Priapus in Lampsaco, qui, ex epitheto, idẽ est & Dionysius, sic dictus, ut triũphus, & dithyrãbus. Mitylenęi uinũ apud se dulce, Prodromũ appellant, alij potius Protropum, quàm Prodromũ. Admirabile & uinum Icarium, ut Amphis asserit, in Thurijs oleũ, in Gela legumina: uinũ Icarium, Caricæ Cimoliæ. Nascitur in Icaro insula Pramniũ, ut testatur Eparchides; atq; est hoc genus quoddã uini, neq; dulcis, neq; spissi, sed austeri, & asperi, atq; egregium supra reliqua uina robur habentis, cuiusmodi non delectari Athenienses, scribit Aristophanes. Atheniẽsis populus nec poëtis delectatur asperis, & strictis, nec Pramnis asperis uinis; contrahit enim cilia, & uentrẽ; sed Anthosmia, & pepone nectareo.

Vnde Pramnium dicatur, & Insularum nonnullarum nominum ratio, & uinorum. Cap. XXVIII.

SEmus in Icaro insula esse petram Pramnium uocatam dicit, apud quam magnus est mons, à quo

uinum Pramnium, quod Pharmacitem aliqui nominăt, exportatur. Icarus primùm Ichthyoessa dicebatur ob piscium multitudinem, quæ ibi nascebatur, ut Echinades à uiperis, & Sepiades à sepiarũ in ijs copia, sic & Lagusæ à suis leporibus. Aliæ Phycusæ, & Lapadusæ, ab horum similibus. Vinea quæ uinum Icarium producit, nuncupatur, ut uoluit Eparchides. Sacra ab aduenis, ab Oenoensibus Dinoysias: est autem Oenoa ciuitas in ipsa insula. Et Didymus uinum Pramnium à Pramnia uinea ita dicta, nominari contendit. Alij nigrum propriè. alij quoduis in uniuersum ad permanendum idoneum quasi paramenium uolunt appellari: alij à mitigando robore, quoniam bibentes lenes faciat. Laudat Amphis uinum ex Acantho ciuitate:

παραμίνω.

Dic cuias es, sum Acantius. ô per Deos
Vini rigidus tu ciuis es fortissimi?
Est patriæ nomen tibi cum moribus.
Mores tibi non sunt aliorum ciuium.

De uino Corinthio, meminit Alexis, uelut aspero. Vinum peregrinum aderat, nam Corinthium torquet. & de Euboico: Euboicum multum bibens uinum. Archilochus, uinum Naxium cum nectare comparat, qui & alicubi scripsit;

Dant bella mi placentulam, atque Ismaricum
Dant bella uinum: potoq; in bello iacens.

Stratis uerò Sciathium uinum laudat:

Vinum uiatori susurrat ebibe:
Sciathium nigrum pari par additum.

Achæus uerò Byblinum:

Est ille captus poculo mox Byblini,

Sic enim à loco ita nominato nomen sortitum est. Philinus; Lesbium, Chium, Passaprum, Thasium,

ſum Byblinum, Mendæumq; præbebo ne crapulemini. Voluit Epicharmus id à montibus quibuſdam Byblinis nomine dictum fuiſſe, Armenidas Byblinam Thraciæ regionem eſſe dicit, quã poſtea Oeſymam nominarunt. Admirabatur Thracia admodum, & propinquæ omnino regiones utpote uini feraciſſimæ.

Ex Lemno naues portantes dulcia uina
Hic aderant.

Hippias Rheginus uitem Ileam uocatam fuiſſe Byblinam aſſeruit, quã Polis Argiuus qui Syracuſiis regnauit, primus ad Syracuſas ex Italia detulir, & id fortaſſe uinum quod dicitur Pollium apud Siculos ipſum eſt Byblinum. Chreſmus:

Ipſe bibas uini fæcem: haud Anthedonis arua,
Hyperiamq́ue colens, ubi defæcata bibuntur.

Appellarunt Trœzenij ut autor eſt Ariſtoteles in eorum politia uites Hyperias & Anthedonias ab Anto & Hypero, ſicut Altephias ab Altephio quodam ex Alphæo oriundo. Alcman incoctum uinum, & florem redolens nominat, quod ex quinque collibus, qui locus ſeptẽ ſtadijs diſtat à Sparta. Et quod ex caſtello quodam Denthiadum, ex Oenunte, ex Onoglis, ex Stathmis, quæ loca omnia uicina ſunt Pitanæ. Vocat igitur uinũ Oenuntium, Denthium, Paryſtium, Onoglium, Stathmium, & ex Caryſto inſula Arcadiæ proxima. Incoctum autem dicit non coctum, quia uino cocto utebantur. Licet ex Polybio cognoſcere uinum naſci egregium apud Capuã, quod Anadriten appellant, cum quo nullum admiſcetur. Alciphrõ Mæandrius uillã quandã Montanã eſſe ſcribit apud Epheſum, olim Latoidem dictam, nunc Latoriam ab Amazone Latoria, ubi

Pramnium uinum naſcitur. Timachidas Rhodius uinũ quoddam in Rhodio ſubturbidũ nominat dulci perſimile, et uinum coctũ glytrim nuncupauit. Polyzelus Antitum uinum nominat in Rhodo. Plato Comicus Capriam, quod optimum naſcitur in Beneuento ciuitate Italiæ. Amphium uinum malum à Soſicrate dicitur.

De propria quorundam uinorum natura & Anthoſmia. Cap. XXIX.

VTebantur præterea antiqui poculis quibuſdam cum aromatibus multis, quod trimna dicebant. Theophraſtus in Hiſtorijs plantarum in Heræa Arcadiæ uinum naſci ſcribit, quod potum uiros inſanire faciat, mulieres uerò parturire. Circa Ceryniam eſſe genus quoddã uini quod fœminas prægnantes abortiuum parere faciat: nam etſi racemũ tantũ guſtarint abortiuum pariunt. Vinũ Trœzenium ſteriles facit bibentes. In Thaſo uinũ quoddam ſoporiferum bibunt, & aliud quod bibentes facit uigilare. De uino quod ad Anthoſmiã præparatur hæc à Phania Ereſio dicta reperiuntur: circiter quinquaginta muſti menſuris, una ſalſæ aquæ infunditur, & fit uinum Anthoſmias. Et rurſus: Ex uitibus nouellis uinum fit Anthoſmias potentius, quàm ex antiquis. Et poſtea: Acerbas pedibus conculcantes depoſuerunt, & uinum Anthoſmias factum eſt. Theophraſtus uinũ quod in Prytanio datur miræ eſſe uoluptatis in Thaſo affirmat. Eſt enim conditũ quia in uas ipſum farinæ florem melle ſubactum inijciunt, ut à ſe odorem, à farina uinũ dulcedinem capiat. Et paulò poſt: ſi quis aſperum & boni odoris ue-

lut Hera-

lut Heracleum & Erythræū miſcuerit, hoc quidem mollitiem, illo uerò ſtomachi bonitatem conferente. De uino myrrhino ſeu myrtino meminit Poſſidippus: Sitibunde piſtor Myrrhinun pretioſum. Hermes potionis genus eſt apud Strattidem. Chæræas uini quoddam genus eſſe ſcribit in Babylonia quod nectar dicitur. Hoc enim carmen uerum eſt quòd,

Vinis non ſolùm aquæ portio,
Albis adeſſe debet, at quid inſuper.
Nec tu reijcias Bacchum, nec ſpernito acinū,
Chius inquit poëta.

De uini natura, & uiribus, per totum. *Cap.* XXX.

EX uinis aliud album, aliud nigrū, aliud flauum. Album natura eſt tenuiſſimum, urinam promouet, calidum, & cum digeritur caput inflammat: ſuperiora enim petit uinū. Nigrum quod nō ſit dulce, maximi eſt nutrimenti, & ſtipat. At dulce & albis & flauis maioris eſt nutrimēti: extenuat enim in tranſitu, atq; humores magis dēſans, caput minus aggrauat. Nā dulcis uini natura circa pręcordia cōmoratur, atq; medullā nutrit, ut Diocles & Praxagoras uoluerūt. Mnaſitheus Athenienſis uinū nigrū maximi eſſe nutrimēti ſcripſit, uelut albū maximè urinā ciere, & eſſe tenuiſſimū. Flauū eſt ſiccū, & maximè cibos digerit. Quæ uina diligētius per mare uecta fuerint, crapulas arcēt, uentrē ſoluūt, ſtomachū mordēt, inflationesq; operantur, & cibū conficiūt. Cuiuſmodi eſt Myndiū & Halicarnaſſeū: nā Menippus Cynicus uinum Myndiū ſalis potatorē appellat. Satis & Coū per mare tranſit. Rhodium minus mare contingit,

quare multũ illius fit inutile. Nesioticũ uinũ & potationib⁹ est idoneũ, & usui quotidiano non insuaue. Cnidiũ sanguinẽ generat, nutrit, uentreq́; ad solutionem præparat, sed multũ potũ soluit stomachũ. Lesbiũ minus quidẽ stypicũ est, at magis urinã cõcitat. Suauissimũ est Chiũ, Chio etiã id quod Ariusiũ dicitur, cuius tres sunt differẽtiæ: hoc enim est austerũ, illud dulce, at quod inter hæc est mediũ, autocratum. Austerum bonũ os perficit, nutrit, urinã magis ciet, dulce nutrit, sacietatẽ inducit, uentrem mollificat: Quod mediũ est autocratũ Chiũ, digerere facit, nutrit, bonũ facit sanguinẽ, leuissimũ est, et satietatẽ inducit ob uim suã. Ex uinis suauissimũ id est quod in Italia nascitur Albanũ & Falernũ: quod ex his inueterarit et permãserit, quasi medicatũ caput perturbat celeriter. Adrianũ appellatũ, somnũ bonũ gignit, facile digeritur, & nõ iniucundũ est omnino. Faciendũ est hoc ante quoddã tempus, & in aperto loco ponẽdum ita ut multum exhalet roboris. Gratissimũ uinum ad antiquitatem perducitur Corcyræum, Zacynthiũ, & Leucadium, sed caput offendũt, quoniã gypsum assumpserũt. Quod ex Cicilia Abates uehitur, uentrẽ tantũ mollificat. Coo, Myndio, Halicarnasseo, atq; omni satis uecto per mare aqua cõuenit aspera, uelut fontium, & aqua pluuia si sit defæcata, multumq́; quieuerit. Vtilia sunt huiusmodi uina Athenis, & in Sicyone, in his enim locis hæ aquæ reperiũtur. Vinis marinis multũ stipantibus ut Chio & Lesbio longinquissimæ aquæ conueniunt.

Multum silens nam lingua temporis bene.
Quî rem subire perfert talem? graue
Magis necessitate nil est huic datum.
Palam facit quæ quodq; mox absconditum,

Vt Sopho-

Vt Sophoclis utar testimonio. Quòd Mareoticũ uinum Alexandreoticũ dictũ fuit à Marea fonte Alexãdriæ, & ciuitate propinqua eiusdẽ nominis: quæ prius erat maxima, nunc est Pagus. Acceperat hæc appellationẽ à Marone Bacchi socio, uno ex ijs qui cũ illo militabant. Frequentes hic sunt uineæ, quarum uuæ dulces omnino comedũtur: & quod ex illis fit uinũ, optimũ est, albũ, suaue, bonũ somnũ facit, facile digeritur, tenue, caput non inuadit, urinam cõcitat. Quo etiã melius est Tænioticũ dictũ. Est enim Tenia spatiũ oblongũ in ijs locis, ubi uinũ nascens paulũ uirescit, quod nescio quid pingue præ se fert, sed illud in mistione celeriter soluitur, tanquã mel Atticũ mistũ. Hoc Tænioticũ præter id quod est suaue, habet quiddã aromaticũ paulũ constringẽs. Quæ est circa Nilũ uinea, multa quidẽ est, & quantũ fluuius obtinet, cuius uina propriũ habẽt colorẽ, & feracitatẽ. Hæc superat illud quod apud Antyllã ciuitatẽ nascitur, non multũ distantẽ ab Alexandria, cuius tributa & illius ætatis reges, & Aegyptij, & Persæ uxoribus in zonas dono dederunt. Quod in Thebaide, & maximè circa Coptũ ciuitatẽ nascitur, ita est tenue & digeritur, ut febricitãti etiã datũ nõ noceat. Te ipsam laudas uelut Astydamas mulier, erat autẽ tragicus poëta Astydamas. Theopõpus Chius uitẽ apud Alpheũ in Olympia repertã esse scribit. Quidã locus est ab Elia distãs octo stadijs, in quo incolæ in Bachanalibus tres lebetes uacuos præsentibus externis recludũt, ac iterum aperiẽtes uino plenos inueniunt. Voluit Hellanicus in Plinthina Aegypti ciuitate uitẽ primùm inuentã fuisse, quare Dion Academicus uini seu potus amatores appellat Aegyptios, idcircò apud illos sitis auxiliũ esse inuentum asserit,

quòd ob penuriã pauperes uino indigerent: nam ex hordeo factum bibebant. Sic autem oblectati sunt hoc bibẽtes, ut canerẽt, saltarent, et omnia facerent, quæ temulẽti consueuerũt. Scribit Aristoteles ebrios in faciẽ ferri, at hordeaceum obdormire facit. Quòd potatores sint Aegyptij id est argumẽto, quòd apud eos solos quasi legitimũ est in prandijs ante omnia edulia lixatas brassicas comedere: & ad hæc usq; tempora præparãtur. Multi brassicæ semina prius comedunt, quia illa ebrios fieri non patiuntur: atq; in qua uinea nascũtur brassicæ, debilius est uinum. Hac de causa Sibaritæ priusquã bibant, caules comedunt ut inquit Timæus. Alexis:

Heri bibisti, crapularis post modo
Nunc, esto ieiunus, dabitur tibi quies.
Raphanũ tibi det postea quispiã coctũ. Eubulus:
Raphanum mulier tu perferens ad me, mihi
Totam uideris expulisse crapulam.

Quod autem Raphanum antiqui brassicam appellarint, significauit Apollodorus Carystius:

Noui raphanum quòd hic uocamus nos uiri
Vos brassicam externi uocatis, an putas
Quid fœminis differre?

Alexãdrides: Si loti fueritis nunc, multũq; raphanũ comederitis, quiescetis, grauedinẽ dissipabitis, & præsentẽ in fronte nebulam. Nicochares:

In crastinum diem coquam raphani loco
Glandem grauem propellat hinc ut crapulam.

Amphis:

Non est ut apparet ullum remedium
Expellat ebrietatis quod protinus dolorẽ, nugæ

Raphanũ id facere. De brassicæ ui scribit Theophrastus, etiam uiuentẽ uineam brassicæ odorẽ fugere.

ATHENAEI DIPNOSOPHISTARVM LIBER SECVNDVS.

NATALE DE COMITIBVS VEneto interprete.

De uini inuentione, deq; eius usu et natura. Cap. I.

MAior quã ęquũ uidebatur diei pars in ſomno eſt absũpta, nõ tamẽ uarij ſermones, quos tu mihi cõmemoras, ſomno me eſſe audientẽ patiebãtur. Quòd uinũ ab Oeneo ſit denominatũ, teſtatur Nicãder Colophonius: Oeneus inde cauo cratere coẽrcuit alma Vina premens. Melanippus Mileſius: Denominatũ ab Oeneo here uinũ. Hecatęus & ipſe Mileſius uitẽ in Aetolia inuentã fuiſſe affirmat, ita ſcribẽs Oreſteus Deucalionis filius in Aetoliã uenit ad regẽ, atq; in utero ferẽs, truncũ illi peperit, quẽ poſtea ille iuſſit plantari, ex quo uitis uuarũ fertilis nata eſt: deinde filiũ eius plantã appellauit, unde Oeneus à uineis dictus eſt. Antiq enim uineas Oenas uocabãt, ut idẽ teſtatur. Ex Oenęo nat9, eſt Aetolus. Plato uini etymologiã in Cratylo reddẽs uinũ Oeonũ dicit nominari, qa mẽtẽ noſtrã cogitationib9 impleat. Vel certè ꝙ celeriter iuuet nomẽ obtinuit. Et Homer9 ad etymologiam alludens. Si biberis, magnum referes mihi crede, iuuamen. Qui etiam cibos à iuuando oniata nominauit, quia nos iuuent.

Iucun-

Iucundum Menelaẽ pij fecere iuuamen̄
Vina Dei, curasq; uirûm disperdere prauas.
Diphilus Comicus:
O Bacche cunctis prouidis gratissime.
Quàm dulcis es Dionyse prudentissime.
Nam maximè facis uiros & sordidos
Hinc esse prudentes, & idem mox facis
Contractus ut cilia alter asper rideat.
Audacis esse pectoris facis uirum
Timidum prius:

Philoxenus Cytherius, bene fluens uinum, omniaq; dicens. Scribit Chæremon Tragicus uinum sapientes, dociles, prudentesq; efficere eos qui ipso utũtur. At Ion Chius indomitum puerum, tauri more furentem iuuenem, non iuuenem, suauissimũ ualde. sonantium Amorum ministrum, & celerem hominum gubernatorem, uinum appellat: Mnasitheus uerò dicit: deos

Viris bonum dedisse rectè utentibus
Prægrande, contra non honestè, ingens malum.
Alimenta siquidem uiris utentibus,
Et robur ingens præbet illud corpori.
Idem medicinæ erit dehinc aptissimum
Potabili miscebitur cum Pharmaco.
Iuuamen est & ulceratis utile.
Idem diurnis conferens conuentibus.
Mistum bibentibus simul mediocriter
Fert lætitiam, nimiumq; fert iniuriam.
Insaniam dat æqua uis æquæ addita.
Merum bibatur id, resoluit corpora.

Quare Medicus ubiq; Dionysius appellatur. Et oraculum quibusdã præcepit ut Bacchũ salubrem nominarent. Eubulus Bacchum inducit dicentem:

Prudentibus

Prudentibus uiris ego tres misceo
Crateras, unum sanitatis gratia:
Primum bibunt hunc: grati amoris alterum,
Dulcis uoluptatisq́. At inde tertium
Somni: bibunt hos turba nam prudentium,
Redeuntium domum. Nec est inde amplius
Quartus uirorum potus, ast iniuriæ.
At quintus est clamoris. Est lasciuiæ
Sextus sacratus. Sugillationibus
Est septimus. Vocantis est octauus hinc.
Est nonus iræ. Qui sequetur improbus
Insaniens expellit inde cæteros.
In parua uasa si meri multum iacis,
Subuertit intus omne quàm facillimè.

Epicharmus: Ex sacrificio conuiuium, ex conuiuio potio facta est, ex qua lasciuia, ex ea furię, ex his leges, per quas compedes, siderationes, & ærumnæ. Panyasis poëta primam Gratijs potionem attribuit Horis & Bacho: secundam Veneri & rursus Dionysio, tertiam iniuriæ & nocumento. At iuxta Euripidem:

Sunt premium lasciuienti uerbera.

Vnde Dionysij & iniuriæ eundem esse ortum, nonnulli arbitrati sunt. Alexis:

Natura uini fit uiro simillima
Quodammodo, nam sicuti uinum nouum
Necesse deferuere, sic necesse fit
Nouum uirum: Primùm graues iniurias
Deponere, ætatis, uigorem floridum.
Mox asperum fieri, negotijs tot &
Quot dico liberum haurientem protinus
Dementiam supernatantem, idoneum
Tunc esse potu; Rursus & firmare se,
Et præterire suauiter reliquos dies.

Nam

Nam ex poëte Cyrenæi sententia:

Vina uiros ingressa tenent par robur, & ignis.
Vix tantum Libyci fluctuat unda maris
Quum Borea, tristiue Noto subuertitur æquor.
Pectore nudantur condita quæq; mero.

Quamuis alibi aduersatur Alexis:

Nihil uidetur conuenire cum mero
Mortalium natura: uina quærimus
Antiqua, suauis est minimè senex homo.
Hic mordet, illud lætiores nos facit.

At Panyasis;

Est cibus igni par uinum mortalibus ipsum.
Cuius uis medicina mali, medicina dolorum.
Maxima lætitiæ pars, & splendoris in ipsis
Saltantum Choreis, & dulci munere amoris.
Quare epulas inter lętè potare iubemus.
Nec ueluti puerum dapibus saturare paratis.
Lętitię oblitũ præsentis, quę tibi multa est.

Et rursus;

A superis homini uinum gratissima dona.
Conueniunt illi cantus, choreę simul omnes.
Illi conueniunt & dulcis munera amoris.
Omnes mortali pepulit de corde dolores
Parcius hoc haustum, triste immoderatius uso.

Domum quandã in Agrigẽto huiusmodi de causa fuisse Triremem appellatã Timæus Tauromitanus scriptũ reliquit: Iuuenes quidam ob ebrietatẽ amẽtes, uino calefacti eo usq; dementię processerũt, ut se in triremi nauigare, & mare magnopere esse perturbatum, arbitrarentur. Deinde ita dementes facti sunt, ut omnem domus supellectilẽ unà cum lectis proiecerint: nã uisus erat nauis gubernator nauẽ exonerari oportere ob tempestatem dixisse. Sed cum multi

multi cõgregarent, diriperentq; ea quę proiecta fuerãt, neq; tamẽ iuuenũ demẽtia idcirco uel die sequẽti deferbuisset, accesserũt militũ duces in domum, ubi laborãtes nausea etiã tũ iuuenes iacebãt: quibus interrogãtibus respõderũt iuuenes, se ob tempestatẽ defatigatos superuacaneis oneribus nauẽ exonerare oportuisse. His admirãtibus dudũ iuuenũ stuporẽ, unus eorũ iuuenũ qui maior ętate reliquis esse uidebatur, Ego inquit uiri Tritones ob timorem me in hos thalamos proieci, ut quàm maximè liceret inferius iacere. Veniã igitur duces mentis eorũ alienationi cõcedentes, iubẽtesq; non plus uini bibere quàm conueniat, eos dimiserunt. Iuuenes gratiam se habere fassi sunt, nam si portum tantã euadentes tempestatem attigerimus, dixit quidam, uos manifestè seruatores nostros inter cęteros Deos marinos in patria nostra constituemus, tanquàm nobis salubriter apparentes. Hinc domus illa Triremis ficta est. Ad hæc Philochorus multùm bibentes inquit nõ solùm seipsos qualescunq; sint patefacere, sed unumquenq; aliorũ, libertatẽ loquendi ex uino adeptos, detegere. Vnde uinũ & ueritas idẽ dicitur. Vt dictum illud Ostendit mẽtes hominis. Atq; in Dionysij templo uictorię signũ est tripos, nã ex tripode loqui dicimus uera loquentes. Est autẽ cognitione dignũ Dionysij tripodẽ esse cratera; erãt enim antiquitus duo tripodũ genera, sed ut ambo lebetes appellarẽtur usus obtinuit. Alter eorũ igni imponebatur, qui balneator dictus est. Aeschylus:

Cepit tripos statim domesticus lebes,
Assuetus ignem stare qui fuit super.

Alter tripos crater dictus fuit. Homerus:

Intactos tripodas septem.

In hoc

In hoc uinum miſcebant, atq; hic ueritati aptiſſimus eſt tripos. Quare ſicut Apollini ob diuinationem, ita Baccho ob ebrietatē, conuenit. Tripos ahe neus inquit Samus Delius, non Pythicus, ſed quem nūc lebetē appellant. Iſti erant igni non tacti, in quibus uinum miſcebatur, illi balneatores & igni apti, in quibus aquā calefaciebant. Ex illis aliqui erant auriti tres pedes habentes pro ſuſtentaculo, & hi tripodes nominabantur. Vnde Ephippus:

Loqui meri te multa cogit copia.
Referre uera nunquid aiunt ebrios?
Antiphanes: Cœlare Phidia
Duobus exceptis ualebis omnia
Vinū bibens, amore captus improbo.
Vtrunq; ſi negetur ex ſermonibus,
Oculis & ex ipſis patebit protinus.
Cœlentur hæc, ſemper tamen magis patent.

Philochorus Amphictyonē ſcribit Athenienſiū regem primū omniū uinū miſcuiſſe, quippe qui miſtionē à Dionyſio didiciſſet: quare rectè ſe habuiſſe homines ita bibentes, ait, qui prius mero flectebantur, atq; idcirco Dionyſio Recto in Horarū ſacello aram fuiſſe erectam: ille enim fructus uitiū nutriūt. Apud aram ipſam Nymphis etiā aram extruxit, monumentū miſtionis faciens uino utentibus, quia Bacchi nutrices Muſæ fuiſſe dicūtur. Legem prætere a ſanciuit tantū uini nō miſti poſt cibos ſumere, quantū ſatis eſſet ad guſtandū, ob indiciū uirtutis boni Dei: At reliqui miſti quantū quiſq; uellet. Iouis præterea ſeruatoris nomen inuocare cōſtituit memoriæ gratia bibentium, quòd ſic bibentes ſalutem ſine dubio conſequentur. Plato libro de legibus ſecundo uini uſum ſcribit ſanitatis gratia nobis

fuiſſe

fuisse concessum. Ex ebrietatis habitu cum Pardali & Tauro Bacchum comparare solent, quia ad uim conuerti temulentos faciat. Alcęus; aliquando mellei, aliquando acutioris tribulo secreti perpetrator. Sunt qui iracundi fiant ex uino, qualis est Taurus: unde Euripides; Tauri iniurij, & ex cornibus iracundi. Ob robur nonulli fiunt ferini, unde pardalis forma: quare optimè quidem Ariston Chius suauissimũ esse potũ dicit cum dulcedine & tranquillitate communicantem. Hinc nõnullos, quod nectar appellatur, idcirca Olympum Lydiæ montem pręparare dicunt, uinum & fauos commiscentes, addẽtesq; flores odoriferos. Animaduerti tamen Alexandridem nectar non potũ, sed cibũ deorum existimasse.

Nectar mandens edo:
Ioui ministrans ambrosiam bibo, & simul
Magnam alloquor Iunonem ubi mihi libet,
Veneri assidens.

Alcman, ipsum nectar ederes. Sappho, Ambrosiæ mistus est crater. Ermes; Serpsit capiens propinare uina dijs. At Homerus potũ nectar putauit. Ibycus affirmat Ambrosiã ad mellis naturã nonocuplam habere dulcedinem, mel dicens nonam Ambrosiæ partem habere secundum suauitatem.

Nullus meri est amicus idem qui malus.
Est quando Bacchus bis satus cum pessimis
Nunquam iocosus, haud rudem sedet prope.

Alexis uinum copiosè bibentes nugaces facere asserit: sic is etiã qui Epigrãma illud fecit in Cratinum

Est sonipes uati uelox in carmina Bacchus;
Si sis potus aquas, utile nil facies.
Dixerat hæc Bacche expirans haud utris odorẽ
Cratinus, totum at uas grauiter redolens.

Lęta coronatus cantabat carmina, crines
Vt tu Bacche hedera nam redimitus erat.

Polemon in Munychia Acratopotē Heroëm coli solitū scribit. Apud Spartanos Mattonē et Cerdonē Heroas à coquis quibusdam in Phiditijs constitutos fuisse. In honore habetur Dipneus in Achaia qui à cœnis cognomen accepit. Ex sicco nutrimento neq; scommata nasci possunt, neq; poëmata tumultuaria fieri, nec insolētia, aut animi omnino elatio. Probè igitur dictum illud se habet;

Nūc ubi sunt animi quos audijt inclyta Lēnos,
Donec edebatis carnes spumantia uino
Pocula siccantes?

Circunscribendū est autē hoc carmē ut Aristarchus Grāmaticus significauit, ꝙ Gręcos gloriari facit ob carnis uoracitatē. At non ex omni animi trāquillitate repletioneq́; iactantia nascitur, & cauillationes, & derisiones, atq; exalienata mente, & mendacijs apta, sicut accidit ex ebrietate, quare Bacchilides:

Necesse fit ut dulce sumptum poculum
Foueat calorem Cypridis.
Spes calfacit mentes deinde concita
Bacchi uigore muneris.
Hinc desuper curas uiris mittit graues,
Dum mœnia ipse concutit.
Monarcha solus is fit omnibus uiris:
Auro ac elephante splendida
Domus renidet. Alta nauis per mare
Frumenta portat maximas
Aegypti opes. mentem bibentis excitat.

Sophocles ebrium esse nocumenti solutionem nominat: alij poëtæ uinum fructum telluris opimū. Et poëtarum Rex Vlyssem ita dicentem inducit:

Qui

Qui fuerit dapibus satiatus, & ubere uino,
Is totam pugnare diem sufferre ualebit.

Et quæ sequuntur. Ex uino comœdiæ, & tragœdiæ in Icario Atticę loco primum sunt inuentę, atque ipso uindemiæ tempore, unde tragœdia primùm comœdia dicebatur. ἀπὸ τῆς τρύγης id est à fæce

Dedisse pacantem uiris uitem mala.
Rapto mero non amplius Cypris ualet.
Superstes est tum dulce nil mortalibus,

Euripides ait in Bacchis. & Astydamas, mortalibus tristitiæ remedium ostendit uitem uiniferam. Nam uir semper plenus fit negligens, temperatè bibēs prudens, ut ait Antiphanes:

Non ebrio mentem, bibo dignoscere
Quantum mihi sat sit legendis literis; firmè inquit Alexis.

Seleucus non fuisse antiquorum morem attestatur aut multū uinū bibere, aut aliud suaue sumere, nisi id deorum gratia fieret, unde Thœnas Thalias, & methas nominarunt. Has quia propter Deos se ebrios esse oportere ducebant, illas quia deorum gratia cōgregababātur, & conueniebāt, hoc est enim conuiuium lautum. At methyin inquit Aristoteles est in sacrificijs uino uti. Dijs paruum sacrificantes censum, boues mactantibus religiosiores esse putauit Euripides: significauit sic per finem sacrificium ipsum Homerus: θοίνη, θαλία, μέθη. Μεθύειν, μετὰ τὸ θύειν.

Crede mihi finis non est iucundior ullus
Quà cum per populū funduntur gaudia totū.

Teletas etiā maiores festiuitates appellauit, & cum sacra quædam constitutione, ob impēsas quæ in eas fiunt magnificas. Nam telin impendere significat, unde polyteles multa impendentes, euteles que pauca impendentes. Alexis: τελεταὶ ἀπὸ τοῦ τελεῖν.

Vti bona cui ſorte contigit uiro
Oportet inde uiuere hunc ſemper palàm.
Donationemq́; omnibus ſuperûm Deûm
Feciſſe apertam. Qui dedit bonum putat
Se gratiam referre quæ fecit bene.
Quiſquis Deorum cælat alma munera,
Et ſe mediocri ſorte dicit utier,
Illiberaliter uidens hunc uiuere,
Inutilemq́;, cuncta mox rapit Deus.

Non gaudet poculis qui ab ætatis ſuæ initio aquam bibere conſueuit.

Heſiodus in Melampodia:

Dulce etenim gratis inter conuiuia lauta
Mulceri uerbis, ſaturato corpore primùm.

De aquarum natura & earum uarietate pro diuerſitate locorum, de fontibus item, & abſtemijs. Cap. II.

NVlli noſtrum in mentem uenit quippiã de aquis dicere, ex quibus etiam uinum fit, famoſiſſimo præſertim Pindaro omniũ rerum optimam, bonam aquam dicente. Quam & diuiniſſimus Homerus maximè alentem dicit, ubi alnorum à Ioue nutritarum nemus eſt, qui etiam laudat eius claritatem,

Labuntur pura fontes hic quattuor unda.

Et leuem aquam plurimi facit, quã deſiderabilem appellat. Suauem nominat Titareſium fluuiũ, qui cũ Peneo admiſcetur. De aqua mentionẽ facit quæ purgat, quam Praxagoras etiam bonam eſſe dicit:

Abſtergit quamuis ſquallentia quæ fluit unda bona.

Demittit

Demittit aquam dulcem ex Plate, Platem Hellespontum esse inquiens. de altera ita scribit;

Propter aquam dulcem nigras statuere carinas.

Nouit & aquæ tepidæ naturã ad uulnera, Eurypylũ siquidem uulneratũ illa conspergit: sed si sanguinis fluxum sistere oportuisset, frigida conueniebat, quæ sanguinem ipsum converteret, & constringeret. Calida ad mitigandos dolores cõspergit, quæ illos possit demulcere: nam apud Homerũ tepidum est calidum, quod etiã in his fontibus expressè demonstrauit, qui apud Scamandrũ scaturiunt, inquit enim:

Vnda fluit calida hinc, fumusq; attollitur altè
Ad cœlum, ueluti flammis crepitantibus ignis.

Et profectò illa aqua calida est, ex qua ignis uaporatio eleuatur, & fumus ignitus. De aqua alterius fontis ita scribit:

Grandinis æstiuæ fluit illa simillima riuis,
Atq; niuis gelidæ, Crystallus qualis ab unda.

Consueuit & nuper uulneratis sanguinẽ defluentẽ calidum dicere, nam de Agamemnone sic scribit;

Donec sanguis ei calidus de uulnere cessit.

Et de ceruo percusso fugiente per translationem;

Dum genua, & sanguis calidus fecere uigorem.

Athenienses tepidũ metaceras appellant, ut testis est Eratosthenes: aquosum enim dicit & metaceras. ex altis aquis eas quæ fluũt ex petris, obscuras nominat tanquàm inutiles. At fontanas aquas per terras fructuosas plurimùm labentes cæteris omnibus aquis anteponit. Velut etiam Hesiodus:

Illimes labuntur aquæ, fontesq; perennes.

Et Pindarus, Dulcis diuinaq; aqua Tilphosæ ex pulchro fonte. Est autem Tilphosa fons Bœotiæ, ex quo scribit Aristophanes Tiresiam bibisse, qui cum fri-

gus ob senectutē ferre non posset, statim mortuus est Scribit Theophrastus in libro de aquis, Nili aquam fertilissimam esse & dulcissimam, quamobrem uenter bibentibus soluitur ob nitrosam admistionem. Idem in libro de plantis alibi dicit, aquam esse filiorum feracem, uelut in Thespijs, & in Pyrrha sterilem: ex dulcibus aquis quasdam esse steriles uel certè parum fœcundas sicut quæ in Phæta & Tarrha. Ob siccitatem quandam aqua uenenata fluxit circa Nilum, quapropter multi Aegyptiorum periere. Mutari non asperas solùm aquas asserit, sed salsam etiam, & totos fluuios, Sicut qui in Cithærone est, apud quem Iouis Marini templū est erectum: quod ideo accidit quoniam multa fulmina cadunt circa eum locū. Reliquæ sunt aquæ corpulentæ, nescio quid grauitatis in se continentes ut quæ in Trœzene, quę statim gustantium os implent. Earū quæ sunt apud metalla circa Pangæum, hyeme uas ducens habet nonagintasex proportionem, at æstate quadragintasex. Sistit autem ipsam frigus & magis condensat, quare cum fluit in Gnomonibus per hyemem horas non auget, sed tardat, cum ob glaciem tardior fluxus efficiatur: quę circa Aegyptum accidere dicit, ubi melior est aër. Salsa aqua magis est terrestris, maioriq; indiget digestione: uelut marina, cū dissimilem calidioremq; habeat naturam non ita conglaciatur. Eadem de causa peiores sunt, quæ grauiores, asperiores, & frigidiores. Aliæ difficilius si digeruntur, quia multum habent terrestre, alię ob frigoris abundantiam. Quę facile calefiunt, sanæ habendæ sunt & leues. Est aqua quædam in Cranone paulum calida, quæ duos uel tres dies uinum sibi admistum conseruat. Quę fluunt per canales, statiuis, sæpius

sæpius sunt meliores, percussæ enim fiũt molles, quare & quæ ex niuibus fluit aqua utilis admodũ esse uidetur. Nam quæ magis potui apta, sursum trahitur, & ab aëre postea percutitur, quo fit ut pluuiæ aquæ, & quæ ex glacie manãt, sint meliores, quia leuiores: signũ autẽ est ꝙ & glacies ipsa reliqua aqua reperitur leuior. Quæ sunt frigidę, & asperę; quia terrestres. aqua quę est corpulẽta calefacta calidior, frigefacta fit frigidior. Eadem ratione aqua mõtana magis est potui apta, ijs quæ sunt in planitie, minus enim habet terrestris immistum. Facit etiã colorem aquarũ illud terrestre: nam quę est in stagno Babyloniæ rubra fit per aliquot dies. Borysthenis aqua quibusdam temporibus est uiolacea, quamuis ualde sit tenuis, cuius rei illud est argumentũ quòd in Borealibus supernatat ob leuitatem. Multis etiam in locis sunt fontes potui apta, & magis uino similes, uelut qui circa Paphlagoniam, ad quem incolas dicunt ad bibendum accedere. Salsæ sunt aquæ apud Sicanos Siciliæ & cum acritate. in Carthaginensium regione fons est, cuius id quod subsistit oleo est persimile, sed nigrius colore, quod secernẽtes ad pecudũ iumentorumq; usum accommodarunt. Apud alios sunt fontes qui pingue nescio quid habeant. uelut qui in Asia, de quo Alexander scripsit se olei fontem inuenisse. Ex aquis calidis, aliæ sunt dulces, sicut quę apud Capras Cilicię, & circa Tragasas in Larissa Troiæ: Circa Magnesiam & in Melo, & Lipara. in Prusa uerò apud Olympum Mysiæ, quæ regiæ aquæ dicuntur. AIn sia apud Trallem, & Charocometem fluuium. Nyssam præterea ciuitatẽ ita esse pinguẽ ferunt, & neminem oleũ emere oporteat; huiusmodi & in pago Dascyli. Quæ sunt in Caruris siccæ sunt,

 & ualde

& ualde calidę Quæ circa pagum Menis in Phrygia, asperiores sunt & magis nitrosæ. Velut quæ in Leōte pago Phrygiæ. Apud Donyleum suauissimæ bibuntur. Potui aptæ non sunt omnino quæ circa Baias, uel Baias Italię portum, Qui fontis Pirenes dicti in Corintho aquam ponderauit, omnibus aquis totius Græciæ leuiorem illam inuenit. Non enim credidi Aristophani comico dicenti cum alijs multis in rebus, tum quòd optimam omnium habeat aquam, agrum Atheniensem excellere. Dicit enim: Qualia producit regio Hipponice omnibus totius terræ habitatæ præstantiora, mel, panes, ficus, ficus per Iouem fert certè: greges, lanas, myrti fructum uictimas, caseos, aquam egregiam, ita ut quispiam statim se Atticam aquam bibere cognoscat. Eubulus Cheræmonem tragicum aquam fluminis corpus appellasse scribit;

credidit

Vbi reliquimus uiri septos greges,
Et fluminis corpus uiam fluctus dedit,
Rigata nostra uis aquarum flumine est.

In Teno fons est cuius aqua uino non miscetur. Herodotus libro quarto, Hypanim scribit ex fontibus effluentem per quinque dierũ spatium esse exiguum & dulcem, post alios dies quatuor esse amarũ, quodam amaro fonte se illi adiungente. Theopompus apud Erganem fluuiũ aquam asperã esse dicit, quam bibentes fiunt ebrij, tanquàm uinũ potauerint. Aristobolus Casandreus fontẽ in Mileto esse asserit qui Achillius dicitur, cuius aqua fluens est dulcissima, quæ constitit, salsa. Hac aqua Milesios fama est Heroëm conspersisse, cũ Strambelũ Lelegorũ regem interemit. Fertur etiã in Cappadocia aqua esse optima et plurima quæ non corrumpitur etiam si non fluat,

nisi

nisi currat sub terram. Ptolemæus rex libro commentariorum septimo ita scribit: In Corinthum nobis per Contoporiæ dictæ promontorium procedentibus fons obuius est factus, qui aquam niue multò frigidiorem emittit, ex quo multi non bibunt, nisi aquam longinquam esse à fonte expectẽt: Ipse uerò seipsum bibisse scribit. Phylarchus fontẽ quendam in Clitorio monte esse ostendit, ex quo bibentes uini odorem postea sufferre non possunt. Clearchus aquam refert uelut lac albam appellari, uinum uelut nectar, rubicundũ, mel & oleum uiride, at quod ex unguentis est contusum, nigrum. Eubulus aquam solam bibentes bonos dicit esse inuẽtores, quod uinum quasi uelum mentibus nostris offundat. Quos iambicos uersus repetit & Philetas, tot quot Rhetores ad aquam dicens, hinc paulum quiescens.

Rursus Amphis Comicus:

Vt est, uidetur sermo inesse poculis.
Multis aquam stupor uenit bibentibus.

Et Antiphanes:

Merum mero, malum malo propellere.
Tubam tuba, præcone clamantem uirum.
Sonum sono, lænamq; mox triobolo.
Superbiam superbia, Callistratum
Coquo, sugillis & uirum pugnis ferum.
Discordiam discordia, sic prælia
Bello, laboribus laborem, fœminam
Sic fœmina, litemq; lite trudere.

De aqua etiam indilutum nomen antiqui dixerñt. Sophron, aquam indilutam in calicem. Phylarchus Theodorum Larissæum abstemiũ fuisse scribit, qui crebrò alienatus erat ab Antigono Rege. Idem narrat

Iberos omnes aquam bibere, quamuis omnium hominum sint ditissimi, atq; semel quotidie comedere ob parsimoniam, uestibus uerò magnificentissimis indui. Refert Aristoteles & Theophrastus Philinum quendam, nullo alio cibo per totum uitæ suæ spatium usum fuisse, quàm solo lacte. Pythermus unum ex ijs tyrannis, qui Athenis imperarunt, scribit Glauconem, abstemium fuisse. Hegesander Delphus Anchimolum & Moschum in Helide philosophantes, donec uixerunt semper aquam bibisse, testatur; atque cum solis ficibus uescerentur nihilomnius corporibus fuisse robustis, at eorum sudorem ita fuisse grauem, ut omnes odorem uitarent in balneis. Matris uir Atheniensis donec uixit, uel nihil, uel certè parum præter myrti fructum, comedit: à uino, & ab lijs omnibus abstinuit, præter quàm ab aqua. Abstemius fuit etiam Lamprus musicus, de quo Phrynichus laros conquestos esse dicit ijs diebus, quibus mortuus est Lamprus uir aquæ potator, sonorus, ac ualde sapiens. Musarum ariditas, lusciniarum febris, hymnus Plutonis. meminit & Macho comicus de Moschione abstemio. Aristoteles in libro de ebrietate, salsos cibos nonnullos comedisse scribit, ac sine siti fuisse, inter quos Archonides fuit Argiuus, & Mago Carthaginensis, nam deserta arida ter pertransiuit, farinas siccas comedens, & non bibens. Polemon Academicus ab anno uitæ suæ trigesimo incipiens, usq; ad finem aquam bibit, ut testatur Antigonus Carystius. scribit Demetrius Scepsius Dioclem Peparethium donec uixit aquam frigidam bibisse. Ipse de seipso fide dignus

est autor

est autor Demosthenes orator, qui dicit se solam aquam bibisse per quoddam temporis spatium. Hæc igitur ait Pytheas; nunc uerò Demosthenem & Demadem concionantes aspicite, & quemadmodum contrariam uitæ rationem assumpserint, hic enim aquam bibit, & noctes, ut aiunt, laborat, ille uerò lenocinatus, & ebrius singulis diebus, ac uentrosus coram nobis in concionibus uersatur. Hæc ab Euphorione Calcidensi scripta reperiuntur; Lasyrtas Lasionius cum uelut cæteri homines potu non indigeret, urinam tamen ueluti cæteri emittebat: atque multi id desiderio quoddam obseruare conati sunt, neque prius credebant, quàm id quod accidebat, inuenissent: qui etiam æstatis tempore per triginta dierum spatium assidentes, & à nulla re salsa abstinere eum uidentes, uesicam illius uerè habere arbitrati sunt: utebatur & potu, quamuis eo non indigeret, ad uarias epulas mutandas. Suaue est, inquit Antiphanes; atq; inter maximè uulgata, satur cum sis, & aliquid nouum comedas, duplicem te capere uoluptatem. Inducitur ab Herodoto libro primo Persarum rex ex Choaspe apud Susam fluente, aquam bibens: ex quo etiam solus bibit, quem plurimi currus quatuor rotarum à mulis tracti, huiusmodi aquam ferentes in uasis argenteis, sequuntur. declarat Ctesias Cnidius quomodo aqua hæc Regia sequebatur, & quomodo in uasis posita afferebatur, eam & leuissimam esse inquiens, & suauissimam. Secundus Aegypti Rex cognomento Philadelphus, cum filiam suam Berenicem Antiocho Assyriæ Regi despondisset, magnis impẽsis curauit ut Nili aqua ad eam afferretur,

ut so-

ut solius huius fluminis aquam filia sua biberet, ue lut autor est Polybius. Heliodorus illustrem scribit Antiochum, quem Polybius insanum, ob res gestas appellauit, fontem in Antiochia uino miscuisse, quod & Mydam Phrygiũ dicit Theopompus fecisse, quando Silenũ capere per ebrietatẽ uoluit, qui fons est medius inter Medos & Pęonas, Innaq; nominatur, ut ait Bion. Staphylus uini mistionẽ cum aqua Meampodem inuenisse uoluit, atq; aquam magis quàm uinũ digerere affirmat Plistonicus, uerum est profectò quod intense bibentibus, non ordinatè stomachus disponitur, sed offẽditur potius, & sæpe esorum generatur corruptio. Oportet igitur sanitatis studiosos exercitationibus mediocribus uti, ne nimiũ sudent, & lauacris ita, ut corpora madefaciant, ac mollia reddant. Postea aquam bibere tanquam utilissimam, hyeme quidem & uere calidam ferè, ęstateq; frigidam, ne stomachum soluat, at mediocrem bibere oportet multitudinem, quia præassumpta est hæc bonæ habitudinis gratia, ne syncerum uini robur per membra diffundatur, & ne extremis incidens uasculorũ, obsit. Quòd siquis nostrum difficulter id facit, dulcem aquam, uel cali dã pręassumito: hinc uinũ maximè quod dictum est Protropon Lesbiũ dulce, quia optimè disponit stomachũ. Vinũ quod dulce est, caput grauat ut scribit Hippocrates in libro de Dięta, quẽ aliqui de Morbis acutis inscribunt, alij in Cnidias sententias, ubi hęc leguntur: uinũ dulce minus caput grauat quàm res uinosa, minus mentem aggreditur, & per uiscera melius quàm reliquum, digeritur. At non oportet præbibere, quemadmodũ bibunt Germani, inquit Posidonius, hos enim ferunt in symposijs benignè

complexos

complexos uenas in frõte abſcindere,& ſanguinem defluentem in poculo miſcentes bibere, ſummum amicitię terminũ attigiſſe exiſtimantes cum ſanguinem uiciſſim inter ſe deguſtarint.Poſt huiuſmodi potum caput unguentis perungunt, & maxime roſaceo,atq; ſi his minus contigerit,melino oleo, ut aliquid effundant poſt potum, utuntur,& ne offendantur uini uapore: at ſi neq; hoc concedatur,irino utũtur uel nardino: non inſulſè igitur dixit Alexis:

Nares is ungit ſanitatis maximam
Partem,cerebrum odoribus ſolans bonis.

Euitare oportet craſſa unguenta:aquá bibere oportet quę tenuis ſit aſpectu,& pura,quæ pondere ſit leuis,& nihil in ſe terreſte contineat. Aqua quę mediocriter fuit calefacta,refrigerata bona eſt,& in uas argenteum,uel ęreum coniecta,non facit quidpiam uenenoſum.Aqua quę citò calefit,& æquè celeriter frigeſcit,ſemper eſt leuior,ut ait Hippocrates. Malę aquæ eæ ſunt,quę legumina tarda coquunt,nam illę huiuſmodi ſunt nitroſę,& ſalſę. Hippocrates in libro de Aquis,bonam aquam,appellat magni pretij; at ſtatuas, difficiles; uelut ſtagnorũ & paludum: ſunt etiã fontanę magna ex parte aſperæ.Nõnullos eſſe ſcribit Eraſiſtratus qui aquas uel pro pondere probent,nulla inueſtigatione: licet Amphiarati & Eretriæ aquę collatæ,quarum,cum hęc ſit bona,illa mala,nulla prorſus ponderis differentia inueniatur. Hippocrates in libro de Locis,eas aquas dicit eſſe bonas,quę ex altioribus locis defluãt,& ex collibus ſiccis:hę enim ſunt dulces,& purę, & parum uini ſufferre ualent:hyeme pręterea ſunt calidę. ęſtate frigidę.Maximè eas omnium laudat,quę curſum uerſus orientem ſolem conuerterint, & præcipuè uerſus

orientem

orientem æstiuũ: quia orientales splendidę sunt, & bonum habẽt odorem, & sunt leues. Diocles aquam digerendi uim habere testatur, non inflare, refrigerareq; mediocriter, uisum seruare, caput non grauare, mouereq; animum, & corpus. Eadem refert & Praxagoras, qui pluuiam insuper laudat. Euenor lacustres, & bonam esse dicit Amphiaratl aquam, si cum ipsa Eretrię conferatur. Quod autem aqua nutriat, id considerantibus manifestissimè patet, quod animalia quędam hac sola nutriuntur, uelut cicadę.

De lacte, melle, & usibus eorum. Cap. III.

MVlta etiã alia humida nutriũt uelut lac, ptisana uinũ: & lactentia lacte nutriũtur, & multa hominũ genera lac bibentia uiuũt. Fama est Democritũ ipsũ Abderitẽ fuisse ob senectutẽ penè furiosum, atq; cũ uitæ pertæsũ esset subtrahere sibi nutrimentũ singulis diebus cõsueuisse: sed cũ dies Cerealium sacrorũ esset propinquus, rogantibus mulieribus ne moreretur per id tempus, ut sacra celebrare possent, paruit, & uas sibi melle plenũ adferri iussit: inde ferũt hũc uirũ multos dies uixisse, cũ solo melle uesceretur, atq; deficiẽte melle post hos dies mortuũ fuisse. Suauissimũ mel enim Democrito esse solebat, qui etiã interrogãti uiro quomodo quispiã sanus uiuere posset, Si exteriora oleo inqt, interiora melle irriget. Erat etiã Pythagoricorũ cibus panis cũ melle. Aristoxenus eos sine morbo uiuere posse asserit, qui eadem semper in prandijs comedant. Lycus multũ Cyrnios uiuere scribit, qui apud Sardonẽ habitãtes melle semper uescũtur, quod plurimũ apud illos nascitur. Vide præpositorũ omniũ atq; obiectorũ questiones.

De

De ieiunis, & semel quotidie edentibus. Cap. IIII.

ANestis nestis uidelicet, a, literæ Pleonasmo positum est apud Cratinum, sicut stachys, astachys. ἄρνεστις νῆστις, ἄσταχυς στάχυς

Nec ieiunus enim uenisti ad prandia primus.

Famelicus nomen est apud Diphilum.

Famelicos multùm uiros lætor malos
Videre nudos, quęritantes omnia
Nouisse, & ante tempus usq;.

Et Antiphanes,

Vnum hoc habet malum, est
Famelicus semper, uirum tu Thessalum
Certè refers. & Eubulus,
Zethum uenire præcipit campum in bonum
Thebarum ut incolat, uelut patet, nam ibi
Est dignior panis. Fame tu percitus
Graui usq; Athenas ipse mox clarissimum
Transire iussisti inclytas Amphionem.
Non filijs est prona Cecropidum fames
Auras uorantibus, comedentibusq; spem

De solis comedentibus meminit sic Alexis;

Solum uirum priuatum edentem ut uideris,
Poëticas odas nec optantem, feras
Hunc perdidisse dimidium uitę statim.
Hunc artis & partem bonam, uix uiuere
Potest uterq;.

De nogaleumatis edulijs, & parasitis. Cap. V.

NOgaleumata autem suauia edulia uocitabant. Ararus, culta hæc nogaleumata.

Alexis: Thasijs uinis

Partem

Partem diei mox rigauit alteram,
Editq; nogaleumata. & Antiphanes,
Cum punicis malis racemos, plurimos
Palmęq; fructus, atq; nogaleumata.

ἀυτόσιτον. Apositum Philonides, Autositum Crobylus, Parasitum, Autositum, Anaristetum dixit Eupolis. Anancositum Crates. Nicostratus, adolescentulus ut fors tulit caput scalpens, clamydeq; indutus, in terra frugaliter comedo. Prandium cœnę coniunctum dixit Alexis:

Nobis adesset ex quibus cum prandio
Postea surgentes ut quisq; uoluit.
Cœna simul.

Decubuimus nomenclatorem non expectantes, & cœnarum gubernatorem.

De Tricliniјs, & quatricliniјs, & reliquis per ordinem, de stratis item & tapetibus. Cap. VI.

TRiclinia & Tetraclinia & septeclinia & nouēclinia, atq; ex sequenti numero antiquis aderant. Antiphanes: Ducens nos tres in Triclinium. Phrynichus, Septemclinia domus erat pulchra: postea nouemclinia, domus altera. Eubulus disposuit septemclinium & quinq; lectos Siculos: dic aliud, sicula puluinaria quinq;. Amphis, Non substernes unquam tricliniū? Anaxandrides, In triclinium statim ductus est, & harmonię ad senem; cœnacula aperi, domum riga, sterne lectos, ignem suscita, crateram accipe, uinumq; misce suauissimum. Nunc uerò stratorum compositionem non quòd circumijciant & subijciant, distinguunt, Plato inquit Philosophus. At eiusdem nominis poëta ita scribit, Postea

in lectis

in lectis pedibus eburneis, stratis purpura tinctis, in Puniceis pãnis, & Sardiacis ornat' iacet. Floruit ipsa uarietatum texrura maximè artificiosarum in stratis, Acesa & Helicone Cyprijs eas facientibus: erant hi ambo textores famosi, atq; Helicō fuit Acesę filius, ut ait Hieronymus. Inscribitur in Pythijs in quodam opere:

Hoc Helicon Acesæ fecit Salaminius, huius
Gratia diuina est Pallade dante manu.

Cuiusmodi erat Pathymias etiam Aegyptius. Quantopere lętor inquit Ephippus ubi strata rosas olent, & unguentis lotus conspergor. Aristophanes:

Stratis olentibus iaces noctem bene
Totam, subigens dominam.

Strata ex struthiocamelis scribit Sophron magno in pretio fuisse. Maximè admirabilis Homerus stromata inferiora, alba scilicet, nū etiam tincta coloribus, & uariata, pannos appellat: at peristromata, tegmina, quæ primi Persæ pulchra purpureaq; inuenerunt, & dictos instratores, ut inquit Heraclides: ut ornamētum haberet stragula, & mollis esset tactui. Timagorę igitur Cretēsi, uel Entimo ex Gortyne, ut uoluit Phanias Peripateticus, qui Themistoclis imitatione ad Regem uenerandi gratia uenit, tentorium egregię pulchritudinis, & magnitudinis largitus est Rex: lectū præterea argenteos pedes habentē, & stromata magnifica, & eū qui sterneret, Gręcos enim sternere nescire dicebat: accersebatur ad cogntorū etiā conuiuiū uir hic Cretēsis, ita Regē oblectās, ut null' antea Græcorū, sed neq; postea: nā inter affines etiā honor ei præbebatur. Timagoras uerò Atheniēsis genua Regi flectens, & maximè ueneratus, eadē nō cōsecutus est ex ijs quæ Regi apposita fuerāt, quædā ex mensa ei missa sunt. Antalcidę Laconico suam coronam unguentis perfusam misit. In Entimum & mul

ra alia conferebat, atq; in consanguineorum conuiuia accedebat, quam rem grauiter ferre Persæ uisi sunt, quòd honor aliò transferebatur, & militia rursus in Græciam esset transitura. Misit & lectum pedibus argenteis ad illum, & stratum, & umbraculum, summitatem habens floridam, cœloq; persimilem, & cathedram argenteam, pileum auratum, phialas aureas, gemmisq; distinctas, & centum magnas argenteas, crateres argenteos, adolescentulas seruas centum; & totidem pueros: aureorum nummorum sex millia, præter ea quæ ad usum quotidie suppeditabat, mensas etiam misit eburneis pedibus ex orbibus uocatę sphendamni compositas. Cratinus; Mensæ tripodes sphendamninæ.

De mensis antiquis. *Cap. VII.*

QVum tripodem mensam Cynicus quidã dixisset, indignabatur apud sapientẽ Vlpianus, dixitq; laborabo ego magnopere hodie ob has dubitationes, unde enim huic tripos? nisi forte Diogenis baculum cum pedibus dinumerans, tripodem appellarit, cum omnes mensas dicant hasce positas. Hesiodus in Ceycis matrimonio; (quę poetæ carmina quamuis excludantur à Grammaticis, mihi antiqua tamen esse uidentur,) tripodes mensas appellat. Xenophon quoq; scriptor elegãtissimus in libro de Ascensu septimo ita scribit; Tripodes omnibus illati sunt, qui ferè uiginti erant pleni carnibus diuisis. & postea; Maximè uerò mensę apud externos semper positę erant. Antiphanes; Postea quàm tripos captus est; & prę manibus habebamus. Eubulus. Tripodes hi quinque tibi, & quinque, quinquagesimę partis ero exactor. Epicharmus;

Quid

Quid hoc? tripos est scilicet, quid ergo, num
Habet pedes is quatuor? non est tripos,
Sed ut puto dicendus est hic quadripos.
At nomen est illi tripos, habeat pedes
Ut quattour, certè Oedipus quondam fuit,
Enigmata haud nosti?

Aristophanes;

Mensam pedes nobis habentem tres tulit.
Nam quattuor carebat: postea;
Pedes habentem tres ego unde nunc feram
Mensam?

In more positum fuit apud antiquos in cœnis declinã ti ei qui conuiuio excipiebat, schedulam dari, quę descriptionem; haberet eorũ quę parata fuissent, ut quod bsoniũ, prius coqu ſimittere oporteret, cognosceret.

De prunis Damascenis, & uarijs eorum nominibus. Cap. VIII.

DE Damasco celeberrima, & amplissima ciuitate multi antiqui meminerunt, quandoquidem plurima sunt in Damascenorum regione pruna Damascena dicta: nam optime ibi præcipuè fructus hic colitur, ita ut ab alijs plurimùm differat, qui alibi nascuntur. Hæc sunt pruna, de quibus, & alij mentionem fecerunt. & Hipponax. Coronam habebam prunorum, & menthæ Alexis;

Vidisse me euge credo niciterium
In somnijs, dic id mihi, sed accipe:
Mihi corona lata ab aduersario est
Quodam, uidebar cingier qua tempora.
Contorta prunis illa erat, nanq; omnia
Hæc uisa in ipso sunt loco currentium.

Hercules, fructus rursus. Vidistin' aliquando abomasum bene paratum, uel splenem assatum, condimentisq; conspersum, uel prunorum sportulam maturorum? hanc ipsam habet speciem. Nicander, malum, quod dicunt coccygis. Clearchus Peripateticus Rhodios dicit, & Siculos pruna Damascena Brabyla appellare, uelut Theocritum etiam Syracusium;

Flectuntur Brabylorum onerati pondere rami.

& rursus:

Quàm malum Brabyli iucundius.

Est autem hic fructus circunferentia quidem minore quàm pruna, at gustu idem, nisi paulò esset asperior. Seleucus scribit in linguis Brabyla, Ala, Coccymala, Madrya, esse eadem: nam Madrya esse uelut mali fructus, Brabyla quia uentrem bene disponunt, & cibos eijciunt: Ala, quasi mala, sicut Demetrius Ixion describit in sua Etymologia. Theophrastus pruna dicit, & spondias, sunt enim quasi pruna syluestria. Ararus prunum arborem coccymaleam, & fructum coccymalum appellat. Diphilus Siphnius mediocres hæc ait habere succum, facile corrumpi, facileq; excerni, parumq; nutrire.

De cerasis, cratægo, chamæceraso, & sorbis. Cap. IX.

THeophrastus in libro de Planetis peculiarem inquit naturam sortita est cerasus, est enim magna, siquidem ad uiginti, & quatuor cubitorum mensuram crescit: folium mespilo habet simile, asperum, & densius; corticem similem tiliæ, florem, album, pyro syluestri, & mespilo persimilem, eumq; paruis flosculis, uelut faui, compositum. Fructus est rubicundus, forma similis

milis melampyro, fabæq; magnitudine, præter id quòd melampyri nucleus est asper, at cerasi mollis. Et rursus, cratægus, alijs cratęgum dicitur, habet folium extensum mespilo simile, præter quòd id est maius, latius & oblongius: atq; impressionem non habet uelut illud. Crescit hæc arbor non magna admodum, neq; crassa, lignum habet uarium, flauum, & durum: corticem leuem, similem mespilo, solam radicem in profundum agit magna ex parte. Fructum habet rotundum, & quantum est oleaster, qui maturus, est & flauus, subliuidus. Ex his uidetur mihi inquit philosophus cerasum nunc appellatum demonstrare. Asclepiades Myrleanus arborem quandam terrestrem cerasum nominans ita scribit; In Bithynia cerasus terrestris nascitur, cuius radix est non admodum magna, neq; ipsa arbor, sed par rosarum arbori. Fructus in alijs omnibus similis, sed caput grauat uelut uinum multò utentibus, doloresq; inducit. Hæc mihi ita dixisse uisus est Asclepiades inquit de sorbis: nam arbor ea ferens, est huiusmodi. Et si quis plures septem fructibus comederit, caput ei grauatur. Aristophanes:

In mōtibus sunt sorba spōte plurima nascentia.

Theopompus:

Matura sorba, myrti edūt & plurimos fructus.

Crates, certè sunt tempestiuæ mammæ, uelut malum, & sorba. Amphis;

Vt mora morus fert uides, ut robora
Glandes, comarusq; sorba.

Theophrastus, unode sorbum ferens esui aptū. Quòd, agena, Satyricum quendam actū, dubitatur an Python Catanæus, uel Byzantius, uel ipse rex Alexander inuenerit. Multa, inquit apud rhetorē Larensius, uos ô Græci nobis arrogatis, uel quia nominastis, uel inuenistis:

 ignoratis

Ignoratis autē quòd Lucullus Dux Romanorum, qui Mitridatem, & Tigranē debellauit, primus hanc plantam ex Cerasunte Ponti ciuitate in Italiam deportauit, & fructū ipsum eodem nomine ex patriæ ciuitate nuncupauit, ut nostri scriptores testātur? ad quē Daphnus quispiam respōdit, uerūtamen multis annis antiquior Lucullo uir quidam eximius Diphilus Siphnius, qui Lysimachi Regis tempore floruit, unus ex Alexandri successoribus, de cerasis mentionē facit ita scribens: cerasa conferunt stomacho, boni sunt succi, & benè nutriunt, in frigido sumpta conferūt stomacho: meliora sunt magis rubicūda, et Milesi:, romouēt enim urinā.

De moris. Cap. X.

QVæ ab omnibus sycamina appellātur, soli Alexandrini mora nomināt: at Sycamina, non ex Aegyptia ficu, quæ aliqui sycomora dicūt. Hęc incolę paulū ferro fricantes in plantis relinquūt, & à uentis mota intra trium dierum spatiū ita matura, & odorata fiunt, ac maximè spirantibus zephyris, ita esui apta, ut etiam exiguum in illis frigus si cum oleo rosaceo componatur, ac supra stomachum febricitantibus imponatur, non parum ægrotantes mitiget. Fert autē fructus Aegyptia Sicaminus ex ligno, nō ex fructuū inuolucris. mora Sycamia reperiūtur apud Aeschylum in Phrygibus, de Hectore. Erat uir ille mollibus maturior Moris. In nessis Cressis & contra Batum,

Moris & albis, & nigri succi simul
Grauatur arbos, atq; pictis murice.

& Sophocles.

Videbis alba mora primùm, postea
Mori rubescit fructus, atq; pingitur.

Nicander

Nicander in Georgicis ante alios fructus inquit apparent, & moream morum arborem appellat semper, uelut Alexandrini:

Et moreæ, ueniunt pueris quæ munera primùm,
Autumnum tum significant mortalibus almum

Phanias Eresius Aristotelis discipulus agrestis mori fructum, morũ nominat, qui maturus & dulcissimus est, & suauissimus. Sic enim scribit, Morũ spinosum, quũ sphæra siccata fuerit, Sycamini genicula habet spermatica, rotũda ac quasi subtexta, differẽtias cõtinet friabilem, & bonũ succũ. Parthenius Sycamina abryna, quæ ab alijs mora dicũtur. Salmonius hæc eadem spinosa. at Ixion Demetrius illa & sycamina uocat, & mora: sicut sanguinea mora, & meliora ficibus. Diphilus Siphnius med cus, hæc de illis: Sycamina quę etiã mora dicũtur, habent bonũ succũ mediocriter, parum nutriunt, stomacho conferunt, & facile excernuntur. Hæc pręterea acerba uermes excutiunt, ut inquit Pythermus. Hegesander uerò suis temporibus intra uiginti annorũ spatium moros fructum non tulisse affirmat, atq; tantam podagræ pestẽ omnes inuasisse, ut non homines solum, sed pueri, puellæ, eunuchiq́;, & mulieres eo morbo laborarent. Quę etiam in caprarũ greges ita grauis irrepsit, ut uix tertia earum pars non infestaretur.

De nucibus, amygdalis, & nucibus ponticis. Cap. XI.

NVces Attici, et alij scriptores, omnes fructus uniuersaliter cortice lignoso cõtentos, appellãt. Epicharmus sicut & nos calidas nuces ob excellentiam nominat amygdalas. Philyllius, oua, nuces, amygdalæ. Heracleon Ephesius, nuces nominarunt, & amygdalas, quas

nunc castaneas. dicitur arbor castanea apud Sophoclem, castaneæ fraxiniq;. Eubulus, fagos, nuces, castaneę. quędam insuper nuces dicuntur mostenæ. Naxiæ amygdalę in antiquorum cognitione fuerunt: atq; uerè egregiè in Naxo insula nascuntur, ut me ipsum inquit testem adducã. Phrynicus, dentes molares omnes rupi, ita ut nec Naxiam quidem amygdalam frangere possim. Eximiæ amygdalę etiam in Cypro insula nascũtur, sunt enim reliquis longiores, & extremitatem habent reflexam. Seleucus in linguis Laconicos scribit, magnas nuces myceros uocare, dulces tenios, at Amerias amygdalã mycerum nominari, & comesas amygdalas magis ad potum inducere. Eupolis:

κάρυα.

Mandisse prębe Naxias amygdalas,
Haurire uina Naxijs ex uitibus.

Erat autem uitis quędã, quæ Naxia dicebatur. Plutarchus Cheroneus apud Drusum Tiberij Cęsaris filiũ, medicũ quendã fuisse scribit, q cũ omnes bibẽdo superaret, priusquã biberet quinque uel sex amaras amygdalas uisus est comedisse, quib⁹ postea priuatus nec minimũ quidẽ decertare potuit, causa igitur huiusce rei est, uis amaritudinis exiccãs, & humiditates absumẽs. Scribit Herodian⁹ Alexãdrinus amygdalas dictas fuisse, qa in eo ꝙ uiret habẽt multa quasi hulcuscula. Philemõ, asinus uadis ad paleas bellariorũ, faginea Panis imago. Nicander libro Georgicorũ secundo etiam in neutro genere amygdala dici asserit. Diphilus, Myrtus, placenta, amygdalum, bellaria, Sed de tono pronunciationis amygdali Pamphilus in fructu grauari oportere iudicat, sicut in amygdalo, at arborem uult circumflecti, sicut amygdalam & rhodam. Antilochus, rhodãsq; flos pulcher. Aristarchus & fructum, & arborem indifferenter posuit accentu scilicet acuto. Philoxenus

ἀμυγδά-λας ἀμυγ-δαλῆ ῥο-δῆ.

Ioxenus utrunq; circumflectit. Eupolis, perdis me iuro per amygdalam, at Aristophanes, fer amygdalas accipiens has, caput tuum lapide frangito. Phrynichus, amygdala sunt bonum tussis remedium, alij uerò amygdalas quàm bonas. Tryphon de accentibus Atticis amygdalam fructum cum graui profert, quod nos amygdalum in neutro genere dicimus: amygdalà arbor est. nam cum nomen à fructu sit deductum, uidetur meritò circumflecti oportere. Pamphilus in linguis mucerobatum dicit appellari apud Laconas caryocatacten pro amygdalocatacte: nam Lacones muceros dicunt amygdalas. De Ponticis nucibus, quas castaneas aliqui dicunt, meminit Nicander. Quamuis Hermonax & Timachidas in linguis contendant nucem Ponticam esse iuglandem. Quęrit Heraclides Tarentinus utrum bellaria primùm debeant apponi, sicut in quibusdā Asiæ locis, & in Gręcia nunc consueuerunt, uel secus, ac post cœnam: nam si post cœnam, maiore accidit nutrimento in uentrem, & uiscera prius ingresso nuces bibendi gratia, illatas, cibisq; immistas, inflationes, & nutrimenti ipsius corruptiones operari, quia id quod sequitur natura supernatat, & ad digerendū est operosum, ex quo cruditates fiunt, & uentris depressiones. Amygdalę multum nutriunt ut inquit Diocles, & bene uentrem disponunt, at sunt calidæ, quia nescio quid habent miliaceum. minus offendunt uires quàm siccæ, & madidæ non madidis, coctęq; crudis.

ἀμυγδαλοκατάκτης.

De auellanis nucibus & persicis. Cap. XII.

NVces auellanæ, quæ etiam iuglandes dicuntur nutriunt quidem, at non uelut amygdalæ. Habent

 quiddam

quiddam miliaceum,& superstant,atq; si multę comedantur caput grauant, ex his etiam minus offendunt uirides quàm siccę. Persicæ non minus quàm iuglandes dolorem capitis inducunt,& magis nutriunt.os,& guttur asperum faciunt,assatę minus offendunt;Maximè omnium nucum cum melle excernuntur. Larę reliquis sũt magis uentosę,minus nocent coctæ quàm crudę non rigatæ.Hæc ait Philotinius in libris de nutrimẽtis:latior auellana,& quæ Sardiaca nuncupatur, difficillimè omnes crudæ digerũtur, atq; perægrè soluũtur cùm à phlegmate in uentre retẽtę fuerint, quia habent rigorem.pontica nux pinguis est, & non facile digeritur,sed amygdala minus difficulter,nam multas comedentes nõ perturbamur,sunt enim pinguiores, & succum dulcem pinguemq; præbent. Diphilus Siphnius iuglandes inquit dolorem capitis gignunt & superfluitant, ex his tenerę, & dealbatę suauiorẽ habent succũ, & meliores fiunt,quę in furnis coquũtur,exiguum præbent nutrimentum.amygdalæ extenuant,urinã cient, purgant,parumq; nutriunt:nam cum fructus malum habeant succum uirides, nec multum nutriant multò magis uentosi fiunt, & superfluitant cum sunt sicci, cum sunt teneri,pleni,dealbati, lactei,meliorẽ habent succum.Ex siccis nucibus Thasię & Cyprię cum sunt tenerę facilius excernuntur, nuces Ponticæ dolorem capitis gignunt, at minus quàm regię supernatant. Mnasitheus Atheniensis in libro de cibis Euboicis, nucum & castanearum,(utroq; enim modo dicuntur)difficilem uentri scribit esse digestionem, concoctionem uentosam:ualetudinem tamen corroborant siquis eas superârit. amygdalę, auellanę, Persicæ nuces, & alię quęcunq; his similes,sunt etiã his peiores: nihil enim oportet huiusmodi generis non coctum comedere,

præter

prçter uirides amygdalas, sed has elixare, illas torrere. ex fructibus alij sunt natura pingues, uelut amygdala sicca, & iuglandes; alij asperi, & sicci, uelut fagorum fructus, & omne eiusmodi generis. ex pinguibus pingue illud coctione aufertur quod est pessimũ: asperi & duri fructus macerantur si quis molli & modico igne usus fuerit. Diphilus castaneas Sardiacas glandes nominat, quas dicit bonum habere succum, & multum nutrire, at duræ esse digestionis, quia in stomacho commorantur. quç torrentur minus quidem nutriunt, sed facile digerũtur. Elixatæ minus his sunt uentosæ, & magis nutriunt: castaneam, nucẽ Euboici uocarũt, at glandem quidam, ut Nicãder Colophonius scribit in Georgicis. Agelochus Amotas appellat castaneas ubi enim nuces Sinopicæ nascuntur, has arbores Amotas dixerunt.

De ciceribus, lupinis, & phaseolis. Cap. XIII.

CRobylus, ob uiridem quendam cicerem decertarunt, uacuum omnino, simiæ profectò miseræ ista sunt bellaria. Homerus,

Exiliunt ciceres, saltat faba corpore nigro.

Et Xenophanes Colophonius in Parodiis;

Hæc dixisse decet brumali tempore ad ignem
Exaturatum epulis in molli sede iacentem.
Rodentem ciceres, & mollia uina bibentem.
Quo genere ex hominũ es? quot & optime pteris an(nos?
Quantus eras scelus id cùm primùm uenit?

Sappho, aurei ciceres perpetuò nascebãtur. Theophrastus in libris plãtarũ alios quosdã meliores appellat. Sophilus, ô pater multò maior est hac egregius quidã cicer. Phanias in libris de plantis bellariorũ inquit, habet regionem

regionem. tenera ſunt enim faba, eruilum, cicer, ficca elixata & toſta ferè plurima. Alexis:

Mendicus eſt mihi uir, ipſa ſum ſenex,
Et filius puer, puellaq; hæc bona,
Omnes ſumus quinq;. inde cœnamus ſimul.
Habemus at paruæ duo placentulæ
Fruſtum, querimurq; ſæpe nugatorijs,
Habemus ut nil, uocibus. nobis adeſt
Subpallidus ſemper color, ieiunus &
Pars noſtra uictus eſt, ſtipendium &, faba,
Lupinus, & rapæ, cicercula, atq; olus,
Eruila, fagi fructus, & cicer, pyrus
Syluestris, & cicada, bulbus, carica,
Materna cura quam parauerat mihi.

Phrygium in uentum ficus. Pherecrates, mites facias ciceres ſtatim, & rurſus: Comedens ciceres toſtos mortu' eſt. Diphilus, Ciceres difficile eſt digerere, cōburūt, urinā mouent, & ſunt uētoſi, atq; ex Dioclis ſententia macrum faciunt. meliores ſunt albi, quàm nigri, & buxei. His præterea qui egregij dicuntur Mileſij, uirides ficcis, madidi non madidis.

Poſſidonis inuentum ſunt ciceres.
Perdatur edit qui lupinos hic male,
In ueſtibulo nam cortices reliquit is.
Nec ſuffocatus eſt edens? tragœdus haud
Cleænetus comedit optimè ſcio.
Nullius ille corticem leguminis
Deiecit, eſt ſic dexter ille uir bonus.

Lycophron chalcidicus in ſatyrico actu, quem deriſionis gratia in Menedemū philoſophum ſcripſit, à quo cauillatorum hæreſis nominata eſt, deridens philoſophorum prandia inquit:

Hic liberalis & Democritus ſimul

Saltabat

Saltabat ipse, pauperum & triclinij
Lupinus atq; combiba: Diphilus,
Lenonis arte nil minus nunc utile ste.
Volo per omnes ambulans nunc uendere
Vias, calidas fabas, lupinos, & rosas,
Raphanos, oliuas, cuncta perpeti prius,
Quàm pascere has.

Animaduerte inquit, quòd nunc etiam dicunt, fabam calidam. testatur Polemon lupinos apud Laconas Lysiadas nominari. Theophrastus in causis plantarum, Lupinus inquit, eruum, & cicer inter legumina sola animal non gignũt, ob acritatem & acerbitatẽ, cicer magnus fit corruptus. Idem libro quarto eiusdem operis erucas nasci inquit inter ciceres. Diphilus Siphnius lupinos uim abstergendi habere inquit, multũ nutrire, atq; eos præcipuè qui facti sunt dulciores. Quare Zeno Citieus cum difficilis esset & iracundus omnino inter amicos multum uini bibens suauis, & placidus fiebat, qui interrogatus de huiusmodi consuetudinis ratione, Se lupinis ualde similem esse dicebat, illos enim asperrimos esse priusquàm irrigentur, at potos dulces esse & placidissimos. Lacedæmonij in prandijs quæ Copides dicuntur fabas, phaseolos uirides, & caricas, bellaria apponere solent, ut Polemon est autor. Epicharmus, phaseolos comede citius, nam Bacchus amat. Demetrius, uel ficum, uel phaseolum, uel tale quidpiam.

De oliuis, Cap. XIIII.

EVpolis, sepię, maturæq; oliuę. Romani has dryppas uocitãt. Diphilus Siphnius oliuas ait parũ nutrire capiti graues esse. nigras obesse stomacho. & caput infestare. Quæ Colymbades dicuntur stomacho magis conferunt, & uentrem sistunt, contusæ nigrę meliores sunt stomacho:

stomacho: meminit de contusis oliuis Aristophanes,
ἐλαᾶς θλαστὰς contusas facere oliuas. & rursus:

Oliua salsa non id est, oliuaq;.

hinc paucis interpositis,

Non est oliua salsa tritis aptior

Archestratus in Gastronomia:

Rugosæ tibi maturæ ponantur oliuæ.

μάραθον ἐμβάλλουσι. Tanquam Marathonis feliciter in posterũ recordati, omnes in oliuas conditas semper fœniculũ inijciũt ait Hermippus. Philemõ, pityrides oliuę tritæ dicũtur, at nigræ stemphylides. Callimachus in Hecale oliuas gergerimam, & pityrim connumerat. nigrescentes oliuas iscadas uocarũt, & gergerimos ut testis est Didymus Sine oliuę prætere a nomine sola dictione drypetes prolata oliuas significabat: Teleclides, cõuenire eo tempore rogato me, ut drypepesi & placẽtis uilibus indulgeã. Athenienses tritàs oliuas Stemphyla dicũt, & quę nos Stemphyla, ipsi rursus Brytea, quod ex uua scilicet expressa remanet, quę uox à racemis deducta uidetur.

De raphanis. *Cap. XV.*

RAphani sic appellantur quia facile nascuntur, qui & extensè, & contractè ab Atticis dicuntur. Cratinus, raphanis uidetur, non alijs oleribus. Eupolis, raphani illoti, sepiæ. Quòd nomẽ illud aplyti de raphanis, non autem sepijs intelligi debeat, declarauit his uerbis Antiphanes: anates, nuces, fauos comedere, oua, encridas, raphanos aplytos, alicam, mel, propriè uerò sic aplyti raphani dicũtur, quos etiã Thasios nominarunt. Pherecrates, adest raphanus aplytus, calida lauacra, salsamenta suffocata, & nuces. Plato diminutiuè dixit in Hyperbolo, foliorum, uel raphanulus. Theophrastus quinque

quinque raphanorũ esse genera scribit in libris de plantis, Corinthium, Liothasium, Cleonæum, Amoreum, Bœotiũ, ac Liothasius ab aliquibus Thracius dicitur, dulcissimum dicit esse Bœotium, figuramq; habere rotundam: quorum folia ut summatim dicam sunt leuia ij omnes raphani sunt dulciores. Callias de raphanide raphanum dixit: sic enim comœdiarum antiquitatem percurrẽs scripsit, faba lixata, ignis, rapæ, raphani, oliuæ, aurigæ. Quod sic raphanidas dixerit, manifestatur ab Aristophaue de huius antiquitate in Danais ita scribente

Saltabat assumptis tapetibus chorus,
Simulq; culcitris, uicissim se petens
Raphanidis, intestinis, & carnibus.

Est autem raphanis cibrs ualde frugalis. Amphis, quicunq; bonorum piscium cum paucum obsonium emere possit, raphanos emere mauult, ualde insanit.

De nucibus pineis. *Cap.* XVI.

MNasitheus medicus Atheniensis in libro de edulijs pinearum nucleos, & ipsos conos Ostracidas nominat. Diocles Carystius nuces pineas, conos pineos. Alexander Myndius, Theophrastus arborem piceá, fructum conũ. Hippocrates in libro de Prisana, cuius media degenerarunt, ab aliquibus id totũ coccalus dicitur multi sunt qui nucleos nuncupẽt uelut Herodotus cũ de nuce põtica mentionẽ facit: dicit enim, nucleos hoc habet maturum. Diphilus Siphnius, nux pinea multũ prębet nutrimentũ, arterias mollit, pectus purgat, quia cõplicitũ habet intra se illud resinũ. Mnasitheus hanc nucẽ pinguefacere corpora scribit, & ad bene digerẽdũ plurimũ cõferre, urinã ciere, uentrẽq; bene disponere.

De

De ouis. Cap. XVII.

SCribit Anaxagoras in rebus naturalibus albumen esse in ouis id quod auis lac appellatur. Aristophanes, nox ouum Zephyrium peperit. Sappho id dixit trisyllabum, scribit enim Ledam oium inuenisse. Postea,

ὤιεον, ὤια oio multò albius. oea protulit Epicharmus,

Oea anserum, & gallinarum uolatilium.

Simonides libro iamborum secundo,

Est Anseris quale oeum Meandrij.

ὠάρια. Quattuor syllabis Alexādrides, oaria enim dixit. Ephippus, ac urna uini Parua Phœnicini, oaria, talia multa puerilia. Alexis, dimidias ouorum partes dixit. nec subuentanea solùm oua dixerunt, sed Zephyria etiam, quę nunc familiaria apud nos uocantur cœnacula, ora etiā antiqui nominarunt. Clearchus in amatorijs, Helenam in eiusmodi palatijs scribit educatā fuisse, & idcirco famam apud multos increbuisse quòd ex ouo esset genita. Non bene igitur à Neocle Crotoniate dictum est, quia ouū ex luna ceciderit, ex quo nata sit Helena: & mulieres lunares ouum parere: & inde natos homines quinquies triplos nobis esse testatur Herodotus Heracleotes, Ibycus libro quinto carminum de Molionidis hęc ait: Teleucippi filios aurigas interimant, marinos, caput ęquum habentes, mutilatos, ambos ex ouo argenteo natos. Ephippus, itria, ames, Pyramus, bellaria ouorūq; hecatombe, quę omnia molliuimus. de sorbilibus ouis meminit Nicomachus:

Paruas opes pater mihi cum reliquerit
Sic conuolutus ipse paucis mensibus
Cucurrij quidam uelut sorbens ouum.

Meminit sic de anserinis ouis Eriphus, alba & anserina qua sunt & magna, ut mihi quidē uidentur: qui etiam

asserit hæc oua Lædam peperisse. at Epenætus & Heraclides Syracusius in libris de parandis obsonijs primũ locum inter oua pauoninis assignarunt, secundum uulpanserinis, tertium gallinaceis.

De propinatione. Cap. XVIII.

CVm propinatio circumlata esset à conuiuij gubernatore subiunxit Vlpianus, nũquid posita est apud aliquem pronunciatio sic dicta, quemadmodũ & nos nunc uocamus? Tum uerò omnibus percunctantibus ego inquit ipse dicam. Philarchus Atheniensis & Naucratites ubi mentionem faciunt de Zela Bithyniorum Rege, qui Gallorum duces benignè admodum hospitio excepit, deinde cũ illis insidiaretur ipse interfectus est, sic dicit si memoria teneo; propinatio quædam ueluti consueuerat ante cœnam circumferebatur. atq; hæc dicens Vlpianus propinationẽ in uase refrigeratorio poposcit, sibi ita placere dicens quia promptè ea commemorasset. Erat inter ea multa quæ propinationi parata erant etiam malache.

De maluis. Cap. XIX.

HEsiodus,

Nec quanta utilitas maluis, ferulæúe paratę.

Quod Atticè dictum est, ego enim inquit in multis Antiphanis exemplaribus mo, & lo, per omicron scriptum inueni; Edentes moloches radicẽ. Epicharmus; Mansuetior ego moloche. Phanias in libris de Plantis, Forma seminis domesticę, placenta nuncupatur, quia illi est persimilis. Intextum enim illud proportionem ad basim habet placentæ, at pars media tumoris, placentæ est punctus umbilico similis, prętereà si băsis adimatur, μολόχη.

id quod remanet erinaceis marinis, qui spinis circumscribuntur, est simile. Asserit Diphilus Siphnius maluę bonum esse succum, arterias mollire, acutas choleras in superficie excernere, uesicę & renium irritationibus prodesse, mediocri cũ facilitate excerni & nutrire, agrestemq; esse meliorem hortensi. Hermippus & Callimachus de alimo & adipsi uocata malua, inquit, arcentem sitim, & famem utilissimam maluam inijcere.

ἄλιμος ἄδιψος. famē ac sitim sedās

De colocyntis. Cap. XX.

EVthydemus Atheniensis in libro de Herbis cucurbitam Indicam colocyntam nominat, quia eius semen ex India primùm latum fuit. Megalopolitani Sicyoniam dicunt, Theophrastus non simplex esse colocyntarum genus demonstrat, cum alias meliores dicit, alias peiores. Menodorus Erasistratius Hicesij amicus, ex colocyntis hęc Indica ait, quæ etiam cucurbita, illa colocynta solùm uocatur. Indica elixatur sæpius, at coocynta etiam assatur, & apud Cnidios nunc etiam Indicæ colocyntę dicuntur. Hellesponti incolæ longas, cucurbitas; rotundas, appellant colocyntas. Diocles, loptimas ait colocyntas nasci apud Magnesiá, & rapas magnitudinis non mediocris, dulces, & quæ conferãt stomacho, in Antiochia cucumeres, in Smyrna lactucas, & in Galatia, rutam, in urbe Myrina. Diphilus colocyntas parũ nutrire affirmat, facile corrumpi, humectare, facileq; excerni, & bonũ habere succum, at eam magis conferre stomacho, quæ cum aceto & aqua sumpta fuerit, meliorem habet succum condita, magis extenuat quæ cũ synapio, facilius digeritur atq; excernitur elixata. Mnasitheus quęcũq; ad ignis opus bene disposita sũt, ut cucumis, colocynta, mala cydonia, & stru-

& struthia, & si quid aliud simile. Hæc si cocta comedãtur non multum quidē corpori nutrimentū præbēt, at suaue, & magis humidū. omnia hæc pręterea uentrem stringūt, quare magis elixata comedere oportet. Attici colocintam solùm dicūt. Hermippus, caput quantū habet? quantū colocynta. Phrynichus diminutiuè scribit, uel parū placentulę uel colocyntulę. Epicharmus:

Multum fuit certè colocynta sanius.

Epicrates comicus, quid Plato, quid Speusippus & Menedemus? in quibus nunc uersantur? quid est studij? qui sermo ab illis interpretatur? quæ si aptè cognouisti, dic obsecro per Terram. De his noui quid dicam manifestè; uidi hisce Quinquatribus adolescentium gregem in Academiæ gymnasio, ubi sermones audiui absurdos & ineffabiles, de natura enim differentes, de animalium uita, arborumq; natura, & de herbarum generibus, definiebãt, atq; inter hæc quæ nam esset colocyntę natura quęsiuerunt, & quid tandem determinatū est, aut cuius generis plantam esse dixerunt? Refer etiã nobis siquid nosti. Primum omnes taciti constiterunt, capitaq; inclinantes nō exiguo tēporis spatio cogitabant. postea inclinatis tunc etiam, cogitantibusq; adolescentibus dixit quidam olus esse rotundum, alius herbam, arborem alius, quę cum medicus quidam Siculus audiuisset; oppedit, tanquam nugantes irridens. Irati sunt admodum iuuenes, seq; irrideri clamauerunt: neq; enim in eiusmodi disceptationibus talia facere decorū est, non tamen idcirco rē adolescentes distulerūt. Tū Plato præsens perbenignè, nihilq; cōmotus eos iussit iterū definire, quod illi è uestigio fecerūt. Elegans Alexis propinationē totam recte definientibus proponit.

Iui inscius quò me uocaret sors mea.

Fudere lymphas in manus, mensas ferunt.

Non caseus, non multiplex erat super
Species oliuarum, feriebat non odor A
Paropsidum & nugarum, at illis additum
Horas olens sublime fertur dolium.
Cumq; hoc poli totius hemisphærium.
Et cuncta erant illic apud nos optima.
Pisces, & Hœdi diuidit quos Scorpius,
Monstrabat ouum semisectum sydera.
Iniecimus manus, at hic ad me loquens,
Atque innuens, in occupationibus
Tenebat, obuiabat, expertus ferè
Quiduis, tamen non me moritur deniq;,
Donec cauans ollam statim cribrum manu
Detexi.

De fungis & sio. Cap. XXI.

ARistias; Locus sinister expetitus est mihi
Ob fungos. & Poliochus;
Compressa, parua, nigra, nobis bis die
Placenta utrisq; erat, paleis armataq;,
Cum ficibus paruis. & interdum foco
Fungus dabatur. irrigationibus
Factis simulq; cochleæ. deinde olus
Exquiritur per arua nobis incolûm.
Oliua fracta, uina mox dubium fuit
Bibere.

Antiphanes,

Est prandium placenta sculpta, & asperis
Frugalitatis gratia paleis bene
Armata, bulbus unus, & paropsides
Quædam: locus quæ dat misellis hic miser.
Est sonchus, & fungus, genusq; id plurima

Est

Eſt uita talis febre prorſus libera,
Nec phlegma habet, pręſente carne quis uolet
Edere thymum? nec qui uidentur dogmata
Vel Pythagoræ quidem ſequi.
& poſt pauca,
Quis ſcit futuro quæſtum tempore
Pati uiros ſit? protinus fungos cape
Hos ilicis, ſtatim duos aſſa puer.

Quòd Cephiſodorus Iſocratis diſcipulus in ijs quatuor libris, quos contra Ariſtotelem ſcripſit, Philoſophum increpat, quia Antiphanis prouerbia colligere nec ſermone dignum exiſtimarit, quippe qui totum actum prouerbia inſcriptum fecerat: ex quo hæc etiam depromuntur;

Ego prius quàm ueſcier ueſtris cibis,
Crudos uelutq; ſentio fungos, ederem
Acerba mala, & ſiquis alter eſt cibus
Qui ſuffocet.

Naſcuntur ex terra fungi, ex quibus pauci ſunt ediles, plurimi. enim ſuffocant: quare Epicharmus ſic ludit, quàm fungi aſperi ſuffocatis. Nicãder ſic in Georgicis commemorat qui ex his ſint lethiferi.

Oleis inimica propago,
Quercu, & puniceæ malo triſtiſſima peſtis,
Ilicibusq; uenit fungus, grauis, humidus, atq;
Lætifer. Præterea,
Quum fuerit ficus multo ſub ſtercore tecta,
Si mox perpetuo fluctu conſpexeris illam,
Innocuis ſurgent radicibus undiq; fungi.
Quos tu ne uertas, radicem cædito nullam.

Reliqua legere non licuit. Fungos Amanitas non torrebis ait idem Nicander in eodem libro. Ephippus,

Vt te uelut fungi comeſi ſuffocem.

Eparchides Euripidem poëtam scribit in Icarum aliquando nauigasse, qui cum in agris mulierem cũ duobus adultis filijs, & uirginem puellam lętiferos fungos comedisse uidisset, ac idcirco postea mortuos, hoc fecit Epigramma:

Sol qui perpetuo cœlorum tramite curris,
An uisum facinus huic simile ante tibi est?
Pars eadem lucis geminos cum uirgine fratres
Abstulit, & matrem: quatuor urna tegit.

Diocles Carystius libro de Salubribus primo hęc commemorat, agrestium coctibilia,

Sunt beta, malua, bulbus, atq; tubera,
Vrtica, rumex, fungus, atriplex grauis.

Speusippus libro de ijsdem secundo, sium in aqua nasci affirmat, foliumq; habere apio palustri simile, quare Ptolemęus Euergetes secundus Aegyptiorum rex, dignum putauit apud Homerum ut hæc scriberentur:

Sunt apio atq; sio circum mollissima prata.

Sium cum apio nascitur, sed non etiam uiolæ. Fungi ex Diphili sententia conferunt stomacho, & uentri prosunt ad excernendum, at difficiles sunt ad digerendũ, & uentosi, sunt huiusmodi ij pręsertim qui ex Ceo insula adferuntur; multi enim sunt ibi mortiferi. Videntur esse tenuissimi, teneri, & friabiles illi, qui super ulmis, & piceis nascuntur, relinquẽdi prorsus subliuidi, nigri, asperi, & qui elixati depositiq; conglutinantur, nam comedentes interimunt: qui tamen aquosi, & acetosi mulsi recentis potione adiuuantur. Post potum uomere oportere dicunt, quare fungos aceto, mulsoue acetoso, uel melle, ac sale multo cõdire maximè cõueniet: sic enim uenenum ab illis eripitur. Theophrastus hęc in Historijs Plantarum scribit, Subterranea, & terrestria sunt hęc, boleti, quos aliqui sic appellant, cum fungis nascenles,

nascentes, nam & ipsi, carent radicibus. at fungus principium habet suæ pullulationis caulem in longitudinem, protensum, atq; per ipsum uimen se extendit. Prętereà fungos esse in mari apud columnas Herculis commemorat, qui cum multæ aquæ cõcreuerint apud mare nascuntur, ac ob solis calorem postea in lapides uertuntur. Phanias libro primo de Plantis hęc quidem producere inquit, illa uerò neq; flores, neq; summitatis spermaticę uestigium ostendere, neq; semina, ueluti fungus, tuber, filix, helix: id ille filicem appellat, quod alij blachnon. Theophrastus in libris de Plãtis, Leuem habent corticem tuber, fungus, boletus, geranium βλάχνον.

De tuberibus, & herba hydnophilla.
Cap. XXII.

TVbera sua sponte ex terra nascuntur, & in locis pręcipuè arenosis. Theophrastus, Quod geranium aliqui nominant, & si quid aliud subterraneũ. Rursus, Generatio pullulatioq; horum intra terrã nascentiũ, sicut tuberis, & eius apud Cyrenem nascentis quod mison appellãt, uidetur hoc ualde suaue, et carnis odorem habere. Sic quod in Thracia Iitum nascitur, de quibus etiam proprium quiddam narratur; dicunt enim cum aquę autũnales, & magna tonitrua fiunt, quòd magna nascuntur, atq; cum maximè maxima, illa siquidem præcipua generationis causa esse uidentur. Biennium non absoluũt, quamuis annum uiuant. Vsus eorum, & uigor est uere præsertim. sunt tamen qui etiam seminis principium hæc habere arbitrentur, quando in Mytilenæorum litore non prius nasci compertum est, quàm pluuia aqua semen ex Tiaris detulerit, is enim locus est, in quo plura nascuntur. γεράνιον ἴτον.

nascuntur in litoribus præcipuè, & ubi Regio sit arenosa. Horum igitur causę huiusmodi esse putandæ sunt. Gignuntur etiam in Acarnida circa Lampsacum, in Alopeconneso, & in Eleorum regione. Lynceus Samius:

Tubera fert tellus, urticam fert maris unda.

Matron Parodus in cœna,

Ostrea portauit Thetidis Nereidos almæ
Tubera.

Diphilus tuberum naturam non facile digeri affirmat, at bonum habere succum, extenuare, facileq; excerni: inter quæ quędam sunt ueluti fungi lætifera, Hegesander Delphus neq; tuber, neq; glauciscum, neq; thynnum nasci in Hellesponto attestatur, unde neq; uer, neq; folia Nausiclidis desertum. Pamphilus in linguis hydnophyllam herbam esse scribit quæ supra tubera nascitur, ex qua tubera dignoscuntur.

De urticis, & asparagis. *Cap. XXIII.*

VRtica ab Atticis dicitur planta illa herbacea quæ pruritum gignit. Aristophanes in Pharoſſis, primum omnium iphia nasci, post asperas urticas. Ex asparagis alij palustres dicuntur, alij montani, quorum optimi non seruntur, cum omnium hortensium maximè cultum excipiant. Qui seminãtur, grandes admodũ nascuntur. In Libyæ Getulia nasci nonnulli dicuntur, qui Calami Cyprij magnitudinem cõsequantur, & duodicim pedum longitudinem apud Oceanum in montibus craſſitie magnarum ferularum, longitudine uiginti ferè cubitorum. Cratinus per ph, scribit aspharagum sicut Theopompts.

Et

Et postea quodam uidens in cespite
Asph ragum, Amipsias,
Non iuncus, aspharagus, uel alta brachia
Lauri.

Diphilus, Brassicæ aspharagus, qui proprio nomine Ormenus dicitur, magis confert stomacho, faciliusq; excernitur. oculos uerò offendit: est enim asper, urinamq; prouocat, & renibus uesicæq; nocet. Attici sunt ij qui florẽtem ex brassica Ormenũ appellare cõsueuerũt. Sophocles in Indagatoribus, ormenos parit, & non cessat pullulatio erumpere, & pullulare. Antiphanes per p, asparagum scribit: *ὄρμενος repentinus siue erũpens.*

Hic asparagus mox splenduit, cicercula
Et floruit.

Arist iphon, Capparim, Pulegium, thymum, asparagum, piceam, rhamnum, Sphacelum, tympanum,

De cochleis. *Cap.* XXIIII.

PHilyllius, Nõ sũ cicada fœmina, haud sum cochlea
& Rursus,
Vel coruulus, uel mena, scomber, cochlea.

Hesiodus cochleã domiportã nominat; unde inquit Anaxilas,

Multò minus nam cochleis hic credulus:
Non credulæ usq; quæ domum circunferunt.
& Achæus,
Herbosa tantas nutrit Aetna cochleas
cornutas

Præponitur in symposijs Grĩphi carmen de cochleis hanc habens seniem.

Filia syluarum spinis, & sanguine priua
Humentiq; assueta uiæ.

Ariſtoteles libro quinto de Animalibus, cochleę in utero habere uidentur uere, & autumno, atq; ſolæ hæ inter cruſtatorum genera coijſſe uiſæ ſunt. Theophraſtus de animalibus hyeme latentibus, Latent inquit cochleę & hyeme, & ęſtate magis, quare multę ob pluuias autumnales apparent: earum latibula ſunt æſtate ſub terra, & arboribus, dicuntur quædam cochleę ſeſili.

Epicharmus:

His pro omnibus mutant locuſtas, in necem
Concham ſeſilum ſtatim feras.

Cochleam apud Lacedæmonios ſemelem appellari teſtis eſt Apellas. Apollodorus libro Etymologiarum ſecundo, cochleas quaſdam Colyſidipnos nuncupat.

De bulbis, & bulbinis. *Cap.* XXV.

BVlbos edere in Euboli Amalthea, Hercules deuitat.
Nam ſiccius, uel calidius, medium aut tenens,
Hoc maius eſt quàm Pergama alta uincere.
Thyrſis ego uel Silphio ut forem ſatur
Non ueni, & impia & fera paropſide,
Bulbisúe. primi qui putantur, & ferunt
Robur cibi, qui ſanitati conferunt,
His ueſcerer: gratis bouinis carnibus
Coctis, & aſſata ſuilli, uiſcera
Generoſa ſale ſparſa tria ederem.

Alexis quę ſit bulborum uis ad incitandam Venerem ſic demonſtrat:

Carabum, conchas, teſtas,
Bulbos, & oua, cochleas, & uiſcera,
Quis inueniret mox amanti pharmaca
Tot? hoc & illud ſemper eſt præſentius.

Xenarchus,

Sortem

Sortem domus uagam patroni concidit
Experta, quam simul malus Genius quatit.
Et ; Pelopidum firmata nec domus bene.
Bulbus feraci qui domesticus Deæ
Cereri, atq, humo natus; nec est idem potis
Prodesse amicis, sed freti uertigine
Nigra uolutus polypus uincit uirûm
Venas capillis, queis necesse pabulum
Captare : dolij replet uoraginem
Corporibus.

& Archestratus,

Bulbis te madidis gaudere iubemus aceto,
Et thyrsis, pariter cunctis & lancibus istis.

Heraclides Tarẽtinus hæc scribit in Symposio, bulbus, cochlea, oua, & similia, sperma generare uidentur, non eo quidem quòd multum præbeant nutrimenti, sed quòd uniformem primam habeant naturam cùm spermate, uniformesq; uires. Bulbos ait Diphilus se difficiles præbere digestioni, at multum nutrire, & conferre stomacho. Purgant præterea, uisum obtundunt, Veneremq; excitant. Vnde illud est ductum prouerbium:

Nil tibi profuerit bulbus nisi neruus adesset.

Inter quos hi præsertim Venerem excitat, qui Regij dicuntur, qui etiam reliquis sunt multò meliores; post hos flaui, albi enim & Libyci Scyllæ naturam præ se ferunt; omnibus peiores sunt Aegyptij. Quæ bulbinę dicuntur, meliorem habent succum, quàm bulbi, non tamen ita stomacho conferunt; quia dulcedinem habent cum crassitie. Pro asperitate tamen faciles sunt ad excernendum. Meminit de Bulbina Matron sic in Parodis:

Sonchos prætereo, nec dicam nomina quorum,
Spinosis folijs, & germina plena medullis

Bulbinas,

Bulbinas, Iouis hæ cantrices Regis olympi.
Quas terrę mistus magnus Iouis educat imber,
Persimiles amylis, niue multò candidiores.
Quas uenter uenerandus amat tellure cauatas.

Nicander Bulbos Megarenses præcipuè laudat. Theophrastus libro de Plantis septimo, ita dulces esse bulbos alicubi asserit, ut crudi etiam comedantur, sicut in Taurica Cherroneso, quæ eadem, et Phanias attestatur. Est genus quoddam bulborum inquit Theophrastus lanosum, quod in litoribus nascitur, lanam habet sub primis tunicis, ita ut illud quod esui aptum est, intra illud quod extra & intus est, utrinq; lana separetur; ex hac uestes, & fasciæ pedum texuntur, ut inquit idem Phanias. Apud Indos capillatus bulbus nascitur. De bulborũ cõditura hęc à Philemone scripta leguntur, si bulbũ bonũ uolueris operæpretiũ est cognoscere quot absumptis probetur, caseo enim indiget, melle, sesamo, oleo, cępa, aceto, lasere, ipse siquidẽ sua natura mal⁹ est, et asper. Heraclides Tarentinus bulbos ex Symposijs auferens, multũ se cibum circũscribere dicit, et eorũ maximè quæ attrahant, uiscosumq́; quiddã intra se contineant, ouorũ scilicet, bulborũ, uiscerum, cochlearum; & his similium; hæc enim diutius manent in uentre, atq; implicita ab humoribus continentur.

De turdis, ficedulis, spinis, merulis, sturnis. *Cap. XXVI.*

TVrdorum, & aliarum auium greges aderant in propinationibus. Teleclides, Assati turdi cum ametiscis in gulam uolarunt. Syracusij turdos cichelas dicunt. Epicharmus, Et folia oliuarum comedentes cichelas. Mentionem fecit & Aristophanes in Nebulis.

Tria

Tria esse turdorum genera scribit Aristoteles, quorum primum & maximum est picæ par, quod etiam uiscedulum appellant, quia uiscum edit: secundum genus merulæ par habetur, quod dicitur trichas: tertium his omnibus minus Illada nuncupant: quamuis non desunt qui Tylada dicant, uelut Alexander Myndius qui genus hoc gregale esse, & sicut hirundines nidulari asserit. Versiculus Epicichlides inscriptus, qui refertur in Homerum, qui cum pueris illum cantaret, turdos referebat, hanc appellationem inde accepit, ut scribit Menæmachus in libro de Artificibus. Alexander Myndius duo esse ficedularum genera scribit, quorum alterum oliuariũ ab aliquibus, ab alijs, pirias, at ficedula cũ ficus maturescit, dicitur: duo inquã esse earũ genera ficedulam scilicet, & melancoryphum. Epicharmus, Splendidas ficedulas: & iterum; Aderant erodij longam flexamq; ceruicem habentes, & tetraces legentes semina, splendidæq; ficedulæ. Capiuntur aues istæ ficuum tempore, quare melius certe per unum λ, scriberentur, quamuis Epicharmus per duo λλ, metri gratia scripsit. Meminit sic Eubulus de spinis auibus: ἐλαιάς. συκαλίς.

Amphidromia de more quum fiunt, solent
Assare casei Cheronesi tomum.
Raphanumq; oliuo splendidum mox incoquunt.
Tum pinguium feriunt simul pectuscula
Agnorum, & ipsis cum palumbis & spinis,
Hinc uellicare suaue turdorum genus.
Mollire mœnas assolent cum sepijs.
Et plurimos cirros studiosè stringere.
Meraciores & bibisse sæpius
Calices.

Nicostratus & Philetærus,

Quid

Quid nunc emam? nil sumptuosum dicito.
Agens satis fœliciter cuniculum.
Merulasq; emas, turdos tibi quotquot libet,
Anatesq; multás ac agrestes linquito.

Antiphanes sturnos etiã inter epulas connumerat; mel, perdices, palumbi, anates, anseres, sturni, pica, monedula, cothurnix, gallina. Omnium rerum rationem à nobis petis, neq; quidquã non rationi óbnoxiũ nobis proferre licet. Quòd compertũ est ab Eubulo, & alijs scriptoribus passerculorum fieri mentionẽ: quattuor, aut quinque perdices capito, cuniculos tres, passerculos ita ut delitiari possint, acanthyllidas, cerchneidas, spinulos, bittacos, & quæ alia consequi posses.

De cerebro suilli. Cap. XXVII.

NOn sinũt Philosophi nos cerebrũ suilli comedere, quia dicũt ita se habere id comedẽtes, uelut qui fabis uescũtur, & capitibus nõ parentũ solùm sed aliorũ profanorũ, & idcirco nullum antiquorũ id comedisse quia omnia comedentibus, id edentes ęquiparare solebãt. Apollodorus Atheniẽsis nec nominatũ quidẽ cerebrũ apud quempiã antiquorũ fuisse scribit. Quapropter Sophocles, qui Herculẽ inducit in Trachinijs Lichã in mare proijcientẽ, cerebrũ nõ nominat, sed albã medullã, cum nõ nominatã rem nominare deuitaret.

Albam medullam huic in comæ medio rigat.
Capiteq; aperto, atq; effluente sanguine.

Quamuis alia luculenter nominarit. Euripides præterea Hecubam ob Astyanactem, qui à Græcis fuerat proiectus, ita conquerentem inducit,

Caput misellum quàm totondit asperè
Paterna sors, Apollinis protectio.

Multum

Multum colebat quas parens semper tua
Comas, & osculum dedit quibus, patet
Mors dura fractis ossibus, ne turpia
Dicam.

Habet huiusmodi poëmatũ æditio uenustatem, & moderationem. Philocles tamen cerebrum apertè nominauit, Nec cerebrum edo pingue. Aristophanes etiam:

Folia duo deperderem cerebri malè.

Albam medullã Sophocles igitur poëticè dixisset. Euripides deforme & aspectu turpe demonstrare non euitās rem ut uoluit expresse significauit. Quòd autẽ sacrũ existimaretur caput, uel ex hac re manifestũ esse arbitror, quòd per ipsum iurabant, & sternutationibus ab eo factis, tanquàm sacris genua flectebant. Comprobationes præterea capitis ipsius nutu confirmamus, uelut Iuppiter inquit Homericus, agè uerò capite tibi annuam.

De pipere. Cap. XXVIII.

QVòd in pocula quæ propinabant & hæc inijcere consueuerunt, piper, phyllia, myrrham, gladiolum, & unguentum Aegyptium. Antiphanes, φύμον. genꝰ musci apud Dioscor.

Emens piper siquis ferat, uelut malum
Torquere dicunt hunc speculatorem statim.
Rursus;
Betas oportet & piper nunc quærere
Circumeuntem. Eubulus,
Hæc Cnidium coccum, uel accipiens piper
Contudit, addita simul myrrha uiam
Conspersit. Ophelio,
Libycum piper suffitus,
Libellus & Platonis hinc multum stupens.
Nicander in Theriacis,

Prębeat

Præbeat hirſutas tenuis pulicaria frondes
Sæpius, incidasq́; nouum piper: eq́; feraci
Medorum regione tibi naſturtia dentur.

Theophraſtus in hiſtorijs plantarum hæc de pipere ſcripta reliquit, Piper fructus eſt, cuius duo ſunt genera, alterum rotundum ueluti erui cortex, idq́; rubicundũ, alterum oblongum atq; nigrum, ſemina papaueribus habens ſimilia, quod altero eſt potentius, ambo tamen calefaciunt, quamobrem contra uenena etiam ſunt adiumento. In libro de ſuffocatione; horum conciliatio aceto fit infuſo & piperis, uel fructu tritę urticæ. Hîc eſt obſeruatione dignum nullum nomen eſſe neutrum apud Gręcos quod in iota deſinat, præter meli. nam peperi, gummi, & cyphi peregrina ſunt nomina.

De oleo. Cap. XXIX.

DE Samio oleo meminit Antiphanes, & Alexis,
Hic Samij.
Hic menſor eſt olei omnium puriſſimi.

De Carico mentionem fecit Ophelio, Oleo Carico per unctus eſt. Amyntas in ponderibus Perſicis. Ferunt hi montes terebinthum, iuncum, & nuces Perſicas, ex quibus multum oleum faciunt regi. Cteſias oleum ſpineum naſci in Germania ſcribit quo Rex utitur, hic cum libro tertio de tributis Aſiaticis omnia quæ regi apparabantur connumerarit, neq; piperis mentionem fecit, nec aceti, quod ſolum omnium optimum eſt condimentorum: neq; etiam Dinon in Perſica commentatione, qui ſalem narrat Ammoniacum ex Aegypto mitti ad Regem, & aquam ex Nilo. De oleo quod omotribes dicitur, meminit Theophraſtus in libro de odoribus.

odoribus, ex simplicibus oliuis scribit, & amygdalis id confici. De oleo, quod fit in Thurijs, tanquàm egregio mentionem fecit sic Amphis:

In Thurijs oliuum, at in Gela lens.

De garo, aceto, & condimentis. Cap. XXX.

DE garo meminit Cratin⁹, Calathus noster erit garo plen⁹. Pherecrates (ἀνεμολωύθη τὴν ὑπλώνην τῷ γάρῳ. id est barbam garo fœdè conspersit. Sophocles) Triptolemo, Salsi gari. Plato, In putri garo me tingentes suffocabant. Quòd masculinum sit gari nomen, significauit Aeschylus, & hunc piscium garum. acetum solum, condimentum appellant Attici. Chrysippus philosophus optimum esse Cnidium acetũ & Aegyptium testatur. atq; Aristophanes in Pluto, aceto perfundens Sphettio: quem iocum Didymus exponit quia Sphettij fortasse sunt acuti. meminit et de Cleonæo aceto uelut eximio, inter Cleonæos acrimoniæ sunt. Diphilus,

Cœnare delitens uideris omnibus Laconicè,
Aceti autẽ poculũ semel, quid semel, uas aceti, mẽsura
Tantum capit Cleonæorum.

Philonides,

Illis acetum non habet profundere.

Heraclides Tarentinus hęc scribit in symposio, acetum exteriora quædam congregat, quæ congregata sunt in uentre dissoluit, quia uarij in nobis succi commiscentur. Magno in pretio habebatur acetum etiã Decelicum: unde hęc Alexis,

Decelici cotylas qui quattuor
Haurire plenas me coëgisti ipsius,
En per medium ducis forum me postea.

Dicendum est autem acetum oxy, per ypsilon, & uas quod illud continet, oxybaphum. Lysias in eo libro quem in Theopompum scripsit in Supplicijs hæc inquit, ego oxymeli bibo: Sic igitur & oxyrodinum dicemus. De condimentis aliquid etiam apud Sophoclē inuenitur, & cibi cōdimenta, & apud Aeschylum qui hæc, humectas condimenta. Theopōpus, Multę cōdimenti medimnæ, multi facci librorũ, multiq́; culei, & omniũ aliorũ uitę utiliũ. quod est apud Sophoclem,

Prudenter ipse cuncta condiam coquus.

Cratinus in Glauco,

Condire cuiusuis nec est cibos bene. Eupolis,

Obsonio malo bene inde plurimo

Sapore condito.

Cōnumerauit huiusmodi cōdimenta Antiphanes sic quodā in loco. uua passa, sal, sapa, laler, caseus, thymũ, sesamũ, nitrũ, cyminũ, origanũ, herbulę, acetũ, oliuę, ab yrtax, gramina, capparis, oua, salsamēta, nasturtiũ, folia ficuum, succus magydaris cognouerunt antiqui & cyminũ dictũ Aethiopicũ. Quòd thymus & origanus dicti sunt in masculino genere. Alexandrides, Aspharagũ iũcumq́; incidens, & origanũ, qui ornàt salsamenta mista cum coriandro. Hinc etiam Ion.

Hunc manibus promptè cœlarat origanon ille.

Fœmininè dixit Plato, uel poculum, uel acutissimam ex Arcadia origanum. in neutro genere protulit Epicharmus, Amipsias. Thymum masculinè dixit Nicander in libris de cultu apum.

De peponibus. *Cap.* XXXI.

PEpones à Cratino in rebus Vlyssis cucumeres seminarij nuncupantur:

Quando

Quando uidisti puer Laërtæ uirum mihi amicum,
In Paro cucumerem maximum seminarium ementem?

Plato etiam in Laio,

Nunquid uides
Meleager ut Glauconis ex propagine
Præstante, stultus ut cuculus uadat uias, σικύιζεν
Longè peponis qui crura habet simillima,
Eunuchijq́;?

Anaxilas,

Calcaneo haud tumet magis cucumis pepon.

Theopompus,

Est uisa mollior mihi quàm uel pepon,
Vel cucumis.

Et Phanias, teneri sunt intra corticem cucumeres, & pepones sine semine ediles atq; maturi solùm. at colocynta cruda quidem esui non est apta, sed cum uel elixata uel assata fuerit. Diocles Carystius libro de salubribus primo, inter agrestia quæ facile coquuntur lactucam connumerat, & maximè nigram præualere asserit, nasturtium, Sinapi Adrianum, & cæpam, cuius sunt species ascalonium, allium uiride, allium, alliorum capita, cucumis, pepon, papauer. & paucis inde interpositis, pepon melius digeritur & cordi magis confert. Elixatus cucumis est tener, & suauis, urinamq́; concitat: coctus in mulso facilius etiam excernitur. Speusippus in eiusmodi commentarijs peponem cucurbitam nominat. Diocles cum de pepone fecerit mentionem, de cucurbita nusquam prorsus meminit. Diphilus pepones meliorem habere succum crudos, & præpollere affirmat, at coctum peiorem habere succum, parumq́; nutrire, facile corrumpi, facileq́; excerni,

De lactucis. *Cap. XXXII.*

LActucam Attici thridacem nominat, unde Epicharmus, Decorticantes thridacis thyrsum. Stratis thridacinedas dixit, blattę quę per frondosos hortos incedunt, per quinquaginta pedum uestigia, quę pedibus longas caudas habentes satyros attingunt, chorosq; agũt supra ocymorum folia, thridacinedarumq;, & suauissimorum apiorum. Scribit Theophrastus, inter lactucas albam magis esse teneram, quarum sunt tres species: est laticaulis dicta, rotundicaulis, & tertia quæ Laconia uocatur, hęc folium habet crispum, & est recta, facileq; crescit, at non repullulat ex thyrso. Ex latis ita nonnullę latos habent caules, ut eis aliqui pro hostijs hortensibus usi sint. atq; si thyrsi impediantur, quę postea repullularunt suauiores esse dicuntur. Nicander Colophonius in libro secundo de linguis, lactucam asserit Brenthim apud Cyprios appellari, quam Adonis comedens ab apro est interemptus. Scribit hæc Amphis in Ialemo,

Inter lactucas pessimè perditas
Quas siquis intra sex decies annos edat
Cùm sortietur fœminam dormire apud
Oportet illum nocte tota uoluier,
Nihilq; agentem quę uolebat, pro uiro
Fricare fortunam manu necesse sit.

Legitur apud Callimachum quòd Venus Adonim inter lactucas absconderit, poëtas allegoriam huiusmodi sumpsisse, quòd ij qui sæpius lactucis utuntur, minus idonei fiunt ad res uenereas. Eubulus in Astytis

Ne appone lactucam mihi tu fœmina
Quęso, uel ipsam te fuisse post feram

Causam:

Causam: ut ferunt, Adonin hoc in gramine
Formosa quondam mortuum posuit Venus:
Sic mortui cibus fit illa.

Cratinus Venerem cum Phaonem amaret inter pulchras lactucas illũ abscondisse contendit, at Marsyas iunior inter hordea. Pamphilus thridacinam scribit ab Hipponacte lactucam in linguis appellari quam Clitarchus sic apud Phrygios dici uoluit Ibycus Pythagoricus eam lactucam quæ folia ex genere habet lata, sine uel rugis, uel thyrso eunchum inquit à Pythagoricis nominari, & à mulieribus Astylidem, urinam ciet, & uiribus defectos ad rem Veneream facit, atq; esui optima est. Diphilus uoluit thyrsum etiam multum præbere nutrimentum, difficilioremq; esse ad excernendũ quàm folia: quę magis sunt uentosa, magis nutriunt, facilius excernuntur. Lactuca stomacho omnino confert, refrigerat, uentrem purgat, somnumq; bonum inducit, bonum habet succum, impetumq; ad res Venereas sedat. Quæ autem est asperior, & magis friabilis, minus uentri stomachoq; confert, & somnum inducit. Nigra lactuca magis refrigerat, uentriq; confert: æstiue meliorem habent succum, & magis nutriunt. Autumnales non alunt minimumq; habent succi. Lactucę Thyrsus sitim omnino sedat, atq; inter omnia olera cocta, lactuca cocta melior est, si in olla uelut asparagus brassicę coquatur, ut Glaucias quidem scriptum reliquit. Theophrastus scribit olera appellari betam, lactucam, erucam, sinapium, lapathum, coriandrum, anethum, & nasturitum. Diphilus omnia in uniuersum olera non nutrire dicit, sed extenuare, malum habere succum, & redundare præterea sępius, & difficulter digeri. De æstiuis oleribus meminit Epicharmus

De cynara, cacto, & carduo. Cap. XXXIII.

SOphocles in Cochlis cynaram nominat, sed in Phenice:

Est spina cuncta quæ tenet cynarus loca.

Hecatæus Milesius in Asiæ descriptione, si modo legitimus est eius scriptoris liber, nam Callimachus hunc ascribit Nesiotæ, uel quisquis uerus est autor, circa Hyrcanium mare nominatum, montes inquit esse altissimos, & densas habere syluas, in quibus spina est cynara. Idem paulo post, inter Parthos ad orientem solem Corasmij habitant, terram habentes, & planã, & montes, in quibus arbores, sunt agrestes, spinæ, cynara, salix myrica: circa etiam fluuium Indum nascitur Cynara. Scylax & Polemon terram fontibus, & aquæductibus irrigatam, & in montibus cynaram nasci dicit unà cum alijs herbis. mox in his quę sequuntur, hinc mons se extendit iuxta Indum fluuium hinc atq; illinc altus syluaq; agresti densus, & spina, & cynara. Didymus Grammaticus cynaram spinam declarans apud Sophoclem, uide inquit ne spinam canis dicas:

Spinosa quòd sit planta, ualdeq; aspera.

Nam & Pythium uaticinium ligneam canem illam appellauit, & Locrus cum oraculum accepisset ibi ciuitatem ædificare ubi à cane lignea morderetur, crure postea à spina canis lacerato ciuitatem condidit. Est autem spina canis media inter fruticem, & arborem, ut testis est Theophrastus, fructum fert rubicundum, malo punico persimilem, foliumq; habet uiscosũ. Phanias libro quinto de Plantis cactum appellat Siculam quandam plantam spinosam, uelut etiam Theophrastus in libro sexto de plantis, spina quæ cactus dicitur, nascitur

nascitur in Sicilia solùm, in Græcia non reperitur. emittit statim Thyrsos ab radice sub terra, foliũ habet latũ & spinosum. Thyrsos uerò qui cacti dicuntur: edi les sunt decorticati: paulumq́; acres, quos etiam in sal silagine recondunt. Alterum thyrsum emittit rectum quem Pernica dicunt, & ipsum esui aptum: at quod est interius, his ereptis quæ papporum speciem præ se ferunt, simile remanet cerebro palmæ, quod etiam esui aptum est, & Ascalerum dicitur. Quis tot his descri ptionibus tandem non adducatur ut audacter dicat hanc esse spinam quæ à Romanis dicitur carduus non longè à Sicilia habitantibus, & à Græcis cynara uulgo nuncupatur? mutatione siquidem duarum literarum idem est cactus, & carduus. hoc etiam ex Epicharmo clarius elucescit, qui cum alijs oleribus edilibus cactum etiam sic cõnumerauit, papauer, & marathrum, cactumq́; asperum:

Cum cęterjs edisse oleribus nam licet.
In pingue siquis conterens ponat bene
Est suauis, ipse solus at relinquitur.

Et rursus, lactucas, elatam iuncum, raphanos, cactos: & alibi etiam, hic ex agro ferre uidetur, fœniculum, cactos, iphium, lapathum, otostylum, scolium, cicorium, dractylum, filicem, & onopordum.

Philetas cous:

Hinnulus amisi dicet cum uulnere uitam
Obseruans cacti uulnera acuta grauis.

Veruntamen Sopater Paphius, sicut & nos cynaram nominauit, qui Alexandri Philippi Regis temporibus floruit, & uixit post illum usque ad secundi Regis Aegypti tempora, uelut ipse in quodam suo commẽtario declarauit. Prolemęus, Euergetes Rex Aegypti, qui unus fuit ex Aristarchi Grãmatici discipulis, sic scribit libro

secundo commentariorum; Circa Berenicem Libyæ est fluuius Lethon, in quo lupus piscis nascitur,& auratæ, & anguillarum multitudo, & earum quę Regiæ dicuntur proportionem sesquialteram habentes ad eas quæ in Macedonia, & Copaidis stagno capiunrur, & unumquodq; flumen uarijs ibi piscibus est plenum; cum multę ibi cynarę nascerētur, qui nos secuti sunt milites, eas euellentes comedebant, spinisq; purgantes etiam nobis adferebant. noui & Cynarum insulam appellatam fuisse, Cuius mentionem fecit Samus.

De palmæ cerebro. *Cap.* XXXIIII.

De palmę cerebro sic meminit Theophrastus, ubi de palmę arbore scribit, quæ ex fructibus est plantatio fit hoc pacto: quę ex ipsa arbore. quando partem superiorem adimunt in qua est cerebrum. Xenophon libro secundo de Ascensu hic primùm milites palmę cerebrum comederunt, multiq; & formam & suauitatis pręstantiam admirabantur, quod tamen caput maximè infestabat, & palma cum exemptum fuisset cerebrum prorsus exaruit. Nicander in Georgicis:

Germine palmarum, ac tenera propagine cæsa
Iucundum pueris epulum tribuere cerebrum.

Diphilus Siphnius palmarum cerebrum multum nutrire inquit, satietatem inducere, graue esse, difficileq; ad digerendum, sitim inducere, & aluum sistere. Hic nos inquit amice Timocrates cerebrum usq;ad finem habuisse uidebimur, si hanc congregationem hic quiescere faciemus.

ATHENAEI DIPNOSOPHI-STARUM LIBER TERTIUS.

NATALE DE COMITIBUS VEneto interprete.

De faba Aegyptia. *Cap. I.*

CAllimachus Grammaticus magnum librum magno malo parem esse dicere solebat. De Ciborio sic meminit Nicander in Georgicis:

Niliacas serito inde fabas ut tempore flores
Colligere hinc sertis ualeas, terræq; cadentes
Maturos fructus hinc grata Ciboria ponas.
Inq; manus tradas iuuenis cupientis, at ipsas
Radices coctas inter conuiuia ponam.

Radices hic dicuntur à Nicandro, quod Alexandrini Colocasium nominant, uelut alibi demonstrat:

Purgastiq; fabas colocasion, & secuisti.

Est etiam Palladis Colocasiæ sacellum in Sycione. Ciborium prętereà genus est quoddã poculi. Hæc à Theophrasto in libris plantarum de faba Aegyptia scribuntur. Faba nascitur in Aegypto in paludibus & stagnis: cuius thyrsus habet longitudinem quatuor cubitorum ad summum, crassitiẽ unius digiti, calamo non

nodoſo oblongoq́; ſimilis eſt. Diſcrimina habet per totum diuiſa fauisq́; ſimilia, in his flos & caput eſt, floribus papauerum duplum, colore roſarũ ſaturatis ſimillimum. Adnaſcũtur folia magna, radix quouis craſſiore calamo eſt craſſior, diſcriminaq́; thyrſo habet perſimilia, hac radice aſſata, elixa, & cruda regionis incolæ ueſcuntur. Naſcitur in Syria etiã circa Ciliciam, ſed ipſa regio fructum ad maturitatẽ non producit. Naſcitur & circa Toronem Chalcidicæ in ſtagno quodã mediocri magnitudine, quæ & maturitatẽ aſſequitur, & fructum perficit. Radix fabæ Aegyptię quæ Colocaſium dicitur, bonum habet ſaporem, ut Diphilus Siphnius aſſerit, & nutrit, ſed quia conſtringit non facile excernitur, atq; minus lanoſa, multò eſt melior. Fabæ quæ ex ciborijs fiunt uirides quidẽ difficulter digerũtur, parũ nutriũt, facileq́; excernuutur, & maximè ſunt uentoſæ: ſiccæ minus hęc habent, quàm uirides. Naſcitur ex Ciborijs flos qui coronis eſt aptus, hunc Aegyptij lotũ ſolent nominare. At mei mari dominantes nautæ ipſe inquit Athenæus, melilotũ, à quo coronæ meliloticæ odoriferæ admodũ, & ęſtatis tempore refrigerantes. Fabas Aegyptias neq; prius ſatas fuiſſe teſtis eſt Philarchus, neq; ſiquis eas ſeminauit in aliquo loco peperiſſe quàm in Aegypto apud, Thyramim Theſprotiæ fluuiũ, qui eſt in Epiro, in palude enim quadã id accidit Alexandri Pyrrhi Regis temporibus. Nam per biennium fructum ibi feraciter admodũ protulerunt, & creuerunt. Alexandro poſtea cuſtodiam ſtatuente, neq; carpere ſolùm eos qui cupiebant prohibenre, ſed ad lacum etiam accedere, palus illa exiccata eſt; nec fructum poſtea amplius tulerunt, quamuis aquam locus habuerit. Res huic ſimilima fuit & ea quæ in Edepſo accidit, ibi enim differens ab alijs aquis aqua quædam frigida ex fonticulo

ſcatens

ſcatens apparuit non procul à mari, quam ægri bibentes plurimum iuuabantur: quare efficiebatur ut multi ex longinquis regionibus illuc ad bibendum accederent. Cum uerò duces Antigoni regis hanc parcius diſpenſare cœpiſſent, aliam multum differentem bibentibus dari iuſſerunt, quo ſtatim fonticulus exaruit. In Troiade etiam licebat uolentibus Tragaſæum ſalem ante id tempus capere, qui, Cum Lyſimachus tributum impoſuiſſet continuò euanuit. Cum poſtea locum ob admirationem immunem iterum reliquiſſet. ſal iterum creuit.

De cucumeribus. *Cap. II.*

DE cucumere prouerbium eſt:

Cui cibus eſt cucumis mulier nunc tegmina texit. Et Matron in Parodis:

Eſt cucumis uiſus mihi terræ filius almę,
Inter grata iacens olera, menſasq; tenebat
Ille nouem.

Laches:

Augetur ueluti cucumis regione madenti.

Attici triſyllabum nomen ſemper proferunt, Alcæus, momordit Sicyas dixit à nominatiuo Sicys, ſicut Stachys, Stachyos. Steleon, raphanos, Sicyos quatuor. Phrynichus in Tragis diminutiuè dixit cucumerculum. Tria cucumerum genera connumerat Theophraſtus, Laconicum, Scythalicum, Bœoticum, atq; Laconicum irrigatum meliorem fieri dicit, cum reliqui reſpuant omnino irrigationē. Meliorem pręterea cucumeres habent ſuccum ſi ſemen prius lacte, uel mulſo madefactum ſeratur. Hæc in cauſis plantarum ſcripta repeniuntur,

σίκυς cucumis. In manu ſcriptis antiquis exēplaribus quæ hactenus ſunt dicta, nō reperiūtur.

riuntur, citius cucumeres augeri si uel aqua uel lacte prius semen irrigatum fuerit, in terram iaciatur. Euthydemus in libro de oleribus mentionem facit eius speciei cucumerum qui anguini dicuntur, Cucumeres eò appellantur quòd moueant ad ferendum in utero, ut testari uidetur Demetrius Ixion libro primo Etymologiarum, concitant enim. Heraclides Tarentinus cucumerem Hedygæum nominat. Diphilus Carystius cucumerem prius sumptũ perturbare asseuerat, propterea quod sursum fertur uelut raphanus: at postremùm esum iucundiorem esse, & facile digeri: elixum urinam mediocriter prouocare. Idem præterea inquit, cucumis cum frigidus sit, difficulter digeritur, & difficillimè eijcitur, horrorẽ insuper operatur, cholerã generat, & Venerem sedat. Augentur circiter plenilunium cucumeres in hortis, & manifestum habent augmentum, sicut etiam marini echini uidentur.

De ficibus. Cap. III.

NVlli quicquam concederem in sermonibus ad ficus pertinentibus, etiam si suspendi oporteret, quoniam ficibus mirum in modum sum amicus, quare diuinè de his quæ mihi inciderint edisseram. Ficus ô uiri amici simplicis uitę principiũ extitit, quod attestari uidetur locus is qui ab Atheniensibus Sacra Ficus nominatur, in quo primùm ficus inuenta fuit, atq; fructus hinc dictus est Hegetoria, quia primus ad uictum mansuetum inuentus fuit. Ficuum multa sunt genera, Atticum, de quo Antiphanes meminit in homonymis, laudans enim Atticam religionem hęc ita scribit: Qualia producit regio Hipponice omnibus totius terræ habitatæ præstantiora, mel, panes, ficus, ficus per Iouem

fert

fert certè. Istrus in rebus Atticis non licere cuiquam scribit ex agro Atheniési natas ibi caricas exportare, ut soli loci ipsius incolæ his fruerentur. At cùm multi ha ru n fures reperirentur, effectum est ut qui illo corá iu dicibus accusarent, sycophantæ primùm dicti. Vnde Alexis in poëta:

Sycophanta nomen
Prauis uiris decenrer haud nunc ponitur.
Decebat ut quicunq; uir foret bonus
Iniuncta mores ficus ipsa ostenderet,
At id malis qubd additur nunc omnibus
Effecit incertum sit hoc cur accidat.

Philomnestus in libro de Sminthijs in Rhodo hæc inquit, præterea sycophāta hinc dictus est, quia tunc mulcta erant, & tributum: ficus, oleum, uinum, ex quibus publica tuebantur, quod & facientes, & demonstrantes sycophantas, ut patet, fide dignissimos duntaxat ciues eligentes, nominarunt. De ficu Laconica sic in Georgicis meminit Aristophanes:

Omnes sero ficus, procul Laconica
Sit, hæc mihi inuisa qubd tyrannica.
Non esset illa parua in plebem oderit. nl

Paruam dixit, quia exigua est planta. Meminit de Phrygijs ficibus Alexis in Olynthio, Suauissimū mihi materno studio iuuentum est, carica Phrygiæ ficus. Earum ficuum quæ Phibaleę dicuntur mentionē fecere complures comœdiarum scriptores, & Pherecrates in Crapatallis:

Diuina febris tu nihil curans.
Et illud,
Aestate ficibus Phibaleis uescere:
Dormito repletus die medio simul.
Et syderare, & ardeas, clama miser.

Teleclides

Teleclides in Amphictyonibus, quàm pulchræ sunt Phibaleę, Phibaleas etiam myrti fructus uocitant; Antiphanes in Cretensibus, primùm

Fructus quidem in mensa uolo esse myrteos,
Quos inde mandam, quando cuiquã consulam.
Has & Phibaleas pulchras coronarias.

De Chelidonijs ficibus meminit Epigenes in Branchia:

Scutella grandis inde uenit postea
Plena asperis Chelidonijs:

Androtion, Philippus, & Hegemon sic ficuum genera in Georgicis scribunt. Chelidonias, Phibaleas, Caprificos, albas Caprificos in planitie plantare conuenit, at Oporobasilidas ubique, habet enim unumquodque genus aliquid utile. Coluris, Phomynijs, Bifetis, Megarensibus, & Laconicis plurimum prodest aquam habere propinquam. De ficibus quæ in Rhodo nascuntur meminit Lynceus in epistolis, ubi Rhodias cum optimis confert Atheniensibus: ita enim scribit, Caprifici cũ Laconicis decertantes eandẽ habere rationem uidentur, quam morum habet ad ficum, atq; has non post cœnam uelut ibi gustu iam subuerso, sed intacto adhuc desiderio ante cœnam adposui. Veruntamen si Lynceus ficus Callistruthias dictas sicut ego in magnifica Roma gustasset, acutius fortasse, & plus quàm homonymum quid dijudicasset, usqueadeo hæ ficus alias totius orbis ficus anteccellũt. Laudãtur & alia ficuũ genera quę Romæ nascũtur, uelut Chia, Libiana, Chalcidica, & Aphricana dicta, sicut Herodotus Lycius in Cõmentario suo de ficibus scriptũ reliquit. Parmeno præterea Byzantius in suis iambis, ubi Caunorum ficus ciuitatis Aeolicæ laudat, utpote egregias, ita scribit:

Phormynijs

Maris profunda transij haud ficus uehens,
Onus Cauneas.

Manifestum

Manifestū est ficus etiā Cauni ciuitatis Cariæ ab omnibus passim laudari. Earum ficuum quę Toxaliæ dicūtur, mentionē fecerūt Heracleon Ephesius, & Nicāder Thyatirenus, qui ex actu Apollodori Carystij gratificātis, & pallia uendentis inscripto, hęc deprompserunt:

Erant ita ut puderet illic acria,
Et praua uina, fert locus tum cætera.
Et Toxaleas ficus, meumq; uineas.

Meminit his uerbis Archilochus de his quæ in Paro insula nascuntur (nam hic etiā egregiæ illę sunt quæ Hęmoniæ dicuntur, & sunt eędem quæ Lydiæ, quod nomen ab innato sibi colore sortitę sunt.)

Relinque ficus, & Paron maritimam,
Et uitam.

Hę ficus tantū ab alijs omnibus quæ ubiq; nascuntur differunt, quantum apri syluestris caro à carnibus cicurum suum. Alba caprificus species est ficus, atq; ea fortasse quę albos fert fructus, cuius ita meminit Hermippus in Iambis, Albæ caprifici seorsum caricas. De caprificis Euripides in Scirone, uel adiungere ramis caprifici. Epicharmus in Sphinge, Sed nequaquā caprifici. Sophocles in Helenæ nuptijs, fructū ipsum nomine arboris metaphoricè sic inquiens appellauit:

Erinus en matura non es utilis,
Vel esui iucunda, sed sermonibus
Tu caprificas alios.

Maturam dixit erinum pro erino maturo.

Alexis in Lebete:

Quid amplius necesse nobis dicere
Vbiq; ficus qui in Syriscis uendimus?
Et qui malas, durasq; in imis ponimus,
Maturiores, atq; pulchras his super,
Hic postea tales emens uelut, dedit

Pretium,

illc Pretium, uorauit illæ maxillis ſtipem.

Deditq́; erina iurans ficus uendere.

Arbor ficus agreſtis, quę producit erina, erinus in maſculino genere ponitur, uelut Strattis in Troilo, Nunquid uidiſti erinum illi propinquum?

Homerus:

Intus erinus adeſt uiridans, & frondibuş altus.

Amerias groſſos Erinacas inquit appellari. Hermonax genera hæc ficuum in linguis Cretenſium nominat; Amadeum uidelicet & Nicyleū. Philemon ficus quaſdam Regias appellari teſtatur in dictionibus Atticis, à quibus Regię dicuntur caricæ. Quibus illud etiam addit quod maturę ficus Colytta dicuntur. Seleucus in linguis, fructum quendam ficui ſimillimū Gycyſidē nominari aſſerit, à quo mulieres abſtinent, quia eas inſanire facit, ut Plato Comicus affirmat in Cleophonte. Pamphilus Brumales ficus Cydonęas inquit ab Achiuis nuncupari, quod etiam Ariſtophanē in linguis Laconicis ſignificaſſe uoluit. Hermippus Coracearum ficuum genus ſic in militibus cōmendauit, Phibalearum maximè uel Coracearum. Theophraſtus libro ſecundo in Hiſtorijs plantarum tale genus quoddam ficuum eſſe ſcribit, quale Charitium nominatum Aratium. Atq; in tertio circa Idam montem Troianum ficum frutici parem deſcribit, quæ folium habet tiliæ ſimile, ficusq́; rubicundas producit oliuarum magnitudine, magisq́; rotundas, quæ meſpili habent ſaporem. De ficu quę in Creta Cypria dicitur, ſic idē libro quarto plantarum meminit; Ficus quæ Cypria in Creta nuncupatur, fert fructus ex trunco, atque ex ramis craſſioribus germen quoddam exiguum ſine folijs emittit, radici ſimilis prorſus eſt fructus, truncus magnus, piceæq́; ſimilis, at folium ulmo. Quatuor fru-

ctus per-

ctus perducit ad maturitatem, quot͡q; sunt ab ipso trunco pullulationes. Dulcedo ficibus est similis, & interius Erineis: magnitudo est pruni. De ijs quæ præcoces dicũtur, mentionẽ sic fecit Theophrastus libro quarto plantarum, quando aër mollis, humidus, & calidus ficibus inciderit, pullulationem euocat, unde pręcoces fiunt. Hinc paulum procedens, fructus præcoces hæ quidem ferunt, Laconica, Leucomphalia, aliæq; complures, illæ uerò nequaquã. Seleucus Protericen genus quoddam ficuum scribit in linguis nominari, quæ præcocem fructum ferunt. Aristophanes in concionantibus meminit de præstanti ficu, Nos ut qui ceperimus folia præstantis ficus. Antiphanes in Sclerijs, Est infra apud ipsam pręstantem ficum. Theopompus libro Historiarum quinquagesimo quarto, In Bisaltia Amphipoli & Gręstonia Macedonię ciuitatibus regnante Philippo ficus fructus medio uere pduxisse scribit, uites racemos & oleas oliuas, quo tempore primùm pullulare ęquum uidebatur: hinc omnia Philippo Regi feliciter acciderunt. Theophrastus libro secundo Plantarum Caprificum esse biferã scribit, alij triferam ficut in Ceo. Ficus præterea si in umbra plantetur citius exurgit, neq; uermibus infestatur: atq; omnes deniq; plantæ quæ in umbra plantantur citius crescunt, melius pullulant. Idem libro secundo de causis, Arbor dicta Indica cum admirabilis sit magnitudinis exiguum habet fructum & paucum, cum totum ferè nutrimentum in pullulationem absumatur. At libro secundo de naturali historia ita Philosophus scribit, est aliud ficuum genus in Græcia grossiferum, in Cilicia item & Cypro, quod ficus in prima ramorum parte producit, at in inferiore grossos, eosq; ex annuis emittit ramis, & ex iunioribus omnino germinibus, quam ficum primam maturam dul-

cemq; habet, & non nostris similem. Fiunt grossi eiusmodi ficibus maiores, quorum tempus haud multum est post ipsam pullulationem. Noui & alia ficuum nomina, & eas ficus quę Basiliæ dicuntur, Syco basilię, Cirrhocęladiæ, Hyladię, Sarcelaphiæ, Lapyrię, Picridię, Dracontiæ, Leucophiæ, Melanophię, Cremiæ, Mylæcæ, & Ascalonię. Triphon libro Historiarum secundo Dorionem scribit in Georgicis causam ficus appellationis reddere, qui Syceam quendam ex Titanibus commemorat, Iouis insequentis iras effugientem à terra matre fuisse receptum, quæ plantam postea pueri commorationis gratia emisit: unde & ciuitas quædam Ciliciæ Sycea nuncupatur. Quam Pherenicus poëta Heracleotes ex genere à Syce Oxyli sorore appellatam fuisse contendit: nam Oxylum Orij filium cum Amadryade sorore concubuisse scribit, quę inter alia nucem, glandem, Cornum, Oream, Alnum, Vlmum, Vitem, Ficumq; peperit, quæ omnia postea Amadryadas nominauit, à quibus multæ arbores nomen assumpserunt. Hinc etiam Hipponax nigram ficum uitis esse sororem duxit. Sosibius Lacon ubi ficum à Dionysio inuentam fuisse demonstrauit, idcirco inquit Dionysium Sycitem apud Lacedæmonios uenerari. Naxij sicut Andriscus & Agasthenes, Placidum aiunt dici Dionysium ob fructum ficuum traditum, qua etiam de causa efficitur ut Dei Dionysij, qui Bacchus appellatur facies apud Naxios uitea conspiciatur. Dei autem Placidi facies est ficulnea, quia ficus Placidæ dicuntur. Quòd uerò ficus omnibus fructibus qui ligno nascuntur, hominibus sit utilior, Herodotus Lycius in Commentatione de ficu perabundè, multisq; uerbis demonstrauit: qui bene nutriri pueros nuper natos asserit, si ficuum succo

succo nutriantur. Pherecrates, & qui Persas inducit, Siquis nostrũ nouam ficum aliquando uiderit, inquit, puerorum oculis imponimus: quasi non uulgarem medicinæ ficus utilitatem conferat. Suauissimus maximeq; admirabilis Herodotus libro Historiarum primo magnum bonum ficus adesse scribit his uerbis; ô Rex contra cuiusmodi uiros expeditionem facis, qui Coriaceis uestibus induuntur, Coriaceasq; calceorum soleas comedunt, neq; tamen quantum cupiunt, sed quantum habent. Regionem asperam incolentes neq; uino per Iouem utuntur, sed aquam bibunt, neq; ficus habent quibus uescantur, neq; aliud quidpiam boni. Polybius Megalopolitanus libro Historiarum duodecimo cũ Philippus inquit Persei pater Asiã percurreret, annonaq; militibus eius defecisset, à Magnetibus uictum, quia aliunde non habebat, poposcit, à quibus ficus accepit, quamobrem cum Myuntem postea cepisset, regionem Magnetibus ficuum causa donauit.

Hinc Ananius iamborum scriptor;

Si continet multum quis aurum uir domi,
Ficusq; paruas, & uiros, tres uel duos,
Noscet quòd auro ficus est præstantior,

Tot à Magno de ficuum ratione tradita sunt, Daphnus ait medicus. Philotimus libro tertio de nutrimentis, ficus scribit teneras multas inter se differentias ex generibus, & temporibus, quibus unaquæque nascitur, fuisse sortitas, & ex proprijs uiribus. Sed tamen ut uniuersim dicamus humidę & maturæ ficus celerrimè soluuntur, & melius quàm alij fructus concoquuntur, reliquiq; nutrimenti concoctionem non impediunt. Vires habent humorum uiscosas, dulces, & subnitrosas. Alui deiectionem uehementiorem

diffusamq; præparant, quam celerius ac sine offensione maximè operantur. Quæ, cum sale comedunt salsum succum, acerbitatemq; habent post potum. Facilè igitur uti diximus soluuntur: quare multis comesis, magnaq; multitudine repleti, post exiguum temporis interuallum uacui supra modum sumus, quod fieri omnino non posset, si ficus consisterent, ac non celeriter dissoluerentur. Ficus facilius quàm reliqui fructus concoquuntur, non solùm quia multas comedentes iucundius agimus, sed solito insuper nutrimento sumpto, hisq; prius comesis, nihil omnino perturbamur. Ex quo patet si utrunq; cõficimus cibum, quòd hę facillimè digeruntur, atq; alterius nutrimenti non impediunt concoctionem. Vires autem habent prædictas, glutinosam scilicet, & salsam, quia glutinant ipsas manus.& abstergunt: dulcedinem ipsam in ore cognoscimus. Nihil autem uerbis opus esse arbitramur quibus demonstremus, eas alui deiectionem sine torminibus, perturbationibusq; faciliorem, & magis, & citius operari. Non multum commutantur aliquando, nõ quia difficiles ipsæ sint ad digerendum, sed quia celeriter, & non extenuantes bibimus, tum quia decursus fit uelox. Succum præbent salsum ficus, quia nitrosum quiddam in se continere declaratum est, atq; magis salsum quàm aërem ex accidentibus faciunt. Sal enim salsum succum, acetum & cunila acrem adaugent. Quærit Heraclides Tarentinus in Symposio num quid post ficus calida an frigida aqua sit bibenda, eosq; qui calidam dicunt bibere oportere, rationibus huiusmodi fretos, id ferre asseuerat, quia calida aqua citius manus abstergit, quo consentaneum rationi uidetur, & ea quæ sunt in uentre breui ipso calore dissolui. Exteriores præterea ficus calor dissoluit, earumq;

continua

continuationem, & in subtilium partium locos redigit, cui frigus contrarium operatur, sistit enim. Qui uerò frigidam bibere oportet aiunt, frigido dicunt poculo confidentia in stomacho & grauia deorsum ferri, ficus enim minus eleganter stomachum disponunt, quia ipsum inflammant, & remissum faciunt: qua ratione nonnulli commoti mero semper utuntur, postea promptè quę sunt in uentre propellunt. Oportet autem post ficus multo densoq; uti poculo, ne illæ in uentre commorentur, at in inferiores intestinorum partes deferantur. Sunt qui ficus meridie comedere non oportere dicant, quòd pestiferæ sint per id tempus sumptæ: Vnde Pherecrates in Crapatallis, & Aristophanes in pręludio;

Aestate quondam illum laborantem uidens,
Ficus meridie edit, laboret ut simul.

Eubulus in Sphingocarione:

Aegrota per Iouem uir optime,
Quòd ante ficus ederam meridie.

Nicophon in Sirenibus,

Ficus edens nostrum uirentes siquis hinc
Meridie recumbat en febris statim
Accurrit illi digna nec triobolo.
Quę postea incidens coëgit uomere
choleram.

Diphilus Siphnius ficus teneras parũ nutrire, malumq; habere succum scribit, at facile excerni, & supernatare, siccis tamen facilius distrahi. Quę sub hyemem maturescunt peiores sunt alijs, quia per uim fiunt maturę. Quæ in ipsa temporis opportunitate, meliores sunt, quippe quæ natura ipsa operante sint maturæ. Quæ multum habent succum, quæqúe aqua carent, conferunt quidem stomacho, sed grauiores. Tralianæ ficus

næ ficus eiusdem sunt naturæ cum Rhodijs. Sed Chiæ, aliæq; omnes, peiorem habent succum quàm illę. Mnasitheus Atheniensis in libro de Cibis, Quęcunq; cruda inquit uelut Pyra, ficus, malaq; Delphica, & alia huiusmodi comeduntur, tempestiuum tempus obseruare oportet, in quo neq; indigestos habeant succos, neq; putres, neq: ualde ab ipso tempore absumptos. Demetrius Scepsius in libro quintodecimo de Troico apparatu, eos bonam inquit habere uocem, qui ficu non utunttur, ac idcirco Hegesianactem Alexandrinum historiarum scriptorem, à principio cum esset pauper tragicum fuisse asserit, & aptum ad fingendum, atq; sonorum, quia intra decem & octo annorum spatium ficus non gustasset. Noui & prouerbia huiusmodi ad ficus pertinentia:

Piscem sequatur ficus, at legumina:
Caro.
Iucundas auibus ficus plantare recusant.

De pomis in genere, & cydonijs, & persicis. Cap. IIII.

MNasitheus Atheniensis in libro de Edilibus Delphica mala appellat. Diphilus mala uiridia nondum matura malum habere succum refert, stomacho esse inutilia, super stare, choleram gignere, ęgritudines, horroresq; inducere. Ex maturis ea sunt meliora quæ & dulcia, nam facile excernuntur. quia non constringũt. Acria peiorem habent succum, magisq; aluum sistunt. Quę remissam habent dulcedinem, bonum os faciunt comedentium, & quia parum astringunt, prosunt stomacho. Peiorem habent succum

æstiua

æstiua autumnalibus. Quæ orbicata dicuntur, cum suauiter stringunt, habent dulcedinem, ita ut stomacho sint utilia. Setania uerò & Platania bonum quidem habent succum, & facile excernuntur, at stomacho minus conferunt. Mordiana, optima in Apollonia nascuntur, quę Mordium dicitur Orbicatis ualde similia. Mala Cydonia, quorum Struthia nonnulla ubiq; dicuntur, magis omnibus pomis stomacho conferunt, & ea maximè quæ natura fuerint. Glaucides, mala Cydonia omnium fructuum optima esse inquit, Phaulia, Struthia. Philotimus libro tertio de Nutrimentis mala uerna multò difficiliora esse, quã Pyra scribit, ad digerendũ, & cruda, quàm cruda Pyra, matura, quã matura. Vires habent humorum quæ sunt acria, & nondum matura, quę multum astringant, & aliqua ex parte acutas, succumq; per corpus distribuunt, qui xysticus nuncupatur. Sed ut uniuersè dicam, poma difficilius quàm pyra digeruntur, quare comedentes, minus: pluraq; sumentes, magis, digerimus. Xysticus ex ipsis fit succus ut à Praxagora dicitur, quare non concocta crassiores habent succos. Sed superius ostendimus poma uniuersè magis difficilia esse ad digerendũ, austera crassiores succos habere consueuerunt. Ex pomis hybernis Cydonia mala magis austeros, Struthia pauciores succos præbent, minusq; austeros, & faciliora sunt ad digerendum. Nicãder Thyaticus mala Cydonia Struthia asserit appellari, longe aberrans ab re ipsa. Glaucides, omnium fructuum optima esse mala Cydonia uoluit, & Phaulia, & Struthia. De malis Cydonijs ita meminit Stesichorus in Helena, Multa mala Cydonia ad currum Regis proiecerũt, multaq; myrti folia, roseasq; coronas & crispas coronas uiolarũ. Alcman atq; Cantharus, θυατειρινός

Seruat in malis Cydonijs ad mammas. Philemon in rebus rusticis mala Cydonia Struthia nominat. Philarchus libro Historiarum sexto, mala Cydonia uires Pharmacorum lętalium odoris sui bonitate debilitare asserit, nam si Pharmacum in cista pomorum huiusmodi odorem habente posita fuerint, adulterinum fit, propriamq; non amplius seruat naturam atq; si his misceatur & detur quibus Pharmacū tacitè paratur, eos seruant illęsos: quod postea ex interrogatione cognitum fuit ab eo, qui illud uendebat, quia ex horum pomorum mistione is animaduerterat. Hermon in linguis Cretensibus mala Cydonia Codymala nominari asserit, quamuis Polemon libro quinto eorum quę scripsit ad Timęum, Codymalum floris speciem esse uoluit. Alcman, malum Struthium minoris magnitudinis esse affirmat, quàm Codymalum. Apollodorus & Sosibius malum Cydonium esse Interpretatur. Theophrastus libro Historiarum secundo aliud esse malum Cydonium, aliud Struthium manifestè declarauit. Egregia poma nascuntur in Sidunte, qui pagus est Corinthi, Euphorion & Archytas in Grue commemorat;

> Ad ripas argillosas hic qualia poma
> Purpurea, incultis quæ aruis Sidoentis aluntur.

Meminit de his etiam Nicander sic in Alienatis;

> Continuo Plisti, aut pinguis Sidoentis ab hortis
> Attulit hic Cadmi species, uiridantia mala
> Incidens.

Demonstrauit Arianus libro primo Heracleæ Siduntem pagum esse Corinthi, & Apollodorus Atheniensis libro quinto Catalogi nauium: Antigonusq; Carystius in Antipatro:

Est

Est ibi maturo malo mihi gratior, arua

Quod uentosa ferunt Ephyrę, murexq; colorat.

De Phaulijs malis sic Teleclides meminit in Amphictyonibus, ô in his quidem ornati, in his autem malis Phaulijs multò peiores. Theopompus in Theseo & Androtion in Georgicis alias inquit malos Phaulias & Struthias, non enim malum decidit ex struthiorum pediculo, Alias uernas, Laconicas, Siduntias, & Erugineas, ego uerò uiri amici maximè omniū ea mala, quæ Romæ uenduntur Battiana dicta, sum admiratus, quæ ex pago quodam in Alpibus Aquileię constituto asportari dicuntur. Non multò his inferiora sunt ea quę in Gangris ciuitate Paphlagoniæ nascuntur. Theocritus Syracusius Dionysium primum fuisse pomorum inuentorem his uerbis testatur:

Mala sinu seruans Dionysi dulcia, frontem

Cui tegit Herculeus ramus, cui populus alta.

Neoptolemeus Parianus asseuerat in Dionysiade poma etiam, ueluti reliquos fructus, à Dionysio fuisse inuenta. Vocatur genus quoddā Pyrorum, Epimelis, ut autor est Pamphilus. At Timachidas libro quarto poma quædam Hesperidū asserit appellari, quæ Dijs etiam apponi consueuisse apud Lacedæmonios scriptum reliquit Pamphilus: bonum odorem hęc habere dicūtur, at esui apta non esse, quę Hesperidum uocantur, Aristocrates libro rerum Laconicarum quarto, Mala præterea quæ dicuntur Hesperidum, & Persica. Theophrastus libro secundo Plantarū, cum earum arborum mentionem facit, quarum fructus non est manifestus, hæc inquit, Omnium præterea maiorum principium semenq; patet, sicut amygdalæ, nucis, & quæcunq; his sunt similia. præter Persicum, cuius minimè. Et rursus, Mali punici, & pyri fœminę. Diphilus Siphnius

In eo libro, in quo quæ ægrotantibus sanisq; comedenda sint, scribit, hæc ita protulit, Mala quę Persica dicuntur, & à quibusdam Coccymala, bonum succum mediocriter habent, magisq; nutriunt quàm mala. Philotimus libro de Nutrimentis tertiodecimo, Persicum pinguius esse asserit, miliaceum, mollius, & plurimum olei, si exprimatur, emittere. Aristophanes Grammaticus Coccymala scribit Laconas in linguis Laconicis oxymala uocitare, at adrya Persica.

De citrijs malis. Cap. V.

MAgna incidit dubitatio inter Dipnosophistas de malo citrio, nunquid aliqua eius mentio apud antiquos facta esse reperiretur. Myrtilus igitur quasi ad Agrestes Capreas nos quæritantes mittens, Hegesandrum inquit Delphum mentionem huius dictionis in suis Commentarijs fecisse, nunc tamen se uerborum non recordari ad quem respondens Plutarchus, ego declarabo inquit nihil prorsus ab Hegesandro de hac re dictum fuisse, nam hac præcipuè causa commotus omnia eius uolumina diligenter perlegi. Alius prætereca sociorum hoc ita se habere statim affirmauit, Commentariolis quibusdam concitatus uiri non obscuri, quare aliud testimonium tibi amice Myrtile quęrendum putes. Aemilianus doctissimum ait Iubam Mauritanię regē meminisse de citrio in suis de Libya commentationibus, quod pomum apud eos malum Hespericum dicit nominari: à quibus fama est Herculem aurea mala sic ex colore nominata in Græciam postea detulisse. Scriptum apud Asclepiadem libro sexagesimo rerum Aegyptiarum reperitur, terram in Iouis

In Iouis & Iunonis nuptias malum illud emisisse. Hos respiciens igitur Democritus, Si hęc inquit scripsit Iuba, ualeat cum suis libris Libycis, & Anonis erroribus. Ego profectò nomen hoc citrij apud antiquos positum non fuisse affirmo: id tamen quod Theophrastus Eresius in Historijs plantarum scripsit, coëgit me ut de malo citrio dictum intelligerem: inquit enim Philosophus libro quarto, Regio Media & Persia alia habent complura, & malũ quod Persicum, uel Medium appellatur. Habet arbor huiusmodi folium simile, & par ferè folio lauri, portulacæ, & nucis; spinas quales pyrus, aut oxycantha, easq; leues admodum, duras, & acutas: Malum non comeditur, quod & ipsum cum folijs ipsius arboris est odoriferum. Si malum hoc inter uestes seruetur, eas custodit illæsas. Confert idem cum quispiam pharmacum lętiferum sumpserit, nam si in uino detur uentrem interpellat, pharmacumq; expellit, & bonum in os odorem confert. Siquis in iure, uel alio quouis, mali interiora lixauerit, atq; in os expresserit, & sorbillet, suauis efficietur ei odor. Huius arboris semen ex malo exemptum studiosè cultum in areolas uere seritur, postea quarto uel quinto quoq; die irrigatur, quod cum fuerit adultum uere rursus in locum mollem, & riguum, non tamen nimis tenuem, transplantatur. Omnibus temporibus poma producit & alia pariter auferuntur, alia florent, alia cadunt. Quicunq; flores quasi colum quandam habent in medio, fertiles esse putantur, at qui minimè habẽt, inutiles sunt prorsus ad generandum. Multa pręterea de colo, & feracibus floribus dixit libro primo eiusdem argumenti. His ego amici tot rationibus cõmotus, quas de colore, odore, saporeq; & folijs adduxit Theophrastus eã arborem

facile

facile esse crediderim, quæ citriũ producit. Neq; quispiam sanè uestrum debet admirari, quòd malum non comedi, dixit, quandoquidem nullus usq; ad auos nostros citriũ gustauit, sed uelut pretiosum quidpiam inter uestes in cistis deponi consueuerát. Quòd uerò ipsa planta ex ea regione superiore in Græciam deuenerit, facile est apud comicos poëtas fidem aucupari, qui de magnitudine eorum nonnulla dicentes citriorum etiam mentionem facere uidentur.

Anthiphanes in Bœotio:

Absurdus ipse sermo non explebili
De obsonijs uiro. Sed hęc uirgo accipe
Formosa mala: pulchra certè. Quam Dei.
Est semen hoc nuper relatum ad Atticos
A rege, per Venerem puto Hesperidum genus.
Tria esse sola mala dicunt aurea hæc.
Rarum bonum est ubiq;, fitq; plurimi.

Eosdem iambos cũ Eriphus in Melibœa posuisset, hæc præterea ab Antiphane differentia addidit?

Puto Hesperidum genus Dianam per: tria
Hæc esse sola mala dicunt aurea,
Rarum bonum est ubiq;, fitq; plurimi.
Pro his ipse uix obolum darem, plus hoc, nihil.
Examino nam cuncta, mali punicæ
Quàm sunt generosę: in Cypro quòd fertur Venus
Hanc arborem plantasse solam. Postea
Plantasse pretiosa ista sola Berbia.
Hæc sic habe, non plura certè repperi.

Si qua contra rationes nostras citriũ esse demonstrantes aliquis habet, manifestoria adducat testimonia. Accedit nostræ huic sententiæ Phæniæ Eresij opinio, qui cedrium nequaquá à cedro nominari asserit. Cedrum enim inquit libro quinto Plantarum, spinas habere

circa

circa folia, quod etiam accidere circa citrium manifestum est, omnibus. accepi à ciue meo, cui Aegypti principatus creditus fuit citrium & sicco & humido nutrimento contrarium esse pharmacum, atq; etiam per Deos uenenis aduersari. Hic quosdam scelestos uiros ferarum cibum esse damnauerat, quia per facinora multa ita meruerant, atq; hos omnibus feris proijcere decreuerat. Prædonibus igitur inparatum theatrum ingressuris caupona quædam mulier oleum quod præ manibus habebat in uia tradidit. quæ prius citrium comederat. Hi postea horrendis, crudelissimisq; animalibus proiecti & ab aspidibus percussi, nihil deniq; passi sunt. Dubius fuit dudum sanè princeps, atq; militem eorum custodem siquid uel edissent uel bibissēt interrogauit, ut uerò citrium illis traditum eodem die fuisse cognouit, huic citriū postero die dari, illi autem nequaquam iussit. Is demum qui citrium prius comederat, nihil rursus passus est, at ille morsus statim interijt. Hoc cum multis in rebus expertū esset, inuentum est deniq; citrium omnibus uenenis aduersarium esse pharmacum. Siquis totum citrium, uelut se habet ex ipsa natura, in melle Attico cum semine coquat, in melle soluetur; quòd siquis ex eo mane ad duos uel tres digitos sumpserit, nihil prorsus à uenenis patietur. Si quispiam uerò minus fortasse nostris sermonibus credēdum arbitratur, discat hoc à Theopompo Chio uiro ueri maximè studioso, qui etiam multa nummûm millia indiligentem historiæ inquisitionem impendit: hic igitur libro trigesimo octauo Historiarum, ubi de Clearcho Heracleota Pontico tyranno agit, qui multos uiolenter interemit, multisq; cicutam bibendā præbuit; posteaquam omnes inquit pharmaci huius potum cognouerunt, nullus prius domo exibat, quàm

rutam

rutam comedisse, quam si quis prius comedat, nihil omnino pati ab aconito dicunt. Illud autem ita uocatur quòd in Aconis, qui locus est circa Heracleam, nascatur. Hæc cum Democritus dixisset, multi citrij uirtutem admirantes, comederunt tanquàm nihil antea comedissent aut bibissent. narrrat Pamphilus in Linguis citrum apud Romanos appellari.

De ostreis. *Cap.* *VI.*

HIs ita habitis multa postea nobis uiritim lata sunt Ostrea, & alia Crustata plura memoria digna, quorum huiusmodi mentionem inuenio apud Epicharmum in Hebes nuptijs; Agè uerò multiplicia conchylia, patellas, aspedos, Strabelos, Cecibalos, Tethynacia, Glandulas, purpuras, Ostrea aperta, quæ facile est comedere, diuidere nō itē: Mitilos, Anaritas, Buccinas, Sciphydria, quę dulcia sunt si subinde comedantur, per hyemem uerò acria, macrogongylos, ungues, at nigra concha omnibus conchothera, est in Trisonia, alię insuper conchæ amathitides, improbę quidem uisæ, & generosæ, quas omnes homines Androphyctidas appellant, nos uerò dei, Albas. At in Musis scriptum reperitur, pro concha nos antellem uocamus. Est autem caro insuauissima, ac tellinam fortasse intelligit, quam Romani Mytlon dicunt: cuius Aristophanes Grammaticus mentionem faciens in Commentario de Scytale mœsta similes inquit esse patellas ijs quæ tellinæ dicuntur. Callias Mitylenæus in patella apud Alcęum, odam inquit esse apud ipsum Alcęum cuius huiusmodi est principium;

Petræ

Petræ marisq; sum profundi filia.

Cuius sub finem postea scribitur:

Ex patellis Marina mentem mollias, patella.

Aristophanes pro patella Chelym posuit, dicæarchūq; non rectè dixisse asserit, qui patellas nominauit. Pueri cum in os sumpserunt tibia canunt, atq; his ludunt, sicut apud nos loquaces pueri, ijs quę ut uocantur tellinæ. Sic etiam Sosipater Phleacographus in eo actu qui prudens Theombrotus inscribitur:

Tellina me repente quędam corripit,
Et dulcis auditus meas aures tenet.

Epicharmus inquit quodam in loco in Pyrrha & Prometheo, siquis Græcorum andritem uideret quanta est, & patella. Apud Sophronem Conchæ Melænides dicuntur. Melęnidas quid accumulare ex paruo portu? in inscripto piscatorio uenatorem Cherabem nominat: meminit & Archilochus de Cherabe, Ibicus uerò de Anarita; dicitur autē anarites & anaritas, quæ cum ex ostrearum genere sit, petris adhęret uelut etiā patellæ. Herondas in auxiliaribus, Adhærens tanquàm quispiā anarites ex Choĕradibus. Aeschylus in Persis, Quis perdat insulas dixit anaritarum nutrices? meminit Homerus de Tetheis. Diocles Carystius maximè ad excernendum & urinandum prodesse inquit, Mitilos, Ostrea, Pectunculos, & Chamas. Archippus in piscibus, patellis, echinis, escharis, aciculis, & pectinibus. Robustiores etiam inter ostrea dixit esse Docles conchas, purpuras, buccinasq;. De Buccinis hæc scripta reliquit Archippus:

Alumne ponti, purpuręq; Buccina
Fili:

Speusippus libro secūdo de ijsdē, similes ferè esse inquit Buccinas, purpuras, Strabelos, Cōchas. de Strabelis ita

Sopho-

Sophocles meminit in Camicis. Huius marinę Strabeli siquidem filium possemus inuenire. Speusippus præterea quædam singulatim connumerat, Conchas, Pectunculos, Mitilos, Pinnas, Vngues. & alibi, Ostrea, Patellas. Ararus in Campylione, astute certè sunt epulę conchæ, & ungues, flexæq; squillæ delphinum saltarunt more. Sophron in mimis, quæ sunt huic grata? nunquid longæ conchæ & unguis, dulcem habet carnem hoc conchylium, uiduarũ mulierum uoluptas. Meminit de Pinnis Cratinus in Archilochis, hæc pinnis similis & ostreis. Philyllius, Phrynichus, & Aristophanes in Ciuitatibus, Polypodium, Sepiolam Locustam, Gammarum, Ostrea, Chamas, Patellas, Vngues, Mitilos, Pinnas, Pectunculos. Ex Methymne latus est carbunculus, trigla, Sargus, Mugil, Perca, Graculus. Agias & Dercylus in Argolicis strabelos, astrabelos nominat, tanquam ad buccinandum utilium mentionem facientes. Inuenitur autem in masculino & fœminino genere dici cõchas. Aristophanes in rebus Babyloniis;

Hiabat unusquisq; conchę ut assolent
Carbonibus coctæ super feruentibus.

Teleclides in Hesiodis Conchã dixit aperire. Sophron in Gynæceis, illæ, profectò omnes ueluti conchę nobis uno iussu patuerunt, quæ singulæ carnem exerunt In masculino genere dixit Aeschylus in Glauco marino, conchi, mitili, ostrea. Aristonymus in Theseo. Aderam conchus sicut alia tingens. Eodem pacto & Phrynichus in Satyris. Hicesius Erasistratius ex Chamis alias asperas, alias regias inquit appellari, asperasq; malum habere succum affirmat, parum nutrire, & utiles esse ad excernendum, quibus etiam utuntur illicijs purpuras capientes: quod ad magnitudinem, differentiasq;

rentiasq; spectat leuium sunt fortissimę. Hegesander in sua commentatione asperas Conchas Corycos à Macedonibus nominari scripsit, ab Atheniensibus Crios. His multò facilius patellas excerni idem testatus est, ac ostrea minus nutrire, satietatem inducere, facileq; excerni. Pectines magis quàm hæ nutriunt, at peiorem habent succum, difficiliusq; excernuntur. Ex mitilis autem ijs qui circa Ephesum nascuntur, atq; his similes, meliores sunt quàm pectines ob succi bonitatem; Chamis tamen deteriores, magis urinam cient, cum in uentrem delati fuerint. Sunt quidam præterea ex his qui scyllæ habent speciem, malumq; habeant succum, & gustui sunt iniucundi Qui minores sunt his, exteriusq; densi, magis concitant urinam, melioremq; habent succum, quàm ij qui scyllæ similes: minus autem nutriunt tum ob ipsam magnitudinem, tum quòd huiusmodi naturam sortiti sunt. Buccinarum colla stomacho conferunt, & minus nutriunt quàm mitili, Chamæ, & pectunculi. Iis uerò qui debiliorem habent stomachum, ita ut non facile nutrimentū in uas transmittere ualeant, sunt inutiles prorsus, quia non facile corrūpuntur. Nam quæ facile digerūtur, è conuerso se habēt ad huiusmodi dispositionem, quia cū sint tenera, & solutioni idonea, facillimè corrumpuntur. Hinc illorū papauera ad stomachi quidem intensionem nō prosunt, at uentris debilitati conducunt. Magis nutriunt, magisq; sunt uoluptati apta purpuræ papauera, pręter id quod magis scyllitica sunt, nam totum est huiusmodi Conchylium. Illud & purpuris, & unguibus propriū est, quod ius in quo coquuntur faciunt spissum. Si sola purpurarum lixentur colla, ad bonas stomachi dispositiones præparāt, de his sic in Locris meminit Posidippus:

Tempus locustis est coire, anguillæ, & hinc
Conchis, echinis & nouis, papaueri.
Pinnis, mitilis.

Maiores glandes facile excernuntur, & stomacho conferunt. Auriculæ quæ in insula Pharo apud Alexandriam nascũtur, magis quàm prędicta omnia nutriũt: at non facile excernuntur. Antigones Carystius in libro de Dictionibus Aeolas scribit aurem Veneris hoc ostreum uocitare. Pholades magis nutriunt, at sunt olidæ. Quæ tethea dicuntur, similia sunt hisce prædictis, magisq; nutriunt. Nascuntur & quædam ostrea quæ fera dicuntur, multum hæc nutriunt, olent, & uilia sunt gustui. Aristoteles in libris de animalibus crustata sunt inquit, pinna, ostreum, mitilus, pecten, unguis, concha, patella, tethos, glandula. Progrediuntur buccina, purpura, hedypurpura, echinus, & strabelus. Habet pectunculus testam asperam, & uirgatam, tethos sine uirgulis & leuem. At pinna tenue os habet, quod ostreum habet crassum, testamq; uniformem, & leuem. Patella biforis est, læuemq; habet testam.

ὠτάρια.

De purpurarum ortu, & aliarum ostrearum. Cap. VII.

COalescunt mitili, at unguis & glandulæ simplices sunt & lęues, commune his duobus est concha. Epenætus id quod est intra pinnam, papauer appellari scribit in Conditura. Aristoteles purpuras uere nasci libro quinto Animalium scriptum reliquit, buccinas cessante hyeme. Ea cuncta omnino quæ crusta teguntur uere oua habere apparent, quod etiam autumno reliquis accidit echinis cibo idoneis, illi enim maxime uigent

mè uigent per id tẽpus, & in plenilunijs præcipuè, atq; diebus calidis: Pyrrhæis exceptis, qui sunt in Euripo, isti siquidem meliores sunt per hyemem, parui, sed ouorum pleni. Videntur eodem tempore cochleæ etiam habere in utero. Postea paulò ulterius procedens inquit Philosophus, purpuræ uere in unũ congregantur, & id faciũt quod fauago dicitur, quę faui habet speciẽ. Non tamẽ ita foramina sunt profunda, sed sicut si multi alborum cicerũ cortices componerentur. Nullus horum meatuũ apertus est neq; ex huiusmodi cõpositione purpuræ oriuntur: sed ueluti cætera crustis intecta ex limo, & corruptione. Illud uerò & purpuris & buccinis quasi purgatio quædam accidit, nam & ipsæ buccinæ fauũ constituũt, mucosum quiddã emittũt purpurę cũ fauũ concipere incipiũt, quod est uiscosum, quo fit ut cortices illi inter se cohęreãt, hæc igitur postea diffundũtur, emittũtq; saniem quandã in terram, in quo loco purpurę paruæ postea gignuntur, quas deinde maiores purpuræ habẽtes capiũtur. Has siquis antequã pariant ceperit, in unũ aliquando coeuntes in canistris pariũt, racemumq; ipsum conficiũt. Purpurarum plura sunt genera, quarum alię sunt magnæ, sicut quæ circa Sigæum & Lectum nascũtur. Aliæ paruę uelut quæ circa Cariam capiuntur, & in Euripo. Atq; illarum quæ in finibus capiuntur, magnæ & asperæ florem plurimæ habeat nigrum, nonnullę rubrum & exiguum, aliquæ autem earum ita crescunt, ut uel ad minæ pretium accedant. Quę in litoribus, & circa extremas maris partes nascuntur, exiguã consequũtur magnitudinem, & florem habent rubicundum. Quę in Borealibus locis reperiuntur, sunt nigræ, cum sæpius Australes sint rubicundæ. Apollodorus Atheniensis in ijs quę de Sophrone scripsit prouerbiũ hoc addidit, purpuris gulosior.

Quod quidam à tinctuta deduci arbitrari sunt, quia cũ cta ad se attrahit, & quibus apponitur ijs splendorem quendam inijcit: alij tamen ab ipso animali deduci maluerunt. Capiuntur uere purpuræ, ut testatur Aristoteles, at sub caniculę exortum nequaquam, non enim pascuntur per id tempus, cum se abscondát & delitẽant. Inter papauer & collum suũ habent florem. Habet purpura & buccina operimenta sua in ijsdem corporis partibus, & omnia deniq; conchylia ab ipsa natura. Pascuntur sub operimento eam, quæ lingua dicitur, exerentes, cuius purpuris magnitudo est digiti, uel etiam maior. Hác pascuntur, conchyliaq; perforant, & suam etiam testam. Longam & purpura & buccina uitam sunt consecutæ, nam uiuunt ad sextum annum, quarum augmentum ex ipso qui est in ipsa testa ambitu dignoscitur. Conchæ, Chamę, ungues, & pectines in fabulosis nascuntur locis. Pinnę ex profunditate nascuntur rectæ, atq; pinnophylacem intra se habent, alię squillam, alię cancellum, quo si priuatæ fuerint, breui moriuntur. Hunc Pamphilus Alexandrinus simul cum illis nasci uoluit in libro de Nominibus: at Chrysippus Solensis libro de bono & uoluptate quinto, pinna & pinnoteres inquit simul operantur, quia neuter seorsum ex opera sua uiuere posset: nam pinna ostreum est, pinnoteres uerò cancer exiguus, atq; pinna foribus ostrei apertis pisciculos adeuntes obseruans quiescit: tum pinnoteres cum quid ingressum fuerit mordet, assistens, prędamq; significat, tum pinna ostreum claudit, & ambo præda simul uescuntut. Sunt qui ex eodem spermate hæc unà nasci affirment. Omnia crustata in locis limosis nasci autor est Aristoteles, in cœno quidem ostrea, in sabulosis conchas, & quæ dicta sunt in lapidum cauernis

tethea,

tethea, & glandulas, & quæ stant in superficie sicut patellę & natices. Eodem pacto quo crustata, & non crustata nascuntur, sicut spongiæ & urticæ, in saxorum scilicet foraminibus. Sunt autem duo urticarum genera, aliæ enim in petris concauis nascentes nunquam absoluuntur, aliæ in planis rursus & læuibus solutę discedunt. Has urticas Eupolis in Autolyco acalephas nominat, Aristophanes pręterea in Phœnissis, habebat omnium primum ut nascerentur iphya, Postea Cranaa acalepha: sic etiam in Vespis. Pherecrates in Transfugis, & par temporis spatium acalephis coronari. Diphilus Siphnius medicus urticam uentri afferit conferre, urinam ciere, utilemq; esse stomacho, at pruritum capientibus facit, nisi prius uncti fuerint: ipsa enim uenantes urtica magno dolore afficit, à quibus etiam ob asperitatem urtica nominatur. Ob hanc ipsam fortasse & herba, nam ex bono omine per antiphrasim nomen sortitur, non enim facilis est tactui, uel tenera, at aspera & iniucūda. De marina urtica sic meminit in Amphiarao Philippides, Ostrea, urticas, patellas apposuit mihi. In Aristophanis Lysistrate etiam sic luditur, Sed ô ostrearum robustissima, maternarumq; urticarum. Tethea pręterea ostrea, ad nutricem comicè uertuntur. De alijs ostreis sic Diphilus meminit, ex Chamis magnis, quę minores sunt, carnemq; habent tenuem, ostrea dicuntur, & stomacho conferunt, facileq; excernuntur. Maiores, quę à quibusdam regię dicuntur, & Peloriæ, nutriunt, non facile excernuntur bonumq; habent succum, & stomacho conferunt, & quę maiores, maximè. Tellinæ multę in Canopo nascuntur, & sub Nili ascensum præcipuè abundant, inter quas regię magis sunt tenues, facilè secedunt, sunt leues, & nutriunt: dul-

ciores sunt fluuiatiles. Mitili mediocriter nutriunt, secedunt, urinamq; cient: optimi sunt Ephesij, atq; his etiam meliores autumnales. Mitilæ fœminæ, & quæ inter has sunt minores, sunt dulces, bonum habent succum, multumq; nutriunt. Solenes à quibusdam dicti, ab alijs tibiæ, fistulæ, & ungues, multum eumq; malum habent succū, & sunt uiscosi; mares inter hos sunt uirgati, non simplicem habent colorem, qui colore cæsio, lapidem generantibus sunt utiles & cum difficultate urinantibus. Fœminæ simplicis sunt coloris, & dulciores. Comeduntur elixi, & in sartagine cocti, meliores tamen sunt qui super carbonibus torrentur, donec aperiantur. Huiusmodi ostrea captantes Solenistæ dicuntur, sicut Phanias Eresius in libro, Cædes tyrannorum ex supplicio, inscripto, ita scribens testatur, Philoxenus Solenista cognominatus ex populari tyrannus euasit. Primum enim uictum ex piscatione acquirebat cum ungues piscaretur, postea temporis processu occasionem capiens habuit prædia. Ex pectinibus teneriores sunt albi, fœtidi, ita tamen ut uentri conferant. Ex nigris & fuluis, maiores, & iuuenes bonum os faciunt, atq; omnes generatim stomacho conferunt, facile digeruntur, & sunt utiles uentri, si cum pipere, cuminoq; comedantur. Mentionem facit Archippus eorū in piscibus, patellis, echinis, escharis, aciculis, & pectunculis. At glandulæ, ob eam quam habent cum glandibus quercuum similitudinem ita dictæ, pro locorum ratione differunt. Nam Aegyptiæ teneræ sunt, dulces bonum os faciunt, nutriunt, multum habent succum, urinam cient, uentriq; sunt utiles, cum aliæ sint amariores. Auriculæ difficulter digeruntur, & in sartagine coctæ magis nutriunt. Pholades

vel ἱερανο χρήματον

bonum faciunt os, at sunt fœtidæ, & malum habent succum. Echini sunt teneri, bonumq; habent succum, sunt fœtidi, inducunt satietatem, & facile corrumpuntur; si cum oxymelle, apio, & mentha comedantur, stomacho sunt utiles, bonum habent succum, & sunt dulces. Leniores sunt inter hos rubicundi, fraxinei, crassiores, & qui cum raduntur lacteum quiddam emittunt. Eorum qui circa Cephaleniam, Icariam, & Adriam nascuntur, quidam sunt subamari. Qui circa Siciliæ scopulũ capiuntur, uentrem soluũt. Plura esse echinorum genera scribit Aristoteles, unum quod comeditur, in quo uocata oua reperiũtur, & duo eorum qui Spatagi & Bryssi dicuntur. De Spatagis sic Sophron, & Aristophanes in Nauibus onerarijs meminit, Deuorantem, concidentem, lingentemq; mihi inferiora, Spatagum. Epicharmus in Hebes nuptijs hęc de echinis commemorat, Cancer & echinus ueniunt, qui per salsum mare natare nesciunt, sed pedestres tantùm progrediuntur. Demetrius Scepsius libro uigesimo sexto Troiani apparatus Laconem quendam scribit ad conuiuium uocatum accessisse, marinisq; Echinis appositis cum usum eos edendi ignoraret, neq; tamen conuiuis, quo pacto comedere oporteret admonentibus, pareret, unum sumpsisse, quem cum in os unà cum suo putamine posuisset, Echinum dentibus momordisse, quo cibo offensus cum ob asperitatem non cederet, ô scelestũ inquit edulium neq; te nunc pigrè dimitto, neq; rursus postea capiam. Testatur Ion Chius in Noua Phœnica his uerbis Echinos & terrestres & marinos, se ipsos à uenatoribus defendere, spinas in eos, quasi aliquod uallum munitum, iaculantes.

ἐν τῷ ζῶ-
καὶ τὴν
σάρκα

al. Andriam

Leonis in terris at extuli dolos.

Laudaui Echini artes magis post asperas,
Qui primùm odorem cum ferarum senserit
Se contrahit, rotundus & spinis tegit
Totum, facultas nulla tangendi patet.
Mordere nec possunt, humi tutus iacet.

al. κρείσσονον ὁρμὴν, hoc est potẽtiorū impetum.

Ex patellis aliæ sunt exiguę, ut testis est Diphilus, aliæ ostreis pares, quæ asperę sunt, & minimum habent succi, non sunt ualde acres, at bonum faciunt os, facileq; digeruntur, elixæ bonum aliquantulum os efficiunt. Pinnæ urinam cient, nutriunt, non facile digeruntur distribuunturúe. His similes sunt buccinæ, quarum colla stomacho conferunt, at difficilia se prębent ad concoctionem, quo fit ut non idonea sint stomacho laborantibus, difficulter excernuntur, & mediocriter nutriunt. Ea, quæ harum uocantur papauera in umbilicis, tenera sunt, facileq; corrumpuntur: quare ijs conueniunt qui uentrem habent debilem. Purpurę mediæ inter pinnas sunt & buccinas, quarum colla multum habent succum, bonumq; os faciunt: reliqua earum pars salsa est, & suauis, facile distribuitur, & bono habitui est peropportuna. Ostrea in fluuijs, stagnis, & mari nascuntur, meliora tamen sunt marina, si stagnum, uel fluuius adiaceat, nam & maiora & dulciora, bonumq; succum habentia fiunt. Quæ in littoribus sunt, & petris limosis adhęrẽt sine aquis, parua sunt, aspera, & mordacia. Meliora sunt uerna, & quæ sub ęstatis initium fiunt, nam plena in mari uersantur, conferunt hæc stomacho cum quadam dulcedine, facileq; excernuntur. Quæ cum malua, uel lapatho, aut piscibus, uel etiam sola cocta fuerint, nutriunt, & uentri conferunt. Mnasitheus hæc in libro de Edilibus scripta reliquit, ostrea, Conchæ, mitili,

& similia

& similia, carnem habent difficilem ad concoquendum, ob eum qui est in ijs salsum humorem, quare si cruda hęc comedantur, aluum ob salsedinem subducunt. Cocta uerò uel totum salem, uel bonam eius partem in humorem remittunt in quo cocta fuerint, hinc humores in quibus ostreum aliquod fuerit coctum, perturbant, & aluum subducunt, carnes præterea coctarum ostrearum humore priuatæ strepitum faciunt. Si quis ostrea ipsa assare diligenter uoluerit, eorum caro sic iucundissimam habebit dispositionem ignitur enim, quo efficitur ut nō ita difficilis sit, ueluti cruda, ad digerendum, & humores habeat indè exiccatos, quibus uenter debilitatur. Nutrimentum humidum, difficileq; ad digerendum & urinandum omnia præbent ostrea, urtica, echinorumq; oua, & complura huiusmodi nutrimentū humidū exiguumq; conferunt, uentrem tamen soluunt, urinamq; promouent. Nicander Colophonius hæc de ostreis scripsit:

Ostrea uel salso pascuntur tanta profundo,
Natrix, & turbo, mitiliq;, pelorides, ipsa
Lubrica, pinnarum simul his arcanaq; tecta.

Archestratus in Gastronomia:

Aenus habet magnos mitilos, habet ostrea Abydus
Vrsas inde Paros, pectunculus est Mitylenes.
Plurimus Ambraciæ pariter qui nascitur oris,
Cumq; hoc multa simul. Messana peloridas inde
Angusti nutrit portus in gurgite conchas.
Nec minus hinc Ephesus Chamis erit utilis alta.
Tethea Chartago nutrit. tu contere ponti
Præcones. pariter terrestres Iuppiter alme:
Vnumq; excipias hominem, mihi gratus amicus
Ille habitat celebrem generoso palmite Lesbum.
Dicitur hic Agathon.

Sepenā Philyllius, seu quicunq; Ciuitates fecit, Chamas inquit, patellas, ungues, mitilos, pinnas, & pectunculos ex Methymne. Ostreia solùm antiqui dixerunt, hinc Cratinus in Archilochis, pinnis similis & ostreijs Epicharmus in Hebes nuptijs, Ostreia adhærentia. Meminit de Ostreo aue Plato in Phædro, ostrei more deuincti. Et in Timęo, ostreorum omnium genus. At libro decimo de Republica ostreia dixit coalescere, ostrea & phycias. Pelorides autem à Pelorio maiore quàm Chama, uarioq; dicuntur, quas Aristoteles in sabulone nasci asserit. Meminit Ion Chius in Peregrinationibus de Chamis, quæ Conchylia fortasse à patendo ita sunt nominata

De margaritis. *Cap. VIII.*

DE ostreis autem quæ circa Indiæ regionem nascuntur (neq; enim absurdum fuerit de his quoq; mentionem facere, ob usum margaritarum) sic à Theophrasto in libro de Lapillis scribitur; inter lapillos qui maximè sunt in pretio, connumerantur etiam margaritæ, natura pellucidæ, ex quibus pretiosissima monilia conficiuntur: nascuntur in ostreo quodam pinnis simillimo, sed minore, quarum magnitudo est quantus oculus piscis satis magni. Androsthenes sic in India à nauigatione scribit, Inter turbines, porcellos, reliquaq; Conchylia suauia sunt uariata, multumq; ab his quę sunt apud nos differunt. Nascuntur hic purpuræ, multa aliorum ostreorum copia sed unū illud quod hi Berberi appellant, ex quo margarita lapillus nascitur, peculiare est regioni: hæc pretiosa est in Asia, & apud Persas, superioresq; locos pro auro uenundari solet. Ostreæ aspectus nihil ferè differt

differt à pectinibus, neq; sculpta est, sed læuis & densa, neq; binas etiam habet aures uelut pecten, sed unam tantum. Lapillus in ipsa ostrei carne nascitur, non aliter atq; grando solet in suilla. Ex his lapillis ita alius auro est similis, ut si apud aurum ponatur non dignoscatur facile, alius argenteus, cuius extremus candor similis est oculorum piscium Chares Mitylenæus libro Historiarum ad Alexandrum septimo ita de his scribit, in mari Indico circa Armeniam & Persicam regionem, Susianamq; & Babyloniam quiddam ostreo simillimum capitur, quod magnum est & oblongum, carnem magnam, candidam & odoriferam ualde habet, ex qua alba ossa euellentes margaritas postea appellant: ex his torques faciunt, manibus pedibusq; armillas componunt: quarum magis quàm auri studiosi sunt Persæ, Medi, & Asiatici. Isodorus Characenus in commentario suo de Parthia, insulam quandam circa Persicum mare esse scribit, in qua multa unionum copia reperitur: quare rates arundineæ sunt circa dictam insulam, ex quibus per uiginti ulnarum spatium in mare dimittentes duplices sursum conchas attrahunt. Quum magna facta fuerint tonitrua, imbriumq; effusiones tum pinnæ magis ferunt in utero, ut aiunt, & plurimæ maioresq; nascuntur margaritæ. Pinnæ per hyemem se in profundum maris immergere consueuerunt, per æstatem uerò nocte natantes aperiũtur, mox per diem se occultant. Quæ petris saxisue cõcauis adhærent, radices emittũt, atq; hic existentes margaritas gignũt. Viuunt autẽ & nutriũtur pͅ eã partẽ quę carni adhæret, quę ori ipsius ostrei est propinqua, forcipẽq; habet quæ cibũ intro ducit, atq; similis est cancro exiguo qui dicitur pinnophylax: hinc se extendit caro uelut radix quędã usq; ad

medium

medium ostrei, apud quam per conchæ soliditatem innata margarita augetur, & semper donec adhæret nu- ἐκφυσιν tritur. Verum ubi caro apud pullulationem subrepit, paulatimq; incidẽs margaritam ab ipsa testa separauit, quamuis includat non tamen etiam nutrit, sed læuiorem, splendidiorem, purioremq; efficit. Pinna quæ in profundo uersatur splendidissimam, puriorem, & magnam efficit margaritam. At quæ delectatur superficie & rursum fertur, minor euadit, peioremq; habet colorem quia radijs solis offenditur. Periclitantur margaritarum uenatores cum directè in apertam concham manus protendunt, quia tunc illa clauditur, & eorum digiti sæpe abscinduntur. fuerunt etiam nonnulli qui statim mortui sint: qui uerò obliquè manum in concham protendere didicerunt, facilius illam diuellunt à lapidibus. De Smaragdis meminit Menander in Planitie, Smaragdum hęc, & Sardia esse oportebat, quod sine, s, maragdus melius certè diceretur, nam ex splendore quia pellucidus est nomen adipiscitur.

De foro cupediarum. Cap. IX.

POstea lances carnes in aqua coctas habentes illati fuerunt, & pedes, capita, aures, maxillas, intestina, uentres, linguas, ueluti mos est Alexandrinis in foris cupediarum dictis. Nominatum est cupediarum forum Vlpiane etiam ab ipso Posidippo in Planitie, postea cum quis horũ quidpiam nominasset illi perquirerent, de uentribus esui idoneis meminit Aristophanes in Equitibus, dixit quidam, uentres non decimatos, dicam te uendere. Postea alibi:

Lauisse

Lauisse cur non me sinis uentres bone,
Farcimen & uendisse, sed rides?

Et rursus:

Ego bouis uorans omasum, cum suis
Et uentre, non lotus bibens ius, rhetoras
Derideo, turbabo Niciam simul.

Atq; alibi, hęc fortem habens patrem, coctam ex iure carnem, intestini, abomasi, uentrisq; frustum. De maxilla Cratinus mentionem facit in Plutis; ob bouinam maxillam pugnans. Sophocles in Amyco, maxillas iam molles apponit. Plato in Timæo, supremasq; maxillas illis sub faciei natura colligauit. Xenophon in libro de Equestri facultate, longam maxillam, contractam. Aliqui Syagona, id est maxillã per, y, proferunt secundum analogiam à sue. De intestinis meminit Epicharmus, quę Oryas appellat, & actum quendam Oryam inscribit. Aristophanes in Nebulis, ex me intestinum apponentium studiosis. Cratinus in Pytia, quàm tenuè dixit est intestini frustum. Eupolis in capris. Alexis in Leucadia siue fugitiuis seruis, intestini tomus uenit, & concisionum. Antiphanes in Nuptijs, incidens intestini dimidium, & pedum, auriumq;, & rostri. Alexis in Cratia uel Pharmacopola, rarum posthac adducam testimonium, cum plura habeam nomina eorum, quæ requiruntur. Theophilus in Athleta, elixarum tres minas ferè, dic aliud, rostrum, anteriorem partem, pedes quatuor suillos, Hercules, bouis uerò tres. Anaxilas in re coquinaria, Multò magis ijs Aeschyli mihi uidetur pisciculos assare, quid pisciculos dicis? conuiuium uis ægrotare, quantum præstat uiscerum extrema, rostra, pedesq; elixare. Idem in Circe, Graue quidem suillum rostrũ habentem amice Cinesia. Et in Campso, Rostrum suillum

περικομματίων.

suillum tum ferens gauisus sum. Auriculas nominauit in Satyro Anaxandrides, Axonicus in Chalcide, cupedias facio dum piscem calidum condio, semesasq; reliquias compono: affero intestini tomum, in acetum rostrum deprimo, ita ut omnes meliorem fuisse diem hesternarum nuptiarum fateantur. Aristophanes in Preludio, Gustaui intestinum fili infelix. Quî enim rostrum uideam circumustum? Pherecrates:

ἔντατα πλάτ[?]ων. .i. emplastrans.

Nugaris hoc rostrum suis quod non sit, &
Veré:

Atq; locus quidam rostrum uocatur circa Stratum Aetoliæ, ut autor est Polybius libro sexto. Stesicorus in aprorum uenationibus; Occultare summum rostrum sub terram. Quòd autem de suibus propriè rostrum dicatur, iam declararatũ est, quamuis de aliis etiam animalibus Archippus per iocum in secundo Amphitryone dixit, Neq; hęc habens rostrum ita oblongum Ararus in Adonide:

Conuertit ad nos ipse mox rostrum Deus.

ἀκροκωλίων.

De supremis uiscerum partibus meminit Aristophanes in Aeolosicone, Nam & grauia tibi quatuor tenera acrocolia lixaui. In Gerytade, Acrocolia, panes, locustæ, Antiphanes in Corinthia, Postea suillum acrocolium Veneri ridiculum esse ignoras? sic autem in Cypro here suibus ea delectatur, ut ab illis homines absterruerit, & boues comedere coëgerit. Suem Veneri uerè sacrificari Callimachus, & Zenodotus testatur in suis commentationibus ita scribens, Sues Argiui Veneri mactant quod festum Hysteria appellatur, Pherecrates in Verantibus circa metallorum fodinas, crura integra propius mollissima in lancibus., & elixa acrocolia. Alexis in Aleatoribus, Cum nos pransi essemus ferè ex acrocolio quodam. In Excubiis

cubijs siue Lanarijs, semicoctæ sunt carnes, perijt pericomma, conger elixus, at nondum acrocolia. De pedibus elixis memini Pherecrates in Dulodidascalo, Quum cœna paratur, dicite nobis quomodo, nam frustum nobis adest anguillæ, loligo, agni caro, intestini frustum, pes elixus, hepar, latus, auicularum copia, caseus in melle, & particula carnium. Antiphanes in Parasito, Suum crura calida, urbanum per Vestam prandium, elixus caseus mouet multos: Ecphantides in Satyris, pedes elixos si oporteat suis ementem comedere. De lingua mentionem his uerbis Aristophanes facit in coquentibus in sartagine, satis mihi apuę, extendor enim comedens pinguia: sed supremum adferte ut discedam, uel apri collum aliquod iuuenis, aut latus, aut linguam, uel splenem si est, uel porcelli, aut squatinæ abdomina, hoc cum collabis calidis adferte. Cum tot de his dicta essent, neq; qui ex medicis aderant sine symbolo acceperunt. At Dionysiocles Mnasitheus inquit Atheniensis in libro de edilibus, Caput suillum, & pedes non multum aut pinguedinis aut nutrimenti prębere testatur Leonides libro quarto de populis Atticę, cum Thymætes frater iunior inquit, qui erat nothus, Aphidantem Atheniensium regem obtruncasset, ipse regnauit Athenis, quo effectum est ut Melanthus Messenius exul ex patria, oraculum, ubinam esset habitaturus, acceperit: cui responsum est, ubi primùm muneribus ab hospitibus pedes & capita ei in cœna apponentibus exciperetur, quod accidit postea in Eleusina. Nam cum festum quoddam de more patrio celebrassent, omnesq; carnes absumpsissent, ac pedes tantum superessent, & capita hęc ipsa ad Melanthum detulerunt.

De nominum inquisitionibus. Cap. X.

VVlua postea illata est, uel uuluas faciens ut uerius dicam, atq; Hippocratis filiorum mater, quos noui ob suillam formam reprensos fuisse: hanc Vlpianus respiciens, agitè nunc inquit amici, apud quem de uulua sit mentio? satis enim uentri inseruiuimus, quare tempus est ut aliquid dicamus, quod Cynicis iubeo in primis, non parcè silentio iam saturatis, nisi uelint maxillarum capitumq; ossa etiam comedere, quibus non erit fortasse parum conueniens tanquam canibus illis etiam uesci, nam & sunt tales, & huiusmodi dici gloriantur. Euripides præterea in more positum esse apud Cretēses scribit ut reliquias canibus proijciāt, Omnia nanq; isti & edere, & bibere uolunt, illud minimè in animum admittentes quod diuinus Plato scribit in Protagora, de poëtica. facultate differere rem simillimam esse malorum hominum & circunforaneorum symposijs: nam quia uiri huiusmodi simul esse per se in conuiuijs non possunt, neq; sua ipsorum uoce, sermonibusq; ob imperitiam oblectantur, pretiosas faciunt tibicinas, magno præmio alienam tibiarum uocem conducentes, quamuis per suam ipsorum uocem simul in unum coierint. Vbi uerò elegantes, boni, eruditiq; sunt cōuiuæ, non cernes ibi tibicinas, non saltatriculas, aut fidicinas, sed illos per se simul esse posse, sine his nugis, & ludis, per suam ipsorum uocem, perspicies; suam quemq; partem compositè dicentes, & audientes uidebis, quamuis multum uini bibāt. Hoc uos bibentes facitis Cynulce, seu potius ebibentes, nam tibicinarum & saltatricum more sermonum uoluptatem nobis impeditis. Vitam, ex eiusdem Platonis sententia in Philebo, non hominis, sed pulmonis cuiusdam

dam agentes, uel eorum corporũ quæ sunt in mari animata post ostrea. Tunc autẽ iratus inquit Cynulcus, ô uir uentrose, & gulę dedite, nihil aliud nosti? nũ sermones, num Historias cõmemorare, num quæ est in sermonibus Venerem inijcere, sed totus semper in hoc es, iacet, non iacet, dictum est, non dictũ est, quæritans? explorasq; ad unguem omnia incidentia, spinas differentibus inducẽs, ueluti inter echinopodas, asperrimamq; ononim semper uerseris, & nullum suauissimorũ florum congregas. An nunquid tu is es qui uocatã apud Romanos Strenam, & in patria quadam munus quod datur amicis, ipse Epinomidem uocas? quod si Platonis imitatione dixisti, cupimus discere, si apud aliũ sic dictum reperisti, demonstra & nobis autorẽ: ego enim partem quandam esse triremis Epinomidem cognoui, sicut ab Apollonio in triremibus positũ est. Nunquid tu is es rursus qui nouum, & nõdum in usu habitum, phænolã dicis? at dictũ est phænolas etiã bone uir, albe puer, da mihi phænolam non usitatum. Nunquid cum in balneum aliquando proficisceceris interroganti respondisti, quo ad lauandũ? ego propero inquam. Atq; eodem die uestis canusina tibi erepta est à spoliatoribus ut multus inde risus oriretur in balneo ob non usitatum Phęnolam quæsitum: sed uera uobis amici carissimi dicentur postea. Lapidem offendit & fregit tibiã, deinde curam consecutus abibat, ac percunctantibus quid hoc Vlpiane? sugillationẽ dicebat. Atq; ego qui cum illo aderam, cum risum tunc ferre non possem, apud quendam amicum medicũ partes oculorum inferiores crasso pharmaco perunctus, percunctantibus quid tu? offendiculum dicebam. Cuiusmodi sapientię & alius est imitator Pompeianus Philadelphus, uir non omnino insulsus, qui etiam nomina inquirit.

L Hic

Hic cum familiari quodam loquens magna uoce nomine uocauit, dixitq; Strombichida mihi affer in Gymnasium blautas, aphoretos, & non usitatam Ephestridem, ego enim barba ligata amicos conuocabo, est quoniam mihi assatum salsamentum. Affer mihi lecythum olei. Primum enim fricabimus, postea sic lauemur. Atq; hic idē sophista mense Februario, ut aiūt Romani, (hūc mensem Iuba Maurusius ob timorum absolutionē à subterraneis timoribus uocari asserit, in quo maximus est totius hyemis uigor, atq; per multos dies mortuorum exequiæ celebrantur) nunquid me apud amicorum quendam multos dies per calores ui disti inquit? at cum Quinquatrium festum perficeretur, per quod tacent iudicia, natalis ait est Palladis Innuptę, atq; sine lege dies est. Vocauit etiam quendam amicum nostrum Achrestum, qui uenerat ex Delpho, quoniam nihil ei Deus respondisset. Cum publicè aliquando orationem haberet, regnantisq; ciuitatis encomium percurreret, admirabile dixit Romanorum Imperium & incredibile. Huiusmodi sunt ô amici Vlpianici sophistę, qui & miliarium apud Romanos dictum, atq; ad aquæ calidæ opus præparatum, Ipnolebetem nominantes, multorum nominum sunt autores: atq; Dionysium multis parasangis reliquerunt, qui uirginem Menandrum dictitabat, quia uirum expectet. Et columnam Menecratem, quia manet, & fortiter sustinet. Ballantium iaculum, quia contra iacitur. Murium latibula, mysteria, quia mures defendunt. Attlianes libro rerum Sicularum primo eundem affirmat Dionysium bouem garotam appellasse, & suem Iacchum. Huiusmodi fuit & Alexarchus Cassandri Regis Macedonum frater, qui ciuitatem condidit Vranopolim

lim nominatã, de qua ita Heraclides Lembus scribit libro trigesimo septimo Historiarũ, Aristarchus qui Vranopolim ciuitatẽ ædificauit, peculiare etiã intulit Idioma, quippe qui gallũ Orthoboam, tonsorem brotocerem, drachmam argiridem, domesticorũ, uiuarium, pedicas, caduceatorem, apytem nominârit: atq; ad Cassandrensium Imperatores hæc aliquando scripsit, Alexarchus Marmon; Primis gaudere solares ouium, noui cum relinquerem diuinorum operum uictores fatali fortuna cõfirmatos, Dei fontibus se abstergentes, Montanosq; custodes: quę epistola quid significet nec ipsum quidem oraculum cognoscere posse arbitror: nam et Antiphanis Cleophane hoc tyrãnidem est exercere? uel quid bonum consequi? contentio est in Lyceo cum Sophistis, uelut summatim dicam ieiunis, & imbecillis uiris dicere quòd;

Res hęc nec est cum fit, nec est tum facta, cum
Fit. nec, licet prius fuit, nunc quæ fit, est.
Atq; est nihil quod non sit ens. ea quæ nec est
Adhuc, nec est, ut iam fuit, quę nunc nec est.
Ex esse facta cernitur, si non erat,
Ex ente nullo quĩ potest exurgere?
Id esse certè non ualet. quod si fuit
Non rursus hæc erit. roget si forte quis
Si quod nec est fiet quod haud est, non enim
Non ens potest. quid hoc sit ipse uix sciet
Apollo.

Noui pręterea Aristarchum appellatum fuisse Iouẽ à Simonide poëta, et Agesilaum Plutonem ab Aeschylo, Nicander Colophonius aspidem animal, Iochearam appellat. Propterea diuinus etiã Plato sicciuaga & udiuaga quędã dixit animalia in Politicis, & siccedula, & udedula, ac de terrestribus, aquaticis, & aërijs solo siccicola

 nomine

nomine usus est. Quasi ex nominum fictione rei noui-tatem deuitare adhortetur, ita scribit ad uerbum: si de deris operam ne nominum sis paulò studiosior, copio-sior uideberis postea prudentiæ in senectute. Noui etiã Herodem Atticum Rhetorem lignũ in rotis percurrens trochopedẽ uocitare solitũ, cum ad accliues locos uehi culo uectus incederet, quamuis Simaristus lignum illud epocleum in synonymis nominarit. Atq; Sophocles custodem, ita Mochlum dixit:

Confide; magnus huius ipse sum tibi
Mochlus timoris.

Idẽ alibi anchorã appellat ischadẽ, quia nauẽ detinet:

Tum nauitæ legere nauis ischadem.

Demades Aeginam, Piręi dixit esse portum, Samum uerò ciuitatis propaginem, ephebos, uer populi, mænia, ciuitatis uestem, tubicinem, cõmunem Atheniensium gallum. Qui idem sophista nominum inuestigator ob scœnam dicebat mulierẽ, cuius menstrua essent retenta. Vnde etiam tibi in mentem uenit Vlpiane dicere κυνορταομένοι cum saturi esset dicendũ? ad quæ Vlpianus suauiter ridẽs, Sed ne deludas inquit amice, aut caninam rabiem promas cum caniculares instent dies: blandiri enim magis conuenit, conuiuisq; acquiescere, ne forte festum Cynophontem pro eo quod apud Argiuos fit celebremus. Sic etiam apud Cratinũ dictum est saturati bone uir in Odysseis:

Tota dies niueo saturari lacte sedentes
Aspicit:

Et Menander in Trophonio saturatus dixit.

Aristophanes in Gerytade:

Tu pasce, curamq; addito monodijs.

Sophocles in Tyro, qui omnibus saturitatibus hospitati sumus. Eubolus in Dolone:

Ego satur uiri profectò sum haud male.
Sed plenus, ut ligare uix, ferè omnia
Expertus, ipse calceos mihi queam.

Sophilus in Phylarcho,

Impletio lautissima est procemium.
Prospecto, certè ero satur.
Bacchum per ipsum iam uiri lasciuio.

Amphis in Vrano, ad uesperas omnibus bonis satura. Hæc igitur quæ tibi dicere prōpta habebā Cynulce hoc tempore, cras autē, uel in perendinū diem, sic enim in tertium diem dixit Hesiodus, uerberibus te saturabo ni si nobis dixeris apud quem iacet gulosus. Adhuc illo silente, ego inquit ipse & hoc tibi Canis patefaciam, quòd sic adulatores Eupolis in actu Homonymo appellauit. Testimoniū tamen in id usq; tempus adducere prorogabo, quo te uerberibus affecero. ἔννηφι. ποικιλοδαίμων.

De uulua suilla. Cap. XI.

CVm omnes his. quæ per iocum dicta erant, lętarentur; ego præterea inquit Vlpianus sermonē de uulua explanabo. Nam Alexis in actu Pontico inscripto, ubi Callimedontem Rhetorem locustam cognominatum mordet, (erat autem unus ex ijs qui Demosthenis oratoris tempore rempublicam administrabant) hæc inquit:

Pro patria uir omnis eligit mori,
At Callimedon Locusta pro uulua magis
Cocta: profectò & Itala manu mori.

Erat autē hic Callimedon celeberrima obsoniorū uorago. Meminit de uulua & Antiphanes in Philomatore: ἔμμητρον matrē habens.

Lignum sit emmatrum, remittit germina.
Metropolis est, ac non etiam patropolis.

Et uulua uenditur caro suauissima.
Matrasq́; Chius est amicus omnibus.

Euphron in Tradita;

Vuluam meus magister apparans bene
Cum Callimedonte edit, deinde fecit hunc
Saltare, quo locusta dictus postea est.

Dioxippus in Antipornobosco,

Quales dapes hic optat, & quàm musicas,
Vuluas, omasum, intestina.

Idem in Historiographo, porticũ deiecerunt, Amphicles, uuluas binas suspensas, demonstrans illum mitte: Dicas si uideris. Eubulus in Deucalione, Iocinora, uesica, pulmones, uulua. Nouit etiã illius usum cum succo Lyncæus Samius Theophrasti familiaris: nã Ptolemęi symposium describens hęc dixit: cum uulua quędam in aceto & succo circunferretur. Meminit etiam de succo Antiphanes in Difficilè amantibus, ubi de Cyrene loquitur enauigo:

Hinc unde distracti sumus, iubens equis
Cunctis ualere, Silphio, bigis simul,
Thyrsis, celetibusq́; succis, febribus,
Mammisq́;.

De differentia quę ad exhibendam uuluam spectat, his uerbis meminit Hipparchus, qui Aegyptiam composuit Iliadem:

Me lętum ualde uuluæ pulcherrima forma
Fecit abortiuæ, furnoq́; incoctus amœnè
Porcellus redolens.

Sopater in Hippolyto,

Sed fructuosa uulua sicut ecbolas
Decocta, candidata, corpus casei.

Et in Physiologo,

Vuluę suillæ non tomus decoctus est.

Intus molestam qui reseruet muriam.

In Silphis,

Si copto edas uuluæ suillæ tu tomum
Pellasq; acerbam rutam in ipsa uiscera.

Omnibus antiquis in more positũ erat, ut neq; uuluas ante cœnam afferrẽt, neq; lactucas, uel aliud huiusmodi quidpiam, uelut nostris temporibus inualuit cõsuetudo. quare Archestratus parandis obsonijs ingeniosus propinationes post cœnam inducit, & eos qui unguentis utuntur.

Post cœnas uarijs crines ornare coronis
Conueniet, quas terra parit cum floribus arua
Induit. unguentisq; bonis curare decebit
Cæsariem liquidis. Myrrhamq; & olentia thura
Da molli cineri, Sirijs qui nascitur oris,
Vrat odoratum fructum Vulcanius ardor.
Mox tibi potanti dentur bellaria: uenter,
Vuluaq; grata suis cum molli cocta cumino.
Tincta uel humore Silphi, aut mordacis aceti.
Adsit & his uolucrũ tenerũ genus hora ubi primũ
Venerit. Hosce Syracusios contemnere par est,
Ranarum qui more bibunt, nil prorsus edentes.
His ne parueris. Tibi prompta at edulia sunto
Quę dixi; miseri mendici cætera signum.
Garica, mala, fabæ, coctus cicer, atq; placentam
Palladijs lauda quæ latis uenit ab oris.
Si nusquam hanc habeas, discedens Attica mella
Perquiras, nam sola uolent fecisse superbam.
Ingenuum uixisse decet sic: quęrere mortem
Vel sibi per terras, barathrumq; . & tartara Ditis.
Hinc terræ innumeros stadios immergere funus.

Lynceus ubi Lamię, quæ Demetrium Poliorcetem excepit hospitio, cœnam describit, eos qui ad cœnam

accesserant uarios pisces è uestigio & carnes comedentes inducit: atq; Antigoni regis sacrificia Veneris celebrantis, & Ptolemæi regis etiam cœnam, eadem ratione declarans, pisces primùm & carnes apposuit.

Epicurea. Cap. XII.

Est autem admiratione dignus Archestratus, qui pulcherrima præbet documenta, qui cum sapienti Epicuro dux fuisset ad uoluptates, sicut Ascræus quidem poëta testatur, scitè admodum nobis etiam consulit, ne quibusdam pareamus, sibi uerò mentem adhibeamus. Atq; hæc, & illa, comedere adhortatur, nulla re coquo illo inferior, qui talia apud Demoxenum Comicum in Syntrophis loquitur:

Epicuri,
Me discipulum docti uides: ego hunc apud
Duobus annis, mensibus decem ferè,
Talenta sum lucratus ipse quatuor.
Quid hoc sit inde dic mihi, meq; edoce.
Erat coquus qui nouerat nullos Deos.
Qualis coquus? natura technæ totius.
Hoc est scelesti prorsus antiquissimum.
Nil est magis scitum labores quàm pati,
Et res leuis fit ipsius siquis sciat
Modum, iuuabit hunc habere plurimùm.
Quare coquum siquem uidebis inscium,
Et Democriti qui scripta non percurrerit,
Vel possideat magis, statim ridebis hunc
Vanum uelut, conducam apertè regulam,
Modumq; uitæ Epicuriç. scire est opus
Differre quantum sortiatur ô bone

Glauciscus

Glauciscus hyberno,& calenti tempore.
Nouisse qualis sub latentis Pleiadis
Est piscis occasum:reuolutionibus
Est solis utilissimus cibus statim.
Mutationes sunt enim,& motus malum
Ingens uiris.affectiones plurimæ
Per solstitium repullulant.scis nunquid hoc
Bonum saporem quodq; quod fert tempore?
Hæc quæ sequuntur inde?sęua tormina,
Et spiritus qui turpiter cogunt uirum
Iacere,se minus gerentem prouidè.
At me cibus nutrit,fit esus & leuis.
Rectè uaporat,in poros succus uenit.
Et ęquè ubiq; constitit per uiscera.
Succum refers?Democritus nihil ferè
Hoc difficile credit uoranti athleticè.
Mihi uideris artis esse particeps
Medendi, & in natura inesse totus.at
Cognosce per deos coqui ignorantiam.
Ex piscibus uidebis aduersarijs
Nam simplicem quandoq; odorem surgere.
In hunc terunt & sesamum:sed singulos
Si separatos excipias,pedent eis.
Visum mihi sic est,quid obsecro bene
Fiet proprietas alteri si mista sit?
Atq; applicetur tactibus non consonis?
Prudentis artis est uidere talia.
Non aut olere fumum,& ollam abstergere.
Ego profectò non culinam ingredior
Sed assidens quid cerno sæpius prope.
Ego tibi percurro causas:accidens
Et grande,ceteriq; agunt.demittito
Non consonans coquus pericomma,intendito

Focum, sit æquus fac prius. iamq; ollula
Feruet: nec inde consonè scis, quis modus,
Apollo: quid uidetur ars tibi? refer:
Nullos cibos ut hospitibus ponam male.
Sed cuncta misceam decorè, consonè.
Nam quæ sibi per quatuor sunt consona,
Per quinq; conuenire, quî rursus ualent?
Per cuncta tandem? hæc duco ad ipsos limites
Locorum & interualla: congruentijs
Componoq; aptè, mox recedens impero,
En unde tangit. miscuisse quid uis hæc?
Non congruens trahis, uides? non callidè
Superabis hæc? densare suenit ipsa ita
Epicurus autor, & uoluptatis pater.
Is diligenter manderat solus bonum,
Solusq; norat quale sit, sub porticu
Qui sunt requirunt usq;, quale nesciunt.
An nesciunt quod non habent, nec alteri
Darent? uidetur hoc tibi? sed cætera
Ponamus hæc certè.

Atq; Plato etiam Comicus in opere Decipiente inscripto, ubi patrem ob adolescentem uiuendi ratione à pædagogo corruptũ, indignantem facit, ita dicentem inducit:

Scelestè perdidisti iniquè filium,
Quem ceperas meum: sibi contrariam
Vixisse uitam persuasisti. solet
Bibisse mane persuasionibus
Motus tuis, quod haud solebat antea.
Quid improbas si doctus est hic uiuere
Here? hoc ut aiunt uelle doctos uiuere est?
Epicurus ipse dicat esse cum bonum
Solam uoluntatem, hanc habere non licet

Aliunde

Aliunde, quàm siquis bonam uitam legat.
O Sosia tu uile prorsus des mihi?
An uisus est ibi philosophus, dic mihi
Quis ebrius, uel captus his quæ nunc refers?
Omnes. uiri ergo qui cilia olim contrahunt,
Qui quæritant prudentem ubi ambulant simul,
Vbi simul uersantur, ut qui fugerit,
Quum ponitur glauciscus hi norunt statim
Quæ pars petenda sit prius, quis & locus?
Hi quęritant caput uelut iucundius,
Omnes ut admirentur?

Et apud Antiphanem uir quidam popularis admonitiones huiusmodi in Milite introducit:

Quisquis mortalium
Firmum quid esse credit in uita uirûm,
Aberrat à scopo: tributa uel ferunt
Quæcunq; possides, uel incidens rapit
Lis, militumue dux creatus insuper
Debes ea, aut choragus electus choro,
Vestes, & aurum dans, lacernam mox geris.
Vel nauigans moriris, aut captiuus es.
Seu dormiens es cæsus à domesticis,
Ingressus aut ita. Nihil fit deniq;
Constans, diebus præter id quod singulis
Impendimus, uiuamus inde ut suauiter.
Neq; hoc satis tamen: potest auferre enim
Mensam iacentem quispiam accedens prope.
Putato sola firma quæ præsentium
Clauduntur ipsa dentium custodia.

Quæ eadem etiã in Hydria repetiuit. Ad hæc uiri amici si quispiam respiceret, meritis laudibus elegantẽ Chrysippum cumularet, qui omnem Epicuri naturam diligenter inspexerat, atq; metropolim totius philosophiæ illius

illius Archestrati Gastrologiam esse dixit, quam decoram sanè carminum compositionem, omnes gulosi philosophi theogoniam quandam suam nominant, ad quos Theognetus in Phasmate uel Auaro scribit:

Me occidis ô uir, porticus sermonibus
Pulchrę repletus æger es: dices enim
Opes uirorum differunt uaporibus?
Crystallus est sapientia: hanc non perdidit
Qui percipit semel. miserum me cui deus
Iunxit philosopho? tu sinistrorsum capis
Miselle literas, tuam uitam libri
Vertêre. terræ, excogitans, & hinc polo
Nugaris, haud curant tuas qui ineptias.

De piscibus molli crusta intectis, Cap. XIII.

CVm Vlpianus etiam num dissereret, ingressi sunt pueri locustas in discis habentes, Callimedonte rhetore multò maiores, qui ob huiuscemodi cibi delectationem locusta est cognominatus. Hunc Alexis in Dorcide uel Blandiente piscium cupidum palàm, sicut & alij comici, appellat:

Est ichthyopolis (ut aiunt) calculis
Cunctis statutum, Callimedontis icona
In piscibus, Quinquatrijs, ut æream
Ponant, locustam porrigat quæ dextra
Coctam: uelut seruator artis illius
Solus sit, ęrumnam inferantq; cæteri.

Multi fuerunt præterea cibi ipsius locustę studiosi, sicut ex pluribus comœdię partibus demonstratur, sed unus tamen locus Aristophanis in Cerealia celebrantibus

tibus sufficiet hoc tempore ita dicentis:

Est piscis emptus quis, breuisq; sepia.
Latæ locustæ, polypusúe, uiscera,
Mustella cocta, sic malæ loligines
Non raia per Iouem choriumúe, seu faba
Cocta, hepar apri, uel faui, uel sumina.
Anguilla, magna uel locusta fœminis
Opem adferre laborantibus.

Latas appellauit locustas, eos qui astaci dicuntur, quorum mentionem facit Phylyllius in Ciuitatibus, & in insigni poëmate 'Archestratus, qui ut ex his patet, nunquam locustam, sed astacum semper nominat:

Sed positis nugis coëmas ipse astacon, ecco
Brachia longa tenet, multumq; onerosa, pedesq;
Oblongos, serpitq; solo tardissimus idem.
Nascitur ille frequens Liparæ, uirtuteq; cunctis
Dignior: & multos Helles alta æquora mittunt.

Epicharmus in Hebes nuptijs, id quod 'astacus apud Archestratū dicitur, locustam esse his uerbis declarauit, sunt astaci, & colybdæna quæ pedes habent exiguos, at longa brachia, quibus nomen est locustis: est & aliud peculiare locustarum, astacorum, & squillarum genus. Astacum Attici per o, ostacum dicunt. sicut etiam ostaphides. Epicharmus in Terra & Mari, astaci inquit uncis unguibus. Speusippus libro de ijsdem secundo inter molli crusta intecta locustam, astacum, nympham, ursam, coracinum, pagurum. Diocles etiam Caristius squillę, coracini, locustę astaci suaue os faciunt, urinamq; promouent. Epicharmus colybdęnam dixit in Phœnissis, quod Nicander marinum pudendum, Heraclides squillam in re culinaria nūcupauit. Aristoteles libro Historię quinto inter molli crusta intecta astaci inquit, locustę, & squil-

lę

læ coëunt, sicuti solent retro mingentes etiam quadrupedes, coëunt autem ineunte uere apud terram, nam horum omnium deprensus est coitus. Sunt quæ iungantur ubi ficus incipiunt primùm maturescere, nascuntur locustæ in petrosis, & asperis locis, astaci uerò in planis, quorũ neuter in cœnosis. Hanc ob causã nascũtur astaci in Hellespõto, et circa Thasũ, locustæ multæ capiũtur circa Sigæũ, & Atho quæ diuturnam uitam omnes sortiũtur. Astaci, locustæ, & squillę senectutem exuunt ut testis est Theophrastus in libro de Latentibus. Quod autem ad squillas attinet, scribit Ephorus libro primo frequentes has esse circa Chium insulam, quam hi postea tenuerunt qui ab inundatione euaserunt, quę fuit Deucalionis tempore, atq; ad hanc usq; ætatem locus ipse Caridas nominatur. Archestratus obsoniorum maximè studiosus ita squillas laudat:

Si Peloponnesum, Carumq; accesseris urbem,
Eximiam inuenies squillam, rarę sed emuntur.
Aemathię pariter plures uenduntur in oris,
Ambraciæq; locis.

Penultima producta dixit Ararus in Campylione

curuæ
Carides effugere delphin ut solet
In Nassam.

Eubulus in Orthanna; Infra caridẽ misi, & inde rursus hanc Contraxi.

Anaxandrides in Lycurgo, Ludit squillulis cum perdiculis, & clupeolis, passerculis cũ Gobiolis, trachurulis cum gobijs. Idem postea in Pandaro:

Nec ipse eris rectus latenter optime,
Nam corpus intumescit ipsum. & anchora
Curuata corporis palã squillã refert. In Cereide,

Magis

Magis rubicundum te caride mox coquens
Parabo.

Eubulus in Nutricibus, Caridẽ ex gibbosis: in Callescħro,
Curuę simul carides in sicco loco
In Ialemo,
Saltant, carides ut super carbonibus
Curuæ saliunt

Contractè dixit Eupolis in capris,
Edere prętet quàm semel qui caridas
In Phœace. In Populis,
Habentes caridis calentis ille speciem.

Dicuntur autẽ carides à capite, quia totius corporis plurima pars est caput. Attici ob analogiã breuiter proferũt, à capite enim deducitur hoc nomen, quia grande est his omnibus. sicut enim à pingẽdo pictura, à iaciendo iaculũ, sic caris dicitur à capite: producta enim penultima, finis etiam producitur, & similiter atq; calculus, crepida, & loligo profertur. Hæc de crustatis scripta reliquit Diphilus Siphnius, ex crustatis squilla, astacus, locusta, cancer, & leo, quãuis eiusdem sint generis, inter se tamẽ differũt, est siquidẽ astac⁹ maior quã Leo. Locustæ grapsæi etiã dicuntur, quæ carnosiores quã cãcri, cancer graue præbet nutrimentũ, & non facile digeritur. Mnasitheus Atheniẽsis in libro de Edilibus locustæ inquit, & cãcri, & squillæ, & horũ similiũ difficilis quidẽ est digestio, facilius tamẽ multò quàm reliqui pisces digerũtur, quos magis assare quã elixare conuenit. Sophron caridas curidas in Muliebribus appellauit:

Has curidas pulchras uide, hos & gammaros
Vt sunt rubri, utq; amica uillosi parum.

Epicharmus in Terra & Mari, curides rubicũdæ. In Sermone, & Loginis ita dixit, apuasq;, & curuas curidas. Simonides Loligo, thynnis, gobijs, & corides.

De

De coctis in sartagine. Cap. XIIII.

ILlata postea fuerunt in Sartagine cocta iecinora uocato omento circumuoluta, quod omentum Philetærus in Tereo piplęum nominat, ad quæ omnia Cynulcus respiciens, Dic nobis inquit docte Vlpiane, cui ibi iacet iecur ita conuolutũ; qui ait, si quidem tu prius apud quem iacet demonstraueris, omentũ de pinguedine, & membrana. His ita se pręparantibus, apud Epicharmum, in Bacchi inquit Myrtilus omentum positum est, panemq́; ad omentum deflectens. & in Thearis, de latere & omẽto. Ion pręterea Chius in Peregrinationibus inquit deflectens habens carissime Vlpiane omentum, quòd si quando in eo conuolutus combustus esses, nos omnes his quęstionibus liberares, æquum præterea uidetur ut iecinoris ita parati testimonia in medium adducantur, ea quę tibi cum de auriculis, & pedibus sermo nobis incidisset commemorata fuerunt. nam ut attestatur Alexis in Cratia seu Pharmacopola omnis electio in plurima postea utiliter diffunditur, quę quando nunc memoria non complecteris, ego ipse tibi breuiter percurrã. Sic igitur inquit Comicus:

Apud marinum Nereum quendam ostrea
Alga senem indutum uidens cepi prius,
Simulq́; echinos: ista sunt procemia
Valida satis cœnę paratæ splendidè.
His absolutus piscibus iacentibus,
Trementibusq́: præ timore paruulis,
Quid perferet causa mei confidere
Iussi: nec ullam proferens iniuriam
Pati, statim magnum coẽmi glaucum ego.
Torpedinem considerans cepi statim,
Sartagini quòd inferentem fœminam

Molles

Molles manus oportet hanc nihil pati à
Spinis, simulq; passeres, & phycidas,
Squillamq;, fucum, gobium, percam, sparum,
Pauone sartago ipsa fit magis sibi
Non concolor, carnes, pedes, aures, suis
Tectum iecur, pudet coloris liuidi.
Non hæc uidebit, hæc nec attinget coquus.
Is per Iouem lugebit, hoc dico palam.
Scitè gubernabo hæc, & arte: sic ego
Obsonium paro peritè, ut hospites
Cogat uoluptas aggredi mox cætera.
Omnem apparatum, tum parandi singula
Noui modos, possemq; promptè dicere,
Gratis docere, siquis optet discere.

Quòd autem mos antiquorū fuerit omentis iecinora inuoluere, his uerbis, Hegesander Delphus in suis commentarijs attestatur: posteaquā Metanira amica inter cooperta iecinora pulmonem sumpsit, atq; omentum pingue circum capiens uidit, perij exclamauit, uestium enim me sinus perdiderūt. Crobylus autem comicus nonnunquam iecur huiusmodi pudibundū appellauit, sicut Alexis in Pseudipobolimęo, qui ita scribit, Cirrū, ualde contractum, & inter hæc pudibundum iecur, Aristophanes in Sartagine coquentibus, Alcæus in palęstra, Eubulus in Deucalione iecur diminutiuè dixerunt, qui etiam hoc nomē cum aspiratione scribi oportere uolūt. nā synalœpha est apud Archilochum cum aspiratione, ubi dicit, bilē non habes in iecinore. Est præterea piscis quidā qui Hepatus dicitur, quē bilē non habere ita Eubulus in Laconicis testatur:

Habere ne bilem putes me, sed uelut
Hæc Hepato refer.
Sum nunc quoq; unus ex melampygis ego.

Testatur Hegesander in suis commentarijs hepatum duos lapillos habere in capite, colore quidem ac splendore conchylijs, figura uerò rhombis persimiles. De piscibus in Sartagine coctis meminit Alexis in Demetrio sicut in actu prępositò. Eubulus in Orthána, formosa quæuis fœmina.

Suetum patellę concinit mox canticum.
Triballopanothreptamiracylia.
Simulq; loligo, phalerisq; subsilit
Immista pinguis inter agni uiscera.
Velut solet salire pullus sub iugo.
Canesq; Vulcani flabellum suscitat,
Calente concitans patellam spiritu.
Atq; irritatus aduenit nares odor.
Cererisq; nata pista pressionibus
Vallis digiti canis triremes attrahit
Rostro ratis simillima, & cœnæ optimum
Procemium imitatur.

Comedebant prętera sepias in sartagine coctas. unde Philetærus. & Nicostratus in Antyllo, nunquam auderem amplius sepiam in sartagine coctã solus comedere. Hegemon etiam semen ex sartagine comedentes his uerbis inducit in Philenna;

Tu polypum multò prius fac his emas,
Et semen inde apponito ex sartagine.

His non lætatus, sed mœrore affectus Vlpianus, & in nos aspiciens iambos hos ex Eubuli Orthanna dixit:

Quàm naufragus Myrtilus in sartagine
Bene est, deis inuisus quod nihil horum,
Quod emerit comedit,

Idq; optime ex quodam eius familiarium cognoui, qui etiam hos Eubuli iambos ex Lenone recitabat.

Vir

Vir Thessalus me pascit omnino grauis,
Auarus & diues, scelestus, impius,
Gulo, sed obsonans triobolo tenus.

Erat autem adolescens instructus, non quidem apud Myrtilum, at apud aliũ quendam, ut ex ipsis cognosce re licuit. Quomodo autẽ in Myrtilũ iuuenẽ inciderit, hæc mihi Antiphanis carmina ex Neottide recitauit:

Veni huc Athenas cum sorore, cum Syrus
Sim, me negotiator egit, obuius
Quondam hic fuit uir, omnium pauperrimus
Et fœnerator: emit incredibilis
Homo proteruitatis, & nihil domum
Qui conferat, nec ipse quę Pythagoras
Edat, thymum præter, boni uir ominis.

De panibus. *Cap. XV.*

VLpiano adhuc ita ludente, pane opus est Cynulcus exclamauit, non eo inquam Messapiorum regis, qui est in Iapygia, de quo Polemonis extat commentatio. meminit etiam Thucydides de illo, libro septimo, & Demetrius comicus his ferè uerbis in eo actu qui Sicilia inscribitur:

Ac uersus Italos Notis fauentibus,
Traiecimus mox ad Calabra littora.
Panis refecit hospitatus hic bene
Nos aduenas magnus, lepidusq́, splendidus.

His siquidẽ panibus locus non est hoc tempore, sed ijs qui à Cerere frumentaria dicta, & Simalide reperti fuerũt, eo enim nomine dea apud Syracusios colitur, ut Polemon ipse scriptũ reliquit in Morycho: qui etiã libro primo eorũ quę ad Timæũ scripsit, Megalarti, & Megalomazi statuas in Bœotico Scolo erectas fuisse testatur.

ris sacerdotibus eum fieri dicit: sunt panes huiusmodi magni, unde etiã festũ Megalartia uocatur, dicentibus his qui Achæinã ferunt, Achæinã adipe plenũ hircum. De Clibanario meminit in senectute Aristophanes, ubi cauponã panariam hæc dicentem inducit, cum sibi panes à senectutem floccifacientibus direpti fuissent:

Quid hoc erat fili: quid hoc negotij?
Nam Clibanarios tepentes candidos
Num despicis fili?

Subcineritij panis mentionẽ facit Nicostratus in æditùo, & ingeniosus obsonator Archestratus, cuius testimonium opportunè adducam. de Buccellato hæc in Ganymede scribit Eubulus, Buccellatosq; calidos: sunt autem buccellati panes quidam apti delitijs. Alcęus in Ganymede, laganum hoc leue est, parumq; nutrit, quo etiam magis Carbònarius dictus. de hoc ita scribit Aristophanes in Concionantibus, lagana concoquuntur. at de carbonario Diocles Carystius libro Salubrium primo, magis tener est carbonarius, quàm lagana, qui super carbonibus fieri uidetur, uelut is qui apud Atticos fit subcineritius: quem Alexandrini Saturno sacrificantes, in Saturni templo appoũnt omnibus comedere uolentibus. Epicharmus in Hebes nuptijs, & in Musis, qui actus apparatus est rei propositæ hęc panium genera cõnumerauit, clibanarium, conterminum, stætitam, encridem aliphætitam, semipanem; quorum sic mentio fit in Muliebribus mimis à Sophrone, cœnam materteris clibanarios, conterminos, & semipanem. noui autem uiri amici quòd Attici per r, & cribanum, & cribanariũ proferunt. Herodotus uerò libro Historiarum secundo in Clibano dixit perspicuo. Et Sophron, quis stętitas, uel clibanarios uel semipanes pinsit? meminit idem de quodam pane

Placita in Muliebrib⁹, in noctẽ me petit cũ pane Placita. Mẽrionẽ fecit Sophrõ in inscripta Socru de pane casceario his uerbis, puerulis cõsulo ut pane casceario uescãtur. Nicãder Colophonius panẽ nõ fermentatũ Daratũ in linguis appellat. Plato uerò comic⁹ magnos panes, et sordidos cilicios uocat in Parua nocte, panes postea cũ emisset, nõ ex puris quidẽ, at magnos cilicios, aduenit. qui etiã in inscripto Menelao quosdã panes gregales nominat. de cibario pane meminit sic Alexis in Cyprio.

Vescens cibario salubriter pane.

Quos Phrynichus in Mercenarijs rũcatricibus autopyritas ita nuncupat, autopyritis panibus, & pinguibus eliuis. Ornidi panis mentio fit à Sophocle in Triptolemo siue qui ex Oryza fieret, uel ex eo semine quod nascitur in Aethiopia sesamo simillimo. Collaborum Aristophanes in Sartagine coquẽtibus, singuli collabũ sumunt. Rursus idem, uel suis autumnalis sumẽ cum tepidis collabis huic adferte. Fiunt panes huiusmodi ex nouo tritico sicut in Auge Philyllius declarauit, ad sum tritici trimestris afferens filios calidos collabos. Iacteos. de panibus Maconidis meminit libro quintodecimo sic Alcman, Septem lecti, & totidem mensæ panibus maconidis, linoq;, & sesamo coronantes, & pedibus nigris. Chrysocolla est edulium ex melle, & lini semine confectum. de pane qui collyra nominatur, meminit Aristophanes in Pace, & collyrã magnam, & in ea candylum obsonium. Idem in Nauibus onerarijs, & collyrã transeuntibus ob Marathonis trophæum. Panis autem obelias dicitur, uel quia obolo uenditur sicut in Alexandria, uel quia in obeliscis assatur, unde Aristophanes in Agricolis:

Panem quis assat postea uir obeliam

Pherecrates in Obliuioso, perdidit in cinere obeliam,

quia

quia nec panes quidem esse dignabantur: ij dicebantur obeliafori, qui panes ipsos super humeris in pompis gestare consueuerunt, panem obeliam à Dionysio in castris fuisse inuentum Socrates libro cognominis sexto scriptum reliquit. panis eunitas, lecithitas nominatus est; ut testatur Eucrates. qui Panos panis dicitur, at Messapij satietatem paniam, & pania repletiones nuncupant. Blæsus in Mesotriba, Archilochus in Telepho, Rhinton in Amphitryone, & Romani quem nos arton ipsi panem dicunt: nastus panis est ingens, & fermentatus, ut Polemarchus testatur, & Artemidorus. sed sicut placuit Heracleoni genus est quoddam placentę. Nicostratus in lecto:

Hic nastus albus tantus est here, exerat
Vt se calathum extra ob magnitudinem suam
Velamen ut captum est, odor hinc protinus
Petit superna, melle mistus & uapor
Accedit ad nares.

Erat enim tunc quoq; calidus. cuiusmodi esset panis Cnestus uocatus apud Ionas, Artemidorus Ephesius in Ionicis suis commentationibus declarat. Thronus etiam nomen est panis, de quo Neanthes Cyzicenus libro secundo rerum Grecarum ita scribit, Codrus panis throni nominati frustum capit, & carnem, seniorię; prębet. panis subcineritius apud Heleos Bacchylus uocatur, ut Nicander libro secundo linguarũ commemorat, cuius Diphilus etiam sic meminit in Errante, panes subcineritios Chrisiferas circunfert. Apopyrias genus quoddam panis dicitur, qui coquitur supra carbones, & fermentatus à quibusdam nominatur, Cratinus in Mollibus, primum Apopyriam habeo, & fermentati plenũ canistrũ. Sic ipse Archestratus de farinis, & panibus in sua Garonomista scribit:

Pulchricomæ primùm cereris carissime Mosche
Bona recognoscam, tu pectore percipe cuncta.
Optima perspicies, & purgatissima passim
Hordea quæ campis Lesbi nascuntur Eressi.
Candidiora niue hyberna mox Cymonis uber
Educat, & certè, superi si forte farinis
Vescuntur, uenit inde ferens Cyllenius heros.
Nascitur Aonijs Thebis simul apta farina,
Et Thaso, multisq; locis: sed grana uidentur
Vuarum, conferre tibi est si forte cupido.
Hæc ita tecum animo complectere: sitq; rotundus
In manibus panis tibi contritus bene Collix
Thessalicus, quē Crimmatiam gens Thessala dicit
Chondribon ast alij panem. similagine natum
In Tegeis laudo. pariter sub tegmine coctus
Encryphias cineris, claris est panis Athenis
Venalis, quem dant mortalibus, optimus. at quem
Ipse Pherestaphylis rubris dat clibanus album
Florentem pulchris, horis extra ipsa iuuabit
Prandia.

Cum hæc uorax Archestratus dixisset, cum etiam qui panem faciat Pœnum uel Lydiū habere consulit, ignorat autem optimos Panium magistros esse Cappadocas quippe qui ita dicat:

Phœnissus tibi uir primùm, uel Lydius estò,
Quiq; tuam mentem cognouerit, usq; figuras
Qui mutet uarias, ueluti tu iusseris illi.

De panibus Atticis tanquam egregijs meminit, ita Antiphanes in Omphale:

Qui nobilis natus ualebit quispiam
Exire tecto ex hoc uidens hos candidos
Panes, habentes transituq; in quolibet
Furnum? uidens formam uariasse Clibano

Pro quolibet manus. Atheniensium
Imitationes, quas Thearion prius
Monstrauit?

Hic est ille Thearion pistor, de quo meminit Plato in Gorgia, ubi cum illo & Mithęcũ cõnumerat, ita enim inquit; qui boni fuerunt, uel etiam sunt corporũ cura tores, ualde studiosus Thearion pistor, ut mihi uideris dixisse, & Mithęcus, qui Siculũ obsonij apparatũ cõscri psit, & Sarambus locusta caupo, quoniã hi admirabiles fuerunt corporũ curatores, hic enim egregios panes, iste obsoniũ, at ille uinũ faciebat. Aristophanes in Gerytada, & Aeolosicone, uenio ut Theariõ pistrinũ linquẽs, ubi est Clibanorũ cibus. de Cyprijs panibus uelut eximijs, meminit his uerbis Eubulus in Orthanna:

Graue est quidem panes uidenti Cyprios
Hos præterire: magnes ut lapis trahunt
Famelicos.

At de Collicijs, qui ijdem sunt, & collabi, ita scripsit Ephippus in Diana, ab Alexandro ex Thessalia Collica comedens, panium furnus. Arist ophanes in Acharnẽsibus, quo lętare Collicophage Bœote.

De nonnullis panibus medicatis, & multiplicibus panium nominibus. Cap. XVI.

CVm hæc ita dicta essent, quidam præsentiũ Grãmati corum Arrhianus nomine, delira sunt inquit socij edulia huiusmodi, nos siquidẽ neq; farina delectamur, (est enim pane plena ciuitas) neq; per deos huiusmodi panium Catalogo. Incidi præterea in quędã Chrysippi Tyanei cõmentaria Panifica inscripta, atq; eorum, qui ibi nominabãtur, cognitionẽ habui apud multos amicos. accedo autem, & ipse aliquid de panibus dicturus,

nā panis qui Artopticinus dicitur, ab eo differt qui furnicius, & clibanicius appellatur: quē si quis cum aspero fermento confecerit, & elegans erit, & suauis comedetur siccus, si cum remisso, erit quidem leuis, at non etiam elegans. Clibanicius uerò, & furnicius, fermentum poscunt tenerius. uocatur panis, quidā tener apud Græcos, qui exiguo lacte, & oleo cum sale quantū sufficiat est conditus: at materlam oportet esse remissam. dicitur autem hic panis Cappadocius, quoniam plurimū fit in Cappadocia panis teneri, quem postea Lachmam in Syria appellare solent: atqui optimus est hic panis in Syria factus, quia comeditur calidissimus, & est flori simillimus. Panis is qui Boletinus dicitur, fingitur quidem sicut Bulitas, atq; mactra papauere consperso perungitur, in qua materia deponitur, atq; inter fermentandum non adhæret mactræ: ubi uerò in furnum conijcitur, farina quæpiam temoni inspergitur, tunc panis imponitur, optimumq; cōtrahit colorem, caseoq; fumoso similem. Panis autem Streptitius cum lacte exiguo sumitur, cui piper, & parum olei admiscetur: quod si minus hæc contigerint, adeps certè. in Panilaganum uocatum uini parum conijcitur, piper, lac, & parum olei, uel certè adeps. Capyridijs, quæ Tracta etiam dicuntur, mistiones quę pani pariter cōueniunt, ita præcipuè magno rerum Romanarum sophista hæc Aristarchica dogmata constituente. Tunc exclamauit Cynulcus, ô sapientia admiranda, nonne admirabilis Blæsias innumeros habet uno anno discipulos, tantamq; opulentiam ex hac pulchra sapientia est lucratus, ut Gorgiam, Protagoramq; longè reliquerit. nescio per Deos ipsum ne potius dicam non cernere, an eos omnes qui illi dant discipulos unum habere oculum, ita ut ob multitudinem parum quisq; cernat. Beatos

igitur

igitur illos uel potius mortuos esse puto, cum se magistros huiusmodi disciplinę profiteātur. ad quē Magnus cum mutationū esset studiosus, Grāmaticum hūc summopere ob intensionē laudās, dixit: ô uos pedes illotos habētes, humi cubantes, domū in aēre habētes, scelestæ gulæ, & aliorū bonorū uoraces, ut ait Eubulus Comicus, nónne primus pater uester Diogenes cū placētam in cœna uoraciter aliquādo comederet, panē bene factū se comedere dixit, ad eū qui percūctatus fuerat? uos autem ramentorū uascula secundū eundē poētā, alborū uentriculorū, nō permittētes alios loqui, quiescere nō potestis, nisi uobis quispiā tanquā Catulis uel panis aliquid, uel ossiū proijciat. unde accidit uobis cognouisse q Cubi sunt panes quadrati, non quos habetis præ manibus, sed oleo, anetho, & caseo cōditi, uelut Heraclides scribit in re Culinaria? neglexit hunc etiā Blæpsias sicut thorgelum, quem thalysium nonnulli nominant. Crates libro secundo de Attico Idiomate Thargelum panem eum appellari scribit, qui primus ex nouella messe conficitur, & sesamitam. Ignorauit autem eum qui nastus nuncupatur, qui fit in Arnis. Est etiam Pyramus panis cum sesamo factus, atq; idem fortasse qui sesamites. meminit de his omnibus panibus, uelut de uocatis Thiagonibus Tryphō libro primo Plantarum. Sunt autē Thiagones panes qui in Aetolia deis fiunt. Dramices, & Araxis panes quidam sunt apud Athamanes, qui sic dicuntur, Idiomatographi inter panium nomina hæc etiam collocarunt. Seleucus panem scribit esse, qui à Macedonibus Dramis nominatur, ac Lecithitam eum esse qui apud Thessalos Enitas uocatur: Ericitamq; eū nuncupari, qui ex cōtracto tritico, nec excreto fit & cartilagineo. Panē cibariū Amerias, & Timachidas Xeropyritam appellant. Nicander

uerò

uerò apud Aetolos panes eos uocari asserit qui deis fiũt. Aegyptij quoq; panem subacescentem Cyllastim appellant, de quo Aristophanes meminit in Danais, Cyllastim nomina, & Petosirim. Hecataeus prętérea, Herodotus, et Phanodemus libro septimo, rerũ Atticarum eius mentionem fecerunt. Quãuis Nicander Thyatirenus panem ex hordeo factum Cyllastim ab Aegyptijs uocari affirmat. Panes squallidos Alexis sic fuscos in Cyprio appellauit;

Tum postea uix uenit ille denique,
Coctos prehendi, depereas. sed quot geris?
Sex & decem fero hinc: eorum candidi
Sunt octo, totq; fusci.

Seleucus panẽ, & bene subactum, & calidũ Blema nuncupari est autor. & Philemõ libro secũdo de uarijs Oraculis, panẽ ex nõ excreto tritico confectũ Pyrnum nũcupat, & omnia quae sunt in eo. Blomolius is dicitur, qui est insectus, quẽ Romani quadratũ appellant. at fur furaceus Brotimas, quẽ nunc Euconũ, nunc Teuconẽ Amerias, & Timachidas uocant. Philetas panẽ quendam in Inordinatis, Spoleum dici asserit, quo soli consanguinei inter se uescuntur.

De uarijs placentis. Cap. XVII.

PLacentas praeterea descriptas cum apud alios complures facile sit inuenire, tum apud Triphonem, habent Athenienses Phystam placentam non ualde tritam, & Cardamalam, Baracã, tolypas, unà cum Achilleo, quae placenta ex Achilleis fortasse hordeis conficitur. Lactucariam praeterea, uinariam, mellitam. & lilium appellatam, quod nomen est etiam figurae cuiuspiam saltationis choreę, ut testatur Apollophanes in

Dalnide.

Dalnide. Hę placentæ quæ ab Alcmane lactucariæ dicuntur, sunt eædem quæ apud etiã Athenienses: sic igitur inquit Alcmã; Lactucarias, & Cribanotas. Sosibius libro de Alcmane tertio placentas quasdam figura mamillis similes cribana uocari testatur. atq; eam quę inter sacra gustandi gratia præbetur, hygæam, & Hesiodus placentam quandam amolgæam nominat:

Mazaq; amolgæa, defunctæ lacq; capellæ.

Pastoralẽ autẽ intelligit, & robustã, amolgus enim maximè uigẽs significat. opus est ut excusatione me defendam, ne popana, & secũdas mẽsas, quas Aristomenes libro tertio de ijs, quæ spectãt ad sacrificia, posuit, ego cõnumerẽ: nõ enim ita felicẽ memoriã natura mihi tribuit. cognouimus autẽ nos etiam eũ senẽ cũ iuniores essemus, qui erat Adriani elegãtissimi regis libertinus, ueteris Comœdię histrio, & ab ipso Rege Attico Perdix nominabatur. His statim subiũxit Vlpian⁹ apud quẽ iacet libertin⁹? Cũ uerò dixisset quidã actũ etiã ita inscribi (φρύνιχον ἀπελευθέρας μένανδρον δὲ ῥαπιζομένην καὶ ἀπελευθέραν ἀρηκέναι) sermonemq; continuaret, dixit is rursus, qua in re differt à liberto? quę in aliud tempus omnibus proroganda esse uisum est.

De natura panium. Cap. XVIII.

CVm iam manus in panes protendere uellemus, non prius ait Galenus cœnabimus, quàm ex nobis etiam quæ de panibus, bellarijs, & farinis Aesculapij discipuli dixerunt, intellexeritis. Diphilus igitur Siphnius in eo libro, in quo de ijs narrat, quibus ægrotantes, & sani uescuntur, panes hordeaceos magis nutrire, meliusq; digeri, atq; meliores omnino esse commemorat: post

hos

hos secundi habentur similaginei, quos triticei, subinde sequuntur & hos ij, qui fiunt ex farina noua non excreta, isti siquidem panes plurimùm nutrire uidentur. Philistion Locrus panes similagineos magis ad robur conferre asserit, quàm alicarios, secundo loco hos collocat, tertioq; triticeos. Panes, qui ex Polline fiunt, peiorẽ habent succũ, quãuis suauem: minus nutriũt, (πάντες δὲ οἱ θερμοὶ ἄρτοι τῶν ἐψυγμένων εὐοικονομητότεροι πολυτροφώτεροί τε) & sunt uentosi, facileq; digeruntur. at refrigerati satietatem inducunt, & difficulter digeruntur. Qui magis inueterarunt, & refrigerati sunt, minus nutriunt, aluum sistũt, malumq; habent succum. panis subcineritius grauis est, difficulterq; ob coctur æ inæqualitatem, digeritur. Furnaceus uel caminites dictus, non facile digeritur. at carbonarius, & in sartagine coctus ob olei administrationem facilius excernitur, qui tamen propter uaporationem stomachum offendit. Qui coctus est in clibano omnibus uirtutibus hos antecellit, bonum enim habet succum, stomacho confert, facilè digeritur, & facillimus est ad distrahendum, siquidem neq; aluum sistit, neq; rursus incendit. Andreas medicus panes quosdam in Syria ex moris fieri scriptum reliquit, quibus uescentes capillorum defluxum patiuntur. Mnasithæus panem facilius quàm placentam digeri affirmat, eosq; magis nutrire, qui fiunt ex Olyra, quoniam digeruntur sine magno labore. Panem ex zea factum, si multus comedatur, caput aggrauare, & difficulter digeri uolunt, quare non sanitatem his confert, qui ipsum comedunt. Id autẽ scire est operæpretiũ, omnes cibos, qui non bene cocti, uel contusi fuerint, inflationes, grauedines, tormina, & dolores capitis operari.

De

De salsamentis. Cap. XIX.

POst huiusmodi disputationes uisum est tandem aliquando cœnandum esse, atq; cum id ferculum circunferretur, quod uocatur Horæum, ait Leonidas: Euthydemus Atheniensis uiri amici in libro de Salsamentis Hesiodum scribit hæc de omnibus cōditis summatim dixisse:

Anceps os primùm,
Maxillis piscatores cepere lacernas
Induti, quibus est salsamentarius ipse
Bosphorus, in uasis hi salsamenta secantes
Mox quadrata parant, & ponunt ordine prædam.
Nec genus ignotum mortalibus oxyrinchus,
Quem totum, aut sectum curantes salsa, tulerunt.
Horeis thunnis mater Byzantia uasti
Vnda freti, scombris.
Nascitur, & Pario simus apta monedula ponto.
Fluctibus Ionijs fugientes è Gadibus ipse
Brutius aut Campanus agit, mollisq; Tarento
Orcyniq; reposta triangula pinguibus urnis.

Quæ carmina coqui potius cuiuspiam mihi esse uidentur, quàm elegantissimi Hesiodi, unde enim uel Parium uel Byzantium, Brutios, Tarentum, aut Campanum cognoscere potuit, qui multis annis his omnibus fuit antiquior? uidetur autē mihi hoc poēma esse Euthydemi. His statim subiūxit Leonidas, nostrū est inquit bone uir ubicunq; poëmata fuerint, ea probatissimorū uirorū esse dijudicare, & quoniam sermo est inter nos de salsamētis, de quibus noui prouerbiū dignū memoria à Clearcho Solensi existimatū, salsamentū putridum origanū quærit, accessi huc, & ipse aliquid de illis dicturus, eaq; quę ad artē ipsam pertinēt. Diocles igitur

Caryſtius

Caryſtius in libris de ſalubribus inſcriptis, inter macilenta meliora eſſe ſcribit horça, ueluti inter pinguia, thynna. Iceſius tamen medicus Pelamides, & horça nō facile eſſe ait excernere, atq; thynnia iuniora ſimilia eſſe cybijs, maximamq; eſſe inter omnia horæa differentiam. Plurimum etiā Byzantia horça ab ijs aliorū locorum diſtant, ſi cum illis conferantur, quam conditionem non Thynnia ſola conſecuta ſunt, ſed alia omnia quę Byzātij capiūtur: quibus etiā Daphnus Epheſius adſcribit. Archeſtratus quoq;, qui uniuerſum terrarū orbem ob gulam, uentriſq; uoluptatem peragrauit, hæc monumentis literarum tradidit, & Siculi thynni:

Quum condire uoles in uaſis fruſta reſecta.
Mitto Saperdam procul alti obſonia ponti,
Quiq; illam laudant: nam pauci forte uirorum
Eſſe ſciunt epulum prauumq;, & debile piſcem.
Nec prius accipiat ſcombrū tibi muria, quàm tres
Viderit ille dies, noua ſalſamenta parata
Amphora tum capiat. ſiquando acceſſeris urbem
Egregiam clari Byzanti ueſcere rurſus
Horæi fruſto, tenerumq; bonumq; uidebis.

Defecit autem Vorax Archeſtratus, qui Elphantinum ſalſamentum ita uocatū apud Cratetem Comicum in Samijs, cum his non connumerauit, de quo ita Crates loquitur, marina teſtudo elephātinum aliquando ſalſamentum in olla coriacea piceis undis coxit, cancriq; ex pedibus ſublimes, lupiq; extenſas alas habentes, ſues in montibus pugnaces, & homines cœli ramenta: puer illum ſuffoca, illum, dies interſit. Quòd autem Cratetis ſalſamentum celeberrimū fuerit, his uerbis teſtatur Ariſtophanes in Cerealia celebrantibus, Certè magnus cibus tragœdi eſt muſica, quam Crates ſalſamentum aliquod ſplēdidum elephantinum nullo negotio

appoſitum

appositum ducebat, plurimaq; alia huiusmodi deglutiebat. Salsamentum quoddam Alexis in Deglaucescente crudum appellauit, atq; idem poëta coquum quendam de salsamentorum apparatu hęc dicentem introducit in Agricola:

Hic computare confidens mecum uolo
Obsonij cellam. Simul decernere
Primùm quid afferendum erit, quî postea
Cibi mihi sunt condiendi singuli.
Horæon hoc primùm mihi est, oboli quod est
Solius, id lotum mihi ualde bene est.
In ollulam spargens sapores postea
Frustumq; ponens, candidum infundens merum
Conspersi oliuum. tum medullam unà coquens
Ipse eripui, perfudi & illam silphio.

Et in Deglaucescente cum symbola à quodam peterentur, is ita loquitur:

A me nec æris duodecimam partem feres,
Ni singulatim tu prius des omnia.
Est sermo iustus: charta tu numerum refer.
Est omotarichos quinque nummûm: & cætera
Dic. mus & est septem, haud iniquus hactenus.
Dic: est, pro echino obolus, bonus nunc es quoq;
Nónne affuit simul raphanus quem dixeram
Bonum? dedi pro illos duos obolos prius.
Quid dicimus? nam cybium triobolo
Qui uendidisse nititur nihil facit.
Nescis forum uir ô bone, atq; hortensia
Campæ quòd ederunt, & ipsa oluscula?
Idcirco posuisti tarichos tu dupli?
Tarichopola uenit, hunc interroga.
Congrus decem obolorum. nec id multi, refer
Et cætera: est emptus mihi drachma prius

Is piscis assatus. papæ febris uelut
Dimisit hic demum. iubetq; postea
Apponere, & meri choas tres, ebrij
Quod uos dedistis, chus obolorum fit decem.

Icesius autem libro de Materia secundo Pelamidas magna inquit esse cybia. de cybijs meminit Posidippus in Trāslato, & Euthydemus Delcanum ait in libro de salsamentis hunc piscem dictū fuisse, à Delcone fluuio in quo capitur; qui inter salsamenta positus plurimùm confert stomacho. Dorion in libro de Piscibus tenuem lebianum nominans, eundē esse dicit, qui etiā Delcanus uocatur: atq; coracinū dici Saperdā à pluribus asserit, & eum præcipuè esse optimum, qui in Mæotidis stagno capitur. Post hunc admirabiles sunt mugiles, qui circa Abderam, hos sequuntur ij, qui capiuntur circa Sinopem, & inter salsamenta positi non parum stomacho conferunt. qui uerò molli dicuntur, eos nonnulli gnotidia appellāt, alij platistacos, qui tamen sunt idem quod chellaras. nam cum unus sit piscis, multa tamen nomina est sortitus, nūcupatur enim bacchus, asellus, & Chellaras: inter quos hi qui maiores sunt platistaci nominantur; qui mediam ætatem degunt, molli; qui exiguæ sunt magnitudinis, gnotidia. Aristophanes in nauibus onerarijs mentionē facit de mollis his uerbis, Scombri, monedulæ, lebij molli, saperdæ thynni. Cum his ita dictis Dionysocles conticuisset, è uestigiò profudit hæc in medium Vlder Grammaticus, meminit etiam Antiphanes de salsamētis in Deucalione:

Siquis gadiricum uel Antacæum uolet
Tarichos, aut odoribus Byzantij
Lętatur is thynni.

Et in Parasito, antacæum salsamentum in medio, pingue, totum album, & calidum. Nicostratus, & Philetærus

rius in Antyllo, Byzantium salsamentum addatur, & gadiricus pecten accedat. & paucis interpositis:

O terra diui & à salsamentario
Emi uiro bono duobus obolis,
Dignum gadiricum profectò drachma erat.
Diebus haud illud tribus comedimus
Cum duodecim simus simul. supra modum
Nam grande est.

Vlpianus interea Plutarchũ aspiciẽs nullus inquit inter hos heus tu Mendesiorũ mentionem fecit apud uos Alexandrinus. quæ ne insaniens quidem canis degustaret, nec bonorum certè heminirorũ, silurorumúe salsorum. Tunc ait Plutarchus, qua in re heminirũ differat ab Hemitaricho uocato prudens uester Archestratur declarauit. Sopater prętetea Paphius sic heminirum in Mystaci seruo nominauit, antacęum cepit, quod magnus Ister nutrit, heminirum Scythis uoluptatem. Mendesium sic etiam idem connumerat:

Mendesiumq; horæon aspersum bene.
Radijs & ignis hinc cephalus flauctibus Coctus.

Quòd huiusmodi edulia suauiora sunt ijs, quæ sunt apud te magno studio elaborata Cotta, uel solum lepidium gustantes cognouerunt. At tu quoq; nobis declara si tarichus masculinè apud Atticos dicitur, nam apud Epicharmũ inueniri manifestè nouimus. Hunc excogitantem adhuc Myrtilus præueniens, Cratinus in Dionysialexandro:

Sportis tarichos Ponticos ego feram.

Plato in male affecto Ioue:

Ita ut quæ habeo hęc sint, tarichum perdam.

Aristophanes in Conuiuantibus,

Lauare non pudet tarichum hunc pro malis
Quot ipse conscius mihi sum.

Crates in Venenatis animalib⁹, & raphanos lixare oportet, piſcesq́; aſſare, & tarichũ, nos autẽ manus abſtinere.
Hermippum Peculiaris eſt forma quæ apud Epicharmũ in Artopolis et tarichũ pinguẽ (Sophocles in Phineo inquit) mortu⁹ tarichus, aſpectuq́; Aegyptius. diminutiuè dixit Ariſtophanes in Pace, emito aliquod bonũ in agrũ tarichiũ.

Cephiſodorus in Sue,

Carunculam quandam malam, aut tarichium.

Pherecrates in transfugis, mulier unicuiq; noſtrum luteũ oui coquens, legumẽ expectat, exiguumq́; aſſat tarichium orphanũ. Epicharmus tarichũ maſculinè dixit, & Herodotus libro nono, tarichi in igne iacentes ſaltabant, palpitabantq́;, Prouerbia etiã maſculinè dicũtur, ut tarichus coct⁹ ſtatim ignẽ nouit. Putris tarichus Origanũ quęrit. nõ poteſt pati tarichus quibus eſt dignus. Attici in neutro genere dicũt, atq; genitiuus fit in, us, ut Chionides in Mẽdicis, nũquid aliquid comedet, & ταρίχους tarichus ô dei. datiuus in, i, deſinit, huic igitur tarichi ταρίχει. incidendũ eſt, nã datiuus facit tarichi ſicut enſi. Menãder in Vertẽtibus, inſperge in tarichos ſalẽ ſi ita cõtigerit. quãdo maſculinè ponitur, tũc genitiu⁹ nõ habet, ſi tantũ ſtudiũ ſalſamentorũ habuere Athenieẽſes, ut ciues Chærephili ſalſamẽtarij filios crearint, uelut Alexis in Epidauro teſtatur: Chęrephili Athenieẽſes filios, quia is introduxit ſalſamentũ: Quos cũ in equis uidiſſet Timocles duos inquit ſcõbros eſſe in ſatyris: de his etiã mẽtionem fecit Hyperides Rhetor. Euthyni ſalſamẽtarij mentionẽ fecit Antiphanes in Nouacula, ad ſalſamentariũ accedẽs, à quo ferre ſolitus ſum, expecta: quod ſi Euthynum rationes ibi reddentẽ offenderis, aliquid boni expectato, & non incidere iubeto. de Phidippo ſalſamẽtario & ipſo, hæc Alexis in Hippiſco, & in uaſculis ficuũ, Phidippus alter peregrinus ſalſamenti inductor.

De nutrimento quod salsamenta præbent, & modo bibendi. Cap. XX.

CVm salsamentum ederemus adhuc, multiq; in potum impetum facerent, Daphnus ambas manus extendens Heraclides inquit Tarentinus uiri amici ita de potu in inscripto Symposio scribit, moderatò nutrimentum ante potum sumere oportet, & maximè suetas præponere ferculorum lationes. nam si per interualla his utamur, quæ iam stomacho adhæserunt, alteratio nem ab ipso uino patiuntur, cum corruptionum sint causæ. sunt qui arbitrentur has etiam stomaaho obesse, olerũ inquam salsamentorumq; generũ, quia quiddam habeant in se mordax: quæ uerò edulia lubrica sunt, & stringunt hæc cõcinnare. illud interim ignorãtes quòd uiscosi, & stringentes cibi, quiq; excretiones operantur, (ἀνλύτες ἐκ τῶν ἐναντίων) multi stomacho sunt utiles, inter quos est sisarum appellatum, de quo meminit in Agrostino Epicharmus, & in terra mariq; . Diocles libro primo Salubriũ, Asparagus, alba beta, (nigra enim sistit aluum) conchæ, ungues, mures marini, hiatulæ, pectines, salsamentum perfectum, non autẽ olidum, atq; piscium genus bonum habentium succum. Est autem perutile uocatum phyllidem ac betam, prius apponere & salsamentum ad incitandum, atq; his uti, ueluti nõ multi nutrimenti. Potiones uerò cum impetu maximè sunt deuitandæ in principio, quoniam in multum humoris cibus non facile adducitur, quamuis Macedones, ut Ephippus Olynthius in libro de Alexãdri, & Hephestionis exequijs testatur, non ordinatè bibant, sed statim ab initio magnis propinationibus utantur, ita ut primis etiam mensis, iacentibus fiant ebrij, neq; cibis uesci postea ualeant. marina, stagnorum, fluuiorumq;

rumq; salsamenta parum nutriunt, ut Diphilus Siphnius asserit, exiguum habent succum, aluo conferunt, sunt æstuosa, urinamq; cient. inter non pinguia salsamēta optima sunt cybia & horęa, & omnia huiusce generis similia: inter pinguia, thynnęa, et cordyla. meliora acrioraq; sunt uetusta, ac pręcipuè Byzātia salsamēta. thynniū ut is ait, ex maiorib⁹ fit pelamidib⁹, quarū exiguę cybijs sunt similes, cuius generis est horęum. Sardæ magnitudinem tantam quantā monedulæ consequuntur. scomber, & leuiter admodum, & cito decedit ex stomacho. at monedula magis est tenax, & scyllacea, mordacior, peioris succi, & nutrit. melior est Amyclæa, & Hispana quæ Sexitana dicitur. est enim magis tenuis & dulcis. Strabo libro Geographiæ tertio Sexitaniam apud insulas Herculis secundum Chartaginē, nouam ciuitatem esse scribit, ex qua salsamenta eiusdem nominis efferuntur, & aliam esse insulam quę Scombraria à multitudine scombrorū, qui in ea capiuntur, uocetur, ex quibus optimū fit garum. Salsamenta quæ melandryæ dicuntur, ea sunt quorū mentionem fecit Epicharmus in Vlysse transfuga his uerbis, utile salsamentum erat ex melādryæ. est autē melādrys ut Pamphilus in libro de Nominibus asserit, genus quoddā maximorum thynnorum, quorum salsamenta sunt pinguiora. sunt qui Omotarichū Cetem uocent, ut Diphilus testatur, quod graue est, & uiscosum, & non facile digeritur. Coracinus autē fluuialis, quem aliqui peltam dicunt, ex his qui habitant iuxta Nilū, Alexādrię uerò incolę peculiari nomine heminirū appellant, pinguis est, minimè mali succi, carnosus, nutrit, facile & digeritur, & distribuitur, atq; mollo multò est omninò melior. Omniū uerò pisciū salsamētorumq; oua magno cū labore digeruntur, & corrūpuntur: & ea etiam maximè

quæ

quę maiorum pinguiorumq; sunt, nam & asperiora, & indiuidua consistunt. Hæc tamen si sale extinguantur, & incoquantur, bonum os faciunt, oportet autem omnia salsamenta usqueadeo lauari, ut dulcis aqua, & sine odore relinquatur. Salsamentum marinum dulcius fit si elixetur, atq; omnia salsamenta meliora sunt calida, omnes dulces succi, & salsi aluum subducunt, at acuti, & acres urinam soluunt, ut autor est in libro Edilium Mnasitheus ipse Atheniensis. Succi qui sunt acerbiores magis urinam concitant, ex quibus nonnulli uentrem etiam soluunt: at austeri excitant excretiones. ubi elegantissimus Xenophon edulia huiusmodi in inscripto Hierone uel Tirannico accusat, hæc ita inquit, nunquid Hieron machinationes eiusmodi plurimas quæ Regibus apponuntur, acutas inquam, acres austeras, & his similes cognouisti? certè quidem ait Simonides, quę mihi præter naturam prorsus hominibus adesse uidentur. sed nunquid arbitraris subiunxit Hieron hęc edulia uoluptatis esse, uel mollis uel ob delitias ægrotãtis animi; siquidẽ q suauiter comedũt, uelut & ipse optimè nosti, artificijs istiusmodi nõ indigent.

De potu antiquorum. *Cap. XXI.*

HIs ita se habentibus Cynulcus potum dicoctam poposcit, salsos inquiens sermones dulcibus undis abluere oportere. Quem Vlpianus, molestè ferens puluinumq; manu concutiens, quousq; tandẽ inquit Barbaricè loqui non cessabitis, an donec ego cum sermones huiusmodi amplius ferre non possim, symposium relinquẽs discedam? tunc ille dixit, cum in Regina Roma uerser ô uir optime, loci ipsius uocibus nunc ob consuetudinẽ usus sum: nã & apud antiquissimos poëtas, & Historicos Grecè maximè loquentes

facillimè Persica etiam nomina ob usus consuetudinẽ inuenies, sicuti parasangas, astaros, & schænum, quæ nunc etiam mensura est uitę ita à multis nominata. noui multos Atticos, quod cum Macedonibus uersati sint, Macedonicè loquentes. at mihi melius erat taurinum sanguinem bibere: magis enim Themistoclis mors est eligenda, quàm in te incidere. non dicam taurinam aquam bibere, quam tu nescis quæ sit. neq; etiã animaduertisti quòd apud optimos, & historicos & poëtas quædã perperam dicta reperiũtur, scribit enim Cephisodorus Isocratis Rhetoris discipulus libro tertio eorũ, quæ ad Aristotelẽ, quòd unũ uel duo ab ipsis Poëtis aut Sophistis insulsè dicta quispiã inuenire posset, uelut apud Archilochũ; totum hominem excoriare, apud Theodorũ, id; plus habere iubere, & æquũ laudare. apud Euripidem, linguam iurasse dicere. apud Sophoclem, quod dictum est in Aethiopibus:

Hęc alloquor non ui coactus, at magis
Amore, tu lauda uelut solent sophi
Quæ iusta sunt: at lucra sola quærito.

Atq; alibi idem autor, nihil esse dicit cum lucro malũ Apud Homerum Iuno insidias Ioui tendit, & Mars adulterium cõmittit, quo ab omnibus ille male audit. Si quid & ego ô pulcherrimorũ nominũ. uerborumq; indagator errauí, ne grauiter ididcirco feras, nõ enim cano antiqua, ut Timothei poëte Milesij uerbis me defendam, quoniã meliora sunt noua, Iuppiter nouus imperat cum antiquitus rex esset Saturnus: abeat antiqua musa. Verba sunt hęc Antiphanis in Alcestide:

Ad res nouas compellit ipsa mens, ait
Sic ille, noui quòd nouus hoc tempore
Conatus unus, ut sit audax is nimis,
Multò uetustis est tamen præstantior.

Quòd

Quod cognitionem huius aquæ sic dictę antiqui etiam habuerunt, ego tibi patefaciam, ne grauiter feras si forte dicoctam rursus dixero. nam id dicere posset quispiam ex his qui eruditi sibi esse uidētur, ut secundum men dacem Herculem Pherecratis loquar, cui ego contra di cerem ne satages anxię,

Sed si tibi uidetur audi atq; adhibe
mentem.

Sed ne succēseas mihi inquit Vlpianus, neq; desydero te qualis sit taurina aqua declarare, ego enim uoces hu iusmodi sitio. subiunxit hęc statim Cynulcus, at ego præbibo inuitoq; te ad potum. Sitis sermonem, ex Ale xidis Pythagoram Imitante, sumens:

Incoctę aquę crudum bibas si poculum,
Laboriosa fit, & grauis..

Taurinam aquam Sophocles nominauit ô amice, ex Tauro fluio, qui est circa Trœzenem, apud quem, & fons quidā Hyoessa nuncupatur. Cognouerunt omnį no antiqui, & aquarum frigidarum usum in pota-tionibus, sed non prius ipse declarabo, quàm tu an calidis etiam usi fuerint me docueris. nam si crateres ab accidente nomen consequuntur, quia misti pleni assistebant, non ebullientem quidem potū præbebant, & igne supposito more lebetum. Eupolis in Populis aquæ calidę usū antiquos cognouisse ita declarat: Vas ęreum nobis calefactum est, & sacrificia quædam co-quere iussit, ut intestinis adessemus. Antiphanes in Omphale: In urna mihi

Aquam coquentes accidat non cernere
Vllos, male haud habeo, & quidem auertat deus.
Ventrem umbilicumq; si mihi mox tormina
Turbent, paratus anulus mihi optimus
Drachma est.

Qui actus in Aliptria fertur. sic & Alexis; quòd si tabernam feceritis sonoram, spargam per maximam & amicam Cererem, aquã lebetis ebullientis hauriẽs capide, in medium uestrum: nisi fecero. nunquam aquam libera bibã. Plato libro primo Reipublicæ, cupiditas in animo cũ siti meritò cõferri posset, nam sitis est uel calidę uel frigidæ. uel ut summatim dicam, cuiuspiam potionis, atq; si siti caliditas aliqua sit iniuncta, frigidi exhibet desyderiũ, si frigiditas, calidi. An si plurima sit sitis, nũquid multi potus inducit cupiditatẽ, si exigua, desyderium pauci? nã sitire ipsum nullius rei alterius est desyderium quàm potus, cuius natura adducitur, rursus fames nullius quã cibi appetentia. Semus Delius libro Nesiadis secũdo, refrigeratoria loca excauata in insula Cimolo fieri scribit, in quibus ęstatis tempore uasa fictilia tepida aqua plena deponũt, postea nulla re niuibus differentia ea exportant. Aquã tepidam metaceras Athenienses appellãt, ut Sophilus in Androcle, Alexis in Locris, puellæ effuderunt, hęc quidem calidã, illa metaceras. Philemon in Corinthia. Amphis in balneo exclamauit, aquam ferat calidã alter, aut metaceras. Cum Cynicus alia quædam his esset accumulaturus, nouerunt amicissimi uiri inquit Põtianus frigidæ etiã aquæ potus antiqui, uelut in Parasito testatur Alexis:

Aquam uolo profectò gustes, est mihi
Res cum puteo, nam frigidior quàm par fuit
Est intus ille

Mentionẽ fecit Hermippus in Astutis de aqua puteali. His uerbis Alexis niues etiam bibere solitos fuisse antiquos in Sopita testatur;

Laboriosa planta nunquid est homo
Contrarijs utens sibi quàm plurimis?
Aliena amamus, apta nobis spernimus.

Atq;

Atq; his abundamus, tenentes nil propè.
Cibi tributa nec ferentes reddimus,
Aut perperam. Rursus diebus singulis
Optamus ut placentula adsit candida:
Et machinamur inde ius illi nigrum-
Pulchrum colorem tinctor ut configimus.
Potare pręparauimus simul niuem.
Et contrahimus ni cuncta sint calentia.
Acuta uina quęrimus. Bacchamur &
Abyrtacis, nunquid sophis quod dicitur
Verissimum est? non nascier præstantius
Fuit, uel emori cito mortalibus?

Dexicrates in Inscripto, à se ipsis decepti, si ebrius sum ait, & niuem bibo, unguentumq; Aegyptus in ore optimũ facit. Euthycles in Decoctoribus, aut in Epistola:

Aspexit is uenalis an nix sit prius,
Oportet hunc primum fauis & uescier.

Cognouit, & elegans Xenophon potum cum niue in Memorabilibus. Chares Mytilenæus in Historijs de Alexandro declarat quo pacto niuem seruare oporteat, ubi Petrę ciuitatis Indiæ obsidionem percurrit, dicitq; Alexandrum triginta magnas fossas excauasse, quas cũ niue repleuisset, ramos querneos superiniecit, sic enim plus temporis niuem perdurare posse affirmat. uinum ab antiquis frigefieri consueuisse ut frigidius biberent Strattis in refrigeratorijs ita testatur, Vinum calidũ bibere non posset, sed multò magis contrarium in puteo refrigeratum, & niue permistum. Lysippus in Bacchis:

Hermon quid est? quî nos habemus? quid nisi
Hoc quòd pater mihi uidetur desuper
Iecisse se in puteum, uelut uinum solet
Aestate conijci?

Diphilus

Diphilus in Recordatione, Refrigera uinum Doriton. Protagorides libro Comicarũ Historiarum secundo, ubi Antiochi regis nauigationem iuxta fluuium describit, quendam de ipso refrigerandæ aquæ artificio his ita commemorat; Die quidem ipsam in aprico loco ponentes, & quod crassum est, noctu excolantes. reliquam noctis partem in hydrijs fictilibus sub dio in editioribus partibus domus exponunt: per totam deinde noctẽ duo pueri ipsa uasa exteritus irrigant, at diluculo incipiẽte purgãtes, fęcẽq; rursus subtrahẽtes, & tenuẽ ipsam aquã, maximeq; sanitati idoneã facientes, inter paleas hydrias ipsas collocãt, postea illa sic utũtur nullã niuis inopiã cognoscentes. de aqua lacustri meminit Anaxilas in Tibicine, hanc aquam lacustrem à me cõsequereris. Rursus, aqua fortasse lacustris deficit. Apollodorus Gelous mentionem facit de lacu, sicut & nos dicimus in Deficiente, his uerbis:

Cadum timens lacus, putei soluens simul
Cadum, absolutas reddidisti himonias.

Hæc cũ Myrtilus audisset, ego inquit socij cũ Philotarichus sim, nũc iuxta Simonidẽ uolo bibere. Tũ Vlpianus iacet ait apud Antiphanẽ Philotarich⁹ in Omphale hoc pacto: Non Philotarichus sum puella per deos. Alexis in Mulierũ militia Zomotarichũ quendã his uerbis appellauit, hic Cilix est, hic Hippopocles histrio Zomotarichus. quid autẽ sit iuxta Simonidẽ, nescio, non est tibi curę uẽtrose, ait Myrtilus, ut Historias percurras quia gulosus es quidã, ut Asius inquit, poëta ille Samius antiquus, & adulator culinæ. Callistratus Comistorũ libro septimo, ut testatur Simonides poëta, cũ apud quosdã magni caloris tẽpore pranderet, pocillatoresq; cęteris omnibus se uno excepto niuem in poculis miscerent, hoc epigramma ex tempore pronunciauit:

Hac

Hac circuntexit Boreas latera ardua Olympi,
Qui celer huc Thracum de regione uenit.
Hæc hominum pectus mordet sine uestibus, inde
Vita fit in terram Pieriam ueniens,
Illius & nobis partem quis fundat, amico
Nec par est calida pocula ferre uiro.

Illo adhuc bibente quæsiuit Vlpianus apud quem iacet gulosus, & quę sunt Asij poëtæ carmina de Adulatore, poëtæ inquit Myrtilus carmina sunt hęc: ἀπὸ τοῦ ...ισμ.

Erro, senex, claudus, mastigia, uenit & ipse
Cnisocolax, coniux cum tibi pacta Meles:
Iniussus, quia iuris egens, mediusq; locatur
Heros de limo qui male olente ierat.

Gulosus autẽ ita ponitur in Philarcho apud Sophilum

Obsonij certè es uorax, gulosus &.

Ac in inscriptis Concurrẽtibus sic de gula ipsa mentionem facit,

Gula coactus leno mi interanea
Hæc sanguinolenta pręparare præcipit.

Antiphanes etiam meminit de guloso in Bombylio. Quod autẽ uinum dulce antiqui inter edendũ biberẽ consueuerint his uersibus testatur Alexis in Dropida,

Ingressa mox amica, dulce quæ merum
Argenteo fert poculo: quinis erat
Dragmis id, aspectuq; splendidissimum.
Non aut catinus, aut Phiala hęc erat, tamen
Rhytmi utriusq; particeps.

Illata postea fuit placenta ex melle, sesamo, & lacte, quã Romani libum nominãt, tunc ait Cynulcus. implere Vlpiane patrio Chebrodlapso, quod apud nullos antiquorum per Cererẽ scriptũ reperitur, nisi apud Suniæthonem fortasse, & Moschũ tuos conciues, qui res Punicas monumentis literarum tradiderunt.

De

De chondro. Cap. XXII.

κυνόμυια musca canina.

TVm Vlpianus, at cum mihi inquit satis mellitę sit placentæ ô cynomyia, libenter profectò chondro nuces pineas, & oua multa habente uescerer, atq; mysti lenum ferentes date mihi: non dicerem autem mystrũ, quia apud nullum antiquorum ante nos dictum fuit. Obliuiosus certè es uir admirabilis ait Aemilianus, nũquid tu Nicandrum Colophoniũ antiquitatis studiosum', multæq; disciplinæ, admirari soles, quem etiam peperium dicentẽ adduxisti? Hic igitur libro primo Georgicorum Chondri usum declarans, mystrum etiã his uersibus nominauit:

Quum uolucrisue, agniue, uoles, hœdiue parare
Occisi nuper epulas, sit cura legumen
In uasis triuisse cauis: oleoq; rigabis
Illud odorifero, ius feruens protinus hauri.
Suffoca, & imponas tegmen: plus arsa tumescit
Immodicè. tepidam mox hanc effundere mystris
Conueniet.

His ô uir admirãde tacitè Nicãder, & chõdri ipsius usũ, et hordei lixati describit, iubẽs ei agni, uel hœdi, uel auis ius infundere. Legumina igitur inquit in mortario cõtũdito, oleumq; immisceas, & donec coquãtur, subige atq; ex huiusmodi apparatu ius efferuẽs defœcatoria capide frequenter admisceto, neque aliud interim ius inicijas, sed ipsum ex eodẽ haurias, nequid pinguioris iuris efferueat. Postea suffoca dixit efferuens operculo super imposito, quia puls sic ignita intumescit. Tũ demum cum aliquantulũ intepuerit hanc concauis mystris effunde. Hippolochus pręterea Macedonicus in ea epistola quã ad Lynceum scribit, qua cœnam quandã Macedoniam narrat; cæteras omnes quę unquam fa

ctæ

&ae fuerint magnificentia rerum superantem, singulis conuiuis aureum mystrum datum esse commemorat: quando antiquarum rerum uis esse curiosus, & nihil dictum esse existimas, nisi id apud Atticos inueniatur. Quid est per deos id, quod in Operarijs Nicophon antiquę comœdiæ poëta scripsit? nam & hunc mystrorũ mentionem facientem inuenio, ubi Atherinopolis inquit, meripolis, caricopolis, pellipolis, farinopolis, mystripolis, bibliopolis, cribripolis, retipolis, & seminipolis. Qui nam sunt mystripolæ? an non ij, qui uenditant mystra? discens igitur ô bone Syrattice mystri usum, chondro explere, ne imbellis postea sum dicas, & debilis, admiratus sum sanè plurimùm quod cuias est Chondrus, Megarẽsisné an Thessalicus, cuias est, & Myrtilus, non sis percunctatus Cui Vlpianus, à cibis inquit abstinebo, si apud quos chondri nominentur me docueris. Aemilianus, sed nõ tibi inuideo, nam cũ splendidissimum conuiuij apparatum uideam, uolo te chondro saturatum galli legem subire, ut nobis quas epulas esuri sumus significes. Quod hic molestè ferens unde tibi ipsi? non enim uis quiescere quin aliquid ab his sophistis tardè discentibus perquiras. Sed ego tibi inquit Aemilianus sermonem rei huiusmodi percurrã, atq; prius de chondro edisseram, ex Antiphanis Antia his depromptis: Syrus Atticus. πόθεν καὶ τὰ ἐδέσματα

In sportulis quid est amice? dic precor.
Chondrus Megaricus in tribus, nam Thessalus
Haud esse fertur aptus: ipsa punica
Similago longcuicta sed relinquitur.

Qui actus esse dicitur etiam Alexidis, nam paucis apud illũ mutatis reperitur. Alexis in Agricola, Et chõdrus intus multus est Thessalicus Aristophanes in Conuiuis sorbitionem sic chondrum appellauit, uel

chondrum coquens, postea muscam inijciens dedisti sorbere. meminit etiam de similagine, sed testimonia non memoria teneo, Strattis in Homine progrediente Alexisq; in æquilibri. Similaginis genitiuum Strattis in eo actu dixit, horum binorum similaginis filiorum. at edulia sic Antiphanes nominauit in Geminis, gustaui multa bonaq; edulia, bibens tres aut quatuor potiones, lasciuiebam postea cum cibum comedissem, quantum quatuor elephantes. Sed habeat iam finē liber hic inter sermones de edulijs, quandoquidem habet conuersionem, nam ab his quę sequentur cœnę ipsius principium assumemus. sed non prius quàm Macedonicum Hippolochi symposium nobis commemoraris. Quando ita tibi amice Timocrates gratum est, & hanc prouinciam suscipere non recusabimus.

ATHEN.

ATHENAEI DIPNOSOPHISTARVM LIBER QVARTVS.

NATALE DE COMITIBVS VEneto interprete.

De Carani Macedonis conuiuio. Cap. I.

Hippolochus Macedo amice Timocrates discipulus fuit Theophrasti, floruitq; Lyncei, & Duris Samij temporibus, qui sic cum Lynceo conuenerat, quemadmodum ex illius epistolis cognoscere possum⁹, ut si magnifico cuipiam interesset conuiuio, illi diligenter omnia patefaceret, quod & ille rursus Lynceo retribuebat, atq; horũ utriusq; conuiuales epistolę nunc etiã seruantur. Lynceus quidem Lamiæ Atticę tibicinæ conuiuiũ, Demetrio regi cognomento Poliorcetæ, Athenis paratum, declarat, nã Lamia Demetrij fuit amica: Hippolochus uerò Carani Macedonis nuptias describit. incidimus prȩterea in alias Lyncei epistolas, quæ ad eundem Hippolochum scribuntur, quibus Antigoni Reges Veneri sacrificia Athenis celebrantis, patefacit, unà cum Regis Ptolemȩi conuiuio: quas etiam epistolas breui sumus daturi. sed quoniam Hippolochi epistolæ non

O facile

facile inueniuntur, operæpretium fortasse fuerit, ut quæ in his scripta sunt, ego exercitationis, uoluptatisq; gratia tibi percurram. Carano igitur, ut superius diximus, nuptias in Macedonia parante uiginti conuocati uiri ad illas accesserunt, quorũ singulis argẽtea phiala cum primum sederunt fuit donata, coronauerat autem prius omnes strigili aurea, cuius pretium erat aureorum quinq;, quàm in conuiuium ingrederentur. ubi phialarum uinum ebiberunt panis unicuiq; latitudinis æquę in æreo lance arteq; Corinthiaca laborato illatus fuit, auesq; anates, palumbi, anseres, & multa accumulatissimè horũ ciborum copia, quę illi cum lancibus ipsis accipientes omnibus ijs, qui astabant à tergo, præbuere. Plurima deinde alia, multiformiaq; edulia circunferebantur, post quę alter rursus lanx argenteus, in quo magnus inerat panis, anseres, lepores, hœdi, panesq; uariè laborati, colũbę, turtures, perdices, & quodcunq; est uolatilium genus. Hęc etiam inquit dedimus seruis, atq; cum satis cibi sumpsissemus. manus lauimus, illatæ continuo fuerũt coronæ multiplicibus floribus compositæ, in quibus omnibus aureę erant strigiles primis non impares ponderibus, inter hæc narrat Hippolochus quemadmodum Proteas, ex Protea filio illo Lacnines oriũdus. quę per quoddam temporis spatium Regis Alexandri fuit nutrix, erat ualde bibax. Velut etiam eius auus Proteas, qui Alexandri fuit consanguineus: quodq; omnibus prębibebat. Hæc deinde scribit, cum suauiter nos à temperãtia iam defecissemus, tibicinæ, citharistę, & Rhodiæ quædã sambucinę ingrediuntur, quæ mihi quidem uidebãtur nudę, dicebant tamen nõnulli has uestes habere, quæ statim auspicatę abierunt. Ingressæ postea sunt aliæ, quarũ singulæ duas lecythos ungueuto plenas, aureisq; loris reuinctas, attulerunt.

In codicibus manu scriptis est παισὶν nō πᾶσιν hoc est pueris ac ministris

lerunt, hanc quidem argenteã, illam uerò auream, cotylę capacẽ, atq; singulis cõuiuis obtulerunt. Inferuntur postea pro cœna diuitię non mediocres, lanx scilicet argenteus non mediocriter crassus inauratus, quantusq; suis ualde magni amplitudinẽ cõplecteretur, qui intus supinus iacebat, atq; uentrẽ multis bonis auibus plenum superius ostendebat: inerant enim turdi, uulo uę, innumeraq; ficedularum multitudo, & infusi ouorum uitelli, ostrea, & pectunculi, quę singulis deinde in lancibus cocta apposita fuerũt. cum postea bibissemus, hœdũ ferentẽ in alio lance simili, & aureis mystris ornato, rursus accepimus, cũ loci inopiã Caranus animaduertisset, sportulas statim, paniumq; loculos loris elephantinis compositos nobis adferri iussit, quibus uoluptate affecti magno plausu spõsum excepimus, quod hæc uestita etiam nobis traderentur. corona rursus, & aurea dilecythus unguẽto plena, alteraq; argentea pari pondere primis illatæ fuerunt. Hinc cum aliquãtulũ quieuissemus ingrediuntur ij, qui publicè Athenis seruiunt: post hos Ithyphalli, lusores, & quædam mulieres mira facientes in enses pręcipitẽs saltantes, ignemq; ex ore nudæ profundẽtes, accesserũt. His spectaculis absoluti calidiorẽ meracioremq; potũ aggredimur, Thasia enim uina, Mendæa. & Lesbia, in amplis poculis aureis nobis allata fuerũt. Post potum lanx uitreus bicubitali diametro in aureo loculo positus, omni genere assatorũ piscium plenus, infertur, qui singulis postea fuerũt distributi. Cista præterea argentea panibus Cappadocibus plena, ex his quędam ipsi comedimus, quædam dedimus seruis. tum manus lauimus, coronati sumus, & strigiles aureas duplo maiores primis, & alteram bilecythum unguenti, accepimus. Omnibus alijs quiescentibus surgens ex sede Proteas

amplum ſcyphum expetiuit, quem cum uino Thaſiô impleuiſſet, parumq́; aquæ infudiſſet, bibit, hæc ita loquens, qui plurimùm biberit, plurimùm etiam erit lætus. Tunc ait Caranus, quoniam tu primus bibiſti, primus etiam donum habeas ſcyphum, quod erit prę mium, & cæteris bibentibus. his auditis ſurrexerunt & alij decem, & nouem ſcyphos omnes corripientes, atq; alius alium præuenientes inter nos quidam miſel lus ſedens lugebat ſcyphi honore priuatus, quia bibere non poterat, cui Caranus uacuũ poculum nihilominus largitus eſt. uenit interea centum hominum chorus conſonè admodum carmen nuptiale canentium. Poſt hos ſaltatrices, aliæ Nereidum more, aliæ Nympharum indutę, procedente potandi certamine, & hora iã ſubnigreſcente, domum aperiunt, in qua omnia candidis uelaminibus in circulum comprendebantur, quibus extenſis faces per clandeſtinas machinationes apparuerunt: tum ſæpimentis patefactis, Amores, Dianæ, Panes, Mercurij, & alia complura huiuſmodi idola in argenteis candelabris faces prætendentia, uidebantur. Cum nos id artificium admiraremur, apri uerè Erymanthæi in lancibus quadrangula figura, aureis cingulis, & bullis argenteis transfixi, unicuiq; circunferebantur, & quod mirum eſt, cum depreſſi, & capite ob temulentiam grauato eſſemus, cum aliquid eorum quę inferebãtur ſpectabamus, omnes expergiſcebamur, erecti, ut dici ſolet, ſurgentes. Collegerunt igitur pueri in ſportulas, donec in extremo cœnæ receptui cantum eſt, ueluti conſuetudo inualuit: hunc enim Macedonum morem, qui in numeroſis conuiuarum congreſſibus obſeruatur, tu optimè noſti. Cum potum Caranus rurſus incœpiſſet, iuſſit pueros propinationem paruis poculis in orbem circunferre, bibi

mus

mus igitur lætè quasi remediũ quoddã primæ eius meri potionis. Mandrogenes interea pręstigiator à Stratone illo Attico, ut fertur, oriundus, uenit, qui multum nobis risum concitauit: deinde cum muliere quadã, quæ octuaginta annos pertransierat, saltauit, tum ultimę demum bellariorũ mensę accesserunt, atq; omnibus bellaria in sportulis Elephãtinis data sunt, placentæq; Cretẽses ex unoq; genere, & ex tuis Samijs, & Atticis amice Lynceu, eaq; omnia in proprijs ipsis bellariorũ loculis. His ita habitis surgẽtes ac uigilantes per Deos, ob earũ diuitiarum timorem, quos acceperamus, discessimus. Tu uerò Athenis solùm commoratus felices has esse arbitraris, dũ Theophrasti rationes audis, cunilamq;, & erucam: dum inquam bonos panes subcineritios comedis, & Bacchanalia, Chetrosq; spectas. Nos aũt ex cœna Carani pro particulis, diuitias adepti, nunc alij domos, alij agros, alij mancipia emere quærimus. Quod si hæc huiusmodi respicias amice Timocrates, cum quo Græcorum prędictum conuiuiũ conferre poteris? ubi & Antiphanes comicus sic in Oenomao uel Pelope ludens, scripsit, quid Græci apparatus epularũ curiosi, & uoraces facerẽt, ubi caperẽt quatuor paruę carnes obolum? Apud maiores nostros boues integri, cerui, & agni assantur, ac coquus postremò totum assans camelum, ita ut monstrum uideretur, magno regi calidum apposuit. Aristophanes in Acharnensibus ipse etiam Barbarorum magnificentiam declarans hæc locutus est:

Nos hospitatus est, & integros boues
Ex clibano apposuit. quis unquam per deos
Furnaceos uidit boues superbiæ
Opus? uolucrem per Iouem Cleonymi
Hinc triplicem dedit, phenax cui nomen est.

De conuiuio Cotyis. Cap. 11.

ALexandrides in Protesilao, ubi Symposium nuptiarum Iphicratis, qui Cotyis regis Thracum filiam ducebat, carpit, hæc scripta reliquit; nos sicuti dico lautis cœnis excipite, neq; tamen similibus ijs Iphicratis, quæ in Thracia fuerunt, dicunt enim has elegantissimè fuisse paratas, siquidem purpurea stragula in foro etiam substrata fuerunt, usq; ad Vrsam. Hominum uerò squalidos capillos habentium multitudinem infinitam propè butyrum cœnasse ferunt: lebetesq; ęreos maiores fuisse duodecimclinis lacubus, & ipsum Cotym succinctũ, ius in choa argentea ferre, crateresq; gustantem, prius cæteris omnibus ebrium fuisse. Tibia illis Antigenidã cecinisse, Argam cantasse, Cephisodotum ex Acharne citharam pulsasse, atq; odis cecinisse Spartam latam regionem habentẽ, & Thebas septem portas (τὰς ἁρμονίας concentus) mutasse, dotemq; accepisse duo flauorum equorum armenta, scutum aureum. Phialam, Lepastam, niuis gutturnium, ollam milij, uas bulborum duodecimcubitalem, centumq; Polypodas. Hæc ita fecisse Cotym aiunt in Thracia, cũ nuptias Iphicratis celebraret. Sed his multò, & honorificentius est, & splendidius id, quod fit à nostris filijs Herilibus. Qua enim in re domus nostra deficit, aut quibus tandẽ bonis? non myrrhę. Syriæ'ue odores, aut quales sunt Libani, desunt, non species tenerarum placentarũ, panium, amylorum, polyporum, boum intestinorum, pinguedinis, lucanicarum, iuris, betarũ, thriorũ, pisorum, alliorum, apuę, scombrorũ, thrymmatidum, ptisanę, pultis, fabarum, cicercularũ, milij, eruilarum, dolichorum, mellis, casei, choriorum, tritici, nucum, chondri, locustæ assatæ, loligines assatę, mugil elixus,

sepiæ

ſepiæ elixæ, muræna elixa, gobij elixi, thunni aſſati, phycides elixæ, ranæ, percæ, ſynodūtes: aſelli, paſſeres, ſoleæ, monedula, cuculus, aloſę, torpedines, ſquatinæ, fruſta, faui racemi, ficus, placentæ, mala, corna, mala punica, ſerpillum, papauer, pyra ſylueſtria, cnecus, oliuę, fraces, ametes, porri, cępę, phyſta, bulbi, thyrſi, laſerpitium, acetum, fœniculū, lentes, cicadæ aſſatæ, naſturtium, ſeſamum, buccinę, ſąl, pinnę, patellę, mures, oſtrea, pectines, orcyni. His accedit auiū multitudo innumerabilis anates, palūbi, anſeres, paſſeres, turdi, galeritæ, picæ, cygni, onocrotali, cinglus, grues, quæ per hiantē podicem extenſæ, & per latera, frontē poſſent percutere, uinum rū album, dulce, indigena, ſuaue, fumoſum.

De conuiuijs Atticis. Cap. III.

Lynceus Athenienſium conuiuia deridens hæc in Centauro ita ſcribit:

Ad nuptias qui me uocauit ô coque
Rhodius, uocatus ipſe ſum Perinthius.
Noſtrum eſt nec alter Atticis qui gaudeat
Cœnis, profectò eſt Attica iniucunditas.
Apponit ut peregrina lancem maximum,
Lances habentem quinq; paruos, allium hic,
Duos echinos alter, hic conchas decem,
Hic antacæi fruſtulum, hic thrymmatidem
Habet. Comedi donec hæc, alter ſimul
Finiuit illa, donec ille hæc, iſta ego.
Volo fatigari ſimul uir optime
In hoc, at id nullo modo fieri poteſt.
Abſurda quęro, haud quinq; ſunt mihi labra,
Vel ora, picturatus eſt his talibus
Aſpectus, at uentri nihil qui conferat.

Labella concuſſi, nec impleui tamen.
Quid ergo, habes oſtreia multa ? ponito
Lancem mihi horum grandiorem haud altero:
Impoſtum, echinos anne habes ? erit tibi
Lanx alter, hunc mercatus ipſe obolis tuli
Octo, replens ut par, id ergo obſonium
Solum dabis ? cuncti ſimul quo ueſcier
Poſſint eiſdem, non is his, illis ego.

Quum Dromeas paraſitus interrogaretur à quodã, ut Hegeſander Delphus teſtatur, nunquid conuiuia quæ in urbe, an quæ in Chalcide fierent, ſint meliora, procemium reſpondit Chalcidenſium multò melius eſſe eo apparatu qui fit in urbe. Appellauit autem conuiuij procemium & multitudinem oſtrearum & uarietatem. Diphilus in Relinquente coquum quendam ita dicentem introducit:

Quot ſunt tibi numero uocati huc hoſpites
Ad nuptias, ſuntné Attici omnes, optime?
Ex emporióue quidam ? at hoc quid eſt ? pete
Coquum artis, enarrabit is tibi omnia.
Eſt principium illius bonum quidam pater,
Edentium nouiſſe protinus gulam. a
Velut Rhodios ſi conuocaſti, intrantibus
Dato ſtatim lebete raptum feruido
Magnum Silurum, aut Lebiam, nam iſto magis
Lætantur his unguenta quàm ſi fuderis.
Vrbanus eſt modus Siluriſmi: uocans
Byzantios, rigato quaſq;, abſinthio
Suo dapes, quas his uoles apponere.
Bene alliata & ſalſa fac ſint omnia.
Ob piſcium nam copiam qui illos apud
Naſcuntur, hi ſunt ijs cibi gratiſſimi.

Menander in Trophonio:

Acceptionis

Acceptionis cœna fit certè hospitis;
Sed cuius, aut cuiatis? id differt', coquo.
At insulani qualis hic recentibus
Qui piscibus sunt educati: quos neq;
Diuersa salsamenta captant, suauius
Potiusq; edunt inculta. sed contrarium
Optarat Arcas siquis huc accederet.
Condire quęreret, simulq; aromata.
Captatur ollis à mari distans procul.
At Ionici qui congregant opes uiri
Canthaulon, & cibos mouentes inquina
quærunt.

Vtebantur autem antiqui cibis ad aperiendas etiam uenas, uelut oliuis conditis quas colymbadas nominarunt. Vt Aristophanes in Senectute:

Nunquid senex amas amicas dic mihi
Obsecro maturas, adhuc an uirgines,
Quæ sint oliua salsa sicut aspere?

Philemon in Ambiente seu Iusculo,

Apparuit tum paruulus quidam tibi;
Elixus & piscis, simulq; candida
Salsugo, quam nosti nimis pinguis, neq;
Olebat ollam, nec sapores queis erat
Condita: clamarunt uiri hic omnes statim,
Quam per Deos facis bonam salsuginem.

Vescebantur cicadis præterea & cercopis uenarum aperiendarum gratia, Hinc Aristophanes in Anagyro:

Gaudes cicadis per Deos uesci, capis
Tenuiq; cercopas per arua arundine.

Est autem cercopa animal cicadę simillimum, aut paruo turturi, uelut Speusippus libro quarto rerum similium uoluit. Meminit de his Epilycus etiam in ado

lescentulo, & Alexis in Thrasone his uerbis, nunquam tuam ô mulier uidi cercopam, non picam, lusciniam, turturem, aut cicadam. Nicostratus in Ancilla, lanx primus magnis erit Dux, echinum, omotarichũ, capparim, thrymmatidẽ, salsamentũ, bulbũq; habẽs in intrito. Quòd rapas etiam aceto & sinapi cõditas, ut aperirẽtur uenę comedebant, manifestè Nicander libro Georgicorum secundo his uersibus declarauit:

In scripto codice addita uox λαλι στέραν, quare uertendũ: nũquã te loquaciorẽ ô mulier &c.

Vtraphanos duplici cernes consurgere forma
Deinde rapas, hæc longa simul, simul aspera gustu
Surgit in areolis, hanc tu concidito uentis
Extenuans, gratamq; hyemi, & custodibus aptã,
Otia longa domi qui carpunt. fluctibus ipsam
Si calidis spargas, uitam reuocare uidebis.
Radicem concide rapis, pellemq; uirentem.
Purgato paulum sculptas, soliq; reponens
Siccato paulum, quum feruida protinus unda
Fecerit has tumidas, tingens salsugine multà
Mergito. ponderibusq; æquis infundito acetum,
Albaq; musta, tegas intus stringens sale multo.
Mox æquare tibi studium sit, fundito sępe
His uuam passam, & mordentia grana sinapis.
Vtraq; pars fæce si perfundatur aceti
Iucundum salsamentum lacerare parabit
His, quibus haud aderunt mensæ conuiuia lautæ.

Diphilus & Sosippus in Relinquente,

Acetum acutum adest tibi credo puer,
Nam cepimus succum, premam ipsis omnia
Prudenter, optimeq;, siue is acria
Volet comesse, siue folijs uesci ier.
Isti sapores nam senis celerrime
Mouere sensus, torpor his pulsus fugit.
Et quicquid obtusum est, eduntq; suauiter.

Testatur

Testatur Alexis in Tarentinis Athenienses in symposijs tripudiare etiam consueuisse:

Certè tibi:
Hoc est Athenis inclytis uernaculum,
Quòd quilibet saltat statim solum meri
Si sentiatur huic odor. malum refers.
Monstrare posses si repente accesseris
Conuiuium? solet simulque imberbibus
Adesse forte gratiæ quidam decor.
Quum subdolum mihi uidere contigit
Vel Theodotum, uel Paramasynten impium
Qui candidũ improbat, cum Aballumque accidit,
Hunc suauiter ligno profectò infigerem.

Nónne Antiphanes præterea in Cretensibus sapiẽtem quendam Attico more tripudij tripudiantem post cœnam mordet his uerbis?

Non tripudiantẽ manibus hunc Eunuchũ uides? βάκχλον, nequeũtẽ coire.
Haud hunc pudet qui narrat omnibus ferè
Heraclitum, qui solus artem repperit
Docti Theodecti, qui simul scripsit capita
Cum Euripide.

Quibus minus fortasse esset absonum illud inferre, quod apud Heriphum Comicum in Aeolo scriptum reperitur.

Sermo uetus non est pater certè absonus,
Qui uina dicit non uolenti etiam seni
Saltare persuadere.

Alexis in Aequilibri inscripto:

Sine symbolis bibère saltantes uiros
Solùm uidentes, nomen haud obsonij.
Obsonium in cibis habentes Gobium,
Similaginem, locustamque

Atticam cœnã non insuauiter Matron parodus describit,

bit, quam inquit Plutarchus, quia non facilè reperitur, eiusmodi uobis amici declarare nō erit molestum.

Musa mihi cœnas lautas, multásq; recense
Quas Xenocle, rhetor nobis in Palladis urbe
Præbuit. ipse fame multa huc comitãte profectus.
Panis ubi mihi pulcher adest, magnusq; repertus.
Esu persimilisq; amylo, niuibusq; colore,
Quod cupijt pistum Boreas grauis, imbrifer unà,
Ast hominum Xenocles intercursare cateruas.
Constitit ingressus limen, simul & parasitus
Chærephoon uolucri similis gauiæ esurienti,
Ieiunus, doctusq; alienæ accumbere mensę,
Huic portare coqui, mensasq; implere capaces:
Queis assare epulas studium, queis cura culinæ.
Sollicitare, simul producere tempora cœnæ.
Iniecere manus oleri sibi quisq; propinquo.
Hoc ego non contentus eram, sed cuncta comedi:
Asparagos, bulbos, atq; ostrea plena medullis.
Omotarichon & hinc obsonia punica liqui,
Est mihi crinitus spinis proiectus echinus:
Adq; pedes pueri strepuit mox ille uolutus
In puro, primi fluctus ubi littora pulsant.
Conuulsi capitis spinas de uertice multas.
Inde Phalarica uenit quæ Tritonis amica
Est apua, ante genas dura redimita corona.
Quas amat & Cyclops altis in montibus ortus
Conchas ipse tulit, resonantiaq; amyla, quas &
Lympida nutrit aqua, quas saxa comantibus algis.
Grumosa hinc solea, & minio fucata colore
Trigla genas uenit. quam cepi protinus ipse,
Imposuiq; manus: sed nondum uulnera facta
Senserat, ut lęsæ Phœbus medicatur Apollo.
Expulso Stratoclem cum uidi deinde timore

Neptuni

Neptuni domitoris equûm te trigla tenentem
In manibus, placuit subitò mihi gaudia magna
Res tulit, atq; famis bona pars lacerata recessit.
Hinc albis pedibus uenit Thetis edita Nereo
Sepia compta comas, celebris Dea; quæ grauis unà
Piscibus ex cunctis album cognouit & atrum.
Et Tityum uidi stagni teq; inclyte conger
Prostratum in patinis. in mensas ipse iacebas
Congre nouem, post hunc eadem uestigia seruans
Diua uenit niueis anguillaq;. quæ se
Concubuisse Ioui iactat, genus unde ferarum
Est anguillarũ. magna hanc haud uoluere possent
In carrum ex terra duo robora magna uirorum:
Qualis & Astyanax fuit, Antenorq;. fuerunt
Trispithamis cubitisq; nouem lati, caput ulnis
Inde nouem plantæ pedibus distabat ab imis.
Sæpe coquus per tecta iuit sursum atq; deorsum,
Concutiens obsoniferos lances super ipso
Dextro humero, nigræ ollæ hũc quadraginta sequũ
Ollę at in Eubœã tot concessere. statim iris (tur.
Loligo uentosa uenit cita nuncia. perca
Florida, plebeius sequitur simul hanc melanurus.
Qui cum mortalis tamen immortalibus audet
Piscibus esse comes. solum caput abstitit inde
Iratum thunni raptis uictricibus armis.
Quæ statuere Dei cladem mortalibus esse,
Optauere uiri fabri teq; aspera rhina
Plus æquo quæ alimenta refers bona: non ego certè
Carne tua gratam magis inuenisse ualerem.
Maximus hinc affatus eques mugil uenit, illum
Ordine mox sargi bisseni pone sequuntur.
Inter quos amia est ingens secreta profundi
Omnia quę norat pelagi Neptunia serua.

Squillę

Squillę & Olympiaci cantores hinc Iouis adsunt:
Gens gibbosa quidem, multũ sed edentibus apta.
Hinc aurata magis pelagi formosa colonis,
Atq; locusta uenit. armariq; astacus optans
In superum cœnis. conuiuæ his inijcientes
Sæpe manus ori referunt, aliò rapit alter.
Dux erat acer elops, pugnaciq; inclytus hasta;
Quamuis non esset plenus, tamẽ haud minus illũ
Palma petit cupidum gustari. uisus at ille
Ambrosia est, qua uescuntur Dij morte carentes.
Muręnam apposuit portans hinc tegmina mensæ.
Zonam quam gaudens tulerat collaria ponit
In lectum ueniens dracontia magnanimo dum
Accumbit. mox sandalium genus omne dearum
Deposuit. buglossus habet salsuginis undas
Feruentis: turdos iuuenes hinc altiuolantes,
Exesas petras, thyadasq; apponit aquosos.
Hippuri, sargiq; simul, mistimq; siluri
Cõtra aderãt, sparus, & mormur, coquus attulit il-
Apponens calidos, totã nidore domũ qui (los
Perfudit, uesci iussit præsentibus inde.
At mihi sunt epulæ uisæ magis hæ mulierum.
Post alia aggredior, quædam tum forte iacebat
Herba intacta, locus ubi uisus protinus illi
Huc merula ingreditur gustari prompta, nec inde
Abstitit intacta; hanc alij cupiere sodales.
Vt tremuit pernam uidi. mihi dulce sinapi
Tunc aderat propius propellens utile multa.
Gustaui lachrymans quod non cras talia rursus
Aspiciam, sed me quod caseus atq; placenta
Fida manet. sæuus non perstitit ille, coactus
Inde recessisse est plagis laceratus iniquis.
Hunc domat atrum ius, elixaq; uiscera pellunt.

Tresq;

Tresq; decemq; puer tulit ex Salamine feraci
Hinc anates pingues sacrati pignora stagni.
Has coquus apposuit portans ubi multa sedebat
Attica turba frequens, hominũ iunctæq; phalãges.
Norat Chærophoon prius & post ipse uolucrum
Partibus utilibus uesci, melioraq; quę sint.
Nanq; uorabat uti leo, crus palmaq; tenebat
Donec adesset ei redeunti mensa parata
Inde domum rursus. species suauissima chondri,
Quem coxere decẽ menses tresq; Attica quondam
Fictilia, auxilio Vulcani sollicitantis.
Vt cœnę compressus amor, ut lauimus undis
Oceani patris digitos unguenta ministrat
Formosus iuuenis uernis confecta diebus.
Omnibus in dextras alius puer inde coronas
Compositasq; rosis tribuit, duplici ornamento.
Miscetur Bromio crater, & uina bibuntur
Lesbia, plus æquo mox quisq; uir hausit.
Hinc subijt studium mensas posuisse secundas,
Queis super & pyra sunt, & pinguia mala simulq;
Punica, cum gratis Bromij nutricibus uuis.
Inde recẽs aderat quæ amamyxis nomina dicta est.
Horum prorsus ego nihil edi, lenus at illic
Decubui. flauam, magnam dulcemq; rotundam,
Assatam, cereris natam cum deinde placentam
Aspexi ingressam, quis iam queat abstinuisse?
Non mihi si ora decẽ certè, totidemq; manus sint,
Venter & infractus, atq; ærea pectore corda.
Protinus ingressæ meretrices sunt facientes
Admiranda duę, Stratocles has more uolucrum
Expulit, & fecit celeres in cursibus esse.

Alexis ubi in Concurrentibus Atticorum cœnas deridet, hæc ita inquit:

Ego

Ego duos uolo coquos assumere
Doctissimos in ciuitate, quos queo.
Qui Thessalo uiro daturus prandium
Sit, Atticè non conuenit, nec simplici
Cura famem uicisse: oportet singula
His splendidè prandentibus sed ponere.
Sic Thessali sunt splendidis cibis sueti.
Quod etiam Eriphus ita testatur in Scutaro,
Non hęc Corinthus, Lais haud hæc ô Syre,
Non hic cibi iste Thessalorum splendidi
Sunt hospitum, quorum nec expers hęc manus
Quondam fuit.

Qui mendicos delatos in Chionidem fecit, Athenienses scribit ubi in Prytaneo Castori & Polluci prandiū parant caseum, phystam, oliuas maturas, & porros in mensis apponere, uictus antiqui memoriam reuocantes. Solon placentam, comedentibus in Prytaneo, dari iubebat, atq; per festos dies panem his apponi, quippe quod Homerum imitaretur, is enim ubi optimates ad Agamemnonem congregat, miscebatur autem farina inquit. Cum duæ cœnę non admodum antiquæ Athenis fierent, hæc in Academia, illa in Lyceo, atq; coquus ollam ad alium usum quendam in Academiam intulisset, omnes sacrificulos fictile id fregisse narrāt, tā quam non urbana fieret inductio, quòd res huiusmodi procul abesse conueniret, At qui in Lyceo carnē salsam in salsamento pararat, tanquàm improbè desipeset loris cæsus fuit, ut plurimi testantur. Plato libro secundo Reipublicæ ita scribens, suos nouos ciues conuiuio excipit, sine obsonio ut mihi quidem uideris (inquit) uiros conuiuio excepisti, uerum inquam ego, dicis, nesciebam autem quod obsonium salem, oliuas, caseum, bulbos, oleraq;, quæ coctiones in agris habentur,

tur, essent accepturi, ac bellaria certè fic⁹, ciceres, faba, myrti fiuct⁹, castaneasq; illis apponemus, ut apud ignē sub cinere coquāt moderatè bibētes atq; sic uitā degētes (ἐν εἰρήνῃ μετὰ ὑγιείας ὡς εἰκὸς γήραιοι τελευτῶντες ἄλλον τοιοῦτον βίον τοῖς ἐκγόνοις παραδώσουσιν) eandem uiuendi rationem posteris etiam relinquant. Sed iam de Laconicis conuiuijs deinceps est dicendum.

De Laconicis conuiuijs. Cap. IIII.

HErodotus libro nono Historiarum Mardonij apparatus, meminit etiā de Laconicis conuiuijs his uerbis, cum Xerxes è Grecia fugeret uniuersum suum apparatum Mardonio reliquit. Deinde cum Pausanias Mardonij supellectilem ex auro, argento, multiplicibusq; aulæis congestam uidisset, pistores ac coquos, pariter ac si Mardonio cœna esset præbenda, parare iussit: qui cum ea quæ statuta erant fecissent, Pausanias lectos aureos, argenteosq; instratos uidens, mensas argenteas, lautissimumq; cœnæ apparatum, omnia pręsentia est admiratus, tum ridens iussit rursus suis ministris Laconicum parare conuiuium. Hoc parato ridens Pausanias omnes totius Grecię duces ad se conuocauit, quibus accedentibus cœnę utriusq; apparatum ostendit, dixitq;, Vos omnes ô uiri amici conuocaui ut ducis Medorū insaniam patefacerem, qui cum huiusmodi uictus apparatū habeat, ad nos tamen qui talem habemus accesserit. Sunt qui uirum Sybaritem Sparten peterrasse dicant, qui cum in Phiditijs conuiuaretur, meritò profectò robustissimi sunt Lacedęmonij dixit, quisquis

enim sanæ est mentis decies millies mori prius eligeret, quàm huius parcitatis esse particeps. Asserit Polemon in Canathro apud Xenophontem eius cœnæ, quę apud Laconas copis appellatur, meminisse Cratinū in Plutis

Vere ut ferunt quiuis potest ibi aduena
Conuiuium lautum, bonamq; hinc copidem
Qui accesserit sumpsisse?

At in Leschis, phystæ pallis affixę suspenduntur, quas senes mordicus accipiant. Eupolis in Ilotibus, his fiet hodie copis. Copis cœna est peculiaris, sicut & quod dicitur æclum, postea quàm copidem pararunt, scenas struunt prius iuxta Deum, in quibus lecti fiunt ex folijs syluarum, quos tapetibus sternunt: super quibus non ipsius solùm territorij decumbentibus incolis conuiuium præbent, uerum etiam omnibus peregrinis hospitibus illuc accedentibus, Mactant capras in copidibus, & nullū aliud præterea sacrum animal. Carnes unà cum appellato physicillo in portiones distribuunt, qui physicillus panis est, bellario ex oleo melleq; confecto, persimilis, forma tamen magis rotundus. Singulis autem accedentibus caseum recentem, uentrisq; & physcæ frustū præbent: bellaria uerò caricas, fabas, & faselos uirides. Copidem parat ex Spartanis quicunq; alius uoluerit; atq; copides in urbe agunt, & in locis in quibus nutriuntur pueri, puerorum gratia, nutrices enim pueros mares in agros per id tempus exportant, & ad Dianam Corythalliam nominatam, cuius templū est apud dictam Tiassum, in ijs locis qui sunt Cletæ propinqui, copidasq; prædictis similes faciunt. Mactant lactentes etiā porcellos, panesq; furnaceos in conuiuio apponunt. at ęclum dictum, à Doricis quidem cœna nuncupatur, unde Epicharmus in Spe, conuocauit enim te ad cœnam quidam uolens, tu uerò uolens

lens etiam accurristi: hęc eadem in Periallo repetiuit. Illis qui ad phiditiũ accedunt in Lacedęmone post cœnã ęclum afferre consueuerũt, panes in canistro uimineo, atq; singulis carnem apponunt. Eum autem qui partes distribuit, sequitur minister qui æclũ pronũtiat, ac nomen mittentis solet addere. Hæc quidem Polemõ. Cui, contradicens Didymus Grammaticus (appellat enim hũc Demetrius Trœzenius Bibliolatham, ob eorũ commentariorũ multitudinem quę edidit, sunt enim tria millia supra quingenta) ita scribit, Polycrates in rebus Laconicis narrat quod Lacones per triũ dierũ spatium Hyacinthi sacrificiũ celebrant, q ob dolorẽ quẽ ex Hyacinthi morte ceperũt, neq; coronãtur in cœnis, neq; panẽ inferũt, sed bellaria tãtũ, quęq; his sunt similia, apponũt. Neq; Pæana ad Deũ canũt, neq; simile quidpiã introducũt, sicuti in alijs solẽt sacrificijs, sed magna cum molestia cœnantes discedũt. Medio autem triũ dierum die uarium spectaculũ celebratur, conuentusq; fit egregius admodũ & magnus: pueri siquidem citharam in sagulis succincti pulsant, ad tibiãq; canentes, omnesq; chordas in rhythmo anapæsto plectro percurrentes, cum acuto tono Deum concinunt. Alij in equis ornatis theatrum percurrũt, multiq; adolescentum Chori, qui poẽma aliquod uernaculum canunt, ingrediuntur inter quos saltatores immisti deliram motionem ad tibiam cantumq; effingunt. Ex uirginibus istæ quidem in concauitate lignei currus uiminei magnificẽ pręparati uehuntur, illæ uerò in certaminibus iunctorum curruum pompã ducunt, uniuersaq; ciuitas in motu speculationisq; gaudio detinetur. Permulta fiunt hoc die sacrificia. Atq; ciues omnibus quos norunt, suisq; seruis conuiuium exhibent. Neque quispiã est qui sacrificijs non intersit, ita ut tota ciuitas uacua maneat

uniuersis ciuibus ad spectaculum proficiscentibus. Meminit de copide Aristophanes et Philyllius in Ciuitatibus. Epilycus in Adolescētulo, aliquando ad copidem Amyclas uocabor: significat baraces multi admodū ualdeq; suaues, & in partes duodecim diuisi. Placentas luculenter declarans in copidibus apponi cōsueuisse. Nā id baraces significat, non autem lanas, ut uoluit Lycophron, uel placentarum fermenta, ut Eratosthenes: & panes ac ius quoddam egregiè conditū. Cuiusmodi sit copis manifestè in Lacedęmoniorū Republica Molpis ita patefecit; faciūt & copidas appellatas, est autem copis cœna; placenta, panis, caro, olus crudum, ius, ficus, bellarium, lupinus, sed non porcelli, quoniā mane uendūtur, ut Sęus in Laconica Republica testatur, ut Dioscorides libro secūdo de Republica. Aristoclesq; & ipse de Rep. Laconū libro primo. Polemō præterea cœnam apud Lacedæmonios ęclum appellari asserit, omnibus Doricis ipsam sic nominantibus. Sic igitur & Alcman, molæ postea septæ & in Synęclijs: sic cœnas appellat. Et rursus, ęclum Alcmaon parauit. Lacones portionē post cœnam ęclum non dicūt, neq; ea quæ post cœnam dantur in phiditijs, est enim panis & caro, sed hæc epæcla dicuntur, quasi statuti æcli in phiditijs corollaria, atq; uocem ipsam hinc deductā esse arbitror. Dictorū epęclorū non simplex est apparatus, ut Polemon credidit, at duplex, quem enim pueris dare consueuerūt, simplex est & frugalis, nam farina est oleo irrigata, quam Nicocles Lacō eos in folijs lauri post cœnā uesci asserit, unde & folia illa cammatides dicūtūr, ipse uerò placentę, cammata. Quòd autem antiquitus mos fuerit lauri folia ad bellaria conficienda assumere, ita Callias, Dioclesq; in Cyclopibus, testatur, Tu folia cœnæ dissolues, atq; hic ueluti figura est quędam: quæ uerò in uirorum

uirorum phiditia introducuntur, ex quibusdam statutis animalibus parantur, quæ uel unus, uel plures eorum qui his abundant, suppeditant: affirmat Molpis epæclum mattyam etiam nuncupari. De epæclis ita in Laconica Republica scriptum reliquit Perseus, Diuites statim in epæcla mulctat, quæ sunt bellaria post cœnā; pauperibus calamum, uel paleas, aut lauri folia afferre imperat, ut epæcla habeant quibus post cœnam uescantur, fiunt enim farinæ oleo conspersę. Prorsus uerò ueluti parua quędam Respublica. hæc constituitur, nam quem primum accūbere oporteat, quemúe secundam sedem in epæclis occupare, seruatur. His similia scribit etiam Dioscorides. De cammatidibus atq; cammatis ita meminit Nicocles, Posteaquam omnia ephorus audiuit, uel absoluit, uel condemnauit, qui autem uictor euasisset leuiter cammatum aut cammatidum mulctam imposuit, sunt enim cammata placentæ, cammatides quibus cum placētis uescūtur. Dicæarchus in inscripto Tripolitico mentionem facit de cœna phiditiorum his uerbis; Cœnam primùm seorsum unicuiq; appositam, quę nihil cum alio habeat commune, placentæ postea quantum quisq; uoluerit, & potus. Rursus, quando est animus cuilibet, donec accumbit. idē semper ferè est obsonium omnibus caro suilla elixa, aliquando autem aliquid solum, exiguumq; præterea obsonij; quod maximè pondus ut quatuor habeat, atq; pręter id, nihil aliud, nisi ius quod fit ex his, quod sufficiat eos omnes per totam cœnam transmittere, nisi & aliqua adsit oliua, uel caseus, aut ficus. Quare etsi piscem, leporem, palumbum, uel aliud quidpiam simile congiarium cōsequantur, ijs qui iam cito cœnauerint, secunda nihilominus hęc, quę epæcla dicta sunt inferuntur. Conferunt autem singuli in phiditium farinę

in primis tres semimedimnas Atticas, uini Choas undecim uel duodecim, libram insuper casei & ficuum, in obsonium obolos circiter decem Aeginæos. Sphęrius Reipublicæ Laconicæ libro tertio ita de his scripsit: Ferunt autem ilis epæcla etiam phiditę, multiq; ex ijs quæ ipsi emerunt sępius, afferűt simul diuites & panes & quæ ex agris opportuna uidentur. quantum tamen eorum huic cõuentui sufficere posse arbitrentur, nam superuacaneű esse putant plura quàm opus sit parare, quę non esuri sint. Molpis semper aliquid post cœnam inquit ab aliquo afferri consueuit. aliquando uerò à pluribus ea mattya affertur, quam ipsi domi condiderunt, quod epæclum nominat. Ex ijs qui important, nullus quidpiam quod ipse emerit, inferre consueuit, siquidem non uoluptatis gratia, uentrisq; intemperantiæ portant, sed suę ipsorű uirtutis argumentum in uenationibus. Complures sunt etiam qui cum suos greges nutriãt, ex eorű fœtibus lautè cõuiuis impertiãtur, sunt autem mattya, palumbæ, anseres, turtures, turdi, merulæ, lepores, agni, hœdi. Declarant eos coqui semper qui aliquid in medium attulerűt, ut omnes uenationis illius strenuitatem intelligant, atq; in omnes eos liberalitatem. Demetrius Scepsius libro primo Troici apparatus festum inquit apud Lacedæmonios imitationem quandam esse militaris institutionis: locos enim numero nouem esse asserit, qui umbracula uocantur, scenisq; quiddã habent similimum: in quibus singulis uiri nouem cœnant, quæ omnia ex mandato per pręconem pronunciãtur. Habet unaquęque scena conuentus tres, celebraturq; Carneorum festum per nouem dierum spatium. Huiusmodi diætæ asperitatem Lacedæmonij postea soluentes, in delitias conuerterunt: quamobrem Philarchus libro decimo quinto

quinto & uigesimo Historiarum hęc de Laconicis scripta reliquit; Non amplius in phiditia more patrio Lacedæmonij accesserunt, quando tamen accessissent, ijs qui parua tulissent gratia etiam habebatur. Et iterū; Lecti illis ita & magnitudine ornati magnificè, suarietateq; egregiè, ut ex hospitibus nōnulli qui accepti fuerant, cubitum supra puluinaria firmare uererentur. At uerò tenuem lectū prius non uerētes, per totum cōuentus spatium, ubi cubitū semel firmassent, consistebant, Accessit ad dictas delitias quod pocula multa exponūt, cibiq; uariè parati appositi sunt, unguenta præterea multiplicia, uinaq; & bellaria diuersa: quem conuiuij apparatum illi inceperunt, qui regnarunt paulò ante Cleomenem, Areus scilicet & Acrotatus aulicā licentiam imitantes, quos usquadeo gregarij nonnulli, qui eorū tempestate in Spartana Republica. fuerunt cum suis adhuc temporibus uiget, & extulerunt, ut Areus & Acrotatus omnes alios, qui ante ipsos frugalissimi fuerunt, frugalitate superesse appareant. At Cleomenes multum & rerum prudentia excelluit, quamuis esset iuuenis, & quod ad diętam spectat, fuit frugalissimus. Is enim cum tantis rebus præesset, illis demonstrabat quos unà ad sacrificium assumpserat, quod nihil apud illos magis tenue, quàm apud se paratū esset: atq; cum multæ ad eum legationes accessissent, nihil cumulatius quàm consueuerat parauit, sternebatur pentaclinium: at nunquā plus. Quando uerò nulla aderat legatio, triclinium, neq; mandatum per prægustatorem fiebat quis primus sedeat atq; accūbat. Sed primus duxerat senior ad mensam, nisi quempiam is accersisset. Comprendebatur sæpius ferè cū fratre, uel cum aliquo æqualiū accumbere. Adiacebat super tripode uas aheneum aptū refrigerando, ramusq;, & scaphiū argenteum

 duarum

duarũ cotylarũ capax,& cyathus,uas pręterea ad infundendum, neq; potus cuipiam ferebatur nisi prius is poposcisset. Dabatur unus cyathus ante cœnam,isq; tum primùm cum ille annuisset: sic postea & reliqui petebant. Hæc illa erant quæ in populari mensa apponebantur, reliqua uerò ut neq; superessent, neq; deficerent, sed omnibus ita satisfacerenr, ut nulla re pręsentes indigerent. Neq; enim sicut in phiditijs iure tantum & exigua carne parcissimè conuiuas excipi conuenire existimabat, neq; rursus ita exuperare, ut nulla de causa diætæ temperantiam excedendo absumeret: illiberale enim hoc, superbũ illud esse arbitrabatur. Vinũ paulò erat melius ubi adessent quidam. Cum cœnassent omnes simul tacebant, aderat & puer potũ mistũ habens qui poscenribus afferebat. Eodem pacto & post cœnam,neq; plus duobus cyathis dabatur,quod annuenti afferebatur. Nihil omnino audiebatur, at ipse puer apud singulos uersabatur, adhortabaturq; omnes ut hęc quidẽ audirent, illa dicerent,ita ut omnes ad quęsita recurrerent. Antiphanes in actu Principe inscripto cœnas Laconicas irridẽs ita scribit,in Lacedæmone natus es,eas leges serues oportet, uade ad cœnam in phiditia, fruere iure,inducre,bystaces,ne contemnas,neq; alia quæras bona, in eorum moribus sis antiquus.

De Cretensibus conuiuijs. Cap. V.

DOsiadas ita de Cretensibus conuiuijs scribit libro quarto Rerum Cretensium, Lyctij sic communia conuiuia congregant, singuli decimam partem fructuũ eorũ qui adsunt, conferũt ad societatẽ, atq; ad ciui tatis ingressum, quos ij postea qui rebus huiusmodi sunt præfecti in singulorum domos distribuunt, atq; unus-

unusquisq; seruus Aeginæã supra caput fert stateram. Diuisi sunt ciues omnes statim in sodalitates, & mulieri totius conuiuij cura relinquitur, quæ tres aut quatuor ex popularibus in ministerium sibi adsumit, singulos eorum duo serui ligna ferentes, quos calophoros nominant, sequũtur. Sunt autem ubiq; in Creta binę domus in conuiuijs, quarum hanc quidem uirilem, illam uerò in qua hospites dormire solent, cœmeterium appellant. In domo in qua conuiuantur, duæ primæ ponuntur mensæ, quæ peregrinę uocantur, quibus accumbunt ij hospites qui adsunt. Deinde mensæ collocantur aliorũ. Aequa singulis præsentibus apponitur portio, at iunioribus dimidiũ tantũ carnis conceditur, qui nihil præterea ex alijs attingũt. poculũ in singulis mensis aquoso mistũ apponitur, ex quo communiter omnes bibũt, qui communi mensa utũtur. Cum uerò cœnarunt aliud apponitur, at pueris commune miscetur poculũ, senioribus licet etiã plus bibere si uelint. Mulier conuiuio pręest, optimos quosq; cibos ex in mensa appositis capiẽs, ijsq; apponit qui uel armorũ uirtute, uel rerũ prudentia cęteros omnes antecellant. Post cœnam de rebus publicis primùm consultare solent, postea de rebus in bello gestis mentionem faciũt, eosq; laudant qui uiri & boni & fortes fuerũt, iuuenes interim ad probitatem strenuitatemq; simul adhortantes. Pyrgion libro tertio Legitimorũ apud Cretenses in conuiuijs hæc scribit, Cretes sedentes comedũt aptè, cum qua orphanis non cocta in furno opponũtur, tũ quia his iuniores stantes ministrant, tum etiam quoniam cũ laudibus Deis libantes omnibus præsentia impertiuntur. Distribuũt filijs patrũ sedentibus dimidiũ eius quod uiris appositũ est. At uerò ut orphani ęquam portionem sortiantur, apponuntur illis non cocta in

P 3 furno

furno iuxta mistionem singulorum legitimorum. Aderant & peregrinæ sellæ, & ex dextera parte tertia mensa, uirorum locum ingredientibus, quam peregrini Iouis, peregrinamq; uocitabant.

De Persarum conuiuijs. Cap. VI.

SCribuntur hæc ab Herodoto ubi Græcorum Persarumq; conuiuia inter se confert; Eum præcipuè diē supra reliquos omnes uenerari Persarum legibus sancitum est, in quo quisq; natus est: in quo etiā plura conuiuia parari dignū esse arbitrantur, in quo & qui sunt diuites bouem, asinum, equū, & camelum totos in fornacibus assatos apposuerunt. At pauperes oues exiguas apponere solent, paucisq; cibis utuntur, multisq;, at ijs non bonis bellarijs. Atq; ideò factum est ut Græcos dicant Persæ ubi conuiuantur etiam famescentes cessare quia nihil his memoria dignum post cœnam afferatur: quod si afferatur quid bonum, non etiam cessare. uino abunde utuntur, neq; illis ex opposito alicuius aut uomere licet, aut meiere. Hæc ita obseruantur. Cum facti sunt ebrij de rebus eorum maximè serijs consulere consueuerunt, quod autem consultantibus placuerit, id die postero ædium præfectus ieiunis, ubi consultatu ri conuenerunt, proponit, quod si ieiunis etiam placuerit, tunc id perficiunt, sin autem, omittunt. Rursus uerò de quibus ieiuni consultarunt, ebrij decernūt, De regum Persarum delitijs ita in Agesilao scriptum reliquit Xenophon; Quid Persarū rex suauiter bibat, multi totum terrarum orbem peragrantes inquirunt, atq; infiniti propè quid suauiter comedat machinantur, quot autem sunt qui ut dormiat indagant, nullus profectò est qui dicere possit. Aegesilaus autem quia uir-

stren-

strennuus erat, omne quod cōtigerat suauiter & bibebat & comedebat, & ad commode dormiendum quiuis locus erat peropportunus. At in Hierone ubi de ijs delitijs agit quæ Regibus, & de ijs quæ priuatis, parabantur, hæc scripta reliquit, Noui inquit Simonides ita uulgus iudicare, nos suauius quàm priuatos & bibere, & edere, quia uidentur hi suauius edere si nobis apposita cœna uescerentur, quàm ea quæ sibi apponitur, sed solitos cibos posse superare id præcipuè uoluptatē præbet, quare omnes homines festa suauiter expectant, præter Reges, his siquidem lautissimè semper paratæ mensę nullum possunt per festa augmentum accipere: ex quo fit ut ex spe huius uoluptatis primū excidentes, minus habeant quàm priuati. Postea illud bene noui inquam, quod & tu sæpius expertus es, quòd quantò plura præter necessaria apponuntur, tantò citius ciborum incidit satietas, quare eo ipso edendi tēpore is cui multa apponūtur minus ijs habet, qui mediocriter uiuūt. Sed certè inquit Simonides eo ipso temporis spatio, quo animus cupit multò magis hi lætātur, quibus lautissimi apparatus apponuntur, quàm illi quibus frugalissimi. Theophrastus in libro de Regno ad Casandrum (si modo legitimū est ipsius commentariū, multi enim Sosibij esse arbitrātur, in quod Callimachus poeta elegiacum epiniciū composuit,) Persarum Reges scribit magnā argenti copiam per præconē proponere solitos ijs, qui nouam aliquā uoluptatē inuenissent. Theopompus libro Historiarū trigesimo quinto Regem asserit Paphlagonum Thyn dum cœnaret centū ex omnibus in mensa appofuisse à bobus incipientē, & captiuū adductum ad Regem, atq; in custodia seruatum, mox rursus ea nihilominus splendidè uiuentem, apponere. Quam rem cum audisset Artaxerxes dixisse aiunt

quod

quòd hic sibi uiuere uidebarur tanquam cito moriturus. Idem Theopompus libro quarto decimo Rerum Philippicarum cum Rex inquit ad aliquos, quibus imperat accedit, uiginti talenta in eius cœnam, aliquando etiam triginta, absumuntur. Hi uerò multò etiam plura absumũt, unicuiq; enim ciuitati pro ipsius amplitudine, ueluti tributũ, antiquitus cœnam parari est iussum. Heraclides autẽ Cumanus qui Persicas res scripsit, libro secundo inscriptorũ apparatuũ, qui seruiũt inquit Persarum Regibus cœnantibus loti omnes, sumptuosasq; uestes habentes, seruiũt, atq; dimidiũ ferè totius diei in cœnę studio uersantur, Ex his qui cœnant cum Rege, alij cœnant extra, ita ut omnibus intueri uolentibus liceat, alij intus cum Rege, sed neq; hi tamen cum ipso cœnant. At duo sunt inter se opposita domicilia, unũ in quo Rex prandet, alterum in quo cõuiuę, atq; eò Rex aspicit per portæ operimentum, illi autem Regem non uident. Accidit tamen aliquando ut omnes diebus festis in eodẽ loco cœnent, quo tempore & Rex in magno palatio. Quando Rex ipse conuiuium exhibet (quod sæpe quidam facit,) duodecim sæpius sunt Regis conuiuę. Atq; quando cœnãt, & Rex ipse solus, & conuiuæ, hos quispiam ex Eunuchis aduocare solet, qui cum uenerint unà cum illo bibunt, at non tamen etiã idem uinũ, hiq; humi sedentes, ille in thoro pedes aureos habenti accũbit. Mox cum ebrij fuerint, discedunt. Sæpius Rex solus & prandet & cœnat, quamuis aliquando unà mulier cœnet, & nonnulli filiorum. Post cœnam pellices canunt coram illo & tripudiant, unaq; incipiente aliæ simul cunctæ canentes hanc subsequuntur. cœnam eam quę Regis appellatur, fama quidem est esse splendidam, sed si diligentius perquiratur, studiosè seduloq; ordinatam esse, &

eodem

eodem pacto multis potentibus Persarum apparari, inueniemus. Regi mille uictimæ eodem die mactantur, inter quæ sunt equi, cameli, boues, asini, cerui, & plurimæ oues, multæ sunt & aues quæ absumuntur passeres Arabici, sunt enim magna animalia, anseres, & galli, ex quibus moderatè singulis Regijs conuiuis apponitur, quorum unusquisq; quod ex prandio reliquũ fuerit, aufert. Maxima pars horum ciborũ uictimarumq;, quas Rex nutrit, in stipatorum scutatorumq; aulam deportatur, ubi omnia intueri licet. Partes carniũ panumq; æquas facientes distribuũt: nam sicut stipẽdiarij milites stipendiũ æs in Græcia, ita isti uictum à Rege accipiunt, qui pro stipendio dari illis consueuit. Aliis item Persis qui sunt in principatu constituti frequentes cibi in mensa apponũtur. Postea quàm cœnarunt conuiuæ, singulis seruis ciborũ in mensa relictorũ (relinquũtur autem carnes complures, & panes) portionem distribuit is qui mensæ est præfectus, quàm illi sumentes per totum diem habent nutrimentũ. Accedũt ad Regem conuiuę honorificentissimi ad prandiũ solùm, ut excusationem consequantur, ne bis cogantur accedere: qui & ipsi conuiuas excipiunt. Scribit Herodotus libro septimo eos Gręcos qui Regem exceperũt, Xerxiq; cœnas præbuerunt, in tantas calamitates incidisse, ut extorres esse demũ necesse fuerit: cũ uiris Thasijs suarũ ciuitatũ, quę sunt in Epiro, impensis Xerxis exercitum excipientibus, cœnumq; præbentibus. Antipater, ciuis quadringenta talenta absumpsit; argentea enim aureaq; post cænam, apponebantur. Quare si bis Xerxes in eadem ciuitate comedisset, prandiũ simul sumens, extorris illa ciuitas continuò efficiebatur. Hæc ita inquit idem autor libro nono Historiarũ, Regiam cœnam Rex ipse proponit, quę semel tantum singulis

annis

annis paratur, eoqúe die quo Rex natus est, quæ cœna Persatum quidem Idiomate Tycta, at Grçcè Annuum appellatur. Tunc caput solum purgat, Persisqúe mittit munera. Alexander uerò Magnus cum frequenter unà cum amicis cœnaret centũ minas uno die absumebat, circiter sexaginta aut septuaginta amicis apud eum cœnantibus, ut Ephippus Olynthius in Commentarijs de commutatione Alexandri Hephæstionisqúe testatur. At Rex Persarum cum quindecim millibus uirorum cœnabat, atque quadringenta talenta in cœnam absumebat quæ pro Itala pecunia sunt quadringenta ducentæq; myriades: quæ si in quindecim millia hominum diuidantur, singulos homines circiter centum & sexaginta nummos Italicos absumpsisse continget, ita ut æqua sit hçc impensa illi Magni Alexandri, is enim centum minas ut Ephippus asserit, absumpsit. Menander autem maximè cœnç sumptum ita in Ebrietate talentum connumerauit:

Mactamus haud simillimè atq; uendimus
Quando Deis summis id emptum creditur?
Drachmarum nouem duco duarumq; & decem,
Vnguenta, saltatriculas, tibicinas
Has, caseum, thasiumq;, mel, cumq; his simul
Anguillas, ut talento nil desit prope.

Quasi supremæ alicuius impensæ talentum nominauit. Et in Moroso sic ait:

Vt sacrificant fures
Lectos ferentes, pondera, haud Dei quidem
Causa, sed ipsorum popanum, thus & pium,
Quod cepit in flammas Deus. sed hi latus
Summum Deis, bilemq; ponunt, cçtera
Mox deglutiunt ipsi.

Phi-

Philoxeni Cytherij cœnã prætermisi in hoc loco, quod eam ut ingenuè fatear minimè intelligo.

De cœna Cleopatræ. Cap. VII.

SOcrates Rhodius libro tertio de Bello intestino ita Cleopatræ illius, quę ultima regnauit in Aegypto, Antonioq; Romanorum Imperatori in Cilicia nupsit, conuiuium describit, Cum Cleopatra obuiam Antonio in Cilicia iuisset, Regiũ ei conuiuium parauit, in quo omnia erant aurea, magnificeq; & gemmis ornata, & artificio laborata, erant inquit præterea parietes purpureis aureisq; uelaminibus obtecti. Hęc cum triclinia duodecim strauisset, Antonium cum his, quos uoluit Cleopatra, conuocauit, qui cum aspectus magnificentiam admiraretur, subrisit Cleopatra, atq; omnia ei se largiri inquit, Antoniumq; rursus cum amicis & ducibus suis in diem posterũ ad cœnam inuitauit, cum multò splendidior, honorificentiorq; hic conuiuij apparatus uisus esset, effecit ut prima illa exigua friuolaq; uiderẽtur, deinde rursus hæc Antonio donauit. At thorum in quo quisq; ducũ consederat, & calices sicut etiã sellas omnibus distribuit, auferreq; iussit. Cum uero discederent, ijs, qui dignitate essent cõstituti, lecticas unà cum ferentibus, reliquis aũt equos argenteis ornamẽtis paratos, donauit. Omnibus pueros Aethiopes qui candelabra ferrẽt assistere iussit. Quarto postea die magna precia, ut flores coẽmerentur, tradidit, pauimentaq; ad cubiti altitudinẽ (arboribus) retibus circumuolutionibusq; extẽsis substrata fuerũt. Ipsum pręterea Antoniũ narrat cum postea Athenis cõmoraretur pontẽ tumultuariũ insignem excitasse super theatrũ, uirenti ornatũ materia, ueluti in antris Bacchicis fieri cõsueuit, super

quo

quo cum tympana, pelles ceruinas, multipliciaq; alia ludorũ Dionysiacorũ genera iniũxisset, unà cũ amicis solitũ esse mane accũbere atq; bibere: ministrantib⁹ ei his recitatoribus, q freqẽtes ad Græcorũ spectaculũ accersiti uenerãt. Trãsibat etiã aliquãdo (ut is asserit) in arcem cũ lãpadib⁹, ex tectis uniuersa Athenarũ ciuitate faces præferẽte. Atq; ex eo tempore se ipsum Dionysium per uniuersas ciuitates celebrare præconibus imperauit. Gaius autem Imperator, qui ob id quod in castris natus esset, Calligula est cognominatus, non solùm nouus Dionysius dicebatur, uerũ etiam Dionysiacũ ornatum indutus incedebat, atq; ita ornatus leges dicebat. Si quis autem ad hæc quę ante nos fuerũt respiciat, rem profectò dignam existimabit, ut Gręcorum paupertas ametur, cum Thebanorum præcipuè cœnas ante oculos sibi posuerit, de quibus Clitarchus in libro primo, ubi res gestas Alexandri narrat, scriptum reliquit, quod omnis eorum opulentia post effossionẽ ciuitatis, quæ facta fuit ab ipso Alexandro, ex quadringentis & quadraginta talẽtis esse reperta fuit, & quod animo erant abiecto, quodq; ad uictũ pertinet, uoraces, quippe qui thria in cœnis, pisciculos, apuas, intestina, farcimina, laterũ carnes, fabamq; elixam apponãt: quę etiam Mardonio, alijsq; quinquaginta Persis Autamn⁹ Phrynonis in conuiuium prębuit: quod tamen scribit Herodotus libro nono cum diuitiarum magnificentia paratum fuisse. Existimo sanè quòd neq; Græci superfuissent, neq; opus fuisset ijs in bellũ apud Platęam parari, quoniã ab huiusmodi cibis iam cõsumpti fuissent.

Scriptus codex habet σπαράττεσθαι, dilaniari lacerari, loco παρατάττεσθαι

De cœna Arcadica. *Cap. VIII.*

ECatæus Milesius libro tertio Genealogiarũ, placentas, carnemq; suillam Arcadum cœnas esse scribit, Harmodius

Harmodius uerò Lepreates in libro de legitimis apud Phigaliam, qui declaratus eſſet inquit apud Phigalios ciborum præfectus, tres Choas uini, farinæ medimnū, caſei quintam minæ partem, reliquaq; quę ad condienda ſacrificia ſpectabant, afferebat. Ciuitas autem utriq; Choro oues tres, coquum qui hydriam ferret, menſas, ſubſelliaq; ad ſedendum, omnemq; apparatū huiuſmodi præbebat, pręter uaſa coquinaria, quæ Choragus ſuppeditare conſueuerat. Erat hęc cœna, caſeus, phyſta, placentaq; pro legis conſuetudine in ęreis caniſtris, qui apud nonnullos Mazonomi dicuntur, quod ex uſu ſibi cognomen aſſumpſerunt. Vnà cum placenta & caſeo inteſtinum ſalemq; comedebant. Cum uerò iuſta perſoluerēt, & mos erat ſingulis ut paulum ex fictili cum ſonitu biberent, atq; is qui afferebat, bene cœnes nunciabat. Ius poſtea & pericōma in commune apponebatur, atq; duas carnes ſingulis promptas tradere mos erat. Lege ſancitum erat in omnibus quidem conuiuijs, at in ijs præcipuè, quę Mazones dicuntur, (ad hoc enim uſq; tempus Dionyſiacus conuentus id nomen ſeruauit) iunioribus cōuiuantibus robuſtius ius infundere, & placentas, & panes apponere, qui mos & generoſus eſſe putabatur & maximè uirilis: erat enim admirandus ſummæq; dignitatis apud illos is, qui multum comedebat. Poſt cœnam manibus illotis, ſed buccellis abſterſi fœdera inibant, atq; omnes magdaliam auferebant, quod quidem ob nocturnos in biuijs timores faciunt. Poſt huiuſmodi fœdera Pœan ſtatim canitur, at cum Heroibus ſacrificānt, magnificum opiparumq; conuiuium celebratur, omneſq; conuiuantur cum ſeruis, at pueri nudi in conuiuijs ſuper lapidibus apud patres eorum ſedentes, cœnant. Theopompus rerum Philippicarū libro quadrageſimo ſexto ita ſcribit,

Q dominos

dominos & seruos Arcades in conuiuijs excipiunt, unamq; omnibus mensam parant, & cibos eosdem omnium in medio solent apponere, idemq; poculum omnibus nulla controuersia miscere.

De cœna Naucratitarum. Cap. IX.

INualuit hęc consuetudo apud Naucratitas, ueluti Hermias libro secundo de Apolline Grynæo testatur, ut in Prytaneo natalibus Dionysiacis, Vestæq́ue Prytanitidis cœnent, & Apollinis Cumęi tempore conuentus omnes albis stolis induti ingrediẽtes, quas nũc etiam Prytanicas uestes nominant, ac declinati in genua recumbunt, Deos sibi conciliantes donec sacer præco patrias preces peragit. His absolutis omnes declinati duas cotylas uini singulatim capiunt, pręter sacerdotes Apollinis Pythij & Dionysij: hi enim utrique uini, aliarumq́ue rerum duplices referunt portiones. Apponitur singulis præterea panis purus in latitudinẽ extensus, super quo & alius adest panis quem Clibanarium uocant, caroq́ue suilla, lanx hordei, uel oleris si quid sit tempestiuum: oua duo, casei frustum, caricæ, placentaq́ue & corona. Quod si quis cum sacrificaret quidpiam præter hæc pręparasset, mulctabatur à magistratu. Neq; his qui in Prytaneo comedunt, quidpiã inferre licet, sed ijs solis uescuntur, reliquias q́ue suis familiaribus exhibent. Cęteris uerò diebus omnibus totius anni licet uncuique eorum, qui in Prytaneo pascuntur, siquis in Prytaneum ad cœnam ingredi uoluerit, accedere, quamuis olus quidpiam, uel legumina, aut salsamentum, siue pisces, exiguum ue frustum carnis suillę, atque cum his uini cotylam assumpserit. Mulieri ingredi in Prytaneum non licet, nisi soliti tibicinæ, neque matula rursus in Prytaneum infertur. Siquis ex Naucratitis nuptias celebrarit,

rit, oua, placentæq; mellitæ inferri prohibetur, sicut in nuptialibus legibus scriptum reperitur, quarum rerum quænam sit causa, iustum profectò uideretur ut nobis Vlpianus patefaceret.

De cœna Aegyptia. Cap. X.

Lynceus in rebus Aegyptijs, ubi cœnas Aegyptiorum Persicis anteponit: cum expeditionem fecissent inquit Aegyptij contra Ochum Persarum Regem, & postea fusi fuissent, atque captiuus eorum Rex ductus esset, benignè admodum ad cœnam eum Ochus cōuocauit, cumq; apparatus splendidus factus fuisset, risit Aegyptius quasi parcè uiuerent Persarum Reges, tunc si uis inquit ô Rex quo pacto potentissimos Reges uiuere oporteat cognoscere, impera ijs qui mei coqui olim fuerunt, ut Aegyptiam tibi cœnam parent, quę ubi ex Regis mandato parata fuisset, gauisus est certè Ochus ea cœna, tum te malum inquit ô Aegyptie male dei perdant, quando cœnas huiusmodi relinquens conuiuium appetisti frugalius. Quales fuerint Aegyptiorum cœne docet nos Protagoridas libro primo de Daphnicis certaminibus ita scribens, Tertia cœnarum ratio est apud Aegyptios non positis mensis, at lancibus circum latis.

De cœna Galatarum. Cap. XI.

Mos est apud Galatas ut panes complures fractos fusim in mensis apponant, ut Phylarchus libro sexto testatur, carnesq; ex lebetibus excerptas, quas nullus prius gustare audet, quàm Regem uiderit aliquid attingere appositorum. Narrat idem postea

Philarchus libro tertio Ariamnem, qui ditissimus erat Galatarum, pollicitum fuisse se omnibus Galatis per anni spatium epulas esse traditurum, atq; hoc ita perfecisse. Per opportuna primùm uiarũ loca pro regione in statiuis excepit, in quibus ex arundinibus, calamis, uiminibusq; scenas circiter quadringentos homines, uel etiam plures, si locus ita ferret, capientes facere aggressus est: tunc ex ciuitatibus & uicis, quæ futurum erat ut confluerent, multitudinem excipere cœpit, atq; hic multiplicibus carnibus plenos magnos lebetes constituit, quos ante annum, & quàm id facturus esset, fabris ærarijs ex ciuitatibus accersitis facere iusserat. Postea sacrificia taurorum, suum, ouium, aliorum iumentorum singulis diebus multa persoluit, uini dolia, farineq; irrigatæ magnam copiam parauit, ita ut non solùm ij inquit Galatæ qui ex uicis ciuitatibusq; conuenerant his escerentur, uerum etiam omnes qui accedebant externi non prius à pueris detinentibus dimittebantur, quàm simul sumpsissent.

De cœna Thracum. Cap. XII.

DE cœnis autem quę à Thracibus parabantur meminit Xenophon libro sexto Ascensus, ubi symposium apud Seutham Regem ita describit: Cum omnes cœnam accessissent, quæ in circulo sedentibus erat parata, omnibus tripodes continuò illati fuerunt, qui circiter uiginti aderant carnibus diuisis pleni, atq; panes fermentati magni transfixi carnibus assistebant, semper autem mensæ externis maximè apponebantur, erat enim huiusmodi consuetudo, quam primus Seuthes confirmauit, cum appositos panes capiens minutim cõfringeret, atq; ad eos iaceret quibus sibi placuisset &

carnes

carnes eodem modo. Tantumq; sibi asseruauit quantum ad gustandum sufficeret. Hunc reliqui secuti sunt omnes apud quos positæ erant mensæ. Arcas autem quidam Arystas nomine, quod strenuus erat edendo, proijcere quidem desijt, at cum tantum cepisset panis, quantum ad trium semodiorum magnitudinem accederet, cumq; carnes intra genua sibi posuisset, ita cœnabat. Cornua uino plena circunferebantur, omnesq; ea capiebant, Arystas uerò cum ad ipsum pocillator cornu ferens accessisset, Xenophontemq; non amplius cœnantem uidisset, da hęc illi ait, quoniam ille otiosus est, at ego nequaquam, qua ex re ortus est risus non mediocris. Cum potus autem procederet, ingressus est uir quidā Thrax qui equum album habebat, tum cornu plenum capiens præbibo tibi inquit ô Seutha, & hunc equum largior, super quo quicquid uolueris persequendo accipies, neq; si secedes hostes unquam timebis. Alius puerū introducens sic præbibens donauit, alius eius mulieri uestimenta. Tum Timasion præbibens argenteam phialam, & decem minarum tapetem attulit. Surrexit Gnasippus quidam Atheniensis, atq; optima est ea inquit consuetudo antiquitus obseruata, ut qui habent, Regi honoris gratia conferant ijs autem, qui non habent, Rex ipse largiatur. Surrexit autem dacter & Xenophon cornuq; excipiens inquit, ego me ipsum tibi largior ô Seutha, meosq; hosce socios fidos fore, quod nullum inuitum confirmare intellige. Ac nihil nūc petētes adsunt omnes tua caūsa laborare, periclitariq; parati. Tunc simul assurgens Seuthes bibit, & eum qui post ipsum aderat cornu inspersit. His ita habitis Cerasuntæi tibijs buccinisq; ex cruda pelle bubula confectis signum dederūt, rhythmos & quasi magaden buccinantes.

De cœna Celtarum.
Cap. XIII.

POsidonius Stoicus in ijs Historijs quas composuit, cum non multum aberraret ab eo studio philosophiæ quod elegerat, multa & legitima & assueta apud multos describens: Celtę inquit Choas apponunt fœnum subijcientes, super ligneis mensis paulum à terra elatis: quorum cibus est panes quidem perpauci, at plurimum carnis elixæ, uel super carbonibus, aut in obeliscis coctæ. Quibus eleganter quidem, at leonum more manibus ambabus integra membra diripientes mordicantesq; uescuntur: quare si paulo difficilius quidpiam diuelli oporteat, id paruis quibusdam cultellis, quos singuli in uaginis appensos ferunt, dissecantes comedunt. Nonnulli autem eorum qui apud fluuios habitant, aut intimo exteroq; mari finitimam regionem incolunt, piscibus etiam uescuntur, quos cum sale, acero, cuminoq; coctos comedunt. Hæc in pocula etiam solēt inijcere. Olei, tum ob eius penuriam, tum etiam quia rarò utentibus insuaue uidetur, nullus est usus. Cum uerò plures simul cœnant, circularibus mensis utuntur, medius est optimus ac fortissimus, ueluti chori totius princeps, qui alios uel rerum bellicarum experientia, uel generis nobilitate, uel diuitiarum splendore antecellat. At qui proximi, ex utraque parte illi assident, ex uirtutis, ac reliquarum rerum præstantium excellentia locum hunc consequuntur. Armigeri scuta ferentes à tergo assistunt, stipatoresq; coràm circulatim sedentes ueluti domini & ipsi conuiuantur. Illi qui potum ministrant in uasis cado similibus uel fictilibus, uel argenteis, circumferunt: nam lances etiam habent eiusmodi inquibus

cibum

cibum apponunt, alij æreos, alij ligneos caniſtros intextos. Quod bibitur à diuitibus, uinum ex Italia, Maſſiliáue, regione delatum, quod eſt non miſtum, quamuis modicũ aquæ aliquando infundant (παρὰ δὲ τοῖς ὑποδεεστέροις ζυθὸς πύρινος μετὰ μέλιτος ἐσκευασμένος A tenuioribus potio ex tritico & melle cõfecta bibitur) & à multis purum dercoma nuncupatur. Abſorbent paulatim ex eodem poculo non amplius Cyatho, quod quidem faciunt frequentius. Circũfert puer in dextras & ſiniſtras, ſic quidem miniſtrant ac Deos in dextram conuerſi uenerantur. Prẹterea ubi Poſidonius diuitias Luernij patris Bitytis, qui à Romanis interfectus fuit, cõmemorat, hæc ita narrat, cum multitudinis gratiam uenaretur, ferebatur in curru per agros, aurumq́; & argentum ijs Celtarum myriadibus ſeminabat, qui eum ſequebantur. Septumq́; ſtadiorum duodecim quadratum fecit, in quo magnifica torcularia potus impleuit, tantamq́; ciborum copiam comparauit, ut per multorum dierum ſpatium uolentibus ac ingredientibus, paratis cibis ueſci liceret, qui nullo interuallo adminiſtrabantur. cum ſtatutum conuiuiorum diem is finiuiſſet, poëtam ait quendam barbarum tardiuſculum acceſſiſſe, atq; obuium eius amplitudinem ceciniſſe, conqueſtumq́; eſſe quòd paulò ſerius acceſſerit, hunc eius cantu delectatum auri loculũ petijſſe, atq; ei accurrenti obieciſſe, quem cum ille accepiſſet, cecinit rurſus, quod quacunq; hic curru uehebatur, terræ ueſtigia aurum beneficiaq́; hominibus producunt. Hæc in libro uigeſimo tertio ſcripta reperiuntur.

De Parthorum cœna. Cap. XIIII.

AT libro quinto Parthorum cœnas his uerbis declarat, Qui amicus dicitur, menſa quiden non uti-

titur communi, at humi subsidet Regi in sublimi thoro accumbenti, atq; more canum ijs uescatur cibis qui ab ipso Rege proijciũtur. Sæpius etiam uel minima de causa ab extensa illa in terra cœna distractus loris tessellatis uirgisq; cæditur: atq; cum factus est sanguinolentus humi pronus procũbens tanquam benefactorẽ, uerberonem cogitur uenerari. At in libro sexto, ubi de Seleuco Rege narrat, qui cum in Mediam uenisset, bellumq; Arsaci Regi intulisset, ductus est captiuus ab ipso Barbaro, multumq; temporis apud Arsacem uersatus Regiè tractatus est, hęc ita scribit; Mos est apud Parthos ut in cœnis Rex Thronum in quo solus sedet, alijs & sublimiorem habeat, & separatũ: mensaq; soli ponatur Barbaricis epulis iacentibus onusta. Libro postea quarto Historiarum, ubi de Heraclione Berœœo narrat, qui ab Antiocho Rege Grypho cognomento ita adductus fuit, ut paulũ defuerit quin Euergentem de Regno deiecerit, hæc scripta reliquit; cum circiter mille milites ad cœnã conuocasset, discumbere fecit eos humi sub dio, quæ cœnã erat magnus panis & caro. Potus uinum mistum frigidæ aquæ simillimũ uiri autẽ ministrabãt, ensiferi, silentiumq; aderat compositum.

De Romanorum cœna. Cap. XV.

SCribit idem autor libro secundo quòd in Romanorum ciuitate in templo Herculis cõuiuantur, ubi is qui triumphat statuto tempore cœnat, Herculeus adest conuiuij apparatus. Potio mulsum administratur, atq; cibi sunt magni panes, carnesq; fumosę elixæ, & nuper iugulatorum uictimarum carnes assatæ multę.

De

De Tyrrhenorum Indorumq; cœnis. Cap. XVI.

INualuit apud Tyrrhenos huiusmodi consuetudo, ut singulis diebus bis mensæ lautissimæ parentur, lectiq; floridi, & uaria pocula argentea, magnaq; formosorum seruorũ multitudo astat, qui sumptuosis uestibus sunt induti. Timæus libro primo Historiarũ nudas etiã seruas ait donec creuerint apud ipsos Tyrrhenos ministrare solitas. At Megasthenes libro secundo Rerum Indicarũ morẽ esse apud Indos scribit, ut singulis Indis mensa cœnantibus apponatur, quæ scrinijs est simillima, super qua catinus aureus imponitur, in quem Oryzam prius coctam, sicut chondrum quispiam coqueret, inijciunt. Mox obsonia complura Indico more laborata imponunt.

De cœna Germanorum, & certaminibus conuiualibus. Cap. XVII.

GErmani uerò prandium habẽt carnes membratim assatas, & lac, uinumq; bibunt non mistũ, ueluti Posidonius libro trigesimo attestatur, atq; nonnulli ex Campanis singulari certamine inter conuiuia digladiantur. Nicolaus autem Damascenus unus ex peripateticis philosophis in decima historia post centesimam Romanos testatur his uerbis inter cœnandũ gladiatores inferre solitos, Gladiatorum spectacula non in conuentibus solùm, aut in theatris Romani exhibebant, quam consuetudinem primum acceperant à Tyrrhenis, uerum etiam in priuatis conuiuijs, multi siqui-

dem sępius amicos ad cœnam inuitarunt cum alijs de causis, tum ut duo uel tria gladiatorũ paria cernerent. Postea cum uino iam & cibo saturati essent, gladiatores intrò aduocabant, qui dum alter eorum iugularetur quasi magnopere delectati, applaudebant: usqueadeo ut in testamento etiam quidam reliquerit ut formosissimæ mulieres quas possidebat, digladiarentur, alius impuberes pueros, qui illum amauerant, huic sorti exposuerit. Hanc ueruntamen iniuriam huiusmodi populus non tolerauit, sed abrogauit testamento. Eratosthenes libro primo Rerum Olympicarum Tyrrhenos inquit pugnis ad tibiam decertare solitos. At Posidonius libro Historiarum uigesimo tertio Celtas ait inter cœnandum singulari certamine pugnare, armati enim atq; excitati in umbra pugnant, atq; summis tantum manibus inter se colluctantur. Aliquando uerò ad uulnus usq; procedunt, ex quo usqueadeo irritantur, ut nisi præsentes eos distraherent ad interitum usq; pugnaretur. Is autem uetustus est mos, ut ait, quòd multis animalium membris appositis, partem, is qui fortissimus esset, capiebat, siquis autem eum prohibere uoluisset, insurgebant ad mortem usq; singulari certamine dimicantes, alij aurum uel argentum capientes in theatro, alij numerum quendam fictilium uini, donationemq; confirmantes, & amicis necessitudineq; coniunctis largientes supini iacent in scutis extensi, quidam uerò astans iugulum abscindit. At apud Euphorionem Chalcidicum ita scriptum esse reperimus in historicis eius commentationibus, apud Romanos minæ quinque ijs exponuntur, qui pati uoluerint ut caput sibi securi amputetur, ut eorum hęredes hoc præmium consequantur, sæpiusque multi qui nomen

men dederunt, disceptant uti quisque ipse dignissimus est, qui ad supplicium trahatur. Gladiatorum inuentum Mantinensibus attribuit Hermippus libro primo de Legumlatoribus, Demonacte uno ex ciuibus consulente, quem postea imitati sunt Cyrenæi. Ephorus autem libro sexto Historiarum, exercebant inquit Arcades & Mantinenses res bellicas, stolamquúe militarem & ueterem armandi consuetudinem, quam nunc etiam uelut ab ipsis inuentoribus Mantinicam nuncupant. armis dimicandi ratio præterea in Mantinea primum inuenta fuit, cuius artificium Demeus primus docuit. Quòd autem antiquum sit singulari certamine decertare declarauit Aristophanes his uerbis in Phœnissis, inter Oedipodis duos pueros Mars fixit singularis certaminis pugnam, nunc statuerunt. Videtur autem nomen non à pugna fuisse compositum, sed à uerbo pugnare potius deductum. Qando enim à pugna componitur, finem fortasse uertit. uelut in dictione auxiliario, primo pugnatore, subsidiario. Cupidum pugnæ genus ex Perseo apud Pindarum reperitur, & tunc in antepenultima acuitur. Quando autem penultima acuitur à uerbo pugnare deducitur, uelut in pugili, aptoqúe nauali prælio. Ipsum te pugil primùm apud Stesichorum, armis pugnans, muros expugnans, turres expugnans. Posidippus uerò Comicus hæc scripta reliquit in Lenone: πρωτόμαχος. συμμάχος.

Ignarus æquoris malum nullum pati
Nouit, sumus pugnantibus certamine
Nam singulari tristiores, & mala
Nos plura ueyant.

Quòd

Quòd autem uiri insignes, ducesq; singulari certamine dimicarunt, quod quidem prouocati faciebant, nos alibi diximus. De huiusmodi pugna ita meminit Diyallus Atheniensis libro Historiarũ nono, Posteaquã Cassander ex Bœotia rediens Regem sepeliuit in Aegis, Reginamq;, & unà cum illis Cynnam Eurydices matrem, reliquosq; honores, quibus decorare conueniebat, instituit, monomachiæ certamen addidit, ad quod quatuor milites accesserũt. Demetrius autẽ Scepsius libro duodecimo Troici ornatus hæc scribit, Apud Antiochum Regem, qui magnus dicebatur, non amici solùm Regis in arma tripudiabant in cœnis, sed ipse etiã Rex. Cum uerò ad Hegesianactem Alexandrũ ex Troade oriundum, qui Historias conscripsit choreę ordo peruenisset, assurgens hæc dixit, nunquid ô Rex me male tripudiantem mauis aspicere, an potius mea quędã propria poëmata bene pronunciantem audire? qui cum dicere iussus esset, ita Regi placuit ut dignus qui amaretur, unus esset ex amicis Regis fuerit iudicatus. Duris etiam Samius libro septimo decimo Historiarũ Polysperchontem scribit cum bibisset, quamuis esset senex, nulloq; uel militari scientia, uel dignitate inferior, tripudiare solitũ, ipsumq; Crocotũ indutũ, Sicyonijsq; ue calciatũ choreis indulgere. Narrat Agatarchides Gnidius libro octauo Rerum Asiaticarũ quòd amici ij qui Alexandrum Philippi filiũ ad conuiuiũ conuocabant, omnia bellaria quæ erant apposituri prius deaurabant, atq; cum illa uellent comedere, aurum unà cum reliquis inutilibus eripientes, abijciebant, ut amici magnificentię illius essent spectatores, familiares autem haberent. Sed obliti sanè sunt isti interim Philippum etiam Alexandri patrem, cum aureum poculum ponderis quinquaginta drachmarum haberet, semper id cum

esset

esset dormiturus accipere solitum, atq; sub capite supponere consueuisse. Seleucus quosdam ex Thracibus suffocationem ludere solitos in conuiuijs asserit, laqueum rotundum ex loco quopiam demittentes, sub quo lapidem ad perpendiculum ponebant, qui facile ascendentibus conuoluebatur. Sortiebantur postea inter se, atq; is cui sors tulisset falcem accipiens lapidem ascendebat, collumq; ponebat in laqueum, mox accedens alius lapidem prouoluebat, ille uerò suspensus subtracto lapide nisi citissimè laqueum falce absci disset, moriebatur. Alij interea ridentes pro ioco mortem illius habebant. Hæc habui quæ dicerem uiri amici & conuiuæ, qui multò prius antiquorũ Græcorum conuiuia cognouistis. At sapiens Plato libro primo de Legibus accuratè admodũ ita differit de conuiuijs, neq; in agris, neq; in ciuitatibus profectò conuiuia cũ concinnitate quadam uidere posses, uelut apud Spartanos, neq; quotquot hæc sequũtur, omnes uoluptates pro uiribus sectantia. Nec enim est ullus ex omnibusq; qui non magnam pœnam ei continuò imponeret si ebrio incedenti obuius fieret, neq; si Bacchanaliorum quidem excusatione se defenderet, eum pœna liberaret, sicut ipse apud nos uidi in Hamaxis, & apud nostros colonos in Tarento: uniuersam ciuitatem aspexi Bacchanaliorũ tempore ebriam. At nihil tale in Lacedæmone reperitur. Tunc ait Cynulcus, multò magis ludum illum Threicium ludendo interire pręstitisset, quam apud uos hodie quasi ieiunãtes expectantesq; ut astrũ oriatur, esse: quo uiso ijs qui bonam hanc philosophiam inuenerũt nihil gustare legitimũ est. Ego autem infelix, ut Diphilus ait Comicus, mugil certè esse possem ob summũ ieiunium. Sed & uos boni admonitus poetæ mihi obliti esse uidemini, qui ita cecinit:

Non

Non opportunè est peius cœnasse profectò.

Atq; bonus Aristophanes ait in Cocalo,

Sed est pater uerè ferè meridies,
Cœnare conuenit pueros quo tempore.

Erat autem multò mihi utilius secũdum Parmeniscũ, Cynicorum conuiuium cœnare quàm hic ueluti febre premamur, omnia quæ circunferuntur aspicere. Cum uero nos rideremus, sed nec molestum tibi sit dixit quidam ô optime, Parmenisci illud conuiuium nobis percurrere.

De Lente. Cap. XVIII.

Hic uerò suspensum illum detinens ita locutus est.

Ipsum Deum nobis uiti iuro, ebrijs
Ex quo repertum est esse nobis omnibus,
Legenda uita talis est nobis magis
Quàm sit Seleuci Regis exellentia.
Sorbere lentes est quietè dulcius,
Quam molliter dormire sit timentibus.

Sed ita Parmeniscus incœpit, Parmeniscus Molpidi gaudere, cum te salutando egregijs titulis abũdem, uereor ne si forte in eorũ multitudinem incideris, tu tamen etiam cõqueraris. Quare te participẽ etiam cœnę illius quę apud Cebetem Cyzicenum fuit, facere uolo: at prius bibens hysopi tẽpus in conuiuiũ prorogato. Cum igitur Dionysia festa Athenis celebrarẽtur, ad illũ accessi, ubi sex Cynicos iacentes unumq; Cynulcũ Carneum Megarensem comprendi. Cum autem cœnę tempus aliquantulũ prorogaretur, incidit sermo inter nos quæ aquę essent suauissimæ, cumq; alij Lernæ aquam laudarent, alij Pirenes, respondit Carneus ex Philoxeni sententia quæ manus abluit, Mensa deinde apposita

posita cœnauimus, lentemqúe exhausimus, atque hæc influxit. Lentes postea rursus illatæ fuerunt aceto irrigatæ, tunc à Ioue nutritus apprendens inquit:

He lateat te Iuppiter hic qui est autor lentium.

Tunc exclamauit alius:

Lens numen, & fortuna te lens accipiat.

Mihi autem uenit in mentem ex Diphili Comici sententia loqui, qui ita ait:

Ornata cœna maximè, atq; florida
Fuit, uiritim lentis ingens, plenus &
Catinus: at prius ferens haud florida.
Coracinus ingens duxit hinc choreas olens.
Tum piscis anthias sacer qui nouerat
Permulta turdis dicere.

Cũ magnus interea risus erupisset, aderat Melissa Theatrotoryna, Niciumq; Cynamyia, quæ meretrices erant non ignobiles, aspicientes igitur appositos cibos & admiratæ riserũt, tunc ait Nicium, nullus uestrũ ô uiri barbam collectam habentes piscem comedit, nũquid & uos ita facitis uelut in inscriptis Gratijs uester auus Meleager Gadareus scripsit, quòd Homerus scilicet cum esset ex genere Syrus, pro patriæ suæ consuetudine omnes antiquos à piscibus abstinere fecit, cũ multa esset eorum copia circa Hellespontum? an eius tantũ commentarium legistis quod lecythi lentisq; comparationem continet? quando multum lentis apparatum uideo, quẽ cũ intueor uobis secundũ Socraticũ Antisthenem possem consulere, ut uos ex huiusmodi uita eripiatis, cum talibus uescamini. Ad hanc respondit Carneus, Euxitheus Pythagoricus ô Nicium dicere solebat, ut Clearchus Peripateticus libro secundo Vitarum testatur, huic corpori uitæqúe nostræ omnium animas castiga-

castigationis gratia alligatas esse, Deumque ira constituisse, atque nisi in his donec ipse uolens eas absoluat, permanserint, maiores grauioresq; calamitates esse passuras, unde fit ut unusquisq; propriorum deuastationem deuitet ac timeat, quamuis ex hac uita libenter exiret. Eaq; sola idcirco mors quæ ab ipsa senectute procedit libenter proponitur, quòd existimamus animæ dissolutionem ex dominorum sententia accidere: hæc nos dogmata, ut ita sibi credamus, adduxere. Neq; quispiam sanè debet perturbari si ex tribus malis unum habere eligamus. Sed ignoratis uiri miserrimi, neq; comprenditis quòd graues cibi Regiam animi magnitudinem obturant, neq; rationis participem animi partem in se ipsa patiuntur. Ex quo scribit libro quinto Rerum Philippicarum Theopompus multum comedisse, & carnibus uesci, cogitationes eximit, animasq; tardiores, iracundas, asperitatisq; & imperitiæ plenas facit. Dixit idcirco admirandus Xenophon, suaue est placentam fame laboranti nasturtiumq; comedere. suaue est & sitienti aquam ex flumine haustam bibere. Socrates cum sæpius ante domum summo uesperi deambulare comprenderetur, interrogantibus quid istic agis? dicere solitus fertur, obsonium ad cœnam comparo. Nobis autem satis pars ipsa sufficiet, quã à uobis accepimus, neq; enim grauiter feremus, quasi minus quam deceat referentes, uelut Hercules apud Anticlidem. Narrat enim hic libro secundo Reditu um, quemadmodum Hercules, postquam omnia certamina absoluit Eurystheo sacrum quoddam celebrante conuocatus, accessit, ubi uerò Eurysthei serui partes singulis distribuissent, minoremq; Herculi contulissent, Hercules se paruipendi arbitratus tres Eurysthei seruos Perimedem scilicet, Eurybium, & Eurypylum

pylum interemit. Non enim nos eius sumus iracundię, quamuis omnibus in rebus Herculem imitari studeamus. Res tragica enim lens est, inquit Archagatus scriptum esse. Sophilus autem Comicus sorbentem dixit Orestem morbo solutum esse. Est autem Stoicum dogma quòd omnia rectè sapiens faciet, prudenterquę lentes condiet. Quare Timon etiam Phliasius Zenonium esse dixit lentem coquere, qui quidem haud rectè percepit, quasi uerò lens aliter coqui non possit, nisi secundum Zenonis præceptum coquatur, qui ita dixit, in lentem iacias coriandra duodecim. Crates Thebanus, ne ante lentem ollam augens nos inijcias in contentionem. Chrysippus in libro de Honesto sententias quasdam nobis inferens ita scribit, nunquam oliuam comedas hyemis tempore, cum urticam habes, lentem Papæ Papę, lens diuina ferè per frigus horridum. Elegans præterea Aristophanes in Gerytade, Ptisanam doces teipsum coquere uel lentem. Et in Amphiarao, Qui lentem suauissimam obsoniorum uituperas. Epicharmus in Dionysis, Olla lentes coquebat. Antiphanes in similibus, bene fit, uel lentẽ me coquere doce quisquis es indigena, Noui autem temperantissimi sapientissimiq́; Vlyssis sororem Lentem appellatam fuisse, quam quidã alij Calisto nominarũt, sicuti Mnaseam Patreum libro tertio Rerum Europę attestari, Lysimachus tertio Reditusi scriptum reliquit. His dictis cum Plutarchus non leuiter mehercle risisset, non ferens contemptam fuisse Canis copiosam de lente disciplinam, sed uos ait ô Plutarche qui ex pulchra estis Alexandria cibis ex lente confectis estis adsueti, uniuersa siquidem uestra ciuitas plena est cibis ex lente, de quibus Sopater Phacius parodus in actu Bacida inscripto meminit his uerbis;

R Potis

Potis nec essem quippe cernens æreum
Magnum colossum pane lentis uescier

Præterea quibus opus erat ad hominũ uictum ô sapientissime ex Euripidis sententia duobus exceptis, fructu scilicet Cereris, & Aquarij potu?

Quæ & adsunt, & uos possunt nutrire.
Ad hæc quæ non sufficiunt ad repletionis delitias
Aliorum edulium machinationes quærimus.

Atq; alibi scenic⁹ hic inquit Philosophus: sufficit mihi mediocris uictus tẽperatę mẽsæ. Omne aũt nõ opportunũ ac superuacaneũ, nõ est admittendũ. Idcirco Socrates se ab alijs hominibus differre dicebat, quòd hi uiuẽtes se ab alijs hominibus differre dicebat, quòd hi uiuebant ut ederẽt, ipse uerò edebat ut uiueret. Diogenes, ad eos, qui quòd se fricaret, increpabãt, respondisse fertur, utinã possem uentrẽ etiã fricando fameq; ac indigẽtia liberari. Euripides hęc inquit de Capaneo in Supplicib.

Hic est Capaneus, plures erant opes ei,
Quibus superbus haud erat quicquam, nihil
Fastus habebat plus, homo quàm pauper. at
Carpebat idem siquis intumesceret
Mensis nimis, laudabat id quod sufficit.
Dicebat haud in uentris esca esse optimum
Sufficere enim mediocria.

Haud enim eiusmodi erat Capaneus, quemadmodum bonus Chrysippus in libro de ijs quæ per se non expetẽda sunt scribit, sunt nonnulli qui usquadeo pecuniarum studio insaniant, ut quendã cum in extremis laboraret multos aureos nummos deglutisse narrent, deinde mortuum esse. Atq; alium in sago aurum consuisse, eoq; se induisse affirmãt, q postea suis familiaribus iussit ut eum ita indutum sepelirent, neq; urerent, aut cultum quempiam adderent. Isti enim, omnesq; huiusmodi in hunc ferè modum clamantes moriuntur:

O di-

O dignitas mortalibus tu aurum optima.
Quam mater haud tales uoluptates habet,
Aut in domo puer, uel optatus pater.
Quales habes, & qui domi te possident.
Quòd si Venus pariter uidet, mirum nihil
Illam innumeros habere amores protinus.

Huiusmodi erat eo tempore apud illos auaritia, de qua Anacharsis interrogante quodam ad quid argento Græci utantur, ad numerandũ, dixisse fertur. At Diogenes in sua Republica, legem tulit ut nũmi essent astragali, de quibus Euripides hæc uenustè admodum:

Plutum haud feras, admiror haud ego Deum.
Nullo labore & pessimus quem possidet.

Chrysippus in inductione ad bonorũ malorumq; actionem iuuenem quendam ex Ionia ualde diuitem Athenas accessisse refert, qui ueste purpurea, & fimbrijs aureis erat indutus, atq; hic ad interrogantem quendam cuias esset, respondit quòd diues erat. Mentionem fecit de illo & Alexis in Thebanis ita scribens:

Dic cuias est hic, diues, hos omnes ferunt
Huiusmodi profectò nobilissimos.
At pauperes nec nobiles nec aspicit.
Hos quispiam.

Cum hæc dixisset Cynulcus, quòd plausu non fuit exceptus, iratus, sed quando inquit ô symposiarche isti perturbati non famescunt, illaq; quæ de lente dicta fuerũt subsanant, & in animo habentes quæ apud Phe recratem in Corianno dicuntur:

Age iam recumbam, tu feras mensam statim:
Calicemq;, quò nectar, bibam quò suauius.
Adest calix, & mensa, lentes & tibi.
Lentes mihi non per Iouem, non hæ placent.
Quas ederit siquis male os inde huic olet.

Quoniam igitur sapientes ipsi lentes deuitāt, fac ut panis nobis afferatur, quibus cum nihil est magnificum: sed etsi uulgatam celebremq; habes lentem uel conchū uocatū. Cum riderent omnes conchi pręcipuè gratia, indocti estis ait ô conuiuæ, qui eos libros non legistis, qui soli bona appetentes edocent. Dico autem Timonis Pyrrhonij libros Sillorum. Hic est enim qui de concho etiam meminit libro secundo Sillorum his uerbis:

Placenta sexta nec mihi, nec caryca
Placet Lydorum, squallida in concho aut iacens
Graio. nimis quæ delicata ęrumna fit.

De sextis placentis uelut præstantibus sicut & Eretreis meminit Sopater in Bacchidis procis, In Eretriam irruimus albas farinas habentem. Atq; Timon Conchum utrisq; carycis Lydijs anteponit. Ad hęc elegans etiam noster cōuiuij dominus Larensius inquit, ô uiri Canes iuxta Stratidis Comici Iocasten, quæ in inscriptis Phœnissis ita loquitur:

Prudens sibi quiddam uolo nunc consulere,
Vnguenta coctis lentibus non fundere.

Sopater cuius hæc commemorasti, in mortuorum exequijs sic ait:

Ithacus Vlysses in lente unguentum
Adest, confide animæ.

Clearchus autem Peripateticus in libro Prouerbiorum tanquam prouerbium describit, in lente unguentū. Cuius & auus meus Varro Menippus cognomine mentionem facit, & alij Romani Grammatici complures, qui cum non multum inter Græcos poëtas & scriptores uersati sunt, nesciunt unde Varro iambicum illud exceperit. Tu autem mihi uideris ô Cynulce, quando lætaris hoc nomine, cum non dicas quomodo mater te à teneris nominauit, pulcher & magnus esse secundum

cundum tuum Timonem, nescire tamen quòd Conchus apud utrunq; Comicum ut nominaretur obtinuit, apud Epicharmum in festo & Nasis, & apud Antiphanem Comicum, qui sic ipsum diminutiuè in nuptijs nominauit, conchulum paruum, & frustum farciminis. Tum magnus sermonem excipiens, in omnibus inquit optimus Larensius acutè admodum & optimè canino uentri de concho occurrit, ego autem Gallatarum more Sopatri Paphij, apud quos extat consuetudo, ut siquam uictoriam consequantur in bellis captiuos Dijs immolent, Galatarum inquam imitatione & ego tres dialecticos ex ascriptis Deis comburere noui: nam cum uos philosophari, nugariq; audierim, atq; studiosè tolerare elegisse, periculum sanè faciam dogmatum, prius subfumigans hunc, postea si assatorum uestrum quenquam contrahentem uidero crus, Zenoni apponeretur hic domino, elicere mentem nesciens.

De diæta Pythagorica.
Cap. XIX.

CVm magna loquendi licentia ipsos alloquar, ô philosophe, si rerum copiam complecteris, cur Pythagoricos illos non imitaris, de quibus hæc Antiphanes scribit in monumentis?

Quidam miselli forte Pythagorici
Vescuntur in specu altera, ac huiusmodi
mala legentes.

Et in Canistro proprio inscripto:

Primum uelut Pythagorizans comedit
Animatum nihil, at quę plurima obolo
Datur placentæ nigram partem capiens excoriat.

Alexis in Tarentinis:

Pythagoristę sicut olim audiuimus
Obsonio haud uescuntur ullo: non edunt
Aut quidpiam uiuum. merumq; respuunt.
Epicharides ex Pythagoricis solus at
Cedens canes, ijs uescitur: nam tum neq;
Viuunt.

Et paulò ulterius progressus:

Tenues, laboratiq; scalpro Pythagorismi, sermonesq; nutriunt
Illos, diebus singulis hęc: poculum
Aquæ liquentis, panis unus purus. hanc
Dicis diætam carceris. uiuunt sophi
Sic hi misellì, perferunt & tot mala.
Delitiantur alij cum alijs, nunquid nosti quòd
Melanippides sodalis est unà & Phaon?
Phyromachusq; Phanus? isti nam die
Quinto farinæ unam corylam cœnant simul.

Et in Pythagoram imitante:

Epulum caricæ, & oliuæ,
Et caseus fiet lubet lex hæc Deis
Offerre Pythagoræ, sacrum quod per Iouem?
Id optimè certe se habet uir optime.
Et post pauca:
Ieiunium & squallorem oportet perpeti
Frigus, silentium, lauarier neq;,
Quorum nihil uos ò Sophi perficitis.

Sed quod omniũ uidetur grauissimum de ijs nugamini quæ minimè nostis, & quasi ornatè comedentes turundam facitis, ut suauissimus inquit Antiphanes, qui in seruos fugitiuos Ducẽte, ornatè admodũ ait turũdã faciẽs, paruã quidẽ ante, plenamq; intus manũ habẽtes, sicut mulieres multa, eaq; quàm citissimè comeditis.

Deinde

Deinde secūdum hunc ipsum poëtam in Thombycione dicentem, drachma ediles nobis cibos emere, alliū, caseum, cepas, capparim, quę omnia drachmę sunt simul, Aristophanes in Pythagoricis:

An per Deos censemus antiquos uiros
Squallere uerè Pythagoristas, spontéq; ?
Vel suauiter uestes magis, decenter &,
Gestasse? nil horum uidetur, ut mihi.
Sed fit necesse non habentes quidpiam
Occasionem ut hanc secuti terminos
Præfiniant mox sumptibus perutiles
Ponatur illis piscis, aut caro, nisi
Digitos edant simul uolo suspendier
decies.

Non est fortasse parum opportunum ut Epigrammatis illius mentionem faciam, quod contra uos factū fuit, quod Hegesander in libro sexto Commentariorum suorum posuit:

Contractis cilijs, quibus est in naribus ingens
Barba, alitis saccum barbæ furamini & olias,
Nudatis pedibus, neruis ac ueste reuincta.
Nocturni fures, uescentes nocte latenter.
Syllaba composita est queis plurima, decipientes.
Virtutis sectatores, sapientia praua
Sub quibus ipsa uiget quibus ac autoribus extat.

Archestratus Gelous in sua Gastronomia quod solum commentariū uos sapientes cōplectimini, hoc unum Pythagoricos seruasse dicit, ut tacerent, quod quidem ob uerborū inopiam faciebant. complectimini etiam Sphodrij Cynici amatoriam artem, Protagoridæq; expositiones amatorias, dialogosq; cōuiuales optimi philosophi Persæi, ex Stilponis Zenonisq; cōmentarijs cōpositos; in quibus quo pacto conuiuę non dormiant,

quærit; qua ratione potionibus sit utendum. Quando pulchros, formosasq; in conuiuium ducere conueniat, quando ipsos uigentes admitti sit opportunum, quando inquam oporteat emitti uelut contemnentes; de rationibus coquendi, de panibus, & alijs compluribus, quotq; nimis fortasse accuratè. De osculis Sophronisci philosophus dixit, qui cum semper in hæc mentem intenderet, Acrocorinthumq; in fidem ab Antigono consecutus esset, uelut testis est Hermippus, cum potui indulgeret ab ipsa etiam Corintho excidit, ab Arato Sicyonio deuictus, qui prius in dialogis ad Zenonem contendebat quod sapiens esset, & dux strenuus, hoc unũ cõfirmauit per opera uir bonus Zenonis œciticus. Venustè sanè Bion etiam Borysthenites inquit, qui cum æream eius statuam conspicatus esset, in qua erat inscriptum Persęum Zenonis Citieum, errasse eum dixit, qui inscri pserat, sic enim inscribi oportere, Persęum Zenonis œciticum. Fuit enim Zenonis familiaris hic, uelut Nicias Nicaeus narrat in Historia philosophorum, Sotionq; Alexandrinus in suis tractatibus. Incidimus, & in duo Persęi commentaria, quę de optimo hoc negotio agunt, quorum huiusmodi est inscriptio: conuiualium dialogorum. Ctesibius Chalcidensis Menedemi familiaris, Velut Antigonus Carystius in uitis testatur cum interrogaret à quopiam quid sibi ex philosophia lucratus uideretur, ut cœnem inquit immunis. unde, & Timon ad eum aliquando dixit:

Cœnę sectator, defuncti lumina habensq;,
Et cor intemperans.

Erat autem Ctesibius promptus, & ad ridendum suauis, quo efficiebatur ut ab omnibus ad conuiuia uocaretur, non quidem uelut tu ô Cynice, qui non modo Gratijs, sed nec Musis quidem unquã sacrificasti. quare

cum

tum te, tibiq; similes uirtus effugiat, assidet Voluptati, sicut Mnasalces Sicyonius ait in Epigrammatis:

Infelix dudum Virtus lacerata capillos
Ecce Voluptati turpiter assideo.
Quã dolor immodicus carpit, quia praua uoluptas
Me potior cunctis creditur esse uiris.

Baton uerò comicus ita scribit in homicida:

Nunc temperantes ex sophis eos uoco
Qui nil sibi bonum solent concedere
Et ambulantes quæritant prudentem uti
Diffugerit conuentibus ex omnibus.
Homo proterue cur habens pecuniam
Sic abstines faciens deis iniuriam?
Quid ô uir argentum facis te dignius?
Huiusmodi natura nunquid illius?
Es ciuitati inutilis bibens aquam
Mercator hinc, & mysticus damnum capit.
Ast ipse prouentus bonos facio ebrius.
Et postea fers mane circum lecythum
Discens oliuum, qui magis circunferat
Horarium uidere, quam qui lecythum.

Archestratus autem quem tu ô Cynulce pro Homero ob uentrem ueneraris, quo nihil est magis temerarium, atq; tuus etiam Timon hæc de cane marino ita scribit:

Diuinum hoc epulum pauci nouere uirorum,
Aut edisse uolunt, stupidam quicunque leuemq; se
Mortales animam sortiti sunt, Stolidamq;.
Carnis ut humanę sit edax, at obuius omnis
Humanam carnem piscis uorat, ut fuit illi,
Quàm decuit purè uana hęc quicunq; loquuntur
Transmisisse oleri, Diodorumq; ad sapientem
Ire, simul toleranter ut unà Pythagorizent.

 Erat

Erat autem Diodorus hic genere quidem Aspendius; qui cũ Pythagoricus esse uideretur, more nostro tamen Cynicorum uiuebat, comam nutriens, squalidus, sine calceis, unde & morem illum Pythagoricum qui ad comam pertinet, ab ipso Diodoro emanasse nonnulli arbitrantur, sicut testatur Hermippus. Timæus uerò Tauromenites libro Historiarum nono sic de eo scriptum reliquit, Diodoro genere Aspendio diuersum introducente ornatũ, Pythagoricisq; rebus adhærere simulãte. ad hunc scribens Stratonicus, iussit ut Pythagoræ familiari firmã porticum habenti, de iniuria, uesteq; ferina cum discederet dictũ nuntiaret. Sosicrates libro tertio de Philosophorũ successione magnã barbã Diodorum habuisse narrat, palliũq; gestasse, et tulisse comã, atq; studium ipsorũ Pythagoricorũ, qui eum antecesserũt, forma quadã reuocasse, qui uestibus splẽdidis, lauacris, unguentis, tonsuraq; solita utebãtur. Sin autẽ uos ô philosophi quod sufficit cõplecti uerè tandẽ statuistis, cõuiuiaq; minimè sumptuosa perquiritis, quid huc uel nõ cõuocati accessistis? nũquit uelut intemperantium coquaria uasa numeraturi? uel quasi Cephalioni Athenogenis nobis os obturaturi? estis enim iuxta Sophoclis Cedalionẽ uerberones, uersuti, alienorũq; comedones. Quia autẽ uos philosophi semper animũ habetis in patinis, oportet aliquid quod comedatis petere, uel comedere aliquẽ caninorũ ciborũ nec enim fas est uos suauiter loqui, quod ex eo patet, quod testatur Alexis in inscripto Lino. fingitur siquidem Hercules ibi disciplinã à Lino percipere, q multis adiacentibus libris unũ ex iis q cõtigisset, capere iubetur, q cũ librũ de ciborũ condimentis in man⁹ accepisset, ualdè studiosè apprẽdit, sic aũt dicit

Quẽuis librũ hinc cedẽs cape: illũ postea (Lin⁹:
Consideratè perlegas: inscriptio

Monstrabit

Monstrabit illum protinus qualis fiet.
Orpheus inest, & Hesiodus, tragœdia,
Chærillus, ac Homerus, Epicharmus simul
Plures libri. natura sic est prodita.
Assumo quem primum mihi sors attulit.
Ostende, quid sit, condiendi formula
Obsonij: ut patet quis est certè sophus,
Congesta cui tot pulchra sunt uolumina.
Artem Simi cepisti, at hic quis est Simus?
Valde bonus uir, aptus & tragœdijs.
Nunc accidit, qui mimus est certè optimus
Obsoniorum fictor apparet uelut
Vtentibus. gulosus esse obsonij
Vir histrio apparet, quid ipse uis refer.
Famesco, bene hoc scias.

Cum Magnus hæc etiam percurerret, aspiciens præsentes philosophos Cynulcus hæc locutus est:

Nouisti salsum sacrum en hic qualia latrat.
Quàm bene, quamq; cito pœnas dedit, atq; repête.
Nec stolide cæcus apparuit esse locutus,

Vt inquit Cratinus in Archilochis, oblitus enim sui in ijs iudicijs, quæ facit de suis pulchris iambis, declarationes ex innata sibi gulositate, & suauiloquio imperfectas recitat, carminaq; absona, & cymbala minimè numeris congruētia atq; post uenustos huiusmodi sermones insulsos, domos circumit, sicubi splēdida aliqua cœna paretur, inquirens, magis quā Chærephon ille Atheniensis, de quo meminit Alexis in Fugitiuo.

Hic Chærephon artem requirit usque, qua
Immunis, & nunc forte cœnas expetit.
Vas sicubi est ipsi coqui locare quod
Consueuerint, hic mane uisit hos statim,
Qui si locatum uiderit, tum quæritat

In prandium quis uasa conduxit uir hæc?
Conuiuij mox oscitantem ianuam
Si repperit, primus intrauit.

Non dubitat autem uir eiusmodi, uelut bonus etiam Magnus, Montanas peregrinationes uentris gratia aggredi, sicut idem inquit Alexis in Commorientibus:

Ad prandium Corinthon iuit Chærephon
Non conuocatus, iam per undas aduolat,
Sic dulce sumptibus est alienis uiuere.

Theopompus in Vlysse,

Euripidisq; prandium non male habens,
Aliena comedere bene fortunatum.

Cum rideremus omnes ob huiusmodi dicta, tunc ait Vlpianus,

De suauiloquio & intemperantibus. Cap. XX.

VNde uerò suauiloquium etiam uoluptuosis his in sermone errantibus? ad quem Cynulcus, sed ô porcelle bene cõdite, Phrynicus Comicus ita meminit de suauiloquo in Ephialte,

Illos opus uitare fit grauissimum
Habent innatũ aculeũ in digitis (tur omnes
Inuisum florẽ pubertatis, postea suauiter alloquũ-
Semper per forũ circũeũtes, in subsellijs ubi sunt:
Ibi hos quibus suauiter loquũtur magnopere lani
Cælantesq; omnia rident. (antes

Venusta loqui Aeschylus in uincto Prometheo dixit,

Hęc uera nosces, nec mihi stultè loqui
Placet uenusta.

Cum uerò diceret rursus Vlpianus, quænã sunt uasa co quina-

quinaria ô amici? de quibus in cœnis Arcadicis dignû apparauit ut mentio fieret? atq; intemperantia ubi iacet? intemperantes enim celebres cognouit: unum de quo meminit Alexis in Cnidia:

Dignus teri Diodorus annos per duos
Fecit pilam paterna, qui malus bona.
Sic deglutiuit cuncta mox uoraciter.
Tu segne per solem refers, atq; otio,

At in Phædro,

Epicharides paruus diebus quinq; cum
Pilam paternam fecerit substantiam.
Voluebat ille se cito sic, & leue.

Ctesippus præterea Chabrij filius usquadeo in intemperantiam incidit, ut paterni etiam sepulchri, in quod populus Atheniensis mille drachmas impenderat, lapides ob uoluptatem uendiderit: scribit igitur ita Diphilus in Expiantibus;

Ni Phædimo domesticus certè foret
Ex Chabio Ctesippus æditus, diu
Legem tulissem non inutilem, ut puto.
Quòd ipse rursus conderet sumptu suo
Patris sepulchrum: singulis annis, tamen
Quod dico parcè ualde, plaustri lapidem.

Timocles autem in Demosatyris,

ferret,
Non Chabrij Ctesippus etiam ter tondetur
Inter mulieres splendidus, nedum inter uiros.

Menander in Iracundia hęc de illo scripsit, A

Certè iuuenis quondam fui ipse ô fœmina,
Sed quinquies tunc singulis diebus haud
Lauabat, ut nunc, haud habebam amiculum,
Sed nunc, neç unguentum tenebam, nunc uti.
Et tingar, atq; pellicabor per Iouem.

Ctesippus

Ctesippus, haud homo ut breui sim tempore,
Vt ille saxis uescor omnibus, mihi
Nec sola terra sufficit.

Fortasse igitur Demosthenes in libro de immunibus, nomen eius præterijt ob multã illius intemperantiam, & impudentiã. Oportet enim eos q bona paterna liguriuerint sic puniri secundũ Menandrũ, qui ita scripsit:

Quàm res es ingens terra mater optima,
Possessio quàm digna mente præditis,
Si quis paternum prædium uorauerit.
Hunc quàm decet sulcare semper æquora,
Nec ingredi arua, sentiat quo sic bonum
Quantum fuerat adeptus, haud parsit tamen.

Meminit etiam Axionicus in Tyrrheno de Pythodelo quodam intemperante:

Pythodelus iste consumptor relictus
Accedit, dictus intemperantissimus.
Ebriaq; post hunc sapientissima
Puniens per uestigia aduenit.

Polyeuctum intemperantem reprehendit Alexandrides in Tereo his uerbis:

Auis uocaberis refert, ò per deam
Vestam? an uelut uorans patris substantiam?
Tanquam bonus Polyeuctus haud profecto, sed
Quia mas à fœminis uictus es.

Theopompus libro decimo Philippicarum Historiarum, à quo ultimam partem nonnulli separant, in qua de ijs agit, qui populi gratiam Athenis ambibant, Eubulum inquit populum seducere solitum fuisse intemperantem, qui dictione huiusmodi usus est. tantum intemperantia auaritiaq; à populo Tarentino differebat, ut hi in conuiuijs tantum immoderatè se gererent, hic uerò inter Atheniensium

etiam

etiam militares conuentus uersatus omnia profuderit. Scribit Callistratus etiam Callicratem ipsum populi seductorem ad uoluptates fuisse procliuem ac intemperantem, cum rerum ciuilium tamen esset accuratus. at libro quinquagesimo secundo de Tarentinis, ciuitas inquit Tarentinorum singulis ferè mensibus boues sacrificat, conuiuiaq; publica facit, ita ut priuatorum multitudo semper ferè inter pocula, congressusq; uersetur, atque rei huiusmodi rationem ita reddunt Tarentini, reliquos homines dum laborant, & sunt in operis, uictum sibi comparare consueuisse, se uerò per conuentus, & uoluptates frequentes de uictu non esse solicitos, sed iam uiuere. De intemperantia uerò ac uita Philippi, atque illius sociorum, hæc tradita accepimus à Theopompo libro quadragesimo nono Historiarum. Postea quàm Philippus adeptus est magnam nummorum copiam, non eos quidem citò absumpsit, sed proiecit ac dissipauit, cum omnium non ipse solùm pessimus esset œconomus, sed ij ipsi etiam quibus ille familiariter utebatur. Verũ ut summatim dicam, nullus eorum aut rectè uiuere nouerat, aut prudẽter domestica gubernare, cuius rei ipse erat autor cũ esset insatiabilis, multaq; impenderet, ac omnia prompte faceret, & possideret, & daret. Nam cum miles esset, neque ei acceptorum rationes, neque absumptorum per negotia supputare licebat. Socij prȩterea illius pluribus ex locis confluxerant, isti quidem ex ipsius regione, illi uerò ex Thessalia, alijq; ex alijs Græciȩ partibus. ac neque ex optimis quidẽ collecti, sed siquis inter Græcos, uel Barbaros erat salax, abominandus, moribusq; temerarijs, hi omnes ferè in Macedoniã congregati Philippi socij dicebãtur. Atq; siquis ab hac uitæ institutione alienus accessisset,

ab

ab eorumq́; consuetudine, ille statim diæta Macedonica similis efficiebatur, ut illud interim prætermittamus quòd bella, expeditiones, nũmorumq́; profusiones eos audaces esse adhortabantur, & ut inordinate intemperanterq́; latronum more uiuerent, persuadebant. Duris libro septimo rerum Macedonicarum ubi de Pasicypro illo scribit, qui in Cypro regnauit quòd intemperans uir fuerit, hæc ita ad posteros reliquit; Cum Tyrum Alexander obsedisset Pytagoram dimisit, cui & alia munera, & regionem quam petierat donauit. At prior illo Pasicyprus rex ob intemperantiam, & regionem, & regnum quinquaginta talentis Pymato Citieo uendidit, quibus nummis acceptis in Amathunte consenuit. Fuit huiuscemodi Aethiops etiam Corinthius, sicut Demetrius Scepsius testatur, de quo mentio fit etiã ab Archilocho, uoluptate enim intemperantiaq́; adductus hic, cum unà cum Archia in Siciliam nauigaret, ubi Syracusas esset conditurus, eius conuiuæ illam placentæ mellitæ portionem tradidit, quam Syracusis esset habiturus. In tantum intemperantiç Demetrius etiam illeà Demetrio Phalereo oriundus incidit, uelut autor est Hegesander, ut cum Aristagoram Corinthiam amicam haberet, sumptuoseq́; uiueret, atq; Areopagitæ ut melius uiueret, ipsum, & adhortarentur, & iuberent, At nunc liberius uiuo, dixerit: nam & amicam habeo pulcherrimam, neminem offendo, uinum Chium bibo, & aliorum quantum mihi sufficiat, comparo, cum priuati mei redditus in has impensas sufficiant, non uiuo autem sicut uestrum nonnulli donis corruptus, & stupris delectatus, atq; res huiusmodi perpetrantium quorundam nomina connumerauit, quæ cum Antigonus rex audiuisset legis latorem eum esse constituit. Qui cum Quinquatria celebrarentur

rentur princeps existens, Icrium apud Aristagoræ hermas ipsisq; hermis sublimiorem statuit. Postea cum in Eleusina mysteriorum tempus aduentasset, thronum illi apud templum collocauit, pœnas daturos eos inquiens, qui id facere uetuissent. Quòd autem intemperantes eos etiam, qui nulla ex opulentia uiuebant antiquitus uocarint Areopagitę, atq; puniuerint, cum Phanodemus, & Philochorus scripsit. tum etiam alij complures, ex quo effectum fuit ut Menedemum, & Asclepiadem nouos philosophos, & pauperes aduocarint, interrogauerintq; quî fieri poterat ut totũ diẽ rebus philosophicis operã nauarent ac nihil prorsus possiderent, corpora tamen ita bene se habeant. tum hi iusserunt molitorem quendã accersiri, qui cum uenisset, dixissetq; quòd singulis noctibus in molendinũ ingressi rotam uoluentes duas drachmas utriq; capiunt, admirati Areopagitæ ducentarum drachmarum munere eos decorarũt. Democritum prętetea Abderitę quia bona paterna absumpserat publicè condemnarunt, sed ubi mundi seriem inferorumq; arcana declarasset, atq; in hæc discenda se omnia bona consumpsisse affirmasset, continuò dimissus est: Illi uerò qui non ita sunt intemperantes ut ait Amphis:

Bibunt duos dies diebus singulis,
Turbante uino præpotenti tempora.

Atq; tria capita iuxta Diphilum habentes, uelut Palladis statua. suorũ bonorũ hostes, ut ait Satyrus in libro de Characteribus, agrum percurrentes, domum populãtes, uendentes spolia præsentia, non quid deuoratum est, sed quid uorandum sit considerantes, neq; quid supersit, sed quid non supersit, ipsum senectutis uiaticum per iuuentutẽ absumentes, lætatiq; amica, potius quàm amicis & uino non conuiuis. Agatharchides Cnidius

libro uigesimo octauo rerum Asiaticarum Gnosippum scribit intemperantem in Sparta fuisse, quem Ephori prohibuerunt cum iuuenibus uersari. Mentio fit apud Romanos, uelut Posidonius libro quadragesimo nono Historiarum memoriæ tradidit, de Apicio quodã, qui omnes homines intẽperantia facile superauit. est autẽ hic Apicius, qui autor extitit ut Rutilius, qui Romanã Historiã Græcis uocibus scripserat, in exiliũ mitteretur sed de ipso Apicio ob intemperantiã celeberrimo mentio dudũ facta est à nobis. Diogenes Babyloni' in libris de nobilitate, Phocũ inquit Phocionis filiũ null' est ex Atheniensibus, q nõ oderit, cui quisquis obuius fiebat, ô deturpãs antiquorũ tuorũ nobilitatẽ dicebat, omnia siquidẽ bona paterna intemperãter absumpserat, & postea ei adulabatur, qui esset cælebs, quamobrẽ alapis ab omnibus cædebatur. Atq; cum fieret pecuniarũ aliquãdo collatio, ipse quoq; accedens, & ipse cõfero inquit, quo effectũ est ut omnes Atheniẽses una uoce in intẽperantiã conclamarint. Erat hic Phocus bibax admodũ: nam cum in Quinquatrijs equo uicisset, paterq; eius socios ad conuiuiũ uocasset, uenientibus illis ad cœnam lautissimus factus fuit apparatus, uasaq; lauandis pedibus apta cum uino, & aromatibus singulis accedẽtibus afferebantur. Hæc cum pater uidisset, Phocũ ad se uocauit, non placabis inquiẽs sociũ tuum uictoriã tibi deturpantẽ? Noui & alios intemperantes cõplures de quibus uobis enarrare prętermittã uno, Callia Hipponicĩ filio excepto, quem puerorũ etiã Pædagogi cognouerũt. De alijs uerò quos ego pręterea uos siquid habetis dicite, fores enim aurium patentes habeo: quare dicite donec ego inquiro. Tum Magnus subinde comedere, & uesci dixit. Cui Aemilianus, intemperantiam habes apud Strattidem in Chrysippo ita loquente:

Si nec effundere ipsi otium erit,
Nec in intemperantiam uerti, neq;
Ipsi obuiet quis, alloqui nullum.

De coquinarijs uasis. *Cap.* XXI.

VAsa autem coquinaria sic Anaxippus in Citharœdo connumerauit:

Capidem feras, obeliscos duodecim.
Creagram, mortarium, tyrocnestam puerilem.
Steleon, scyphos tres, doridem, mucrones quatuor.
Non prius annues dijs inimice, tu
Lebetem ex olla rursus tardè fers,
Et securim præmium certantium.

Aristophanes in cõprendentibus scenis cacabũ ollã sic (appellat:
Cacabũ enim Carysti magistri.

Et in conuiuantibus, & ferre inde cacabum

Antiphanes in Philotebano,
Cuncta adsunt nobis, & synonyma
Quæ intus est anguilla Bœotię,
Mista concauis in profundis cacabi,
Calefit, attollitur, coquitur, ebullit.

Patellam nominauit Antiphanes in Euthydico, τηγάνου & πατάνου
Postea polypus sectus
In patellis coctus.

Alexis in Asclepiade,
Obsonium parare sic didici bene
Apud Sicanos, in patellam sępius
Vt ob uoluptatem uiri dentes iaciant,
Cœnantes.

Antiphanes autem in samo per p, dixit,
Patellas, betam, laserpitium, ollas, lucernas.
Coriandra, cæpas, salem, oleum, catinum.

Philetęrus in Oenopione:

Coquus hic patellarum.

(προσηλθέτω. καὶ πάλιν. πλέους στρατονίκου τὰς μαθητὰς μοι δοκεῖ ἔξειν πατανέων.)

Antiphanes in parasito hæc scripsit,

Alius in hoc magnus

ἰσοτράπεζος. Habebit quis commensalis nobilis, quem

Dicis? Carysti alumnum ex terra genitũ feruentẽ.

Postea num dicere potes? agè, cacabum dico.

Tu uerò forte diceres ollam. apud me nomen

Putas differre siue cacabum quidam

Volentes nominant, siue sittybum?

Prӕter id quod dicis uas noui.

Eubulus in Ione patella utroq; modo dixit his uerbis:

Catinos. patellas, cacabos,

Ollas, sartagines, uarias, multas,

Quę neq; dicendo dixerim.

De condimentis. Cap. XXII.

COndimentorum catalogum hunc in modum fecit Alexis in Lebete:

Et ne excusationes hic mihi, neq; non habeo,

Sed dic quid opus sit. capiam ego omnia,

Rectè: primùm cape accedens sesama.

Sed est intus, uuam passam pistam,

Fœniculum, anethũ, sinapi, cauliũ, laserpitium.

Coriandrum, siccam rosam, cuminum, (κάππαριν, ὀρίγανον, γάρταον, σκόροδον, θύμον, σφακὸν,) sapam,

Seseli, rutam, porrum.

At

At in excubijs, seu lanam tractantibus coquum quendam inducit ita dicentem:

In circulum opus erit currere me & clamare
Si quare indigebo, cœnam posces à me tu
Iam accedens, non habeo autem
Non acetum, non anethum, non originum,
Non thrium, non oleum, non amygdalas,
Non allium, non sapam, non uiridem cæpam
Non bulbũ, non ignem, non cyminũ, non salem,
Non ouum, aut liguũ, non scaphã, aut sartaginẽ,
Non funem putealem, non lacũ uidi, non puteũ.
Non hydria est, frustra constiti ego
Habens cultrum, etiam ad hæc succinctus.

Mox in agricola: Origanum
Primum ponens in ollam nouam,
Trimma in superficie concinnè humefactum
Aceto, sapa inficiens, & Laserpitio
Multo condensans.

Subinde comedere Teleclides dixit in quæstoribus hũc in modum, Tyrium subinde comedentem. At statim uesci dixit Eupolis in Centurionibus, statim uesci nihilo, preterquàm uel aspiciente cẹpa, aut tribus oliuis conditis. Aristophanes in Pluto:

Antea paupertate coactus omnibus statim uesce-(bar.

De structoribus mensæ, & de coquis. Cap. XXII.

INter coquos erant nonnulli, qui reliquis differebant, mensarumq; structores dicebantur, quorum quod esset officium apertè Antiphanes his uerbis in Inquilino declarauit:

Accepi ueniens hunc
Mensæ structorem qui lauat uasa, lychnosque,
Iunxi fœdera, feciq; alia quotcunq;
His conueniunt.

Quærendum est autem an idem structor sit & mensæ curator, cum Iubas rex in comparationibus eundẽ esse dicat mensæ curatorem, & eum qui à Romanis structor nominatur, hæc ex Alexandri actu depromens, qui potus inscribitur:

In crastinum me oportet, & tibicinam
Sumpsisse, structorem artificem capiam simul,
Ad hoc misit ex agro me dominus.

Appellarunt autem structorem eum, qui mensas curabat, & aliud decorum. Philemon in Accedente:

Circa culinam non est consideratio.
Structor est in ministerio.

Vocabant autem eas dapes quas in mensa ponebant, mensalia Plato in Menelao:

τράπεζο-κόμος. Quàm pauca sunt relicta de mensalibus.

Appellabant eum etiam qui obsonia emebat emptorem, nunc uerò obsonatorem, uelut Xenophõ his uerbis in libro secũdo memorabiliũ testatur, Ministrum, τραπεζο-ποιός. obsonatoremq; similem capere uellemus. at apud Menandrum in Phania communius capitur, parcus erat modestusq; emptor. Obsonatorem dixit Aristophanes in sartagine coctis.

Tanquam obsonator prandium uestrum dispensare uidetur.

Obsonia clam coëmere dixit Cratinus in Cleobulinis, at Alexis in Dropide, clàm emere. Dicuntur uerò eleatri uelut asserit Pamphilus, hi, qui ad mensam regiam uocant ab eleo mensa, quos tamen Artemidorus conuocatores cœnarũ nominauit. Dicebantur etiam prægustatores

gustatores eleatri, quoniã securitatis gratia ante quàm reges, cibos gustare consueuerunt. nostris tamen temporibus eleatri illi dicuntur, qui perficiuntur conuiuij totius administrationi, quæ res, & honorifica fuit olim & præclara. nam Ptolemęum etiam seruatorem Alexandri eleatrum uocatum fuisse Chares testatur libro Historiarum tertio. Sępius autem quem nunc Romani prægustatorem solent appellare, tunc Græci protenthen nominabant, uelut Aristophanes in prioribus Nebulis asserit:

Quî non capiunt certè nouilunio
Principia Prytania, sed uertere, & noua?
Id quod Protenthæ, mihi uidentur pati
Vt celerrimè Prytania subtrahantur,
Idcirco prægustabant die uno.

Mentionem fecit de his Pherecrates etiam in Agrestibus,

Ne mireris.
Protentharũ nam sumus, sed nesciebam heus tu.

Et Philyllius in Hercule,

Vultis, certè ego dicam quis sim ego.
Protentharum dorpia nominata.

Inuenio autem concilium Cephisodoro Athenis imperante factum fuisse, in quo uelut congregatio quædam sunt protenthæ, sicut etiam parasiti nominati, sic se habens: Quando inquit Phocus, senatus unà cum reliquis Atheniensibus dies intercalares agit de more patrio, suffragijs decretum est in senatu eos dies senatores prætermittere, quos & alij senatus diaphetæ, quinque dies agunt, incipiẽtes ab eo die, à quo etiã protenthæ. Quòd autem prægustatores uocatos antiqui etiam habebant, testatur Xenophon in Hierone uel tyrannico inscripto, ubi narrat ita; Tyrannus neq; cibis neque potui

cõsisus uiuit, sed prius quàm primitias horum deis persoluat, ministri securitatis gratia gustare iubentur, ne quid mali in his bibant aut comedant. Anaxilas in Calypso:

Prægustabit tibi prius uetula potum.

Eos uero, qui bellaria, placentasq; præparabant, artifices antiquitus appellare consueuerunt. Menander coquis iratus quia ea aggrediuntur quæ minimè oporteat, hæc scripsit in mentito Hercule:

Coque iniucundus mihi uideris esse ualde.
Quot mensas facturi sumus? tertiò¦
Iam me interrogas? porcellum unum mactamus
Octo facito mensas, duas, unam;
Quid tua refert hoc? pone tu unam.
Non licet candylum facere, nec qualia tu
Sueuisti in unum condire, mel,
Siliginem, oua, cuncta enim contraria
Nunc sunt. Coquus siquidẽ in Pichycheti domo-
Placentas, coquit, chondrum lixat, & fert (facit
Post salsamentum, tum thrium, racemos.
Ipsa artifex opposita
Carnes assat, & turdos, & bellaria,
Postea hic cœnans bellaria comedit.
Vnguento perfusus, & coronatus rursus
Cœnant mellitas placentas cum turdis.

Quòd autem diuisia essent ministeria, prędictiq; artifices bellaria prudenter pararent, coqui uerò condiendi curam sortirentur, declarauit Antiphanes in his uerbis in Chryside,

Quatuor tibicinæ
Mercedem habent simul, coquiq; duodecim,
Et artifices, mellis petentes scaphas.

Menander in artifice,

Quid

Quid hoc puer? nam per Iouem diaconicè
Venisti, ita est figmenta certè fingimus,
Hac nocte uigilaui, sed & nunc plurima
Non facta sunt nobis.

Seleucus primum inquit Panyasim de bellarijs meminisse in ijs commentarijs, in quibus narrat quemadmodum homines apud Aegyptios sacrificabantur, multa inquiens bellaria imponi consueuisse, cum multas nouas aues Stesichorus, & Ibycus prius in inscriptis carminibus dixerint

Afferte dona uirgini asamidas.
Chondrumq́;, & enchridas,
Aliaq́; bellaria, & mel uiride.

Quòd autem hoc sit legitimum Stesichori poëma, idoneus maximè testis est Simonides poëta, qui cum uerba fecit de Meleagro hæc ita scribit:

Quàm lancea deuincis omnes iuuenes,
Vorticosum iaculans stagnum super
Racemosa ex Iolco.

Sic enim Homerus at Stesichorus cecinit populis: hic enim Stesichorus sic inquit Cãtilena athletis præposita

Saltando enim Amphiaraus,
Iaculo uerò uincit te Meleager.

Neque ea sanè prętereunt quæ de Delijs Apollodorus Atheniensis scripta reliquit, quòd coquorum structorumq́; opere præbebantur ijs, qui ad sacrificia procedebant, quodq́; ex ipsis actionibus singuli nomen sortiebantur, ueluti magadis, & gongylus, quoniam singulis diebus placentas uersantes in conuiuijs pręebebant, ut autor est Aristoteles, uelut inter mulieres mistas rotundas. Atque nostris etiam temporibus quidam eorum Characi, Amni, Artysilaiq́; dicuntur, Sesamiq́;, & Artysitragi, æditui, ac piscatores.

Ex mulieribus quędā Cyminàthæ, atq; omnes cōmuni ter Eleodytę, quoniā sub mēsas ingrediūtur in cōuiuijs ministrātes. Est autē eleus mēsa coquinaria, hinc Homerus:

Ast ubi iam assauit, eleis posuitq; culinę.

Inde effectum est ut Polycrates Crythonis filius, qui Herenęis legē scripsit, nō Delios ipsos nominarit, sed communi Eleodytarum nomine increparit. lex etiam Amphictyonū Eleodytas, structores scilicet, & ministros huiusmodi significans aquā præbere iubet. Criton Comicus dei parasitos Delios ita appellat in Curioso:

Phœnicem magni dominum marsupij
Nauclerum in portu cum iussisset non nauigare,
Irruere naues coēgit duas
In Delum uenire cum uellet ex Piræo,
Ex omnibus audiens quòd parasito locus
Hic tria solùm habere uidetur.
Obsonij boni forū, uariā habitantē multitudinem,
Ipsos parasitos dei Delios.

At Acheus Eretrieus in Satyrico Alcmæone Delios ita Carycopæos uocat:

Carycopæos aspiciens abhominor: quoniam uictimas circum incidentes manifestè coquum agunt, gulosaq; tractāt. Ad quę respiciēs Aristophanes etiā hęc scripsit:

Sed ò Delphicorum multos acuens Phœbe gladios,
Tuosq; docens mistros.

Mox in sequentibus inquit Achęus, quis delitescens manet sarabacorum cultorumq; homonymę. Consueuerunt satyrici poëtæ Delphicos carpere quòd in sacrificijs conuiuijsq; uersarentur. Semus libro quarto rerū Deliarum, Delphicis inquit in Delum accedentibus salem, acetum, oleum, ligna, & lectum Delij prębere sunt soliti. Aristoteles, & Theophrastus in suis de Magnetibus commentationibus, eos qui iuxta fluuium Mæandrum

...am habitant, Delphicorum coloniam esse scribens, ...similes rerũ usus peregrinis accedentibus exhibere demonstrat his uerbis; Magnetes ij, qui apud fluuium Mæãdrum incolunt sacri deo, Delphicorumq; colonia, tectum, salem, oleum, acetum, lucernam, cathedram, lectum, mensas peregrinantibus accomodã., Demetrius Scepsius libro sextodecimo Troici ornatus in uia, quæ apud Laconicos extat, Hyacinthidis nominata, ab his ministris, qui placentas in Phiditijs faciunt, & qui uinum miscent, Dętoni, & Ceraoni Heroibus statuas erectas esse asserit, qui idem autor libro uigesimo quarto eiusdem tractatus Dętam heroem narrat apud Troianos coli esse solitum, de quo mentionem fecit Mimermus. Hegesander pręterea Delphus Iouem conuiualem scribit uiscerumq; sectorẽ apud Cyprios coli solitum.

De musicis instrumentis, & conuiuio Homeri. Cap. XXIIII.

QVum multa huiusmodi dicerentur, sonus quidam hydraulis ex propinquo suauis admodum auditus est, atq; iucundus, ita ut omnes ea concinnitate capti conuerteremur. Tunc Alcidem musicum intuens Vlpianus,. Audis, inquit, ò omnium musicissime iucundum hunc concentum, qui nos omnes suauitate affectos ad se conuerti? non est autem sicut apud uos Alexandrinos multus monaul', qui mœrorẽ potius audientibus, quã uoluptatẽ ullã musicã prębeat. Tũc ait Alcides, uerumtamen, & instrumentũ hoc hydraulis siue unũ ex intẽsis id esse dicas, siue in quod spiretur, nostrũ est Alexãdrinę regionis inuentũ, ex arte tõsoris, cui erat nomẽ Ctesibio. Quod etiã Aristocles in libro de Choris

hunc

hunc in modum scribens, testatur: Queritur an hydraulis ex his sit instrumentis quæ intendũtur, an quæ inflantur. Non nouit hoc instrumentum Aristoxenus, dicit tamen Platonem exiguam quandam opinionem de illius artificio tradidisse, cum nocturnum horologium hydraulicæ formæ non absimile fecisset, cuiusmodi ualde magna est Clepsydra: & profectò hydraulicũ organum Clepsydra esse uidetur. ex quo patet non esse opinandum ut intendatur, aut percutiatur, sed inflari potius apparet, cum ab aqua instrumentum ipsum infletur. Sunt enim fistulæ in aquam contortę, quæ cum aqua à iuuene quopiam percutitur, lingulis per organum transeuntibus inflantur, periucundumq; sonum emittunt. est autem aræ rotundæ persimile hoc instrumentum, quod à Ctesibio tonsore hic in Aspendia habitante secundi Euergetæ temporibus inuentum esse asserunt, magnopereq; delectasse. quem Ctesibium suã etiam amicã Thaidem ferut docuisse. Tryphon libro tertio coniugatorũ, quæ commentaria sunt, & de instrumentis, Ctesibiũ mechanicum de hydraule scripsisse narrat, sed nescio an nomine ipso decipiatur. Aristoxenus ea quæ intenduntur instrumenta, inflantur antecellere affirmat, facilia, hæc esse inquiens quæ inflãtur, quare uulgus etiã fistulis, & tibijs cum uti non didicerit his tamẽ utũtur, ueluti ipsi etiã pastores. Hæc habui ô Vlpiane quę de hydraulico instrumento tibi dicerẽ. Gingriunt Phœnices, ut ait Xenophõ, utebãtur enim tibijs palmi mẽsuræ magnitudine, quę stridulũ, lugubreq; sonũ amittebant. utebãtur his, & Cares in lamẽtationibus, nisi etiam Caria Phœnicia nũcupatur, sicut apud Corinnã Bacchylidemq; scriptũ inuenimus. Dicuntur autem tibiæ apud Phœnices gingri, ab ijs querimonijs q̃ circa Adonim factæ fuerũt. uos enim

ἐντατὰ καὶ κάταπ]α habet scriptus codex.

Phœnices

Phœnices Adonim gingrẽ appellatis, ut ait Democlides meminit Aristophanes in medico, & Menãder in Carina de ipsis gingris, atq; Amphis in dithyrãbo ita scribẽs

Ego gingram sapientissimum,
Quis est autem gingras, nouum inuentũ aliquod
Nostrum, quod theatro nunquam
Ostensum est? Athenis usitatum
In conuiuijs suauissimum. cur autem non agis
In multitudinem ipsum? quod gentem expecto
Contentiosam ualde ut sortiar aliquá, noui enim.
Quod omnia subuertent applausibus.

Axionicus in Phileuripide:

Sic enim cantibus Euripidis
Ambo affecti sunt, ut alij ipsis appareant
Esse cantus gingrantici, & malum magnum.

Quando autem melius est ò sapientissime Vlpiane instrumentum hoc hydraulicum, quam id quod naublium appellatur, quod Sopater paradus à Phœnicibus inuentum esse scribit, in eo actu qui Portæ inscribitur, sic enim inquit

Neq; Sidonij naublij
Crocitans choris tensa est forma.

Et in Mystaci seruo,

Nablas in articulis literarum, non suauis.
Cui lotus in lateribus inanimata decipula.
Inflans emittit musam, suscitet aliquis
Suauem uoluptatis gratia chorum cantans.

Philemon in mecho,

Oportebat adesse Parmeno tibicinam,
Vel nablam aliquem. at nablas quid est?
Non nosti? attonite. non per Iouem, quid ais?
Non nosti naublium? nondum nosti bonum.
Tu uerò nec sambucistriam?

Instrumentum

Instrumentum illud quod triangulum uocatur, Iobas libro quarto rerum in theatris gestarum, apud Syrios inuentum fuisse testatur, sicut etiam sambucam Lyrophœnicem nominatum. Quod instrumentum ab Ibyco poëta Rhegino inuentũ fuisse Neanthes Cyzicenus libro primo Horarum uoluit, sicut barbitum ab Anacreonte. Inter nos autẽ Alexandrinos tanquam musices ignaros differis. atq; monaulum usitatissimũ apud nos assiduè nominas, sed accipe ea etiam quæ nos de ipso dicere in prõptu habemus, Iobas in prædicto commentario Aegyptios affirmare inquit monaulum ab Osiride fuisse repertum, sicut photingem etiam obtortas tibias habentem, cuius & ipsius uirum eximium mentionem facientem adducam: est enim in usu frequenti apud nos Photinx. De monaulo meminit ita Sophocles in Thamyra:

Emisit collisas pectidum cantilenas
Lyra monaulus, quæ hyemis plena
Nauis munimen lasciuientis.

Ararus in Panis natalibus,

Rapiens monaulum statim quomodo opinaris
Leuiter assiluit?

Anaxandrides in thesauro,

Sumens monaulum cecini hyemenæum.

Et in Phialoforo,

Monaulum quo uertitisti heus tu Syre?
Quem monaulum? calamum?

Sopater in Bacchide, & monaulum cantum sonuit. Protagoridas Cyzienus libro secundo congregationũ, quæ in honorẽ Daphnes fiebãt, Omnis organi chorda tacta est crotalorũ à Pandoro Phano, suauiq; monaulo suauissimas harmonias succinebat. Posidonius philosoph⁹ Stoic⁹ hęc libro tertio Historiarũ scripsit, ubi bella

percurrit

percurrit quæ Apamei gesserunt in Larissæos, Gladiolos, & lanceas rubigine squaloreque obsitas sumentes, uelaminaque, & umbracula, umbram facientia, colla tamen spirare non prohibentia ponentes, asellos uino uarijsque cibis onustos secum ducentes, super quibus monauli photingesque aderant, ita ut pagi potius quàm belli hæc instrumenta uiderentur. Nec me prætereunt autem ea quæ ab Ameria Macedone in linguis dicuntur, quod monaulum illud esset, quod nunc tityrinum uocari solet. uide ô bone Vlpiane, habes & eum, qui de photinge mentionem fecit. Quod autem monaulus is esset, qui calamaules nunc appellatur, manifestè in libro Epigrammatum declarauit Dyillus:

Hoc iacet in tumulo dulcis Theon ille monaulus,
 Scenis, & mimis gratia multa uiris:
Annis cęcus, erat cui natus Scirpalus, amens
 Scirpale dicebat, degeneransque mihi
Natalem cantare suum, solum quod habebat.
 Ipsius quæuis dulcia significans.
Musarum lusus Glauces, & facta canebat.
 Te certè iuro Battale dulce bibens.
Cotaleque. & Pacalum, calamauletenque Theonem.
 Sed iam uos salue dicite quisque Theon.

Nam sicuti calamos inflantes calamaulas dicunt hoc tempore, sic rhapaulas eos, qui calamo canunt, ut Amerias Macedo in linguis testatur. uolo autem te optime Vlpiane cognoscere, quod nulli magis periti sunt artis musicæ quàm Alexandrini, neque pulsandę citharæ solùm dico, cui uel pauperrimus quisque priuatus apud nos atque indoctus omnis ita est assuetus, ut quàm celerrimè errores, qui in pulsatione chordarum fiunt, deprendere possit, sed tibiarum etiam sunt

peritissimi. nec earum solùm quæ uirgineæ puerilesq́ uocantur, sed & earum quæ dicuntur uiriles, perfectæ, & ampliores, citharisteriarumq́, & dactylicarum: Tibias enim buxeas, de quibus Sophocles in Iuba, & Niobe Tympanistis meminit, nullas alias esse cognouimus quàm Phrygias, quarum etiam non ignari sunt Alexandrini nouerunt, & diopos, & musocopos, quæq́ & hypotreti appellantur. de buxeis tibijs mentionem facit Callias in deuinctis, quas Iubas Phrygiorum esse inuentum asserit, & ob similitudinem crassitudinis scytalias nuncupari, quibus utuntur Cyprij, sicut Cratinus iunior in Theramente testatur. Nouimus etiam hemiopos tibias dictas, de quibus Anacreon, Quis animum meum tenetum oblectans ingressus est, ut ob hemiopum tibiam saltem? Sunt tibiæ huiusmodi perfectis minores, nam & Aeschylus iuxta mensurā studentes induxit. At Xenophon priuatos etiam quosdam immiscuit. multò igitur melius Homerus, qui egregia conuiuia posuit, quod ex comparatione facilius colligitur. Est enim procorum conuiuium quale iuniorum esse posset inter ebrietates, & amores iacentium. Phœacum uerò his magis constans, uoluptuosum tamen, quibus ea opposuit quæ ad rem militarem spectant, at illa magis urbanè, & temperanter perficit. Ea rursus conuiuia quæ popularia sunt, & quæ familiariorum synodus, diuisit. Epicurus philosophorum solùm conuiuium fecit. Demonstrauit præterea Homerus quos conuocari non oporteat, sed sua sponte accedere decenter, ex unius consanguineorum exemplo uniuersam similium rationem patefecit:

Sponte sua uenit uocem bonus hinc Menelaus.

Manifestum est enim quod neq; fratrem, aut filios, uel uxorem aduocare oportet, neq; siquis aliquos simili honore

nore dignos arbitretur: esset enim res absurda admodum, & ab amicitia prorsus aliena. quamuis uersum quidam ascripserunt causam apponentes:

Norat enim fratrem magnum cepisse laborem.

Quasi uerò dicere conueniat idoneã causam ob quam frater spontè accedat ad conuiuium. Verum inquit fratrem conuiuium parantem non norat? atqui quo pacto non est ridiculum cum celeberrimum fieret sacrificium, & omnibus notum? quomodo uenit si non nouerat? uel per Iouem occupatum ipsum cognoscens dixit dedit ueniã, quia eum non conuocauit, & circumiens spontè uenit, sic qui non uocatum dixit accedere, ne mane se suspiciant hic quidem pudore correptus, ille uerò iratus. Sed ridiculum erat sanè Agamemnonem fratris sui oblitum esse, cum illius præcipuè gratia non tunc solùm sacrificaret, sed bellum etiam sumpserat. eosq; conuocasset, qui nullo sanguinis uinculo illi essent coniuncti, ac neq; ipsius patriæ essent incolæ. Athenocles Cyzicenus, qui magis acutè quàm Aristarchus Homeri carmina audiebat, doctiorem nobis Homerũ relinquere aiebat, quia Menelaus familiarius se haberet quàm opus esset. Demetrius autem Phalereus ineptum esse hunc uersum assumere dicit, & à poëmate prorsus alenum,

Norat enim fratrem magnum cepisse laborem.

Rerum siquidem tenuium studium moribus immiscuit. existimo enim ait familiariter, & amicè unumquemque uirorũ elegantium sese erga illum esse habitatum, ad quem dum sacrificatur accesserit, neque uocantem expectauerit. Plato de ijsdem ita scribit in symposio, ut prouerbium inquit corumpamus permutantes, quòd uiri boni non uocati ad bonorum conuiuia accedant. Homerus autem non solùm ad periculum proximè accessit,

accessit ut ipsum prouerbium corrumperet, sed etiam maximas in id inferret iniurias, quippe qui Agamemnonem rerum bellicarum peritissimũ fecerit, Menelaumq; mollem pugnatorem, at dum Agamemnon sacrificat peiorẽ ad conuiuiũ melioris ultró accedentẽ tamẽ inducat. At Bacchylides de domo Ceycis ita scribit:

Iuit in durum pauimentum
Conuiuiumq; isti parabant: sic ferunt.
Vltro bonorum nam petunt conuiuia
Viri boni.

Ex prouerbijs uerò hoc quidem ait,

Sponte boni accedunt conuiuia læta bonorum.

Hoc autem,

Sponte boni ueniunt timidi ad conuiuia lęta.

Neq; enim rationi consentaneũ est quod Plato timidũ Menelaum arbitraretur, quem Homerus Martis amicũ appellat, solumq; Patrocli causa se optimè gerentem, & singulari certamine cũ Hectore ante alios omnes promptè pugnantem, inducit, quamuis uiribus esset inferior, de quo uno inter omnes militantes hæc decantauit.

Ipse suis animis audax confisus abibat,

Quamuis hostis contumelijs eum incessens mollẽ pugnatorem appellarit, atq; Plato idcirco ipsum mollem uerè esse sibi persuadeat. At nunquid Agamemnonem etiam inter malos collocabit? quem ipse bonũ esse contendit, quamuis hoc carmen in illum dicatur:

Proh temulente, canisq; oculis, ex pectore, ceruus.

Neq; enim si quid apud Homerum dicitur, id dicit Homerus: quî enim fieri potest ut Menelaus esset mollis, qui Hectorem solus à Patroclo fugauit, Eupohrbumq; interemit? atq; in medio Troianorum spoliauit? absurdum est profectò carmen non satis cognouisse quo accusabatur, qua de causa bonus clamore Menelaus dicitur

tari solet Homerus acclamare robustissimis tribuere, quia bellum apud antiquos clamor appellari consueuerat, cum omnibus in rebus Homerus diligens accuratusq; extiterit, neq; hoc sanè exiguum quamuis prætermisit, oportere eum qui corpus curat ad cœnam lotum accedere, quare ita dixit de Vlysse ante conuiuiũ apud Phæacas:

Illum continuò iussit tum Proma lauari.

Postea de Telemacho:

In asaminthos euntes pulchras loti sunt.

Erat enim indecorũ inquit Aristoteles multo cum sudore, & puluere accedere ad conuiuiũ, quippe cum uiro politico neq; sordido esse, neq; squalere conueniat, neq; limo gaudere, ut inquit Heraclitus. Oportet autẽ eum in primis, qui domum alicuius ingreditur non ita accedere ad conuiuium ut uentrem statim expleat, sed aliquid prius uidendi studio tribuere, domumq; ipsam considerare, neq; hoc sanè poëta prætermisit:

Intrauere domum diuinam, ipsiq; uidentes
Mirati sunt spectantes sacri atria regis.
Nam qualis splendor solis, lunæq; nitentis,
Fulgebat clari Menelai tecta per alta.

Aristophanes in Vespis agrestem senem, & litigiosum in uitã humaniorem à puero traductum inducit.

Quiescito huc protectus, esse discito
Conuiuiorum amicus, & libidinis.

Atq; docens eum quo pacto accũbere oporteat inquit,

Laudato post hæc æreum uas quodpiam;
Mirare uel lacunar aulę, pictaq;

Homerus prętérea, quæ ante conuiuia nobis facienda sint nos edocet, deis scilicet primitias persoluẽdas, idcirco Vlyssis socij, quamuis essent in Cyclopis spelunca, ignem accendẽtes hic sacrificia peregrinus, & simul ipsi

caseos acceptos edimus, & Achilles quamuis solicitarent legationes quæ media nocte accesserant:

Sacra suum socium superis tribuisse Patroclum
Imperat, hic flammis coniecit munera prima.

Libare etiam facit conuiuantes:

Crateras pueri statuunt, uinoq; coronant,
Libantesq; dedere uiris tunc omnibus illos.
Ast ubi libarunt.

Quæ Plato etiam in symposio obseruauit, post cœnas enim & libamina deis offeruntur, & carmine deum celebrant statutis honoribus, quod Xenophon etiam seruauit. Apud Epicurum autem neq; libamen, neque primitiæ dijs offeruntur, sed ueluti de inornata muliere inquit Simonides, illibata sacra sæpe comedit. concinnam uini mistionē ab Amphictyone rege doctos fuisse Atheniēses inquit, atq; idcirco recto Dionysio templū fuisse erectum: est enim rectum uerè uinum, & non dubium si concinnè temperateq; bibatur. Siquidem

Insipiens uinum multum cecinisse coëgit,
Saltare ac ridere iubet: prudentia cedit
Si quis paruerit: dixisseq; plurima cogit.
Quę pręstat tacuisse.

At uinum Homerus neq; insipiens, uelut stultum appellat, uirosq; insanire faciens, neque tamen eum, qui canit aut ridet, uel in rhythmo aliquando ad saltandum conuertitur, tristem esse iubet, neq; enim ita agrestis, sinisterq; est, sed horum omniū qualitatem, quantitatemq; cognouit: ex quo non dixit quod uinum canere faciat, sed ualde canere, quod est immoderate, & multum, ita ut perturbat. neque ridere per Iouem aut saltare; at commune in utrisque his mollem esse inquiens, hunc quidem effœminatum esse uetat, leuiter tamen ridere, saltareq; sinit. apud Platonem

uerò

uerò nihil est horum mensura contentum, sed bibunt usquadeo, ut se suis pedibus firmare non possint. respice enim Alcibiadem quemadmodum ad iniuriam usque processerit, sine ulla uerecundia, & ut alij octo cotylarum uas, hanc occasionem nacti, euacuauerint, quod Alcibiades ipsos attraxerat. Non autem sicut apud Homerum:

Post ubi libarunt, uinumq; bibere uolebat
Quantum animus.

Ex his quędã nobis omnino sunt circumscribẽda, quibus etiã moderatè uti cõuenit, eaq; tanquã appendices quasdã respicere oportet, uelut ait Homerus.

Appendix cœnæ saltatio, cantus & ipse.

Sed procis, ut summatim dicam ac Phæacibus ad res huiusmodi se flectere concedimus: Nestori autem ac Menelao nequaquam, cuius in nuptijs Aristarchi sequaces hoc non admittentes, (quòd conuiuio continuo uigente, diebusq; peropportunis præteritis, in quibus nupta à sponso ducebatur, finem habuerũt huius ualde tristis nuptiæ, atq; soli hi uixerunt Menelaus scilicet, & Helena.) non cognoscentes inquam, primo statim uersu decepti sunt:

Pluribus hunc annis conuiuia concelebrantem
Inuenere ob connubia.

Atq; carmina huiusmodi idcirco addiderunt,

Sic isti domibus celebrant conuiuia in altis
Finitimi, comites Menelai concelebrati
Gaudentes, cantor diuinus pectine chordas
Percurrens cantabat eis. duo seq; per illos
Voluebant medios homines cantum incipientes
Saltatores.

Transferentes ex ipsa amorum structura errorem in dictionem: non enim saltatores incipientes, at cantore

incipiente ipsi saltabant, incipere siquidem proprium est citharæ. unde Hesiodus in Clypeo, deæ autem incœperunt cantum musę Pierides. Archilochus, incipiens ante tibiá Lesbiam Pæana. Stesichorus musam archesimolpum nominat, & Pindarus prooemia chorũ incipictia. Diodorus uerò Aristophanius totas nuptias circunscripsit, primos dies extremũq; esse illarum inquiẽs per iocũ, atq; diem matutinũ conuiuij non adnumerat. Postea iubet scribere, duo saltatores per ipsos, inaspiráta litera solœcismũ facere cogens; per ipsos enim, est, per se ipsos. at seipsos dicere iam solœcismus est. Sed quod antea dicebam audiendarum rerum in moderatum hoc symposiũ introductio ad scriptitia est, & ab ipso cretico choro translata, de quo in armorum artificio scribit:

ὑφάρχειν. ἐπέγραψα ... τοὺς αὐτούς.

Distinxitq; chorum Vulcanus claudus, & illi
Persimilem fecit, quem Gnossi Dædalus oris
Fertilibus dedit olim pulchricomæ Ariadnæ.
Intus erant iuuenes clari, innuptęq; puellæ
Saltantes, manibusq; manus cepere uicissim.

Quibus subiunxit,

Plurima turba chorum suauem circunstetit inde
Delectata, duo saltatoresq; per ipsos
Voluebant sese medios cantum incipientes.

Cretensibus quidem saltatio reuolutioq; in caput patria est, ex quo ad Merionem Cretensem inquit,

Merione, quamuis saltator es optimus, hasta
Te mea pacabit cito si percussero utrinq;
Traijciens.

Hinc cantilenas etiam Cretenses appellant, modumq; Cretan, instrumentum uerò Molossum. Qui autem Laconistę dicuntur, in quadratis choris cantabant, ut testatur Timæus. Sed ut summatim dicam, multiplex

lex Musices uarietas extabat apud Græcos, cum Dionysiacos choros, circularesque Athenienses præponerent, Syracusij iambistas, alij aliud quopiam genus. Aristarchus non solùm à Laconica institutione alienum, fecit & à Regis temperantia, qui uersus, quos minimè decebat in Menelai symposium iniecit, uerumetiā ex Cretico choro cantorem exemit, cum poëmata hunc in modum abscindat:

Plurima turba chorum suauem circunstetit inde
Delectata, duo saltatoresque per ipsos
Voluebant sese medios cantum incipientes.

Ita ut immedicabile sit prorsus, id incipientes, cum relatio ad cantorem seruari non amplius possit. Quod autem non est rationi consentaneū ut apud Menelaum audiatur, manifestum est ex eo quòd totū symposium per congressus inuicem perficiebatur, ac neque cantoris nomen prolatum est, neque cantus quem canebat, neque quòd Telemachi socij mentem ei adhiberent, sed in silentio quopiam potius, & quiete domum contemplantur. At quî enim fieri potest ut prudentissimorum Vlyssis scilicet, & Nestoris filios, introducere fidei non repugnet? ita ut rusticorum more paratos recitatores non audiant? Vlysses enim Phæacum audit cantilenas,

Celeres at Alysses
Spectabat motusque pedum, miratur & illos.

Quamuis plurima haberet quæ eum distraherent, potuissetque dicere:

Pectora sollicitant curæ cantoribus istis
Maiores.

Quo pacto fieri posset (ut non absurdus esset Telemachus, qui saltatore cantoreque præsentibus se ad Pisistraum inclinat, uasaque disponit? Homerus autē quasi

ſapientiſſimus pictor Telemachum patri perſimilem omnibus in rebus effingit, amboſq; deſcribit, hūc quidem ab Alcinoo, illum à Menelao cum lacrymis cognitos fuiſſe. in ſympoſio uerò Epicuri ingens eſt adulatorum multitudo uiciſſim laudantes. Platonis conuiuium ſubſannatorum plenum eſt ſe inuicem deridentium: nam de Alcibiade ſermonem prætereo. Apud Homerum moderata excipiūtur conuiuia, quæ quiſpiam laudauit aliquando ita inquiens ad Menelaum,

quàm non audeo dicere:
Te coram, nos uoce dei, lętamur, ut ipſa

Hic autem non rectè dictorum aut factorum quiddam carpens:

Et nunc ſiquid uſquam eſt audi me, non enim ego
Gaudeo triſtis cum ſim in conuiuio,
Hic rurſus,
Qualia fugerunt ex ipſis dentibus heu nunc
Verba tibi Telemache?

Per Metaphoram dixit Ixion, minorem hemiopum citò magnus abſorbet, ſunt autem illis ſimillimi, qui pueriles dicuntur, quibus, cum non ſint exagoni, utuntur in conuiuijs, quare Anacreon molles eos appellauit. Noui & alia tragicarum tibiarum genera, lyricarum ſcilicet, & citharœdicarum, de quibus Ephorus in inuentionibus meminit: Euphranorq; Pythagoricus in libro de tibijs; Tibia ex arundine facta apud eos Doricos, qui ſunt in Italia tityrinus dicitur, ſicut Artemidorus Ariſtophanius libro ſecūdo Doridis atteſtatur. Tibia quæ magadis nūcupatur, atq; Palæomagadis ibidē dicitur, acutū grauemq; ſonū emitit, uelut Alexādrides in Hoplomacho affirmat, magadim garriam paruum tibi, & magnum. Tibiæ quæ lotinæ dicūtur, eędē ſunt quæ ab

Alexan-

Alexandrinis nominantur Photinges, atq; ex dicta loto conficiuntur, quod lignũ nascitur in Libya. Iuba eam tibiam quæ ex hinnulorum membris conficitur Thebanorum inuentum esse asserit, ac eas quæ nominantur elephantinę, apud Phœnices primum fuisse perforatas. Noui pręterea quod Magadis instrumentum est extensum sicut cithara, lyra, barbitos. Euphorion poëta in libro de Isthmiis, qui nũc inquit nablistæ, páduristę, sambucistæq; uocantur, nullo quidem nouo utuntur instrumento, baronum siquidem, & barbitum de quibus Sappho, & Anacreon mentionem fecerunt, magadimq; & trigona, & sambucas antiquas esse constat: uidimus enim unam musarũ in Mitilene quoddam horum instrumentorũ sambucũ manibus habentẽ. Aristoxenus alienigena instrumenta uocat Phœnicia, pectides, magadides, sambucas, trigona, clepsiangos, scindapsos, & nouichordium dictũ. Plato libro tertio Reipublicæ, Non igitur multichordio inquam ego, neq; pararmonio nobis opus erit in cantilenis, & cõcentibus? non ut mihi quidem uidetur inquit, trigonis igitur, & pectidibus, omnibusq; instrumentis, quęcunq; multas chordas habent, quęq; sunt pararmonia. est autem scindapsus organum tetrachordum, uelut Matrõ Parodus in his testatur, Scindapsus colum non habentis fœminę. Meminit de illo Theopompus etiam Colophonius poëta in inscripto Harmatio: Hęmaria

Scindapsumq; lyram manibus concussit acernam
Ingentem, confecta pyro quæ astabat agresti.

Anaxilas in lyram opifice,

Ego ipso barbitos, trichordos, pectidas,
Citharas, lyras, scindapsosq; suspenderam.

Sopater autem Parodus in libro Mystis inscripto, pectidem dichordum instrumentum esse dixit his uerbis:

Pectisq; musa barbaro superbiens
Dichordis in manus reposta uenerat.

De Pariambidibus ita meminit Epicharmus in Perialo Semele tripudiabat, sonat illi cithara sapiens pariambidas, hęc uerò peritas audiēs pulsationes oblectatur. Alexander Cytheręus psalteriū chordis impleuit, ut Iuba testatur, qui cum in Ephesiorum ciuitate consenuisset, hoc sapiētissimū quasi artis suæ ipsius inuentū in templo Dianę deposuit. Meminit insuper Iuba lyrophœnicis, & epigonij, quod in Psalterium rectum nunc mutatum est, atq; illius qui eo usus est nomen seruat, erat hic natura quidem ex Ambracia Epigonus, at à Sicyonijs urbe donatus: qui cum Musices esset peritissimus, quod ad manus spectat, dupliciter plectro cantabat. Omnium uerò prędictorum instrumentorū, & tibiarum artificiosè, & eleganter periti sunt Alexandrini, In quibuscunq; autem mei uolueris periculum facere, ego tibi patefaciam, cum alij complures musici peritiores essent in patria mea, Alexander enim meus conciuis, qui paucis ante diebus ex humanis decessit, publicè in uocato trigono organo ita declaratus est, ut Romanos omnes ad Musicæ desiderium cōuerterit, multiq; de pulsationibus illius meminerint. mentionem fecit trigoni Sophocles in Mysis his uerbis:

Multus Phryx trigonus, intensaq;
Lydię cantant pectidis synchordia.

Et in Thamyra. Aristophanes in cōuiuantibus, Theopompus in Penelope. Eupolis in Baptis, qui bene percutit, & canit trigonis. Meminit Euphoron, ut prius dictum est, de uocato Pandoro, Protagorides libro secundo congregationum, quæ in honorem Daphnes; at Pythagoras, qui de mari rubro commentarium edidit troglodytas inquit panduram ex ea lauro

quæ

quæ in mari rubro nascitur, conficere. Sunt autem cornua, & tubæ à Tyrrhenis inuentę. Metrodorus pręterea Chius in rebus Troicis fistulam, & tibiam primum Marsyam inquit inuenisse in Celænis, cum prius unico calamo uterentur. Mercurium tamen fistulam unius calami inuenisse Euphorion poëta testatur in libro de Cantilenis; atq; quosdam esse qui Medis attribuant Seuthę scilicet, & Rhonaci. ex multis calamis composita tibia à Sileno attribuitur, at Marsyę cęra coniuncta. Hæc habes huiusmodi nomina ô Vlpiane à nobis Alexandrinis eorumq;, qui monaulorum fuerunt studiosi: neq; enim Meneclem Barcæum scriptorem cognouisti, neq; Andronem Alexandrinum, qui cronica conscripsit, qui aiunt quòd Alexandrini tum Gręcos omnes, tum Barbaros docuerunt, cum omnis ferè circularis disciplina defecisset, ob mutationes crebras quę temporibus eorum, qui Alexandro successerunt, factæ sunt. Fuit rursus disciplinæ totius innouatio Ptolemęi temporibus, qui septimus regnauit in Aegypto rex: eius inquam, qui ab Alexandrinis legitimè Cacergetes fuit nominatus. Hic enim cum multos ex Alexandrinis iugulasset, compluresq; in exilium, ex ijs qui fratris sui tempore pubescerent, profugasset, insulas, & urbes omnes uiris Grāmaticis adimpleuit, philosophis, geometris, musicis, pictoribus, pædagogis, medicis, alijsq; compluribus, qui ob paupertatem docentes ea quę sciebant, multos uiros eximios effecerunt.

De studio Musices apud antiquos. Cap. XXV.

MAgnum fuit Musices studium antiquitus apud omnes Græcos, quare, & ars tibiarum non paruo in precio habebatur. Chamæleon igitur Heracleotes, in inscri-

in inscripto adhortatorio, omnes ait Lacedæmonios ac Thebanos tibijs usos fuisse, atq; suis etiam tempo- ribus Heracleotas in Ponto: ex Atheniensibus præterea clarissimos Calliam Hipponici filium, & Critiam Callæschri. Duris in libro de Euripide, & Sophocle Alcibiadem inquit tibiarum artem non ex uulgari quouis magistro, sed ex Panosmio, qui celeberrimus erat eo tempore, didicisse. scribit Aristoxenus Epaminondam Thebanum ab Olympiodoro, & Orthogora tibiæ cantum didicisse. multi insuper Pythagorici tibiarum artem exercebát, ut Euphranor (& Architas ac Philolæus, aliiq; non pauci: ipse uerò Euphranor) commentarium de tibijs reliquit, sicut etiam Archytas. Declarauit in conuiuantibus Aristophanes quod fuerit huius studium apud antiquos, ubi hęc inquit, qui ipsam tibijs lyrisq; utens magnopere sum attritus, postea me fodere iubes. Phrynichus in Ephialte:

Non hunc quidem tu citharam pulsare unquam,
Aut tibijs uti docuisti.

Epicharmus Palladem inquit in Musis Enoplium Castori, & Polluci cum tibijs cecinisse. Ion in Phœnice, & Cæneo tibiam his uerbis gallum appellat:

Intus tibia gallus lydium hymnum Achiuorum.

Ac in custodibus fistulam gallum Idæum ita dixit, præcurrit tibi fistula Idæus gallus. in secundo uerò Phœnice inquit idem Ion, manifestam grauem tibiam ferens accurrente rhythmo, sic Phrygio inquiens. Grauis hęc est quando cornu itiam illi adiungunt, quod cum fistularum Crepitaculis habet rationem. Cum hæc ita dicta sint, finem habeat iam hic liber amice Timocrates, satis enim magnitudinis est cõsecutus.

ATHEN.

ATHENAEI DIPNOSOPHISTARVM LIBER QVINTVS.

NATALE DE COMITIBVS VEneto interprete.

De antiquis conuiuantibus. Cap. I.

VErum cum plurimus sermo de conuiuijs amice Timocrates sic superius sit absumptus, quorum utilissimas, minimeq; grauantes animum partes prętermisimus, quæq; ei pandesiæ, quam introduxit Homerus, maximè conueniant eamq; foueant ac alant, operæpretium facere uideor, si ea etiam quæ de his ab optimo in quouis negotio Masurio dicta sunt, commemorauero. Nos enim ex elegantis Agathonis sententia:

Quod est parergon expedimus tanquam opus,
Opus parergon rursus esse credimus.

Inquit igitur poëta ubi de Menelao loquitur:

Hunc celebrare uident sponsalia pluribus annis,
Nati uel natæ causa in penetralibus altis.

Sic enim lege sancitum est, ut symposia nuptiarū tempore celebrarētur deorum nuptialium gratia, & quasi

testi-

testimonij cuiuspiã. At quale esse deceat symposium, quod externis exhibetur, docuit nos Lyciæ rex, qui Bellerophontem magnificè admonendum excepit:

Excipit hospitio peregrinum forte diebus
Ille nouem, totidemq; boues mactauit ad aras.

Videtur autem uim habere quandam, quæ ad amicitiam attrahat, cum animum, & accendat, & diffundat: quare non prius qui essent interrogabãt, sed postea, quasi peregrinorũ amicitiã uenerantes. sed non particulatim, & singulos ex nobis priuatim. Cũ nostras has cœnas amicorũq; prospicerẽt legũlatores, publicas etiã cœnas statuerũt, & thiasos, & tribules, orgeonicas uocatas. Sunt & aliæ multæ philosophorum synodi in ciuitate Diogenistarum scilicet, Antipatristarumq; dictorũ, & Panætiastarum Reliquit pecuniam Theophrastus in eiusmodi conuentum non per Iouem ut intemperanter agant unà conuiuantes, sed ut moderatè eruditeq; in symposijs disserere liceat Cœnabant autem quotidie ij, qui in Prytanio uersabantur moderatas cœnas, ciuitatibusq; salubres, ad quod Symposium testatur Demosthenes uniuersam Elatiæ assumptionem sublatam fuisse, uesperi enim quisquam nunciãs ad Prytanenses accedebat, quòd Elatia assumpta fuisset. Curæ erat ipsis præterea philosophis ut iuuenes statuto quodam ordine ad conuiuium secum adducerent: nam & Xenocratis lex erat in Academia, & Aristotelis cõniualia quædam instituta. Phiditia quæ erant in Sparte, & Andria apud Cretenses, magno cum studio ciuitates ipsæ congregabant: unde non male dixit quidam:

Symposijs socios haud conuenit abstinuisse
Dudum, nam talis fit commemoratio grata.

Antipater philosophus cum symposiũ aliquando coëgisset, accedentibus iussit ut de sophismatibus differe-

rent,

rent, atq; Arcesilaum aiunt ad symposium conuocatum aliquando, accumbentemq́;, cuidam qui uoraciter comederet, cum ipse nihil gustare posset cum quidam ei illum significasset, dixisse:

Bonum tibi sit, Telepho ego aduersarius

Fuit autem Telephus obsoniorum comedo, atq; Vorago dictus. Zeno, cum quidam ex præsentibus obsoniorum uorax unà dum apponeretur superiorem piscis partem extraxisset, ipse etiam piscem uertens extraxit ita dicens,

Vt sit laboratum ex utrisq; partibus.

Cum Socrates quendam immoderate obsonijs utentē uidisset, ô præsentes ait, quis est uestrum qui pro pane obsonio, pro obsonio pane utatur? at nos de Homericis symposijs nunc dicamus.

De Homeri Platonisq́; Symposio. *Cap. II.*

TEmpora, personas, causasq́; conuiuiorū poëta diffiniuit, quod Xenophon etiā Platoq; rectè admodum exceperunt, quippe qui in principio suorum commentariorū, conuiuiorū causas apposuerint, & eos qui adessent. Epicurus aūt neq; locū, neq; tēpus ullū determinauit, nihilq́; exorditur. Oportet igitur diuinasse quo pacto fieri possit ut cum quis poculum teneat quæstiones in medium afferat, sicut in congressu inquit Aristoteles, qui illotum puluereq́; obtectū quendam ad symposium accedere scribit. Homerus, qui etiam conuocandi sint nos edocet, ubi optimos quosq́;, & in honore habitos conuocandos esse dicit:

Accersitq́; senes præstantes inter Achiuos.

At nō eo pacto quo Hesiodus: hic enim uicinos etiam

præci-

præcipuè conuocare iubet, atq; quisquis apud te habitat, quod symposium uorans uerè stupiditatis est, & quod maximè inuiso hominibus prouerbio côueniat:

Non sunt amici qui procul uiri incolunt.

Qui enim fieri potest ut non protinus absurdû sit amicitiam loco, & non moribus diffiniri? nam post potû apud Homerum:

Texuit inde senex sapientiam primus in illis.

Apud eos autem, qui non moderatû conuiuarum cœtum congregant:

Primus cœpit eis adulator texere stulta.

Homerus præterea differentes ætatæ uiros conuocatos, uariarumq; electionum inducit, Nestorem scilicet, Aiacem, ac Vlyssem, omnes tamen uirtutem complectentes, quamuis uarijs rationibus ad eandem tendant. Epicurus omnes atomorum prophetas induxit, cum hæc exempla ante oculos haberet, uarietatem scilicet symposij poëtæ, Platonisq;, ac Xenophontis iucûditatem: quorum Plato Eryximachum quidem medicum, Aristophanemq; poëtam, atq; alium alia de causa inter comedentes inducit, neq; adulatorem adesse par est, aut subsannatorerm quempiam. Epicurus rursus de difficili concoctione quęrit in symposio ita ut auguretur, rursusq; de febribns: nam quid inconcinnitatem etiá cum dictione irruentem opus est recensere? Plato hunc singultu quidem perturbatum facit, & aquæ gargarizationibus medetur, atq; suppositam festucam quę nasum mouês sternutare, faciat, prætermitto: obiurgare enim noluit, & carpere, Agathonisq; Isocola, & antitheta, subsannat, Alcibiadem, quòd obscœna patiatur, dicentem introducit, Sed quanquam hęc huiusmodi scribant, Homerum è ciuitatibus ejciût, neq; enim ex satureia lancea fit, ut ait Democharis, neq; ex sermonibus istis fieri

fieri bonus uir quispiam posset, nec Alcibiadem solum carpit, sed Charmedem etiam, & Euthydemum aliosque complures iuuenes. Hoc est autem Athenas ciuitatem Greciæq; totius Museum carpere, quam ciuitatem, Græciæ firmamentum Pindarus, Thucydides in Epigrammate in Euripidem, Græciæ Græciam nominauit, Pythius Grecorum domum atq; Prytaneum. quòd uerò falsa in iuuenes ipsos dixerit, ex ipso Platone facile licet perspicere: nam Alcibiadem in ita uocato dialogo cum iam pubescere inquit, omnesq; corporis ipsius amatores hunc deseruissent, tum primùm Socratem allocutum fuisse, quæ in principio ipsius dialogi scribuntur. At quæ contraria in Charmede reperiantur, facile est unicuiq;, qui dialogum ipsum legere uoluerit, intelligere. illum enim inconcinnè hallucinatũ, ebriumq; amore pueri, uagantemq; inducit, & quasi mortuum, decidentem ex leonis robore: atq; illius ætate contemnere simul asserit.

De Sympoſio Xenophontis, & Homeri. Cap. III.

NEq; minora sanè sunt ea peccata, quæ in Xenophõtis quamuis laudatissimo conuiuio, reperiuntur: Callias siquidem symposium exhibet, quoniam Autolycus eius deliciç in Quinquatrijs ob Pancratium coronatus est, atq; accumbentes, puero mentem statim adhibent, quæ omnia patre assidente fiebant. Nam sicut lumen in tenebris cum apparuit omnium oculos ad se trahit, sic & Autolyci species omnium oculos ad se conuertit. Nullus postea ex præsentibus aderat, cuius animus non aliquid illius gratia pateretur: alij tamen

melius silentium tolerare poterant, alij uultum non nihil commutabant. Homerus autem nihil eiusmodi dicere aggressus est, sed quidam ex ijs, qui Helenæ erant oppositi hæc ueritate coactus de illius præsentis forma dicere ausus est;

Indignum nihil est Troas, fortes & Achiuos
Tempore tàm longo perpessos esse dolores
Ob talem uxorem, cui præstantissima forma
Nil mortale refert, superisq́ue simillima Diuis.

Et postea,

Quamuis sit talis, in nauibus illa recedat.

At adolescentes, qui ad Menelaum accesserant Nestoris scilicet filius, & Telemachus, cum inter pocula, nuptialeq́ue symposium uersarentur assidente Helena, silentium uelut par est agentes, propter celeberrimâ formam fiunt attoniti. Socrates uerò cuius rei gratia à tibicinis, & à puero eo, qui citharam pulsabat ac tripudiabat, abstinuit? fœminęq́ue parum decorè in caput saltantis unguentum abnuit? non enim sine risu se continere poterat, cum carmina eiusmodi in mentem ueniebant:

Sine calceis tu refers, & pallidos,
Quorum est Socrates miser, simulq́ue Cherephon.

Ac ea etiam quæ ista sequuntur minimè seueritati conueniunt, Critobulus urbanus adolescens Socratem senem suumq́ue magistrum cauillatur, multò Silenis eum turpiorem esse inquiens. hic uerò sibi faciem considerandam proponit, puerumq́ue, & saltatricem iudices eligit, proponens uictoriæ præmiũ iudicum ipsorũ oscula. quis est per deos ex iuuenibus, qui non libentius inter hæc si cõtingat, uersaretur, quàm proficiscatur ad uirtutem? Apud Homerum in Menelai symposio quæstiones uicissim in medium proferunt, uelut in dispu

diſputatione quapiã, urbaneq́; uerſantes, & nos, & ſe-ipſos eodẽ tempore delectant. Nam cum ij, qui cum Telemacho erãt ex lauacro acceſſiſſent, cibiq́; iá eſſent appoſiti, eos adhortatur his uerbis Menelaus ad comedẽ-

Sumite nũc epulas, gaudeteq́: poſt ubi cœna (dũ:
Sumpta ſatis fuerit, qui ſitis deinde feremus.

Nonnulla poſt hęc ex ijs quæ illi appoſita fuerant perbenignè diſtribuit.

Sic fatus, dedit his præpinguia terga iuuenci,
Cocta manu capiens, quæ magni munus honoris
Attulerant ſibi.

Atq́; illi cum ſilentio, ſicuti maximè decet, comedentes, cum iuuenibus decorè uerſantur, ac quietè decumbentes non de cibis aut ſeruis hoſpitis à quibus loti fuerunt, differunt, ſed de ſupellectile eius qui excepit.

Hęc Iouis in domibus lautis pretioſa ſuppellex.

Sic enim melius ſcribi inquit Seleucus, cum minus aptè ſcribat Ariſtarchus,

Intus perſimilis cœleſtis adeſt Iouis aula.

Nec domus ſolùm admirabantur, quo pacto enim electrum, argentumúe aut ebur eſſet in parietibus? ſed de domo quidem alia dixerunt, utpote quòd domus eſt ſonora, qualia ſunt magna palatia, quodq́; habeat alta laquearia, alia uerò de ſuppellectile uelut:

Argenti, electri, ac auri, pariterq́; elephantis.

Quibus meritò infertur.

Cernitur hæc Iouis in domibus pretioſa ſuppellex.
Quę permulta ſtupor me detinet aſpicientem.

Non ſequitur autem illud.

Intus perſimilis cœleſtis adeſt Iouis aula.

Vt poſtea inferamus, quæ permulta. cum ſolæciſmus fiat inuſitatæ lectionis. Neq́; enim aula in domo conuenit, quandoquidem locus is, qui perflatur aula,

 dicitur,

dicitur, atq; perflari locum dicimus, qui uentum exci
pit ex utraq; parte: ac aulum, id est fistulam id instru-
mentum per quod spiritus percurrit, unde omnis figu
ra quę in rectum extenditur, aulum uocamus, sicut
stadium sanguinisq; scaturiginem. Statim autem au-
lus ex naribus crassa uenit. Galeæ etiam medium in re
ctum protensum aulopim uocamus. Sunt, & sacerdo-
tes quidam Athenienses, qui Aulones dicuntur, de qui
bus Philochorus meminit libro nono, appellant ma-
sculinè ipsos aulonas, uelut Thucydides libro quarto,
& omnes deniq; Historiographi. At poëtę fœmininè di
xerunt, cancer Achilli profundam in aulonem curri-
culum exercitus. Sophocles in Scythis, præcipitiaq;, &
cauernas, altasq; aulones. Sciendum est autem quod
apud Eratosthenem fœmininè dictum est in Mercurio,
profunda consurgit aulon: pro profunda. sicut etiam
fœmina dicitur ros. nam omne his simile, & aula, & au
lon dicitur, quanquam regias aulas appellare nunc so
lent, sicut Menander aulis seruire, & satrapis. Diphi-
lus, aulis seruire uel exulis est, ut mihi quidem uide-
tur, uel famelici, aut uerberonis. Siue eò quòd ampla
loca habeant sub Dio ante domos, siue quòd excubent
dormiantq; ibi regij satellites. Aulam semper in locis
sub dio expositis Homerus constituit, ubi Iouis Hercei
ara erat erecta. Peleus enim comprenditur:

> Gramineis aulis, aurataq; pocula dextra
> Plena tenens, libansq; deis nigrantia uina
> Cœlicolis inter fumantia plurima sacra.

At Priamus,

> Aulę in graminibus per limum sępe uolutus.

Et Vlysses ijs, qui erant cum Phemio ita imperauit,

> Sed exeuntes ex bene habitatis domibus,
> Ex cæde in aulam.

Quòd

αὐλὸς fistula.

βαρὺς ἀν τί τῦ βαθῦα. ἵερβη

Quòd autem domum unà cum supellectilibus Telemacho laudauerit, declarat ita Menelaus:

Cum Ioue mortalis nullus contendere posset:
Immortalis enim domus huic, diuina supellex.

Verumenimuerò ad symposiũ illud accedendum est, in quo concinnè admodũ sermonum opportunitatẽ Homerus uenatur, ut amici opes comparet: non enim tanquam problemata proponit, sed suauiter sese ingerens Menelaus, postea quam laudes audiuit, se diuitem quidem esse non inficiatur, at inuidiam omnem adimens multa se perpessum possidere dicit, neq; tamen idcirco se Dijs comparandum arbitratur:

Quorum immortalis domus est, ac ipsa supellex.

Postea innatum fraternum amorem declarans. necessarioq;, & uiuere, & diuitem esse cum dixisset, amicitię sermonem opposuit:

Quorum præstabat mihi portio tertia adesset
In domibus, saluiq; forent qui funera passi
Sunt procul Argiui Troiana per æquora latè.

Quis enim ex eorum minoribus, qui huiusmodi de causa mortui sunt, non satis amplè retributum pro patris priuatione arbitretur, rectè dispositum in suauissima patris memoria dolorem? at ne communis omnibus, & eodem pacto beneuolus quo erga illum esse uideatur, hęc intulit:

Vt doleam, haud omnes tanti mihi causa doloris,
Quanti unus, cuius causa uix pectora somnos,
Ora cibos capiunt.

Sed ne quempiam rursus ex amicis eum paruifacere pateat nomine singulos dixit:

Queruntur ob illum
Laërtesq; senex, & prudens Penelopeia,
Telemachusq; puer paruus à patre relictus.

Qui cum ob memoriam lacrymaretur, hic quidem constitit, cum Helena interea ingrederetur ex ipsa similitudine coniectata est. Mulieres enim quia continentiam mirum in modum uicissim obseruant, magnopere quàm filij habeant cum patribus similitudinem cognouerunt: rationem quandam Pisistrato etiam inferente, neq; enim hanc satellitij consuetudinem adesse conueniebat. Cum Telemachus de uerecundia honestè dissereret, rursus de Vlyssis amicitia sermonem Menelaus inijcit, quodq; cum uno illo consenescere maximè optabat. atq; hi uelut rationi consentaneum est, lacrymantur: Helena uerò Iouis filia, quæ multa ex Aegyptijs sapientibus didicerat, panaces uerè pharmacum in uinum coniecit, & quæ ad Vlyssem spectabant percurrere incipit, neq; tamẽ texendi officium interea prętermittit: Non quidem quia hoc illi placeret faciebat, sed quia domi hanc sibi assumpserat electionem. Venus enim post singulare certamen ad ipsam profecta,

Annosę uetulæ similis sic ore locuta est
Lanam tractanti, Lacedæmonis urbę moranti,
Pertractes pulchras lanas.

Declaratur etiam non absurdè illius industria ex his:

Huic simul Adrastę posuit tentoria pulchra.
Alcippe lanæ mollis tulit inde tapetem.
At calathum Phylo ex argento, quem sibi dono
Coniunx Alcandræ Polybi dederat.
Apposuit quem serua ferens pulcherrima Phylo.
Arte laborato filo plenum, sed in illo
Est colus extensus, uiolarum picta colores
Tempora ueris habent.

Videtur autem & ipsa Helena suam ipsius industriam admirari, nam cum Telemacho indumentum quoddam largiretur, hęc inquit:

Hæc

Hæc Helene puer, hæc manuũ monumenta meaũ
Dona fero, Vxori referas quæ tempore lęti
Connubij. . .

Atq; ipsa profectò industria temperantiam illius demonstrat, neq; enim uoluptuosa, aut delitijs dedita ob pulchritudinem introducitur, sed telam texens inuenitur, picturateq; eam distinguens:

Hæc inuenta domi est percurrens pectine telam
Splendidulã, duplicẽ, huic insperfit prælia multa
Quæ Troes gessere, manus quę fortis Achiuûm.
Quæq; sui causa fuerunt te uindice Marte
Perpessi.

Docet autem nos Homerus quòd eos qui ad cõuiuium conuocantur, oportet hortari eos, qui conuocarunt ut surgant, sic enim Telemachus Menelaum alloquitur:

Ast agitè in lectum cedamus, temporis hora
Inuitat dulci somno lætemur ut omnes.

Pallas etiam quæ se Mentorem esse fingit sic Menelaum interpellat:

Iam miscete merum sacrum, iam cædite linguas,
Libantes ut Neptuno, superisq; beatis
Curemus somnum: uocat huius temporis hora.

In alijs uerò deorum festis minus religiosum uidetur plus temporis commorari, quare scitè inquit Pallas apud Homerum:

Mergitur oceano lumen: iam dedecet esse
Præsentes mensis diuûm. discedere præstat.

Nostris etiam temporibus sacra quędam celebrantur, ex quibus lex iubet priusquàm sol occidat, discedere. Temperatum sanè conuiuiorũ genus apud Aegyptios antiquitus fuisse declaratur, ueluti Apollonius ait, qui de his rebus scripsit. Nam comedebant sedentes, frugalissimis, saluberrimisq; dapib. utẽtes, tantũq; uini sume

bant, quantum animorum tranquillitati ei sufficeret, quam Pindarus ab Ioue ita poposcit.

Quid faciẽdo amicus tibiq; ualde fremẽs Iuppiter,
Amicusq; Musis, trãquillitatiq; animi cãtãs essem?
Hoc à te peto.

Platonis autem conuiuium num concilium est? num consilij locus? num philosophorum nugæ? Socrates si quidem neq; ipse uult abesse, quamuis Eryximachus, Phædrus, & alij quidam abstiterint: sed unà cum Agathone, Aristophaneq; uigilauit, bibitq; ex argenteo puteo, ita enim peruenustè magna pocula quidam nominauit. Bibitq; dextrè ex phiala. Postea duos dormitasse inquit, cum prius dormiuisset Aristophanes: atq; die iã illuscente Agathonem & Socratem cum illos sopitos reliquissent, surrexisse, ac in Lycæum esse profectos: licet in Homeri Lestrygonas dicat Herodicus:

Hic insomnis homo portauit præmia bina.

Omnis prӕterea conuiuarum cõgregatio sui ipsius causam in deorum honorem antiquitus referebat, ex quo effectum est ut illis etiam coronis, hymnis, & odis uterentur, quibus dij ipsi maximè delectabantur. Neq; seruus ullus admittebatur qui ministraret, sed liberorũ uirorum pueri uinũ infundunt, ueluti Menelai filius & spõsus, q in ipsis nuptijs aderat. At apud bonã Sappho Mercurius uinum fundit (Dijs, aliaq; omnia prãdenti bus liberaliter parat ac ministrat) atq; ij qui cœnarant per diem tunc etiam discedebant. In nõnullis autem Persarũ conuiuijs de summa rei totius consultabatur, sicut in eo Agamemnonis quod fit in excercitu. Symposium Alcinoi, in quo Vlyssis sermo intenditur:

Certè ego non dicam quidquam iucundius esse,
Quàm cum lӕtitia capimur, pulsoq; dolore
Conuiuæ accipiunt iucunda per atria cantum.

Peregrinum

Peregrinum excipit, cum & ipsi Phæaces delitijs sint de diti: quod tamen cum philosophorum conuiuijs siquis comparet, magis ornatum facile inuenire poterit: nam & hilaritatem & iocum honestum hoc habere reperiet. Post certamen enim exercitationis cantor fabulā quandam risu permistam de Martis amore canit: atq; in procorum interitum de cōsilijs Vlyssis. ueluti Vulcano & Cyllopodione Martem robustissimum debellante. Sedebant eo tempore cœnantes, quare Homerus multis in locis scripsit:

Inde thronos sedere super, sedesq; paratas.

Solus enim thronus liberorum est cathedra cum suppedaneo, quod scabellum uocant, inde thronū ipsum nominarunt sedendi gratia, quod in sedendi usum statuerūt, sicut Philetas, sedere humi sub platano. At sedes magis sumptuosum ad discumbendū parata est, currus autē his omnibus est frugalior, quare Vlyssi qui mendicus esse uidebatur, currum uilem inquit supponens, mensamq; exiguam. At crateres, sicut nomen ipsum significat, misti ipsis assistebāt, ex quib⁹ pueri ministrantes semper plenum poculum uiris dignissimis pstātibusq; adferebāt, reliqs uerò ex æquo distribuebāt. Vnde effectū est ut ad Idomeneū dixerit Agamemnon:

Vt mihi, plena tibi semper stant pocula, possis
Quo bibere ut mens ipsa iubet.

prębibebant uicissim, nō sicut nos solemus, (hoc enim prius ebibere est) sed scyphum plenum.

Crateras uino hinc implens excepit Achillem.

Quoties etiam cibum sumerent, iam diximus antea, quòd tria erant ciborum tempora, quodq; aliquādo quidē cœna, aliquādo prādium uocaretur. Ridiculi mihi sanè uidentur ij, qui quater antiquos comedisse arbitrati sunt, quandoquidē inquit poëta, tu uenias ad crepusculum

pusculum ientatus. Illud interim non animaduertentes, quòd crepusculum exspectans dixit. Neque tamen est quisquam qui aliquem ter cibum sumentem apud poëtam possit ostendere, quare aberrarunt ij qui uersus huiusmodi postea apposuerunt.

Apposuit pudibunda ferens cellaria panem,
Atq; epulas multas, rebus pręsentibus illos
Excipiens. lances oneratos carnibus ipse
Diuisor tulit.

Nam si epulas proma apposuit, manifestum est quòd non oportebat diuisorē carnium reliquias afferre, quare distichum illud sufficit. Cum post cœnam discederent mos erat ut mensæ auferrentur, uelut apud procos & Phæaces intueri licet, de quibus hæc ita scripsit, Serui autem abstulerunt arma cōuiuij. Patet quòd uasa sunt, nam ex armis, ea quę tegunt uelut thorax, tibialia, reliquaq; huiusmodi, arma appellare consueuerunt, quasi corporis partes protegant. Ex domibus Heroicis eas quę sunt sublimiores Homerus palatia appellare cōsueuit, aut atria, aut tentoria: iuniores uerò cœnacula, uiriliumq; conuiuiorum locum dicendum arbitrantur.

De Antiocho insano uocato, deq; illius pompa. Cap. IIII.

QVo pacto uiri amici conuiuium illud quod Antiochus celeberrimus uocatus, at ob res gestas, insanus deinde dictus, parauit, appellare possumus? erat autem hic unus ex Syrię Regibus post Seleucum, de quo hęc à Polybio scribuntur: tanquam aulam effugeret ubicunque locorū in ciuitate seruos consequeretur, secundus uel tertius inter eos conspiciebatur, atq; in argēti auri

uc

&c officinis sæpius de arte differens unà cum tornatoribus, alijsq; artificibus comprehendebatur. Postea uersabatur cum uiris popularibus nullo habito delectu, quicunq; ei contigisset, atq; cum uilissimis peregrinis bibere cōsuerat. Huc accedit quòd cum iuuenes aliquos simul conuiuantes audiret, nulla obseruata opportunitate accedebat cum fictili & symphonia, lasciuiens, ita ut multi, ob non speratū illius aduentum, aufugerent. Sæpe Regia etiam ueste deposita lucernaq; assumpta forum circumibat populi gratiam aucupatus, atque hos quidem dextra apprendens, illos autem cōplectens, ut sibi suffragia donarent, precabatur. Sępius insuper Aedilis fiebat, sępius uelut Tribunus plebis. Vbi uerò principatum est consecutus, atq; in eburnea sede Romanorum more constituius est, ea audiebat commercia quę spectabant ad forum, multaq; cum promptè tum studiosè dijudicabat. Quare complures ex probis hominibus in paupertatem redegit, unde effectum est ut alij eum probū, alij insanum esse arbitrarentur. Erat enim, quod ad donatiua spectat, stulto similimus his siquidem astragalos dorcadeos, illis palmę fructum, alijs aurum donabat, nōnullis, quos nunquam antea uiderat, obuius factus improuisa munera largiebatur. In sacrificijs quæ ciuitatū causa in honorem Deorum celebrabantur, omnes qui ante ipsum regnauerāt magnificentia longe superauit, quod uel ex Olympio Ioue, qui extat apud Athenienses, & ex statuis quæ sunt in Delo circa aram, facile quispiam coniectari posset. Lauabatur in balneis popularibus, ac quando maximè balnea uiris popularibus essent plena, preciosissimis fictilibus unguentorum plenis sibi allatis. Hic ad dicentem quendam beati estis uos ô Reges, qui his unguentis utimini & suauissimè oletis, nihil

quidem

quidem respondit, sed ubi ille postea lauabatur ingressus, maximum fictile preciosissimo unguento plenum, quod Stacte nominatur, in caput ei profundi iussit, ita ut omnes surgentes in unguento conuoluti lauarentur, cadentesq; ob illius tenacitatem risum concitarent, sicut & ipse Rex. Hic idem cum Pauli Aemilij Romanorũ ducis certamina in Macedonia absoluta fuisse audiuisset, ac uellet largitionis magnificentia Paulum superare, legatos speculatoresq; in ciuitates misit, qui ea certamina nunciarẽt, quæ ab ipso in honorem Daphnes essent facienda: ita ut multum studium per uniuersam Græciam ad eum eundi concitaretur, cuius triumphi congregationisq; principiũ huiusmodi esse statuit. Pręcedebãt quidam hamatis thoracibus Romanorum ritu armati, uirorum florem ætatis attingentium quinque millia. Post hos sequebantur Mysorum quinq; millia cõtinuò, Cilicumq; tria millia aureas coronas habentium, & in morem uelitum armatorũ. Thracum tria millia, Galatarum quinq; millia (his adijciebantur Macedonum uiginti milia, & ęnea scuta gestantium quinque millia) quorum alij scuta argentea portabãt, quos ducenta & quadraginta monomachorum paria subsequebantur. Aderant his à tergo mille Pisæi equites, urbanorumq; tria millia, quorum plurimi coronas aureasq; phialas, alij phaleras argenteas habebant. Erãt post hos ij qui socij equites dicuntur, qui erant circiter mille, omnesq; aureas phaleras habebant. Adiungebatur his ea acies, quę socia nuncupatur, nihilo uel multitudine uel ornamento inferior. Post hanc mille extraordinarij milites (quos cõsequebatur Agema, ualidior scilicet exercitus manus ex militibus circiter mille conflata: ultimus erat cataphractorum equitum ordo, qui ob homines equosq; armis coopertos ita meritò

appellatur,

appellatur, erant & hi mille supra quingentos, omnes isti prædicti purpurea habebant super indumenta, multi etiam auro intexta & belluata. Currus sex equis tracti centum aderant, quadrigę quadraginta. Erat prętere a elephantorũ currus & biga. Singulatim uerò triginta & sex elephantes sine ordine subsequebantur. At reliquam pompam dicere nimis arduum esset, quare satis erit hæc omnia per capita enarrasse. Imberbes circiter octingenti coronas aureas habentes præcedebant, boues circiter mille pingues, sacrificijsq; præfecti trecẽti ferè. Elephantorũ dentes octingenti. Imaginũ autem multitudinem difficillimum est omnino percurrere, omnium siquidem deorũ qui sunt apud homines nominati, uel esse in rerum natura censentur, dæmonumque ac Heroum Idola, hæc quidem aurata, illa uerò uestibus auratis induta, exposita fuerunt: quibus omnibus fabulę conuenientes secundum traditas historias in magnificis apparatibus adiacebant. Sequebatur hęc diei, noctisq; imago, terræ, cœli, aurorę, & meridiei. At uasorum aureorum argenteorumq; quanta esset copia, sic animo quispiam complecti posset. Mille pueri unius amicorũ Dionysij, qui epistolas conscripsit uasa argentea habentes, processerunt in pompam, inter quę nullum erat uas minoris ponderis quàm mille drachmarum. Accesserunt & sexcenti pueri Regij aurea uasa habentes, mulieres postea ducentæ ferę unguentis ex peluibus aureis aspergebant, post quas mulieres octuaginta in sellis aureos pedes habentibus uehebantur, atq; in argenteos pedes habentibus quingentæ sedentes, quæ sumptuosissimè fuerant paratę: & profectò quæ illius pompæ sunt clarissima ea fuerunt huiusmodi. Absolutis autem certaminibus, duellis, & uenationibus intra triginta dierum spatium, quibus spectacula hæc attribuit,

buit, per quinq; dies primos. omnes in Gymnasio ex aureis peluibus unguento crocino perungebantur, quæ quidem erant quindecim, æquaq; pars ex nardo & cinamomo. Simili ratione autem & sequentibus diebus telinum, amaracinum, liliaceumq; habuerunt, quæ omnia suauitate odoris inter se differebant. Sternebantur in cōuiuium sæpe mille triclinia: quæ tamen ad mille ducentorumq; numerum cum magnificentissimo apparatu accedebant: rerumq; ipsarū conatus per Regem ipsum fiebat: qui cum coquum haberet frugi per pompam ipsam percurrebat, hos quidem iubens præcedere, illos autem se firmare. Inter potandū etiam ipse in introitu consistens alios introducebat, alios faciebat discumbere. Seruos præterea cibos ferentes ipse inducebat atq; circumiens hic quidem accumbebat, ibi uerò sedebat. Deinde poculum aut frustum panis aliquando deponens, consurgebat atq; exiliebat, conuiuiumq; circuibat rectus propinationes ab alijs aliquando excipiens, cum festiuis ludens narratiunculis. Sed cum in longū spatium se conuiuiū prorogasset, multiq; iam secessissent, Rex totus coopertus illatus est à mimis, atq; uelut i mimorū aliquis esset in terra depositus fuit: symphonia postea aduocata exiliens tripudiabat, unaq; cū morionibus respondebat, ita ut omnes pudore correpti aufugerent. Hæc omnia ita gesta fuerūt, ex quo res nōnullas Aegyptias sibi uendicauit, cum regi Philomatri puero adhuc, fœdus uiolasset, nōnullas amicis conferentibus, multas etiam res sacras è templis diripuisset.

al. νομί-μων.

De pompa Ptolemæi Philadelphi. Cap. V.

CVm admirarentur conuiuæ Regis ipsius mentem, quòd non celebris, at insanus potius esset, addidit

Masurius

Masurius eam pompam, quæ in Alexandria ab optimo Rege Ptolemęo Philadelpho facta fuit, Callixenũ Rhodiũ libro quarto Alexandriæ narrasse, qui hunc in modum scripsit: Prius quàm incipiã in prima porticu præparatam scenam, sine militum, artificũ, peregrinorũq; numero declarabo: nã & insignis admodũ scena, quæq; digna sit ut audiatur facta est: cuius ea erat amplitudo ut centum & triginta thoros in circulum caperet, atq; apparatum habebat huiusmodi. Ligneæ columnę quinque in singulis lateribus longitudinis quinquaginta cubitorum constituebantur in altitudinem, at uno cubito minores positæ sunt in latitudinem. Supra has epistylium quadratũ aptabatur, quod uniuersum loci conuiuij tectum fulciebat: atq; ipsum tectum croceo colore tinctum in circulumq; dealbatum extendebatur. In utraq; uerò parte trabes ligneas semialbas habebat turritis petasmatibus complexas, quarum per medium picta laquearia extensa erant. Ex columnis, quatuor palmarum arboribus erant similes, at quę erant in medio thyrsi speciem præseferebant: quarum peristylus exterior syrinx efficiebatur: quę in tribus lateribus tectũ habebat cameratum, ubi discumbentium ordinem esse accidebat. Huius pars intima purpureis aulæis intexebatur, at in locis intermedijs ferarum pelles & ob uarietatem, & ob magnitudinẽ admirandę, suspendebãtur. Locus autem qui erat sub dio quiq; scenam complectebatur, ramis & lauri & myrti erat intextus: atque pauimentum uarijs multiplicibusq; floribus erat conspersum. Aegyptus enim & ob aëris temperiem, & ob colentiũ hortos industriam, ea quæ in alijs regionibus rara uidentur, plurima & semper producit, ac neque rosæ, aut albę uiolæ, aliudue florum genus ibi deesse facile cõsueuit. Quarę cum per mediã hyemem aliquod fit conuiuium

admirabile

admirabile ſpectaculum peregrinis apparet. Quæ enim in unam coronam non facile inuenirentur in alia ciuitate, hæc in accumbentis multitudinis coronas facile ſuppeditantur, fuſim inquam flores per ſcenę pauimentum erant conſperſi, diuini cuiuſpiam prati ut uerè loquar aſpectum referentes. Centum marmorea animalia egregiorum artificum in ſcenæ porticibus erant poſita, at in locis intermedijs lances Sicyoniorum pictorum. Ex oppoſito uerò picturæ eximiæ, uariaq; ſaga auro intexta, & ueſtes pulcherrimæ, quarum aliæ Regum imagines habebant intextas, aliæ fabuloſas habebant diſpoſitiones. Supra hæc aurea argenteaq; ſcuta uiciſſim erant diſpoſita: at in his locis qui erant iſtis ſuperiores, antra quædam magnitudinis octo cubitorum conſpiciebantur, in longitudinem quidem ſex ex utroque latere, at quatuor in latitudinem. Aderant & oppoſita inter ſe comicorum, tragicorum, ſatyricorumq; ſympoſia, quæ uerum habebant ueſtimentum, quibus aurea pocula adiacebant. In antrorum medio Nymphę erant poſitæ, inter quas erant tripodes aurei Delphici fulcra habentes. In altiſſimo laquearis loco aquilæ aureæ in faciem inter ſe conuerſæ aderant, quarum magnitudo erat quindecim cubitorum. Diſpoſiti erant pręterea aurei lecti, pedes in ſphingum effigiem formatos habentes centum in binis lateribus: aſpectus autem qui prior occurrebat apertus relinquebatur. Subſternebantur his purpurei tapetes uilloſi ex utraq; parte in primo pauimento, aderant etiam periſtromata picturata, egregieq́ue laborata. Atq; pertenues Perſici pàniculi locum qui erat medius inter pedes cooperiebant, qui exquiſitam lineamentorum ſeriem intextorũ animalium continebant. Appoſiti erant inſuper aurei tripodes numero ducenti accumbentibus, ita ut duo ſingulis thoris

in ſel-

in sellulis argenteis adessent. Ex postremis autem parti bus centum pelues argenteæ ad aspectũ positę fuerant, totidemq; gutturnia. Aderat & alius thorus ex apposito ad calices deponendos, & pocula, reliquaq; quæ ad usum præparationẽq; requirebantur paratus. Quę omnia aurea, argentea, miraq; arte composita erant. Sed horum omnium particulatim apparatum, genusq; recensere, res quæ longo sanè tempore indigeret, mihi uidebatur. Ponderis autem magnitudo, ad decem millia talentorum argenti, uniuersi apparatus, accedebat. Sed quando ad scenæ opificium accessimus, totius etiam reliquæ pompæ declarationem aggrediamur. Quæ ducebatur per ciuitatis spatium, prima Luciferi imago incedebat, atq; ipsa pompa principium eo tempore sumebat, quo stella prędicta apparere incipit. Quam sequebatur ea quæ nomẽ à parentibus Regum obtinuit. Post has omnium Deorum imagines quæ proprium, singularumq; historijs conuenientẽ habebãt apparatũ. Vltimę esse contigit Vesperis imagini, cum tempus in eam horam rem perduxisset: quare siquis earum rerum singulas partes percurrere cupiat, scripta quinquennalia capiens illa uideat. In pompa uerò Dionysiaca Sileni alij purpureis amiculis præibant, alij purpureis superindumentis induti, multitudinemq; summouebant. Succedebant his Satyri in singulis partibus spacij uiginti aureas lampades in hederarum folia incisas ferentes. Post hos Victorię aureas alas habentes collocabantur, ferebantq; sex cubitorum thuribula aureis hederaceis columellis ornata, quæ uestibus uarijs animalibus intextis erant indutæ, atq; multum ornatum aureum se circum composuerat. Has sexcubitalis ara duplex, hederaceisq; ramis auratis ornata sequebatur, uiteam coronam auream mitris semialbis

complexam habens, quam centum & uiginti pueri singulis purpureis induti, thusq;, myrrham, & crocum in aureis mazonomis ferentes, comitabantur. Post hos quadraginta erant Satyri, quadraginta aureis coronis in hederarum formam elaboratis coronati. Quorum corpora aliorum quidem Conchylio, aliorum autem minio, alijsq; coloribus picta fuerant. Ferebant hi coronam præterea auream ex uitę & auro laboratam, quos Sileni duo clamyde purpurea induti, crepidisq; albis sequebantur: horum alter petasum & aureum caduceum, alter lituum habebat. Medius inter hos uir quatuor cubitis etiam maior tragico ornatu ac persona incedebat, qui aureum Amalthea cornu ferens Annus uocabatur. Huic mulier formosissima eiusdem magnitudinis multo auro, mundoq; muliebri ornata succedebat: altera manuum coronam Persęæ ferens, altera palmæ ramum, quæ appellabatur quinquennium. Subsequebanrur hanc Horæ quatuor ornatæ, singulæ suos priuatim fruct⁹ tanquã θυμιατήρια afferẽtes. duoq; uasa hederacea aurea sex cubitorum, atq; inter hęc ara quadrata aurea, rursusq; Satyri coronas hederaceas aureas habentes, uestesq; purpureas circumiectas, quorum alij aureum gutturnium, alij carchesium ferebant. Hos Philiscus poëta Dionysij sacerdos, omnesque Dionysij artifices, sequebantur: tum ferebantur Delphici tripodes qui essent eorum prẽmia qui athletarum impensas suppeditarent, puerorũ quidem nouẽ cubitorũ altitudinis, at uirorũ duodecim. Currus postea quatuor rotarum quatuordecim cubitorũ, habens latitudinem octo, qui à centum & octoginta uiris trahebatur, super quem Dionysij erat imago decem cubitorum libãs ex aureo carchesio, sagum habens purpureum usque ad talos, atque in ipso crocotam pellucidam, circum-

iecerat

iecerat autem uestem purpuream, auroq; uariegatam. His crater aureus Laconicus metretarum quindecim capax propinquus iacebat, triposqúe aureus, super quo aderat aurea acerra, duæqúe phialæ aureæ plenæ croci & casiæ. Circumponebatur illi umbraculum, hedera, uite, reliquisqúe arboribus ornatum, cui coronæ, uittæ, thyrsi, tympana, mitræ, & comicę, tragicæq;, ac Satyricæ personæ appendebantur. At in ipso curru sacerdotes erant, & sacrificantes fœminę, Persæq;, cerimoniæ, uarij thiasi, quæqúe uannos ferrent. sequebantur hæc pugnaces fœminæ, quæ mimallones dicebantur, & bassaræ, & Lydę sparsis capillis, atq; aliæ serpentibus, aliæ smilace, pampinis & hederacoronatę. Habebant in manibus hæ enchiridia, illæ serpentes. Currus deinde quatuor rotarum latitudinis octo cubitorum à uiris sexaginta trahebatur, in quo Nyssę imago octo cubitorum erat, quæ tapsino sago & auro intexto induta sedebat, ac amiculo Laconico uestiebatur. Surgebat arte quadam hæc statua nullo ei manum porrigente, postea lac ex aurea phiala libans rursus considebat. Tenebat in sinistra manu thyrsum mitris coronatum, atq; ipsa hederaceo auro coronabatur, racemisq; sumptuosissimis lapillis ornatis. Aderat etiam umbraculum, atq; in quatuor angulis ipsius currus lampades erant inauratæ. Sequebatur alius currus, quatuor rotarum uuę plenus, cuius longitudo erat cubitorũ uigintiquatuor, latitudo quindecim. Pessundabãt unà Satyri sexaginta, cãtũ epileniũ ad tibias canentes, inter quos erat Silenus, atq; per totũ iter mustũ in terrã defluebat. Ductus fuit deinde curr⁹ totidẽ rotarũ, cuius lõgitudo erat cubitorũ uigintiquinque, latitudo quatuordecim, quẽ uiri sexcẽti trahebãt; super quo utris erat capax triũ milliũ metretarũ ex par-

dorum pellibus consutus, fluebat & hoc uinum per totam uiam paulatim dimissum. Hunc currum satyri Sileniq; centum & uiginti coronati sequebantur, quorũ hi gutturnia, illi phialas, alij pocula Thericlea magna, omnia tamen aurea gestabãt. Continuato ordine crater argenteus sexcentarũ metretarũ capax in curru quatuor rotarũ à sexcẽtis uiris tracto subsequebatur, qui sub labris & aurib⁹ ac base animalia torno laborata habebat, atq; coronabatur auro per mediũ gẽmmato. Portabantur post hæc duo calices argentei duodecim cubitorũ, quorum ad sex cubitos erat altitudo, qui pinnacula in superiore parte, & in aluo in circulum habebant, in pedibus tria animalia: semicubitalia uerò & cubitalia multitudine complura. Pelues decem prægrandes, & duodecim crateres, quorũ maiores metretas triginta, minores quinq;, continebant. Lebetes sex, mõticuli uiginti & quatuor in quinque thecis, duo argentea torcularia, in quibus uigintiquatuor erant dolia, mensa dudodecim cubitorum tota ex argento, aliæq; sex cubitorum triginta. Accedebant his quatuor tripodes, quorum unius, cum totus esset ex argento, circunferentia sexdecim cubitorum spatium amplectebatur, at reliqui tres minores uarijs gemmis per medium erant distincti. Allati fuerunt post hos Delphici tripodes argentei numero octoginta multò prædictis minores, quorum anguli erant quadrati, hydriæ uiginti & sex, amphoræ Panathenaicæ sexdecim, uasa refrigerando apta centũ & sexaginta, inter quæ maximum metretarum sex minimum duarum erat capax: quæ omnia erant argentea. Succedebant his illi, qui aurea uasa gestabant crateres quatuor Laconicos uiteis coronis gerentes, alijq; quatuor metretarum capaces, duo erant Corinthiaca arte laborati, qui eximia super

imposita

impoſita animalia torno formata habebant, atq; in collo & in uentre ſculpturas præclare factas, quorum ſinguli metretas octo continebant, atq; erant in arculis. Aderat & torcular, in quo decem erant dolia, peluesq; duę, quarum utraq; metretas quinque capiebat, duoq; pocula duarum metretarum capacia. Refrigeratoria uaſa uiginti & duo, quorum maximum triginta metretas, at minimum unam capiebat. Proceſſerunt in pompam & tripodes aurei quatuor magni, uaſorumq; aureorum arca aurea decem cubitorum multis lapillis diſtincta, quæ altitudinem habebat ſex graduum, in quibus & animalia complura quatuor palmorum erant mira quadam arte laborata, duoq; calices, & duo uitrei inaurati. Duæ aureę arcæ quatuor cubitorum, aliæ tres minores. Hydriæ duodecim, ara tricubitalis, mazonomiæ uiginti & quinque. Incedebant poſt hæc pueri mille & ſexcenti ſagulis albis induti, quorum alij hedera, alij pino erant coronati. Ducenti eorum & quinquaginta choas habebant aureas, quadringentiq; argenteas. Alij trecenti & uiginti uaſa refrigeratoria aurea portabant, alij argentea. Poſt quos alij pueri fictilia geſtabant ad rerũ dulciũ uſum, quorum uiginti erant aurea, quinquaginta argentea, & trecenta inuſta uarijs coloribus picta. Poſtea cum miſta fuiſſent in hydrijs & uaſis, omnes qui erãt in ſtadio dulcedine capti ſunt. Poſt hæc huiuſmodi menſas quatuor cubitorum connumerat, ſuper quibus multa erant cõſideratione digna, multaq; ſpectacula magnificè laborata ferebãtur, inter quę Semeles erat thalamus, in quo quidã erant ſagulis auro lapillisq; pretioſiſſimis intextis, induti. Nec profectò dignum uiſum eſt, ut currum quatuor rotarũ ſilẽtio prætereamus, cuius longitudo erat duorũ & uiginti cubitorum, latitudo quatuor

decim, atq; à uiris quingentis trahebatur: in quo erat antrum eximiæ profunditatis hedera & minio ornatum, ex quo columbę, palumbę, & turtures corymbis pedes uinctos habentes per totam uiam euolabant, ut facilè ab ijs qui spectabant, caperentur. Scaturiebant ex ipso binę scaturigines, hęc aquæ, illa uini: omnésq́ue Nymphæ, quę circunstabant, coronas habebant aureas. Tenebat Mercurius aureum caduceum, uestésq́ue habebat magnificas. At in alio curru qui Dionysij peregrinationem ex India continebat, erat Dionysius duodecim cubitorum, qui ueste purpurea indutus super elephanto considebat, coronamq́ue habebat ex hedera & pampinis auream: cuius manu hasta aurea uiteis frondibus uestita posita fuerat, subligabanturq; aurea calciamenta. In collo autē ipsius elephanti Satyrus quindecim cubitorum aurea pini corona coronatus, considebat, dextraq́ue manu aureo caprę cornu significabat. Elephas ipse ornamentum habebat aureum, coronamq́ue auream hederaceam circa collum: hunc puellæ quingentæ purpureis uestibus auroq; pręcinctæ sequebantur. Coronabantur primæ centum & uiginti aureis pineis coronis, quas Satyri centum & uiginti sequebantur, alij quidem argenteum, alij autem æreum armorum apparatum habentes. His quinque asinorum alæ succedebant, super quibus Satyri erant coronati, & Sileni. Ex asinis alij argenteos frontis apparatus, ornatumq; habebant, alij aureos. Sequebantur hos elephantum currus uiginti & quatuor, bigæq; hircorum sexaginta, aprorum duodecim, orygum septem, bubalorum quindecim, struthorum bigæ octo, ceruorū septem, asinorum agrestium bigæ, quatuor, quatuorq́ue currus, in quibus aurigarum sagula petasosq́ue habentes pueruli incedebant,

cedebant; iuxta quos alij rursus pueri paruis peltis, hastisq; frondibus uestitis ornati, tum uestibus aureis induti, sequebantur: coronabantur pueruli aurigæ, pino, at pueri sequentes, hedera. Aderant camelorum bigæ tres ex utraque parte, quas plaustra à multis tracta sequebantur scenas barbaricas habentia, quibus Indæ mulieres, & aliæ uelut captiuę ornatę, uehebantur. At cameli trecentas thuris minas ferebant, croci autem, & casiæ, cinamomi, iridis, aliorumq; aromatum, ducentas. His coniungebantur satellites Aethiopes, ex quibus alij sexcentos dentes ferebant, alij tria millia truncorum ebeni, alij sexaginta crateres aureos & argenteos, refrigerandiq; uasa aurea. Processerunt in pompam post hos duo uenatores auratas hastas habentes, atq; canes quadringentos ultra duo millia post se habebant, quorum alij erant Indi, alij Hyrcani, aut Molossi, aliorumq; generũ complurium. Viri postea centũ & quinquaginta accedebant arbores ferentes, quibus ferarũ auiumq; multiplicium genus suspendebatur. Portabãtur in caueis etiam psitaci, meleagrides siue Numidicę gallinæ, pauones, phasiani, & aliæ aues Aethiopicæ) complures. Atq; cum alia multa, tum animaliũ greges simul connumerauit. Oues Aethiopicas centũ & triginta, trecẽtas Arabicas, Euboicas uiginti, uiginti & sex boues Indicos alba membra habentes octo, Aethiopicos, quos una alba ursa sequebatur. Quatuor pardales, sexdecimq; aderãt pantheræ, quatuor paruæ lynces, ursi tres, una camelopardalis unusq; Aethiopicus Rhinoceros. In curru postea quatuor rotarũ Dionysius erat qui ad arã Rheæ cõfugerat, ubi eũ Iuno insectabatur, habebatq; aureã coronam: cui Priapus auro hederaceo coronatus assistebat. Iunonis autem imago coronam habebat auream.

ὅλοι λευκοί. al. nonaginta

Alexandri deinde ac Ptolemæi statuæ hederaceis coronis aureis coronabantur. At Virtutis simulachrum quod erat Ptolemęo propinquũ coronam auream habebat in oliuę folia incisam. Aderat illis Priapus coronam habens hederaceam auream. Corinthus ciuitas Ptolemęo assistebat aureo diademate coronata, quibus omnibus calix rerum aurearum plenus adiacebat, craterq́; aureus quinque metretarum capax. Hunc currum mulieres mundum muliebrem, sumptuosasq́; uestes habentes, sequebantur, quæ nominabantur ciuitates in Ionia & reliqua Græcia existentes, quęq́ue in Asia & Insulis conditæ sub Persarum Imperium deuenerunt, quę omnes aureas coronas gestabant. In alio curru thyrsus aureus nonaginta cubitorum ferebatur, & hasta argentea cubitorum sexaginta. In alio curru Phallus aureus pictus, atq; coronis aureis ligatus cubitorum centum & uiginti, cuius in summa parte stella aurea collocabatur, cuius erat ambitus sexcubitalis. Sed cum multa uariaq́ue in his pompis sint connumerata, ea solùm elegimus in quibus aurum & argentum, cum multa tamen essent & alia digna quæ audiantur: ferarum scilicet equorumq́ue multitudo, & leones uiginti & quatuor pręgrandes. Aderant & alij currus nõ Regũ solùm imagines ferentes, sed Deorum etiam complures. Post quas uirorum sexcentorum chorus in pompam procedebat, inter quos trecenti citharistæ coronas totasq́; citharas inauratas habentes canebant. His taurorum unicolorum duo millia cornibus auratis, aurea frontis ornamenta, coronasq́; transuersè & monilia ac ægidas ante pectus habentium, successerunt, quæ omnia erant aurea. Post res huiusmodi Iouis aliorumq́; deorũ complurium pompa ducebatur, atq; in primis Alexandri, qui in curru uerorum elephantorũ aureus uehebatur habens

habẽs ex utraq; parte Victoriam & Palladem. Processerunt in pompam multi throni ex auro facti & ebore, quorũ in uno aurea corona iacebat, in alio cornu aureum, in alio aurea corona, in alio cornu totum ex auro. In throno autem Ptolemæi Seruatoris corona posita erat ex decem millibus nummorum aureorum facta. Thuribula præterea trecenta & quinquaginta aurea, araeq; inauratę, & coronis aureis ornatæ, processerunt, in una quarum faces quatuor decem cubitorum erant infixę. Accesserunt etiam craticulæ duodecim inauratæ, quarum hęc duodecim cubitorũ habebat mensarum, at quadraginta altitudinem, altera uerò quindecim cubitorum. Sicuti sunt nouem aurei tripodes Delphici quatuor cubitorum, aliiq; octo cubitorũ sex; ac alius uignita cubitorum, in quo aurea erant animalia quinque cubitorum, coronaq; uitea in circulo aurea. Accesserunt & septem palmæ inauratę octo cubitorum, caduceusq; inauratus cubitorum quadraginta & quinque, fulmenq; auratum quadraginta cubitorum, atq; templum præterea auratum cuius erat circunferentia cubitorum totidem. Et bicornæ adhæc cubitorum octo, multaq; animalium inauratorum multitudo in pompam processit, quorum plurima erant cubitorũ duodecim, feræq; eximiæ magnitudinis. Aquilæ insuper uiginti cubitalis magnitudinis, coronæq; aureæ ducentæ super tria millia, tum alia mystica cubitorũ octoginta aureaq; & pretiosis lapillis distincta, quæ circum Berenices ianuam ponebatur. Simul autem aderat scutum aureum. Secutæ sunt & aureæ coronæ complures, quas puellæ sumptuosè ornatæ gerebant, quarũ una bicubitalis erat altitudinis, atq; sexdecim cubitorũ habebat ambitum. Processit & thorax aureus duodecim cubitorum, atq; alius decem & octo argenteus, qui duo

fulmina aurea habebat duodecim cubitorum, coronamq; querneam lapillis ornatum: aurea scuta uiginti, Arma aderant sexaginta & quatuor aurea: tibialia duo cubitalia aurea, duodecim aureæ pelues, phialæ numero multæ, cyathi triginta & sex: uasa unguentis apta magna decem. hydriæ duodecim, mazonomi quinquaginta, uariæ mensæ, calices aurei quinque, cornu totum aureum cubitorum triginta, quæ res erant aureæ, extra ea quę ferri in Dionysij pompa consueuerant. Postea rerum argentearum plaustra trecenta, uigintiq; aurearum, ac aromatum octingenta. Inter omnia peditatus equitatusq; omnis mirum in modũ armati in pompam incesserunt, erant enim peditum quinquaginta & septem millia supra sexcentos, equitum autem uiginti tria millia & ducenti, qui omnes ea ueste quæ maximè singulis ex more patrio cõueniębat, induti in pompam accesserunt: ijs etiam armis armati quę apta uisa essent. Extra quæ & alia arma habebant, aliaq; complura adiacebant, quorum numerus non facile scriptis complecti posset, quamuis Callixenus ipsum comprendat. In ipso certamine uiginti aureis coronis coronati fuerũt? inter quos primus Ptolemęus & Berenice uiginti tribus in aureis curribus & in nemoribus Dodones. Absumpta fuerunt autem talentorum duo millia, ducentaqúe & triginta nouem, minę quinquaginta, quę omnia ab œconomis numerata sunt ex coronantium, priusquàm uenirent spectacula. Philadelphus ipsorum filius uiginti aureis, duabus quidem in aureis curribus, in columnis autem una sexcubitali, quinque cubitalibus quinque, sex quatuor cubitorũ. Quod nam imperium ô conuiuæ sic unquam fuit auri opulentum? non Persarum profectò regnum, uel Babylonia, quæ metalla effodit, aut nũmos imprimit, habensq;

bensq; Pactolium, qui auream arenam producat. Solus siquidem auro fluens uerè appellatur Nilus. Qui cum fructus uberrimos ferat, tum aurum etiam purum gignit sine periculo laboratum: ita ut omnibus hominibus instar Triptolemi sufficiat, quippe quod etiam per uniuersum terrarum orbem mittatur: quare & Bizantius poëta Parmeno cognominatus ad ipsum, Aegyptie Iuppiter inquit Nile. Manifestum est autem quòd multos Reges opulentia Philadelphus superauit, atq; omnium apparatuum, ut superbè conficerentur, maximè fuit studiosus, ita ut multitudine etiam nauium omnes alios antecelleret: omnia siquidem maxima nauigia apud illum reperiebantur. Trigintiremes naues quidem duæ, at una uigintiremis, tredeciremes quatuor, duodeciremes duæ, undeciremes quatuordecim, nouiremes triginta, septiremes triginta & septem, sexremes quinque, quinqueremes decem & septem, at à triremi usq; ad sesquialteram proportionem habentes, harum duplex erat numerus. Eæ autem naues quæ in insulas, aliasq; ciuitates quibus imperabat, & in Lyciam missæ fuerunt, trium millium numerũ superabant. De librorum præterea multitudine, de bibliothecis cõgregatis, de apparatu eo, qui fiebat in Museum, quid opus est recensere? sed quando in nauigiorum apparatum mentionem incidimus, agitè aliquid de nauibus dicamus.

βιβλιοθηκῶν κατασκευῆς, καὶ τῆς εἰς τὸ μουσεῖον συναγωγῆς.

De naue Philopatris. Cap. VI.

Digna sunt profectò ut audiantur & ea nauigia, quæ à Philopatre Rege parata fuerant, de quibus libro primo Rerum Alexandrinarum his uerbis meminit Callixenus; Nauem quadragintiremem longitudinem

tudinem ducentorũ & octoginta cubitorũ habentem, octo uerò & triginta ab ingressu ad ingressum, ędificauit, cuius altitudo quadraginta erat cubitorũ ad ipsa usq; ora. Sed à puppis cacumine ad illius partẽ quæ erat in mari, cubiti quinquaginta & tres interiacebãt. Habebat quatuor gubernacula triginta cubitorũ atq; remos maximos remigũ triginta & octo cubitorũ, qui, ob plũbum quod in manubrijs habebant, cum intus essent ualde graues, in transtris ad usum remigandi facile accommodabantur. Habebat hæc nauis duas proras, duas puppes, septemq; ingressus: unum quidem primũ, ac ducentem, alios uerò dissimulatos & obscuros, atq; eorum quosdam per epotides. Tabulata duodecim capiebat, quorum uniuscuiusq; mensura sexcentorũ erat cubitorum: eratq; concinnè mirum in modũ facta, atq; omnis alius nauis ornatus admirabilis. Habebat enim in puppi & in prora animalia quędam cubitis duodecim haud minora, omnisq; ipsius locus inusta pictura uariabatur. Deinde à remis ad carinam usq; totus locus circũ folia hederacea, thyrsosq; habebat. Aderat etiam armorũ ornatus permult⁹, qui partes illas nauis impleuerat, quæ illis indigerẽt. Cum uerò fieret eius experientia plus tribus millibus remigum capiebat, quadringentos quidem in ministeriũ, at in epibatarũ foros tria millia, quamuis centũ ac quinquaginta defecerunt: tum præter eos qui erant in transtris, aliã non exiguam hominum multitudinẽ unà cum commeatu. Tracta est primùm à thuribulo quodã, quod contignatione quinquaginta nauigiorum quinqueremiũ compactũ fuisse aiunt: atq; cum tubis & clamore à multitudine ducebatur. Postea ex Phœnicia quędam uniuersam rei rationem cognouit, quippe qui uallum pari longitudine naui substituerit, quem prope portum excauauerat, atq; huic

ἐπωτίδας... ἐπιζώματα.

huic super firmo lapide ad quinque cubitos in profundū fundamenta locauerit, per quæ obliqua internodia per fossæ latitudinē cōtinua locum quadricubitalē in profundū relinquētia, impulit tum maris fluxū intro fluere faciens locū excauatum ipso mari adimpleuit, in quē nauē ab hominibus quibusuis compulsa, quod erat apertum prius obturans, iterū instrumentis ex eo loco aquam maris exiccauit. Quod cum factū esset firmatum fuit nauigium tutò super prędictis internodijs. Fecit Philopater fluuiale nauigiū quod Thalamagus nominabatur, atq; longitudinem habebat dimidij stadij, latitudinemq; multò triginta cubitis ampliorem. Altitudo autem cum altitudine ipsius scenę parum defuit, quin ad quinquaginta cubitos accederet, huius figura neq; longis nauibus neq; rotundis erat similis, sed & multum differebat, & ad usum fluminis profunditas accommodabatur. Inferior enim pars plana erat & lata, ac sublimis ob amplitudinē: sed partes quæ erant in summitate illius & præcipuè apud proram, satis idoneè pulchrę lineæ refractione apparente, protendebantur. Habebat binas proras, binasq́ue puppes, atq; ad altitudinem unda in fluuio sępius excitabatur, quia ualde sublimis consistebat. Præparata erant in medio profundo illius symposiorum loca & cubicula, quæq; ui ctui forent necessaria. At circum ipsam nauem duplicia deambulatoria per tria latera conspiciebantur, quorum ambitus erat haud minor quinque iugerum spatio. Dispositio autem subterranei, loco columnis cincto erat simillima; loci superioris crypta unde quaq; sæpimentis, & fenestris continebatur. Prima pars per puppim ingredientibus ex opposito erat aperta, atque deambulatorium erat in circulo, cuius in ea parte quæ è regione proræ erant opposita, uestibulum ex ebore pretio-

κύκλῳ δὲ περίπτερος, non περίπατος legēdú, hoc est, in circuitu alata.

tiosissimaq; materia confectũ erat. Hoc autẽ tanquàm proscenium transeuntibus dispositũ erat opertum desuper, atq; rursus similiter mediũ latus habebat cum reliquis partibus retro adiacens. Ianuaq; quatuor ualuarum in ipsum ducebat, à dextra uerò & sinistra parte erant fenestræ quæ splendorem lumenque intromittebant. His enim maxima domus contrahebatur, aderatque circularis locus qui lectos uiginti complectebatur: cuius bona pars ex scissa cedro erat ædificata, atq; ex Milesia Cyparisso. Ianuę quę erant in circunferentia uiginti ex tilię asseribus erant compactę, eburneaq; habebant ornamenta. Clauorum ordo earum & malleorum ex ęre rubro erat factus, atq; ex igne ut auro obducerentur obtinuerant. Columnarum corpora erant ex Cyparisso, capita autem arte Corinthiaca laborata, ornataque ex ebore & auro, epistylium ex auro totum, in quo cingulum erat præclarum eburnea habens animalia cubito maiora, mediocri quidem arte laborata, at sumptu mirabili. Aderat insuper tectum symposij in loco perpulchrum, quadratum, ex Cyparissoque constructum, cuius ornamenta erant sculpta, auream habentia superficiem. Aderat huic loco cubiculum septiclinium, cui peranguſta syrinx erat adiuncta, quæ pro latitudine fundi nauis Gynecæum capiebat, ubi locus erat symposij nouemclinium capiens, qui pro magnificentia, magno erat non absimilis, & cubiculum quinqueclinium. Atque ea quæ ad primamusque contignatioenm spectant, huiusmodi apparatibus erant ornata, ijs uerò qui scalas prędicto cubiculo propinquas ascenderent, domus aderat quinqueclinium continens, tectumque rhombi figuræ simile, apud quos Veneris templum testudini simile erat erectum, in quo imago ipsius Deę conspiciebatur marmorea,

morea. Ex opposito & alius sumptuosus symposij locus orbicularis opponebatur, cuius columnę ex lapidibus Indicis erant erectæ, quem locum cubicula prædictorum apparatum habentia sequebantur. Procedentibus ad proram domus aderat Bacchica orbicularis quindecim thoros continens, inaurataque habens suggrundia, usque ad circumplectens epistylium. At deæ tectum aptè erat dispositum, cuius in dextro latere antrum erat factum colorem habens lapideum, quippe quod ex ueris lapidibus, auroq; esset diligenter extructum: erant in eo imagines affinium ipsorum Regum lapidi Lychnęo simillimæ. Aderat etiam alius symposij locus periucundus, qui sub ipso sanè magno tecto positus erat, ac scenæ habebat seriem, ita ut in hac quidem parte non esset, at per spatium quoddam arcuátè extensus longè protenderetur, in quibus spatijs purpurea aulęa internauigandum extendebantur. Postea locus sub dio suppositi ostij formam accipiebat, ubi tortuosa scala aderat, quæ ad secretum deambulatorium perducebat, atq; locum conuiuij nouemclinium, qui Aegyptium habebat apparatum. Ille enim, quæ ibi erât columnæ rotundę uertebras permutantes, consurgebant, atq; hæc alba, illa nigra uicissim erât positæ. Erant & earum capita circulari figura, quorum tota circunferentia rosis paulum apertis erat persimilis. Circa appellatum calathum non capreoli neque aspera folia, uelut in Græcis ponuntur, at fluuialium lotorum bacchæ uidebantur, fructusq; palmarum nuper pullulantium: insculpebantur aliquando & aliorũ florum genera complura. Id uerò quod sub radice est, quod coniungenti uertebrę ad caput adiacet, quasi similem habet dispositionem ac si ex fabę Aegyptię floribus & folijs sint implicitæ, Aegyptij enim columnas ita facere consueuerunt,

uerunt, parietes albis, nigrisq; lateribus uariantes. Accidit tamen aliquando ut ex petra, quæ alabastritis nominatur, id efficiatur, Multa erant & alia in media nauis profunditate, atq; in omnibus illius partibus thalami reperiebantur. Malus erat cubitorum septuaginta, uelumq; byssinum habebat purpureo fune ornatum. Omnes Philadelphi Regis seruatę diuitiæ, ab ultimo Ptolemæo, qui bellũ Gabiniacum excitauit, dissipatæ fuerũt: qui non uir fuit, sed tubicen potius & magnus.

De naues Hieronis.
Cap. VIII.

DE naue autem Hieronis Syracusij, quam fecit, cuius & Archimedes Geometra procurator fuit, indignum profectò putaui uerba non facere, cum præcipuè quidam Moschio commentaria ediderit, in quem nuper non sine studio incidi, sic igitur scribit hic Moschio: Admiratione dignus est Diocles Abderites existimatus ob Elepolim, quam Demetrius ad Rhodiorum urbem aduexit: Timęus ob pyram paratam Dionysio Siciliæ tyranno: Hieronymus ob currum uiros uehentem, quo Alexandri corpus portari contigit: Polycletus ob candelabrum quod Persæ operatus est: at Hieron Syracusiorum Rex, qui omnibus in rebus Romanis fuit amicus, ob rerum sacrarum exercitationumq; apparatum, cuius maximè fuit studiosus. Erat & in nauibus conficiendis industrius, quippe qui & frumentaria nauigia fècerit, quorum unius apparatum recensebo. In materiã lignorũ primũ multitudo triremiũ nauiũ sexaginta parata fuit ex Aetna, quę operibus esset idonea. Postea quam hæc parata fuerunt, clauos, repletioniq;

re-

tes aptas, tabulata, quæq; alij materię essent usui, partim ex Italia, partim ex Sicilia deportanda curauit, in funes autem populum albam ex Iberia, canabim & hederam ex Rhodano fluuio, aliaq; multa necessaria ex alijs locis. Conduxit & nauium magistros, aliosq; opifices, ex quibus omnibus, cum Archiam Corinthium præfectum operarijs constituisset, eum promptè aggredi apparatum adhortatus est, seruiens & ipse interim interdiu. Nauis igitur dimidiũ intra sex mensium spatiũ perfectum est, semperq; tegulę plumbeę, ad eam partem quæ perfecta erat, adiungebãtur. Erant enim, ut ministros omittam, trecenti illi artifices, qui materiã pręparabant. Tum statuit ut hæc pars reliquũ apparatum in mare traheret, ut ibi perficeretur: sed cum quo pacto in mare trahenda esset magno studio quæreretur, solus Archimedes mechanicus ipsam paucis instrumentis deduxit; nã primus Archimedes uitis usum reperit, quã cum fecisset tantã nauim traxit in mare. Postea uerò & reliquę partes nauis factæ fuerunt in alijs sex mensibus, atq; tota machina æreis clauis circunsepta fuit, quorum pondus plurimorum ad decem minas accedebat, reliqui erant his sesquialteri, qui terebrarũ beneficio aptabantur tabulata continentes. Cooperiebantur autem plumbeis tegulis ligno adiunctis, lintheisq; picatis. Vbi primũ superficies exterior facta est, ad interius opificium omnem operã statim cõuerterunt. Erat hæc nauis, quod spectabat ad apparatũ, uiginti transtrorũ, atq; tres habebat aditus, unum quidem ad penu, in quod descensus fiebat per multas scalas: alius in diætã ingredi uolẽtibus ostendebatur, post quẽ ultima erat ea aula, quę armatis erat cõcessa. Aderãt in medio accessu apud utrumq; murũ diætę quatuor, uirorũ thoros habẽtes numero triginta. At naucleorum dięta quindecim

thoros habebat, tresq; thalamos triclinios, ex quibus is qui proræ erat propinquꝰ, culina efficiebatur. Hæc omnia pauimentũ habebât in abaculis ex uarijs lapillis cõpositum, in quibus facta erât miro quodã artificio omnia, quę in Iliade fabula cõtinentur, quæ omnia in apparatibus, laquearibus, & in foribus erât formata. In supremo ingressu erat exercitationis locus, deábulatoriaq; mediocrẽ pro nauis magnitudine habẽtia apparatũ, in quibus multiplices erant horti mirũ in modũ plantationibus, fictilibus, & plũbeis uasis, locum cõplectentes. Aderant & scenæ ex alba hedera & uineis, quarũ radices in dolijs terra repletis nutrimentũ capiebant, eandemq; irrigationẽ, quam etiã horti cõsequebantur, quæ scenę deambulatoria adũbrabant. Post hęc tricliniũ Veneris erat paratũ, quod pauimentũ habebat ex lapidibꝰ achatibus, alijsq; pretiosis, qui in insula reperiebantur. Parietes & lacunar erât ex cyparisso, fores autẽ ex ebore & thyia, quę picturis, imaginibus, ac poculorũ magnificentia egregiè erât ornatæ. Sequebatur hoc quinqueclinium scholę dicatũ, quod fores & muros habebat ex buxo, asq; intus bibliothecã: in laqueare uerò polũ ad similitudinem illius heliotropij, q̃ est in Achradina formatum. Erat & balneum tricliniũ quod tria uasa ærea ignî apta habebat, peluim quinque metretas capientẽ ex lapide Tauromenite uariegatũ. Aderant multi præterea thalami, & classiarijs, & ijs quibus curæ est ut sentina euacuetur, parati. His ita positis in utraq; parte parietũ erant decem equorũ stabula, in quibus equorum pabulum ponebatur, classiariorumq́ue ac puerorum uasa collocabantur. Aderat in prora locus clausus, ubi aqua reponebatur ex asseribus, pice, & lintheis factus, qui metretarum duo millia capiebat: apud quem ex plumbatura clausisq; asseribus piscina facta erat plena aqua ma-

tina,

rina, ubi multi pisces lautè nutriebãtur, erant ex utraq; murorum parte conuersiones apertæ, spatiũ mediocre habentes, in quibus lignorũ loca constituta erant, cllbaniq;, & culinæ, & molę, aliaq; ministeria complura. Athlantes sexcubitales nauem ipsam exterius percurrebant, qui supremos terminos triglyphumq; deprendebant, omnes in spatia diuisi. At uniuersa nauis aptis picturis erat laborata: turres octo habebat in ipsius nauis angulis, duæ erant in puppe, totidemq; in prora, alię in medio ipsius nauis, quarum singulis duę antennæ alligabantur, super quibus contignationes erant, per quas demittebantur lapides in adnauigãtes hostes. Singulas turres quatuor iuuenes armati cõscenderant, duoq; arciferi, totusq; locus interior turriũ lapidibus, & sagittis erat plenus. Murus autem foros propugnacula q; habens super cillibãtis in naui erat cõditus, in quo lithobolus positus erat, saxa triũ talentorũ à se iaciens, sagittamq; duodecim cubitorum, quam machinã ædificauerat Archimedes. Sagittarum autem uniuscuiusq; iactus ad stadium usq; perueniebat. Post hæc foramina ex funibus crassis composita ferreisq; uinculis suspẽsa. Cum tres essent mali ab unoquoq; duę antennæ, quę saxa gerebant, continebantur, unde harpagones lateresq; plumbei in aggredientes hostes demittebantur. Erat & uallum ex ferro in circulo ipsius nauis in eos paratum, qui nauim conarenrur ascendere. Atq; circum ipsam nauim coruuli ferrei, qui per instrumenta quædam demissi hostiũ naues detinebant, ac in uulnera cõuertebant. In utroq; murorum latere iuuenes sexaginta toti armati constituebantur, atq; par numerus circa malos saxiferasq; antennas. Inerant alij circa malos in æreis carchesijs, atq; in primo uiri tres, sic uno per ordinem semper deficiente. Ad hos in sportulis

Y 3 com-

compositis lapides sagittęq; à pueris per trocheas in propugnacula mittebãtur. Aderãt & quatuor anchoræ ligneæ, octoq; ferreæ, ex malis autẽ secũdus & tertius inuẽti fuerunt, at primus difficulter in montibus Britãniæ à uiro quodã subulco, quẽ Phileas Tauromenites mechanicus in mare deduxit. Sentina autẽ, quamuis eximiam haberet profunditatem, ab uno uiro per cocleã exciccabatur, quia sic Archimedes inuenerat. Nominabatur hęc nauis Syracusia, quã cum Hieron emisisset, Alexandriã postea uocauit. Subsequebãtur nauiculę ab ea tractę, ac primus quidẽ lembus qui tria millia talentorũ capiebat, qui totus erat remigibus munitus: Post hunc scaphæ nauiculæq; piscatoriæ mille & quingenta uehentes complures erant coordinatę. Aderat ultra prędictos homines turba non inferior, alij enim sexcenti apud proram, quæ nuntiabantur obseruabant. Earum iniuriarum quæ fierent in naui nauclerus, nauis gubernator, & gubernator proræ iudices erant constituti, qui iuxta Syracusiorũ leges iudicabant. Frumenti sexaginta millia in nauim congesta fuerunt, decem millia fictilium plenorum salsamentis Siculis, carnium uiginti millia talentorum, atq; aliorum onerum uiginti millia, præter id quod aderat etiam nauigantium commeatus. Hieron posteaquàm omnes portus cognouit, atq; hos quidem posse nauem excipere, in illis autem inesse periculum, decreuit illam Ptolemæo in Alexandriam domũ mittere, quandoquidem magna erat annonæ penuria in Aegypto: sic igitur fecit, nauisq; in Alexandriam transiuit, atq; illuc tracta est. Hieron præterea Archimelum epigrãmatum poëtam, qui epigramma in nauim conscripsit, centum frumenti medimnis decorauit, quod etiã suis sumptibus misit in Piræum. Est autem epigramma huiusmodi:

Quis

Quis ratis eximiæ inuentor mortalis? eam quis
Infractis traxit funibus in pelagus?
Qua cunei cęsi dolabra fecere profundum
Hoc opus? aut tabulis iuncta carina fuit?
Aetnæ uerticibus quæ æquatur, Cycladibusúe,
Quas circum Aegæi personat unda maris.
Muri utrinq; pari spatio lata, anné gigantes
Hoc opus in superos exposuere Deos?
Sydera contingunt carchesia: nubila magna
Thoracas triplices protinus intus habent.
Anchora uincta pari fune est queis bina & Abydi,
Et Sesti à Xerxe iuncta fuere uada.
Insculpta & lateri declarat littora forti,
Quis ualuit terra prouoluisse ratem.
Dicitur hoc Hieron, quò pinguem Grecia fructũ,
Insula quò ponti munera quæq; tulit,
Doricus, ac Siculus Rex, ô Neptune per undas
Cœruleas dubiæ sit tibi cura ratis.

Præterij ego libenter sacram Antigoni triremem, qua Ptolemęi duces circa Leucollam Coę superauit, quam postea Apollini deposuit cum neq; tertiam partem, ne dicam quartam fortasse haberet huius nauis Syracusię uel Alexandrinæ. Hæc non à Bœoticis quidem catalogum nauium sumentes recensuimus, sed à Panegyricis pompis incipientes.

De scrinio uasorum. Cap. VIII.

SEd posteaquã rursus nobis Vlpianũ obiectãtẽ uideo, quid ipsum sit uasorum scriniũ apud Callixenũ, dici mus illi quod oratio quædam de uasorũ scrinio inscri-

pta refertur in Lysiam rhetorem, cuius principium est huiusmodi: Siquidē iustū est uiri iudices aut moderarum quod dixit Lysimenes. In qua procedens ait, non enim de ipso uasorū scrinio disceptare curaui, q̄ neq; ad triginta drachmarū pretiū accedit. Quòd aūt ęrea esset arca declarat ita in sequētibus, cum ipsum facere anno pręterito uoluerim, dedi ei in hoc uas quoddā aheneū: est enim compositū, ac Satyrorū Bucephalorumq; habet capita. Est & aliud eiusdē magnitudinis, siquidē idem artifex multa huiusmodi uasa similia inter se cō fecerat. In his quod uasorū scriniū ęreū esset, apertè Lysias declarat, sicut & Callixenus lebetibus ipsum supponi cōsueuisse ostendit. Sic etiam Polemon scriptor libro tertio earū rerū, quas ad Adæum & Antigonū scribit, ubi dispositionē Philunte in porticu Polemarchio à Sillace Rhegino pictā percurrit, cuius Epicharmus meminit, ac Simonides ita scribēs, Arca uasorū, & in ipsa, poculū Hegesander Delphus in inscripto statuarū imaginumq; cōmentario Glauci Chij depositū, quod erat in Delphis ueluti arcā uasorū ferreā fuisse scribit, Alyattiq; depositū: cuius mentionē facit Herodotus craterulam ipsum appellans. Atq; hæc etiā ab Hegesandro hūc in modum scribuntur, Vidimus ipsum & ipsi in Delphis depositum cōsideratione dignū ut ingenuè fatear, ob ea animalia quæ in illo erant insculpta, tum etiam ob alia animalia exigua, & pulcherrimas plantas, quæ eidem commodè apponi poterant; & alia item uasa. Quę ab Alexandrinis uasorum arca nominatur triangularis est, & in medio concaua, ita ut impositum fictile continere ualeat. Hanc pauperes ligneam habere solent, diuites autē æream uel argenteā, sed cum de arculis uasorum locuti sumus, de regibus cœnarum studiosis tempus est sanè ut disseramus.

Antio-

Antiochorum conuiuia.
Cap. IX.

REx enim qui erat eodē nomine uocatus, quo & prædictus Antiochus, at Demetrij filius, ut inquit Posidonius, cum tumultuariò conuiuas interdiu excepisset, præterea quæ erant absumpta, singulis conuiuis concessit ut cumulatè terrestriū, uolatilium, aquaticorumq́ue animaliū integras carnium partes auferrent, easq́ue non diuisas paratas, ita ut plaustrū possent implere: magnā præterea mellitarū placentarū copiam, & coronarum ex myrrha & thure, cum aureis pileis in corymbi morem ad mensuram hominis accedentibus. Alius item Rex Antiochus cū certamina in Daphnes honorem faceret, conuiuas splendidè accepit, uelut ipse attestatur Posidonius: prius enim integrarum epularum munus uiritim distribuit, postea uiuorum animalium, anserum scilicet, leporū, & dorcadum. Dabantur & aureę coronæ cœnantibus, argenteorumq́ue uasorum multitudo, seruorumq́ue, equorū, & camelorū. Atq; eum oportebat qui camelum esset ascensurus primùm bibere, postea capere camelum, & astantem puerum. Hi nanque omnes qui Syriam incolunt ob ubertatem ipsius regionis, propter nullam rerū necessariarum inopiam, cōuentus faciunt complures, ita ut semper potationibus indulgeant, gymnasijs uelut balneis utentes: pretiosoq́ue oleo perunćti & unguentis, in ludis literarijs (sic enim cōmunium conuiuiorū loca nomināt) quasi in domib⁹ uersantes, bonā diei partē absumūt uētri inseruiētes, uinisq; & epulis dediti, ita ut ad garrulæ hirundinis strepitū multa canētes se cōparent, ac ciuitates uniuersę resonēt huiusmodi clamoribus.

De Sympoſio Alexandri. Cap. X.

LAudo magnopere uiri amici ſympoſiũ illud, quod ab Alexandro Syriæ Rege factum fuit, qui erat Antiochi illuſtris filius ſuppoſititius, quamobrem omnes homines odio Demetrium proſequebãtur, de quo Athenæus amicus noſter in commentarijs earũ rerum, quę ad Reges Syriæ ſpectabant ſcripſit, conuiuium parauit huiuſmodi: Diogenes Epicureus, qui ſatis idoneus erat ijs ſermonib⁹ quos aggrederetur, genusq; à Seleucia Babylonię ducebat, à Rege aliquando exceptus fuit, quamuis ſtoicis delectaretur diſceptationibus. Amabat ipſum Alexander, quamuis male uiueret, eſſetq́ue maledicus & inuidus, ob ridendi occaſionẽ, quum neq; ab Regibus abſtineret. hic cum quidpiã à philoſophia longe alienum peteret, ut ueſtẽ ſcilicet ferret purpuream, coronamq; auream, quę in medio Virtutis faciem præ ſe ferat, quam ſic ſacerdos nominarit: conceſſit ei coronam Rex gratificatus, quam poſtea ille mulieri cuidam Bacchanalia canenti donauit, cum illam amaret. Hoc cum audiuiſſet Alexander philoſophorum uirorum inſignium ſympoſium congregauit, inter quos conuocauit ipſum etiam Diogenem, qui cum acceſſiſſet, ut cum corona, ueſteq; accumberet Rex expetiuit, atq; cum hic pręter opportunitatem eſſe diceret, iuſſit innuens ut cantores introducerentur, inter quos etiam mulier illa Dionyſia canens corona uirtutis coronata, ueſteq; purpurea induta acceſſit, cum multus inde riſus eſſet exortus, conſtitit philoſophus, mulieremq; Dionyſia canentem laudauit. Hunc Diogenem Antiochus ille qui poſtea in Regnum ſucceſſit, cum dicta illius moleſta ferre non poſſet interfici iuſſit. At Alexander erat facilis, & in conuentibus iucundus,

nullaq;

nullaq; in re similis Athenioni philoſopho Peripatetico, præerat phioſophico cœtui Athenis, in Meſſena & in Lariſſa Theſſaliæ: ac tyrannidem poſtea in Athenienſium ciuitate exercuit, de quo ſingula particulatim ſcribuntur à Poſidonio Apameo. Quæ & ſi paulò fortaſſe ſunt longiora, tamē recenſere non erit moleſtum, ut omnes diligenter inquiramus qui ſe philoſophos eſſe profitentur, nec tantum fidei pallijs & intonſis barbis præbeamus: nam ſecundum Agathonem:

Si uera dicam, nil feram gratum tibi:
Quod ſi feram, non amplius uerum loquar.

Sed quando amica eſt, ut aiunt, ueritas, omnia illius uiti ſicuti acta ſunt, exponam.

De Athenione tyranno.
Cap. X.

VErſabatur in Erymnei Peripatetici ſchola Atheniō quidam, qui rationibus Peripateticis operā dabat, atq; cum hic ſeruam Aegyptiam emiſſet illius amore detinebatur, quę cum ſiue ex ipſo peperiſſet, poſtea, ſiue ex alio quodam eiuſdem nominis cum domino, filius apud ipſum Athenionem nutriebatur, tum literas diſcens dominum iam ſeniorem factum unà cum matre manu ducebat, quo mortuo hęres relictus ciuis Athenienſis eſt aſcriptus, puellamq; formoſam uxorem duxit. Poſt euentus huiuſmodi ad ſophiſtas diſceptationes ſe conuertit adoleſcentes ſcholaſticos obſeruans. Deinde cum ſophiſta fuiſſet in Meſſena Lariſſaq; Theſſalica, multas accumulauit pecunias, atq; Athenas contendit, ubi declaratus fuit legatus cum res uergerent ad Mitridatem, Regemque circumueniens factus eſt unus

ex ijs amicis, qui plurimùm cum Rege uersabantur, quare Atheniensium animos per epistolas extulit, quia plurimum apud Cappadocem posset, ita ut non debitis solum impositis liberati uiuerent, sed Democratiam possidentes, magna dona publicè priuatequè consequerentur. Hæc Athenienses extollebant, quod Romanorum imperium sublatum esse de medio arbitrabantur. Mox ex Asia profectus Athenion Athenas contendit, atque tempestate turbatus delatus est in Carystiam: quod cum Athenienses cognouissent, naues longas miserunt quæ illum asportarent, lecticamquè habentem pedes argenteos. Tum cum ingrederetur plurima ferè ciuitatis pars ad illum excipiendum fusa est. Concurrebant & alij spectatores incredibilem fortunę euentum admirantes, quandoquidem Athenion ascriptitius ciuis apud Athenienses in lectica argenteos pedes habente feratur in uestibus purpureis, qui nunquam antea in purpureis uestibus erat conspectus. Cum nullus prius uel Romanorum Imperator in tanto delitiarum apparatu ab Atheniensibus fuerit exceptus. Concurrebant igitur ad hoc spectaculum, uiri mulieres, & pueri, optima quæque de Mitridate exspectantes, quando Athenion pauper qui conuiualia commentaria fecerat, cum uoluptate per Regionem ac ciuitatem ob Regem pompam ducat. Iuerunt ei obuiam Dionysij artifices, Dionysij iuuenis nuncium uocantes, atque ad communem Vestam supplicationesquè ac sacrificia ad eam spectantia inuitantes. Hic ex domo mercenaria primum exiens in Dieusi domum delatus est, uiri eo tempore opulenti ob questus ex Delo quæ domus lectis, picturis, uiris, argenteorumquè uasorum apparatu erat ornata: ex qua splendidam ue-

stem

ſtem trahens exire conſueuerat, annulumq́ue habebat aureum qui Mitridatis effigiem habebat inſculptam. Præcedebant ipſum ſequebanturq́ue ſerui complures, atque in luco artificum ob Athenionem pręſentem ſacrificia conficiebantur, fœderaq́ue cum pręconis declamatione. Poſtero autem die plurimi domum illius accedentes, illius acceſſum expectant, erat q́ue cum ciuium, tum etiam peregrinorum plenus Ceramicus: concurſuſq́ue fiebat multitudinis in concilium non aduocatæ. Hic uix tandem, ijs qui populi gratiam inire ſtudebant circunſeptus, acceſſit, omnibus uel ueſtem ipſam tangere ſtudentibus. Cum igitur pulpitum Romanorum ducibus paratum ante Attali porticum conſcendiſſet, cōſiſtens ibi paululum, ac circum ſe multitudinē circunſpiciens, deinde ſuſpiciens, res ipſa inquit uiri Athenienſes, patrięq́ue utilitas me ea dicere cogunt quæ noui: at rerum futurarum ſtatus incredibilis mihi eſt impedimento quo minus ea dicam. Cum omnes circunſtantes una uoce eum confidere clamaſſent, ac dicere; Dico igitur ea inquit quæ neq; ſperare quiſpiā, nec in ſomnijs quidem imaginari poſſet, Mitridates Rex, Bithyniæ, ſuperioriſq; Cappadociæ factus eſt dominus, totamq; Aſiam ad Pamphyliam uſq; ad Ciliciā poſſidet, Armeniorū Perſarumq; Regibus ſtipatus incedit, omnibuſq; potentibus earum nationū, quæ circa Mæotidē, totumq; pontum intra triginta millia ſtadiorū incolunt. Quintus Hippius Dux Romanorum proditione captus in Pamphylia uinctus hunc ſequitur. At Manlius Acyllius cōſul, qui de Sicilia triūphauit ab equite pedes longa cathena trahitur, arculā habens quinq; cubitorum alligatā. Ex alijs Romanis quidā ante Deorū imagines genib⁹ aduolunutur illi reliqui ueſtes quadratas induti parias rurſus

rursus à principio nominant. Vniuersæ ciuitates honoris oratia obuiantes, Regem ipsum Deum appellant, atq; oracula, totius terrarum orbis uim, ad hunc confluere uaticinatur. Quo fit ut magni exercitus in Thraciam Macedoniamq́ue mittantur, omnesq́ue simul Europę partes ad ipsum conuertantur. Veniunt ad illum legationes non ex Italicis solùm nationibus, sed à Carthaginensibus etiam, qui se socios in populi Romani perniciem ei pollicentur. Cum his ita dictis quieuisset aliquantulum, populumq́ue de ijs, quæ incredibilia dicta erant, colloqui permisisset, tum frontem scalpens, quid igitur consulam inquit? an anarchiam non perpeti quàm Romanorum Senatus sufferri fecit, donec ipse exemplum præbeat, quo pacto oporteat gubernari? sed nec sacra Deorum templa clausa contemnamus, nec gymnasia squalere sinamus, nec feramus theatrum esse sine congressu, ne muta subsellia paruifaciamus, nec Pnycam Deorum responsis consecratam priuatam esse populo patiamur. Nec negligamus uiri Athenienses sacram Iacchi uocem quę conticuit, sacrumq́ue Deorum adytum non feramus esse clausum, nec patiamur philosophorum cœtum obmutuisse. Cum & alia complura ab eo qui ex parentibus seruis natus erat, dicta fuissent, colloquentes inter se multitudo, atq; in theatrum concurrentes Athenionem ducem in armis exceperunt. Tum peripateticus non alio pacto atq; Pythocles in Orchestram accedens gratias egit Atheniensibus, dixitq́ue, quando uobis ipsis nūc duces estis, assurrexi ego dicturus, quòd si opem feratis tantum ego potero, quantum uos simul omnes. Quum hæc dixisset, ex alijs imperantibus quos uoluit sibi assidere fecit, eorum nomina declarans. Atq; paucos post dies tyrannum se ostentans,

philosophus

philosophus Pythagoricorum pręcepta insinuans de insidijs, & quid philosophia illis acquireret, quàm bonus Pythagoras introduxit, demõstrauit, ueluti Theopompus libro octauo Rerum Philippicarum attestatur. Similiter autem & Hermippus Callimachius, hic enim statim prudentes ciues contra Aristotelis Theophastriq; dogmata. Ita ut uerum habendum sit illud prouerbium, quod ita se habet; ne puero cultellum, de medio statim tulit. Custodes ad portas constituit ita ut multi Athenienses quod futurum erant præuidentes, seq; noctu per funes ex muris demittentes aufugerent. Tunc equites mittens Athenion alios interfici, alios uinctos ad se adduci iussit: multosq; habebat satellites eorum, qui cataphracti dicuntur. Sępius etiam concilium conuocans se de rebus Romanorũ consulturum esse fingebat, multisq; accusationes inferens quod ad fugitiuos accessissent, nouisq; rebus studerẽt, eos interficiebat. Ad singulas portas uiros triginta cum constituisset, neq; exire quenquam uolentem, neq; ingredi quempiam ij patiebantur. Multorum præterea opes accepit, tantumq; congessit pecuniæ, ut multos etiam puteos adimpleuerit. Emisit uiarum obsessores in fugientes per ipsam regionem, qui illos ad ipsum adducerent, quos sine iudicio explorans, & mẽbra eorũ torquens interimi iubebat. multis accusationẽ proditionis obijciebat, qui ut redirent fugitiui operã dedissent, quorũ alij ante iudiciũ fugiebant, alij in iudicijs ipso quoq; suffragiũ ferente condemnabãtur. Effecerat ut annonę insuper penuria ciuitatẽ inuaderet, cum parũ frumenti ac hordei uendi iussisset. Emisit uiros armatos per ipsam regionẽ, q perscrutarẽtur, aut siquis fugitiu' intra agri Atheniensis terminos inueniretur, aut siquis Atheniensium in locũ extra terminos paruagetur: atq; captis omnibus

omnibus caput amputari imperauit, quorum nonnullos in tormẽtis absumpsit. iussit pręterea per præconẽ ut omnes occidente sole domi se continerent, nullusq; cum lucernis incederet. Sed nec Ciuiũ solùm res dissipabat, uerùm in peregrinos etiam manus extendit, & in Dei pecuniam quæ erat in Delo, cum Apellicontẽ Teium misisset in insulam, qui ciuis erat Atheniensis, maximeq; uariam ac mutabilẽ uitã uixisset, cùm operam nauaret philosophiæ, & reb⁹ Peripateticis, & Aristotelis bibliothecam, & alias multas coẽmit, quia nummos complures possidebat, atq; antiquorum manu scriptos libros suffragiorũ ex deæ Phrygiæ sacello surripuit, tum si quid in alijs ciuitatibus antiquum fuisset ac reconditum, quibus in furtis deprensus periclitatus esset Athenis, nisi aufugisset. Postea non longo interposito temporis interuallo multos demulcens iterũ rediuit, atq; ad suffragia unà cum Athenione quasi eiusdem esset electionis missus est. Athenion cum peripateticorum decreta percepisset hordei semodium stultis Atheniensibus in quartum quemq; diem diuidebat, quibus non hominum, sed gallinarum potius uictum præbebat. Cũ uerò Apellicon in Delum cum exercitu impetũ fecisset, magisq; ut conuentus publici postulant, quàm ut res militaris uersaretur, uigiliasq; Delum uersus minus curiosè quàm conueniret, posuisset, atq; ea præcipuè quæ postrema sunt insulæ sine custodia reliquisset, nec uallo quidem facto dormiebat. Quod cum Orobius Dux Romanorum cognouisset, Delũq; munijsset custodijs, noctem in qua luna minimè splẽderet obseruans, suos milites eduxit, ac in dormientes & uino oppressos incidens, circiter sexcentos Athenienses, & eos qui cũ illis uenerant milites, tanquã armenta interemit. Viuos autem captiuos circiter trecentos cepit. At bonus Appellicon

licon hos latuit ex Delo aufugiẽs. Cum multos in suburbia fugientes Orobius conspexisset, in ipsis domibus eos combussit, & omnia simul instrumenta ad obsidionem spectantia, unà cum elepoli, quam in Delum ueniẽs parauerat. Orobius igitur trophæũ erigens in his locis, armaq; constituens hæc inscripsit:

Hic peregrina iacet gens, circum littora Deli
Quę pugnans animas perdidit in pelago.
Insula Cecropidum cum deuastata tumultu est,
Illis Cappadocum iuncta ubi turma fuit.

Epicureus pręterea philosophus tyrannidem in Tarso exercuit, cui nomen erat Lysiæ: qui à patria coronifer, id est Herculis sacerdos electus, imperium non deposuit, sed ex ueste factus fuit tyrannus. Veste siquidẽ purpurea aboq; colore distincta indutus, sumptuosaq; clamyde circumiecta, ac calceos habens albos Laconicos, cum laurea corona aurea coronatus, diuitum opes pauperibus impertiebatur, eosq; interficiebat, qui eas tradere nolebant. Huiusmodi ij sunt duces qui à philosophia proficiscuntur, de quibus Demochares inquit & Crates, uelut ex satureia nemo lanceã conficere poterit, ita ex Socrate nullus strenuum militem.

Falsæ Socratis uictoriæ, Xenophontisq; errata. *Cap. XII.*

PEr Socratẽ militasse scriptũ reliquit Plato, in Potidęam scilicet, in Amphipolim, ac in Bœotos, ubi accidit & in Delio decertatum esse. Atque ipse se optime gerentis insignia consecutum esse dicit, cum multi Athoniẽses essent interfecti, reliqui omnes aufugerent, quod nullus tamen literarũ monumentis tradidit. Sed

hęc

hęc omnia minus uerè dicta sunt, in Amphipolim enim exercitus Alcæo imperante cõtendit, Duce Cleone uno ex delectis uiris, uelut attestatur Thucydides. Ex his igitur delectis necesse fuit esse & Socratẽ, cui nihil aderat præter uestem & baculũ. Quis enim per Deos uel Historicum uel poëtam hoc dicentem reperire poterit? aut ubi Thucydides Socratẽ Platonis militem finxit? quî enim scutum conuenit cum baculo? aut quando in Potidęam transiuit cum exercitu, sicut Plato scribit in Charmide? ubi ipsum inquit tunc Alcibiadi de uictorijs concessisse, cum neq; Thucydides, neq; Isocrates in sermone de iugo hoc dixerit. Nam, ut summatim dicam, quibus certaminibus peractis, aut quibus rebus pręclarè ac insigniter gestis Socrates honorem uictoriæ consecutus est? cum nec bellum quidem ullũ per id tempus acciderit, ut ait Thucydides. Nec tamen uel monstro simili hoc sermone contentus Plato, inducit etiam bellum in Delio gestum, uel fictâ potius boni uiri strennuitatem. Nam si Delium dixit, Socrates impudenter unà cum multis fugit, sicut Herodius Cratettius in cõmentarijs ad Philosocratẽ narrat, cum duas equitum alas Pagondas ex insidijs repentè misisset, tunc ex Atheniensibus alij in Deliũ, alij ad mare fugerunt, alij ad Oropum, alij ad Parnethẽ montem, quos Bœoti, & equites in primis inspectantes trucidabant, Locrorumq; ipsorum turmę. Cum tumultus huiusmodi ac terror Athenienses inuasisset, solus Socrates fremens, torueq; aspiciens constiterat Bœotorum Locrorumq; equitatũ reprimens, neq; tamen uel Thucydides, uel alius quispiã poëta mentionem facit huiusmodi strennuitatis. Sed quomodo Alcibiadi de uictoriarum honoribus concessit, qui nihil prorsus huius expeditionis attigerat? at in Critone memorię com

pos

pos Plato Socratem nunquã preter quàm in Isthmum peragrasse scribit, quibus uerbis Socraticus etiam Antisthenes in libro Victoriarũ assentitur. Est aũt minus uerus existimandus hic sermo, multa enim & hic Canis ad Socratis gratiã loquitur, quare neutri eorũ fidẽ præstare conuenit, cum exploratorẽ habeamus ac scopum Thucydidem. Nam Antisthenes ita in falsa historia introducit, audiuimus nos & in pugna cõtra Bœotos gesta te uictoriã esse consecutũ. Melius loquere ô hospes, Alcibiadis est honor, at nõ meus. Te cõcedente ut nos quidem accepimus. At Socrates Platonis se in Potidæã accessisse, de uictoriarumq; honoribus, cõcessisse inquit. Secundũ autẽ omnes Historicos ea quæ facta fuit in Deliũ expeditio, eam præcedit, quæ fuit in Potidæã, cuius prioris dux erat Phormio. Omnibus igitur in rebus mentiũtur philosophi, nec sentiũt multa se extra suum tẽpus describere, sicut etiã elegans Xenophõ, qui Calliam Hipponici filiũ Autolycũ filium Lyconis amãtem introducit, qui eum in Pancratio uicerat, conuiuiumq; parantẽ, ac cum alijs cõuiuis præsentẽ fingit, qui neq; natus erat fortasse, uel certè puerilẽ adhuc agebat ætatẽ: Est enim id tempus quo regnabat Aristion. eo tẽpore Eupolis Autolycũ fuisse demonstrans Autolyci uictoriam subsannat per Demostratũ. Xenophon rursus hæc Socratẽ in cõuiuio dicentẽ introducit: nam Pausanias Agathonis poëtæ amator, ubi eos defendit qui in intemperantia conuoluũtur, potentissimus fieret exercitus dicebat, si ex amatorib⁹ atq; amatis iuuenibus cõponeretur: hos enim maximo affici pudore inquit si se desererent. Admirabilia profectò dicit, si qui nihil dedecus curare, nec uerecundia capi uicissim cõsueuerint, hos quidpiã turpe facere pudeat. Quòd aũt nihil eiusmodi dixerit Pausanias facile est ex Platonis conuiuio

cognoſcere. Pauſaniæ neq; ego uidi cōmentariū, neq; apud alium de uſu amantium, puerorumq; amatorum quòd ita uerba effutiat, eſſe ſcio uelut reperitur apud Platonē. Præterea ſiue mentiatur hoc Xenophon, ſiue in inſcriptū Platonis ſympoſium inciderit, omittatur: at amētia quæ accidit circa tempora conſideranda eſt, Ariſtion ſub quo ſympoſiū inducitur. quatuor annis ante Euphemū imperauit, ſub quo Plato deſcribit Agathonis Niceteria, in quibus Pauſanias ea percurrit quæ ſpectant ad amatores. Admirabile profectò eſt ac portento ſimile ſi quæ nondū dicta fuerunt, ac poſt annos quatuor dicenda erant, diuinauit. Nugæ ſunt omnino Platonis ſympoſium, nam cum uictor fuit Agatho Plato annum ætatis ſuę quartum poſt decimum agebat, hic uerò Euphemo regnāte in Bacchi feſtis coronatur. Plato ſub Apollodoro, qui poſt Euthydemum imperauit, natus eſt, annosq; octoginta & duos cum uixiſſet, ſub Theophilo qui Callimachū ſecutus eſt, deceſſit ex humanis, qui annus octogeſimus eſt & ſecūdus. Ab Apollodoro Platonisq; natiuitate quartus decimus imperauit Euphenus, ſub quo ob Agathonis uictorias in conuiuium excipiuntur, at ipſe etiam Plato hunc cōuentum multò prius factū fuiſſe declarat, ita ut ego quoq; acciderem, ego profectò inquit, ubi inquā ego eſt Glauco, an non noſti quòd iam multos annos Agatho huc non acceſſit? poſtea paulum progreſſus, ait, ſed dic mihi quando conuentus ipſe faſſus fui? dixi ego, pueris nobis adhuc exiſtentibus cum Agatho tragœdia uicit.

Platonis multi errores circa tempora.

Cap. XIII.

QVòd Plato etiam ſæpe circa tempora errauerit patet multis ex locis. Nam ſecundum poëtam qui dixit, quòd

μετὰ δὲ τὴν ταρατὶ τῇ ἐπιχειρηθέντα παρ' ἀγαθῶνι, συκρίνης παρὰ καλλία δείπνων ἀθυμία ὁ δεόντως ῥηθέντα.

post annos quatuor ab Agathone aſſerta, Socrates apud Calliam in conuiuio reprehēdit ut parum decenter dicta.

quòd in linguam minimè tempestiuũ uenit, nullo habito delectu scribit. Neq; enim non scriptũ quidpiam dixit, sed omnia consideratè admodũ, uelut hęc in Gorgia, infelix igitur secundum tuum sermonẽ est hic Archeleaus, siquidem iniustus ô amice. Postea apertè dicit uelut imperium Macedonum Archelao obtinente hæc ita se habentia, & Periclem nuper defunctũ. nam si Pericles nuper obijt, Archelaus nondum imperium accepit, aut certè si hic accepit regnum, multò prius mortuus est Pericles. Perdiccas enim annos quadraginta & unum ante Archelaum regnauit, ut Acanthius Nicomedius est autor. Theopompus uerò annos unũ & triginta eũ regnasse asserit, Anaximenes quadraginta, Hieronymus uiginti & octo, Marsyas & Philochorus uiginti & tres, qui omnes cum tantopere inter se scribendo differant, minorem numerum sumamus, uiginti scilicet & tres annos. At Pericles regnante Epaminone anno tertio belli Peloponesiaci diem suũ obijt, quo tempore mortuus est etiam Perdiccas, atq; Archelaus in Regnum successit. Quo pacto igitur fieri potest ut secundum Platonẽ Pericles nuper ex humanis decesserit, atque in ipso Gorgia Plato ita dicentem Socratem introducit, cum nuper essem consulturus, posteaquã tribus gubernauit, atq; me suffragijs decernere oportuit, risum cõmoui, neq; calculum addere poteram. Atq; hoc Socrates ex strenuitate, neque enim Democratię leges dissoluere uolebat. Id autem apertè Xenophon libro primo Rerum Græcarũ ita patefecit, cum quidam ex Prytaneis se calculũ cõtra leges non daturos esse assererẽt, ascendens rursus Callixenus eos increpauit, at hi non dicentes, uocari oportere clamarunt, quod cum perterrefacti Prytanei audiuissent, omnes simul assenserũt se calculos esse daturos præter Socratẽ Sophronisci filiũ:

Hic enim nequaquam dixit, sed omnia secundum leges fieri oportere contendebat. Hæc est suffragiorum latio, quæ contra duces qui erant apud Frasinidam, quoniam milites qui in bello nauali, quod fuit in Arginusis mortui fuerant, non exceperunt. Factum fuit hoc nauale prælium post mortem ipsius Periclis annis uiginti & quatuor Callia imperante. Verum enimuero in Protagorę dialogo, qui post Hipponici mortem factus fuit, cum Callias iam hæres esset relictus, ac Protagoras paucis ante diebus secundò accessisset. Hipponicus Euthydemo imperante unà cum Nicia dux cōtra Tanagræos declaratus est, milites**q́**; auxiliarios Bœotorum bello superauit: mortuus est ante quàm doctrina floreret Alcæi, non multo tamen interuallo ante Eupolidis adulatores, ut par est: actus enim paulum ante Calliæ captas opes fuisse declarat, nam Eupolis uelut peregrinantem Protagorā in hoc actu inducit. Amipsias autem duobus annis prius in communi edocto ipsum non connumerauit inter studentium chorum. Quibus ex rebus manifestum esse arbitror quòd intra hęc tempora affuit. Plato tamen Hippiam Eleum in Protagora cum priuatis ciuibus quibusdā adesse facit, quos non tutò Athenis posse uersari rationi consentaneum est, prius quàm annua fœdera mense Februario sub Isarcho perficerentur, hic tamen dialogum factum esse supponit circa ea tēpora quibus nuper (αἱ σπονδαὶ, hoc est, inducie ac fœdera) facta fuerunt, dicit igitur, si homines essent agrestes quales antea, Pherecrates poëta Epilenęa docuisset. Docti autem fuerunt agrestes imperante Aristione, post quem regnauit Astyphilus qui fuit Quintus post Isarchum, cuius temporibus fœdera sunt peracta. Regnauit enim Isarchus, mox Aminias, post hunc Alcæus, quē secutus est Aristio, deinde

ὄντ al. ὤς.

Astyphilus

Astyphilus. Contra Historiam igitur inducit Plato in dialogo hostes in Athenas qui erant cum Hippia non existentibus ipsis inducijs. At alibi scribit Plato Chærophontem Apollinem percunctatū esse nunquid alius Sociate esset sapentior, cui nullum respondit, atq; in his minimè cū Xenophonte conueniens inquit, cum Chærophon oraculū in Delphis de me aliquando sciscitaretur, respondit Apollo nullum ex uiris præsentibus uel iustiorem me uel magis esse temperantē. Quo enim pacto cōuenire potest uel quomodo credendum, ut Socrates qui se nihil scire confitebatur, sapiētissimus omnium à Deo, qui omnia norat, appellatus sit? nam si sapientia sit hæc, nihil scire, omnia nosse esset malum. At quid opus erat Chęrophonti ut dum de Socrate Deum interrogabat esset illi molestus? ipse enim de se ipso fide dignus est autor quòd non est sapiēs. Stultus enim quispiam erat qui hæc à Deo perquireret, quasi uerò si quę essent similes Atticis lanis, sed sunt molliores. Vel si quàm ij qui sunt in Bactris quidam ex Medis sint fortiores, uel siquis Socrate est magis simus. Eos enim qui talia à Deo expetunt par esset ut Deus alapis percuteret, sicut eum qui si Aesopus fabulosus est percunctatur, uel àlius quispiā. Quo pacto ditescere possem ô Latonæ ac Iouis fili? subsannans respondit, si quæ sunt inter Sicyonem & Corinthū possideas. Neq; ea quæ de Socrate Plato dixit quispiam Comicorū scripsit, neq; quòd Maiæ rigidę esset filius, neq; quòd Xantippe mala esset uxor, quæ pelues in caput illi prouolueret, ac neq; quòd Alcibiades sub eadē ueste dormiuisset: opus erat siquidem ut hoc ab Aristophane patefactū esset, qui etiam in conuiuio aderat secundum Platonem. Non enim tacuisset hoc Aristophanes quia iuuenes corrumperet. Sapiens Aspasia quæ Socratē Rhetoricas rationes docuit in car

minibus, quę ueluti illius circunferuntur, quę Herodicus Cratetius apposuit, ita loquitur:

Socrates, agnoui quòd captus amore puellæ es
Dinomaches, Cliniæq;: sed audi, si bene habere
Delitias optas, quæras parere monenti.
Parenti multò melius tibi res erit inde.
Me quoq; ut audiui fecerunt gaudia pinguem.
Excidit ex cilijs mox cum sudore querela.
Ito nunc animos afflatus numine Musæ
Qua capies illum, & cantu. nam dulcis amoris
Hoc est principium ambobus. ratione tenebis
Hac ipsum cantu si iungas munera mentis.

Venatur igitur bonus Socrates magistram amoris habens Milesiam, sed non ipse quęritur, ut Plato scripsit, ab Alcibiade fune suspensus, neque lachrymari cessat ut arbitror infeliciter agens, nam cum uidisset eum Aspasia cuiusmodi in calamitate uersaretur ita loquitur:

Cur lachrymaris amice Socrates? nũquid te mouet
Pectoribus inhabitans uiolentum desiderium in
oculis fractum
Pueri immobilis? quem ego mansuetũ tibi promisi
Facere?

Quod autem uerè Alcibiadem amauit, patefecit apertè Plato in Protagora, quamuis paulò minor natu esset triginta annis: scribit is hunc in modum, unde uenis ô Socrates? ex uenatu uidelicet iuxta Alcibiadis horam, nam & antea uir pulcher mihi intuenti uisus est adhuc. Vir quidem ô Socrates ut à nobis dictum est, & barba repletus. At postea quid hoc? tu enim laudator es Homeri qui suauissimam pubem esse dixit pubescenti, quam nunc habet Alcibiades.

Quòd

Quòd philoſophi ſunt maledici. Cap. XIIII.

PLuribus Philoſophis hoc innatũ eſt uitium ut magis etiam quàm Comici ſint maledici, Socraticus ſiquidem Aeſchines in Telauge Critobulum Critonis filium ob ruditatem, uitæq; ſqualorem mordet, Telaugemq; ipſum ſemiobolum fulloni diurno tempore per ſoluentem ob ueſtem geſtam, codia cinctum, calceos funiculis putribus conſutos habentem, rhetoremq; agentem non mediocri ſubſannatione proſequitur. At que in Aſpaſia Hipponicum Calliç filium fatuum appellat, fœminas uerò Ionias omnes uno nomine adulteras uocat & fraudulentas. Callias autem ſui ipſius Calliæ differentiam cum patre continet, atque Prodici & Anaxagoræ ſophiſtarum deriſionem. Dicit enim quòd Prodicus captatam diſcipulam perfecit. Alter declarare conatur Philoxenum Eryxidis filium Ariphrademq; fratrẽ Arignoti citharœdi, ut ex manifeſtorum improbitate, malaq; gula docentium diſciplinã patefaciat. Ac in Axiocho acerbè de Alcibiade uelu ti uinoſo narrat, alienarũq; mulierũ maximè ſtudioſo. Antiſthenes in altero Cyrorum Alcibiadem inſectatur & quod ad reliquã uitæ rationẽ ſpectat & ad mulieres, exlegem eum eſſe inquiens, ac cũ matre, filia, & ſorore rem habere dicit: ſicut Perſç ſolent. Nam urbanus ipſius dialogus omnium qui ſunt Athenis multitudinis gratiam uenantes cõprendit. Archelaus Gorgiç rhetoris, Aſpaſia Xanthippi, & Parali filiorũ Periclis contumeli as: hunc enim cum Archeſtrato uixiſſe aſſerit, cũ eo in quã qui ſimilia ijs faciebat, quç fiũt in paruis domibus, aſt hũc Euphemi familiarẽ atq; ſociũ q in obuios graui ter

ter frigideq; admodum dicteria iaciebat, Platonem Sathonē uocans. Impropriè omnino grauiterq; hanc inscriptionem habentem Dialogum, contra ipsum edidit. His profectò uiris huiusmodi nullus consultor bonus apparet adesse, non dux, nō mimus, non memoria dignus sophista, non utilis poëta, uel prudentissimus populus. At Socrates cum Aspasię tibicinis in officinis uersatus est, atq; cum Pistone thoracum magistro disserens, Theodotenq; amicam docuit quo pacto amantes frui oporteat, uelut libro secundo Memorabilium testatur Xenophon. Hic enim præcepta huiusmodi illum Theodotæ dicentem facit, quæ neq; Nico Samia neq; Lesbia Callistrate, uel Philænis Leucadia, sed nec Athenæus quidem Pythonicus uoluptatum irritamenta, uiderunt, cum magnopere tamen eorū essent studiosi. Sed totum mihi potius deficeret tempus, quàm graues philosophorum accusationes patefacere possim: occurrit enim mihi ut ait Plato Gorgonum, Pegasorū, aliorūq; inopinabilium magna turba magnitudine absurditateq; portentuosorū ex natura, quare cōticebo. Cum tot à Masurio dicta essent, eumq; omnes ob sapientiam admirarentur, silentiumq; esset factū, uidemini mihi uiri conuiuæ ait Vlpianus uehementibus sermonibus hausti esse, atq; mero præter expectationem perfusi.

Vinum bibens homo uelut lymphas equus
Statim Scytharum more nouit is loqui.
Ignarus & cappa, taciturnus mox iacet
In uase fluctuans papauer pharmaci
Tanquam bibisset: Byzentius ait Parmeno.

De Gorgonibus. Cap. XV.

AVt certè lapis factus est à prædictis Gorgonibus, de quibus tanquam uerè animalia fuerint, causas,

quibus

quibus homines in lapides conuerterentur, ita narrat Alexander Myndius libro secundo Historię de Iumentis. Nomades, qui sunt in Libya animal Gorgonem appellant, ubi gignitur etiam catoblepa: est autem, ut plurimi asserunt, qui ex pelle significant, agrestibus ouibus persimile, ac ut nonnulli uolunt, uitulo, quod talem habere respirationem dicunt, ut omnia quę ei animali obuia fuerint, interimat. Dicunt prætereà comam id habere quę ad oculos ex fronte demittatur: quam ubi concutiens ob grauitatem uix tandem aspexerit, eum perimit, qui ab illo uisus fuerit. Non ex spiritu quidem, sed ab ea latione, quę fit oculorum, naturali, citoqúe mortuum facit. Res autem ita percepta est: Quidam ex ijs qui militarũt cum Mario contra Iugurtam Gorgonem uidentes, putantesqúe esse ouem syluestrem quia infra annuebat, tardeqúe mouebatur, in ipsam irruebant tanquam ensibus quos habebant, interfecturi. At hæc perterrita, comam concutiens quæ ante oculos iacebat, eos confestim mortuos relinquebat, qui illam insecuti fuerant. Hoc cum sępius fecissent alij morerenturqúe, & omnes qui appropinquassent, explicarunt quidam animalis naturam, quam ab incolis didicerant. Postea equites quidam Nomades Mario iubente huic eminus insidias tetenderunt, iaculisqúe percusserunt, ac feram ad ducem accedentes attulerunt. Quam fuisse huiusmodi & pellis est indicium, & uniuersus Marij exercitus testatur. Id uerò quod ab Historiographo scribitur minus fide dignum est habendum, quòd quidam boues sunt in Libya qui dicuntur Opisthonómi, quia non ante procedentes, sed retro secedentes, pascuntur. Esse enim illis aiunt impedimento cornua quo minus secundum naturam pascuntur,

quæ non ſurſum ſicut aliorum animalium, ſed deorſum ſpectent, oculóſq; operiant. Hoc enim abſurdum uidetur cum nullum præſertim alium habeat hiſtoricum qui hoc idem teſtetur, Quum tot à Vlpiano dicta eſſent, teſtatus eſt Larẽſius, ſermoniq; addidit Marium horum animalium pelles Romam miſiſſe, quas nullus ob miram coloris uarietatem cuius eſſent coniectura conſequi poterat. Has in templo Herculis poſitas fuiſſe in quo triumphantes duces conuiuia ciuibus exhibebant, multi poëtæ noſtrates atq; hiſtorici teſtantur. At uos ô Grammatici, iuxta Herodicum Babylonium, nihil huiuſmodi literis committentes:

Cedite Ariſtarchi per tergora uaſta profundi,
Ex Græcis fulua dama uelut timidi.
Bombyces ueluti latitantes, cura quibus ſit
Syllaba, par ipſi dicere, ſiue ſibi.
Aut ipſum, uel ſe, ſit nobis ſemper id unum.
Herodico Babylon Græcia ſacraq; ſtet.

Habet enim uoluptatem ſecundmm Alexandridem Comicum:

Quando quis inuenit nouum enthymema, quod
Mox omnibus dicat. ſapientes hi ſibi,
Primum haud habent artem uirum qui iudicet,
Poſt inuidiam ferunt. oportet ut palàm
In uulgus is ferat nouum quicquid putat
Habere quiſpiam.

Inter hos ſermones nonnulli clàm ſedentes cœtum diſſoluerunt.

ATHE-

ATHENAEI DIPNOSOPHISTARVM LIBER SEXTVS.

NATALE DE COMITIBVS VEneto interprete.

De tragœdia. Cap. I.

QVando semper occurrens ea expetis à nobis amice Timocrates, quæ dicta fuerunt à Dipnosophistis, existimasq; nos noua quædam esse inuenturos, ea tibi commemorabo quæ ab Antiphane in poëmate hoc pacto ferè declarantur:

Poëma diuinum putes tragædiam.
Nam protinus spectator agnouit, prius
Quàm uerba proferant: recensere est opus
Solùm poëtas. Oedipodem dico: statim
Norunt pater quòd Laius, Iocastaq;
Mater, sorores sunt puellæ quæpiam.
Quid hic feret, quid fecit. at si proferat
Alcmęonem quis & pueros, is omnia
Dixit simul, matrem cecidit quòd furens.
Accedet hinc Adrastus ut grauiter ferens
Complura perferet. nihil cum dicere

Superfit,

Superſit, ac defeſſi in ipſis actibus
Iam ſunt, uelut digitum extulere machinam.
Spectantibus quod ſufficit. nobis noua
Opus fit inuenire ſemper nomina.
Priusq; diſpoſuiſſe nunc præſentia,
Mox exitum, Ingreſſumq;. ſi defecerit
Chremes quis, aut Phidon quis, inde exibilant.
Teucro licet feciſſe quod, uel Peleo.

Diphilus in fruticem geſtantibus:

O poſſidens ſacrumq; ſeruans hunc locum
Brauronis huius conſecrati cum Ioue
Latonæ amicum, uirgo quæ iaculis domas,
Velut ferunt omnis quibus licentia
Data eſt tragœdi dicere, ac quicdquid libet
Feciſſe ſolis.

Timocles Comicus multis de cauſis uitę humanæ uti lem eſſe tragœdiam affirmans, ita de eo ſcriptum reli quit in ſacra Dionyſij celebrantibus:

Amicè, quæ dicturus ipſe ſim, cape.
Natura homo laborioſus eſt ubi,
Viuensq; multa fert profectò triſtia,
Solamen inuenit mali tragœdiam.
Obliuione mens ſuarum percita,
Correpta aliorumq; inde paſſionibus,
Cum gaudio ac inſtructa diſcedit ſimul.
Quantum iuuent hi protinus conſidera
Omnes tragœdi. pauper eſt hic, Telephum
Mendiciorem nouit ut factum, tulit
Sortem ſuam melius. at ægritudine
Furoris actus, nouit hic Alcmæonem.
Oculus dolet, cæcos uidet Siphinidas.
Defunctus eſt cui filius, Niobe ſtatim
Solatur hunc. ſi claudus es, Philoctetem

Vides.

Vides. senex miser uidebis Oeneum.
Maiora demum quam quis est passus mala
Cum cæteris iniuncta spectet, ipse fert
Quæcunq; sors huic attulit non dulcia.

Et nos igitur ô Timocrates Dipnosophistarũ reliquias reddimus, non autem damus, sicut Cothocides Rhetor Demosthenem subsannás, inquit, qui Atheniensibus consulebat ut acciperent Hallonnesum non quidem si daret Philippus, at si redderet. Quod Antiphanes illudens ita dedit uitio in Neottide:

Herus recepit à patre ut cepit simul
Cuncta.

Delectatus est Demosthenes hoc uerbo excipere. Alexis in milite:

Recepisti, hoc quid est quod à nobis? ego
Puerum accepi redditurus uenio rursus.
Cur non placet nutrire tibi, non est enim
Noster, neq; uester sed dedistis
Vos mihi hunc, non dedimus, quid autem
Reddidistis, quod non conuenit mihi capere?

Et in fratribus:

Ego quid his dedi mihi refer? nihil,
Sed reddidisti arrabonem quem ceperas.

Anaxilas in Euandria:

Et tu Palęstras oro per Terram sibi
Ne des, at inde reddito, sed iam ferens
Egredior.

Timocles in Heroibus:

Iubeto res omnes magis me dicere,
Quàm dicere hæc, multò libentius id agam.
Tacebit iratus prius Demosthenes,
Quales Briarei qui catapultas, lanceas
Simul uorat. uir prosecutus odio

Sermo-

Sermonem. at unquàm non refert contrarium,
Sed aspicit toruè.

Et nos igitur prædictos poëtas imitati quæ ista sequuntur non dantes, at reddentes potius, sicut coniuncta sunt, dicamus.

De piscium uenditoribus.
Cap. II.

INgressi sunt pueri postea marinorum lacustriumq; piscium copiam in lancibus argenteis ferentes, ita ut præter diuitias, admiratione digna uideretur ipsa etiã rei magnificentia, ac si Nereides ipsas ferè in obsonium coëmerit. Tunc parasitorum adulatorumq; quidam Neptunio nostro Neptunum pisces misisse dixit: non per eos, qui piscem pro eodem pecunię pondere, Romæ uendere solent, sed per hos quidẽ ex Antio, illos ex Taracinis, atq; ex insulis marinis oppositis relatos esse: aliosq; ex Pyrgis, quę ciuitas est Tyrrhena: Romani siquidem piscium uenditores non paulò deteriores ijs sunt, qui in Attica regione obiurgantur, de quibus ita scribit Antiphanes in Adolescentulis:

Ego hactenus certè putaram Gorgones
Quòd fictio forent, statim sed credidi
Forum petens, cum specto qui pisces ibi
Vendunt, lapis fio profectò protinus.
Quare fit auerso necesse tum mihi
Hos alloqui, cum cerno quanti fecerint,
Quantumq; piscem, congelasco tum palàm,

Amphis in Impostore:

Exercitus quòd si duces accesseris
Sermone dignus mille per cædes magis

Putaberis,

Putaberis, priusq; responsum feres
Siquid roges, ualde execrandos piscium
Quam uenditores si roges quid in foro.
Quos si roget quis, sumat aut iacentium
Quid, stat silens rectus uelut sit Telephus. *
Rectè profectò sic fit, uno nomine
Nam sunt homicidę, sicut hic intelligat
Nihil uel audiat, quatit mox polypum
Quendam, atq; demũ haud uerba sumens integra
Respondet, eximens priorem syllabam.
Obolis tuor, mugil hic? obolis octo, uirum
Oportet hęc audire ementem obsonia.

Alexis in Ceglaucescente:

Fecisse nil graue arbitror duces, ubi *
Hos specto toruè contrahentes cilia.
Admiror inde ciuitas quòd hos colit
Prudentiores cęteris sint hi uelut.
At uenditores piscium male perditos
Cum cerno spectantes deorsum, uerticem
Ciliumq; supra habere toruum, suffocor.
Quòd si roges quanti mugiles? cum sint duo
Obolis decem refert, graue est, octo caperes?
At alterum si emas, amice transeas,
Nec rideas quos non oportet, aufuge.
Amariora bile sunt hæc ut puto.

Diphilus in Curioso:

Ego putaram uenditores piscium
Athenienses esse solos pessimos.
At uiperinum sicut hoc totum genus
Naturę adesse noui ubiq; perfidum.
Excedit hic quidam proterui terminum,
Qui nutrit, ut refert, sacram comam Deo,
Haud propter hoc tamen, quòd ipsam stigmate

Signa

Signatus est frontem educat uelamen id.
Hunc si roges quanti lupus? obolis decem.
Non addit is cuiatibus: pecuniam
Si eicceris, mercatus Aeginæ re fert A
Sum more. & inde si petas pecuniam
Vt reddat, Atticas reddit: omni modo
Mutationis ille cepit præmium.

Xenarchus in Purpura:

Nugæ poëtæ sunt, nihil quando nouum
Ferunt, sed hæc sursum, deorsum transferunt
Hęc. cautius nam uenditorum piscium
Multò genus quàm cęteri, ac magis impium.
Cum non licet rigare pisces, legibus
Vetantur hoc egisse, si quis uiderit
Parum Deis amicus exciccatus ut
Sit piscis, illi protinus necessitas
Pugnare fit. percussus apparens loco
Idoneo mox mortuus uelut cadit
Cum piscibus. clamauit hic aquam statim
Præsentium quis, afferens gutturnium
Tunc artis eiusdem quis hunc parcè rigat,
Semelq; pisces desuper: ferres eos
Captos fuisse nuper.

Quòd mortuos etiam putrefactosq́ue pisces uendunt, declaratur his uerbis ab Antiphane in Mœchis:

Non est fera ulla piscibus quæ tristior.
Illis nec est captis satis mori, statim
Esis sepeliri, traditi sed hi miseri
Mox uenditori piscium duos dies
Simul iacentes marcidi fiunt. uirum
Si consequantur usq; priuum lumine
Qui illos emat, cadaueris huic ablatio
Datur. ferens domumq; olentem pessimè

Peram,

Peram, illicò proiecit hic ut naribus
Cepit odorem.

At in Philothebano hæc inquit:

An non graue est si quem recentes uendere
Pisces uidebis contrahat quòd hic cilium?
Ac tristis ad nos alloquatur? marcidos
Vendentes iocatur, ast oportuit facere
Contrarium, hunc ridere, & illum conqueri.

Quòd autem multo pretio uendant, testatur Alexis in Pyleis:

Per Palladem, sed ipse miror plurimùm
Cur uenditores piscium non diuites
Sint uniuersi cum tributa regia
Ferant, opum diebus illi singulis
Nam penè partem in ciuitatibus decimam
Cepere.

Idem poeta ita scribit postea in Lebete:

Aristonico nullus fuit prudentior
Latore legum, ponit hic legem quoq;
Nunc, uenditor si piscium quis uendidit
Pretio minore quàm petiuit, illico
In carcerem ut ducatur, æquo sint uti
Pretioq; contenti, domum uel putridos
Pisces ferant hi uesperi, mittas anum,
Mittatur aut puer, senexisse, protinus
Omnes ement ex lege.

Tum paulum progressus hæc inquit:

Aristonico nullus fuit prudentior
Latore legum post Solonem, nunc quoq;
Post ordinata legibus quàm plurima
Rectissimè legem nouam tulit auream,
In posterum ne uenditores piscium
Vendant sedentes, usq; stent ad ultimum.

Atq; inde suspensos ait se scribert.
Ex machina uendunt uelut Dei, magis
Mittunt ementes sic citò.

Demonstrauit autem improbitatem eorum atque immanitatem Antiphanes in Odio prosequente, ubi cum ijs qui pessimè uiuunt eos comparat, hunc in modum:

Profectò prudentes satis non sunt Scythæ,
Qui lac equinum, uel bouinum infantibus
Dant ilico natis, nec admittunt malas
Hi siue nutrices Iouis per numina,
Seu pædagogos, exuperant hæ, per Iouem,
Qui metra fallit, circulationibus
Qui decipit, scelestissimum per Iouem
Hoc est genus, ni, uenditores piscium
Dixisse quis uelit, post nummularios.
Quo non genus uidebis ullum tristius.

Non insulsè Diphilus etiam in emporio testatur his uerbis, quòd pisces plurimo pretio uendantur:

Nunquàm uidens Neptune pisces ipse ego
Vidi pretij maioris, ipse es ditior
Cunctis Deis multò, diebus singulis
Partem decimam nostræ ferens pecuniæ.
Horum quis arrideat nisi, tantum dedi
Quantum petit mœstus. Priamus ut Hectorem
Emi ipse congrum, deposui pro pondere
Tantum emens.

Alexis in Græca:

Semper feræ sunt in mari quæ mortuæ,
Viuæq; nobis bella sæua concitent.
Nam si ratis uertatur, ut fit sæpius.
Lapsusq; sit quis, hunc statim captum uorant.
Iidemq; capti mox uiris piscantibus

Vt

Vt mortui, ferunt ementes, nam bona
Sunt parte uenales uiris pecuniæ.
Mendicus inde qui capit ſtatim aufugit.

Ex ipſo piſcium uenditoris nomine meminit de Hermæo Aegyptio in equitibus Archippus:

Aegyptius ſceleſtior nam piſcibus
Hermęus eſt caupo, ſquatinas, galeos, lupos
Vendit, uelut uulgo ferunt, pro uiſcere.

Alexis in Hęreditario de piſcatore quodã Micione nomine meminit: Aptè piſcatores etiã in arte ſua iactant, ac magis fortaſſe quàm optimi duces. Quare Anaxandrides ita dicentem horum quendam in Vlyſſe introducit de arte piſcandi:

Mirabilis pictoris ars cunctis ferè
Videtur eſſe, quę in tabellis cernitur,
Depromit ex olla hæc ſimul facillimè,
Euanuitq́; mox uolans ſartagine.
(ἐπὶ τίνα δ᾽ ἄλλην τέχνην οὖ χερσὶ, ἐν τὰ στόματα τῶν πινόντων καταχάσται, ἢ ἀθρομὸς)
Eſt digitorum talium, conſuetudo.
Vel ſuffocatio niſi poſſit hinc bibere.
Obſonij diues forum cœtum facit.
Vel coruulos, phryctos edit quis uir ſimul,
Nihilne adoleſcentulus formoſus
Sermonibus quibus, uel arte ducitur
Piſcator artem ſi ſuam reliquerit?
Hæc piſcibus coctis domatq́;, & allicit.
Ducens ad ipſam mox Ariſti ianuam.
Cogitq́; naturam carentem ſymbolo
Se flectere.

In eos uerò qui ſupra ſuas uires obſonijs utuntur, hæc ita ſcribit Alexis in Hæreditario:

Quicunq; emit mendicus obſoni nimis
Abundat illo, cæteris rebus carens.
Hic nocte nudos obuios omnes facit.
Nudatus eſt ubi quis, ire conuenit
Mox mane ſummo piſcium per forum
Quem uiderit piſces ementem pauperem
Iuuenemq; primùm machina ex Micionis,
In carcerem tum conuenit deducere:

Legem quandam etiam eſſe apud Corinthios ſcribit hoc pacto Diphilus in Mercatore:

Eſt optimè hic ſtatutum apud Corinthios
Obſonijs ſi quem uidemus ſplendidè
Semper frui, rogare uictus ſuppetit
Huic uide, ſiue quid facit. ſi ſufficit
Huic uictui reditus, frui relinquimus.
Si contigit ſupra hunc opes impendere,
Iubetur id non amplius feciſſe, qui
Ni pareat pœnam ſolent imponere.
Si nihil habens prorſus uidetur ſplendidè
Vixiſſe, carnifici datur, per Herculem
Nulli licet uixiſſe ſic furtis ſine
Intelligit, ſed eſt neceſſe noctibus
Spoliare furariue: uel cum quopiam
Habere partem, falſa teſtari, in foro
Falsò uel accuſare, peſſimum genus
Purgamus hoc, & per Iouem rectiſſimè.
Sed hoc mihi quid? ſi uidemus optime
Obſoniis frui diebus ſingulis
Te non modeſtè ſed ſuperbè, nec licet
Te propter unum optantibus piſces capi.
Iam compuliſti ciuitatem ad olera.
Certamus ob apium uelut fit in Iſthmijs.
Lepus quis eſt ingreſſus, hunc capis ſtatim.

Perdix

Perdixúe, turdus, nec licet iam per Iouem
Nobis auem amplius uolantem cernere.
Externa per te uina magni sunt pretij.

Digna res esset profectò, maximeqúe conueniens, uelut arbitratus est Sophilus in Androcle, ut Athenis etiam hæc consuetudo obseruetur, qui duos aut tres obsonomos eligendos esse à Senatu putauit. Lynceus autem Samius ad Dysonem quendam obsoniorum parandorum rationem scripsit: ubi illum docet quę homicidis piscatoribus utiliter dicere conueniat, ac ea emere facile quæ cupiat. Post dicta huiusmodi spinas colligens Vlpianus, habemúsne inquit unde demonstrare possimus antiquos in cœnis aureis uasis usos fuisse? an nomen Græcum est lanx, cum Homerus in Odyssea dixerit:

Carnibus hinc plenos lances tulit ipse subulcus.

Aristophanes Byzantius nuper inuentū esse existimauit ut obsonia in lancibus apponerentur: illius interim immemor, quod alibi dixit poëta:

Diuisor lances oneratos carnibus ipse
Attulit.

Illum autem in primis quæro non seruorum multitudinem, sicut assolent nostris temporibus, possiderent. Ac si sartago dicta sit, non autem sartago solùm. Nunquid præterea omnia & bibimus & edimus, uelut ij qui ob gulam parasiti adulatoresqúe nominantur. Ad hunc conuersus Aemilianus lancem uas & apud Metagenem Comicum nominatum habes in Thuriopersis, & Pherecrates ita sartaginem ò optime in Meuderis recensuit.

Edisse dixit apuas ex sartagine.

Item in Persis,

Sub sartaginibus sedentem accendere phleum.

Philonides in Cothurnis; Excipere pisciculis & sartaginibus. Rursus: Sartagines olfacientes. Eubulus in Ortachne;

Follis canes Vulcani custodes excitat.
Calidus sollicitat sartaginem spiritus.

Et rursus;

Omnis formosa mulier
Amans incedit, sartaginiq; cognata.

In Titanibus:

Arridensq;
Ebullit olla barbaro cum murmure.
Saltantq; pisces in media sartagine.

De uerbo autem meminit Phrynichus in Tragicis, suauiter in sartagine coquere sine symbolis. Pherecrates in Myrmecanthropis, tu uerò in sartagine coquis. Hegesander autem Delphus Syracusios asserit sartaginem ollam uocare solitos, at sartaginem siccosartaginem nuncupare, ex quo Theodorides ait in quodam poëmate, in qua sartagine bene coxit, in uasse obsoniorum, ollam sartaginem appellans. At sine litera . t. Iones solent pronunciare, manumque in sartaginem inijcere. ἤγανον.

De aureis & argenteis uasis. Cap. III.

MAgnam uerò in dubitationem me coniecit ô bone Vlpiane dictum illud Alexidis in Transfuga, de usu argenteorum uasorum:

Vbi locandum uas coquis est fictile.

Nam ad Macedonum usq; tempora uasis fictilibus in cœnis utebantur, sicut attestatur meus Iubas. At cum Romani in magis delitiosum luxum diætam priorem

conuer

conuertissent, Cleopatriaq; ad illorum imitationem ui ueret, quę Aegyptiorum Regnum postea dissoluit, cum nomen imminutare non posset, fictile ipsum aureum uas & argenteum nominabat, fictiliaq; cœnátibus apophoreta largiebatur, hoc erat magnificentissimum, in florentissimum Rhosicum fictile quinque minas Cleopatra singulis diebus absumebat. Ptolemæus Rex libro octauo suorum commentariorum, ubi de Masinissa Rege Lybię loquitur, hæc scripsit hunc in modum; Erant cœnæ Romanorum more in fictilibus paratæ, argentoq; omnes dispositæ. Secundorum uerò mensas ornauerat ex Italorum consuetudine. Ac canistri omnes erant ex auro facti, aureisq; iuncis compositi, musicisq; Græcis utebatur. Aristophanes Comicus, quem genere Naucratetem esse scribit Heliodorus Atheniensis, in ijs quæ de Acropoli conscripsit, sunt autem libri quindecim, in actu Pluto inscripto, ex Dei ipsius nomine lãces inquit piscibus aptos argenteos, sicut etiam alia omnia apparuisse, ita loquens:

Vas omne aceti, doliumq;, & ollula,
Ex ære nunc sunt facta, lances piscibus
Aptos licet uidere nunc argenteos.
Laterna facta nunc repente eburnea.

Plato in Legatis, Epicrates & Phormesius munera complura à Rege exceperunt, uasa aceti aurea, lancesq; argenteos. Sophron in Muliebribus minis, aspectus aureorum argenteorumq; uasorum enitebat. Philippides in argentei uasis iactura, uelut de re graui admodum & rara mentionem facit, quam tamen nonnulli nuper diuites facti inquilini imitati sint.

Sed me capit rerum dolor tunc omnium
Cum paupeeres cerno uiros ac liberos.
Mastigias argenteis in lancibus

Poſcentibus minam duobus uel obolis,
Cœnare ſępe, uel tribus, tum capparim
Tribus uel æreis, catino argenteo
Poſcente quinquaginta drachmas. ac prius
Phialam iacentem, quam moleſtum cernere
Quoq; eſt profectò nunc rapuit alter ſtatim
Deponant hanc ſiquis.

Alexis adoleſcentem amantē inducens, diuitiasq; amicæ oſtentantem, ita dicentem facit in ornatu muliebri,

Dixi omnibus domo tuli quod pocula
Duo elaborata hæc uitro, quæ publicè
Ponam: cyathus ſimulq; adeſt argenteus.
Poſcunt duas drachmas at ipſa pocula.
Tum cymbium fortaſſe poſcit quatuor,
Refrigerando uas idoneum petit
Obolos decem: Philippides quàm ſubtile eſt
Magis. ſed hęc omnino ſunt ſuperbię
Excogitata haud peſſimè. cognoui ego
Ciuem ſuperbum diuitias qui plurimas
Pręſeferens ut pauper eſſet, omnia
Quum drachmæ haberet uaſa facta argentea,
Clamabat, unum uocibus compluribus
Seruum uocans, ac nominibus, iubens ei
Nobis puer ne uaſa pone argentea
Brumæ ſed ipſa ęſtiua pone.

Huiuſmodi eſt is etiam, qui eſt apud Nicoſtratum in actu Reges inſcripto, eſt enim miles iactabūdus, de quo ita ſcribit:

Reliquum uas aceti eſt, & refrigerando aptum
Prætexta ueſte ſubtilius.

Produxerant enim argenteum eo tempore nonnulli in Cartilaginis formam.

Antiphanes in Lemnis:

Appoſitus

Appositus est tripos
O Dij boni bonam placentam quam getens,
Habens simul mel in catino argenteo.

Sopater parodus in Oreste:

Putrem silurum uas habens argenteum.

In actu etiam Lentes inscripto:

Aceti habens in cœna uas argenteum,
Toreumata habens draconibus similia.
Habebat olim quale Thibron Tantali
Molle, ac talentis elatus inde uir.

Theopompus autem Chius in consultationibus, quas ad Alexandrum scripsit, ubi de Theocrito ciue mentionem facit, ita de eo inquit, ex aureis argenteisq; poculis bibit, alijsq; uasis similibus utitur in mensa, qui non ex argenteis modò bibere prius non poterat, sed nec ex æreis quidē, at ex fictilibus ijsq; mutilatis aliquando bibebat.

Diphilus in Pictore:

Accessit inde prandium lectum, nouum
Si quid sit, optandumúe, multiplex genus
Conchyliorum, tum phalanx extenditur
Longa ollularum. dux erat in sartagine
Illis cumulus coctorum, & in mortarijs
Argenteis trimmatia.

Philemon in medico, & peram quandam argenteorū uasorum. Menander in se ipsum castigante:

Seruę lauacrum uasa sunt argentea.

In Hymnide:

Capturus huc accedo uasa argentea.

Lysias de aureo tripode, si modo legitimus est eius autoris liber, uasa inquit argentea & aurea dare etiam poterat. At ij qui magis peritè Græcè loquuntur argenteum ornatum, aureumq; ornatum, dici oportuisse asse-

 runt.

runt. Hæc cum Aemilianus locutus est, sermonem excepit Pontianus.

Quòd rarum esset apud antiquos aurum & argentum. Cap. IIII.

RArum admodum antiquitus aurum argentumque apud Græcos reperiebatur, atq; parum erat argenti inter metalla, quamobrem Philippum magni Regis Alexandri patrem auream phialam, quam habebat exiguam, semper sub puluino tenere solitum Duris testatur Samius. Atrei prӕterea auream agnam, ob quam solis defectus, Regumq; mutationes factæ sunt, multęq; tragœdiæ. Herodorus Heracleotes argenteam phialam fuisse asserit, quę in medio auream agnam haberet. Anaximenes Lampsacenus in primis inscriptis historijs celeberrimum idcirco Eriphyles monile fuisse scribit, quia rarum admodum eo tempore aurum apud Græcos reperiebatur: erat enim res tunc maximè admiranda siquis poculum argenteum conspexisset. Sed postea quam Delphi à Phocensibus capti fuerunt, omnia huiusmodi abundantiam quandam sunt assecuta, ex æreis enim poculis ij bibebant eo tempore, qui ditissimi esse uidebantur, ex quo poculorum loculos ærithecas appellarunt. Aegyptiorum etiam sacerdotes ex æreis poculis bibere solitos scribit Herodotus, atq; sacrificantibus eorum Regibus palàm aliquando non inuentas fuisse aureas phialas ait, quæ ijs traderentur: quo effectum est, ut Psammaticus postea qui iunior fuit alijs Regibus, in ęrea phiala libauerit, cum reliqui Reges argenteis fuissent usi. Cum Pythium deinde phanum à Phocensibus tyrãnis spoliatum fuit, enituit auri argentiq; copia apud Græcos. At cum Alexandrei postea maximos thesauros ex Asia tulisset, uerè

latè potens Plutus, ut ait Pindarus, pullulauit, primusq; Gygas Rex Lydorum aurea munera & argentea in Delphis deposuit: ante cuius imperium Pythius sine auro uel argento uisebatur, ut Phanias inquit Eresius, ac Theopompus libro quadragesimo Rerum Philippicarum. Narrant enim hi, Pythij Apollinis templum à Gyga primùm, post hunc à Crœso ornatum fuisse; post quos à Gelone, & ab Hierone Siculis, hoc tripodem quidem uictoriamq; ex auro deponente, quibus temporibus Xerxes in Græciam militauit, ipso autem Hierone his ualde similia largiente. Sic autem scribit Theopompus, templum antiquitus æreis depositis, non uirorum quidem imaginibus, sed lebetibus tripodibusq; ex auro factis erat ornatum. Cum uellent Lacedęmonij faciem Apollinis eius, qui erat Amyclis, inaurare, nec aurum reperirent in Græcia, miserunt ad interrogandum Deum unde nam aurum coëmere possent, qui apud Crœsum Lydum id esse respondit, ad quem accedentes illud emerunt. Hieron Syracusius cum tripodem, uictoriamq; ex illaborato auro Deo esset depositurus, multumq; per temporis spatium auro indiguisset, uiros postea misit in Gręciam qui id perquirerent, qui uix tandem Corinthum accedentes, diuq; inuestigantes, apud Architelem Corinthium inuenerunt, qui longo tempore paulatim emens, thesauros non exiguos comparauerat. Dedit is igitur Hieronis procuratoribus quantũ uoluerunt, ac sui ipsius postea manum implens illis insuper tribuit. qua de causa nauigium frumento onustum, aliaq; dona complura misit ei Hieron ex Sicilia. Quæ eadem scribit etiâ Phanias in libro de Tyrannis Siculis,, atq; de ęreis depositis antiquis tripodibus, lebetibus, & gladijs mentionem facit, quorum in uno ita inscriptum esse dicit:

Aspice

Aspice me uerè Troiana qui fui in arce
Quum pugnabamus pulchricomã ob Helenam.
Rex Antenorides Helicarum quem tulit. Ipsi
Latona genito terra sacrata tenet.

At in tripode, qui unus erat ex ijs præmijs, quæ in Patrocli certaminibus ponebantur, scriptum erat:

Aereus ipse tripos positus sum Pythia imago.
Proposuit causa Patrocli magnus Achilles,
Deposuit me Tydides clarus Diomedes:
Victor equis Hellesponti per littora latę.

De templo autem quod erat in Delphis, scribit Ephorus, & illius filius Demophilus libro Historiarum trigentesimo; Onomarchus, Phaullus, ac Phalęcus non solùm omnia quæ Dei erant, abstulerunt, uerũ etiam eorum mulieres postremò & Eriphylę omnem ornatum sustulere, quem Alcmeō in Delphis Deo iubente deposuerat, & Helenæ monile, quod Deposuerat Menelaus. Vtriq; enim Deus imperauerat, Alcmęoni quidē quo pacto posset ab insania liberari percunctanti:

Grandia dona petis, cesset furor iste: sed & tu
Grandia dona feras pariter. mater quibus olim
Sub terras immersit equos simul Amphiarao.

Ac Menelao quomodo puniret Alexandrum interroganti, respondit:

Coniugis eripiens de collo da muliebrem
Ornatũ ex auro mihi, quē Venus aurea quondam
Gaudia magna Helenæ dederat gestare, ualebis
Inuisum Paridem ulcisci sic.

Incidit autē ob ornatum huiusmodi contentio inter mulieres, quod nam præmiũ quęq; sortiretur, quę cum ex sorte postea essent distributa, quæ mœsta foret grauitatisq; plena per totã uitam Eriphylæ monile obtinuit, at quæ ætate formosa & intemperãs, Helenęq; quę etiam,
cum

cum iuuenem postea Epiroticum quendã amasset unà cum illo aufugit, hęc autem uiro mortẽ machinata est. At diuinus Plato, Lycurgusq; Lacedæmonius neq; uagari per suas respublicas sumptuosum aliud patiebãtur quidpiam, neq; aurum uel argentum; quoniam ex omnibus metallis solùm ęs & ferrũ sufficere existimabant, hæc autem quasi sanam ciuitatem corrumpentia eiecerunt. At Zeno stoicus cum cętera omnia media esse existimasset, præter quã his bene legitimeq; uti, eorum quidem principatum ac fugam interdixit, at rerum tenuium & superuacanearũ usum ex edicto fieri statuit, ut intrepide ac sine admiratione homines erga reliqua animi dispositionem habentes, quæ neq; bona sunt neque mala, his quàm maximè fieri posset secundũ naturã uterentur: contrariaq; paruifacientes ratione omnino ab his abstinerent, non autẽ timore perterriti. nihil enim prędictorum natura extra mundum eiecit, sed subterraneas eorum uenas fecit, quæ laboriosam difficilemq; ualde operã consequerentur, ita ut hi qui horum sunt studiosi cum labore possideant, ac neq; metalla fodientes solùm, sed ij etiam qui metalla ipsa congregant, per infinitos propè labores illustrem hanc opulentiam inuestigarent. Optimum autem est rei huiusmodi argumentũ, genus illud quod est in superficie, siquidem in extremis mundi partibus flumina quædam perexigua auream scobem detrahunt, quam mulieres uiriq; corporibus debilibus uentum facientes à sabulone secernunt, lauantesq; in infundibulũ ducunt, ueluti apud litorales meus inquit Posidonius. Apud alios item Celtas, montesq; qui Riphæi olim dicebantur, postea Obij, nunc uerò Alpes, sunt autẽ Galliæ, cum sylua sua sponte aliquando incensa esset, argenti riui per terrã defluxerũt, plurima tamẽ huius pars in profũdis, difficilibusq;

fodinis

fodinis reperitur, sicut attestatur Demetrius Phalereus, cum auaritia uel Plutonem ipsum ex intimis terræ penetralibus se tracturam sperauerit. Inquit igitur is ita per iocum, quòd manifesta ac certa obscurorum incertorumq; gratia profundentes, quæ capere debebát non ceperunt, quæ autem habebát proiecerunt, quasi ad ęnigmatis similitudinem repulsam perpessi. Lacedæmonij cum ab ipsa consuetudine prohiberentur in Spartá inferre, uelut idem narrat Posidonius, ac neq; aurum uel argentum possidere liceret, nihilo minus possidebant, quandoquidem apud Arcades finitimos id fuerat depositū; ex quo accidit postea, ut illos hostes pro amicis habuerint, ut propter inimicitiam immunis esset eorum auaritia ab infamia. Primum aurum & argentum quod illatum fuit in Lacedæmona depositum fuisse narrát Apollini in Delphis, atq; Lysandrum multorum malorum autorē extitisse, qui id primus in ciuitatem publicè introduxerit. Increbuit enim fama quòd Gylippus, qui Syracusios in libertatem uendicârat mortem sibi inedia consciuerit. cum ex occasione pecunię Lysandri ab Ephoris condemnatus esset, & in aliam patriam recessisset. Id tamē quod Deo depositum fuerat, publiceq; tanquam ornamentum possidendum concessum non facile erat mortali cuipiam paruifacere. Ex Galatis illi, qui nominantur Cordistę aurum quidem in suam regionem non introducunt, alienam tamen regionem deprædantes ac deuastantes neq; id relinquūt, quorum genus eorum Galatorum reliquiæ sunt, qui cum Brenno in Delphicum oraculum militarunt. Hos Bathanatius dux quidam in ea loca, quæ sunt circa Danubium transmigrare fecit, ex quo uia illa per quam redierunt (Bathanasia uocata, eiusq́ue posteri) Bathanatij nomen ad hæc usq; tempora seruauerunt. abhominantur

nantur isti aurum quod in suas patrias inferri nolunt, quippe quod multa eaq; ualde grauia ob ipsum sint perpessi. Argento autem utuntur, cuius gratia multa grauiaq; perpetrant. At oportebat profectò non rei ipsius direptæ genus, sed ipsam sacrilegij impietatem procul expellere: nam si argentum etiam in eorum regionem non intulissent, æreis ipsius nihilominus ferriq; studio detinerentur: q neq; hæc etiá inuenirentur apud illos, eduliorum, potuum, aliorumq; uictui necessariorum auiditate inter se decertassent. Cum tot dicta essent à Pontiano, cupiebant complures ut Vlpiani propositiones soluerentur, ex quibus cum reliquas distribuissent ita incepit Plutarchus:

De Parasitis. *Cap. V.*

GRaue uenerandumq; fuit parasiti nomen apud antiquos. Sic igitur scripsit de ipsis parasitis Polemon siue Samius, siue Sicyonius siue Atheniensis dici uelit, ut ait Heraclides Mopseates, qui ex alijs etiam ciuitatibus eum commemorat; cognominabatur autem Stelocopas ut ait Herodicus Cratetius. Parasiti nomen nostris quidem temporibus habetur infame, at inuenimus tamen sacrum quoddá fuisse parasiti usum apud antiquos conuiuio non dissimilem. Nam in Cynosarge columna quedam in templo Herculis conspicitur, in qua suffragium est sententiaq; Alcibiadis, scriba uerò Stephanus Thucydidis filius, ubi de appellatione ita narratur, sacra menstrua sacerdos unà cum parasitis absoluat, parasitiq; unum ex externis, atque horum pueris in iudicium. In tabulis præterea legum ita scribitur de Deliastis, duo præcones ex genere præconum Mysteriotidis, quos annum in Delio parasitos

agere

agere oportet. In Pallenide hæc in depositis inscripta sunt, principes & ij parasiti deposuerunt, qui coronati fuerunt aureis coronis regnante Pythodoro. Ex tribu sacra parasiti Pericles Gargettius Lycostrati, Pitheus Pericliti, Charinus Democharis, Gargettius. In legibus etiam Regis scriptum est, Acharnensium parasiti Apollini sacrificent. Clearchus Solensis, qui unus est ex discipulis Aristotelis, ita scribit in libro primo Vitarum, Parasitũ nunc quidem propensum, at eum tunc qui ut simul uiueret erat electus. In antiquis igitur legibus, ac nostris etiam temporibus intueri licet quòd plurimę ciuitates in magistratus honorificentissimos parasitos eligunt. Clidemus in Atthide, Et parasiti Herculi lecti fuerunt. Themison in Pallenide, Curare Regem semper regnantem, ac parasitos quos ex populo eligunt, & senes, & mulieres primùm nuptas. Potes ex his etiam bone Vlpiane quænam sint mulieres primùm nuptę percunctari. Sed & parasitorum ratio in columna quadam in templo Castoris & Pollucis scribitur: Ex bobus ducibus electis tertia pars esto certamini dicata, reliquarum duarum altera sacerdoti, altera parasitis. Crates libro secundo Linguæ Atticæ, Parasitus nunc quidem in rem infamem, at prius parasiti appellabantur ij, qui ad sacros cibos eligebantur, & magistratus erat quidam parasitorum. Vnde in legibus Regis hæc scripta reperiuntur, Curam habere regnantem gubernantium, ut constituantur, & quo pacto eligantur parasiti ex populo iuxta ea quę scripta sunt, Parasitiq; eligantur ex bubulcis, qui singuli ex sua parte singulos sextarios medimni hordei præbentes ijs, qui sunt Athenienses conuiuiũ in sacello de more patrio exhibeant, atq; ex electo hordeo parasiti Acharnensium in Apollinis primitias medimni sextarium præbeant. Quòd autem

tem magistratus esset eorum etiam, hæc in ipsa lege descripta sunt, in noui magistratus instaurationem, in parasitium, & sacram domum tantum argenti præbere, quantum sacerdotum ministri instauratores locauerint. Ex quibus uerbis manifestum esse arbitror quòd locum in quo parasiti primitias sacri frumenti deponebant, parasitium appellabant, quæ eadem narrat & Philochorus in inscripta Tetrapoli, ubi eorum parasitorum mentionem facit, qui in templo Herculis connumerantur: Diodorus præterea Sinopeus Comicus in Hærede, cuius testimonium paulò post apponemus. Aristoteles in Methonæorum Republica, duo inquit parasiti singulis assistunt regnantibus, at unus tantum summis ducibus belli. Ordine uerò stato cum ab alijs quibusdam, tum à piscatoribus obsonium capiebant. Carystius Pergamenus eum, qui nunc parasitus dicitur ab Alexide primùm repertum esse dicit in libro de Doctrinis: Illud interim præmittentes quòd Epicharmus in spe siue Pluto inter potandum ipsum ita introducit:

Cœnare me uolentibus simul est opus
Vocare solùm, ac nuptias facientibus.
Iocosus hic sum plurimum risum mouens.
Conuiuioq; laudo qui nos excipit,
Incessor ut conuicijs, hæc concidunt.
Nam multum edens, bibensq; multum protinus
Discedo. lucernam puer nec fert mihi.
Serpo cadens persæpe per nigras tenebras.
Custodijs quòd si incidio, dico bonas
Facti rationes hisce spectatoribus.
Sed uerberant me, postea latus domum
Non uulneratus dormio: nec sentio
Priora, menti nam medullam dat merum.

Atq; alia complura huiusmodi dicit Epicharmi parasitus. Is uerò qui est apud Diphilum, ita loquitur:

Ad cœnam ubi me diues aduocat, nihil
Triglypha specto, tecta, uel Corinthios
Cados, at obseruo coqui fumum: ruat
Si latus in rectum, frequensq;, gaudeo,
Exulto, & alas concutio, si debilis
Feratur, obliquusue, cognoui statim
Quòd hęc mihi cœna haud habebit sanguinem.

Primus Homerus, ut nõnulli arbitrati sunt, parasitum introduxit, Podam inquiens amicum conuiuam esse Hectoris:

Forte Podas quidam Idæus satus Heetione
Diues erat, fortisq;: bonus super omnia Hector
Quem uenerabatur, primo dignatus honore.
Namq; erat & socius, & conuiualis amicus.
Hunc epulas inter, & pocula dixit amicum.

Quare ipsum inducit percussum in uentre à Menelao. scribit Demetrius Scepsius quòd Spartanus quidam uir Pandarum ipsum ferit, quia lingua peierarat, cum illius ęmularetur opulentiæ. Antiqui autem poëtæ parasitos adulatores uocarunt, ex quibus etiam Eupolis actus cuiusdam inscriptionem sumpsit, in quo adulatorum chorum ita dicentem inducit; quam uiuendi rationem seruent adulatores uobis explanabimus, sed uos animaduertite quæso quàm uersuti uiri nos simus. Hos primum puer alienus persępe sequitur, duo mihi adsunt uestimenta elegantia admodum, quorum alterum semper assumens in forum ex eo, ibiq; cum uirum aliquem fatuũ ac opulentum obseruo, plurimùm circa hunc uersor, siquid dixerit hic diues, hoc laudo ad mirorq;, ac eius uerbis gaudere uideor, postea aliò alius nostrum ad cœnam proficiscitur. Non est autem opus

ut

ut suauia multa in alienam placentam dicat adulator, uel extra fores cõtinuò exportatur. Noui ipsum etiam medicum mastigiam fuisse perpessum. Scomma dixit ill profectò. Puer postea ipsum extra ianuam ducens eculeum habentem Aeneo tradidit. Meminit huius nominis parasiti Ararus in Menæo his uerbis:

Non est amice quin parasitus ipse sis,
Te non alit Ischomachus.

Plurimum est nomẽ hoc parasiti apud iuniores, at uerbum apud Platonem Philosophum reperitur in Lachete, inquit enim adolescentes parasitos apud nos agunt. Duo esse parasitorum genera ita significauit Alexis in nauis gubernatore:

Duo sunt Nausinice parasitorum genera,
Vnum commune, & obiurgatum
Obscuri nos, alterum quæro genus
Satrapas parasitos, ac duces militum claros.
Graue parasitum publicè dictum,
Dijudicatum bene uitis, cilia habens,
Mille talentorum, subuertentes opes.
Nosti genus & rem, ualde.
Huius utriusq; generis unus typus
Operis est, adulationis certamen.
Fortuna sicut uexit hos ad ardua
Dum uiuimus nostrum, hos ad ima deprimit.
Huic res abundat, alteri non sufficit.
Non inscitè te Nausinice moneo,
Laudauero, magis scio quòd me petes.

Non inconcinnè autem qualis sit parasitus, formauit Timocles ita in Dracontio:

An ipse permittam parasito ut quis male
Dicat? secus res sit, genus nullum magis
Mortalibus contingit esse hoc utile.

Si quid bonum gratum fit, illud perficit
Parasitus ipse, diligis quid ille amat
Simul, minusq; dissimulanter hoc agit.
Agis quid, is præsens aget si oporteat,
Hęc iusta soluens nutrienti munera.
Mirum in modum laudes amici prædicat.
Sine symbolo cœnæ uoluptates uiri
Hi quęritant, mortalium quis, aut Deûm,
Tales socios contemnit? Heros reijcit?
Ne plura dicendo diem nunc conteram,
Me magna signa traditurum censeo
Quam sit parasiti uita digna honoribus,
Vincentibus donantur ista pręmia in
Olympicis, quæ signa ualde strennui,
Immanis usq; uictus, hæc cuncta assolent
Prytania dixisse.

Antiphanes in Gemellis:

Vide parasitus ut sit & custos bonus
Communicator sortis ac uitæ simul.
Nullus parasitus optat infeliciter
Egisse amicos, at precatur omnibus
Feliciter res accidisse, hic est bonus
Non inuidens uitæ, sed esse particeps
Optans eorum, amicus hic securus est,
Hic nerus, hic generosus, hic est optimus.
Non hostis, irritator est, aut inuidus.
Iram bonusq; perpeti, quòd si accidat
Vt hunc cauilleris cachinnatur simul.
Amator est, & ridiculus, & moribus
Iucundus, & miles bonusq;, & strenuus,
Illi parata cœna si sit splendidè.

Aristophon in Medico:

Sim moribus quibus prius fari uolo,

Con-

Conuiuio si quis uocet, dudum ut sciat:
Zomus uocor, si sit necesse quempiam
Cepisse forte strenuum bacchantium,
Qui sit medius, pugnator ipse strenuus.
Iuisse oportet ut domum sum certè aries.
Ascendere ut scalas oportet, Capaneus.
Sufferre plagas incus ac pugnos ego.
Finxisse Telamon, fumus ut bonos probo.

Atq; in Pythagorista:

Nullum magis putato quàm Philippidem
Idoneum fami Tithymallon affore.
Aquis bibendis rana, uescier thymis,
Olereq; campe est, non lauando, squalidus.
Dormire sub dio ut merula per frigora,
Estus pati, meridie multum loqui
Cicada, oliuum nec uidere, nec lini,
Puluis uidetur, ambulare grus pede
Nudo crepusculum per ipsum, noctua
Dormire nil.

Antiphanes in progenitoribus:

Morem meum nosti superbum non fore.
Amicus ast huiusmodi sum ad uerba
Sum massa ferri, quę potest pati nihil.
Ad uerberandum fulmen, ac ad quempiam
Cæcum faciendum fulgur, auferendoq;
Procella, suffocando quemlibet, laqueus.
Frangendo uectes ianuæ, quassatio
Telluris, insiliendo, sum locusta ego.
Cœnisq; non uocatus ut musca aduolo.
Non exeundo sum puteus certè statim.
Cędendo, & imperando, testimonia
Dicendo, quæq; consequi nullus queat
Verbis, gerendo cuncta quàm citissimè,

Omnes uocant me fulmen hinc uiri, mihi
Sed nulla cura admittitur dicterij.
Sum quando amicis haud ego sermonibus
Solis amicus, at magis rebus, bonus.

Diphilus in parasito cum futuræ essent nuptię inducit parasitum ita dicentem:

Nosti in precationibus
Quòd est, docet siquis minus rectè uiam,
Comburat igni, siue aquam corruperit,
Cœnare quempiam uolentem uel uetet.

Eubulus in Oedipode:

Aliena qui cœnare primus repperit,
Plebeius ut uidetur is sanè fuit.
Quicunq; amicum, uel uocauit exterum
Ad cœnam, & inde mox petiuit symbolum,
Sit exul è domo, nil secum ferens.

Diodorus autem Sinopeus in Hæreditario, ipse etiã hęc de parasito non eleganter recensuit:

Volo demonstrare apertè
Quòd hoc graue est, quod institutum legibus,
Quòd hoc Deus monstrauit, artes cęteras
Nullus Deorum ostendit, at docti uiri,
At Iuppiter parasitum amicorum Deus.
Qui maximus sanè Deorum dicitur.
Hic introit passim domos spectans nihil
Sit pauperis uel diuitis uiri domus.
Vbi uidet quòd lectulus stratus bene,
Parata mensa, quæq; oportet omnia
Decorè habens sit, pransus ac bibens abit.
Domum petens hic nulla soluit symbola.
Et ipse stratos lectulos cum uiderim,
Mensas & instructas peregi nunc idem,
Ingressus huc fores apertas ac silens

Feci

Feci leuem me, ne molestus afforem
Conuiuia, at omnibus fruens quæ conferunt,
Bibensq; discedo uelut ipse Iuppiter.

Quod summo esset in honore, magnumq; quidpiá indicaretur esse parasitum, inde etiam manifestius cognoscitur quòd:

Vrbs Herculi cum sacra sola splendidè,
In rebus omnibus facit quas publicè,
Ad hæc parasitos non legit, uel accipit
Viles, nec abiectos. at eligit Deo
Ex ciuibus bis sex studiosè, quos capit
Ex omnibus potentibus, qui uixerint
Bene. Herculem mox & secuti diuites
Quosdam legunt, hortantur illos pascere
Dehinc parasitos. non legentes optimos.
At quisquis aptus sit adulationibus.
Et qui rapas edens, silurum & marcidum,
Cœnasse se dicat rosas, uiolas simul.
Vbi pepedit quis iacens simul ferat
Nares ut admonuit, quis hos tibi dedit
Suaues odores? unde tale thus uenit?
Iamq; est decorum turpe, iam bonum malum,
Ob hos uiros lasciuientes undiq;.

Axionicus inquit in Chalcidico:

Cœpi parasitus esse cum Philoxeno
Quando prius, iuuenis adhuc eram, tuli
Nunc ossium, nunc & catini, nunc graues
Percussiones pugni, ut octo sæpius
Plagas haberem. prestitit sic quando ego
Vincor uoluptate. at putaui esse utilem
Rem postea mihi hanc. ubi quis est mihi
Contentiosus uisus, ac pugnax, eum
Accedo: tum quascunq; contumelias

In me iacit confirmo, nec lædor. malus
Cum sit, bonum se dicit esse quis, simul
Hunc laudo, gratias refert is hinc mihi.
Cum Glauci hodie frustum ipse ego comederim,
Cras non recente nil dolebo uescier.
Natura talis est, meus mos est & hic.

Antidotus in inscripto Protochoro similia quædam inducit dicentem in Claudio Sophisticis indulgentibus, quorum nec meminisse quidem bonum esse iudico, talia igitur dicit is de arte parasitorum:

In statione stantes auditores mei
Priusquàm inscribi & sumere Chlamydem:
De parasito siquis incidat sermo.
Ars mihi semper hunc absorbeat.
A puero enim ad ipsam mentē habui dispositam.

Celeberrimi fuerunt parasiti Tithymallus, de quo meminit Alexis in Milesia, in Vlysse texente, ac in Homyttijs:

Pauper tuus sit dulcis, hoc uerò genus
Mors ut ferunt monstrauit unum. mors enim
Tithymallus circuit.

Dromon in Fidicina:

Valde pudebat
Cœnare rursus haud dato mox symbolo.
Id turpe certè: sed Tithymallum cernere
Cocco rubere semper hinc licet magis,
Aliena cœnans non ferat cum symbolum.

Timocles in Centauro siue capiente:

Tithymallum ipsum, & parasitum aduocans.

At in Cunijs:

Iam lata signa quid futurum, surgite
O uos amici, sic reuixit iam diu
Qui mortuus Tithymallus affuit, quòd is

Vix

Vix octo mandebat lupinos obolo.
Inedia non illum necauit per Deos
Amice, sed multum bibens id pertulit.

At in Epistolis:

Heu me misellum sic feram? non per Deos
Nunquam Tithymallus quòd cupit comedere.
Sic truncus haud uestem cupiuit sumere,
Nilus farinæ non Corydus sine symbolo
Mouere dentes.

Antiphanes in Tyrrheno:

Seruire amicis is petebat sponte, fers
Tu diuitem Tithymallon illicet fore.
Feret bene ex sermone mercędem tuo.
Gratis quibuscum uescitur, quàm plurimam
Collectionem.

Erat Corydus etiam inter parasitos celebres, cuius sic meminit Timocles in Epichæreccaco:

Munitum
Obsonijs forum uidere diuiti,
Suauissimum. si pauper adsit quispiam,
Miserrimum. nam non uocatus Corydus
Obsonia emit ut uidetur is quoque.
Ridenda sanè passio me ceperat,
Nam quattuor nummos uir æreos habens
Aspexit anguillas, simul torpedines,
Hemodia, & thynnos, locustas, omnia
Hęc ambiens, quanti rogabat. audiens
Ad membradas mox aufugit perterritus.

Alexis in Demetrio seu Philetęro:

Sed me Corydi pudet, uidebor si simul
Cœnare sic prompte quibusdam, non tamen
Recuso, non is si uocetur abnuit.

At in Matertera:

Ridenda ſuetus hic Corydus dixiſſe, uult
Blepęus eſſe mentis ut ſanæ ſit. eſt
Blepæus ipſe diues.

Cratinus in Titanibus.

Corydum fabrum uitato ni relinquere
Ipſum nihil tibi putas, obſonium
Ediſſe nunquam ni cupis, dico tibi.
Manum ęream, fortemq; habet. labore ſit
Quę feſſa nullo, multò at igne fortior.

Quòd ridicula diceret Corydus, atq; ob ea rideri uoluerit, teſtatur ita ipſe Alexis in Poëtis:

Ridenda ſic dixiſſe, rideri & uolo
Multò magis cunctis Athenienſibus
Poſt Corydum.

Deſcripſit illius dicta memoratu digna Lynceus Samius, qui proprio nomine Eucratetem ipſum nominari aſſerit: ſcribit autem hunc in modum: Cum apud quempiam Corydus Eucrates biberet, domusq; eſſet illius eſſet putris, hic edere oportet inquit, ubi manum ſiniſtram ſuppoſueris ſicut Caryatides. Philoxenus aut Pternocopis cum ſermo incidiſſet de turdis, quod eſſent pretioſi Corydo pręſente, ut uiſum eſt, inquit is: ſcortum frequentare: nam & ego memini cum Corydus oboli fieret. Erat & Philoxenus unus ex paraſitis, uelut ait Axionicus in Chalcidico, cuius promptum eſt teſtimonium. Meminit illius Menander in Cecryphalo, quem Pternocopidem ſolùm appellat. Meminit & Machō comicus, qui uel Corinthius erat uel Sicyonius, uixit autem in mea patria Alexandria, atq; ſe magiſtrum profeſſus eſt earum partium comœdiæ, quę ſunt Ariſtophanis Grammatici, deinde mortuus eſt in Alexandria, cuius hęc inſcripta uiſuntur in ſepulchro:

Alma

Alma feras hederam uluenti terra Machoni
Comico in hoc tumulo, quę solet usq; dari
Præmia cantori, nam fucum non tegis udum.
At qui artis priscæ relliquias repetat.
Vrbi Cecropidum dicat quis nunc, prope Nilum
Nasci inter Musas planta superba solet.

In quibus apertè declaratur quòd genere esset Alexandrinus. Machon uerò in his mentionem facit de Corydo; quidam ex conuiuis Eucrates à Corydo percunctatus est, quomodo tractaus fuisset à Ptolemæo, qui non dum satis apertè respondit, potum enim mihi statuit tanquam medicus, quæq; comedere oporteat, cibos autem non dedit. Lynceus libro secundo de Menandro, magnum inquit ac ualde celebre nomen Euclides Smicrini filius, Philoxenusq; Pternocopis ob ridicula sunt assecuti, quorum cum minus libris, at memoria digna loqueretur Euclides, tum quòd ad reliquam uitę rationem spectat erat insuauis & frigidus. Philoxenus autem nihil superuacaneum prorsus dicebat; quod si in quempiam non præsentiū dicere aliquando irritaretur, omnia uenustate gratiaq; plena referebat: ex quo accidit Euclidem ubi uiueret, at Philoxenum ab omnibus & amari, & in pretio haberi. Vbi Alexis in Trophinio mētionem facit de Moschione quodam parasito, cum paramasetem appellat his uerbis:

Paramasetes
Pudendus inter & uiros post Moschion.

At idem in Pancratiasta ad cœnas currere solitos connumerans:

Aderit tibi primum locusta Callimedon,
Scomberq; Cobio, Corydus, Cerybio,
Siligo. narras Hercules uenalia
O fœmina, haud conuiuium.

Vocabatur

Vocabatur Cerybio Epicrates Aeschyni Rhetoris affinis, uelut Demosthenes ait in Legatione. De ijs epithetis quæ subsannandi gratia per iocum Athenienses dicebant, meminit Anaxandrides in Vlysse:

Vos inuicem deluditis noui bene,
Nam siquis est decorus, hunc sacras uocant
Hinc nuptias: si paruus, hunc homunculum.
Aut & stelagmum: si uidetur splendidus
Quis, hunc uocatis eiulatum. pinguis at
Dum Democles deambulat, ius dicitur.
Qui squallidus uel sordidus sit, puluis hunc
Monstrauit: adulator secutus penè quem,
Mox dicitur lembus. mugil ieiunus est,
Ieiunus ambulans. uacuus spectauerit
Pulchrum quis. at si ceperit factor ioco
Agnum theatri, protinus fit Atreus.
Arietis est raptor, uocatur Phyxus hic.
Pellisq; Iason.

In ijs, quæ precedunt, mentionem fecit de Cherephonte parasito, de quo Menander hæc in Cecryphalo, atq; in iracundia:

A Chærephonte differet nullus uirûm
Conuiuio qui sit uocatus, arduus
Celerq; lunæ qui cucurrit quæ foret
Vmbra ut uideret, ac uelut tardus nimis
Cum luce uenit.

In Ebrietate:

Me Chærephon distraxit astutissimus.
Mensis secundo post uigesimum diem
Qui nuptias sacras paratas se penes
Predicit affore, interim quarto die
Aliena quò cœnet. Deæ bene omnia
Se habere

Meminit

Meminit etiam in Hermaphrodiro siue Crete. Timocles in epistolis meminit de illo, uelut intemperantem parasitum apud Demotionem, agente:

Demotio assistere ipsi uisus
Argento non pepercit, sed nutriјt
Volentem. Chęrephon enim prorsus
Domum ire statuerat miserrimus.
Et profectò hoc est solum dignum
Paramasetem capit bifidum lignum.
Neq; concinnus, est enim nec inutilis.

Antiphanes in Scytha:

Sicut fumus ni displicet pagum simul
Petamus, an facem, & coronas linquimus?
Sic Chęrephon laudare nobis assolet
Ieiunus?

Timotheus in Catulo:

Experiamur tradentes cœnam abire,
In septiclinium licet ut dixit mihi.
Nisi absconditus alicubi sit Chærephon.

Apollodorus Carystius in Sacerdote:

Nouum ferunt nunc Chærephonta nuptias
Vt non uocetur ingredi uelut solet
Ophella sportamq; & coronam corripit
Postquàm fuit nox, inquit à sponsa ferens
Aues uenire; hunc incidentem crederes
Cœnasse.

At in Iugulata:

Aram uoco, Nicamq; in exitu meo,
Et Chærephontem, quem nisi uocauero
Accedet haud uocatus.

Machon Comicus:

Carpente Chęrephonte longam olim uiam
Ad prandium, ac ex ciuitate ad nuptias,

Dixis-

Dixisse narrant huic poëtam Diphilum,
Malus tuis ô Chærephon infigito
Vtrinq; clauos quatuor, longam uiam
Ne ingressus, ac quatiens genas contorqueas.

Et rursus:

Carcunculam coëmit olim Chęrephon.
Coquum ferunt huic forte carnes ossibus
Dedisse plenas, ossa ne ponas mihi
Dixit coque, at iucunda dixit is caro
Putatur omnis ossibus quæ adhæreat
Tum Chærephon, & maximè uerum refers,
At os dolore conficit famelicum.

Callimachus commentarium de Chęrephonte scripsit in libro uariarũ tabularũ his uerbis, Quicunq; cœnas scripserunt Chęrephon: postea Cyrebio principium supposuit. Quandoquidem sæpius ad me librum quintum carminum misisti. Quòd autem parasitus esse Cyrebio dicimus iam superius. De Archephonte parasito ita mentionem faciens scribit Machon.

Vocatus ad cœnam parasitus Archephon
A rege Ptolemæo ex Athenis, per mare ut
Adiuit Aegyptum: petroso obsonio,
Varioq; mensis lato, & inter omnia
Veris locustis, olla lata mox fuit
Repleta, salsi gobij tres in qua erant,
Miri hi uidebantur uocatis omnibus.
Tum Chęrephon scaris, triglisq;, & phycide
Vesci, simulq; haleculis, & membrade,
Phalaricis, apuisq; repleri tamen
A gobijs se temperauit optimè.
Cum mira res esset putata, Alcenorem
Acersijt Rex, nunquid inquit Archephon
Hos gobios non uidi? huic gibbus statim

Con-

Contrarium Rex accidit, uidit prior,
Non attigit ueneratus hoc obsonium,
Quod & timet, nec patrium piscem licet
Iniuria affecisse magnum symbolo
Non tradito.

Alexis in uino bacchato, Stratium parasitum nutrienti ipsum iratum hęc ita dicentem introducit;

Præstabat esse uel parasitum Pegasi,
Boreęq; siquid est & his uelocius,
Quàm Demeæ Lachetis Eteobutadæ.
Volat profectò, non is incedit uia.

Et post pauca:

Amas magis me quàm pater tu Sattie.
Me non alit pater, at alis tu splendidè.
Quare deos omnes precor uiuas, mali
Si quid feras, quo pacto ego post uixerim?

Axionicus Comicus meminit his uerbis de Gryllione Parasito in Tyrrhenico:

Ipsis merum non est procacitatis ut
Occasionem præbeat mox in socios
Fecisse semper assolent quod Gryllio.

Aristodemus libro secũdo Ridiculorũ memorabilium parasitos fuisse scribit Sostratum quidem Regis Antiochi, & Euagoram gibbũ Demetrij Poliorcetæ, Phormionẽq; Seleuci. Lynceus Samius in libro Apophthegmatum Silanus ait Atheniensis, dum Gryllio esset parasitus, interrogatus quis est hic? Menandri inquit gulo. Chærephon etiã parasitus cum non uocatus ingressus esset ad nuptias, extremusq; accubuisset, ac pręfecti uocatos dinumerarent, iuberentq; ipsum recurrere, quando præter legem se inter trigiuta inseruisset, numerate rursus inquit à me incipientes. Quod autem inualuisset consuetudo ut præfecti symposia inspicerent, ac

perquirerent conuocatorum numerum, si esset secundum legẽ, testatur his uerbis Timocles in Philodicaste:

Vt simus ad lumen patentes iam fores
Expande, lustres ut magis quò numerum
Præfectus ex lege accipiat uelut solet
Conuiuij si nunc uelit, contrarium
Multò magis decebat, haud cœnantium
Domos uidere.

Menander in Cecryphalo:

Sunt arbitros apud ministri in nuptijs
Scripti, coquiq́ omnes, iubet quod lex noua,
Intelligant uti uocatis uenerint
Plures, quibus minus liceat accesserint.

Philochorus libro septimo Rerum Atticarum præfecti inquit unà cum Areopagitis cōuentus qui fiunt in domibus, in nuptijs, ac in alijs obseruant. Corydi apophtegmata scripsit Lynceus, cum amica quædam, cui nomen erat Gnomę apud Corydũ cœnaret, uinumq́; defecisset centum & duos obolos adferri iussit. Gnoma uerò conferret quid populo esset uisum. Polyctore citharœdo lentem absorbente, ac lapidem mandente, infelix inquit, quãdo & lens te percutit. Meminit de hoc etiam Machon;

Quum conditurus esset olim uir domum
Malus uelut patet citharœdus, saxaq́;
Ab ipsius complura amico posceret,
Ego feram plura his sit is ex iudicio.

Cum dixisset quispiam Corydo quòd collum aliquando, nunc mammas, nunc umbilicum mulieris amaret, an malum est hoc? nam & Hercules ob Omphale ad Hebem peruenit. Cum Phyromachus panem in lente intingeret, catinumq́; subuertisset, dignum eum esse inquit qui puniretur, quando nesciens comedere pinxit.

Cum

Cum uerò cibi delicatissimi apud Ptolemæum circun ferrentur, semperq; apud ipsum deficerent, nunquid ego sum ebrius ô Ptolemæe, an hæc mihi uidentur circunferri? dicente Chærephonte se uinũ ferre non posse, nec quæ ad uinũ quidem spectant inquit. Cum nudus Chærephon in cœna quadam constitisset, uideo te ait Chęrephon tanquã lecythũ quousq; sis plenus. Eo tem pore quo Demosthenes calicem accepit ab Harpalo, hic alios inquit temulentos uocans, magnum ipse poculum accipit. Cum nigros panes in mensa apponere esset solitus, ac nigrior etiam quidam illatus esset, non pa nem latum esse dixit, at umbram panis. Philoxenus pa rasitus cognomẽto Pternocopis, cum apud Aristonem cœnaret, oliuæq; essẽt appositæ, ac paulò post illata esset olla piscium catinum quatiens, oliuã percussit inquit. Cum nigri panes essent appositi ab eo, qui illum ad cœ nam conuocarat, ne multos inquit, ne noctem induc as. Pausimachus eum parasitum qui à uetula nutrieba tur contrarium pati dicebat ijs, qui cum uetula congrederentur, cum ipse semper in uentrẽ accipiat. Scribit hunc in modum de eo Machon Comicus

Aquæ bibacem Moschionem uiderit
Cum quis parasitus in Lyceo à diuite
Ali uetula, simul cum alijs compluribus.
Grauis, fide uix digna res quę contigit,
In uentrem anus semper facit te sumere.

Idem parasitus cum audiuisset eum, qui cum uetula congrederetur quotidie ab ea nutriri;

Nunc cuncta fiunt inquit: hęc non concipit,
In uentrem at hic capit diebus singulis.

Ptolemæus Agesarchi filius ex genere Megalopolitanus libro secundo Historiarum ad Philopatrem, ex uniuersa ciuitate innuit conuiuas à Rege congregatos fuisse,

qui Celiatæ postea dicerentur. At Posidonius Apameus libro uigesimo tertio Historiarum, Celtæ inquit uel in bellum proficiscentes conuiuas secum adducunt, quos parasitos nominant. Hi laudes eorum multorum præsentium uirorum, atq; ad singulos præsentes priuatim recensent, audiuntur ab illis ij qui Bardi dicuntur, sunt autem poetę hi, qui laudes cantando percurrunt. In libro trigesimo quarto scribit idem autor Apollonium quendam fuisse parasitũ Antiochi uocati Grypi Regis Syriæ. Aristodemus Bithym parasitum fuisse Lysimachi testatur, qui, cum Lysimachus ligneum scorpium in eius uestem coniecisset, perterrefactus prosiluit, at cum rem postea deprędisset, ego quoq; inquit ô Rex te terrebo, da mihi talentum: Erat enim Lysimachus auarissimus. Agatharchides Cnidius libro uigesimo secundo Rerum Europicarum Anthemocritum athletam Aristomachi Argiuorũ tyranni parasitum fuisse scribit. At de parasitis Timocles scripsit generatim in pugile, episitios ita eos appellans: Nonnullos inuenies ex his episitijs, qui comedant aliena, nihil parcentes, se ipsos athletis pro canistris prębentes, ut ita dicam. Pherecrates in Vetulis:

Tu, nec citius Smicythio episitium agit.
Quis hic nobis etiam hunc ubique
Duco gulonem mercede hospitem.

Appellãtur illi episitij, qui inter edendum ministrant. Plato libro quarto Reipublicę, & hæc episitij neq; mercedem ultra cibos capientes.

Aristophanes in Thuscis:

Vnum uirum si persequaris improbum,
Testantur hinc contra duodecim episitij.

Eubulus in Dædalio:

Vult sine mercede esse cum ipsis episitijs.

Diphilus

Diphilus in Synoride, est autē Synoris amicæ nomen, ubi de Euripide meminit, est & tesseræ nomen Euripides, iocans, atq; ad nomen poëtæ alludens, hæc ait de parasitis:

Te liberasti ut optimè hac nunc tessera,
Vrbanus es, depone drachmam, iam iacet:
Quî iecero Euripidem, nec ipse fœminam
Seruabit Euripides. ut in tragœdijs
Has oderit nunquid uides? idem tamen
Amabat at contra parasitos, fert enim,
Qui possidet uictum, metitq; plurimum,
Nec tres uiros saltem sine symbolis alit,
Perdatur, haud redire queat in patriam.
Hæc unde sunt, dic per Deos? curas quid hęc?
Consideramus drama nil, sed illico
Mentem intuemur.

At in apparatu ipsius actus hæc ait de irato parasito,

Irascitur cum sit parasitus, ira cum
Cepit. secus mensam sed ungit bile, uti
Lacteus puer sit summouens se ab ubere.

Ac deinde:

Vescaris ô parasite tunc, uide ut male
Detraxit, artem nescis quod parasitus est
Post citharœdum iudicatus.

In eo actu qui parasitus inscribitur, hęc inquit.

Non sit parasitus qui nimis morosus est,

Menander in iracundia, ubi de amico loquitur, non curante nuptiarum cœnam, hæc ait?

Amicus est uerè hic nihil quando petit
Vbi parata cœna sit, ut cęteri.

Et quid pręsentibus impedimento est quominus cœnent. postea in diem tertium cœna respicit. Rursus, postea circa cœnam. Alexis in Oreste, Nicostratus in

Pluto, Menanderq́ in Ebrietate, ac legislatore. Philonides in Cothurnis hoc pacto:

Ieiunus ipse non queo ferre talia.

Sunt hęc nomina parasito similia, episitus, de quo dictũ est, œcositus, oligositus. Meminit de œcosito Alexandri des in uenatoribus, filius œcositus res est suauis. Vocatus est is œcositus, qui nulla accepta mercede spõte sua ciuitati seruit. Antiphanes in Scytha, breui fit concionator œcositus. Menander in digito, œcositũ sponsum nulla re indigentem inuenimus. In Citharista: nũ œcositos accipis auditores? de episitio Crates in audacia, pascit episitium, ignauus rigens capiet in mercedẽ cibum. Propriè dixit in simul prandentibus, perurbanum est mulieres non congregare, neq; cœnam præbere multitudini: sed ut œcositi nuptias faciant. De sitocuro mentionem fecit Alexis in Pernoctante siue lanã tractantibus, ambulans eris Sitocurus. Menander frustrà nutritum inutilemq́ uirum sitocurum nominat in Thrasyleone: piger, ad omnia cunctans, sitocurus, miser, inutilis, qui in terram fatetur se ali. In uendentibus, miser constitisti etiam apud ianuã more deposito? miserum sitocurum cepimus in domũ. Autositum Crobilus dixit in suffocato. Autositum te ipsam nutriens, multa ac cumulas domino. De cacosito ita meminit Eubulus in Ganymede, somnus ipsum, cum sit cacositus, nutrit. Oligositi mẽtio fit à Phrynicho in solitario, oligositus Hercules quid ibi agit? Pherecrates in bonis aut fratres, qui oligositus sis, qui edis die uictum longæ triremis?

De adulatoribus. Cap. VI.

CVm tot à Plutarcho dicta fuissent de parasitis, Democritus sermonem excipiens, & ego inquit agglutinatum

ſinatum ueluti lignum ligno, ut Thebanus inquit poëta, aliquid dicam de adulatoribus. Omnia rectè agit adulator, uelut elegans inquit Menander: neq; multum ſanè diſiunctus eſt adulator ab ipſo paraſitorum nomine. Lynceus Samius ita in ſuis Commentarijs Paraſitum nocauit Cliſophum omnium quidem adulatorem, at Philippi Macedonum Regis conſcriptum, qui ex genere erat Athenienſis, uti teſtatur Satyrus peripateticus in uita Philippi: Cliſophus Phillippi paraſitus, cum reprehenderetur à Philippo, quòd ſemper aliquid peteret, quoniam obliuiſcor inquit. Cum Philippus equum uulneratum illi largitus eſſet, alij eum donauit, ac cum deinde interrogaretur à Rege ubi foret equus, ex uulnere illo inquit confectus eſt. Cum cauillaretur ipſum Philippus, ac lętus eſſet, in poſterum non ego te paſcam ait. Hegeſander Delphus hęc de Cliſopho ſcripta reliquit in ſuis commentarijs, cum dixiſſet Philippus quòd literæ ſibi à Cotye Rege allatæ eſſent, Cliſophusq; pręſens eſſet, & tu per Deos. Cum diceret Philippus tu quî noſti de quibus ſcriptũ ſit? per maximum Iouem inquit, maximè uti cõuenit me increpaſti. Scribit Satyrus in Philippi uita, quòd cum oculus percuſſus fuiſſet Philippi, accedebat ad eũ Cliſophus eundem ligatus oculũ. Ac rurſus ubi uulnerata fuiſſet Philippi tibia, cum Rege claudicãs incedebat. Quare ſi quod acre eduliũ Philippus comediſſet, ipſe quoq; uultũ formabat ueluti idem ediſſet. In Arabũ autẽ regione, ex inſtituto quodam hoc faciunt, non etiã ex adulatione, ut ſi Regis aliquod membrũ fuerit mutilatũ, ex eadem mutilatione illi reſpondẽt. Ridiculum ſanè arbitrantur, ſi cum mortuo Rege ipſi quoq; interfici ſtudeant, eidem mutilato ſimillimi mali opinionem non confirment. Nicolaus Damaſcenus peripateticus in copioſa hiſto-

ria (sunt enim centum ac quadraginta quatuor libri) in centesimo ac sextodecim libro Adiatomum Sotianorum Regem (quod genus est Celticum) sexcentos de lectos ciues apud se habere scribit, qui patrio eorum idiomate Siloduni dicuntur, quod Grece uota exequentes significat, hos Reges & unà uiuentes habent & unà morientes, cum ipsa ita se facturos esse promiserint. Ex hac pollicitatione eadem ueste, diætaq; utuntur, unaq; imperát. Atq; in omni occasione moriūtur, siue ex morbo Rex moriatur, siue in bello ceciderit, siue alia quauis de causa. Neq; ullus est qui mortē huiusmodi uel formidātem, uel tergiuersantem horū quempiam demonstrare possit, cum Regi ita contigerit Theopompus libro Historiarū quadragesimo quarto Philippū inquit Thrasydeum Thessalum patriæ suę tyrannum constituisse, qui magnus erat adulator, quamuis minimum haberet prudētiæ. Sed non ne Arcadio etiam adulator fuit, de quo idem scribit Theopompus, & Duris libro quinto Rerum Macedonicarum. Hic Arcadio uoluntarium sibi indixit exilium ob odium quo Philippum prosequebatur, qui cum esset facetissimus, multa illius responsa circunferuntur. Accidit autem ut Arcadio esset in Delphis eo tēpore quo Philippus illuc est profectus, quem cum Philippus Macedo cōspexisset, ad seq; uocasset, quo usq; tandem fugies inquit Arcadio? qui ait, donec ad eos peruenero, qui Philippum ignorent. Philarchus libro uigesimo primo Historiarum risisse idcirco ait Philippum, Arcadionemq; ad cœnam conuocasse, atq; sic inimicitiam esse solutā. Narrat hæc Hegesander de Hegesio Nicesia adulatore Alexādri. cum morderetur Alexander ut aiebat à muscis, ac eas studiose propelleret, Nicesias adulator quidam pręsens inquit, multo certè alijs erunt fortiores, quę tuum sanguinē gustauerint. Scribi

Scribit idem autor Chirisophum Dionysij adulatorē cum Dionysium cum familiaribus quibusdā ridentem uidisset, per multum spatium ab eis destitisse ne audiret, quem cum interrogasset Dionysius, cur non simul audiens ea quæ dicerentur rideret, uobis credo inquit quod dictum fuerit ridiculū. Habebat & Dionysij filius multos adulatores, quos uulgus Dionysiocolaces uocabat. Simulabant isti se non acutè uidere inter cœnandum, quando neq; Dionysius erat perspicax, ciboscp appositos palpabant, quasi non uidentes, donec Dionysius manus in lances porrexisset. Cum sæpius spuere solitus esset Dionysius, faciem hi ut conspuerentur porrigebant, sputumcp illius ac uomitum lambentes multò dulcius esse melle dicebant. Timæus libro Historiarum uigesimo secundo Democlem iunioris Dionysij adulatorem fuisse scribit. Hic cum esset consuetudo in Sicilia ut in domibus Nymphis fierēt sacrificia, pernoctarēt que circū ipsas imagines ebrij, ac tripudiarēt circa Deas Nymphas relinquens non oportere aiebat inanimatis Deis mentem adhibere, sed ad Dionysium accedens circa hunc tripudiabat. Postea cum legatus unà cum alijs ad Dionysium missus esset, omnescp eadem triremi ueherentur, accusatus fuit ab alijs, quòd seditionem concitarent in itinere, Dionysijque rebus publicis obesset, ualde irato Dionysio sibi controuersiam cum alijs legatis inde natam esse dixit, quoniam post cœnam illorum nonnulli, Phrynichi, Stesichori, ac Pindari Pœana sumentes canerent, ipse uerò, cum ijs qui uellent, ipsius Dionysij: Cuius rei se clarissimum argumentum daturum pollicebatur, quod ipsius accusatores nec numerum quidem cantilenarum scirent, se uerò omnes ex ordine canere posse. Cessante ira Dionysij rursus ait Democles, gratificare mihi

τὸ συμπόσιον Διονυσίου.

Dionysij iubeq; alicui, eorũ qui sciat, ut eũ Pœana me doceat, qui factus fuit in Aesculapium. te enim horum satagere audiui. Cum conuocati fuissent aliquando ad cœnam amici à Dionysio, ingressus in domũ Dionysius literę inquit uiri amici nobis allatę fuerunt ab ijs ducibus, qui missi fuerunt Neapolim: tunc excipiens Democles optimè inquit per Deos fecerũt, ô Dionysi. Hunc intuens Dionysius, quî nosti inquit an ex sententia successerunt, an contra, ea quæ scripserunt? optimè per Deos inquit me arguisti Dionysi. Timæus Satyrum quendam utriusque Dionysij adulatorem fuisse narrat. Testatur Hegesander Hieronem etiam tyrannum hebetiores oculos habuisse, quare & amici nonnulli cœnantes studiosè inter epulas errabant, ut cum illi duce indigere uiderentur, ipse se acutius cernere existimaret. Narrat Hegesander Euclidem Seutlũ cognominatum (erat autem & hic parasitus) cum quidam plures sonchos ei in cœna apposuisset, dixisse, Capaneus ab Euripide introductus in Supplicibus, erat perurbanus, odio prosequens mensam quæ intumesceret ualde. Qui populi gratiam uenabantur Athenis, per id tempus quo fuit bellum Chremonidium, adulantes Atheniensibus, omnia quidem alia Græcis communia esse dicebant, at solos Athenienses inter homines uiam quæ ad cœlum perduceret, inuenisse. Satyrus in Vitis, Anaxandrum inquit fortunatum philosophum unum fuisse ex Alexandri adulatoribus, qui cum iter aliquando faceret cum Rege, magno ac graui tonitruo facto, ita ut omnes expauissent, nunquid tu huiusmodi fecisti ait Alexander Iouis? tum risisse ferunt Alexandrum, ac dixisse, nolo ita esse formidandus, ut tu me doces, quiq; Satraparum Regumq; capita abscissa ad me cœnantem adferri iubeam. Aristobulus Cassandreus Dioxippum narrat

Atheniensem

Margin notes: τὸ ὑπ' αὐτῶ χέδραγω γῶνται. — al. Anax. archum.

Atheniensem athletam uulnerato aliquando Alexandro, sanguineq; defluente dixisse;

Qui solet ex superis cruor effluxisse beatis.

Epicrates Atheniensis legatus ad Regem missus, ut testis est Hegesander, cum multa munera ob eo accepisset, non erubescebat ita apertè audacterq; Regi adulari, ut non nouem qui imperarent, sed nouem legatos ad Regem quotannis eligere magis conuenire diceret. Admiratus sum ego profectò quo pacto hunc Athenienses impunè neglexerint, cum Demadem decē talentis mulctauerint, quia Alexandrum Deum existimârit, Euagoramq; interfecerint quia legatione fungens ad Regē genua flexerit. Timon libro tertio Saliū Aristonem Chium scribit, Zenonis Citiei familiarem, adulatorem fuisse Persei philosophi, quia erat Regis Antigoni socius. Phylarchus libro sexto Historiarum Nicesiam narrat Alexandri adulatorem, cum Regem ab eo pharmaco, quod ceperat, turbari uidisset, dixisse, Quid nos facere oportet ô Rex, quando uos Dei talia patimini? quem uix intuēs Alexander, quales Dei, inquit? uereor autem ne Dijs inuisi. Idem Phylarchus libro uigesimo octauo Apollophanem Antigoni uocati procuratoris, qui Lacedæmonios uicit, adulatorem fuisse scribit: qui fortunam Antigoni Alexandrum imitari dicebat. Asserit Euphantus Callicratem adulatorem fuisse eius Ptolemæi, qui tertius regnauit in Aegypto, libro Historiarū quarto, qui ita erat uir grauis, ut non Vlyssis solùm imaginem in sigillo gestaret, sed filijs etiam nomina posuerit, Telegonum ac Anticliam. Polybius libro Historiarum decimo tertio Proclidem ait Tarentinum adulatorem fuisse eius Philippi, qui uictus fuit à Romanis: hic Proclides totū illius imperium subuerterat. At libro quartodecimo Philonē Agathoclis Oenanthæ filij, Regiq;

Philopatris alterius Philonem, Hieronymi Regis Syracusiorum Thrasonē uocatum Carcherum. Scribit hæc Cato Sinopeus in libro de Tyránide Hieronymi, multum hic merum bibere consueuit: hūc alter adulator Osis nomine ab Hieronymo interficiendum curauit. Qui mox Hieronymo persuasit ut diadema, purpuramq; sumeret: omnemq; alium ornatum, quem Dionysius tyrannus gestare consueuerat. Agatharchides Historiarum libro trigesimo, Hæresippus ait Spartanus non mediocriter malus erat, & ut uidebatur, inutilis: At adulando appositam habebat orationē, eratq; astutus captantis diuitibus, quātum fortuna permittebat. Cuiusmodi fuit Heraclides etiam Maronides adulator Seuthæ Regis Thracū, de quo meminit Xenophō libro septimo Ascensus. Theopōpus decimo octauo Historiarū, ubi de Nicostrato Argiuo narrat, qui Regi Persarū adulabatur, hæc ita refert: quo pacto non opus est malum existimare Nicostratum Argiuum, qui cum Argiuorum ciuitati esset præfectus, genus, nummos, multamq; opulentiam à suis maioribus accepisset, omnes adulando ac obsequendo superabat: neq; eos solū qui tunc militabant, sed omnes etiam qui eum antecesserunt. Primùm enim ita honoris eius qui sibi à barbaro tribuebatur, fuit studiosus, ut quo magis etiam placeret,, magisq; fides illi haberetur filium suum ad Regem deportarit, quod nullus alius unquá fecisse reperietur. Postea cum singulis diebus esset cœnaturus mensá Genio Regis seorsum apponere solebat, eamq; potu alijsq; cibis permultis munierat, cum facere hoc ipsum audisset eos etiam Persas, qui circa portas uersabantur. Putabat uir iste se ex huiusmodi cultu magis à Rege esse lucraturum: ex rebus enim uel turpibus questū quærebat, atq; omnium longe erat auarissimus. Simachus &

præceptor fuit & adulator Attali Regis, quem describit Callimachus Theodori: quãuis Hermipp⁹ inter Theophrasti discipulos connumerat. Scripsit etiam hic uir libros de Attali disciplina, qui omnem adulandi artẽ patefaciunt. Polybius libro octauo Historiarum, cum in alijs omnibus bonus uir esset Cauarus, à Sostrato nihilominus subuertebatur, qui ex genere erat Licinij Crassi, qui militauit in Parthos Andromachum Carpenum adulatorem fuisse narrat libro decimo quarto supra centesimum. Cui cum omnia Crassus permisisset, mox Parthis proditus fuit ac interfectus: sed neq; Andromachus ipse impunitatem à suo postea dęmone est consecutus, nam cum eius proditionis pręmium accepisset, ut patrię suę esset tyrannus, ob ebrietatem crudelitatemq;, qua in omnes utebatur, unà cum ipsa domo à Carpenis fuit combustus. Posidonius Apameus, qui Rhodium se postea nominauit, libro quarto Historiarum Hieracem Antiocheum scribit, qui furiosis prius tibia canebat, Ptolemęi septimi Regis fuisse adulatorem, eius inquam qui Euergetes cognomento dictus fuit: qui cum plurimum posset apud ipsum, uelut apud Philopatrem, ab illo postea fuit occisus. Nicolaus peripateticus Sosipatrum hominem uersutum Mithridatis ait fuisse adulatorem. Theopompus libro nono Rerum Græcarum scribit Erethrieum Atheniensem seruum fuisse atq; adulatorem Sisyphi Pharsalij. Celeberrimus adulator fuit Atheniensis etiam populus: idcirco Demochares affinis Demosthenis Rhetoris libro uigesimo Historiarum de adulatione narrans, qua Athenienses erga Demetriũ Poliorcetẽ excellebant, quodq; hoc non aderat ei cupienti, ita scribit: Nõnulli horum eum molestia sanè afficiebant, sed & alia insuper, turpia prorsus ac inutilia. Leænæ scilicet, ac Lamiæ, Veneris

al. Caethenum

al. Carthenis.

Veneris sacrificia, Buricho, Adimanto, Exythemidiq; adulatoribus illius aræ, statuæq; erectæ, & pæanes qui canebantur: ita ut ipse etiam Demetrius admiratus dixerit, nullum ex Atheniēsibus, quod ad animū spectat, esse magnum aut maturum suis temporibus. Thebani etiam Demetrio adulantes, ut testis est Polemon in libro de Varia porticu, in Sicyone Lamiæ Veneris templum erexerunt. Erat autem hęc Demetrij amasia, sicut Leena. Sed quid admirandum fecerunt Athenienses adulatores, cum in ipsum Demetrium pœnas, sacrasq; cantilenas cecinerint? inquit igitur Demochares libro primo & uigesimo, Athenienses Demetrium ex Leucade Corcyraq; Athenas uenientē non solis fumorum odoribus, coronisq;, ac uina effundentes exceperunt, uerum etiam Chori, Ithyphalliq; cum sacris cantilenis tripudiantes ac canentes ei occurrerūt. Tripudiabat autem multitudo cantabatq;, quod solus hic uerus adesset Deus, reliqui autem dormiunt, aut peregrinantur, uel certè non sunt. Hic uero filius est Neptuni ac Veneris, forma præstantissimus, facilitate omnibus cōmunis. Ipsi supplicabant rogantes, illumq; adorabant. atq; tot de Atheniensiū adulatione dicta sunt à Demochare. Duris Samius libro uigesimo secundo Historiarum, iuxta ipsum Ithyphallum ueluti maximi Dei urbiq; amicissimi huc accedit. * Demetrius simul aderat occasio, atq; hæc ut grauia Proserpinæ mysteria faciat accessit. Hic autem lętus, sicuti Deo conuenit, & pulcher adest, & ridens, & grauis, quia omnes amici circūdant, in medio eorum, que sunt uelut stellę ipse sicut Sol, conspicitur. Salue fili Veneris potentissimiq; Neptuni. Reliqui uel enim longe absunt Dei, uel aures non habent, uel non sunt omninò, uel nullo pacto rebus nostris mentem adhibent. Te autē præsentem non

al. bis. robustum

non ligneum, aut lapideum, sed uerum intuemur. Te igitur ô mitissime, prius oramus, ut pacem nobis Tribuas: tu enim es dominus. Hanc tu non Thebarum, sed Grecię totius Sphingem ambulantem, interime, quę uelut super Aetolica petra confidens, omnia corpora nostra rapiens auferat, ego profectò pugnare non ualeo. Aetolicum est res propinquas diripere. Nunc autem tu & maximè longinqua placato, sin autem Oedipodem inueniat aliquem hęc Sphinx, qui uel pręcipitet, uel famescere cogat. Huiusmodi sunt ea quæ ij canebant, qui certarunt in Marathone: eaq; non publice solùm, sed priuatim domi, uiri illi qui eum interemerunt: qui Regem Persarum adorauerant, quiq; innumeras barbarorum myriadas occiderunt. Alexis igitur in Pharmacopola siue Cratia hæc scripta reliquit, quendam præbibentem inducens, qui ita ad unum ex conuiuis loquitur:

Magnum puer prębeto fundens poculum.
Pręsentium amicitiæ cyathos da quatuor.
Amoris inde tres dabuntur postea.
Antigoni Regis bonæ uictoriæ.
Iuuenis secundum poculum Demetrij,
Veneris dabis gratę subinde tertium.
Gaudete conuiuæ uiri quantum bibo
Calicem bonis plenum.

Huiusmodi fuerunt eo tempore Athenienses, adulatione crudelissimæ feræ rabiem in eorum ciuitatem inijciente, quam ciuitatem Pythias totius Gręciæ larem esse prędicauit. Infestissimus autem Theopompus Grecię Prytanium uocauit, qui & alibi Athenas adulatoribus, nautis, crassatoribus, falsis testibus, Sycophantis, & falsis apparitoribus, alijsq; compluribus malis, plenas esse dixit. Hos ego arbitror quasi inundationem uel

aliud

aliud quidpiam graue à Deo perpessos, omnē prędictā adulationem in urbem induxisse: de qua optimè quidē ait Diogenes, quòd multò magis ad coruos ire pręstaret quā ad adulatores. Qui uel etiā uiuos optimos quosq; ex hominibus deuorāt. Vnde ait Anaxilas, nōnulli adulatores ueluti tineæ diuitibus adhærēt: nā simplices mores inuadentes, hisq; insidentes, uescūtur, donec ueluti frumentum uacuū reliquerint. Postea quā hoc factū est cortex, alterum mordent. Plato in Phędro, natura grauissime feræ adulatori, detrimentoq; maximo quandam non inconcinnitatem admiscuit. Narrat Theophrastus libro tertio de adulatione, quemadmodū Myrtis Argiuus rerum sacrarū peritus, Cleonymum tripudiantē ac adulatorē, qui sæpius apud ipsum reliquosq; iudices assidere solebat, quoniam cum urbis optimatibus cerni à populo cupiebat, aure apprēdens, ex subsellijsq; extrahens multis præsentibus dixit; neq; hic tripudiabis, neq; nos audies. Diphilus in nuptijs, subuertit potentes adulator, duces, amicos, si uel parum temporis fuerit adeptus. Malis sermonibus hic plurimum ciuitatibus nocet: malus quippe mos nunc irrepsit in uulgus. Iacet nunc ęquitas ægra: floretq; plurimum, ad gratiam. Non male igitur Thessali fecerunt, qui ciuitatem Adulationem uocatam solo æquarūt, quam habitabāt Melienses populi, ut Theopompus testatur libro trigesimo. At Phylarchus libro decimo tertio Historiarū Lemnū habitantes Athenienses adulatores fuisse asserit. Cum non à Seleuco solùm, sed ab Antiocho etiā oriūdis, gratias referent, quòd illos non solum graui Lysimachi imperio oppressos Seleucus liberauit, uerum etiam utranque ciuitatem est largitus. Athenienses inquam Lemnum incolentes non solùm templa erexerunt Seleuco, sed etiam Antiochi filio: poculumq; in conuen-

tibus

tibus profusum Seleuci seruatoris nominarunt. Hanc adulationem quidam nomen uertentes comitatem nominant, uelut ait Anaxandrides in Samia:

Nunc comitas uocatur ipsa adulatio.

Sed nesciunt hi, qui adulari conantur, hanc esse artem breuis temporis, ut ait Alexis in Mentiente:

Adulator est florens breui flos tempore,
Cano parasito nullus est qui gaudeat.

Clearchus Solensis libro primo Rerum amatoriarum, nullus inquit adulator perstat in amicitia, tempus siquidem falsam eius simulationem patefacit, ac retegit. Amator est adulator ob ętatem aut formam. adulatores ij Demetrij, qui circa Adimantum Lampsacenum uersabantur, templa ac imagines erigentes in Thrijs Philæ Veneris nominarunt, locumq; ipsum uocarunt, Philæum à Phila matre Demetrij, sicut Dionysius Triphonis filius ait libro decimo de Nominibus: Clearchus Solensis in inscripto Gergithio, unde adulatoris nomen deductum sit declarat: ubi Gergithium ipsum unum ex adulatoribus Alexandri, à quo liber etiã habet inscriptionẽ, loquentẽ inducit. Is igitur adulationem inquit mores demissos abiectosq; facere adulatorum, cum illi eos contemnant, quibus cum uersantur: illud est autẽ argumento huius rei, quòd omnia æquo feriit animo, cum sibi conscij sint qualia aggrediãtur facinora. Eorũ uerò mentes quibus adulantur ita adulatione inflant, uacuasq; faciunt, ac ineptas, ut ij sibi persuadeant se omnes egregios, qui sunt apud illos, facile superare. Postea de quodã adolescẽte narrãs ex genere quidem Paphio, opulentiam uero habente Regiam, hic adolescens ait (cuius tamẽ nomẽ tacuit) ob deliciarũ exuperãtiam in thoro iacebat argenteos pedes habente, qui Sardiacis stragulis non uillosis, sumptuosisq; admodũ erat instratus.

instratus. Ipsi uerò utrinq; hirsutus tapes Amorgino tegmine cōtentus imponebatur. Tria habebat puluinaria sub capite byssina alurga, quibus tegumentum fulciebat. Aderant etiā duo puluinaria hyacinthina sub pedibus, ex ijs quæ Dorica dicuntur, super quibus iacebat alba Chlamidi indutus. Omnes qui sunt in Cypro tyranni ingenuorum adulatorum genus utile esse existimant: est enim res prorsus regia, quorū, ueluti Areopagitarum, nullus uel multitudinem uel aspectum uidit, præter eos qui sunt illustres. Cum bifariam diuisi sint ex genere illi adulatores, qui sunt in Salamine, unde & alij sunt adulatores in Cypro, isti quidem Gergini, illi uerò Promalanges nominantur. Ex his Gergini cum ij, qui uersantur in ciuitate misti, in officinis plateisq; explorant, quasi speculatorum prouinciā habentes: quicquid audiunt ad eos diebus singulis deferunt, quæ reges dicuntur. Promalanges uerò contra illa quæ nunciata fuerunt à Gerginis, perquirūt, si quid inquæstione dignum uideatur. Cum sint quidam horum exploratores. Sic est artificiosum ad persuadendumq; appositum eorum colloquium erga omnes, ut, sicut ipsi testantur, ab illis primùm in externa loca eximiorum adulatorū semina mihi effluxisse uideatur. Non enim mediocriter hac in re gloriantur, quia honorantur à principibus. Dicunt præterea quòd dicam Gerginorū cum oriundus esset ab ijs Troianis, quos Teucer cum captiuos haberet, in Cyprum migrare fecit, per maritimam regionem profectus paulò post in Aeolide, cum audisset ab incolis eius regionis, quòd inde sua progenies aliquando uenisset, nonnullos ex Mysis accipiens, ciuitatem apud Idam Troianum condidit, quæ dudum Gergina dicebatur ex genere, at nunc Gergitha appellatur. Ab hac colonia nonnulli secedentes locum

in

in Cumæa tenuerunt genere Cyprij, non autē ex Tricca Thessalica, sicuti nonnulli uoluerunt, quorum dementiæ nec multos quidem Aesculapios mederi posse putarim. Fuerunt nostris etiam temporibus mulieres quędam, Rege Gluto Care sub reginarum imperio, quę adulatrices dicebantur, ex quibus quædam ad ulteriora loca profectæ accersitæ sunt ad Artabazi, Mentorisq; mulieres, atq; hic Scalulæ dictæ sunt, quoniam ijs quæ accersiuerant mulieribus, ita seruiebant, ut sese in scalę modum cōpararent, quò supra earum humeros, ascensus ijs promptus esset, ac descensus, quę in plaustris uehebantur, Ad hoc usq; delitiarū, ne miseriarum dicam, stultissimæ hę suis machinationibus adductæ fuerunt: ipsæ enim ex ualde mollibus arte mutatæ, asperè admodum uixerunt usq; ad senectutem. Quæ uerò apud nostres huiusmodi adorsę sunt, decidentes ex opibus in Macedoniam applicuerunt, ubi quo pacto dominas reginasq; cum his uersatæ suis moribus disposuerunt, nec dictu quidem decorum puto: præter id quòd magicis captæ ac capientes Tauropolica, triuiaq; quædam (ut uere loquar) ipsę se præbuerunt, omnium purgamentorum, quisquiliarumq; plena. Talium, tantorumque malorum causa cognoscitur esse adulatio ijs, qui eam amplexātur. Postea rursus idem Clearchus hęc paulum progressus inquit, sed ob harum rerum usum meritò quispiam carperet adolescētem, ueluti paulò antea dicebam. Nam pueri, nō longè à lecto sagulis induti astabant. Ex tribus uiris qui aderant, quorum gratia præsens hic sermo est assumptus, qui plurimi nominis apud nos erant, unus ad pedes sedebat in adolescētis lecto, pedesq; habebat inter sua genua, tenui ueste Syria indutus. quid uerò fecerit apertū esse arbitror & si nihil dixero. Vocatur hic ab inquilinis Parabystus, quo-

niam eorum etiam, qui eum non cupiebant, studebat artificiosissime sese in amicitiam ingerere. Alter in curru quodam erat apud ipsum lectum posito, manumque Adolescente remittente ab hac, ueluti depēderet ab illo adhærens, refrigerabat, atq; singulos digitos accipiens trahebat & extendebat, ita ut primus qui cucurbitā nominarit, nō inconcinnè dixerit: tertius uerò pediculus generosus, qui primas obtinebat in seruitio, quoniā illi apud caput assidebat, byssina puluinaria habebat, super quibus iacebat quam familiarissimè, atq; manu leua adolescentis capillos ornabat, dextraque phocaicā arenam mouens atq; attollens nō tamen strepitū faciens, suauiter delectabat. Quare numen quoddā in Genium mihi uidetur iratum, muscam adolescenti immisisse, non aliam, sed illam, quam asserit Homerus Palladem Menelao, audaciam scilicet, immisisse: sic erat robusto animo atq; imperterrito. Nam cum esset morsus adolescens, ita uir ille clamauit illius causa, ægreque tulit, ut ob unius odium, cunctas protinus ex domo abegerit: ex quo manifestè ad hoc electus esse uisus est. Non erat autem huiusmodi Leuco Tyrannus Ponticus, qui multos amicos ab adulatoribus suis spoliari intelligebat, atque cum hominem quendam reliquorum amicorum calumniantē uidisset, interemissem te inquit per Deos, nisi Tyrannis malis hominibus indigeret. His similia sunt ea quæ dicit Antiphanes comicus in milite de delicijs, eorum regum, qui sunt in Cypro: inducit quendam militem ita interrogantem:

Eratis inquis in Cypro tu dic mihi,
Per omne tempus quo fuere bella ibi?
Quibus locis at plurimum dic, in Papho:
Hic delicata res erat quam maximè
Supra fidem, quæ? rex edens uentum excipit

Solis

Solis columbis, afflat huic aliud nihil
Meis relictis, te rogabo, quomodo is
Perunctus unguentis erat Syris, ferunt
Quorum columbas fructibus suauissime
Vesci. Hoc odore uenerant ut huc simul
Multæ uolantes, ac morari uerticem
Supra uolentes, territabant has statim
Pueri assidentes, hæ parum latæ, haud nimis
Nec huc nec illuc prorsus afflabant, ita
Vt spiritum lenem nec asperum nimis
Facerent ei.

Prædicti adolescẽtis adulator malacocolax est, uelut inquit Clearchus ex uiris huiusmodi qui adulationibus ducuntur, sequens figura formatur, se inducens, ac se ipsum fascijs cõuoluens. Vnde nunc Paramconistum nunc Schematothecam ipsum nominarit. uerè adulator idem & Proteus esse uidetur, fit enim non facie solum semper sibi dissimilissima, uerum etiam sermones semper habet diuersissimos. Androcydes quidem medicus adulationem denominatam inde dicebat, quòd in congressibus agglutinaretur. Mihi uerò à facilitate dicta esse uidetur, quod in omnia ingreditur, quasi quiddam moribus animi dorsum supponẽs, nullamq; rem turpem grauiter ferens. Non erraret fortasse quispiam si adolescentis huius Cyprij humidã uitam appellarit, cuius multos magistros esse Athenis ait Alexis in Pyrauno, ita inquiens:

Expertus esse optaui alsus humidam
Quæ uita dicta est omnibus simul uiris
Atque in Ceramico dies tres ambulans
Vitæ magistros huius ipse repperi
Ab officina una triginta circiter.

Rursus Crobylus in Deficiente: uitæ tuæ

Me nutrit humor: nunc tuam lasciuiam
Quidam uocant humorem.

Antiphanes in Lemnijs, adulationem quandam artem esse ponit, ubi inquit:

An est, uel esse posset ars iucundior,
Accessus aut alter. adulari quam bene?
Pictor laborat irritaturq;, & colens
Agros periclis rursus in quibus iacet?
His omnibus cum diligentia est labor;
Nam lusus haud magnus labor uidebitur
Ridere ualde, quem cauillari simul
Potare plurimum: nihil iucundius
Post esse diuitem secundumue obtinet
Locum.

Adulatorem quam maximè licet diligenter, formauit Menander in actu eiusdem nominis, sicut parasitũ Diphilus in Telesia. Alexis adulatorẽ quendam in mentito ita dicentem introducit:

Fœlix ego sum per Iouemq; & Palladem,
In nuptijs edam uiri non quòd magis,
Sed quòd Deo uolente disrumpar, necem
Talem Dei præstent mihi quæso assequi.

Videtur mihi autem uiri amici hic gulosus non cunctari ea proferre, quæ sunt Omphales uerba ex Ione tragico. Annuum festum oportet me dicere uelut quotidianum. Hippias Erythræus libro secũdo Historiarum patriæ, quemadmodum Cnopi Imperium ab illius adulatoribus fuit solutũ declarans, hæc etiam narrat: Cum sciscitaretur Cnopus oraculum de sua salute, responsum accepit ut Mercurio doloso sacrificaret. Atq; cum postea in Delphos rediret, qui regnum illius dissoluere uolebant, ut Oligarchiam constituerent, erant hi: Ortyges, Irus, & Echarus, qui propterea quod cum illustri

bus uiris uersebantur, eisq; seruiebant, blandi, ac adulatores uocabãtur. Nauigantes isti cum Cnopo cum primum longe fuerunt à terra Cnopum ligantes in mare proiecerunt, in Chiumq; prouecti, ac ab Amphicho Polytechnoq; eius loci tyrannis copias sumentes per noctem in Erythras nauigarunt. Accidit eodẽ tempore ut Cnopi cadauer in littore apud Erythras relinqueretur, ubi nunc Leopodum nominatur, cum Cleonice Cnopi uxor cadaueris cura detineretur, erat autem id tempus quo Dianæ stophex festum nundinæq; celebrabantur, tum clangor turbarum repente exauditur, atq; ciuitate, ab ijs capta qui erant cum Ortyge, multi ex Cnopi amicis trucidati fuerunt, at Cleonice id intelligens in Colophonem aufugit. Qui erant cum Ortyge tyranno, eas copias habentes, quæ ex Chio uenerant, eos omnes obtruncarunt, qui rebus eorum aduersabantur, legibusq; solutis ipsi res administrabãt ciuitatis, nullum tamen popularem uirum intra ciuitatem capientes, at extra Tribunal ante portas constituentes, iudicabant: purpureos amictus sagulaq; purpurea habentes. Subligabant æstate multifida sandalia, ac per hyemem muliebribus calceis inducti, ambulabant, comas nutriebant, nodisq; capillorum erant studiosi, caput purpureis cotoneisq; diadematibus conuoluentes. Habebant mundum muliebrẽ etiam totum aureum, sicut habere fœminæ cõsueuerunt, ac hos quidem ex ciuibus currum gestare, illos esse lictores, hos uias purgare cogebat, horumq; filios ad publicos cõgressus accersebant, illis proprias uxores, siue sorores adducere imperabãt, quorum si quis minus paruisset, hunc extremis supplicijs afficiebãt. Siquis ex ipsis socijs esset defunctus, ciues unà cum uxoribus & filijs congregantes, illum lugere mortuum compellebant, pectoraq; uiolenter percutere, magnisq;

eiulare uocibus: atq; hæc facere uerberone, qui rei erat præfectus impellente, donec Hippotes Cnopi frater Erythras cum copijs accedens, ac per festum Erythreis adiuuantibus tyrannos inuasit multisq; flagris cęsis, Ortygem fugientem uulnerauit, & qui cum eo erant occidit, uxores prętcrea eorum, filiosq; cum flagris cecidisset patriam in pristinam libertatem restituit: ex quibus omnibus intueri licet uiri amici quātorum malorum causa sit adulatio, dum uiuimus. Theopompus etiam lib. 19. Rerum Philippicarum Agatoclē inquit seruum factum, atq; Philippū ex Thessalicis penestis, plurimū apud ipsum Philippū ob adulationē, potuisse, quē, quoniā cum illo in Symposijs congressus tripudiabat, ridiculaq; dicebat, ut Perrhębos interficeret, rebusq; ibi prę esset, misit. Huiusmodi homines apud se semper habebat hic Macedo, quibuscū ob bibacitatē scurrilitatēq; multū temporis absumebat, idq; sæpissime uel cum de summa rerū cum illis cōsultaret. Hæc de illo Hegesander etiam Delphus narrat, quòd Diomeis in Herculeis templo cōgregatis ridicula dicentibus multum pecuniæ misit, iussitq; ut ad ipsum ridicula à se dicta singula scripta mitterent. Theopompus lib. 28. Historiarum cum Philippus ait Thessalos prodigos esse cognouisset, atq; omnino intemperantes, eorū conuentus statuit, artibusq; omnib. illis placere studuit, nam & tripudiabat & lasciuiebat, omniaq; præter modestiam patiebatur. Erat etiā ex natura scurra, singulisq; diebus ebrius, ijsq; studijs gaudebat, quæ ad hoc tēdunt, uirisq; facetis appellatis ridicula dicentib. ac faciētibus: plures ex Thessalis qui cum illo uersabantur congressibus magis capiebat, quàm largitionibus. His similia faciebat & Dionysius Siculus, sicut Eubulus Comicus in actu eiusdem nominis cum tyranno inducit:

Inter

Inter graues est pertinacior uiros,
Idem cauillatoribus ac adulantibus
Irascitur minus, putatq; liberos
Hos esse solos, seruiant simul licet.

Veruntamen opes suas profundentes in talos, potum, ac intemperantiam huiusmodi nõ Dionysius solum, sed Philippus etiam amplexabatur. Narrat de utroque sic Theopõpus libro quadragesimo octauo, Philippus uiros modestos, rerumq; suarum studiosos reprobabat, prodigos autem atq; inter pocula & talos uiuentes, laudabat, & in honore habebat, neque tamen hæc solum eos habere compellebat, uerum etiam totius iniustitiæ turpitudinisq; Athletas fecit. quid enim graue aut turpe excogitari posset, quod illis non adesset? aut quid bonum quidue industrium, ab illis non aberat? nonné hi cum essent uiri, abradebantur, ac læues fiebant? alijq; alijs barbas habentibus insurgere audebant, atque duo aut tres muliebria passos circunducebant, quarum rerum uices ipsi rursus illis retribuebant? ex quo nõ amicos at amicas eos appellari iustum censeo. Neq; milites quis eos rectè uocauerit, sed prostibula: quandoquidem cum natura essent homicidæ, hominũ lenones erant, quod spectat ad mores. Huc accedit quòd pro sobrietate ebrietatem amârunt, atque pro urbana uita, furari occidereq; elegerãt, tum uera loqui fidemq; seruare, minimè conuenire sibi iudicabant: ac grauissimum prudentissimumq; esse censebant peierare ac decipere. Rerum præterea præsentiũ minimè erant studiosi: sed absentia cupiebant, atque hæc partem quãdam habentes Europę. Existimo enim non plures socios fuisse eo tempore quã octingentos; telluris tamen metisse nõ minus quàm decem millia Græcorum, qui optimam feracissimamq; regionẽ possederunt. Similia etiam de Dionysio

narrat libro uigesimo primo; Dionysius Siciliæ Tyrannus in Taxillos uinumq; diuitias profundentes, atque intemperantiam huiusmodi: Omnes enim uolebat esse corruptos & malos, quos etiam colebat: Rebus iocosis gaudebat. Demetrius Poliorcetes, ut testatur Phylarchus libro Historiarũ decimo, qui etiam ita scribit in decimo quarto, sicut Demetrius, ipsi adulantes in symposijs profusos uidit: Demetrij solius Regis, Ptolemæi solius Nauarchi, Lysimachi Gazophylacis, Seleuci Elephantarchi, quæ omnia non mediocre odium in eum concitarunt. Amasimæ Aegyptiorum Regem, cum esset iocosus conuiuas cauillari solitum scribit Herodotus, atq; cum esset priuatus inquit, erat potus, scõmatumq; studiosus neq; uir sanè admodum elegans. Nicolaus libro uigesimo septimo Historiarum Syllam scribit Romanorum ducem usqueadeo mimis & morionibus gaudere solitum, cum iocosa amaret, ut multa telluris iugera, illis ex publico concesserit. testantur illius hilaritatem comœdiæ Satyricæ, quæ ab illo patrio idiomate editę fuerunt. Tirynthios ait Theophrastus comœdiarum iocosarum studiosos, atque idcirco neq; serijs inutiles, ad oraculum confugisse in Delphos, cum hoc uitio liberari expeterent: quibus Deus respondit, si Neptuno taurũ sacrificantes in mare sine risu iecerint, futurum ut liberentur: isti uerò timentes ne frustrẽtur à responso, pueros sacris interesse prohibuerunt, quod cum quidã nouisset, seq; immiscuisset, hiq; ipsum propellẽtes clamarent, quid timetis inquit is, nunquid ne ego uictimam uestram subuertam? qui cum risissent, re ipsa didicerunt quòd Deus demõstrat consuetudinem iam inueteratam curari non posse. Soficrates libro primo Rerum Cretensium propriũ quiddam Phæstijs accidere asserit, siquidem student è teneris statim ridicu-

la dice-

la dicere, quare euenit sæpius, ut ob priscam consuetudinem, quędam apophthegmata opportunè dicant, ita ut omnes qui sunt in Creta ridicula his iniungant. Alexandrides autem comicus secundum locum assignauit ignorantię post adulationem, ubi, hęc ita scribit in uaticinantē per pharmaca; Quod sim arrogans me increpas; sed quare? plurimum enim hæc ipsa cæteras artes omnes una adulatione excepta superauit. Sic de Psomocolace mentionem fecit Antiphanes in Gerytade, Psithyrusq́; boni & colax, & Samyrio, quomodo tandem male perdendi Psomocolaces? Philemon in aperta, Psomocolax hic est. Philippides in Renouatione, Psomocolacem agens, semperq́; introiens. propriè uerò adulator in hoc est, nam colum nutrimentum, est unde bubulcus, & difficilis, qui est implacidus, & insuauis, & uenter qui cibum capit Psomocolaphum, sic inquit Diphilus in Theseo, Te enim Psomocolaphum uocant seruum fugitiuum.

De seruis. *Cap. VII.*

CVm tot dixisset Democritus, potumq́; proposuisset in Bombylio Sambria, quis est hic Sambrias? ait Vlpianus, atq; cum infinitos prope sermones esset percursurus, multitudo ingens seruorum apparuit, quæ cibos inferebat. De quibus rursum subsequens ait Democritus, semper ego uiri amici seruorum genus admiratus sum quantopere sit continens, cum inter tot pręcipuè res gulæ aptas, conuoluantur. has enim non ob timorem tantum despiciunt, uerum etiam ob disciplinam: non tamen ob eam Pherecratis, in seruorum magistro, sed assueti: neq; uelut interdicto hoc, sicut in Coo insula cum Iunoni sacrificant, neq; templum seruus ingre-

ditur, neq; quidpiā ex apparatis ei deguſtare licet. Antiphanes in Dyſprato ſpectare appoſitos ametas ſemicomeſos, auiculasque, quas neque captas ſeruo licet comedere, ſicut aiunt mulieres. Epicrates in Dyſprato familiarem quendam introducit grauiter ferentem ac dicentem;

Quid eſt nobis magis moleſtum quàm puer,
Puer bibentibus uocari ſæpius?
Ac ingenuo puero minus matulam dare?
Videre ametas ſemicomeſos, ac aues
Quas adiacentes atque captas nec licet
Ediſſe ſeruis, ut ferunt & fœminæ:
Guloſus hic eſt qui choam potauerit,
Temerariusq; ſi quis horum uescitur.

Ex eiuſmodi iambis patet quòd Epicrates tranſtulit ex Antiphane. Dieuchidas in rebus Megaricis aras inquit ideo appellatas fuiſſe, quæ ſunt inter Cnidā & Symam, quòd cum inter eos qui in Triopam impetū fecerunt, exorta eſſet ſeditio, poſt illius mortem, atq; domum ſecederent, cum Phorbanteq; manētes ueniſſent in Ialyſum, atq; illi qui erant cum Periergo, Camiridem occupaſſent, dictus eſt Periergus Phorbāti imprecatus, quo effectum eſt ut Inſulę Arę poſtea ſint dictæ. Cum Phorbas naufragium paſſus eſſet, unaq; cum illo Parthenia Phorbantis Periergiq; ſoror, in Ialyſum ad locum Schediam nominatū natarunt, quibus incidens Tamneus, qui forte in Schedio tunc uenabatur, eos domum duxit uelut hoſpitaturus, famulumq; miſit qui uxori nūciaret ut appararet res uictui neceſſarias, quòd hoſpites eſſet ducturus: at in domum ingreſſus ubi nihil uidit apparatum, ipſe frumētum in molendinum iniiciens atq; quæ hæc ſequuntur, molens, poſtea ipſos hoſpitatus eſt, quo quidē hoſpitio ita delectatus eſt Phorbas, ut

cum

cum in extremis laboraret, iusserit amicis ut iusta sibi per liberos fierẽt, qui mos in Phorbãtis sacrificijs nunc etiam seruatur, nam liberi sunt ij qui seruiunt, neq; ser uum quempiam accedere fas esse putatur. Sed ubi hæc sunt quęstiones à Vulpiano in medium prolatæ, quæ ad familiares spectant? agè iam dicamus & nos ea, quæ diu legimus ac nouimus in memoriam reuocãtes, inquit igitur Pherecrates in Syluestribus:

Tum non erat Manes facisúe cuipiam
Seruus, sed ipsas tunc opus fuit domi
Fecisse cuncta mane, postea cibos
Sumpsere uillæ personabant undique
Tundentibus molæ, Anaxandrides in Anchise
Non extat usquam ciuitas seruis bone.
Fortuna transfert huc & illuc corpora.
Multos uidebis esse nunc haud liberos,
Cras sunios, at tertio statim die
Vti foro: fortuna clauum singulis
Transmutat.

Posidonius Stoicus libro Historiarum decimo primo, multi inquit cum sui ipsorum domini esse nõ possint ob animi imbecillitatẽ, se in prudentiorũ dominorum seruitium exhibent, ut ab illis studium consequantur, quod spectat ad parandas res necessarias: atq; ipsi contrà illis tribuũt prout seruire possunt. Quo modo Mariandyni sese Heracleotis subiecerunt, promittentes se pro mercede semper esse seruituros, si sibi necessaria sup peditarent, stipulatione cauentes ne ullius eorum fieret uenditio extra regionem Heracleotarum, sed in ipsa solum propria regione. Idcirco Euphorion fortasse uersificator Doniferos appellauit Maryandinos:

Doniferi Reges dicuntur forte timentes.

Scribit Callistratus Aristophanius quòd Doniferos nominarunt

minarunt Maryandinos inuisum illud atque asperum ex famulis appellatione auferentes, quod Spartani fecerunt item in Helotibus, Thessali in Penestis, Cretenses Clarotib. Vocantes Cretēses famulos in ciuitate Chrysonetos, at in agris Amphaniotas, eos uerò qui sunt indigenæ, atq; in bello seruiunt, ex sorte Clarotas dicunt. Ephorus libro tertio Historiarū, Cretenses inquit Clarotas seruos appellant ab ea sorte, quæ fit eorum gratia. Sunt his quędam festa statuta in Cydonia quibus liberi ciuitatem nō ingrediuntur, sed serui rerum omnium sunt domini, atq; liberos flagris cędere possunt, si libeat, Sosicrates libro secundo rerum Creticarū commune inquit seruitium Mnœam Cretenses appellitare consueuerunt, priuatum uerò Phamiotam, atq; auolas ministros. his simillima scribit etiam Dosiadas quarto rerum Creticarum cum Thessali penestas uocent, non seruos quidem ex genere, at in bello captos. Theopompus Comicus uoce abusus inquit:

Heri penestæ squallor ipsa curia.

Philocrates rerum Thessalicarum lib. secundo, si modo legitima sunt eius cōmentaria penelas asserit Thessalęcetas etiā uocari. Archemachus tertio Euboicarū, ij inquit ex Bœotis, qui Arnæam coluerunt, qui non recesserūt in Bœotiam propter amorem regionis, se ipsos Thessalis in seruitutē dederunt ex stipulatione, ex quo neque se extra regionem recipient neq; occident, ipsiq; regionem illis colentes tributa persoluunt. Qui sic ex stipulatione manserunt, seq; ipsos dediderunt tunc Menestæ uocati sunt, ac nunc penestę, multi ditiores sunt suis ipsorum dominis. Euripides in Phrixo latrias eos ita uocat:

Latris penestis est meus priscæ domus.

Timæus Tauromenites libro Historiarum nono, non

erat ex patria inquit institutione apud Græcos antiquitus ut empta mancipia seruirent, qui ita scribit: Solent omnino Aristotelem reprehendere uelut ignarum consuetudinis Locrorũ, neq; enim per legem possidere licebat seruos aut seruas, uelut neq; Phocensibus pręterquã proximis temporibus. primã uerò eius Philomeli uxorem qui Delphos cepit, duæ seruæ uisæ sunt. Mnaso similiter Aristotelis socius calũnias passus est à Phocensibus, quoniã mille seruos habebat, quia tot ciuium necessarium alimentum occupasset: mos enim inualuit ut inter familiares qui iuniores sunt, seruiant seniorib. Plato lib. sexto Legum. Quæ ad seruos spectant omnino sunt grauia, nam inter Gręcos omnis ferè Lacedæmoniorum Helotia maximè affert delectationẽ, his quidem bene se habere dicẽtibus, his autem contra minorem Heraclitorum seruitus contentionem habere fortasse posset, quam Apuriandynorũ animi summissio, Thessalorumq; rursus genus Penesticũ: ad quæ omnia hisq; simillima, cum respicimus, quid nos facere oportet de seruorum possessione? nihil est enim syncerum aut bonum animi seruilis, neq; uiro prudenti bonum quippiam his credere conuenit; unde sapientissimus inquit poëtarum:

Dimidium rapuit uirtutis Iuppiter almum
Mortali, cui seruilem mox destinat esse.

Seruos malum esse prędium iam sæpius re ipsa demonstratum est, ubi Messeniorum frequẽtes fierent rebelliones, & ex ipsis ciuitatib. quę multos seruos unius idiomatis possidebant, quot mala inde proueniant, cõpertum est; quot labores inquam, ac incõmoda grauia uariorum furtorũ circa Italiam: ad quæ omnia cum quis respiciat, qui dubitare poterit, quid de his huiusmodi facere oporteat? duo igitur nobis consideranda relinquuntur,

quuntur, ne eiusdem sint patriæ qui nobis facile sunt seruituri, ac maximè sint inepti ad cogendas copias. nu trire eos rectè cõuenit, neq; illorum causa solorum: ac magis quàm se ipsos honorare minimeq; iniuria, affice re. seruos iustè castigare oportet, neq; uelut liberos mul tis nugis admonere. sed oportet eum sermonem qui fit ad seruum, totum esse ueluti mãdatum, neq; ullo prorsus pacto cum seruis maribus aut feminis iocari, quod facere delectantur nonnulli cum seruis insulsè admodum nugantes, quo efficitur ut ijs uitam difficiliorem efficiant, dum à dominis huiusmodi possidentur, sibi uerò ipsis dum præsunt. Primos inter Græcos Chios noui seruis emptis usos fuisse, uelut Theopõpus testatur lib. Historiarũ. 17. primi Chij inter Græcos post Thessalos ac Lacedæmonios seruis usi sunt, non tamẽ eodem modo quo illi possidentes. Nam Thessali & Lacedæmonij seruos ex Græcis cõparasse uidentur, qui prius regionem incolebant, quã illi nunc possident, Achiuorum: Thessali uerò Perrhæborũ ac Magnetũ. Atq; in seruitiũ redactos isti quidẽ Helotes, illi autem Penæstas nuncuparunt. At Chij seruos habent barbaros eorum honorem pessundantes, sic enim scriptũ reliquit Theopompus. ego uero numen idcirco Chijs iratum fuisse putarem, quandoquidẽ sequẽtibus temporibus à seruis debellati fuerunt, hæc igitur de illis scripsit Nymphodorus in Asiæ nauigatione, Chiorum serui ab ipsis dominis aufugientes in montes, sublimioraq; loca conscenderunt uillasq; ipsorum deuastantes multi simul coacti sunt. est enim ipsa insula aspera, multisq; arboribus referta. Paulò ante nostra tempora famulum quendam narrant ipsi Chij profugisse, atq; in ipsis montibus habitasse, qui cum esset bellicosus animoq; uirili, fugitiuorum seruorũ Dux ac Imperator declaratus erat, non

aliter

aliter atq; reges solẽt exercitus. cum sępius postea Chij copias in eum eduxissent, nihilq; facere possent, ubi eos Primacus (sic enim seruus hic nominabatur) frustrà interimi conspexit, sic ad illos locutus est; nunquã uiri Chij domini molestia quæ à seruis nobis infertur cessabit, qui enim potest, cum ex oraculi responso ita sit: sed si me audiueritis, nosq; quiescere patiemini, ego uobis multorum bonorũ ero auctor. Cum igitur fœdus Chij cum eo composuissent, induciasq; per spatiũ quoddam fecissent, mensuras, pondera, ac sigillum propriũ fecit, quæ Chijs ostentans, capiã his mensuris ac ponderibus cum ab aliquo uestrũ capiam inquit, atq; cum idonea, quæq; sufficiant cepero, hoc sigillo pretio insignita relinquam. seruorũ autem uestrum fugientiũ causas diju dicabo, si intolerabile quid perpessi uidebuntur quare aufugerint, eos mecum retinebo, si nihil iustum comprendero, eos rursus dominis restituã. Cum reliqui serui Chios prõptè conditionẽ complexos esse cognouissent, multò minus aufugiebant, timẽtes illius iudiciũ. Qui uerò fugitiui erant cum illo, multò magis illum timebant quàm suos dominos, omniaq; illi quæ conueniebant ueluti exercitus imperatori obedientes ministrabant. Castigabat eos qui minus ordinatè quid faceret, neq; ullum aut agrũ prędari, aut iniustũ aliud agere patiebatur, sine ipsius Imperio. Capiebat in festis ex agris incedens uinum uictimasq; ac quæcunq; domini darent. Si quem uerò sibi insidiantem, uel fraudes subtendentem sensisset, continuò puniebat. Edictum emisit postea ciuitas per pręconem se multos nummos ei daturam, qui aut illum comprenderet, aut caput eius afferret. Hic Primacus factus iam senior amasiũ suum in locũ quendã cõuocauit, atq; hęc ita locutus est: quãdo ego te semper maximè omniũ amaui, atq; tu mihi filius

ἀτακτοῦντας, In scripto ἀπατοῦντας.

filius es in ipso ætatis flore, quid igitur? oportet te uirũ bonum esse, & strenuum. Nam quando Chiorum ciuitas multos nummos libertatemq́; promittit ei, qui me occiderit, oportet te meum caput ad Chios afferre, atq; cum nũmos à ciuitate acceperis, feliciter uiuere. Cum reluctaretur adolescentulus, ei tandem persuasit ut hoc faciat, qui caput auferens promissam per præconem pecuniam à ciuitate Chiorum accepit, fugitiuiq́; corpore sepulturæ dato in patriã deinde rediuit. Postea Chij rursus à seruis iniuria affecti, deprædationesq́: passi mãsuetudinis illius mortui recordati Heroicam statuam illi in regione erexerũt, ac benigni Herois nominarunt. Cui nunc etiam fugitiui primitias omniũ rerum offerunt quas capiunt. Referunt hunc etiam compluribus Chiorum per somnum apparuisse, seruorumq́; insidias significasse. Quibus uerò apparuit hunc in locum ubi illius simulachrum est erectum uenientes sacrificant. Hæc inscripta reliquit Nymphodorus. In multis uerò exemplaribus ipsum nomine uocatũ non inueni. Nullum autem nostrũ ignorare arbitror, neq; id quod Herodotus scripsit de Panionio Chio, quæq́; ille perpessus sit, cum liberorum puerorũ fecerit sectiones. Nicolaus Peripateticus Posidoniusq́; Stoicus referũt in suis Historijs Chios à Mithridate Capadoce factos captiuos, suis seruis cunctos datos fuisse, ut in Cholcorum terram migrarent. Sic uerè numen ipsis succensuisse apparuit, qui primi mãcipijs emptis usi sunt, cũ prius multi in ipsis ministerijs ipsi operarentur. Factũ est aliquando inde prouerbium, Chius dominum emit, quo usus est Eupolis in Amicis. Athenienses autẽ seruorũ etiam fortunæ occurrẽtes, lege sanxerunt ut seruorum etiam iniuriæ audirentur & accusationes. Idcirco Hyperides Rethor in oratione contra Mantitheum iniuriarũ uerberumq́;

berumq; actionem inquit non solum liberis concesserunt, uerum etiam seruis, siquis eorum corpora iniuria afficiat. statuerunt enim actiones in iniuria afficientem. His similia scripsit Lycurgus in prima oratione cõtra Lycophronem, ac Demosthenes contra Midiã. Malacus in Siphniorum terminis Samiorum seruos narrat Ephesum incoluisse cum mille essent numero, qui prius in montem, qui est in insula secedẽtes, multa damna Samijs intulerunt, postea anno sexto Samij fœdera cum seruis ex uaticinio ciuili consensu percusserunt, multiq; ex insula nauigantes Ephesum habitarunt, ex quibus nati sunt Ephesij. At Chrysippus seruum à famulo differre inquit, ita scribens libro secundo Concordiæ; Quod libertus etiam sit seruus, at famulus nondum à possessione dimissus. famulus est enim inquit seruus possessioni qui subiacet. Dicuntur serui, ut ait Clitarchus in linguis, serui, famuli, sequaces, ministri, exactores, fures, obsequentes. Amerias seruos ait uocari Hercitas, famulos in agris. Hermon in linguis Cretensibus seruos nobiles Mnotas appellat: Seleucus Azos seruos ac seruas. At seruam Apophrasen ac Balizan, Sindronem uerò seruum. Amphipolum ancillam circa dominam, at propolum ante dominã uersantem. Proxenus libro secũdo Reipublicæ Laconicę ancillas inquit, Chalcidas uocari apud Lacedæmonios. Ion uerò Chius in Laërte seruum dixit de familiari. Hei mihi familiaris domum celer claudito, nequis uir intret. Achęus in Omphale, ubi narrat de Satyro, eum & bonum seruis, & bonum familiaribus dicit. Propriè inquiens, quod & seruis & familiaribus erat utilis. Quòd autem familiaris is est, qui in domo uersatur, uel etiam si sit liber, patet. Antiqui uerò comœdiarum poẽtæ de antiquorum uitę ratione differentes, apertè significarunt nullũ

προπορευομένην legendũ

Ee fuisse

fuisse antiquitus seruorum usum. Cratinus in Plutis, quibus Rex erat Saturnus antiquitus, quo tempore panibus pro talis ludendo utebantur, placentæq; in palæstris grandia præmia ponebantur, oliuis glebulisq; ornatæ. Crates in feris:

Nec ullus inde possidebit seruulam
Seruumue, sed senex uir ipse seruiet
Sibi: profectò? perge, ego nam cuncta agam.
Accedit ipsis singulis quod uasculis,
Cum quis uocat, ponam? parato mensa te
Mox ipsa, tu uorato saccule. at calix
Effunde. ubi est calix lauet ut se plurimùm?
Ascende tu placenta. betas ollula
Capiat, ueni piscis: sed altera haud satis
Sum parte coctus, ergo te conuertito.
Fundas tibi quid pingue.

Postea contrariū sermonē huic sumens, hęc ita scripsit,

Sed hoc opponito,
Meis lauacra ducam ego calentia
Rursus prius, uelut in columnis per leue
Pœonium in mari, fluat quo singulis
In balnei solium, ferantq; contine
Lymphas, alabastrum postea ueniet statim,
Vnguenta sponte, sponga, mox & calcei.

At multò melius his Teleclides in Amphictyonibus:

Dicam igitur uitā quam prius mortalibus præbui.
Pax erat ante omnia, uelut aqua in manus.
Terra non ferebat timores, aut morbos, sed sponte
sua erant necessaria.
Vino fluebāt torrētes, placērę, cū panib. pugnabāt
Circa hora hominum orantes comedi,
Si candidissimas cuperent. pisces domum euntes,
Se ipsos coquentes iacebant in mensis.

Iuris

Iuris fluuius fluebat apud lectũ carnes calidas con
uoluens.
Hypotrimmatum riui uolentibus hæc aderant.
Ita ut possent abundè turundas aut nardum teneram edere.
In peluibus & cibi anapæsti cõdimentis conspersi.
Cocti turdi cum ametiscis in os uolabant.
Placentarum ad hostium expectantium circa maxillas clamor insurgebat.
Frustis uuluæ & placentæ pueri talis ludebant.
Viri pingues erant tunc, magnusq; usus Gigantũ.

Si tẽpora nobis huiusmodi cõtigissent ô socij nũquid per Cererẽ opus esset etiã seruis? sed cum uos antiqui rebus agendis ipsos assuescere uoluerint, instruebant uerborum suauitate capiẽtes. Ego postea quàm, ueluti lampadem maximè admirando Cratino cõcutiente, prædicta carmina, quemadmodum posteri imitati sunt ac expoliuerunt, cognoui, actuum ipsorum ordine, uelut præcipiebatur, usus sum. ac nisi uobis sim molestus, Cynicorum nec minima quidem est mihi cura, ea ex ordine recẽsebo, quę dicta sunt ab alijs poëtis, quorum quidem unus est Atticissimus Pherecrates, qui ita scribit in uersantibus circa metalla:

Pluto simul confusa erant illa omnia,
In omnibus prorsus bonis perfectaq;.
Plena & farina, & iuris atri flumina,
Fluxere per loca arcta murmurantia, πομφολυγοῦντις.
Ob concauos panes, calentesq; insuper.
Facillimè uel sponte pinguis curreret
In ora mortui cibus coactus haud.
Lucanicę, & tuceta bullientia
Loco ostrearum sparsa erant per flumina,
Piscesq; conditi natabant undique

Suaui parati iure, simplici haud modo.
Laterum caro coniuncta toti tibiæ
In lancibus stabat, simulq; uiscera,
Boumq; uentres suauiter uaporibus
Bonis olentes, tum suis flauum latus
Mollissimum iacebat in amylis: erat
Et alica lacte lota uasis æreis.
Me perdis, hei mihi morata nunc quoque hic,
Præstaret ut licet innatare tartarum.
Quid postea dices? reliqua si me audias,
Turdi uolabant ora circum, qui bene
Conditi erant, coctiq; mirè, supplices
Edi rogabant pulchra per papauera,
Myrtosq; fusi. mala pendebant super
Caput decora maximè, nec arbore
Producta, nullo uel retenta germine.
Togis puellæ in bombycinis aptè ibi
Aetate florentes, rosisq; pluribus
Comptæ meri plenos calices Antosmij
Dabant nigri portare mox uolentibus.
Quorum bibat siquid uir, aut edat, statim
Cibo comeso nascitur rursus duplex.

Scribit etiam in Persis:

Quis est aratri nunc quoque, aut usus iugi?
Vel falcis, impressoris, atque seminis,
Vallisue, sponte quando currunt flumina
Cunctis triuijs, quæ condimenta pinguia
Habent, nigrumq; ius? placentis murmurant
Riui superfluitantibus inde Achilleis.
Ex fontibus Pluti, petentibus capi.
Ac Iuppiter mero pluens ex fictili
Inundat, ametiscis, simulq; nastulis,
Fabaq; lixa, caseoq; plurimo

Circum

Circumuolutis defluunt è tegulis
Riui racemorum. speciem papauerum,
Ac liliorum habentibus, frutices, ferunt
In montibus pro frondibus hædi uiscera.
Multa tenella pullulant loligine.

Quid autẽ opus est his elegantissimi Aristophanis uerba adiungere ex coquentibus in sartagine, omnes enim iuxta Acharnenses pleni estis ipso. Cum Metagenis uerba ex Thuriopersis cõmemorauero, sermonem finiam. Ac diu ualere iubebo sirenibus Nicophõtis: in quibus ita scriptum inuenitur.

Ningat farinis, panibus spargat, pluat
Lixis fabis, ius per uias uoluatur, &
Placenta: carniq; imperet se uescier.

Huiusmodi sunt ea etiam Metagenis:

Placenta fertur magna Crathi flumine
Sua subacta sponte. flumen alterum
Deuoluit undas carnium cum nastulis,
Sybaris uocatus: batides coctas simul.
Loligines hinc parua uoluunt flumina,
Coctosq; phagros, & locustas. alterum
Condita salsa, cum quibus bellaria
Sartaginis, pericomma, farcimen simul,
In ora sponte quæ fluebant omnia.
Ac ad pedes amylum ruebat circulo.

Nec mę sanè præterit quod Thuriopersæ, Nicophõtisq; actus rudes sunt, quare ultimo loco de his mentionem feci. Cum hæc Democritus clarè ac diligenter percurreret, laudarunt omnes conuiuæ. Tunc ait Cynulcus, non insuauiter Democritus conuiuium mihi præbuit uiri conuiuę ualde famescenti, cum fluuios nectaris ac Ambrosiæ prodiderit, quibus animum irrigatus, iam factus sum pinguis cum sermones solos gustauerim.

 Quare

Quare cessantes, aliquãdo ab hac garrulitate, ut inquit Pœanius rhetor ea aggrediamur, quæ neq; robur in nobis operantur, neq; tamen patiuntur nos mori. Nam in uacuo uentre nullus est bonorum desiderium. Famescentibus siquidem amara est Venus, ut inquit Achęus in Athone Satyrico: è quo sapiens Euripides cepit, in repletione Venus, in famescẽtibus nequaquam. cui Vlpianus semper ferè contradicens ait:

Plenum est oleribus forum, ac panibus.

Tu uerò Canis semper famescis, neq; nos pateris copiosos doctosq; sermones capere, uel haurire potius, nanq; animi nutrimentum est pulcher sermo. Simulq; ad domesticum conuersus Leuce inquit, siqua habes purgamẽta panium dato Canibus. Cui Cynulcus, siquidem ad audiendos sermones uocatus essem, scio me foro plę no huc accessisse. Sic enim ex sapientibus quidam demonstrationum tempus appellat: quem uulgus postea Plethagoram idcirco nominauit. Quare si loti rationes cœnamus, parua symbola pono, dum audio ut ait Menander. Quare tibi concedo helluo ut cibo huiusmodi te expleas. Nam famelico uiro placenta auro preciosior est ac ebore, iuxta circulum Achæi Eretriẽsis. Atq; cum hęc diceret erat discessurus, nisi conuersus piscium copiam, aliorumq; uariorum obsoniorum apparatũ conspexisset: tum manu puluinar percutiens exclamauit:

Perfer pauperies iam lætè uana loquentes,
Iniucunda fames domitat te, & copia multa
Obsonij.

Ego enim iam non dithyrambos solùm profero ob inopiã, iuxta Socratẽ, uerumetiã carmina. res uerè quæ ad famem spectet carminum decantatio. nam secundũ Amipsiã ô Lareſi qui de te uaticinatus ait in funda:

Est diuitum nullus tibi similis, ita

Vel

Vel lautus, ut sorbere ius bonum uelit,
Miraculum cerno profectò maximum,
Extrema circum multa genera piscium
Ludentia. gobios, sparos, & passeres,
Erythynos, & mugiles, & scorpios,
Percas, asellos, & cephalos, & sepias,
Aulopias, triglas, melanuros, eledonas,
Heniochus ait in Curioso.

Oportet autē me & iuxta Metagenē comicū dicentem:

Vna auis egregia est pro cœna sumere bellum
Perpeti.

Illo postea tacente inquit Massurius: sed quando pars quędam sermonis ad seruorum considerationem spectantis deficit, aliquid & ipse conferá amori cum perdocto, mihiq; amicissimo Democrito. Philippus Theagellensis in commentario de Caribus ac Lelegibus, ubi Lacedæmoniorū Holotes Thessalorumq; Penestas connumerauit, Cares asserit Lelegibus usos esse uelut domesticis & antiquitus, & nūc etiam. Phylarchus libro sexto Historiarum Byzantios inquit Bithynorum esse dominos, ueluti Helotum Lacedęmonios. De uocatis autem Epeunactis apud Lacedęmonios (hi etiam sunt serui) sic manifestè declarat Theopompus in trigesima secunda Historia, cum multi ex Lacedęmonijs in bello contra Messenios occubuissent, qui circumuenti fuerant, cauentes ne hostibus pauci uiderentur, aliquot ex Helotis in singulos mortuorum lectos accedere iusserunt, quos postea ciues facientes appellarunt Epeunactos, quoniam in mortuorum lectulos essent iussi. Idem rursus scribit trigesimo tertio Historiarum seruos quosdam Catanacophoros apud Sicyonios uocari, qui Epeunactis sunt simillimi. nec ab his aliena sunt ea, quę scribent etiam Menæchmus in rebus Sicyonijs,

seruos quosdam Catanacophoros dictos fuisse Epeunactis similes. Theopompus præterea secundo rerum Philippicarum Arcades inquit treceta Prospelatarum millia sicut Helotum habuisse. Mothaces apud Lacedæmonios dicti liberi quidem, at non Lacedęmonij, omnisq; disciplinę participes fiunt. Ex his fuisse aiunt Lysandrum, qui Atheniēses bello nauali superauit, quem ciuem postea fecerunt, ob strenuitatem. Myron Prianeus libro secundo rerum Messenicarum sępius inquit Lacedæmonij seruos in libertatem restituerunt, quorum alios Aphetas, alios Adespotas, alios uocabāt Eryćteras. Sunt & qui dicerentur Desposianactæ, quos in classes eligebant. Alios appellabant Neodamodes, qui diuersi erant ab Helotum genere. Theopompus libro septimo rerum Græcarū, ubi narrat quòd Helotes Eleatæ etiam dicerentur, ita scribit, Helotum genus crudele est prorsus & asperum, qui iamdiu à Spartanis in seruitutem sunt redacti, quorum alij sunt ex Messena profecti, alij quia Helos uocatam ciuitatem prius habitârunt, Eleatæ sunt dicti, quamuis Timęus Tauromenites sui ipsius oblitus, quem Polybius Megalopolitanus libro duodecimo Historiarū carpit, non fuisse Gręcorum consuetudinem dicat, seruos habere: Sic ipse refert Epitimæus, quo nomine ipsum appellat Istrus Callimachius in his, quæ contra illum scripsit: ubi narrat quemadmodum Mnason Phocēsis plures seruos, quam mille possidebat. Libro etiam tertio Historiarum inquit Epitimæus ita Corinthiorum ciuitatem floruisse, ut sex seruorum Myriades ac quadraginta possideret: propter quos existimo oraculum eos Chænicometras appellasse. At Ctesicles tertio Chronicorum decima Olympiade ultra centesimam, descriptionem factam fuisse asserit Athenis à Demetrio Phalereo quot essent

illi,

illi, qui regionem Atticam habitatent, ac Atheniẽsium uiginti, & unum millia fuisse reperta: inquilinorum decem millia, seruorum quadringenta millia: Nicias uerò Nicerati, uelut inquit elegans Xenophon in libro de Redditibus, cum mille seruos possideret, eos Sosiæ Thraci in mercedem ad argenti fodinam dabat, qua ex re singuli obolum singulis diebus persoluebant. Aristo teles in Repub. Aeginetarum, apud hos etiam quadraginta & septem Myriades seruorum fuisse narrat. Agatharchides Cnidius trigesimo octauo rerum Europicarum, Dardanes seruos inquit possedisse, hunc quidem mille, hunc uerò plures: quorum singuli pacis tempore agriculturam exercebant, ijdemque belligerantes lanceas ferebant, suumq; dominum ducem declarabant. his occurrens Larẽsius, ait: sed ex Romanis singuli, quæ optimè nosti ô bone Masuri, multos domesticos possident: nam & decem, & uiginti millia, uel plures etiam, nonnulli habuerunt. At non in quæstibus, sicut Græcorum ditissimus Nicias. At complures ex Romanis plurimos præcedentes habent seruos, non autem sicut Atticæ Myriades uinctę metalla operãtur. Idcirco Possidonius, cuius frequens fit mentio à philosopho, ipsos defecisse à dominis narrat, atque omnes metallorum custodes interemisse, arcemque Sunij occupasse, ac diu deuastasse Atticam regionem. Erat autem id tempus, quo secunda seruorũ rebellio facta fuit in Sicilia. multæq; & alię rebelliones fuerunt, in quibus mortuæ sunt plures quàm centum seruorum Myriades; atque de bellis seruilibus commentarium extat à Cœlio rhetore ex pulchro littore editum. Spartacus etiam gladiator ex Capua Italię ciuitate aufugiens per Atticæ regionis fines, multasq; seruorum copias ad rebellionem uocans, qui & ipse seruus erat, ex genere Thracum, exiguo tem-

poris ſpatio totam Italiam percurrit, multisq; ſeruis ad eum quotidie confluētibus, niſi ocubuiſſet in acie cōtra Licinium Craſſum, non mediocrem ſudorem noſtratibus præbuiſſet, ſicut Eunus in Sicilia.

Romanorum Encomium. Cap. VIII.

TEmperantes erant Romani, atq; omnino optimi: ſiquidem Scipio cognomento Aphricanus à Senatu miſſus, ut res, imperiaq; totius orbis componeret, ut darentur ad quos meritò pertinebant, quinq; domeſticos tantum ſecum adduxit, uelut teſtatur Polybius, ac Poſidonius: ac uno mortuo in itinere, domum ſcripſit ut alius ſibi in illius locum mitteretur. Iulius autem Cæſar, qui primus omniū hominū in inſulas Britannicas cum mille ſcaphis penetrauit, tres domeſticos omnino ſecū adduxit, uelut Cotas eſt autor, qui tunc ſecundum locum in caſtris obtinebat, in commentario ſuo de Romanorum republica, quod patrio noſtro idiomate eſt ſcriptum. Sed non Smyndyrides Sybarita huiuſmodi erat ô Græci, qui ad nuptias Agoraſtes filiæ Cliſthenis accedens, ob uoluptatē ac delitias mille domeſticos ſecū adduxit; piſcatores, aucupes, & coquos. Hic etiam uir cum uellet demōſtrare quam feliciter ageret ſe neq; orientem, neq; occidentem ſolem intra ſpatium uiginti annorū uidiſſe, dictitabat, quod magnum & admirabile felicitatis argumētū arbitrabatur, uelut Chamæleō Pōticus narrabat in libro de Voluptate, qui liber dicitur etiam Theophraſti. hic, ut rationi conſentaneū eſt, mane dormiebat, tardeq; expergiſcebatur, ex utraq; parte infelix. Melius autem Heſtiæus Pōticus gloriabatur, ſe nūquam orienttem aut occidentem ſolem uidiſſe, quia ſemper diſciplinæ eſſet intētus; ſicut Nicias

teſtatur

testatur in successionibus. Quid igitur? an non habuit Scipio domesticos, & Cæsar? habuerũt quidẽ, sed patrias leges obseruarunt, temperateq; uixerunt Reipub. cõsuetudinem seruantes: est enim uirorũ prudentiũ, in antiquis iam insistere studijs, quibus militantes alios subuerterunt: simul à mancipijs siquid utile, pulchrumq; sit apud illos, ad imitationem capere, quod Romani antiquitus facere solebant. Nam patrijs studijs seruatis, si quas reliquias optimę exercitationis inuenirent, eas à captiuis transferebãt, res minus probãdas illis interim relinquẽtes, ut in eorum recuperationem, quę acceperunt, nunquam accedere possint. à Gręcis igitur machinas, instrumentaqúe expugnandis urbibus apta, discentes, his superiores fuerunt, ac Phœnices bello nauali deuicerunt, qui primi res nauticas inuenerant. Ceperunt à Tyrrhenis phalangas, atq. in pugnas constituere sicuti à Samnitis didicerunt. gæsorũ usum ab Iberis, ac alia ab alijs capientes, ea melius usi sunt, omnibusq; in rebus Lacedæmoniorũ remp. imitantes, melius quàm ij obseruarũt. Nũc uerò cum utiliũ electionẽ fecerint, ad contraria deferuntur, malaqúe studia. erant enim patria illis, ut inquit Posidonius, temperãtia, frugalisq; diæta, atq; aliorum quæcunq; possidemus, tenuis, minimeq; superuacaneus usus. Religio præterea deorum admirabilis, iustitia multũq; studiũ ne in quẽpiã iniurias conferrent, unà cum summa agriculturæ diligẽtia. Hæc licet ex patrijs sacrificijs, quæ peragimus, intueri, uijs enim incedimus ordinatis, ac diffinitis, ordinata sacrificamus & precamur supplicationibus: atque inter sacra tenuia frugaliaqúe hęc facimus: neque plura quã natura ipsa postulat, induimus, aut circũ corpora habem⁹, secedẽtesq; uestes habemus, calciamẽtaq; frugalia, tum pileos capiti imponimus uillosos

ex ouium pellibus, fictiliaq;, aut eræa portamus supellectilia, in quibus cibum, potumq; capimus minime exquisitè: absurdum existimantes si dijs more patrio offeramus, nobis impensas suppeditaremus ex peregrina cõsuetudine. Nam eorum quæ in nos absumuntur, usum metiri consueuimus, quę uerò in Deos, primitiæ sunt quædam. Mutius Sceuola tertius Romę Fanniã legem seruauit, tum lautus Cęcilius Tubero, & Rutilius Rufus, qui patriam historiam scripsit: iubebat enim lex ne plures tribus externis exciperentur, id quinquies tantũ facere licebat singulis mensibus. Prohibebantur obsoniũ pluris emere, duabus drachmis, cum dimidio. Atque carnis fumigatę quindecim talenta in annum absumere concessit, tum quęcunq; olera fert tellus. Cum tenuis esset uictus, propterea quòd leges non seruantes, immoderateq; uiuentes, uenalium pretium augebant, ad liberaliorem uitam legitimè sunt conuersi: nam Tubero ab agricolis suis aues emebat, drachma singulas. Rutilius triobolo obsonij minã à sui ipsius seruis piscatoribus, atque imprimis uocati Thuriani, quę pars est canis marini, sic appellata. Mutius uerò ab ijs, in quos beneficia contulerat, emens, ad eundem formam precium deduxit. Ex tot igitur hominum millibus isti soli leges sacrosanctas obseruarunt, neque donum ullum uel minimum capiebant: qui tamen alijs magna, tum amicis ad disciplinã proficiscentibus tribuebant: Nam Stoica dogmata amplexabantur. huius magnificentiæ quæ nunc uiget, primus dux extitit, atque introductor Lucullus, qui Mithridatem bello nauali superauit, sicut narrat Nicolaus Peripateticus. Hic enim Romam profectus, post Mithridatis expugnationẽ, Tigranisque Armenij, ac triumphans, rationemq; reddens rei bellicæ, ex antiqua temperantia in magnificam sumptuosamq;

ſamq́; diætam ſe conuertit, primusq́; delitias Romanis introduxit, cum duorum regum prædictorum opulentiam cepiſſet. At Cato ille grauiter ferebat, clamatque, ſicut teſtatur Polybius libro trigenteſimo primo Hiſtoriarum, quoniam peregrinas delitias in Romam quidam introduxiſſent, qui fictile Ponticorum Salſamentorum trecẽtis drachmis emiſſent, pueroſq́; formoſos, cum id exuperaret agrorum precium. Sic prius paucis erant contenti Italiæ coloni, non ut noſtris quoq; temporibus, uelut ait Poſidonius. Valdè etiam opulẽti pueros huic uitę aſſuefaciebant, aquam quidem bibebant, ac quodcunque ſe obtulerat, comedebant. Sæpius, inquit, mater aut pater filiũ interrogabat, num pyra Syluestria, an nuces uellet cœnare, quorum aliquod edẽs, contẽtus erat, ac dormiebat. At nunc nullus eſt eorum qui uel mediocriter ſint diuites, ut ait Theopompus in primo Rerum Philippicarum, qui non magnificentiſſimam menſam paret, coquoſq́; habebat, ac alium cultum, plurimum, pluſq́; in ſingulos dies non abſumat, quàm ſolebat antea in feſta, & ſacrificia. Sed quoniam ſatis magnitudinis ea, quæ narrata ſunt, obtinuerunt, hic iam ſermonem conquieſcere faciamus.

ATHENAEI DIPNOSOPHISTARVM LIBER SEPTIMVS.

NATALE DE COMITIBVS VEneto interprete.

De Fagesijs & Lagenoforia festis, de obsonio. Cap. I.

QVVM absoluta iam esset cœna, Fagesiorum festum existimantes Cynici absolutum esse, omnium maximè lætabantur: tunc ait Cynulcus, donec nos cœnamus ô Vlpiane, quandoquidem sermonum etiam conuiuium exhibetur, à te peto quis de Fagesijs festis meminerit, ac apud quem reperitur Fagesiposia festum. Qui dubitans, puerosq; continere fercula, quæ circumferebantur, iussit. Cum iam esset uesper, nõ ego etiam circũferor sapientissime, quare tempus est, ut dicas, quò suauius postea cœnes. Tunc is ait, si gratias es habiturus cum didiceris, dicam: quo affirmante, incepit; Clearchus Solensis Aristotelis discipulus sic dixit libro primo, (nam dictionem memoria teneo, quia ualde mihi est amica) Fagesia, quod festum à quibusdam Fagesoposia uocatur.

tur. Defecit autem uelut Cantorum festum, quod agebatur tempore festi Dionysiaci; in quo singuli accedentes, ueluti prēmium, dijs cantilenas persoluebant. Hæc dixit Clearchus; quòd si minus credis amice, cum librū habeam, eum tibi concedam, ex quo multa cum didiceris, quæstionibus abundabis. Nam & Calliā Atheniensem Grammaticum tragœdiam composuisse narrat, ex qua Euripides carmina ac dispositionem in Medea fecerit, Sophoclesq́; Aedipodem. Admirantibus omnibus Cynulci facilitatem ingenij, eodem pacto inquit Plutarchus festum quoddam in Alexandria patria mea est, quod Lagenoforia celebrabatur, de quo Eratosthenes meminit in cōmentario Arsinoe inscripto, scribit autē in hunc modum; constituente Ptolemæo festum, uariorumq́; sacrorum generea, quæq́; maximè ad Dionysium pertinerent, interrogauit Arsinoe ramos oliuę ferentē, quem ageret diem, & quod nam esset id festum: qui cum respondisset Lagenoforia uocatur, quæque in ipsos circunferuntur: Cœnātes enim in lectulis decumbunt, ac ex domo lagenam quisque secum ferentes ex ea bibunt. Postea quàm hic abiuit, illa in nos aspiciens, squalide inquit profectò sunt hi congressus, necesse est enim cum ingens confluat, diuersaque multitudo, ut conuiuium fiat immundum, rerumque minus (ut par est) ordo appositarum. Si genus festi placuisset, nullum negotium, aut non certè molestum fuisset reginæ, hæc ipsa prēparasse, uelut solet in Chius, omnes enim priuatum cōuiuium faciunt, atque hæc suppeditat illis, qui eos conuocauit. Quidam ex præsentibus grammatici in cœnæ apparatum aspiciens, inquit, an postea cœnabimus tantas cœnas per noctem, uelut elegans ait Aristophanes in Eolosicone? quasi per totam noctem; sic etiam se habet illud Homericum.

Ille

Ille inter pecudes aderat prostratus in antro:
Ipsius magnitudinem declarans. Cui Daphnus inquit medicus, utiliores sunt amicissime cuiuis corpori cœnæ nocturnæ, nam lunæ Sydus cum facile corumpat, digestionibus nutrimenti maximè conuenit: idcirco uictimæ quæ noctu mactantur facilius corrumpuntur, ueluti ligna ad lunam cæsa, fructuumq; bona pars ad lunã maturescit. Cum multi uarijq; essent appositi sem perq; apponerentur pisces magnitudine, uarietateq; differentes, inquit Myrtilus, aptè quidem, ac merito uiri amici omnia obsonia uocata, ob excellentiam gustus piscis superauit, solusq; legitimè obtinuit ut sic diceretur, ab ijs qui huius cibi mira uoluptate capiuntur. Nam obsoniuoros dicimus non quærentes carnes bouinas, sicuti faciebat Hercules, qui cum bouinis carnibus ficus uirides comedebat, neq; ficuum cupidum, qualis erat Plato philosophus, uelut ait Phanocritus in Eudoxo, qui narrat quòd Archesilaus erat uuæ cupidus: sed eos ita appellamus qui in piscium foro uersantur. Pomorum studiosi fuerunt, Philippus Macedo: filiusq; eius Alexander, ut Dorotheus ait libro sexto Historiarũ de ipso Alexandro. Chares autem Mitylenæus narrat quemadmodum cum Alexander in Babylonia regione magnam pomorum copiam inuenisset, iussit omnia nauigia his impleri, ac pomorum postea certamen constituit, ut sua ue foret spectaculum. nec tamen me preterit quòd uocatur obsoniũ quicquid esui per ignem paramus, siue sit elixum, siue ab Assando sit nominatum.

De hello pisce. *Cap. II.*

CVm multi sunt pisces, quibus singulis anni partibus uescimur maximè admirande Timocrates, nam

nam iuxta Sophoclem, Chorus mutorum piſcium per ſtrepit, turbatq́; caudis non quidem dominam, ſed ollas. ac ſecundum Achęi ſortes, multa turba marini circuli ſtrepens, marina ſpeculatio polluentis maris tranquillitatem foribus. Tibi autem ſingula, quę dixerunt Dipnoſophiſtæ de ſingulis, commemorabo, omnes ſiquidem ſymbolū ex libris in ipſos piſces contulerunt, quorum nomina tamen ob multitudinem prætermittam. cuicunq; licet piſces ueros emere, eorumq́; obſonio frui, raphanos tamen appetit, inſanit, ait Amphis in Leucade. Sed ut facilius tibi ſuppetant quę dicentur, nomina ipſa ex literarum ſerie recenſebo. Cum Sophocles in Aiace flagellifero piſces hellos dixiſſet:

Immiſit Hellis piſcibus interitum.

Percunctatus eſt quidam an ullus ante ipſum eo nomine ſit uſus: ad quem ait Zoilus, Ego cum non ſim obſonij uoraciſſimus: ſic enim Xenophon in memorabilibus nominauit, ita ſcribens, Voraciſſimus obſonij ac molliſſimus eſt: noui quòd is qui Titanum pugnam narrat, ſiue Eumelus fuit Corinthius, ſiue Arctinus, ſiue quo nomine mauult appellari, ita dixit lib. ſecūdo:

Helli hic aurati piſces cernuntur, in ipſa
Qui nantes ludunt diuinas ſæpe per undas.

Gaudebat Sophocles circulari carmine, ita ut totos actus fabulam ſecutus, ita fecerit.

De amijs & uoluptate. Cap. III.

AMijs poſtea appoſitis, ſubiunxit quidam ex pręſentibus, has ſcribit Ariſtoteles Branchias habere tectas, dētesq́; ſerratos, gregalesq́; eſſe & carniuoras, fel, ac ſplenem habere eiuſdem longitudinis cum inteſtino. Eſt etiam uulgatum quòd ubi à piſcatoribus capiuntur fu

niculum abrodentes diffugiunt. meminit de illis Archippus in piscibus his uerbis, ubi nosti amias crassas? Epicharmus in Sirenib. Mane ab aurora apuas ex igne comedimus rotundas, ac porcellos, carnes assatas, polypos, quibuscũ uinum dulce bibimus, heu me miserum ad sepulchrũ me uocans, mala dicit, prçter triglas: tum duæ amiç mediç appósitç palumbiq; tanti aderant, & scorpij. Has amias inquit Aristoteles Etymologiã reddens à coëundo nominatas esse, quia cum similibus associãtur: est enim gregale animal. Hicesius autem in libris de Materia, eas & bonum succum habere asserit, & esse teneras, atque ad excernendum mediocriter sese habere, minusq; nutrire. Ingeniosus obsoniorum scriptor Archestratus in Gastrologia (sic enim inscribi dixit Lycophron in libris de Comœdia) uelut Cleostrati Tenedij Gastronomiam, sic scripsit de amia,

Ast amiæ autumno cum Pleias mergitur undis,
Cura sit omnino quç nunc tibi carmine narro.
Ne te perturbent, nec talia noscere cures.
Si cupis hoc etiam nosse ò gratissime Mosce
Qua ratione amiam possis condire decenter,
In folijs ficus origanum spargito multum.
Caseus, ac nugæ hinc absint, res sit tibi simplex.
Inuoluas folijs ficus, iuncoq; ligato.
Sub cinerem calidum ponas, & tempora serues
Coniectans ut cocta sit, haud exusta cremetur.
Si uis iucundam, uel demittatur Halopo.
Hæc tibi Bizanti ueniat felicibus aruis,
Egregiam capies hinc, & procul à maris unda.
Hellespontiacis peior quç fluctibus errat.
Nec tamen Aegæi similis quæ pernatat undas,
Ad laudum cernes hanc inde pudere priorum.

Videtur mihi hic Archestratus totum terrarũ orbem, omniaq;

omniaq; maria, ob uoluptatē diligenter inuestigasse, ut quæ ad gulam spectant perquireret, atq; nō minori studio ubi singula optima edulia nascantur, exponit, quā ij, qui descriptionem orbis nauigationesq; faciunt: hoc enim ipse nunciat in pulchrorum pręceptorum proœmio, quæ ad Moscum ac Cleādrum scribit quasi secundum oraculum ipsis supponens, perquirere. *

Thessalus acer equus mulier Lacedæmone nata,
* Vir qui potet aquas Arethusæ fontis amœni.

Hunc Chrysippus uerè philosophus, uirq; in omnibus egregius ducē fuisse Epicuro, eiusq; discipulis testatur ad uoluptatē omnia destruentē. Nam non obscurè, sed magna uoce clamat Epicurus, Nullum ego bonum reperire ualerem, si labrorū, reiq; Venereæ uoluptatē exemero. Putauit enim hic uir sapiens, intemperantiā uitam irreprensibilem esse si suauitas uoluptasq; huic admisceretur. Comici idcirco poëtę uoluptatem intemperantiamq; percurrētes Epicuros adiutoresq; clamāt. Plato igitur patrem grauiter ferētem facit in Decipiente, ac dicentem pędagogo filij sui.

Sceleste perdidisti inique filium,
Quem ceperas, meum. sibi contrariam
Vixisse uitam persuasisti, solet
Bibisse mane persuasionibus
Motus tuis, quod haud solebat antea.
Quid improbas si doctus est hic uiuere
Here? hoc ut aiunt uelle doctos uiuere est?
Epicurus ipse dicat esse cum bonum
Solam uoluptatem: hanc habere non licet
Aliunde, quam siquis bonam uitam legat.
O Sosia tu uile prorsus des mihi?
An uisus est tibi philosophus dic mihi.
Quis ebrius, uel captus his quæ nunc refers?

Omnes: uiri ergo qui cilia olim contrahunt,
Qui quæritant prudentem ubi ambulant simul,
Vbi simul uersantur, ut qui fugerit,
Cum ponitur glaucìscus hi norunt statim
Quæ pars petenda sit prius, quis & locus?
Hi quæritant caput uelut iucundius
Omnes ut admirentur?

Et in homicida inscripto idem Plato urbanum quendam ex philosophis deludens hæc refert:

Vbi licet formosam habenti coniugem
Sedere, Lesbij duas & ollulas
Bibisse. prudens hoc ferebat, hoc bonum
Epicurus; hæc dicebat is quæ nunc ego
Si uiuerent omnes quo ego uiuo modo,
Absurdus esset nullus, haud mœchus foret.

Hegesippus in Philetęris; Epicurus sapiens, dicente quodam illi quòd est bonum, quod semper quæritis? dixisse fertur uoluptatem. scitè quidem ô optime uir & sapientissime: nam quam mandere suauius est nihil, bonum est uoluptas enim, bonum: neq; Epicurei solum uoluptatem complectuntur, uerum etiam Cyrenaici, & ij qui uocantur Mansistratij, qui uoluptuosè uiuere quęritant, uelut testis est Posidonius. Nõ procul ab his cesserat etiã Speusippus Platonis & auditor & affinis. Idcirco Dionysius Tyrannus in epistolis, quas ad eum scripsit, quæ ad uoluptatis studium illius spectant percurrens, quæq; ad Lucri cupiditatẽ, ubi ex multis eum congerere redarguit reprehenditq;, Losteniæq; Sardoæ amicę amorem carpit, inter cætera hæc etiam dicit, tu quibus auaritiam obijcis cum nullum lucrum turpe prætermittas? quid enim non fecisti, an non pro quibus Mercurius ipse castigandus erat, tu fructũ percipere conaris? hęc ait Timon de Epicuro libro secundo Salium:

Indul-

Huius enim causa, & alius uoluptatis uir, Idomeneo Metrodoroq; adulabatur. ac ipse Metrodorus nō obscurè has posuit positiones, ad uentrem ô naturalium rerum studiose Timocrates, ad uentrem inquam spectat sermo naturalis, qui omne studiū ita cōsequitur. Nam Epicurus horum hominū magister clamabat, omniū bonorū radix ac principium est uentris uoluptas, nam & sapientia, & rerum præstantia ad hunc referuntur. In libro autem de fine inquit: Ego bonū dignoscere nequeo, si labrorum reiq; Venereæ, auditusq; uoluptatem abstulero, ac si ademero suaues formę motus per aspectum. Tum progrediens inquit, Amplectendū quidem est pulchrum, complectendę uirtutes, omniaq; huiusmodi: quæ tamen si uoluptate careant, sunt omnino prætermittenda. At ante ipsum Epicurum Sophocles tragicus talia dixit de uoluputate in Antigone:

Voluptates enim
Qui deserat uirum puto non uiuere,
Viuum sed esse corpus, atque mortuum.
Qui diues optat esse plurimum domi,
Tyrannus optat esse. quòd si gaudium
Hinc absit, umbra haud fumi emenda cætera
Viro ad uoluptatem.

Philetærus in Cynagide:

Mortalis ipse sum, quid ergo supplicem,
Vitam nisi lętam diebus singulis?
Si quis scit unde, sed necesse est noscere
Ipsum hæc uidentem protinus mortalia.
In crastinum curare nil hinc conuenit
Quid sit futurum, res superuacanea
Reponere est prorsus uiro pecuniam

Idem in Oenopione; ex mortalibus

Qui possidentes multa uiuunt hinc male,

Solos misellos esse certè prædico.
Nec mortuus uescêris anguillis, neque
Plutonis in Regno uidentur nuptiæ,

Apollodorus Carystius in librorum Artifice:

O uos uiri cur deserentes uiuere
Suauissimè uixisse triste quæritis?
Ad inuicem pugnatis & quæ per Deos
Fortuna nobis imperat uiuentibus
Sinistra? quæ non nouit omnino quid est
Humanitas, nec scit bonum discernere.
Subuertit & nos quo modo sors obtulit?
Sic arbitror: nam quę sapiens elegerit
Tristes uiros uidisse læta occidier?
Cæsos uicissim quæ feratisse occumbere?
Donec licebat ferre concidenti opem,
Læto canore & recreato tibiæ.
Refelle fortunam sinistram ô optima
Nostram. Deinde procedens:
An non id est quod est uocatum uiuere
Vitam Deorum? quo secundæ res magis
In urbibus fuere, quàm nunc sunt eæ,
Mutata nobis uita cum sit? cum bibant
Athenienses exeunt annus quibus
Trigesimus agitur, dies ac per decem
Comum perunt equitès, Corinthi. mox habent
Illi coronas, ac odores aute diem,
Illi raphanum uendunt, euntq; in balnea
Megarensium auxiliarij.
Miscere uinum Eubœæ, hę erant delitiæ,
Ac uita uerè, sed insulsæ fortunæ seruimus.

Affirmant poëtę antiquum etiam Tantalum fuisse uoluptati deditũ, idcirco qui Atridarũ reditum cõposuit, cum ad Deos accessisse scribit, ac dũ ibi uersaretur, illi

Iouem

Iouem cōceſſiſſe ut peteret quicquid optaret, hic eum mirum in modum uoluptatū deſiderio detineretur, ac huius rei uellet memoriā facere, eodem modo quo dij uiuere popoſcit: quam rem cum grauiter tuliſſet Iupiter petitioni quidem ſatisfecit, quia promiſerat; at ut nihilo appoſitorum frueretur, uiueretq; ſemper perturbatus, petram ſuper eius caput ſuſpendit, ob quam nihil poteſt guſtare ex præſentibus. Quidem præterea ex Stoicis hanc uoluptatem capeſſerunt: Quare Eratoſthenes Cyrenæus Ariſtonis Chij diſcipulus, qui unus erat ex Stoicis, in libro Ariſtone inſcripto magiſtrum refert paulò poſt ad uoluptates proruiſſe, ita ſcribens, Et hūc aliquando aſpexi medium inter uirtutem ac uoluptatem murum excauantem, atque apud uoluptatem apparuiſſe. Aphanes, qui etiam familiaris erat Ariſtonis, in Ariſtone, quod commentarium ſic etiam hic inſcripſit, Patefacit præceptoris ſtudium uoluptatis. At de Dionyſio Heracleota quid opus eſt ut pluribus dicamus? qui palàm uirtutis ueſtem exuens, floridam induit, ac transfuga dici lætabatur, ſenexq; rebellis, qui à Stoicis rationibus ad Epicurum trāſilierit, de quo non iniucunde dixit Timon:

Cum decuit mergi, cœpit iucundior eſſe.
Coniugij tempus ceſſandi, tempus amandi.

De Alpheſtis Piſcibus. *Cap. IIII.*

APollodorus Atheniēſis lib. tertio de Temperāte, mimos uiriles ad libidinē magno cum impetu ferri, alpheſtare dicit. Sunt autē alpheſtæ piſces quidā cerei coloris, præter partes quaſdam quæ rubent, quorum ſimul duos capi affirmant, alterumq; poſt alterum à tergo ſequentem uideri. Quòd ſequatur igitur à tergo ſic alter

de Materia ab aliquibus lupum, ab alijs Callionymum uocari asserit, quem & grumosum esse, boniq; succi affirmat, facileq; excerni. Aristoteles serratores dentes habere Callichthym, carne uesci, & esse gregalem scribit. Epicharmus in Musis, Ellopem quidem connumerat, at Callichthym seu Callionymum uelut idem sit cōticuit. Sic autem dixit de Ellope, preciosum Ellopem. Dorion libro de Piscibus, Anthiam Callichthymq; differentes esse affirmat, atq; Ellopem & Callionymū. Quis autem est, qui sacer piscis appellatur? siue Epimenides Cretensis is sit, qui Historiam Felchinicam conscripsit, siue Teleclides, siue alius quispiā, inquit; sacros pisces Delphinos & Pompilos.

De Pompilo. *Cap. VI.*

EST autem Pompilus animal in amorem propensum, qui & ipse ex cœlesti sanguine unà cum Venere sit ortus. Nicander in secundo Oetæorum:

Est assuetus iter miseris ostendere nautis
Pompilus, ac melior mutis est piscibus idem.

Alexander Aetolus in Bricæo, si modo legitimum est eius poema:

Pompilus extremo residens temone gubernat
Inferiora, Deis præmissus Pompilus unda.

Pancrates Arcadicus in inscriptis marinis operibus, hęc pręmittens, ait;

Pompilus, hunc sacrum dixerunt ęquora piscem
Sulcantes.

Narrat quemadmodū non à Neptuno solùm hic piscis habetur in precio, sed ab omnibus etiam dijs, qui sunt in Samothracia, atq; idcirco quendā senem piscatorem castigationē huic pisci promisisse ferunt, cum aureum

adhuc genus hominum uiueret. Nominabatur is Epopeus, eratq; ex insula Icaro, qui cũ piscaretur unà cum filio, nullumq; alium piscem caperet præter Pōpilos, ab ijs edendis non abstinuit, sed omnes cum filio unà comedit. Ac paulò post pœnas luit suæ impietatis: nã cete ad nauem accedens Epopeũ in cõspectu filij sui deglutĩuit. Narrat præterea Pãcrates quod Pōpilus est Delphinis inimicus, quodq; nec hi castigationẽ deuitant, ubi Pōpilũ comederint: nã inutiles facti, perturbatiq; postquam comederunt ad littora undis proijciuntur, mergisq; ac fulicis fiunt esca. Accedit aliquando ut ab hominibus qui in herbis insidiãtur uim patiantur. Meminit de Pōpilis & Timachidas Rhodius in lib. de Sõno:

Gobij & æquorei, tum Pompilus ipse sacratus.

Corinna, siue is qui poëma in eam relatũ composuit,

Pompile felicem qui nautæ per freta cursum
Prębes, ipse meam rexisti lætus amicam.

Apollonius Rhodius seu Naucratites in Naucratis com paratione, Pompilum scribit hominem primum fuisse, ac propter quendam Apollinis amorem in piscem fuisse mutatum: nam apud Samiorum ciuitatem fluuium inquit defluere Imbrasum.

Chesias Ocyroen forma pręstante puellam
Hunc prope progenuit, quondam generosa marito
Ocyroen, cui formam Horæ tribuere supremam.

Hanc Apollinem aiunt rapere conatũ fuisse, quæ cum per festum quoddam Dianę in Miletum aufugisset, ac ibi esset rapienda, Pompilum quendam marinum piscatorem patrium amicum orauit, ut in patriam eam tutam reduceret, sic inquiens.

Prudentem seruans animum mihi patris amice
Pompile, qui nosti tumidi maris alta profunda,
Me serua.

Qui

Qui ipsam postea pertransiens ad littus deduxit, tunc Apollinem apparuisse ferunt, puellamq; rapuisse, nauimq; in lapidem uertisse, & Pompilũ in piscem eiusdem nominis transmutasse, fecisseq; Pompilũ seruum marinum uelocium nauium,

De Sacro pisce. *Cap. VII.*

THeocritus Syracusius in inscripta Berenice piscem qui Albus dicitur, Sacrum uocat:

Ad pelagi prædas & opes uir fortè uocauit:
Retia cui uictum piscantur, instar aratri.
Quiq; Deo sacrum piscem uenatur, & ipsum
Album, qui pelago quam sacratissimus errat.
Retia firmauit, traxitq; hęc plena profundo.

Donysius Iambus cognomine, in libro de Proprietate linguarum audiuimus inquit Eretricum piscatorem, & alios complures Pompilum sacrum piscem appellasse. Est autem marinus piscis, uarius ac pelamydi similis, qui apud naues sępius cõspicitur. Hunc igitur quidam apud poëtam trahit:

Piscem sacratum, scopulo dum sedit, ab unda.

Nisi alius quidam sit sacer piscis sic appellatus. Callimachus in Galatæa auratum seu potius aurea cilia habentem sacrum piscem uocat.

Vel percã: aut quæcunq; ferũt maris alta profunda.

Ac idem poëta in Epigrammatibus, sacer quidam sacer piscis. Sunt qui piscem sacrum Deo cuipiam dicatum, uelut Sacrum bouem, dicatũ sacrificijs, ac demissum; alij magnum intelligunt, sicut sacrum robur Alcinoi. Quidam fluxu continuum. Clitarchus libro septimo Linguarum, nautæ sacrum piscem inquit Pompilum uocant, quia naues mittat ex mare usque ad portum, idcirco

idcirco Pompilus appellatur, cum ſit aurata. Eratoſthenes in Mercurio;

Viuentes etiam iulos pro parte reliqui
Prædæ: tum triglam, turdum cognomine percã.
Auratis cilijs, celerem, piſcemq; ſacratum.

Ex hoc pulchro obſoniorũ ſermone ait Vlpianus, quare Archeſtratus in pulchris commentarijs de ſalſamentis quæ ſunt in Boſphoro hæc inquit:

Candida mox adſint quæ mittit Boſphorus undis.
Nil ibi ſit firmæ carnis Meotide ſtagno:
Piſce quidem nato, quem uerſu haud dicere fas eſt.

Quis eſt hic piſcis, quem non licet uerſu dixiſſe?

De Apuis. Cap. VIII.

APuæ dicuntur etiam in ſingulari numero apua, Ariſtonymus in Sole rigente. ita ut neq; apua nunc ſit ſimpliciter. Sunt autem apuarum genera complura, atq; ea quæ dicitur Aphritis, nõ naſcitur ex ſemine ut ait Ariſtoteles, ſed ex ea ſpuma, quæ in mari ſuperfluitat, ubi multis factis imbribus magna ſpumæ ſit copia. Eſt alia apua quæ nuncupata eſt gobitis, quæ ex paruis malisq; gobijs naſcitur in ſabulone uerſantibus, ex qua reliquæ poſtea generantur, quę dicuntur Encraſicholi; eſt & alia apua ex mænarum generum, aliaqúe ex genere ariſtularũ. Alia rurſus ex paruis mugilibus in harena uerſantibus, atq; ex ijs præcipue qui ex limo naſcuntur, quorum omnium optima eſt Aphritis. Dorion in libro de piſcibus, gobitim aliquem coctum dicit, ac ariſtulam. Eſt autem piſciculi nomen ariſtula, atq; apuam triglitim eſſe dicit Epicharmus in Hebes nuptijs, inter ariſtas & cancros apuas connumerauit, ipſum genus diſtinguens. Ex apuis inquit Hiceſicus hæc quidem

eſt

est alba, ualdequé tenuis ac spumosa, quam gobium appellant. illa uerò squalidior & grandior hac. Differt etiam tenuis & pura. At ingeniosus parandis obsonijs Archestratus:

Ex limo natas apuas cano, præter Athenis
Inuentam spumam, quam dicit Ionica tellus.
Accipe quæ finibus nuper est capta Phaleri,
Atq; sacris foribus. pasci generosa uidetur
Alta Rhodi, illius si sit uernacula ponti.
Si quid ibi gustare cupis cepisse comatas
Vrticas opus est obsonia, fundequé in unum.
Quæ cum miscueris simul in sartagine cocta
Spargito odoratos olerum flores, & oliuum
Contundens flores simul.

Clearchus Peripateticus in prouerbijs, quoniam apua inquit exiguo indiget igne in sartaginibus, iubent Archestrati discipuli, ut cum apuam in calidam patellam bullientē iecerimus, hanc statim excipiamus: Nam simul atq; tacta est bullit sicut oleum. Hinc dicitur, uidit apua ignem. Chrysippus Philosophus in libro de per se expetendis, apuam asserit Athenienses contēnere, obsoniumqué mendicorum putare ob magnam copiam quæ ibi nascitur. In alijs uerò ciuitatibus magno habetur in pretio, etsi peior hac sit. hi postea inquit aues Adriaticas magno studio nutriunt, cum sint minus quàm hic utiles, quoniam nostratibus multò sunt minores, atq; illi contrà quæ sunt hic, accessunt. In singulari, Hermippus in popularibus usus est; Nunc neque apuam uideris mouere. Callias in Cyclopibus; pro sua uissima apua. Aristonymus in Sole Rigente; quam hoc simpliciter est apua. Apulas diminutiuè dixit Aristophanes in sartagine coquentibus: neq; paruas apulas phalericas. Lynceus Samius in epistola ad Diagoram,

in qua

in qua Rhodias epulas laudat, multaq; confert Rhodi cũ his quę Athenis nascuntur, hæc scribit: uocatæ apuæ eniatides, apuis phalericis; ellops glaucisco, cernua que opponetu: combris uerò, Eleusiniisq; passeribus, ac si quis alius piscis est apud illos, qui superioris Cecropis opinione fuit in precio, uulpē appellatā arbitratur esse opponendam. Is autem qui Voluptatem scripsit, eum hortatur qui precio desiderium explere non potest, ut iniuria obsonia cōsequatur. At Lynceus uoracē Archestratū narrat in celebri poëmate sic de mustelo dixisse:

γ᾽ ἀποκισμαι in scri pto

Accedens Rhodios mustelum corripe uulpem,
Vel moriturus; ubi nolunt tibi uendere, furto
Corripe: quem Siculi pinguem dixere canem. mox
Iam perfer quodcunq; tibi fata dedere.

De Acharno, Raia, ac Rana piscibus. Cap. IX.

CAllias in Cyclopibus, fidicula, coctusq; batis, thynniq; caput cũ anguillis, locustæ, & Oenensis Acharnus; Sic batis, rana, raia. De batide & rana mentionem fecit Aristoteles in libris animalium, dum inter cartilaginea ea connumerat. Eupolis in Adulatoribus, multa inquit oblectatio apud Calliam ita ut locustæ, batides, lepores, mulieresq; flectentes pedes. Epicharmus in Hebes nuptijs, erant torpedines, batides, Zygænæ, pristes, camitæ, raiæ, squatineq; & asperam cutem habentes. At in Megaride; latera uelut batis, at partem postremam uelut raia, asperam habetis: caput ex ossibus uelut ceruus, non autem batis, ileq; & ut scorpius marinus. Samyrio in Risu, ò batides, ò glaucorum capita. Aristoteles libro quinto Historiarum animalium raiam, pastinacam, bouem, lamiam, aquilam, torpedinem, ranam, cartilaginea esse asserit, tum etiam omne

mustelorum

mustelorum genus. Sophrō in Mimis uirilibus, botim piscem quendam in his nominat; mugiles botim uorātes: quem herbulam aliquando dicit. De rana ita consulit in sententijs sapientissimus Archestratus:

Hic ranam aspicies, capias obsonia, uentrem
Atq; para.

De batide autem sic;

Conuenit edisse hinc batidem per frigora brumæ.
Caseus, & laser huic spargatur: pignora ponti,
Non pinguis quibus est caro, qua ratione decebit
Condire, clarè referam tibi carmine rursus.

Ephippus Comicus in actu Philyra, (est autē Philyra amicæ nomen) nunquid ego batidem coquam in frusta sectum quid ais? nunquid more Siculo faciam?

De Bocis. Cap X.

ARistoteles in libro Animaliū inscripto, siue de piscibus, tergus inquit habere pictum bocem, at tortuosè picta est monedula. Epicharmus in Hebes nuptijs; inter hæc præterea leucomęnides, cerrus, apuæ, gammari Numenius in libris de Piscationibus boacas appellat ipsas leucomænides his uerbis; uel album Synoduntem, boecasq;, & trincos. Speusippus, alijq; Attici boecas dicunt, Aristophanes in Scenis comprehendentibus, Sed uenetrem plenum habens boacum domum me contulit. Dicta est autem boax à uoce, unde fama est hunc piscem Mercurio esse sacratum, ueluti fidiculam Apollini. Pherecrates in Myrmicanthropis, ubi nullum alium piscem uocem habere refert, hęc inquit: nullus per Deos alius est piscis, præter boacem. Aristophanes autem Byzantius nos male dicere arbitratur qui bocem piscem uocamus: nam conueniebat ait

Boopem

Boopem potius dici, quádo cum sit piscis exiguus, magnos habet oculos; quòd Boops bouis oculos habens, significaret. Huic respondendum uidetur, si hoc male dicimus, cur non coruulum etiam corocinum appellamus, qui dictus est à mouẽdis pupillis? cur silurũ etiam dicimus, ac non Siurum? cum & hic ab assiduo caudæ motu nomen adeptus sit.

κόρη, pupilla, κινῶ moueo.

De Bembradibus. Cap. XI.

PHrynichus in Tragicis, ò marinæ bebrades auratum caput habentes. Epicharmus in Hebes nuptijs bebradones nominat; bebradones, turdi, lepores, draconesq; robusti. Sophron in Virilibus, bebradoni futura. Numenius in Piscatore; uel paruę squillę illa uita: cũ piscaris has machineris fraudes. Doriõ in libro de Piscibus, bebradi caput abscindens, modicoque sale & aqua diluens si sit grandior: quam postea coques eodem modo, quo & triglitidem. Fit edulium quoddam ex solis bebradibus, quod bebræphya dicitur, cuius mentionem fecit Aristonymus in sole rigente, Siculus hic Carcinobates bembraphyis est simillimus; nam bembrades Attici proferunt. Aristomenes in pręstigiatoribus, bembrades oboli ferens. Aristonymus in Sole rigente, nec apua nunc est apertè, nec bembras infelix. Aristophanes in Senectute, in canis bembradibus nutrita. Plato in Legatis, Hercules, quæ bembrades. At in Capris Eupolidis per.m. scriptũ reperitur. Antiphanes in Cyęsthidia; locum prędicant in piscibus, pręconium cuius nunc etiam clamat, multò melle dulciores bembradas esse inquiens. Quòd si hoc ita sit, nihil prohibet iterum clamare mellis uenditores, ac dicere quòd mel bebradibus putrius uẽdunt. Alexis in Choragide per.m. dixit

qui

qui laborantibus appoſuit ut comedant piſa primùm, membrades, oliuas. Ac in Protochoro difficiliorē, per Dionyſium nōdum deprehendi, ex quo ſum paraſitus: prȩſtabat mihi profectò membrades habere, ac Atticè nugari poſſe, hoc erat certè utilius.

De belenno, bæonibus, bugloſſo, & congris. Cap. XII.

DE belenno meminit Sophron in inſcripto Piſcatore; uenatorem belenno alumno. Formam habet gobio ſimillimam. Epicharmus in Hebes nuptijs, piſces quoſdam his uerbis bæonas uocat; agè iam triglas gibboſas, beonasq; inſuaues. Eſt etiam prouerbium apud Atticos, ne mihi beon piſcis malus. De bugloſſo ita inquit Archeſtratus Pythagoricus ob intemperantiam;

Aſper bugloſſus, præſtanti corpore paſſer,
Chalcis & eximia eſt hinc quæri digna marina.

Epicharmus in Hebes nuptijs, bugloſſi, & fidicula inerat. Sunt à bugloſſis diuerſi, qui Cynogloſſi dicuntur, de quibus etiam Epicharmus ait, æoliæq; flutæ, & Cynogloſſi. Inerat & Sciathides, quam paſſerem Attici uocant. Cōgros Hiceſius gregalibus aſperiores eſſe narrat, rarioremq; habere carnem, minusq; nutrire, ſucciq; bonitate longe ſuperari, ſtomacho tamen cōferre. At Nicander poëta gryllos etiam eos nominari ſcribit libro tertio Linguarum. Eudoxus libro ſexto Terrȩ ambitus, multos inquit congros ingentes capi in Sicyone, quorum nōnulli uel ad plauſtri onus accedunt. Philemon Comicus poëta mentionē fecit & ipſe congrorum excellentium in Sicyone, ac coquum quendā inducit artem ſuam iactantē, taliaq; dicētem in inſcripto Milite; ἐγχελίων aliis, anguillis.

Quàm uenit in mentem polo, qui uoluitur

Dixisse, terræq́;, ut parăui obsonium.
Per Palladem dulcissimum est inuentio
In omnibus. mihi ut tener piscis fuit,
Qualem dedi nullo medicatum caseo,
Supra coloratumúe. sed uiuus uelut
Erat, iacebat mortuus talis. dedi
Ignem tenuem sic, & placidum, non ipsemet
Coctum ut putarem. piscis haud est talis, ut
Auis rapit, maius uorandi gratia
Circum & uagatur hunc, uorare quæritans.
Sectatur hanc & altera admodum leuis.
Primus uoluptatem sciens horum, haud secus
Saltauit ollę gratia: ollulamq́; habens
Circum cucurrit, hunc sequebantur cito
Tum cęteri; licebat inde coqueri.
Quid? hi tulere cuncta, nil sed prorsus hi.
Pisces luto qui aluntur imo fluminis,
Cepisse si scarum recentem ex Attica
O' Iuppiter seruator aut glaucum, aut aprum
Argóue, seu Sicyone, grata quæ Deis.
Quem fert pater Neptunus in cœlum, congrum,
Omnes edentes sunt Dei statim ex uiris.
Aeternitatem repperi iam, mortuos
Odoribus rursus faciam cum uiuere

De Menecrate Ioue, & Themisone Hercule. Cap. XIII.

HAec neq; Menecrates quidem Syracusius per Palladē dixisset, qui Iuppiter est appellatus: qui quòd solus ob artem suam medendi uitæ causa hominibus extitisset, magnopere gloriabatur. Atque eos qui ex sacro morbo uocato, per ipsum cōualuissent, asscribere cogebat,

bat, quòd seruati serui illi forēt, eumq́; sequerētur. Quorum hic quidē Herculis ornatum indutus Hercules uocabatur, qui Nicostratus erat Argiuus à sacro morbo liberatus. Meminit de his Ephippus in Scutato ita loquens, Menecrates se Deum esse dicebat, ac Nicostratus Argiuus se alterum Herculem, alius quispiā clamydem caduceumq́; habens, Mercuriū, alas pręterea, uelut Nicagoras Zelites, qui etiam patrię suæ fuit Tyrannus, sicut Batton testatur in libro de Tyrannis in Epheso. Scribit Hegesander quòd Astycreontem à se liberatum Apollinem uocabat, alius ex seruatis Aesculapij uestem indutus eum comitabatur. Tum ipse Iuppiter uestem purpuream indutus, coronamq́; habens auream in capite, & sceptrum, ac crepidis etiam subligatis, cum diuino choro circuibat. Hic cum Philippo Regi epistolā misisset ita scripsit; Tu quidem Macedoniæ es Rex, ego artis medendi; atque tu sane potes quandocunq; libet interficere, ego uerò seruare ęgrotantes, ac sanos usque ad senectutem sine ęgritudine robustosq́; seruare, si mihi paruerint. Tu Macedonib. stipatus incedis, at ego omnibus uel posteris, si quidem ego Iuppiter ipsis uitam prębeo. Ad hunc insanientem rescripsit Philippus, Philippus Menecrati sanitatem. His similia scripsit, & ad Archidamum Lacedæmoniorum Regem, & ad alios, ad quoscunque scripsit, non abstinens ab Ioue nomine. Cum illum aliquando Philippus ad conuiuium. unà cum suis deis, cōuocasset, omnes in quodam thoro altissimè magnificentissimeq́; parato collocauit, mensamq́; apposuit, in qua inerat altare, omniumq́; primitię fructuum terrę, ubi cæteris edulia ferebantur, pueri suffimentis, ijs qui erant cum Menecrate, sacrificabant. Nouus denique Iuppiter cum ijs qui eum sequebantur derisus, currens ex Symposio, aufugit: ut narrat

Gg 2 Hege-

Hegesander. Meminit de Menecrate Alexis in Minoe. Themison etiam Cyprius. Antiochi Regis delitiæ, ut Pythermus ait Ephesius libro octauo Historiarum, non solum in publicis cõuentibus. Themison Macedo Regis Antiochi Hercules per præconem nuntiabatur, uerum etiam omnes incolæ illi sacrificabant, Themisoni Herculi dicentes. Qui etiam præsens erat, siquis ex illustribus uiris sacrificaret, iacebatq; thorum proximè habens leonina pelle indutus. Ferebat arcum Scythycum clauamq; gestabat. Cum igitur huiusmodi esset Menecrates, cuiusmodi dictus est superius, nihil tamẽ ita magnum de se prædicabat, sicut hic coquus.

Aeternitatem repperi iam mortuos
Odoribus rursus faciam cum uiuere.

De coquorum arrogantia. Cap. XIIII.

ARrogans est omnino coquorum genus, uelut Hegesander ait in Delphis, qui coquum ita dicentem introduxit.

Sunt multa multis dicta de coqui artibus
O optime, aut dicas nouum quid, patribus
Quod cognitum non sit, uel haud me uerberes.
Non artis, at finem coquendi hic inueni.
Solum sit inuentum mihi nouisse quæ
Statuta sunt. ego profectò haud frigidè
Duobus annis, aut per omne æuum meum,
Partesq; perpendi artis omnes, quæritans
Olerum genus, qui sit modusq; aristulæ.
Lentisq; diuersum genus. finem fero.
Vbi ministro forte funerarijs
Cœnis, redeuntibus uiris ex funere,
Gestantibus fucata, ut ollulæ aufero

Tegmen,

Tegmen, querelæ risus inde fit statim.
Talis cucurrit membra titillatio
Intra, uelut sint nuptiæ. sed dic mihi
Lentes facis præbens id, ac aristulas?
Hæc sunt mihi parerga. sed si cepere
Quę conuenit, semel culinæ aptauero
Me, quod prius sirenibus Syre accidit,
Rursus uidebis euenire; odoribus
Nullus ualebit captus exire è domo.
Quisquis fores accedit, hic statim stupens
Affixus, ac mutus stetit dum quispiam
Amicus huic obturet occurrens celer
Nares, trahatq; illum seorsum. es artifex,
Magnus. latet qui cum loquare, plurimos
Noui sedentes hic, mei qui gratia
Totum breui absumpsere patrimonium.

Nulla re per Deos mihi differre uidetur hic à Pindari Celedonibus; quæ eodem modo quo sirenes, audientes cibi immemores facientes ob uoluptatem, eos exiccari permittebant. Nicomachus etiam ipse in Lucina coquum quendam Dionysij artifices superantē inducit, qui ita dicit ad eum qui emerat:

Vrbanus esse uisus, ac mitis: tamen
Non callidè egisti; quid hoc? aut quomodo?
In arte quales simus haud interrogans.
An ex peritis id prius cognoueras,
Tum sic uoluisti? non ego, non per Iouem
Quicquam putaram; differat quantum coquus
Nosti à ministro forte? si tu dixeris.
Obsonium qui cepit emptum, qui parat
Aptè prius, coquoq; tradit, ille nec
Gregarius minister est per Herculem.
At est species diuersa perfectus coquus:

Sunt egregijs artes coquis quàm plurimæ.
Quas scire rectè optantibus, minus licet
Accedere è uestigio: sed est opus
Artes prius cepisse plures: pingere
Didicisse, quàm boni scias artem coqui.
Hoc conferebat scire te prius mihi,
Quam ceperis; geometricam, ac astronomicam,
Artem medendi. namq; uires piscium
Si noris, ac artes, sequêris tempora.
Sit quando maturum secus tic quidpiam.
Gulæ uoluptas mutat usq; tempora.
Est cum boax Thunnis sit excellentior.
Esto: sed ipsa quid iuuat geometrica?
Locum coquinæ nos rotundum ponimus:
Ac artis inde commodè damus loca
Sic singulis nos partibus, feruntur hinc
Hæc, hinc & hæc, dudum didici: reliqua sile.
Quid ars medendi proficit? ex edulijs
Ventosa sunt hæc, illa dura digeri.
Ferentia haud cibum, sed erumnas graues.
Nam quisquis accersitus ad conuiuium
Aliena cœnat, gulo fit hic intemperans.
Inuenta sunt huic in cibis mox pharmaca.
Prudenter hoc meum decoreq; est diu.
Vbi artis ipsa constituantur singula.
Translatio: nouisse deinde copiam
Rerum culinæ. nullus alter scripserit
Pro me tibi, parumper audi me quoq;:
Dic: ne molestus esto uel tibi, aut mihi.
Totum diem longo teneris otio.

At coquus qui est apud iuniorem Philemonem hæc loquitur huiusmodi cum magister esse uelit:

Dimittite ignem sic habere. sed neque

Assantibus

Assantibus remissus aptus at magis
Lixantibus fit aptus: atq; conuenit.
Rursum haud acutum conuenit, circum cremat,
Nec ingredi carnem potest quàm ceperit.
Non est coquus quisquis capim cultrumq; habens
Accesserit, piscemúe iecit ollulæ.
Quædam sed est negotij prudentia.

Is autem, qui est apud Diphilum in Pictore, à quibus conduci conueniat declarat, ita loquens:

Ne te capiam cum memet ipse nesciam,
In hoc opus, nec finias ipsum diem.
Mensam parans fusim bonis in pluribus.
Prius nec ibo quàm probauero uirum
Qui sacra mactet, inde constet cœnáue,
Vel qui uiri uocantur ad conuiuium.
Est omnium generum mihi descriptio:
Emisse quæ me, uel cauere oporteat.
Vt si uenit mercator, aut huiusmodi
Nauclerus, aut quis qui statim proiecerit
Velum, ac gubernaculum ratis mox triuerit,
Onus úe iecit, factus & siccissimus,
Hunc mitto, quando suauiter nil hic facit:
Sed lege quantum cogitur: tum inter sacra
Quę nauitis pars danda sit secum putat.
Hic uescitur sua quisq; ponens uiscera.
Si nauigauit alter ex Byzantio
Malo carens, iucundus, & diues, minas
Qui ceperit naulum in decem, uel duodecim,
Qui debita eructetq; lenis ob Venerem,
Sub hoc laceraui statim, exeuntem manum
Ieci, Iouis Seruantis hic fio memor.
Cœpi minister esse: talis est modus.
Rursus paterna dissipat uorans bona

Iuuenis amator, huc uado. sine symbolis
Qui congregat nos per Iouem. ille in fictile
Permulta iecit hinc reperta, fimbriæ
Quę reprimant clamentq́, quis fecisse uult
Obsonium uenale? clamare hunc sino
Accedat huc siquis, licet plagas ferat.
Ac nocte tota seruiat. quod si petat
Mercedem, at affer mi prius matulam refert.
Lens aut acetum habebat. ac rursus petas,
Lugebis inquit primus ac diu coque.
Huiusmodi permulta possem dicere.
Quo duco te nunc, est lupanar splendidum,
Amica Adonia cum suis lenonibus.
Discede, iamq́; ipsum locum percurrito.

In thesauro etiam apud Archedicum alius coquus sapiens ita loquitur:

Crudis prius iacentibusq́; hic piscibus
Venere quos uocauerant, Lympham dedi
Obsonium simul capiens hinc ollulam
Carbonibus imposui, statim sparsum mihi est
Illis oliuum, flamma fiunt omnia.
Tunc excitat me olus simul paropsidum.
Fecere lętum prorsus acrimoniæ;
Piscemq́; coctum trado qui succos habet.
Salsuginemq́; intus saporis optimi.
Intinget in qua liber omnis uir bene.
Absumpta oliui uix cotyla seruauit hæc
Triclinio quinquaginta fortasse.

Philostephanus præterea inclytorum coquorum nomina in Delio his uerbis connumerauit:

Cum nouerim te differentem ab omnibus
Acumine, & Thimbrona post ô Dædale
Atheniensem, qui uocatur Terminus,

Mercede

Mercede lata quam petisti accedo, te
Huc conferas.

Sotades, nō eum dico Maronitem, qui Cantilenas Ionicas cōposuit, sed mediæ comœdiæ poëtam, coquum ita loquentem inducit in Inclusis, sic enim actus inscribitur:

Squillas prius cepi statim in sartagine
Coxi has, deinde magnus est captus mihi
Mustelus, assaui medium: sed postea
Assabo grymeam faciens trimma nigrum.
Glauci fero Chio capita prægrandia
Ingenti in olla, simpliciter his inferens
Herbas, oliuum, aquam cuminum cum sale.
Emi lupum post ualde pulchrum: pinguis hic
In herba erit lixatus, & salsugine.
Tradens, quis est, confige mox eum ueru.
Triglas coëmi ualde pulchras, & simul
Turdos, dedi hos, erant uelut, carbonibus.
Salsugini pingui addidi hinc origanum.
Tum sepias cepi simul loligenes.
Loligo condita est quid urbanum mihi
Cum sepiæ alis uisa coctus concilians
Hic floridum Trimmatium uariumq; mox
Coctum dedi, post hęc eis succum bonum.
Congrum coëmi ualde crassum postea.
Hunc suffocaui florida in salsugine.
Saxatilesq; pisciculos, & gobios.
Quorum amputans caput farina protinus
Conspersi, eandem mox dabo squillis uiam.
Amiamq; emens uiduam feram pulcherrimam
Rigaui oliuo, uolui & inde frondibus
Ficus, origanoq;, torrem sicuti
Carbonibus texi cinere sub plurimo.

Cepi hinc apuam, cum qua simul phalaricam,
Cyathus quibus lymphę satis mox fusus est.
Cædens minutim gramina inde plurima,
Inuerto lecythum duas cotylas licet
Capiat: quid est reliquum? nihil. sic prorsus ars
Habet. nec ex descriptione, legéue.

Ac de coquis quidẽ satis: dicendũ est autem de congro.

De congro, & mustelo. *Cap. XV.*

SIc narrat Archestratus in sua Gastronomia, unde quamlibet illius partem coëmere liceat:

Ex Sicyone caput congri capiatur amice
Pręgrandis, fortis, pinguis, tum concaua cuncta.
Spargendã coquito inde herbã in salsugine multã.

Postea sapiens hic descriptor, quę sunt in Italiæ locis declarans, hęc inquit:

Optimus hic capitur conger, qui obsonia tantum
Exupera, quantum thunnus pinguissimus olim.
Exuperat turpes coruos.

Alexis in septẽ ad Thebas, Congri membra seruata pingui plena. Inducit coquum quendã Archedicus in Thesauro de ijs obsonijs loquẽtem, quæ comparauit drachmis glauciscũ tribus:

Congri caput, fragmenta prima rursus hæc
Drachmis coëmpta, quinque, uita miserrimi.
Tum colla drachma, sed per alta lumina
Solis mihi collum liceret alterum
Emisse, tum cepisse, quod nunc ipse habeo
Hoc cęderem multò prius, quàm intro feram hęc.
Seruiuit ullus haud laboriosius.
Quòd multa emo, multaq; mitto. si bonum
Quid emero, disperdar, illi deuorant:
Hoc expuunt in me, fero, haud humi merum

Hei mihi tale. Ex mustelis autem teneriores melioresq́ esse eos qui asteriæ dicuntur, testatur Hicesius in libro de Materia, quorum scribit Aristoteles esse plures species: Spinacem, leuem, uariumq́, Caniculam, uulpeculam, squatinam. Dorion in libro de Piscibus uulpeculam inquit comam quandam habere apud cœlum, & in dorso nequaquam. Aristoteles libro quinto Animalium centrinam Notidanumq́ue Mustelum quendam esse scribit, quē Epænetus in re coquinaria uocat Epinotideum, quo peiorem esse ait centrinam, grauiorisq́ odoris. Ex eo autem dignoscitur, quòd apud primam comam habet spinam, cum reliquis piscibus eiusdem generis neque adeps sit, neque axungia, propterea quòd sint cartilaginei. Illud autem propriū est spinaci, quod cor habeat pentagonum. Parit tria semper ferè mustelus, quæ nata in os accipit, rursusq́ue emittit, quod maxime uarius, uulpeculaq́ue faciunt, at reliqui asperitate impediuntur. Archestratus, qui uitam uixit Sardanapali, de Rhodio mustelo loquens eūdem esse putat, qui apud Romanos in cœnas cum tibijs, ac coronis circum fertur à coronatis & ipsis ferentibus, uocaturq́ue accipenser. Sed hic est paruus rostrumq́ue habet longius, quodq́ magis ad triangularem figuram accedat, quàm ille. Ex his qui frugalissimus est, ac minimus, non minoris uenditur mille Atticis nummis. Appion Grammaticus in libro de Delitijs Apicij, hunc qui uocatur ellops, inquit esse accipenserem: Archestratus ubi de Rhodio mustelo loquitur, paternoq́ue amore suis socijs consulit, hęc inquit:

Accedens Rhodios mustelum corripe uulpem
Vel moriturus, ubi nolunt tibi uendere, furto
Corripe; quem Siculi pinguem dixere canem, mox
Iam perfer quodcunque tibi fera fata dedere.

Vbi

Vbi Lynceus Samius meminit de his carminib. in Epistola ad Diagoram, aptè quidem cõsulere ait, ut qui precio desiderium, perficere nõ potest, uoluptatem uel iniuria expleat, nam & bonum Theseum puto inquit à Tlepolemo ei hunc piscem prębente accepisse. Timocles in Digito, mustelos inquit ac batides, & quotcunque genera in trimmate pingui parantur.

De glauco pisce. Cap. XVI.

EPicharmus in Hebes nuptijs; scorpijque uarij, lacertiq;, & glauci pisces. Numenius in Piscatorio; ficum, uel Callichthyn, seu Chromim, aliquando cernuam, seu glaucum per algas uarias penetrantem. Archestratus autem glauci caput laudans, hęc ita inquit;

Inde caput glauci capias, obsonium Olynthi.
Et Megarè, fluuijs capiunt quos in lutulentis.

Antiphanes in Ouicula; mus Ponticus, anguilla, Bœotia, thynni Megarici, mænæ Carystiæ, phagri Eretrici, locustæq; Scyriæ. Hic idem hæc postea scripta reliquit in Philotide;

Coxisse ut olim glauculum in salsugine,
Assare totum mox lupum: sed feruere
Mustelum & in apotrimmate, atque origanum
Anguilla salq;, conger undam postulat,
Herbamq; batis. frustum adest thynni, coques
Carnes & assatas deinde hædi; alteram
Contra. impleatur uesica, & splen.

Eubulus in Cãpylione; pulchram ollam huius marini glauci ferentem, nobilioremq; lupum coctum in salsugine solum. Anaxandrides in Nereo;

Qui primus inuenit secare opiparum
Glaucum, placidiq; corpus olim thynnij

Et ce-

Et cęteros maris cibos, hunc Nereus
Migrare uellem cogat in loca omnia.

Amphis in Septem ad Thebas; glauci toti, partes capitum carnosæ ac iugosę: in Philetęro; anguillā purè, glauci capita, lupiq; frustra habere. Antiphanes uoracē Archestratū superans in Cyclope hęc ait; adsit nobis mugil Hymettius, torpedo suffocata, perca secta, loligo impleta, synodon assatus, glauci cōgriq; caput, uenter ranæ, thynni ilia, dorsum batidis, mugilis lumbus, passeris latus, mæna, squilla, trigla, fuca: horum nihil absit. Nausicrates in Naucleris; duo teneri ac bonis nautis sępius in marinis ulnis iam uiso, quem mortalibus mala dicunt significare, Glaucum refers: nosti. Glaucum Deum marinū Ariadnen amasse, ubi in insula Dia rapta fuit à Baccho, Thelytus Methymnæus ait in Bacchicis carminibus: qui etiam hunc asserit uiteo uinculo à Dionysio fuisse ligatum, ac postea dimissum fuisse dicentem:

Vrbs est Anthedon spumoso proxima ponto
Euboicis obiecta, ferè Euripiq; fluentis:
Est genus inde meum. Nopeus pater ipse uocatur.

At Promathidas Heracleotes polybi Mercurij ac Eubeę Larymni filium esse scripsit in Semijambis. Mnaseas uerò libro tertio rerum Europicarum ex Alcyone & Anthedone genealogiam eius deduxit, qui cum nauticus peritusq; natator esset Pontius fuit appellatus. hic cum Symam Iclemis Dotidisq; filiam rapuisset in Asiam nauigauit, mox cum in insulam Cariæ proximam uenisset, eamq; habitari fecisset, Symam ex mulieris nomine uocauit, Euanthes uersificator Neptuni & Nædis Nymphę filiū esse uoluit, In eo hymno quem in Glaucum composuit, ac cum Ariadna quam amauerat, concubuisse in insula Dia, ubi capta fuit à Theseo, Aristo-

teles

teles in Deliorũ rep. eum inquit in Delo habitasse cum Nereidibus Deis uaticinari solitum. Possis autem Magnes libro tertio Amazonidis Glaucũ artificem fuisse argi nauis scribit, eamq; gubernasse, cum Iason pugnauit cum Tyrrhenis; qui solus euasit non uulneratus in bello nauali. Qui postea ex Iouis uoluntate in maris profundo apparuit, atque sic factus fuit Deus marinus, & à solo Iasone fuit conspectus, Nicanor Cyrenæus in Denominationibus Melicertam Denominatum fuisse Glaucum asserit, de quo Alexander etiam Aetolus meminit in inscripto piscatore, quòd cum herbam quandam degustasset, in mare prosiluit:

Quam soli tepenti
Vere beatorum tellus parit, insula gignit;
Phœbus equis gratam cœnam parat, indomiti quo
Cursum perficiant, medio dolor impediat nec.

Aeschrion uerò Samius in quodam iambo Glaucum inquit marinum hydnam Scylli Scionæi urinatoris filiam adamasse. ac de herba propriè narrat, quam comedens Deus est factus; Deorum gramen inuenisti quod seminanit Saturnus. Nicãder libro tertio Glaucũ amatorem fuisse Europię Nirei scripsit. Idem & libro primo Apollinem artem uaticinandi à Glauco doctum fuisse testatur, hic cum circum Orium uenaretur, qui mons est altissimus in Aetolia, leporem insectatus est; quem; cum animo defecisset ob persecutionem, ad fontem quendã portauit: ille refrigeratus proxima herba quandam leporem perfricuit, hac herba cum lepus reuixisset illius uirtutem Glaucus cognouit, ac eam comedens Deus est factus. exorta autem tempestate ex Iouis uoluntate sese in pelagus præcipitauit, quamuis Hedylogus Samius uel Atheniensis Glaucũ inquiat cum Melicertam amaret, se ipsum in pelagus præcipitasse. Hedylo

Ayle uerò poëtę huius mater, filiaq; Moschines Atticæ poëtriæ Iambicæ scribit in inscripta Scylla, quòd cum Glaucus Scyllam amaret, in illius antrũ ingressus est:

Dona ferens concham rubris de fluctibus illi,
Implumes natos & simul Alcyonum.
Infelix Nymphæ lusus, lacrymas sibi multas,
Accola nam siren proxima uirgo fuit.
Littus id, ac Aetnę colli uicina natauit.

Dorion in libro de Piscibus, humorem in quo coctus est fullo inquit, omnes maculas purgare. Meminit etiã de illo Epenętus in re coquinaria.

De anguillis. *Cap. XVII.*

DE marinis anguillis meminit Epicharmus in Musis. At Dorion in libro de Piscibus mentionem faciens de eis quę sunt in Copaide, Copaidas laudat: nascuntur enim eximiæ magnitudinis, ex quo, ut Agatarchides inquit libro sexto rerum Europicarum, eximias anguillas Copaidas Bęoti uictimarum more coronátes uouentesq;, & molas inijcientes, Deis mactare consueuerunt. Atque ad peregrinum huiusce generis inauditum sacrificium admirantem, percunctantemq; quendam Bœotum hoc se scire respondisse aiunt, quòd ueterum statuta legitima obseruare oportet, quodq; alijs nõ licet horum rationem reddere, nec admirari oportet si uictimarum more anguillas sacrificant, quando Antigonus Carystius in libro dictionis, piscatores inquit Neptuno sacra persoluentes cum prosperè captura cesserit, sub ipsum thunnorum tempus, captum thynnum Deo mactare, ac sacrificiũ huiusmodi uocari Thynnęũ. Sacrificantur salsamenta etiam apud Phaselitas. Herippythus in montibus Colophoniorũ, ubi de Phaselide edifica-

ædificatione narrat, Lacium inquit, qui Coloniam misit Cylabræ opilioni salsamenta pro loci pretio dedisse, quæ ille petiuerat. Nam cum ei proposuisset Lacius ut pro loco aut farinas, aut salsamenta caperet, Cylabras salsamenta elegit, ac idcirco Phaselitæ nunc etiam Cylabræ salsamentum quotannis sacrificant. Philostephanus igitur sic libro primo scribit de Ciuitatibus, Quæ sunt in Asia, Lacium ferunt Argiuum, unum ex ijs qui cum Mopso profecti sunt, quem Lindium esse nonnulli uoluerunt, Antiphemiq; eius fratrẽ qui Gelam condidit, In Phaselidem unà cum uiris à Mopso missum fuisse ex diuinatione quadam Mantus Mopsi matris, cum nauium propriarũ proræ coierunt, ac fractę sunt circa insulas Chelidonias, infligentibus his, qui erant cum Lacio, quia ad noctem usque prorogauerant. Fama est autem terram ibi eum emisse, ubi nunc est ciuitas, ueluti prædixerat Manto, cum salsamentum Cylabræ dedisset, hoc enim ille erat electurus. Inde traxerũt, ut Phaselitæ, Cylabram tanquam heroem honorantes, salsamentum sacrificent. De anguillis uerò scriptum reliquit Hicesius in libro de Materia, quòd meliores sunt succi cæteris piscibus omnibus, quodq; plurimos, stomacho magis conferendo, superant: replent enim, bonumq; præbent nutrimentum, ac inter salsamenta anguillas Macedonicas connumerauit. Scribit Aristoteles anguillas aqua purissima delectari, ex quo anguillas in uiuarijs habentes aquas puras quæritant, nam turbida suffocantur. Hinc efficitur ut anguillarum piscatores aquam turbidã faciant, ut suffocẽtur, habent enim branchias tenues, quę facillimè turbida aqua obturantur. per hyemem etiam cum aqua uentorum impetu perturbatur, sæpius moriuntur. coéunt anguillæ complexæ, ac quiddam uiscosum emittunt, quod in limo

reten-

retentum animalia gignit. Testantur ij qui anguillas nutriunt quòd per noctem pascuntur, at per diem in limo manent immotæ. Viuunt ad annos octo sæpius. Rursus alibi nasci ipsas ait Aristoteles neq; ex ouis, neque ex animalia gignentibus, neq; ex coitu, sed ex corruptione, quæ in limo, ac cœno facta fuerit, uelut dictum est etiã de uocatis terræ intestinis: quare Homerus quoque quæ naturę sunt propria pisciũ diuidẽs hęc inquit:

In scripto est, nõ γλοιῶδες sed γλινῶδες, hoc est strigmẽtosum & crassum.

Vexant anguillas, ac pisces gurgite uasto.

Tunc Icadistes quidam ex cœnãtibus Epicureus cum nobis anguilla fuisset apposita, adest inquit cœnæ Helena, & ego ero Paris, atq; cum nullus manũ adhuc protendisset, ipse manum inijciens, latus ad spinam usque nudauit: Hic idem placenta calida aliquando apposita, omnibusq; abstinentibus cum dixisset:

Hanc ego sum contra, manibus uideatur ut ignis.

Manum petulanter inijciens, deuoransq; cõbustus efferebatur, tunc ait Cynulcus, aufertur larus ex gulæ conflictu, sic etiam scribit Archistratus de anguilla:

Anguillas omnes laudo, præstantior illa
Quæ capitur Rhegi maris è regione profundi.
Hanc alijs cunctis mediam tu ponito, tales
Si teneas epulas opulentius os erit ipsum.
Sed tamen ingentem referunt Virtutis honorem
Stymonię cum Copęis, queis grandibus esse
Contigit ac magnis. regina sed omnibus una est
Vt puto, duxq; uoluptatis anguilla, natantum
Os illi soli durum natura negauit.

Cum dixisset Homerus,

Anguillas domitant, ac pisces,

Subiunxit Archilochus; multas cæcas anguillas cepisti. Attici, uelut ait Tryphon, usum scientes singularem, non etiam pluralem per Y si plon proferunt eodem pa-

ἐγχελυς. cto. Aristophanes in Acharnensibus considerate inquit fortissimam anguillam. Et in Lemnijs; anguillam Bœotiam. In conuiuantibus rectum posuit, læuis sicut anguilla. Cratinus in Plutis; Thyunnus, cernua, glaucus, anguilla, canis. Sed pluralem numerum non sicut poëta proferunt. Aristophanes in Equitibus. Velut qui anguillas uenantur, passus es. In secundis Nubibus; Imagines meas anguillarum imitantes. Datiuus est in Vespis, Non batidibus gaudeo, ut anguillis. Strattis in fluuijs, anguillarũ natus est amitinus. Simonides in Iambis, uelut anguilla per sordes. Accusatiuus, Erodius cũ triorchum anguillam Mæandriam edentem reperisset, eam corripuit. Aristoteles in libris Animaliũ per Iota dixit anguillam. Nam cum dicit Aristophanes in Equitibus; passus es id quod ij etiam, qui anguillas uenãtur, nam si stagnum constiterit nihil capiunt, at si cœnum sursum deorsumq; ue uertatur, tunc capiunt: sic & tu lucraris ubi ciuitatem perturbas. Declaratur manifestè quòd anguilla ex limo capitur, quandoquidẽ in ys nomen definit. Nam & poëta, cum fluuij profunditatem ardentem demonstrare uult, sic inquit,

ἐγχέλυς. ἐγχελυς. ἰλύος.

Anguillę pereunt & pisces.

Præcipuè uerò ac per excellentiam anguillas, ut ardentis aquæ profunditatem significet. Antiphanes obiurgans Aegyptios in Lycione hæc ait:

In cęteris Aegyptios graues ferunt,
Tum quòd pares censetur anguilla hic Deis
Ab his. Deis nam cæteris est dignior,
Precantibus nobis, licet quòd consequi:
Perdentibus drachmas duodecim has ad minus,
Vel plus, odorare has uolentibus, fera
Omnino non est sanctior ista denique.

Anaxandrides in Ciuitatibus, sermonem ad Aegyptios

uertens,

uertens, hæc inquit;

Haud esse uobiscum queo commilito,
Concordibus nec moribus nec legibus.
Per maxima interualla differentibus.
Bouem colis, deis ego macto boues.
Tu maximum anguillam Deum putas, ego
Obsoniorum credidi suauissimam.
Carnes suillas tu caues, at gaudeo
His maximè. canem colis, quem uerbero,
Edentem ubi deprendo forte obsonium.
Nobis sacerdotes petit lex integros,
Arceantur à uobis procul tales uiri.
Habere si felem mali quid uideris
Luges, ego suauissime decortico.
Potest apud uos mus araneus, nil me apud.

Timocles in Aegyptijs;

Qui posset Ibis, aut canis seruare, ubi
Veros Deos minus colentes haud statim
Pœnas dederunt; felis ara hunc triuerit?

Multis ex locis antiquorum comicorum demonstrare licet, quòd angillas in betis inuolutas comedebũt, tum ex Eubulo in Echo;

Candida adest betis uestito corpore nympha,
Expers cõiugij anguilla ò magnum mihi magnum
Tibi lumen manifestum.

Et in Ioue, & postea thynnorũ assatorum opulenti ad te uentres nauigant, palustresq́ aderant anguillæ Bœotiæ, Deæ betis indutæ. In Medea; uirginis Copaidis Beotiæ, nam Deam nominare pudet. Quòd autem Strymoniæ etiam anguillæ essent celebres, patefecit Antiphanes in Thamyra; eodem nomine quo tu quidam fama mortaliũ celebris Thraciæ rigator fluuius nominatus Strymon, maximas nutrit anguillas. Narrat Demetrius

Scepsius libro sextodecimo. Troici apparatus egregias anguillas nasci etiam circa Euclum fluuiũ, de quo ita meminit Antimachus in inscriptis libellis; ueniens Euclea ad fontes uorticosæ.

De accipensere, rubellione, encrasicholis, hepsito. Cap. XVIII.

NOnnulla quidem dicta sunt de accipensere, de quo hęc etiam scripta reperiuntur ab Archestrato:

Accipenserem edas quem protulit alta profundi
Vnda Syracusij quia nascitur optimus illic.
Hinc quoq; principiũ capiunt quos insula quęque
Protulit: aut tellus quam peruagor. æquore Cretæ
Pertenuis, durus, stupidus, prauusq; pererrat.

Aristoteles in libro de Animalibus, sicut etiam Speusippus, simillimos esse scribit phagrum, rubellionem, hepatum. Simillima inquit & Doriõ in libro de Piscibus. At Cyrenęi rubellionem dycam uocant, sicut Clitarchus ait in linguis. de Encrasicholis meminit Aristoteles, uelut paruis pisciculis in libris Animalium. Dorion in libro de Piscibus inter hepsitos Encrasicholos etiam connumerauit ita scribens, hepsitos esse oportet, Encrasicholos, ac iopas, aristulas, gobios, triglas exiguas, sepiolas, loligines, & cancellos. Est autem hepsitus inter pisciculos exiles, Aristophanes in Anagyro, non adest hepsitorũ olla. Archippus in Piscibus, apuam incidens hepsitus degluttiuit. Eupolis in Capris, ô Gratiæ quibus curæ sunt hepsiti. Eubulus in Prosusia siue Cyeno, cõtentus uel uno hepsito in betis, duodecimus iam dies est, ex quo coctus fuit. Alexis in Deglaucescẽte, aderant nobis hepsiti quidam dędalei, omnia enim pulchra opera

Dędali

Dędali appellant. Tum rursus, coruulorum non facis periculum, neq; sardarum, neque quorundã hepsitorũ. Pluraliter autem sæpius hepsitos dicunt, Aristophanes in actibus seu Niobe, non per Iouem ollam cupio hepsitorum. Menander in Perinthia, puerulus ingressus & afferẽs hepsitos. Singulariter usus est Nicostratus in Hesiodo, membradẽ, apuam, hepsitum. Posidippus in exclusa, hepsitum quempiã emere. At in patria mea Naucrate pisciculi quidam hepsiti dicuntur, qui in locis relinquũtur excauatis, ubi Nilus à repletione, decreuerit.

De hepato, lebia, & elacatenibus. Cap. XIX.

DIocles inter saxatiles pisces hepatũ, ac lebiam connumerauit, quem Speusippus similem esse phagro dixit. Est autem solitarius, carniuorus, dẽtibus asperis, uelut ait Aristoteles: colorem habet nigrum, oculosq; maiores, quàm sua ipsius poscat magnitudo, cor habet trigonum, ac album. Archestratus cœnarũ dux lebiam iubet capere, uelut & hepatum in Delo & Teno circumflua. de elacatenibus meminit Mnesimachus in equum nutriẽte, scomber, thunnus, gobio, elacatenes, sunt autem pisces prægrandes salsamentoq; conficiendo idonei. Menander in Iugis, gobius, elacatenes canisq; pars postrema. Mnaseas Patrensis piscis quietisq; sororis fit tranquillitas, murænaq;, & elacatenes.

De thunno. Cap. XX.

NArrat Aristoteles quòd thunnus extra mare transmigrat terram à sinistro latere cõtingens; uerũ ubi in pontum reuertitur, è contrario accidit; nam terram spectat à dextro latere: quod ita facere dicitur, propterea

quòd dextro oculo clarius aſpiciat, at læuo hebetius. Habet ſub pinnis id quod aſilus appellatur, gaudetque tepore, idcirco ſæpius apud ſabulonem conſpicitur. Eſt autẽ eſui tunc aptus, ubi iam ceſſauit uexari ab aſilo. post tempus latendi coit, ut ait Theophraſtus, atq; donec fœtus habuerit exiguos, difficulter capitur, at cũ iam creuerunt facile, quia ab aſilo agitatur. Latet thunnus quamuis multum habeat ſanguinem: atq; de hoc Archeſtratus;

Ingentem captum thunnum mox ipſe uidebis,
Hic ubi ſacra Sami ſunt littora. dicitur ille
Orcynus, ac alijs cete, hæc obſonia diuis
Conueniunt, precijq; decent ſuauiſſima matrem.
Byzanti ſoboles thunni generoſa Caryſti eſt,
Ac undæ Siculæ, & cephalus: nutrit meliores
His multò thunnos penetrantes Tyndaris unda.
Si forte Hipponi Italiæ perueneris oras
Optimi erunt illic cunctorum. præmia ſoli
Victores referunt: hic qui ſunt, inde putantur,
Quod mare tranſierint, penetrarintq; æquora põti.
Intempeſtiuos cum uenabamur in undis.

Nominatus eſt autem thunnus à currendo ac ab impetu, eſt enim piſcis impetuoſus, quia certis temporibus aſilum habet in capite, quo ſcribit eum Ariſtoteles agitari. Sic autem narrat; Thunni & gladij agitantur aſilo circa Canis exortum, habent enim utrique per id tempus ſub pinna ceu uermiculum, quem aſilum uocant, effigie ſcorpionis, magnitudine aranei. Infeſtat hoc tãto dolore, ut non minus interdum quàm gladius de ac Delphinus exiliat, unde fit ut uel in nauigia ſæpenumero incidant. Tum Theodoridas, thunni aſilo agitãtur in Gadium curſum. Polybius Megalopolitanus ubi de Luſitania regione narrat, quæ eſt in Iberia ſcribit libro trigeſimo

trigeſimo quarto, quòd quercus ita profundè in mari ſunt plantatæ, ut thunni earum fructũ comedẽtes pinguefcant: quamobrẽ nullus fortaſſe aberrauerit ſi mari nos ſues appellauerit thunnos; ſunt enim uelut ſues thunni glandibus nutriti. Laudatur imus uenter præcipuè huius piſcis, ſicut Eubulus teſtatur in Ione, poſteà opulenti ad te thunnorũ nauigant imi uentres aſſatorum. Ariſtophanes in Lemnijs, non Bœotiã anguillam, non glaucum, non thunni imum uentrem. Strattis in Atlante, thunni imum uentrem, ſuilleq́ue inteſtinum drachmæ. In Macedonibus; imi uentres thunnorũ ſuaues. Eriphus in Melibœa, hęc cum pauperes emere non poſſint, thunni imum uentrem, lupi caput, aut cõgros uel ſepias, quas nec Deos quidem ualde diſpicere cẽſeo. ubi Theopõpus etiam ait in Callæſchro, piſciũ uenter imus ò Ceres. Illud autem obſeruatione dignum, quòd imum uentrem de piſcibus tantũ, ac non etiam de reliquis animalibus, uel de ſuibus frequenter inuenies. At obſcurum eſt in quibus animalibus Antiphanes in Pontico imum uentrem ſtatuerit, cum dicit, quiſquis obſonium forte hoc ceperit magnificũ male perditis, imos uentres ueniens quot Neptunus perdet, coordinareq; generoſè præparat latus cũ ijs. Alexis in Vlyſſe ſubtexente caput laudans thunni, hæc inquit: ὑπογάστριον.

Piſcator in profunda truditur mihi
Dum liberorum quęritat is obſonium,
Sardasq;, ſepiasq; quampiam fabam.
Hic ſi caput thunni capit thunnos mihi
Adeſſe & anguillas puto.

Laudarunt uocatas etiam thunnorum clauiculas, ſicut Ariſtophon in Pirithoo.

Corrupta ſunt omnino dudum obſonia.
Claues duæ aſſatæ paratę, queis fores

Claudunt, prius thunni uidelicet cibus
Grauis, fuit Laconica inde tertia.

Antigonus Caryſtius in libro de Dictione thunnum Neptuno mactari inquit. Soſtratus libro ſecundo Animalium, pelamidem thunnam nominari aſſerit, quam ego eſſe thunnum arbitror, at cum magis etiam creuerit, orcynum; cum uerò egregiè adhuc creuerit, cete. Meminit ita Aeſchylus de thunno, malleos capere ac moliri inquam ferrum ignitum, qui ſine ſuſpirijs, uelut thunnus, ſine uoce precabatur. Qui & alibi; ac oculum conuertens more thunni, tanquam thunno læuo oculo nihil cernente ut ait Ariſtoteles. Eſt & apud Sophronem thunnotheras. Quos alij thunnos uocant, Attici dicunt thunnas.

De thunna. *Cap. XXI.*

SEd hoc ſigno differre Thunnam à mare teſtatur Ariſtoteles, quòd fœminæ pinnula iuncta eſt ſub uentre Ariſtophareus nuncupata. ac in libro Animaliū ipſam fœminam ſe cernens à thumo, per æſtatem parit inquit mēſe Iunio, folliculo quiddam ſimile, in quo oua exigua, multaq; conſiſtunt. Speuſippus libro ſecundo ſimilium eas à maribus ſecerpit, & Epicharmus in Muſis. Cratinus in Plutis, ego enim thūna ſum inquit aut melænas, uel thunnus, cernua, glaucus, anguilla, canis. Ariſtoteles in Piſcibus thunnā & gregalem eſſe inquit, & locum mutare. De hac Archeſtratus:

Poſtremam thunnę partem, quam thunnida dico
Ingentem, cuius Byzanti eſt fertilis ora.
Concidens rectè hanc aſſato prouidus omnem,
Et ſale conſpergas tenui, hinc ungatur oliuo,
Tingito adhuc acri calida in ſalſugine fruſtra.

Nam

Nam si sicca uelis edere hęc generosa uidebis.
Huic similis superis species naturaq; thunnæ.
Quæ mox deperijt si conspergatur aceto.

Antiphanes in Amatore puerorū, optimę thunnæ Byzantiæ medium frustrum in betæ scissis operimentis absconditur. Sic Antiphanes partem extremam thunnæ laudat in Nouacula, in Agris;

Nutritus hic nullo marino uescitur,
Præter quę adhæret littori torpedinem.
Vel quempiam congrum, uel, ima intelligo,
Quę uentri adhærent thunnę, ederes hęc talia.
Virûm uoraces cæteros pisces puto.
Vt hoc edas malum, refers Copaidas
Rates amice rusticas ualde. colo
Stagnum prope arua ascribo desertori ego
Anguillas aciei, non erat, alicubi.

De Hippuro, equo, ac iulijs piscibus. Cap. XXII.

ARistoteles libro quinto Animalium hippuros oua parere inquit, atq; hæc maxima fieri ex minimis, uelut etiam murænæ, parere autē uerno tempore. Dorion in libro de Piscibus hippurum coryphænam uocari asserit, quos pisces Hicesius hippures appellauit. Meminit de his Epicharmus in Hebes nuptijs, oxyrinchi, hippuri, rhaphanides, auratæ. Numenius in Piscatorio piscis naturam narrans ipsum semper exilire inquit, ac idcirco urinatorem appellari: sic autem de eo scribit, uel magnum sinodonta, uel urinatorem hippurum. Et Archestratus;

Optimus hippurus quem pauerit alta Carystus.
Fertilis obsoni demum fœcunda Carystus.

ἱππίδιον. Epenetus in re coquinaria coryphęnam ait nominari. Equũ alicubi diminutiuè nominauit Epicharmus ubi inquit; Coruulum, coruiniq; generis pingues pisces, tum paruos equos leuiter refrigerat. Numenius in Piscatoribus;

> Gobion, atq; scarum, quæ præda est prima pudore.
> Tittanas & molles, anguillas corpore longo.
> Vel mures, uel equos, uelut & glaucam corydalim.

Meminit & Antiphanes Colophonius his uerbis in Thebaide; uel hyccã, uel equũ, aut quẽ turdũ uocant. De iulijs ita meminit Doriõ in libro de Piscibus; Iulias in salsugine elixare, aut torrere in sartagine. Numenius

> Id specta: idcirco stupidam diuertere par est
> Iulida, lætiferamq; simul tetram Scolopendram.

At idem autor terrę intestina uocat iulos his uerbis;

> Esca tibi subeat suprema littoris ora
> Quam inuenies ubi terra tumet, dicuntur iuli
> Nigrantes terræ intestina, eiusq; uoraces.
> Prælongis pedibusq; cicadas hic ubi petras
> Vltima arenosas pelagi pura alluit unda.
> Inde cauare decet, multosq; imponere uasi.

De turdis, merulis, apro, & cremy piscibus. *Cap. XXIII.*

TVrdum per. ι. Scribunt Attici, cuius rei ratio datur huiusmodi: fœminea nomina in λα desinentia ante λ. haben alterum λ. ut scylla, scilla colla, hirudo, certamen, manipulus, at in λη. desinentia non etiam: nebula, germen, stirps, splendor, foramen, sic & trigla. Cratinus, trigla si edit uoracis uiri cuiuspiã. Diocles libro primo Salubrium, qui saxatiles appellantur, mollem habent carnem inquit, ut merulæ, turdi, percæ, gobij, fucæ,

Rucæ, ac alphesticus. Numenius in Piscatorio:

Cernuá, & æquoreū glaucum, pariterq; nigrantem
Hinc merulam, turdosq; marinos.

Epicharmus in Hebes nuptijs membradonesq;, & turdi & lepores, dracones q; fortes. Aristoteles in libris Animalium, atq; hæc quidem maculis nigris picta ut merula, hęc uarijs distincta, sicut turdos. At Pancrates Arcadicus multis nominibus uocari ait turdum in maritimis operibus:

Vinosum turdum, qui captat arundine pisces
Dixit, & øoliam, orphiscum, pariterq; lacertum.

Nicāder libro quarto mutatorū, uel scarum inquit, uel turdum multi nominis. Aper & cremys ita cōmemorantur ab Aristotele in libro Animalium: alij edentuli ac læues, ut aciculę: alij caput habent planū, ut cremys. alij asperrimam durissimamq; habent cutem, ut aper: alij duas habent uirgulas, ut Seserinus: alij multas, rubrasq; lineas, uelut salpa. De apro mentionem fecerunt Dorion & Epenetus. At Archestratus:

λειοκέφαλα. ἢ λιθοκέφαλα, lapidem habēt in capite.

Ambraciæ cum peruenies felicia rura,
Ne contemne, citò sed emas, si uideris, aprum.
Pondere ut æquo auro uendatur. ne tibi spiret
A' superis Nemesis grauis. hic flos nectaris. illum
Haud licitum est pariter cuiuis edisse uirorum:
Non uidisse, quibus contexta fiscina iunco est
In manibus, ratione solent claraq; mouere
Suffragia, ad terram iaciens hinc munera ouini
Membri.

De fidicula, cordyla, gammaro, & cane marino. *Cap.* XXIIII.

ARistoteles in libris Animaliū uel pisciū potius, serratos habet dentes inquit, fidicula, estq; solinaga, &

alga

De mugile. Cap. XXV.

HOrum piſcium, qui albuli dicuntur, plures ſunt ſpecies; alij ſiquidem cephali, alij Mugiles, alij labeones, alij mucones uocantur: at omnium optimi ſunt & guſtu & ſucci bonitate ij, qui nominantur cephali, quibus mugiles ſuccedunt, peiores ſunt Mucones, quibus tamen multò ſunt deteriores labeones, Bacchi appellati, habent autem ſuccum ualde bonum, non multum nutriunt, facileq́ excernuntur. Dorion marinum Mugilem ponit in libro de Piſcibus, at fluuiatilem probat, Marini ſpecies, Cephalum ac ieiunum. Echinum qui eſt in capite mugilis uerticillum nominat, ac Cephalum differre aſſerit à Cephalino, qui & Blepſias dicitur. Ariſtoteles libro ſexto Hiſtoriæ Animalium incipiunt inquit ferre uterum qui labeones uocantur ex mugilibus, menſe, decembri: ſic ſargus & qui Muco uocatur, & Cephalus, feruntq́ uterum dies triginta. Sunt quidam ex mugilibus qui non ex coitu, ſed ex limo ſabulóue naſcuntur. Ac alibi ait Ariſtoteles cum mugiles dentes habeant ſerratos, non tamen ſe inuicem comedũt, quaſi non ſint omnino carniuori, eſt autem alius Cephalus, alius labeo, alius translittoraneus: ac labeo paſcitur apud littora, ſed translittoraneus cibo non utitur, præter ſibi innatum mucorem: labeo uerò & cœno ueſcitur & arena. fama eſt nullam feram mugilum partus inſectari ac uorare, quoniam nullorum piſcium fœtus mugiles uorant. Euthydemus Athenienſis in libro de Salſamentis ſpecies eſſe Mugilum aſſerit Spheneũ ac Dactileum, ac idcirco Cephalos nuncupari, quia caput habeant grauius, ſphenas autem quia uacui ſunt ac quadrati. Dactileorum latitudo duorum digitorum menſurã non excedit; admirabilis ſunt bonitatis ij mugiles,

qui

qui circa Abderam capiuntur, uelut testatur Archestratus: secundi qui circa Sinopen. Mugiles à quibusdã flutæ dicuntur, ut Polemon narrat in libro fluuiorum Siciliæ, quos Epicharmus etiam sic in Musis nominauit, Aeolicęq; flutæ Cynoglossiq; & umbellæ. Aristoteles in libro de Moribus, ac uita Animalium mugiles uiuunt inquit etsi cauda sit abscissa. Mugiles à lupis comeduntur, conger à Muræna. Est & prouerbium quòd dicitur mugil ieiunat, in eos qui iusta agunt, quoniam mugil carne nõ uescitur. Anaxilas in unius moris, Matonem quendam Sophistam obiurgans ob gulam, caput inquit mugilis Maton surripiens edit, ego autem pereo. At bonus Archestratus.

Aegina egregium mugilem circunflua nutrit.
Hunc eme, mox uersare uiris ciuilibus.

Diocles in Mari, saltat ob uoluptatem mugil. Quòd ieiuni, sint mugilum species ita declarauit Archippus in Hercule uxorẽ ducente, ieiunos mugiles cephalos. Antiphanes in Lampone, tibi mugiles alios ieiunos milites habere contingit. Alexis in Phryge, ego ieiunus mugil domum recurram. Amipsias in sonitum faciẽtibus ex uino in poculis relicto; ego cum uideo, opus in forum sumere aggrediar, minus autem me tu uelut ieiunus mugil sequeris. Euphron, Aeschramidas Mugil est ieiunus qui deambulabat. Philemon in commorientibus, mugilem ieiunum assatum emi, non ualde magnum. Aristophanes in Gerytade, nunquid uirorum mugilum intus est colonia? quemadmodum sint ieiuni cognoscite. Anaxandrides in Vlysse, plurimũ deambulat, cum con cœnarit mugil est ieiunus, Eubulus in Nausicaa, qui nunc quarto die tingitur, ieiunam mali mugiles degens uitam. Cum tot de optimo hoc obsonio iam dicta essent, Cynicus quidam, qui uespertinus accesse-

[Margin: ἀποκόπτε φίξει.]

accesserat dixit; num nos quoque ô uiri amici ieiunam uitam agimus? quando inter Cereris sacra mugilum more ad mediã noctem ieiunamus? nam sicut ait Diphilus in lemnijs, isti cœnarunt, at infelix ego mugil essem ob summum ieiunium. Tunc excipiens sermonem Myrtilus, consistite postea iuxta Theopompi, hedycharem ô ieiune Mugilum Chore, oleribus ueluti anseres excepti: non enim prius quidpiam attingetis, quàm uel uos uel condiscipulus uestrum Vlpianus dixerit, cur solus inter pisces mugil ieiunus sit uocatus. Tunc ait Vlpianus, quoniam nulla esca uescitur animata, neque nulla carne, nulloq; cibo animato allectus capitur, ut narrat Aristoteles, inquiens quod ieiunus malus est, quodq; ubi caput absconderit, si timeat, se totum occultasse arbitratur. Plato in festis; exeunti mihi piscator obuius fuit mugiles ferens, ieiuni erant pisces, malos mihi attulit. Tu uerò ô Thessala lucta Myrtile dic mihi quare pisces à poëtis hellopes uocantur? qui dixit, uel quia sunt muti, nam secundũ analogiam, quia uox sit uetita, illopas quidam esse uolunt. esse enim illesthę prohiberi, at ops, uox. Nunquid hoc nescis cum sis quidam ellops? cum nihil Canis ad hæc respondisset, ego quæ ante hunc dicebam ô uiri, iuxta sapientem Epicharmum introducens, recensebo, ac idcirco alopes dici affirmabo, quia sunt squammosi. Illud etiam declarabo quòd non est quęsitum; cur cum Pythagorici alia animata mediocriter attingant, quorum aliqua sacrificant, solos pisces non gustant omnino, nunquid ob sermonis continentiam, nam silentium diuinum quid esse arbitrantur. At uos ô Molossi Canes cum ad omnia sileatis, non tamen Pythagoram imitami ni, de alijs piscibus loquar.

ἴλλεσθαι

De co-

De coracino. *Cap. XXVI.*

Coracini marini, uelut ait Hicesius, parũ nutriunt, facile excernũtur, ob bonitatemq; succi medij sunt habendi. Aristoteles libro quinto Historiæ animalium, omnibus ferè piscibus celerrimum fieri incrementum accidit, ac coracino præcipuè. parit apud littora in locis muscosis ac densis, Speusippus libro secundo similium, Coracinum & melanurũ similes esse scribit. Numenius in piscatorio;

Attrahet ex facili sic æoliam Coracinum.

Sunt alicubi in Musis apud Epicharmum qui æoliæ dicuntur ijdem & coracini: inquit enim; æoliæ, fluteq́ue, Cynoglossiq́ue. In Hebes nuptijs, de æolijs uelut differentibus mentionem fecit, mus, alphestæ, coraciniq́ue cereo colore, æoliæ, flutæq; & Cynoglossi, Euthydemus in libro Salsamentorum coracinum inquit saperdam ab aliquibus nominari. Huic similia dixerunt Heracleõ Ephesius, & Philotimus in re coquinaria. Quòd autem Saperda uelut coracinus uocetur Platistaticus, declarauit Parmeno Rhodius libro primo Disciplinæ coquinariæ. Aristophanes in Telmissensibus, nigras alas habentium inquit coracinorum. Diminutiuè usus est hoc nomine Pherecrates in obliuioso, cum tuis coracinulis & mœnis uersatus. Amphis in Ialemo;

Edens coracinum marinum, dum sibi
Præsente glauco perfrui licet, patet
Quòd desipit.

Norunt ij, qui sunt experti quam Niliaci coracini dulces, carnosi, suauesq́ue sint. Sic autem sunt appellati quoniam continuè mouent pupillas, nec unquam cessant. Hos Alexandrini plataces appellant à contingente.

ἀπὸ τοῦ κινεῖν τὰς κόρας.

De Cy-

De Cyprino, gobijs, cuculo, carcharia, Cane, piscibus. Cp. XXVII.

CArniuorus est gregalisq; etiam cyprinus, ut testis est Aristoteles, qui linguam habet non quidē sub ore, sed sub os. Dorion, eos inter lacus tres fluuiatilesq; con numerans, hęc inquit, squamnosum quem cyprinum uocant. Multum habēt succi gobij, ut asserit Hicesius, oris bonitate excellunt, facile excernuntur, parum nutriunt malumq; habent succum. Ii tamen, qui magis sunt albi, nigriores oris bonitate superāt. Caro uiridiorum gobiorum est cum laxior, tū minus pinguis succumq; magis tenuem parcioremq; habet, at magis nutriunt ob magnitudinem. Ex ijs eos qui sunt saxatiles, carnem mollem habere asserit Diocles. At Numenius in piscatorio hos cothos uocauit, uel sacrū uel cothum nutritum, uel imprudentem darem. Sophron in Agricola; Cotholynoplytę inquit ac thunnotherę filium: hinc cothoniam forrasse nominauit. Siculi gobium cothonem uocant, ut Nicander Colophonius ait in linguis; Et Apollodorus in ijs quę scripsit de Sophrone. Epicharmus gobios nominauit in Hebes nuptijs; turtures spiculo in extrema parte armati, mollesq; gobij. Antiphanes gobios laudans unde optimi ferantur significauit his uerbis;

Ad nuptias accedo obolo cum splendidè
Thus emerim deis, deabusq; omnibus.
Heroibusq; liba magnis diuidam.
Mortalibus uobis coēmi gobios.
Furem imperaui piscium hinc accedere
Et uenditorem, pono nuntio tibi
Horum populum, sed quippe sunt Phalerici.

Menander, ex piscatoribus quidam quatuor drachmas

gobiorum precium esse putauit. de fluuialibus gobijs meminit Dorion in libro de piscibus. De Cuculis sic meminit Epicharmus, & splendidi cuculi, quos omnes discidimus assantesq; ac cōdientes moliuimus, Dorion eos ait assare oportet, ubi per dorsum diuiserimus ac herba, caseo, laserpitio, sale, oleo condire, deinde uertere, ungere, modicum salis subterspargere, tum excipere, ac aceto perfundere. hunc piscē Numenius rubrum ab accidente appellat ita scribens, aliquando rubrum cuculum, uel paucas pempherides, aliquādo lacertum. de Carcharia, caneq; marino mentionem fecit Archestratus obsonij studiosorum Hesiodus, uel Theognis. erat enim Theognis etiam uoluptati deditus, sicut ipse testatur his uerbis de se ipso;

Vt Sol cælinagos agitans medio Æthere currus
Significat medium præterijsse diem,
Tempora iam cessant epuli, cui mens iubet ipsa:
Gratificans uentri qui bona multa dedit.
Efferat hic lymphas manuum formosa, coronas
Atque manu glacili deinde Lacæna ferat.

Nec puerorum etiam amores abnuit uir hic sapiēs, qui ita scripsit?

Optaui laudes gratas cecinisse Deorum,
Vt sit formosus premia danda puer.
Quæ tibi, uel mihi, de Sophia certantibus adsint.
Nosces quam mulis peior asellus erat.

Ac bonus Archestratus in suis præceptis sic laudat:

Vrbe Toronæa canis accepisse marini
Ventres Carchariæq; opus est, sparsosq; cymino
Ipsos assato, sale nec conspergito multo.
Nil illuc aliud referas gratissime amice:
Contuleris ni oleum glaucum. fuerint ubi cocti,
Trimmatium fudisse decet simul, hocq; secuta,

Coxeris ast ollę si quando in uentre cauatæ,
Nec tu misceto lymphas, nec fundito acetum
Vinosum, solumq; decet perfundere oliuum.
Vnà & odoriferas herbas, & grana cymini.
Hos coque non flammis, superat carbone corusco.
Sæpius & moueas ne exusti deliteant te.
Diuinum hoc epulum pauci nouere uirorum,
Aut edisse uolunt stupidam quicunque, leuemq;
Mortales animam sortiti sunt, stolidamq;;
Carnis ut humanæ sit edax: ast obuius omnis
Humanam carnem piscis uorat, ut fuit illi.

Huius piscis suauissima ac maximè delitijs apta pars est, quæ thyrsion nominatur apud Romanos,

De lupo. *Cap. XXVIII.*

SOlitarij sunt lupi, ac carniuori, uelut ait Aristoteles, linguam habent osseam, & adhærentem, corq; triangulare. At in quinto Historiarum Animalium ipsos sicut mugiles & auratas parere inquit, ubi præcipuè currant fluuij. Pariũt per hyemem, & bis. lupos bonum habere succum narrat Hicesius, at non multum nutrire: ad excernendum sunt inferiores, at oris bonitate primi iudicantur. Nominatus est hic piscis à procacitate, qui etiam prudentia cęteros pisces antecellere dicitur, cum multos modos machinetur, quibus se seruare possit: hunc Alcæus uersificator sublimem natare consueuisse scribit. At sapiens Archestratus;

Tu cephalũ, tu sume lupum ex Gæsone, Miletũ ut
Veneris, hic etenim species solet optima nasci.
Hic locus est talis. pingues magis in Calydone,
Diuiteq; Ambratiæ, Bœbesq; in fluctibus errant
Fœcundis multi, sed non & uentris odorem

Gratum spirat adeps: nec sic est acre. sodalis
Insquammes illos mira uirtute uidebis.
Coxeris ut mollps decet in sartagine uesci.
Ne tibi sit presens facienti obsonia quisquam
Italus, atque Syracusius uir deinde caueto.
Nanque bonos pisces non hi nouere parare.
Sed male componunt, cogentesq; omnia perdunt.
Salsugo laseris dum spargitur his, & acetum.
Parui execrandi pisces qui saxa pererrant,
Si bene conditi sint cunctis sunt meliores.
Nam multę species inter conuiuia possunt,
Si condimenti ratio seruetur, & artis.

Mētionem fecit Aristophanes in Equitibus, luporum, qui circa Miletum nascuntur ueluti egregiorum his uerbis;

Turbabis haud, lupos edens Milesios:

At in Lemnijs;

Non aut locustam emisse, non lupi caput.

Quasi egregium sit luporum cerebrum, ueluti glaucorum. Eubulus in Nutricibus; Non magnificè at frugaliter sepiolas, loligines, exigua polypodis capillamenta, ieiunum aliquem, uuluam, intestina pinguia, lupi caput pregrande. Gæson, cuius mentionem fecit Archestratus, stagnū est Gęsonis inter Prienem ac Miletum cum mari coniunctum, sicut Neanthes Cyzicenus libro sexto narrat rerum Græcarum. At Ephorus Gæsonem fluuium esse contendit libro quinto apud Prienem, qui defluat in stagnum. Archippus mentionem faciens luporum in Piscibus ita scribit; Hermeus cau-

po piscium Aegyptius scelestissimus, qui mustelos, squatinasq; ui excorians uendit, lupisq; eripit intestina.

De

De lato, squatina, muræna & muro piscibus.
Cap. XXIX.

LAtum optimum nasci in Italia scribit Archestratus hunc in modum;

Italiæ nemorosa latum tibi præbeat ora
Quod Scyllęus habet epulum mirabile portus.

Lati qui in fluuio Nilo nascuntur ad ducentarum librarum, uel etiam plurium pondus, accedere sunt deprensi. Est autem hic pisiis cādidissimus; atq; optimus suauissimusq; est quacunque ratione fuerit conditus. Est ei pisci simillimus, qui nascitur in Istro, ac Silurus dicitur. Complura & alia piscium genera, eaq; suauissima Nilus fluuius producit, & coracinorum præcipuè, nam multa sunt & horum genera. Producit & Mæotas uocatos, & Saperdas, & Siluros. Sunt multi pisces circa Pontum, qui nominantur à Męotide stagno, at Niliaci pisces sunt hi, (si modò ob diutinam peregrinationem meminisse licet) torpedo suauissima, porcellus, simus, phager, oxyrinchus, allabes, Silurus, Synodontis, eleotis, anguilla, alosa, abramis, typha, squammatus, physa, mugil: quanquam sunt & alij non pauci. Liobatus, qui etiam squatina dicitur, carnem habet albam ut Epenętus ait in re coquinaria. Plato in Sophistis, & si mustelus sit, uel liobatus, aut anguilla. Theopompus libro quinto eorum, quæ in sicco degunt, anguillam inquit & murænam permultum temporis spatium posse uiuere extra humorem, quòd branchias habeant tenues, parumque humoris excipiant. Muręnas ait Hicesius non minus nutrire, quàm etiam anguillas, uel congros. Hanc Aristoteles ex parua celerrimum ait capere incremētum libro quinto Animalium, dentesq; habere serratos; ac omnibus temporibus oua exigua parere. Epi-

charmus in Musis sine s. Murænas ipsas appellat, sic inquiens; nec congrorum quidpiam crassorum, nec murçna montis: sic & Sophron. Plato uerò ac Cantharus in fœdera componētibus, cum s. scripserunt; raia adest & Smurçna. Doriō in libro de piscibus murænam fluuiatilem unam habere spinam inquit, quæ asello Gallariç uocato sit similis. At Andreas in uenenatis murçnas scribit mordentes, quæ ex uipera natç sint, interficere, atque has minores esse, similes, & uariatas. Nicander in Theriacis;

Murænæ timor est miseris piscantibus, illa
Sæpe stridens nauim media submersit in unda
In mare delatis, cum de penetralibus exit.
Si uera est fama ut coēat serpentibus atris
In terris, pelagi cum liquit pascua lçta.

Andreas in libro de ijs, quç falsò creduntur, falsum esse inquit, quòd murçna coēat. cum uiperis in loca lutulenta progrediens, siquidem neque uiperç in lacunis lutulentis pascuntur, quæ desertis paludibus potius solent oblectari. Sostratus in libris Animalium, sunt autem hi duo libelli, coire affirmat. At murus, ut ait Aristoteles libro quinto Animalium, differt à murçna, hçc siquidem uariegata est & debilior, at murus unicolor est, fortis, coloremq; habet motacillæ simillimum interius scilicet & exterius. Dorion murum inquit spinas per carnem non habere, at totum mirum in modum bonum esse, & tenerum, ac duo esse genera; nam alij toti sunt nigri, alij fului, inter quos meliores sunt nigri. Idcirco uoluptati deditus philosopus Archestratus;

Italiam si intra, pelagiq; angusta Sicani,
Murænam captam uideas, quç fluta uocatur,
Hanc eme; nanq; illic epulum admirabile nosces,

Demæ-

De mænis, melanuro, melanderino ac mormure, Cap. XXX.

MAenas meliorem ſuccum habere, quàm gobios teſtatur Hiceſius: at oris bonitate, quodq́; uentris excretionem cooperetur, longe ab illis ſuperatur. Speuſippus libro ſecundo rerum ſimilium boacem ac cerros ſimiles eſſe mænis arbitrantur, de quibus mentionem fecit Epicharmus in terra & in mari; bocas excedit multas & cerros. Epenætus in re coquiuaria cerrũ ait, quem Canis lectum quidam uocant. Antiphanes in Agreſti ſine Butalione; mænas Hecates cibum appellat ob breuitatem: ſic enim inquit;

Magnos hos omnes credidi
Hominiuoros piſces, quid ais amiciſſime?
Hominiuoros; qui enim uir comederet?
Sunt hæ profectò Hecates epulę:
Quas hic mænas uocat, & triglas.

Sunt & quæ leucomęnides dicantur, quas boacas nonnulli nominat. Polyochus in Corinthiaſte; nec tibi perſuadeat quis per Deos ſiquãdo ueneris boacas leucomęnides dicere. De melanuro autem ita ſcribit Numenius in Piſcatorio;

Scorpion, ac percarum ductorem melanurum.

Hunc ſargo ſimillimum eſſe ait Hiceſius, at ſucci & oris bonitate, eſſe inferiorem, paulum conſtringere, ac nutrire. Meminit de eo Epicharmus in nuptijs Hebes, erant ſargi, melanuriq́;. Ariſtoteles in libro Animaliũ, ſtyptici ſunt melanurus, ac ſargus ex piſcibus, qui multas nigraſq́; habent lineas. Tum melanderinum ſimilem eſſe ait melanuro Speuſippus ſecũdo ſimilium, purum dictum, quem ſic Numenius pſorum uocat;

At pſoron, aut Salpã, uel littoreũ inde Draconem.

Mormur maximè nutrit, ut inquit Hicesius. Epicharmus in Hebes nuptijs myrmias hos appellat, nisi natura differant, sic enim scribit; Hirundines, myrmiæque, qui uentre sunt maiore. Dorion in libro de Piscibus mormylos eos appellat. Lynceus Samius in arte obsonatoris, quam ad quendam suorum sociorum scripsit, uel Dysonem uel Zenonem, inquit; neque sanè inutile est intentè intuentibus, ac precio non dimittentibus, præsentes pisces uituperare ac dicere, quòd Archestratus adductus fuit, ut quorundam poëtarum uoluptatem, ac uersum dicentem, descripserit; (quã &

> Mormylus est piscis malus: hic haud est bonus un-
> Sume amiam autumno, nũc at sunt tẽpora ueris.
> Sub primum frigus mugiles sumantur amœni:
> At nunc est æstas.

Multaq; his similia, sic enim multos ex astantibus emptoribus profugabis: quod si ita feceris, cogetur is quicquid tibi uisum fuerit, concedere.

De torpedine, gladio, cernua, horcino & asello piscibus. *Cap. XXXI.*

PLato ac Cantharus in fœdera componentibus; suauis est inquiunt torpedo. At Plato philosophus marinæ ait torpedini similis in Menone, nam illa sibi adhærentem torpere facit. Huius uocabulum extat apud Homerum unde dicatur; manum obstupefecit in uola. Menander in Lampade per a scribit; percurrit totum meum corpus torpedo: cum nullus antiquorũ ita usus sit. Hicesius minus eam nutrire, minusq; habere succi asserit, at cartilagineũ quiddã habere perfusum, quod stomacho maximè conferat. Theopompus in libro de hyeme latẽtibus; torpedinẽ ait terram ingredi. At in libro Ve-

νάρκη. νάρκα.

bro Venenatorum mordentium ac iaculantium uim quandam scribit ex sese emittere torpedinem, uel per ligna, ac tridentes, quæ manus habentium obstupescere faciat. Huius rei causam dixit Clearchus Solensis in libro de Torpedine, quæ quoniam nimis longa est, eius sum oblitus, uosq; mitto ad eius commentaria. Est autem torpedo cartilaginea, paritq; animal, ut ait Aristoteles. Pisciculos sibi uenatur in cibum, ubi eos attigerit, ac immobiles ob torporem fecerit. Diphilus Laodicensis in libro Theriacorum Nicandri torpedinē narrat non totam torporem ingerere, at quandam illius partem, atque ob multam experientiam inquit eò peruenisse. De hac ita scribit Archestratus;

In uino ac oleo torpedo sit tibi cocta:
Atque in odoriferis herbis, ramentaq; casei
Tum super iniicias.

Alexis in Galatea; torpedinem uelut ferunt conditam totam assare. At in Demetrio;

Torpedinem considerans cepi statim
Sartagini quòd inferentem fœminam
Molles manus, oportet hanc nihil pati.

Gladium scribit Aristoteles rostri inferiorem partem exiguā habere, superiorem uerò osseam, magnam, & toti illius æquam magnitudini, quæ ensis uocatur: atque hunc piscem carere dentibus. de hoc Archestratus;

Accipito gladij accedens Byzantia frusta,
Vertebramq; ipsam postremam: est optima nanq;
In Siculo ponto circa ostia summa Pelori.

Quis hic admirabilis diligētię præceptor, uel quis talis est obsoniorū iudex, qualis hic ridēdus, uel deridendus potius poëta? qui ita diligenter ob gulam Siculum mare transfretauit, pisciumq; omnium, & singularum partium qualitates cognouit, tum succos ob gulá ita dili-

ter est perscrutatus, ac si rem quampiam uitæ hominum utilissimam esset inuenturos. Orpheos & orphos uocatur cernua, ut ait Pamphilus. Aristoteles libro quinto Animalium cum piscibus citum adesse incrementum dicat, tum cernuam asserit celerrimè ex parua augeri. Est autē carniuora, dentesq; habet serratos, & est solitaria: cuius illud est proprium, quòd genitales meatus non inueniūtur: quodq; per multum temporis spatium uiuere potest post sectionem. Inter ea animalia connumeratur, quæ diebus frigidissimis latere solent, ac litore potius, locisq; terræ uicinis delectatur, quàm marinis & profundis. Non præterit duorum annorum spatium. De hac ita mentionem fecit Numenius;

His procul à crypta ex facili suspenditur ipse
Scorpius, & trahitur ualde aspera cernua eorum
In summo. Et rursus;
Glaucos, æquoreumq; genus, sic cernuam, & atram
Merulam.

Scribit Dorion, iuniorem cernuam orphacinum à quibusdam uocari, Archippus in piscibus, sacerdos ipsis aduenit Dei cernua. Cratinus in Vlyssibus; frustum cernuæ tepidum. Plato in Cleophonte; te uetula migrare fecit putrem cernuis, ac asperis piscibus, & phagris escam. Aristophanes in Vespis, siquidem quis emat cernuas, membradesq; se nolit. Singularem rectum cum acutó proferunt Attici, unde Archippus in Piscibus, sicut prędictum est. At genitiuum Cratinus in Vlyssibus, frustum cernuæ tepidū. Scribit Dorion in libro de Piscibus horcynos qui sunt in mari apud colūnas Herculis, in mare quod est apud nos, peruenire; ex quo plurimi eorum In Ibero, Tyrrhenoq; mari capiuntur, atq; hinc in aliud mare disperguntur. Secundū locum obtinent ij, qui sunt in Sicilia. At qui procul ab Herculis co

lumnis

lumnis ſunt, capiuntur macilẽti, quia ſpatiũ multum maris enatarunt. In Gadiris claviculæ ſolæ in ſalſamentum condiuntur, uelut etiam antácæorum maxillę, & palatum: ac ex his melandriæ uocati fiunt ſalſamenta. Horum uentres ait Hicesius cum ſint pingues, multum differunt ab alijs partibus, at claviculæ quod ſpectat ad oris bonitatem, multò cæteris omnibus ſunt meliores. Aſinus & aſellus ait Ariſtoteles in libris Animalium, os habet apertum, uelut muſtelus, nec eſt gregalis: ſoluſq́ue inter piſces cor habet in uentre, lapilloſq́ue molæ perſimiles in cerebro: Solus etiam calidiſſimis diebus Canicularibus latet, cum alij lateant diebus frigidiſſimis. Meminit de his Epicharmus in Hebes nuptijs; magnoperè curuas hiatulas, uentremq́ue uariegatum habentes aſinos. Differt autem aſinus ab aſello, ut Dorion inquit in libro de Piſcibus, qui ita ſcribit; Aſinus, quem gadum quidam uocant: galleridas, quem quidam aſellum, & maximum nuncuparunt. Euthydemus in ſalſamentis; hi Bacchum, illi gellariam uocant, alij aſellum. At Archeſtratus; aſinum, quem callariam uocant, nutrit prægrandis circa collum carnem quandam, non mihi quidem ſuauem, ſed alentem: gaudet hic his, ego uerò illis.

De polypo. *Cap. XXXII.*

POlypus, ſic enim dicunt Attici, uelut etiã Homerus

Polypus exiuit ueluti cum forte cauernis.

Nam ex etymologia dictus eſt à pede. At accuſatiuũ polypum dicunt, ſicut Alcinũ, Oedipum, tripũ, lebetem Aeſchylũ dixiſſe conſtat in Athamanthe. à ſimplici ut pes, ſicut mens At polypon dicere Aeolicum eſt, cum Attici polypum dicant. Ariſtophanes in Dædalo; hæc

uolentem

uolentem polypos & sępias. Ac rursus; polypum nihil apposuit. Deinde, fontes polypi dicuntur absconditi. Alcæus in Sororibus uitiatis; fatuum esse, mentemque habere polypi. Amipsias in comedente; opus est, ut apparet, multis polypis. Plato in puero; uelut polypodes te primum. Alcęus; me ipsum edi, uelut polypus. Sunt qui polypodem dicant ex similitudine à pes, pedis, pedi, pedem. Eupolis in populis;

Vir ciuis est, at polypus ex moribus.

Diocles libró primo Salubriũ molles inquit pisces ad uoluptatem conferunt, & ad res Venereas, ac in primis polypodes. Polypodem scribit Aristoteles octo habere pedes, quorũ duo sunt superiores, at inferiores sunt minimi, medij sunt maximi. Habet in capillamenta duo, quibus alimentum attrahit, ac oculos in superiore parte duorum pedum. Os autem & dentes in medio pedum. Si aperiatur, cerebrum habet bipartitum, ac atramentum uocatũ non habet nigrum sicut sæpię, sed rubicũdum in dicto papauere: quod quidẽ papauer supra uentrem collocatur, quasi quædam uesica. Intestinum non habet ex proportione. Nutrimento utitur aliquando paruarum cõchularum carunculis, ostrea extrahens extra suas cauernas: quare accidit ut eorum cubilia cognoscant ij, qui uenantur. Coit implicitus polypus; Idq; per lõgum spatium, quia caret sanguine. Parit per uocatam ampullã, qui meatus est in corpore, oua com plura in speciem racemi. Dicunt etiam nonnulli quòd si cibo indiguerit, seipsum comedit, inter quos est Pherecrates comicus: Hic siquidẽ in Agrestibus inscriptis; inter olera agrestia pinosq; uiuere, ac ubi famem patientur, suos ipsorum digitos, uelut polypodes solent, comedere. Diphilus in Mercatore; polypus omnes cirros integros habens non edit se ipsum ô amicissime: quod

quidem

quidem est absurdum, sed à congris insequentibus, pedibus mutilatur. Fama est etiam quòd si quis in os cauernæ illius salem consperserit, statim exit. De quo illud etiam narratur, quòd si ob timorem aufugiat, colorem mutet, iisq; locis simillimum referat, in quibus lat
uerit: sicut Megarensis Theognis ait in Elegijs;

Polypodis mores imitabere, qui quibus hęret
Saxis, ut uult, fit protinus assimilis.

Eadem Clearchus etiam narrat libro Prouerbiorum secundo, hęc carmina apponens; neque tamen cuius sint autoris, patefaciens;

Polypodis fraudes imitaberis Amphiloche Heros.
Vt placeas illis, quorum olim accesseris urbem.

Antiquitus fuisse seruatũ scribit idem Clearchus apud Træzenem, ut neq; polypum sacrum appellatum, neq; remigem polypum ex lege uenarentur, sed prohibebantur hos, & marinam testudinẽ attingere. Est autem polypus syntecticus, ac ualde stupidus, siquidem uenatorum in manus ultrò accedit, atq; cum eum insectantur accidit aliquando ut non aufugiat. Extenuantur eorum fœminę post partum, ac separantur, quare facile capiuntur. Visi sunt sæpius in siccum etiam exijsse, atq; eò pręcipuè, ubi aspera sint loca, nam plana deuitant, plantisq; gaudẽt oliuarum: quare uisi sunt sæpius oliuarum truncos suis cirris complexi. Deprensi sunt etiam ficubus mari uicinis impliciti, ac fructus comedentes, ut Clearchus ait in libro de Degẽtibus in humido. Illud est autẽ argumẽto quòd oleis delectãtur, quòd si quis oleæ ramum in mare demiserit, ubi sint polypodes, ac aliquantulũ detineat, quotcunq; uoluerit nullo labore extrahet circa ramum implicitos. Alias quidem corporis partes habent fortissimas, at debilissimũ collum. Inter quos mares genitale quoddã in uno cirrorũ

habere

habere dicitur, in quo duo magna ſunt capillamenta, quod neruoſum eſt ad medium uſq; cirrum, totumq́; adhæret. Ariſtoteles libro quinto Animalium polypus ait coit per hyemem, uereq; parit, & latet circiter duos menſes: eſt autem perquam fœcundum animal. Differt mas à fœmina. cum quia caput habet lõgius, tum quia id habet in cirro quod genitale à Piſcatoribus nuncupatur. Ouis incubant, ubi pepererunt, quare peſſimi per id tempus capiuntur. Edit oua polypus uel in cubilibus, uel intra tegulas, aut aliud quidpiam ſimile concauum, ac poſt dies quinquaginta parui polypi ex ouis exeunt complures, uelut araneolorum multitudo. Polypus fœmina nunc ouis incubat, nunc in ipſo cubilis oſtiolo inſidet cirro ſupra extenſo. Theophraſtus in libro eorum, quę mutant colorem Polypodem aſſerit ſolis ſaxoſis ſe ſimilem efficere, quod timoris cauſa, & incolumitatis gratia efficit. At in libro Animalium in ſicco degentium, polypodem inquit mare non excipere. in differentijs pro locis, polypodes ait Theophraſtus non naſci circa Helleſpontum, quoniam frigidum ibi ſit mare, ac minus ſalſum, quæ utraque polypodi ſunt contraria. qui uerò nautilus dicitur, ſicut ait Ariſtoteles, non eſt quidem Polypus, at ſimilis quod ſpectat ad cirros, dorſumq́; habet cruſtatum, emergitq́; de maris profunditate, in ſeſe concham habens conuerſam, ne aquam excipiat atque ita conuerſus nauigat, duos cirros ſuperius exerit, inter quos membrana quædam tenuis conſpicitur, ijs ſimilis, quæ digitis palmipedum auium inſertæ continentur. alios duos cirros pro gubernaculis in mare demittit, ſi quid uero ad ſe ueniens, uideat, pedes protinus contrahit ac concha mari repleta, quàm celerrimè in profundum demittitur. In libro autem de Animalibus & piſcibus, quidam polypus inquit

quit hic quidem tripsichros, hic uerò nauta. Circunfertur Epigramma quoddam Callimachi Cyrenæi in polypum nautilum, quod ita sese habet;

Cōcha uetus fueram zephyris impulsa per undas,
Depositum primum nunc Venus ipsa tenes
Nautam, sulcabam pontum si uentus, & aura.
Dum mea natiuus uela rudens tenuit.
Si tranquillus erat, præbebat remigis usum
Ipse pes, ut nostri nomina significant.
Littoribus uicina fui simul obuia iulis
Essem spectandus sudus ut Arsinoes.
At non in thalamis uelut olim, mortua cum sum,
Ouum peioris nunc pario Alcyones
Cliniç. ad ipse bonę me gratificare sorori:
Quę Smyrnę nata est patribus Aeolidis.

Scripsit etiam Posidippus in hanc Venerem, quæ in zephyrio celebratur hoc Epigramma;

Arsinoes Veneris Philadelphi in flumine, & idem
Prouidus in terris, hoc uenerare sacrum.
Quam primus statuit regnantem fluctibus altis
Nauarchus zephyri littore Callicrates.
Hęc hyeme & medio placidū dabit ęquor, & undas.
Supplicibus facilis fit tumida unda maris.

Meminit de Polypode & Ion tragicus in Phænice hoc pacto, & saxatilem cirris exanguibus odi mutantem Polypum cutem. Sunt autem Polypodum species, heledona, polypodina, bolitæna, & Osmylus, ut Aristoteles scribit & Speusippus. Mollia inquit esse Aristoteles Polypodes, osmylum, heledonam, sæpiam, loliginem; Epicharmus in Hebes nuptijs, polypi, sæpiæ, recentesq; loligines, insana bolbitis, uetustęq; rubeculæ. Archestratus:

Optimus in Caria atq; Thaso fit polypus, horum

Complu-

Complures Corcyra tulit, qui corpore grandi.
Dorici polypum ipſum per, o, magnum dicunt, ut Epi charmus. Simonides etiam, polypum dicit quærens. At Attici polypum qui eſt Cartilagineus, ſic enim Cartilaginem habentia dicuntur, Polypodes, muſteliq́, & canes ut mollia dicuntur loliginis ſpeciem habentia, at Cartilaginea uelluſculi folia.

De paguro, limaria, perca, acicula, ſquatina, ſacro. Cap. XXXIII.

SIc de paguris mentionem fecit Timocles & Xenarchus in Purpura; cum piſcator ſim penitus, in paguris piſciculis Deis inimicis ſapientiam, uariasq́ artes inueni. Senem bugloſſum non ualde cito corripiam, bonum profectò eſſet. Limariæ mentio fit à Phrynicho in Muſis. Ariſtoteles libro quinto Animalium limariæ inquit ac thunni in ponto pariunt, nec uſpiam alibi. Meminit etiam Sophocles in Paſtoribus. Poſtea aduena Helleſponti tempeſtiua æſtate apud Boſphorum, hic enim frequens eſt. Diocles & Speuſippus libro ſecundo Similium meminit de Percis, ſimles eſſe inquiens, percam, hiatulam, fucam. At Epicharmus Camarides, & Canes, Mugiles, percaſq́ue uarias. Numenius in piſcatorio, aliquando rurſus percas aliquando apud Strophades ſaxum fucas, alpheſtemq́ue, coloribus & rubicundum ſcorpium. Percum Epicharmus nominauit in Hebes nuptijs, Speuſippus ſecundo ſimilium, ac Numenius quorum in promptu ſunt teſtimonia. Ariſtoteles in animalibus ſpinis ſeptam, uarijq́ue coloris eſſe fucam narrat, at quæ uarijs lineis, tortuoſisq́ uirgulis ſit diſtincta, percam. Cuius etiam extat prouerbium, perca melanurum ſequitur. Raphidum ſic mentionem fecit Epicharmus

charmus. & oxyrynchi, raphides, hippuri. Dorion in libro de Piscibus aciculam inquit, quam raphidem dicunt. Aristoteles libro quinto Animalium aciculam eam uocat: at in libro Animalium seu piscium cum raphidem nominauerit, ipsam edentulam esse affirmat. Hanc Speusippus etiam aciculam nominat. squatinas scribit Doriō in libro de Piscib. egregias nasci in Smyrna, ac sinum Smyrnæum omnes pisces squammis carentes præstantes educare. Et Archestratus.

Optima Mileti penetrent cum mollia fluctus,
In primis squatinæ prestant, & tergore lato
Liobathus. pariter crocodilo uescere ipso;
Ex furno pueris qui sit iucundus Ionum.

Scarum ait Aristoteles serraros dentes habere, esse solitarium, ac carniuorum, exiguum os habere, linguamque non multū adhērentem, cor triangulare, subalbidum, tribulum, bilemq́;, & splenem nigrum habere. Ex branchijs autem hoc esse duplex, illud simplex, solus hic inter pisces ruminat, algaq́; nutrimento gaudet, quare & ea capitur? uigetq́; ęstatis tempore. Epicharmus in Hebes nuptijs sparos piscabamur & scaros, quorum neq; fas est deis stercus abijcere. Seleucus Tarsensis in piscatorio solum ex piscibus scarū dormire dixit, quare nunquam noctu capitur, quod illi accidit fortasse ob timorem. Archestratus in Gastronomia;

Ex Epheso perquire sacros: at frigore tetro
Vescere mox triglis captis, circundata muro
Est ubi Miletus, supremaq́; Caribus ora.

Ac in alia parte operis:

Atque scarum assato latum Carthagine magnum;
Nec non bizanti iucunda obsonia, scuta
Tergore quę referunt, & uasto corpore, lata.
Hoc curato modo totum, cum ceperis illum

Caſeoq́ ac oleo bene texeris omnia multo.
In furno ſuſpende calenti. torrida rurſus
Hæc ſale cõſperge, hæc oleo, conſperge cumino.

Nicander Thyatirenus duo eſſe ſcarorũ genera cõmemorat, quorũ alterum Oniam, alterũ Varium uocant.

De ſparo, ſcorpio, ſcombro, ſargo, & ſalpa. *Cap. XXXIIII.*

SParum Hiceſius meliorẽ ſcribit habere ſuccũ, quàm mænas & magis quàm piſces alios complures nutrire, Epicharmus in Hebes nuptijs ſparos & ſcaros, quorum nec dijs quidem fas eſt abijcere excremẽtum. Numenius in Piſcatorio, Vel ſparum uel torpedines gregales. Meminit & Dorion in libro de piſcibus. Diocles libro primo Salubrium ad Pliſtarchum ex iunioribus piſcibus ſicciores ait carnes habere ſcorpios, cuculos, paſſeres, ſargos, & trachuros, at triglas minus his carnes habere ſiccas, ſiquidem piſces ſaxatiles molliorem habent carnem. Ex ſcorpijs ait Hiceſius alius eſt marinus, alius paluſtris, ac marinus quidem eſt flauus, lacuſtris uerò niger. Marinus præterea guſtu excellit & uirtute alendi. Habent etiam ſcorpij purgandi uim & excernẽdi, multum habent ſuccum, multumq́; nutriunt, quia ſunt cartilaginei. Parit bis ſcorpius ut Ariſtoteles inquit libro quinto Animalium. Numenius in piſcatorio:

Fucos alpheſten, pictumq́; colore rubenti
Scorpion, ac percarum ductorem melanurum.

Quòd autem percutiat, teſtatur Ariſtoteles in libro Piſcium. Epicharmus in muſis ſcorpium uariegatum eſſe inquit. Scorpij uariegati, glauciq́; & pingues lacerti. Eſt ſolitarius ſcorpius, & alga ueſcitur. Et in libro

quinto Animalium ſcorpios & ſcorpides in uarijs locis nominauit, ſed obſcurū eſt an eoſdem dixerit. Nos tamen ſcorpios, & ſcorpœnas comedimus, neque ullus eſt, quem prætereat differentes horum eſſe ſuccos, & colores. Obſonij ſtudioſus Archeſtratus in aureis carminibus ita ſcribit. In Thaſo ſcorpium eme, ni ſit minor cubito in magnum manus extende. De ſcombro meminit Ariſtophanes in Gerytade, ſcombros eos qui minores ſunt, magis nutrire melioriſq; eſſe ſucci, quàm monedulas, autor eſt Hiceſius, quos nō tamen facilius etiam excerni affirmat. Loquitur de his Epicharmus in Nuptijs, Hirundines, uentrem habent maiorem ſcombris, at minorem thunnulis. Sargi magis ſunt ſtyptici quàm melanuri ſicut ait Hiceſius, magiſque nutriunt. Numenius in piſcatorio ſargum uerſutum eſſe declarat, quod ſpectat ad uenatum.

Aut merulum æquoreos turdos aut aliàs hic
Nunc illi ſargum. præſtantem retia piſcis
Qui frangit uerſutus.

Ariſtoteles lib. quinto Hiſtoriarū Animalium ipſum bis parere inquit, uere ſcilicet & autumno. Epicharmus in Hebes nuptijs, Si uis ſargiq; chalcides ponticæ. Velut differentes ſarginos in his nominat, aderunt ſargini, melanuri, maximæq; tęniæ, tenues quidem, at ſuaues. Similiter Dorion in libro piſcium, ſarginos ſic eos appellans & Chalcides. At ſapiens Archeſtratus.

Mergitur oceano cum formidandus Orion,
Exuiturq; comis mater formoſa racemi.
Tunc habeas ſargum aſſatū quem ſpargito caſeo;
Ingentem, calidum, qui ſit conſperſus aceto.
Aſper natura eſt. quemuis curare momento
Hoc pacto piſcem qui denſis carnibus adſit.
At natura boni, mollis, pinguis ſale parco

Conspergas solo, quę mox ungatur oliuo.
Nanque uoluptatis uirtutem secum habet ipse.

De salpa Epicharmus in nuptijs, Viles phagri ac lupi pingues, & merdiuoræ salpæ execrandę, at per æstatem suaues. Aristoteles libro quinto Animalium semel autumno eam parere scribit, multas habet lineas, easq; rubicundas, ac solitaria est, & dentes habet serratos. Fama est hanc capi à piscatoribus agresti cucurbita, quoniam eo cibo delectetur. Archestratus:

Esse malos semper salpas ego iudico pisces;
Apta tamen magis est cum messis cæditur. illam
Si cupis egregiam Mitylenæam cape.

Pancrates in marinis operibus:

Salpę æquæ longitudinis pisces,
Quas dixere boues, colitur quibus Isthmia tellus,
Quòd semper uentri adducunt hę dētibus algam.

Est autem uarius hic piscis, quamobrem & Mnaseam Locrum aut Colophonium, qui ludos inscriptos composuit, ob compositionis uarietatem familiaris eius salpam nominabant. Nymphodorus Syracusius in libro Asiaticæ nauigationis salpam fuisse Lesbiā inquit, quæ ludos cōposuerit. At Alcimus in rebus Siculis Botrym in Messena, quæ est in insula, ludorum similium ijs, qui alpę dicuntur, inuentorum fuisse testatur. Archippus in Piscibus masculinè dixit hic salpa. Tubicē, uel boax, it salpa cecinit mercedem ferens septem obolos. Nascitur piscis quidam huic similis, in mari rubro, qui Aromateus dicitur, qui lineas habet per totum corpus extensas, aureumq; colorem præ se ferens, uelut Philon scribit in Metallicis.

De

De synodunte, synagride, lacerto, scepino, umbra, syagride, sphræna. Cap. XXXV.

DE synodunte ac synagride mentionē fecit Epicharmus; Synagrides, papillasq́;, & synoduntes rubro distinctos. Numenius per, y, ait in Piscatorio, aut albam, synodunta, boacasq́;, trincosq́;. Et rursus, quos precareris uesci optans piscem, uel magnum synodunta, uel urinatorem hippurum. At Dorion sinoduntem per iota dixit, uelut Archestratus etiam in his:

Ingentem quæris si sinodonta, sodalis
Hunc etiam cepisse freto conare Sicano.
Cūcta Cyro hæc memorās, acad te magne Cleęne.

Antiphanes in Archestrata, anguillam quis ederit, uel tempus sinodontis: de lacerto meminit Alexis in alba populo, nam sic coquus loquitur:

Nosti lacertus ut parari conuenit?
Si me instruas, sunt eximenda branchia,
Lauandus, ac cędenda spina quęlibet.
Scindendus hinc, quem totum ubi patefeceris
Hunc desuper conspergito mox lasere.
Impleto caseo, sale, ac origano.

Ephippus ubi in Cydone multos alios pisces connumerat, mentionē fecit & lacerti hunc in modum, frusta thunni, Chlanidis, musteli, squatinæ, congri, cephali, percæ, lacertus, phycia, fuca, brincus, trigla, cuculus, phager, mulus, lebias, parus, æolias, alosa, hirūdo, squilla, loligo, passer, dracęna, polypulus, sepia, cernua, gobius, apuæ, aciculæ, mugiles. Mnesimachus in equos alente, ex asperis, torpedo, rana, perca, lacertus, sarda, sysis, brincus, trigla, cuculus. Scepini mentio fit à Dorione in Piscibus, quem attagenum etiam uocari asserit. At umbram nominauit Epicharmus in Hebes nuptijs

æolię, flutæq́, & Cynoglossi, marinæ umbræ. Numenius piscem ipsum sciadeum uocat his uerbis; à quibus expeteres cupiens pisce uesci, uel magno synodôre, uel urinatore hippuro, uel phagro iubato, uel capto sciadeo. syuagrides dixit Epicharmus in Hebes nuptijs, ac in terra & mari. Sphyrænas scribit Hicesius magis nutrire quàm congros, gustuiq́; esse insuaues & ori, bonitatem succi habere mediocrem. At Dorion sphyrænam inquit quam cestram uocát. Epicharmus cum eam in musis nominauit, non amplius sphyrænâ sed cestram appellat, tanquã sit idem. Chalcidas, canes, cestras, percas, & æolas. Sophron in Virilibus, cestræ botim uorantes. Speusippus secundo similium uelut simillimos pisces posuit cestram, aciculam, lacertam. At Attici sphyrænam sæpius cestram appellant, raroq́; sphyrænę nomẽ apud eos auditur. Strattis idcirco in Macedonibus, cum Atticus quidam interrogatus esset ueluti nomen nesciret diceretq́;, quid est sphyręna? dixit alter, cestram uos ô Attici uocatis. Antiphanes in Euthydico, nam multa sphyræna dicenda est cestra ex Atticorum more. Nicophon in Pandora, Cestræ & lupi. Epicharmus in Nuptijs Hebes: Cestras, percas, & æolas.

De sepia & trigla. *Cap. XXXVI.*

ARistophanes in Danais, atque hęc sepias habentia & polypos. Sicut causę etiam penultima acuitur uelut ait Philemon, sic & hæc nomina, disciplina, fascia, domus. Aristoteles sepiã pedes octonos habere scribit, quorum duo inferiores sunt maximi, duasq́; promuscides, inter quas os habet, & oculos. Habet etiam duos dentes hunc superiorem, illum inferiorem, atque id in dorso quod ostracum dicitur. At in nare illius est atramentum

αἰτίας.

mentum, quę apud os collocata est in morem uesicæ. Venter est planus ac in modum placentæ, similisq; bo nis ab omaso. Nutriuntur sepiæ paruæ exiguis pisciculis, promuscidem, quasi piscatorium funiculum protendentes, atq; hac uenantes. Fama est etiam quod ubi tēpestas in mari fuerit, promuscide saxa, uelut anchoras capientes natant. Siquis sepiam insectetur, illa atramentum fundit, ac in eo occultatur, ulterius aufugere simulans. De qua illud etiam dicitur, quòd si fœmina tridente feriatur, mares auxiliantur hanc detrahentes, sin autem capiantur mares, fœminę diffugiunt. Nō explet secundum annum sepia, sicut neque polypus. In quinto autem libro animalium; natant sepiæ & loligines complexæ ora cirrosque è regione adaptantes, sic etiam nares ad nares. Inter molles pisces primę pariunt sepiæ uere, neq; quibusuis temporibus uterum ferunt, sed ubi accidit, id agunt per quindecim dierum spatium. Cum pariunt mas fœminam è uestigio sequitur, qui ouis atramentū super infundit, atq; ita efficit ut solida efficiantur. Coniugatim solent incedere, mas magis est uarius, quàm fœmina, dorsoq; atriore. Epicharmus in Hebes nuptijs polypi inquit, sepiæ, & recentes & loligines. Quod notandum est contra Speusippi sententiā, qui sepias ac loligines similes esse arbitrabatur. Atq; cum dixisset Hipponax in Iābis, Sepiæ hyposphagma: ij, qui exposuerunt, sepiæ atramentum interpretati sunt, sed hyposphagma hypotrimma est, sicut testatur Erasistratus in re coquinaria, sic enim scribit; Esse autē hyposphagma ex sanguine carnibus cōmistis cum melle, caseo, sale, cymino, & laserpitio lixatis. Sic & Glaucus Locrus scripsit in re Coquinaria, hyposphagma autem sanguis lixatus, laserpitium, defrutū, mel acetum, lac, caseus, foliaq; odorifera concisa. At sapientissimus

Archestratus, sepiæ in Abderis Maroniaq; in media. Aristophanes in Cerealia celebrãtibus, piscis quis emptus est aut sepiola. Et in Danais, ozenæ, mænę, sepiolę. Theopompus in Venere, sed para hanc sepiam capiens atq; hunc polypulũ. Alexis in Agricola coquum inducit talia de sepiolarum coctione dicẽtem, quanti sepię? unius dragmę? ter. harum cirros & alas abscindens lixo, at aliud corpus concidens in multa frusta, spargensq; sale tenui, cœnantibus simul in patella bullientem accedens fero. Trigla uerò ac turdus per. κ. nam fœminina nomina in la desinẽtia altẽrũ, l, poscunt sicut Scylla, Scilla. atquę per, g, habent complexionem in. κ. desinunt, foramen, splendor, iugum. Triglam scribit Aristoteles Animalium libro quinto, ter parere quotãnis: cuius rei coniectura utuntur piscatores, quòd eius partus ter in locis quibusdam paruus uideatur. Ac nominis ipsius ratio hinc fortasse deducitur, sicut amiæ quia non singulatim eunt, sed gregatim, scarus autem quia saliat & scaris; apuę uelut ineptę ad pariẽdum, quòd scilicet pariant difficulter. Thunnus ab irruẽdo, est enim impetuosus cum sub Canis exortum ab asilo, quem habet sub pinna, uexatur. Dẽtes habet serratos, gregalisq; est, & totus pictus, ac carniuorus. Trigla quę tertiò peperit iam fit sterilis, nam uermiculos quosdam habet in uulua, quę natũ fœtum corrodant. Ab hoc accidente Epicharmus in Hebes nuptijs eas gibbosas uocat his uerbis, agẽ iam triglas gibbosas, & insuaues bęones. Sophron in Virilibus, trigolas quasdam nominat, trigolę obstetrici, & trigolam serenum. At in puero inscripto Triglas inquit pingues, trigolamq; posteriorem. Et in muliebribus, triglam barbatam. Diocles in his quę scribit ad Clitarchum triglam ait carnem habere asperiorem. At Speusippus cuculum, hirundinem, triglamq; esse similem

ἀμίαι, ἀ-μαχηδὸν παρὰ τὸ μὴ κατὰ μίαν. ἀφύαι παρὰ τὸ μὴ φύουσαι. θύννος παρὰ τὸ θύειν.

ſimilem eſſe affirmat: unde Tryphon in libris, Animalium nonnullos eſſe dixit qui trigolam ipſum cuculum eſſe arbitrarentur, cum ob ſimilitudinem, tum ob poſteriorum partium ſiccitatem, quam declarauit Sophron ubi dixit, trigulas pingues, trigolamq́; poſtremã. Plato in Phaone,

At trigle neruis non eſt iucunda commeſa.

Hecate trigla conſecratur ob nominis communitatẽ, ipſi ſiquidem triuiæ & tres habent oculos, die menſis trigeſimo cœnas ferunt Eadem ferè de cauſa fidiculam Apollini dicatam putant, uelut bocam Mercurio, Dionyſioq́; fuſaneos, ac Veneri Phalaridem, uelut Ariſtophanes inquit in auibus, ob phalli ſimilitudinem. Autem etiam uocatam nonnulli Neptuno attribuunt, marinumq́; fœtum, quem nos apuam, alij aphryam uocant, alij ſpumam. Gratiſſimam hanc eſſe Veneri teſtãtur, propterea quòd & ipſa ex ſpuma ſit genita. Apollodorus in libris Deorum triglam ob nominis proprietatem Hecate ſacrificari inquit, eſt enim dea triformis. At Melanthius in libro myſteriorum quæ ſunt in Eleuſine & triglam & mænam quoniam Hecate eſt marina. Hegeſander Delphus triglam aſſerit in ſacris Dianę ferri, quia hanc marinos lepores lętiferos diligenter uenari, deuaſtareq́; ſe arbitrabãtur: Quę cum ob hominum utilitatem faciat uenatrici deę meritò uenatrix deponitur. Triglam barbatam dixit Sophron. quoniam quæ habent barbam meliores ſunt alijs. Eſt & locus quidam Athenis qui Trigla nuncupatur, ubi depoſitum eſt quoddã Hecates triglam thinę. Charides idcirco in Cathena, domina Hecate triuia, triformis, trium facierum, triglis allecta. Si trigla uiua in uino ſuffocetur, atque hoc uir quiſpiam biberit, non poſtea rei Venere indulgere poterit, uelut Terpſides narrat in rebus Venere

κυτῖον, uel κοίτην.

res. At si mulier hoc ipsum uinum bibat, nō potest concipere, sicut neque auis. Peritus uerò Archestratus trigla in Tichiunte Milesiæ laudans ita scripsit:

Non peiora Thasi capies obsonia triglam
Ista, sed fluctu pariter uenit inclyta Chiri.
In rubris errat melior prope littora prima.

Cratinus in Trophonio, neque des uitio rubra comedere, siue triglam, nec pastinacam, neque grauem melanurum. Nausicrates Comicus triglas Exonicas laudat ita in Naucleris, cum ipsis sunt decentis naturæ flauæ, quas unda Exonica omnium optimas in locis nutrit, quibus deam decorant Luciferum puellam. Cœnis ubi mittunt munera nauitæ: triglas dicis.

De tænijs, trachuris, taulopia, loligine, & lollio. Cap. XXXVII.

TAeniarum mentio fit ab Epicharmo, & gratissimæ tęniæ tenues quidem, at suaues, exiguoq; igne indigentes. Mythecus in re Coquinaria, tæniarum inquit euacuaris caput abscindens, & lauans, tum in frusta diuidens, caseum, & oleum infunde. Plurimæ pulcherrimæq; circa Canopũ Alexādriæ nascuntur, ac in Seleucia apud Antiochiā. Cum dixit Eupolis in Prospætijs mater ipsi quædam Thratta tænias uendens, de pannis inquit ac Zonis quibus cinguntur mulieres. De trachuris uelut ficcioribus meminit Diocles. Et Numenius in Piscatorijs, aconias, cincalos, & allopiā, trachurum. De taulopia scribit Archestratus, iuuenis magni taulopiæ per æstum eme caput, ubi Phaëthon extremo currui insidet, ac appone calidum citò, & trimma cum illo, assato in obelisco capiens uētrem illius. loliginem etiam connumerat Aristoteles inter ea quæ incedunt grega-

gregatim, ac plurimas ſeptæ partes habere dicit, numerum uidelicet pedum, & promuſcides. ex huius pedibus ij, qui inferiores ſunt, ſunt minores, at ſuperiores maiores. Promuſcidũ etiam dextra eſt craſſior, totumq́ corpus molle & longius, habet atramentum in ueſica non nigrum ſed pallidum, oſtreumq́; ualde exiguum, & cartilagineum. At lollius ſola differt magnitudine, ſiquidem ad trium palmorum longitudinem accedit. Color eſt ſubrubicundus, ex dentibus minorem habet inferiorem, & maior eſt ſuperior, qui tamen ambo nigri ſunt roſtroq́; accipitris perſimiles. Si aperiatur, uentrem habet ſuillis ſimilem. At in quinto Animalium breuis eſſe uitę lollium ait & ſepiam. Archeſtratus qui totam & terram & mare uoluptatum gulęq́; gratia perluſtrauit, ſic ſcripſit:

Copia Perico in Dio lolliginis undas
Innatat, Ambraciæ pelago pluresq́; uidebis.

Alexis in Eretrico coquum talia dicentem inducit, lolligines, ſpinę, raia, tribus, apuæ, caruncula, inteſtina, ſed loliginibus alas ipſis concidens, adipis parum immiſcens, circunſpergens cōdimentis tenuibus uiridibus, condiui. Pamphilus in panem faciẽte, Iatrocleum ſcribit cupedias quaſdam loliginem nominare.

De ſue piſce, hyca, phagro. Cap. XXXVIII.

DE ſuibus meminit Epicharmus in Hebes nuptijs, aderant hyenides, bugloſſiq́; & fidicula; ac quoſdã ſues uocat his uerbis, Chalcides, ſues, accipitres, pinguisq́; canis. Niſi fortaſſe ſint ijdem & aper. Numenius contra hyænã quandã cõnumerat in Piſcatorio his uerbis, cãtharidẽ uiſam, hyænamq́, triglamq́;. Meminit & Dionyſius in re Coquinaria de hyęna, & Archeſtratus obſo-

obsoniorum studiosus:

In Ponto ac Aeno iibi sus iucundus ematur,
Mortales quem psammitin dixere cauatam.
Tum caput elixa, nec condimenta ferantur
Vlla tibi, sed sępe morę nam sufficit unda.
Hyssopum tundensq; feras, & siquid opus sit
Acre simul tingas in aceto. sollicita sic
Hunc studio nimio quò suffocet unda bibentem.
Assare est cuius ceruicem & cætera multa.

Numenius etiam suem aliquando psammathidem in Piscatorio nominauit quandoquidẽ dixit, aliquãdo canem marinũ, aliquando impetuosum psammatidem. Hycam ita Callimachus sacrũ piscem uocat in Epigrámatis, deus illi sacer hyccas. Numenius in Piscatorio, aut sparũ, aut hyccas gregales, uel phagrũ in saxo deprehẽsum. Timęus lib. tertio decimo Historiarũ de Ciuitate Sicula, de Hycaris inquã differens, uocatã fuisse ciuitatem inquit ab ijs primis hominib. qui in locũ uenerunt, quoniam inuenerunt pisces qui hyccæ dicerentur, eosq; in utero habentes, quorũ utentes augurio, locum ipsum Hyccarũ nominarunt. Zenodotus autem Cyrenæus hyccam piscem erithrinum inquit appellari. Hermippus Smyrnæus hyccam Iuliam intelligit, in his quæ scripsit de Hipponacte, quem esse dicit captu difficilem, ac philetam idcirco dixisse, neq; hyccea piscis ultimus aufugit. Speusipus libro secundo Similiũ persimiles esse inquit phagrum, erythrinum, hepatum. Meminit & Numenius in Prædictis. Hunc carniuorũ esse ait Aristoteles, solitariumq;, & cor habere trigonũ, ueręq; Vigere. Epicharmus in Hebes nuptijs, phagriq. & lupi. Meminit & Metagenes in Thuriopersis. Amipsias in barba; cernuis, mollibus & phagris eris esca. Phagri, Chromis, anthius, acarnanes, carnuæ, synoduntes, & synagri-

synagrides, cum generis sint similis ait Hicesius, (nam dulces sunt, Styptici, ac multum nutriunt,) ex proportione difficulter excernūtur. Ex quibus magis nutriūt carnosi & terrestres, minus adipis habentes. Archestratus phagrum comedendū esse ait cum Sirius exoritur:

In Delo, Eretriaq́;, maris quæ puppibus apta
Sunt statio, illius solum caput accipe, & unà
Postrema, inde domum ne ferto cætera piscis.

Mentionē fecit & Strattis in Limnomeda, Multos magnosq́; phagros inflectens. Et in Philoctete, In forū postea uenićtes robustos magnosq́; phagros in obsonium ementes, ac tenerarū anguillarum frusta latus rotundum habentium. Est phager genus etiam lapidis, nam Cretēses cotem phagum appellant, uelut ait Simmias.

De hiatulis, chromi, aurata, & chalcide. *Cap.* XXXIX.

DE hiatulis meminit sic Epicharmus in Hebes nuptijs, Valde apertasq́; hiatulas, nigrumq́; uētrem habentes asellos. Numenius in Piscatorio, Hiatulasq́;, peliasq́; & nocturnam pitinum. Meminit & Dorion in Piscibus. Aristoteles in Animalibus rubro colore uariegatā, nigram, ipsam nominat, ac uarijs lineis, quoniam nigris uirgulis est ornata. De Chromi etiam Epicharmus ita inquit, Sciphias chromiasq́;, qui Vere omniū piscium est optimus secundum Ananium. Numenius in Piscatorio, hyccā, aut Callichthym, uel Chromim, aliāsq́; cernuam. & Archestratus, Chromim in mulctra capies magnū, est enim pinguis si sit æstas, uel in Ambracia. At de aurata Archippus in Piscibus, sacratas Cythereæ Veneri auratas. Hos pisces inquit Hicesius quod spectat ad dulcedinem, aliamq́; oris suauitatem esse omnium

nium optimos, qui etiam plurimum nutriũt. Pariunt auratæ sicut inquit Aristoteles eodem modo quo mugiles, ubi flumina maximè fluant. Mentio fit earum ab Epicharmo in Musis, & Dorione in Piscibus. Eupolis in Adulatorib. centũ inquit drachmis pisces emit, octo tantum lupos, & duodecim auratas. At sapiens Archestratus ita scribit in præceptis:

Auratas pingues Ephesi ne desere, at illas
Accipias, quas Ioniscos dixere uocantes.
Suaue Selinuntis pecus. illudq; ablue rectè,
Assatum totum post hęc apponito si sit
Vel decem cubitorum.

Chalcides, hisq; similes alosæ, sardæ. Chalcides inquit Hicesius uocatę, & hirci, raphides, & alosæ paleaceę sunt, & macrę. ac sine succo. Epicharmus in Hebes nuptijs, Chalcides, sues, accipitres pinguisq; canis. Dorion Chalcidicas uocat. At Numenius, tu Chalcidẽ illam simpliciter experireris & exiguã męnam. Differt autẽ Chalceus à Chalcide, de quo scripsit Heraclides in re Coquinaria, & Euthydemus in lib. de Salsamentis, qui eos nasci in Cyzicorum regione affirmat, ac rotundos esse & circulares. De alosis scribit Aristoteles in libris Animalium & piscium hunc in modum; solitarii sunt alosa, Encrasicholus, membras, coracinus, erythrinus, sarda. De sardis mentionem fecit Eupolis in Adulatoribus, Ille parcus fuit in uita bello imminente, cui semel sardæ fuit obsonium, cum semioboli caro fuit in Samo. Aristophanes in Equitibus, sardę si centum fierent obolis. Dorion in libro de Piscibus de marina mentionem facit. alosas, & sardas trichiũ nominat. Nicochares in Lemnis, sardas, & premadas thunnas inquã. Plato in Europa, cum piscarer ipsum aliquando uidi Andrachme cum premadibus postea dimisit, quia erat boca. Si-

ea. Similiter uerò & Aristoteles lib. quinto Historię Animalium sardam & saltatione & cantu ita gaudere inquit, ut cum audiuerit uel extra mare transiliat. Eritimos inquit Dorion idem facere quod & Chalcides, atque has suaues esse in Hypotrimmate. Epenætus in Piscibus mustelam ait Smyridem, quam canis cubile nõnulli uocant, Chalcidas quas dicunt sardinos, eritimos, accipitrem, hirundinem. Aristoteles libro quinto Historiæ Animalium sardinos ipsas appellat. Callimachus in Appellationibus ethnicis ita scribit; Encrasicholus, eritimus, Chalcedonij, sardinæ, Chalcis, & Aristula. At in alia parte piscium nomina connumerans, ozæna inquit, osmylus, thurij, iopes, eritimi. De Iopibus mentio fit à Nicandro in Bœotico:

Ac uelut armentum circum cum pugnat iopum
Aut phager aut bubo melior, uel cornua in undis.

Aristophanes in nauibus onerarijs, ô infelix quæ ex sardis prima in salsugine intincta est. Nam pisces qui aptiores erant cum super carbonibus coquerentur, in salsuginem intinxerunt, quam uocauerunt thasiam salsuginem, Velut in uespis ait idem poëta: Equidem prius bis quàm prunas, salsuginem bibens.

De thrattis ac passeribus. *Cap. XL.*

SEd quoniam huc usq; sermonis accessimus, ac prius de alosis diximus, dicamus, agitè iam quænã sint eæ, quæ apud Archippũ thrattæ dicuntur in actu piscibus inscripto. In historijs enim pisciũ ac Atheniẽsium hæc ita scripsit, Vt nos uicissim quotcunq; habemus tradamus, thrattas, aristulam tibicinam, thyrsiq; sepiam, & triglas, Euclidemque qui regnauit, ex anagyro cornos

imi.

imitantes, gobijq; Salaminij partum. ranam assiden-tem ex Orco. Ex quibus uerbis quæret fortasse quispiam quas trattas inter pisces esse contigerit, quas hominibus se daturos statuunt: quæ maximè uidentur opportuna nunc ego dicam. Est igitur thratta marinus pisciculus, de quo ita meminit in equos pascente Mnesimachus mediæ comœdiæ autor, Mullus, lebias, sparus, æolias, thratta, hirundo, squilla, loligo. At Dorotheus Ascalonites libro centesimo octauo Congregationis dictionum thettam scribit, siue quòd in minus incorruptũ actum incidit, siue quòd ipse parum usitatum nomen emendauit ac protulit. Sed nullum est omnino thrattę nomen apud Atticos. Quòd thrattam marinum pisciculum dixerint, ita testatur in Lycurgo Anaxandrides; Atq; unà cum perdicibus & thrattulis cum cornulis coire. Antiphanes in Tyrrheno;

Piscator est uulgi; malum solum hoc mihi
Restabat: undeuis malum nunc audiam.
Quid hoc mali profectò? thrattam aut passerem,
Murænulam ue tu dabis mihi, malum
Vel quod marinum ingens?

Passeres inter pisces ficciores connumerauit Diocles. At Speusippus libro secundo Similium, simillimum esse inquit passerẽ, buglossum, tęniam. Aristoteles quinto Historiarum Animalium ita scribit; Similiter uerò complures ex pisciculis semel pariunt, uelut fusanei, qui retibus capiuntur ut Chromis, passer, thunnus, pelamis, mugil, Chalcides, hisq; similia. At in animalibus mollia inquit, bos, turtur, torpedo, raia, rana, buglossa, passer, mus. Dorion in libris de Piscibus; inter latos buglossum, passerem, escharum, quę etiam corim, uocant. Buglossos nominauit & Epicharmus in Hebes nuptijs, hyænęq; buglossiq;, & fidicula. Lynceus Samius optimos

mos passeres nasci circa Eleusinam Atticæ affirmat in Epistolis. Archestratus; postea capere passerẽ magnum, & asperam buglossam circa Chalcidem inclytam. Romani passerem rhombum appellant, quod nomen est Græcum. Nausicrates de Glauco pisce loquens hæc infert in Naucleris;

Quos optimos Exonici fluctus alunt
Flauos, per undas quàm natantes alteras.
Vbi deam colunt puellam Phosphorum.
Cœnarum ubi misere nautę munera.

Triglam dicis lacteam, Sicula quem solicitat multitudo; rhombum. Cum multam de piscibus garrulitatem ô Timocrates Dipnosophistis expleuerimus, hic sermonem supprimens, nisi aliquod aliud epulum opus sit, ea tibi apponam, quæ Eupolis in Laconibus uel Leda. aderit tibi pręterea thunni frustum, caro procellorum hædorum intestina, hepar apri, arietis testiculi, intestina boum, agnorum capita, ieiunium hædi, uenter leporis, lucanica, intestinum, farcimen; quibus repletus patere nos corporis curam habere, quo possis aptè posthac comedere.

LI ATHE.

ATHENAEI DIPNOSOPHISTARVM LIBER OCTAVVS.

NATALE DE COMITIBVS VEneto interprete.

De proprietate locorum quorundam piscium. Cap. I.

VBI Lusitaniæ fertilitatem (est autem regio Iberiæ, quam Hispaniam Romani appellant,) declarat Polybius Megalopolitanus, ô omnium hominum optime Timocrates, scribit libro Historiarũ trigesimo quarto, quòd ibi ob optimam aëris temperiem animalia sunt fœcunda, atq; homines: nec unquam fructus desunt in ea regione: rosæ enim albæq; uiolę, asparagi, resq; huiusmodi nõ desunt per maius temporis spatium, quàm trium mẽsium. At marinum obsonium, quod ad multitudinem, bonitatem, pulchritudinemque spectat, maximè differt ab eo, quod est in nostro mari. Nam & hordei Siclus, qui medimnum continet, drachma uenundatur, & tritici nouem Alexandrinis obolis, uinum metretę drachma: hædus mediocris, obolo: sic & lepus: at agnis triũ uel qua-

tuor

tuor obolorum precium esse consueuit. Sus, qui ad centum librarum pondus accedat, quinq; drachmis in coenas emitur, ouisq; duabus, Ac ficuum talentum tribus obolis emitur. Vitulus drachmis quinque, bos iugo aptus, decem: syluestrium uerò animalium carnes neque precio quidem ullo dignæ putantur, sed has inter se cõferunt, benigneq; admodum uicissim largiuntur, ac mutant. Nobis uerò bonus Larensius Romam Lusitaniã adesse facit, quotidieq; uarijs implet bonis, ut cum suauitate magnificentiaq; omnia conficiantur, studet, cum nihil domo afferamus preter sermones. Cum multa iam dicta essent de piscibus, ea grauiter ferre Cynulcus apertè uidebatur, quem preuenẽs ait Democritus, sed ò uiri pisces, ut ait Archippus, deficitis: opus est autem ut uos etiam pisces effossos dictos in obsonium parum capiatis, qui nascũtur in Heraclea, & apud Tium ponti Milesiorum coloniam; de quo scribit Theophrastus. Hic idem philosopus de piscibus in glacie per hyemem compactis narrauit, qui non prius sentiunt, aut mouentur, quàm in ollas coniecti coquantur, illud proprium est, quod præter hos, ijs piscibus accidit in Paphlagonia, qui effossi dicuntur, nam in profundum in ijs locis excauari inquit, quæ neque fluuiorum neque calidarum aquarum habeant fluxus, piscesq; ibi ualnos inueniri. Mnaseas Patrẽsis in circũnauigatione pisces qui sunt in Clitore flumine uocẽ emittere scribit, quamuis solum scarũ, suemq; fluuiatilẽ Aristoteles uocem emittere dixerit. At Philostephanus genere Cyrenæus, Callimachiq; familiaris in Mirabilibus Fluuiorũ scripsit, pisces esse in fluuio Aorno, qui fluit per Pheneum, qui uocem emittant turdis persimilem, qui uariegati dicuntur. Nymphodorus Syracusius in circumnauigationib. lupos anguillasq; magnas ita mansuetas

esse scribit in flumine Eloro, ut panem accipiant ex manibus porrigentiũ. Ego uerò uidi in Arethusa in Chalcide, quod etiã uestrũ fortasse plures uiderunt, mugiles domesticos, & anguillas inaures aureos & argẽteos habentes, cibumq; ex prębentiũ manibus capientes uictimarumq; intestina & caseum recentẽ. Semus libro sexto Deliadis cum sacrificarẽt inquit Athenienses in Delo puerq; uas plenum attulisset unà cum aqua pisces ex phiala effudit, quare his Delij dixerũt Vates, quod maris erunt domini. Polybius libro trigesimo quarto Historiarũ Planitiem esse inquit post Pyrenem, ad Narbonẽ usq; fluuiũ, per quam Ilebernis & Roscynus fluuij ciuitates à Celtis conditas eiusdem nominis alluentes defluũt, in qua pisces sint effossi. Habet autem hec planities terram exolutam, multũq́ue gramen innatum: subter terra est sabulosa ad duas, uel tres ulnas, sub qua aqua inuenitur, quę à fluminibus aberrauit, in qua pisces sub terrá discurrũt per riuos ipsos cibi gratia, quia graminis radicibus mirũ in modũ delectantur, totã planitiem idcirco pisces subterranei occuparũt, quos excauantes capiũt. Theophrastus pisces in India ex fluminibus in terrã exire inquit, ac rursus in aquã desilire more ranarum, qui forma sint similes ijs piscibus, qui Maxini nũcupantur. neq; me latent sanè ea quæ Clearchus Peripateticus dixerit de pisce exocœto uocato, in libro de in aquis degentibus, arbitror autẽ dictionẽ quæ sic se habeat memoria me cõplecti. exocœtus, quem Adoniũ nõnulli uocãt, quod nomẽ ideo est cõsecutus, quia sępius quiescit extra humidũ. Est hic piscis subflauus, uirgãq́ue albã habet continuã utrinq; per corpus à branchijs usq; ad caudam. Est rotundus præterea ac non etiam latus, cuius magnitudo est quanta boum larinorum paruorum littoralium, isti enim octo digitorum

φοινικίας

longitudinem

longitudinem non excedunt. Simillimus omnino hic pisces ei pisciculo, qui dicitur Hircus, preter id quòd non habet nigrum sub stomacho, quod Hirci barba uocatur. Exocœtus inter saxatiles pisces numeratur, degitque in locis saxosis. Vbi sit tranquillitas ex unda exiens multum tempus in sicco quiescit supra saxa, seque ipsum sæpius ad solem cõuertit, cum uerò satis quieuerit in aquam deuoluitur, donec unda rursus ipsum accipiens cum effluxu deferat in mare. Cum uigilat in sicco aues obseruat, quę tranquillitatem sectantes dicuntur, inter quas est Corylus, Trochilus, & Creci similis clorius. hæ enim aues ubi sit tranquillitas apud siccum pascuntur, atq; in illum sæpe incidunt, quas ubi uidit, saltans ac palpitans fugit, donec in undã se immergat. Hoc autem manifestius Clearchus declarauit quã Philostephanus Cyrenęus, cuius prius mentionẽ feci. Quidam ex piscibus præterea guttur nõ habẽtes uocẽ emittunt, cuiusmodi sunt qui circa Clitorẽ Arcadiæ in Ladone fluuio nominato, uocẽ enim sonũq; multum emittunt. Nicolaus Damascenus libro centesimo quarto Historiarũ, eo tempore quo terrę motus facti fuerunt pugnante Mithridate circa Apameam Phrygiæ, apparuerunt inquit in ipsa regione stagna, quę prius non erãt, & fluuij & alij fõtes, qui ob motũ aperti fuerũt, alij cõtra cõplures sese occultarũt, tãtaq; alia aqua uirescẽs ac salsa ex terra scaturiuit, quãuis plurimũ abessent hæc loca à mari, ut uicin⁹ quiuis locus ostreis & piscibus totus impleretur, & alijs omnib⁹, quę in mari degere solẽt.

[Margin: ἐξάκοιτος ἔξω κοιμώμενος.]

[Margin: παριυδασαὶ]

De pluuijs piscium. Cap. II.

NOui Deum pręterea multis in locis piscibus pluisse, nam & Phanias libro secundo Prytaneorum Ere

siorum Deum tres dies scribit piscibus in Cherroneso pluisse. Et Philarchus libro quarto quosdam uidisse inquit Deum multis in locis piscibus pluisse. Sæpe etiam frumentis id euenisse, & ranis. Heraclides igitur Lembus libro uigesimo primo Historiarum, Ranis ait Deus pluit circa Pæoniam & Dardaniam, quarum tanta fuit multitudo, ut domus ac uiæ omnes implerentur. Primis igitur diebus domos claudentes, easq; occidentes non ægrè admodum tulerunt: uerum ubi nihil perficiebant, sed omnia uasa implebantur unaq; cum cibis assatę ac lixatæ ranæ inueniebantur, nec aquis insuper uti licebat, aut pedes in terram ponere, quia ubiq; cumulabātur ob mortuorū fœtorem perturbati, de regione tādem aufugere decreuerunt. Noui & Stoicum Possidonium hęc de multitudine piscium dixisse, ubi Tryphon Apamensis regno Syrorum capto contra Sarpedonem Demetrij Ducem, apud Ptolemaidem ciuitatem decertauit, Sarpedon circunuentus in mediterraneā regionē cum suis militibus secessit, Tryphonisq; exercitus qui pugna eum superauerant, iter habuit per loca mari finitima, tum unda quædam marina ingens in sublime elata, repente in terram uenit, quę illos omnem inūdauit submersosq; necauit, ac unda quum recessisset magnum piscium cumulum unà cum cadaueribus reliquit. Tunc Sarpedonis milites cum calamitatem cognouissent, illuc accesserunt, mortuorum hostium cadaueribus pepercerunt, ac magnā piscium copiam abstulerunt, atq; in suburbijs ciuitatis trophęum erexerūt Neptuno. Neq; homines sanè in Lycia piscium uates silentio prætermittam, de quibus ita narrat Polycharmus libro secundo rerum Lyciæ hunc in modum: Cū ad mare perueniunt, ubi nemus est in littore Apollini sacratum, in quo gurges est in arena, accedunt ora-

cula

cula petentes, duos obeliscos habentes, atque in utroq; carnes numero decem assatas, tũc sacerdos silens apud nemus assidet. Ii autem qui oraculũ petunt, obeliscos in gurgitem proijciunt, ac expectant quid accidat. Post obeliscorum iactum gurges impletur mari, tantaq; ac huiusmodi piscium copia ingreditur, ut aspectus ob hanc rem offendatur, ob magnitudinem uerò, ut quandoque aufugiant. Cum uerò piscium species significarunt, sic oraculum petens responsum accipiunt à sacerdote pro quibus orauerũt. Apparent autẽ cernuæ, glauci, & balænæ aliquando, & pristes, multiq; incogniti, neque antea conspecti. Artemidorus libro decimo Geograpiæ dicere solitos narrat incolas fontẽ dulcis aquæ natum esse, unde accidit gurgites fieri, piscesq; magnos in loco uorticoso esse, quibus sacrificantes primitias in ligneis ueruculis iaciunt, periculum eorum facientes, carnes scilicet assatas ac lixatas, placentas & panes. Nominatur hic portus & locus, Dinus. Noui & Phylarchum de magnis piscibus dixisse, ac de uiridibus ficubus cum illis missis, quos Patroclus Ptolemęi dux Antigono regi per Aenigma misit, sicut Scythæ Dario in eorum regionem accedenti: miserunt enim isti, ut ait Herodotus, Dario auem, sagittam, & ranam. Sed cum Patroclus, ut libro tertio Historiarum narrat Phylarchus, prędictos pisces, ac ficus misisset, fortè accidit ut rex potaret, admirantibusq; omnibus huiusmodi dona subridens Antigonus dixit ad amicos, se quid dona significent cognouisse. Vel maris ait Patroclus oportere nos esse dominos, uel ficus comedere. Neque me sanè latet quòd pisces omnes communi nomine Camasenæ dicuntur ab Empedocle physico hoc pacto; & arbores longæ, & marini Camasenæ.

De Nemesi Helenæ matre, Brizo, Philenide & Archestrato. Cap. III.

Neque illud etiam mihi est obscurum, quòd is qui Cypria carmina composuit, siue Cyprius quis est, seu Stasimus, seu quicunque uult nominari, Nemesim facit his uerbis in piscem mutatam, cum eam Iuppiter insequeretur:

Hinc Helena admiranda uiris est tertia nata:
Quam Nemesis commista Ioui pulcherrima uirgo
Cęlicolûm regi peperit, ui forte coacta.
Illa Iouem fugiebat enim, nec patris amore
Capta erat, aut iungi uoluit, pudor ipse remordet
Pectora tum Nemesi; steriles per littoris oras
Hæc fugit, insequitur cōprehēdere Iuppiter optās.
Nunc maris undisoni fugitans hæc longa secundū
Littora, fit piscis, uastas & suscitat undas.
Nunc ruit Oceano, extremi nunc finibus orbis.
Nunc per glebosam terram, formasq; ferarum
Sumit, dum fugitat: quot tellus pascit ubique.

Noui insuper & ea quæ circa ebullitionē uocatam acci-Bolben dunt, circa Cumbē dictum stagnum, de qua ita scribit Hegesander in suis commentarijs, Apolloniam Chalcidicā duo fluuij alluunt Ammites & Olynthiacus, qui ambo in stagnū Bolycam influunt. In Olythiaco monumentum est Olynthi Herculis Bolyæq; filij. Narrant Bolbo incolæ quòd Nouembri ac Februario mensibus Bolga in Olynthum ebullitionem mittit, pisciumq; innumera multitudo ex stagno in fluuium. Olynthiacū accedit, est autem fluuius hic non ualde profundus, ita ut uix talum attingat, tanta nihilominus piscium uenit copia, ut incolæ omnes quantum salsamenti in eorum usum sit satis, condire possint. admirabile est etiā quod

Olynthi monumentum non trasmutetur. prius consuetudinem fuisse inquiunt in Apollonia mēſe Februario, ut iusta persoluerent mortuis, at nunc in Nouembrem mensem ea esse translata, ac ideo solis his mensibus pisces ascendere, quibus defunctis exequias absoluere consueuerunt, atque hęc se habent hoc pacto uiri pisces, nos enim omnia congregantes, nos piscibus escam proiecistis, non autē illos nobis, tot dicentes, quot neque Ichthyas Megarēſis Philosophus, nec Ichthyon, quod etiam nomen est propriū, cuius mentio fit à Teleclide in Amphictyonibus. propter uos autē iuxta Pherecratis Myrmecanthropos puero iubebo, ne mihi piscem Deucalion, nec si petiero quidem, apponas. Semus Delius libro secundo Deliadis, quando Brizo inquit sacrificant, quæ uates est somniorū antiqui siquidem Brizin dormire dicebant.

Sopiti auroram sic expectauimus almam.

Cum deę huic inquam sactrificant, Deliæ mulieres omnibus bonis plenas scaphas afferunt piscibus exceptis, quoniā cum pro omnibus precātur, tum pro nauium incolumitate. cum multis in rebus uiri amici Chrysippum Stoicorum ducem admiror, cum magis laudo, quòd celeberrimum parandis obsonijs. Archestratum, semper cum Philænidæ coordinarit, in quam intemperans illud rei Venereæ commentarium refertur quod Aeschrion Samius Iamboëthius Polycratē Sophistam composuisse scribit, in mulieris continentissimæ contumeliam, sic autem se habent Iambi; ἰαμβοποιός.

Ego Philenis æqua sum mortalibus,
Longa senecta absumpta, quæ istic dormio.
Ne nauta deflectens caput me stulte fac
Ludibrium, risumq́; : & insolenter haud
Derideas, non per Iouem, per inferos.

Non ulla prostabat uiris adultera
Vulgaris. & Policrates genere Atheniensis
Astutia in sermonibus lingua & mala
Hæc scripsit; at quę scripsit, ipse nescio.

Maximè tamē admirabilis Chrysippus libro quinto de Honesto & Voluptate inquit Philęnidis libros, Archestratiq; Gastronomiam non didicisse, quamuis utilius quiddam ad uiuendum conferant.

De prae ptis fruendi. *Cap. IIII.*

VOs Archestratum sępius in memoriam reuocātes, totum conuiuium intemperātia repleuistis. Quid enim eorum bonus hic uersificator reliquit, quę nos perdere possunt? solus enim Sardanapali Anacindaraxis filij uitam imitatus uidetur, quem scribit Aristoteles ualde mysticum esse ex patris appellatione, in cuius sepulchro hæc inscripta fuisse inquit Chrysippus:

Cum te mortalem noris, pręsentibus exple
Delitijs animum: post mortem nulla uoluptas.
Nanq; ego sum puluis, qui nuper tanta tenebam,
Hæc habeo quæ edi, quæq; exaturata libido
Hausit: at illa manent multa, & pręclara relicta.
Hoc sapiens uitę mortalibus est documentum;
Quod mihi sit cordi. nummi cumulentur & auri
Immensum reliquis, cupiunt qui multa tenere.
Ac in Phæacibus ait poëta;
Sunt nobis cithara, & chorus, & conuiuia grata.
Alternæ uestes, lecti, tepidumq; lauacrum.

Et alius quidam Sardanapalo persimilis suppositus ab intemperantibus ait;

Monere mortales uolo cunctos simul,
Vt suauiter uiuant diebus singulis.

Nil

Nil mortuus fit, umbra ni terram super.
Cum uita sit breuis. fruare conuenit.

Amphis Comicus in Ialemo:

Mortalium quicunque iucundum nihil
Vitę petit dedisse, linquens cętera;
Insanus est uidetur ut prudentibus
Iudicibus, misellus & diuinitus.

Et in inscripto muliebri Imperio similia inquit; Bibe, lude, mortalis est uita, breueq; tempus super terrã, mors perpetua est, si mortem quispiam semel obierit. Quidam etiã Bacchidas, qui eãdem uitam duxerat, quã Sardanapalus, mortuus ita inscriptũ habet in sepulchro, γυναικοκρατία.

Bibisse, uesci, cunctaq; hunc animæ dare.
Pro bacchida namque ipse constiti lapis.

Alexis in Asotodidascalo, ut Sotion ait Alexandrinus in Dicterijs Timonis, ego enim non incidi in actum, quamuis plures octingentis actibus medię comœdiæ legerim, atque horũ notationes fecerim, non tamen Asotodidascalum reperi; sed neque inscriptione dignum putantem cognoui. Neque enim Callimachus, nec Aristophanes ipsum inscripserunt, sed neque illi quidem, qui publicas perscriptiones fecerunt in Pergamo. At Sotion in eo actu Xanthiam familiarem quendam induci inquit, qui simul seruos ad uoluptatem adhortetur, dicatq;:

Sursum deorsum uerba cur hæc effutis?
Odeon, Academiam, Lyceumq;, & Pylas:
Nugas Sophistarum, nihil quorum bonum est,
Bibamus, ebibamus ut ficus solent.
Nutrire animam donec licet, fruamur &.
Turbauit ipso uentre te nil dulcius.
Sit solus hic mater, pater sit solus hic,
Legatio, uirtus. ducem esse militum

Inanis

Inanis est superbia, ac ut somnia.
Circunsonant te fata; certo tempore
Mox frigidum facient. erunt solum tua
Potaueris quæcunque, uel comederis.
Cinisq; cætera, ut Pericles, codri, Cimon.

Melius sese habuisset ait Chrysippus, si quę Sardanapalo asscripta fuerunt, sic se habuissent:

Cum te mortalem cognoueris excole mentem,
Lætatus ratione: cibi nil copia prodest.
Sępius ipse malus sum lætus pluribus esis.
Sunt mihi quæ didici, sunt quæ meditabar, & unà
Quæ bene sum passus. Sunt cætera cuncta relicta.

Optimè idcirco dictum à Timone sola libido malis est cunctis fons, & origo. Clearchus in Prouerbijs Terspionem scribit Archestrati fuisse præceptorem, qui cum primus Gastrologiam, scripsisset admonuit suos discipulos à quibus esset abstinēdum. Ex tempore etiam dixisse aiunt Terspionem uel edere, uel nō edere de testudine. Alij sic dicunt:

Testudinis carnem uel edere præstat, aut
Non edere.

De Dorione guloso. *Cap. V.*

VNde nobis accessit uiri sapientissimi quòd Dorion rei coquinariæ studiosus Historicus quidā fuerit? quem ego Crumatopæum, pisciumq; gulonem nominatum fuisse noui: at nullo pacto Historicum. De Crumatopæo meminit ita Machon Comicus;

κρουματοποιὸς chordarum pulsator.

Cum crumatopæus Dorion isset Mylen,
Mercede nec domum inueniret ullam ibi,
Consedit in templo quod esse contigit
Tunc ante portas ciuitatis conditum.

Vbi

Vbi immolaret cum sacerdos uictimas,
Per Palladem dic cuius est, dic per Deos
Hoc quæso templum; dixit is. Neptunitonis
O hospes; atque Dorion, ergo queat
Hic hospitium quis inuenire ubi Deos
Duos simul ferunt habitare?

Lynceus Samius Theophrasti discipulus, ac Duridis frater, qui Historias scripsit, patriæq; suę fuit tyrannus, ita scribit in suis apophthegmatibus; cum Dorioni tibicini bonũ esse piscem raiam quidã dixisset, tanquã si coctam uestẽ quispiã comederet, respondit. Cum laudaret alius thynnorũ uentres, & maximè inquit: sed opus est; sicut ipse soleo, ipsos comedere: qui cũ dixisset, quomodo? quomodo? suauiter ait. carabos tria habere dicebat commorationem, epulum, ac speculationem. cum cœnaret in Cypro apud Nicocreuntẽ poculum quoddam laudauit, cui ait Nicocreon, artifex tibi alterũ faciet si uolueris, tibi inquit, at hoc mihi cõcede: nõ stultè hoc dixisti ô tibicen. Quãuis antiquus sermo quòd:

Non tibicinibus tribuerunt numina mentem.
Cum flatu quorum mens quoque pulsa fugit.

Hæc ita scripta sunt ab Hegesandro de ipso in commẽtarijs, Doriõ gulo, cum puer pisces nõ emisset, eum flagris cecidit, iussitq; optimorum piscium nomina dicere, cum puer autem cernuam, glauciscũ, congrumq;, & similes alios commemorasset, piscium iussi te inquit, non deorum nomina dicere. Hic idem Doriõ ubi tempestatem in Timothei Nauita deridet, maiorem se in cacabo bulliente uidisse dixit. Aristodemus libro secundo Ridiculorum memorabiliũ ita scribit; Cum Doriõ Crumatopæus esset claudus, calceumq; claudi pedis in Symposio perdidisset, nihil inquit peius in eum qui abscondit imprecabor, quàm ut eius pedi conueniat. Est

autem

ξυνοικοῦν δύο.

autem manifestum ex his, quę Mnesimachus Comicus scripsit in actu Philippo, quòd Doriō celeberrimus esset gulo; non bene, nam per noctem apud nos intus est Dorion, qui ollas inflat. Noui & ea, quæ Lasus Hermioneus lusit de piscibus, quę Chameleon etiam Heracleotes scripsit in ipso de Laso commentario sic inquiens; Lasum ferunt crudum piscem coctū esse dixisse; quod cum multi admirarentur, sic demonstrare conabatur; quod audire licet, id est audiri idoneum; quod scire licet, sciri; & eodem pacto quod uidere licet, illud est uisibile: quare cum piscem cernere liceat, ut sit uisibilis necesse est. Piscem aliquādo piscatoribus quibusdam per iocum surripuit, ac cuidā dedit assistenti: adiurare autem coactus neq; se habere piscem iurauit, neq; se scire quòd alius surripuerit, quia ipse ceperat, alter habebat. Illum rursus ita iurare docuit, quòd neq; ipse cepit, neque alium habentem nouerat: captus est quidem à Laso, ipse uerò habebat. Hoc eodem pacto ludit Epicharmus etiam, uelut in sermone & sermonem esse.

ὀπτὸς coctū significat, & uideri aptū. ἀπὸ τὸ ὀπτω.

Me Iuppiter uocauit, eranum quòd Pelopi
Conuiuium præbet: malum hoc obsonium
Grus est amice, non gruem dico, est eranum.

γέρανος grus. ἔρανος cōuiuium.

De obsonatoribus, pisciumq; gulonibus. *Cap. VI.*

ALexis Phayllum quēdam carpit his uerbis in Demetrio, quia piscibus delectaretur.

Turbabat ęquor si Boreas primùm, aut Notus,
Nulli licebat pisce uesci splendido.
Accessit at nunc flatibus Phayllus his,
Qui cuncta subuertit procella tertia.
Inuasit ut forum hic proteruus spiritus,

Obso-

Obſonium fert omne mox emptum domum.
Sit pugna nobis circa olus neceſſe tunc.

Antiphanes in Piſcante nonnullos piſcibus delectatos connumerat:

O ſepiadis Hercules rex, omnia
Immunda facta, rurſus haud iacis in mare,
Lauasq; ne te dona d.cant, ſed neque
Cepiſſe ſepias. locuſtam hanc præbeas,
Mœnasq; ; craſſa per Iouem. ſed Iuppiter
Quis ex amicis his edat te Callimedon?
Qui ſymbolum non ponat haud uir quiſpiam.
Ad dexteram uos huc ſtatui Calliſthenis
Triglas cibum, ueſcetur is ſubſtantia
Vno die. congrus Sinopæ, ſpina cui
Iam craſſior, mihi eſt, quis hunc primus ferat?
Non Smigolas, non eſt uorax horum: ſed hanc
Fidiculam ſi ſpectet, haud rurſus manum
Valebit abſtinere. nam uerè nimis
Hæret Citharœdis omnibus oblitus ſui.
Magnum optimumq; gobium me mittere
Ad Pythionicen eſt opus, qui nunc quoque
Saltat, ſed ingens ut ſit, haud guſtabat hæc.
Nam ſalſamenta cepit eſſe. turturem,
Apuasq; paruas has ſeorſum Theano
Si ſit repertus æquiualentes.

Iucundiſſimè autem in his Smigolá Antiphanes obiurgauit, quòd Citharœdū ac Cithariſtarum uigētium eſſet ſtudioſus. Aeſchines autē rhetor in oratione contra Timarchum hæc de illo ſcribit; Smigolas uiri Atheníenſis Naucrati eſt coniunctiſſimus, uir quidem in alijs rebus probus, nec ullus eſt profectò qui eum carpere poſſit. ſed rei huiuſmodi eſt maximè ſtudioſus, ſemperq; aliquos citharœdos uel cithariſtas apud ſe habere

con-

consueuit. Hæc non odij in eum concitandi causa refero, sed ut intelligatis cuius is sit ingenij. Timocles ait in Sappho;

Non Smigolam tibi uides accedere,
Florentibus sed irrritatus iuuenibus.

Alexis in certamine uel equo;

O mater haud mihi mineris Smigolam,
Te quæso: nam citharœdus ipse sum quidem.

Pythionicã salsamento oblectatam dicit, quoniã Chærephili salsamentorum uenditoris filios amatores habebat, uelut Nicocles ait in Acarijs; cum quidpiam edens Anytus crassus ad Pythionicam accedit. uocat enim ipsum ut aiunt, cum lęta duos magnos Chærephili scõbros hospitatur. Et rursus, Pythionica te capiet libenter, ac tua, quæ nunc habes, fortè comedet, dona à nobis capiens: insatiabilis est enim. Iubeto item Sargania tibi ad ipsa dari salsamẽta, quibus abundat plurimùm, & his ex exilibus ac lati rostri quibusdã. Ante illos Gobios quidam nomine huius erat amator. De Callimedonte locusta, quòd piscium esset studiosus, oculosq; inuerteret, testatur Timocles in Curioso; Callimedon repente,

Locusta uenit, intuens me postea
Est uisus alloqui alterum quenquam uirum:
Intelligens quorum nihil profectò ego
Iis annuebam inaniter quæ dixerat.
Sic huic oculi uident seorsum, apparet ut.

Alexis in Cratia seu Pharmacopola;

Nam Callimedonti curo iam quartò die
κόραι utrunq; significant. Hoc pupulas, sunt pupulæ eius filiæ?
Non: ast oculorum dico, quas firmaret haud
Doctus Melampus, qui furentes Prætidas
Sanauit unus.

Sic

Sic etiam eum cauillatur in concurrentibus inscripto. At ob gulam ita carpit in Phædone & Phædria:

Curam fori tu sortiere si Dei
Volent, ut ipsum Callimedonta, si me amas
Obsonijs paces ruentem cum impetu
Totum diem: forum regentis haud refert,
Sed hoc opus magis tyranni, fortis est
Pugnator utilisq; ciuitati uir.

Hi ijdem iambi in inscripta in puteum leguntur, ac in frigefacta:

Alium hospitem

Anguilla uobis, sim si amo quenquam, magis.
Me Callimedonq; emat locusta protinus.

At in Cratia, & Callimedon locusta cum Orpheo. Antiphanes in Gorgytho; minus ab institutis desisterem, quàm Callimedon emeret glauci caput. Eubulus in seruatis; alij cum Dijs misti sunt cũ locusta Callimedonte, qui solus hominum ex feruentibus ollis absorbere potest frusta salsamenti multa, donec nihil intus sit. Theophilus uerba illius frigida deridens ita scribit in Medico; Puer autem proptè patris adolescentem ipsum anguillam posuit, patri loligo aderat bona; pater qui te habes ad locustam? frigida est, apage; rhetores nõ gusto. Philemone accedenti dicente;

Argyrius sibi locustam traditam
Vt uidit, est gauisus, ac pappa optime
Amice fert, quid fecit? edit num patrem?

Herodicus autem Cratetius in mistis cõmentarijs Argyrium Callimedontis filium fuisse declarat, fuerunt hi gulones. Antagoras poëta piscem ungi à puero non sinebat, sed lauari tantum, ut ait Hegesander. Hic cum congros in castris succinctus in olla coqueret, astitit rex Antigonus qui ait, putasné Antagora Homerum cum

facta scriberet Agamemnonis congros coxisse? cui non insulsè ille respondit: & tu inquit arbitraris Agamemnonem cum res illas gereret solicitum fuisse num quis in castris congros coqueret? cum auem aliquando coqueret Antagoras dixit se nolle ire in balneum, ne pueri ius forte absorberent, cui cum Philoclydes mater cu stodiet dixisset, ego inquit matri auis ius credam? Androcydes Cyzicenus pictor, cum piscium esset studiosus, ut testatur Polemon, in tantum peruenit uoluptatis, ut eos etiam pisces, qui sunt circa Scyllam, studiosè pinxerit. De Philoxeno Cytherio dithyramborum poëta hæc scripta sunt à Machone Comico;

Egregiè Philoxenum
Nam dithyramborum poëtam omnes ferunt
Fuisse gulonem: duorum polypum
Qui emit cubitorum olim Syracusis, ferè
Totum comedit, quem prius parauerat,
Præter caput. digestionis captus hinc
Labore languebat graui, quidam medicus
Ingressus, hunc ut nouit esse tam malo
Pressum graui, dispone siquid est ait
Non dispositum: peribis hora septima.
Tunc ille fatur cuncta finem habent mea,
Sunt dispositaq; cuncta dudum. nam Deis
Relinquo primùm dithyrambos iam uiros
Factos, coronatosq;. collactaneis
Appono Musis quos meis: tutoribus
Baccho Venereq; significat testamentum ea.
Sed iam Timothei me Charon uocare non
Sinit, Niobesq; clamitans fretum cape.
Obscura parca me uocat, necesse sit
Audire eam. Sed cuncta habens quæ sunt mihi
Vt infra eam currens, mihi iam polypi

Quicquid

Quicquid relictum est ferte.

Et in alia parte inquit;

Philoxenus Cytherius quondam, ut ferunt,
Tria est precatus; guttur oblongum, bibens
Diutius frui ualeret ut mero.
Ferantq; cuncti quò uoluptatem cibi.

Diogenes etiam Canis cum polypũ crudum comedisset, ob uentris dolorem mortuus est. De Philoxeno sic Sopater parodus scribit;

In fertilitatibus medijs duobus hic
Lætatus est Aetnæ scopum medium intuens.

Erat gulo etiam Hyperides rhetor, ut ait Timocles Comicus in Delo, ubi eos narrat, qui apud Harpalum muneribus corrumpebantur, sic igitur scribit:

Demosthenes talenta quinquaginta habet:
Ni impertiatur alteri beatus is,
Et Metrocles accepit aurum plurimum,
Insanus est qui dat, sapiens quisquis capit.
Callisthenes Damonq; ceperunt simul.
Hi pauperes erant, ueniam cedo libens.
Grauis Hyperides in rationibus ut tenet
Hic uenditores piscium nostros, facit
Mox diuites. nam gulo, ita ut lari Syrj
Sint. Idem poëta in Icarijs;
Piscosum Hiperidem flumen ipse transeas,
Vocalibus iam sepijs docti soni.
Ebulliens blandi sonis spissitudinibus.
Emergens habet.
Dantis uiri rigat arua mercenarius:

Philetærus præter id quòd esset gulo, taxillis etiam ludere solitũ scribit Hyperidẽ in Aesculapio; uelut Axionicus Calliam rhetorẽ in Phileuripide, alium magnitudini confidentẽ piscem quẽdam Glaucus quidã in Pon-

to ferens in hęc loca uenit, mustelus cibus gulonum, gulonumq; uirorum uoluptas. Quædam super humerum fero, quorum huic apparatum dicam. Nunquid trimmate uiridi irrigasti, uel agrestis salsuginis irrigationibus? corpus cum pinguefecero igni cuncta urenti tradā. Dixit quis quòd cum calida salsugine hoc ederet elixum uir tibiarum amator Moschio. Propriū autem clamat opprobrium ò Calęda, tu quidē inter ficus salsamentaq; lętè uersaris, at pręsens obsoniū suauissimū ex salsugine non gustas: ficusq; ita ut sycophantam das uitio, ac salsamenta aliquādo, tanquam turpe aliquid fiat. Hermippus libro tertio de Discipulis Isocratis Hyperidem scribit summo mane inter pisces ambulare solitum. Timæus Tauromenites Aristotelem etiam philosophum gulonem fuisse scribit. & Matron Sophista fuit gulo, quod Antiphanes in Citharędo significauit, cuius principium est;

Mendacium non est oculum quòd eruit
Quidam, uelut pisci Matron, iens prope.

Anaxilas in Solitario; mugilis edit caput rapiens Matron. Nisi forte ij, qui harum rerum sunt periti utile aliquid inesse in mugilis capite sciunt, quod licet nobis ex Archestrati Gastronomia ostendere. Antiphanes in Diuitibus gulones his uerbis connumerat.

Habens sigillum Euthynus, ac Sandalium,
Vnguenta olens ratiocinatur nescio
Quam rem uiri senes: amicus maximè
Phænicides & Taureas, huiusmodi
Certè gulones ut uorare mox queant
Frusta in foro; remq; intuentes occidunt.
Penuriam grauiter feruntq; obsonij.
Tum circulos cogunt, feruntq; talia.
Quàm uita non ferenda sic, & quam graue est

Obso-

Obſonij nihil uenire prorſus huc,
Cum uendicent quidam mare ex uobis ſibi:
Pecuniam abſumantq; multam:nec parum.
Quid inſulis præeſſe confert utile?
Hoc ſanciendum eſt legibus ferant ut huc
Piſces, Matron ſed nunc rapuit is qui capiunt
Illos, ſimulq; Diogiton per Iouem
Omnes ſibi conferre piſces ſuaſit, haud
Sanè facit rem quæ populo mox grata ſit,
Huiuſmodi cum res edat. illæ nuptiæ
Potationes & iuueniles erant.

Euphanes in Muſis;

Phœnicides ut uidit in cœtu iuuenum,
Ebullientem filiorum Nerei
Ollam repletam, continuit uix hinc manus
Ira irritatas, inquiens, quis uir grauis
Vt poſſit ex communibus ueſci? quis &
Ita eſt grauis mox ut queat ferre è medio?
Vbi Cordus, aut Phyromachus, Cœliq; uis?
Ad nos ueniant, fortaſſe nil mox auferent.

Eiuſdem erat ingenij Meláthius etiam tragicus poëta, qui Elegias ſcripſit; cum enim carpunt ob obſoniorũ uoracitatem. Ariſtophanes in Pace, Pherecrates in Petale, Archippus in actu Piſcibus, uelut obſonij uoracem ligans piſcibus tradit uiciſſim uorandũ. Veruntamen Ariſtippus etiam Socraticus erat obſonij helluo, qui repræhenſus fuit aliquando à Platone ob uoracitatẽ obſonij, ſicut teſtatur Sotion & Hegeſander Delphus in hunc modum; Ariſtippus cum increparetur à Platone quia multos piſces emiſſet, duobus obolis ſe emiſſe reſpondit: dicente autẽ Platone quòd & ipſe tanti emiſſet, uides igitur inquit ô Plato quòd ego ſum gulo tu auarus. Antiphanes in tibicinis aut geminis Phænici-

dem quendam ob gulam carpens ita scribit, Menelaus
annos decem contra Troianos ob mulierē aspectu pul-
chrā pugnauit, at Phœnicidas cum Taurea ob anguil-
lam. Demostenes rhetor Philocratem ob lasciuiam car
pit & gulam, postquam ex auro proditionis meretrices
piscesq́;, coëmit. Diocles obsonij uorax sicut testatur
Hegesanden, cum interrogatus fuisset à quodā uterme-
lior est piscis cōger an lupus; hic lixatus inquit, ille au-
tem assatus. Erat obsonij uorax & Leonteus Argiuus tra
gicus discipulus Athenionis, Iubæq́; regis Maurusiorū
familiaris, uelut Amaranthus testatur in libris de Sce-
na, qui Iubam hoc Epigrāma in eum scripsisse narrat,
quoniam Hypsipylem falsò accusasset:

Vana Leontei tragici despecta tibi uox
Sim, cerne Hypsipyles est animum ipse malum,
Dulcis amicus eram Bacchi, me nullaq́; traxit
Fama uirum, auratis auribus aut tenuit.
Nunc in fictilibus iaceo, & sartagine sicca,
Quæ famæ uentri gratificata tenent.

Phoruscum refert Hegesander piscium uoracem cum
quantū uellet piscis non posset excipere, sed plus seque
retur dixisse, repugnātia radicitus pereant, totumq́; pi-
scem absumpsisse. Ac Bion cum quidam superiorē pi-
scis partē cepisset cōuertens & ipse largeq́; comedēs, ut
& ex altera parte perficiatur inquit. Theocritus Chius,
cum Diocli obsonij uoraci mulier esset mortua, ijsque
parentalia ei faciens simul lugeret ac obsonijs uescere-
tur, noli flere inquit ô male, nihil plus enim obsonia
comedens facies. Hic idē cum agrū in obsonia liguris-
set, ac calidū piscem deuorasset cœlū sibi dixit esse com
bustum, reliquum est ait Theocritus ut mare ebibas,
tunc enim tria maxima absumpseris, terram, mare, cœ-
lum, Clearchus in uitis, pisciū uoracem quendā ita scri
bit,

bit, Technon tibicen antiquus cum Charmus tibicen esset mortuus, qui erat pisciũ uorax res calidas ad eius sepulchrũ parentauit. Erat & Alexis poëta obsonij uorax, uelut refert Lynceus Samius, in quem cum cauillarentur quidã seminilegi ob uoracitatẽ obsonij, percunctarẽturq; quid suauissime comederet frugilegas inquit tostas. De Nothippo tragico Hermippus inquit in Sortibus, si esset horum hominũ præsentium genus ita in bellum promptũ, ut raia magna assata dux esset, suilleq; latus, alios quidẽ domi res custodire oportebat, solũq; Nothippum uel cupientem in bellum emittere: solus enim totam Peloponnesum deglutiret. Quòd uerò hic sit poëta manifestè Teleclides posuit in Hesiodis. Myniscus tragicus Histrio carpitur à Platone in Syrphace tanquã obsonij uorax: hæc adest tibi cernua anagyrasia, hęc ut amicus Myniscus ederet Chalcidensis; bene inquis. Lamponẽ præterea uatem ob res huiusmodi carpunt, Callias in uinctis, Lysippus in Bacchis, Cratinus in Fugitiuis sic de ipso inquiens; Lamponẽ neq; hominũ suffragia à splendidis amicorũ cœnis coërcere possent: infert, nunc rursus eructat, edit omnia pręsentia, atq; cum trigla pugnaret. Hedylus in Epigrãmatibus obsonij uoraces cõnumerans meminit de Phædone quodã in his; Phędõ fucos marinos laudat, intestinaq; cantor: est enim opsophagus. Et in his de Agide; elixus Callichthys, impelle serã, ne accedat Proteus agis, qui aqua fiet ollarũ, & ignis, & quicquid uoluerit: sed excluderet, ueniet enim sic transmutatus forte ut Iuppiter auro fluens in ollam Acrisij. Carpit & mulierem quandam Clio nomine ob res huiusmodi: Obsonium edit Clio, cõcidentẽ uolet te edere. Drachmæ est cõger totus cum statutũ sit aut zonã aut inaurem, uel aliquod simile signũ. Videre nõ solũ non dicimus, nostra tu medusa la-

σπερμολόγοι. uana effutiẽtes.

 pides

pides sumus facti tori iandiu, non à Gorgone. Congri insuaues ollæ. Aristodemus in Memorabilibus ridiculis: cum Euphranor inquit, aliũ piscium edacẽ mortuũ esse audiuisset, calidũ piscis frustũ deglutiuit, exclamauitq; sacrilega est mors. Cum Cindoni Demyloq; opsophagis glaucus appositus fuisset, nihilq; preterea aliud, hic quidem oculum occupauit, ac Demylus in illius oculum manum immittens, uim inferebat inquiens dimitte & ego dimittam. Cum in cœna boni obsonij olla fuisset apposita, ac nesciret Demylus quo pacto solus posset comedere, in ipsam conspuit. Zeno Citieus porticus cõditor, cum opsophage, cũ quo uixerat plurimum tẽpus, sicut testatur Antigonus Carystius in Zenonis uita, magnus forte piscis fuisset appositus, nihilq; se aliud esset apparatũ, totũ cepit ex lance, solusq; comedit: quẽ cum ille cõspexisset, quid tecũ uicturos inquit pati oportere existimas, si neq; unum diem obsonium esse comesum perpeti potuisti? Istrus Chærilum poëtam scribit cum minas quatuor singulis diebus acciperet ab Antigono, has in obsoniũ absumere consueuisse, cum esset opsophagus. Neq; pueri sanè pisciũ uoraces me prætereunt, de quibus Clearchus meminit in Arenis, Psametichũ inquiens Aegyptiorũ regem pueros educasse, qui piscibus uescerẽtur, cum Nili fontes inuenire cuperet: alios rursus sine potu assuescere exercuisse, qui Libyę deserta perquirerent, quorũ pauci admodũ uixerunt. Noui & boues apud Molynũ in Thracia, qui piscibus nascuntur sibi in præsepia proiectis. Phenicides qui pisces apposuit ijs, qui symbola cõtulerunt, mare cõmune esse dicebat, pisces autẽ eorũ, qui emissent. Dictum est autẽ opsophagus sic ò socij, & obsonari: Aristophanes in Nebulis secundis: opsonari, nec turdis uesci. Cephisodorus filij opsophagus, nec cõsiderans. Machon

chon in Epistola, opsophagus sum, hoc artis est fundamentū nobis, ut patiatur quicquid opus est, qui nō apposita solicitus euerterit: ibi enim nō est malus. Postea ubi purę sunt sensuū sedes non errares, lixa: nec densę. Salem nō habet, affer, ubi alio indiget aliquo, rursus gusta, symmetriam ut capiat. Velut lyram intendere conuenit, sic suauis es. Postea ubi omnia cōsona uidentur diapason inducas Nicolaidas Myconias. Accedit his opsophagis uiri Socij quòd noui Apollinem opsophagum apud Eleos coli, de quo mentionē fecit Polemon in ea epistola, quam misit ad Attalum. Neq; id etiam scriptum ignoro, quod in Satide positū est, in Alpheæ Dianæ sacello. est autem Cleanthis Corinthij, in quo fingitur Neptunus, qui Ioui parturienti thunnum afferat, uelut Demetrius narrat libro octauo Troici apparatus, atq; tot quidem dicta sunt à Democrito. Et ipse uobis emens obsonia, obsonia non esurus accessi ob optimum Vlpianum, qui ob leges Syrorum patrias & nos piscib. priuauit, alia inferens ex Eretria. Antipater Tarsensis Stoicus libro Superstitionis quarto famā esse dicit apud nōnullos, quòd Gatis Syrorum regina ita fuit obsoniorum studiosa, ut per præconem fieri edictum iusserit, nequis pisce sine Gatide uesceretur: atque ideirco ob inscitiam Atergatidem à nōnullis fuisse uocatā, atque piscibus abstinuisse. Mnaseas ita de illa narrat libro secundo de Asia; grauis mihi profectò regina fuisse apparet Atergatis, asperéque populis imperasse, quippe quę piscibus uesci illis interdixerit, sed iusserit ad se afferre, quòd ei placeret id epulum. Idcirco legitimum nunc quoq; est cum deam precantur, aureos pisces uel argentos deponere, sacerdotesq; per totum diem ueros pisces in mensa obsonia parantes deponere, assatos ac elixos: quos ipsi postea deæ sacerdotes comedunt. Tum

ἄτερ Γάτιδος, sine Gatide.

paulum progressus inquit, cum Atergatis, ut autor est Xanthus Lydus, à Mopso Lydo capta fuisset cum pisce filio in Ascalonis stagno immersa fuit per iniuriam, & à piscibus deuorata. Vos etiam fortasse uiri amici libenter præterijstis, uelut sacrum quempiã piscem, eum qui est apud Ephippum Comicum, quem Geryone paratum fuisse dicit in actu eiusdem nominis:

Huic cũ habitatores regionis piscẽ aliquẽ capiunt
Non diurnum, circunflua salina Cretæ maiori
Magnitudine, olla est illi, quę possit hos capere cen
Et uicini huic esse Indi possint, Mygdonij, (tũ.
Cranai, Paphij, hi Syluam cędere
Quando rex coquit magnum piscem:
Ac ligna cõgregantes quantus mons est ciuitatis,
eaq; succendere:
Stagnũ inducere aquę plenũ in salsuginẽ, salẽq; ipsi
Iuga adducere menses octo continuè centum.
Circũ nauigare in sabulonib. superius quinq; cele
Quinque scalmos imperare nec parere. tes)
Lyciorum Prytanenses, frigidum hoc ne affles.
Macedo princeps extingue celtas, ne alluas.

Nec me præterit sanè quod hæc eadem dixit Ephippus etiam in actu Scutato, in quo & hæc illis subijciuntur: Talia desipiens cœnat, ac eum cum adolescentulis uiuentẽ, admirantur, cum neq; suffragiorum numerũ cognoscat. Grauis, grauiter amiculum trahens. In quem Ephippus, hæc ita dicens, intenderit, tẽpus est ut tu perquiras, nosq; doceas bone Vlpiane, ac siquid ex dictis tibi uel minus aptè prolatum, aut iuuentu difficile appareat, repete, ac manifestè disce, otij plus quàm cupio adest mihi, iuxta Prometheũ Aeschyli. Tunc exclamauit Cynulcus: quàm hic, nõ ex magnis quidẽ piscibus, sed quæstionibus nũc in mentẽ caperet? qui spinas semper

ex hep-

ex hepsitis eligit, & ex aristulis, ac siquis his est deterior pisciculus, magna frusta semper reijciens: nam uelut in lautis conuiuijs Eubulus ait in Ixione, amylis præsenti bus anethum, apium, & nugas, ac nasturtium paratum ubique comedunt, sic mihi lebetibus gaudens Vlpianus, secundum Cercidam meum Megalopolitanum, nulla re uesci uidetur, quæ uiro conueniat, at comeden tes obseruare marrhubiũ, uel spinam, uel olus aliquod, uel quidpiam Cartilagineum ex appositis. Nec ea animaduertit, quæ bonus splẽdidusq; Aeschylus dixit, qui suas tragœdias magnarum cœnarum Homeri frusta esse dicebat. Philosophus erat omnino Aeschylus, qui iniu stè aliquando deuictus, sicut Theophrastus & Chamæleon in libro de Voluptate dixit, tempori dixit se tragœdias deponere, quippe qui intelligebat meritum honorem se aliquando fore relaturum.

De dictis urbanis Stratonici, ac illius apophthegmatis. Cap. VII.

VNde autẽ accidit & ea sciuisse, quæ Stratonicus Citharista dixit in Propim Rhodium Citharœdũ, ait enim Clearchus in libris Prouerbiorũ, quòd cum Stratonicus Propim uidisset qui corpore erat prægrandi, ar tis uerò minus peritus, inferiorq; corpore, interroganti bus ipsum qualis is esset, nullus, malus, magnus, piscis, respondit. Illud per ęnigma, primum scilicet quòd nul lus est, postea quòd malus, hinc quòd magnus quidem, at piscis ob taciturnitatem. Theophrastus in libro Ridiculorum dictum quidem fuisse prouerbium inquit à Stratonico, sed in Simylam histrionem afferit; qui prouerbium aperuerit, magnus nullus putridus piscis. Aristoteles in Naxiorum repub. de Prouerbio ita

scribit,

scribit, ex ijs diuitibus qui erant apud Naxios, alij in ciuitate, alij in pagos dispersi, incolebát: habitabat igitur in pago quodá, cui nomẽ erat Lestadę, uir probus ualde quę diues Telestagoras, qui & à populo, & ab alijs omnibus & ab ijs qui in dies mittebátur magnopere honorabatur. Ac ubi exirent de ciuitate aliquid ẽe emeretur à tenaciter uendentibus, mos erat uendentibus dicere, quòd libentius dare Telestagoræ eligerent, quàm sibi tantundem dari. Cum iuuenes igitur quidam piscem magnum emerent, eademq; piscator dixisset, id sępius audientes grauiter tulerunt iuuenes, bibentesq; in eum lasciuierunt. quos cum perbenignè Telestagoras excepisset, & ipsum iniuria affecerunt, & duas illius nubiles filias. Hoc molestè ferentes Naxij arreptis armis in eos iuuenes impetum fecerunt, ac magna tunc orta est seditio cum Lygdamis Naxijs esset præfectus, qui huiusmodi occasionem nactus, se postea patriæ tyrannum declarauit. Neq; extra opportunitatem sanè esse arbitror, si posteaquam in Stratonici Citharistæ mentionem incidi, aliquid etiam de illius responsorum promptitudine dixero: Cum doceret igitur Citharista, in gymnasio nouem Musarum imagines, unamq; habebat Apollinis, duosq; discipulos, interrogatus is à quibusdam quot haberet discipulos, cum Deis, ait duodecim. Cum in Mylasam peragrasset multaq; templa & paucos homines reperisset, in medio foro consistens inquit, audite templa. Huius hęc memorabilia scribuntur à Machone, cum Stratonicus in Pellam aliquando peregrinaretur, ac ex pluribus antea audiuisset, quòd hæc ciuitas lienosos facere solet in balneis, multosq; uidisset iuuenes se exercentes, ac perbellè pręter ignem colorem corpusq; excoluisse, errasse eos inquit, qui sibi dixerunt. Cum uerò exiret rursus lienemq; de maiorem

se in

se in uentre habere comperisset, sedens inquit, uidetur hic ingredientium uestes simul captas seruare statim, & lienes, ne ulla, ijs qui sunt intus efficiatur angustia. Cum cantor malus Stratonicum ad cœnam uocasset, ac post potum artem ei ostendisset, magnumque fuisset & splendidum conuiuium, cantans Stratonicus, nec alium habens, qui cum dissereret, poculum confregit, maiusque expetiuit, tum multos Cyathos capiens, Soliquae calicem ostentans, ac statim ebibens, dormiuit: hæc in Fortunæ uituperium conuertens. Cum familiares quidam socij, ut accidit, ad cantorem accessissent, continuò Stratonicus factus est temulentus, audientibus quòd multum bibens uinum factus est ebrius, confestim respondit insidiator, hic & detestandus cantor, uelut boui cœnam præbens in præsepio interemit. Cũ Stratonicus in Abderam iuisset ad id certamen, quod ibi erat positum, uideretque singulos ciues præconem priuatim habentes, ac singulos ubi uelint nouilunium significantes, multoque plures præcones esse in eo loco, quam ciuium ratio postularet, summis unguibus pedũ tantum sensim in ciuitate incedebat, attenteque in terram deorsum despiciebat, interrogantibus autem suis hospitibus quæ nam causa fuisset mali, quod ita repente eius pedes inuasisset, hoc respondit, omnibus ex partibus sanus sum ô hospes, multoque celerius ad cœnã accurro, quàm adulatores. sum autem anxius, magnopereque timeo ne præconis inuadens pedem, offendam. Cum malus tibicen in sacris tibia esset canturus, bene dicere me oportet inquit Stratonicus, nam libenter Deos precamur. Erat Cleon Citharœdus quidam, qui Bos uocabatur, qui grauiter canebat, lyraque non utebatur, hũc audiens Stratonicus dixit quod asinus lyræ dicebatur, nunc bos lyræ. Cum Stratonicus citharœdus

ad

ad regem Berisadẽ in Pontũ nauigasset, ibiq; diu commoratus fuisse, uoluit Stratonicus iterũ redire in Græciam, quod cum rex non uideretur esse passurus, bene inquit cogitas ô Berisade qui manere hic statueris. Stratonicus Citharœdus in Corinthum aliquando peragrauit, ubi uetula quædã hunc intuebatur, neq; unquã desistebat; Donec Stratonicus ô per Deos mater inquit, quę nam est tua uoluntas, aut cur me semper intueris? cogitabã inquit ante mater decem menses tenuerit, ac uẽtrem tantũ passa sit, cum ciuitas te habens uel unum diem iam doleat. Biothea Nicotheontis mulier cum puella Abra fluuiũ ingrediens obstrepebat, ac postea Sicyoniorum amygdalũ ascendens fortè confregit, tunc ait Stratonicus non similis est strepitus sub noctẽ: Huius uocis gratia ingressum soluit qui fiebat in mare. Cũ fortè monstratus fuisset in Epheso, ut accidit, mali Citharœdi discipulus amicis, quod ipse ipsum inquit Stratonicus, non autẽ Ithalluscita. Clearchus libro secũdo Amicitię cũ Stratonicus inquit esset dormiturus puerum sibi potum afferre semper iubebat, non quòd sitio aiebat, sed ne sitiam. Cum Byzantij Citharœdus procemium bene cecinisset, at in reliquis aberraret, assurgẽs buccinam inflaui tpronuntiauitq;, quisquis Citharœdum qui procemiũ cecinit inuenerit, mille drachmas accipito. Interrogatus à quodam qui pessimi essent in Pamphylia, Phaselitas quidẽ inquit pessimos esse, at Sidetas totius orbis peiores. Rursus interrogatus ut ait Hegesander num magis barbari essent Bœoti an Thessali, Eleos inquit. Cum tropheũ in gymnasio aliquãdo erexisset, in male cithara utentes inscripsit. Interrogatus à quodam quodnã ex nauigijs esset securissimũ, longum né an rotundũ? quod nuper in mare tractũ esset respondit. Cum in Rhodo ostentationem fecisset, nemoq; ap-

plau-

plausisset ex theatro egressus est ita dicens, si quod licet sine sumptu nõ facitis, qui sperare ego possum congiarium à uobis postea consequi? gymnica certamina inquit Elei statuant, at Athenienses scenica, siquis in his delinquat, loro uerberent Lacedæmonij. morem qui est apud eos uerberãdi carpens, uelut Charides attestatur libro primo de Ciuili certamine. Cũ Ptolemæus rex paulò cõtentiosius de arte pulsandæ Citharæ secum cõtenderet, aliud est ô rex inquit plectrum tractare, aliud sceptrum, sicut Capito poeta testatur libro quarto cõmentariorum ad philosophũ. Cum uocatus fuisset aliquando ad audiendum Citharœdũ, postquam audiuit dixit:

Illi concessit pater hoc, ast abnuit illud.

Tum dicente quodã quid hoc? malum esse citharistam dedit, bene autem canere abnuit. Cum trabs aliquando cecidisset ac unum ex malis interemisset, uiri inquit trabes sint Dei, quod si nõ sint, esse tamen puto. Scribit hęc etiam post prædicta de Stratonici memorabilibus, Stratonicus ad patrẽ Chrysogoni, qui omnia sibi familiaria esse dicebat; ipse enim operarius erat, ex filijs hic docebit, ille tibia canet, opus est uno etiã dixit Stratonicus, & quo inquit ille? theatro domestico. Dicẽte quodam cur totam Græciã circumiret, ac non cõmoratur in una ciuitate, omnes Græcos à Musis ut perfecti sint consecutos esse dicebat, à quibus stipendiũ exigeret inscitiæ. Phaonem dicere solitus erat non harmonicè tibia canere, sed Cadmum. Simulante Phaone se esse lyræ pulsandę peritum, ac dicente se Chorũ habere Megarè, nugaris inquit, ibi enim non habes, sed te habet. Maximè se Satyri Sophistæ matrẽ admirari dicebat, quòd quem nulla ciuitas decem dies ferre posset, ipsa decem menses tulisset. audiens eundem in Ilio peregrinari, in Iliacis semper inquit, Ilio mala. Minnaco secũ de Musica disce-

ea disceptandi se mentē nō adhibere inquit, quoniam supra talum diceret. Malum medicū dicebat migrare facere in infernum, qui ab eo curarētur. Cum cuidam ex familiaribus fuisset obuius, calceosq; bene spongia absterfos uidisset, condoluit uelut male agenti, quippe quòd existimaret non ita fuisse absterfos accuratè, nisi ipse abstersisset. Cum forte uenisset Miletum, quæ tunc à conuenis habitabatur, ac omnia sepulchra externorum uidisset, abeamus inquit ô puer, hic enim soli aduenę moriuntur, at ex ciuibus nemo. Cum Zethus citharista de Musica dissereret, soli dixit huic non licere de Musica nugari, qui maximè à Musis alienum nomē sumpserit, cum se pro Amphione Zethum appellasset. Cum Macedonem quēdam citharam pulsare doceret, nihilq; prorsus is faceret, quod cōueniret; iratus, in Macedoniam, dixit. Hic idem cum Herois imaginē apud frigidum malumq; balneum erectam uidisset, optimè sumptuoseq; ornatam, ut male lotus exiuit, non admiror inquit si multæ tabellæ sunt depositę, nam quicunq; lauantur uelut seruati deponere consueuerunt. In Aeno dicere solebat mēses quidem octo esse frigus, & quatuor hyemem, Ponticosq; multos ex Ponto uenire uelut ex strage. Rhodios albos Cyrenęos uocabat, procorumq; ciuitatem. Heracleam Androcorinthū, Byzantium Gręcię alam; Leucadios, putres Corinthios; Ambraciotæ Membraciotæ ab eo dicebantur. Vbi ex Heraclea exiuit portas circunspiciebat, interrogāte quodam quid circunspicis? pudet inquit ne uidear, uelut ex lupanare exiuerim. Cum duos in catasta uinctos uidisset, quam parum ciuile est ex oppidulo non posse explere. Ad Harmonicum quēdam, qui prius erat olitor, secum de Harmonia contendentem, cantaret quilibet inquit quam artē didicit. In Maronia cum quibusdā bibens se

scire

ſcire uelle dicebat qua in parte urbis eſſet, & ſi ipſum abſcondiſſent, poſtea ut abduxerunt, ac interrogarunt, in caupona inquit, quoniam caupona Maronia eſſe ui debatur. Telephani, ut inflare cœperat, adiacens ſupinus, uelut eructantes, dixit. At in Cardia cum balneator pro purgatione terram malam, aquamq́ue ſalſam prębuiſſet, ſe obſidionem paſſum eſſe terra mariq́ue di xit. Cum aduerſarios in Sicyone ſuperaſſet trophęum Aeſculapio poſuit inſcribens, Stratonicus ex male citharam pulſantibus. Cantante quodam cantum correxit: dicente *quòd eſt Carcyni, multò magis inquit, quàm uiri. In Maronia non eſſe uer dicebat, at teporē. Cum in Phaſelide de exiguo nummo cum eius ſeruo balneator contenderet, erat enim conſuetudo ut plus ſoluerent externi, ô ſceleſte inquit puer, quando ob exi guum æs me Phaſelitem feciſti. Ad eum qui hortabatur ut aliquid caperet, ipſum maiorem mendicum eſſe di- xit. Cum in parua ciuitate doceret, ipſa non urbs in- quit, ſed uix. In Pella ad puteum accedens interrogauit an aqua eſſet potui apta, cum dixiſſet haurientes nos eam bibimus, non eſt igitur inquit potui apta: Erant enim ſubuirides ij homines. Cum Timothei uxoris do lorem partus audiuiſſet, ſi operarium inquit ac non de um peperiſſet, quales uoces emiſiſſet? cum gloriaretur Polydus quòd Philotas, eius diſcipulus Timotheum uiciſſet, mirari, ſe inquit ſi ignoras quòd ipſe ſuffragia faciat, Timotheusq́ leges. Ad Arium cantorem, quan dam ob rem ipſum perturbantem, cantor ad coruos in quit. At in Sicyone ad excoriatorem factum, cum quadam in re maledictis ipſum inceſſeret, infelix Nacodæmon inquit. Cum Rhodios Stratonicus ipſe delitijs in dulgentes ac calida potantes uidiſſet, ipſos ait eſſe albos Cyrenæos, Rhodumq́ue ipſam ſ procorum urbem

ἡ πόλις ἀλλὰ μόλις.

νακόδαιμον ἤ κακόδαιμον

παῖς δηρίου τε νομα.

Nn uocauit,

uocauit, eos quidem existimans colore ad lasciuiā differre, at ex similitudine ad procliuitatem uoluptatis ciuitatem esse procorum coniectabatur. Imitator horum urbanè dictorū fuit Stratonicus etiā Simonidis poëtę filius, ut testatur Ephorus libro secundo, Inuentorū, qui & Philoxenum Citheriū hæc eadem facere studuisse narrat. Phanias Peripateticus libro poëtarum secundo, Stratonicus ait Atheniēsis primus uidetur multas chordas in tenuem citharam detulisse, primusq; Harmoniarum discipulos habuit, formulasq; constituit, Erat & in ridiculis non insuauis. Quem ob licentiā in ridiculis narrat à Nicocle Cypriorum rege sublatum de medio fuisse ueneno hausto, cum in eius filios cauillatus esset.

De curiositate Aristotelis. Cap. VIII.

ADmiratus sum sępius Aristotelis diligentiā optimè Democrite, quem celeberrimum faciunt sapientes isti, & si tu, uelut aliorum philosophorū ac rhetorū eius sermones honore prosequeris, an sua ipsius diligentia nouerit, uel ab aliquo didicerit, qui ex profūdis, Prothei uel Nerei emerserit, qui pisces narret quomodo dormiunt, aut quomodo uiuāt. res enim scripsit huiusmodi, iuxta poëtam Comicū, ut fatuis admirabilia uideantur. inquit enim quod buccinæ, omniaq; crusta intecta coitu in uniuersum non utuntur, quodq; purpura & buccina diu uiuunt, nam quî cognoscere potuit, ꝑ purpura uiuat ad annum sextum? quòd uipera plurimum tempus absumit dum rem agit Veneream? quod in quam maximo corpore sint palumbes secundum magnitudinis locum uinago obtineat, minimumq; ex ijs sit turtur. Vnde id etiam didicit, quòd equus mas annos triginta & quinq; uiuat, fœmina plures quadraginta

ta?cum quasdam etiam septuaginta uixisse dicat. Narrat etiam quòd ex pediculorum coitu lendes nascũtur, quòdq; ex uerme mutato nascitur eruca, ex qua bõbyx, de quo postea necydalus uocatus. sed & apes sex annos uiuere scribit, aliquas uerò septem. Nec apem ait fucũ quispiam coëuntem uidit, ex quo non licet cognoscere qui mas sit, aut quæ fœmina. Vnde etiã accidit quòd homines deteriores sint apibus, hæ siquidem semper eandem uitæ æquitatem seruant accumulantes, nec unquam mutantur, quod sine alterius admonitionibus faciunt, at homines inferiores sunt apibus, cogitationibusq; pleni, uelut illæ melle, quomodo obseruauit? at in libro de Diuturnitate, uitæ musca inquit sex uel septem annos uixisse uisa est. quæ enim harum rerum esse poterit demonstratio? aut ubi uidit ex cornu cerui hederam pullulantem? noctuę ait & cicumę, quòd interdiu nequeunt cernere, noctu uenando sibi cibum acquirũt uerum non tota nocte id faciunt, sed uespertino & matutino, species etiam oculorum non similes esse dixit, his enim cęsios, illis autem atros: ac illis rursus, fuluos. hominibus uerò quod multiformis est oculus, ac circa oculorum differentiam cognitionem morum uarietatis uersari asserit. Caprinos hominum oculos optimorum morum esse indicium præterea affirmat, ac ad ęernendi claritatem primatum obtinere. Ex alijs autem hunc oculos habere nimis prominentes, illum conditos, alium modicè sitos, hosq; acutissimè cernete. At exertos morum indicium esse pessimorum, Modicus tamẽ situs ait, nota est morũ optimorũ. Et nõnullos nimium conniuere, quod signum est impudentiæ, alios quibus intenti sint esse incõstãtes. Mediocriter cõniuẽtes optimis morib⁹ esse pręditos. Solũ hominẽ inter animalia cor habere in sinistris corporis paribus cũ reliqua

animalia habeant, in medio. Maresq́ue plures habere dentes quàm fœminas, quod & in ouibus obseruatum esse dicit, & in suibus, & capris. Nullum ex piscibus generare testiculos habentem, ubera neque pisces habere, neq; uolucres. Solum Delphinum non habere fel, alij qui etiam scribũt fel non habent in Hepate, sed intestinis adiunctum, sicut rana, accipenser, dentex, muræna, gladius, hirundo, passer, at amia suo intestino pari processu obductum fel habet. Accipiter & miluus hepati ac intestino adnexum. At capriceps hepati: ac uentri columba autem, & cothurnix, & hirundo, aliæ intestino adnexum, aliæ uentri. Molli cute intecta, & testa, & mollia, similiter & insecta plurimum tempus inquit in coitu absumunt. Ac Delphines & quidam alij pisces adiacentes coëunt. Delphinumq́ue ait coniunctionem esse tardam, piscium autem celerem. Leo preterea ita solida habet ossa inquit, ut si percutiantur, uelut ex silicibus ignis exiliat. Delphinus ossa quidem habet, at non etiam spinam, mollia uerò & cartilaginem & spinam. Ex animalibus hæc esse terrestia, illa aquatica, alia ex igne genita inquit esse & nonnulla quę ephemera dicantur, quòd unum tantum diem uiuunt. Alia rursus esse quæ in utraq; sede uiuant, uelut equum fluuialem, crocodilum, lutram. Omnia animalia duos pedes habere pręcipuos, at cancrum quatuor. Quæcunq; ait animalia sanguinem habent, uel nullos habent pedes, uel duos, aut quatuor. Quæ plures habent pedes, sanguine carent omnino omnia idcirco quæ mouentur quatuor notis mouentur. Homo duobus pedibus, totidẽq; manibus, auis duobus pedibus, totidẽq; alis, anguilla ac conger duabus alis ac totidem flexuris. Ex animalibus etiã nõnulla habẽt manus, uelut homo, alia habere uidentur, ut Pithecus, nullũ siquidẽ ratione carentiũ

animalium

lium dat ac accipit, ad cuius rei usum manus instrumẽta tradita sunt. Ex animalibus rursus alia habent membra, ut homo, asinus, bos, alia mẽbris carent ut serpens, ostrea, pulmones. Multa animalia non omnibus anni partibus cernuntur, uelut latentia: Ac ea etiam quæ nõ latent, non semper uidentur sicut hirundines, & ciconiæ. Cum multa etiam habeam de quibus nugatus est hic pharmacopola, taceo, nam maximè ueridicum Epicurum hęc de eo dixisse scio, in Epistola de studijs, quòd cum patrimonio absumpto ad militiam irruisset, ibiq; male ageret, ad uendenda pharmaca conuersus est. Postea cum Plato ambulãdi locũ aperuisset inquit, ipsum assumpsit, sermonibusq; adesse uoluit quoniam esse nõ ignobilis ingenij uidebatur, ac paulatim deinde ad cõtemplationẽ peruenit. solus quidem Epicurus hæc contra ipsum dicere ausus est, quæ neq; Eubulides, nec Cephisodorus ausi sunt contra Stagiritam, quamuis commentaria contra uirũ ediderint. In eadem epistola Protagoram Sophistã ex Sportuligero ac lignigero primum Democriti scribam fuisse narrat Epicurus, quem cum ex quadam lignorũ compositione admiratus esset Democritus, ex hac occasione primũ apud se cepit, postea in quodã uico literas edocuit, ita ut Sophista demum euaserit. & ego igitur ò uiri conuiuæ ex huiusmodi sermonibus ad indulgendum uentri euadere iam cupio. Cum dixisset quidam coquos etiam parare ob longam uerborum seriem ne frigidas epulas apponant: nullus frigidas ederet ait Cynulcus secundum Alexidis Comici Milconem, ego inquit nisi apponant calida. Bonum Platonem ubique dixisti bonum esse. An nescis quòd bonum omnino, & hic bonum, & illic? non insuauiter etiam Sphęrus, qui cõdiscipulus fuit Chrysippi apud Cleanthem, accersitusq; in Alexandriã à Pro-

lemęo rege, in cereas aliquando aues, in cœna appositas manus extendens à rege fuit detentus, uelut falso approbasset. Hic autem scitè demonstrauit, dicens se non approbasse quòd essent aues, sed quod rationi sit cõsentaneum esse aues. Ac fidentem phantasiam differre à ratione, siquidem hanc uerissimam esse conuenit, illa uerò ratio aliter euenit. Et nobis igitur iuxta fidentẽ phantasiam cereæ aues circumferantur, ut aspectum decipere possimus ne omnia nugemur.

Quod nutrimentum præbeant singuli pisces. Cap. IX.

CVm iã cœnaturi essemus, abstinere nos iussit Daphnus Mammacythi siue ex auris Metagenis iambum in medium proferens, quòd ubi cœnamus tunc uerba facimus omnes, & ego tenuem dico sermonem de piscibus dictũ fuisse, cum plurima dixerint medici, Philotimus inquã in libris de Nutrimẽto Mnasitheus Atheniensis, & Diphilus Siphnius; Hic enim in libro quæ sanis & ægrotãtibus comedẽda sint inscripto, pisces saxatiles facili corrumpi inquit, bonum habere succum, purgare, leues esse, parumq; nutrire. At marini difficulter corrumpunur, multum nutriunt, difficulter digeruntur. Inter saxatiles autem fucus & fuca cum pisciculi sint tenerrimi minimè sunt olidi, ac facilè corrũpuntur. Perca autem cum his sit similis, parum differt pro ratione locorum. Gobij proportionem cum percis consequuntur, inter quos parui & candidi sunt teneri, non olidi, bonum habẽt succum, & facilè digeruntur. Virides autẽ, qui dicuntur Caulinę, sunt sicci, & graciles. Hiatulæ mollem habent carnẽ, at perca sunt asperiores. Scarus carnẽ habet mollem, friabilis est, dulcis, leuis, fa-

nis, facile digeritur & concoquitur, uentriq; confert, Horum recenter capti suspecti sunt, quoniã marinos lepores uenantes his pro cibo utuntur, ac idcirco eorum interiora choleram generant. Quę caris dicta est, carnem habet mollem, uentri stomachoq; confert, cuius succus densat & abstergit. Cernua bonum habet succum, & multum, at uiscosa est, difficulter corrumpitur, multum nutrit, urinamq; ciet: quæ partes illius capiti adhærent, uiscosæ sunt, & nõ facile cõcoquuntur, carnosa illius difficulter digeruntur, suntq; grauiora; tenerior est pars extrema, at piscis hic phlegma producit, ac difficulter digeritur. Syhyrænæ magis nutriũt quàm congri. Lacustris anguilla minus est mollis quàm marina, magisq; nutrit. Cum melanuro proportionẽ habet aurata. Scorpij marini ac fului magis nutriunt quã lutulenti magni, qui prope litora uersantur. Sparus acer est, cum olidus, carnem habet mollem, stomacho confert, urinam ciet, nec difficulter digeritur, quod efficit postea si in sartagine sit coctus. Trigla stomacho cõfert, ac Styptica est, carnem habet asperam, quæq; difficulter corrumpatur, uẽtremq; sistat, quod maximè efficit si super carbonibus sit cocta. Quę in sartagine grauis est, difficulterq; digeritur, at quælibet sanguinẽ omnino excernit. Synodus & Charax eiusdem sunt generis, quãuis differat Charax. Phager nascitur etiã in fluuijs, ac melior est marinus. Capriscus, qui & mus uocatur, grauis est odoris, & asper, ac difficilius digeritur quàm fidicula. Cutem habet ori conferentẽ raphis uel acicula, quę & ablennes dicitur, difficulter concoquitur, humida est, bonumq; habet succũ. Alosa, & chalcis, eritimiq; eiusdẽ generis facilè distribuuntur. Mugil & marinus nascitur, & lacustris, & fluuiatilis, hic ait oxyrinchus uocatur. Coracinus ex Nilo peior niger, candidor

καρίς.

ac elixus assato; hic si quidem stomacho uentriq; confert. Salpa aspera est, & ori non mollis, ac melior est in Alexandria, quęq; per autumnũ comeditur: humidum enim quiddam, & album, ac non olidum emittit. Porcus anguillæ est similis, at ori est asper. Accipiter uerò carnem habet asperiorẽ, quàm cuculus, etsi similis est alijs in rebus. Coruus accipitre est asperior. Vranoscopus, & agnus dictus, & Callionymus, graues sunt. Boca elixa facilè digeritur & distribuitur, humidum emittit, uentriq; confert: quæ super carbonibus cocta sit, tenerior est & dulcior. Bacchus multũ bonumq; habet succum & nutrit. Hircus non bonum habet succum, estq; difficilis digestionis & olidus. Passer & buglossus suaues sunt, & nutriunt, quibus similis est rhombus. Glaucisci, cephali, mugiles, myxini, monedulæ, quod ad edẽdum pertinet, sunt persimiles. Cephalo tamen paulo deterior est mugil, mugile myxinus, at monedula locum extremũ occupauit. Thunna & thunnus sunt graues, multumq; nutriunt. At acarnan uocatus dulcis est & stypticus, nutritque, & facile excernitur. Apuę graues sunt difficulterq; digeruntur, inter quas alba Cibotis dicitur, hepsitusq; paruus pisciculus, eiusdem est generis. Ex mollibus bos est carnosus, at melior est mustelus is, qui Asterias est dictus. uulpecula terrestri animali gustu est ualde similis, quamobrẽ nomen etiam obtinuit. Raia ori est mollis, at raia Asteria tenerior est, bonumq; habet succum, Liobatus minus uentri cõfert, & est olidus. Torpedo cum difficulter digeratur, partes capiti uicinas teneras habet, quæq; stomacho conferant, & facilè digeruntur, cum alia secus se habeant: meliores sunt paruæ & eæ maximè quę parcè fuerint lixatę. Cum squatina sit inter mollia, leuis est, facilè digeritur, maior magis nutrit. Omnia mollia, ut in uniuersum dicam, uentosa

rosa sunt, carnosa, difficulter concoquuntur, frequenterq; sumpta oculos reddunt hebetiores. Sepia si lixetur tenera est, facilè digeritur, ori uentriq; confert, succus qui fit ex ea sanguinem extenuat, mouetq; excretionem per hæmorrhoides. Loligo facilius digeritur, ori nō mollis. At polypus rebus Venereis confert cum sit asper, & difficulter digeratur, maior magis nutrit, uentrem plurimū humectat, si lixetur, stomachumq; sistit. Declarat utilitatē polypi Alexis in Pamphila in hunc modum:

Quid possides amore captus? quid magis
Iis quæ tuli nunc buccinas, & pectines,
Magnumq; polypum bulbos pisces grandes.

Pelamis multum nutrit, & est grauis, at urinam ciet, difficulterq; digeritur. Si in salsamento sit condita, uelut callibus, uentri confert, & extenuat, quæ maior est synodontis uocatur. Proportionem cum pelamide habet Chelidonias, quamuis paulò sit asperior. At hirundo, quę polypo est similis, succum suum habet, qui bonum faciat colorem, & sanguinem moueat. Orcynus est lutulentus, ac maior similis est Chelidoniæ, quod ad asperitatem spectat, cuius uēter & clauicula tenera est, & ori mollis. Qui pisces Costæ dicuntur, medij sunt, si fiant salsamentum. Xanthias aliquantulum est olidus, & orcyno tenerior, hæc ita à Diphilo scripta fuerunt. at Mnasitheus Atheniensis, in libro Edilium, genus inquit maiorum piscium à quibusdā scissile uocatur, ab alijs marinum. Velut aurata, glaucus, phager: sunt autē difficilis concoctionis, at concocti multiplex præbent alimentum. Squammatorum generi uelut thunnarum, scombrorum, thunnorum, ac congrorum, horumq; similium, gregali esse accidit, qui pisces neq; soli uidentur, neq; feruntur gregatim, facilius digeruntur, uelut congri, & carcharię, & huiusmodi. Piscium gregalium

genera cibum suauẽ prębent, quia sunt pinguia, at qui tamen sit grauis, difficulterqúe digeratur, quare aptius fiunt salsamenta, quod salsamentorũ genus est optimũ. Sunt hi pisces utiles, si assentur, quoniá pingue eorum dissoluitur. Quæ Darta dicta sunt, ea sunt omnino, quę asperã habent cutem, non ob squámas, sed sicut habent raiæ, & squatinę. Hi pisces huiusmodi omnes sunt deli licati, at nõ suauis odoris, corporibusq; præbent humidum nutrimentum, uentremqúe subducunt maximè omnium piscium qui lixantur. Si assati sint, fiunt peio res. Mollium genus, ueluti polypodũ & sepiarum, hisq; similium, carnem habet difficilis digestionis, quare rebus Venereis conferunt, sunt enim uentosa, ac rei Venereæ facultas uentosa indiget dispositione. Meliores sunt hi pisces si lixẽtur, humoresq; habent malos, nam uidere licet quales dimittunt, dum lauantur, quos lixatio ex carne euocat. si enim mollem habeant ignem, ac cum humido datum, lauantur quodammodo: at ex assatis ignis humores exiccat. Præterea cum caro eorum sit aspera, sic merito ut coquatur postulat. Apuæ, membrades, sardæ, & alij pisces, quorum spinas comedimus, digestionẽ omnes uentosam operátur, nutrimentumq; præbent humidũ, cum digestio non adęquetur, sed car nes quàm citissimè digerantur, spinaq; paulatim dissol uatur. Nam cum spinosæ sint apuę per se, impedimentum ex utraque ipsarum parte circa digestionem nascitur, ac inflationes postea accidunt ex digestione, humoresqúe ex nutrimento. Sunt meliores si lixentur, at uentrem inæqualiter pelliciunt. Qui saxatiles dicuntur, ut gobij, scorpij, passeres, hisq; similes corporib. nostris & sic cum prębent alimentum, & tumidi sunt, ac nutriunt, celeriterque digeruntur, excrementum non multum relinquunt, nec uentos generant. Est autem

quoduis obsonium facilius digestioni, quod simplici condimento sit paratũ, at saxatilia sola simpliciter uoluptati parata. His simillimũ genus est id, quod mollem carnem habens dicitur, cuiusmodi turdi sunt, & merulæ, hisq; similes, carnem enim habent humidiorẽ illis, ac, quod ad edendũ pertinet, maiorem habent fruitionem, illisq; magis hi & uentrem polliciunt, & urinam, quia carnes humidiores habent, & plures quàm prædicti pisces. Opus est autem siquis uentrem uelit pellicere, sumere lixatos, qui si mediocriter se habeãt, assati nutriunt. Ad ciendam urinam utiles sunt si utroq; modo parentur. Loci ubi flumina siue stagna mari cõiunguntur, magnumq; pelagus, uel maris sinus adsit, omnes pisces habent humidiores, & magis pingues, suauioresq; esui, at qui nutrimẽtum peius, difficilioremq; præbent digestionem. In litoribus quę mari adiacent ualde apertis, asperi sunt complures, & tenues, ac undis pulsati in profunditatibus apud terram, quæ non perturbentur à magnis uentis, si ciuitates etiam his acciderit propinquas esse, multa piscium genera nascuntur, quę æquè sint optima, quod pertinet ad uoluptatem, facilitatem digerendi, nutrimentumq; corporis. Difficilis sunt digestionis grauissimiq; inter marinos pisces ij, qui ex mari in fluuios aut stagna migrarunt, uelut mugil, & omnes denique pisces, qui in utrisq; aquis uiuere possunt. Ex ijs, qui semper in fluuijs & stagnis degunt, meliores sunt fluuiatiles: nam stagnorũ pisces ex aquę corruptione nascũtur. Ex fluuiatilibus rursus optimi sunt ij, qui in uelocissimis fluuiorum locis degunt, quiq; subrubescunt, isti enim nõ nascũtur nisi fluuius sit uelox & frigidus. Differũt facilitate præterea digerẽdi à piscibus fluuiatilib. Hæc à nobis habetis uiri amici, qui salubriter pro uiribus nostris obsonia parare studuimus, nam

iuxta

iuxta parasitum Antiphanis:

Ego artis obsonij non ualde
Fui studiosus, nec rursus concidi ualde multum.
Vt quis aliter illatis
Vbi capiat crapulam Græcè.

Sed neq; ita sum pisciũ studiosus, uelut qui apud eundem poëtam in Butalione, qui actus est unius ex agrestibus apparatus, inquit enim:

Conuiuium præbebo ego uobis hodie.
At ipse nummos fide sumens est opus
Nobis emas: emisse quando nescio
Bene ipse, dic amice quod gratum tibi
Obsonium sit, omnibus dic singula.
An pisce uescerere suauiter? ferens
Piscator ad rus uenit olim haleculas,
Triglasq;, ualde per Iouem gratus fuit
Is omnibus nobis, feras, an nunc quoque.
His uescereris paruus ut sit quispiam?
Magnos enim puto uoraces esse ego
Pisces uirum, quid nunc refers gratissime?
Virum uoraces? quomodo? dudum patet
Helene quod hi cibi refert quos, hic halec
Et trigle.

At in agresti haleculas Hecatis cibum esse dixit, & triglas. Philippus etiam paruos pisces malos esse demonstrat his uerbis in Philyra:

Papia uis currens
In forum emere mihi? dic quid,
Pisces prudentes ô pater, ne mihi infantes.
An non nosti quod pecunia est argentum?

Suauissimus est etiam is iuuenis, qui apud eundẽ poëtam in Obeliaphoris omnia paruifacit, quæ ad artem parandi obsonij spectant, hunc in modum:

Sed

Sed emito frugaliter, omnia enim
Dic num sufficiunt?
Non magnificè, sed purè quòd
Delibantum more sufficiunt loligines & sepiolæ,
Et si locustam aliquam capere liceat,
Vna sufficit. Suaue est in mensa & anguilla.
Thebe aliquando uenit, ex hoc cape
Gallum, palumbum, perdicem,
Talia, dasipus siquis ueniat
Quam auarus es tu dic ualde opiparè,
Omnium caro nobis num est? misit quis?
Non, sed statim in hac mulier.
Vitulum Coronę cras cœnabimus.

Qui est autem apud Mnesimachum difficilis in actu eiusdē nominis, cum ualde sit auarus, ita intemperantem adolescentem alloquitur,

Impone quęso te mihi non plurima.
Nec ualde rustica, neque argumento obducta,
Mediocria patruo tuo, etiam
Magis mediocria ô felix concide,
Et decipe me, pisces enim mihi uoca
Pisciculū, obsoniū si dicas aliud, dic obsoniolum,
Suauius enim pereo multò.

De coronistis & Chelidonistis. *Cap. X.*

POstea ex Dei nutu in prędictis amicissime Vlpiane, uel nos Grammatici, mihi narrare quam in sententiam dixit Ephippus uitulū Coronæ cras cœnabimus? ego enim historiam aliquam esse censeo, quam cupio discere. Tum Plutarchus Rhodiā esse dixit historiam, quam pręsenti tempore memoriter recitare non poterat, quia dudum in librum, qui hanc narraret, incide-

rat. Sed noui Phœnicem etiam iambicum Colophonium mentionem facientem de uiris quibusdam, uelut in Coronæ honorem colligentibus, dicentibusq;:

Boni Coronæ tradere hordei manum,
Vel tritici puellæ Apollinis sacri,
Panemnie, seu merum, quod aut cuiuis libet.
Date ô boni quod quilibet manu tenet
Vestrum Coronæ, nam salem & chondrum capit.
Libenter illa prorsus hisce uescitur.
Ceras dabit rursus salem qui nunc dedit.
Puer thorenam inclyte Plutus audijt.
Ficus Coronæ uirgo multas attulit.
Dei sit illa mox petenda ab omnibus.
Et splendidum inueniat uirum, atque diuitem.
Mox filium patri seni det in manus,
Matris puella laudat inter & genua
Germen, mulierem fratribus nutrire dehinc.
Ego pedes quò contulere lumina
Rependo musis ad foros cantans statim,
Non dantibus uel plura dantibus simul.

Atque in fine Iamborum inquit:

Sed ô boni date intima est diues quibus
Domus dato rex, tuq; Nympha multa da,
Mos est Coronæ. quæritanti ergo manum
Cum noueris da quidpiam, responsa mox
Dabit.

Coronistæ uocabantur, qui Coronæ nomine colligebant, uelut testatur Pamphilus Alexandrinus in libris nominum. Ea autem quę ab his canebantur, dicta sunt Coronismata, ut Aenocles Rhodius narrat in Coronistis. Chelidonizin etiam congregatio quædam alia uocatur apud Rhodios, de qua Theognis ita scribit libro secundo sacrificiorũ, quæ fiunt in Rhodo, genus quod-

dam

dam congregandi Rhodij Chelidonizin uocant, quod fit mense Aprili, dicitur autem Chelidonizin, propterea quòd acclamare consueuerunt:

Veni ueni hirũdo pulchros dies agens, & pulchros
Ventrẽ habens album, dorsumq; nigrum. (annos;
Massam caricarum non deuoluis ex pingui domo:
Viniq; poculum, & casei canistrum, & frumenti.
Hirundo etiam non respuit, an abeamus,
Vel capiamus siquid dabis, sin autem sinemus.
Vel fores feramus aut superliminare.
Aut mulierem extra sedentem,
Parua quidem est, facile ipsam feremus.
Siquid attuleris, magnum aliquid ferres.
Aperi aperi ianuam hirundini
Non enim senes sumus, sed pueri.

Hunc colligendi modũ primus Cleobulus Lindius demonstrauit in Lindo cũ penuria nummorũ innasisset.

De uaticinijs per pisces. *Cap. XI.*

SEd quãdo in Rhodias incidimus historias, ego quoq; ex pulchra Rhodo huc accedo, rationes piscium uobis dicturus, cum Rhodũ suauissimus Lynceus pisciũ feracem nominarit. Ergias igitur Rhodius in ijs, quæ de patria conscripsit, cum quædam de Phœnicibus dixisset, qui insulam incolunt, hæc inquit, hi qui Ialyso circa qui cum Phalantho ciuitatẽ fortissimã Acheam nominatam habent, cum cibi essent continentes per multũ tẽporis spatiũ cum Iphiclo pugnarũt, erat enim his oraculi quoddã respõsum, quòd regionẽ ad id usq; temporis essent habituri, quo albi corui fierẽt, piscesq; in cr teribus apparuissent. Sperãtes illi hoc nunquam esse futurũ, res bellicas negligentius tractare cœperunt.

Iphicl*

Iphiclus igitur intelligens ex quodam Phœnicum oracula, insidias tetendit, fecitq; ut Phalanti fidem quodã ad aquam adeunte, cui nomen erat Larcæ, fide data & accepta pisciculis quidam ex fonte caperentur, quos in uas aquę conijciens, Larcę dedit, iussitq; hanc aquam ferre ac in craterem effundere, unde Phalantho, uinum administrabatur: Qui hæc omnia diligenter perfecit. Iphiclus autẽ coruos captos gypso pinxit, & postea dimisit, quos cum uidisset Phalanthus ad crateras accessit, in quibus etiam cum pisces uidisset, non amplius suam esse regionem putauit, ac ad Iphiclum præcones misit, qui cum eo agerent de fœdere ut cum suis militibus exire liceret. Cum fœdus accepisset Iphiclus, hoc machinatus est postea Phalãthus. Victimas interficiẽs, earumq́ue uentres purgans, in his aurum & argentum exportare conabatur, quod ubi sensisset Iphiclus, prohibuit. Afferente iusiurandum Phalantho, quod iurauerat se sinere exportari quidquid in uẽtre ferrent, contra hic captiosè egit, nauigia ut auferãtur ipsis tradens, gubernaculũ, remos, & uela soluit, nauigia inquiens, se iurasse esse daturũ, aliud præterea nihil. Cum ita perplexi essent Phœnices multos nummos locum signantes humi defoderunt, ut aliquando postea accedentes eos caperent, multos etiam reliquerunt Iphiclo. Cum igitur hoc pacto migrassent Phœnices de regione, res accesserunt ad Græcos. hæc eadem cum scripsisset etiam Polyzelus in rebus Rhodijs, quæ ad pisces & ceruos spectant soli nouerunt inquit Phacas, Derciaq; illius filia, quæ cum Iphiclum amaret, ac per nutricem ageret de connubio, aquam ferenti pisces imponere persuasit ac in craterem inijcere, ac ipsa coruos dealbatos dimisit. Creophilus in terminis Ephesiorum, Ephesum inquit ædificantes cum loci magnopere essent dubij ad oraculum

culum tandem miserunt, qui ubi ciuitas esset locanda, percunctarentur. Respōdit autem Deus hic urbem condere, ubi piscis demonstrasset, aperq; docuisset. Est autem fama quòd ubi nunc est fons Hypelæus uocatus, portusq; sacer, piscatores quidam prandium parabant, tum quidam ex piscibus unà cum carbonibus exiluit, atq; in palearum fasciculum decidit, incensus est continuò cespes, in quo aper agrestis fortè latitabat, qui igne perterritus bonam mōtis partem percurrit, ac eò usq; ubi Trachea nunc uocatur, conciditq; iaculo uulneratus, ubi nunc Palladis templum est erectum. tum insula occupātes Ephesij cum annos uiginti, & unum eam habitassent Tracheam uigesimo secundo, postea condiderunt & Corissum, Dianæq; templum in foro, & Pythij Apollinis in portu erexerunt. cum permulta & alia diceretur huiusmodi, clangor quidam tubarum per uniuersam exauditur ciuitatem, cymbalorumq; strepitus, ac tympanorum sonitus unà cum cantilenis immistus, quoniam festum, quod antiquitus Palilia dicta sunt, celebrabantur, nunc autem dicuntur Romana festa, postquam ciuitatis fortunę optimus ac elegantissimus Adrianus Imperator templum erexit, quem consecrationis diem singulis annis insignē ac festū agunt omnes & qui Romā incolunt, & qui Romæ etiam sunt externi. Tunc ait Vlpianus quid hoc est ô uiri, elapina uel nuptiæ? quoniam eranus hæc non sunt.

De tripudijs & elapinis. Cap. XII.

CVm dixisset quidam quòd omnes in Dei honorem tripudiant per ciuitatem, ô optime ridens Vlpianus dixit, & quis Græcorum est qui tripudium hoc uocauerit, melius enim fuerat lasciuiunt omnes per ciuitatem,

dixisse, uel Choreis indulgent, uel aliud quidpiam dictorum. Sed ex sibura terra tu nobis nomen mercatus, uinum infusa aqua perdidisti. Tunc ait Myrtilus, sed maximè græcum esse nomen tibi amice demonstrabo, quando ita increpas. cum enim omnibus os obturare coneris, nullũ adhuc imperitum esse compertũ habes, te autem uel leberidis exuuijs magis uacuum esse demõstras. Meminit igitur Epicharmus de tripudio, ô uir maximè admirabilis, in Thearis, neq; longè sanè est Italia à Sicilia, in actu igitur, sacerdotes quæ Pythio deposita erant aspientes, ac loquentes de singulis hæc inquiunt. lebetes, æreiq; crateres * ac tripudiantes quantum posceret usus. Sophron in inscripta Pronuba, & postea capiens præcedebat, isti ueró tripudiabãt. Et rursus, tripudiantes thalamum stercore impleuerunt. Alexis prætera in Nouacula:

Nam lasciuorum hominum uideo
Accedentem multitudinem bonis, probisq;
Hic existentibus: ne accidat mihi soli
Nocte obuiare bene agentibus
Vobis circa tripudium, non enim
Vestem auferrem nisi gignerem alas.

Noui & alibi positum fuisse nomen, quod cum in memoriam reuocauero efferam. Tu autem pro dignitate tua gesseris, qui horum Hemoricorum recordaris:

Quæ turba est, quæ causa iubet, cõuiuia quæ sunt?
Nuptiæ an elapina est, eranum non esse uidemus.

Si nobis quomodo differant inter se declaraueris. Sed quoniam taces, ego dicam. Secundum poëtam Syracusium, sacrificia, splendidioresq; apparatus antiqui elapinas dixerunt, quiq; his adessent elapinastas. Sunt autem erani conuiuia, collationes conferentium, à congerentibus & conferentibus singulis. Appellatur idem

conuiuium

conuiuium eranus & thiasus, & qui conueniunt eranistę & synthiasiotæ. Dicitur etiam thiasus multitudo ea, quæ Dionysium sequitur, ut autor est Euripides. Video thiasos tres muliebrum Chororum, nam thiasos ex dei nomine appellarunt, si quidem Deos ipsos Sios Lacones uocant. Elapinæ ex apparatu & impensa quæ in ipsas fiunt, nomen sunt consecutę. Laphyτin enim ac Lapazin euacuare significat & absumere, unde poëtę depopulari alapazin dicunt, & per deuastationem direpta laphyra uocant conuiuia huiusmodi ab euacuando Aeschylus & Euripides dixerunt lapatin enim euacuare cibum significat, & lagarum uacuatum, unde ex lagaro uterus est dictus, sicut etiam laganum. Ab euacuando uenter, laphytin enim est abunde citoq; euacuare. At impendere à deuoro dicitur, quod item ab opiparo, quare, de insatiabiliter & ferarum more edētibus & uorare, & laniare dicimus. hinc Homerus: σ.ϊς. λαφύτ]ειν κὶ λαπά ζειν. λάπτειν,

Hunc laniauerunt uolucresq; canesq; rapaces.

Conuiuia autem non à cibo quidem dixerunt, quod est nutrimentum, sed à bene per hæc habendo, ad quæ conuenientes, qui numen uenerantur, ad lætitiam animiq. relaxationem euntes, potū quidem methy appellabant, at Deum qui hoc largitus erat, Methymnæum, lyæum, Euium, & Ieium, sicut non tristem ac cogitabūdum hilarem, quare & numen Hileon esse precabantur iò iò acclamantes, locūmq; in hoc quo faciebant, sacrū nominarunt. quòd autem idem esse hilare & Hileon dixerint, testatur Ephippus in actu Lucro inscripto, ubi de quadam amica loquitur: δάιται κὶ ἀχρδάζειν. μέθυ κὶ μεθυμναῖ@.

Post hæc ubi nostrum est quis ingressus minus
Iucundus, illa suauiter mulcebat hunc.
Non comprimens os ingerebat oscula
Vt ostis assolet, uelut passereuli

Canebat hæc solans, simulq; molliens,
Reddebat hunc hilarem statim, tum tristia
Pellebat, & faciebat inde hunc Hileon.

Quod Dei conuiuijs interessent. Cap. XIII.

ANtiqui præterea deos in hominum formam constituentes, eos inter conuiuarum cœtum ordinarunt. Nam cum uirorũ impetum ad fruitiones, uoluptatesq; cognouissent, neq; homines ab his abstinere posse intelligerent, utile uerò, maximeq; cõducens his arbitrarentur si cõpositè ornateq; assuescerent: tempus quoddam certũ determinarunt, deisq; prius sacrificantes sic ipsos ad relaxationem animi dimittebant, ut deos omnes ad primitiarum oblationes accedere existimantes, & ad sacrificia cum uerecundia quadam, ac timore, conuenirent. Sic igitur ait Homerus:

Pallas uenit obuia sacris.

Et Neptunus:

Aethiopes ad longinquos uenit, affuit ille
Mactatis agnis ac tauris forte sacratis.
Et Iuppiter.
Iuit ad hesternus conuiuia lauta, secuti
Pone Dei simul omnes.

Si uir quispiam præterea senior, sanæq; mentis adsit, pudet eos quidpiam minus honestum uel dicere, uel facere, uelut testatur Epicharmus; sed silere bonum ubi meliores adsint. Cum igitur deos præsentes esse arbitrarentur, festiuitates & ornatè & temperanter præteribant, quare neq; decumbere mos erat apud antiquos, sed sedentes conuiuabantur, neq; ad ebrietatem sanè usq; bibebant, sed quantum cupiebat animus: ubi sacrificassent

sent domum suam quiuis accedebat. Qui uerò nunc se deis sacrificare simulant, amicos ac familiares quidem ad sacrificium cõuocant, uerum filijs imprecãtur, mulieres insectãtur conuitijs, domesticos percutiunt, multisq; minantur, illud ferè Homeri dicentes:

Quod superest, lęti gestis bene corpora rebus
Procurare uiri, & pugnam sperate parati.

Non audientes interim quid dicatur ab eo, qui Chironẽ fecit, siue Pherecrates, siue Nicomachus fuit Rhythmicus, siue alius quispiam:

Sed neque cum socium ad conuiuia lauta uocaris
Præsentem cernens sis mœstus, quod malus egit.
Depositis curis lætus uidearis at illi.

Nunc horum neque recordatur omnino. At ea solum postea ediscunt ex magnis diebus, magnisq; operibus, quæ in Hesiodum referuntur:

Ad cœnam nostrum siquis accerserit ullum
Sacrificans, tristes simus si uenerit, atque
Aspicimus toruè, foribusq; exire citò illum
Optamus.

Postea cum cognouisset quãtopere hoc sit ignobile, dixit quidam ex bibentibus, tu iam non hoc ipsum dissolues; at qui sacrificans prohibenti irascitur, statimq; dixit Elegia:

Nec cogas quenquam nobis qui nolit adesse,
Sopitumq; sinas. non inter pocula amico
Hæc dixisse uiro fas est, cui prandia præbes.
Quibus hæc etiam addimus:
Morosus ne sis inter conuiuia gentis (est.
Grãdia, multus amor uenit hinc, impẽsaq; parua

Deisq; sacrificãtes paucissima omnino absumimus, uelut Menander ait in Ebrietate:

Mactamus & damus deis haud omnia

Illis ago quando decem drachmis ouem
Vnguenta, saltatriculas, tibicinas
Has, caseum, Thasiumq́;, mel, cumq́; his simul
Anguillas, ut talento nil desit prope.
Aequum decem drachmarum erat nos & bona
Cœpisse, rectè si modo peregimus
Sacrum, deinde liberari istis malis.
Aerumna duplicatur ac magis uiris
Pijs. ego profectò nunquam pertuli
Altaribus poni ile, ni quis consecret
Anguillam & unà, ut occidit ex affinibus
Vnus Callimedon.

De speciebus antiquorum conuiuiorum. *Cap. XIIII.*

NOminarunt antiqui cœnas quasdã epidosima, quas ex adiectionibus Alexandrini nominarunt, unde Alexis in ad puteum:

Nunc mihi
Dominus misit uini fictile
Ex intimis lataro, inde disco
Epidosimum. pręter alia hoc erit, amo
Vetulam sensus participem.

Crobylus in Pseudypobolimæo:

Laches, ego autem ad te procedo,
Vbi me interrogas uelut amicam, aderant,
Epidosima nobis, in quibus heri bibere
Cyathos centum coegisti tu duodecim.

Norunt eas etiam cœnas antiqui, quæ nunc ex sportula dicũtur, quod declarat Pherecrates ita in obliuioso seu σπυρίδιον. mari, cum præparasset cœnam habens sportulã ibat ut ad utile. Significat hanc cœnam ex sportula manifestè, ubi

ubi quis sibi ipsi cœnam parans, ac in sportula componens abit, apud aliquem cœnaturus. concœnâ de Symposio Lysias dixit in cæde cõtra Micinum, illum enim ad concœnâ ait fuisse uocatum. Plato ijs dixit qui concœnam fecerant. Aristophanes in Gerytade, in concœnis Aeschylum laudans. Quare Sophoclis actum secundum neutrum concœnâ malunt inscribi. Vocant quasdam etiam cœnas collatiuas. Alexis in Elegante siue Nymphis, discumbe & illas uoca collatiuum facimus, sed bene noui quòd sordidus mos est tuus diu. Ephippus in Geryone, & collatiuum symposium sortiuntur. Dixerunt conferre etiam simul inuicem bibere, & collatiuum symposium. Menander in Vendita, & nunc ob hęc conferunt per singulas, postea inquit, expleuit collatiuũ. Nunquid hoc fortasse est quod ex symbolis uocatur? quæ nam sint symbolum his uerbis declarauit ipse Alexis in Mandragora usa, ueniam ferens symbolas igitur simul. Qui symbolas, coronas Chalcidici & alabastos symbolas uocant ô uetula. At Argiui sicut Hegesander narrat in suis cõmentarijs, qui ita scribit, symbolam quę à bibẽtibus in symposia inferretur, Argiui Chon uocant, at partem æsam. Consentaneum uidetur cum hoc etiam commentarium finem sumpserit amice Timocrates, ut hic cõquiescere sermonem faciamus, ne forte nos aliquis pisces fuisse existimet, iuxta Empedoclem, inquit enim naturalis philosophus: χῶν. αἶσαν.

Ipse fui certè quondam puer, atque puella,
Inde frutex, uolucris, coctusq; ex æquore piscis.

ATHENAEI DIPNOSOPHISTARVM LIBER NONVS.

NATALE DE COMITIBVS VEneto interprete.

De terprote, sinapi, & perna, & paropside. Cap. I.

IAmq; recordemur cœnæ, iam fundite lymphas,
Nunc manibus, feret hæc oriens lex crastina uerba.
Mihiq; & tibi Timocrates.

Cum circunferrentur pernę, ac quidā dixisset quod sunt frigidæ, apud quem positum est frigidū ait Vlpianus? aut quis Sinapi napy appellauit? quod unà cum pernis in paropsidibus circūferri uideo? noui enim sic etiam masculinè dici pernam, non autem uelut nostrates solent Athenienses fœmininè tantū, Epicharmus in Megaride, montes, caseolus, pernæ, uerticilli, ex edulijs autem nullū. Et in Cyclope, intestina, suauia per Iouem, & perna. hoc etiam ex mè ô sapientissimi discite, quod Epicharmus intestinū hic dixit, quòd oryam semper ferè nominauit. Salem etiam conditum in alijs

in alijs paropsidibus uideo. Insuauium autem salium pleni sunt Cynici, apud quos iuxta Antiphanem, dicit canis alius quidam in Coryco, ex marinis semper obsonijs unum habemus, & hoc usque ad finem, salem: Postea bibimus uinum, speciē per Iouem domus. Neptune, quantopere præsentibus confert omnibus acetario poculo. Video & garū cum aceto mistū. Noui quosdam etiam ex Ponticis qui oxygarum solum parant. His occurrens Zoilus inquit; Aristophanes, heus tu, in Lemnijs frigidum posuit, pro delicato, ita scribens, Lemnus fabas & delicatas & pulchras nutriens. Pherecrates in Crapatallis, delicatos ibi facere ciceres. Sinapi ita nominauit Nicander Colophonius in Theriacis:

Siue cucurbitulas ex ære, siue sinapi.

In Georgicis, mordentia grana sinapis. Ac rursus:

Nigra sinapi tenens folia, ac nasturtia acuta.

Crates in libris de Attica dictione Aristophanē dicentem inducit:

Vidit sinapi contrahens uultum statim.

Veluti Seleucus dixit in Græcanico. Extat autē carmen ex Equitibus ita se habens, & uidit napy; nullus enim Atticorum sinapi dixit, quamuis utrunque habeat rationem: napy siquidē quasi naphy dicitur, quòd natura priuatū sit, ineptum enim est & paruum, sicut apua ac sinapi ideo dicitur quòd oculos lędat odore, uelut etiā cæpa, quia pupillas occultare faciat, Xenarchus Comicus in Scythis, hoc malum nō est etiam malum, nam soror mea acrimonia affecta est ob peregrinam. De sale & aceto meminit bonus Aristophanes in ijs, quæ de Sthenelo tragico scripsit, qui fieri posset ut ego Stheneli uerbum ederem in aceto intingens, aut candidum salem? nos igitur tibi bone uir hęc perquirenti contulimus. Operæpreciū autem esset, ut tu quoq; apud quem σινῖτα.

paropſis pro uaſe reperiatur nobis exponeres. Nam pro obſonio uariè parato, ac pro ſpecie huiuſmodi apud Platonem inuenio, qui ſic ait in Feſtis,

Vnde eſſet & placenta ſeu paropſides.

Ac in Europa multis uerbis rurſus pro condimento poſuit, inter quæ hæc quoque cernuntur.

Inutilis res dormiens eſt fœmina
Scio, paropſis ipſa ſolum peruigil
Eſt aptior, iacet uolenti ſumere,
Eſt quæ uoluptati parata. nulla adeſt
Paropſis oro te.

Et in ſequentibus percurrit de paropſidibus uelut condimentis. In Phaone.

Paropſidibus aliena ſunt ſimillima
Iuuant breui impenduntur hęc citò omnia.

Ariſtophanes in Dædalo:

Eſt more eodem fœminis cunctis ſimul
Mœchus paratus, haud minus paropſide.

πολλοῖς δ' ἀντιλέγειν κατὰ τὸν πάρνον, τὸν εὔνον ἴθος περὶ παντὸς ὁμοίως, ὀρθῶς ἀντιλέγειν δ' οὐκ ἔτι τοῦτο ἐθέλει.

Cū tacuiſſet Vlpianus, ſed & ego inquit Leonidas rem maximè aptam faciam ſi dixero, cum diu conticuerim, neque hoc ſanè ut multa naſcatur contentio poſtulat, quibus omnibus antiquus ſufficit ſermo,

Tibi uidentur eſſe, at hoc pacto mihi.

Prudētibus quiſpiā perſuaderet citiſſimè dicens bene, qui facilè ſunt dociles. Pro uaſe ô amiciſſimè Myrtile Antiphanes dixit Bœotio, tū enim loquēdi locū occupauit:

Inde hæc uocans apponit in paropſide,

Alexis in Heſione:

Vt uidit hinc menſam, duos intro uiros
Inferre onuſtam multiplici paropſide
Ac floridam non amplius me aſpexit is.

Ille etiam in primo Dionyſio, qui fecit ea, quæ in Magnetem referuntur

Et hęc

Et hæc malorum quippe sunt paropſides.
Acheus in Athone Satyrico:
Cædar minutim ſed mihi paropſidum,
Lixas odoratasq; carnes ignibus Siccatas.
Sotades Comicus in Redempto,
Appareo paropſis ipſe Crobylo,
Nam tractat illam, neſcitur me poſtea.
Dictũ eſt dubiè in primo eruditionis apud Xenophontem, ait enim philoſophus, attulit ad ipſum paropſides multipliciaq; embammata, & edulia. Et apud eum qui Chironẽ compoſuit in Pherecratẽ relatũ, ait quidam:
Sed per Iouem uelut ſolent paropſides,
Quarum ipſa condimenta cauſa dicitur.
Quas nullius precij Caletas & credidit.
Nicophron in Sirenibus:
Pro ſede pugnent alteri paropſidi.
Ariſtophanes in Dædalo:
Eſt more eodem fœminis cunctis ſimul
Mœchus paratus haud minus paropſide.
Plato in Feſtis:
Vnde eſſet & placenta, ſeu paropſide.
Verba autem facit de condiendi modo, parandiq; bulbos. At Attici embamma etiam dicunt ô Syrattice VLpiane, ut Theopompus in Pace:
Iucundus eſt panis, dolus cum iungitur
Embamma pani, mox fit ille peſſimus.
Pernam etiam coxã uocant ſicut Eupolis ait in Autolyco, crura & pernę ſtatim fluxus. Euripides in Scirone, Nec mortuorum pernę. Eſt autem contractum à colea perna, ſicut Sycea ficus, leontea pellis leonis, colea perna. Ariſtophanes in Pluto ſecundo, hei mihi ob pernam quam comedi. In conuiuis porcellorum tenerorum pernę, & edulia alata. At in Ciconijs, capita agnorum,

rum, pernas hœdorum. Plato in Vulturibus, Pisces, pernas, physcas. Amipsias in barba, dantur maximè excellentia, perna, latus, media pars capitis lęua. Xenophon in Venatione, pernam carnosam, uētres humidos. Xenophanes Colophonius in Elegijs:

Pinguia crura legas pernas ubi miseris hœdi,
Sunt tauri teneri res quoque digna uiro,
Cuius fama uolet per Græcos sparsa, nec unquam
Cesset, dum tuus hinc Gręcia cantus erit.

Cum multa hęc postea, multipliciaq; circunferrentur, quę memoria digna uisa esset, annotauimus. erat enim auium & anserum non exigua multitudo, pullorumq; ipsarum auium, quos equos nonnulli nominant, porcorum prærerea magno studio quæsitorum, phasianorumq́ue auium. Sed cum de oleribus primum differuero, dicam mox de rebus alijs.

De rapis, & brassica. *Cap. II.*

APellas in Ciuitatibus Peloponnesi rapas inquit à Lacedęmonijs uentres appellari. At Nicāder Colophonius in linguis brassicas apud Bœotas uentres appellari scripsit, rapas uerò Zeceltidas. Amerias & Timachidas cucurbitas Zaceltidas uocari dicūt. Speusippus libro secundo Similium, raphanus, rapa, raphis, nasturtium, similia sunt. At raphym Glaucus rapym uocat in Coquinaria, sine aspiratione per, p, His nihil est simile, nisi quæ nunc bunias uocatur. Theophrastus uerò buniadem non uocat, at matrem rapam quandam, quę fortasse est ipsa bunias. Mentionem fecit buniadis Nicander in Georgicis:

Mox sere in areolas rapas: æquare Cylindro
Cura sit, ut platanis æquæ: depressa uirēscat

Bunias

Bunias ipsa magis.raphani simul intus, & ipsa
Rapa.duplex raphani species: hæc longa,rotundus
Surgit in areolis alter.

De Cephisiacis rapis meminit Crates his uerbis in Rhetoribus; Quam rapis Cephisiacis prorsus similia. Theophrastus duo esse raparum genera scribit, marem scilicet & fœminam,quç ambo ex eodem semine nascũtur. Possidonius autẽ Stoicus libro uigesimo septimo Historiarum, rapas inquit incultas circa Halmatiam nasci,pastinacasque agrestes. Diphilus Siphnius medicus extenuat,inquit,rapa,est acris,difficulter digeritur,uẽtosq; gignit,at melior est bunias: est enim dulcior,facilius degeritur, stomacho magis cõfert, magisq; nutrit. rapa quæ assata fuerit, magis digeritur, ac magis extenuat. Huius ita mentio fit ab Eubulo in Ancylone, assatam rapam hanc fero. Alexis in Numine afflato, alloquor Ptolemæum rapæ assans frusta. Rapa quæ salsugine sit condita, magis extenuat quàm elixa, & maximè quæ fuerit cũ sinapi, sicut ait Diphilus. Eudemus Atheniensis tria esse inquit brassicarum genera, in libro de Oleribus, eius quæ uocata est salsa, leuis folij, & apiastris, quarum ob suauitatẽ salsa prima est iudicata. Nascitur in Eretria, Cuma, Rhodo, Cnido, Epheso. At leuis folij in quauis ait regione nascitur. Apiastris autem nomen sumpsit à crispis folijs, quoniam apio est similis. & quod ad aliam spectat densitatem. Theophrastus ita scribit, ex raphanis, brassicis inquam, hic folia habet crispa, ille est agrestis. Diphilus Siphnius, brassica pulcherrima & dulcis in Cuma nascitur, at in Alexandria acris. Semen quod ex Rhodo in Alexandriam fuerit delatum, dulcem facit brassicam primo anno, postea regionis naturam adipiscitur. Nicander in Georgicis;

Brassica fit læuis, Syluestris ubi aduenit illi,

Areolis frondosa uiret quæ proxima iacta;
Crispa prius, Tyrio ac paulum suffusa colore.
Persimilisq; illis, quas tristia tempora lædunt.
Aspera nutritur Cumæ, prauiq; coloris.
Queis soleas sarcire solent, non esse uidetur
Pellibus absimilis. Vatem dixere uetusti hanc
Oleribus.

Vocault Nicãder Vatem brassicam, quòd sit sacra, quoniam quiddam ita scriptum reperitur apud Hipponactem in Iambis:

At ille labens supplicabat brassicæ
Septem foliorum Pandoræ aut tulit sacra
Thargelijs succosum, & ante pharmacum.

Ananius, te magis amo quàm multos uiros, ita est per brassicam. Teleclides in Prytanensibus iuro per brassicas ait. Epicharmus in terra & mari, per brassicam. Eupolis in fucatis, per brassicam, quod iusiurandum Ioni cum esse uidetur. Neque mirabile sanè uideri debet, si per brassicam quidam iurabant, quãdo Zeno Citicus, qui porticum condidit cum Socratis iusiurandum per canem imitaretur, & ipse per capparim iurabat, ut inquit Empodus in Memorabilibus. Mos erat Athenis ut ijs mulieribus, quæ peperissent brassicæ darentur, quasi quoddam antipharmacum ad nutrimentum. Quare Ephippus ait in Geryone:

Cur postea
Corona nulla est ante ianuam sita,
Naresue nidor nullus altus uerberat
Amphidromia cum sint, quibus mos omnibus
Assare frusta casei fit Isthmij.
Vlnisq; latas brassicas lixare oleo.
Pręinguium agnorum ferire pectora.
Turdos, palumbos, uellicare passeres,

Mollire

Mollire mox cum sepijs loligines.
Condire cirros plurimos, prudenter, &
Meracioris ebibisse pocula
Permulta.

Meminit de brassica Antiphanes in Parasito, uelut frugi cibo, hunc in modum:

Qui sint cibi nosti ipsa fœmina, allium,
Et caseus, placenta. res est liberi
Salsamentum, nec cum condimentis
Ouinæ carnes lotę, tum thrimmatis
Perturbata. & ollæ hominum pestes.
Nam brassicas coquunt pingues ô Dei,
Faba elixa admirabilis illis Pisina.

Diphilus in Inexplebili:

Venit, ferimus ipsi simul omnia bona,
Brassica, pinguia, uiscera, multæ carnes
Tenerrimę. nihil per Iouem meis,
Atque his similes res, nec conditis oliuis.

Alcęus in Palæstra iam attigit ollam brassicarum. Polyzelus in Generationibus Musarum brassicas nominãs ait, brassicæ multæ sublimia folia habentes.

De Beta, pastinaca, porro, & cucurbita. Cap. III.

EX Betis scribit Theophrastus meliorem habere succum albam, quàm nigram, pauciora'q; semina producere, ac Siculam nominari. At Seuthis diuersum genus est & à beta differens. increpat Diphilus Comicus in Heroe astu, quendam male dicentem, quod betas tutænas uocarit. Eudemus in libro de Oleribus quatuor esse betarum genera scribit, uulsile, surculosum, candidum, populare, quod colore est fuscum. Diphilus

Siphnius

Siphnius betam asserit meliorē habere succum, quàm brassicam, mediocriterq; nutrire: at si lixetur, comedaturq; cum sinapi, attenuare, lumbricosq; necare; tum albam magis uentri conferre, quàm nigram, magisque ciere urinam, quarum radices ori magis cōferunt, multumq; nutriunt. Acris est & pastinaca, ut asserit Diphilus, satisq; nutrit, & stomacho confert mediocriter. Facit praeterea excernere, uentosq; gignit, difficulter digeritur, urinam ciet, satisq; promouet ad res Venereas, quamobrem philtrum à quibusdam uocatur. Numenius in Piscatorio:

> Quę surgunt, & quae folijs ornantur in aruis,
> Frigore, uel quando uenit iam floriferum uer.
> Carduus ut durus, uel pastinaca uiret quae
> Agrestis raphis stabilis, tum caulia dura.

Nicander libro secundo Georgicorum:

> Intus fœniculi thyrsi alti, se bene firmat
> Petraeum pariter; sic pastinaca profunda
> Squallida perquirit, Cynoglossus, Smyrnia, Sōchus
> Intubus, ac algentis ari frons acris: & illud
> Quod lac est dictum uolucris.

Meminit & Theophrastus de Pastinaca. Phanias libro quinto Plantarum, iuxta seminis ipsius naturam seps appellatus, semenq; pastinacae. Sic etiam scribit in primo, in morem petasi naturā habere obtinuerunt, anetum, fœniculū, pastinaca, caucalis, cicuta, coriádrum, umbella, quam myephonū nonnulli uocant. Sed quando de aro meminit Nicander, illud etiam est addendū, quod ita scribit Phanias in prędicto libro: dracunculus quem arum uocant, mespilon. Pastinacam astaphylinum uocauit Diocles libro primo Salubrium. Quod cartum uocatur, magna est pastinaca, quaeq; facilè augeatur, meliorem habet succum quàm pastinaca, magis ca-

gis ca-

gis calefacit, urinamq; magis ciet, stomacho confert, facileq; digeritur ut Diphilus est autor. Capitatum, quod porrũ etiam uocatur, ut idem ait Diphilus, meliorem habet succum, quàm cartum, mediocriter extenuat, & nutrit, & est uentosum. Epenętus capitatos porros gethyllides ait uocari in re Coquinaria, quod nomẽ apud Eubulum memoria dignũ inuenio in Lenas nutriente;

Nunquam ualerem pane uesci quopiam,
Comedi apud Gnathænium nuper tamen.
Ipsam fefellerunt capiens gethyllidem.

Sunt qui dicant hoc esse uocatũ gethium, cuius mentionem fecit Phrynichus in Saturno, quem actum exponens Didymus similia esse inquit gethia ampeloprasis, ac eadẽ uocari etiam epithyllides. gethellidũ mẽtio fit ab Epicharmo, pręterea in Philoctete hunc in modum; intus allia duo, duęq; gethyllides. Aristophanes in Aeolosicone secundo, gethyorũ radices habẽtes allij naturam. Polemon descriptor in libro de Samothracia Latonam narrat porrum capitatũ cupijsse, quare ita statutum est apud Delphos in Deorum omnium festo, ut qui maximũ porrum capitatum Latonæ attulerit, partem capiat ex mensa. Atq; ipse uidi porrum capitatum rapa non minus, uel rotundo raphano. Scribunt Latonam cum Apollinem gestaret in utero porrum capitatum cupiuisse, quare hunc honorem id postea est assecutum. Cum hyemis tẽpore cucurbitę nobis circunferrentur, omnes admirati sunt, quoniã recentes esse arbitrabantur. Tum recordati sumus eorũ, quę elegans Aristophanes dixit in Horis, ubi pulchras Athenas ita laudauit, uidebis per mediam hyemem, cucumeres, uuas, poma, uiolarũ coronas, puluéremq; excęcantẽ. Hic autẽ uin turdos, pyra, fauos, oliuas, intestina, hirũdinẽ, cicadas, fœtus, sportas autẽ siccũ, myrtorumq; uelut niue

obrutas intueri licet, postea cucurbitas unà cum rapis cogentibus, ita ut nullus sit qui nouerit quando maximum anni sit bonũ, si modo bonũ est anni quod quisque optauerit inueniri posse. Sed malum est maximũ, nisi enim adessent neque cuperent, neq; profectò impẽderent. Ego uerò perbreue hoc tempus dicendo absum psi, si in alijs etiam ciuitatibus, præterquàm Athenis hęc facere possem, his enim adsunt hæc, quandoquidem Deos uenerantur: Fruebantur igitur, ut tu ais, nos uenerantes. Sed quid aut quare Aegyptũ eorum ciuitatem habes pro Athenis? admirabamur enim cucurbitas mense Ianuario comedentes, quæ uirides erant, proprietatemq; succi seruabant, erant enim ab ijs compositę condis, qui harum rerum sunt studiosi. Quæsiuit deinde Larensius an cucurbitæ usus cognitus esset ab antiquis, cui dixit Vlpianus, Nicander Colophonius libro Georgicorum secundo ita scribit de huius usu, cucurbitas & colocyntas nominans, sic enim uocabãtur ut paulò ante diximus:

In plures tibi sit concisa cucurbita uittas.
Aëre siccato, fumo suspende capacem
Quo famulę ualeant ollam per frigora brumæ
Implere, ac sorbere, domi quibus ocia dantur:
Inspergat pistrix mox ipsa legumina, ut æquum,
Diuersa; hinc uittas iecisse cucurbitæ in illam
Præcipio lotas. fungos, oleriq; reuincta
Intuba cauliculis longis miscereq; in unum.

De auis nomine. *Cap. IIII.*

ADerant aues præterea cum cucurbitis, alijsq; conuulsis oleribus, sic enim Aristophanes inquit in Delia: Concisa olera, conuulsa, uel oliuas. Tunc ait Myrtilus, at nunc mos inualuit ut aues solum, & auiculas

fœminas

fœminas nocent, quarũ magnã uideo copiam circũfer ri. Chrysippus Philosophus libro de Honesto & Voluptate quinto ita scribit: Sicut albas gallinas suauiores esse nigris nonnulli existimarunt, gallos autem & gallos mares. Antiqui uerò auem masculinè fœmininecꝫ dixerunt de alijs auibus, non de ea solum consuetudo dicit aues ab emendo, unde ait Homerus: ἀλεκτρίονας. ἀλεκτορίδας. ὠνέασθαι.

Attolluntur aues multæ sub lumina solis,

Et alibi fœmininè, aui garrulę. Mox

Inuolucri nido ueluti cum pabula lecta

Portat auis, nam plura pati compellitur illa.

Menander in primo Hęrede consuetudinem apertè demonstrat, gallus quidam clamauit magna uoce, non repellet inquit extra gallinas à nobis? Rursus,

Vix ipsa gallinas à nobis reppulit.

Auiculas ita Cratinus dixit Nemesi, & omnes alias auiculas. In genere masculino non auẽ, sed & auẽ. Idẽ Cratinus in eodem actu, auẽ puniceis alis. & postea, Auem igitur oportet te esse magnã. Sophocles in Antenoridis, Auem, præconẽ, & ministrum. Aeschylus in Cabiris, auem non facio te mei itineris. Xenophon libro secundo Disciplinæ, in aues per asperrimã hyemem. Menander in Geminis, aues ferens accessi. Et postea aues inquit dimittit. Quod uerò aues in plurali dixerint Menandri extat testimonium. Dixit Alcman etiam alicubi, soluerunt imperfecta iuuenculæ, uelut aues superuolante accipitre. Eupolis in Populis: ὀρνίθια. ὄρνιθα. ὄρνεις.

Graue est nihil præstantiores gignere

Me filios, aues uelut solẽt patri Simillimos pullos.

Gallum ex opposito ueteres fœmininè dixerunt, Cratinus in Nemesi:

Ledę est opus. necesse te decenter est

Curare galli more nil ut differas,

Ouis & incubare dum decortices.

Ex hac aue & mirabile est quod accidit.

Strattis in Refrigerãtibus, Omnes galli & porcelli mortui sunt, paruæq; naniculæ. Anaxãdrides in Tereo, Coeuntes gallos uident isti libenter ac apros. Sed quoniam in huius Comici mentionem incidimus, uidique eius actum Tereum, nõ inter primos iudicatum, uobis ad iudicium uiri amici proponã, quæ de ipso Chameleon dixit Heracleotes libro sexto de Comœdia ita scribens, Cum Athenis Dithyrambos Anaxandrides forte doceret, super equo ingressus est, ac quiddã ex ijs, quę sunt in cantico nunciauit, erat aspectu pulcher & magnus, comamq; nutriebat, purpureã uestem, aureasq; uestimenti ora gestabat, Qui cum insuauibus esset moribus, quiddam simile circa comœdias etiam illius accidebat. quotiescunq; enim non uicisset, capiens ut in thus conciderentur, præbebat, neq; uelut alij multi emẽdabat. Sic itaq; multos actus quę perbellè se habebãt perdidit, spectatoribus indignatus ob senectutem. Dictus est fuisse Rhodius genere, ex Camiro. Illud etiam admiror quo pacto seruatus est Tereus, qui uictoriam non est consecutus, & alij insuper huius similes actus. Theopompus etiam gallum in fœmineo genere posuit in Pace, tristor quod gallinam perdidi, quæ oua pulcherrima pariebat. Aristophanes in Dædalo, ouum magnũ peperit ut gallina. Rursus, multæ gallinę Zephyria ui pariunt oua sępius. At in nebulis senem docens nominis differẽtiam, hæc ait; nunc me quomodo oportet uocare: gallinam, at alterum? gallum. Dicitur etiam gallina & gallus. Simonides uocis optãdæ galle inquit. Cratinus in horis, uelut persicus gallus, omnem horam tota uoce, significans. Sic autem dictus est quoniam nos excitat ex somno. à Doricis cum auis dicatur, genitiuũ per X. faciunt,

ὄρνιξ. ὄρνις.

auis.

auis. Alcman per s. nominatiuum protulit; purpurei ueris auis. Et genitiuum, noui. per omnes simul aues.

De porcello. Cap. V.

EPicharmus suem marem sic delphacem nominauit in Vlysse transfuga, delphacemq; uicinorum, Eleusinis custodiens infeliciter perdidisti nolens, & hæc me pacisci dixit. Achiuis proditus sum, iurauit me porcum. Anaxilas masculinè porcum dixit in Circe, & de adulto iam ac perfecto posuit, mõtanos inquiens sues nostros porcos faciet. altos, ut pantheras uenatores, lupos, leones. De fœminis nomen posuit Aristophanes in in Sartagine coquentibus, uel porcæ autumnalis uentrem. In Acharnensibus:

Iuuenca nunc est, at ubi perfecta erit
Habebit ingentem, rubrumq;, crassum item.
Nutrire si uis porca pulchra adest tibi.

Eupolis in aureo genere, & Hipponax inquit, ut porca Ephesia. Sed propriè fœminæ ita dici deberent uterum habentes, sic enim uterus appellatur, unde etiam fratrum Etymologia emanauit. De animalis ætate Cratinus in Archilochis ait, porcelli iam sues alijs. Aristophanes Grammaticus in libro Aetatum ex suibus coagulati porcelli, teneri ac humecti sues. hinc dilucidatum fit Homericum illud:

Vescere nunc hospes quę seruis protinus adsunt
Porcinis, suibus uescuntur pinguibus ipsi
Nanque proci.

Plato Comicus masculinè dixit in poëta, porcũ ipsum silentio abduxit. Lege statutum erat antiqua uelut Androtion testatur ex grege centũ capita habent ne pecudem intonsam, aut quę nondum pepererit iugularent,

quod gregis augendi gratia seruabatur, idcirco eas quæ iam adultæ essent comedebant:

Nanque proci suibus uescuntur pinguibus ipsi.

Ac nunc etiam inter Palladis sacrificia neq; agna mactatur, neque gustatur caseus. Cum per tempus quoddam boues defecissent, ait Philochorus lege sancitũ fuit, ut omnes à bobus abstinerent propter eorum penuriam, cum ijs non mactantes rursus abundare studerent. Porcam Iones fœminam uocant, sic Hipponax, in fœdere ac uisceribus porcæ agrestis. Sophocles in Tœnarijs, agrestem custodire porcã uelut ex uinculis. Ptolemæus rex Aegypti libro nono Memorabiliũ, cum in Assum inquit proficiscerer, mihi Assij porcã attulerunt filium habentem, cuius altitudo erat duorum cubitorũ cum dimidio, totusq; æqualis in longitudinem, coloreq; niueo. Dicebant regem Eumenem studiosè res huiusmodi ab ipsis emere, quippe qui quatuor drachmarũ millia pro uno daret. Aeschylus; ego porcũ uel optime nutritum in calentem furnum ponam, obsonio hoc ullum sit hinc iucundius? & rursus, albe cur non & bene incense sus coctus es, nihil igne læsus? & postea; ponens porcum hunc ipsius suis, quæ multa in domo fecit mala, subuertens ac cõuoluens turbabat sursum deorsum. Hęc Chamelęon de Aeschylo apposuit. Ita scribit Agathocles Babylonius libro primo de Cyzico, ubi narrat quòd sues sacra animalia habẽtur apud Cretas, Iouem in Creta natum esse arbitrantur in Dicta, ubi arcana sacrificia celebrantur, cui suem fœminam uber præbuisse narrant, suoq; grunnitu circumeuntem effecisse ne ijs qui erant præsentes infantis eiulatus audiretur, ac idcirco hoc animal protegere solitum omnes putarunt, ac neque carnes cædere patiuntur. Præspij uerò sacra etiam sui offerunt, quod sacrificiũ initiatio apud illos

Iudicatum est. His simillima sunt ea, quæ libro secundo de Cerimonijs narrat Neanthes Cyzicenus. De saginatis suibus meminit in Aethone Satyrico Achęus Eretrieus ita loquens, saginatorum suum formis his multum percusserunt. saginatos uocauit à uitulis transferens, qui ramosi dicuntur ob cornua, quando ipsa habent extra, Sicut Acheus. Eratosthenes etiam in Anterime Larinos sues uocauit à Larinis bobus transferens, Qui ita sunt dicti à saginãdo quod est edẽdo, Sophron boues pascuntur. Vel ab aliquo pago Larinæ Epirotice, siue à pastore aliquo, qui Larinus uocabatur. πτανλίδις σύες, quasi ramosi dixerim.

De multiplici coquorum disciplina. *Cap. VI.*

CVm porcus nobis postea esset illatus, cuius dimidiũ assatũ erat studiosè, alterum dimidiũ uelut in aqua calida elixum, omnesq́; admiraremur coqui solertiam, tum gloriatus ob artẽ suam coquus ait, sed neq; quispiam est uestrũ qui ubi sit iugulatus demonstrare possit, aut quo pacto eius uenter multis rebus bonis sit repletus, turdos enim intus habet, aliasq́; auiculas, partesq́; uentriũ suillium, & uuluæ frusta, ouorumq́; uitellos, uentres præterea auium cum ipsis uuluis boni iuris pleni insunt, ac carnes minutim cõcisæ, cum pipereq́; permistæ, tomacula enim ob Vlpianũ nominare non audeo, quamuis eum sciam his libẽter uesci. Meus etiam Historicus Paxamus meminit de tomaculis, neq; mihi curę sunt usus Attici: at uos mihi declarate ubi sus iugulatus est, aut quõ ex dimidio assatus est, ex alia parte elixus. Cũ nos adhuc cõsideraremus, locutus est coquus, si me minus peritum coquis illis antiquis arbitramini de quibus Comici scripserũt. Posidippus in Tripudiantib. nã coquus est qui alloquitur discipulos: ἰσκίομ.

Est sumier
O discipule Leucon, ministri & cęteri,
Idoneus quiuis locus & ex arte. quis
Cunctis sapor præstantior fit cæteris
In arte quęso dic coqui? arrogantia.
Cunctis uidebis artibus pręcedere
Hunc cæteris qui rem culinæ nouerit.
Munitus hic thorace squammoso uiris
Extraneis dux est, draconem ferreum
Portans briareus & uidetur, est lepus
Vt accidit, coquus ministros possidens
Vides ut aduenit nimisq; sordidos
Ad discipulos cunctis famem mox diluit.
Si conferas te excoriare, uere abi.
Quod ergo supposui prius uano locum
Concede, noscito os uocatorum statim
Nam sicut in forma artis est hoc ultimum,
Nouisse quæ sint ora conuiuantium,
Nunc nuptias paramus, aut sacrum boues.
Illustris est qui dat, simul quiq; accipit.
Horum sacerdotes Deæ sunt fœminæ,
Dei, corybantes, tibięq;, & excubię,
Conuersio. Hippodromus coquinæ hic est tibi
Artis memento tu quoque huius.

De alio coquo, qui Seuthes dicitur, ita inquit idē poe-
(ta.
Valde rudis Seuthes eis
Scis optime ut uidetur haud
Differre quidquam prorsus à bono duce.
Pręsens ut hostis est profundus suscipit
Hic rem citò, natura & hunc dux astitit.
Est turba conuiualis hostis sic ferè,
Bibet repente namque, uenit hic dies
Qui quinque primum post decem sperauerat

Cœnam

Cœnam solutus impetu & plenus ruit.
Considerans in quæ manum quis porrigat.
Nosti tumultum gentis huius concitæ.

Audite autem quomodo coquus se laudat in Ephebis Euphronis:

Cum Carion minister eranistis eris,
Lusisse non licet, nec illa ostendere
Quę uix didicisti heri periclitans. tibi
Non gobius, non hepar omnino ullum erat,
Sed stulti erant, nutabat illis cerebrum.
Oportet hanc ut ueneris plebeculam
O Carion Dromona uel Sotiridem,
Cerdona uel iustum esse, qui dant quod petis
Mercedis. At nunc imus haud ad nuptias.
Hoc sentis esse pessimum, nanque es meus
Alumnus artis haud malus certè coquus.
Occasio iuuare grata debuit.
Senex auarus; parua merces, si feram
Te nunc nihil edentem, sed ignem, quoque
Cum perdideris, age intro nam uenit senex
Qui cernit exiguum, sed magnus est Sophista, nil
Hoc ad medicorum conferet superbiam.

Coquus qui est apud Sosipatrum in Dementiente:

Non negligenda nostra prorsus ars quidem,
Perspecta rectè si sit ipsa Damyle.
Sed cessat, omnes se coquos aiunt propè
Esse, artis ut cognouerint prorsus nihil.
Quibus magistris tota res corrumpitur.
Cepisse uerum si coquum forte expetis,
Hanc disciplinam qui uel puer bene legerit,
Præcepta qui, uiresq; totas calleat,
Intelligenti res erit tunc altera.
Tres nos reliqui sumus, prius Chariades.

Tum Bedion, egoque, pede cæteris.
Quid dicis? ipse nos docendi non locum
Seruamus ex Sicone qui primus fuit
Et autor artis, & repertor optimus.
Primum rationes nos docebat syderum,
Statimque post hæc architecti formulas.
Secreta pandens inde naturalia,
Præcepta dabat ille militaria.
Volebat arte nos priora hæc discere.
Nunquid docere tu potes me amice? dic,
Non, sed puer donec reuertatur foro,
Pro re monebo te parumper ut puto
Captemus ut tempus loquendo idoneum.
Apollo res est ardua, audito bone
Oportet in primis coquum cognoscere.
Sublimia, occidant ubi uel sydera,
Primumue nascantur, nitens sol aut ubi
Vel longiores, uel breues magis facit
Dies, uel in qua parte sit zodiaci.
Obsonium ferunt, & ipsa edulia
Mutarier cœli in reuolutionibus.
Pro tempore ac differre suauitatibus.
Qui nouit hæc, & qui scit anni tempora,
Vtetur istis singulis ut conuenit,
At qui minus nouit necesse ut blatteret.
Forsan requiris architecti quæ iuuent
Præcepta, sic profectò, ego tibi feram.
Magnum refert res commodum sartagini,
Ponatur ut rectè, capiatque sufficit
Quantum ignis, ac nosse unde perflet spiritus
Huc fumus aut huc latus elixis solet
Fecisse magnam quippe differentiam.
Percenseo sic ipsa militaria

Habere

Habere conuenit coquos, in omnibus
Est artibus quid ordo ualde conferens
In arte nostra solus ille dux ferè,
Nanque ordinate tollere ac apponere
Dapes, & aptum nosse tempus singulis
Quando cito, uel quando tarde ponere,
Vel qui se habent ad cœnam, ubi opportunitas
Obsonijs sit, hæc quidem calentia
Dare, hæc remissa, at hæc medium tenentia,
Tum prorsus hęc frigentia. hæc certè omnia.
Præcepta monstrant ista militaria.
Quis nunc mihi monstrarit ut decentia,
Vtq; iuerit sit otiosus ipse mox?

Neque longe sanè ab hoc, coquus ille aberrauit, qui est apud Alexidem in Milesijs:

Non nostris artibus quod haud est plurimis
Vir architectus unus ipse proprius
Qui sit uoluptatis. Sed utentes simul
Partem uiri tulere quæ sit optima
His si fruantur ut decet, quid ut? refer?
Oportet hospitem quoque & me discere
Coquis opus solum est parare òbsonia
Bene, postea & nil, accidit si forte qui
Sit iudicaturus uel esurus statim
Accedat opportunus, artem luit hic.
At si uigorem præterea obsonij
Rursus necesse ut cocta sit calfacere,
Si haud coxeris, coxisse mox citò nimis
Necesse sit, priuauit artem protinus
Iucunditate, sed Sophistæ ego coquum
Asscribo, constitistis ignem accendite
Mihi, frequentes deuorant uulcani canes,
Leuiter ad æthera nosti quod sit simul

Hædum tenuem paruumq; nulla elatio
Erat, uel ipsi carnium magistro, at hinc
Mactare cogens alteros hędos duos.
Tunc hepar horum sæpius fessum sinens
Vnam manum latens deorsum ac in lacum
Renes iaciens audacter, atque plurimum
Faciens tumultum non habet renes fero.
Vertere cuncti mox deorsum lumina.
Mactatur alter inde, te cepisse cor
Vidi ipsemet simul secundi. perfide
Quam magnus es cognosce, solus ipse nam
Tu repperisti artem lupi facillime
Intestini obeliscos dic quæsitos
Duos pisces crudos in ignem iaciens extinxisti.
Atque ad dichordum irritasti, noui illum actum
Hic autem est ludus.

Nullus sanè horum sapientum secundorū, qui septem sapiētes uocati sunt huiusmodi quidpiam excogitauit de sue, aut quomodo repletus sit, ac altera illius pars assata, altera sit elixa, ipse uerò nō est iugulatus. Cum nos precaremur magnopere, summoq; contenderemus studio, ut hanc nobis scientiam patefaceret, nō dicam inquit hoc anno, per eos qui mortui sunt in Marathone, ac eos qui bello nauali in Salamine decertarūt. Quibus dictis uisum est omnibus ob huiusmodi iuramentum hominem non esse cogendum; Ast in aliud eorum, quæ lata erant manus inijcere oportere. Tunc ait Vlpianus nullus per eos qui periclitati sunt in Artemisio rem aliquam gustabit prius quā ubi iaceat afferre, dixerit. ego enim solus gustus noui, cui subiunxit magnus Aristophanes in Præludio, cur non iussisti afferre pocula? Sophron cōmunius usus est in muliebribus, affer plenū scyphum. Plato in Laconibus, omnes afferat. Alexis in Pamphi-

Pamphila, apposuit mensam postea, afferens bonorum plaustra. De gustibus autem, quos tu inuitasti tempus postulat ut dicas ô Vlpiane, gustare enim habemus apud Eupolidũ in Capris, hoc accipiens gustato. Tum Vlpianus Ephippus ait in Scutato, intus asinorũ equorumq; stationes & gustus uini. Antiphanes in Geminis, uinum gustat, deambulat in Coronis.

γεύματα,

De sue semielixo, & exceptionibus. *Cap. VII.*

CVm hæc ita dicerentur, tunc ait coquus, dicam igitur & ego non antiquorum quidem opinionem, at inuentũ meum, ne tibicen uerberetur, scribit enim in Laconibus Eubulus & in Læda:

Per Vestam & hoc audiuimus quòd uerbera
Permulta fert domi coquus si errauerit:
Nostri solent etiam uelut tibicines.

Philyllius autẽ, uel qui Ciuitates fecit, ita scriptũ reliquit:

Si forte contigit iniuriam ut coquus
Faciat tibicini, cepisse plagas.

Quod attinet ad semielixum, semiassatum, ac non iugulatum suem, percussus est sus sub humerum uulnere perexiguo, idq; demonstrauit. Postea cum multum sanguinis defluxisset, omnia interiora cum ablatione, (quamuis exceptio etiam dicta sit ô conuiuæ loquaces) uino sæpius diligenter laui, ex pedibusq; suspendi. Rursus postea uino irrigaui, ac prædictas epulas cum multo pipere lixauissem, obturaui, multumq; ius bene conditum per os infudi. cum hæc ita perfecta essent obtexi ut uidetis dimidium suis multa farina hordeacea, quam oleo ac uino prius irrigaueram. postea imposui in furnum ęrea mensa supposita, lentoq; igne ita assaui, ut neque combustũ, neq; crudum tamen exciperem. Cumq;

pellis iam facta esset aridior, aliam partem iam elixam esse arbitratus, farinam deieci, ac nobis ita apposui. Exceptionẽ ita Dionysius Comicus ô bone mi Vlpiane in actu Homonymis nominauit, ubi coquũ quendam facit ad discipulos differentem: ἐξαίρεσις

Nunc ô Dromon siquid uenustum, si bonum,
Si repperisti industrium quid ex tuis,
Fac innotescat id magistro eia tuo.
Monstres peto quid in arte tu profeceris.
In hostium te duco campos, undique
Discurre fidens, si dedere numero
Carnes tibi, feruentq;, carnes effice
Hæ bulliant multum, deinde uti fero
Harum numerum tu callidus confundito.
Si piscis est prægrandis, ille sit tuus.
Si quodpiam frustum latet, & hoc est tuum,
Donec sumus intus, at foris fit id meum.
Exceptiones, quæ & sequuntur cætera,
Nullam repulsam continent, aut numerum.
Pericommatis ordinem & positionem refer
In crastinum te & me hæc lætum faciunt
Venditori spoliorum omnino da,
Aditum ut habeas ianuæ magis beneuolum.
Quid est opus dixisse plura conscio?
Alumnus es meus, magister sum tuus.
Horum memento, uentites huc & simul.

De antiquis coqui dictionibus. *Cap. VIII.*

CVm coquum nos ob dictorũ promptitudinem, artisq; ipsius sedulitatẽ, laudauissemus, bonus noster cõuiuij dominus Larensius & quãtò melius est inquit, ut talia discãt coqui, quã ea, quę apud quendã ciuium

nostrorum

nostrorum coqui dedicerant, hic enim opulentia deliciarumq; studio inductus coquos Platonis dialogos discere coëgerat, qui ollas ferentes simul dicebant, unus, duo, tres, quartus autem ubi est ô amice Timæe, ex ijs qui heri nobis aderant conuiuę, nunc autem paraturi sunt cõuiuium? tunc respondebat alius, ægrotatio quædam hunc detinuit ô Socrates. Multaq; hoc pacto dialogi illi percurrebant, ita ut qui adessent conuiuæ, tristarentur, ac uir ille diuinus quotidie iniuria afficeretur, multiq; uiri boni iureiurando affirmarent, se non amplius ad illius conuiuia esse accessuros. Nostri uerò isti hęc forte discentes non mediocri nos animi delectatione afficiunt. Tum puer ob coquinariam artem laudatus, quid tale inquit aut dixerunt aut inuenerunt, qui fuerunt ante me coqui? uel quid certè addiderunt? neq; me idcirco extollo: Non & Corœbus Eleus, qui primus in Olympicis certaminibus fuit coronatus coquus erat, neq; tamen tantum ob artem suam intumescebat, quantum coquus qui est apud Stratonem in Phœnicide, de quo ita dicit mercede conductus:

Sphingem marẽ, sed nõ coquum cepi in domum,
Nam per Iouem scio nihil quod dicat hic,
Quòd repperit noua uerba: nanque cum prius
Ingressus est rogauit ille me intuens,
Ad prandium quot nam uocasti meropes?
Ego meropes ad prandium? tu desipis,
μέροψ, homo. Nunquid meropes tu me putas cognoscere?
Nullus ueniet. ô per Iouem quid hic putat
Ad prandium restat uocare meropes.
An non erit Conuiua quis? nullus quidem.
Conuiua ut arbitror: putaui nomina,
Erit Philinus, Moschio, Niceratus,
Et hic, & hic consideranti nomina,

Conuiua

Conuiua nullus est repertus inter hæc.
Erit ferè nullus, quid inquis? nemo erit?
Iratus est, iniuriam ut passus foret.
Inepta res si conuocasti neminem
Nec sacra fers terræ patrono? non ego.
Frontis bouem latæ, haud bouem macto miser.
Quid, mala mactas ergo? non hæc per Iouem,
Horum nihil ipse mala oues intelligo,
Nam mala sunt oues. nihil prorsus scio
Horum, nihil uoloq; demum discere. μῆλον, ouis,
Indoctus ipse sum, rudi sermone dic.
An non Homerum dixisse scis, quòd licet
Vti quibus sermonibus uolunt coquis?
Ad nos sed hoc quid attinet? dicas mihi:
Vt dixit ille: audito mox & cætera.
Homericè tu me putas occidere?
Dixisse sueui sic. loqui mecum hoc modo
Noli precor, sed quatuor drachmis putas
Meum institutum uelle me relinquere?
Molas fer huc, at hoc quid est? est hordeum.
Insane quid deludis his ambagibus?
Compactum adest? num forte peluim postulas?
Dices apertè si uis hęc intelligi.
Insanus es senex, salem dicit, feras:
Compactū, id est. ostende lympham nunc manum
Qua lauit inde uerba dixit cætera
Huiusmodi quæ nullus ante audiuerit
Per Terram. & incidas minutim, & duplici
Modo, deinde portiones, & ueru.
Ita ut Philetę cum libros assumpserim
Spectare sit necesse uerba singula
Quantum ualent. mutare si illi supplico
Verba, ac loqui humanè, nec illi per deos

Suadela persuaderet, hoc scio optimè.

Curiosum sanè plurima ex parte est coquorum genus, historiarum & nominum. dicunt enim horum doctissimi genu prope crus, & Asiam Europamq; circuiui. Ac aliquem increpantes non oportere dicunt æneum facere Peleum. Ego coquum quendã antiquum admiratus sum ob artis experientiam, quam, fruens, introduxit. Inducit autem ipsum sic Alexis in Lebete;

Suille suaueq;
Obsonium ut mihi uidetur attigit
Iam suffocatum, postea ussit, sed nihil
Cures, medelam res capit facillimam.
Sumens acetum mox suem in peluim iace,
Mittasq; frigidum, calidam ollam postea
Ponas aceto, ignita cum sit protinus
Hęc humidum mox trahet fermentaq;
Sumens uelut pumex capiet hinc transitus
Laxos, per illos humidumq; excipiet.
Carnes erunt siccę minus, sed roscidę
Satisq; succosæ ô Apollo Glaucia
Hæc quam geram uelut peritus medicus.
Ipsas puer ferens deinde apponito.
Sed frigefactæ sint ubi pones eas.
Quando uapor non sic quidem ad nares salit
Aequorum edens multorum meliorũ ut uideris.
Orator es certe, aut coquus, qui dicis hæc.
Non dicis. artem uituperas.

Sed satis dictũ sit de coquis uiri conuiuę, ne quispiam ipsorum superbiens hæc dicat ex difficili Menandro:

Impune nullus aufugit coquo grauis.
Diuina nostra per deos ars extat hęc.

Ego enim uobis, secũdum suauissimum Diphilum, in medium appono magnum agnum infixum, cõditum:

Porcellos

Porcellos uersatiles, nodis uinctos totos. Ligneum affero anserem cum inflatione.

De anseribus saginatis, dimidio capitis, creocaccabo, & testiculis. *Cap. XI.*

CVm hęc, multiq; anseres egregiè parati circunferrentur, dixit quidam, anseres saginati. Tunc ait Vlpianus, anser saginatus apud quē est? ad quem Plutarchus? Theopompus Chius in rebus Gręcis, & rerum Philippicarum libro tertiodecimo Agesilao inquit Laconico in Aegyptum proficiscenti, anseres uitulosq; saginatos Aegypti miserunt. Epigenes Comicus in Bacchis, sed siquis uelut anserem saginatum accipiēs mihi nutrijt. Archestratus in celebri poëmate, sicut anseris unius saginati parare hunc uitellum assatum simpliciter. Sed æquum uidetur ô Vlpiane, qui omnia de omnibus diligenter percunctaris, ut nobis quoque tu declares ubi apud antiquos magnifica anserum hepata, ut memoria digna essent, sunt consecuta. quod enim anserum pastores nouerint, testatur Cratinus in Dionysalexandro; anserum pastores. Homerus & masculinè & fœmininè dixit. Aquila harpam anserem ferens.

Hæc fuerat nutrita domi, quam hic abstulit, anser. Et postea anseres mei domi uiginti pabula carpunt ex aqua. Anserinorum hepatum, quæ magno Romæ sunt in precio, mentio fit hoc pacto ab Eupolide in Venditoribus coronarum, habes nisi hepar anseris, uel spiritum. Aderant & multa semicapita porcellorum, de quibus meminit Crobylus in Pseudypobolimæo, intrauit semicaput tepidū porcelli, cuius per Iouem reliqui ego nihil. Illatus est postea creocaccabus dictus, quæ carnes erant cum sanguine, & adipe in dulci iure concisæ, sic

enim eas Achiuos uocare solitos Aristophanes testatur, ait Myrtilus. Anticlides libro septuagesimo octauo red dituum, cum Erythreos aggressuri essent Chij inter cœnandũ ex insidijs, quidamq; rem quę futura erat prius cognouisset, inquit:

Cepit Erythræos ô Chij iniuria multa,
Cedite cœnantes carnem suis, haud feret hora
Expectare bouem.

De ebullitis carnibus meminit Aristomenes in præstigiatoribus. Sic & testiculos comedi, quos renes uocant. Philippides in Renouatione Gnathænam amicam gulosam patefaciens ita scribit:

Accessit inde plurimos renes ferens.
Tunc destruebatur sed istis fœmina.
Homicida tunc ridens Gnathæna quam boni
Renes ait sunt hi, per amicam Cererem.
Captos duos tum deglutiuit, quilibet
Nostrum supinus ut caderet protinus præ risu.

Cum dixisset quidam res esse suauissimas, & gallũ cum oxyparo, omnes increpans Vlpianus solus decũbens, parum comedens, ac alios, dicẽtes obseruans, ait, quid est autem oxyliparum, nisi uos cottana & putamen, legitima patrię meæ edulia, nominaturi estis. Timocles ait Comicus, de oxyliparo sic mentionem fecit in Digito: mustelos, & raias, & quæcunq; genera in oxyliparo trimmate parantur. Acroliparos Alexis in Agricola sic uiros quosdam nominauit, acrolipari, reliquũ corpus subligneum.

De oxalme, obsonioloq; dictionibus. Cap. X.

CVm magnus piscis in oxalme appositus fuisset, dixissetq; quidam suauissimũ esse obsoniolum, omne quod

quod in oxalme positũ fuisset, contrahens cilia, spinas colligens Vlpianus, ubi iacet inquit oxalme? nam obsoniolum apud nullum quidem uiuentiũ omnium noui. At multi eum dudũ tacere iubentes cœnarunt, tunc ea Cynulcus exclamauit quæ sunt in Auris Metagenis, sed cœnemus ô bone, postea de quibuscunque uolueris me interrogato, nunc enim fame correptus grauiter, omnium ferè rerum sum immemor. Tunc Myrtilus respondens illi ne quidquam assumat, sed semper nugetur, ait, oxalmẽ Cratinus his uerbis dixit in Vlyssibus;

Pro quibus accipiens socios uos protinus omnes
Iucundos, torrens, lixans, carbone coquens &
Hinc super, ac assans, tingens salsugine. siue
Oxalme, aut acrementum tepidum, mihi coctus
Maximè erit uisus quisquis prius omniũ ego ipsum
Hunc edisse uolo.

Aristophanes in Vespis, flans in oxalmen inijce calidũ. Obsoniolũ uiuentes dixisse inuenimus. Plato preterea in Pisandro uescens ut accidit, ipse quondá obsoniolo es defatigatus, sed est hoc nunc tibi, At ipse nuper cum locusta uescerre. Pherecrates in transfugis, obsoniolum nobis quis hoc apposuit? Philemõ in Thesauro, uerum minus fit fallere, aut obsoniola bona habere. Menander in Chartaginense, optauerim quauis Boreæ haud obsoniolum ullum repertũ aptum, coquá lentem, & Ephesio in Prandio capiens obsoniolum, postea ex piscatoribus quidá affere, quatuor drachmis uendebat gobios. Anaxilas in Hyacintho lenas pascẽte, ego per quos obsoniolum uobis emam? tum post pauca, para puer obsoniolum nobis. at illud Aristophanis in Anagyro, nisi solamen obsonijs undiq;, pro obsoniolis intelligimus. Alexis in prouocante de coquo uerba faciens ait;

Calidioribus gaudes semper

Obſoniolis, uel medium uel inferius,
Inferius ais here, qui, heus
Homo neſcis uiuere frigida tibi
Omnia apponam? nequaquam. an bullientia?
Apollo. nonné medium erit profectò?
Hoc nullus alter artis efficit meæ.
Non ut puto, nec alterum quę tu facis.
Ego feram quos tu uocas ad prandium
Commiſtionis ipſe tempus præbui,
Tu per Deos hœdum cecidiſti in ſacris,
Ne percute, ſed pueri carnes adferte,
Pueri culina eſt, eſt & caminum habere.
Quippe non patet mihi, ſed habet caminum.
Habere malè qui fumigans perdit me ſic.

Hæc ex nobis uiuentibus ô uentri dedite Vlpiane commoraui, tu enim mecũ uelut uideris nihil animatum comedis iuxta Alexim, qui ita ſcripſit in Attide:

Quiſquis prior dixit Sophiſta, nemo quòd
Viuentibus neſci ſolet, prudens erat,
Et ipſe nunc acceſſi emens uiuum nihil,
Piſces coëmi mortuos quandoquidem.
Agniq; carnes pinguis haud uiui ſimul,
Cum non ualerem pręter ea quid alterum,
Cepi deinde hepar, quis hæc aut uiuere
Affirmet? aut uocem ferat quis edere?
Feciſſe me fatebor æquum nil, ſimul
Tranſiſſe leges.

De phaſianis. *Cap. XI.*

ἀλβιογά-στωρ. His ita dictis finito iam nos cœnare, ecce enim donec tecum ego diſſero, quòd phaſiani garrulitatẽ noſtrã minus opportunã ſpernentes, pręternauigarunt. Sed ſi mihi

mihi dixeris ait Vlpianus ô magister Myrtile, unde tibi uentri deditus, ac si ex antiquis quispiam phasianorum auium mentionē fecit, ego enim mane nō in Hellespontū nauigaui, sed in forum profectus phasianum emi, quem tecū comedam. Post hoc pactū inquit Myrtilus ego dicā, de uētri dedito meminit Amphis ita in insania mulierū, uersute, gulose, nō est qui non sis uentri deditus. de phasiano aue sic suauissimus Aristophanes meminit in Actu auibus inscripto, sunt enim duo senes Attici, qui præ ocio ciuitatē perquirūt, in qua ocio se habitēt, quibus uita placet cū auibus. Accedunt igitur ad aues, ac unà ex auibus eis repēte aduolāte, & alia dicunt cōplura ob agrestis cuiusdā aspectus timorem se uicissim solantes, & hæc; quę sit auis nō dices? ego cum purgaro uentrē, phasianus. Et in Nebulis, de auibus ego intelligo, nō autem de equo ut multi solent, phasianos quas educat Leogoras. Et equos nutrit aues phasianos. Carpitur autē Leogoras à Platone uelut gulosus in ual de dolente. Mnesimachus in Philippo, (est autē & hic unus ex poētis mediæ Comœdiæ,) dictū inquit, rarius est quàm lac auis, aut phasianus bene depilatus. Theophrastus Eresius, qui discipulus fuit Aristotelis, mentionem eorū faciens libro tertio Animaliū, ita scripsit; est autē differentia inter aues huiusmodi, alię breues sunt, ac nō uolant, sicut attagena, perdix, gallina, phasianus, quæ statim incedūt, ac densę sunt. Aristoteles Historiarum Animaliū libro nono ita scriptum reliquit, mos auium est ut alię sese in puluere uolutent, alię se lauēt, alię nec puluere, neq; balneo utantur. Sunt pulueratices quæ nō altiuolæ, sed terræ propinquæ, ut gallina, perdix, attagena, phasianus. meminit & Speusippus similiū secundo, phasianum isti uocarunt ipsum, at nō etiam phasianicum. Agatharchides Cnidius libro trigesimo

quarto rerum Europicarum, ubi de Phaside fluuio loquitur, hæc etiam addidit, auium phasianorum dictarum copia delitiarũ gratia, ut in os imponatur, accurrit. Callixenus Rhodius libro quarto de Alexãdria, pompam in Alexandria ductam describens à rege Ptolemæo uocato Philadelpho, uelut admirandum quidpiam ita de his auibus scribit, portabantur in uasculis præterea, psittaci, pauones, meleagrides, phasiani, auesq; Aethiopicæ multitudine complures. Artemidorus Aristophanius in Linguis coquinarijs inscriptis, Pãphilusq; Alexandrinus in libris de nominibus & linguis, Epenætũ inducit in re coquinaria dicẽtem, quod phasianus auis Tatyras dicitur. At Ptolemæus Euergetes libro cõmentariorum secundo, phasianum auem Quartanum asserit nominari. Tot habui quæ de phasianis auibus dicerem, quos ego propter te, uelut febri laborantes, circunferri tãtum uidi. Tu uerò sicut pactus es nisi cras quòd promisisti, persolueris, nõ te publicè fraudis accusabo, sed ad Phasim te habitaturũ dimittam, sicut Polemon expositor Istrum scriptorem Callimachum ad fluuium Ponti eiusdem nominis misit.

De attagena, Porphyrione, & Porphyride. Cap. XII.

MEminit de attagena Aristophanes in Ciconijs, attagas suauissima in Epinicijs caro coquitur. Alexander Myndius paulò maiorẽ perdice hanc auem esse affirmat, atq; totum habere dorsum colore fictilium uel rubicundo potius pictum. Capitur à uenatoribus ob grauitatem corporis alarumq; breuitatem. Est autem puluerator, fœcũdus, seminilegus. Socrates in libro de Terminis ac locis, tũ de igne & lapidibus, ex Lydia inquit

περὶ ὁρῶν φκαι ἄς

attagenes

attagenes tranſlati in Aegyptum, ac poſtea dimiſſi, in- ἀϋπνότεροι
tra ianuam uſq; acceſſerunt, donec uocem cothurnicis οἱ ἀττά-
alicuius admittant. Sed cum fluuius poſtea concauus γαι καὶ ἀρ-
fluxiſſet, famesq; inuaſiſſet, multi per regionem morie- θέντες καὶ
bantur, nõ defecerunt, manifeſte pueris adultis ad hoc πυρὸς καὶ
uſq; tempus dicentibus: ter perditis mala. Sin autẽ ca- λίθων.
piantur, non ſolum non fiunt cicures, ſed neq; uocem emittunt, at ſi rurſus dimittantur, fiunt uocales. Sic de his meminit Hipponax, neq; attagenasq; tu & lepores comedẽs, Ariſtophanes cum in Auibus, tum in Achar nenſibus uelut abundantibus in Megarica. Attici ἀτταγᾶι. cum circumflexo accentu in ultima præter ueram rationem proferunt, ſiquidem nomina in as, deſinentia ſuperdiſſyllaba productã habent ultimã, cum uero habent a, in penultima ſunt grauitona ſicut adamas, indefeſſus, dicendum eſt & attagæ, non autem attagenes. Quod de Porphyrione etiam mentio fiat ab Ariſtophane, patet. Polemon libro quinto eorum, quæ ad Antigonum ac Adæum ſcripſit, Porphyrionem ait auem domi educatum mulieres, quę ſunt ſub uiri imperio diligẽter obſeruare, eiuſmodiq; habere ſenſum adulteriũ admittentis, ut quando hoc cognouerit domino ſignificet, ſibiq; uitam ſuffocatione finiat. Neq; prius cibum ſumere ſolet, quam locum aliquem ſibi idoneũ deambulans inuenerit, in quo ſe puluere abluens, poſtea cibum ſumit. Ariſtoteles ſciſſipedem eſſe ipſum ſcribit, coloremq; habere cæruleũ, & crura lõga, roſtrumq; purpureum quod ex capite incipiat quantũ & gallus, quare intra pedes capiẽtium paruas micas panis cumulat, ac mordicus bibit. Hic cum quinq; habeat digitos, medium habet maximũ. Alexander Myndius libro ſecundo Hiſtoriæ uolatilium Libycam auem eſſe inquit, Libycisq; Deis conſecratã. Callimachus in libro de Aui-

bus Porphyridem differre inquit à Porphyrione, cum utrunq; seorsum nominârit. Nutrimentũ capere asserit in tenebris, ne quis eum uideat, odio enim prosequitur eos, qui accesserint donec comedit. De Porphyride meminit Aristophanes in Auibus. Ac Ibicus aues quasdã his uerbis uocat lathporphyras. Huius in summis folijs flauis, uariç, delicatæ, uarium collum habentes Porphyrides, & Alcedines alis extẽsis. At alibi, semper me ô amice non alis extensis uelut & Porphyris.

De perdicibus. *Cap. XIII.*

DE perdicibus multi meminerunt sicut etiam Aristophanes. Ac nominis ipsius quidã mediam syllabã producunt, ut Archilochus, formidantem uelut perdicem, sic Cothurnicem ac Chęnicem. Frequẽter namq; producta apud Atticos inuenitur, sic Sophocles in Camicis cum aue uenit eiusdẽ nominis perdice, in inclytis Athenarum pagis. Pherecrates siue qui Chironẽ fecit, uenit libens huc more perdicis. Phrynichus in Tragœdis, Cleombrotiq; & perdicis filium. At animal in lasciuia allegoricè capitur. Nicophon in ex manuũ opera uiuentibus, hepsitos illos & perdices. Epicharmus in Lasciuis, breui sæpias ferens existẽtes ac uolantes perdices. Hæc scripsit Aristoteles de hoc animali, perdix terrestris est pedẽq; habet scissum, annos quindecim uiuit, at fœmina etiam plures: Fœminę siquidem inter omnes aues diutius uiuere consueuerunt: Ouis incubat ac nutrit sicut gallinę. Vbi uerò se perquiri à uenatoribus intelligit, longe prouoluitur à nido, uelut ad uenatoris pedes accursura, ut is spem capiendi eam cõcipiat, qua arte eum morãdo decipit, donec pulli auolauerint, tunc ipsa etiam auolat. Est autẽ auis hæc malitiosa, & astuta, ac maxi-

χοίνιξ sextarium significat.

ac maximè salax: quare efficitur sæpius ut mas oua fœminæ frangat, ut rei Venereę indulgere possit. Ex quo fit ut cum fœmina cognoscat clanculū diffugiens pariat. hæc eadē narrat Callimachus etiā in libro de Auibus. Pugnā inter se uidui conferunt ij, qui dicūtur cœlibes, ei uerò qui uictus fuerit uictoris Venerem perpeti necesse est. scribit etiā Aristoteles quòd omnes uicissim uictum subigunt, ac domestici agrestes: quando quis à secūdo fuerit uictus, hic clàm subigitur à uictore. quod fit per quoddā anni tēpus, sicut testatur Alexāder Myndius. Humi nidulātur mares ac fœminæ intra terrā, singuli domiciliū eligentes. Perdicē uenatorem sylueſtriū dux primus inuadit, pugnamq; obuiam confert, qui si captiuus fuerit, alter pugnaturus accedit. Verū ubi mas sit qui uenatur hoc faciunt. Sed si fœmina sit quæ cecinerit, ubi dux ad eius canentis uocem occurrerit, cæterę uniuersæ eum inuadūt, ac feriunt, fugantq; ab ea fœminā; inuidentes quòd nō ad se, sed ad illam accesserit. Ex quo efficitur ut tacitus sæpius accedat, ne si quispiā audiuerit ei pugnare necesse sit. Accidit etiam aliquando ut fœmina mari accedenti silentiū imperet, ac nonnunquam ex incubatione cōpungit, ubi marem uenatricem uenientē nouerit, eumq; pariatur, ut à uenatrice distrahat. Vsqueadeo tum perdices, tum etiam Coturnices copia libidinis gaudēt, ut in aucupantes corruant, & sæpenumero eorum capitibus insideant. Illud prętereа addunt, quòd ubi fœminæ in uenationem latæ fuerint, si mares uel uiderint, uel uento secundo odorauerint, aut uolantes se propè senserint, grauidæ fiant continuò. Nec desunt qui etiam tū parere affirment. Volant tum mares perdicum tum fœminæ hiantes tempore coitus, ac linguam exerentes. Clearchus in libro de Terrore, passeres inquit, perdices, galli, & Co-

ἀντιάσει. al. ἀπαντήσῃ.

& Cothurnices semen emittunt, nō solum si uiderint fœminas, sed si earum uocem tantum audiuerint: cuius rei causa est coitus phantasia, quæ in animo nascitur. Manifestus autem quæ sit harum auium libido cognoscitur, si illis è regione speculum apposueris, namq; ob simulachrum illuc accedentes capiuntur, semenq; emittunt, præter gallos; isti enim ob simulachra in pugnam solum concitantur. Hæc ita scripta sunt à Clearcho. Perdices Caccabę uocantur à quibusdā, ut ab Alcmane qui ita scripsit; induxit cātum Alcman, nomenq; formatum caccabidum componens inuenit. Manifestè patefaciens quòd canere ex perdicibus didicit. Idcirco Ponticus Chameleon musicam ab antiquis excogitatam esse scribit ab auibus, quę in solitudinibus canere consueuerunt, ad quarum imitationē musices constitutionē sumpserunt. At nō omnes ait perdices caccabant. Theophrastus in eiusdem generis aliam uocem emittentibus, Atticę inquit perdices ad Corydalū usq; ciuitatē uersus caccabare solent, at ulterius garrire. Basilis libro secundo rerum Indicarum exigui inquit homines, qui cum gruibus decertant, perdicibus pro uehiculo uti cōsueuerunt. Menecles libro primo Congregationis cum perdicibus ait ac gruibus pugnant Pygmęi. At aliud perdicum genus est in Italia, ad uolandum debile, habituq; minus: quod neq; rostrū habet rubrum. Perdices quæ sunt circa Cirrham carnem habent non aptam esui, propter pabulum. Quæ sunt in Bœotia in agrum Atheniensem non perueniunt; at si qua perueniat ex uoce cognoscitur, ueluti antea dicebamus. Perdices quæ nascuntur in Paphlagonia duo habent corda, ut asserit Theophrastus. Quæ sunt in Sciatho insula cochleis uescuntur. Pariunt oua interdum quindecim, interdū sexdecim, uolantq; parum ut testatur Xenophon

nophon his uerbis libro primo Ascensus, otides siquis citò se attollere cogat, facilè capiuntur, quoniã parum uolant, sicut etiam perdices quoniam citò defatigãtur, quarum caro est suauis.

De otidibus, & asionibus. *Cap. XIIII.*

VEra dixisse de Otidibus Xenophontem affirmauit Plutarchus, ac multa huiusmodi animalia in Alexandriam ferri dicebat ex finitima Libyæ regione, quarum aucupiũ est huiusmodi, cum maximè imitari studeat otus quodcunq; hominem facere uiderit, ea facit omnia quæ uidit uenatores facientes, isti uerò è regione corã illo stãtes, oculos pharmaco sibi ungunt, aliaq; pharmaca tenacia parant oculorum ac ciliorum, quæ non longe ab ipso in exiguis uasculis deponunt. Cum aspexerit igitur otus hos se ungentes, pharmacũ ex peluibus & ipse capit hoc ipsum faciens, quare cito capitur. de hoc ipso scribit Aristoteles, quod locum mutat, pedemq; habet scissum, & habet tres digitos. Magnitudinis est galli magni, coloremq; habet cothurnicis, caput oblongũ, rostrum acutum, collum tenue, magnos oculos, linguamq; osseam, ac ingluuiem habet. Alexander Myndius appellari etiam Lagodiã affirmat. Dicunt ipsum etiã ruminare, equoq; gaudere, quare siquis equi pellem sibi circum imponat quotquot uoluerit accipiet, quoniam plurimi accedunt. Alibi uerò scribit Aristoteles quod noctuæ otus est persimilis, quamuis non sit nocturnus, habetq; pinnulas circũ aures prominentes, unde nomen accepit oti. magnitudinis est columbæ, hominumq; imitator, nam cum saltantibus uenatoribus & ipse tripudians capitur. formam habet homini similẽ, omniumq; rerum, quas homo facit, est imitator.

tator. Vnde effectum est ut qui facilè decipiuntur. Comici ex re ipsa, otos uocauerint. In eorum aucupio maximè idoneus tripudiat in horum conspectu, tunc hæc animalia saltantem aspicientia neruos distrahunt, atq; alius stans à tergo latensq; illos, ob uoluptatem eos capit donec imitantur. Hoc ipsum facere asiones etiam dicuntur, nam & hos inter saltandũ fama est capi consueuisse. Meminit de ipsis Homerus, ac genus quoddã saltationis Asio ab ipsis dictum fuit, quod à uarietate motus, qui fit huius animalis, nomen assumpsit. Amãt etiam similitudinẽ asiones; A quibus cauillari nos dicimus assimilare, ac collineare eos, in quos cauillantur, propterea quod eorum propositum sectentur. Omnia animalia quę latam habent linguam, formata sunt ad uocem emittendam, sonosq; & hominum & aliarum auium facile imitantur, ut psittacus, & pica. asio uerò sicut Alexander Myndius testatur, minor est noctua, ac inter plumbeum colorem maculas habet subalbas, binasq; pinnulas apud utrunq; tẽpus erigit ex cilijs. Callimachus duo asionũ genera esse scribit, ex quibus unũ loquitur, alterum uerò nequaquam, ex quo alij asiones ex his, alij Semperasiones dicuntur, sunt autem glauci. Alexander Myndius scriptum esse apud Homerum ait, asiones sine s ac Aristotelẽ sic eos nominasse, semperq; cerni, & nõ comedi: eos autem qui Autumno uno aut altero die cernuntur, esui esse aptos. Differunt cum celeritate, tum quòd turturi & palũbo sint similes à Semperasionibus. Speusippus libro secundo Similium sine s. ipsos asiones nominauit. Epicharmus, asiones, upupas, noctuas. Metrodorus in libro Consuetudinis, simul tripudiantes asiones capi solitos affirmat.

ἀείσκωπες σκῶπες. κῶπες.

De gal-

De gallis gallinaceis, passeribus, & cothurnicibus. Cap. XV.

SEd quoniam de perdicibus loquebamur, quòd maximè ad rem Veneream sint procliues, huic Historiæ illud etiam addamus, quòd gallus etiam auis est in Venerem maximè prona. Scribit igitur Aristoteles quod ex muneralibus gallinaceis in templis depositis omnes reliqui eum subigunt, qui nuper accesserit, donec alter afferatur. at si nullus sit postea depositus decertant inter se, uictorq; uictum semper subigere solet. Narratur id etiam, quòd ubi quispiam gallinaceus hostium ingreditur cristam inclinat, quodq; alteri de coitu sine certamine non cedit. Agrestes scribit Theophrastus salaciores esse domesticis, ac mares subitò postquam expergefacti sunt uelle coire, at fœminas die magis lucescēte. Salaces sunt etiam passeres, quare solitus est dicere Terpsicles passeres comedentes in Venerem esse magis pronos. Idcirco Sapho ex eorum natura Veneris ait currum trahi à passeribus, quoniam salax est fœcundumq́ue animal. Passer oua ad numerum octonarium edit, ut autor est Aristoteles. At Alexander Myndius duo esse inquit passerum genera, hoc mansuetum, illud agreste, quorum fœminæ sunt debiliores cum in alijs, tum quod rostrum habent colore magis cornéo, aspectumq; habent neq; ualde album, neque rursus nigrum. Scribit Aristoteles mares non cerni per hyemē, fœminasq; permanere. quę res fidē ex colore assequitur, mutātur enim uelut merulæ & phalarides, quę pro tēporibus dealbantur. Passeres Deritæ uocantur ab Eleis, ut testatur libro tertio Linguarū Nicāder Colophonius. At de Cothurnice, quęritur in nominib. in uniuersū in υξ desinentib. cur consonante ipsa formali ultimę syllabę non utan-

tur

tur in genitiuo, dico autem ut unguis, cothurnix. At masculina nomina simplicia dissyllaba cũ ξ. apud ypsilon adiacuerit, si uerò habeat aliqua immutabilium uocalium extremã syllabã, uel per quas prima grauitonorum coniugatio dicitur, per cappa declinatur in genitiuo, prçconis, galeæ, Erycis, bebrycis. quæcunq; hũc characterem non habent per gamma proferuntur, ut choturnicis, cuculi, orygis. At monstro simile est unguis. Verum ut generaliter loquar, genitiuus singularis eadem consonante utitur formali extremæ syllabç cũ recto plurali, ac sine consonante similiter dicitur. Cothurnix ait Aristoteles & locum mutat, & pedes habet scissos, nec nidum facit, sed arenam eligit, quam fruticibus ob accipitres operit, in qua postea ouis incubat. Alexander Myndius libro Animalium secundo, fœmina inquit cothurnix collũ habet subtilius quàm mas, neq; nigrum habet quod est sub mento. Si uerò incidatur, non magnam cernitur habere ingluuiem, at cor habere magnum, idq; asperum. Habet hepar & bilem coniunctã in intestinis, splenemq; exiguum quęq; non facile dignoscatur: testes autem uelut gallinacei sub hepate. De earum generatione Phanodemus libro secundo Atthidis scribit, ut Eurysichthon Delum insulam uidit, quę ab Achiuis Ortygia nominatur, quoniã horum animalium greges ex pelago delati in ipsam insulam uolant, quia commodum his præbet portum. Eudoxus Cnidius libro primo, ambitus terræ Phœnices Herculi Cothurnices sacrificare inquit, propterea quod cum Hercules Iouis & Aristeriæ filius in Libyam proficisceretur, ac à Typhone interemptus fuisset, Iolaus illi cothurnicem attulit ac odore refecit, quo subiitò reuixit. Oblectabatur ait etiam cum circum uagaretur hoc animali. Eupolis diminutiuè dixit in urbibus, cothur-

nicillasq;

niculasq́; uocauit hunc in modum, Cothurnices Nutriens tu quasdam olim, ego paruas Cothurniculas, & postea quid? Antiphanes in Agricola sic Cothurniculã dixit, sic tu quid facere potes cum animum habeas Cothurniculæ. Pratinas suauẽ uocem habentem propriè Cothurnicem uocat in Dymadis Caritibus, nisi apud Phliasios ac Lacones uocales sint, ut perdices. Ac Sialis hinc à uoce nominata est ait Didymus, nam plurimæ ferè aues ex uoce nomen sumpserunt. Ortygomater uocata, cuius mentio fit à Crate dicente in Chironibus Ithacẽsis Ortygomater. De ipsa narrat Alexander Myndius quòd magnitudinem habet quantam turtur, crura longa, serò parit, estq́; timida. De Cothurnicũ uenatione particulatim scribit Clearchus Solensis in libro dictorum Mathematicè, in Platonis Republica inscripto. Cothurnicibus sub tempus coitus siquis laqueũ ac speculum è regione posuerit, ad id, quod in speculo apparet accurrentes in laqueum incidunt. De uocatis monedulis etiam his uerbis eadem scribit, monedulis etiam ob naturalem ingentem amorem, etsi tantum astutia excellunt, si poculum oleo plenum apponatur, quũ illius labro astiterunt, ac in apparentẽ despexerunt, poculum percutiunt quare laquei in poculo inuenti, & alarum postea cõglutinatio, causa captiuitatis efficiuntur. Mediam nominis syllabam Attici producere consueuerunt, ut coclear, & præconem, ut ait Demetrius Ixion in Alexãdrinorum lingua. Aristophanes in Pace ob metri necessitatem correptè dixit, cothurnices domi genitæ. De Chennijs uocatis, quę auiculæ sunt ex cothurnicum genere, meminit Cleomenes in Epistola ad Alexandrum ita scribens, Athleridum in salsamento decem millia, tyladum quinq; millia, chenniorum in salsamento decẽ millia. Hipparchus in Iliade Aegyp

tia, nec mihi uita placet Aegyptia, qualem habēt chenia uellicantes.

De cygnis, palumbis, & columbis. *Cap. XVI.*

NEc cygni sanè cōuiuio nostro defuerunt, de quibus ita scribit Aristoteles; cygnus est fœcundus, & pugnax, nam mutuo interficiuntur pugnantes. Pugnant cum aquila etiam, nec ipse tamē pugnam incipit: sunt præterea canori, & eo maximè tempore quo sunt morituri. Mare canentes pertranseunt, palmipedesq; sunt, & herbis uescuntur. Menander Myndius cum multos secutus esset qui morituri essent, eos se non audisse canere dicebat. Alexandrinus Hegesianax, qui Troica Cephalionis inscripta composuit, cum cygnum qui cum Achille singulari certamine pugnauit, ab aue eiusdem nominis nutritum fuisse scribit in Leucophrye. Bœus in Ornithogonia uel Bæo, ut inquit Philochorus, à Marte cygnum ait curatum fuisse, ut esset fœcundus ac ad fluuium Sibarim latum cum grue coiuisse. Scribit præterea herbam quandam quę Lygęa dicitur, ipsum in nidum ponere. De grue etiam scribit Bœus, quod mulier quædam insignis erat apud Pygmæos, quę à suis ciuibus uelut Dea in honore habebatur, ac ipsa ueras deas nullius precij, abiectasq; arbitrabatur, Iunonemq; in primis & Dianā: id grauiter ferens Iuno eam in auē deformem transmutauit, iussitq; hostem esse ac pugnare cum Pygmæis, qui illam uenerabantur: Narrat etiam ex ipsa & Nicodamante natam esse testudinem terrestrem is enim qui hos uersus fecit, omnes denique aues ex hominibus primum factas esse, declarauit. Columbarum unum est genus, at species quinque, columba, uinago, phaps, palumbes, turtur. In libro quinto Par-

tium

tium Animaliũ phabem non nominat, quamuis Aeschylus ita de aue meminerit in Proteo, pastam infelicem miseram phabem, media latera conspueres, implicitam. Et in Philoctete genitiuum dixit declinationem phabum. Vinago ait Aristoteles maior est quàm columba, phabeq; minor, at palumbes magnitudine galli, colore cinereo. Turtur omnibus est minor, coloremque habet cinereum, ac per æstatem conspicitur, hyeme uerò latet. Phaps & colũba semper apparent, Vinago per Autumnum tantum. longioris uitæ inter has palumbes esse dicitur, nam & triginta annos uiuit, & quadraginta. Neque mares fœminas usq; ad mortem deserunt, neq; fœminæ rursus mares, sed ubi uiduus relinquitur alter uiuit, absq; alterius cõiugio. Hoc idem corui, monedulæ, & cornices faciunt. Omne columbaceorum genus alternatim ouis incubat, ac mas natis pullis inspuit ne fascinentur. Parit duo oua, quorum primùm marem, alterum fœminam producit. Pariunt quauis anni parte, quare accidit ut decies quotannis aut undecies pariant. At in Aegypto pariunt duodecies, nã ubi peperit die sequẽti in uterũ capit. Scribit in eodẽ libro Aristoteles quod diuersum liuia genus est & columba, quippe quæ minor quã colũba sit, & minus patitur mã suescere: liues etiã plumis, & pene nigricat, pedibus rubris, scabrosisq; est, quas ob res nullus id genus cellare alit. Peculiare, id est, quod de colũba dicit, quòd osculãtur ipsas cum ascẽsuri sunt, aliter fœminæ nõ tolerant. Senior inquit etiam non osculatus ascẽdit, at iuniores semper hoc facere coguntur, prius quàm coëant. Fœminæ præterea se inuicẽ osculantes ascẽdunt, ubi maris facultas defuerit, nihilq; cum altera mittat in alterã oua edunt, ex quibus pullus postea non nascitur. Dorici liuiam pro colũba posuerũt, ut Sophrõ in Muliebribus.

Callimachus in libro de Auibus ut differentes posuit palumbem,& ignariam columbam,turturem. Alexander Myndius palumbem ait non bibere, uelut turturē aquam percutientem,per hyememq; silere, nisi fuerit tranquillitas.Illud fertur etiā,quod si uinago ixiæ herbæ semen comederit, super quacunq; arbore uentrē exonerauit,ixia nascitur.Colūbas flauas in India nasci testatur Demachus in rebus Indicis.At Charon Lampsacenus de Mordone narrat in rebus Persicis,deq; exercitu apud Atho montē profligato,hæc etiā addidit;& albæ columbæ tū primō inter Grecos apparuerūt,quæ nūquam antea fuerant cōspectæ.Scribit Aristoteles quod columbæ salsam terram mandentes, ubi primùm nati sunt pulli,ora eorum aperientes inspuunt,ita eos ad nutriendum cōparantes. Tempus quoddā obseruatur in Erycæ Siciliæ monte,quod Recessus uocant, quo Deā aiunt in Libyam transmigrare solitam,quo columbas omnes eius loci non apparere inquiunt,quasi cū Dea simul dicesserint.Deinde post nouē dies inuocatis redditibus una columba ex mari aduolante,ac in templum Deæ accedente, reliquæ protinus adsunt. Tunc igitur quicunq; ex accolis sunt diuites conuiuia parant, reliqui cum lætitia applaudunt.Ac totus locus butyrum olet,qua coniectura uti solent,quod Dea rediuerit. Autocrates Iouem etiā formā in colūbā permutasse inqu.t in rebus Achiuis,cum puella adamasset in Aegeo, cui nomen erat Phtię. Attici masculinè columbum dicūt, Alexis in Cocurrentibus:

Albus Diones sum columbus filiæ,
Agnouit unum Bacchus ebrium fieri.
Vel sit senex,uel sit iuuenis,curat nihil.

At in Rhodio uel Demulcēte fœmininè dixit:quodq; excellunt Siculæ columbæ;columbas intus nutriens Siculorum

lorum horum ualde egregias. Pherecrates in Scriptoribus, mittito nunciantem columbum. At in Petale, sed ô columbe similis Callistheni, uola, meq; in Cythera ac cyprum transfer. Nicáder libro secundo Georgicorum de liuijs mentionem faciens ita scribit:

Cura Dracontiadas parientes bis tibi mox sit
Pascere, nec Siculûm fuerit tibi liuia spreta.

De anate. *Cap. XVIII.*

INter anates, ut testis est Alexander Myndius, maior est, magisq; uariegatus mas, at quem Glaucium dicimus propter oculorum colorem, paulò minor est anate. Ex Boscadibus uocatis, mas pictura anatis, habent rostra mares & sima & minoris proportionis. Omniũ aquatilium auium minima est urinatrix, coloremque habet sordidum, nigrum, rostrumq; acutum, cooperiuntur oculi, sæpiusq; immergitur. Est aliud etiã boscadum genus maius quidem anate, & minus uulpansere. Quę uerò Phascades appellantur, cum paulò maiores sint paruis urinatricibus, in reliquis, anatibus sunt similes. Quę Vria uocatur, anate nõ est multò inferior, at colore figulino squalido, rostrũq; habet longum & angustũ. Phalaris cum angustũ & ipsa habeat rostrum, aspectuq; sit magis rotunda, cinereũ apud uentrem, pauloq; nigrius habet dorsum. De anate & urinatrice, à quibus natare urinariq; dicitur, meminit inter alia palustria multa Aristophanes in Acharnẽsibus his uerbis, Anates, monedulas, attagenas, phalarides, trochilos, colymbos: Meminit de illis & Callimachus in libro Auium. Aderant nobis sæpius & parastatę uocari, de quibus meminit Epenętus in re Coquinaria, ac Simarus in tertio & quarto Synonymorum: sunt au-

tem sic dicti testes. Cum carnes quædã tritæ in iure allatæ essent, dixissetq; quidam, da mihi ex suffocatis carnibus, studiosus nominum Vlpianus suffocabor ipse inquam, nisi dixeris ubi tu caruncula huiusmodi inuenisti: nũ enim prius nominabo quam didicero. Strattis inquit in Macedonibus aut Cinesia, suffocata igitur tibi sit frequens talis, Eubulus in Adiuncto, & suffocatos Siculos sartaginum cumulos. Aristophanes in Vespis, in olla suffocatũ. Cratinus in Deliadibus, huic terens aliquã partem suffocato purè. Antiphanes in Agresti, Prius quidem capiam optãdam placentam, quàm Ceres uitam ferens hominibus, gaudium donat gratũ, postea suffocata calida caprarũ membra, herbam circum haberem carnem nuper genitam, quid ais? tragœdiam laudo Sophoclis.

De porcellis lactentibus. *Cap. XVIII.*

CVm circunferrentur sues lactentes, horũ etiam nomen quæsiuerunt cõuiuæ, si dictum reperiretur, tum dixit quidam, Pherecrates in seruomagistro lactentes cæ lauerunt non perfectos. At in Transfugis, num lactentẽ suem tu es sacrificaturus? Alcæus in palæstra, hic est ipse siquid clamabo eorum quæ dico, magisq; lactens. Herodotus libro primo non licere scribit in Babylonia quicquam super aurea ara sacrificare, præter sues lactentes. Antiphanes in Philetæro, Egregius paruus hic sus lactẽs, stridulus. Heniochus in peramabili, bos æreus erat, non coctus diu, hic autem forte lactentem sacrificauit suem capiens. & Anacreon, uelut hinnulum nuper uigentem lactentem, qui in sylua cornutus captus à matre territus est. Crates in Vicinis, nunc quidem uobis delitias impertiam uelut agnorum lactẽtium ac suum.

Simo-

Simonides Danaem in Perseo dicentem inducit, ô fili qualem perpetior laborẽ, tu uerò lactentium more corde dormis. At alibi in Achemoro dixit coronato, suauem plorarunt animam expirantem lactentem filium. Clearchus in libris Vitarum, eò usq; crudelitatis accessisse narrat Phalarim tyrannũ, ut infantes lactentes comederit Est autem lactari, lac exugere:

Hector mortalis & ubera suxit
Fœminæ.

Ab ubere imponendo in ora infantiũ, atq; nutrix hinc dicta est ab imponẽdo mammas, hinnulos sopiens nuper natos lactentes.

De dorcade & pauone. *Cap. XIX.*

CVm circunferrentur etiam dorcades Palamedes ait Eleatinus nomẽclator, non insuauis est dorcadum caro, ad quem dixit Myrtilus, dorcades solum dicũtur, ac nequaquam dorcones, Xenophõ libro primo Ascensus, aderant & otides & dorcades. Sed de pauone quod rara sit auis, Antiphanes in Milite patefecit aut Tychone, pauonum ut abducas par duxit solum, cum res esset rara: sunt autem frequentiores nunc cothurnicibus. Eubulus in Phœnice, nam & pauonẽ ob raritatem admirantur. Pauo, ut inquit Aristoteles, pedes habet scissos, herbaq; uescitur, parit à trimatu maximè, quo tempore alarum picturam adipiscitur, incubat dies circiter triginta, semelq; parit quotannis oua duodecim, at primiparę octona edere solent. Pariunt etiam Zephyria oua, sicut gallinæ, sed non plura tamen duobus. Excludunt & incubãt sicut etiam gallinæ. De his Eupolis in Immunibus militię, Nunquã nutriam per Proserpi-

nam pauonem similem, qui dormiẽtes excitat. Scripta est oratio quædam ab Antiphonte rhetore, cuius inscriptio est de pauonibus, in qua nulla tamen pauonũ nominis fit mentio, sed uariegatas aues sæpius ibi nominauit, populum inquiens has circum splendidas nutrire, ac multos accedere harum auium gratia spectandarum, ex Lacedęmone, & Thessalia, magnopereq; studiosos esse ut oua habeant. De ipsa auium forma differens ita scribit, si quis in ciuitatem aues capere uoluerit, abibunt uolantes, quod si alas incideris, auferetur pulchritudo: nam alæ non autem corpora earum sunt uariegatæ. Quòd magni esset studij harum auium spectaculum, rursus in eodem sermone declarauit, sed nouilunijs quisquis uoluerit ingreditur, at alijs diebus siquis uidere uoluerit, nullus est qui id assequatur, atque hęc non heri aut paulò ante, sed plures triginta annis ita se habent. Pauo dicitur Atticis, ut Tryphõ ait, ultimam syllabam circunflectentibus & aspirantibus, atque ita legunt apud Eupolidem in Militiæ immunib. uti prius positum fuit testimoniũ. Et in Auibus Aristophanes, num Tereus es tu? num auis? aut pauo? & rursus, auis quid est, num pauo? dicunt datiuũ pauoni, ut in eodẽ Aristophanes, inusitatum est apud Ionas & Atticos in nominibus supra unam syllabam, extremam syllabam à uocali incipiẽtem cum dẽso spiritu signari, nam eam esse tenuem omnino erat consentaneũ: ut templi, Tyndarei, Menelei, desertoris nauis, Eunei, Nilei, mãsuetus, filius, Cius, Chius, diuinus, utile, plenus, lęuus, paruus, fuscus, affinis, lamẽtatio, uelox, fluxus, uiuus, nam cum aspiratio ex natura principium amet, in extremis nominũ partibus nullo pacto solet coërceri. Dictus est autem pauo ab alarũ extensione. Seleucus libro quinto Græcæ cõsuetudinis, pauo, præter rationem Attici circunfle-

ἀπὸ τῆς τάσεως

cunflectunt & aspirant, nam secundum simplices pronunciationes nominum proferri cupit in primis uocalibus, & hic faciens, in promptu sunt dictiones, & celerius currens. Cum cōsiderassent Attici naturam ex ordine in accentu existentem, non posuerunt in uocalibus sicut in alijs, at ante potius coordinarūt. Existimo autē antiquos per *κ*. significare solitos aspirationes, quare Romani ante omnia nomina aspirata. *κ*. ponere consueuerunt, principatū ipsius assignantes. Quod si aspiratio sit huiusmodi, nō insulse profectò in extrema syllaba pauo ab Atticis aspiratur.

De tetrace. *Cap. XX.*

CVm multa etiam alia dicta fuissent, de singulis quæ in conuiuiū afferebantur, sed & ego inquit Larēsius quidpiam uobis propono, iuxta optimum Vlpianum, nos enim quæstionibus pascimur, quid esse tetracē putatis? aut quo autore est auis species? mos est enim uobis Grammaticis ut percunctantibus de omnibus plantę species, aut auis species, aut lapidis species, est dicatis: nanq; ô uir optime & ipse noui ait Larensius quòd elegans Aristophanes in Auibus meminit his uerbis, Porphyrioni & Pelicano, & Pelicino, & phlexidi, & tetraci, & pauoni. Quęro autem ego ex uobis discere si apud alium quempiam fiat mentio. Alexander Myndius in libro de Volatilibus Animalibus secundo, non uelut de aue magna meminit, sed de minima, sic enim scribit, tetrax magnitudine quanta frugilega, colore figulino, squalidis maculis, lineis magnis uariegatus, fructibus uescitur, ubi oua parit uoce tetrazit. Epicharmus in Hebes nuptijs capientē cothurnices, passeres, & galeritas, & lineis purpureis tetraces, frugilegas, & bo-

nas ficedulas. Et alibi, ardeæ cōplures, flexum longumq; collum habentes, & tetraces, ac frugilegæ. Sed quando nihil uos habetis, siletis enim, auem uobis ego demonstrabo, nam cum commissæ res mihi essent imperatoris Mysyæ, rebusq; præessem illius prouincię, auē in ea regione uidi, quam cum sic nominari ex Mysis ac Pæonibus cognouissem, ex dictis Aristophanis auem in memoriā reuocaui, existimauiq; huius animalis à doctissimo Aristotele in negotio multorū talentorum mentionem fieri, (fertur enim Stagirites octingenta talenta ab Alexādro in Historias Animaliū accepisse,) uerum ubi nihil dictū penitus comperissem, ualere eum iussi, cum suauissimum Aristophanem securissimū haberem testem. Cum hæc adhuc ille diceret, ingressus est qui in canistro tetracem attulit, cuius magnitudo erat maior quàm galli ualde magni, formaq; porphyrioni simillima, ac ex utraq; aurium parte quędam habebat suspensa, sicut cristas habent gallinacei, cuius uox erat grauis. Cum nos florē, uigorēq; auis admiraremur, nō multò post altera apparata nobis allata fuit, cuius caro magni passeris erat similis, quam & ipsam sæpius comedimus.

De lumbis, & subuentre. *Cap. XXI.*

DE lumbis, ille qui Atridarum reditum scripsit, hæc dixit libro tertio,

Hermioneus pedibus uelocibus inde secutus.
Sic illi lumbos lucenti uulnerat ense.

Simaristus libro Synonymorum tertio ita scribit, carnes quę obliquę ex lateribus cōsurgunt, lumbos, at concauitates ex utraq; parte & talos, & mures uocāt. Clearchus libro de Siccatis secundo, carnes marinę ex utraq; parte, quas alij lumbos, alij uulpeculas, alij neruimetras uocarunt.

uocarūt. Meminit de lumbis diuinissimus etiam Hippocrates. Sic autem nominati fuerunt, quia facile abstergantur, quasi caro quędam attingens, ac existens in ossium superficie. Meminit & Euphron Comicus in Spectatoribus:

Fibręq; sunt, & lumbus hæc uti ferunt,
Quas disce primum cædere, hinc inspicere.

De ubere Teleclides in Solidis:

Quòd fœmina ipsa sum decenter ubera
Fero.

Herodotus libro Historiarū quarto * per rarò uber de alijs animalibus dictum reperitur. At subuenter de piscibus eodem pacto solum dicitur. Strattis in Atlante, subuenter aliquis thunni, ac intestinū. Teopompus in Callęschro, piscium subuentre frustratus est. At in Sirenibus hypetria uocat subuentres, thunnorum alborum ex Sicilia hypetria. ὑπογά- στριον.

De lepore & cuniculo. *Cap. XXII.*

DE lepore ita scripsit obsoniorum ingeniosus Archestratus:

Nec lepores simplex ratio, uel forma parandi
Perspicitur doctis, namque optimus ille uidetur
Si sale sit conspersa caro uerubusq; calentem
Assatam rapias, ac esurientibus ipsam
Apponas, quæ cruda parum sit: nec tamen illi
Defluat hinc turpis sanies, sed uescere largè.
Queq; superuacua est ratio credenda parandi
Post hanc. si infundas hinc allia, caseum, oliuum
Ac ueluti mustela pares obsonia prorsus.

Naucrates Comicus in Perside, rarū esse inquit in Attica dasypodem inuenire. his uerbis,

Quis

Quis uidit unquam per Deos in Attica
Virûm leones, aut feras, istis similes?
Nec inuenire dasypodem facile est.

Alcæus in Callistone, uelut multi sint, meminit hunc in modũ; adesse coriandrum quoddam tenue, dasypodas, quos si ceperimus sale conspergere possis. Aristophanes inquit Tryphon leporem cum accentu acuto ac n, in accusatiuo dixit, soluens forte, leporem corripe
λαγὼν, peret nostrum, in Conuiuantibus perij, expilans lepo-
λαγὼ. rem uidebor. Xenophon in Venatorio sine n, dixit ac circunflexè, quãdo nostris tẽporibus est lepus. sic enim cum nos templũ dicamus, illi dicunt templũ, & populum populũ. sic leporem nobis dicentibus, illi dicent leporem. Accusatiuũ autem singularem leporem sequitur pluralis nominatiuus, qui est apud Sophoclem in Satyrico, grues, cornices, noctuæ, miluij, lepores. At leporẽ sequitur dictus per omega lepus apud Eupolidem in Adulatoribus, ut raiæ, & lepores, ac mulieres uertentes pedes. Sunt qui & hæc sine ratione proferant circunflexè in extrema syllaba; at acuto accentu notanda est dictio: quoniam nomina in os desinentia eundem habent tonum, quem habent & si ab Atticis in eos sumantur, ut templum, pulcher, templum, pulcher. sic enim nomine usus est Epicharmus, & Herodotus, quiq́ue fecit Helotes. Postea sufficit lepus leporem perturbans adduxit marinum. At lepus Atticum est. Dicunt & Attici lepus, ut Sophocles, grues, cornices, noctuæ, miluij, lepores. Nam aut timidũ leporem. ω. abundat, sed si sit Atticum, omicron, leporinę carnes dicuntur.
λαγὼν. Hegesander Delphus in commẽtarijs, tempore inquit
λαγῶα. imperij Antigoni Gonatę tanta fuit leporum copia in Astypalæa, ut eius loci incolę responsum expetiuerint de ipsis, ac respõderit oraculum, canes nutriendos esse,

uenariq́;

uenariq; opus esse, ubi intra anni spatium plures sex millibus capti fuerunt: quæ tanta creuit multitudo ex geminis leporibus, quos attulerat in ipsam insulã Anaphęnus quidam, uelut antea acciderat Astypalæo quodam binas perdices in Anaphem portante, tantam per dicum copiam in Anaphe fuisse, ut propius periculo fuerit, ne incolæ regionem deserere cogerentur. Astypalæa autem nullos habebat lepores antea, sed perdices. Est autem lepus fœcundum animal, ut Xenophon testatur in Venatorio, & Herodotus qui ita scribit, idcirco profectò fœcundum animal est lepus, quia ab omnibus capitur, à feris scilicet, auibus, & hominibus, solumq; ex omnibus feris uterũ gestat, alium ex filijs hirsutum habens in uentre, alium glabrum, alium qui in matrice nuper formatur, hic uerò concipitur. Polybius libro Historiarum duodecimo, animal quoddã esse inquit lepori persimile, quem cuniculum appellant, cuiu hæc sunt uerba, qui cuniculus appellatur si lõge sit uisus, lepus uidetur exiguus, uerum ubi in manus quis assumpserit, magnã esse cognoscet differentiã, & quod pertinet ad aspectum, & ad cursum: plurimũ etiam uer satur sub terra. Meminit de his Posidonius philosophus in Historia, nosq; complures eorum uidimus cum Neapolim ex Puteolo nauigaremus. est enim insula quædã non procul à terra in extremis Puteoli partibus, quæ à paucis hominibus habitatur, multosq; habet cuniculos. Sunt quidam lepores qui dicuntur Chelidonij, de quibus meminit Diphilus in Calliades in ignorantia, quid hoc? cuias est hic dasypus Chelidonius? glaucia mimarcys? Theopompus libro Historiarum uigesimo, lepores esse scribit circa Bisaltiam, qui duo habeant iocinora.

De sue

De sue calydonio & syagro. Cap. XXIII.

CVm sus agrestis illatus fuisset, qui nihil erat inferior sue illo dicto Calydonio, quęrendum propono dixit quidam studiose computatorq́; Vlpiane, quis suem Calydonium fœminam fuisse, & colore albo narrauit; qui cum multum quæstionem excogitasset, eam mox reijciens, sed uos inquit ô uiri uentricosi, nisi iam saturi estis tot cibis repleti, omnes eos qui fuerũt celebres ob uoracitatẽ superare mihi uidemini, & qui sint hi, quęrite. Magis rationi cõsentaneum est ut uos propriè cum s, sus proferatis. dictum est enim animal à concitando, quoniam est impetuosum. Vsus tamen obtinuit ut sine. s, in principio dicatur. Nec desunt sanè qui cõtrahi uoluerint, quasi thyn quòd sacrificijs sit aptus. Nunc uerò si uobis ita uidetur respõdete mihi, quis uelut nos de syagro composito, meminit pro sue agresti? Sophocles enim in Achillis amicis cani nomẽ imposuit à uenando apros, ubi scripsit, tu ô Syagre insequens alumne. Ast apud Herodotum libro septimo uiri nomẽ proprium Syatrus ex genere Laconici, qui ad Gelonem Syracusium ad societatẽ belli faciendam cum Mœdis legatus accessit. Noui etiam Syagrum Aetolorũ ducem, de quo scripsit, Phylarchus libro quarto Historiarum. Tunt ait Democritus, semper tu nihil ex appositis assumere consueuisti ô Vlpiane, prius quàm num antiquus sit nominum usus quæsieris, uereor autem ne ob curas huiusmodi perdaris sicut Philetas Cous, qui mẽdacem sermonũ quęritans mortuus est. nam cũ ualde gracilis ob quæstiones factus esset, tũ demũ interijt; uelut epigrãma quę in eius sepulchro inscribitur, patefacit:

Ipse Philetas sum, mentitus perdidit olim
Quem sermo, & noctis cura proterua simul.

Ne

ὗς, σῦς.

Ne igitur tu quoq; dum syagrum quæris, perdare; hæc, discito, quòd Antiphanes ita in rapta nominauit:

Capiens tulisti intro Syrum age in domum
Lupum, leonem, donec ipsa nox erat.

Et Dionysius tyrãnus in Adone, Nympharum sub speluncam naturalis tecti, syagrum eijciendum uenatu facilem audire, cui multum primitias cõsecro. Lynceus Samius ita scribit in Epistola ad Apollodorum, ut caprinas pueris, syagrias autẽ habeas cum amicis. Hippolochus Macedo, cuius mẽtionẽ fecimus in Epistola ad prędictũ Lynceũ, de multis meminit syagris. Sed quando tu quęstionem tibi obiectam de suis Calydonij colore auertis, nos tibi cum siquis albũ fuisse scripsit, dicentem adducemus. At tui erit mu..eris testimoniũ ipsum inuestigare, multum est enim temporis ex quo Cleomenis Rhegini dithyrambos legi, quos in Meleagro inscripto ita posuit, non enim me latet quod Siciliam incolentes syagrũ aschedorum uocant, quare Aeschylus in Phorcynibus Perseum cõparans agresti sui, ita scribit:

Ingressus antrum est Aschedorus ut foret.

Tum Sciras (hic unus est mediæ comœdiæ uocatæ Italicæ poëta, genere Tarentinus) in Meleagro scripsit:

Nec pastor hic pauisse securum putat
Armenta, nec lasciuit Aschedorus hic.

Nec mirum sanè uideri debet si Aeschylus multis uocibus Siculis utatur, cum diu uersatus sit in Sicilia.

De hœdo. *Cap. XXIIII.*

Circunferebẽtur nobis sæpius hœdi etiam uariè apparati, alijq; qui multum haberent succũ, qui nobis uoluptatem non uulgarem prębebant, nam caprę caro quàm maximè nutrit. Clitomachus igitur Chartaginẽsis,

ſis, quod ad noue Academiæ ſpeculationem ſpectat nullo inferior, dicere ſolitus fertur, quendã Athletam Thebanum omnes ſuæ ætatis uiros ſuperare, quòd caprinis carnibus eſſet uſus: intēſi ſunt enim ac tenaces illi ſucci, multumq; tempus in tumoribus cõſiſtere poſſunt. At cauillabantur hunc athletam ob ſudoris fœtorem, nam ſuillæ agnorumq; carnes habitudinibus nullum præbent laborem, cum facillimè corrumpantur. Cœnæ autem quæ ſunt apud Comicos nominatæ, ſuauem magis auribus audientium uoluptatē præbent, quàm gutturi; uelut eſt apud Antiphanem in Medicatrice:

Dic grata cuius caro tibi foret magis?
Ad parcitatem ouium quidem, quibus ulla nec
Eſt lana, non agnorum amice caſeus.

Poſt ex caprinis, caſeum quæ non ferant hædo. Nam ob fructuum perceptionem uirorum hæc comedere mini me patior. In Cyclopibus, ex terreſtribus uobis uenient à me hæc, bos gregalis, hircus per ſyluas iens, capra cœleſtis, aries, ueruex, aper caſtratus, ſus euiratus, porcellus, daſypus, hœdi, caſeus recens, caſeus ſiccus, caſeus conciſus, caſeus raſus, caſeus ſciſſus, caſeus cõpactus. At hæc prçparat Mneſimachus in equos nutrientes ueni ex thalamis cypariſſi extra inſane exi in forum ad Mercurios ubi ſunt, Phylarchi, ad diſcipulosque formoſos, quos Phidon equos aſcendere ac deſcēdere inſtruit, ſcis quos dicam? his igitur nuntiato quod frigidũ eſt obſonium, potus calidus, ſiccum fermentum, ſicci panes, uiſcera male aſſantur, caro ex ſalſugine exempta eſt, captum eſt farciminis fruſtum, fruſtum abomaſi, aliud inteſtini, aliud phyſicę. Decorticatur ab ijs qui ſunt intus, crater abſorbetur uini, propinatio cedit. Relinquitur cordax, cum laſciuit mens adoleſcētuli. Omnes intus ſurſum deorſum: Recordare eorum, quæ dico; adhibe mentem

his, quæ loquor, aſpicis ipſe, huc aſpice an ipſa unquã conſiderabis dicam tibi ſtatim rurſus à principio ueni iam ac ne cunčteris. Et coquus ne triſtetur quòd obſonia ſint elixa, ſint aſſata, ſint frigida: ſingula connumerentur; bulbus, oliua, alliũ, thyſus, cucurbita, faba elixa, thrium, phyllas, thunni fruſtum, ſiluri, muſteli, ſquatinę, congri, phyxicinus totus, coracinus totus, mẽbras, ſcomber, thunna, gobius, elacatenes, canis extremum, ac carchariarũ, torpedo, rana, perca, lacertus, ſarda, fuca, brinchus, trigla, cuculus, turtur, muræna, phager, mollus, lebias, ſparus, carus, æolias, thratta, hirundo, ſquilla, loligo, paſſer, dracæna, polypus, ſepia, cornua, locuſta, eſcharus, apuę, aciculæ, mugiles, ſcorpius, anguilla, panes. Carnes & aliæ incredibili multitudine complures, anſeris, ſuis, bouis, agni, ouis, apri, capræ, galli, anatis, picæ, perdicis, uulpeculę, ac poſt cœnam bonorum copia, tanta, ut res admirabilis uideretur, omnes enim domibus, pinſunt, panẽ faciunt, uellicant, contundunt, incidunt, torrent, gaudent, iocantur, ſaltant, cœnant, bibunt, laſciuiunt, luxant, pungunt, coẽunt. Suaues ſunt magnopere tibiarum uoces, nam quilibet, canit, clangit, turbat, uenit, ſpirat cæſaries caſiam terræ ſanctæ, marinæ, Syriæ: odorq́; ſuauis nares percutit longi Libani, myrrhæ, calami, ſtyracis, ſabinæ herbę, Lindi, Cindi, Miſthi, minthę. Huiuſmodi erat nebula quæ domos habebat omnium bonorum plenas.

De coquorum conſilijs. *Cap. XXV.*

CVm multa dicerẽtur huiuſmodi, olla dicta rhodontia fuit allata, ob quam ſapiens ille coquus multum ſe iactauit priuſquàm quid afferret dixerit, prioresq́; coquos ſubſannabat, de quibus etiam mẽtionem faciens

aiebat: quid tātū est illud, quod repperit coquus ille Anthippi Comici in abscōdito, cur tantopere intumescere? (ret?

Sophon Acarnan, & Rhodius Damoxenus.
Artis fuerunt unius condiscipuli;
Docebat hos Sicanus olim Labdacus.
Cepere uulgatas uetustas ex libris
Hi condiendi artes, parandi obsonij.
Thyam prius tulere de medio, simul
Cumq; hac cyminum, acetum, & aio qualia,
Lasarem, coriandrum, caseumq; olim quibus
Saturnus usus condimentis est senex.
Ipsoq; oliuo, & ollula noua pater.
Ac igne, acuto spiritu qui non foret
Sæpe excitatus, utebantur: ex quibus
Omnis paratur cœna sic ut conuenit.
Isti lachrymas, & plurimam indecentiam
Conuiuio abstulere, sternutareq;.
Fecere pugatos poros edentium.
Salsuginem Rhodius bibens est mortuus,
Et id meritò, natura quando reppulit
Huiusmodi potum. Sophon Ioniam
Nunc occupauit omnem. & hic meus fuit
Magister ô pater parandi obsonij.
Et ipse nunc liquisse commentaria
Quæro studens artis meæ papę noua.
Concide me pro uictima quam mox deis
Sumus daturi, uideris nisi libros
Diluculo manu tenere, ac quærere.
Ex arte pinsens differo prorsus nihil
Aspendio, gustabo si uultis mihi
Reperta quæ. cibos eosdem haud omnibus
Semper fero. notum mihi est qui singulis
Idonei, diuersa longe amantis est

Ac

Ac philoſophi, & publicani uita. nã adoleſcẽtulus
Habens amicam patrimonium uorat.
Huic ſepias appono cum loligine,
Saxatiles piſcesq; ſalſamentaq;
Diuerſa, nil amore captus hic edit.
Appono crura ſed philoſophis, ac pedes,
Excellit hoc animal uoracitate ubi:
Anguilla, glaucus ac ſparus ſi ſit prope,
Eſt publicanis. ſi ſequens, conditur huic
Lens: ſplendidam ſic præbeo cœnam omnibus.
Certè palatum plurimum differt ſenis,
Tardiſſimum eſt, cum ſit iuueni celerrimum.
Iſtis ſinapi præbeo, atque præparo
Succos habentes quidpiam acrimoniæ.
Vt excitans inflem artibus iſtis aëra.
Vultum uel intuens ſciam ſi ueſcier
Veſtrum quis optet.

Ac is quidẽ coquus, qui eſt apud Dionyſium in Legislatore ô uiri conuiuæ, neque enim malum eſſet quid hic inquiat recenſere:

Eſt una per Deos mihi uſque gratia.
Hæc tu prius aiebas coquum. cognoſcere.
Multò prius neceſſe ſit cœnam quibus,
Opus parandi creditum, hoc faceſſere,
Obſonium ſiquis uel haud aſpexerit
Feciſſe ſolum quomodo, utq; conuenit.
Quonam modo? parare quo, aut apponere
Fas eſt, nihil curauerit, uel nouerit,
Obſonij parator eſt hic, haud coquus.
Non ſunt idem profectô, multum differunt.
Exercitus dux dicitur qui copias
Accepit, & qui rebus uti nouerit.
Qui prouidere mox poteſt, uerè unus hic

Exercitus dux est, at alter pręsidet.
Sic inter & nos, præparare, ac cędere,
Coxisse condimenta, flammam inflareq; est
Cuiuslibet, parator hic obsonij
Est talis, at diuersus est ualde coquus.
Hic nouit horam, conuocantem, quiq; edit,
Emisse quos pisces oportet, ac ubi.
Non est idem usque principium, nam piscibus
Nec una semper est uoluptas, ut refert
Archestratus, probatur isq; à plurimis.
Vt dixerit quid utile, atque commodum.
Non nouit ille multa, dicit, & nihil,
Nec discito quiduis, nec audito omnia.
Coactus illa scripta solus perlegat.
Non est loquendum de coqui arte dixi ego
Nuper, quòd ulla non tenetur termino
Occasio, nam sola regina est sui.
Vtaris arte, concidatq; occasio
Artis, simul deperdita ars est ô bone.
Tu magnus es certè: peritum quem antea
Venire dicebas, latere splendidas
Ac magnificas cœnas patefaciam tibi,
Signa omnium solum thrium monstrabo ego,
Ponamq; cœnam ramum auræ Atticæ
Ex sentina uenienti ac pleno onerosis cibis.
In timoribus, nisi faciam dormire in paropside.

Ad hæc respondit Aemilianus:

Sunt plura dicta de coqui arte ô optime,

Iuxta Hegesippi fratres. Tu igitur,

Vel quid nouum fecisse præter cæteros
Videare primos, uel minime me credito.
Ostende uel quid afferas, uel dic quid est.

Qui ait me paruifacis, quia sum coquus, quantum ego

fortasse

fortasse ex hac arte feci, secundum Demetrium Comicum, qui hæc scripsit in inscripto Areopagita, quantū ex hac arte feci, ego nullus histrio tantundem omnino fecerit. Fumigata tyrannis ipsa est ars, abyrtaci opifex apud Seleucum fui. Ad Agatoclem primus intuli ego Siculum tyrannicam lentem. Maximam non dixi. Cachare quodam, cum esset fames, conuiuium præbente amicis collectionem feci Palladem Lacharis nihil turbantem, turbantem nunc ego, tunc ait Aemilianus nisi ostenderis quid feras, qui uix dixit:

De olla Rhodonia, & Telemachi. *Cap. XXVI.*

RHodoniam¹ ollam hanc ego uoco, quæ ita parata est, ut non in capite solum condimentum habeas coronis aptum, sed & intra te ipsum, ac in Pandæsia toti corpori conuiuium exhibeas. Suauissimi odoris rosas in mortario contundens, auium porcellorumq; cerebrum elixum, ualdeq; coniuncta inieci, ouorumq; uitellos, quibus cum oleum, garum, piper, uinum, quæ omnia diligēter cōtundens in nouā ollam inieci, ignē mollemq;, & assiduū præbui. Cum hęc adhuc loquerentur, ollamq; aperuisset, tantam odoris suauitatē conuiuio prębuit, ut quidam ex pręsentibus uerè dixerit:

Illius motæ magni Iouis atria uenit
Suauis odor, cœlumq; tamen, terrasq; petiuit.

Talis suauitas fuit ea, quę rosarum diffusa est: Cum postea aues elixæ, lens, & pisa in ollis circunferrentur, multaq; huiusmodi, de quibus Phanias Eresius scribit in libris Plantarum hoc pacto, omnis leguminum natura domesticorum est in semine, quæ lixandi gratia seritur, ut faba ac pisum, nam fabarum coctio ex his fit. Alia rursus leguminum speciem præ se ferunt uelut cicer-

cula. At lentis quasi Aphacis legumẽ. Fœnum uerò quadrupedum animalium gratia, uelut orobus arantium boum, aphace pecudũ. de piso legumine meminit Eupolis in genere aureo, & Heliodorus descriptor libro primo de Acropoli. Nam cum machinati essent fruges coquere, pyanum antiqui, at præsentes holopyrum, uocauerunt. Cum multa & alia dicerentur huiusmodi, dixit Democritus, sed finite nos quoq; lentẽ capere uel ex ipsa olla, ne quis uestrũ lapillis etiam percutiatur iuxta Hegemonẽ Thasium. Tunc ait Vlpianus, quid est ipsa lapillorũ Balletys, nam in mea Eleusi cõuentum quendã fieri, Balletymq; uocari cognoui, de qua nihil dicã, nisi à singulis socijs mercedem prius accepero. Sed ego inquit Democritus nullo argento capto cum temporis sim computator iuxta cœnam Timonis ea dicam, quæ spectant ad Hegemonem: Chamęleon Ponticus libro Antiquę Comœdię sexto, Hegemõ ait Thasius, qui Parodias conscripsit, Lens cognomine dicebatur. Ac in Parodia quadam hæc fecit,

Hæc mihi uoluenti Pallas mox astitit ipsi
Auratam uirgam gestans. tum compulit ultrò
Sic effata, petas certamina lens sacra, quid stas?
Tunc ego confisus sum.

Accessit in Theatrum aliquando comœdiam docens, ac uestem habens lapidibus plenam, quos cum in Orchestram conijceret, ut admirarentur spectatores effecit, paulumq; intermittens ait:

Isti lapides, siquis uolet conijciat.
Aestate lens bona est, bona & per frigora.

Probabatur hic uir maximè, ac in Parodijs pręcipuè, celeberrimusq; erat cum carmina recitaret. Nam & uersutè & histrionicè dicebat, quam ob rem mirum in modum delectabat Athenienses, ita ut plurimum riserint

eodem

eodem die, quo infortunia nuntiata fuerunt in theatro, quę acciderant in Sicilia: neque enim discessit quispiam, quamuis omnibus ferè familiares perijssent. Lugebant igitur obtecti, at minimè discedebant, ne calamitatem grauiter ferre ab aliarum ciuitatum spectatoribus uiderentur: audientesq́ue constiterunt. etsi ipse quoque Hegemon cum ea audiuisset, tacere decreuerit. At eo tempore quo Athenienses facti maris domini insulanas causas in ciuitatem cōtraxere, quidam Hegemonis etiam causam scribens in Athenas contraxit: qui proficiscens, artificesq; qui erant circa Dionysium congregans, cum illis accessit Alcibiadi auxiliaturus. Hic uerò læto esse animo eum adhortatus, omnibusq; sequi inquiens in Deę Phygię sacellum uenit, ubi causarum erant descriptiones. Tum digitum ex ore madefaciens Hegemonis causam deleuit, quod cum scriba & princeps grauiter ferrent, tacuerunt ob Alcibiadem, eo prę metu fugiente qui causam scripserat. Ipsa est Balletys à nobis ô Vlpiane. Tu uerò cum uolueris dices de conuentu in Eleusi. Sed mihi in memoriam reuocasti ô Democrite ait Vlpianus facta mentione ollæ, id, quod iam sæpius discere optabam, quæ nam sit olla Telemachi scilicet, ac quis fuerit Telemachus. (καὶ ὁ Δημόκριτος ἔφη, τιμοκλῆς ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς ἦν δὲ τραγῳδίας ἐν μὲν δράματι λήθη φησὶ μετὰ τοῦτον αὐτὸ τηλέμαχος) Et hunc complexus, perlibenter omnino, sed postea tu inquit ollas mihi narrato, in quibus fabas coxisti. Et hæc dicta sunt, Philippumq; Crassum Chęrephili filium accedētem ex longinquo aspiciens, applausit; postea sagenas mittere iussit. Quod autē populum Telemachus Acharnensis alliceret, ita declarat idem poëta in Dionysio:

Acharnensis Telemachus etiam concionatur,

turniolis ac thuribulis. de uase lauãdis manibus apto: (χέρνιπτρον ἰδ' ἴυπολς ἐν δήμοις. κἄν τις τύχῃ πρῶτον ἀρά μον ἔληφε χαρόνιπτρον)

Cum quis bonus uir, utilisq́; uicerit
Ciuis lauandę uas manu haud idoneum est.

Epicharmus gutturnia in spectatorib⁹ dixit hoc pacto cythara, tripodes, currus, ęreæ mẽsę, gutturnia, libando lebetes apti ęrei. At frequentior usus aquã in manus dicere cõsueuit, ut Eupolis in aureo genere, & in Sphẽdone Amipsias, Alcæusq́; in Sacris nuptijs, est autẽ hoc quàm frequentissimũ. Philyllius in Auge in manus dixit his uerbis; iam cœnarunt mulieres, alia ferre iam tempus est, mensasq́; postea saturare, deinde in manus singulis fundere, ac dare aliquod unguentum. Menander in Hydria, isti in manus capientes expectãt amicissimi. Aristophanes Grammaticus in ijs, quæ ad Callimachi tabulas spectant, eos subsannat, qui non norunt quid differat in manus, ac lauari, siquidem apud antiquos ante uel prãdiũ uel cœnam in manus dicebatur, at postea lauari. Videtur hoc apud Atticos Grammaticus obseruasse, quando alibi Homerus lauari dixit, simul autem politam apposuit mensam. Alibi uerò: κατὰ χειρῶν.

Inq́; manus Lympham pręcones fundere primũ.
Ac seruę panem niueis gessere canistris.

Sophron in Muliebribus, infelix Cæcoa quæ in manus dedisti, dato nobis mensam. Apud tragicos autẽ & Comicos penultima acuta legitur, apud Euripidẽ in Hercule, in aqua ad lauandas manus ut se tingeret filius Alcmenæ. Et apud Eupolidem in Capris, ibi aquam pacabis. Est autem aqua, in qua torrem ex ara capiẽtes, tingebant; super qua sacrificia peragebant, hac aqua circunstantes conspergebant, ac purgabant. Oportet profectò penultimam syllabam acutam proferri, quoniam χέρνιψ.

uerbalia huiusmodi cõposita, in ψ desinentia, quæ à præteritis perfectis duo, mm, habentibus ducuntur, cum penultimam habeant præteriti perfecti graui accentu notátur, ut à relictus sum, locus præruptus, confusus sum, uerna, abscõditus sum, fur boum. Apud Sophoclẽ Mercurius demisso capite. Apud Archelaũ Cherronesitam in natis ex proprio genere, in obliquis nomina huiusmodi asserit in eadem syllaba seruare extensionem. Aristophanes in Heroibus diminutiuè dixit. Vtebãtur aqua in manus, ad ipsas lauãdas sapone sordis expellendæ gratia, ut Antiphanes testatur in Coryco:

λίλαμμαι. αἰγίλιψ. τέτριμμαι. οἰκότριψ.

Te donec audio iubeto ferre quem
Vt abluam, lympham quis afferat, simul
Saponem.

Odoribus præterea bonis manus ungebantur honorem furfuris paruifacientes, quod appellabant Lacedæmonij Cynades, sicut Polemon declarat in Epistola de inopinatis nominibus. De consuetudine ungendi manus odoribus, Epigenes ait & Antiphanes in Argenti è medio ablatione, ubi deambulabis & lauabis de more manus odoratam capiens terram? Philoxenus in Cœna inscripta, pueri postea in manus lotiones dederunt cum saponibus iride mistis, tantũ aquæ manus tepefacientes effundẽtes, quãtũ opus erat. Attritũq; splẽdidũ dederunt in albis linteis, unguentaq; diuini odoris, & coronas ex uiolis uirẽtibus. Dromõ in Fidicina, postea quàm citius pransi sumus, mensas abstulit, lauacra quidam habebat, coronas abluimus, ac sportulas rursus capientes coronati sumus. Appellabant lauacrũ manuũ pedumq;, lotiones: unde Aristophanes, uelut lauacrum fundentes uesperi, Sic etiam peluim fortasse dixerunt, quo pacto etiam manibus lauandis peluim. Illud peculiare est Atheniensibus quòd lotionem in ijs uocant

que

quæ fiunt in honorem mortuorum, ac in purgantibus execrandos. Velut Clidamus in expositore inscripto, nam de religione addens hęc quoq; scripsit: cauáda fossa erit sepulchri ad uesperam, circumq; fossam ad uesperas mox intuens effunde aquam dicens hæc, uobis lotionem quibus oportet, & quibus fas. Post hæc rursus unguentum infunde. Apposuit hæc Dorotheus etiam ita inquens, & in patris sororum hæc scripta reperiuntur de supplicum purgatione: ipse postea lotus, alijq́ue, qui uiscera tractauerant, aquam capiens purgauit, purgatiq; sanguinem abluit: Ac pòst lotionem suscitans in eum infudit. Illud autem mantile Chiromactrum uocatur, quo manus abstergebant, quod attritũ Philoxenus Cytherius in prædictis nominauit Aristophanes in Sartagine coquẽtibus. affer puer cito aquam in manus, transmitte mantile. Notandum est quod etiam post cœnã in manus dicebant, non sicut ait Aristophan. Grammaticus, quòd Attici antequã comederẽt dicebãt in manus, ac post cœnam lauari. Sophocles in Oenomao, Scythicè mãtile tõdẽs. Herodot⁹ in secũdo. Xenophõ libro primo Disciplinę, quãdo quidpiã horũ attigeris, cõfestim manũ in mantilibus purgato, uelut ualde dolẽs quod eorũ plena sit. Polemõ libro sexto ad Antigonũ & Adeũ de differẽtia, in manus, loquitur, & lauandi. Demonicus in Achelonio ante cœnam in manus dixit his uerbis, solliciti erant singuli, uelut famelico uiro cuipiam, aut Bœotico cœnã pararẽt: Nã in manus circũscribit, quodãmodo, quoniã post cœnam accidit hoc sibi capere. De mãtili mentionẽ fecit Cratinus in Archilochis, mãtilib⁹ coma florẽs plena dedecoris. Et Sappho ubi in quinto carminũ Venerẽ alloquitur, mãtilia Cãgonũ purpurea misi & hæc uituperabis, cũ dona honorifica. Cãgonũ mãtilia dicit capitis ornamentum

mentum, uelut Euctæus significat, uel qui expositiones fecit in inscripta Asia. Herodotus lib. secundo hæc scripta reliquit, postea regem hunc narrabant uiuum inferius descendisse in eum locum, quem Græci infernum arbitrantur, ac cum Cerere taxillis lusisse, aliquandoq; ipsam uicisse, aliquãdo uerò uictum fuisse ab illa, & rursus ab ea redijsse, donumq; retulisse aureũ mantile. Puerum eum, qui conspersit Herculẽ aquam in manus fundens, quiq; ab ipso Hercule fuit interẽptus pugno, scribit in Historijs Hellanicus Archiam nominatũ fuisse, quam ob rem ex Calydone secessit: at in secundo Phoronidis Cheriam ipsum appellat. Herodotus autem in decima sexta oratione cõtra Herculem, Ennomum. Interemit non sponte Cyathum prętereа Hercules Poleris filium, fratremq; Antimachi, cum ei potum ministraret, uelut Nicãder attestatur in secundo rerũ Oetaicarum, cui etiam lucum crescere reliquit Hercules in colle, qui nunc etiam Pincernæ uocatur. At nos orationem hic cessare facientes principium, deinde sumens ab Herculis uoracitate.

ATHE-

ATHENAEI DIPNOSOPHISTARVM LIBER DECIMVS.

NATALE DE COMITIBVS VEneto interprete.

De Herculis, cæterorumq; Athletarum uoracitate. Cap. I.

SED quemadmodum uarias epulas in eleganti cœna sapientem poëtam præbere oportet spectatoribus, ut bibat quispiam hinc accipiens, uelut bibere mauult, ac comedat, et si nullus sit musices apparatus, inquit amice Timocrates Astydamas Tragicus in Hercule Satyrico inscripto, & nos agè iam, quę nunc prædicta sequuntur, dicamus: quòd Hercules scilicet erat uorax, quod omnes ferè scriptores demõstrarunt ac poëtæ, nam & Epicharmus in Busiride.

Illum si edentem uideris esses mortuus.
Intus sonat guttur, sonat maxillaq;,
Simulq; dentes, dens caninus instrepit.
Exibilant nares, & ipsam aurem mouet.

At Ion declarans in Omphale uoracitatẽ illius hæc infert,

fert, ob faustam laudem carnes & carbones deuorauit. Quod à Pindaro sumpsit dicente, boum calidas in prunas coronarunt ignemq; spirantiũ corpora. Tunc mihi carniumq; clamorem & ossium suspiria grauia uidenti, dijudicare licebat, multũ in occasione tẽpus. Cũ eum huiusmodi uoracitatis esse supposuerint, ex auibus ei larum attribuerunt, quæ auis uorax appellatur. Introducitur Hercules de uoracitate cum Lepreó qui eum prouocauerat decertans, quẽ etiam uicit. Zenodotus libro secũdo Compendiorũ Lampreũ ex Caucono Neptuni filio, & Astydamia filia Phorbantis natũ esse asserit, quẽ Hercules ligari iussit, ubi Augem in præmiũ poposcit. Nam cũ omnia certamina absoluisset, accessit ad Caucones, rogãteq; Astydamia fœdus composuit cum Lepreo. Ac Lepreus postea disco contendit cum Hercule, aquam deinde exiccare, quiq; citius taurũ ederet, quibus omnibus superatus fuit. Armatus postea Herculem prouocauit, in qua pugna mortuus est. Matris in Herculis encomio ad multum etiam bibendum prouocatũ fuisse Herculem narrat à Lepreo, Lepreumq; rursus uictũ fuisse. Hęc eadem narrat Caucalus etiam Chius rhetor, Theopõpi Historici frater in Encomio, Herculis. Voracẽ præterea fuisse Vlyssem, Helluonẽq;, narrat Homerus ubi scripsit:

Vt me solicitent curæ, cœnare sinatis.
Nil nobis ipso nam uentre molestius extat.
Qui meminisse sui semper uult, imperat, urget.
Et quamuis tristis sis, imperat ille repleri.

In his enim aperta ac ingens apparet illius ingluuies, quandoquidem neque cum conueniret de ijs, quæ attinent ad uentrem sententiosè dixit. oportebat enim si fame premebatur tolerare, uel temperare quæ spectant ad nutrimentum. At exactissimam postremum illius

& in-

& ingluuiem & gulam patefacit:

Sic mihi cum doleat mens, uesci hic imperat usq;,
Atque bibisse iubet. nec me meminisse doloris
Exacti patitur, rursus uult ipse repleri.

Hæc neque Sardanapalus ille ausus esset. Cum esset senex, carnes est solitus multas raptimq; uorare cum suaui uino. Theagenes athleta Thasius bouem solus comedit, ut Posidonius ait in Epigrammatibus,

Fœdus erat quamuis, esus mihi Mæonius bos,
Non epulas habuit patria terra Thasus,
Vt generosa foret, uescens quoq;, iamq; petebam:
Protendo quo nunc æreus ecce manum.

Milo etiam Crotoniates minas uiginti carnium comedebat, totidēq; paniũ, bibebatq; tres Choas uini, uelut Theodorus Hierapolites in libro de Certaminib. testatur. At in Olympicis quũ quadrimũ bouē supera humeros assumpsisset, per stadiumq; circũtulisset, ac postea cecidisset, solus eodem die totum comedit. Tirormusq; Aetolus cũ eo boue deposito decertauit, ut narrat Alexāder Aetolus. Scribit Phylarchus in Historijs libro tertio Milonem taurũ edisse cum ante aram Iouis esset uocatus, quare hæc in eum scripsit Borieus poëta:

Talis erat Milo qui inter certamina Olympi
Quadrimum è terra sustulit ante bouem,
Supra humeros. agnus uelut, ingens uictima capta
Quam leuiter circũ pertulit hic spatium. (est.
Horror erat certè hoc, magis at mirabile fecit,
Ante sacrum Pisę uir peregrine locum,
Nõ taurũ tulit in carnē qui haud coniugis expers,
Quem cædens edit solus & ille die.

Astydamas Milesius, qui ter uicit Olympia, quarto Pancratio ad Ariobarzanæ Persa ad cœnam forte uocatus, cũ uenisset, pollicitus est se quæ omnibus parata essent,

solum

ſolum eſſe eſurum, quod etiam fecit. A quo cum petiuiſſet Perſa ut dignũ aliquid ageret ſuis uiribus, ut autor eſt Theodorus, pedem lecti æratum fregit, ac molliuit. Huius, cum mortuus eſſet atq; combuſtus, una hydria cineres capere non potuit; ac uix quidem duę: ſoluſq; ea comedit quę nomen uiris in cœnã fuerant parata. Neq; mirũ ſanè eſt uiros huiuſmodi eſſe uoraces, ſiquidem poſt exercitationes multum comedere aſſueſcunt. Euripides idcirco dixit in primo depeculatore:

Cum multa Græciam mala occupauerint,
Nil peius athletis tamen monſtraueris.
Diſcunt neq; hi uixiſſe rectè, nec ualent.
Qui nam poteſt uentri uir ullus deditus,
Gulæq; ſeruus poſſidere patrias
Opes uel ingentes, nec eſſe pauperes
Rurſus ualent, ac ferre fortunæ uices.
Aſſueti enim non ſunt bonis hi moribus.
At aſperè mutantur in quam plurima.
Imagines ſunt urbis iſti ſplendidi
Iuuenes, ubi inuaſit ſenectus horrida.
Qui perdidit ueſtes petit mox ſtamina.
Accuſo leges Græciæ minus bonas.
Quòd congregat cœtum Dianę, gratia
Conuiuij poſthęc uoluptates colit
Inutiles. quid nam palæſtra iuuerit
Bene acta? quid uelox uir, aut diſcum eleuans?
Quiſquiſue maxillam bene percuſſerit?
Nunquid coronas eſt adeptus patriæ?
Num diſcum habentes hoſtibus pugnant propè?
Nam ſcuta tendentes petunt hoſtes patriæ?
Inſaniens hoc nullus egit denique.
Oportuit uirum ſapientemq;, & bonum,
Qui ciuitatis ductor eſt huic frondium

Dari

Dari coronam, quiſquis eſt, & temperans,
Vel qui ſit æquus, multa qui uerbis mala,
Qui bella ſoluit, quiq; lites plurimas.
Hæc conferunt urbi, bona hæc ſunt omnibus.

Hæc accepit Euripides ex Xenophanis Colophonij elegijs qui ita ſcripſit:

Quòd ſiquis leuitate pedum certamina tentet,
Pentathlum ſiquis eſt ubi ſylua Iouis,
Hic prope piſæas undas ubi ſurgit Olympus,
Seu grauis ars pugilum, ſiue palæſtra iuuet,
Seu graue bellum, quod dicunt pancration illi.
Ciuibus ad ſummum mox uenerandus erit.
Huic dabitur ſedes inter certamina prima.
Impenſa hinc illi publica uictus erit.
Ex urbe accipiet mox munera plurima, opesq;.
Atque hæc uel celeri conſequeretur equo.
Cum non ſicut ego ſit dignus, robur equorum,
Atque uirum excellit noſtra quidem ſophia.
Sed nimis hoc fatuè, ſapientia ut optima cedat
Viribus, haud iuſto iudice lis agitur.
Nam neq; ſi pugil eſt bonus hic, populoq; putãdus.
Pentathlum uincat, ſitq; palęſtra ſua,
Et certaminibus quod grandius eſſe putatur,
Vel uincat celerum mox leuitate pedum,
Non tamen idcirco melior, uel iuſtior urbs ſit,
Pręlia at hęc illi gaudia parua ferunt.
Nam ſi pentathlum Piſæ prope flumina uincam,
Idcirco nil res pinguior urbis erit.

Complura & alia pro ipſius ſapientia contendens dixit Xenophanes, quòd inutilis prorſus ſit hæc ludi ſpecies. Tum Achillius Eretrienſis de bona athletarum ualetudine declarans, inquit:

Nudi obijciunt tum ſplendida iſti brachia,

Hebes uigentes & petunt templum deæ.
Splendent humeri dum flore fortes omnibus.
Multoq; oliuo pectus ungunt & pedes.
Vt delitiæ multæ domi istis suppetant.

Heracinthus in Helenam hospitãte mulierem, quãdam plurimum uesci aiebat. At Posidippus in Epigrammatibus Phyromachũ, in quem hæc etiam scripta reliquit:

Phyromachum ueluti cornicem multa uorantem
Nocturnam tumuli fossa profunda tenet.
In finibus uestis Pellenidis, illius ergo
Attice tu titulo scribe, corona & eum.
Ac dicas unà procyon lasciuit, adest hic
Vix cernens nigris ille superciliis.
Qui fecem turbauit, & ex certamine uenit
Lenæ ipsius tempore Calliope.

Amaranthus uerò Alexandrinus, in ijs quæ conscripsit de scena, Herodotum scribit tibicinem Megarẽsem magnitudinis trium fuisse ulnarũ cum dimidio, lateraq; fortia habuisse, ac sex panis semodios edisse, at carniũ, qualescunq; inueniret, libras uiginti: binos uini congios bibere solitum, duasq; tubas simul inflare. In leonina pelle dormire consueuerat, ac tubam inflans plurimum significabat, nam cum Demetrius Antigoni filius Argos ciuitatẽ obsideret, nec milites Elepolim muris ob pondus possent subducere, duabus tubis significans ob soni magnitudinẽ milites alacres machinam prõptè subducere coẽgit. Periodũ decies uicit, sedensq; cœnare consueuerat, ut in cõmentarijs theatricis testatus est Nestor. Mulier prętereo Aglais Megalocleis tuba cecinit, appositũ pompæ apparatum habens, ac cristam in capite in prima magna põpa, quę ducta fuit ab Alexandro, ut Posidippus testatur in Epigrãmatibus: edebat etiam hæc carnis duodecim libras, quatuorq; semodios

modios panis, ac congium uini bibebat. Lityersas Midæ filius erat nothus: Celænorumq; eorũ, qui Phrygiam incolebant, rex, uir aspectu agrestis & insuauis: erat & hic ualde uorax, de quo Sositheus Tragicus scribit hũc in modum in actu Daphnide, siue Lityersa,

Totum Clitellarum trium panem ipse edit
Paruo die, mox ebibitq; unam bonam
Vini metretam. hoc fructiferum sed uas.

Huiusmodi erat & is, qui extat in bonis apud Pherecratem ac Stratridem, de quo inquit,

Nam semimedimna quinque diebus singulis,
Vim siquis inferat mihi uix ederim.
Quam uesceris paucis profectò: qui die
Longæ triremis deuorans solus cibos.

Scribit Xanthus in rebus Lydiæ Cambletẽ regem Lydorum, multũ edere ac bibere consueuisse, ac fuisse gulosum; hic igitur noctu suam uxorẽ cum dilaniasset, comedit, atq; cum mulieris postea manũ in ore sibi mane reperisset, re ualde diuulgata, se ipsum iugulauit. De Thye rege Paphlagonum, quòd etiam ille multum ederet, in prioribus diximus, adduximusq; Theopõpi Historici testimonium ex libro trigesimo quinto. Archilochus in Tetrametis, sicut Cleonymus & Pisander Comici, ita ipse inuehitur in Chirilã ob rem huiusmodi. De Chærippo ita meminit Phœnicides in Phylarchos

Accedit istis tertius doctissimus
Chærippus, iste, sicut ipse scis, edit
Donec quis affert, aut latens disrumpitur.
Habet domus ut ille promptuarium.

Nicolaus Peripateticus libro Historiarũ centesimo tertio, scribit Mithridatem regem Ponticum multũ edendi ac bibẽdi certamen proposuisse, cuius rei præmium erat argenti talentum, ac utrunque certamen uicisse: at

præmium ei tamen reliquisse, qui post se iudicatus primus fuisset, quòd Calonodryi athletæ Cyziceno accidit abstulisse. Multum Timocreon etiam Rhodius edebat ac bibebat, cum athleta esset ac quinquertio, uelut Epigramma significat in illius sepulchro:

Plurima edens, permulta bibens, mala plurima dicens
Ipse uiris iaceo hic Timocreon Rhodius.

Scribit in quodam procemio Thrasymachus Macedo Timocreontem ad magnum regem accessisse, & hospitatum fuisse ab illo, multumq; comedisse, interroganti regi quid postea facturus esset, dixit se Persas innumeros concisurum. Ac cum die deinde sequenti multos singulari certamine uicisset, gesticulabatur. cum audisset opportunitatem deesse, siquis inquit tot plagas admitteret. Clearchus libro quinto Vitarum, Cantibari Persæ, ubi edēdo maxillas is defatigasset, familiares scribit in os apertum, tanquam in inaniamatū uasculum cibum demittere solitos. Hellanicus libro primo Deucalioneæ, Erysicthonē narrat Myrmidonis filiū Aethonem fuisse appellatum, quoniam cibi esset insatiabilis. Polemon uoracitatis templum apud Siculos fuisse testatur libro nono ad Timæū, & Frumenti Cereris imaginem, apud quam erecta erat imago Himalidis, sicut & Hermochi in Delphis, in solo Bœotiæ Megalarti, ac Megalomazi. Alcman poeta se ipse scribit uoracē fuisse, his uerbis libro tertio, & quando tibi dabo tripodis uas, quo Nileo triremis? sed nunc est inexpertus, ac faba elixa fortasse plenus, uelut uorax Alcmā amauit Chærum circa conuersiones. neq; enim percussum quidpiā edit, sed noua quęritat ut populus. Hinc etiā suam uoracitatē declarat cum dicit, horas edes & cauernas ęstate & hyeme, quarto fila. Sed siquidem edit, facem non est. Anaxilas Comicus differens de Ctesia quodam in

actu Aurifice inquit:

Tibi ferè iam cuncta præter Ctesiam,
Nam solus iste sicut inquiunt sophi
Cum cœna cœpit nescit, aut cum desinat.

Et in Diuitibus:

Disrumpatur alter:
Qui cœnet aptè, nec sit unus Ctesias.
Te quippe quid uetat? nam ut inquiunt Sophiſ
Cum cœna cœpit solus haud scit, aut ubi
Iam desinat.

In gratijs uerò Cranaum quendam, ita cum illo connumerat, non incassum interrogat accedentes quidam uerè an Cranaus Ctesia edat minus, uel cœnēt ambo consertim. Philetęrus in Atalante:

Necesse si sit plura curram stadia
Quàm Sotades, uinco labores Tauritem
Ferendo, Ctesiamq; edendo excello ego.

Anaxippus in fulmine, uideo ex amicorū palæstra accedentem ad me Damippum, hunc tu dicis petrosum, hunc amici appellant, nunc ob robur fulmen meritò. Inaccessas mensas puto ipsum excauaturum maxilla. Significauit in his Comicus, quòd ab eo actus fulmen est inscriptus. Theophilus in Epidauro, erat Mantinensis quidam Atrestidas manipuli ductor, qui plurimum omnium hominū uescebatur. At in Pancratiasta athletam ita inducit, qui plura edebat:

Tres minas ferè elixorum, aliud dic, rostrulum,
Pernam, suillos & pedes, ô Hercules,
Bouisq; tres, gallinam, Apollo, cætera
Dic, ficuum minas duas, quantum simul
Refer bibisti? bis meri senas cotylas.

Apollodore & sebazi.

De Bœotorum Thessalorumq́ uoracitate. Cap. II.

SVnt & nationes quædam, quæ uniuersę ob uoracitatem carpuntur, uelut Bœoti: Eubulus idcirco in Antiope,

Fortes laborandò sumus, ac edendo nos.
Atheniensibus simul dicendo nos,
Parumq́ uescendo, Thebani plurimum.

Et in Europa:

Bœotis urbem condidit
Viris bonis edendo uel totum diem.

In Ione:

Sic moribus uidetur hic Bœoticus
Edendo, ut impleri nequeat sicut ferunt.

In Cyclopibus:

Thebas adiui postea noctem ac diem
Cœnant ubi totam, uidetur stercus &
In ianuis cunctis ubi nullum est uiris
Maius bonum, quàm si cacare quispiam
Velit procul discedat, edens at multa uir
Frequens uidetur labra qui momorderit.

At in Nysis quędam hęc dicentē inducit ad Achillem:

Thebes quidem tu deserens campum ut refers
Virum optimorum uescier totum diem
Collis, propinquis atque sterquilinijs,

Diphilus in Bœotico, potens comedere ante diem incipiens uel rursus in diē. Mnesimachus in Busiride, sum enim Bœoticus, alia quidem pauca, hæc multa uerò comedens. Alexis in Trophonio:

ἄλλα ταῦτα πολλὰ δ' ἐσθίων.

Nunc ne prorsus
Bœotici esse uideamini carpere uos solitis. (solū,
Velut immobiles nunc esse, & clamare & laborare

Cœna-

Cœnareq; scire exactè noctem totam,
Nudare seipsos citò omnes.

Achæus in Certaminibus, nunquid spectatoribus uel certãtibus dicis multa edẽtibus? ut exercentiũ mos est? cuiates sunt hospites? Bœotici. Ex huiusmodi opportunitate æquũ uidetur, ut Eratosthenes dixerit in Epistolis Prepellũ, interrogatũ quid sibi esse uiderentur Bœotici, quid aliud respondisse, quàm quòd hec loquuntur tanquam uasa, quę uocem acceperint, quantum quęq; sunt capacia? scribit Polybius Megalopolitanus libro uigesimo Historiarũ, quòd magnam gloriã adepti Bœotici post res Leuctricas, animis paulatim conciderunt; mox in conuiuia conuersi ac ebrietates, cõmunicarunt plurima cum amicis, nam multi ex habẽtibus filios bonam partem rerum suarum conuiuis distribuerunt; ita ut multi essent ex Bœoticis, quibus plures essent cœnæ, quàm dies in ipso mense reperiuntur: Quamobrẽ consuetudinem hanc ægrè ferentes Megarenses ad Achiuos defecerunt. Carpuntur & Pharsalij tanquam uoraces, unde Mnesimachus in Philippo:

In scripto est κατὰ, nõ μετὰ. δεῖπνα.

Venit quis ut mensas comedat ex Pharsalijs,
Hic nullus est, agunt bene isti, nunquid &
Vrbem uorant Achaicam coctam simul?

Testatur Crates in Lamia quòd Thessali etiã uelut uoraces accusabantur, postquam tricubitales Thessalicè sectas: quod idcirco dixit, quia Thessalorum mos erat carnes in magna frusta diuidere. Philetærus in Lampadiferis, & graue carnis suillę sectum more Thessalico frustum. Magnam etiam turundam Thessalicam dixerunt, Hermippus in portionibus, Iupiter nullum horum unguentorum animaduertens composuit Thessalicam turundam. Aristophanes in Sartagine coquentibus Capanicas uocauit; quid ad Lydorum cœnas

ac Thessalorum? nam Thessalorum sunt magis Capanicæ id est plaustrales, Thessali siquidem plaustra capanas dixerunt. Xenarchus in Scythis, septẽ capanas nutriui in Olympiam, quid ais? capanas Thessali omnes uocant plaustra, intelligo. Scribit Hecatæus Aegyptios panis esse uoraces, quippe qui cyllastas edant, hordeũq; in potum conterant. Alexis idcirco in libro de rerum necessariarum copia Bocchoron mediocri alimento usum fuisse scribit, suiq; ipsius patrem Neochabem.

De Pythagoræ, nonnullorumq; aliorum frugalitate, & Menedemi Symposio. Cap. III.

PYthagoras etiam Samius mediocri utebatur cibo, uelut Lycon testatur Iasensis in libro de Pythagora. Neque ab animatis sanè abstinebat, ut ait Aristoxenus: nã & Apollodorus Arithmeticus ipsum Pythagoram bouem mactasse scribit, cum reperisset, quòd trianguli rectanguli latus quod recto angulo subtẽditur, ęquiualet lineis reliquis triangulum comprendentibus.

Inclyta Pythagorę cum primum inuẽta figura est,
Inclyta propter quam uictima bos cecidit.

Bibebat parum Pythagoras, frugalissimeq; uiuebat, ita ut solo melle aliquando contentus esset. His simillima sunt ferè & ea, quę de Aristide, Epaminonda, Phocioneq; & Phormione ducibus narrãtur. Manlius Curius dux Romanorũ per totum ęuum rapas comedit, qui, cum multum aurum à Sabinis missum fuisset, se non auro indigere, dicebat, donec cibis uteretur huiusmodi. Hęc eadem scripsit Megacles in libro de Viris illustribus. Multi sunt qui uictus mediocritatem complectantur, ut Alexis asserit in Amante:

Sed ego necessaria habere,
Odi superfluas, nam nimis abundantibus

Est ma-

Est magnificentia, nullaq; oblectatio.

At in Mentiente:

Superflua odi, nam nimis abundantibus
Impensa adest, nec ulla fit iucunditas.

In Collactaneis:

Quàm fit mediocre dulce, nil superfluum
Edens recedo, nec uacuus, suauiter sed habens.

Ait enim Mnasitheus omnium rerum superuacaneam copiã semper esse fugiendã. Ariston philosophus lib. secundo Similium amatorio, solitum fuisse Polemonem Academicum scribit, eos, qui proficiscerentur ad conuiuium admonere, ut suauiter biberent, nõ[?] in præsens solum, sed in crastinum etiam diem. Timotheus filius Cononis ex magnificis ac sumptuosis cœnis militaribus in Symposium Platonis, quod fiebat in Academia, assumptus; cum frugaliter & ornatè cœnasset, quàm apud Platonem inquit cœnantes & in diem crastinum bene se habebunt. Hegesander in Commentarijs Timotheum Platoni obuium fuisse scribit die sequenti, ac dixisse, uos magis in sequentem diem bene cœnatis ô Plato, quàm in præsentem. cum Pyrrhonem Eleum ex eius familiaribus quidam magnificè, ut ipse narrat, in conuiuium excepisset, in posterum is inquit non amplius ad te accedã si ita exceperis, ne ego grauiter feram cum te nõ necessariò impendere uideam, ac ne tu etiã exhaustus mala patiaris. conuenit enim ut potius nos cum congredimur cum ipsis amicis, in illos beneficium conferamus, quàm ut ferculorum multitudinẽ ministrantes plurima impendant. Antigonus Carystius in uita Menedemi ordinem describens Symposij apud philosophum, declarat quod secundus aut tertius cœnabat ex illius sententia, reliquos autem cum cœnassent oportebat esse præsentes: erat enim huiusmodi Menedemi prã

dium. postea eos qui accesserant, aduocabât, ex quibus cum aliqui ante tempus uenissent, ut accidit, iuxta fores declinantes pueros exeuntes percunctabantur, quid esset appositum, aut quo pacto habeat prandium temporis occasionem. Quãdo igitur olus aut salsamentum audirent, secedebant, cum carnem uerò, ingrediebâtur in domum ad hoc præparatam. Erat in singulis thoris æstatis tempore storea parata, at pellis uillosa per hyemem. Puluinar singulos afferre oportebat. At poculum quod circunferebatur, non erat maius quã cotylę mensura. Bellaria semper erant fabę, aut lupini, quamuis ex tempestiuis quidpiã aliquando inferebatur, uelut ęstate malum punicum, uereq; ciceres, per hyemem uerò caricæ. Testatur hæc Lycophron Chalcidensis in Satyris Menedemum scribens, quibus uerbis Silenus Satyros alloquitur:

Pueri pueri fortissimi quàm pessimi,
Vobis ego uidetis ut succenseo?
In Caria nec cœna talis per Deos,
Nec in Rhodo uidetur, aut in Lydia.
Cœnaui ego diu iam, Apollo quàm bene.

Tum progressus:

Sed calicem aquosum
Circumtulit puer, quinque obolorum submisse,
Assistens perniciosus,
Et Demonicus secessit liberalis,
Lupinus pauperum, & triclinij, conuiua.

Narrat deinde quòd quęstiones erant post potum, nam temperans sermo in medio bellarium est. dicitur etiam quòd gallus auroram uocans sępius eos simul comprendit, quibus haud dum erat satietas.

De Ar-

De Arcesilai cœna, & quibusdam cœnis pugnacibus. Cap. IIII.

CVm Arcesilaus quibusdam cōuiuiū præbuisset, defecissetq; panis, annuēte puero quod nō sit amplius, cachinnans, Manusq; cōcutiens quale inquit nostrum est conuiuium ô amici, nam obliti sumus tantum panis emisse, quantum sufficeret. Accurre puer. Hæc ipse ridens dixit, quare præsentibus risus exortus est, ita ut multum oblectamentum inciderit cōmoratioq; & suauitas in Symposio defectus panis. Cum aliâs Apellē familiarem iussisset Arcesilaus uinum defæcare, isq; ob ignorantiā id perturbasset, atq; confudisset, multò magis uisum est uinum turbidū: tunc ridens ait, ego defæcare imperaui homini, qui nihil bonum cernat, uelut ego: quare surge tu Aridices, ac discedens exteriora perforato. Hęc ita lętos ac hilares præsentes fecerūt, ut omnes iucunditate sint repleti. At qui nunc ad cœnas conuocant, & ij præcipuè qui ex pulchra uenerunt Alexandria, clamant, strident, pocillatorē conuicijs afficiunt, & ministrū, ac coquum. Lugent pugnis uerberati pueri, alius aliunde, nec cœnant solum ij cum omni molestia, qui sunt conuocati, sed & si acciderit sacrificium quodpiam Deus obtectus abibit non solum domū relinquens, sed ipsam etiam totam ciuitatē. Ridiculū, sanè est, ut filijs uxoriq; bonam famā gloriamq; quis implorans, precetur, cum cœnātibus is dicat huiusmodi:

Vt mox pugnemus cœnam nunc sumite cuncti.

Nam huiusmodi domus simul suffimentorum plena est: simul Pæanumq;, & suspiriorum. Cum hæc ita dicta essent, dixit ex præsentibus quidā, cum ea intueamur, deuitandum est ne inseruiamus uentri.

Nec cœna parca gignit ulla insaniam,

Vt Am-

Vt Amphis ait in pane, nec iniurias, aut irritationes, ſicut teſtatur his Alexis in Vlyſſe texente:

Conuentus optat longus,
Et conuiuium frequens per diem
Facere cauillationem, cauillatio uerò dolore
Maiori afficit, quàm delectet multò.
Maledicendi enim fit principium. ſi dicas ſemel
Statim audiuiſti contra, conuiciari relinquitur.
Verberari poſtea demonſtratum eſt ac inſanire.
Hæc ſiquidem ſecundum naturam fiunt, ſic ac ueneraridi interea oportebat.

Mneſimachus in Philippo ob ſuperuacaneam ſatietatem in cœnis ſympoſium quoddam inducit, nunciatum belli apparatum, ac belli uerè officinam iuxta elegantiſſimum Xenophontem, ſic enim dicit:

An ſcis quòd eſt bellum tibi ipſis cum uiris
Enſes acutos qui uoramus, & faces
Obſonium ardentes putamus optimum?
Nobis ſtatimq; poſtea bellaria,
Infert puer, pòſt Creticas fert cuſpides,
Velut ciceres, fragmentaq; haſtarum ſimul.
Tum ſcuta, thoraces, galeæq; ſplendidæ,
Arcusq; fundæq; ad pedes ſunt ſingulis.
Catapultas coronauimus.

Et Phœnix Colophonius:

Vini cadus fit enſis, at cuſpis calix,
Crateres hoſtes, ac coma arcus, mox equus
Merum, ferox unguenta fit clamor mihi.

Alexis in Paraſito ita loquitur de quodam uorace,

Paraſitũ Blanditias omnes iuniores hunc uocant,
Errat nihil. cœnatq; mutus Telephus
Solum annuens, interrogantibus, ſit is
Vt ſępius uentos roget ceſſare nunc

Samo-

Samothracios, tranquillitatem nunc fieri
Nam est amicis hyems, hyems adolescentulus.

Narrat & Diphilus in Hercule de quodam simili.

Me non uides bibisse, summeq; ebrium
Iratum & esse? hunc uidi ciuem Astione magis.
Iam ferè duodecies pransum esse.

Quamobrē optimè dixit Bion Boristhenites, non oportere uoluptates ex mensa proficisci, sed ex optimis consilijs. At Euripides:

Malæ diætæ admoui, at hinc gaudebat os.

Velut magis circa os oblectatio proueniat ex ferculis. Aeschylus in Phineo, falsas cœnas multas insanientis maxillæ firmas uelut oris in prima iucunditate. Euripides de frugalitate differens in Sthenobœa, uita purpurea marina non est lautæ mensę, sed litorale stabulum. Humida mater non pedestris nutrix mare hanc capiemus ex hac uita, cum laqueis & pedicis domum it.

Ventris obiurgatio. *Cap. V.*

MAgnum profectò uiris malum est uenter, de quo ita scriptum reliquit in Commorientibus Alexis,

Hinc scire possis uenter est quantum uiris
Malum, quid is docet, quot egisse urgeat,
Si separet partem quis hanc à corpore,
Iniuriam nullus libenter inferet,
Vel contumeliam. sed omnia aspera
Fiunt ob hunc nunc. Diphilus in Parasito,
Multa est bona Euripides locutus aureus,
At uincit usus, tristis & uenter meus.
Nam uentre nil est tristius, nil peius est.
In quem prius iecisse possis omnia.
Nec alterum uas est simile. in pera feras

Panem,

Panem haud licebit ius, uel illa perditur.
In sportulam iacis placentam, lens abest.
Non fers locustas in lagena, sed merum.
Inuisus hic uenter Deis fert omnia,
Quę conueniant nullo sibi pacto penitus.
Nec cætera appono, quę ubiq; sunt mala.
Sunt propter hunc reperta, fiunt propter hunc.

Crates etiam Cynicus Demetrium Phalereum cum panium pera lagenam uini mittentē alapis cecidit, ut Sosicrates testatur in successionibus. dicebat enim nunquid panes ac fontes ferre licet? nō simulabat continētiam Stilphon, quippe qui allio tantum uesceretur, ac in templo dormiret matris deorum, quamuis interdicebatur ei, qui horum quidpiam comedisset uel ingredi. Cum Dea illi in somnis astitisset dixissetq; cum philosophus sis ô Stipon, leges tamē pertrāsisti, cui uisum est respondisse in somnis, tu mihi dato quod comedā, tunc alio non amplius uescar. His dictis ait Vlpianus, postea quā cœnauimus inquit Alexis in nouacula, post quā diu cœnauimus, Eubulus in Procride, nos nondū cœnauimus. Et rursus, quo oportet nos cœnare aderit dudum. Antiphanes in Leonida, sed aderis prius quàm nos cœnemus. Aristophanes in Præludio, sed hora poscit dudū eā ad dominū meū, illos puto cœnasse certe iāq; ego. in Danais, debacchari me facis iam, priusquā cœnem. Plato in Sophista, Epicratesq; Ambraciota, qui est mediæ Comœdiæ poëta, in Amazonib⁹, cœnasse tē pestiuè ualde uidentur mihi. Ac prāsum esse Aristophanes dixit in sartagine coquētibus: Succubuim⁹ ô uiri, & bene pransi sumus. Hermippus in militibus, prāsum esse ac assistere hæc. Theopompus in Calleschro, pransi sumus, opus est enim sermonē coniungere. Incommodè prandere Antiphon dixit in Politicis, ubi pro rebus

suis

suis aut amicorum commodè præsus est. At incommodè cœnare Amphis dixit in Impostore, in commodè cũ cenassent pueri diu. Deis quidẽ ait Plato in Philebo supplicãtes miscem⁹, siue Vulcanus sit, siue quis alius Deorum hunc mistionis honorem sit sortitus, nobis enim pocillatoribus fontes adsunt, melliq; uoluptatẽ quispiam esse similem arbitraretur. At prudentię ieiuno, ac sine aliquo austero uino & salubris aquæ, quę curandũ est quàm optimè miscere. Est igitur hora ut nos bibamus, ac ex pueris quidam ex theca calicum, poculum afferat. multitudinem enim uariorum pulchrorumq; poculorum aspicio.

De meraciore, & Cyathis. Cap. XI.

CVm datum fuisset igitur magnum poculũ, sed cum meraciore mihi puer cyathũ impleueris effunde in calicem, inquit at non iuxta Antiphanem Cómicum qui ait in Geminis:

Det poculum magnum mihi, sumens ego
Fudi merum, non is puer fuit, cyathos
Deis, deabus & sacratos plurimos.
Post quos & omnes, mox simul grauis deæ.
Dulcissimiq; Regis in partes, duas
Diuisionem.

Mihi igitur meracius misceas ô puer nondum enim de cyathorum numero diximus. Demonstrabo quòd dictus est etiam cyathus, & meracius & de pincernis, sed de meraciore prior mihi erit sermo. Antiphanes in Milanione, hunc ego iudico post peluim sanitatis bibere, meraciore utentem pincerna. At in Lampone, ô grauis Iapyx misceto meracius. Ephippus in Ephebo, phialã utraque dedit misçens purius. Quidam uerò Home-

ricum

ricum illud, miscuit purius, nõ purum significare inquiunt, sed calidũ à uirali, & feruore. Sed præsentibus sodalibus absurdum est profectò nuper à principio cra terem misceri. Alij meracius, uelut dexterius pro dextero. Quidam uerò quoniam Hori anni dicuntur, & animalia, quod magnitudinem significat aut multitudinem, zoron multorum annorum dici putarunt. Diphilus in Amatoribus puerorum, infunde tu bibere meracius. Genera duo pueri, hoc enim aquosum totum, est hoc animæ malũ. Theophrastus in libro de Temulentia, meracius mistum esse inquit, hæc ex Empedocle apponens; statim mortalia facta sunt, quæ prius sciebam immortalia esse, mistaq; prius non mista uariãtia uias: Cyathum pro uase ad bibẽdum Plato dixit in Phaone, cum sic ad os illi cyathum mox sumpserint. Et in legãtis, cyathos quot abscõdistis ubiq;. Archippus in Piscibus, cyathum emi à Dæsio. Huiusmodi & id Aristophanis in Pace cohibuisse, nam liuores cyathis circunfracti ad nihilum rediguntur. Meminit Xenophon libro primo Disciplinæ de cyatho: & Cratinus, Aristophanesq; multis in locis, & Eubulus in Orthanna, Pherecrates in Nugis cyathum argenteum nominauit. Timon Salium secundo, haurientes cyathos ita inquiens uocauit, inexplebilesq; haurientes, ab hauriendo nominans. Dicuntur etiam Arysteres & Arystichi. Simonides, dedit nullus neq; Arysterem fecis. Aristophanes in Vespis, ego enim habebam hos Arystichos. Phrynichus in Runcatricibus, calicem Arystichum, hinc etiam capis. dixerunt etiam Ephebum uas huiusmodi, Zenophanes in Naturali, Polybius libro nono Historiarum fluuium quendã Cyathum uocari scribit iuxta Arsinoem Aetoliæ ciuitatẽ. Meraciore usus est Hyperides ita scribens in sermone contra Demosthenem, Si quidem meracius

ὑποσπασάμεναι.

racius quis biberet, mœrore afficiebat, huic simile est & molestius. & in Aeschyli Heliadibus abundantiores latices. Epicharmus in Pyrrha, uilioris precij inquit. Hyperides in Oratione contra Demadem faciliorem dixit ciuitatem. Miscere usus est Plato in Philebo, Deos orantes ò Protarche miscemus. Alcæus in sacris nuptijs, miscentq;, & euanescere faciunt. Hyserides in Deliaco, craterem Greci communiter panionicum miscent:

De pincernis. *Cap. VII.*

POtum ministrabant nobilissimi pueri apud antiquos, sicut Menelai filius:

Filius eximij Menelai uina ministrat.

Ac Euripides poëta cum esset puer uinũ ministrabat, quamobrem Theophrastus ait in libro Temulẽtiæ, intellexit Euripidem etiam poëtam Athenis saltatoribus uocatis potum ministrasse, saltabant hi circa Apollinis Delij templum * Teraicorumq; uestes immergebant. Est autem hic Apollo, in cuius honorem Thargelia festa celebrabantur, ac scriptum quædã de his nunc etiam seruatur in laurifero à tribubus. hęc eadẽ scripsit Hieronymus Rhodus Aristotelis discipulus in libro & ipse de Temulentia. At sapiens Sappho fratrem Larichum ubique laudat uelut Mitylenęis in Prytanæo uinum ministrantem. Apud Romanos etiam ministerio huiusmodi pueri nobilissimi fungũtur in publicis populi sacrificijs: Aeoles omnino imitantes, sicut iuxta nos etiam uocis: Erant huiusmodi antiquorum delitiæ circa magnificẽtiam, ut non pincernas solũ, sed Oenopras etiam haberent. Sunt autem apud Atheniẽses magistratus quidam Oenoptæ, ut testatur his uerbis Eupolis in Ciuitatibus:

V u Quos

Quos non uel Oenoptas capere uos hactenus:
Dignum putabitis uidemus nunc duces
Exercitus, ô ciuitas ô ciuitas.
Felicior quantò es sapias quàm prouidè.

Obseruabant in cœnis isti Oenoptę an æquè biberēt ij, qui conuenerant, eratq́; frugalis hic magistratus, uelut Philinus rhetor testatur in Crocanidarū iudicio: quod qt̄ie tres erāt Oenoptæ qui lychnos, funaliaq́; dabāt cœnantibus. nec desunt qui Oculos hos dixerint. Apud Ephesios iuuenes uinum ministrātes in Neptuni festo Tauri dicūtur, ut asserit Amerias. Hellespontici pincernā infusorem nominant, ac carniū dispēsationē, carnium diuisionē, ut libro sexto & uigesimo Troici ornatus Demetrius ait Scepsius. Sunt quidam qui harmoniā Deis potū ministrare opinētur, ut Capito ait uersificator Alexandrinus ex genere, libro rerum Amatoriarum secundo. Alcæus autem Mercurium inducit pincernam ipsorum Deorum uelut Sappho, quæ ita scripsit: Ambrosię crater mistus est. Quamuis antiqui ad ministeria huiusmodi præcones aduocare consueuerant, unde Homerus:

Fœdera fida Deum præcones ferre per urbem
Cernere erat, binos agnos, iucundaq́; uina.
Agrorum fructus portarunt utre caprino.
Idæus præco simul his cratera nitentem
Attulit, ex auro splendentia pocula fuluo.

Et rursus:

Sed præcones splendidi
Fœdera fida Deum tulerant, cratereq́; uinum
Miscebant, manibus fuderunt Regibus undam.

Clidemus coquos ait pręcones nominari, ac quidam Hebem Deis ipsis uinum ministrantem formarunt, idcirco fortasse quod Symposia dicantur locus iuuenum

exercendo-

exercendorum. De Clina Ptolemæi Regis cognomento Philadelphi pincerna, mentionē fecit Ptolemęus Agesarchi filius libro tertio Historiarum ad Philopatrem: Multasq; statuas erectas fuisse narrat in Alexandria in multis partibus ciuitatis, solam uestem habentes rhytũq; tenẽtes in manibus. Inter hos sermones Vlpianus poculum euacuans ait, Cum plenam ego hanc totã nominauerim consanguineis amoris fœdus præbibo, cui bibenti etiam quidam ex præsentibus reliquos iambos apposuit, bibens amorem reliquũ, suffocor, sed absorbet. Vlpianus cum ebibisset ait, hęc Clearchus ait in Citharœdo. Ego uerò iuxta Amphidis lanistas hortor. Puer summoueat poculis frequẽtes, & imple tũ quidẽ mihi, tibi ego dabo bibere, amygdala ludat apud amygdalam. Hæc Xenochartus in Geminis.

De uini mistione, potuq; Scythico. Cap. VIII.

CVm quidam plus uini peterent, alij æquo ęquũ misceri iuberent, ac dixisset quidam dixisse in secundo Amphitryone Archippum, quis uestrũ ô infelix æquo æquum miscuit? Cratinumq; in Vase uinario, æquum ęquo ferentem, ego autem tabesco: uisum est omnibus de mistionibus dicendum esse, quę erant apud antiquos. At quodam dicente quòd Menander dixit in Heroe, Chus uini misti, hunc ebibe, subdidit Democritus Hesiodus ô socij tres aquæ portiones, quartamq; uini infundere laudat, propterea & Anaxilas dixit in Nereo, Equidem multò est suauius, non enim unquã bibi tres aquę, unam uini solum. Temperantius etiam miscere iubet Alexis in Tethyde;

> Hic ecce uina sunt, igitur effundam ego
> Melius, magis nam præstat unam & quatuor.

Refers aquosum sed bibens hanc quid refer.
Agamus & aliquam moram inter pocula.

Diocles in Apibus, quo pacto mistum uinum bibere opus est? cum quatuor duas. Quæ mistio cum esset præter consuetudinem, illud fortasse, uulgatũ prouerbium excitauit, uel quinq; bibere, uel tres aut non quatuor. uel enim duas cum quinque bibere oportere dicit, uel unam cum tribus, de qua mistione scribit Ion poëta in libro de Chio, quòd inueniens uates Palamedes, uaticinatus est nauigationem fore Græcis bibentibus tres ad unum cyathum. Isti uerò intentè potu utentes duas uini bibebant cum quinque aquæ. Nicochares igitur in Amymone alludens ad nomen inquit, lætatur hic duobus & quinq; Aenomaus: & ego & conuiuæ simus. His similia dixit in Lemnijs. Amipsias in sonitum uino facientibus, ego Bacchus omnibus uobis sum quinq; & duo. Eupolis in Capris, ne Bacche gaudeas duobus & quinq;. Hermippus in Deis, postea ubi bibimus uel sitimus: Optamus ad hoc uinum * non ciuis aut cæni ego fero ludens simul. Rursus factum est hoc quinq; & duo. At apud Anacreontem unum est uini cum binis aquæ, agè iam fer nobis puer poculum ut Amystim præbibam, duo quidem aquæ infundens at quinq; uini cyathos, ut in conuiciantem debaccher. Atque procedens uinum non mistum bibere Scythicam potionem uocat; Agirè date non etiam sic cum strepitu & clamore Scythicam potionem, apud uinum curis angimur, sed pulchris bibentes in hymnis. Ex Lacedæmonijs, ut Herodotus ait libro sexto, Cleomenes rex quia cũ Scythis uersatus esset mero delectabatur, quem etiam ob temulentiã insaniuisse aiunt. Ipsi etiam Lacones ubi meracius bibere uolunt, Scythizare se uelle inquiunt. Chamæleon idcirco Heracleotes ita scribit in libro de Temulentia,

mulentia, quando Cleomenem Spartanũ referunt Lacones insaniuisse cũ inter Scythas uersatus esset, meraciusq; bibere didicisset, ex quo cum meracius bibere uolunt, Scythiza, dicunt. Achæus in Aethone Satyrico Satyros grauiter ferẽtes inducit potũ aquosum ac dicẽtes:

Aũ non Achelous mistus aderat plurimus?
Cessare quippe cuius haud fas est generi,
Certè Scytharum more præstaret bibere.

De cottabizin consuetudine. *Cap. IX.*

ERant auditorũ etiam libationes non ualde antiquæ, ut testatur Theophrastus in libro de Temulẽtia. Sed à principio illud erat libare deis dicatum, ut cottabus erat amantium. Vtebantur studiosè cottabizin, qui ludus erat Siculus, sicut Anacreon Teius siculum cottabum ancylæ accõmodauit Quare quę conuiualia carmina dicuntur antiquorum poëtarum, plena sunt omnia. Dico autem sicut fecit Pindarus gratias amorum Venereorũ, ut cum hœdo ebrius, at bono Agathani cottabum. Mortuis autẽ amicis id dispensabant, quod decidebat ex mensis, quare Euripides dixit de Sthenobœa:

Quando putare Bellerophontem mortuum
Nihil cadens illum latuit de manibus.
Sed hospitem Corinthium allocutus est.

Non fiebant ebrij antiqui, sed & Pittacus nõ fieri ebriũ hortatur Periandrũ Corinthiũ, neq; lasciuire, ne noscaris inquit cuiusmodi sis, sed neq; qualẽ te esse simules, nam speculum æreum formæ, uinum mentis est index. quamobrem scitè quidem prouerbiorum inuentores hinc traxerunt, uinum non habere gubernacula. Xenophon igitur cum apud Dionysium Siculum à Gryllo pincerna bibere cogeretur, tyrannum nomine uocans

nunquid inquit ô Dionysi cum obsonator ingeniosus sit bonus, nos conuiuas uel nolentes edere cogit? sed is ornatè nobis cum silentio mensam præparat. Sophocles etiam in actu Satyrico, Per uim bibere inquit malum est, ęquè ac si quis per uim sitim perpetiatur. Vnde dictum est:

Vina senem cogunt, minimè saltare uolentem.

Ne insulsè sanè Sthenelus ait poëta:

Pocula uel mentem rapiunt prudentibus omnem.

At Phocyllides:

Inter Symposium calices cum sæpe feruntur,
Dulcia nugantem, uinum portare sedentem,
Est opus.

Quod nunc etiam apud nonnullos Gręcorum obseruatur, postquam delitiari cœperunt, ex bigis in thoros defluxere, quietemq; & facilitatem auxiliarias capientes, demissè iam & inordinatè temulentia utuntur, suppetente ad uoluptates ut arbitror suppellectile domestica. Idcirco & Hesiodus dixit in Diebus,

Gaudia quanta uiris Bacchus dedit, atq; laborem.
Si quis multa bibit fiunt insania uina.
Illa pedes, mentemq; ligant, linguamq;, manusq;.
Non fractis uinclis, somnus demulcet & illum.

Et Theognis:

Sic homini uenio uinum prædulce bibenti,
Nec sum ieiunum, nec temulentum ego sum.
Sed quicunque modum superauerit, ille nec ultra
Consilij compos, is neque mentis erit.
Plurima nugatur ieiunis turpia, & idem
Turpe nihil cernit quod temulentus agit.
Vt fuerit prudens & blandus. talia noscens
Plus æquo caueas ipse bibisse meri.
Surge priusquàm tu iam cœperis ebrius esse.

Nec

Nec teneat uentris te grauis imperium.

Cum sapiens Anacharsis uitis uim Scytharum regi ostendisset, huius inquit pampini iam essent inter Scythas, nisi quotannis Græci abscidissent. Non rectè illi profectò, qui Bacchū fingunt, scribuntq; uel etiam agunt ebrium super plaustro per medium forum: nam spectatoribus quod uel ipso Deo potentius sit uinum, demonstrant; quod nec uirum quidem bonum perpeti uelle putauerim. Sed si eum ita se habere faciunt, quia uinum monstrauerit nobis, manifestum est quòd uel mentem Cererem facient, uel comedentē. Aeschylum præterea in hoc aberrasse, affirmauerim, siquidē ille primus, non autem Euripides, ut uolunt nonnulli, ebriorum aspectum in tragœdiam induxit: nam Iasonis socios ebrios introducit in Cabiris: sic quæ ipse tragicus fecit, hęc ipsa iniunxit ijs Heroibus, siquidem tragœdiam ebrius conscripsit. Sophocles idcirco hunc carpens ait, etsi apta facis ô Aeschyle, non tamen peritus hęc aptè facis, ut Chamæleon testis est in libro de Aeschylo. ignorant autem illi, qui primum Epicharmum ebriū induxisse in scenam dicunt, ac post hunc Cratetem in Vicinis. Alceus poëta Aristophanesque Comicus ebrij peruenusta scripserunt. Multi alij ebrij animosius in bello decertarunt. Apud eos Locros, qui magis uergunt ad Zephyrum, siquis merum sine medici imperio medicamenti gratia biberit, capitis damnatur, quam legem tulit Zaleucus. Apud Massilienses autem lex alia fœminas aquam bibere iubet. In Mileto ad hæc usq; tempora scribit Theophrastus hoc ipsum ex lege obseruari. Apud Romanos neque domesticus bibebat uinum, neque fœmina libera, neque ex liberis, iuuenes qui trigesimū annum non attigissent. Absurdus est profectò Anacreon, qui totū suum poëma cum

ebrietate immiscuit: Nã quod delitijs ac uoluptatibus deditus esset, accusatur in poëmatibus, cum non intelligant multi, quod cum sobrius esset ac prudẽs, ebrius esse fingitur nulla impellente necessitate. Alij uerò uini robur minimè uidentes, Bacchum inquiunt hominibus insaniendi autorem extitisse, non mediocri conuicio eum insectantes, unde dixit Melanippides, omnes aquam antea odio habebant, cum uinum tamen nescirent. Fortasse quidẽ uaticinabãtur hoc, furibundamq́ fuderunt sortem. Aristoteles in libro Temulentiæ, si uinum inquit mediocriter sit coctum, ebrios minus facit bibentes, accidit enim uim illius cocti debiliorem esse, minusq́ obesse, Citius fiunt ebrij seniores ait ob paucitatem debilitatemq́ naturalis caloris, cum ij qui omnino sunt iuuenes citius fiant ebrij ob copiam caloris naturalis, sic ab eo qui ex uino augetur, facillimè superantur. Ebrij fiunt inter rationis expertia sues, si uuę fracibus pascantur, genusq́; coruorum & canum si uocatam œnutham comederint. Pithecus autem ac elephas si uinum biberint. quamobrẽ coruorũ pithecorumq́ fiunt uenationes, horum quidem uino ebriorum, illorum uerò œnutha. At ebrietas frequens uoluptatem quandam affert, ut asserit Crobylus in Relinquente:

Priuare se uiuum modestè uiuere,
Natura magnam pręstitit uiris bonum.

Alexis in apparatu Phrygij:

Nobis adesset ebrietas si crapula
Prior, merum nullus bibisset, quàm licet
Plus, ultionem nunc uidentes illius
Promptè uenire, nos merum bibimus tamen.

Vini Samagorij uocati, ut autor est Aristoteles, tres cotylæ immissę, ebrios plures uiros quàm quadraginta fecerunt. Hæc cum diceret Democritus bibit inquiens,

siquis

siquis habet quod cōtra hęc dicat, accedat. audiet enim ex Eueni sententia:

Tibi probantur ista, uerum hæc & mihi.

Sed quoniã ex antiquorum mistionibus egressus sum, illuc rursus sermonem conuertam, Alcæi poëtæ sermonem in memoriam reuocans, qui ita alicubi dixit:

Effunde temperans in unum nunc duo.

Existimarunt nonnulli hanc nō esse uini mistionem, quam ille dixit, sed cum esset temperans unũ meri cyathum bibisse, & rursus duos. Hęc dicta sunt à Chamæleonte Pōtico, qui minus nouerat quantopere Alcæus uini esset studiosus, nam in quouis anni tempore ac statu inuenitur bibere hic poëta, Hyeme quidem in his, Iuppiter pluit, in cœlo magna hyems, cōglaciãtur aquarum fluenta, Paruifacias hyemem ignem apponens, simul largè uinũ suaue misceas, sed circa tempora molle, ac caliginosum. æstate autem dilue pulmonē uino, astrum enim oritur, tēpusq; graue est, omnia ob æstum sitiunt. At uere, uer floridum intelligis accedere, ac paulum progressus, intus misceo suauissimi celerrimè crateram. At in casibus malis; non opus est animum curæ tradere, præcidemus enim nihil saturati ô Bacchi. Pharmacum optimum uinum permittentibus ebrios fieri. Et in lętitia; nunc oportet ebrios fieri, ac quędã per uim facere, postea quàm Myrsilus mortuus est. Ac cōsulens in uniuersum inquit, nullam aliam plantabis priorem arborem uite. quî enim ita uini studiosus sobrius esse poterant, ut unũ aut duos cyathos biberet? ipsum igitur poëma his ita capientibus aduersatur, ut ait Seleucus: aut enim bibamus, quid lychnum extinguimus? digitus dies, eleua catinis magnis, quę uaria: uinũ enim Semeles & Iouis filius; Obliuio mortalibus dedit. Infunde miscens unum & duo plenis. Ex capiteq; pocu-

lum alterum, alterum impellat: Vnum cum duos manifestè miscere inquiens. At meracius Anacreon cum dicit, in puro poculo quinq; & tria infundat. Philetærus in Tereo duo aquę cũ tribus meri, sic igitur hic scribit, bibisse uidetur poculum duorũ cum tribus meri. Pherecrates in Corianno, duo aquæ cum quatuor uini hoc pacto; depone ô dulce, aquosum effudit tibi, prorsus quippe aquã; quid fecisti? quomodo sceleste infudisti? duo aquæ ô mater, quid? uini quatuor; ad coruos; ranarũ te esse pincernã oportet. Ephippus in Circe, Tria cum quatuor uinũ biberes securius, multũ aquosum: nõ per Terram, sed tria cum quatuor. Sic purũ mihi refer biberes? quid ais? ęquum cum ęquo mistũ Timocles ait in puluere, impellã ęquum ęquo in poculis magnis ueritatẽ dicere. Alexis in Dorcide siue Demulcẽte, Potus ego plenos præbibo æquũ æquo mistos. Xenarchus, siue Timocles in purpura, non per Bacchum tu bibis æquũ cum æquo. Sophilus in Enchiridio, Continuum merum datum est æquum cum æquo rursus, maiorem poposci. Alexis in Fœneratore siue Mentiente, ne omnino ipsi des aquosum, intelligis æquum æquo parum rectè: suauis est potus, cuias Bromius? suauitate Thasius. Par est & iustum ut externi bibant externum, indigenæ patrium. At in Subdititio, sine respiratione ebibens ut quispiã suauissimè ęquũ æquo mistũ. Menander in Fratribus octo quis effundere clamabat & duodecim cyathos, donec concussit magnopere certans. Concutere autem dictum est de his, qui inter potũ succumbunt, quæ translatio à cõcutientibus fructus sumpta est. Alexis in Amputato, nõ Symposio præfectus erat, sed carnifex Chæreas cyathos prębibens uiginti æquũ æquo, rursus maiorem poposcit. Diodorus autem Sinopeus in tibicina, ubi cyathos bibat quis ô Crito decem, si iuxta

singu-

singulos continuò pocula, bibere postea cogitationes licebit, hæc tecum considera. Non iniucundè uerò Lysander Spartanus, ut in commentarijs ait Hegesander uendentibus cauponibus uinum aquosum mistum in exercitu, id uendere iussit, ut meracius emerent. Huic simillimum est & id, quod in Aesopo dixit Alexis:

Scitè hoc habet ualde profectò & prouidè
Quod est repertum nuper in Athenis, quid est?
Vt non merum bibatis in conuiuijs.
Nec est facile in plaustris ubi mistum ferunt
Venduntq; quò lucrentur. ast ementium
Sanum sit ut caput student. ex crapula
Hoc est, uides Achiuus ut potus solet
Permulta suauiter loqui mediocribus
Vel poculis usus. lauacrum est alterum,
Non potus. ex uasis refrigerantibus
Bibisse, uel cadis, profectò mors ea est.

Quæ Plato dixerit de uino, deq; farina in uinum iniecta. Cap. X.

AD temulētiam usq; bibere nusquā conuenit inquit Plato lib. sexto de Legibus, prǽterquàm in illius Dei festiuitatibus, qui uinum ipsum hominibus tradidit. Neq; enim tutū est, neq; si de nuptijs fueris solicitus, in quibus sponsum ac sponsam maximè mētis compotes esse oportet, cum uitæ non exiguam sortiantur mutationem. Huc accedit quòd filijs maximè conducit ex semper temperantibus parentibus ortis esse: incertū est enim, quę nox aut dies ipsos generabit. At in undecimo simul de Legibus, ab ebrietate ipsa uos ô Lacedæmonij prorsus abstinetis, qua plurimum Lydi utuntur, Persę,

Thra-

Thraces, Carthaginenses, Celtę, Iberi, & alia huiusmodi genera. Nam Scythæ ac Thraces mero omnino utentes, mulieresq; , & ipsi omnes, pulchrũ felixq; studium esse arbitrantur si uinum per uestes effuderint: Vtuntur & alijs delirijs Persæ, quas uos prorsus spernitis. Ex horum ordine complures præcipuè farinas in uinum iacientes biberunt, ut autor est Hegesander Delphus. Cum Epinicus Mnesiptolemi historias legerit, in quibus scriptum est quòd Seleucus farina cõspersit, actum Mnesiptolemum composuit, eumq; carpsit, ac uocibus ex illius potu usus est, quem etiam dicentẽ introducit:

In farina bibentem æstate olim
Videns Seleucum suauiter regem
Scripsi, & monstraui multis, quod
Et si parua sit res, ac ualde tenuis,
Grauem potest hanc uis mea facere.
Vetus Thasium, ac ex terra Attica
Examen apis tumuli dulce
Miscens in scypho aggeris lapidis
Cereris cibo omne pontem faciens humidum.
Significaui potum æstus solutionem.

Scribit idem in Theradibus insulis flaua ouorum pro farina bibere consueuisse, atq; hanc potionem meliorem fuisse quàm cum farina.

De Lacedæmoniorum propinationibus, quòd Nestor uini studiosus erat, Alexander bibax. Cap. XI.

NEque mos erat propinationes bibere, quę in Lacedęmoniorum Symposijs ferebãtur, neq; inuitare sese sic uicissim, quę in Elegijs hoc pacto declarauit Critias:

Hoc

Hoc studium Spartæ, mos hic seruatur in illa
Ipse suum siccet uiniferum calicem
Vel potum donare uocato nomine cuiquam.
Inq; manum dextram uasa tulisse uetant.
Porrigere à dextris potum, uel dicere nomen
Conuiuæ cui qui quis præcupiat bibere.
Hoc potu linguam soluunt in turpia uerba.
Hoc etiam potu corpora debilitant.
Inuaditq; oculos cæca caligine nubes.
Curas lethæo pocula more fugant.
Mens fit hebes, seruosq; capit lasciuia multa.
Ac impensa grauis multa domum aggreditur.
At Lacedęmonij tantum portare solent, ut
Non uellent mentem pocula, at exhilarent.
In blandam soluunt linguam, risumq; modestum,
Pocula conducunt talia corporibus,
Ac menti, & Veneri capiendis fructibus aptè.
Ad somnumq; parant meta laboris ubi est.
Efficiunt sanos, quę iucundissima diuum
Dona, modestos, haud religione procul.

Deinde subiunxit:

Pocula plus ęquo nam quæ fœcunda bibuntur,
Mox faciunt lætos, tempus in omne nocent.
At Lacedęmonios uictus mensura gubernat.
Nanque palàm comedunt, & moderata bibunt.
Obscurum non est posse hos perferre labores.

Philœnus is dicitur, qui ad uinum est procliuis, Philopotes qui ad potum, Philocothonista, qui ad ebrietatē usque. Inter heros plurimū bibere solebat Nestor triū ætatum, nam magis quàm alij, ille manifestè uinum appetebat, magisq; quā ipse Agamēnon, quē Achilles uelut bibacē increpat. Nestor autem uel magno bello ingruente non abstinet à potu, ex quo inquit Homerus:

Nestora

Nestora non latuit clamor, tamen ille bibebat.
Cuius etiam solius poculum inter heroas interpretatus est, sicut scutum Achillis. Nam militabat ille cum poculo, non aliter quàm cum Clypeo ille, cuius ad cœlum usq; gloriã accedere Hector dicebat. Nec aberraret quispiam si eius poculũ Martis phialam uocaret, iuxta Cœneum Antiphanis, in quo ita scribitur, Siue Delos phialam Martis telum iuxta Timotheũ, politamq; sagittam. Verumenimuero phialã Nestor in certamine, quod factum fuit Patrocli gratia; donũ, capit ab Achille, non quòd uicerit, neq; uicto rursus Achilles dedit poculum. Nam bibacibus uincere minimè conuenit, ob id, quòd sunt pigri, uel quia propter sitim pugiles maximè uincuntur ob grauitatẽ dum manus extollunt. Eumelus autem thoracem capit, cum cursus periculosum certamen sine labore cucurrisset, arma scilicet securitatis. Siti uerò nihil est magis, desiderabile. Agros idcirco summè sitibundum desyderabile dixit poëta pro tempore, sitis siquidem magnum in omnibus fruitionis desyderium operatur. Hinc etiam Sophocles:

Bona afferas presso siti si quælibet,
Nihil iuuas; potum nisi simul feras.

Et Archilochus, pugnæ tuę uelut sitiens facere ut aio. & quidam ex Tragicis, cædem manum tenere sitientẽ impero. Anacreõ, amica certè es hospitibus, sine me sitientem bibere. Xenophon libro Disciplinę tertio Cyrum ita dicẽtem inducit, Vobis rem gratam facere sitio. Plato in Repub. Vbi ciuitas arbitror à populo recta, quæ libertatem sitiuit, malis utitur imperantibus forte pincernis, ac ultra quàm cõueniat ob uinum fuerit ebria. Bibebat plurimũ Proteas etiã Macedo, ut Ephippus testatur in libro de Alexãdri ac Hephæstionis sepulchro, corporeq; fuit robustiore, nam bibendo erat assuetus.

Cum

Cum igitur poculum bicongium Alexander aliquando expetiisset, bibensq; Proteam prouocasset, ille accepit atq; cum regem pluribus uerbis laudasset, ita bibit ut ei ab omnibus applauderetur. Postea uerò exiguo tẽpore interposito idem poculum expetiuit Proteas, rursusq; bibit regem prouocans, quod capiens Alexander egregiè quidem bibit, non tamen potuit ferre, sed poculo ex manibus demisso in puluinar decubuit, qua etiam ex re mortuus est Dionysio ei nunciante, ut ait, quare Thebas eius patriam obsedit. Plurimum bibebat Alexander, ita ut ob temulentiam sæpius duos dies dormiret ac duas noctes, quod ex Ephemeridibus licet cognoscere ab Eumene Cardiano, Diodotoq; Erythręo compositis. Menander in Adulatore, Cotylas decem inquit capiens in Cappadocia, aureum condy struthia ter tibi plenum; plus bibisti quàm rex Alexander. Non multò minus per Palladem Nicobule, uel qui ei commentaria tribuit, inquit, quòd cum Alexãder apud Mediũ Thessalum cœnaret, adessentq; uiginti in Symposio, omnes prouocauit, ab omnibus pariter accipiens, ac ex Symposio paulo post consurgens, cessauit. Callisthenes autem Sophista, uelut in memorabilibus testatur Lynceus Samius, Aristobulusq;, & Chares in suis historijs, cum ad eum poculum meri accessisset in Alexandri Symposio, repellebat; at cum ei dixisset quidam cur nõ bibis? non desidero inquit ô Alexander ut bibendo Aesculapium desiderẽ. At Darius qui magos de medio tulit, ita inscriptum habebat in sepulchro, uinum multũ bibere potui, idq; perferre. Non licere inquit Ctesias apud Indos regi fieri ebrio, at apud Persas id uno die regi cõceditur, cum Soli sacrificant, sic enim de hac re libro septimo Historiarum scribit Duris, in solo festo, quod agunt Persæ

Persæ in honorem Solis, Rex fit ebrius, Persicoq; more tripudiat. Ex alijs uerò nullus est in Asia qui tripudiet hoc die, sed omnes solent abstinere: nam sicut equitare, ita tripudiare Persæ discunt, cum motum huiusce actionis non parum ad roboris concinnam exercitationem conferre arbitrentur. Vsquadeo ebrius fiebat Alexander, ut uel in curru asinorũ lasciuiret, ut Carystius Pergamenus ait in historicis commentarijs: hoc ipsum faciebant Reges etiam Persarum. Nunquam ob res huiusmodi rei Venereæ desyderio detinebatur, scribit enim Aristoteles in Problematibus naturalibus, horum hominum semen genitale in aquam transmutari. Hieronymus in Epistolis dixisse Theophrastũ scribit, quòd non bene dispositus ad rem Veneream erat Alexander. Quare cum Olympias Callixenam formosissimã amicam ad hunc diuertisset, cuius rei Philippus etiam erat conscius, uerebantur enim ne euiratus esset, illa sæpius expetiuit ut secum Alexander coiret.

De bibacitate Philippi regis, uarijsq; bibacibus. Cap. XII.

ERat bibax Philippus etiam ipse Alexandri pater, ut Theopompus narrat libro uigesimo sexto Historiarum. at in alia historiæ parte ita scribit, Erat Philippus cum natura ipsa furiosus, & in pericula temerarius, tũ ob ebrietatem, erat enim bibax, sæpiusque temulentus opem ferebat. Libro postea quinquagesimo tertio ubi loquitur de rebus gestis in Cheronea, quodq; Athenienſium legatos ad cœnã uocauit hæc scripta reliquit; Cũ illi secessissent statim quosdam ex amicis Philippus accersiuit, iussitq; tibicinas, Aristonicumq; Citharœdũ, & Dorionem tubicinem, tum quosdam alios solitos

secum

secum bibere, aduocari: nam socios huiusmodi Philippus secum semper circunducebat, multaq; Symposij ac conuentus instrumenta comparauerat. cum enim esset bibax & moribus intemperans, multos semper scurras se circum habebat, multosq; musicos, ac ridicula dicentes. Cum uerò totam noctem bibisset, plurimumq; esset temulentus, ac pulsasset, omnes alios discedere iussit, iam die aduentante petulanterq; egit in Atheniensium legatos. Scribit Carystias in Historicis commentarijs, quod ubi Philippus ebrius fieri decreuisset, hoc dicebat, oportet bibere, satis est enim ut sobrius sit Antipater. Cum is talis aliquando luderet, ac quidem nunciasset adest Antipater, ueritus eum abacum impulit sub thorum. Bibaces uiros ac ebrios connumerat Theopompus, inter quos Dionysium iuniorem Siciliæ tyrannum, cui etiam oculi erant hebeti lumine ob uinum. Aristoteles in Syracusiorum Republica ipsum narrat continuè ebrium fuisse, ac aliquando per dies nonaginta, quare obtusioris luminis oculos habebat. Scribit Theophrastus socios illius, qui tyrannidi adulabantur, se non cernere fingere solitos, ac manu duci ab ipso Dionysio, neq; epulas appositas se agnoscere affirmabant, neq; ipsos calices, ex quo Dionysiocolaces sunt nominati. Plurimũ bibebat Nysæus etiam Syracusiorum tyrannus, & Apollocrates: isti enim ut Theopompus asserit libro quadragesimo Historiarũ, & in reliquis prioris Dionysij erant filij. sic enim ille de Nysæo scribit: Nysæus, qui postea Syracusiorum fuit tyrannus, uelut in morte fuisset deprensus, cognouissetq; se paucos menses esse uicturum, ebrius uiuebat, ac uentri indulgens. At hunc in modum scribit libro trigesimo nono, Apollocrates filius Dionysij tyranni erat intemperans ac bibax, quem ex adulatoribus quidam, ut ac-

 cidit,

cidit, à patre suo alienissimum fecerant. Hipparinum ... præterea refert tyrannum Dionysij filium ob temulentiam iugulatum fuisse. De Nysæo uerò hæc etiam scribit; Nysæus prioris Dionysij filius cum factus esset rerũ Syracusiorum dominus, quadrigas parauit, uestemq; uariam induit, obsoniorum præterea uoracitatem excitauit, ac ebrietatem, puerorumq; & mulierũ iniuriam, cęteraq; quæ huic uitæ quam susceperat, cognata esse uidentur. At libro quadragesimo quinto, hic idem loquens de Timolao Thebano inquit; Cum multi intemperantes circa uictum quotidianũ extiterint, ac potus, nullum tamen in repub. magis uel intemperantem uel gulosum, uel uoluptatum seruum extitisse putauerim, quam Timolaum, uelut paulo ante dicebam. At libro uigesimo tertio ubi de Charidemo Orito narrat, quem Athenienses, cum fecerant, ait, Viuẽdi rationem quotidianam lasciuam agere uidebatur, ac huiusmodi ut uel semper biberet, uel ebrius esset, liberasq; mulieres uitiare conaretur: in tantumq; intemperantiæ processit, ut uel puerũ, qui erat ualde formosus ac elegans ab Olynthiorum senatu ausus sit petere: accidit enim per id tempus ut captiuus esset cum Derdo Macedone. Plurimum bibebat etiam Arcadion. Obscurum est autem an cum Philippi esset inimicus mortuus sit, uelut Epigramma significat, quod Polemon in Epigrammatibus secundum ciuitates scripsit,

Arcadionis habet tumulus hic ossa bibacis,
Erectusq; urbis proximus ille uiæ huic.
Charmylus & Dorci posuerunt, mortuus est uir
Dum magni calicis ebibit iste merum.

Testatur Epigramma in eodem libro, plurimum bibere solitum fuisse quendam Erisixenum, (mox
Non profundũ uini bibulum Erisixenum secundo

Merum

Merum apertè perdidit habens calix.
Plurimum bibebat & Alcetas Macedo, ut testatur Aristus Salaminius, Diotimusq; Atheniēsis, qui etiam Infundibulum dictus fuit, propterea quòd infundibulo in ore posito uinū infusum, absq; interuallo bibebat: hic Infundibulū appellatus fuit, ut testatur Polemon. quòd Cleomenes Lacedæmonius merū bibebat dictum est superius, quòd autē se ipsum cultro cæcidit ob ebrietatem scripsit Herodotus. Bibax erat & Alcęus poëta ut antea dicebamus. Baton Sinopeus, bibacē fuisse narrat ac in amores propēsum Ionē, in ijs, quæ scripsit de ipso Ione. Atque ipse se Chrysillam Corinthiam amauisse scribit in Elegijs, quę filia erat Telei, quam amauisse & Olympium Periclem narrat in Hesiodis Teleclides. Xenarchus autem Rhodius. Metator ob bibacitatē uocabatur, de quo meminit in Chiliadibus Euphorion poēta. Chares uerò Mitylenæus in Historijs de ijs, quæ spectant ad Alexandrum, ubi de Calano Indo philosopho percurrit, quòd cum se in pyram accēsam coniecisset, mortuus est, scribit, quare eum cum celebraret Alexander, & musicum certamen & palæstram in eius memoriam cōstituit. Constituit inquit præterea ob Indos uini studiosos bibacitatis, meri certamen, in quo primū præmiū erat talentum, secundū minæ triginta, tertium uerò decem. Ex ijs igitur qui uinum biberunt, triginta & quinque continuò ob frigus interierunt, at sex pauco interuallo interposito mortui sunt in tentorijs. qui plurimum bibit ac uicit, meri quidem quatuor Choas ebibit, ac Promachus nominabatur. Scribit Timæus quòd Dionysius tyrānus primo Choā bibenti in Choū festo auream coronā pręmium posuit, quodq; primus Xenocrates philosophus bibit, qui auream coronā accipiens ac soluēs Mercurio illi apposuit, qui est erectus in

aula, cui coronas etiam floreas frequēter apponere consueuerat, cum uesperi ad eum accederet: quamobrē admiratione dignus fuit. Choum festum, quod Athenis celebratur, scribit Phanodemus Demophontem Regem statuisse, Orestem Athenas profectum excipere uolentem, cum nollet tamen eum ad sacra accedere, aut eiusdem sacri esse socium, quia nondum fuerat indicatus: sacra concludi iussit, ac uini Choam singulis apponi, & inquiens qui primus bibisset, se placentam esse daturum. Nūciauit prętererea ne quis coronas post potum deponeret, quibus coronabantur in sacris, quoniā contubernales fuissent cū Oreste. At ut omnes circa Choā deponerent iussit. coronasq; ipsas sacerdoti auferre in eum lucum, qui est in paludibus, postea reliqua in templo sacrificare, ex quo festum Choes dictum fuit. Mos est apud Atheniēses, ut per Choū festum munera, mercedemq; sophistis mittant; qui & ipsi familiares in hospitiū cōuocant, ut Eubulides dialecticus ait in actu lasciuis hoc pacto: Sapientia pessime Coum indiges mercedem dantiū, non sine cœna in delitijs. Antigonus in libro de Dionysio cognomento Heracleote Dionysium scribit cum familiaribus festum agere solitū per Choū festum, qui cum amica quam sibi elegerant, frui non posset ob senectutē, ad conuiuas conuersus dicebat, nō possum extēdere, capiat alter. Erat Dionysius à iuuentute etiā rei Venereæ ualde auidus, ut Nicias Nicaeus scribit in Successoribus, atq; ad populares puellas, nulla habita differentia, accedebat. Cum familiaribus quibusdā cum forte aliquando incederet, ubi fuit apud puellarū locum, in quem priori die profectus nummos debebat, ac tunc forte haberet, omnibus uidentibus manu protensa illos tradidit. Anacharsis Scytha cum certamē bibendi statutum fuisset apud Periandrum, primus præ-

sentium

sentium omnium factus ebrius, pręmium expetiuit, uelut hic esset finis cuiusdam uictoriæ inter potádum, sicut etiam meta est cursus. Lacydes Timonq; philosophi cum uocati essent per duos dies ab amico quopiam; uellentq; circunferri cum præsentibus, própius biberunt. Primo igitur die prior abiuit Lacydes, potu ei redundante: quem cum abeuntem uidisset Timon, hęc inquit:

Gloria parta ingens, occidimus Hectora clarum.

Die postea sequenti cũ Timõ bibisset, propterea quòd calicem exhaurire non posset, quo fuerat inuitatus, illumq; uidisset Lacydes se contrahentem, inquit:

Inualidis nobiscum ineunt certamina nati.

Narrat Herodotus libro secundo Mycerinum quẽdam Aegyptium ex sacerdotibus audiuisse, quòd breui esset uicturus, quare multas fecit lucernas, ac ubi fieret nox bibebat, delitijsq; fruebatur, neque diem, neq; noctem intermittebat, ac in paludib. nemoribusq; pascebatur, uel sicubi locum, in quo pueri exercerentur audiret, ebrius fiebat. Scribit idem Herodotus Amasim Aegyptiorum Regem multum bibere solitum. Et Hermias Methymnæus libro tertio rerum Sicularũ Nicotelem Corinthium bibacem fuisse narrat. Phanias Eressius in libro Interitus tyrannorum ex ultione inscripto, Scottam Creontis filium, & antiqui Scottæ nepotem, bibacem uixisse scribit, ac ex Symposijs domum accedere solitum quatuor eum gestantibus, in thronoq; sedẽtem. Phylarchus Antigonum Regem asserit libro Historiarum sexto, uini bibacẽ fuisse, plurimumq; fuisse ebriũ, ac dormire cõsueuisse, rursusq; uesperi expergefactum bibere. Ius dicebat raró omnino sobrius, at ebrius plurimum, quamobrem duo erant apud ipsum qui Regnum gubernabant, Aristus scilicet & Themison fra-

tres genere Cyprij, qui ambo Antigonum amabant. Antiochus etiam Rex, qui uocatus fuit illustris, erat bibax, qui obses fuit apud Romanos, ut Ptolemæus Euergetes libro primo & quinto commentariorum narrat, ubi eum dicit ad Indicas comessationes ebrietatesq; cõuersum multa absumpsisse, reliquosq; numos per diem quidem lasciuiens aliquando uerò in uijs publicis consistens dicere solebat, Cui fortuna dedit accipiat, tum argentum proijciens abibat. Sępius coronam ex rosis compactam habens in capite, auroq; intextum indumẽtum circumibat, lapides habens sub ala, quibus suos ipsum sequentes percutiebat. Lauabatur in lauacris publicis unguentis perfusus, quem cum priuatus quidam uidisset, beatus es dixit ô Rex, qui ita magnificẽ oles. Hic igitur lętatus, ego inquit huius satietatem tibi inducam, ac uas plus quàm duas Choas capiens crassi unguenti in caput illius effundi iussit, ita ut multitudo uirorum forensium in effusum cõuolueretur, mox cum lubricus factus esset locus, ipse etiam Antiochus cecidit ridens, quod passi sunt eorum complures qui lauabantur. Polybius eum insanum appellat libro Historiarum uigesimo sexto, non autem illustrem, ob res gestas. non enim solum uersabatur cum uiris popularibus, sed cum peregrinis etiam eò accedentibus, cumq; abiectissimis bibebat. Quod si iuniorum conuiuium aliquod intelligeret, ubicunque esset, cum ait fictili ac symphonia illuc accedebat, ita ut multi ob inexpectatum rei euentum surgentes, confugerent. Sæpe uestem Regiam abiiciens, paludamentumq; accipiens, abibat in forum. At libro trigesimo primo ait idem Polybius, eum omnes Græcos, & alios qui uellent ad spectaculũ conuocasse, cum certamina in Antiochia constituisset, multisq; ad exercitationẽ accedentibus omnes au-

ficis uasis excepit, croceoq; unguento, & ex cinamomo, tum nardino, amaracinoq;, & liliorum: Cumq; eos ad conuiuium uocaret aliquando mille triclinia, aliquando uerò mille & quingenta sumptuosissimo apparatu replebat: omnisq; ministerij conatus fiebat per ipsum. Nam in ingressu consistens alios introducebat, alios iubebat discumbere, ipseq; ministros introducebat qui portabãt fercula. Tũ locũ circumiens alibi assidebat, alibi concidebat. Mox frustum panis deponens, nunc poculum, exiliebat, surgebat, symposiumq; circuibat, rectus aliquando ab alijs propinationes excipiens: nunc uerò unà cum recitatoribus ludebat, totusq; uelatus inferebatur à mimis, atq; in terram deponebatur, quasi unus esset ex mimis. Concinnitate deinde euocante, rex exiliebat, tripudiabatq;, & iocabatur cum mimis, ita ut omnes uerecundia caperentur. Ad res huiusmodi miseros inducit stuporis, qui ex ebrietate nascitur. Bibax erat & nominis eiusdem Antiochus is, qui contra Arsacẽ bellũ gessit in Media, ut autor est Posidippus Apameus libro Historiarum sextodecimo. Cum ille igitur esset interemptus, Arsacesq; eum sepeliret, hæc dixisse scribit Arsacem, fefellit te Antioche uinum & audacia, speraueras enim Arsacis imperium in magnis poculis te esse bibiturum. Antiochus Magnus cognomẽto, quẽ debellarunt Romani, uelut narrat Polybius libro uigesimo, cum in Chalcidem Euboeæ peruenisset, nuptias contraxit, quamuis ageret annum quinquagesimum, duoq; maximè egregia facinora perpetrasset, Græcos scilicet in libertatem uendicasset, ut ipse nunciauit, bellũq; contra Romanos absoluisset. eo enim tẽpore quo bellũ gerebat, cũ uirginẽ Chalcidicã adamasset, eã sibi nubere studuit, cũ uini esset bibax, ebrietatiq; deditus.

Erat autem ea filia Cleoptolemi unius uirorum illustrium, quæ cæteras omnes pulchritudine antecellebat. Cum nuptias igitur fecisset in Chalcide, ibi hyemem absumpsit: nulla rerum instantium cura habita. Imposuit ipsi præterea puellæ nomen Euboeã, qui cum bello esset uictus cum noua nupta aufugit in Ephesum. Scribit idem Polybius libro secundo Agronem Illyriorum Regem, qui magnopere gloriabatur se Aetolos elatos uicisse, fuisse bibacem, ac in ebrietatem conuersum & in conuiuia, laterum dolore captum interijsse. Idem postea libro uigesimo nono Tenthionem asserit Illyriorum Regem multa lasciua, dum uiueret, ob bibacitatem egisse, noctéq; ac die semper fuisse ebrium, tum Pleuratũ fratrem suum, qui Menunij filiam in matrimoniũ erat capturus, occidisse, puellamq; accepisse, ac subditis eodem pacto usum fuisse. Demetriũ etiam affirmat lib. trigesimo tertio, qui ex Roma obses aufugit, Syrijsq; imperauit, fuisse bibacem, ac plurimã diei partem fuisse ebrium. Præterea lib. trigesimo secundo Orophernem narrat, qui breue temporis spatiũ regnauit in Cappadocia, patriasq; institutiones neglexit, primum uociferationem Bacchi, ac artificiosam intemperantiã, introduxisse: quamobrẽ optimè sanxit diuinissimus Plato libro secũdo, ne pueri uinũ omnino gustent ad annum usq; decimũ octauum, nõ enim ignem in ignem inferre conuenit. At uinum moderatè bibere usque ad annum trigesimũ postea cõuenit, iuuenibusq; ab ebrietate uiniq; copia omnino est abstinendum. Eum uerò qui iam annum quadragesimũ pertransiuit, ac in conuiuijs uersatur aliquãdo, cũ reliquos Deos, tum ipsum Bacchũ in senium expiationẽ & disciplinã uocare oportet, quippe qui austeritatis senectutis auxilium ac medicinam uinum nobis sit elargitus, ita ut iuuenes nos

iterum

iterum faciat, malorumq; præbeat obliuionem. Deinde ait, sermo famaq; increbuit quòd Deus hic à Iunone nouerca mente sit alienatus, quamobrem insaniam ulciscens, omnemq; furiosam inijcit choream, ac uinum idcirco hominibus etiam donauit. At Phalæcus mulierem quandam Cleo nomine bibacem fuisse narrat in Epigrammatibus:

Auratam uestem & croceam succincta Lyæo
Ista dedit patri munera magna Cleo.
Symposijs quoniam præstabat: quàm bibere æquè
Nullus tentauit uincere, uel potuit.

Quòd Italæ Romanæq; mulieres uino abstinebant, & de bibacibus. Cap. XIII.

MAnifestum est autem quòd studiosum uini est mulierũ genus, nec insuauiter sanè Xenarchus in Pentathlo mulierem quandam maximè horrendum iusiurandum iurantẽ inducit hoc pacto, mihi accidat te uiuente ô filia libera uinum bibenti emori. At apud Romanos, ut libro sexto narrat Polybius, uinum bibere mulieribus interdicitur, at id bibunt quod passum appellatur. Efficitur autem hoc ex uua passa, atque simillimum est cum bibitur dulci Aegostenensi, aut Cretico uino, quo ad sitis molestiam utuntur. Fieri autem non potest ut mulier lateat quę uinum biberit. primũ enim uini mulier nescit proprietatẽ: huc accedit quòd suos affines osculari opus est, uiriq; ipsius usq; ad consobrinos, quod efficit ubi primũ eos uiderit. Reliquũ est ut cum nesciat qua hora his sit obuia futura, hoc caueat, nam uel si minimum gustauerit, nulla postea careat necesse est accusatione. Alcimus Siculus in lib. Italico inscripto omnes scribit Italas mulieres idcirco uinũ non

bibere, quòd cum Hercules sitiens in domũ quandam, quæ erat secundum uiam apud Crotoniatem, ingressus esset, accedens bibere poposcit: acciderat autem ut mulier domini eius domi doliũ uini paulò ante clàm aperuerit, quæ tum ad uirum dixit eum grauia esse facturum, si peregrini gratia dolium aperuisset, iussitque ipsum aquã bibere. cum in foribus staret Hercules, atq; hæc audiuisset, uirum quidem illius magnopere laudauit, quem mox ipsum accedere, doliumq; intueri iussit. Atq; is ingressus lapideum factum dolium repperit. Hoc signum nunc etiam inter omnes mulieres indigenas seruatur, ut turpe putetur uinum bibere ob prædictam causam. Quales sint mulieres semper ebriç apud Græcos, declarat his uerbis Antiphanes in Iaculante:

Propinquus est
Quis caupo, qui accedens statim
Si uiderit solum sitientem, miscet inde pôcula,
Non pura, non aquosa, noui ego bibens.

Et lu Mistide, (sunt autem mulieres differentes:)

Vis & tu amice num bibisse? res habet bene,
Ergo huc feras, ad usque tertium ferunt
Venerari & Deos.

Alexis in Saltatrice:

Si fœminis uinum adsit illis suppetunt
Mox cuncta, possint quo bibisse, per Deos
Quantum uolemus tantum erit, ualdeq; erit
Id suaue, dentes non habens, uetustum erit,
Dicens senex amplectar hic feliciter.
Sphingem uetulam dicas mihi quasi ænigmata.

Et reliqua. At in bis lugente, zopyrus & zepyra uinarium uas dicit. Antiphanes in Bacchis:

Quando nec hoc ualde putandum miserum est
Duxisse nuptam fœminam, præter Scythas,

Vbi

Vbi nec ulla nascitur uitis.

Xenarchus in Pentathlo iusiurandum ego mulieris in uinū scribo. Plato narrans in Phaone, quot mala mulieribus accidunt propter uinum, ait:

O fœminæ uobis uelut diu foret,
Vinum precor uobis ego dementiam,
Vobis enim nihil, uelut prouerbium,
Videtur esse mens, at in cauponibus.
Phaona primitias rogetis cernere,
Oportet hæc fecisse uos multò prius.
Primum quidem mihi nutrienti filios
Sacrum facit, placenta, mas, & amylum,
Prægnansq́, turdi sex, decemq́, & integri,
Cum melle misti. tum lepores sint duodecim
Lunæ, deinde sumptuosa & cętera
Audito: & Orthannæ tria sexquisexta mox
Bulborum, & hinc conisalo, sodalibus
Simul duobus lanx manu myrtorum, & hi
Sint uellicati, non amant nam dæmones
Lychnorum odores. arcis at quartę canibus,
Venantibusq́, Dordoni drachma, & simul
Fures triobolum, Hero celeri pellis hinc
Farina sunt impensæ enim hæ. siquid ferat
Licet ingredi, si non ferat frustrà licet
Nobis mouere in uacuo.

Axionicus in Philine:

Ne fœminis credas aquam quòd hæ bibant.

De uini studiosis nationibus. *Cap. XIIII.*

Commemorantur & nationes quędā, quæ totæ circa ebrietatem uersantur, nam Bæton Alexandri iudex in inscriptis diuersonis itineris Alexādri, ac Amyntas in diuer-

in diuersorijs, Tapyrorũ genus ita uini studiosum esse scribit, ut nullo alio utatur unguento, præter quàm uino. Hæc eadem scripsit & Ctesias in libro de Tributis Asiaticis, qui & iustissimos eos esse inquit. At Harmodius Lampreates de Legitimis apud Phigalenses, Phigalenses bibaces esse scribit, qui uicini sunt Messenijs, atque uagari consueuisse. Philarchus libro sexto Byzantios narrat cũ sint uini helluones, suos thalamos in cauponas afferre consueuisse, ibiq; cum uxoribus ac peregrinis habitare solitos, nec in somnis quidẽ militarem tubam audire perferentes. Quare cum ipsi belligerarentur aliquando, nec bellum pati possent, Leonidas dux exercitus cauponarũ scenas apud mœnia tendi iussit, atq; uix tandem ordinem relinquentes constiterunt, ut luti testatur Damon in libro de Byzantio. Menãder autem in Mineruali, siue Tibicina, omnes Mercatores ebrios facit Byzantiũ: totam bibimus noctem propter te, & ualde purum mihi uideor: assurgo igitur quatuor habens capita. Carpũtur Argiui ac Tirynthij uelut uinolenti ab Ephippo in Busiride, qui ita dicentem Herculem inducit, nõ nosti me esse per Deos Tirynthium Argiuum, qui ebrij semper, pugnas quot pugnant fugiunt semper. Eubulus Milesios iniurios esse ait ebrios in Cõglutinato. At Polemon in libro Epigrammatum secundum ciuitates ita loquens de Eleis, hoc apposuit Epigramma:

Ebria fitq; Elis, mentiturq;, ac domus una
Qualis erit, mox urbs tota reperta tibi est.

Theopõpus libro uigesimo secundo ita scribit de Chalcidensibus, qui sunt in Thracia, acciderat ut optima quidem studia spernẽtes in potus ignauiam, ac intemperantiam multã omnino cõuersi sint. sunt enim omnes Thraces bibaces, quare & Callimachus:

Oderat

Oderat hic Thraces potantes ore patenti
Fusim, grataq; erant pocula parua sibi.

Libro autem quinquagesimo hæc ait de Methymnæis Theopõpus. Necessaria magnificè comedentes inter iacendum ac bibendũ, nullumq; opus impensis dignum faciẽtes. Amouit igitur eos Cleomenes tyrãnus ab his, qui etiam tres uel quatuor lęnas, quę apertissimè lenocinari solebant, liberasq; mulieres prostituere, in saccis ligatas iussit quibusdã immergere. Hermippus in libris de septem Sapientibus hoc ipsum fecisse narrat Periandrum. At secũdo Philippicarũ rerum, Illyrij cœnant ait bibuntq; sedentes, mulieresq; ducunt in cõuentus, pulchrumq; arbitrantur eis ut prouocent quemcunq; contigerit ex pręsentibus, ipsęq; uiros agunt ex symposijs, ac omnes male uiuunt, uentremq; zonis latis cinguntur ubi bibunt, quod quidem primum mediocriter faciunt; cum uerò uehementius bibunt, zonã semper magis contrahunt. Habent inquit Ariæi prospelatarũ uelut Helotum trecenta millia, ac singulis diebus fiunt ebrij, conuentusq; faciunt, intemperanterq; se habent ad cibum & potum: quamobrem cum Celtæ cum illis pugnarent, eorumq; cognouissent intemperantiã, omnibus militibus imperatũ est ut cœnam sumptuosissimam pararent in tentorijs, ac herbam quandam imponerent in cibis ueneniferã, quæ uentrem poterat interrumpere ac perpurgare. Cum igitur hoc factũ esset, alij comprensi ab ijs sunt interfecti, alij se in fluuium uentris impatientes facti, proiecerunt.

De ebrietate malorum multorum Metropoli. Cap. XV.

CVm hæc, & alia permulta narrasset Democritus, ait Pontianus horum omnium grauiũ uinum esse Metropolim,

eropolim, per quod ebrietas emanat & insania, debacchationesq; fiunt ab ijs, qui ita immodicè bibunt. Non insulsè Dionysius Aereus dictus cognomento calicum remiges appellauit in Elegijs:

Et si uina ferat Dionysi per mare quidam.
Et remex calicum, & nauita symposij.

De hoc autē iucundū non perijt. Ac Alexis de quodam multū bibente ait in Nouacula; meus quidem fluuius, qualem nos nuper uidistis, talis erat, Oenopion quis, aut quis Maron, uel Capelus, aut Timocles, nam nihil secus fit ebrius: alter uerò? quid nomine? gleba, aratrū, homo terrigena. Graue profectò est uiri amici ebrietas, atque in uinum ita lędentes peruenustè ait Alexis in Opora, (habet autem actus amicæ nomen) uinum bibis ait multum non mistum cum sis plenum, neq; uomis? Et in annulo:

Num maximum ebrietas malorum est omnium
Mortalibus, quod lædat hos & maximè?

Tum in Procuratore:

Multum merum peccare cogit plurimum. Crobylus in Relinquente,
Habet uoluptatem esse prorsus ebrium
Quandam, auferat mentem licet uiuentibus
Natura nostra quod bonum fert maximum.

Non oportet igitur ebrios esse: nam ciuitas à populo recta inquit Plato libro octauo reip. quæ libertatē sitiuit, si malos pincernas, qui imperitent consecuta fuerit, ac ultra quàm conueniat ob uinum contingat ebria, nisi faciles sint imperantes, multamque concedant libertatem, punit eos uelut execrandos, ac paucorum principatum appetentes accusat. eos autem qui imperantibus parent, conuicijs lacessit. At libro sexto legum, ciuitatē similem esse inquit crateri misto, in quo uinum infusum

insessum bulliens insanit, at si alius Deus sobrius id castigauerit societatemq; ceperit, bonus moderatusq; efficitur potus. Nam insanire ex ebrietate nascitur, quare Antiphanes ait in Arcadia:

Haud opus est ut sobrius
Insaniat pater, nec opus est eum bibere,
Tunc esse conuenit sapientem. qui putat
Se grandius uiro quid esse, fretus hic
Nummo misello paruo iter mox arripiat.
Tunc ille cæteris parem se nouerit.
Si signa uitę spectet is uelut medici:
Venæ ut ferantur hæ deorsum, sursum at hæ.
Vita omnium regitur quibus mortalium.

At in Aeolo, ubi carpit quæcunq; grauia faciunt plus æquo bibentes, hęc ait:

Amore captus unius simul satæ
Macareus: fuit ferens calamitatem interim,
Se continens, sed consecutus postea
Vinum ducem quod fert uiris audaciam
Solum, prioresq; adiuuat sententias,
Is nocte surgens cepit optatum diu.

Eleganter profectò & Aristophanes uinum in his, Veneris lac appellauit,

Bibentibusq; dulce uinum lac Veneris.

Quod multũ nonnulli bibentes illegitimæ rei Venereę desiderium concipiunt. Hegesander Delphus quosdam temulentos ita appellauit; Comeon ac Rhodomō cum ciues essent in Rhodo Rempub. gerentes, erant temulenti, atque Comeon in Rhodophontem aleatorem cauillatus ait, ô senex ualde te iuuenes uincunt aleatores: cui respondens Rhodophon studium mulierum, reliquamq; illius intemperantiã illi obiecit, neq; ab ulla abstinuit contumelia. Theopõpus libro sextodecimo

Historiarum hæc ait differens de alio Rhodio, cum Hegesilochus ob temulentiam talosq; inutilis prorsus esset factus, neq; dignitatem ullã omnino haberet apud Rhodios, sed à socijs omnibusq; ciuibus obiuitæ intemperantiam accusaretur, postea de paucorum principatu quem cum amicis constituit loquẽs, hæc subdidit: multas nobilesq; mulieres, easq; primatum uirorum, dedecore affecerunt, ac non paucos & pueros & iuuenes uitiarunt: in tantumq; petulantiæ processerunt, ut uel talis luderent inter se liberis mulieribus, diffinireẽtq; inter talorum iactum, quam urbanarum uictos ad uictorem adducere oporteret ad coeũndum, nullam excipientes excusationem, sed quo pacto posset quis uel persuadẽdo, uel uim inferendo, sic ducere imperantes. Huiusmodi aleam luserunt & alij ex Rhodijs; & apertissimè id & sæpius effecit Hegesilochus ipse, qui ciuitati præesse studebat. Antheas autem Lindius, qui se Cleobuli sapientis cognatum esse dicebat, ut testatur Philodemus in libro de Sminthijs in Rhodo; cum esset senex, felixq; homo, & spectat ad poësim, ingeniosus, per omnem uitam Dionysium agebat, Dionysiacamq; uestem indutus incedebat, multosq; nutriebat socios, semperq; per diem ac noctem Comum educebat, primusq; poësim inuenit, quæ fit per composita nomina, qua postea usus est Asopodorus Phliasius prosaicè, uti in Iambis. Faciebat hic comœdiás, aliaq; complura in hoc poëmatũ genere, quę canerę auspicabatur his qui phallũ secũ ferebãt.

De uini auido, incompositè bibente & bibe, alijsq; quibusdam dictionibus. Cap. XVI.

HIs auditis ait Vlpianus, at uini auidus ô bone Pontiane apud quem iacet? tunc ait ille, me perdis iuxta bo-

ta bonum Agathonem semper interrogatus, tuq; & nouus modus, quoniam sermonibus non uteris opportunis. Sed quando nobis opus est tibi omnium rationem reddere, Antiphanes ait in Lydo, Colchis uir uini auidus. Tu uerò debacchans ac ebrius nōdū es satur, neq; illud memoria repetis, quòd mortuus est ob ebrietatē Eumenes Pergamenus Philetęri, qui in Pergamo regnauit, nepos; ut Ctesicles narrat libro tertio temporum, non autē Perseus, qui à Romanis fuit interfectus, nulla enim re Philippum patrem imitabatur, cum neq; mulierum esset studiosus, nec bibax, sed nō ipse solum moderatè inter cœnandum bibebat, uerum etiam amici qui erant cum ipso, ut Polybius scribit libro uigesimo sexto. Tu uerò ô Vlpiane incompositus bibax es, secundum Timonem Phliasium, ita enim ille multum uinum bibentes libro secundo Salium nominauit:

Vel grauem percussorem acutiorem Lycurgo,
Qui Bacchi incompositos bibaces amputauit.
Abiecitq; rhyta, inexplebilesq; cyathos.
Non bibulus autem.

Nominauit bibulum ita Alcęus in Ganymede. * quòd ebrietas oculos nostros aberrare faciat, manifestè declarauit Anacharsis, quibus significauit quòd falsæ fiunt ebrijs opiniones, nam cum quispiam ex conuiuis eius uidisset uxorem in Symposio inquit, deformē uxorem duxisti ô Anacharsis, qui ait; ita mihi sanè uidetur, sed mihi meracius infunde ô puer, ut eam pulchram faciā. His ita dictis poculo prouocans Vlpianus quendam ex socijs ait, sed ô amice iuxta Antiphanē, qui ait in Agrestibus, totum oculos claudens magnum onus ebibit, non quicunq; illius habet experimentum. Bibe ô amice nec plenas semper trahamus, ipse ait Antiphanes in Vulnerato. Sed consideratio quæpiā in medium

prorumpat, ac melliflua quępiam accedat conuersios quę ipsa sit loquens mutatio de omni opere uno excepto. Deinde mihi uirũ adiuuans membra ut ait Euripides, hoc enim pacto dixit Euripides. Sed quis Philoxenus profectò nihil ô amice differt, me syllabæ unius causa reprehendis, qui ait, bibe apud quem reperitur? tenebris obduceris amicissime dixit Vlpianus cum tantum uini hauseris. Habes apud Cratinum in Vlyssibus, hoc igitur, hoc bibe capiens iam, & nomen statim percunctare. Antiphanes in Mystide:

Tu uerò bibe, in hoc certe tibi parebo,
Pellax etenim ô Dei figura
Calicis est, dignaq; gloria
Festi, non recordamur, nuper enim
Ex oxybaphis fictilibus bibimus.
Huic fili multa bona Dei
Opifici dent, qui fecit te
Modestię ac securitatis causa.

Diphilus in Balneo, infunde plenam, mortale obtege, Deo bibe; hæc enim nostrum Iouis Socialis patet. Amipsias in Philone:

Leporem qui turbasti bibe marinum.

Menander in Tibicinis, uade ad satietatem iam bibisti ô Sosila, omnibus rursus nunc bibe, male se habet. Dicendum est bibo sine, y, iota producto, sic enim se habet Homeri dictum, bibimus ex herba. Aristophanes in Equitibus, nunquam ex hoc ipso poculo, & in aliis acerrimum uinum hodie bibat: à bibo fortasse dictum, sed iota aliquando contrahunt, uelut Plato in à sacris, nec quiuis huius forte nũmos ebibit. In Syrphace, bibite aquam multam. Bibe dissyllabatum. Menander in Enchiridio, bibere cogam sacrilegã prius, & hac bibe. Tu quoq; igitur amice iuxta Alexidis dictum in Gemi-

nis,

nis, huic præbibe, ut & ipse alteri, faciatque quod ab Anacreonte uocatur epistius, ait enim uersificator, neque uelut unda marina tumultuare multo cũ strepitu fusim bibens epistiũ, nos autẽ hoc appellamus anisonẽ. Tu uerò bibẽs ne timeas, cauebis siquidem retrorsum cadere, hoc enim pati non possunt, qui uinũ curarũ fugax bibũt, iuxta Simonidis sentẽtiã Sed, ut ait Aristoteles in libro de Ebrietate qui uinum hordeaceũ bibũt in tergũ cadunt, quod uinum pinũ uocitãt hoc pacto; peculiare. idest præterea quod accidit circa pini uocati ebrietates, ab alijs siquidẽ ebrij in omnes corporis partes cõcidũt, nã in dextrã sinistrãque cadũt, pronique & supini, soli uerò ij, qui ex pino sũt ebrij, retrorsũ supinique cadũt. Sũt qui uinũ hordeaceũ brytũ uocare soleant, ut Sophocles in Triptolemo, brytum terrestreque non miserè afficere. Archilochus brytũ uelut cano, uel Thrax uir uel Phryx ebibit, pronè laborauerat. Meminit huius potionis Aeschilus in Lycurgo, & ex his brytum bibisti, attenuans tempore, & percutit grauiter hoc in fortitudine tectũ. Hellanicus in ædificijs ex radicibus etiam fieri brytum asserit, hoc pacto, bibũt brytũ ex radicibus, uelut Thraces ex hordeis. Hecatæus libro secundo expositionis de Aegyptijs loquens, quod panis sunt uoraces, hæc infert, hordea in potum conijciunt. Ac in ambitu Europę, Pæones brytum bibere inquit ex hordeo, parabiamque ex milio & conyza. Vnguntur oliuo inquit post lac, atque hęc hoc pacto se habẽt, Nostris autem temporibus dulce uinum thyrsiferum, legatus est iacchus ait Ion Chius in Elegijs:

Ipsa est enim occasio uariorum responsorum,
Omniumque Græcorum conciones, delitiæque regũ,
Ex quo pampinea uinea subterraneum
Ramum extendens uiridi timuit ulna.

Aerisq; oculos fugerunt prudentes
Pueri uocales ubi cadit alius in alium,
Priusq; silent, cessantes à clamore.
Nectar mulgetur solum felix hominibus
Peregrinum gaudenti pharmacum natura aptum.
Cuius causa chari filij exceptionesq; choriq;,
Bonorum rex uinum docuit naturam.
Cuius causa tu pater Bacche ob coronas certãtibus
Hominibus lætorũ symposiorũ prytani (placẽs
Salue, desq; æuum bonorum amabilis operum,
Bibendi & ludendi, ac iusta cogitandi.

Amphis laudans ait in Philadelphis:

Bibacium uitam multis de causis laudo,
At magis uitam nostrum bibendi
Studiosorum, quàm uestrum solum
In fronte mentem habere solirorum.
Nam consideratio cum semper in ordinando
Versetur, quia subtiliter ac cautè
Omnia inquirit, timuit res
Promptè aggredi, hæc uerò quia non apertè
Quid ab unaquaque re accidet
Ratiocinata est, agit quid iuuenile
Et calidum.

Aenigmata. *Cap. XVII.*

CVm his ut iniungeret futurum esset Vlpianus, ait Aemilianus, tempus ô uiri amici postulare uidetur ut de ænigmatibus etiam quidpiã dicamus, ut paululũ à poculis abstineamus, non tamen secundum grammaticam tragœdiã inscriptam Callię Atheniensis, sed nos prius quis ęnigmatis terminus sit inquiramus, quæq; Cleobulina Lindia proposuit in ęnigmatib. satis enim

de his

de his Diotimus Olympenus noster socius scripsit: sed & Comici de his mentionē fecerunt, quandamq; castigationem subibant ij, qui non soluebant. Tunc ait Larensius, ęnigma sic Clearchus Solensis diffiniuit, ænigma est quæstio iocosa, quæ imperat cogitatione inueni re propositam rem honoris gratia, uel dictum, supplicij euitandi causa. Idē Clearchus in lib. ænigmatū septem ænigmatū species esse affirmat. In litera quidē, ut cum dicemus ab, a, nomen esse piscis aut plantę. Similiter uerò si aliquā literā habere uel nō habere iusserit, uelut ea sunt ęnigmata quę dicuntur asigma, unde Pindarus ad sigma odam fecit quasi ænigmata quopiā in poëmate proposito. Aenigmata in syllaba dicuntur, uelut metri cum dicemus, quid cuius enim fuerit dux, ut rex. Vel cuius extremum habet nax, ut Callianax. Leo primam habeat ut Leonidas, uel rursus ultimā ut Thrasileo. in nomine dicemus nomina uel simplicia disyllaba uel cōposita, ubi forma quædā tragica ostenditur: uel humilis rursus; uel nomina nō Deorū ut Cleonymus, uel Deorum ut Dionysius. Atq; hæc uel ex uno deo uel pluribus, ut hermaphroditus, uel à Ioue incipiēdo ut Diocles, aut à Mercurio ut Hermodorus. Vel si in Nicus dixerit. Qui uerò mandatū non dicebant, poculū bibere cogebātur. sic enim Clearchus diffiniuit. Quid autem sit hoc poculum ô bone Vlpiane perquiris. De ænigmatibus Antiphanes ait in Cnethidibus aut uentroso:

Ego quidem prius iubentes dicere
Aenigmata in conuiuio rebar palàm
Nugari, & haud quicquam, ut iubetur dicere
Quis: postea quòd quis ferens non & ferat
Ridebam, & has nugas putabam insipidas.
Nullam putabam prorsus hunc rem dicere.
Sed insidiarum gratia: nunc & scio

Verum quòd id fuit;eranum uiri decem
Portauimus,nulli refertur portio.
Ergo patet quod quis ferens non & ferat.
Hoc est?in hoc ænigma certè respicit?
Dignum sed est ut consequatur hoc ueniam.
At qualia hi nugantur in requi stipem.
Non deposuere,quàm profectò maximè.
Felix erat Philippus ipse per Iouem
Quibusdam.

At in Aphrodiso:

Nunquid,
Dicturus ollam cum tibi sum,proferam,
Rota laboratum,cauo uas corpore,
Terraq; factum,matris in tecto alterius
Coctum recentis,mortuos quę habet gregis
Lacte educatos,& cute molli ô Hercules
Ni dixeris planè necabis.carnium
Ollam refers certè.
Flauentis apis quę misceantur pascuis,
Gutta fluentem,ac insidentem mox capræ,
In pileum latum puellæ uirginis
Castæ Cereris.tenuibus hinc operculis
Luxuriantes atque factos pluribus,
Vel apertè placentam tibi dicam?placentam uolo,
Bromiadæ fontis sudorem,uinum dic concidens.
Scaturiginē phęandrum hic reliqui,aquam dicas:
Casiæ haberem aspectum auram per ęthram,myrrham dicas mihi
Longam,nec tale aliud quid,nec rursus (quidā,
Dicens quod opus hoc esse uidetur maius,ut aiunt
Ipsum quidē nihil per se,sed cōuertere frequenter.

Alexis in Somno,huiusmodi proponit ænigmata:

Mortalis haud,contraúe,sed quandam tenens

Natu-

Naturam, ut in uirum locetur haud loco:
Nec uiuat ut Dei. sed usque nascitur.
Et semper interit. nec ulli cernitur,
Notissimus sed semper est is omnibus.
Lusisse gaudes fœmina hoc ænigmate,
Manifesta certè dico, ualde & lucida.
Quis ergo puer naturam erit sortitus hanc?
Somnus puella finitor mortalium
Laborum.

Eubulus in Sphingocarione ęnigmata quædam huiusmodi proponit, quę & ipse soluit.

Garrulus elinguis, mas fœmina, nomine, & idem.
Ventorum quæstor propiorum, lęuis & hirtus.
Stulta loquens stultis, legemq; ex lege reducit.
Vnum & multa simul: nec siquis uulneret illum
Vulnera perpetitur.
Quid hoc? quid est? quid me rogas? Callistratus.
Podex hic est nugaris ipse habens simul.
Elinguis ipse est garrulus, unum pluribus
Nomen. ferens non uulneratus uulnera.
Tum læuis ac hirsutus: atque flaminum
Custos. locustę habens oculos

Edentulus pugnator, non natorũ genus undiq; perdens. Ichneumõ Aegypti: hic enim crocodilorũ oua capiens priusquã feræ nascantur, fœtũ frangit, postea perdit, quare subdolus percutit inferius, ac labris mordet.

Noui ego qui iuuenis grauis est, seniorq; sine alis.
Inde uolat leuiter: terramq; abscondidit ipsam.
Est pappus hic profectò spinæ qui iuuenis
In semine constitit, quod inde ut iecerit
Mox auolat leuis puerorum flatibus.
Extat hians infra simulacrum, surgit & altè,
Adq; pedes ex capite perforatũ, in acutũ concaũm

Ad homines pariendos ex nate singulos:
Quorũ alij portionẽ sortiti sunt uitę, alij uagãtur.
Illam quisque habens, ipsum dicunt custodire.

Vos autem dijudicare sanè opus est hanc esse sortem, ne omnia sumamus ab Eubulo. Antiphanes scribit in problemate:

Piscibus uerriculum uir multis circunijcere
Existimans, magno sumptu unam traxit percam.
Et hanc deceptus aliam mugil ęquè ipsam
Duxit, uolentem sequitur perca melanurum,
Mugil, uir, melanurus: nescio quid dicas.
Nihil dicis enim sed ego apertè dicam.
Est quidã qui pręsentia cũ dederit nescit se dedisse
Quibus dedit: nec ipse habens quibus non egebat.
Dans quidam non dedit, nec habens habet.
Nihil horum noui, igitur hæc
Aenigma dicebat, quæcũq; sciuisti nõ sciuisti nũc,
Nec quot dedisti, neque quot pro ipsis habes,
Tale hoc erat profectò, & ego quoddam
Dicere uobis uolo ænigma, refer.
Pinna & trigla uoces pisciculi habentes
Multa loquebãtur, de quibus antea cupiebãt dicere
Non dicebãt: nec enim sciebant, ut ad quẽ (quid
Erat ipsis sermo, ad ipsas autem multa loquentes,
Ipsas ambas Ceres tuebitur.

Antiphanes in Sappho poëtriã ipsam ænigmata ita proponẽtẽ inducit, quę qdã soluit hoc pacto, ait hęc enim:

Fœmina natura est finibus quæ pignora seruat,
Quæ sunt muta, tamẽ mittunt trans æquora uocẽ
Ventosa, & uastas terras, mortalibus; illa
Vult quibus, his audire licetq; absentibus, aures
Obtusas habeant quamuis, audire nec aptas.

Hoc soluens quidam subiunxit,

Est ci-

Eſt ciuitas natura quam tu nunc refers,
At rhetores ſunt filij quos hæc alit.
Clamare trans fretum audiuntur ſiquidem.
Aſiaticiq; littoris quæſtus trahunt,
Ac Thracij huc: prope adiacet paſcentibus,
Iniuriasq; agentibus qui nil uidet
Populus, uel audit. hoc pater fit quomodo
Sit mutus ut rhetor? ter abſurdum magis.

Equidem optime ego puto
Nouiſſe dictum hoc, ſed dic iam.

Sappho poſtea ænigma ſoluentem inducit hoc pacto,

Epiſtola eſt natura primum fœmina:
Sunt filij quos illa geſtat literæ:
Muteq; ſunt, loquuntur eſt abſentibus
Quibus cupit, propinquus alter accidat
Siquis legenti, nil profectò is audiet.

Diphilus tres Samias puellas inter conuiuium ænigmata proponentes induxit in Theſeo, atque propoſitum fuiſſe à prima perhibet hoc ænigma:

Quid omnium eſſet duriſſimum, eamq; ferrum
Dixiſſe narrat.

Huiuſmodiq; rei demonſtrationem attuliſſe, quòd hoc omnia excauant, ac ſcindunt, atq; in omnia utuntur, quod cum approbaſſet, dixiſſe aiunt ſecundam;

Fabrum ferrarium multò eſſe fortiorem,
Quando hoc laborat, robuſtumq; ferrum
Flectit, mollit, ac quodcunque opus eſt efficit.

Tertia Priapum robuſtiſſimum omnium eſſe aſſeruit, atq; uel illud argumento eſſe, quod fabrũ etiam ferrarium gemẽtem hoc prędicant. Achæus Eretrienſis cum comis ſit Poëta, phraſim aliquando obſcurã reddit in compoſitionẽ, multaq; profert in ænigmatũ morem in Iride Satyrica; uelut cũ ait lithargẽteus lecythus ſuſpen

ſus erat unguenti. Textam Spartanam ſcriptam uocat Cyrbim, pro Spartana tabula. Quòd autem albo loro circumuoluẽtes tabulam, ea quæ uolebant ſcribebant Lacedæmonij, apertè declarauit Apollonius Rhodius in libro de Archilocho: Steſichorusq; uas lauandis pedibus aptum lithargenteolum uocat. Ion in Phœnice ſiue Cœneo uiſcum his uerbis quercus ſudorẽ uocauit, quercus quidem ſudor inciſaq; oblonga uirga, Aegyptia paſcit linea ueſtis ferarum pedica. Scribit Hermippus in diſcipulis Iſocratis Theodoctẽ Phaſelitem promptiſſimum fuiſſe propoſitis ſibi ænigmatibus inueniendis, alijsq; ipſum aptiſſimè proponere ſolitum eſſe, uelut illud de umbra. naturam enim quandam eſſe dicebat, quæ maxima ſit in generatione & interitu, & minima cum maximè uiget: ſic igitur ait:

Quę tellus fert naturæ, quæq; æquora ponti,
Nulli incrementum ſimile eſt, hominiq; nec ipſi.
Res eſt nam primum ſoleat quæ maxima naſci,
In ſummoq; uigore minor, uixq; ulla: ſeneſcens
Cunctarum rurſus rerum ſed maxima creſcit.

Noctem præterea ac diem dixit per ænigma in Oedipode tragœdia:

Germanę geminæ, gignit quarum altera ſemper
Alteram, & inde parens fit filia nata uiciſſim.

Huiuſmodi eſt & id, quod in rebus Græcis memoriæ prodidit Calliſthenes, nã Chromnũ, quæ ciuitas eſt non longe à magna ciuitate conſtituta, obſidentibus Arcadibus, Hippodamus Lacõ, qui unus erat ex obſeſſis, præconem ad ipſos ex Lacedæmonijs uenientẽ hortabatur, ipſorum ſtatum per ænigma ſignificans, ut matri nunciaret, quòd muliercula intra decem dierũ ſpatium eſſet ſoluenda, quæ ligata erat in Apollinis tẽplo: ueluti ſi præterierint nõ amplius eſſet ſoluenda: his igi

tur

tur uerbis facile indicium significauit sui status. Est autem ipsa fames in Apollinis templo, ac iuxta Apollinis sedem picta, quæ mulieris formam imitatur. Manifestè igitur patuit omnibus quod decem etiam dierum spatium famem obsessi tolerare possent. quam rem cum cognouissent Lacones pro uiribus exclamauerunt ijs, qui erant in Cromno. Sunt & alia complura huiusmodi ænigmata, uelut:

Virum uidi ignitum æreum uiro adhęrentem,
Ita tenaciter ut sanguinem coniungeret. Significat autem hoc cucurbitulæ adiectionē. His simile est & illud Panarcis, ut testatur Clearchus in libro Aenigmatum; quòd percutit ligno nō ligno cōsidentē; auem nō auē; uir non uir, lapide nō lapide. ex his enim aliud est ferula, aliud noctua, hic Eunuchus, ille pumex. Atq; Plato libro quinto de Legibus inuētiuncularū philosophus cōmemorans, ijs similes uideri inquit in conuiuijs ambiguo puerorū ęnigmati de Eunuchi iactu ac de noctua, quo & à quo ipsum fecerunt ænigma. Huiusmodi sunt Pythagorę etiā ænigmata, uelut attestatur libro quarto poëtarū Demetrius Byzantius, cor non comedere, pro eo quod est, animum sine mœrore exercere. Ignem ense non confodere, id est uirum iratum non irritare; ignis enim iracundia, ensis contentio. Iugum non transire, omnem scilicet auaritiam immodicam fugere ac odisse, & æquū quærere. Populari uia nō ingredi, id est uulgi non sequi sententiam, unusquisq; enim quidquid sibi uidetur dijudicat temerè. rectā lineam ducere, ratione duce uti. Non considere super semodio, id est non curare quę sunt in diem, sed semper accedentem admittere: terminus enim ac finis uitę est mors, qui non sine dolore ac cura finit accedere. Similia sunt & ea ænigmata Theodecti, quę per iocum dixit Dromeas Cous; ut memo-

memoriæ prodidit Clearchus & Aristonymus Psilocitharista, ac Cleon Mimaulus cognomēto, qui optimus fuit Italorum mimorum nulla extrinsecus persona assumpta, per se sufficiens Histrio: erat enim Nymphodoro superior in commemorato mimo. Huius imitator fuit Ischomachus præco, qui circulares faciebat imitationes. Postea uerò quàm nominis splendorem assecutus est, mimos in miracula transiens dijudicabat. Erāt autem ænigmata huiusmodi quę faciebāt, ueluti, cum rusticum quendam crapulatum maleq; habentem percunctaretur medicus, num in uomitū edisset, nequaquam ego dixit, at in uentrem. Cum mulier quædā uentre laboraret, eamq; interrogaret medicus num haberet in uentre, & quo pacto inquit cum iam triduū non comederim? & Sosiphanes poëta, in histrionem Cephisocleū dixit obiurgans ipsum ob os latū, in femur tuum lapidem coniecissem, nisi futurus fuissem astantes irrigare. Antiquissimū est ęnigma rationem sequens, maximeq; accōmodatum naturę ænigmatū; uelut quid omnes nescientes docemus, & quid est nusquam, & ubiq;? quid est idē præterea in cœlo, in terra, & in mari? est autem hæc nominis similitudo, ursa enim serpens, aquila, & canis, in cœlo sunt, in terra, & in mari. At illud nusquàm & ubiq; tēpus significat, idem est enim nusquam, & apud omnes, quoniā eam naturā obtinuit, ut nō sit in loco. Præcedens uerò est animas habere, quod cum nullus nostrū sciat, præsentes docemus. Callias uerò Atheniensis, nam & antea de eo quæsiuimus, qui ante paucis temporibus Strattidem pręcessit, tragœdiam grammaticā dictam ita describens fecit, cuius prologus est ex elementis, quē dicere oportet, per omnes scripturas, diuidendo ex elementis, finemq; faciēdo subuersē, in alpha, uita, gamma, delta, ita, thita, dei enim si iota, cappa,

θεωρίαν

cappa, lābda, my, ny, xy, ov, pi, ro, sigma, tau, y, phi, chi, & in omega, mulierū autem chorus ex ijs, quę cum duobus factus cum ipso est cōcinnus, atq; simul in concinnitate conuenit hoc pacto: βῆτα ἄλφα. βα. βῆτα ε. βε. βῆτα η. βη. βῆτα ἰῶτα βι. βῆτα ο βο. βῆτα υ βυ. βῆτα ω βω. rursusq; in metris ac carminibus, æquipollent γάμμα ἄλφα, γάμμα ε, γάμμα η, γάμμα ἰῶτα, γάμμα ο, γάμμα υ, γάμμα ω, & in syllabis unumquodque metrum ac carmen se habet eodē pacto in ęquiualentibus, ita ut Euripides non solum totam Medeam hinc facere sit machinatus, uerum etiam carmen ipsum manifestū est quòd transtulerit. Sophoclem uerò aperuisse aiunt, cum ausus esset ex illius exemplo, poēmaq; hoc in metro audiuisset, ac fecisse in Aedipode, sic ego neq; me ipsum, neque te tristitia afficio ob hæc reprensus. Omnes idcirco reliqui cōuersiones in tragœdias, uelut apparet, ab hoc desumpserunt, & post chorū rursus introducit sermonem ex uocalibus hoc modo; quam iuxta pręscriptiones similiter atq; priores dicēdo diuidere oportebat, ut seruaretur pro uiribus eius, qui fecisset, pronunciatio: alpha solum ô mulieres, siue secundò solū dicere opus est, tertioq; solū dices, postea igitur quarto loco tau solum, iota quintum, ubi sextum solum dic ypsilon. Vltimum tibi dicam omega septem uocalium at septem in metris solum. Atq; hoc cum dixisset, ipsa postea bis loquitur. Significauit primus hic & literam per iambos, intemperantius quidem iuxta sententiam, at consideratè hoc modo;

In utero fero ô fœminę, sed pudore grato
In litteris nomen dicam infantis.
Recta longa litera est, ex hac media
Parua astans utrinque supina,

Postea

Poſtea circulus pedes habens breues duos.

Vnde poſtea ut quiſpiam exiſtimarit Meandrius ſcriptor parum imitationi adhęrens interpretatus conſcripſit in commentario dicto inſuauius. at Euripides in Theſeo non ſcriptam locutionē feciſſe uidetur, eſt autem paſtor quidam literarum imperitus qui Theſei nomen ita pictum illi ſignificat.

Θ Cum literarum non peritus ipſe ſim,
Η Dicam figuras, ſignaq́ euidentia.
Σ Eſt circulus torno uelut factus bene,
Ε Signumq́ habens in uentre, quod clarè patet.
Υ Binas ſecunda forma lineas tenet:
Σ Diſpeſcit has medio incidens mox altera.
Cincinnus inde tortus ipſa tertia.
Subit figura quarta recta linea,
Tres incidentes diuidunt hanc lineæ.
Quintam minus promptum ſit ipſam dicere,
Sunt differentes lineæ inter ſe duæ,
Quę conueniunt omnes ſimul in unam baſim.
Extrema differt nil figura tertia.

Hoc ipſum fecit & Agathon tragicus in Telepho, nam hic etiam literarum ignarus picturam nominis Theſei declarat.

Eſt circulus pictus prior meſomphalus,
Duæ iugatæ quem ſequuntur lineę.
Arcus Scytharum uti figura tertia eſt.
Obliquus adiacet tridens quarto loco.
Iunguntur inde binę in una linea.
Extrema forma eſt hinc fuit quæ tertia.

Theodoctes etiam Phaſelites ruſticum quendam inducit literarum imperitum Theſei nomen ſignificātem,

Θ Ocellus eſt figura prima in circulo,
Η Binæq́ ſunt hinc lineæ pares ſimul,

Tranſuerſa

Transuersa quas mox incidens ligat altera. Σ
Cincinnus ut contortus est hinc tertia. Ƨ
Obliquus apparebat hinc uelut tridens. Υ
Tum uirgulæ nascuntur ex quinta duæ, Σ
Currunt in unam quæ basin ambæ simul.
At sexta sicuti prius cincinnus est.

Huic simillimũ est & id, quod Sophocles fecit in Satyrico Amphiarao literas inducens saltantes; Neoptolemusq; Darianus in libro Epigrãmatum hoc Epigramma inscriptum fuisse narrat in Chalcedone in Tarasymachi Sophistę sepulchro, nomẽ th, r, a, s, y, m, a, ch, u, s, Chalcedo patria est, ars est sapientia. At huiusmodi est Castorionis Solensis poëma, ut testatur Clearchus, quod in Pana cõposuit. Ex pedibus singuli integris nominibus comprensi, omnes similiter pręcedentes ac sequẽtes habẽt pedes: uelut te iactibus niuis sonoris difficilẽ iuuenemq;, uia feras nutriens Pan terra, Arcadum celebrabo scriptura hac sapiente pulchraq; carmina cõponens rex difficilia cognitu, non sapientibus ut audiantur, poëtarum obseruator, habens ceream uestem suauitatẽ emittens. tum reliqua eodem modo. Vnusquisq; horum pedũ quoquo modo ponatur in ordine idem habebit metrũ, hoc pacto, te iactibus niuis sonoris, te iactibus difficilem. Et quod quisq; pes habet literas decem. Licet autem non eodẽ etiam modo facere, sed altero, ita aut habeant plures ad unius usum, qui sic dixerint; metrũ dic mihi pedũ, capiens mihi metrum pedũ, metrum dic. nolo enim pedũ metrum capere, capere metrũ enim pedũ nolo. scis Pindari etiam odam sine sigma factam, ut ipse scribit Clearchus, uelut ænigmate quopiam proposito in poëmate multis horum re fellentibus, quia fieri nõ posse uidebatur ut abstineret à sigma, & quia non probaretur prius, serpsit rectè quod noni.

σὲ τὸν βόλοις νιφοκτύποις. σὲ τὸν βόλοις δυσχίμερον.

noui. Et totam adulteratam uiri. Hæc notaret quiſpiam in abalienantes odam aſigmam Laſi Hermionis, quæ Cētauri inſcribitur, & qui in Cererem ac Hermionem factus fuit hymnus à Laſo eſt aſigmus, ut Heraclides ait Ponticus libro tertio Muſices, cuius hoc eſt principiū:

Cererem cano puellam, uxorem Clyœmeni,

Licet autem & alijs multis abundare ænigmatibus,

In aperto nata ſum, patria me ſalſa aqua
Continet, mater eſt numeri filia.

Patet quòd in Delo dicit, quæ mari complectitur, mater Latona quæ Cœi eſt filia, ſiquidē Macedones Cœum numerum appellant. Tum de ptiſana, hordei ſine cortice ſuccum cum abſtinere non poſſis, bibe. Nam ptiſanæ nomen à purgando ac relaxando deductum eſt. De Cochlea hoc in Teucri diffinitionibus ſcribitur; animal ſine pedibus, ac ſpina, ſine oſſe tergore oſtracum, oculi ſe flectentes, oblongi ac curuātes intro. Antiphanes in ipſius amore,

Coloſtra lignea carne, ſcis dico caſeum.

Anaxandrides in Aeſchra, aptè coxit, & continuas corporis partes domat in igne formata terra Timotheus ait, ollam ô uiri eſſe inquiens. Timocles in Heroibus,

Quàm erat concinna
Vitę́q; nutrix, hoſtis & famis, bonæ
Cuſtos amicitiæ medica inclytæ famis.
Eſt menſa per cœlum parata ſplendidè.
Dixiſſe menſam protinus licuit prius.

Plato ubi reſponſum datum fuiſſe Cinyra ſcribit de Adonide filio ait in Adonide,

O Cinyra rex Cypriorum hominum hirſutorum,
Puer tibi formoſiſſimus natus eſt, admirabilis tibi
Maximè omnium hominū, duo autem dæmones
ipſum habent,

Hæc

Hæc quidem impulsa per occultas solitudines, hic uerò impellens.

Bacchum inquit ac Venerem; siquidẽ hunc ambo amarunt atque sphyngis ænigma huiusmodi fuisse scribit in tragœdia reprensis Asclepiades:

Est bipes & quadrupes in terra, solaq; uox huic,
Atque tripes, mutat uocem solum omnia campis
Inter quæ serpunt, quæ cœlo, & fluctibus errant.
Ast ubi iam pedibus contendit pluribus, illi
Deficiunt uires, & lentis robora membris.

Sunt autem & hæc Simonidis ænigmaticè dicta, ut testatur Heracleotes Chamæleon, in libro de Simonide.

Piscis & infelix, & lasciui pater hœdi
Firmarunt propius capita; atrę pignora noctis
Sumentes cilijs, Dionysi pascere seruum
Nolentes regis ac buphoni.

Sunt qui inscriptum fuisse referant antiquitus hoc in Chalcide in quodã donario, in quo delphin & hircus sculpti erant: Quorũ gratia hic erat sermo. Alij in psalterium tensum dictum esse malunt in delphinum ac hircum laboratum, Atque dithyrambum esse buphoni Dionysiq; seruum. Sunt etiam alij qui bouem mactatum Dionysio securi percussum fuisse dicant in Iulide ab adolescente quodã atq; securim ipsam cum festum propinquum esset, datam fuisse in quandam fabri ferrarij officinam, ac Simonidem cum iuuenis esset adhuc, ad fabrum ipsum accessisse, ut securim acciperet; qui cum artificem dormientem uidisset, utremq; ac cancrum inordinate adiacentem, uicissimq; priora tenentem, hoc problema familiaribus proposuit cum ad eos esset profectus. Atq; patrẽ hœdi utrem esse asserunt, cancrum piscem infelicem, noctis filium somnum, seruum uerò buphoni ac Dionysij, securim. Fecit & aliud

Epigramma Simonides, quod maximũ ſcrupulum inij cit ijs, qui hiſtoriæ ſunt ignari.

Garrula qui nolent certamina ferre cicadæ,
Det Panopeiadę cœnam mox iuſſus Epeo.

Fama eſt enim quòd cũ uerſaretur in Cartheia, choroſq́e doceret Simonides, chori gymnaſiũ procul à mari habuerit, apud Apollinis templũ in locis ſuperioribus, atq; tum alios omnes, tũ eos prę cipuè, qui erant apud Simonidẽ ex inferioribus locis, ubi fons ſcatebat, aquã petijſſe. Hic cum aſinus, quem Epeum, uocabant, ei aquam ferret, hoc ipſum fecit ut per fabulam iocaretur; atq; fabulã in Apollinis templo poſuiſſe aiunt, in qua Atridis aquam fert Epeus, Velut inquit Steſichorus:

Filia nam Iouis eſt magnos miſerata labores
Regibus apportantis aquam ſemper.

Hęc cum ita ſe habeant, ſtatutum fuiſſe dicunt ut quicunq; ex diſcipulis ad horã ſtatutam nõ ueniſſet. Chœnicis hordeũ aſino dare cogeretur; quod & ab ipſo poëta dicitur, atq; hoc eſſe cicadæ certamen non ferre, nolle ſcilicet canere: Panopeiadẽ eſſe aſinum; cœnam, hordeum Chœnicis. huiuſmodi eſt & illud Theognidis:

Mortua me petijt ſub tectum forte marina,
Mortua ſed uiuo eſt ore locuta tamen.

Significat autem teſtam. Eſt huiuſmodi nomina uirorum etiam ſimplicibus nominibus ſimilia proferre, ut robur capiens Ariſtonicũ in bello. Et illud uulgatum:

Quinque uiri ratibusq́; decem, coiere ruentes.
Pugnarunt ſaxis, nec ſaxum ſumere poſſunt.
Vnda tegit mentum, ſitis ingens perdit & illos.

Subibant autem pœnam quandam hi Athenis, qui propoſitum Aenigma non poterant ſoluere, ſiquidẽ phialam miſtã bibere cogebãtur ut Clearchus aſſerit in Termino. Et libro Prouerbiorũ primo ita ſcribit; non alie-

na eſt

na est prorsus à philosophia ęnigmatum explanatio, siquidem antiqui sapientiã per huiusmodi demonstrationes enucleabãt. nam & inter pocula quęstiones proponebant, non tamen eadẽ ratione, qua iuniores nunc solẽt, inter se: quę res magis libidinem excitet, aut quis piscis est suauissimus, aut quis maximè uiget: uel quis post Arcturum, aut Pleiades, uel Canem sit esui aptus. Quarum quæstionũ oscula pręmium uictoribus proponunt, quæ quidẽ omnia eorum odium in se cõcitant, qui aliquo liberi animi sensu præpollent: mulctam uerò ijs qui uincũtur eam imponunt ut suauius merum bibant, quàm sanitatis ratio postulet: quę quidẽ omnia maximè ad eum spectant, qui inter Archestrati, Philænidisq; scripta diutius fit uersatus, ac Gastrologiæ fuerit studiosus: uel rerũ potius similiũ. Primo igitur iambicum carmen dicenti, contrà dicentis alicuius poëtæ in eandem sententiam, carmen profertur: atq; singulos iambum dicere oportet. Huc accedit quòd singulos dicere oportet eo metro, quo constitutũ est, ac eundem literarum, syllabarumq; ordinẽ seruare, Atq; cuiuspiam, uel nomen Troianorum ducum, uel Gręcorum prædictis simillimè proferre. Pręterea ex data litera nomẽ cuiuspiam ciuitatis dicere opus est, quę sit in Asia, sequentem uerò quæ sit in Europa; ac uariare, siquis in Græcia dixerit, uel in Barbarorũ regionibus: ita ut nõ ineptus prorsus sit hic ludus, ad declarandum quantopere familiares quisq; habeat disciplinas. His præmiũ coronam laudesq; præposuerũt, quibus maximè oscula uicissim excitantur. Hæc ea sunt quæ dicũtur à Clearcho, quæq; apponere conuenit. Huiusmodi esse puto Homericum carmen dicere, quod ab. a. incipiat, rursusq; in eandem literam desinat.

Astitit, ac illi dixit uelocia uerba.

Ast agè nunc scutica, & tibi nũc capiatur habena.
Alatum telum capias, & scuta rotunda.

Et rursus iambi huiusmodi:

Aptè bonus fert si qua contingant mala.
Aptè bonus fert siqua contingant bona.

Homerica carmina ab e in e desinentia:

Ecce Lycaonium natum fortemq; bonumq;
Inuenit.
Est urbe in nostra, quando nec debui & ipse.

Huiusmodi iambi etiam,

Est omnibus despecta prorsus Dercyle
Pauperies.
Esse implicitus præsentibus rebus fere.

ab α ἀς α. Homeri ab a, in a.

Alma locuta oculos discessit cæsia diua.
Ι. ἀθήνη, Alma Venus cecidit gremio confusa Dione.

Iambi

Fides amici experta sit tibi prius.

Homeri ab i, in ι.

Ilion aufugiunt & uani, & nomine priui.
Hippolochus peperit, sum natus filius illi.

Ab s, in s,

Si uel cunctorum Graiorum Agamemnona dicas.
Sapiens feret quicquid dedit sors labilis.

ὦς. Ab o, in o,

Ac uelut in cœlum nubes quæ uenit Olympo.
Mens est mihi perita ferre quælibet.

Opus est autem carmina etiam sine s, proponere:

Cuncta dedisse uolo quę sunt, his addere multa,
Inde domi.

Atq; Homerica rursus carmina, quæ ex prima, ac ultima syllaba nomen significent:

αἴας. Aiax ex salamine rate bis ęquore sænas
Duxit.

Duxit.

Phylides gratus superis, quem bellice Phyleus Philens.
Tu genuisti.

Prudentes medici Podalirius, atque Machaon. ἰητὴρ Μα-

Sunt alia Homeri carmina, quæ ex [illegible]tima, primaq; sylla χάων.
ba nomen aliquorum uasorum significant. ἴων ποιά.

Cęsorum Danaûm mens est in pectore tristis.
Ex fato loquitur quiuis quod crederet alter.
Tristis erat ne quid peius pateretur & inde.

Alia sunt carmina quæ edulium quodpiá indicant ex
prima, ac ultima syllaba. ἀρνυ: γέ-

Argenteos habens pedes Thetis filia marini senis. ροντος.
Nec tu hæc singula interroges, aut perquiras.

Verum ubi satis iam uagati sumus, dicendum iam esse Ἄρτος.
uidetur, quam pœnam ij subibant, qui præpositum sibi Μὴ με-
ænigma non soluissent: bibere igitur hi cogebantur sal τάλλα.
suginem in potu, atque poculum sine respiratione hau μῆλα.
rire oportebat, uelut his uerbis demõstrat Antiphanes
in Ganymede:

Hei mihi implicita
Interrogas ualde, ast apertè ego feram;
Si raptionem tu pueri nosti prius
Quàm misceatur dicere est opus statim.
Aenigma num proponis hoc ô uir mihi?
Si raptionem noui ego pueri? quid hoc
Dictum notat? det quis mihi lorum statim,
An nescio? sic punis inde? non ego.
Salsuginis potum attulisse oportuit.
Scis ergo quòd bibisse sit hoc opus tibi?
Sed nunquid ipse quid notet dixi tibi?
Minimè, sed est opus manus post terga cum
Contraxeris, bibisse flatibus sine.

Cũ tot à Dipnosophistis dicta essent, de ænigmatibus,

 nobisq;

nobisq; iam uesper aduentasset, quæ in promptu erant prætermittentes, sermonē de poculis in crastinū diem prorogauimus: nam orationem ad ingressum usq; pro-

ἐπεισό- rogo, iuxta Philothytem Metagenis, ut in nouis, multi

διο. plicibusq; patinis cōuiuium theatro præbeam, ubi postea de poculis orationem habebo.

ATHENAEI DIPNOSOPHISTARVM LIBER VNDECIMVS.

NATALE DE COMITIBVS VEneto interprete.

De poculis antiquis. *Cap. I.*

SED agè iam quod sermonis erit exordium amice Timocrates, iuxta Cephisodori Comici sententiā? nam cū nos opportunè studioseq; ob pocula conuenissemus, omnesq; sederent adhuc, priusquā quidpiam diceretur, ait Vlpianus, sedent ô uiri amici optimates, qui cœnāt apud Adrastum: Polydiusq; dum in uia sacrificat accedētem Peteum moratur, ac inter herbas sedere faciens, geminaq;

naq; cõfringens pro mensa, ea quæ mactata fuerant, illi apponit: atq; nutrix sedenti Autolyco, qui ex Ithaca ad diuitem populũ uenerat. Manifestum est autem quòd ita edebant illius tẽpestatis homines. Ac de Vlysse scribit ita Homerus:

Inuenit puerum, peperit quem filia, paruum.
Euryclea illum mox inter genua locauit,
Destitit ut cœnare.

Sedere fecit inter genua, nõ autem apud genua posuit. Et nos igitur quid cunctamur, sed iam decũbamus, ut Plutarchus nobis poculorũ rationem reddat, omnesq; prouocet plenis calicibus. Simonidem Amorgium poẽtam primũ pocula nominasse in Iambis, hoc pacto repperi, Nunc ex mensa pocula sumito. Is autem qui Alcmæonidem composuit, hæc inquit, in lato stramento quodã mortuos humi deposui, quibus & cibum apposui, & pocula, coronasq; in capitibus, quæ ab ipso potu nominatæ fuerũt. Sic poculũ ipsum ab aquis, uinoq; bibẽdo Attici nominarũt. Aristophanes in Equitibus:

Maxillis uidentem fatuum, hæmatopotam.

Ac ibidem:

Bacis frequenti est usus ipse poculo.

Pherecrates in Tyrannide:

Præstantior certè una mille poculis.

Et Anacreon:

Vini bibax factus sum.

Est autẽ uerbũ ipsum apud poẽtam, ubi dixit, uinum potans. Sappho etiam libro secũdo, multa, ac infinita pocula Celæphis. Alcæus; ex poculorum uertigine laborans, asside. Colitur in Achaia, in Antheorũ regione Ceres Poculifera, sicut testatus est Autocrates libro Achaicarum Historiarũ secundo. Sed prius quàm ad poculorum catalogum perueniamus, operæpretiũ nos fa-

οἰνοπό-
τας.
οἰνοπο-
τάζων.

cturos existimo, si quare plenum esset id poculum, perquiremus: sic enim dictum est, poculorum loculus. Aristophanes in agricolis:

Loculi uelut nam lintheum prætenditur.

κυλικεῖον. Quod idem inuenitur etiam apud Anaxandridem, in Meliloto. Eubulus in Leda, Velut fœdus daret.

Confregit in loculo omnia tunc hic pocula.

Et in fidicina; loculos nobis inuenit, in Semele, & Baccho,

Maiæ puer qui saxeus stat nomine,

Fractum in loculo, simulq; splendidum.

Cratinus iunior in Chirone, post multos annos ex bello domum redeo, affines, & tribules, ac populares:

Vix repperi, scripsi in loculo sed hic statim,

Mihi tribulis est adiutor Iuppiter,

Tributa soluo.

Est autem inquisitione dignũ, an poculis ingentibus antiqui usi fuerint: nam Dicæarchus Messenius, qui fuit discipulus Aristotelis, in libro de Alcęo, antiquos paruis poculis usos fuisse scribit, aquosumq; bibisse. At Chamæleõ Heracleota in libro de Ebrietate, si uocẽ memoria teneo, hæc scripta reliquit; neq; admiratione dignum sanè est, si ebrietatem hanc opibus anteponunt ij, qui licentia hac utuntur, nam cum nullam aliam habeant meliorem uoluptatem, quàm sectentur, neq; magis lætam, ad uinum ipsum meritò confugiunt: ex quo magna pocula patria potentioribus uiris parata fuerũt. Neq; tamen hoc poculorum genus antiquum est apud Græcos, sed nuper inuentum est, ac à Barbaris translatum: qui cũ optimis disciplinis priuati sint, toti in uinum conuertuntur, epulasq; & superuacaneas, & multas compararunt. Nos autem in illis Græciæ locis neq; in picturis, neq; in antiquorum scriptis poculum magnum inuenimus, præterquàm in Heroicis: quia solis

Heroibus

Heroibus poculum Rhytum uocatū tradiderūt, quod etiam dubitationem continere nonnullis fortasse uidebitur, nisi quis ob celerem dæmonum apparitionē, id demonstratum fuisse dicat. Nam Heroes difficiles, ac percussores putātur eosq; noctu magis, quàm interdiu. Verumenimuero ipsos ex magnis poculis bibentes faciunt, ut non ex consuetudine, sed ex ebrietate ipsa potius huiusmodi esse uideantur: neq, mihi sanè insulsè dixisse uidentur ij, qui magnum poculum, argenteum puteum appellarunt. Videtur mihi in his uerbis ignorasse Chamæleon, quòd non est paruum id poculū, quod apud Homerum Vlysses Cyclopi tradidit; neque enim cum tantus esset, ter eo hausto, ob ebrietatem consternatus esset: erant igitur eo etiam tempore magna pocula, nisi quis malit uini potentiam arbitrari, quàm declarauit ipse Homerus: uel insuauem potum Cyclopis, qui lac semper bibere consueuerat. Vel certè barbaricū erat id poculum, si erat magnum, atq; ex Ciconum præda deportatum. Sed quid de Nestoris poculo dicemus, quod uix iuuenis quispiam ferre posset, Nestor autem senex nullo labore extollebat? de quo etiam nos quidpiam docebit Plutarchus. Hora est igitur ut decumbamus, atq; cum decubuissemus, ait Plutarchus, non per Terram tibicen uirorum, sed scyphum inquirens, de calice concionem habiturus accedo iuxta Pratinę poëtæ Phliasij sententiam, neq; unus ex Cylicranis, quos subsannans Comicus Hermippus ita scripsit in Iambis, in Spleniplaniciem Cylieranum profectus sum, atq; Heracleam maximè florentem ciuitatem uidi. Sunt autem ij Heracleotę, uti Nicander inquit Thyatirenus quibus imperat Oeta, qui etiam eos ex genere cuiusdā Lydi denominatos esse afferit, unius eorum qui militarunt cū Hercule. Mentionem horum fecit Scythinus etiam

Teius his uerbis in inſcripta hiſtoria; cum Eurytum, eiusq; filium Hercules cepiſſet, qui ab Euboicis tributa exigebant, utrunq; interfecit, prędãtesq; Policranes populatus eſt, ac ibi ciuitatem, quæ appellaretur Trachinia Heraclea, cõdidit. At Polemon libro primo eorum quæ ſcripſit ad Adæũ, & Antigonũ ita ſcribit; cum quidam incolæ Heracleæ, quę apud Oetam, Trachinemq; ſita eſt, cum Hercule ex Lydia ueniſſent, Cylicranes, atq; Athamanes, à quibus loci dicuntur; illis Heracleotæ nequaquam Rempublicam impertiti ſunt, at alienigenas habitatores latenter acceperunt. Dicuntur uerò Cylicranes quia calicẽ in humeris habent impreſſum. Sed & illud mihi uenit in mentem, quòd Hellanicus in Denominationibus, quoſdam eſſe ex Libycis Nomadibus ſcribit, qui nihil aliud poſſideant, quàm calicem, cultrum, & hydriam: quodq; domos habitẽt ex culmis confectas, easq; perexiguas, quantęq; faciant ad arcendas temporum iniurias, quas etiam circunferunt, quocunq; proficiſcantur. Ille etiam locus, qui inter Illyrios Calices appellatur, pluribus eſt cognitus, ubi Cadmi, Harmonięq; monimentum conſpicitur, uti libro uigeſimo ſecundo Hiſtoriarum ſcriptum reliquit Phylarchus. Polemon autem Syracuſis ait in libro de Morycho, in inſulę ſupremis partibus extra muros, apud Olympiæ ſacellum quendam eſſe Cratem, à qua calicem implentes nauigant, donec ſcutum, quod eſt in templo Palladis, non amplius conſpiciatur: atque hic fictilem calicem in mare demittunt, flores in ipſo ponentes, & fauos, thusq; nõ ſectum, cõpluraq; alia huiuſmodi aromata. Sed & ipſe igitur ſympoſium ueſtrum omni ſuauitate plenum uideo, iuxta Xenophanẽ Colophoniũ:

Iamq; ſolũ purũ, eſt manus hinc, & pocula cũctis.
Puraq; quæ cingit nexa corona caput.

In phiala unguentum mox attulit alter odorum,
Plenaq; stant passim pocula lætitiæ.
Prompta iacent alij redolentia pocula flores,
Quæ nulli sese tradere uelle ferat.
In medio hæc puri diffundunt thuris odorem,
Puraq; stat pariter, frigida, dulcis aqua.
Hic fului panes astant, ueneranda q; mensa
Et melle, & pingui est caseo onusta simul.
Ipsa decoratur uarijs & floribus ara.
Atria festiuis cantibus alta sonant.
Sunt celebranda uiro prudenti numina primum.
Synceris, ueris, quæq; decere patet.
Sacra ferenda simul, fecisseq; iusta petendum.
Huiusmodi precibus nil erit utilius.
Nec potare merum ad conuicia conuenit, haud te
Deducat seruus nunc etiam iuuenem.
Dignus laude uir est, qui cum bibat optima dicit,
Firmaq; uirtutem menteq; adhuc retinet.
Qui neque Titanum, qui nec fera bella Gigãtum,
Nec Centaurorum perfida monstra nouat.
Suscitat aut cędes uarias, quibus utile nil est.
At prudens mens est ipsa Deo similis.

Suauis etiam Anacreon hęc inquit:

Nullus amicus erit qui tecum pocula siccat,
Dum rixas, bella & sanguinolenta refert.
Sed qui Musarum, Veneris qui munera miscet.
Et qui lætitiæ sit memor usque bonæ.

Ion pręterea Chius ita inquit:

Defensor nostri ualeat, qui rexq;, paterq;.
Impleat & nobis pocula seruus item in
Vasis argenti: diffundat protinus aurum
Vina, manus nobis inq; asarota lauent.
Alcmenæ, natoq; simul pia sacra ferentes,

Procleo,

Procleo, & Persidis, ab Ioue principium.
Ludamus, potemus, eat & nocte canentum
Clamor, quis saltet, lætitiam incipiat.
Quem thalamo propiora manent conuiuia, potet
Cautius hic alijs, hanc mediocre decet.

Fecerunt ij etiam, qui septem sapientes dicti sunt, conuiuales cōgressus, uinū siquidem senectutis mœrorem solatur, ueluti Theophrastus ait in libro de Ebrietate: quo fit ut nullus nobis meritò succēsere debeat, qui quidem prudens sit, quoniam ad has Dionysicas disputationes peruenimus, iuxta Alexidis Tarentinos, quandoquidem nullum omnium iniuria afficimus.

An nescis quòd
Quod uita dicitur, mora est id denique?
Ac diminutum nomen est fati ipsius?
Quòd si peritè me ferat quis, uel male
Dijudicasse, contra ego nil dicerem.
Considerans sic ipse noui, & credidi,
Quòd stulta prorsus cuncta sunt mortalia.
Quòd hospites semper sumus, dum uiuimus.
Vt qui quibusdam uenimus congressibus,
Ex morte, cęcis & tenebris, lucem in hanc
Quam cernimus: qui plus bibat, qui rideat,
Qui indulgeat Veneri, simul quo tempore
Congressibus præsens sit, is conuiuium
Sortitur, ac domum redit mox lætior.

Atque iuxta doctam Sappho, ueni Venus, amicisq; his tuis & meis cōuiuis nectar in calicibus aureis pulchris porrigas.

De uarijs potionibus & fictilibus. *Cap. II.*

AD hos dicendum uidetur quòd peculiares sunt modi potionū ciuitatibus, uelut his uerbis declarauit Critias

Critias in Lacedæmonum Republica: nam Chius, ac Thasius à dextris ex magnis poculis: Atticus à dextris ex paruis, Thessalus magno poculo prouocat quem libitum sit. At Lacedæmonij ex apposito sibi poculo bibunt, quibus puer infundit, quantū bibitur. à dextris bibere dixit his uerbis Anaxandrides in Agricolis:

Quo nam modo potare uos ex poculis,
Estis parati? ferte: quo tibi placet.
Num uultis à dextris, pater mox dicere
Super bibente, atque hinc Apollo dicere
Vt mortuo?

Deuitanda sunt autem nobis fictilia, nam ij fictilibus utuntur apud Persas, quos rex honore priuauit, ut asserit Ctesias. inquit autem Chœrilus etiam poëta;

Diuitias teneo, calicis frustum undique fractum.
Naufragium conuiuarum, quæ plurima uentus
Ipse Dionysi patrauit, regis ob iram.

Cognoui tamen iucundissima esse sæpius fictilia pocula, uelut apud nos ea quæ ex Copto asportātur: coquuntur enim ex terra cum multis aromatibus irrigata. Aristoteles in libro de Ebrietate: Ollulæ etiam quæ Rhodiacæ dicuntur, tum ob uoluptatem inferuntur in conuiuia, tum quia cum uinum calefaciant, minus ebrietatem inferri patiuntur. Nam si myrrha, mastiche, resque huiusmodi in aquam iniecta coquantur, ac mox uino misceantur, minus qui bibunt fiunt ebrij. Et alibi hic idem: fiunt ollulæ Rhodiacæ myrrha, lētisciq; floribus, croco, balsamo, amomo, ac cinnamomo simul coctis, ex quibus quæ uino mista fuerit aqua, ita sistit ebrietatem, ut uel Venerem sedet, surgentesq; etiam spiritus digerat. Non conuenit nobis igitur temerè ac insanè bibere, cum in horum bonorum copiam ac uariorum ob artem poculorum respicimus.

Variæ

Variæ insaniæ species, cur Nymphæ Bacchi nutrices. *Cap. III.*

γυναικομανία. ὀρτυγομανία.

INsaniam multis rebus iniungi à compluribus testatur Chrysippus in principio tractatus de bonis, ac malis. Dicuntur enim alij ob mulieres insaniẽtes: alij insanientes ob cothurnices: eos uero, qui gloriæ sunt studiosi, ob gloriam insanientes dicunt, quidã ueluti mulierum cupidos, ob mulieres insaniẽtes, auiumq; studiosos, insaniẽtes ob aues: cum idem ferè hæc ipsa nomina significent, ita ut & cætera si hac ipsa ratione uocẽtur, non fiat prorsus absurdũ, nam obsonij studiosus & uorax, & studiosus uini, eodem pacto. Similiter autem & cæterorum singulorum, cum insanè uerè dispositi sint ad hæc, quicunq; prçter rationem cupiunt, longeq; ab ipsa æquitate aberrarunt. Verũ nos, sicuti solent Athenienses, hos mimos, morionesq;, ac alios artifices audiẽtes, inoderate bibamus; Sic autem de his scriptum reliquit Philochorus; Athenienses ubi certamen Dionysi celebratur, primum quidem prãdent, ac bibunt: postea accedunt ad spectaculum, coronatiq; spectant, atq; per totum certaminis spatium uinum infunditur, feruntur; bellaria, chorisq; ingrediẽtibus potũ infunduntquod rursus postea faciunt, ubi postea quã certarunt egrediuntur. huius rei testem habet Pherecratẽ Comicum, quòd ad sua usq; tempora nõ essent sine cibo spectatores. Scribit Phanodemus apud Dionysij templum, quod est in Limnis, Athenienses mustum ferẽtes Deo, miscere ex uasculis, ipsos postea bibere, unde Limnæus uocatur Dionysius, quoniam mustum aqua mistum, tum primum bibitum est atq; idcirco fontes Nymphç dicti sunt, Bacchiq; nutrices, quoniam aqua mista uinum augeat. Cum igitur mistionibus delectarentur, tripudiantes,

prudiantes, uocantesq; floridum, Dithyrambũ, ac Baccheutam Bromium, cãtilenis Dionysium cecinerunt. Verè autẽ Bacchi nutrices sunt Nymphæ, ut ait Theophrastus in libro de Ebrietate, siquidem uites, ubi inciduntur plurimum humorem emittunt ac lachrymantur, ex sua ipsarũ natura. Hinc est quòd Euripides unũ equorum, solis urentem florentem Bacchum nominauit, ac autumnalium arboiũ ordines maturãtem; quo fit ut homines uinum ardens uocitent, αἴθοντα. αἴθοπα.

Pocula plena dedit rubicundi, ac dulcis Vlysses
Vini; mensuras uiginti miscuit idem
Lymphæ, tum iucundus odor crateris olebat.

Timotheus in Cyclopia, unum quidem poculum nigrę guttæ immortalis infudit, quod spuma florebat, ac mẽsuras uiginti infudit: simul autem nuper fusi uini, lachrymis Nympharum miscuit.

Qui multa pocula habuerint, de poculis literatis. Cap. IIII.

NOui homines etiam nõnullos ò socij, qui non tantum ob multas diuitias lætabãtur, quantum quòd plura tum aurea, tum argẽtea pocula haberent, quorũ unus est Arcadicus Pytheas & Phigalia, qui etiam cum moreretur, non dubitauit familiaribus suis iniungere, ut hæc in ipsius tumulo inscriberentur;

Pytheas hoc tumulo tegitur prudensq; bonusq;,
Pocula cui uiuo multa fuere uiro:
Auri, ac argenti, ac electri splendida, cunctis
Atque magis priscis qui uariauit ea.

Hæc ita scribuntur ab Harmodio Lepreate in libro Legitimorum in Phigalia. Xenophon uerò libro octauo Disciplinæ, ubi de Persis mentionem facit, ita scribit; atq;

maximè

maximè gloriantur si plura habeant pocula, neque ullo pudore capiuntur, etiam si iniustè eos sibi comparasse ea constiterit: quoniam multum uiget apud eos iniuriæ, ac turpe lucri desiderium. Oedippus præterea filijs poculorum causa imprecatur, uelut qui Thebaidem fecit scriptum reliquit, quoniam pocula sibi apposuerant, quæ renuebat; sic igitur is inquit:

Ab Ioue mox natus Heros clarus Polynices
Oedipodi sedem pulchram, mensamq; parauit,
Qæ fuerat Cadmi prudentis: pocula uino
Repleuit dulci spumantia. mox ubi patris
Cognouit pretiosa senex hæc munera, natos
Increpat, irarum uoluuntur pectore fluctus.
Tum manibus iunctis nō blanda precatur in illos.
Abfuit haud illis precibus crudelis Erinnys.
Vt non possideant tranquillè patre relicta.
Sed semper lites adsint, certamina, pugnæ.

Cæcilius autem rhetor ex pulchra Acte, Agathoclē inquit Regem in sua Historia, multa aurea, argenteaq; pocula habuisse, eaq; cum suis socijs ostenderet, dicere solitum, quòd ex eo tempore quo regnauit, ea sibi comparasset. At Acrisius in Sophoclis Larissæis quàm plurima & ipse pocula possidebat; uelut inquit Tragicus;

κεράμιον.

Externa prorsus, magna ponit prælia:
Exponit æreos lebetes ut ferant.
Chrysocolla concaua, pocula hinc argentea
Duo, sexagintaq;.

Possidonius libro Historiarum uigesimosexto, Lysimachum Babylonium scribit cum ad cœnam Himerum uocasset unà cum trecentis, qui idem Himerus non solum Babylonijs imperauerat, uerum etiam Seleuceis, post ablatas mensas argenteum poculum quatuor minarum singulis trecentorum tradidisse: atque cum fœ

dera

dera percussisset, omnes poculis prouocasse, dedisseq; ut pocula auferrẽt. At libro decimosexto de reditibus, ubi Anticlides Atheniensis de Gra loquitur, qui unà cum alijs Regibus Coloniam misit in Lesbũ, quòd illis responsum fuerat ab oraculo, ut nauigantes in Virginis pontum Neptuno deponerent; hæc ita scribit: sunt quidam qui fabulentur de rebus Methymnęis, ac de Virgine in mare proiecta: dicunt enim quòd cum ex ducibus quidam eam amaret, cui nomen erat Enallo, is natauit ut puellam ipsam seruaret, qui tamen ambo cum ab undis cooperti fuissent, non amplius uisi sunt. Postea sequentibus temporibus cum Methymne iterum habitari cœpisset, accessisse aiunt Enallum, modumq; suæ occultationis exposuisse, ac uirginem apud Nereidas esse dixisse, seq́j equos Neptuni pauisse. mox cum unda rursus accedente aliquando natasset, ipsum poculum rotũdum, paruum, ualdeq; antiquum, ac auribus ualde contusis habentem, accessisse asserunt, cuius in circulo undecim aureę literæ Iouis seruatoris, cõspiciebantur. Ita admirabilis erat auri, ut aurum quod erat apud ipsos ęs uideretur comparatum. huiusmodi est poculum argenteum literatum, quod ego in Capua Campaniæ Palladi depositum uidi, quod Homericis carminibus est insignitum, habet enim aurea carmina uelut quòd fuerit Nestoris. Sed & Achæus Tragicus in Omphale Satyros inducit hęc de poculo literato dicentes;

Sed iam dei dudum uocauit me scyphus, Δ ι
Dum delta mõstrat literam, ac i. tertiam ο ν ύ
O, n. sed y, sequetur inde litera σ ο
Post, s, sequentem compleat mox, o, locum.

In his υ deest elementũ, quoniam omnes Achiui o non

 solum

ſolum in eam uim, in quam nunc, utebantur: uerum etiam ubi diphthongum ſignificarent, per o ſcribere ſolebant. Eodem pacto, y, etiam ſcribebant, ubi per ſe ſolum profertur, ac ubi, i, coniungitur, atq; in præcedentibus Dionyſij Satyri ſyllabam extremam per o, proferentes ſolũ, uelut in breui ſculptura, ſignificarũt quòd, y, intelligere oportet: ut Dionyſij efficiatur. Sá uerò Doricè dictum eſt pro, s. Muſica enim, s, proferre ſępius deuitarunt, uelut Ariſtoxenus: quoniã aſpera ſit ori eius pronunciatio, tibijsq; minimè congrua. r, uerò contra ob facilitatem pronunciationis ſæpius aſſumunt, equosq;, s, characterem habentes, Samferos uocant.

Διονύσο. genitiuus

Ariſtophanes in Nebulis:

Non, ipſe, non iumenta. non aut Samferi.

Et Pindarus; accepit poſtremò, noui enim ſan adulterinum. Mentionem fecit poculi literati, quòd ita diceretur, Eubulus in Neottide; inuiſum mihi ſanè eſt literatum poculum, quando cum huiuſmodi phialam filius meus haberet, mortuus eſt. atq; huic ſimilia multa conficiuntur.

De Gyala, Dino, depaſtro, Dáctyloto, Elephante Ephebóq;. Cap. V.

PHiletas Megarenſes pocula Gyalas appellare ſolitos ſcribit in Inordinatis. At Pharthenius libro primo dictionum apud Hiſtoricos quæſitarũ, poculi ſpeciem eſſe uoluit. Sic etiã Marſyas Apollinis ſacerdos qui ita ſcribit; quando rex ciuitatẽ ingreditur, quendam Gyalam uino plenam habentem, occurrere, hunc uerò capientem, libare. Eſt autem Dinus etiam poculi genus, de quo his uerbis mẽtionem fecit Dionyſius Sinopeus in ſeruante, ubi poculorum nomina connumerat:

Dic

Dic quotuplex est poculorum fœmina
Genus?dicotyli, tricotyli, ingens dinus &,
Capax metretæ, cymbium, scyphi, rhyta.
Nam nil anus uidet, nisi ipsa pocula.

θηρικλεών.

Scribit Cleantes philosophus in libro Transumptionum, Thericleum calicem ac Diniadem ab artificibus fuisse dictos. Seleucus ex Medea Strattidis, genus esse poculi Dinum deprompsit.

Scis quid uideatur ò Creon caput tuum?
Num perforatus Dinus hinc, & inde?

Archedicus domesticum quẽdam ita inducit in errante, de amicarum moribus, dicentem;

Nicostratem paulo ante mane duxeram
Aduncum habentem nasum; eaq; cognomine
Dicta est Scotodina, ceperit Dinum quòd hæc
Argenteum per tenebras. Dinum ò Dei
Graue est.

Est etiam saltationis genus, ut testatur Apollophanes in Daulide his uerbis:

Dignus grauis quidam; canister hic simul.

At Telesilla Argiua aream Dinũ uocauit. Cyrenæi Dinum appellant uas lauandis pedibus aptum, ut in Atticis asserit Philetas. Narrat Silenus & Clitarchus in linguis pocula apud Clitorios Depastra uocari. Antimachus Colophonius libro Thebaidis quinto ita scribit;

Omnia quę prudens fieri mandauit Adrastus.
Intus aquas, mel illęsum commiscuit intus.
Argenteo cratere manus studiosaq; miscet.
Regibus & Graijs mox attulit ipsa Depastra,
In manibus dum uescuntur, libamina fundit
Aureo gutturnio.

Et rursus;

Argenti cratera ferat, siue ipsa Depastra

Aurea, quę in domibus nostris sunt.

Ac in ijs quæ sequuntur postea inquit;

Quod foret utilius flauenti melle repletum.
Illæsum Celebęon, & aurea forte Depastra.

Appellatur quoddam poculum Dactylotum apud Ionem in Agamemnone;

Sed digna cursu perferes & munera,
Non igne tactum Dactylotum, præmium
Magnum Peliæ, sed Castoris & opus pedum.

Intelligit autem Epimenes auritum utrinq; poculum, in quod ex utraq; parte digitos diuidere possimus. Alij ita dictum arbitrâtur, quòd formas habeat in circulum tanquam in digitos diuisas, uel quia quædã eminentia habeat uelut Sidonia pocula, uel planũ omnino igne non tactum posuit, iuxta lebetem Homericum igne intactum, ac frigidis aquis capiendis idoneum, aut refrigerãdo potui aptũ. Sunt qui cornu intelligant, nam boues, qui nascuntur apud Molossiã, eximiæ magnitudinis cornua habere dicũtur, de quorũ præparatione scripsit Theopõpus, quorum ipsum etiam cornua habuisse rationi consentaneum uidetur; apud Molossiam Iolcus conspicitur, ubi ob Peliam certamen positum fuit. melius erat inquit Didymus in actus expositione dixisse, quòd Homerum dicentem non audiuit;

At quinto phialam quæ nondum nouerat ignem
Apposuit.

δάκτυλος. digitus. Visum est poculum fuisse, at uas est æneum, apertũ figuramq; habens lebetis, quod est idoneum aquis frigidis capiendis. Dactylotum autem, uelut phiala quę concauitatem intus habeat in circulum tanquam digitos, ut bibentiũ digitis capi possit. Sunt qui cornu intelligant igne non tactam phialam, nõ enim fit per ignem: ac per metaphoram fortasse poculũ phiala dici posset.

Phile-

Philemon in Atticis nominibus, siue in linguis; præposita peluis ait Dactylotum poculum. Atq; auritum, in quod digitos extendere liceat utrinq;: alij uerò quòd habeat formas digitis simillimas in circulum arbitrantur. Appellabatur etiam poculum quoddam Elephas, sicut Damoxenus in ipso lugente arbitratus est;

Idoneum nisi tibi elephantem puer
Ferat:quid est hoc per deos?est poculum,
Magnum, choarum quod trium sit & capax.
Alconis est opus mihi quo præbibit
In Cypselis Adęus.

Mentionē fecit huius poculi Epinicus etiam in respondentibus, cuius testimoniū adducam ubi de rhyto poculo uerba faciam. Ephebum poculum Embasicœtam appellari scribit Philemon Atheniensis in libro Atticorum nominum ac linguarū. At Stephanus Comicus in Philolacone;

Hoc præbibit uillam ipse rex quandam:nouum,
Quid hoc?nouum,nuperq; factum poculum.
At ipsa uilla à Thuria non est procul.
Huc ipse adiui nuper, & mecum tuli
Grandes Ephebos Sosia, ac graues simul.

De Hedypotide, Herculeo, Hethanio, semisecto, Thericleo poculis. Cap. VI.

LYnceus Samius Hedypotides scribit à Rhodijs confici Thericleorum loco, quę perficiuntur Athenis: nam cum ea ratione diuitibus Atheniensibus parentur ob pondus, Rhodij cōtra ob poculorum leuitatem pauperibus etiam ornatum huiusmodi impertiuntur. mentionem earum fecit Epigenes etiam in Heroina his uerbis; uasa refrigerando apta, Cyathum, Cymbia,

rhyta quatuor, Hedypotides tres, colum argenteum. Semus libro Deliadis quinto Echenicis indigenæ mulieris Hedypotidem positam fuisse in Delo scribit, de qua meminit libro etiam octauo. At iunior Cratinus duodecim inquit Hedypotides ab Archephonte. Pisander libro secundo Heracleæ; Poculum id in quo Hercules Oceanum nauigauit, Solis fuisse asserit, quod Hercules ipse acceperat ab oceano. Gaudebat aliquando Heros maioribus poculis, quare poëtæ historiciq́; per iocum eum in poculo mare nauigasse in fabulis dixerunt. Panyasis autē libro Heracleæ primo Herculē ait solis phialam à Nereo accepisse, nauigasseq́; in Erythiā: quòd autem unus fuisset Hercules ex ijs, qui plurimum bibebant, iam diximus superius. Quòd uero Sol in poculo ad occasum ferretur, ita declarauit Stesichorus;

Sol Hyperionides aurata in pocula gressus,
Oceani fluctus penetraret ut inde
Atque profunda sacræ tenebrosę noctis adiret.
Et peteret matrem, teneramq́; maritam.
Ac dulces natos, adijt mox arbore lauro
In nemus umbrosum Iouis filius pedes.

Sic ait Antimachus etiam,

Tunc eleganti in poculo
Solem misit ualde inclyta Erythia.

Aeschylus in Heliadibus;

Tunc poculū à Vulcano perfectum in æqui patris occasu, in quo multum tumidum traijciens fert iter cursus: neq; profugiens in uesperum suauis noctis nigros equos habētis. Mimermus in Pumilione, Solem inquit dormientem in aureo lecto, in hunc usum sibi à Vulcano facto, ad orientem traijcere: per ænigma poculi profunditatem significans, sic autem scribit;

Longa laborantem Phœbum lux perspicit, illi

Noscitur

Noſcitur & lucis tempore nulla quies.
Nec ceſſatur equis, poſt quam Pallantias orta
In mare purpureis aſtra fugauit equis.
Fluctibus at lectus fert hunc Vulcanius; illum
Vulcanus manibus fecerat ipſe ſuis,
Ex auro celerem, pelagi per ſumma uolantem.
Sopitusq; locis fertur ab Heſperidum.
Donec ad Aethiopes ueniat. firmatur equorum
Currus, dum redeat Memnonis inde parens.
Tunc alios ſcandit currus Hyperione natus.

Theolytus ipſum nauigare inquit in lebere libro Horarum ſecundo, cum tamen id prior is dixerit, qui Titanum pugnā conſcripſit. Cum quędā de Oceano prius dixiſſet Pherecydes, hæc ita libro Hiſtoriarum tertio ſubiunxit; Hercules arcum in eum intendit quaſi iacturus, quod Sol nequaquā facere iuſſit, hic igitur perterritus continuit, qua de cauſa Sol ei aureum poculum largitus eſt, quod cum equis ferre cōſueuerat, quando noctem in Oceano immergeret, quæ ipſum in Auroram uſq; cōtinere ſolita eſt. Tum Hercules in eo poculo ad Erythiā profectus eſt: hic cum eſſet in pelago, Oceano in mētem uenit eius periculum facere, quare fluctibus poculum agitare cœpit, quamobrē hic ſumpto arcu in Oceanum erat iaculaturus, perterritus Oceanus hunc continere iuſſit. De Hethanio ita ſcriptum reliquit Hellanicus in rebus Aegyptijs, uiſuntur in Aegyptiorum domibus ęrea phiala, cyathusq; aheneus, & aheneum Hethanium. Eſt Semiſectū etiam poculum quoddam apud Atticos, ex figura ipſa ita nominatum, ut in linguis teſtatur Pamphilus. Thericleum poculum, iuxta latera quidem ipſa, ſubſidet; atq; aures habet, tanquam calix. Alexis Herculem quidem facit nonnunquam ex Thericleo bibentem, ubi ita ſcribit in Heſione; ἀπὸ τῶν θηρῶν.

Amicus

Is poculum, popoſcit haud factus bene.
Tum multa cepit, hauſit: ex prouerbio
Vir ſemper utris eſt, uel arca dexterè.

Quòd autem calix eſſet Thericleum declarauit apertè Theophraſtus in hiſtorijs plantarũ, ubi narrat terebinthi naturam, cum ex illa ſcribat Thericlea calices torno confici, à quibus non facile poſtea fictilia dignoſcantur. calicem hunc primus Thericles Corinthius figulus feciſſe dicitur; unde etiam nomẽ aſſumpſit, factusq; fuit Ariſtophanis comici tẽporibus, cuius calicis mentionem fecit in Nemea ita Theopompus:

Accede fili fide Thericlis, tibi
Eſt forma pręſtans, non aptum ponimus
Valde, ſpeculum naturæ ubi plenus daris.
Aliud nihil huc, ſed iam profectò odi te anus
Inſana. cur anum uocas ſuauiſſima?
Quem comiter complectar? amens me modo
Nullo, uel hunc ſeruum nouum: ſic eſt bene.
Sunt ſemina hæc, ſcintillaq; ignem concitans.
Te poſco poculo repleto commodè
Bibens, ubi tibi libebit, aut mihi
Aditus prior.

Cleanthes in cõmentario de translatione hæc inquit: inuenta ſunt igitur, & quę his ſimilia, & quæ reliqua ſunt, uelut Thericleũ, Dinias, Iphicrates. hæc enim narrant eos qui primi hęc inuenerunt, uidetur autẽ etiam nunc, niſi hoc fecerit, nomen ipſum parum fuiſſe immutatum. Verùm non omnibus incidentibus credendum eſt, ueluti paulò antea dicebamus. Sunt alij, qui idcirco Thericleum poculum nominatum fuiſſe contendant, quòd ferarum pelles in eo inſculperẽtur. Pamphilus autem Alexandrinus propterea quòd cum Bacchus

ἢ μέτωπον.

chus feras uenaretur ut eas caperet, hoc poculo libare consueuerit, ita nominari censuit. Meminit de hoc poculo sic etiam Antiphanes in Similibus; Vt cœnarunt coniungere uolo media, & Iouis seruatoris uenit instrumentũ Thericleum ex delicata Lesbo optima gutta plenum ac spumans, ac dextra singuli acceperunt. Eubulus in Dolone;

Non ablui unquam uas ego, nam purius
Feci ipse fictile, Thericles quàm pocula,
Cum adhuc forem iuuenis.

At in Aleatoribus; nuper querneam Thericlidum, expumantem, ampla pocula præbentem, circunsonãtem, nigram, circularem, fontes amplos habentem, splẽdentem, contra nitentem, purgatam, hederæ abũdantem, domum seruatoris Iouis cognominatam. Ararus & Eubulus in Campylione;

O terra Thericles is olim figulus
Si te parauit, ac profundum repperit
Latus, muliebrem nouit ille protinus
Morem, exiguis quòd poculis haud gaudeant.

Alexis in Equite;

Et Thericleus quis calix coronam habens
Circum auream, ascititiam nec quamlibet.

Et in Epaco;

Plenum mero nam Thericleon ebibit
Is concauum superfluensq́;.

Timeus libro uigesimo octauo Historiarum calicẽ his uerbis Thericleum appellat. Polyxenius quidam ex ijs, qui à Tauromenio discesserunt, cum legatione fungeretur, cum alia dona cõplura à Nicodemo accepit, tum calice Thericleo capto profectus est. Adæus uerò in ijs quæ de affectibus scripsit, idẽ Thericleũ esse arbitratur, & carchesium. Quòd autem differat, apertè Callixenus

ita demonstrauit in rebus Alexandrinis, quosdam Thericleos calices habentes in pompam processisse, alios uerò charchesia. Cuiusmodi autem sit carchesium, in sequentibus declarabitur. Dicitur & crater quidam Thericleus, cuius mentionem fecit in Cygno Alexis

Pulcherq; crater Thericleus in medio
Albi uetusti nectaris plenus stetit
Spumans: moratus inde feci splendidum
Vacuumq;, tutam mox basim firmaui ego.
Hederæ coronauiq; ramo fertili.

Menãder autem in fœmineo genere dixit Thericleum in numine afflata:

Mediam bibit mox Thericleum ebrius.

Et in Menargeta; Trium cotylarum præbibens Thericleum. Dioxippus in Auaro;

Opus mihi est magna scio quòd optimè
Nam Thericleo, tum Rhodijs: suauissimè
Assuetus his quòd sum bibisse poculis.

Polemon autem libro primo de arce, quæ extat Athenis, in neutro genere posuit, cum aurata dixit Thericlea, subter lignea apposuit Neoptolemus. Gelous autem Apollodorus hæc inquit in Philadelphis, siue mortem sibi ex inedia cõsciscente; strata postea, uasa argentea, Thericlea sculpta, compluraq; alia pocula magnifica. Aristophanes in Philonide;

Equidem mihi nuper herus
Ob uirtutem Thericleorum rotundum scutum
Spumans, delitians, æquum æquo mistum
Porrigens dedit, arbitror probitatis gratia.
Postea liberam dimisit madefaciens beneuolè.

Theophilus in Bœotia;

Calicem cotylarum quatuor mox fictilem

Ex

Ex Thericleis, ut cupis is immiscuit,
Et bullientem spuma: ita ut uel Autocles
Sic consonè nullo labore dextera,
Tollentem humerum.

Et in Prætis;

Calicemq; Thericleon intulit, capit
Plures cotylis septem, bonæ sortis quidem.

Pamphilus in libro de Nominibus Cyprios scribit poculum Isthmium appellare solitos.

De cado, cadisco, cantharo, carchesio, calpio, celebáq; poculis. *Cap. VII.*

SImmias, cadum Anacreontis poculum apposuit:

Sum pransus abdomen recidens pertenue,
Vini bibi cadum.

Epigenes in paruo monumento hæc inquit; cadi, crateres, pelues, crunia: licet autem uortices facere. Sed quid singula connumerare oportet? uidebis enim regis ipse filium inquit Pixodorum scilicet aduentasse. Hedylus in Epigrammatibus;

[margin: κρουνεῖα ἀπὸ τοῦ κρουνιαί-ναι.]

Potemus lætè: plena inter pocula Bacchi
Dulce aliquod carmen inueniemus enim.
Inq; cadis misce, humectes, & dicito lude
Hedyle, nec uinci me patiare mero.

Et alibi:

Ipse cados quadringentos siccat Pasisocles,
In noctem ut uisa est Memnonis alma parens.
Rursus in Auroram cum Phœbus cessit in undas.
Atque ut contingit iam temulentus abit.
Sed tamen hunc lætum fecerunt pocula, ludit
Nam Siculo multum dulcius ille uiro:

Fortior est quando. sic plurima gratia splendet.
Me consultore scribe & amice, bibe &.

Scribit Clitarchus in Linguis Iones uas fictile cadũ appellare consueuisse. Herodotus in tertia Phœnica, non uini cadum inquit. Cadiscum in prædicto commentario poculi speciem esse arbitratus est Philemon. Est autem uas, uelut Anticlides in expositione narrat, in quo quæstorios Ioues collocat, cum ita scribat; quæstorij Iouis insignia ita opus est disponere, nouum cadiscũ binas aures habentem, operculum quod aures alba lana obturet, ex humeroq; dextro, atq; ex crocea facie quodcunq; inueneris, imponere: Ambrosiamq; habet, quæ aqua est pura, oleum, omnis generis fructus, quos iniecit. Mentionem fecit Stratõ etiam Comicus de cadisco his uerbis in Lepnomeda;

Isti bibunt ò Mercuri ex Procoida,
Illi ex cadisco par pari mistum bibunt.

Quòd cãtharus autem nauigij sit nomen, manifestum est omnibus. Quòd autem poculum quoddam sic uocetur, testatur Amipsias in effundẽtibus uinum his uerbis; auia oxybapha uel cantharos ferebat. Alexis in Cratia; qui sermo est cuiusdam in caupona bibentis,

ἀποκοτ]α βίζοσι.

Quendam uideo Hermæscum ex uiris præsentibus
Qui cantharum uertit, iacentem se prope
Lectumq; peramq; illius.

Eubulus sæpius eius mentionem faciens in Pamphilo, hæc inquit;

Caupona quando contigit quædam noua
Contra domum meam, uidebam uirginis
Nutricem ego miscere, cauponem mihi
Iussi ex bona Choa oboli ponere inde maximum
Tum cantharum.

Et rursus, hic cantharus dudum uacuus, ut siccatus est.

& alibi, simulq; de medio tulit, cuius autem magnitudinis putatis? Aresias, pręgrandem siccum statim fecit cantharum. Xenarchus in Priapo;

Tu ne puer fundas in argentum mihi
Valde profundum, agamus ast in Cantharum.
Infunde puer & per Iouem, & per cantharum.

Epigenes in Heroina;

Sed nunc neque fingunt cantharos illos miser
Qui crassiusculi, sed ipsa concaua
Profunda cuncti, sicuti si pocula
Bibenda sint, non uina.

Soficrates in Philadelphis;

Vndis repandis lenis arridens freti,
Adegit aura cantharum tanto pede
Aptè puellæ Chironis,

Phrynichus in Petulãtibus; Cũ fictilia postea fingeret domi compositè Chęrestratus, centum singulis diebus uini cantharos deplorabat. Nicostratus in Calumniatore; nũquid nauis est uigintiremis, uel cycnus, uel cantharus? hoc enim si audiero quid ipse circumagam, reliqua omnia nullius sunt solicitudinis: cycnocantharus fictus formatusq; ex his utrisq;. Menander in Nauclero;

Profunda linquens uenit Aegæi maris
Ad nos Theophilus ò Straton. ut ad bonum
Natum suum felicem ita, atq; sospitem.
Hunc aureum sed ipse primus cantharum
Tibi: sed hæc cuiusmodi nauis?

Et post pauca, nauim mihi seruatam esse dicis, ego uerò meam illam nauim. Callicles, uocatum Euphranorem fecit, Thurius gubernat. Polemõ in libris de Pictoribus ad Antigonum hæc inquit; Eques quidã in Perithi nuptijs Athenis trullam poculumq; lapideũ fecit, labraq; auro cooperuit, tentoriaq; abiegna usq; ad terram, quæ

uarijs

uarijs stratis exornauit: pocula autem cantharos fictiles, atq; eodem pacto lychnum, qui ex laqueare pendebat, flammasq; habebat redundantes. Significauit in Achille Philetærus quòd poculum à cantharo fictili dictum est. est etiam Peleus figuli nomen; ficci lychnorũ sartoris canthari pauperis ualde, non autẽ tyranni per Iouẽ. Declarauit præterea Antiphanes in Bœotia quòd cantharus nomen est ornatus cuiusdam muliebris. Calixenus Rhodius in his, quæ scripsit de Alexandria, Carchesium poculum esse oblongum, atq; in medio sensim compressum scribit, auresq; habere, quæ ad imum usque protendantur: est autem multum longum poculum Carchesium, quod ideo fortasse ita appellatũ est, quia extendatur. Carchesium antiquissimum est poculum, siquidem Iupiter cum Alcmenã compressisset, dono dedit ei hoc poculum pro mercede, uelut libro secundo Historiarum testatur Pherecydes, & Herodotus Heracleotes. Asclepiades autem Myrleanus ex machina quadam nauali appellatum fuisse scribit, nam pars mali inferius in quam uelum incidit, calcaneum uocatur, quæ autem uelut media est, ceruix: at extremo pars propinqua, Carchesium, Habet id utraq; parte superius demissas antennas, atque illi illud quadratum omnino impositum est, quod propugnaculum nuncupatur, pręter basim ac sublimiora labra, quę paulò exterius in rectum extenduntur. In propugnaculo uerò id, quod uocatur colus, acutum in altitudinem ascendens conspicitur. Mentionem fecit de Carchesijs Sappho; illi omnes & Carchesia habebant, & libabant. bonaq; precabãtur prorsus genero. Sophocles in Tyro; mediam mensam constituere, circum cibos autem & Carchesia, ad mensam dracones inquiens accessisse, Carchesiaq; & epulas petijsse. erat enim antiquitus consuetudo ut mi

sta

sta pocula in mensis apponerent, quemadmodum inducit Homerus. Est autem uocatum Carchesium quia asperitates habeat in morem milij, atq; dictum est per commutationem, e, in, a, pro Carchesio, quamobrem siti uictos Homerus etiam siccos appellat. Charon Lampsacenus in terminis, qui sunt apud Lacedæmonios inquit; nunc etiam ostendi poculum, quod ab Ioue Alcmenæ traditum fuit, cum uisus est Amphitryon. Calpium præterea Erythræum quoddam genus est poculi, ueluti testatur Pamphilus, ego uerò eiusdem id esse existimo, cuiusmodi est etiam Scaphiũ. De celeba poculo mentionem fecit Anacreon; Sed agè iam nobis ò puer celebam affer, ut amystim bibã, ubi decem aquæ, quinque cyathos uini, infudero. Est autem parum manifestum cuiusmodi id esset poculũ, uel utrũ quoduis poculũ celeba appellaretur ab infundendo in ipsum uini libamine, uel à libando, quod de humidis antiquos dixisse constat, unde lebes etiam dicitur. Silenus ac Clitarchus sic appellari poculũ apud Aeoles scripserũt. At Pãphilus celebã id poculũ esse arbitratur, quòd appellatur Thermopotis. Nicãder Colophonius uoluit in linguis celebã uas esse pastorale, in quo mel seruetur, Nam & Antimachus Colophonius inquit libro quinto Thebaidis; κάρχα-λίος.

Vini ferre deis nigri præconibus utrem
Plenum, deinde bonum celebeion, hoc erat illi
Melle domi plenum flauentis iussit. Et inde;
Amphithetum celebeum capientes;
Flauentis mellis plenum, præstantius esset.
Et alibi inquit;
Illęsum celebeon, & aurea pulchra depastra,
Flauentis mellis plenum præstantius esset.

Manifestum est autem quòd celebeum pro uase quodã posuit,

posuit, cum præsertim depastra pocula prius posuerit. Theocritus Syracusius ita scribit in Venefica,

Purpureo celebam pecudis tu uellere cingas.

Euphorion:

Dic celeba lymphas haufisti fluminis unde?

Anacreon, uinum fundit famula amœnum, quę celebam habet trium cyathorum capacem. Celebam de re &to poculo dici, sicut etiam Tericleum, ac Prusiadem, testatur Dionysius Leptus, ubi Theodoridem in Amorem compositam cantilenam declarat.

De cornu, cissybio, & cotyla ciborio, condye, cononio, cotylo & cotyla. Cap. VIII.

ANtiquos primosq; ex bouinis cornibus bibere solitos perhibetur: unde & cornutus Dionysius fingitur, & taurus à compluribus poëtis nuncupatur, atque taurina facie conspicitur in Cyzico. Quòd autē ex cornibus bibere consueuerint, patet uel ex eo, quòd nunc etiam ubi uinum aquæ miscetur, miscere aiunt: uasq; in quo uinum miscetur Craterē appellant, ab aquam in eo miscendo, & à cornu, dicitur enim quasi cerater, quoniam potus in cornu infundatur. Nostris etiam temporibus cornuum apparatus cernitur, quæ rhyta nonnulli appellant, atque poëtarum complures antiquos inducunt ex cornibus bibentes. Atq; Pindarus in Centauris inquiens: hi quidem postea quàm feras diui serunt, suauis uini impetum studiosè, à se lac album mensamq; manibus pepulerunt, ac sponte ex argenteis cornibus bibentes errabant. Xenophon libro Ascensus septimo, ita Seuthę Thracis cōuiuium describens, narrat: Postea quàm Xenophon cum socijs suis ad Seutham

κέρας. cornu. κεράσαι.

tham accessit, se primum quidem complexi sunt; atq; iuxta Thracum consuetudinē cornua uino plena attulerunt. Atq; libro sexto, ubi de Paphlagonibus percurrit, hæc ita scripta reliquit, in herbis decumbentes cœnabant, atq; bibebāt ex poculis corneis. Aeschylus Perrhębos inducit in Perrhæbis his uerbis pro poculis cornibus utentes: argenteis cornibus quibus aurea addita sunt labra. Sophocles in Pandora;

Pleno meri cornu bibenti ex aureo
Plenum sub ulnis contereret inde mollibus.

Hermippus in unguentis; nosti num quid tibi agēdum sit, ne mihi hanc nunc præbeas, at ex cornu semel tantum concede ut rursus bibam. Lycurgus orator Philippum regem scribit in Oratione in Demadā cornu prębibere solitum his, quos perbenignè excipiebat. Reges Pæonum Philippica secunda scribit Theopompus pocula ex cornibus facere solitos, quibus labra uel auro uel argento operiebant: quippe cum egregiæ magnitudinis boum cornua apud illos nascantur, atque ita ut uel tres uel etiam quatuor choas capiant Scribit Philoxenus Cytherius in inscripta cœna; nectareum potum ex aureis aliorum cornuū capitibus, atq; paulatim irrigabant. Athenienses argentea cornua facientes ex ijs bibebant: quod etiam reperire licet in rebus publicatis ita descriptum. Ex columna quę est in arce ciuitatis, cui circumposita sunt donaria, cornu, poculū argēteum atq; asperum: adest cernus etiam uas fictile, quod multos habet cotyliscos in ipso agglutinatos, in quibus papauera sunt (ut aiunt) alba, frumenta, hordea, pisa, cicerculæ, milium, lētes. Qui autem illud gestat, uelut canistri fer quispiam hęc gustat, uelut scriptū reliquit Ammonius de Aris & sacrificijs libro tertio. Est cissybiū etiam poculum quod unam habet aurem, ut uoluit Phile-

lemon. At Neoptolemus Parianus libro linguarum tertio hederaceum poculum significari inquit apud Euripidem in Andromeda:

Huc turba pastorum fluit quàm plurima,
Hic fert hederaceum scyphum lactis, tulit
Ast uitis alter gaudium, laboris &
Refrigeratorem.

Nam cissybiũ in rusticis congressibus; dicitur inquit, si quidem ibi ligneum poculum magis conuenit. Scribit Clitarchus Aeoles scyphũ appellare cissybium. At Marsyas cypellum, ligneumq; poculum. Eumolpus poculi genus esse inquit, ex hederę ligno à principio fortasse factum. Nicander Colophonius ita scribit rerum Aetolicarum libro; In Iouis Didymæi sacrificijs libant in hederę folijs, unde antiqua etiam pocula cissybia dicuntur. Homerus:

Cissybium manibus uini nigrantis habebat.

Asclepiades Myrleanus in libro Nestoridis nullus ciuis inquit, uel mediocris fortunæ scypho aut cissybio utebatur, sed subulci, pastores, & agricolæ: Polyphemus cissybio, alteroq; Eumæus. Videtur autem aberrasse Callimachus in nominum usu, cum dixerit de hospite familiari, qui unà cum illo ad conuiuium accesserat ad Polidem Atheniensem:

Threiciam bibere hic fusè non passus amystim.
Grata magis fuerant paruula cissybia.
Hæc ego dicebam dum circumfertur alisum,
Tertium.

Hic enim cũ alisum cissybiũ ipsum dixerit, nõ satis diligenter nominum ipsorum usum obseruare mihi uidetur: nam rationi consentaneum esse uidetur, ut cissybibium à pastoribus primum ex hederæ ligno factum sit, quamuis nonnulli sunt, qui etymologiam à fundendo, seu

do, seu capiendo potius deduxerint. Limen hic utrunque funde, Serpentis etiam latibulum inde appellatur. quod animal ipsum capiat. Et cethium loculus qui talos capiat. Dionysius Samius in ijs quæ de Cyclope scripsit, Homericum cissybium cymbium nominauit, hoc pacto; cum hæc illum ita facientem uidisset Vlysses, cymbium uino plenum dedit illi bibendum. Scribit Hegesander Delphus quod cum apud Prytanidē Euphorion poëta cœnaret, atque Prytaneis illi ciboria quędam, quę magnificè laborata uidebantur, ostendisset: atque Cothon multò prius allatus fuisset, uno ciborio capto quasi temulentus in illud minxit. Contendit autem Didymus speciem esse poculi, atque id fortasse, quod scyphū appellatur, quia inferius uelut Aegyptia pocula in angustum cōtrahatur. Condy autē poculum est Asiaticum, ut asserit Menander in Adulatore, cotylarum decem sit capax. In Cappadocia autem aurea est auicula condy. Hipparchus in Seruatis:

Num mentem adhibes huic militi, cuius neque
Noui bene argenteum profectò, per Deos.
Sed uel tapetem quempiam exoptabilem
Persas habentem, gryphas, atque perditos
Persas malam in crucem proteruè uerbero,
Tum uas refrigerando idoneum mero -
Cum cybio atque condye.

Nicomachus libro primo festorum Aegyptiorum ita scribit; condy Persicum est, atque principium id habuit quod tradidit Hermippus Astrologus, quod mundus ex quo Deorum admirabilia, fructi feraq́ue ex terra fiunt, quare ex hoc libare consueuerunt. Pancrates libro primo Conchoreidis:

Nectar & argenti libauit condye at ille,
Externamq; uiam mox adijt pedibus.

De Cononio, Istrus Callimachus lib. primo Aegyptiæ urbis Ptolemaidis ita scribit; par Cononiorũ calicum, ac par Tericleorũ auratorum. Pocula uerò, quę unam tantum aurem habent cotyli dicuntur, quorum mentionem fecit Alcæus. At Diodorus in libro, quẽ ad Lycophronem scripsit, poculũ id narrat apud Sicyonios superfluitare solitum, ac labello profundo ualde esse simile, aurẽq; habere alicubi. Meminit Ion quoq; Chius de illo ubi cotylum uino plenum dicit. Hermippus in Deis; cotylum uicinorum prius munitum tulit. Plato etiam in uocato Ioue cotylum inquit affert. Aristophanes in Babylonijs, Eubulus in Vlysse, siue oculatis; peril tus sacerdos qui pulcherimũ habebat ornatum in eorum medio uinum ex cotylo libauit. Pamphilus poculi genus esse asserit, at quod proprium tamen sit Dionysij. Polemon in libro de Diuina pelle hæc scribit; sacrificiũ postea peragit, ex thalamoq; capit, ac distribuit, quicunque cernos superius circũtulerunt. illud autem uas est fictile, quod intra se cotyliscos cõplures agglutinatos habeat. Sunt etiã in ipsis cotyliscis Stricta olerũ germina, papauera alba, frumẽta, hordea, pisa, cicerculæ, ciceræ, lentes, fabæ, zeæ, auena, caricarũ massa, mel, oleũ, uinum, lac, uelut illota lana. Is autẽ qui hęc gestat, tanquam canistrifer hæc gustat. De cotyla meminit Aristophanes in Cocalo; aliæ uetulæ seniores in suum corpus nulla ex parte in ornatum uinum Thasium ex plenis mistis cotylis effuderunt, uini nigri puri amore coactæ. Silenus & Clitarchus ac Zenodotus:

Vt solet ex cotyla de corpore sanguis abibat
Mortui. Et inde:
Plurima sunt inter cotylam, supremaq; labra.

Album poculum ita nuncupari autor est Simaristus. Diodorus uerò uocatũ cotylũ apud nõnullos, cotylam esse

esse credidit, quum poëta buccellã dixerit, ac cotylam, quam calicẽ non esse, cum aures nõ habeat, patet: at poculi esse genus, quod labello profundo sit simile. Esse etiam fortasse posset id, quod apud Aetolos ac nõnullos Ionũ cotylus dicitur, qui prædictis est similis, unãque habet aurem. Mentionẽ illius fecit Crates in Disciplina; & Hermippus in Deis. At Atheniẽses mensuram cotylam appellant. Thucydides; Singulis eorum aquæ cotylã, duasq́ cotylas tritici in octo mẽses tradiderunt. Aristophanes in Prçludio; hic farinæ cũ tres semodios emisset, cotyla deficiente domũ petens computat. Apollodorus altum ac profundũ poculi genus esse credidit: nam omne concauũ antiqui cotylam appellarunt inquit, ueluti manuum concauitatem, ac sanguis abundè fluens. qui manibus ambabus capi posset. Et ludus quidam uocatur Encotyle, in quo ij qui uicti fuerint uictorũ genua manibus cõcauis capiunt, ac eos ferunt. κοτυλήρυτον.

De hemina, cottabide, cratanio, crunio, cyathide, calice, cylichnide. *Cap. IX.*

Diodorus ac Heraclitus heminã uocari cotylam tradiderunt in linguis Italicis, ueluti asserit Pamphilus, qui Epicharmi illud apposuit: duplum tepidæ aquç bibere, duas heminas. Sophron; cõuerte heminam fili. Pherecrates cotyliscam in coriáno dixit; Cotyliscã nequaquam. Aristophanes in Acharnẽsibus; cotyliscium, quod labrum habet contusum. Coxendicum prçterea concauitas cotyla dicitur, atque inde deductum est, ut germinationes, quç in cirrhis sunt polypodum, capillamenta nuncupentur. Cymbala etiam uocauit Aeschylus cotylas in Hedonis; hic cotylis ære ligatis sonat. κοτυληδόνες. Marsyas autẽ os scribit in coxendice alisum ac calicem

uocari, ac facer Dionysij Crater cotyliscus dicitur, atque quibus mysteriorum periti effundunt, uti Nicander ait Thyatirenus; illud ex Aristophanis Nebulis apponens; ne corones cotyliscum. Simmias cotylam alisum esse tradidit. Harmodius Lepreates, ubi ea, quę legitima sunt apud Phigaliam, percurrit, ac de cœnis uernaculis narrat, hæc etiam subiunxit; cum hæc iusta persoluerent, in cottabide fictili parum unicuique bibere, atque afferens pronunciauit lautam cœnam. Scribit Hegesander Delphus in suis commentarijs, quorum principium est; in optima Republica, cottabus appellatus, in symposium uenit eorum prius, qui Siciliam incolunt, ut ait Dicęarchus. Tantum autem studij fuit huiusce rei, ut uel certamina Cottabia uocata introduxerint in symposia, atque calices postea huic rei maximè idonei nisi, formati fuerint, quos deinde cottabides uocarunt. Conficiebantur domus pręterea circulares, ita ut omnes cottabo in medio posito, ex ęquo spatio, locisque non absimilibus, ob uictoriam decertarent. neque enim in scopum solum intendere nitebantur, sed omnia exacto studio conficere contendebat: oportebat enim cum quis se in lęuum cubitum firmasset, dextra circumagere, ac guttã demittere; sic enim humor ille, qui ex calice decidebat, appellabatur, ita ut nõnulli magis gloriarẽtur, quia cottabis certãdo essẽt periti, quã quòd perite iacularẽtur. Poculũ carniũ dictũ ueteres crataniũ nõnũquã uocitarũt, quare Polemõ, siue is quicũq; inscriptũ fecit Helladicũ hæc ita scribit, ubi de tẽplo agit Metapontinorũ in Elide; Metapontinorũ templũ, in quo argenteæ phialę centũ & triginta duæ conspiciuntur, duo argentea gutturnia, acerra argẽtea, tres inauratę phialæ. Pyzantiorũ templũ. in quo Tritõ est ex cyparisso, qui crataniũ habet argenteũ, cathenam argenteam,

κατόχα.

argenteā, carchesia duo argentea, calix est argenteus, gutturniū aureū, duo cornua. At in antiquo Iunonis templo argenteæ phialæ triginta, duo argētea cratania, olla argētea, acerra aurea, aureusq; crater Cyræneorū depositū, argenteaq; sartago. Epigenes in monumēto; crateres, caddi, pelues, crunia sunt & Craunianę. Est & Cyathis uas in cotylæ morem formatum. Sophron in Inscripto Mimo: mulieres, quæ ad Deam ut aiunt, dixerunt, exca uantes deorsum in Cyathide pharmacorum remediaq; terentes. De calice Pherecrates in seruo docente; Nunc calicem lauat, ut infusa potū prębeat utilibus iniectis. Sunt autem hæc fictilia uasa, quæ à uoluendo dicūtur, qua rota circumuoluūtur, unde loculus etiam, in quo pocula ponuntur theca calicum dicitur, & si sunt aurea. Atq; ex calice concionari, cum quis ex calice loquitur. Athenienses uerò pixidem etiam medicinis aptam calicem uocant, quia torno sit circumuoluta. Fiebāt Attici Argiuiq; calices insignes, atq; de Atticis meminit Pindarus his uerbis, ò Thrasybule Amatoriū uehiculū cantū, hoc quinto cœnatū, si Dionysio fructui, conuiuisq; dulce uideretur, ac stimulus calicibus Athe niensibus. Argiui uerò calices differentē habēt impressionem ab Atticis, sunt enim fastigiatis labris, ut Simo nides ait Amorgius. Est autem calix fastigiato labro, qui in acutum ducitur ac contrahitur, uelut appellati ambices: nam fastigiatum hoc modo ponunt uelut in Thersite Homerus; fastigiato erat capite, quasi acutè cernens, quia acutus ad lumen cernatur. Fiunt autē egregij calices in patria nostri conuiuę: Athenæi Naucrate qui phialę speciem præ se ferunt, non torno quidem, at digito formati, quatuorq; habent aures, & fundum in latum extensum. Sunt autem multi figuli in Naucrate, à quibus propinqua etiam figlinarum

κυλικη-
χαρῶμ.
φοξὸς.

porta nocatur Ceramica, ubi ita fictilia tingunt, ut argentea uideantur. Laudantur Chij calices, ut in Militibus meminit Hermippus: Chius calix paxillis altè suspenditur. Glaucon in linguis Cyprios inquit calicem uocare cotylã. Hipponax ita in Synonymis scribit: alisum, poculum, cypellum, diota, scyphus, calix, cothon, carchesium, phiala. Achæus Eretriensis pro calicibus deducendo his uerbis Cylichnidas dixit in Alcmæone; Sed quàm citissimè huc afferre solum communemq́; craterẽ oportet, ac cylichnidas. Alcęus, bibamus, quid expectamus lucernã? digitus dies, demonstrare est opus amplis cylichnis, quæ uarietate distingũnt: uinũ enim Semeles Iouisq́; filius malorum obliuionem hominibus tradidit, imple unum & plura uasa. Et in decimo: quæ in Teiam cylichnã uolant, Tanquã egregij calices in Teo etiam conficerentur. Pherecrates in Corianno;

Ex balneo deperditè recedo nunc
Habensq́; siccum guttur, at potum dabo.
Viscosa sic mea est saliua per Deos.
Nunc afferam paruam cyliscam, non: mihi
Bilis statim mouetur, ex quo pharmacum
Ex hac bibi. Sed in meam, quę maior est,
Effunde.

Quòd autem magnis poculis mulieres etiam uterẽtur, his uerbis testatur Pherecrates in Tyrannide:

Postea fictilia facientem uiris pocula
Lata, muros nõ habentia, sed solum pauimentum.
Neq; donãtem concham similem gustãtibus aptis.
Dicũt ipsos ꝓfundos calices, uelut naues onerarias
Vinũ uehentes rotundas, tenues, medio uentrosas,
Non inconsultò, sed procul conficiuntur,
Vt sine enumeratione plurimum uinum cupiant.
Postea ubi uinum ipsos accusamus ebibere,

Obiur-

Obiurgant, iurantq; non bibisse, nisi solum.
Sed potior est unus mille poculis.

De cymbijs, cypellis, cymba, ac cothone poculis. Cap. X.

CYmbia autem pocula dicũtur, ut ait Simaristus, quæ concaua sunt, & exigua. Dorotheus genus poculorũ esse arbitratur cymbia, quę profunda sint, ac fundum non habeant rectum, neq; aures. Ptolemæus Aristonici filius gibbosa. Nicander Thyatirenus Theopompum narrat poculum sine auribus ita in Medo nominasse. Philemon in Prodigio; postequàm rosa meri super uos cymbium concussit. Dionysius libro sexto de Circulo idem cissybium ac cymbiũ esse arbitratur: inquit enim quòd cum meri cymbium Vlysses impleuisset, cyclopi porrexit. At cissybium quod illi traditur nequaquam exiguum est apud Homerum; neque enim cum corpore esset maximo, ebrietate tam cito correptus esset, cum ter bibisset. De cymbio mentionem fecit Demosthenes in Oratione cõtra Midiam, cùm eum rhyta ac cymbia sequi dicat: ac in oratione contra Euergum ac Mnasibulum. Scribit autem Didymus Grammaticus poculum esse oblõgum & forma angustum, nauiq; simillimum. Anaxandrides in Agricolis;

Magna forte pocula hausta, plena meri
Cymbia perturbarũt caput uobis, turbarũt quidẽ.

Alexis in Equite;

Et cymbia aderant
Personas habentia aurea uirginem per Iouem.
Eram enim ego ò infelix ob mala.

Eratosthenes in Epistola, quam scribit ad Agetorem Laconicum, ita scribens, uas esse in cyathi modũ factum

declarat cymbiũ; admirantur illi ipsi, cum neq; cyathũ haberet, sed solam phialam cymbium possideret. Atq; mihi hoc quidem uidetur in hominum usum fuisse assumptum, illud uerè ob deorum honorem in hominum facultatem uenisse: nam neq; cyatho, neq; cotyla rum quispiam utebatur, sed Deis craterem apponere consueuerant, non argenteum quidem, aut lapillis distinctum, sed ex terra Coliade: atq; rursus effundebant, quoties Deis ex phiala libantes eam impleuissent, cymbio nuper mistum iungentes, uelut in Phiditijs, nunc etiam apud nos consueuerũt. Quòd si plus aliquando uellent bibere, cotylos uocatos apponere solebãt, quæ pocula erãt & pulcherrima & cõmmodissima: erant & hi cotyli ex figlina eadẽ. Quando ait Ephippus in Ephebis, non calicem in cœnas affert Chęrephon; non cymbijs Euripides decertauit. Non intelligit quidem poëtã tragicum, sed uel bibacem quẽpiam eiusdem nominis, uel qui causam haberet certè non bonam, ut Antiochus inquit Alexandrinus de poëtis in media comœdia obiurgatis: nam cymbia in comessationes inducere, atq; uideri his decertare, in alterutrã accusationẽ incurrere uidetur. Mentionem illius fecit Alexandrides in Nereidibus:

Illi dato choam, dato illi cymbium
Ferens, erit certe hic hodie quis Euripides.

Et Ephippus in similibus uel Obeliaphoris:

Actus didicisse Dionysij est opus,
Ac Demophorontis, edidit quos in cotylam.
Diceq; hæc ferat spectator at
Mihi ex adytis, inde osculabor & fores.
Ac cymbia conniuans parabo ut Euripides.

Quòd autem uas igium sit etiam cymbia, patefecit Sophocles in Andromeda, ubi inquit:

Cymbius,

Cymbius, equisq; nauigas terram tuis.

Cymba est etiã poculũ, ut Apollodorus ait in Paphijs.

Cypellũ dubiũ est an idem sit, quod & alisum, ac depas uel differat solo nomine.

Aureis hos cepere cypellis filij Achiuũm
Aliunde alius surgentes.

Vel differat figura etiam, ac neq; sicuti depas & alisum amphicypellum, sic & hoc gibbũ tantũ, non à cõuexitate cypellũ dictũ est, uel quia mulctralibus sit simile, atq; magis conuexitatẽ uergat, quã amphicypella, quasi utrinq; ab humeris declini quoniã eo pacto efficiũtur. inquit enim poeta; etiã aurea docta Antimachus quinto κυφέντερ τερ.

Soliciti ducib⁹ prçcones omnib⁹ aurea (Thebaidis.
Inde cypella ferunt, ac diuisere, parata.

Silenus uerò cypella scyphis similia pocula esse arbitratus est, ueluti Nicander etiam Colophonius; cypella Subulcus distribuit. Eumolpus poculi genus esse credidit, à concauitate dictũ. Simaristus poculum diotam: Cypriosq; diotam, quatuor aurium Cretenses. Philetas Syracusios narrat placentarum ac panium reliquias in mensa relictas cypella uocare consueuisse. Cymbam calicis speciem esse uoluit Philemon in linguis Atticis, at Paphios cymbam uocare solitos poculum, autor est Apollodorus in Etymologijs. Est Cothõ etiam Laconicum poculum, cuius mentionem fecit Xenophõ libro primo Disciplinç Cyri. Scribit ita Critias in Lacedçmoniorũ Republica; præter hæc exiguos calceos indiçtã, uestesq; optimas Laconicas gestare, quç suauissimæ sunt ac utilissimç. Cothõn poculũ Laconicum militib⁹ utilissimũ quodq; facilimè in pera portari possit atq; huius rei gratia, quod aquã nõ liquidã bibere aliquãdo necesse sit, primũ enim potũ nõ uidetur apertè, postea huc accidit, q Cothon cũ orificia habeat, quod

turbidum

turbidum est in eo relinquitur. His uerbis testatur Polemon in libro ad Adæum & Antigonum quòd Lacedęmonij fictilibus uasis uterentur, ueruntamen quòd per uetustű esset hoc genus uitæ instituti, quod nűc etiam apud nõnullos ex Græcis obseruatur, in Argo quidem in publicis conuiuijs, in Lacedęmone uerò in festis, ac in uirginum nuptijs, uictorijsq; ex fictilibus poculis bibere consueuerunt. in Phiditijs autem alijsq; Symposijs ex doliolis fictilibus. Mẽtionem fecit illius tanquam poculi hoc pacto in Elegijs Archilochus:

Cum cothone ratis celeris tabulata per alta
 Ito, ac exhauri pocula plena cadis.
Vina mihi rubicunda feras de fęce: nec ipsi
 Ieiunare istis possumus excubijs.

Veluti de calice uocato meminit Aristophanes in Equitibus; in Hippagines robustè insiluerűt cum alij cothones emissent, alij allium ac cæpas. Heniochus in Gorgonibus; aliquis accipiens infundat, ut cothonem circularem, igne genitum, breuibus auribus, crasso ore, gutturis filium faciamus. Theopompus in Militibus; ego cothonis profectò collum facerem retorti atque reflexi. Alexis in Mercenarijs, siue cothonẽ quatuor cotylarű capacem mihi concessit, rem domibus preciosiorem. Ab huiusmodi poculo Acrato cothones illi uocantur, qui multum merű hauriunt, ut autor est Hyperides in Demosthenem. Ac Callixenus pompã Philadelphi describens lib. quarto, ubi complura pocula cõmemorat, hæc etiam scribit; Cothones duarum metretarum duo.

κωθωνίζεσθαι. De liberali potu, quodq; utile sit per quoddam tempus amplioribus uti poculis, ita scriptum reliquit Mnasitheus medicus Atheniẽsis in epistola de liberiorẽ potu; accidit autẽ u tij, qui plurimű meri bibunt in cõgressibus, magnopere animű corpusq; offendant: at per quo

rundam dierum spatium liberioribus uti poculis, mihi quidem uidetur & ad purganda corpora conferre, & ad animos relaxandos. Nobis enim supernatantes quædam innascuntur acrimoniæ ex uictu quotidiano in symposijs, quibus maxime proprius meatus præbetur ad excernendum, quod fit per urinam: atq; ea purgatio, quæ fit per ampliora, liberioraq; pocula maximè conuenit: corpus enim uino lauatur, cum uinum calidū sit ac humidū; ac urina, quę à nobis excernitur acris, quo fit ut tinctores illa utentes: uestes purgamentis lauent. Sunt autem tria, quæ obseruanda accedunt; ne quis malum uinum bibat, cum liberioribus poculis indulget, ne purum bibat, ne utatur bellarijs inter pocula. Cum uerò satis biberis, ne dormias, priusquā uel parum uel multum uomueris. postea ubi quod sufficiat uomueris aliquantulum tectus quiescito. Sin autem non possis te quantum satis sit, euacuare, oportebit balneis uti uehementioribus, atque ut declines in scyphum, calidiorem aquam. Polemon libro ad Adæum & Antigonū quinto Dionysius inquit adultus super lapide considet, cuius à læua Satyrus caluus cothonem habet in dextera solum uirgatum. τραγηματίζεσθαι.

De labronia, lacænis, lepasta, læbasio, spondio ac lesbio. Cap. XI.

Est autem labronia genus quoddam poculi Persici, ita nominati ab amplitudine siquidē latum est magnumq; factum, aures q; habet magnas. Menander in Piscatore

Diuitis mediocriter ex calicibus aurum.
Persicæ stolæ illæ purpureæ, toreumata,
Intus sunt uiri pocula toreumata.
Ac ex sculptis personæ, tragelaphi, labronia.

In Phi.

In Philadelphis:

Iam libamen, gemmati labroni;
Persæ habentes muscarium constiterunt.

Hipparchus in Thaide:

Hæc Hercules certè est auis labronius,
Agens ducentos aureos & poculum.
Amica ualde nobilis labronij.

Diphilus ubi complura & alia poculorum genera in Pythrausta connumerat, hæc ita inquit:

Tragelaphus, pristis, batiaca, labronius.
Andrapodium, hæc iam uides, minimè.
Poculorum nomina per Vestam.
Labronios aureorum pueri uiginti.

Didymus similem esse asserit labronium bombylio ac batacio. Lacænas calicum genus est ita appellatũ, uel à fictili, sicut uasa Attica, uel à figura, quæ ibi cõspicitur, sicut Thericleæ dicuntur. Aristophanes in Conuiuan- λιπασί. tibus: Sybaritidumque conuiuia & Chium ex Lacænis καλὰ. calicibus uinum amicè ac suauiter Lepastæ ultimam syllabam nonnulli acuunt, sicut bona, alij uerò pe- λιπάσα. nultimam acuunt, ut magna. Nominatum est autem hoc poculum ab ijs, qui multa in ebrietatem ac intemperantiam absumunt, quos etiam helluones uocamus, sunt autẽ magni hi calices. Aristophanes in Pace quid λαφύκ- insanis? certè calicem uini lepastam, quam licet ebibe- τας. re, quod contrarium est bõbylio uocato, inquit enim

Tu sanguinem meum ebibisti rex here. (is alicubis

Hoc est uehementer bibisti. At in Gerytide, erat quod ad rem spectat, festum, puerq; nobis lepastam in circu- κότ]αρ. lum celeriter circunferrebat, atq; in nigrum celantem effudit. Poculi profunditatem in his comicus patefecit. Antiphanes in Aesculapio; anum quę diu est infirma brytica cum radicem quandã exiguã triuisset, irre-

tiens,

ties, alliciensq; magna ac caua geniali pasta, hanc ebibere fecit. Philyllius in Auge; omnia enim aderãt adolescẽtulis cum uiris bibentibus, uetulisq; alijs simul, quæ magnis uini lepastis lętabantur. Theopompus in Pamphila, spongia peluis alam extendens, lepasta ex qua merum bibens, felicis dæmonis cicada resonat. Et in Medo:

Deliniuit uti Callistratus acer Achiuos,
Aere dato grato ut petijt consortia belli.
Demulcere tamen non & ualuit Rhadamanthũ.
Lysandrũ Cothone prius, 'dedit huicq; lepastam.

Scribit Amerias cyathũ lepastã appellari. Aristophanes ac Apollodorus genus esse calicis arbitrati sunt. Pherecrates in Crapatallis, spectatorum siquis sitiebat plenam lepastam hauriens carybdim referebat. Nicander Colophonius Dolopes ita scribit calicem appellare. Lycophron Pherecratis uerba apponens libro nono Comœdiæ, ipse quoq; affirmat lepastam genus esse calicis. Moschus in Rhodiacarum dictionum expositione fictile uas esse tradidit, quod simile sit promatidibus uocatis, sed tamen latius. Artemidorus Aristophanius poculum quoddam. Apollophanes in Cretensibus;

Suauis meri lepastam odorat per diem.

Theopompus in Pamphila;

Valde frequenti lepasta
Qua dęmonis felicis ebibens merum,
Clamans facit circum oppidum concurrere.

Nicander Thiatirenus calix inquit Theleclidæ ex Prytaneis maior appositus, uinũq; suaue & suauẽ somnũ præbente lepasta haurire. Hermippus in Parcis; Si ego

Patiar quid hanc bibens lepastam, mox dabo
Omnem meam Baccho Deo pecuniam.

Est etiã lebasium calicis nomẽ, uelut Clearchus asserit, & Nica.

& Nicander Thiatirenus, quo uinum libant in sacrificijs: at spondium, in quo libant uinum; qui etiam libamina ipsa lœbadas uocari ab Antimacho Colophonio inquit. Lesbium quoq; speciem esse poculi, testatur Hedylus in Epigrammatum libro, ita scribens;

Ebiberat miranda uiris hęc pręmia; uera
　Profero, ieiuna tres bibit illa choas.
Astitit huic Paphia uinum per mensa, sed illi
　Purpureo ex uitro lesbia sacra iacent.
Nam precor incolumē serues, ut ab omnibus inde
　Ipsa uoluptatis exuuias referas.

De pelui. Lyciurgibus, mela, metaniptro, Masto, mathallide, mana. *Cap. XII.*

EPigenes in poculorum catalogo ita scribit de pelui; crateres, cadi, holcia, cruniane, pelues. Sed quid opus est ut singula cōmemorem? uidebis enim ipsemet. Vocantur & phialæ quæpiā Lyciurgies, à Lycone quodam earū opifice; sicut Cononij etiam à Conone ipso. Mentionem fecit Demosthenes in Oratione de Corona, & de iniuria in Timotheum, de ipso Lycone, hoc pacto; phialas Lyciurgios duas, in Oratione ad Timotheum; Phormioni ut deponeret & alias duas Lyciurgies phialas dedit unà cum nummis. Herodotus libro septimo; duo uenabula semi perfecta cum parauisset, quoniā uenabula sunt luporum uenationi peropportuna in Lycia parata. Quod Didymus Grammaticus exponens, à Lycto inquit parata: erat hic autē liber ex genere Bœotico, Myronisq; statuarij filius, ut autor est Polemon libro primo de Acropoli: ignorauit autem hic Grammaticus quòd à proprijs nominibus formationes huiusmodi apud nullum reperiūtur, quamuis inueniantur λυκιουργέας. à genti-

à gentibus ac ciuitatibus. Aristophanes in Pace; Nauigium erit in Naxo factus cantharus. Critias in Lacedæmoniorũ republica: lectum in Mileto factum, ac in Rhenea mẽsa. Herodotus libro septimo, uenabula duo inquit in Lycia facta. Est igitur apud Demosthenẽ etiam scribẽdum Lyciurgies, ita ut possideat factas phialas in Lycia. Vocantur etiam melæ pocula nõnulla, quorum hoc pacto mentio fit ab Anaxippo in Puteo; μιλησιουργὲς & simi-lia.

Hinc tu melam Syrisce sumens afferas
Mos ad tumulum, scis quam fero? ac effundito.

Calix, qui post cœnam datur, cum se abluant, metaniptrũ appellatur. Antiphanes in Lampade; metaniptrũ boni dæmonis comedere. Diphilus in Sappho;

Archiloche sumas hanc metaniptridem statim
Plenam, Iouis seruantis, atque dæmonis Boni.

Sunt qui potum intelligant, post lotionẽ, uelut Seleucus in Linguis. Callias in Cyclopibus; cape hanc sanitatis metaniptridem. Philetęrus in Aesculapio; cõcussit magnam metaniptridam plenam, par pari cum addiderit: sensim sanitatis nomen adiungens. Philoxenus Dithyramborũ poëta in inscripta cœna, cum lotis manibus poculo quẽpiam prouocasset inquit; tu optimi roris Bacchici plenam metaniptridem sumito, prius quàm, cum Bromius lætitiam dederit, omnes in oblectationem inducat. Antiphanes in Lampade:

Conspersa phystis mensa, uerum dęmonis
Boni metaniptrũ. Nicostratus in Contradicente;
Infunde sanitatis ei metaniptridem.

Apollodorus Cyrenæus atque Pamphilus, Paphios inquiunt poculũ Mastum uocare solitos. At de mathallidibus meminit Blæsus in Saturno: septem mathallides nobis dulcissimi uini effudit. Scribit autem Pamphilus speciẽ esse poculi, uel mẽsuram, sicut cyathum.

Diodorus calicē esse tradit. Est etiam manes poculi species; Nicon in citharœdo; & ualde opportunè quispiam copatrio præbibens, Manem habebat fictilem crassum, cotylarumq́ quinq; capacem, forte accepi. Quos eosdem iambos apposuit Didymus & Pamphilus. Dictū est autem Manes & id, quod est in cottabo, ex quo per iocum guttas dimittunt, quod hoc pacto ferreū caput Sophocles appellauit in Salmoneo;

Pruritus esto, & osculorum dein sonus,
Bene cottabo utenti esto niceterium..
Scitè iacentibus caputq́ ferreum.

Antiphanes in Veneris generantibus:

Ego patefaciam tibi, cum cottabum
Dimittis in lancem, quid hoc? uel quale fers?
Hoc subiacens paruum supra, fers quadrulam.
Hæc ipsa lanx, uictor fit hinc qui uicerit.
Qui norit hanc solus quis an mox contigit?
Illius in Manem sonus tum concidet.
Iniuncta multa cottabo sunt per Deos.
Adest Manes quidam uelut domesticus.

Hermippus in Parcis; Virgá aspicies inquit cottabicam in paleis conuolutam. Manes uerò semper guttarum nihil: at lancem miserum apud horti cardinem uidere licet, qui est inter scopas.

De Nestoride poculo. *Cap. XIII.*

DE forma poculi Nestoris hæc inquit poëta:

Poculū erat pulchrū, domo & id potauerat ipse.
Transfixum clauis aureis, ac illius aures
Quattuor: hinc geminę complexæ liuię at illas
Ex auro circum pascuntur funda; duo sunt.

Nec

Nec facile hoc quisquam poterat extollere mensa,
Cum plenum foret, at Nestor nullo ipse labore
Tollebat senior.

Ex his quæritur primũ quid illud significet, transfixum clauis aureis; postea quid illud, ac illius aures quatuor, alia enim pocula Asclepiades Myrleanus duas aures habere scribit in Nestoride. ac liuias columbas, quo pacto quispiam circa singulas aures pasci supponere posset? quo pacto rursus duo funda illius poculi esse dixit? atq; illud etiam peculiariter dictum est, quòd alij poculum cum labore ferrent, Nestorq; senex sine labore extollebat, Cum hæc addiderit Myrleanus Asclepiades, quærit quo pacto clauos transfixos accipere oporteat. Sunt igitur nõnulli, qui exterius in argenteo poculo aureos clauos infixos esse dicant ex artis ipsius diligentia per iocum, sicut etiam in Achillis sceptro:

Sic ait iratus, deiecit sceptraq; terræ
Transfixa clauis aureis.

Demonstratur enim uelut clauis infixis, sicut in claua fieri uidemus, atque in ense Agamemnonis,

Circa humeros ensem iacit, illius undique claui
Ex auro micuere: tegitq; argentea circum
Vagina.

Apelles uerò tornator demõstrauit nobis inquit in Corinthiacis operibus clauos poni cõsueuisse. erat autem eminentia quædã perexigua, quæ colapteribus erat elata, atq; quasi capitella quędã clauorũ faciebat. Transfixum clauis dictũ est à poëta, non eò quidem quòd extra affigãtur, aut adiungãtur claui, sed idcirco quòd infixis sunt similes, pauloq; exterius eminẽt, reliquaq; superficie sunt sublimiores. De auribus præterea hoc pacto erit determinandũ: ꝙ duas quidẽ habet aures, ueluti & cætera pocula, ast alias duas circa mediũ tumorem ex

utraq; parte, easq; exiguas, Corinthiacisq; hydrijs simillimas, Apelles uerò artificiosè admodũ quatuor auriũ situm hac uia demonstrauit; ex una quasi radice, quæ fundo adhęret, uirgæ quędam sunt scissæ in utraq; parte iuxta utranq; aurem, quæ per non multum interuallum inter se distant. Illę igitur cum ad labrũ usq; ipsius poculi peruenerint, pauloq; sint sublimiores, iuxta uasis ipsius intercapedinem, diuisionem seruant: at iuxta terminum ubi desinant, apud labri firmamentum rursus cõiunguntur, quo pacto quatuor aures fieri accidit. Verum non in omnibus poculis hæc ipsa forma apparatus conspicitur, sed in quibusdã tantum, ac in ijs præcipuè, quę Seleucides uocantur. Illud autem quod quæritur de duobus fundis, quomodo dicatur, funda duo sunt: Ita quidam soluerunt, quædam sunt pocula, quæ unum tãtum fundum habeant, iuxta ipsam naturam, quod cum uniuerso poculo est ferruminatum: ueluti cymbia ipsa conspiciuntur, ac phialæ, & siquid est phialis persimile. Alia duo habẽt funda, uelut onoscyphia, parui canthari, Seleucides, Carchesia, hisq; similia. alterum enim fundum esse aiunt prę totius uasis profunditate ferruminatũ, at alterum appositum, quod ab acumine incipit, desinitque in latius, super quo poculum ipsum constituitur: Nestoris igitur poculum huiusmodi erat inquiunt. Possunt etiam duo funda supponi, unum quidem quod totius poculi onus sustineat, atq; quod maiorem habeat circularem descriptionem, conisonamq; altitudinis elationẽ: at iuxta minorem circulum contentum continuumq; maiori circulo, accidit quasi contrahi in acutum ipsius poculi fundum naturalem, ita ut duobus fundis poculum fulciatur. Dicitur Dionysius Thrax Nestoridẽ in Rhodo fecisse, cum argentum illi sui discipuli attulissent, quod declarans

Proma-

Prornathidas Heracleota Dionysij opus scyphum fuisse scribit, qui aures haberet adiacentes: uelut nauigia quæ duas habent proras. Circa ipsas aures colũbas, qua si quidam exigui baculi obliqui duo. poculo subiacebant per longitudinem. Hæc igitur duo funda esse dicebant, cuiusmodi id est poculum, quod in Capua Campanię ciuitate, nunc etiam in tẽplo Palladis depositum intueri licet, quod Nestoris fuisse illi inquiunt. Est autem argenteum, carminaq; Homerica habet aureis literis insculpta. Ego uerò hęc aio de poculo, inquit Myrleanus, quod antiqui, qui primi uictum humaniorem hominibus statuerunt, cum circularem esse ornatum arbitrarentur, quod ex solis quidẽ ac lunæ forma conijectabantur, simillimasq; phantasias eas, quę essent circa perpetuam cœli omnia continentis conuersionem, æquum esse putarunt, ut in eandem figuræ similitudinem formarentur: quamobrem & mensas circulares parabant, & tripodes deis ipsis cõsecratos, & placentas circulares, astraq; habẽtes inspersas, quæ lunas appellabãt. Panem quoq; uocarunt, quoniam omnium figurarum circulus est perfectissimus & absolutus. Et poculũ igitur quod humidum nutrimentum caperet ad mundi ipsius imitationem circularem fecerunt. Illud uerò Nestoris peculiare est magis, siquidẽ astra habet, quæ poëta clauis comparare uoluit, quoniam stellæ ita sunt circulares, quemadmodũ capitella clauorum, atq; cœlo infiguntur, uelut ait Aratus in ipsis stellis; ἄρτος ἀπὸ τοῦ ἀπαρτίσαι.

Compactæ cœlo semper, simulachraq; noctis.

Eximiè profectò & illud dixit poëta, quòd argenteo poculo ipsi aureos clauos affixit, naturã scilicet cœli astrorumq; patefaciens, quam ex proprię materiæ colore formauit. cœlum enim argenteo colore declaratur, at sidera aureo, quia ignita esse uidentur. Cum sideribus orna

tum esse dicat igitur Nestoris poculum, accedit & ad maximè conspicuas non errantium stellarum, ex quibus homines ea obseruant, quæ spectant ad uitã humanam: dico autẽ Pleiades. Vbi enim dicit, geminę complexæ liuiæ at illas ex auro circum pascuntur, liuiæ non sunt intelligẽdæ aues, ueluti nõnulli arbitrati sunt, qui decepti columbas esse crediderunt. Nam aliud esse scribit Aristoteles liuiam, aliud columbam. At poëta liuias nunc Pleiades nominauit, ad quarum aspectũ & serere solemus & metere, fructuumq; generationis principiũ intuemur & collectionis, ut testatur Hesiodus;

πλειάδες ἀντὶ τοῦ πλειάδες λέλεκται. significat autem. πελειάς. liuiam.

Tempus adest messis, cum sunt Atlantides ortæ.
Ast ubi mergantur, iubeo proscindere campos.

Aratus;

Obscuræ ac paruæ, sed multi nominis illæ
Vespere uertuntur, ac mane: est Iuppiter autor.
Aestatisq; hyemisq; iubet qui tempora cœpta
Significare uiris, accedere tempus arandi.

Pleiades igitur, quæ fructuũ generationẽ significarent, ac maturitatem, rationi consentaneum uidetur, ut in sapientissimi Nestoris poculo poëta insculpserit. Est autem hoc uas alterius etiam nutrimenti capax, quamobrem Ioui etiam Ambrosiam liuias afferre ait:

Huc neq; proueniunt uolucres, timidæue colũbæ,
Ambrosiam quæ ferræ patri sueuere tonanti.

Neq; enim putandum est liuias aues Ambrosiam Ioui afferre consueuisse, quemadmodũ complures existimarunt, absurdũ est enim; sed Pleiades. Est admodũ illud uenustum, rationiq; conuenit, ut quę humano generi tempora significent, hæc ipsa Ioui etiam ferant Ambrosiam, quare ab auibus eas separauit, cum dicit;

Huc neq; prętereunt uolucres, timidæue columbę.

Quòd autem inter celeberrima non errantia astra Pleiades ipsas

ues ipsas collocauit, uel ex eo patet, quòd unà cum alijs stellis eas connumerauit:

Omnia mox intus, quæ exornant sydera cœlum.
Pleiadasq;, Hyadasq;, grauisq; Orionis astrum.
Ac Vrsam, Plaustrum quod rursus nomine dicũt.

Aberrarunt igitur complures, qui Pleiades aues esse dixerunt; primũ quidẽ ab ea poëtica formatione quæ iuxta literæ additionẽ posita est, postea quòd timidę adiectiuum esse putarunt liuiarũ solum, quoniã facile auis ipsa ob imbecillitatẽ aufugiat: est enim timere, uitare. Est autem rationi consentaneũ, ut de Pleiadibus etiam adiectiuũ dicatur. Dicuntur siquidẽ & ipsæ Orionẽ aufugere, cum Pleionem illius matrẽ Orion olim insequeretur. Nominis autẽ ipsius mutatio, iuxta quã Pleiades peliades ac peliæ dicuntur, apud multos poëtas reperitur. Prima fuit Mœro Byzantia. quæ poëmatum Homeri sentẽtiã rectè perceperit in inscripta Mnemosyne, cũ Pleiades Ambrosiam Ioui afferre dixisset. At Crates iudiciarius cum sibi illius sententiã uendicasset, rem ueluti suam protulit. Simonides Pleiades his uerbis Peliades nominauit; quid dem cum te Mercuri certantibus prefecte, Maiæ pulchras habentis comas fili. Atlas eximiam septem filiarũ speciem genuit floreas comas habentiũ, quæ cœlestes Peliades nominãtur. Apertè profectò hic Pleiades Atlantis filias Peliades uocauit, sicut etiam Pindarus; uidetur autem ad extremas Pleiades accedere, non procul ab Orione: est enim Orion non longinquus ab ipsa Pleiadum figura: quare & ad has fabula refertur, quòd unà cum matre Pleione Orionem fugiunt. Extremas autem Pleiades appellat in ęquo spatio Caude. v. prætermisso, quoniam in Tauri cauda collocantur. Aeschylus autem apertius declarat, cum ob nominis similtudinem ad eas alludat hoc pacto:

τρεῖν τὸ εὐλαβεῖσθαι.

πελειάδες καὶ πέλειαι columba.

ὀρεῖαι οὐραῖα.

Septem uocatæ sunt Atlantis filię.
Magnum patris negotium terra ac polus
Fleuere; nocturni simul phantasmatis
Habent figuras inuolucres Peliades.

Inuolucres autem eas appellauit, propter eam nominis similitudinē, quam habent cum auibus. Mœro autem ipsa scribit hoc modo;

Iuppiter in Creta nutritur, eumq; deorum
Nouerat haud ullus; crescunt cum corpore mēbra.
Hunc in spelunca sacra pauere columbę,
Fluctibus Oceani Ambrosiamq; tulere uolantes.
Ast aquila huic nectar, de petra dulce quod hausit,
Maxillis sublime uolans afferre solebat.
Hanc patri altitonans mox regno uictor adempto,
Esse immortalem uoluit, cœloq; locauit.
Nec nullo timidas decorauit honore columbas
Agrestes; hyemis, ac æstus nuncia gens hęc.

Simias etiam in Gorgo ita scripsit:

Aetheris haud tardæ famulæ assiliere columbæ.

(ποσσάδιππος ἐν ἀσωπίᾳ, οὐδ᾽ ἔτοι ἀκρόνυχοι ψυχραὶ δυόουσι πέλειαι.) Lamprocles uerò Dithyrambicus autor manifestè his uerbis declarauit eiusdem esse nominis cum columbis; quæ eiusdem sunt nominis cum uolucribus liuijs, in æthere iacere. Posidippus in Asopia;

Vnguibus haud gelidæ merguntur liuię acutis.

Atque is, qui in Hesiodum relatam composuit Astronomiam, ipsas semper Peliadas nominauit.

Mortales dixere Peliadas.

Et rursus;

Hybernæ merguntur ubi Peliades. Postea
Vt se cœlauere Peliades.

Non est igitur incredibile prorsus Homerū iuxta poeticam

ticam facultatem Pleiadas peliadas nominasse. Verum cum demõstrauerimus quod pleiadas in poculo erant insculptę iuxta singulas aures, duo supponēda sunt ijs, qui uel puellas in auium naturam formatas, uel hominum naturam prę se ferentes fuisse uolunt, ac astris distinctas. Illud quidem, at illas ex auro circũ pascuntur non est circa unamquanq; audiendũ, sic enim ad octonarium numerũ accederent: sed quoniam singulæ aures in duas diuisæ sunt sectiones, harum rursus coniunctio iuxta comprehensionē extremam, dici possent singulæ, quatenus omnes quatuor sunt aurium sectiones. Vtraque autem quatenus coniuncta, rursus in fine est ipsarum motionis. Quando igitur inquit, οὐχ ὑπὸ πύθμενιν, ἀλλὰ ὑπὸ πύθμενιν.

Geminæ complexæ liuiæ at illas
Ex auro circum pascuntur: funda duo sunt.

Iuxta sectiones singulas auium unam esse peliadem intelligemus, quas geminas dixit quatenus adhærent inuicem, coniunctęq; conspiciuntur. Gemini enim ac geminæ id significant, quod ad numeri speciem attinet, duo scilicet uelut,

Et geminos tripodes, bisquina auriq; talenta.
Et gemini serui.

Significatur autem & id, quod est coniunctũ iuxta numerum, & id quod adhæret, uelut in his,

Gemina hinc arbusta subiuit
Creta simul uicina: hic ficus, est alter oliuæ.

Erunt quatuor igitur peliades in auribus. Postea cum infert,

Geminæ complexæ liuiæ at illas
Ex auro circum pascuntur: funda duo sunt.

Non est intelligendum duo esse funda; neque enim per diæresim legendum est, sicut Dionysius Thrax legit: sed per coniunctionem subfunda, sicut intelligimus in peliadi.

liadibus. Erant igitur quatuor in auribus, duæ autem subfundæ, quod est subfundo, quasi subfundas dixerim, ita ut poculum duabus peliadibus fundo sub iacentibus continetur. Sex autem sunt omnes Pleiades, quia totidem conspiciuntur, quamuis dicantur esse septem, ut inquit Aratus:

Dicantur septem quamuis mortalibus esse.
Sex tamen aspicies oculis supponere nostris.
Nec perijsse tamen credendum est ex Ioue sydus,
Ex quo progenitum percepimus esse: sed illud
Dicitur insulsè. septem dicuntur apertè
Quamuis sint oculis nostris sex obuia signa.

Aptè igitur insculpsit in poculo, atq; in cōspicuo eius artificio, quod in astris etiam uidetur, quod idem in Ioue etiam significasse poëtam crediderunt, cum dicat;

Hanc neque prætereunt uolucres, timidæue columbæ,
Ambrosiam quæ ferre patri sueuere tonanti.
Ast aliquam semper rapuit læuissima petra,
Expleat ut numerũ hinc aliam mox Iuppiter addit.

Inquit autem & ob saxorum incōpositorũ acumen, & ob eorum læuitatem, unam ex Pleiadibus subtrahi, ast aliam à Ioue mitti, ut earum seruetur numerus, quod poëticè dictum est per ænigma; quia cum sex Pleiades conspiciantur, numerus tamen seruatur. Dicuntur uerò septẽ & numero, & nominibus. Ad eos, qui non aptè dicunt Pleiades in poculo insculptas esse, cum siccum nutrimentũ significent, dicẽdum uidetur quod poculum utriusq; sit capax cibi. Cinnus enim in eo conficicitur, quæ potio est caseum farināq; habens mistā. hæc ambo siquidẽ mista atq; sic hausta poeta nuncupauit;

Formosis Hecameda comis cinnum hisce parauit.
Quæ prius & mensam posuit præsentibus illis,

Formosam

Formosam, uariam, pedibus nigrantibus: illi
Imponitur lanx, & potus obsonia cæpe,
Tum mel flauescens, & sacræ dona farinæ.
Poculum adest pulchrũ senior quod gesserat ipse.
Miscuit hic mulier formosa simillima diuis
Pramneum uinum, caprinus caseus inde
Huic teritur cultro, miscetur & alba farina.
Atq; bibisse iubet, quod cinnum prębuit illi.
Nec facile hoc quisquam poterat extollere mensa,
Cum plenum foret: at Nestor nullo ipso labore
Tollebat senior.

Non est autem intelligendum de solo Machaone ac Nestore, ueluti nonnulli arbitrantur, qui dicunt:

Sed qui uix mensa ualuit mouisse laborans.

Qui laborãs de Machaõe intelligãt, postea quã uulneratus fuit. Quòd autẽ Machaõ uulnerat⁹ nõ fuerit, declarabitur postea. Ignorãt isti, ꝙ quisquã, Homer⁹ de solis Machaone nõ dixit ac Nestore, quare isti bibũt, sed affer intelligi cõuenit, quod de duobus dicitur, ut in his:

Alter portetur niger, adsit & altera nigra.

Qui, pręterea pro pręposítiuo accipit suppositiuum, & pro suppositiuo præpositiuum, qui ueluti:

Sisyphus hic aderat. qui prudentissimus unus.

Deest particula, quidam. nam plenum est, ut ualeat

Vix alius quidam è mensa mouisse laborans, τις, ἵνα
Cum plenum foret: at Nestor nullo ipse labore γίνηται ἴ
Tollebat senior. σις.

Ita ut quiuis hominum poculum uix efferre posset de mẽsa, ac Nestor id facile, ac sine labore ferre posset. poculum enim & quod ad profunditatem spectat, & ad pondus. graue eràt: quod Nestor ob longam consuetudinem cũ esset bibax, facile gestabat. Sosibius Lyticus, qui carmina hæc apposuit,

Nec

Nec facile hoc quisquam poterat extollere mensa,
Cum plenum foret, at Nestor nullo ipse labore
Tollebat senior.

Nunc iuxta dictionẽ scribit. Est autem hoc, quod obijcitur poëtę, quòd alios cum labore poculum extollere fecit, at sine labore solum Nestorẽ; absurdum siquidem uidetur, ut Diomede, Aiace, Achilleq; præsentibus, Nestor inducatur, magis strenuus, qui eos ætate antecellat. Sed ab his, qui ita poëtam accusarunt conuersionę utentes defendamus; ab hoc enim hexametro:

Cum plenum foret: ac Nestor nullo ipse labore
Tollebat senior.

De medio tollunt illud, senior, prioris carminis initio adiungimus, sub quispiam alius, atque sic à principio dicemus;

Nanque alius senior quisquam mouisse laborans
Vix ualuit plenum, Nestor nullo ipse labore
Tollebat.

Hæc cum ita sint disposita, uidetur Nestor inter omnes senes, solus poculum sine labore extollere. Hęc ea sunt, quæ admirandus Sosibius Lytius dixit, quem ob uulgatas huiusmodi, hisq; similes solutiones nõ ineleganter subsannauit Ptolemęus Philadelphus. Nã cum regiam distributionẽ stipendiariam suscepisset, quęstoresq; aduocasset, iussit his, ut si Sosibius distributionẽ corollariumúe peteret, responderent quòd accepisset. Neque multò sanè post accessit Sosibius, cui petenti se dedisse quęstores dixerunt, mox conticuerunt, hic uerò ad regem accessit de quæstoribus cõquerens. Tum illos aduocans Ptolemæus, unã cum libellis accedere iussit, in quibus descriptiones erant eorum, qui distributiones accepissent. Cum hos in manus rex accepisset, ipse quoque aspiciens hunc accępisse hoc pacto inquit, erant no

mina

mina hæc inscripta, Σωτῆρος, Sosigenis, Bionis, Ἀπόλλωνος. quæ cum rex aspexisset, inquit, ò Lytice admirabilis si à Σωτῆρος, primam syllabam. So. Sosigenis. Si. Bionis primam, bi. & ultimam Ἀπόλλωνος, capias tuæ sententiæ te quoq; compotem esse experiere. Atque nō ab alijs, sed tui ipsius alis, ut admirabilis ait Aeschylus, caperis: cum nihil ad rem pertinentiū solutionum maximè sis curiosus.

De holmo, oxybapho, œnesteria, ungue, proaro, pelica. *Cap. XIIII.*

EST uerò holmus poculum in corniculi speciem elaboratum. Ita scribit Menesthenes libro quarto Politicorum: albatanam tortilem, holmumq; aureum. Est autem holmus poculum in corniculi speciem formatum, cuius altitudo est cubitalis ferè. Communis præterea usus obtinuit, ut oxybaphum uas id uocitetur, quod acetum continere est solitum. Est & poculi nomen, uelut Cratinus posuit in uase uinario.

Quo quis modo sedauerit noui bene, à
Bibacitate: nam choas frangam. simul
Omnes cados miscebo sordibus, uiro
Quęcunque uasa sunt & apta potui.
Vinarium nec oxybaphum mox deseram.

Quòd autem oxybaphum species exigui sit calicis fictilis, apertè his uerbis declarauit Antiphanes in Mystica, est anus quædam bibax, quæ magnū laudat poculum, calicem uelut breue attenuat. Ad quā cum dixisset quidam, hoc ego tibi credam.

O quàm Dei figura nos hæc attrahit,
Quàm laude digna forma prorsus poculi

Festi

Festi diei: nam garum non consonè
Potauimus de fictilibus oxybaphijs.
Illi precor permulta fili commoda
Præstent Dei, qui fecit illam gratia
Securitatis, ac simul Symmetriæ.

In rebus etiam Babylonijs Aristophanis oxybaphũ poculum esse intelligemus. cum loquitur Dionysius de Concionatoribus Atticis, quòd duo ab ipso oxybapha postulabant, eum in iudiciũ uocantes; nihil aliud putandum est, quàm quòd pocula poscerent. Atq; oxybaphum quod cottabo decertãtibus apponitur, in quod guttas intendunt, nihil aliud esse posset, quàm latius poculum. Mentionem fecit Eubulus de oxybapho, tanquàm poculo in Mylothrida;

Et bibere sine mensura.
Commune in oxybaphum deinde deierat,
Vinum hoc acetum erat profectò uerius,
Acetum at ipsum uinum erat altero magis.

De œnesteria sic inquit Pamphilus; ubi demissiorem comam prius sunt tõsuri, magnũ poculum uino implentes, quod œnesteriam uocant, Herculi libãtes afferunt, ac omnibus ijs, qui cõuenerunt, bibendũ præbent. Pamphilus ligneum poculum Panathenaicũ unguem esse tradit in dictionibus Atticis. Posidonius philosophus libro Historiarum trigesimo sexto, mẽtionem fecit his uerbis quorundã ita uocatorũ poculorũ; aderant & unguini scyphi, atq; horum coniunctiones ad duas usque cotylas, maximaq; Panathenaica, binas choas capiẽtes, tum alij his etiam maiores. Est crater ligneus Proarum appellatum, in quo uinum Attici miscent. Pamphilus in cauis proaris inquit. Pelicam poculum fuisse Cratini scribit in Thracum commentarijs. Crates ita scriptum reliquit libro secundo Atticę linguæ; congia, ue-

ὀνύχινοι.

luti

luti dicebamus, pelicę nominabantur. Erat autē uasis ipsius forma antea Panathenaicis simillima, quādo uocabatur pelica: postea cyathi figuram accepit, cuiusmodi sunt ea, quę in festo apponūtur, quæ etiam olpas uocarunt ad effundendū uinum utētes: ueluti Ion Chius ait in Eurytide, ex diuinis uasis uinum olpis hauriētes, clamatis impudēter. Nunc autem uas illud solum quodammodo sacratū in festis apponitur: at illud, quod in usum trāsfertur, cyatho maximè simile est, quod Choē uocamus. Olpen uerò Corinthios inquit ac Byzantios salsamentū uocare solitos, ac Cyprios lecythum: Thessalos gutturnium; Seleucus pelichnam calicem uocari à Bœoticis, Eupronius congiū scribit in cōmētarijs. Est pella etiam uas scyphi habens speciem, sed fundum latius, in quod lac mulgere consueuerunt. Homerus:

Muscæ
Condida ut in stabulis circum mulctralia mussant.

Hoc uas Hipponax pellidē nominauit, ex pellide bibentes, quia calicē non habebāt, nam cum puer cecidisset, eum fregerat. Existimo manifestū esse ex his, quòd non erat poculū, siquidem ob calcis penuriā pellide utebantur. Et rursus: ex pella biberunt, ac ipse aliquādo, aliquādo uerò præbibebat Euretes. Phœnix Colophonius in Iambis dictionem hanc dixit in phialis hoc modo:

Porrò Thales, qui ciuium utilissimus,
Vti ferunt, tunc omnium prorsus uirum
Vti optimus foret, nihilo cepit minus
Is pellidem auream,

Et in alia parte ex pellide inquit cœlo ac terrę mācis digitis alibi libat, tremēs uelut in Borealibus senex edentulus. Clitarchus pelleterem scribit in Linguis Thessalos ac Aeoles mulctrale uocare, ac pellam poculū. Philetas in inordinatis calicem Bœoticos.

Depen-

De pentaploo, petacho, & plemochoa Pristi, Prochyta, & Prusia. *Cap. XV.*

MEntionem fecit pentaploi Philochorus libro secundo Atticę. Aristodemus libro tertio de Pindaro certamen fieri scribit iuuenum impuberum cursus Athenis in Scirrhis, qui ramum habent uitis fructiferũ Stolonem uocatum. Atq; à sacello Dionysij currunt, ad Mineruę Scirrhadis usq; sacellũ: qui uerò uicerit calicem capit Pentaploam uocatum, unaq; cum saltationibus genio indulget. Appellatur pentaploa quatenus habet uinum, mel, caseum, farinã, & parum olei. Petachnum poculum est ex bractea, cuius mentionem fecit Alexis in Dropide; positum est autem prius testimonium. Meminit de illo ita in actibus Aristophanes; omnes intus petachnentæ. Est Plemochoa uas fictile conuolutũ sensimq; profundũ, quod nonnulli cotyliscum appellant, ut ait Pamphilus. Vtuntur ipso die ultimo sacrorum in Eleusine, quem inde Plemochoam uocant, ut asserit idem Pamphilus, in quo duas Plemochoas implentes, alteramq; ad orientem, alteram ad occidentem constituentes, conuertunt se, sacramq; orationẽ dicunt. Mentionem fecit illius & is, qui Pinthoum conscripsit his uerbis, siue Critias sit tyrãnus, siue Euripides; ut in terrestrẽ hiatũ hasce Plemochoas apte effundamus. Quod pristis species sit poculi, dictum est prius in oratione de Batiacio. Est prochytas etiam genus poculi ut ait Simaristus lib. quarto Synonymorum. Ion Chius in Elegijs;

Crateram nobis uiniferi famuli
In prochytis miscento argenteis.

Philetas in inordinatis ligneum uasculum esse contendit, ex quo bibant rustici. Meminit de illo Alexander etiam in Tigone. Xenophon libro octauo Disciplinæ,

calices quosdam his uerbis prochoidas uocat; qui sermo illius est de Persis, quibus lege cautum erat ne Prochoidas in Symposia inferrentur · qua ex re patet quod magnæ erant: id enim efficiebatur, ne plus quàm opus esset, biberent, minusq; turbarentur eorum mentes & corpora. Nunc quidem ne inferantur usus obtinuit, at tantum bibunt, ut pro eo quod erat inferre, ipsi efferantur, cum non amplius recti egredi ualeant. Quod prusias poculum est rectum, dictũ est superius: quodq; nomen obtinuit à Prusio Bithyniæ rege, qui ob delitias ac mollitiem celeberrimus fuit, ut Nicander narrat Chalcedonius libro quarto de casibus Prusij.

De rheonto, rhyside, rhodiade, rhyto. *Cap. XVI.*

Appellata sunt quædam etiam pocula Rheonta, quorum mẽtionem fecit hoc pacto Astydamus, in Mercurio:

> Cepit prius duo profectò argentea,
> Phialasq; quinquaginta, cymbia ac decem.
> Rheonta bisq; sena, quorum argentea
> Decem fuerunt, at duo sunt aurea:
> Vulturibusq; Pegasus hic alter.

Rhysis est aurea phiala, ut ait Theodorus. Cratinus in Legibus; Rhyside sacrificans. De rhodiade Diphilus in Hæresiticheo ita scribit: quem actum Callimachus inscribit Eunuchum, alterum uirum uel ex rhodiacis bibere, uel ex rhytis. Meminit & Dioxippus in auaro, & Aristoteles in libro de Ebrietate. Lynceus autẽ Samius rhytũ rhy acui dixit in Epistolis. Demosthenes in Oratione contra Midiã rhyta inquit & cymbia & phialas. Diphilus in Eunucho uel milite, qui actus Hæresitichei est præparatio, complures intueri licet, qui robustius se

ex rhodiacis aut rhytis bibituros polliceantur. Epini-cus in Suppositiijs:

Maiora sint ex his tria quę præsentibus
Rhytis bibisse oportet hodie ad Clepsydram,
Torrentis instar augurabor utraque.
Est autem elephas. Elephantas attrahit rhytum,
Quod congios capit duos, elephas neque
Hauriret, ipse sæpius sed ebibi.
Elephante differs tu nihil. sed alterum
Neque congij quod est capax.

De rhyto autem scribens sic ait:

Hic Bellerophontes certè adest ex Pegaso,
Qui flammiuomam fortis chimęram perculit.
Cape hoc etiam.

Dictum est autem rhytum cornu prius, atque à Primo Ptolemęo Philadelpho rege in uasis morē paratū fuisse uidetur, gestamenq; aliquod fuisse Arsinoes imaginū: nam sinistra manu simile quodpiā fert opus, plenum omnium maturorum, quibus artifices ipsi declarātur, ita ut hoc, Amalthex cornu multò sit opulentius. Mentionem fecit illius hoc pacto Theocles in Ithyphallis: salubria omnes artifices hodie sacrificauimus, quibuscum biberim hoc cornu, ad suauissimum regem accedo. Dionysius Sinopeus quædam pocula in Seruante connumerans, de rhyto etiam mentionem fecit, ut superius diximus. Hedylus in Epigrammatum libro meminit de Ctesibio Rhytorum opifice his uerbis:

Hoc etiam temulente rhytum uidisse ualebis
In Zephyri templo: quid bonum & Arsinoes,
Aegypti ad saltatorem uenisse, qui acutum
Buccinat ut riuus lene strepentis aquæ.
Signaq; bellorum canit, & conuiuia, idemq;
Insani Comi dulcia signa dedit.

Nilus

Nilus rex Cęus sacri melos ipse peritis
Repperit id patrium, ex uir bene cautus aquis.
Sed uos Ctesibij inuentum dignemini honore
Nunc templum iuuenes hoc apud Arsinoës.

Theophrastus in libro de Ebrietate rhytum inquit poculum appellatum solis Heroibus dari consueuisse. Dorotheus Sidonius rhyta cornib. similia esse inquit, atq; perforata, ex quibus susurrantibus leniter bibunt inferius, ac nomen ab ipso fluxu sortiuntur.

De sannacra, seleucide, scypho, callio, & scytho. *Cap. XVII.*

SAnnacra genus esse poculi Persici ita uocati testatur Crates libro Atticæ linguæ quinto. Philemon in Vidua cum Batiacorum mentionem fecisset ad nominis ipsius ridiculi formam alludens ita inquit; Sannacra, hippotragelaphi, batiacia, sannacra. Quod Seleucis à Seleuco rege poculum est nominatũ superius diximus, cum hoc narret Apollodorus Atheniensis. Polemon libro primo eorum, quę scripsit ad Adęum, pocula hæc sunt inquit, Seleucis, Rhodias, Antigonis. Callium calix est exiguus, quo Aeoles libant, ut afferit in inordinatis Phileras. Scyphi genitiuũ nonnulli per, s, proferunt, errantes omnino, nam ubi masculinum est schyphus sine, s, proferimus, ueluti lychnum, Quando uerò neutri est generis cum s, declinamus, uelut murus muri. Quamuis Attici nominatiuum dicant & masculinè & fœmininè. Hesiodus in secũdo Melampodiæ cum, p, pronunciauit, Scypphum. σκύφον. σκύφους.

Nuncius inde Mares celer huic per tecta cucurrit.
Atq; tulit regi Scypphum, quem impleuerat ipse.

Et alibi;

Tunc arcus manibus dissoluit uincula uates
Deperijt post terga manens Iphiclus at illum,
Atq; manus scyphũ tenet hæc, capit altera sceptrũ,
Liberat hæc seruis referens custodibus illum.

Eodem pacto Anaximander etiam ita inquiens in Heroum oratione; cum prędam in socios partiretur Amphitryo, scyphumq; haberet, quem sibi assumpserat. Ac rursus; Neptunus puellæ suę Teleboæ scyphũ tradidit, Teleboa Ptereleo quem acceptũ impleuit. Eodem modo dixit & Anacreon; ego, cum scyphum haberem, eo pleno Erxionem canum habentem uerticem prouocaui. Pro eo quod est præbibi. Est enim propriè præbibere alteri potum ante se dare. Atque Vlysses apud Homerum:

Aretę manibus calicem dedit amphicypellum.

In Iliade:

Poculo & inde mero pleno hic excepit Achillem.

Implentes enim se uicissim prolato nomine prouocabant. Panyasis libro Heracleæ tertio:

Auręus huic crater ac magnus munere Bacchi
Impletur, multiq; scyphi mox dulce merũ hausit.

Euripides masculinè dixit in Eurysthia; scyphusq; longus Achæus in Omphale:

Hic est scyphus quo me uocasti cum Deo.

σκύφοι. Simonides auritum scyphum dixit. Ion in Omphale: uinum in scypho non est. Nam scypho propriè dixit in neutro, cum formarit à scyphus nominatiuo. Sic Epicharmus etiam in Cyclope; agè infundas in scyphum. Alexis in Leucadia:

Vini labris senioribus magnum scyphum.

Epigenes in Bacchia; scyphũ capiens lætatus sum. Phędimus libro primo Heracleæ:

Ex lignoq; scyphum uini prædulcis amœni.

Et

Et Aristophanes Byzantius scribit:

Præbuit ipse scyphum plenum potaret ut inde.

Atque Aristarchus:

Prębuit ipse scyphum plenum potaret ut inde.

Asclepiades Myrleanus in libro de Nestoride scribit, quòd nullus uel mediocris in urbe scypho aut cissybio utebatur, nisi subulci, pastores, aut ij omnino qui degunt in agris. Sic & Eumæus; plenum dedit scyphum quo biberet uino plenum. Alcman; sæpius in mōtium cacuminibus, ubi festum Deis celeberrimum placeret, aureum uas habens, ac magnum scyphum, cuiusmodi habere solent pastores, manibusq; leontinum dilatans caseum, quem magnum, non mollem, ac argenteum coëgerat. Aeschylus in Perrhæbis:

Permulta gloriosa ubi sunt munera?

Argenti ubi sunt, aurea & scyphomata?

Stesichorus poculū apud Pholum centaurīi scyphium appellat, quippe quod scyphi speciē prę se ferat: inquit enim in Hercule; scyphium poculum continens trilagynum bibit, quod Pholus cum miscuisset ei præbuit. In neutro genere Archippus in Amphitryone posuit. Est autem lagynus apud Græcos mensurę nomen sicut choa ac cotyla, qui duodecim capit cotylas Atticas, atq; in Patris hęc laganum mensura esse fertur. Lagynum masculinè dixit in Hecate Nicostratus; quanti appensorum nobis lagynorum? masculinè dixit & in lecto inscripto; molestus hic lagynus aceti propius. Diphilus in seruatis; uacuū habeo lagynum ô uetula, atq; plenam peram. Lynceus Samius in Epistola ad Diagoram ita scribit; quo temporre in Samo eras peregrinus, uidi te sæpius cum Diagora ad potum apud me cōgredi, ubi lagynus uiritim ad uoluptatem positus fuerat, ut singulis poculū daretur. Aristoteles in Repub. Thessalorum

ſalorum lagynum fœmininè dici aſſerit apud Theſſa-
los. Ac Rhodianus uerſificator in Epigrammatibus:

Dimidium uini, hinc picis Copitidis, iſta
Archine, uera loquor uerba, lagynus habet.
Subtiliorem hœdi carnē haud noui. qui dedit ipſe
Laudandus certè eſt omnibus Hippocrates.

In neutro genere Diphilus dixit in fratribus:

O furum,
Subeuntiumq́; perdite, id lagynium
Habens ſub ala mox adire ad epulas,
Hoc uendidiſſe donec uti in erano
Iniuria caupo ſit unus uix reliquus
Affectus à uinipola.

At illud, quod eſt in Geryone, lagenis Steſichori par ca-
pacitate, uelut trilagynum trium generum, eſt ambi-
guum. Petaſum ac hydriam à quibuſdam ita nomina-
ri teſtatur Eratoſthenes: atque ſcyphus à ſcaphide for-
taſſe dicitur, quæ ligneum uas eſt ſimili ratione rotun-
dum, ſero & lacti capiendo accommodatum: ſicut apud
Homerum dicitur:

Omnia uaſa
Poculaq́; ſcaphidesq́; quibus mulgere ſolebat.

Niſi ſcyphus quaſi Scytha dicatur, quoniā Scythæ plus
æquo bibere ſolebant: cum Hieronymus Rhodius in li-
bro de Ebrietate ebriū fieri ſcythizare dixerit, ſiquidem
σκύφος. propinquę ſunt literę. φ. & θ. poſtea fictiles ſcyphi atque
σκύθος. argentei ad eorum ſimilitudinem facti fuerunt, inter
quos primi habiti ſunt dignitatemq́; obtinuerūt ij, qui
Bœoti, ac Herculei ſunt uocati, quibus primus Hercu-
les uſus eſt in caſtris, atq; idcirco dicti ſunt Herculei à
quibuſdam: differūt enim ab alijs, quoniam in eorum
auribus uinculum ineſt Herculeum. Mentionē fecit de
ſcyphis Bœoticis in his Bacchylides, ubi orationem ha

bet ad

bet ad Castorem & Pollucē, eosq; in hospitium adhortatur; Non adsunt boum corpora, neq; aurum, nō tapetes purpurei, sed animus beneuolus, musaq; suauis, iucundumq; uinū in scyphis Bœoticis. Excellebāt etiam Bœoticos Rhodiaci scyphi, quos Democrates faciebat. Tertium locum obtinuerūt Syracusij. Scyphus lyrtus uocatur ab Epirotis ut testatur Seleucus: ac Scythus apud Methymnæos, ut autor est Parmeno in lib. de Lingua. Dicebatur etiam scyphus Lacedæmonius Dercyllidas, ut asserit lib. decimooctauo Ephorus, ita inquiens; pro Thimbrone Dercyllidam Lacedæmonij in Asiam miserunt, cum audiuissent, quòd omnia cum dolis ac fraudibus Asiatici Barbari facere consueuerunt, nam Dercyllidam mittentes minus existimarunt deceptum iri, siquidem nihil erat Laconicū, quod esset moribus simplex, sed omnia erant dolis feritateq; plena, ex quo Scythum etiam ipsum Lacedæmonij appellarunt.

De Tabæta, Tregelapho, triremi, Hystiaco, phiala, Chryside, & Argyride. Cap. XVIII.

DE Tabæta ita meminit libro primo de Ponderibus Asiæ, ubi scribit hoc pacto de melle aërio uocato, unà cum folijs carpentes in massæ Syriacæ morē componunt: atq; pilas facientes ubi gustare libuerit, defringentes ab illis in ligneis poculis, quos tabætas appellāt, rigant, atque excolantes bibunt, quod simillimum est, uel multò etiam suauius, ac siquis mel biberet mistū. Appellantur etiam pocula quædam tragelaphi, quorum mentionem fecit Alexis in Parietes calce illiniente; cymbia, phialę, tragelaphi, calices. Eubulus in Agglutinato; sed quinq, adsunt phialę, duoq; tragelaphi. Menander in Piscatore; tragelaphi inquit labronij.

ἀερόμελι. manna.

Antiphanes in Chryside:

Diuitias
Vti ferunt sponso tenenti plurimas.
Talenta, præfectos domus, pueros, iuga,
Simul camelos, strata, uasa argentea,
Phialas, triremes, tragelaphos, carchesia,
Liburnaq; ex auro, ac rates, pariter cados,
Liburna uentricosas ipse non cados
Vocat.

Quod autem triremis species sit poculi, testatus est Epinicus in suppositis, cuius adduximus testimoniũ. Hystiacum poculum est quoddam. Rhinthori in Hercule: in hystiaco purorum remigum purorumq; mendicorum farinas obsorbes. Homerus ubi phialam ignis ignaram, ac utrinq; stantem nominat, auream etiam posuit phialam, duplicemq; populũ, non intelligit poculum, sed uas quoddam latum, lebetisq; speciem præseferens, quodq; duas fortasse habeat aures in utrisque partibus. Parthenius autem phialã sine fundo esse credidit utrinque stantem, quæ Dionysio esset sacrata. Apollodorus Atheniensis in libro de Dictione Crateris, quæ nõ possit poni aut firmari in fundum, sed in os, phialam esse censuit. Sunt qui arbitrentur eodem dici modo, quo etiam amphoram, quòd possit utrinq; auribus ferri, sic & auritã utrinq; phialã. At Aristarchus quòd ex utraq; parte in fundum constitui possit, atq; in os dici existimauit. Dionysius uerò Thrax circulari figura ac circũcurrenti credidit. Asclepiades Myrleanus phiala per literæ immutationẽ inquit est piala, quasi quę bibenti sufficiat, maior est enim poculo. Vtrinq; posita, ignisq; expers, ac frigida producta, quæ igni nondum est imposita: ueluti lebetem poëta appellat, hunc quidẽ igni impositum, hunc uerò ignis expertem,

ἀμφίθετον.

Floren-

Florentem, dignumq; boue, intactumq; lebetem
Flammis.

Vas frigidam aquam fortasse capiens intelligit, ita ut phiala latiori æreo uasi, sit similis, quę frigidam aquam capiat. Illud uerò amphithetum nunquid duo funda habere ex utraq; scilicet parte existimandũ est? uel amphi circum significat, quod ipsum est eximium, ita ut eximiè factum apud antiquos ponere dicebatur, unde amphithetum. Potest autem quòd in fundum ac in os ponatur, intelligi, quæ positionis consuetudo phialarũ & Ionica est, & peruetus: atq; his etiam tẽporibus phialas in faciem ponere Mascaliotæ cõsueuerunt: cum dixerit in fugitiuis seruis Cratinus, phialas capere has in balneorum testudinis formam habentes umbilicũ. Eratosthenes Lycophronem hanc dictionẽ nesciuisse scribit libro undecimo Comœdiæ. Sunt autem phialarum umbilici balneorũ testudinibus persimiles, quare non insulsè in formam iocantur. Apion ac Herodorus quales phialæ inquiunt, quarum umbilicus Isthmo est persimilis. Asclepiades Myrleanus in ijs, quę de Cratino scripsit, balneumbilici dicuntur inquit, quoniam earum umbilici balneorumq; testudines sint similes. Ac cum eadem dixerit Didymus hæc uerba apposuit Lycophronis, quæ ita se habent, ex umbilicis, qui sunt in muliebribus cõcanis locis, unde scaphijs hauriunt. Timarchum libro quarto de Eratosthene Mercurio, locatum esse quempiã hac dictione aliquis existimare posset, quoniam plurima balnea Athenis rotunda, atq; in circulũ conficiuntur, quæ etiam in medio habent eductionem, in qua æreus umbilicus conspicitur. Ion in Omphale: ite exportate uirgines cypella & mesomphalos, sic enim balneumbilicos nuncupauit, quorũ mentionem fecit Cratinus has capite phialas balneumbilicas.

θέτω. βαλανει- ὀμφαλοι.

cas. Theopompus etiam in Curis, phialam capiens plenam aureorũ mesomphalum. Telestes, siue is, qui Persas in eum relatos fecit, ita scribit; omnibus coronas ac umbilicosas Chrysides: nam phialas argenteas argyrides uocant Athenienses, sicut aureas chrysides. Argyridis peialę ita mentionẽ fecit Pherecrates in Persis; heus tu quo fers argyridem? de Chryside meminit Cratinus in Legibus; Chryside cum libasset scripsit, serpẽtibusq; bibendum dedit. Hermippus in Cercopibus;

μεσόμφαλος. umbilicum in medio habens.

Chrysidem uini plenilunio ebibens surripuit.
Hic idem intercalaris,
Ego Ptolemæi regis quatuor,
Chrysides meri sororis capiens
Regis has haurines ebibi:
Velut quis ęquum æquo mistum.
Et concordię quare nunc non lasciuiam,
Sine lucerna ad tantum lumen.

Scribit libro Historiarum quinto Herodotús lege sanci tum fuisse apud Argiuos ac Aeginetas ne Atticũ quidpiã inferretur ad sacrificia, neq; fictile, sed ex patrijs ollulis in posterum omnes ibi biberent. Meleager etiam Cynicus ita scribit in symposio; Interea grauem illi propinationem præbuit ollulas duodecim profundas.

De uase refrigerando apto. *Cap. XIX.*

DE uase refrigerando apto ita Plato meminit in conuiuio; sed affer puer uas illud refrigerando aptum, ac uidentem illud plurium quàm octo cotylarum capax, primum ipsum plenũ hausisse, Socrati postea infundere iussisse, ac producere, Archebulo præbẽre puer maximè opportune effundens uas uini refrigerando aptum subuertit. Alexis in Habitato; trium cotylarum

inquit

Inquit uas refrigeradi. Dioxippus in Auaro; Thericleos ab Olympionico cepit pertenues duo uasa refrigerandi. Menander in actu ęrea inscripto; hæc præsens consuetudo, merum exclamaui magnum uas refrigerando aptũ, quis ebibit ipsas infelices perdens? Epigenes mentionẽ fecit uasis refrigerando apti in Heroina, ubi multa uasa connumerat; huc Thericleum rhodiacaq; uasa capiens afferas, solus pueros inferre facies refrigerandi uas, cyathum, cymbia. Strattis in Animatis; alius quispiam uas refrigerandi, alius ęreum cyathum cum abscondisset, quasi dubius iacet, cotylidem fingit cum semodio. Alexis in mundo muliebri, uas exiguum refrigerandi in his nominat; obuius fui peregrino circa Lysinesonem uir Aethon, puerosq; allocutus sum. duo enim pocula domo exportaueram, quę ut in apertum ponerentur, nitro erant obducta: aderat cyathus etiam argenteus, ac pocula duas drachmas poscebant; cymbium quatuor; uas exiguum refrigerandi duos obolos Philippide magis tenue. Heracleon Ephesius, quod nos refrigerandi uas uocamus inquit, Psycteriam nonnulli nominarunt, ac Attici uelut nomen externum prorsus abhorrent. Euphorion in Præbente:

Refrigerans uas cum uoces psycteriam,
Betamq; olus, lens cum uocetur & tibi
Lens, quid facere est opus scio uir optimè
Auri uel ut soluas mihi uocis statim
Mutationem Pyrgothemis.

Antiphanes in Equitibus:

Quo uiuimus? nobis adest ephippium
Stratum, simulq; pulcher est hinc pileus
Aptum refrigerando uas idoneum.
Amalthex cornu magis quid postulat?

Ac in Carna declaratur apertè quod uino ministrantes

hoc

hoc cyatho utebantur. Nam cum tripodem cadumq; ac uinum refrigerans uas posuisset, ac hausisset, ipsum in sequentibus dicentem inducit; uehementior erit potus: dixisse quidam fertur, non etiam licet cyathis indulgere, sed cadum hunc, ac poculum, & alia omnia capiens efferas. Dionysius Tryphonis in lib. Nominum uas refrigerãdi inquit antiqui Dinum appellarunt. Nicander Thiatirenus refrigerãtes locos appellari inquit, eos qui nemo rosi sunt, ac opaci, deisq; consecrati, in quibus refrigerari licet. Aeschylus in Adolescẽtulis; Lacertas in suppositis refrigerantibus. Euripides in Phaethonte, refrigerantes arbores gratis ulnis dicetur. Atque is, qui fecit ægimium, siue Hesiodus fuit, siue Cercops Milesius, hęc inquit;

Vas erit hic nostrum refrigerans dux populorum.

De odo, ouoscyphijs, ouis, poculis. *Cap. XX.*

OVum poculum, quoddã appellabatur ait Tryphon in nominibus, id, quod præbebatur in carminum cantilena, uelut testatur in Duplicibus Antiphanes;

Quid est deis? nihil profectò plus deis,
Ni poculum quis misceat. teneas; odum cape,
Ac postea nullum absoletorum uirum
Horum facias, Telamonem, sed neque
Pæonem, neque Harmodium.

De ouoscyphyorum poculorum forma ita narrat Myrleanus Asclepiades in libro, de Nestoride; quod duo habet funda unum quidem in infima parte, quod ei ferruminatum est, alterum uerò apposititiũ, quod ex acuto incipiat, ac desinat in obtusum, in quod poculum firmatur. De ouo poculo ita Dinon libro tertio rerum Persicarum, est autem potibazis ex hordeo panis ac tritico as-

tico affatus, coronaq; ex cypariffo, ac uinum in aureo ouo mistum, ex quo bibit rex ipse. Cum tot dixisset Plutarchus, atq; ei omnibus applausum esset, phialam expetiuit, qua Musis libans, earumq; matri Mnemosynæ, omnes poculo, propinationis phialam inquiens, inuitauit, uelut siquis ex opulenta uinea manu capiens spumanti decorauerit. neq; iuuenem solum generum inuitans, uerum etiam omnes eius amicos, pueroq; dedit, ut in circulum circunferret, quod in circulum bibere esse dicebat, illud interim adducens ex Perinthia Menandri, neq; enim unum calicem omnino uetula dimisit, sed bibit in circulũ: ac rursus ex numine affata: περιδινῶν.

Rursus statim dedit bibisse in circulum,
Primum meri ipsius poculum.

Euripides in Cressis; in cęteris gaudens cum poculum serpat in circulum.

Quatenus bibendum sit, ac de Platonis Xenophontisq; contentione in conuiuijs scribendis. Cap. XXI.

CVm poculum magis amplum Leonidas Grammaticus poposcisset, dixissetq; effundamus uiri amici; Sic enim Herodorum dixisse potum in his testatur Dysanias Cyrenæus; postea ante cœnam sacrificantes in crateras, cõuiuia ac clamores se cõuerterunt. Atque is, qui mimos composuit, quos semper se præ manibus habere inquit Duris, sapientem Platonem affirmat, & in cratere hyemem faciente, biberamus. Sed per Deos ait Pontianus non aptè ex poculis ingentibus bibitis, cum suauissimum ac elegantissimum Xenophontem prę oculis habeatis, qui ita scribit in Symposio; Socrates dixit rursus

rursus uerum mihi etiam ô uiri bibendum uidetur, nã uinum cũ animos irrigauerit, dolores quidẽ omnes, sedauit. uelut mãdragora homines in somnũ conuertit, atq; uelut oleum flammas, ita uirorũ comitatem excitauit. Videntur autẽ mihi id etiã uirorũ corpora pati, quod plantæ etiam, quę in terra nãtę fuerint. Illę siquidem ubi cœli frequentibus imbribus irrigatę sint, nullo pacto sese erigere possunt, neq; auris perflantur, uerũ cum quantũ sufficiat ebiberunt, & rectè & feliciter surgunt, & ad fructum generationem facillimè perducuntur. Sic nos etiam sumus affecti, nam si potum frequentiorem hauriamus, statim & mens & corpora nostra ab æquitate declinarunt, ac neq; respirare, nedum dicere quidpiã, possumus. Quòd si nobis pueri in minora pocula irrorauerint, ut Gorgoneis uerbis & ipse utar, sic uino non coacti ebrij fieri, uerum leniter commoti in comitatem lætitiamq; conuertemur. siquis hæc optimi Xenophontis uerba paulò altius considerauerit, facile cognoscere poterit quam in illum habuit Zelotypiam splendidissimus Plato: uel certè à principio uiri isti inter se contendebant, cum cognosceret uterq; quã haberet uirtutem: ac idcirco quis eorum primum locũ obtineret, decertabant. Neq; enim ex ijs solum, quæ de Cyro dixerunt, nobis intueri licet, uerũ etiam ex ipsis argumentis: ambo siquidem conuiuia scripserunt, atq; hic iniecit tibicinas in ipsa, hic uerò introducit. Atq; hic uti superius uidimus, magnis poculis bibendũ esse abnuit, hic Socratem uase refrigerandi bibentẽ inducit usq; ad auroram. In libro etiam de anima, ubi differit Plato, singula accidentia connumerat, neq; exiguam sanè mentionem Xenophontis facit. Differit præterea de Cyro, quod omnia patria instituta edoctus fuit à prima statim adolescentia. Hic idem Plato libro tertio de Le-

gibus

gibus sibi ipsi contrarius hæc ita scribit, de Cyro uaticinor quòd bonus erit dux, patriæque amator, at rectam institutionem neque attigit prorsus, neq; rebus sanè œconomicis mentem adhibuit. Videtur autem à puero militasse, cum pueros mulieribus nutriendos præbuerit. Cum rursus Xenophon in Persas ad Cyrum cum decẽ Græcorũ millibus traiecisset, Menonisque Thessali proditionem diligenter cognouisset, qui autor extiterat, ut à Tissaphene ij perderentur, qui uenerãt cũ Clearcho quibusque moribus esset, quã molestus, quã intemperãs, declarans optimus Plato, cum penè dixerit, non legitima hęc est oratio, illius laudes percurrit. Qui alios semel uitio dederat, Homerũq; eiecerat è Republica, omnemque imitatricem poëticam facultatem, ipse imitantes dialogos scripsit: quorum tamen rationem non ipse prior inuenit, at genus hoc orationis ante ipsum inuenerat Alexamenus Teius, uelut Nicaeus Nicias testatur, ac Soterion. Hunc in modum scribit Aristoteles in libro poëtarum; ne feramus igitur appellatos Sophonis mimos metricas esse orationes, aut imitationes: ac neque Alexameni Teij dialogos Socraticos primos scriptos. Apertè significauit doctissimus Aristoteles Alexamenũ dialogos ante Platonẽ reperisse. Carpit Thrasymachũ Plato Chalcedoniũ, similem nomini sophistam esse inquiens, tum etiam Hippiam, & Gorgiam, & Parmenidem: at in uno dialogo Protagora, complures, qui hæc dixerat in Republica. cum ciuitas in populari statu fuerit, ut arbitror, libertatisque fuerit sitibunda, si malos pincernas consequatur, uinumque purum, à se ipsa desipit, ac fit ebria. Illud præterea fertur quòd cum eiusdem nominis suum dialogũ Gorgias legisset, ad familiares suos dixerit quàm bene Plato maledicere nouit. Hermippus in Gorgia, Gorgiam scribit

Athenas

Athenas profectũ fuisse, postea quàm suam ipsius imaginem auream in Delphis deposuit. Cum igitur eum Plato uidisset dixisse fertur, bonus ac aureus Gorgias ad nos accessit, cui respondit Gorgias, siquidẽ bonum hunc iuuenemq; Archilochum tulerunt Athenę. Dicunt alij quod cum Platonis dialogum Gorgias legisset, dixit pręsentibus quod nihil horum dixit, ac nec à Platone quidem audiuit: quæ eadem Phædonem aiunt dixisse, cum legisset librũ de Anima, quare optimè de eo dixit Timon:

Sic finxit Plato, cum fingere plurima nosset.

πλάττων ἀπὸ τοῦ πλάττειν. Socratem Platonis in colloquiũ cum Parmenide conuenire, uix Parmenidis ipsius ætas patiebatur, nedũ dicere ac audire sermones huiusmodi. At id omnium est fœdissimũ uel dictu, nulla necessitate coactum dixisse, quòd Zeno conciuis ipsius Parmenidis delitię esse consueuerat. Fieri præterea non potest, ut Phædrus temporibus Socratis fuerit, nedum ab ipso fuisse amatum. Neq; sanè Paralus ac Xanthippus Periclis filij, qui peste perierant cum Protagora disserere potuerunt, cum secundo Athenas profectus esset, quum prius multò perijssent. Possent & alia complura de eo dicendo demonstrari, quod dialogos finxerit.

Quòd Plato in omnes erat implacidus, & quædam contra eius dogmata. Cap. XXII.

QVòd autem Plato in omnes esset implacidus, patet uel ex ijs, quę Ione scribuntur, ubi omnes poëtas conuitijs insectatur: ac eos postea, qui à populo proueհuntur, ut Andrium Phanestenem, Apollodorum, Cyzicenum, Heraclidem Clazomeniũ: at in Menone primates Atheniensium, Aristidem scilicet ac Themistoclem.

clem. Menonem cōtrà laudat qui Græcos prodiderat. Postea in Euthydemo & ipsum, & illius fratrem Dionysiodorum carpit, cōtentiosos, bonaq; tardè discere incipiētes cū nominârit; uituperat etiā eorū ex Chio patriæ fugā, ob quā in Thurijs habitarūt. At in dialogo de fortitudine Melesiā Thucydidis eius, qui Pericli in rebus publicis aduersarius fuit, ac Lysimachū ex iusto Aristide ortum paterna uirtute indignos esse dixit. Quę uerò in conuiuio de Alcibiade dixerit, indigna sunt prorsus ut in lucem proferantur, sicut quæ in primo etiam dialogo in ipsum; nam secundus Xenophontis esse à nonnullis existimatur, sicut Alcyon, Leontis Academici, ut testatur Nicaeus Nicias. Quæ igitur dicta sunt in Alcibiadem silētio pręterire honestius esse decreui. Quòd autem Atheniensem populum uanum iudicem esse dixerit, apertè intueri licet. Cum Lacedæmonios laudaret, unà & omnium Græcorum accerrimos hostes Persas laudauit; Alcibiadisq; fratrem ac Niciam insanum furiosumq; demonstrat, filiosq; illius insulsos. Midiam ortygocopum, Atheniensemq; populum personatum quidem esse dicebat, at oportere ipsum spoliatum uidere: uidebitur enim inquit res insignis admodum circūiecta, forma prorsus ficta. Nec Themistoclis quidem accusationi in Cimone pepercit, neque Alcibiadis aut Myronidis, sed neque ipsius Cimonis. Criton etiam illius Sophoclis habet incursionem, Gorgias uerò non solum ei, à quo inscribitur, uerum etiam Archelao Macedoniæ Regi non pepercit, quem non solum turpe genus deducere scribit, uerum etiam dominū interfecisse. Hic ille est Plato, quem Archelai amicissimū fuisse narrat Speusippus, ac idcirco Philippo causam extitisse imperij. Sic igitur scribit in Historicis commentarijs Carystius Pergamenus; Cū Speusippus Plilippum

ὀρτυγοκόπος ludus in quo percutiebatur coturnix.

audisset Platonem carpere, simile quidpiam, uelut ad uiros nesciētes in Epistola scripsit, quòd Philippus per Platonem Imperij principium est adeptus: Plato enim Euphræum Oritam ad Perdiccam misit, qui ei persuasit regionem quādam Philippo impertire, qui cum ibi copias nutriuisset, ubi mortuus est Perdiccas, cum suis copijs promptis rem est adortus: quod quantopere uerè dictum sit, Deus ipse nouerit. At bonus illius Protagoras præter id quòd multorum poëtarum, sapientumq; uirorum habet concursum, habet Calliæ etiam uitam publicè reprehensam, magis quàm Eupolidis adulatorum. In Menexeno uerò non Hippias solum subsannatur, uerū etiam Antiphon Rhamnusius, ac Lamprus musicus. Sed mihi uel dies ipse deficeret, si omnes eos cōnumerare uelim, qui ab eo sapiēte male audiuerunt. Neq; tamen laudandum duco, qui cum multis & ipse detraxerit, ipsi etiā Platoni nō pepercit, sed cum ipsum per iniuriam Satonē appellauerit, dialogum edidit inscriptionem huiusmodi habentem. hęc etiam scripta reperiuntur ab Hegesandro Delpho in commentarijs, de Platonis in omnes calumnia; post Socratis mortem cum permulti illius familiares in cætu quodam tristarentur, Plato præsens poculum cepit, omnesq; illos bono esse animo hortatus est, quia uires sibi regendę scholæ sufficerent, ac Apollodorū poculo prouocauit, qui dixit quòd libētius ac suauius ueneni calicē à Socrate excepisset, quàm ab ipso uini poculū. Videtur inuidus fuisse Plato, ac moribus minime probus; nā & Aristippum carpsit ad Dionysiū proficiscentem, cum ter in Siciliam ipse nauigarit: semel quidem riuorū gratia, cum congressus cum seniore Dionysio propior fuit periculo: bisq; ad Dionysiū Iuniorem. Aeschino pręterea pauper unum discipulū Xenocratem habente, illum attraxit.

xit. Phædoni serui legem imposuisse deprensus est, ac in omnibus deniq; Socratis discipulos nouercæ animi affectũ ostendit. Quare non insuauiter cũ id coniectura Socrates cõsequeretur pluribus præsentibus se per somnum uidisse dixit, quòd Plato cornix effectus in caput ipsius insiluisset, caluitiemq; eius uellicaret, circumspiciensq; teneret. Video te ò Plato permulta cõtra caput meum mentiri. Erat Plato, præter calumniã, gloriosus; quippe qui dixerit, extremũ gloriæ sagum in ipsa morte exuimus, in testamentis, in exportatione, & in sepulchris, ut inquit in Memorabilib. Dioscorides. Quis autẽ uelle ciuitatẽ cõdere, legesq; imponere, nõ gloriæ cupidi uiri esse dixerit? quod manifeste patet ex ijs, quę dixit in Timęo; idẽ ego passus sum quod spectat ad rẽpublicã, quod & pictores, qui opera sua se mouere, ac operari uidere cupiũt, sic & ego ciues, quos descripsi. De ijs; quæ in illius dialogis dicta sunt, quid dicere quispiam posset? anima enim quæ immortalis ab eo ficta est, quæ per solutionẽ à corpore separetur, primũ dicta est ab Homero, dixit enim hic q anima Patrocli ad inferos iuit:

Questa suum fatum primæuo flore iuuentæ
Robora deseruit.

Quòd si Platonis orationem esse quis dixerit, nõ noui quam utilitatẽ ex ipsa capiamus. Nam si quispiam concesserit defunctorũ animas in aliam naturã pertransire, ad sublimioremq; locum purioremq; uenire, propterea quòd leuitatem quandam sortiantur, quid magis hinc nobis accedit? quorũ enim nulla est cõmemoratio, neque sensus esse posset, si simus prorsus, quæ gratia huius immortalitatis est habenda? leges etiam, quę ab eo cõpositę fuerunt, hisq; prior rẽspublica, quid fecerunt prorsus? oportebat sanè ipsum aliquibus ex Græcis persuadere, ut his uterẽtur, si modo sunt utiles, uelut Lycurgus

persuasit Lacedæmonijs, Solon Atheniensibus, Zaleucus Thurijs. Est enim lex, ut inquit Aristoteles, determinata ratio iuxta ciuitatis consensum, quæ singula quo pacto facienda sint, declarat. At quo pacto nõ absurdus existimãdus est Plato? nam cum tres fuerint Athenienses legumlatores; Dracon, Plato, ac Solon, horum leges ciues obseruarunt, Platonis uerò subsannantes deriserunt. Oratio illa præterea de Republica, & si omniũ pulcherrima sit, nobisq; nihil persuadeat, quid magis? uisus est ipse Plato nõ existentib' uiris leges scripsisse, sed hominibus à se fictis, ita ut qui his utantur, postea perquirere oporteat. Conueniebat sanè ea scribere quę dicendo persuaderet, ac nõ optãdis uiris hęc scribere, sed ijs, qui hęc ipsa cõplecti possunt. Verum ut hæc prętermittã, si Timæos, Gorgias, aliosq; his similes dialogos quispiã percurrat, in quibus de rebus percurrit Mathematicis, naturalibus, alijsq; compluribus, neq; idcirco admirandus perspicietur: siquidẽ hæc ipsa ex alijs etiam percipere licebit, uel melius dicta, uel non deterius certè. Nam & Theopõpus Chius in libro contra Platonis cõsuetudinẽ complures illius dialogos inutiles ac mendaces esse testatur: multos etiam alienos esse ex consuetudine Aristippi, nonnullos Antisthenis, aliosq; Heracleotici Brysonis, uerum ea nos etiam quærimus ex illius orationibus, quæ secũdum ipsum dicuntur, quod non inuenimus. Sed conuiuia sermonesq; de Amore ita parum honestos composuit: ueluti eos prorsus paruifecerit, qui eos erant lecturi.

Platonis discipuli tyrannici. Cap. XXII.

FVerunt cõplures ex Platonis discipulis etiam tyrannici, atq; calũniatores: nam cum in Macedonia uersaretur

faretur cũ Perdicea Rege Euphratus, non minus quàm ille imperabat, cum malus esset, & calumniator, qui ita frigidè Regis amicitiam coordinauit, ut cõuiuio adesse, nulli liceret, nisi Philosophiam aut Geometriã prius sciuisset. Quamobrem cum imperium cepisset Philippus, illum capiens Parmenio in Oreo iugulauit, ut asserit in historijs cõmentarijs Carystius. Callippus etiam Atheniensis Platonis & ipse discipulus Dionis & condiscipulus & socius, cum Syracusas cum ipso profectus esset, Dionemq; uidisset monarchiam sibi parauisse illo interfecto, cum ipse tyrannus esse conaretur iugulatus est. Euagon Lampsacenus, ut Euryphylus asserit, ac Dicæocles Cnidibus libro Consuetudinum uigesimo primo; ac Demochares orator in lib. de Sophocle erga Philonem, cum patriç argentum fœneratus esset, arcemq; in arrhabonem accepisset, spoliator ac tyrannus esse uidebatur, donec in eum irruentes Lápsaceni, nummosq; reddẽtes, eum eiecerunt. Timęus Cyzicenus, uelut ipse Demochares est testis, cum nummos ac frumentum ciuibus dedisset, ac idcirco uir bonus esse putaretur à Cyzicenis, ac cum perexiguum temporis spatium se continuisset Rempublicam per Aridęum adortus est. Postea captus, iudicatus, ac dedecus consecutus in ciuitate quidem permansit & consenuit, at inglorius sine honoreq; uixit. Sunt huiusmodi nunc etiam nonnulli ex Academicis, qui irreligiosè uiuunt ac minus honestè: nam uel præter pietatẽ, uel præter naturam cum nummos sint adepti, nunc ob fallacias omnibus sunt conspicui, uelut Chęron etiam Pelleneus, qui non Platone solùm magistro usus fuit, uerum etiam Xenocrate. Hic etiam cum asper patriæ tyrannus esse cœpisset, non solum optimos quosque ciues ex patria profugauit, sed etiam dominorum prædijs seruis concessis, mulieres

postea illorum in matrimonium præbuit: quam utilitatē ex optima illa Platonis Republica cepit, ac ex illegitimis legib. Ephipp⁹ idcirco comicus Platonē ipsum in Naufragio carpit, & ex illius familiaribus nōnullos, quos ob pecuniam multa mala facientes demonstrat. Quodq; prodige absumere solebāt, quòd deniq; intemperantium & pulchritudinem plurimo studio adipisci sectabantur. Sic autem scribit;

Postea consistens promptus iuuenis
Ex academia quidam sub Platone: &
Bryson audax labris capiens pecuniam,
Perculsus necessitate capiente onera arte
Simul uersans quis absurda non ualens dicere.
Bene quidem nouacula rasos habens capillos,
Beneq; demittens barbæ longitudinem,
Bene in calceo multis positis, sub nouacula
Tibię habens uestem æquis reuolutionibus.
Tumore uestis bene armatus.
Figuram dignam imponens baculo
Alienam, non propriam ut mihi uidetur,
Dixit uiri Atheniensium agri.

Ad hæc usque nobis progressa sit nostra oratio amicissime Timocrates. At dicamus in posterum de ijs, qui celebres fuerunt ob delitias.

ATHENAEI

ATHENAEI DIPNOSOPHISTARVM LIBER DVODECIMVS.

NATALE DE COMITIBVS VEneto interprete.

Voluptatis obiurgatio. *Cap. I.*

Videris esse uir Cyrenæus mihi.
Iuxta Tyndareum Alexidis amice Timocrates.
Nam si quis ad cœnam uirum uocauerit,
Adsunt alij decemq; & octo mox uiri.
Currus decem, tum quinque bigę cum decem:
Victum quibus necesse sit profundere.
At quempiam haud uocasse sit pręstantius.

Ita mihi etiam utilius tacuisse fuerat, neque tot antea dictis aliquid adiungere. Sed quoniam diligenter sermonem à nobis de celeberrimis ob delitias perquiris, atq; de horum uoluptate, fruitio primum quidem est cũ desiderio, postea cũ uoluptate. Sophocles poeta,

cum unus ex ijs esset, qui se delitijs dederant, ne senectutem accusaret, suam ipsius debilitatẽ in temperantiam retulit, quod ad rei Venereæ fruitiones spectat, à qua uelut à quodam domino se libenter liberatum esse dicebat. Ego uerò Paridis iudiciũ, quod antiquitus factum est, uoluptatis uirtutisq; comparationem esse contenderim. Cum Venus igitur potior iudicata fuisse, id est uoluptas, omnia confusa perturbataq; sunt. Mihi præterea uidetur elegans Xenophon hinc fabulam eam sumpsisse, quæ ad Herculem uirtutemq; spectat, iuxta Empedoclem;

Non Deus armorum Mars illis, nullaq; bella,
Neptunus, Saturnus erat, non Iuppiter aut rex.
Sola fuit Regina Venus Cytheræa uirorum.
Quam sacris signis iustè placare solebant,
Necnon suffitu, pictisq; animalibus ijdem.
Thuris odoriferi suffitu, ac munere myrrhæ.
Ad terram mellis libamina proijcientes.

Menander in Citharista mẽtionem faciens de quodam musicã exercente, hęc inquit; musicæ amicum esse eum ualde, ac in delitias semper percepta docere. Sunt quidam, qui naturalem esse uoluptatem contendant, propterea quòd animalia omnia illa adducantur: cum timor, animi imbecillitas, alijq; animorum affectus non in omnibus æquè animalibus reperiantur, quæ à ratione utentibus reprobantur. Nam uoluptates immoderatè sectari, dolores perquirere existimãdum est: quamobrem cum uellet Homerus uoluptatem nobis execrandã facere, Deos uel maximos inquit nulla ex parte ipsorum ui fuisse adiutos, sed maximè læsos, cum illius impetu traherentur. Quæcunq; enim de rebus Troianis Iuppiter pernoctans cogitauerat, hæc per diem uoluptate captus subuertebat. Tum fortissimus Mars à debilissimo

ſimo Vulcano ligatus fuit, qui cum illegitimis amoribus detineretur, calumniam ac pudorem ex illis reportauit. Inquit enim ad Deos, qui ut eum uinctum uiderent, conuenerant:

Si quod agis uirtute caret celerem capiet te
Vel tardus: tardo Mars ſum comprenſus ut ipſe
Vulcano, ſuperum cum uelociſſimus eſſem.
Irretit uolucres ſic claudus is artibus iſtis.

Neq; ullus ſanè ſuauem Ariſtidis uitam eſſe dixerit, ſed ipſam Smindridæ Sybaritæ ac Sardanapali: nam Theophraſtus, iuxta communem hominum ſententiam inquit in libro de Voluptate, non eodem modo ſplendidus erat, neq; uelut illi delitijs operam dedit. Sed neque Ageſilai Regis Macedoniç; ſed ſi magis hanc ſine dolore conſequatur, ita ut quod ad famam ſpectat, eſſet occultus. Neq; Semideorum profectò eorum, qui fuerunt ad Troiam; ſed multò magis præſentium, atq; id meritò. Nam & inordinatus hic erat, & uelut inuentu diffi cilis, ac neq; fiebat conſuetudo, neq; artium ſtudium exquiſitarum. Hic uerò omnibus detentus erat, facilita te, fruitione, alijsq; uitæ inſtitutionibus. Voluptas omnium eſt ſuperbiſſima, ut ait Plato in Philebo. Verum ſic ratio poſtulat, ut in uoluptatibus, quæ ſpectant ad rem Veneream, quæ omnium maximæ eſſe uidentur, uel peieratio ueniam apud Deos conſequatur, uelut uo luptates puerorum, qui nondum compotes ſunt ratio nis. At libro Reipublicæ octauo idem Plato uulgatum illud Epicureorũ primus declarauit, quòd ex uoluptati bus aliç naturales quidem ſunt, at non neceſſariæ, aliæ neq; naturales, neq; neceſſariæ; ita ſcribens, nunquid igi tur ſanitatis beneq; habẽdi gratia comedere cibum ac obſonia neceſſe eſt? ut puto. At cibi nunquid iuxta utranq; rationem neceſſarij ſunt, qui utiles ſint, ac poſ-

sint uiuos pacare? certe. At quæ est obsonij ratio, num quis utilitatem ad bene habendum spectare dixerit? profectò, quid igitur, quæ ultra hos, aliosqúe cibos, aut huiusmodi similium appetentia? at quæ reprimitur à puero, & ex multis ob disciplinam secedit, corporiq; ac animo, quòd ad prudentiam spectat, temperantiamq; nocet, num rectè poterit non necessaria dici? rectissimè quidem.

Voluptatis laus, Hercules uoluptati deditus. *Cap. II.*

ITa scriptum reliquit in libro de Voluptate Heraclides Ponticus; Tyranni atq; Reges cum omnium bonorum sint domini, omniaq; sint experti, uoluptatem omnibus pręferunt, cum magnificam faciat uirorum naturam ipsa uoluptas. Omnes idcirco ij, qui uoluptatem delitiasq; amplectantur, magnanimi splendidissimiq; fiunt, uelut Persę Medi. isti enim maximè omniũ hominum uoluptatem delitiasque amplexantur, cum omnium Barbarorum maximè sint magnanimi, ac robustissimi. Voluptate delitijsq; capi liberorum est, siquidem animus his remittitur atque augetur: laborare uerò miserorum est ac seruorum, quoniam animus eorum contrahitur, atque natura. Maxima fuit Atheniensium ciuitas cum delitijs oblectaretur, uirosque magnificentissimos educauit; nam & purpureis induebantur uestibus, & sagulis uariegatis, corymbosqúe dimittebant capillorum, & aureas cicadas circa frontem accommodabant, comamqúe ferebant, & pueri sellas, ne in quouis loco considerent, illis afferebant. Isti tamen illi erant, qui pugnam in Marathone uicerunt, soliqúe totius Asię copias profligarunt, captiuasqúe duxerunt.

runt. Illi prçterea qui prudentissimi sunt existimati inquit, quiq; plurimũ nominis in Philosophia sunt consecuti, maximum bonum uoluptatem esse sunt arbitrati. Ita etiam scripsit Simonides, quæ mortalium hominum uita esset optanda, aut quæ tyrannis, si suauissima uoluptate sit priuata? sine qua nec Deorũ quidem uita esset iucunda, uel expetenda. Vbi Pindarus Hieronem Syracusiorũ regem admonet, ne summoueas oblectationem inquit dum uiuis, nam tibi homini uita iucunda maximè conuenit. Homerus etiam iucunditatem ac lætari suauissimum finem esse dixit, ubi cõuiuæ cantores audiũt, ac mensç dapibus oneratç sunt appositæ. Deos quoq; facilè uiuentes nũcupauit, facileq; sine labore significat: quasi omniũ malorũ maximum esse senserit miseriam laboremq;, quæ spectant ad uictum. Idcirco Megaclides poëtas illos increpat, qui Homerum ac Hesiodum secuti sunt, qui dixerunt de Hercule quòd regebat exercitus, urbesq; expugnauit, cum hominibus tamẽ cum plurima uoluptate uiuebat. Complures uxores duxit, ex multisq; uirginibus ex occulto coitu filios suscepit. Atque contra res huiusmodi non admittentes, dicere posset quispiam, quo pacto heus uos studium id illi conceditis, quod spectat ad epulas? uel unde ad homines serpsit nihil ex calice libando apto relictum esse, nisi quæ ad uoluptatem spectantis probasset? uel cur calida lauacra, quæ ex terra scatent omnes Herculi sacrata esse dixerunt? aut quamobrem mollia strata Herculis lectos appellitare consueuerunt, si suauiter uiuentes ille cõtemnebat? Hunc ait iuniores poëtæ in prçdonis speciem formarunt, qui solus uagaretur, clauam habens, leonisq; pellem, ac arcum, quç omnia à Stesichoro suauissimo prius ficta fuerunt. Xanthus autẽ poëta qui Stesichoro multò fuit antiquior,

uelut

uelut Stesichorus ipse testatur, ut autor est Megaclides, non eam stolā illi at Homericam iniunxit. Complura Xanthi dicta ab ipso Stesichoro immutata fuerunt, uelut etiam uocata Orestia. Antisthenes cum bonū quidpiam uoluptatem esse dicat, cuius non pœniteat addidit. At Vlysses, qui est apud Homerum, dux extitisse uidetur Epicuro uulgatissimæ uoluptatis, cum inquiat:

Certè ego non dicam quicquam iucundius esse,
Quàm cum lętitia capimur, pulsoq; dolore
Conuiuæ accipiunt iucunda per atria cantum;
Ordineq; assidunt, epulis onerantur opimis
Mensæ, tum pincerna merū ex crateribus haurit;
Pocula mox implet tribuens, præsentibus illa.
Dulcius hoc esse haud quicquā sic mente uoluto.

At Megaclides Vlyssem inquit temporibus inseruire solitum, ut eiusdē ingenij Phęacibus esse uideretur, cum maximè ad cōplectēdas eorum delitias Alcinoo promptus uideri studeret;

Sunt citharę, atque chori, sunt & conuiuia grata;
Alternæ uestes, lecti, tepidumq; lauacrum.

Sola enim hac ratione se consecuturū ea, quę uolebat, existimauit. Huiusmodi est is etiā, qui Amphilochum puerū admonet; ô fili marinæ feræ saxatilisq; cuti mentem quàm maximè comparans, in omnibus uersare ciuitatibus. Præsentia uel lubens laudato, ac aliàs alia cogites. Sic ait etiam in Iphigenia Sophocles:

Viris referto polypi corpus, qui ubi
Saxis adhæret fit similis, sententia
Et propria.

Et Theognis;

Polypodis mores imitabere multiplicis.

Sunt qui sententiæ huius & Homerum fuisse dicant, quòd cum studiosæ uitæ præposuerit dicentem sæpius:

Concilio

Concilio superi uenerunt, sedibus aureis
Consedere, quibus Hebe ueneranda ministrat
Effundens nectar, qui se excepere uicissim
Aureis poculis.

Ac Menelaus etiam inquit apud illum Nos
Diuidit haud aliud delectatos & amantes.
Et
Sedimus & carnes multas, & dulcia uina
Sumentes.

Quamobrem Vlysses etiam delitias, ac immodicam lasciuiam uitæ scopum posuit apud Alcinoum.

De Persarum delitijs. Cap. III.

CEleberrimi omnium uirorum ob suas delitias Persæ primi fuerunt, quoniam in Susis reges hyemabant, ęstatemque degebant in Ecbatanis. Susa ob loci ipsius amœnitatem uocata fuisse scriptum reliquit Aristobulus, ac etiam Chares. Est autem Susum Græca uoce lilium. Versantur per Autumnum in Persepoli, ac reliquam totius anni partem in Babylonia. Parthorum uerò reges in Rhagis uerè commorantur, hyemant in Babylonia, .*. reliquam anni partem. Neque insignia sanè, quæ Persarum Reges capiti imposuerunt delitijs carere consueuerunt; siquidem ex myrrha, uocatoque Labyzo conficiebantur, ut asserit Dinon. Est autem labyzus odorifer, multoq; myrrha preciosior. Cum uerò Rex inquit de curru descenderet: neque desiliebat, quamuis exigua esset altitudo à terra, neque hominum manibus fulciebatur, sed aurea sedes illi semper apponebatur, in quam descendens, exibat: atq; regis sedem ferens ad hunc usum semper assequebatur. Ipsum mulieres trecentę insuper obseruant, ut testatur Heraclides

Cumæus

Cumæus libro primo rerum Persicarũ, quæ die quidem dormiunt, ut postea pernoctent, atque per noctem canũt lychnis accensis, & citharã pulsant. Vtitur illis rex sæpius prope aulam maliferorum (erant autem hi satellites, genere quidem Persę omnes, qui aurea mala in hastis gestabant, mille numero: qui etiam optimi ex decem millibus Persarum Asianatorum uocatorum eligebantur,) ac pedes per horum aulam incedebat Sardiacis tenuibus tapetibus suppositis, super quibus nulli præterquàm Regi incedere licebat. Vbi uerò ad extremam aulam perueniret, ascendebat in currum, aut equum, nam pedes nunquam extra regiam conspectus est. Quòd si ad portam exiret, aderant cum illo etiam pellices, thronusq; in quo ius dicere consueuerat, erat aureus; circa quem quatuor aureæ columnę lapillis distinctæ, mirum in modum circumponebantur, inter quas purpurea uestis uariegata extẽdebatur. Clearchus Solensis libro quarto Vitarum cum de Medorum delitijs prius dixisset, & quòd propter has complures ex finitimis Eunuchos facerent. infert postea à Medis maliferorum usum ad Persas emanasse, non solum ad iniuriarum præsidium, uerum etiam ob delitias satellitum: in quantum ignauiæ uenerunt monumentum. Possent enim, ut rationi consentaneum est, præter opportunitatẽ, ac insanæ hæ delitię uel uiros lanceis armatos senes omnino efficere. Tũ progressus inquit; ijs igitur, qui suaue aliquod ei edulium præbuerint, rei concessæ præmiũ prębens, nõ alijs honoribus hoc cõdiens apponit, sed multò magis ipse sapiens fruitur. Est autẽ illud ut arbitror id, quod Iouis & regis simul cerebrum appellatur. Chares Mitylenæus libro Historiarum de Alexandro quinto, eò usque delitiarũ peruenerunt inquit Persarum reges, ut supra caput regij lecti domicilium

lium quinqueclinium haberent, in quo quinque millia auri talentorum semper iacerent, quod regium puluinar uocabatur. At pedes autem domicilium alterum habebant triclinium, ubi tria millia argenti talentorũ posita fuerant, atq; regium subsellium dicebatur. Aderat in ipso cubiculo uitis aurea supra lectum lapillis pręciosis ornata, quam scribit Amyntas in ponderibus racemos ex preciosissimis calculis compositos habuisse: atq; non lõge ab ista craterem aureum opus Theodori Samij positũ fuisse. Agathocles libro de Cyzico tertio, aquam auream uocatam esse scribit in Persis, atq; fontes esse septuaginta, ex qua nulli bibere licet, præter quã soli regi, atq; seniori illius ex filijs: ex alijs uerò siquis hanc aquã biberit, capitis mulctatur. Xenophon libro Disciplinę octauo, utebantur eo etiam tempore inquit Persarum disciplina, Medorumq; stola & splendore: nunc uerò contemnunt Persarum constantiam, ac Medorum amplexantur mollitudinem. Sed eorum delitias patefacere constitui, non enim illis sufficit in primis lectos molliter substrauisse, uerum etiam lectorum pedes super tapetibus collocarunt, ne pauimentum con traniatur, sed tapetes cedant. Neq; certè quidpiam eorum capiunt, quæ in mensam cocta prius fuerant, sed noua semper inuenire student, quod etiam in obsonijs obseruant, nam utrorumq; horum artifices habẽt, qui noua faciunt. Hyemis quidem tempore non caput solùm corpusq; & pedes illis texisse sufficit, uerum etiam Chirothecas habent ac digitalia circa summum manuum. Per æstatem uerò neque arborum aut saxorum illis umbræ sufficiunt, sed homines in his alia umbracula machinantes astiterunt. Sic & in alijs, de his inquit; nunc uerò plura habent strata in equis, quàm in lectis; non enim tantum studium adhibere

solent

solent ut rectè equitent, quàm ut molliter sedeant. Ianitores pręterea, panis artifices, & obsonij, pincernas, apponentes, ac auferentes, cubicularios, excitantes, ornantesque habent, qui ipsos ungunt, fricant, aliaq; disponunt.

De Lydorum delitijs. *Cap. IIII.*

IN tantam delitiarum uoluptatem peruenerunt Lydi, ut mulieres primi Eunuchas fecerint, ut Xanthus Lydus narrat, siue is, qui in eum relatas historias conscripsit. Dionysius autem Scytobrachion, uelut ait Artemon Casandreus in libro de libris congregationis, cũ illud interim ignoraret, quòd Ephorus Historicus mentionem fecit illius, uelut qui fuerit antiquior, Herodotoq; argumenta suppeditarit. Hic inquam Xanthus libro secundo rerum Lydarum primum scribit Lydorũ regem Andramytem mulieres Eunuchas effecisse, ijsq; loco uirorum Eunuchorum usum fuisse. Clearchus libro secundo Vitarum, Lydi (inquit) uiridaria ob delitias parantes, eaq; hortos efficientes in umbra nutriebantur; nam maximè ad delitias spectare putabant, si radij solis eos prorsus non attingerent; atq; eò tandem iniuriæ deuenerunt, ut alienis mulieribus ac uirginibus in locum idcircò Impurum uocatum eductis uim inferrent, ac animos denique iam effœminati, in muliebrẽ uitam suam pristinam permutatint: inde effectum est ut eorum uiuendi ratio, fœminam tyrannum denique meruerit, unam earum quæ iniuriã passæ fuerant Omphalem, quæ prima meritam in Lydos castigationẽ excitauit. Nam regi à muliere eos, qui iniuria afficiuntur, signum est uiolentiæ. Cum & ipsa igitur esset intemperans, sibiq; prius illatas iniurias uindicaret, seruis, qui

erant

erant in ciuitate dominorum uirgines tradidit, in quo loco ab illis iniuriam passa fuerat. Cum in hunc locũ dominas ui coëgisset unà cum seruis clausit, ex quo rei asperitatem lenientes Lydi, locum ipsum mulierũ certamẽ, suaue certamen, appellãt. Neq; uerò Lydorum solum mulieres dimissæ sunt, ijs quicunq; contigerint, sed Locrorum etiam Epizephyriorum, atq; eorum qui circa Cyprum incolunt, & omnium deniq;, qui suas puellas scortis dicarunt. antiquæ cuiuspiam iniuriæ (ut uera loquar) monumentũ, castigatioq;, facinus esse uidetur: in quàm Lydorum unus uir nobilis irruit, cum Mydę propinquum imperium grauiter ferret, ac Midas ob imbecillitatem ac delitias iaceret in purpura, unaq; cum mulieribus inter telas texendi artẽ exerceret. Omphale omnes eos qui cum ea iacuerant obtrũcauit eosque puniuit: hunc quidem auribus mutilatum ob linguæ intemperantiam extrahens, qui ob scientiæ inopiam animalis omnium insulsi appellationem est consecutus. Primi uerò Lydi carycam inuenerunt, de cuius præparatione dixerunt ij, qui condiendi artis præcepta tradiderunt: & Glaucus Locrus, & Mithæcus, & Dionysius, duoq; Heraclidę Syracusij, & Agis, & Epænetus, & Dionysius, & Hegesippus, & Erasistratus, Euthydemus, Cryton; his accedit Stephanus, Archytas, Acestius, Acesias, Diocles, Philestion. Tot enim condiendi rationem scripsisse inuenimus. Candaulum prætere a dixerunt Lydi quendam non unum, sed tres, ita ad uoluptates se totos conuerterant. Fieri ipsum inquit Hegesippus Tarentinus ex carne lixa, trito caseo, atq; caseo Phrygio, anetho & pingui iure. Mentionem fecit illius Alexis in Pernoctante siue Lanistis est autem coquus, qui loquitur

Hæc pręter & candaulon apponam tibi
Mox quempiam, candaulon haud unquam edi ego:

Nec audij dici prius per numina.
Mirabile inuentum meum est, si multum ego
Ponam tibi certè digitos momorderis
Iucundus ipsi: uellera mox agemus heus
Vir alba fac ubi cernis.
A communibus salsamenta piscibus, carnium sartaginum statim
Bis coctum appones ouum concisum,
Frumentũ, melq; oxybaphũ, ex sartagine caseum.
Colostra uiridia Cythnij mox dissecans.
Racemulum quem uel choreum in poculo.
Tum dulce, talis assolet pars undique
Deludi, at inde fit caput cœnæ tamen.
Solùm uir eludas, sed hinc discedito:
Chorea, candaulos, ferens, sartagines.
Omnem uoluptatem.

Meminit de candaulo hoc pacto Philemon in Accedente:

Qui sunt in urbe sunt mihi testes, quòd solus
Physcam facio, candaulũ, oua, thrium in angusto.
Quis horum lapsus factus est? quis uel error?

Nicostratus in Coquo; qui nigrũ ius facere nesciebat, at thrium & candaulum. Menander in Trophonio; Ionicus diues fundamentum candaulum faciens, excitantes epulas. Cum ad bellum etiam exeunt Lydi cum tibijs ac Syringibus in acie instruũtur, at asserit Herodotus; sicut in hostes impetũ faciunt Lacedæmonij cum tibijs; ac cum lyra Cretenses. Heraclides Cumæus, qui res Persicas cõscripsit, in inscriptis Præparantibus, ubi inquit quòd in thuris feraci regione rex suis legibus uiuit, neque ullius imperio paret, hæc narrat; hic delitijs ac inertia maximè abundat, semperq; in balneis uersatur, uitam degens in sumptu atq; delitijs; ac neq; quidpiam

piam agit, neque cum multis uersatur, sed iudices constituit, quòd si quis minus iustè dijudicasse putetur, fenestra quædam est in altissimo regię loco, quæ ferrea cathena ligatur: qui igitur iniustè se iudicatum esse existimauerit, cathenam apprendit, fenestramque attrahit, quod ubi rex senserit, eos ad se uocat, atque ipse dijudicat. Quare si uideantur iudices minus iustè iudicasse, moriuntur; si iustè, is moritur, qui fenestram mouerat. sumptum, qui singulis diebus in regem, & in mulieres circa illum, & in eius amicos fiebat, quindecim Babylonia talenta esse scribit.

Tyrrhenorum delitiæ, ac Siculorum. Cap. V.

ABsurdè parumque honestæ sunt Tyrrhenorũ delitiæ, ut inquit libro primo Timæus, cũ seruę nudę ipsis ministrent hominibus. Theopompus Historiarũ libro quadragesimo tertio, legẽ apud Tyrrhenos esse scribit, qua mulieres communes esse iubẽtur: quæ corpora maximè curant, atque sæpius cum uiris exercentur, aliquando etiam inter sese: non enim turpe illis existimatur si nudæ fuerint conspectæ. Cœnare ipsas ait non cum suis quidẽ uiris, at apud præsentes, quicunque contigerint, atque quos uoluerint poculis prouocare licet. Bibunt hæ permultum, suntque aspectu formosæ. Nutriunt Tyrrheni filios, quicunque nati fuerint, cuius uiri sint minimè sciẽtes, qui ijsdem legibus nutriuntur, quibus utuntur nutrientes, conuiuia sæpius facientes, ac cum omnibus mulieribus coeuntes. Neque enim turpe quidpiam apud Tyrrhenos non modo agere, sed nec pati quidem uideri censetur: est enim illis hoc in more positum, ubi turpe quidpiã sunt patraturi, quòd dicũt eum coit paterfamilias, atque quis eum quęrit, hoc aut

qui lauarentur, comburerēt. Primi etiam Sybaritæ artes, quæ strepitum facerent, extra ciuitátem eiecerunt; ueluti fabrorum ærariorum & lignariorum, horumq; similium; ita ut undiq; imperturbati somni efficerentur: neq; sanè gallum in ciuitate nutrire licebat. Narrat de ijs Timæus, quòd uir quidam Sybarita cum in agrū uenisset, hominesq; pastinantes uidisset, ipse loqui cœpit, ad quem dixisse aiunt quendā ex præsentibus quòd ipsum loquentem audiens laborasset ex latere. At in Crotone cuidam athletæ calcem effodiendi ex Sybaritis astantes quidam dixerunt, num cum tantam habeant ciuitatem, domesticos non habeant qui eis palęstrā effodiant. Alius Sybarita cum in Lacedæmonem accessit, ac in Phiditium fuisset uocatus, super lignis sedens, unaq; cum illis cœnans, primum se, Lacedæmoniorum cum audisset strenuitatem, admiratū esse dicebat, nunc uerò cum uidisset, nihil ab alijs hominibus eos differre cognouisse: nam uel timidissimus mori potius eligeret, quàm uitam perpeti huiusmodi. Est etiā apud eos consuetudo, ut pueri ad impuberem usq; ætatem purpuram, capillorūq; nodos auro reuinctos gestent. Apud hos homunculi quidam parui ac Scopei, ut inquit Timon, ob delitias reperiuntur, qui Stilpones ac Melitæi catuli dicuntur, qui illos sequuntur in gymnasia. Ad quos hisq; similes Maurusiorum rex Masanasses dixisse fertur, ut testatur Ptolemæus libro octauo commentariorum, quęrentibus simias coēmere apud uos ô uiri mulieres pueros non pariunt. Nam Masanasses pueris delectabatur, filiorumq; pueros apud se nutriebat. Cōplures erant filiarum etiam filij, quos omnes ad triennium usq; ille educabat, quo spacio peracto ad parentes eos remittebat, aliosq; denuo capiebat Hæc ipsa testatur Eubulus Comicus in Gratijs hoc pacto;

Nam quæso quantò dignius nutririer
Virum penes uirum, facultas si sit huic?
Graues, molestas, quàm proteruas anseres?
Vel perfidum malum pithecum pascere?

Athenodorus etiam in lib. de studio ac disciplina, Archytam Tarentinum scribit uirum cum urbanũ, tum etiam philosophum, multos habentem seruos, his gaudere solitum, quod spectat ad uictũ, in symposia dimissis. Verum melitęis catulis lætantur Sybaritę, hominibusq; non hominibus. Gestabant uestes insuper Sybaritæ, quæ ex Milesijs lanis erant confectæ, ex quibus ciuitatibus etiã amicitiæ contrahebãtur, ut asserit Timęus. Amabãt Tyrrhenos ex Italia, extra Italiam Iones, quia utebantur delitijs. Cum plures quinq; millibus essent Sybaritarũ equites, Crocotas induti supra thoraces procedebant in pompã, iunioresq; ipsorum per æstatem in antra Nympharũ Lusiadum secedentes omnibus cum delitijs degunt. Qui inter eos sunt opulẽtiores ubi rus adeunt, unius diei iter, per triduum perficiunt, quamuis uehiculis uehuntur. Adesse eorum prætereà consueuerunt nonnullis uiæ, quæ in agros ducerẽt, coopertæ, ut plurimis cellæ adsunt uinariç mari propinquç, in quas per canales uina ex agris demittũtur atq; hoc quidem uenditur, illud in ciuitatem nauigijs importatur. Faciunt cõplura frequentiaq; conuiuia publica, eosq; aureis coronis decorare solent, qui splendidissimè pararunt, quos etiam per præcones in publicis sacrificijs celebrant, ac in certaminibus: non illorũ quidem exponunt beneuolentiam, sed sumptum in cœnas factum, in quibus coquos etiã bene condita parantes coronare cõsueuerunt. Inuentę sunt apud Sybaritas caldariç cellæ, in quibus sedentes calefiebant, primiq; inuenerunt matulas, quas in symposia intulerũt. Tũ peregrinos deridens,

rident, qui ex patria discesserunt, ipsiq; magnopere gloriantur cum super fluuiorum pontibus cõsueuerint. Videtur illis hoc maximum felicitatis argumentũ extitisse, quòd cum regio portu careat, mareq; propius accedat, omnes ferè fructus à ciuibus absumãtur nam: & ciuitatis locus, & oraculi respõsum omnes ad delitias soluteq; sine mensura uiuendũ, inuitarũt. ciuitas enim eorum in loco concauo sita, æstatis tempore mane quidem ac uesperi frigus habet egregiũ, per mediũ autem diem calorem habet intolerabilem, ita ut eorum plurimi sanitatis gratia fluuios diducere machinati sint, ita ut affluant, ac neque orientem neque occidẽtem solem in Sybari uidere oportet, nisi siquis ante fati tempus emori cupiat. Miserunt quãdoq; uiros, qui responsum à Deo peterent, inter quos erat & Isamyris, qui cum interrogassent quousque forent felices, respondit oraculum;

Semper eris felix uenerans gens numina diuûm,
Donec plus superis fueris uenerata uirum quem;
Intima seditio, tunc & tibi prælia surgent.

Cum hæc audiuissent Deum ipsis dixisse existimarunt, quòd nunquam cessabunt eorum delitiæ, non enim se hominem magis, quàm Deum ueneraturos unquã arbitrabantur. At mutatio illis fortè accidit, postea quã familiarem quendam quidem cæcidisset, eumq; ad sacra confugientem rursus uerberasset. cum ad patris demũ illius confugisset monumentum, dimisit, cum pudore correptus esset. Absumpti fuerũt suo in ipsos delitiarũ studio: atq; ciuitas ipsa cũ alijs omnibus de delitijs decertauit. Post non multũ temporis cum multa ipsis signa apparuissent ac euersio, de qua nõ necesse habeo dicere, perditi sunt. In tantum delitiarum studium deuenerant, ut equos etiam ad tibiam in symposijs tri-

pudiare aſſueſecerint: quod cum Crotoniatæ cognouiſſent, ubi cum his pugnarunt, ſaltandi concinnitatem illis pararunt, ut aſſerit Ariſtoteles in eorum Republica: aderant enim illis tibicines in acie militari, quorum cum tibiarnm ſonum equi audiuiſſent, non exilierũt ſolum, uerum etiam seſſores habentes ad Crotoniatas transfugerunt. Hęc eadẽ ſcripſit Charon Lampſacenus libro ſecundo Terminorum, ita ſcribens; Biſaltæ militarunt in Cardiam & uicerunt, Biſaltarum dux erat Onaris, qui cum puer eſſet, emptus fuit in Cardia: atq; cum Cardiano cuidam ſeruiuiſſet, erat autem Cardianis reſponſum oraculi, quòd in eos Biſaltæ conſurgerẽt, de quo in tõſtrina ſæpius ſedentes diſſerebãt. Hic igitur ex Cardia aufugiens in patriam ſuam Biſaltas in Cardianos concitauit, atq; dux à Biſaltis declaratus fuit: omnes nanq; Cardiani equos in ſympoſijs ad tibias tripudiare docuerãt, atq; pedibus poſtremis ſtãtes, prioribus ſonos cognoſcẽtes tripudiabant. Cum hæc igitur ſciſſet Onaris tibicinã habuit ex Cardia, quæ ad Biſaltas profecta multos tibicines inſtruxit, quibuſcum & ipſa in Cardiã militauit. Vbi uerò pugna fuiſſet incœpta tibias inflare, modulosq; emittere iuſſit, quoſcũque equi Cardianorũ cognouiſſent. Eos ubi equi audiuiſſent, ſuper poſtremis pedibus ſe firmarũt, atq; in tripudium ſunt conuerſi, Cardianorũ autem uis omnis in equitatu poſita erat, atq; idcirco uicti ſuperatiq; fuerũt. Cum quidam ex Sybaritis Crotonẽ nauigare uellet ex Sybari propriam nauim ſibi comparauit, in qua neq; aſpergeretur, neq; ingrederetur alius quiſpiam, ac in quam equum aſſumere poſſet. Hęc cum ita conuenirent equum ingredi fecit, iuſſitq; ut equo ſubſterneretur, poſtea rogauit quendam ex comitibus ut cum eo nauigaret, cum ſe traijcienti imperaſſe diceret ut nauigaret

garet prope terram. Hic autem respondit quod uix eum audiuisset si pedes apud mare esset iturus, ne dũ si propè terram nauigaret. Phylarchus libro Historiarum uigesimo quinto, ubi legem apud Syracusios fuisse scribit, qua cautum erat, ne mulieres auro ornarentur, neque floridas uestes gestarent, ac neq; purpureos habentes contextus, nisi siqua se publicam amicam esse fateretur: atq; aliam fuisse legem ne quis uir se auro ornaret, superuacaneisq; uestibus uteretur differẽtibus, nisi se mœchum esse fateretur, aut cinædũ. Prohibebantur liberæ mulieres noctu incedere, ubi Sol occidisset, nisi adulterium essent cõmissuræ: prohibebantur per diem etiam sine institutoribus exire, ac una serua saltem asse queretur. In delitias inquit soluti Sybaritę legem sanxerunt, ut mulieres ad festa uocarentur, atq; eas quæ uocarentur ad sacrificia, oportebat per annum priorẽ apparatum comparare, quò dignũ tempore uestium, aliusq; mundi muliebris facientes in cõuentus adducerentur. Si quis obsoniorũ artifex aut coquus edulium aliquod dignum inuenisset ac magnificũ, nulli alij per annum id facere licebat, quo ille, qui primus reperisset, per id tempus quęstus haberet, atq; alios laborantes ipsos his omnibus excelleret. Eodem pacto qui anguillas uendebant tributum non persoluebant, neq; ij, qui eas uenabantur. Tum eos qui purpura marina tingebant, quiq; inferebant, immunes fecerunt. Veruntamen in iniurias demũ conuersi, cum triginta legati uenissent Crotoniatarum, eos omnes interfecerunt, atq; ante mœnia insepultos proiecerũt, ut à feris uorarẽtur. Hoc illis omnium malorũ principiũ extitit, quod etiam oraculum prius significauerat: nam uisi sunt omnes eorũ potentes paucis diebus interpositis idem portentũ eadẽ nocte uidisse. Viderunt enim Iunonẽ in medium forũ acce-

 dentem,

dentem, choleramq; uomentem, in cuius etiam sacello sanguinis fons erupit, neq; tamen eorum cessauit arrogantia, donec omnes à Crotoniatis deleti fuerunt. Scribit Heraclides Pōticus in libro de Iustitia, cum Telyis tyrannidem soluissent Sybaritæ, eos, qui rerum fuerāt participes, ante aras obuiantes cæciderunt, ac obtruncarunt, inter quas cædes Iunonis statua conuersa est, solumq; sanguinis fontem emisset, ita ut omnem propinquū locū fenestris ęreis obturauerint, cum firmare cuperent sanguinis fluxionem. Idcirco omnes aufugerūt, mortuiq; sunt, qui Olympiorū certamina de medio tollere conabantur: nam quo tempore agi consueuerūt, uictoriam obseruantes athletas ad sese aggrediebantur aduocare. Crotoniatæ posteaquàm Sybaritas deleuerunt, ut autor est Timæus, ad delitias se contulerunt, ita ut eorum princeps purpurea ueste indutus per ciuitatem incederet, aureaq; corona coronatus, & crepidis albis. Sunt qui hoc non ob delitias quidē factū fuisse asserāt, sed ob medicum Damocedē, qui erat Crotoniates, qui Polycratis Samyorum tyranni fuit familiaris: atq; post illius mortem captiuus à Persis factus, ad regem addductus fuit, cum Polycrates ab Oræta esset interfectus. Cū igitur Damocedes Atossam Darij regis uxorem sanasset, Cyriq; filiam, quæ ex mamma laborabat, ab hac in munus poposcit ut mitteretur in Græciam, cum esset abiturus. Hic in Crotonē fortè delatus fuit, atq; ibi commorari decreuit. Cum apprensus fuisset à quodā Persa, qui eum regis seruū esse dicebat, eum dimiserunt Crotoniatæ, ac Persæ stolam exuentes, seruientis in Prytaneo ministri stolam induerunt, ex quo Persicam stolam indutus quoq; septimo die circuit aras unà cū Prytani; ac neq; delitiarum, neq; iniuriæ gratia neque minarū in Persas causa hoc faciunt. Scribit Timæus quòd

Olympicum

Olympicum conuentũ Crotoniatę postea conati sunt eodem tempore dissoluere, cum certamẽ opulẽtũ argẽti constituissent. Alij hoc uoluisse Sybaritas malunt.

Tarentinorum, Iapygum, ac Massyliensium delitiæ. Cap. VII.

CLearchus libro Vitarum quarto, Tarentinos scribit cum multum roboris, copiarumq; possiderent, in tantum delitiarum deuenisse, ut totam cutem læuem facerent, nuditatisq; huius reliquijs sacrificarent. gestabant omnes inquit texturam pellucidam uestium, quibus nũc muliebris uita gloriatur. Postea cum in iniurias ob delitias compellerentur unam Iapygum ciuitatẽ Carbinam extorrem fecerunt, ex qua pueros, uirgines, mulieresq; uigentes congregantes, in sacra Carbinatarum septa ponentes, nuda omnibus corpora per diẽ cõspicienda præbebant: atq; quicũq; uolebat, uelut in infelicem gregẽ insiliret, pro desiderijs potiebatur omniũ forma congregatorum, omnibus spectantibus Deis, ac ijs præcipuè, quos illi minimè rebãtur. Ita uerò rẽ eam numen grauiter tulit, ut omnes eos Tarentinos, qui erant in Carbina illegitimaq; pepetrarant, fulmine percusserit, atq; ad hæc usq; tempora consuetudo permanfit in Tarento, ut quot exceperunt eorum qui in Iapygiam mittebantur, tot columnas singulæ familiæ ante fores cõstituerint, in quibus neq; mortuos lugent quo tempore perierunt, neq; legitimas exequias persoluũt, sed Ioui Catębatæ sacrificant. Iapygum genus rursus cum esset Cretense, ex ijs, qui cum Glauco queritante discesserunt, ac migrarunt. Qui hos secuti sunt uitæ ornatus Cretensium obliti in hoc iniuriarum ob delitias peruenerunt, ut cum primi faciem perfricuissent, antiasq;

καταιβά-τη. fulminã iaculãti.

antiasq; & addititias comas, stolasq; floridas gestarent, operari, uel laborare turpe esse arbitrarentur, multiq; eorum ornatiores suas haberent domos, quàm Deorum immortalium templa. Duces præterea Iapygum Deos iniuria afficere consueuerant, quorum etiam imagines diripiebant è templis, cum dicerent potentioribus eos cedere oportere; quamobrē de cœlo percussi ære ac igni hanc famam prębuerunt. Manifesta enim erant procul & conspicua tela, quę de cœlo mittebātur, atq; omnes qui ab ijs sunt, ad hodiernum usq; diem ad cutem detonsi, stolamq; lugubrem gestantes uiuunt, omnibus qui unquā fuerunt uiris bonis rariores. Iberi etiam stolas tragicas uariasq; induti, sagulisq; ac poderib. utuntur, quibus tamen non impediuntur, quominus ad rerum bellicarum negotium sint prompti. At effœminati sunt Massilienses cum eundē gestent uestium ornatum, quem Iberi, minus sunt decori ob animorū mollitiem cum muliebria ob delitias patiantur: unde tractum est prouerbium; nauigares in Massiliam.

De Siritarum, Milesiorum, Scytharumq; delitijs. Cap. VIII.

ILli etiam, qui iuxta Sirim incolunt, quem locum illi prius occupauerant, qui uenerant ex Troia, ac postea Lacedæmonij, ut inquit Timæus, ac Aristoteles, nō minus quàm Sybaritæ in delitias irruperunt. Erat enim apud eos propriū ut sagula gestarent florida, quæ sumptuosis mitris cingere consueuerant, ac idcirco Mitrochitones à finitimis uocabantur: quando Homerus discinctos uocat Amitrochitones. Archilochus poëta etiā Siritarum regionem admiratus est mirum in modū ob illius fertilitatē: nam de Thaso uelut inferiore inquit;

Nullus

Nullus locus formosus, aut optabilis,

Amabilisq́ue, ut apud fluenta Sirijs.

Dicitur autem Siris, ut asserit Timæus ac Euripides in Ligata siue Melanippe; à muliere quadam Siride, at, ut placuit Archilocho, à flumine. Nõ exigua fuit hominũ multitudo totius huius climatis in delitias felicitatẽq; propensa, quare tota ferè magna Græcia fuit appellata habitatio ea, quæ ad Italiam uergit. Milesij cum non forent delitiarum serui Scythas quidem uincebant, ut autor est Ephorus, ciuitatesq; in Hellespõto cõdiderunt: Euxinumq́ue mare splendidissimis ciuitatibus locupletarunt, omnesq́ue in Miletum cõcurrebant. Verum ubi uoluptate delitijsq́ue correpti sunt, euanuit ciuitatis robur inquit Aristoteles: atque inter eos natum est prouerbium;

Fortes diu fuere iam Milesij.

Heraclides Ponticus scribit libro secundo de Iustitia, quòd Milesiorum ciuitati ob delitias infortunia complura acciderunt, ciuilesq́ue inimicitię, qui ęquitatem non amantes, hostes uel radicitus deleuerũt. cum enim seditionem molirentur ij, qui opes possidebant, ac populares, quos illi appellabant Gergithas; primum cum uicisset populus, diuitesq́ue extra ciuitatem eiecisset, fugitiuorumq́ue filios in areas coẽgisset, boues cõgregantes simul immutarunt ac pessundederunt, atq; illegitima nefandaq́ue morte interfecerunt. Cum diuites rursus postea uicissent, omnes eos, quorum fuerunt domini unà cum filijs combusserunt, quibus ardentibus & alia monstra complura apparuisse inquiunt, & sacram oleam sponte sua exarsisse, quamobrem Deus illos oraculi responso diutius frustrauit, interrogãtibusq́ue cur frustrarentur, respondit:

Gergithę imbellis mihi sunt & funera curæ

Paren-

Parentum & cędes, ac semper planta uirescens.
Clearchus autẽ libro quarto, Milesios scribit Colophoniorum delitias imitatos se ditioribus tradidisse, ac postea reprensos sibi ipsos dixisse; domi Milesia sunt & patria, ac non in medio. Postea hęc de Scythis narrauit Clearchus; solum Scytharum genus communibus legibus primum usum fuit, ac rursus omnium hominum ob iniuriam miserrimi fuerunt: delitijs enim se dicauerant, ita ut nulli prorsus alij ex hominibus, cum eos diuitiarum, facultatum, omniumq; rerum impensa adoriretur. Hoc manifestum est uel ex his uestibus ducum, quæ nunc etiam relictæ conspiciuntur, atque ex uiuendi ratione. Nam cum maximè delitijs essent dediti, atque omnium hominũ primi in delitias irruissent, eò usq; iniuriæ peruenerunt, ut homines omnes, ad quos peruenirent, naribus mutilarent, à quibus oriundi secedentes ad hęc usque tempora rei ipsius nomen tenuerunt. Eorum uerò mulieres, fœminarum Thracum eorum, qui ad Occidentẽ Septentrionemq; incolunt, ac finitimi sunt, corpora fibulis distinguebant ac uariabant, picturamq; imprimebant, quamobrẽ Thracum mulieres iniuria affectæ, multis annis postea propriam iniuriã abolentes, reliquam corporis partem pictura uariegarunt, ita ut iniuriæ pudorisq; impressi nota, in uarietatem conuersa ornamenti nomine, priorem uituperationem ignominiamq; aboleret. Ita uerò omnibus superbè pręfuerunt, ut nulli sine lachrymis seruitutis onus factum sit, ac posteris sit nunciatum cuiusmodi foret Scytharum sentẽtia. Postea ob calamitatum, quæ eos inuaserunt, multitudinem, ubi ob dolorem uitæ simul felicitatem ac comas per totam nationem discerpserunt, externi ob iniuriam totondisse abscythizare appellarunt. Vbi omnes Ionas cauillatur Callias, siue

Diocles

Diocles in Cyclopibus, hæc ita ſcribit; quid enim uel delicata, pulchraſq; mēſas habens Ionia, dic quid agit?

Abydenorum, Epheſiorum, Samiorumq́; delitiæ. *Cap. IX.*

ABydeni etiam cum Mileſiorum colonia ſint, quod ſpectat ad uiuendi rationē, infracti ſunt, atq; demiſſi, ueluti in Militibus teſtatur Hermippus;

Exercitum maritimum lętor faciens,
Habere ad aſpectum uidetur optimè.
Coma ſuperbus, tum rigore brachij.
Nouiſti Abydi qui uiri ſint iam diu.

Ariſtophanes complures Ionas carpens in Galeata ita ſcribit;

Quot poſtea inſignes erant uiri exteri
Sunt inſecuti, tunc rogarunt proximi,
Vt uenderes puerum Chium, qui erat tibi.
In Clazomenas eſt alter, alter at magis
Vt in Epheſum, ſed illi in Abydum nanque ea
In uia erant cuncta.

Scribit de Abydenis Antiphon in libro Contumelię in Alcibiadē hoc pacto; poſtea quàm tutelæ tuæ dimiſſus es à tutoribus, tuaſq; pecunias ab illis accepiſti, diſceſſi, in Abydumq; nauigaui, nulla tui priuata cura habita, neque ullius neceſſitudinis gratia, ſed ob animi tui intemperantiā ac iniuriam, cum mores operibus ſimillimos didicerim ex mulieribus, quæ ſunt in Abydo, ut per reliquū ætatis tuæ ſpatiū ijs uti poſſes. Mortui ſunt Magnetes ij, qui apud Mæandrū incolūt, quia plurimū erāt demiſſi, ut in Elegijs Callinus teſtatur, & Archilochus: nam captiui facti ſunt ab Epheſijs. De Epheſijs ſcribit Democritus Epheſius libro primo de Tēplo in Epheſo,

Epheso, ubi de eorũ delitijs narrat, atq; quas uestes infectas gestarent, quibus hęc etiã subiunxit; at Ionũ purpurea, uiolacea, croceaq; uestiměta uorticibus intextis cõspiciuntur; capita uerò ęquis spatijs animalibus sunt distincta. Sarapides luteę, purpureæ, candidę: at purpureæ & calasires Corinthio confectę opificio. Sunt autem ex his aliæ purpureæ, alię uiolaceæ, illæ hyacinthinæ, quibus flammatas, cæruleasq́ue quispiã addere posset. Sunt autem Persicæ Calasires, quæ omnium sunt pulcherrimę. Videre quispiã Actæas etiam uocatas posset, inquit: quæ omniũ uestium Persicarum sunt magnificentissimæ. Est autem hęc uestis ualde fortis leuitatisq́ue gratia parata; nam aureis quibusdã maculis perexiguis, milioq́ue similibus est intexta, quod milium totum purpureis fluxibus in interiori parte coniunctionem sortitur in medio. Vtũtur his uestibus (ut inquit) Ephesij etiã, ubi in delitias se cõuertunt. De Samiorum delitijs ubi mentionẽ facit Duris, poẽmata apposuit Asij, ubi narrat quòd circa brachia ornatũ muliebrem gestare consueuerant, atq; cum Iunonium celebrarent, comas pexas habentes, atquę in tergum reiectas, incedebant. Hoc ita legitimũ apud illos fuisse, testatur hoc prouerbium: ad Iunoniũ festum accedere implicatum. Sunt autem hæc Asij poëtæ carmina;

Sic illi pexi Iunonis templa petebant
In lucum, ornati perpulchris uestibus: atque
Tellurem niueis texerunt uestibus omnes.
Aurea Cæsariem contortam uincula nectunt.
Ornatus muliebris adest his brachia circum.
Circundans scutum bellicosum.

Heraclides Põticus Samios scribit in libro de Voluptate, quemadmodũ Sybaritas ciuitatem suam perdidisse, cum ob nimias delitias se uicissim paruifacerent.

De Co-

De Colophoniorum, Ionum, Byzantiorum, Thessalorum, Aetolorum, Syracusiorumq́ delitijs. Cap. X.

COlophonij etiam cum prius in ratione uiuendi essent, seueri, ubi ad delitias se conuerterunt, amicitiã quóc ac societatem fecerunt cum Lydis, capillis aureo ornamento ornati incedebant, ut ait Xenophanes;

Ex Lydis ut cepit eos dementia, donec
  Inconcussa illis dura tyrannis erat.
Cœruleæ petiere forum gestamine uestis
  Culti: mille aderat paucior haud numerus.
Cæsarie ornatu gaudentes inde decoro.
  Gaudentes uncti suauis odore comæ.

Ita uerò in absurdam uoluptatem soluti sunt, ut eorũ nonnulli neq; orientem, neq; occidentẽ solem unquã cõspexerint: legemq́; tulerint, quæ ad nostra usq; tempora perdurauit, ut cãtatriculæ, ac tibicinæ, omniaq́; huiusmodi quæ audiuntur à matutino tempore in meridiem mercedem caperent, ac ad lucernarum tẽpus cessarent, ex quo reliquam noctis partem circa ebrietatem uersabantur. Theopompus libro Historiarum quintodecimo, mille uiros scribit ex ipsis stolas purpureas gestãtes per ciuitatem incedere consueuisse, cum id uestimẽti genus & apud Reges rarissimum esset, & magnificũ: nam purpura ęqui ponderis argento eodem emebatur pretio. Cum ob hanc uitæ rationem in tyrannide seditionibusq́; constitissent, cum patria ipsa perierunt. Hęc eadem de illis scripta reliquit Diogenes Babylonius libro primo legum. De omnium Ionum delitijs summatim Antiphanes hoc pacto dixit in Dodone, unde est incola? num quis Ionum delicatè uestiens, mollis, uoluptati deditus, turba cõcitatur. Theophrastus in libro

de Voluptate, Ionum ob uoluptatũ exuperantiam inquit aureum prouerbium permansisse. Nõnullos ex accolis etiam delicatos factos fuisse scribit Theopompus libro octauo Philippicarum. De Byzantiorum Chalcedoniorum delitijs hæc ipsa scribuntur à Theopõpo: consueuerãt Byzantij, quia populi auctoritate permultum iam tempus res gubernabantur, ciuitatem in emporio habentes, quòd populus omnis & in foro, & in portu uersabatur, intemperantes esse, rei Venereæ indulgere, ac bibere in cauponis. At Chalcedonij priusquàm cum illis rempublicam capesserent, omnes in studijs, melioriq; uita uersabantur. Verum ubi Byzantiorũ populi gubernationem gustarũt in delitijs corrupti sunt, atq; ex temperantissimis, quod ad uictũ quotidianũ spectat, maximeq; mediocritate utẽtibus, facti sunt bibaces atq; profusi. Libro præterea primo ac uigesimo Philippicarum Ombricorũ genus narrat, qui prope Adriã incolunt, sensim esse molles ac simillimã Lydis uitę rationẽ elegisse, feracemq; habere regionem. Ex quo facile fit ad felicitatem accedere. De Thessalorũ delitijs scribens libro quarto narrat, quòd cum saltatricibus uiuũt, ac in Orchestris; alij in taxillis ac potu, rebusq; huiusmodi intemperantiæ diem absumunt, magnopereq; sunt studiosi ut potius mensæ uarijs multiplicibusq; obsonijs sint refertę, quàm ut uitam suam ipsorũ ornatè degãt. Sumptuosissimi sunt omnium hominum Pharsalij, ut ait, ac pigerrimi. Dicuntur Thessali etiam, ut Critias est autor, omnium Græcorũ esse sumptuosissimi, & quod spectat ad uictum, & ad uestitum. Quod extitit etiã causa ut Persæ in Græciam uenirent, cum eorum delitijs magnificentiæq; inuideret. De Aetolis scribit Polybius libro decimo tertio Historiarum, quòd ob assidua bella, uictusq́ue magnificentiam ære alieno oppressi sunt.

Agatharchides

Agatharchides libro Historiarum duodecimo, Aetoli inquit tantò promptiores sunt ad mortem quantò splẽdidius magnificẽtiusq; cæteris uiuere student. Celeberrimi sunt ob delitias Siculi ac Syracusij, uelut Aristophanes ait in Conuiuantibus; uerum non hæc didicistis me mittente, sed bibere potius, maleq; in Syracusiorum mensam canere, Sybariticaq; conuiuia, & Chij uestem. Plato in Epistolis, cum hanc haberem sententiã scibit, in Italiã, Siciliãq; me cõtuli, cũ primũ applicuissem, hæus tu, uita mihi nullo pacto placere potuit, bis singulis diebus saturari, neq; unquam dormire, nisi per noctem; & reliqua studia, quæ hanc uitam sequi cõsueuerunt. Ex his enim moribus nullus omnino eorũ, qui sunt sub cœlo prudens fieri posset, qui à puero his operam dedisset, neq; per Deos ut continens sit optare curareúe poterit. At in tertio Reipub. Ita scribit, Syracusiam mensam amice, Siculamq; ferculorum uarietatem non laudas, ut mihi quidẽ uideris, amicamq; puellam Corinthiam uituperas ijs hominibus, qui ut bene habeat corpus sunt studiosi, tum Atticas cupedias & apparentes earum uoluptates; Possidonius libro Historiarum sextodecimo de Ciuitatibus Syriæ, narrãs quo pacto delitijs uterentur, hæc subiungit; Cum homines qui in ciuitatibus sunt conuentus plurimos ob regionis fertilitatem, ex necessariorum laboribus faciant, in quibus assiduè conuiuantur: gymnasijs ueluti balneis utentes, oleoq; precioso & unguentis peruncti. At in Grammaticis, (ita enim communes cœnas uocarunt) ueluti in domicilijs degentes, bonamq; diei partem inter pocula dapesq; uentri indulgentes absumunt, ita ut multum etiam comedant cantilenis oblectati, ad ualde sonorę testudinis strepitum, ita ut uniuersæ sonis huiusmodi aliquando personent.

Arycandeorum, Zacynthiorum, Campanorum, Cumaeorum delitiae. Cap. XI.

ARycandei Lyciae cum Limyrēsibus sint finitimi, aere alieno grauati ob intemperantiam ac nimium sumptum, tum ob eorum inertiam & uoluptatem, cum nō possent fœnus persoluere, in Mithridatis spem se contulerunt, sperantes se premium debitorum absolutionem inde consecuturos. At libro trigesimo primo, Zacynthios scribit bellorum esse ignaros, propterea quod in magna rerum copia ac in diuitijs delitiarum studio tenebantur. Polybius libro septimo, Capuae uiros, quae est in Campania, ob terrae ubertatē magnas duitias indutos scribit, in uoluptatem ita, multumq́; sumptum prorupisse, ut uel Crotonis Sybarisq́; ciuiū famam traditam longe superauerint. Hi igitur cum prę sentem rerum felicitatem perferre non possent, Annibalem ad se conuocarunt, quare in eos Romanus Senatus grauiter animaduertit. Petilini uerò fidem Romanis inconcussam seruantes, eò usq; ab Annibale obsessi tolerarunt, ut omnes pelles comederint, quę reperiebantur in ciuitate, omnesq́; arborum cortices, atque omnes simplices ramos absumpserint: atq; cum menses undecim obsessionem passi essent, nullusq́; suppetiaș ex Romanorum decreto contulisset, se demum dediderūt. Curetes autem, scribit Phylarchus libro Historiarum undecimo scripsisse Aeschylum ita fuisse dictos ex eorum delitijs:

Cincinnus est comae, uelut est & uirgini.
Curetes inde populus ipse dicitur.

Agathon scribit in Thyeste, Pronactis filiam in matrimonium petentes, cum reliquis omnibus ornatos accessisse, tum caput comptum habentes, uerum ubi nuptias

ptias non sunt consecuti, tonsi sumus delitiarum testes inquit, uel desideratam certè supellectilem menti iucunde. Gloriosum hinc sanè nomen habemus Curetes à cędendis capillis. Cumæi etiam, qui sunt in Italia, ut asserit Hyperochus, uel is, qui res Cumaicas in eum relatas composuit, aurum multum gestare consueuerant, floridisq; uestibus utebantur, unaq; cum mulicbribus in agros uehiculis uecti incedunt. De nationum igitur ac ciuitatum delitijs hæc habui dicere, at de hominibus hęc ea sunt quę audiui.

De Ninæ Sardanapaliq; delitijs. Cap. XII.

OMnes eos Reges, qui in Asia regnarunt, delitiarum studiosos fuisse scribit Ctesias libro rerum Persicarũ tertio, at Ninyam præcipuè Nini & Semiramis filiũ: hic enim cum interius maneret, delitijsq; oblectaretur, à nullo prorsus uidebatur, pręterquàm à suis Eunuchis & à suis mulieribus. Huiusmodi fuit etiam Sardanapalus, quem nonnulli Anacyndaraxis filium fuisse putarunt, alij Anabaxari esse contendunt. Cum Abraces unus ex suis ducibus, qui genere erat Medus, per unum ex Eunuchis Paramezum impetrasset, ut Sardanapalũ uideret, atq; uix id effectum esset, illo uolente ingressus est Medus. Tum uerò illum fucatum, moreq; muliebri ornatum uidit, unaq; cum pellicibus purpuram tondentem, ac pedibus exporrectis cum illis sedentem, uestemq; habentem muliebrem, & mentum habere abrasum, ac læue: erat enim lacte candidior, oculosq; habebat pictos. Hic ubi Abracem uidit, album oculis superinduxit. Narrat complures, inter quos est Duris, ab hoc, cum rem eam grauiter tulisset, quòd rex huiusmodi imperaret, percussum perijsse. At Ctesias ipsum bellum intulisse asserit, multisque coactis copijs eum inuasisse,

uasisse, ac solutum mortuum esse, cum se ipsum combussisset in regia domo,, pyramq; quadringentorum pedum in altitudinem construxisset, supra quàm centum & quinquaginta aureos thoros posuerat, totidemque mensas aureas. Fecerat in ipsa pyra domicilium Hecatompedum ex lignis, ubi thoros substrauit. ibiq; ipse cũ sua muliere decubuit, aliçq; pellices in altis thoris. tres enim filios ac duas filias quas habebat, cum res uidisset laborare ad Ninum misit Regem, cum illis tria millia auri talenta dedisset. Domicilij tectum ex crassis magnisq; trabibus composuit, ac ligna multa magnaq; in circulum posuit, ne pateret usquã aditus. Intus auri mille myriades posuit, argenti uerò decem millia myriadum talentorum, tum uestes, purpuram, ac multiplices stolas: deinde pyram intexere iussit, quæ dies quindecim arsit. Illi uerò fumum cernentes admirabantur, eumq; sacrificia peragere existimabant, quę soli norant Eunuchi. Cum igitur absurdè uoluptatibus deditus esset Sardanapalus, quantum tamen licuit uiriliter mortuus est. Clearchus ubi de Rege Persarũ narrat, quòd suaue aliquod eduliũ ei præbentibus præmia proposuerat mẽte captus, hoc esse arbitror inquit quod dici solet, Iouis & Regis cerebrum. Hinc fortissimus omniũ Sardanapalus cum fruitiones per totum ęuum cõplexus esset, ac mortuus, cuiusmodi risu res omnes hominũ dignę sint, demonstrauit digitis in eius monumento positis, quòd neq; digitorũ quidem sonitu dignę sunt, quę formauit duos digitos bis coniunctos fingens: in choro sunt reliquorum studia. Videtur autem Sardanapalus non fuisse ignauus, siquidem in eius sepulchro inscriptum est, Sardanapalus Anacyndaraxis filius Anchialã Tarsumq; uno die extruxit, nunc uerò mortuus est. Amyntas libro de Põderibus tertio aggerem, altum esse scribit

Μυρίας numerus decẽ millia significans.

ſcribit in Nino, quem Cyrus cum ciuitatem obſideret detraxit, atq; apud ciuitatem cumulauit: hunc igitur aggerem fuiſſe Sardanapali inquit, qui in Nino regnauit, cuius in lapidea columna Chaldaicis literis inſcriptum eſt, quod cum Chęrilus feciſſet, tranſtulit. Ita uerò ſe habet: ego imperaui, atq;, donec ſolis lumen uidebam, bibi, edi, Veneri indulſi, cum tẽpus, quod uiuunt homines breue eſſe cognoſcerẽ, idq́; multas habere fortunæ uices ac dolores: atq; alij eorum bonorum quæ reliqui, fruitiones percipient, quare nullum ego diem prę terij cum hęc facerem. Clitarchus libro quarto eorum, quæ ſcripſit ad Alexandrum Sardanapalum ſcribit ſenectute confectum interijſſe poſt Syrorũ imperij euerſionem. Ariſtobulus in Anchiala, quam Sardanapalus ędificauerat inquit, cum Alexander in Perſas proficiſceretur, caſtrametatus eſt, neq; longe ſanè à Sardanapali monumento; ſuper quo lapidea erat imago, quæ dextræ manus digitos contulerat, ueluti ſonitum emiſſuros: inſcriptum eſt autem in ipſo Aſſyrijs literis; Sardanapalus Anacyndaraxis filius Anchialam Tarſumq́ue condidit uno die, ede, bibe, lude: cętera enim neq; ſonitu iſto quidem digna ut dicantur, apparent. Neq; ſolus Sardanapalus ſanè delitiarum illicitis detinebatur, uerum etiam Androcotus Phrygius; qui ueſtem geſtabat floridam muliereq́; elegantius ornabatur; ut autor eſt Mnaſeas libro Europę tertio.

De Sagaris, Annari, Stratoniſq́; delitijs. Cap. XIII.

CLitarchus libro quinto Vitarum, Sagarim Mariandynũ ſcribit ad ſenectutem uſq; ob delitias nutricis uberibus fuiſſe educatũ, ne cibũ mandendo defatigare

tur: nunquam etiam manus inferius umbilico tulit. Quare Xenocratē Chalcidoniū cauillatur Aristoteles, quòd manus pudēdis nō admouit cū meieret, inquiēs:

Castæ manus sunt, mens habet piacula.

Annarum scribit Ctesias inter Regis primates, qui præfuerat Babyloniæ muliebrem uestem ac ornatū induere solitum. Atq; illi, cum esset seruus Regius, accesserūt in cœnam centum & quinquaginta saltatriculæ, mulieresq; canentes: quę illo cœnante saltabant ac canebant. Phœnix poëta Colophonius, ubi libro primo Iamborum de Nino loquitur, hæc ita scribit;

Vir quidam erat Ninus uelut ferunt cuncti
Assyrius, auri pondus ingens fuit cui.
Cui plura harenis Caspijs erant certè.
Nec astra uidit, haud sedebat is sedens.
Apud magos non excitauit is sacrum
Ignem, uelut lex præcipit, sed attingens
Virgis Dei, haud faciens sacrum, nec is iudex.
Non nouit is numerare, parua nec nouit.
Sed optimus bibendo is est, edendoq;.
Miscere uinum, pręcipitat is cætera mox cuncta.
Vt mortuus uir est reliquit hic cunctis;
Vbi Ninus, nunc est? uide sepulchrumq;.
Audito siue Assyrius es, uel es Medus
Certe: Coraxus aut, uel ex superis stagnis
Indus comatus; non enim: sed ego dicam.
Ego Ninus iam spiritus fui dudum;
At non nihil nunc rursus, ipse sum terra.
Quæ edi teneo, ceciniq;, amaui. opes omnes
Hostes ferunt qui conueniunt meas: hędum
Crudum uelut Bacchę. Sed ad inferos ipse
Feror, nec aurum, non equum ferens mecum,
Argenteum haud currum trahens properans cedo.

Mitram ferens sed ipse sum cinis multus.

Theopompus libro Historiarum Philippicarum quintodecimo, Stratonem scribit Sidonium Regem omnes homines uoluptatis deliciarumq; studio superasse. Nã qualia fingit Homerus Phæaces in festis ac potu fecisse, cum Citharœdos audirent ac poëmata canentes, talia faciebat Straton per multum temporis spatium. Atque tantò magis illis ad uoluptates concitatus erat, quantò Phæaces, ut afferit Homerus, cum familiaribus mulieribus filijsq; potare consueuerant; Straton uerò conuentus cum tibicinis, saltatricibus ac citharistis faciebat, multasq; amicas ex Peloponneso accersebat: cõpluresq; cantatrices ex Ionia, atque ex uniuersa Græcia amicas puellas, quarum alias quidem saltantibus, alias canentibus amicis prẽmiũ certaminis proponere solebat, quibuscum etiam coire sępius delectabatur: cum uitę huiusmodi institutionem complecteretur, ipsa natura seruus erat uoluptatum, quod etiam magis faciebat ob Nicoclis æmulationem.

De Nicoclis contentione & Stratonis. Cap. XIIII.

MAxima cum ambitione contendebant Nicocles & Straton, ac studebat uterq; ut suauiorem pigrioremq; uitam ageret; qui etiam eò usque certaminis peruenerunt, ut nos audiuimus, ut domorum apparatum ex accedentibus intelligentes, sacrificiorumqúe magnificentiam apud alterum, uicissim se his superare contenderint. Dabant operam ut felices beatiqúe esse uiderentur, non tamen sub uitæ finem feliciter egerunt, quippe qui ambo cæde uiolẽta interfecti fuerunt. Anaximenes in libro, qui Regũ mutationes inscribitur, cũ

de Stratone eadem scripsisset, eundem narrat cum Nicocleo, qui in Cypri Salamine regnauit decertasse, cũ intemperãtiæ delitiarumq; maximè esset studiosus: atq; ambos uiolenta morte cecidisse. At Theopõpus libro Philippicarum rerum primo, ubi de Philippo narrat, inquit; & triduo ad Onocarsim, qui locus est Thraciç, delatus; lucum habens ualde apparatum eleganter, atq; diætæ maximè idoneum, cum alijs anni partibus, tum magis ad deuitandum calorem. erat enim & à Cotye melior alijs iudicatus, qui omniũ Regum qui unquam regnarunt in Thracia, uoluptatibus ac delitijs maximè fuit deditus, regionemq; circumiens ubi locos arboribus densis, ac irriguos fontibus comperisset, ibi conuiuij locum esse statuebat. Tum ad singula loca accedens ubicunq; esse cõtingeret, sacrificia Deis offerebat, cum primatibusq; fęlicibus felix existens uersabatur, donec Palladem conuicijs lacessere, piaculumq; in eam committere ausus est. Postea narrat Historicus quòd Cotys cœnã parauit, ueluti sibi Pallas nupsisset, thalamumq; parauit, ac ebrius Deam expectabat. Verum cum non amplius mentis compos esset, quendam ex satellitibus misit, qui uideret an Dea uenisset in thalamum. Cum reuersus is esset, nullũq; esse in thalamo retulisset, hunc sagitta rex percutiens interfecit, aliumq; rursus eodem modo: donec tertius re cognita accessit ac dixit Deam ipsum iam dudum in thalamo expectasse. Hic idem rex cum suç mulieris aliquando esset Zelotypus, sui ipsius manibus mulierem à pudendis incipiens, dissecuit. Libro autem decimo tertio Philippicarum, narrans de Chabria Atheniensi inquit; cum in urbe uiuere non posset tum ob intemperãtiam, tum propter sumptum in eius uictum, tum etiam ob Athenienses: omnibus enim sunt molesti, quapropter eorum potentes extrà

ciuitatem uiuere elegerant: Iphicrates in Thracia, Conon in Cypro, Timotheus in Lesbo, Chares in Sigeo, ac ipse Chabrias in Aegypto.

De Charete, Pisistratidis, ac Pisistrato. Cap. XV.

DE Charete etiam scribit idem Theopompus libro quadragesimo quinto; cũ segnis esset Chares ac tardus, atq; ad delitias uiueret, qui cũ militares tibicinas circumducebat, saltatricesq;, & amicas pedestres, pecuniasq; in stipendia militaria paratas in res huiusmodi absumebat, ac suas ipsius pecunias Athenis reliquit tũ dicentibus, tum ijs, qui scriberent suffragia: ac ex priuatis ijs, qui iudicio circumuenti essent. Quas res Atheniensis populus nequaquã grauiter tulit, uerum ob res huiusmodi magis eum dilexit cæteris ciuibus, atque id quidem meritò. Nam & ipsi rationem hanc uiuendi obseruabant, ut iuniores in tibicinarum gymnasijs, & apud amicas sæpius uersarẽtur. Paulò uerò seniores inter aleas ac res huiusmodi lasciuiæ exercebantur. Ciuitas plura in communia conuiuia, carniumq; distributionem absumere consueuit, quàm in ciuitatis ipsius administrationem. At in inscripto cõmentario Theopompus de nũmis ex Delphis sublatis, Chareti inquit Atheniensi sexaginta talenta per Lysandrũ, quibus populo Atheniensi conuiuiũ in foro præbuit, cum ob uictoriam sacrificasset eius pugnæ, quæ fuit cum externis Philippi, quibus Adæus Gallus cognomẽto præerat: de quo Heraclides Comœdiarũ poëta meminit hoc pacto;

Gallum Philippi cepit is scitè minus
Cucurrientem hora; sed errantem: male
Quem perdidit. nec ulla crista illi fuit.
Vnoq; cęso pluribus conuiuium

Parauit

Parauit Atheniensibus, uelut fuit
Chares generosus.

Hæc eadem scripta reliquit etiam Duris. Narrat Idomeneus Pisistratides Hippiam & Hipparchum conuiuia comessationesq; inuenisse, quapropter equorum, aliorumqúe multorũ apud illos magna erat copia, ex quo graue fuit illorum imperium. Pater etiam eorum Pisistratus uoluptates mediocriter complectebatur, quare neque in uillis, neq̃ue certè in hortis custodes cõstituebat, ut narrat Theopompus libro uigesimo primo. sed uolentes ingredi frui cõcedebat, atq; quæcunq; uellent capere: quod & Cimon postea fecit, cum illum imitaretur. De hoc etiam narrans libro Philippicarum decimo, ait Theopompus: nullum fructuum custodem in agris aut in hortis constituit Cimon Atheniensis, ut quicunq; uellent ex ciuibus fructus carpere possent, ac si quid in locis illis placuisset acciperent. Domum postea omnibus communem præbuit, semperq; magnificam cœnam apparabat multis hominibus, ut ex Atheniensibus qui essent pauperes, ac eò accessissent, ingrederentur ac cœnarent. His etiam satisfaciebat qui singulis diebus ab eo aliquid poposcissent, atq; illum referunt duos aut tres adolescentulos nummos habentes secum agere solitum, quibus imperatum erat ut ijs darent, qui ab eo poposcissent. Narrãt ipsum in exequias etiam inferre solitum, quod & persæpe faciebat. Vbi aliquem ciuem male indutum uidisset, eum cuipiam adolescentum, qui eum sequebantur, induere imperabat: ex his omnibus maximè laudabatur, omniumqúe ciuium facilè erat primus. Pisistratus uerò multis in rebus grauis fuit; ubi Dionysij personam, quæ est Athenis, illius imaginem esse inquiunt.

De Pe-

De Periclis uoluptate, Themistoclis intemperantia, Artemonis delitijs. Cap. XVI.

HEraclides Ponticus Periclem Olympium scribit in libro de Voluptate, ubi mulierem domo expulit, ui tamq́ue cum uoluptate elegit, habitasse cum Aspasia amica Megarensi, bonamq́; diuitiarũ suarum partem in eá absumpsisse. At Themistocles nondũ ebrijs Atheniensibus, neque utentibus amicis, quadrigas amicarũ cum apertè iunxisset per plenum Ceramicum, matutinus currum impulit. At ambiguè ipsum dictum est ab Idomeneo, num quatuor amicas uelut equos iunxisset, uel ipsas in currum ascendere fecerit. Posis libro tertio, rerum Magnetum Periclem scribit cum in Magnesia coroniferum principiũ sumpsisset, sacrificasse Palladi, festumq́; Panathenæa nominasse, atq; cum Choopotæ Dionysio sacra initiatus esset, festum Choum ibi demonstrasse. Clearchus libro primo, de Phigalia Themistoclem inquit tricliniũ in Magnesia extruxisse pulcherrimum, qui se contentum esse dicebat, si hoc impleuisset amicis. Chamæleon Ponticus cum in libro de Anacreonte hoc prǫposuisset, fulua in Eurypila Artemon Versatilis; appellationem consecutum inquit inde Artemonem, quòd cum delicatè uiueret in thoro circunferebatur, atq; ex paupertate Anacreon narrat his uerbis eum in delitias conuersum; cum prius berberum operimenta haberet constricta, ligneosq́ue astragalos circa aures, tenue circa latera bouis nuper ditatum uelamen mali scuti, cum pistoribusq́ue & ganconibus malus Artemon uersaretur, ac uictũ pertenuem inueniret: multũ in hasta ceruicem posuerit, multũ in rota, multumq́; in coriaceo tergore comam scutica reuinctus, mẽtumq́ue uellicatus. Nunc uerò in uehiculo uehit u[n-] περιφόρητος.

hit un

hitur, aureasq; uestes induit Cyces filius, umbraculūq; gestabat, ueluti fœminæ consueuerunt. Satyrus, ubi de pulchro Alcibiade narrat, fama est inquit quòd cum esset in Ionia magis delicatus erat Ionibus. At Thebis cū corpus curaret ac exerceretur magis omnibus Thebanis Bœotius apparuit. In Thessalia equorū studiosis aurigarumq; Alenadarū studiosior uisus est. Velut in Sparta cum temperantiam diligentiamq; aliorū imitaretur Lacones ipsos superauit, ac Thraces merū bibendo uicit. Cū mulieris ipsius periculū faceret, uelut alius esset, mille daricos nūmos illi misit. Atq; cum pulcherrimus esset aspectu, comam per plurimam partem ætatis nutriuit, calceosq́ue uarios gestabat, qui ab ipso postea Alcibiades dicti sunt. Vbi uerò ludos ederet cum pompa purpureā uestem gestabat, ac ingrediens in theatrum non hominibus solum omnibus, uerū etiam mulieribus erat admirationi: quáobrē Socraticus Antisthenes, uelut ipse Alcibiadē uiderit, fortē, uirilēq; ipsum, indocilem ac audacem, & ex ætate formosum fuisse affirmat. Vbi uerò peregrinaretur quatuor ex socijs ciuitatibus tanquā seruis utebatur. Scenam Persicam illi fecerant Ephesij, equis eius pabulū præbebant Cei, sacra ministrabant in sacrificia & carniū diuisiones Cyziceni, uinū Lesbij suppeditabant, cæteraq́ue omnia, quæ spectant ad uictū quotidianū. Cum ex Olympia Athenas accessisset, duos lances Aglaophontis picturā deposuit; quorū alter Olympiadem ac Pythiadem ipsum coronantem habebat, in altero sedens Nemea conspiciebatur, inter cuius genua erat Alcibiades, qui facie mulierum formosior uidebatur. Cum exercitus etiam dux esset, ut pulcher esset studuit: nam & scutum habebat ex auro eboreq; confectum, in quo erat insigne, Amor, qui fulmen flexerat, Cum ad Anytū qui eius amator

erat, &

erat, & diues, aliquando ad comessationem accessisset, unà ex socijs uno Thrasyllo accedente (erat enim hic pauper) prouocans dimidio poculorũ Thrasyllum, qui in poculorum theca positi erant, iussit seruos ad Thrasyllum auferre; postea cum hic Anytũ complexus esset, discessit. Cum dixissent, quidã quòd Alcibiades illum amentem fecisset, Anytus liberaliter admodũ ac uenustè, non per Iouem inquit, sed bonũ: nam cum omnia capere posset, dimidiũ reliquit. Lysias autem orator de illius narrans delitijs inquit; cum unà in Hellespõtum Axiochus & Alcibiades nauigassent, in Abydo duo existentes uxores duxerunt Medontiadem Abydenam, & Xynocepem. Postea cum filia illis esset nata, quam non posse se discernere dicebant utrius esset, ubi uiro matura fuit, cum hac etiam dormierũt; quam si haberet uteretur* Alcibiades Axiochi filiam esse dicebat; si Axiochus, Alcibiadis. Carpitur ab Eupolide etiam his uerbis in adulatoribus, uelut in mulieres intemperans;

Alcibiades ex mulieribus exeat.
Quid nugaris? non domum accedens tuam exercebis uxorem?

Et Pherecrates inquit;

Existit haud uir Alcibiades ut patet:
Nunc omnium uir fœminarum at denique est.

Agides Regis uxorẽ Timæam corrupit in Sparta, cum ibi esset: ac à quibusdam reprehensus non intemperantiæ lasciuiæq; ue causa se coijsse dicebat; sed ut qui ex ipso esset natus Spartę imperaret, atque ne Reges ab Hercule amplius dicerentur, sed ab Alcibiade. Cum exercitui prçesset Timandram Laidis Corinthiæ matrem secum ducebat, ac Theodoten amicam Atticam. Post exilium cum Athenienses Hellesponti dominos constituisset, pluresq; Peloponnenses quinq; millibus cepisset,

cepiſſet, eos Athenas miſit. Poſt res geſtas huiuſmodi, cum in patriam reuerteretur, Atticas triremes oleaginis ramis, tenijs, & coronis coronauit: tum captiuas naues cõiungens extremis amputatis partibus, ad ducentas uectãdis equis fabrefactas ſpolijs plenas, armisq; Laconicis ducẽs, adnauigauit. Triremis, in qua ipſe nauigabat, ad Clauſtra uſq; Pirei purpureis uelis accurrit. Aſt ubi fuit intus, remigesq́ue remos ceperunt, Chryſogonus Pythica ſtolam indutus naualem rhythmũ cecinit. Callipides autem tragicus ſcenę ſtolam indutus ſignificauit, quamobrem peruenuſtè dixit quidam: neque duos Lyſandros Sparta tulit, neq; duos Alcibiades ferrẽt Athenæ. Imitabatur Alcibiades riſum Pauſanię: atq; cum uerſaretur cum Pharnabazo Perſicam ſtolam induebat, Perſicamq́ue uocẽ diſcebat, uelut etiam Themiſtocles. Duris Hiſtoriarum libro uigeſimo ſecundo, Pauſanias inquit rex Spartanorum patria ueſte dimiſſa Perſicam ſtolam induit. Ac Dionyſius Siciliæ tyrãnus Xyſtidẽ aureamq́ue coronã Tragicam in fibula tranſmutauit. Alexander is, qui Aſiæ fuit dominus, Pęrſicis ſtolis utebatur. At omnes Demetrius ſuperauit, nam ex multo ſumptu calceatũ, quem habebat, ſibi comparauit: erat enim opificij ferè forma ſuprema ac pulcherrima calcei: pileum capiebat ex precioſiſſima purpura, in quo multam auri intexuerant uarietatem & ante & retro artifices remittentes. Chlamydes illius nigrũ coloris ſplendorem habebant, at cœlum ubiq; aureas habens ſtellas, duodecimq́ue animalia, intexebatur. Corona auro intexta. uel cauſiam purpuream complectebatur in tergo extrema referentem aulæa texturarum. Cum Demetrij Athenis agerentur, ſcriptũ fuit in proſcenio, in habitata uectus. Nymphis Heracleota libro de patria ſexto, Pauſanias inquit, qui curça Platęas Mardonium

καταβλήματα, aulææ quæ in ſcena pictũ fabularum argumentum oſtẽdebant.

donium superauit, cum Spartes leges præterijsset, ac in superbiam esset elatus, apud Byzantiumq; uersaretur, crateri æreo, qui Deis depositus est ijs, qui in ore sunt erecti quem nunc etiam esse cõtingit, ausus est hoc Epigramma inscribere, tanquam ipse deposuisset: cum sui ipsius ob superbiam ac delitias esset oblitus.

Neptuno Regi uirtutis munera donat,
Maxima cui paret Græcia, Pausanias,
Euxino in ponto: Lacedæmonius. genuit quem
Clembrotus, antiquo ex Herculeo genere.

Delitijs deditus fuit Pharax etiam Lacedæmonius, ut libro quadragesimo narrat Theopompus, qui uoluptatibus ita intemperanter delectabatur ac luxu, ut ob huiusmodi causam Siculus esse existimaretur multò magis, quàm ob patriam Spartanus.

De Archidami, Isanthis, Philadelphi, Calliceq; intemperantia. Cap. XVII.

A Archidamus Lacon, scribit libro quinquagesimo secundo, patriam uiuendi rationem deseruit, peregrinoque ritu & molli conuiuabatur, quare cum uitam domesticam perferre non posset, ob intemperantiam studebat ut foris semper uersaretur. Cũ Tarentini igitur legationes de societate facienda misissent, sedulò dedit operam ut cũ illis auxiliarius mitteretur. atque cum ibi esset in bello mortuus, nec sepulturam quidem est consecutus, quamuis Tarẽtini multos nummos hostibus pollicerentur pro corporis illius redẽptione. Phylarchus libro Historiarũ decimo, Isanthem Regem fuisse scribit Thracum eorum, qui Crobyzi sunt nuncupati, atque omnes suæ tẽpestatis homines delitiarum studio superasse. Erat autem & diues & formosus. At libro uigesimo secundo, idem Ptolemæũ,

ſcribit, qui ſecundus regnauit in Aegypto, cum omnium potentum grauiſsimus eſſet, ac diſciplinæ, ſi quiſpiam alius, diligentiſſimè nauaſſet operam, ita deceptum, mente alienatum, & corruptum fuiſſe ab importuni delitijs, ut ſe ſemper uicturum crediderit, ac dixerit ſe ſolum immortalitatis rationem inueniſſe. Cum dies igitur nonnullos podagra infeſtaretur, ac poſtea conualuiſſet uidiſſetq; per quoſdam clatros Aegyptios prandium apud fluuium parantes, atque uilia comedentes, fuſimq; in arena proiectos, dixit; heu me infelicem, qui neque unus ex ijs eſſe poſſum. De Gallia uno illius adulatore prius diſſeruimus: uerum quando nuper de eo narrat Heraclides Ponticus in libro de Voluptate, ſuperiorem orationem reſumentes dicamus. Cum primũ Perſæ in Eubœam militarunt, tunc, ut fama eſt, Diomneſtus uir Eretricus nummorũ ducis exercitus erat dominus: accidit enim ut in illius agro maneret, ac nummos in quodam domus thalamo haberet. Cum omnes fuiſſent mortui, neſciebatur Diomneſtus habere pecuniam. Aſt ubi rurſus rex Perſarum exercitũ in Eritream miſit, atque ciues omnes migrare iuſsit, omnes meritò qui nummos complures habebant, clàm exportarunt. Qui igitur recti fuerant familiæ Diomneſti, ad Hipponicum Calliæ Ammonem cognomento, nũmos clàm ſubtraxerunt Athenas. Cũ omnes Eretricẽſes ob Perſas ſolum poſtea uertiſſent, iſti nummos qui erant cõplures habuerunt, ita ut Hipponicus ab eo Hipponico oriundus apud quem nũmi depoſiti fuerant, locũ in arce ab Athenienſibus expetiuerit, ubi nũmis domum extrueret. ac ubi habitaret, cum non eſſet tutum diceret, tot nũmos eſſe in domo priuata: ac Athenienſes eum conceſſerunt. Poſtea ab amicis admonitum rei peractæ pœnituit. Cum pecuniæ huius

Calliae

Callias factus esset dominus, uoluptarieq; uiueret, qui adulatores, aut quę amicarũ multitudo ad hũc nõ cõfluebat? aut quos sumptus ille nõ paruifaciebat? uerũtamen eò usque miseriarum uitæ uoluptas eum compulit atque perduxit, ut apud uetulam quandam barbaram uiuere cogeretur, uictusq; quotidiani inopia laborans diem suum obierit. Niciæ autẽ Pergasei uel Ischomachi diuitias nonnulli absumpserant: at ne Autocleas; qui cum unà uiuere decreuissent, omnibusq; rebus uoluptatem præponerent, qui cum omnia liguriissent, cicutam bibentes unà uitam etiam absumpserunt.

De Alexandri Magni delitijs, *Cap. VIII.*

NArrat Ephippus Olynthius in libro de Alexandri Hephæstionisq́ue interitu, de Alexandri delitijs, quòd aureus thronus illi in paradiso positus erat, thoriq́ue argenteos pedes habentes, in quibus sedens, unà cum amicis iuradicebat. Scribit Nicobule quòd omnes pugiles ut inter cœnandum Regem delectarent, studebant: quodq́ue in ultima cœna Alexander ipse cum episodium aliquod commemorasset ex Andromeda Euripidis concertabat, merumq́ue bibens promptè prouocabat alios, ac bibere cogebat. Asserit Ephippus Alexandrum sacras etiam uestes in cœnis gestare solitum, aliquando purpuream quidem Hammonis circuncisas uestes cornuaq́ue uelut Deus, aliquando uerò Palladis quam in curru gestabat, ac sæpius supra humeros Persicam stolam subtexens & arcũ, & hastam. Aliquando Mercurij etiam reliqua ferè, tum chlamydem purpuream, sagumq; semialbum singulis diebus, causiamq; regium diadema habentẽ. At in conuentu calceos & petasum in capite, caduceũq; in ma-

ἐπεισόδιον argumẽtũ præter rem risus gratia.

nibus: sæpius clauam etiam leoninamq; pellem, uelut Hercules. Quia sanè admirabile est si nostris temporibus Commodus Imperator Herculeam clauam in uehiculis adiacentem habeat, pellisq; leonina ei substernatur, ac Hercules dici cupiat, cum Alexander Aristotelis discipulus se tot Deis comparauit, & Palladi præcipuè? conspergebat precioso unguento, uinoq; odorifero pauimentum Alexander; myrrhaq; & alijs suffimentis sibi suffumigari uidebat; tum comprobatio et silentium omnes præsentes præ timore continebat: erat enim homicida & intolerabilis, quoniam melãcholicus esse uidebatur. Cum Dionysio sacrificium in Ecbatanis offerebat, omniaq; abũdè in cõuiuio parata essent, Satrabates Satrapa omnes milites ad conuiuium excepit. Cum multi ad spectaculum congregati essent, ait Ephippus præconia facta sunt elata, ac Persico fastu multo insolentiora, cum alij proclamarent Alexandrumq; coronarent, unus quidam ex custodibus sequentibus excellẽs, omnem adulationem Alexandro communicaturus, præconem dicere iussit, quòd Gorgus armorum custos tribus millibus aureis Alexandrum coronat Hãmonis filium: tum quod Athenas obsidebat cum armaturarum decem millibus, totidemq; catapultarum & sagittarum quæ in bello sufficerent. Chares libro decimo Historiarum Alexandri, cum Darium cepisset, inquit, nuptias suas celebrauit, & amicorum aliorũ, atque nonaginta & duos thalamos in eodem loco constituit. Habebat autem domus centum thalamos, in quibus singulis lectus erat, nuptiali stola uiginti argentearum minarum ornatus, ipsius thorus pedes habebat argenteos. Accepit in conuiuium & priuatos peregrinos omnes, quos unà cum reliquis pedestribus, equestribusq; copijs, ac maritimis, legationibus, ac in aulam aduentantes

tantes in faciem ac è regione sui, aliorumqúe sponsorum collocauit. Ornata erat domus uestibus sumptuosis ac uelaminibus magnificè & splendidissimè: atque sub his purpureis ac puniceis auro intextis. Vt uerò scena firmaretur atque consisteret, columnæ uiginti cubitorum auratę atque gemmatæ, circumqúe argento obductę constituebantur, circumponebantur in ambitu aulæa magnifica belluata ac auro conserta, quę columnas habebant aureas & argenteas. Erat aulę ipsius ambitus quatuor stadiorum. fiebant cœnæ ad tubam tunc quidam ob nuptias, at aliàs semper cum contingeret ut sacrificaret, ita ut totus sciret exercitus. Intra quinque dierum spatium nuptiæ peractæ fuerunt, compluresqúe seruierunt tum Barbari, tum Græci, tum etiam ex ijs, qui ex India uenerant. Præstigiatores aderant peritissimi & elegantes: Scymnus Tarentinus, Philistides Syracusius, Heraclitus Mitylenęus; post quos recitator Alexis Tarentinus recitauit. Accesserunt & Psilocitharistæ Cratinus Methymnæus, Athenodorus Teius, citharamqúe pulsarunt Heraclitus Tarentinus, & Aristocrates Thebanus. Cantatores accesserunt Dionysius Heracleotes, Hyperbolusqúe Cyzicenus: tibicines illi uenerunt, qui Pythia prius cecinerunt. Ac cum choris postea; Timotheus, Phrynichus, Scaphisias, Diophātus, tum Chalcidicus etiam Euius. Postmodo ij, qui Dionysiocolaces dicebantur. Alexandrocolaces uocati sunt ob excessum munerū, quare gauisus est Alexander. Histriones tragœdiarum fuerunt Thessalus, Athenodorus, & Aristocritus: Comœdiarum uerò Lycon, Phormio, Ariston. Aderat Phasimelus etiam saltator. At coronæ inquit, quæ missę sunt à legatis, & à reliquis, quindecim millium erant talentorum. Polycletus Larissæus libro Historiarum

 octauo,

octauo Alexandrum scribit in aureo lecto dormire solitum, in exercitum tibicinas ac tibicines secum ducere, & ad auroram bibere consueuisse. Clearchus in Vitarum libro, de Dario loquens ab Alexandro occiso, hęc inquit, cum rex Persarum præmia ijs proponere consueuisset, qui uoluptates ei inuenissent, regnum omnibus suauibus deterius esse demonstrauit: qui se ipsum non cognouit prius se debellasse, quàm alij sceptrum capientes Reges fuerint declarati. Phylarchus libro Historiarum uigesimo tertio, & Agatharchides Cnidius libro Asiæ decimo, amicos etiam Alexandri mirum in modum delitijs fuisse delectatos testatur: quorum cum unus esset Agnon aureos clauos in calceis & crepidis gestabat. Clitus cognomento Albus cum ius dicturus esset, uestibus purpureis indutus ambulabat, ac cum uiris, quicunque obuij fuissent disserebat. Perdiccam atque Craterum exercitationum studiosos diphtherę stadij magnitudine sequebantur, quibus locum complectentes in castrametationibus, exercebantur: subsequebantur & multa iumenta, quæ ad palestrę usum puluerem conferebant. Menelaum uerò & Leonnatum uenatores tentoria stadiorum quinque sequi solebant, quibus feras circundantes uenabantur. Aureas autem platanos, ac auream uitem, racemos ex smaragdis habentem, carbonibusque Indis, ac alijs magnificentissimis lapillis, in quos eximij fiebant sumptus, sub quibus Persarum Reges sæpius sedentes iura dicere consueuerant: multò minora uideri inquit Phylarchus, quàm impensa, quæ ubique singulis diebus fiebat ab Alexandro. Erat enim illius tentorium centum lectorum capax, quod octo aureis columnis fulciebatur. Lacunaria uerò superius extensa aurea uarietatibus magnificis distincta, superiorem

rem locum cooperiebant. Quingenti Persę maliferi pri mi circa illam scenam interius assistebant uestibus purpureis ac luteis induti: post quos arciferi mille numero; alij flammeis induti, alij hysgini herbę colore: atque eorum complures cęrulea habebant uestimenta. Ante os Macedones quingenti argenteos clypeos habentes collocabantur. At in medio scenę aureus currus positus fuerat, in quo sedens Alexander ius dicere cõsueuerat, corporis custodijs eum undique obseruantibus. Extra circulum scenæ elephantorum agmen paratũ constiterat, milleque Macedones Macedonicas stolas habentes; tum Persarum decem millia, ac multitudo quæ purpuram habebat ad quingentos accedebat, quibus iniunxerat Alexander ut hanc stolam ferrent. Cum tot essent numero serui & amici, nullus ad Alexandrum audebat accedere, tanta erat illius existimatio ac dignitas. Scripsit aliquando ciuitatibus ijs, quæ sunt in Ionia, prioribusque Chijs ut purpuram ipsi mitterent, quoniam omnes amicos purpureas uestes gestare uolebat. Cum legissent Chij epistolam, Theocritus sapiens præsens se dictum illud Homeri legisse inquit.

Purpurea hunc mors cepit, & hunc crudelia fata.

Antiochi hospitia splendida, Samiorum Laura. *Cap. XIX.*

POssidonius libro Historiarum uigesimo octauo, Antiochum scribit Regem cognomento Grypum appellatum, acceptiones splendidas parasse, cum conuentus fierent in Daphnes honorem. In quibus integrorum eduliorũ fiebant distributiones, postea uiuẽtium etiã, anserũ scilicet, leporũ, & dorcadũ. Cõcedebantur *γρυπὸς, nasum habens aduncum.*

et aureæ coronæ cœnantibus, argenteorũq; uasorũ, seruorũ, equorũ, camelorũ, nõ exigua multitudo. Oportebat, omnes camelum ascendere ac bibere, camelumq; accipere, quæq; ad camelum spectarent unà cum astante puero. At libro quarto decimo, de Antiocho eiusdẽ nominis qui in Mediam copias eduxit in Arsacem narrans, inquit; quòd acceptiones populares faciebat, in quibus præter esorum absumptorumq; copiam, singuli conuiuæ integras carnes marinorum, terrestrium & uolucrum, quæ non cæsę fuerant paratæ abstulerũt, ita ut uel plaustrum possent onerare. Post res huiusmodi mellitæ placentę, coronæq; ex myrrha, & thure, aureisq; linamentis ad longitudinem hominis cõstrictis. Clitus autem Aristotelicus in ijs quæ scripsit de Mileto, asserit Polycratem Samium tyrannum omnia quæ erãt alibi ob delitias congregasse; canes ex Epiro, ex Scyro capras, oues ex Mileto, sues ex Sicilia. Alexis libro tertio de Terminis Samiorum, multis ex ciuitatibus Polycratem Samium ornasse inquit; cum Molossas canes ac Lacænas induxerit, capras ex Scyro ac Naxo; ex Attica & Mileto oues. Artifices etiam præmijs ingentibus accersebat inquit, at prius quàm esset tyrannus lectos magnificos comparauerat, poculaq; uel nuptias uel maiora aliqua conuiuia facientibus, ut uterentur, accommodabat. Ex his omnibus admiratione dignus est tyrannus, quippe qui nullibi scribitur uel mulieres, uel pueros accersisse, cum mirũ in modum marium congressu lætaretur; ita ut uel Anacreontis riualis esset, cũ amasium ob iracundiam totondisset. Primus Polycrates cum naues fecisset, Samias ex patria appellauit. Narrat Clearchus quòd Polycrates Abrasami tyrannus ob uitæ intemperantiam mortuus est, cum Lydorum mollitiem imitaretur, ex quo in ciuitate in Sardium dulci cubito

uocato

uocato apud Samios Lauram constituit, atque Lydorum floribus Samiorum dictos flores omnes repleuit. Horum autem Samiorum Laura angustus erat uicus mulierum artificum; atque omnibus epulis ad fruitionem intemperantiamq́ue spectantibus uniuersam Græciam impleuit. Sunt autem Samiorum flores mulierum uirorumq́ue uaria pulchritudo; totiusq́ue ciuitatis in festis & potu existentis. Atque hæc Clearchus. Noui autem & ipse apud meos Alexandrinos Lauram quandam nuncupatam ad hæc usq; tempora felicium uicum; in quo uenduntur omnia quæ spectant ad delitias. Scribit Aristoteles in delitiarum admirabilibus Alcisthenem Sybaritam huiusmodi magnificentiæ uestem ob delitias comparasse, ut in Lacinio in Iunonis congressibus poneretur, ad quos Itali omnes conueniebant: atque omnibus ostensis sola illa admiratione digna iudicabatur: quam cum haberet senior Dionysius pro centum & uiginti talentis Carthaginiensibus tradidit. Testatur hoc ipsum Polemon in libro de Peplis in Carthagine inscripto. Herodotus libro sexto de Smyndiride Sybarita eiusq́ue delitijs disseruit, quòd ad sponsalia filiæ Clisthenis Sicyonij tyrãni Agarites enauigasset, inquit: Smindyrides Sybarites Hippocrateius ex Italia, qui unus uir ad plurimum accessit uoluptatum: sequebantur eum mille coqui & aucupes. Scribit de illo Timæus etiam libro septimo; De iunioris Dionysij Siciliæ tyranni delitijs. ubi scribit in Vitis Satyrus Peripateticus domos ait triginta thoros habentes apud eum impleri conuiuis consueuisse. Ita etiam scribit Clearchus libro quarto Vitarum; Dionysius autem Dionysij filius totius Siciliæ deuastator cum ad Locrorum urbem accederet, quæ illi erat metropolis, (Doris enim quæ mater illius fuerat, genere fuit Locra)

quæ maxima foret in ciuitate domus, hanc serpillis rosisq́ue sternebat: atque uicissim Locrorum uirgines accersebat, nudusq́ue cum nudis nulla pudoris ratione habita super stratis conuoluebatur. At non multo post iniuria affectus, illius uxorem ac filios capientes captiuos in uia constituentes, in eos atrociter egerunt. Atque ubi iniuriæ pleni essent, acubus sub manuum unguibus pungentes ipsos interfecerunt, mortuorumq́ue ossa in mortarijs contuderunt, atque carnes reliquas cum distribuissent, diris imprecationibus eorum caput omnes obligauerunt, qui ex ijs non gustassent: ex quo ad nefarias imprecationes eorum carnes compulerunt, ut nutrimentum epulantium ederetur, reliquas uerò demerserunt. Ipse uerò Dionysius matris Deorum tympana gestans, ac stipem cogens, miserrimè demum uitam permutauit. Cauendum est igitur ut delitijs inseruiamus, cum uitas euertant, ac iniuria omnium rerum maximè calamitosa.

Gelonis lauacra, Demetrijq́; Phalerei uoluptas. *Cap.* XX.

SCribit Diodorus Siculus in libro de Bibliotheca, Agrigentinos locum natanti aptum Geloni magnificè præparasse, cuius ambitus septem stadia continebat, profunditas uerò erat cubitorum uiginti; in quem cum fluuij, fontanæq́ue aquæ inducerentur, aderat etiam piscina, quæ multos pisces ad delitias fruitionemq́; Geloni præbebat. Tum etiam cygnorum multitudo aduolabat, ita ut iucundissimum foret spectaculũ. At postea deuastata sunt omnia, cum fuerint obruta. Duris lib. decimo de Agathocle, Lucũ quẽdam apud

Apud Hipponij ciuitatem ostendi inquit egregiæ pulchritudinis, aquisq; irriguum, in quo locum quendam esse asserit, Amaltheæ cornu uocatum, quem Gelon parauit. At Silenus Calatianus libro rerum Sicularum tertio, hortum esse scribit apud Syracusas magnificè fabrefactum, qui uocatur Fabula, ubi rex Hieron iura dicere consueuerat. At uniuersa Siciliæ Panormitis hortus appellatur, quoniam domesticis arboribus tota est consita; ut asserit Callias libro octauo Historiarum de Agathocle. Possidonius autem libro octauo de Demophilo Siculo differens, ob quem seruile bellum concitatum fuit, quia delitiarum erat studiosus, hæc etiam addidit; delitiarum perfidiæque erat seruus, nam & quatuor rotarum plaustra per regionem circumducebat, seruosque formosos, & equos, multitudinemque dissolutam ac intemperantem adulatorum & militarium puerorum. Postea uerò cum tota familia quauis iniuria affectus, à domesticis uitam contumeliosè finiuit. Demetrius Phalereus cum mille & ducenta talenta quotannis haberet, uelut Duris testatur libro Historiarum sextodecimo, ex his perpauca in milites, ciuitatisque administrationem absumebat, reliqua uerò ob innatam sibi intemperantiam in conuiuia, quæ singulis diebus splendida faciebat, & in conuiuarum multitudinem dissipabat: at Macedones sumptũ, qui fiebat in cœnas magnificentia superabat: elegantia Cyprios ac Phœnices; unguentorumque guttæ in terram decidebant. Complura florida pauimenta in uirorum locis ab artificibus uariegata conspiciebãtur. Aderant & taciti ad mulieres congressus, & nocturni adolescentum amores; atque Demetrius, qui alijs leges imponebat, uitæque rationem coordinabat, uitam ipse sibi maximè illegitimam constituit. Curam gerebat aspectus,

Πανορμῖτις, statio et portus.

aſpectus, capilloſq; capitis fuluos faciebat, pæderoteq; faciem ungebatur, alijſq; unctionibus utebatur, quoniam ſtudioſus erat ut aſpectu iucundus obuijs ac ſuauis eſſe uideretur. At in pompa Dionyſiorum, quam fecit cum princeps eſſet factus poëma in eum compoſitum Chorus decantauit. * euacuatus Soleis: in quibus ſolis faciem præ ſe ferens dictus eſt : egregiè nobilis blandæ parcę, diuinis honoribus te princeps condecorat. Caryſtius Pergamenus libro Memorabilium tertio, Demetrius Phalereus inquit, cum frater Himeræus ab Antipatro fuiſſet occiſus, unà cum Nicanore uerſabatur, cum cauſam haberet, uelut ſacrificaret fratris apparitiones. Cum Caſſandri foret amicus magnopere pollebat, atq; prandium illius erat à principio Oxybapha, quæ multas habebant oliuas, caſeumq; inſularum : ubi factus eſt diues, Moſchionem emit, qui omnium coquorum cœnaſqúe parantium ſuę tempeſtatis. erat prȩſtantiſſimus. Tot erant ea, quæ quotidie parabantur, ut cum Moſchioni reliquias largiretur, Moſchio duobus annis tres uicos coëmerit. Pueros liberos iniuria afficiebat, nobiliorumqúe mulieres. Zelotypia proſequebantur omnes pueri catamitum illius Theognim : atque tanti erat ad Demetrium accedere, ut uel ipſo poſt prandium ambulante ad locum apud tripodes diebus ſequentibus pulcherrimi pueri acceſſerint.

Luculli delitiæ & Parrahaſij pictoris.
Cap. XXI.

NIcolaus Peripateticus libro Hiſtoriarum decimo & uigeſimo, Lucullum narrat cum Romam reuerſus eſſet, ac triumphaſſet, belliq; contra Mithridatem ratio-

nem

nem reddidiſſet, in diætam priſtina temperantia multò magnificentiorem fuiſſe conuerſum: primumq; ad omnia delitiarum gratia Romanis ducem extitiſſe, cū duorum regum Tigranis ac Mithridatis opulentiā accepiſſet. Celeberrimus erat ob delitias ac mollitiem Sittius apud Romanos, ut aſſerit Rutilius; nam de Apicio prius uerba fecimus. Omnes ferè Hiſtorici uno ore fatentur Lyſandrum & Pauſaniam ob delitias fuiſſe celeberrimos; quare Agis etiam dixit de Lyſandro, quòd Sparta ſecundum hunc ferret Pauſaniam, Theopompus libro decimo rerum Græcarum his contraria dixit de Lyſandro, quòd uir erat laborioſus, quiq; priuatos homines ac Reges demulcere poſſet, temperans, omnibusq; uoluptatibus ſuperior. Cum igitur Græciæ totius ferè factus eſſet dominus, in nulla ciuitate uel in uoluptates Venereas eū irruiſſe, uel minus opportunè ebrietatibus aut compotationibus uſum fuiſſe, reperiemus. Sic igitur delitiæ magnificentiæq; ſtudium apud antiquos uigebat, ut uel Parrhaſius pictor purpuream ueſtem geſtare conſueuerit, & coronam habuerit aureā in capite; uelut Chlearchus narrat in Vitis. Hic enim cum ob picturę concinnitatem ineptè delitijs oblectaretur, uerbo quidem uirtutem ſibi uendicabat, atq; in operibus à ſe perfectis hęc inſcribebat:

Hæc pinxit mollis, uirtutis cultor & idem,
  Clara Parrhaſius ex Epheſo patria.
Nec patris ignarus pręſtantis, qui edit Achiuis
  Legitimum, ipſe artis præmia prima fero.

(καὶ τ' ὑπεραλγήσας ἐπὶ τούτῳ παρέγραψεν, ῥαβδοδίαιτος ἀνήρ. ἐπέγραψε δὲ ἐπὶ πολλοῦ ἔργων αὐτοῦ καὶ τάδε, ἀβραδίαιτος ἀνὴρ ἀρετήν τε σέβων τάδ' ἔγραψε.) Gloriatus eſt citra inuidiā in his, cū audientibus incredibilia dixiſſet.

Iam

Iam dico, profectò
Huius adest artis meta reperta mihi.
Hoc nostræ ualuere manus; præstantia fingunt.
Inculpata tamen nulla reperta uiris.

Cum in Samo aliquando cum Aiace inferiore decertasset, ac uictus fuisset, condolentibus unà amicis inquit, quòd ipse parum curaret, at cum Aiace condolescerent, qui iterum uincendus sit. Gestabat purpuream uestem ob delitias, atque in capite strophium habebat in capite album, bacilloq; se firmabat, aureas lineas habente circumuolutas, ac aureis uittis crepidas stringebat. Ea uerò quæ spectant ad artem non insuauiter faciebat, sed facillimè ita ut caneret aliquando dum pingeret: ut Theophrastus asserit in libro de felicitate. Mentiebatur etiam, ubi in Lindo Herculem pingeret, quoniam Deus illi in somnis apparuisset; atque idcirco eius quàm maximè fieri posset, aspectum pictura imitaretur: quare effectum est ut in tabula scripserit;

Talis adest specie, qualem per somnia uidit,
Parrhasius pictor, culta figura Dei.

Aristippi delitiæ. Cap. XXII.

PHilosophorum etiam sectæ uniuersæ de delitiarum electione altercabantur: atq; Cyrenaica uocata, quæ principium cepit ab Aristippo Socratico, qui uoluptatem complexus hanc summum bonum esse dicebat, in eaq; felicitatem existere, solamq; illam formam esse, ueluti perditissimæ prorsus gulę homo; qui neque præteritarum fruitionum rationem habeat, neque spem futurarum, sed in pręsenti solo bonum esse iudicabat.

nam

nam fruitionem habuisse, aut esse habiturum, nihil ad se spectare dicebat, quoniam hoc haud esset amplius, illud uerò nondum esset, ac esset incertum, sicuti delitijs capti afficiuntur, qui in præsenti gaudere opus esse inquiunt. Vita quoque illius, quam in omnibus delitijs unguentorumq; magnificentia & uestium & mulierum agebat, huic assentiebatur dogmati: nam Laidem amicam palam habebat, Dionysijq́ue magnificentia delectabatur, quamuis iniuriam sæpius accepisset. Idcirco Hegesander ait; quòd cum turpem cōuentum apud eum aliquando reperisset, pertulit. Cum interrogasset Dionysius quid uidetur discubitus ad hesternum? simillimus inquit. Nam infamis est hodie cum me sit priuatus, at heri omnium propter nos erat honorificentissimus; ipse uerò hodie honorificus factus est ob nostram præsentiam, at heri me non præsente fuit inglorius. Ac in alijs ait Hegesander; Aristippus conspersus à seruis Dionysij, cum carperetur ab Antiphonte, propterea quòd toleraret si piscarer inquit, nunquid relicto opere aufugiendum esset? Morabatur Aristippus in Aegina plurimū delitijs indulgens: quare Xenophon ait in Memorabilibus, quòd cum Socrates sæpius admonebat, atque cum uirtutis uoluptatisq́ue Ethopœiam composuisset, eam introduxit. Dicere solebat Aristippus de Laide, quòd eam habebat, at non habebatur: ac apud Dionysium dissentiebat à nonnullis de trium mulierum electione. Vnguentis luebatur ac dicebat quòd uel in Bacchanalibus, quæ temperans est, non deprauabitur. Alexis cum carpens in Galatea, seruum quendam inducit, hęc de discipulo quodam dicentem;

Herus meus uersatus in sermonibus,
Adortus est olim philosophari, foret

Cum ad huc adolescens. uir Cyrenæus fuit.
Hîc, ut ferunt peritus Aristippus. magis
Vel omnibus peritior multó, & prior:
Intemperantia & priores qui superet
Omnes sophistas. huic talentum dans fuit
Herus meus discipulus. at artem neque
Percepit. at percepit is gulam tamen.

Scribit hæc Antiphanes etiã in Antæo, de philosophorum delitijs:

Amice, nosti quis senex hic? refer.
Est Graius aspectu ut uidetur. candidum
Amiculum: nigrumq; gestat is sagum.
Canities mollis, bacillus consonus.
Mensaq; firma: quid referre pluribus
Ipsam est opus? uidere nam uideor mihi
Academiam.

Polyarchus de uoluptate disserens. Cap. XXIII.

ARistoxenus musicus in Archytæ uita, iunioris Dionysij legationes ad Tarentinorum ciuitatem mittit, inter quos esse contigit Polyarchum Voluptariũ dictum cognomento; uirum qui uoluptatum corporis maximè fuerat studiosus, idq; non opere solùm, uerum etiam uerbis & sermone: qui cum Archytæ esset familiaris, nec à philosophicis speculationibus prorsus alienus, in luco illi obuius fuit, atq; unà cum Archytæ amicis ambulauit sermones audiens. Cum consideratio dubitatioq; incidisset de concupiscentia, ac de uoluptatibus omnino corporis, inquit Polyarchus, mihi sæpius consideranti uisum est ò uiri has uirtutũ omnium esse apparatum, neq; longe sanè à natura seiunctas: siquidem

dem natura cum suam ipsius uocem emittit, uoluptates sequi nos imperat: quod prudentis esse uiri dicebat. reluctari uerò, aut in seruitutem uoluptatum redigi, neque prudentis est, neq; feliciter agentis, neq; admittentis cognoscere quæ humanę mortalisq; uitæ sit cõditio. Illud est autem maximum argumentum quòd omnes homines, ubi satis idoneam licentiæ occasionem assecuti fuerunt, ad corporis uoluptates protinus ferũtur, atq; licentiæ summum bonum hoc esse arbitrantur: cętera uerò ueluti parergon quoddã, ut ita dicam, putare consueuerunt. Licet in mediũ proferre Pęrsarũ Reges, atque siquis tyrannidis dominus memoria dignus superioribus temporibus fuisse reperiatur. Atq; in primis Lydorum, Medorum reges, superioresq;, & Syrorum; quibus nullum fuit uoluptatis genus non summa diligentia quæsitum. Verum enimuero præmia ijs etiam proponebantur apud Perrsas, qui nouam aliquã & incognitã uoluptatem reperissent: atq; id quidem meritò. Cito enim mortaliũ naturæ diuturnarũ uoluptatũ satietas inducitur; uel si fuerint maximo studio comparatæ. Quamobrẽ cùm plurimum possit rerum nouitas ad afficiendum ut uoluptas maior appareat, non est parui faciendum, sed plurimum studij ei adhibendũ. His de causis complures eduliũ species, multæ bellariorũ, suffimentorũq; ac unguentorum inuentæ fuerunt, multa uestiũ genera, Stratorumq; & poculorum, ac aliorum uasorum. Hæc omnia uoluptatem aliquam contulerũt, ubi mortalium natura subiecta materia admiratione dignorum comperta fuisset: quæ mihi passa fuisse uidetur, cum aurum, argentum, compluraq; alia rara, quę quie aspectu bona uideantur, & alia, quę iuxta componentes artes fiunt perpulchra, inuenta fuerũt. Cũ interea dixisset, quæ ad famulatum Persarũ Regis spectant,

quales & quot habeat seruos, atque de usu illius rerum Venerearum, de odore circa illius cutem, de faciei cultu, ac consuetudine, de spectaculis & acroamatibus illius, se felicissimum omnium uiuentium iudicare inquit Regem Persarum. Sunt enim & multæ, eæq. perfectissimæ illi paratæ uoluptates. Secundo loco inquit Regem nostrum quispiam collocare meritò posset, quãuis multo spacio relinquatur. illi enim Asia uniuersa impensas suppeditat, at Dionysij Census exiguũ quidpiam omnino uideri posset, si cum illo conferatur. Quòd igitur uita huiusmodi, uel cuius gratia pugnetur, digna sit, ex ijs quę acciderunt fiet manifestũ, Medi post maxima pericula imperiũ Syrijs eripuerunt, non alia quidẽ de causa, quàm ut Syrorũ facultatibus potirentur. Medis autem Persæ ob hanc ipsam causam, quæ est uoluptatũ ad corpus spectantiũ fruitio. Cum legũlatores hominũ genus æquum esse uellent, neq; ciuẽ quẽpiam delitijs detineri, sursum ad uirtutum speciẽ eos se erigere fecerunt, legesq; scripserunt de cõtractibus, ac de alijs, quæcunq; ciuili uitæ communiq; esse necessaria uidebantur, ut de uestibus, reliquaq; uiuendi ratione; ut esset æqualis. Cũ decertarent legumlatores cum genere auaritiæ, primum iustitiæ laus aucta est, atq; poẽta quidam dixit; Aurea Iustitiæ facies. Et rursus; Aureus est oculus iustitiæ. inter Deos etiã relatum est ipsum iustitię nomen, ita ut apud nonnullos aras sacrificiaq; illi statuerint. Post hanc temperantiam fortitudinemq; introduxerunt, auiditatemq; appellarunt in fruitionibus excessum. Ita ut is qui legibus pareat, multorumq; famę inseruiat, mediocritate utatur corporis uoluptatũ, Scribit Duris libro Historiarum uigesimo tertio, antiquũ fuisse apud potentes uinum concupiscere, quare & Homerus Achillem inducit conuitijs incessentẽ ac dicentem

dicentem; uino grauis, canis habens oculos. Atq; Regis mortẽ significans inquit; sic circa craterem mensasq; oneratas iacebamus, cum illius mortem ostenderet circa ipsas uini uoluptates ebrietatesq; accidisse.

Speusippi, Epicureorumq; uoluptates. *Cap.* XXIIII.

VOluptatum studiosus fuit Speusippus etiam Platonis affinis, qui eius Scholæ successit: quamobrem Dionysius Siciliæ tyrannus in epistola, quam ad eum scribit, contra illius uoluptatem differens, auaritiam etiam illi obijcit, Lastheniæq; Arcadiæ amores, quæ Platonem audiuerat. Neque Aristippus solus, atque ij, qui ab illo initium sumpserunt, uoluptatem amplexabantur, uerum etiam Epicurus eiusq; sequaces: atque ea solum commemorabo, quæ dixit in libro de Fine; ne omnes impetus, percussionesque, quas sæpius inducit Epicurus, & titillationes & stimulos, dicã; inquit igitur; bonum ego profectò dignoscere non possẽ, si ad labra spectantes uoluptates auferrẽ, si rei Venereæ oblectationem adimerẽ, si acroamatum dulcedinem propulsarem, si quæ fit per formæ aspectum iucunditatem eriperem. Metrodorus etiam scribit in Epistolis; ò naturæ explorator Timocrates, sermo, qui ad uentrem spectat, ex naturaq; procedat, omne studium consequitur. Atque inquit Epicurus; initium radixq; est omnium bonorũ uentris uoluptas; atq; omnia quæ prudentissimè excogitantur, ad hunc referuntur. Rursus de fine inquit. Colendũ est honestũ, colẽdæ uirtutes, colẽda omnia huiusmodi, si uoluptatẽ tamen nobis cõparauerint: sin minus, relinquẽda sunt prorsus: in his uirtutẽ uoluptatis seruã manifestè facit, famulæq; habentem

conditionem. Ac in alijs ait, honestum inspuo, idq; admirantes, ubi nullam comparet uoluptatem. Optimè igitur fecerunt Romani in omnibus boni, qui Lucio Posthumio consule Alcium & Philiscũ extra ciuitatẽ eiecerunt propter uoluptates, quas introducebant. Eodem pacto Messenij etiam suffragijs decreuerunt. ut Epicurei extra ciuitatem eijcerẽtur. Antiochus autem Rex Philosophos omnes extra suum regnum reiecit: qui etiam hæc scripsit; Antiochus rex Phania. Scripseramus uobis & antea ne Philosophus quispiam esset in ciuitate, neq; in regione, at audiuimus esse complures, iuuenesq; deprauari, quoniam nihil uos eorum fecistis, quę scripseram. Cum tu igitur epistolam acceperis, iubeto edictum fieri per præconem, ut omnes Philosophi discedant iam ex his locis. Ex iuuenibus quicunque ad hoc accedere comperti fuerint, suspendantur, eorumque patres maximis pœnis afficiantur. Nec aliter fiat.

Sophocles uoluptatis introductor. Cap. XXV.

PRimus ante Epicurum uoluptatis introductor extitit Sophocles poëta, qui ita scripserat in Antigone;

Voluptates enim
Vbi uiri spernunt, puto non uiuere:
Sed esse animatum corpus, atque mortuum.
Fit diues ut uult is domi quàm maximè
Viuit tyranni more quòd si cesserit
Gaudere, fumi umbra nec ipse cætera
Coëmerim mox ad uoluptatem uiris.

Lycon etiam cum disciplinę gratia à principio Athenas contendisset, ut ait Antigonus Carystius, diligenter de potu collatiuo, atq; quantũ mercedis singulæ prostitutę poscerent, declarauit. At postea ante deambulã

di lo-

di locum consistens amicis cœnam exhibuit, multa u sus ostentatione & magnificentia: nam sine acroamatibus, uasis argenteis, stratis, reliquus apparatus, cœnæq; curiositas superuacanea, mensarumq; & coquorum tāta erat multitudo ac turba, ut complures uererentur, ac uolentes ad consuetudinem accedere, impedirētur: deuitarētq; uelut in oppidum quodpiā malū, sumptū q;ue & famulatuū plenū inducerentur. Oportuit sanè principiū in loco deambulandi constitutum seruasse, quod erat ut cum elegantia ac ornatu nouē oboli impēderentur; neq; eos solum qui portionem cōtulissent excipere licebat, sed quoscunq; Lycon aduocasset. Seniores præterea uiros, qui in scholam sedulò obuiam progrederentur accersire solebat, ita ut neq; in odores quidem unguentorū & coronas statuta pecunia sufficeret. sacra faciebat, Musarūq; factus est procurator: quæ omnia & à ratione à philosophia prorsus aliena uisa sunt, magisq; delitijs molestiæq; conuenire. Nam siqui admittebantur, in hęc absumere non poterant, atq; idcirco ex exiguo sumptu rem incœperunt, absurdus omnino est sumptus. Non enim ut in unū confluentes, mensa ad matutinum usq; crepusculum apposita fruerentur, neque temulentiæ gratia conuentus huiusmodi faciebāt Platonici, Speusippiq; discipuli: sed ut Deum uenerari uiderentur, unaq; de rebus naturæ animi relaxandi gratia & eloquentiæ disceptarent: quæ omnia secunda apud illos postea uestibus prædictęq;ue magnificētię fuerunt. Non enim reliquos excipio. At Lycon in loco ciuitatis celeberrimo ob arrogantiam, in Cononis ædibus domum uiginti thoros habentem parauit, quæ ipsi ad excipiendos amicos esset prompta. Erat Lycon pilæ peritus, & dexter. Clearchus Solensis ita de Anaxarcho scribit libro quinto Vitarum; uocatis felicibus Anaxarcho περιπάτῳ.

cho ob ignorantiam facultatem suppeditantibus incidentis licentiæ: Puella, quæ ad puberem ætatem accedebat, quæq; aspectu pulcherrima iudicaretur, nuda potũ ministrabat, quæ aliorũ sic ipsa utentiũ intemperantiã uerè facile excitaret. At panis artifex chirothecas habẽs camumq; circa os, ne aut sudor decideret, aut in farinã subactam inspiraret, farinã subigebat. Quamobrẽ huic philosopho rectè quispiam dicere posset uerba Anaxilæ in diuitem facientes; luteis unguẽtis pinguem cutem faciens, uestes trahens, calceos stringens, bulbos edens, caseum uorans, oua sorbens, præcones habens, Chium bibens, atque cum his consutis corijs literas bonas gestans Ephesias.

De temperatè uiuentibus, & de Dionysio Heracleæ tyranno pingui. Cap. XXVI.

QVantò his melior Gorgias fuit Leontinus? de quo scriptũ reliquit idem Clearchus libro Vitarũ octauo, φ quia temperatè uixisset, octoginta ferè annos mẽtis compos uixit. Hic, ubi eum quidã interrogasset, qua uiuendi ratione usus tantum tempus, ita concinne ac cum sensu optimè uiueret, nihil unquam inquit uoluptatis gratia faciẽs. Demetrius Byzãtius in libro Poẽmatum, cum interrogatus fuisset inquit Gorgias Leontinus quænam causa ei extiterit, ut plures centum annis uixisset, nihil unquã alterius gratia fecisse, inquit. Cum Ochus per multũ tempus regnasset, reliquumq; sumptũ circa uitam frugi fecisset, cum moriturus esset, eum qui erat senior reliquis filijs interrogauit, quid faciens regnum tot annos custodiisset, ut ipse etiam eius instituta imitaretur, iusta inquit erga Deos omnesq; homines faciens. Carystius Pergamenus in Historicis Commen-

Commentarijs, Cephisodorus Thebanus, inquit Polydorum Teium medicum unà cum Antipatro comedere solitum, non uillosum tapetem circulatumq́ue habentem frugalem, cuiusmodi stragula sunt uariè contexta, super quo discumbebat, cadosq́ue habebat æreos, & perpauca pocula, cum paucis esset contentus, & à delitijs prorsus alienus. Tithonum etiam ab aurora dormientē ad solis occasum usq;, uix uesperi cupiditas excitabat, unde cū aurora dormire dictus est, propter ea quòd uoluptatibus in senectute implicitus, cum ijs frui non posset uerè suspendebatur. Ex his Melanthius etiam suū collū protendēs, fruitionibus suffocabatur, cū gulosior esset Melanthio illo Vlyssis. Fuerunt cōplures et alij, qui toto corpore ob importunas uoluptates sint cōtorti, alij crassitudinē eximiā sunt cōsecuti, alij uerò sensū etiā amiserunt ob multas delitias. Nymphis idcirco Heracleotes libro Heracleæ secundo, Dionysius inquit filius Clearchi eius, qui primus in Heraclea regnauit, qui etiam patriæ fuit tyrannus; ob multas delitias quotidianāq; uoracitatē, clàm iusto corpulentior euasit, ita, ut ob crassitudinem respirandi difficultate, suffocationeq; premeretur: quamobrem statuerūt medici ut acus pertenues ac longæ ualde pararentur, quibus latera uentrēq; pūgerent, ubi in profundiorē somnū incidisset. Donec igitur per solū pingue adigerētur, nihil sentiebat: ast ubi ad puriorem locum acus tāgens accederet, tum expergiscebatur. Respōsa dabat ius poscentibus arcam corporis proponens, ita ut reliquæ corporis partes absconderentur, solamq; faciem exerens, cum obuiantibus ac postulantibus differebat. Mentionem fecit illius Menander etiam in Piscatoribus cum minime sit maledicus, orationem de quodam fugiente ex Heraclea constituens; crassus sus iacebat

in os. Et rursus; delitijs deditus est, ita ut nõ diutius his oblectaretur. Et postea;

Peculiare cupere sola mihi mors hęc uidetur.
Bona mors est habẽtẽ multa omẽta iacere crassum,
Vix loquentem, spiritumúe habentem superius.
Edentem, dicentemq́; fio putris ob uoluptatem.

Mortuus est cum annos quinquaginta & quinq; uixisset, quorum triginta & tres imperauit, omnibus regibus qui eum antecesserunt & facilitate & humanitate præstantior.

De Ptolemæi Euergetæ, Alexandriq́ eius filij crassitudine. Cap. XXVII.

ERat huiusmodi Ptolemæus etiam, qui septimus regnauit in Aegypto, qui se Euergetem dici iussit, ac Cacergetes ab Alexandrinis dicebatur. Possidonius igitur Stoicus unà cum Scipione cognomẽto Aphricano in Alexandriam profectus est, quem cum uidisset, scribit libro Historiarum septimo hoc pacto; corpus ob delitias crassitudine corruptum fuerat, & à uẽtris magnitudine, quem circũdare difficile erat omnino. Ob quæ uestem talarem manicas ad palmas usq; habentem induerat, neq; unquam pedestris incedebat, nisi propter Scipionem, Quòd igitur hic res à uoluptate non esset alienus, de se ipso testatur libro Commentatiorũ octauo, ubi narrat quo pacto sacerdos fuerit Apollinis in Cyrene, atque cœnam parauerit sacerdotibus, qui ante ipsum fuerunt, hoc modo; Artemisia magnũ est festum in Cyrenę, in quo Apollinis sacerdos, qui est annuus, omnibus qui ante ipsum sacerdotes fuerunt cœnã præbet: ac singulis apponit catinũ, quod est uas fictile artabas, capiens uiginti, in quo posita sunt cõplura & sylue-stria

κακεργέτης: mali factor.

ἀρτάβη, mẽsuræ genus.

ſtrla elaborata, multiq; cibi, & domeſticarū auium, & marinorum piſcium, tum multa externi ſalſamenti genera. Sępius uerò præbent nonnulli citharam propinquam. Nos uerò res huiuſmodi abſtulimus, cum phialas totas ex argento parauerimus, ſingulasq; earum pretiū habentes, eius impenſæ, quā prædixeramus: equum apparatum cum equiſone, phalerisq; auratis, dedimus, ac ſingulos adhortati ſumus ut ſuper ſuo ſedentes, domum abirent. Craſſus euaſit filius eius etiam Alexander, qui matrem ſuam unà imperantem interfecit. De hoc ſcriptum reliquit Poſſidonius libro quinquageſiſimo ſeptimo Hiſtoriarum his uerbis; Aegypti rex odio habitus à populis, ac eorum qui cum illo uerſabantur, adulationibus captus multis in delitijs uiuebat; ac neque ambulare poterat, niſi duobus fulcitus incederet. At in ſaltationibus in ſympoſijs ab altioribus lectis pedibus nudis deſiliebat, easq; magis intēſē ferebat, quàm ij qui eas exercuerant. Agatharchides libro rerum Europicarum ſextodecimo, Magam ſcribit Cyrenes Regem per annos quinquaginta bellum non ſenſiſſe, ac delitijs deditū obeſum eſſe factū, ac ita præter æquum iuxta extremum ætatis, ut ob corporis ignauiam ipſa craſſitudine ſit ſuffocatus, tum propter nutrimenti copiam.

Lacedæmoniorum diæta, Nauclidæ ac Pythonis craſsitudo. *Cap. XXVIII.*

NArrat idem Agatharchides lib. uigeſimo ſeptimo, non mediocris infamię, putatum fuiſſe apud Lacedæmonios, ſiquis formam uiro minus conuenientem habere fuiſſet conſpectus; aut corporis tumor immodicus eſſe uideretur. Nam decimo quoq; die iuuenes nudi Ephoris aſſiſtebant, ac ſingulis diebus quæ ad iunio-

rum uestitum spectant & ad strata Ephori uidebant, ut recte se haberent: erant enim obsonij artifices carnem solum parantes, ac nihil aliud præterea, apud Lacedæmonios. Libro etiam uigesimo septimo, ait Agatharchides, quòd Nauclidem Polybiadæ corpore prorsus obeso, atque crasso ob delitias, cum in medium conuentus duxisset, Lacedæmonij multasq; palàm Lysander obiurgationes in eum dixisset, quòd delitijs esset deditus, parum defuit quin extra ciuitatē eiecerint: atq; se id facturos minati sunt, nisi uitam aptius duxisset; cum diceret Lysander, quòd Agesilaus etiam, cum pugnans cum Barbaris apud Hellespōtum commoraretur, Asiaticos uidens stolis magnificè indutos, at corpora prorsus esse inutilia, omnes captiuos nudos ad præconem duci iussit, atque eorum uestes seorsum uendi; quo cognoscerent facilius socij, quod contra magna præmia, at uiros inutiles certamen sibi esset futurum; atque idcirco promptius hostiū acies aggrederentur. Python præterea Byzantius Orator ualde crasso erat corpore, ut testatur Leo eius cōciuis. Ac orta inter Byzantios aliquādo seditione, ciues ad pacem adhortans dixisse fertur; Videtis ò ciues cuiusmodi meum sit corpus, sed mulierem habeo multò me crassiorem: quādo igitur sumus concordes, quiuis grabatus nos excipit; ast ubi dissidemus, nec tota quidem domus.

De tenuibus uiris. Cap. XXIX.

QVantò igitur melius est optime Timocrates pauperē esse ac graciliorē inter eos, quos cōnumerat Hermippus in Cercopibus, quā ualde diuites similes esse certo Tanagræ ueluti uiri prædicti fuerūt. Inquit igitur Hermippus ad Dionysiū uerba faciens; nunc pauperes

iam

iam tibi boues mutilos sacrificant Leotrephide ac Thumanthide graciliores. Hos graciles commemorat Aristophanes in Gerytade; quos legatos etiã scribit ad poëtas, qui sunt in inferno, mitti: sic igitur inquit:

Quis ad tenebrarum ianuas, aut mortuos
Adire perferat? legamus artibus
Ex singulis unum: coacta concio
Cum sit. nec his dicamus inferos petant
Qui, uel libenter immorantur. sunt uiri
Quidam profectò nos apud qui ad inferos
Eant, uelut ad Thraces, ita est nam per Iouem.
Iam cuncta habes: qui sunt? prior Sannyrion
Est ex tragœdis. ac tragicis est ex choris
Melatus, est ex circulis Cinesias.

Et postea inquit;

Quam ualde in tenui spe mortui estis, num
Hos ex multis ueniet ut capiat
Fluenti fluuius, abibit.
Circa Sannyrionis coriaceum supplementum.

De Meleto ita scribit ipse Sãnyrion ad risus; Meletum ex Lenæo mortuũ. Erat sanè lõgissimus, tenuissimusq; Cinesias, in quem Strattis totum actum composuit. Ipsum Phthiotam Achillẽ uocat. propterea quòd semper in suo poëmate Phthiota dicat, per iocum igitur ad illius imitationẽ Phthiota inquit Achilles. Alij uerò, uelut Aristophanes Philyrinũ Cinesiã ipsum dixerunt, quia cum tiliç ligni asserem cepisset, se circundare consueuerat, ne ob longitudinẽ ac tenuitatem flecteretur. Quòd autem inualidus esset Cinesias, ac grauis in alijs, testatur Lysias Orator in oratione de Phaniç nefarijs inscripta, cum eum dicat falso accusandi absolutũ, atque ex hoc diuitẽ factum esse. quòd autẽ poëta sit, ac nõ alius, apertè significatur quia reprẽsus est ob impietatẽ

erga

erga Deos,atq; quòd huiusmodi, qualis est,in ipsa oratione demonstratur. sic enim inquit Orator; Admiror sanè nisi grauiter feratis quòd Cinesias legibus est adiutor, quem uos omnes omnibus hominibus magis impium ac iniquum esse scitis. Nonne hic est qui peccata ea in Deos admisit,quę reliquis uel dictu nefaria esse existimátur? Comœdias editas auditis singulis annis,at nō
νουμηνια- nunquam cum hoc conuiuabantur Apollophanes, &
στὰς. Mystalides, & Lysitheus aliquem diem religiosum con
κακοδαι stituētes:qui nomen sibi ipsis infeliciter agentibus pro insanientibus, imposuerant: conueniens quidem no-
μονιστὰς. men suæ ipsorum fortunæ,at non quia ita facerent,id poni existimarunt; sed quasi Deos,legesq; uestras deridente›. Eorū autem quisq;,uelut uiris huiusmodi cōuenit,mortuus est. Hunc autē ita dij immortales disposuerūt ab omnibus cognitū, ut inimici eum uiuere potius,quàm mori uelint, quò cęteris sit exemplo,ut intelligant quòd ij,qui Deos iniuria afficiūt, nō in filios animaduersionem,at in seipsos compararūt; cum ipsis & maiores, & grauiores tum calamitates tum morbos adesse conspiciunt:mori siquidem, legitimeq; laborare omnibus hominibus cōmune est, at ita affectum tantum tēporis spatiū perdurasse; singulis diebus morientem uitam finire non posse,his solis hominibus conuenit,qui peccata eiusmodi,cuiusmodi ipse,perpetrarūt. Hæc ea sunt, quę ab Oratore de Cinesia dicta fuerunt. Magis erat tenuis Philetas Cous poëta, qui ob corporis tenuitatem pilas plumbeas sub pedibus habere consueuerat, ne uento subuerteretur. Polemo curiosus in libro Admirabilium, Archestratū uatem ab hostibus captum scribit,sub iugumq; missum,ita fuisse gracilē ut ad oboli pōdus accederet. Narrat hic idem quòd Panaretus etiā, cum rem nō habuisset unquā cum medicis,

sed

ſed Arceſilaum philoſophum audiret, unaq; cum Pto lemæo Euergeta uerſaretur, duodecimq; talenta in annum caperet, ualde erat tenuis, ac ſine morbo perdura uit. Hipponactem poëtam non ſolum paruo corpore fuiſſe ſcribit Metrodorus Scepſius libro ſecundo de Ali ptica, uerum etiam tenui; at ita ualidum, ut ad cætera uacuam lecythum per maximum ſpatium conijceret: cum leuiora corpora non uiolentam habeãt lationem, quia aërem diſrumpere nequeunt. Tenuis erat Philip pides etiam, contra quem oratio extat Hyperidę oratoris, quę unum ex Rempublicam adminiſtrãtibus fuiſſe narrat. Erat autem ob tenuitatem frugi corpore, ut ait Hyperides. Alexis etiam in Theſprotis;

O Mercuri nunti Deum. & Philippides
Defenſor, ocellus noctis atræ ueſtis &.

Antiphon etiam in Platone; graciliorem
Faciam tribus diebus hunc Philippide.
Paucis diebus tu facis ſic mortuos?
Menander in Iracundia;
Pulchrum fames noſtrũ hunc profectò mordicans
Faciet magis gracilem Philippide, ſtatim
Et mortuum.

Quòd autem Pemphilippari, pro eo quod eſt extenuari, in mãdragora refrigerata dixit Alexis hoc pacto; Male habes ſtruthis breuis per Iouem ſi Pemphilippari: ne tu nuper mihi dicas. Quantum mei infelicis perijt doloris. Multò ſanè melius eſt unum ex his eſſe aſpectu, quàm ut Anthiphanes ait in Aeolo;

Hunc ob merum, propter tumorem corporis,
Vtrem uocant omnes coloni eius loci.

Scribit Heraclides Ponticus in libro de uoluptate Diniam unguentorũ uenditorem in amorẽ ob delitias incidiſſe, multosq; nũmos abſumpſiſſe; qui ubi uolupta

tibus

tibus fuit absolutus. sibi pudenda perturbatus amputa uit: quarum rerum omnium causa extiterunt immoderatæ delitiæ.

Quòd pedes unguento ungebantur ob delitias. Cap. XXX.

FVit & consuetudo quædam Athenis, ut qui delitijs dediti essent, pedes etiam unguentis perungerent, ut asserit Cephisodorus in Trophonio;

Vt corpus ungam emo mihi unguentum: placet
Nam plurimum irinum, roseumúe Xanthia.
Emam seorsum mox pedibus & baccharim.

Eubulus in Sphingo caryone; in thalamo molliter iacẽtem. At in circulo; ipsi uestes uirginales, delicatas, molles habenti; pedem meum unguentis amaracinis mihi perungent. At in Procride inquit; Quis quo pacto Procridis canem curare oporteat? uelut de homine canis uerba fecerit.

Num molliter nos ferte sternitis cani?
Num uellere ex Milesio substernitis?
Num Xystidem uestem superq; imponitis?
Apollo, chondrum nunquid huic infunditis?
Lacte Hercules & anseris? simul pedes
Perungitis unguento illius Megallio?

Antiphanes quẽdam facit in Alcestide pedes oleo unxisse; at in Mithragyrta puellam ait:

Vnguenta cepisse à Deis, post & pedes
Iussisse primum unxisse, genua postea.
Sic aptius pedes puella attigit,
Fricuitq;, & assiluit.

Et in Zacyntho;

Amator haud sum fœminarum rectè ego.
Omnes amicas suauiter sed inde habeo.

Hoc

Hoc & prius quod tu facis pati, pedes
Manibus fricari mollibus, pulcherrimis,
Qui non uenustum, ac excitans est Venerem?

Lauatur, uerè sed quid ex auro cōiūcta peluiꝰ unguēto
Aegyptio pedes prius, mox & manus.
Phœniceo mammas, simulq; ambas genas.
Sisymbrio mox alterum ungit brachium.
Amaracino comam, ciliumq; protinus.
Serpyllino tergum genuq; perlinit.

Anaxandrides in Protesilao; unguēto quod datum fuerat heri à magnifico Parone in Aegypti Meianopo Callistrati pedes ungit. Themistoclis tēpore uitam in Prytaneo delicatam fuisse tradidit Teleclides. Cratinus in Chironibus antiquorum delitias patefaciens, inquit Sisymbrium tenerum, rosam, lilium, apud quos erant, cum malum in manibus haberem & baculum, coēmi.

Cur flores in manibus gestare delectamur. *Cap.* XXXI.

CLearchus Solēsis cur inquit in amatorijs flores, malas, resq; huiusmodi in manibus gestare solemusꝰ nū quid propterea quòd per horum desiderium natura cupientes pulchritudinem significat? idcirco aspectus ferè exemplum pulchra in manibus homines & habent, & ipsis lætantur. Vel duabus de causis hęc circunferunt: nam & felicitatis initium, & argumentum uoluntatis per hęc huiusmodi illis fiunt: petentibus quidem salutādi, ac dantibus astipulandi. Nam fructuum florumúe formosorum petitio, accipientes ad corporis ipsius pulchritudinem retribuendum adhortatur: uel horū pulchritudinē, consolationem, animiq; confirmationem amatorū habent, quibus gaudeant. fit enim ob

rei hu-

rei huiusmodi præsentiam leuius desiderium, nisi fortè ornamenti sui ipsorum gratia, ueluti aliquid eorũ quæ faciunt ad ornatum, hæc habeant, & illis lętentur. Non enim eorum solùm, qui pulchris floribus sint ornati forma uniuersa decoratur, sed eorum etiam qui habẽt in manibus. At idcirco fortasse, quòd pulchritudinis sunt cupidi: significat enim amare pulchra, ac erga formosa amicè se habere. Est enim fructuũ pulchritudo, cuius non minus in fructibus, quàm in floribus formam intuemur. Vel omnes amantes uelut ob affectus sint in delitijs ac formosi fiant, rebus pulchris gloriari consueuerunt? est enim ijs à natura inditum, ut qui se formosos elegantesq; esse arbitrantur, flores legant: ex quo puellæ quæ sunt apud Proserpinam flores colligere dicuntur. Sappho etiam puellam ualde teneram uidere inquit flores prementem.

De Venere Callipyga. *Cap. XXXII.*

καλλίπυγος, pulchras habẽs nates

Ita magnopere dediti fuerunt uoluptatibus eius tempestatis uiri, ut ex huiusmodi causa Veneris Callipygæ statuam erexerint; duas elegantes formosasq; filias uiro cuidam rustico esse contigit, quæ contendentes inter se in uiam publicam accesserunt, ut quæ pulchriores nates haberet, dijudicarentur. Accedenti uerò adolescenti qui patrem habebat senem, seipsas ostenderũt, qui eas admiratus seniorem iudicauit: in cuius amorem cum incidisset, uenit in ciuitatem ac fit ægrotus: tum fratri suo qui erat grandiori ætate, rem totam declarauit. Hic etiam in agros accedens puellasq. intuẽs. in alterius amorem incidit. Hos cum pater nuptias honorificentiores hortaretur expetere, neque tamen quidpiam persuadere posset, filias ex agro patre earum non

inuit

innito duxit, filijsq; in matrimonium dedit. Illæ igitur à ciuibus Callipygæ postea sunt uocatæ, uelut testatur Cercidas Megalopolitanus in suis Iambis hoc pacto, erat Callipygarum par in Syracusis. Illæ cum amplas diuitias essent consecutæ, Veneris sacellum erexerunt, quam appellarunt Deam Callipygam: ut narrat Archelaus etiam in Iambis.

Quòd delitiæ sunt aliquando in insania. Cap. XXX*III.*

HEraclides Ponticus ita scribens in libro de Voluptate, suauissimas delitias fuisse nō insuauiter inquit; Axoneus Thrasilaus Pythodori filius huiusmodi insania aliquando affectus fuit, ut omnia nauigia quæ in Pyręum ingrederentur sua esse existimaret, eaq; in suis libris describeret, emitteret, gubernaret, aduenientia cum gaudio exciperet tanto, quanto quispiam excipere posset, qui omnium earum rerum esset dominus. De ijs quæ perijssēt minimè erat solicitus, at seruatis & gaudebat, & multa cum uoluptate uitam degebat. Vbi uerò Crito frater eius ex Sicilia uenisset, ipsum cepit, ac medico tradidit, atque ab insania liberatus fuit. At uerò commemorabat se nunquam uiuendo ita lætatum esse: nullum siquidem mœrorem ei cognouisse contigit; at uoluptatum copiam multò fuisse superiorem.

ATHENAEI DIPNOSOPHISTARVM LIBER TERTIVSDECIMVS.

NATALE DE COMITIBVS VEneto interprete.

De multitudine uxorum apud antiquos. Cap. I.

CVM quandam ex ſuis Comœdijs Antiphanes Comicus amice Timocrates Alexandro Regi legeret, isq; uideretur Comœdiã planè non percipere, oportet inquit ò rex ſæpius ex ſymbolis cœnaſſe, eum qui hæc ſit percepturus, ac ſępius ab amica plagas & accepiſſe & dediſſe, ut Lycophron Chalcidicus in Comœdia teſtatur. Nos de amatorijs orationem hic ſumus habituri. Factæ fuerunt orationes de uxoribus ſæpius, & amicis, uiris peritis hiſtoriam exponentes, ex Muſis Erato uocantes: quæ nobis in memoriam amatoriũ illũm catalogũm reuocarunt, ita ut principium inde ſumamus:

Aſt agè nunc Erato nobis aſſiſte, ferasq;

Cuiuſmodi ſermones de amore ipſo, rebusq; amatorijs habiti fuerunt. Nam cum uxores optimus qui nos in conuiuium

conuiuium excepit uir, laudaret, Hermippum inquit narrare in legumlatoribus, quòd obscurum est domicilium in Lacedæmone, in quo puellę omnes concludebantur, unà adolescentibus etiam uxorem non habẽtibus inclusis: atq; quã quisq, cepisset, hanc sine dote abducebat: idcirco in Lysandrũ animaduerterũt quia cũ primam reliquisset, alteram formosiorẽ abducere uolebat. Clearchus Solensis scribit in libro Prouerbiorum, quòd eos, qui non haberẽt uxores in Lacedæmone, mulieres per quoddam festum circa aram trahentes alapis cædebant, ut contumeliã huiusce rei fugientes, liberorũ amore caperentur, atq; apta ætate uxores acciperent. Primus Cercops Athenis unam uni cõiunxit in matrimonium, cum turpes prius fierẽt conuentus, minusq; honestæ communes nuptiæ: quamobrem uisus est nõnullis ancipitis naturę fuisse creditus, cum priores ob multitudinem patrẽ dignoscere nõ possent. Ex his carperet fortasse quispiam eos, qui duas uxores Socrati asscribunt, Xantippem scilicet & Myrto Aristidis filiã, at nõ quidem Iusti, quia id temporum differentia non patitur, sed illius, qui ab illo fuit tertius. Sunt Callisthenes, Demetrius Phalereus, Satyrus Peripateticus, Aristoxenus, quibus opinionem dedit Aristoteles, cum hæc ita scripserit in libro de Cognationę (nisi forte peculiare aliquod decretũ tum ob hominũ paucitatem fuerit factũ) quod liceret uolenti duas habere mulieres, ex quo cum Socratis sępius mẽtionẽ fecissent Comici poëtę, id conticuerant. Asscripsit decretum quoddã de mulieribus Hieronymus Rhodius; quod cũ libri sim cõpos, ad te mittã. Cõtra eos, qui de Socratis mulieribus dixerunt, scripsit Panętius Rhodius. At apud Persas Regina multarum pellicam copiam perpetitur, quia rex uelut Dominus imperat uxori, atque idcirco etiam, ut testis

est Dinon in rebus Persicis, quia pellices seruiunt Reginæ, eamq́ue adorant. Priamus etiam multis utitur mulieribus, neque tamen grauiter fert id Hecuba. Inquit enim Priamus:

Ter seni ex utero nati mihi, tresq; fuere.
Hos alios peperere domi mihi sed mulieres.

At Phœnicis mater Amyntoris pellicẽ apud Græcos nõ tolerat. Et Medea quamuis consuetudinẽ barbaricã esse non ignoraret, non tulit tamen nuptias Glauces, quòd ad meliores mores, Græcamq; consuetudinẽ esset educata. Clytemnestra præterea dolore ingenti affecta interficit Casandram unà cum ipso Agamemnone, quam Creon in Græciam duxerat ex Barbaricarũ nuptiarum consuetudine. Admirari se inquit Aristoteles cur Homerus nunquam Menelaũ fecit in Iliade cum muliere dormiẽtem, cum cæteris omnibus pellicem fœminam præbuerit. Nam senes dormiunt apud ipsum, cum mulieribus Nestor & Phœnix. non enim corporibus solutis erant hi ob iuuẽtutis ætatem, uel ob uinum, aut rei Venereæ studium, uel quia ob edacitatem cibos digerere non possent; quare meritò per senectutem conualescebant. Videtur igitur Spartanus ob Helenã uerecundari quæ erat eius uxor, ob quam etiam copias contraxerat; quare alterius coniunctionem deuitat.

Heroës qui multas mulieres habuerunt. *Cap.* *II.*

CArpitur autem à Thersite Agamemnon uelut multarum mulierum studiosus;

Aere tibi plena tentoria, plurima in illis
Est mulier formosa: tibi quæ cuncta Pelasgi
Nos dedimus primo.

Sed rationi nequaquam consentaneum est inquit Aristoteles,

ſtoteles in uſum mulierum multitudinem acceſſiſſe, ſed in præmium: quando neq; multum uini in ebrietatem comparabatur. Hercules uerò, qui multas mulieres habere uiſus eſt, ut mulierũ ſtudioſus, eas ſeparatim habere ſolebat, uelut cum militaret, ac ſecundũ locorum differentias: ex quibus filiorũ etiam multitudo illi nata eſt. Nam quinquaginta puellas Theſtij in ſeptem diebus uitiauit, ut aſſerit Herodotus. Mulierum ſtudioſus fuit & Aegeus: nam primam Opletis filiam in matrimoniũ cepit; poſtquam unam filiarum Chalcedontis, quas ambas cum amicis dediſſet, cum multis ſine matrimonio cõiungebatur. Pithei poſtea Aethram cepit, poſt hanc Medeam. Theſeus uerò cum rapuiſſet Helenam, deinde Ariadnã ſurripuit: quare Iſter rerum Atticarum libro decimo quarto, ubi mulieres Theſei connumerat, alias earũ inquit ex amore illi adhæſiſſe, alias ex furto, alias ex legitimis nuptijs: ex rapina quidem Helenam, Ariadnam, Hippolytam, Cercyonis, Sinidisque filias: legitimè uerò Aiacis matrem Melibœam uxorem duxiſſe. Scribit etiam Heſiodus, Hippem, & Aeglam, ob quam iuſiurandũ, quod Ariadnæ iurauerat, non ſeruauit, ut teſtatur Cercops. Pherecydes Pherebœã etiam aſſcribit. Ante Helenã Anaxo rapuit ex Troia: poſt Hippolytam habuit Phædram. Philippus Macedo in bellum quidem mulieres non ducebat, uelut Darius, qui ab Alexandro fuit debellatus, qui trecentas ac quinquaginta pellices in omnia bella circunducere conſueuerat: ueluti teſtatur Dicæarchus libro tertio Vitarũ Græciæ. At Philippus ſemper dum militaret uxorem ducebat; in annis igitur uiginti & duobus, quibus regnauit cum uxorem habuiſſet Audatam Illyricam, ex ea Cynam filiam accepit. Duxit & Philam Derdę Machatęq; ſororem in matrimoniũ. Cum uerò Theſſalorũ etiam

genus sibi conciliare cuperet, filios accepit ex duabus Thessalis mulieribus, quarũ altera erat Nicesipolis Pheręa, quæ Thessalonicam illi peperit, altera Philinna Larissęa, ex qua filium habuit Aridæum. Adeptus est Molossorum etiam Imperium cum Olympiadem in matrimonium cepisset, ex qua Alexandrũ habuit & Cleopatram. Cum Thracem etiam cepisset, Thracum Rex Cithelas ad eum uenit qui Medam filiam secum duxit & dona complura. Cum etiam hanc uxorem duxisset, adduxit ad Olympiadem. Supra uerò omnes Cleopatram duxit Hippostrati quidem sororem, quam amauerat, at Attali neptem; quam etiam ad Olympiadẽ deduxit, ac per totum uitæ suæ spacium secum habuit, Ex istis igitur nuptijs certè inquit Attalus legitimi, ac non etiam nothi reges nascentur, quam rem cum audiuisset Alexander, Attalum calice, quem in manibus habebat, percussit; ac ille postea ipsum poculo; atque post res huiusmodi Olympias profugit in Molossos, Alexander ad Illyrios. Cleopatra filiã Philippo peperit, quæ Europa fuit uocata. Mulierũ studiosus fuit Euripides etiã poëta: quare ita in Historicis cõmentarijs scribit Hieronymus, cũ dixisset quidã Sophocli quòd Euri des mulieres odisset, in tragœdijs inquit Sophocles; quã do mulieres uxores nostræ in lecto nõ sunt huiusmodi cuiusmodi esse inquit eas Eubulus in coronas uendentibus;

Non per Iouem, non sunt circumlitę fuco.
Neque ut uos Sycamino genas perunctę.
Quòd si exeatis ęstate, ex oculis aluei
Duo fluunt aquę atrę. ac ex genis
Sudor in collum sulcum minio similem facit.
At in frontem capilli lati
Similes sunt canis pleni fuco.

Inamicas

In amicas & uxores obiurgatio. Cap. III.

SCribit Anaxilas in Iuuenca:
Quisquis uirûm amicam amauit unquam
Non genus quis posset iniquissimum dicere.
Quid enim dracena morosa uel chimæra flāminoma?
Aut Charybdis, aut triceps Scylla pontica canis?
Spinx? hydra? lernæ? uipera? uolucre harpyiarū ge-
Ad summum uenire execrandi generis (nus?
Non licet: ipsæ nam omnia mala excellunt.
Licet considerare à principio primum ornatum,
Quæ uelut Chimęra igne deuastat barbaros.
Vnus solus eques aliquis ipsius uitam absumpsit:
Omnia enim uasa gerens abiuit ex domo.
Ad sinopē euntes, nónne hydram petunt nunc?
Vetus quidē ipsa est, astitit at Gnathæna propius
Plurimum huic, duplex fit hinc malum.
At Nanno quī nunc differre à Scylla uidetur?
Non duos cum suffocarit amicos, tertiū uenatur
Etiā capere? sed cecidit nauicula ex abiegno remo.
Ac Phryne num Charybdim porro facit,
Cum nauicularium deglutiuerit cum ipsa naui?
Theano num Siren est euulsa?
Aspectus & uox mulieris, at crura sunt merulæ.
Sphingem Thebanam omnes licet lenas uocare,
Quæ capiūt sine fraude nihil, at ænigmatibus qui
Quòd amant, diligūt, & admittunt libēter: (busdā,
Postea dicit puella bipes, quadrupes mihi sit scam
num thronus.
Postea tripos quis, postea puella bipes. postea cū nō
Hæc abiuit statim uelut neque uidere (uit.
Visus illam seruatur inuitus solus.
Amantes expectantes statim sunt in sublime elati.

Feruntur& altè ad cœlum. Vt breuiter colligã nihil
Est amica, quotquot sunt feræ, pernitiosus.

Cum memorasset huiusmodi complura Larẽsius, Leonidas uxoris nomen carpens, ea excipiens carmina ex Alexidis uatibus inquit;

O infelices, qui amisistis
Et delitias uitæ, & simul licentiam.
Nam fœminis serui sumus, pro liberis.
Mulctã impositã num spõte post hæc perferimus
Sæuam ? muliebris plenam & iracundiæ?
Namque est uirorum mel ad illam prorsus. hi
Iniuria affecti dedere mox ueniam:
Iniuriam uel inferentes hę increpant.
Quæ non necesse fit faciunt, ac negligunt
Curanda: peierant. nihil demum malum
Putant. mala se pati ferunt & undique.

Scribit Xenarchus in Somno:

Nunquid cicadæ sunt beatæ; fœminis
Vox nulla cum donata sit, nullus sonus?

Philetærus in Corinthiasta;

Quam mollẽ habet aspectũ, ac liquantẽ Iuppiter.
Num mos amicæ ubiq; adest prorsus sacer?
Non coniugis ullius loci sed Græciæ.

Amphis in Athamante.

Vxore amica num magis amans fœmina est?
Multò profecto, & id decet multò magis.
Hæc legibus confisa negligit domi;
Quòd est parandus moribus uir hæc sibi
Cognouit, aut quærendus alter est sibi.

Eubulus in Chrysilla;

Perdatur ille pessimè qui fœminam
Duxit secundus, nam nihil primo imprecor.
Ignarus ut puto mali primus fuit.

τέττιξ masculini generis apud Græcos, quare beati dicendũ fuit, si id latina dictio passa esset.

Audiuerat

Audiuerat quod sit malum iste fœmina.
Tum progressus inquit;
O Iuppiter prudens,ego dicam male
Nunc fœminis? ò per Iouem perdar prius.
Est omnium res optima ipsa fœmina,
Medea quamuis sit mala: Penelopen feres
Quid esse magnum. mox Clytemnestrę malæ
Opponitur Alcestis. feras si rursus hinc
Phędram malam fuisse; sed & hæc per Iouem
Fuit bona. hei misero mihi citissimè
Iam deficiunt bonæ:malarum nomina
Permulta restant,quæ uolebam dicere.
Aristophon in Colonide;
Qui duxit uxorem secundus,hic male
Perdatur,ullum non malum prior intulit
Mortalibus,non norat hic quantum malum
Sit uxor. at secundus inde cognitum
Malum subiuit sponte,seq; obiecit huic.
Antiphanes in patris amatore:
Huic capta coniux? uiuum ego reliqueram
Hunc ambulantem.
Menander in sacra ferentibus,uel tibicina;
Non duces uxorẽ si mentẽ habes;hanc linquẽs uitã
Duxi ipse,idcirco tibi non ducere suadeo.
Decreta res est; iacta est alea.
Perge, seruaberis nunc,uerum
In pelagus te ipsum iacis certè negotiorum:
Non Libycũ. non Aegęũ,ubi ex triginta nõ pereunt
Tria nauigia. ducẽs uxorẽ nullus seruatur prorsus.
In Incensa;
Perdatur ille pernitiosus qui prior
Accepit uxorem,secundus, tertius,
Tum quartus,hinc & posterior.

Carcinus uerò tragicus in Semele inquit, cuius principium est; ò noctes;

O Iuppiter quid fœminam est opus malum
Dixisse? nominasse fœminam est satis.

Non sentiunt autem ij qui fœminas præter ætatis considerationem ducunt, quòd in prius cognitum malum se inijciunt, quamuis eos admoneat poëta Megarensis:

Vtilis haud iunior seniori nupta marito.
Nulla gubernaculo paret ut ipsa ratis.
Ancora nulla tenet, franguntur & omnia uincla.
Sæpe alium portum noctibus illa petit.

Theophilus etiam in Neoptolemo:

Non apta nupta fit iunior uiro seni.
Velut acatium non paret illa uel parum
Vni gubernaclo; rudentes frangit, ac
Portum alterum cepisse noctu cernitur.

Bella ob mulieres orta. Cap. IIII.

NEminem esse uestrum uiri amici iudico, quem prætereat maxima queq; bella ob mulieres esse exortas nam Troianum ob Helenam: pestem ob Chryseidem: Achillis iracundiam Briseidis gratia ac sacrum uocatū ob aliam uxorem. Duris libro secūdo Historiarū Theano inquit Thebanam genere, quæ à Phoceo quodam rapta fuit. Hoc etiam cum per decem annorum spatium perdurauisset, decimo anno Philippo auxiliante consecutum est finem: tunc enim Phocidem Thebani ceperunt. Bellum etiam Crisæum uocatum, ut in libro de Sacro bello testatur Callisthenes: quod contra Phocenses gesserunt Cirrhæi, ad decennium perdurauit, cum Megistonem Pelagontis Phocensis filiam Cirrhæi rapuissent,

puissent, Argiuorúq; filias ex Pythici sacello redeũtes, atque Cirrha decimo anno capta fuit. Deuastatæ fuerũt, ac subuersæ uniuersę familiæ ob mulieres; Philippi patris Alexãdri ob nuptias Cleopatræ; Herculis ob Ioles filię Euryti nuptias: Thesei domus ob Phædrã Minois filiam, ob Glaucen Creontis; Agamemnonis ob Casandrã. Cambysæ etiam exercitus in Aegyptum ob mulierem contendit, ut autor est Ctesias. Nam cum Aegyptias mulieres differre ob alijs in congressibus Cambyses audiuisset, ad Amasim Aegyptiorum Regem misit, qui unam filiam eius in matrimonium sibi dari peterent; at his ex suis quidem non dedit; quia eam suspicabatur uxoris honorem non esse consecuturam, sed pellicis, Nitetim Apriæ filiam misit. Exciderat autem Aprias ex Aegyptiorum Imperio, quia uictus fuerat in pugna contra Cyrenæas, atque ab Amaside fuerat occisus. Cũ gauisus esset Cambyses ob Nitetim acceptam, omniaq; ex illius sermonibus gesta percepisset, ualde grauiter cõmotus est. Cum ea igitur Cambysem rogaret ut pœnas sumeret de Apriæ morte, effecit ac persuasit ut Aegyptijs bellum inferret. Dinon in rebus Persicis, & Lynceas Naucratita libro tertio rerum Aegyptiarum Nitetim ab Amaside scribunt Cyro missam fuisse, ex qua natus sit Cambyses, qui cum pro matre uindictam sumere studeret, copias coactas eduxit in Aegyptum. Scribit Duris Samius duarum mulierum primum fuisse certamẽ Olympiadis scilicet ac Eurydices, in quod bellum hæc quidem magis Bacchico more accessit cum tympanis, Eurydice uerò Macedonico more armata, quę bellicis exercitationibus studuerat apud Illyricam Cynanem.

De

De Amore. *Cap. V.*

POst sermones huiusmodi præsentibus philosophis uisum est aliquid etiam de Amore esse dicendum, ac de illius bonitate: compluresq; philosophici sermones dicti fuerunt. Inter quos mentionem fecerant quidam cantilenarum Euripidis Scenici philosophi; inter quas & hæc reperiebantur. disciplina uirtutis ac sapiētiæ plurima adest, & nobiscum uersatur Amor: hic omnium deorum iucundissimus est mortalibus: nam cum oblectationem habeat suauem, nos trahit in spem. Non perfectis huius laboribus cū alijs uersarer, ac seorsum agrestibus moribus habitarem. Iuniores palam hortor ne amare uitent, sed amore recte utantur cum accesserit. Atque alius quispiam ait apud Pindarum: licet amare, ac pro tempore amori obtemperare. Ast alter hæc Euripidis in medium attulit:

Amor uirorum rex, Amor rex & Deûm,
Vel non doceto quæ bona.
Amantibus, quorum es peritus artifex,
Vel opem feras, unà & labores perfice.
Si feceris sic, & deis colendus eris.
At non faciens, idcirco amare quòd doces,
Priuaberis, quibus colunt te, honoribus.

Scribit Pontianus Zenonem Citieum Amorem amicitię, libertatis, cōcordiæq; Deum existimasse; alteriusq́ue nullius: quare in Republica Deum esse Amorē inquit adiuuantem ad ciuitatis conseruationem. Præterea antiquiores eo philosophi Deum esse quendam grauem, & ab omni turpitudine seiunctum arbitrabātur. Quod uel ex eo patet, quod eius statuam erexerunt unà cum Mercurio ac Hercule, hoc quidem sermonibus, illo uerò robori præfecto: qui si sint coniuncti amicitia

citia & concordia nascuntur, per quas optima rerum libertas ijs augetur, qui has obierint. Vsqueadeo cauerunt Athenienses eum ab aliqua congregatione separare, ut uel academia apertè Palladi consecrata, ibidem Amoris statuam erexerint, eiq; sacrificarint. Thespesij Erotidia celebrant, ueluti etiam Athenienses Panathenæa; Elei Olympia: Haliaq́ue Rhodij. Atque in omnibus publicis fœderibus Amor quàm plurimum ueneratur. Lacedæmonij Amori sacrificant ante prælium, ut in instructarum acierum amicitia omnes & salus & uictoria posita sit. Cretes uerò cum acies instruuntur, ciues ornantes pulcherrimas, per hos Amori sacrificant, ut narrat Sosicrates. Apud Thebanos Sacræ insidiæ uocatę, quæ ex amantibus & amatis notam contraxerunt, Dei grauitatem indicant, cum gloriosam mortem turpi ac minus honestæ uitæ præposuissent. At Samij, ut in rebus Colophonijs testatur Erxias, cum Amori gymnasium dicassent, Liberalia festum id appellarunt, quod ab illis agebatur: ob quem Deum Athenienses libertatem sunt consecuti. At cum excidissent. Pisistratidæ accusationibus calumnijsq́ue prosecuti sunt in hunc Deum actiones. Cum hæc ita dicta fuissent commemorauit Plutarchus ea, quę in Phędro Alexidis dicuntur hoc pacto:

ἵμερ amor. ἱμωρίδια illius sacra. ἅλια sacra marina.

Mihi profectô ex Piręo propter mala,
Ob & dubium, uenit philosophari & in
Mentem. uidentur haud amorem noscere,
Parumq; pictores peritè fingere,
Eius Dei qui imaginem pingunt, neque
Mas est Deus, nec rursus est is fœmina.
Nec est Deus; nec homo, nec est demens: neque
Prudens. sed obscurè relatus prorsus is,
Vna figura plurimas cum proferat.

Audacia

Audacia eſt illi uirilis: eſt timor
Muliebris:ac ſtultum facit dementia:
Prudentis eſt ratio,feræ acrimonia:
Laborq; Adamantis:ambitio ſed dæmonis.
Atque hæc ego per Palladem,per & Deos
Ignoro quid ſint,aſt habet ueruntamen
Quiddam ſimillimum ac propinquum nominis.

Eubulus ſiue Arrhos in Campylione:

Quis omnium primus uirorum pinxit? aut
Alatum Amorem finxit in cera prior?
Hirundines ſolum ſciebat pingere,
Mores nec ille norat.aut mentem Dei.
Nec eſt enim leuis, nec eſt is qui celer
Morbum ferentis auolet præcordijs:
Grauisq; ualde: qui ſit ut alæ ſint ei?
Res hæc erant nugæ,ferat uel ſi quis hoc.

Alexis in Amputato:

Fertur ſermo
Apud Sophiſtas non uolat quòd ipſe Deus
Amor,ſed amantes.aſt aliter cauſam ille habet:
Quam neſciens pictor figurauit ſtatim
Alas habentem,quo uolare poſſit is.

Theophraſtus in Amatorio libro Chæremonem tragîcum ſcribit dicere ſolitum uelut uinũ utentes temperare, ſic & Amorem:qui quidẽ mediocris eſt iucundus at intenſor atq; perturbans: difficillimus. Quamobrẽ hic poëta eius uires ſeorſum connumerans inquit: duos arcus ſolet intendere Gratiarum, hunc quidẽ in felici fortuna, illum autem in uitæ perturbatione. Hic idem poëta ita ſcribit de ipſis amoribus in uulnerato inſcripto;

Quis non Amantes uiuere ſolos annuat?
Nam bellicoſos eſt opus eſſe maximè,

Quorum

Quorum ſit aptum corpus & laboribus.
Obtemperare qui uoluntati ſciant.
Agantq́ȝ, ſint & impudentes diuites.
Prompti, miſelli quod uidentur pauperes

Theophilus in fiſtularum ſtudioſo, amantes mentem habere ſcribit:

Quis eſt profectò moribus deperditis,
Vitæ uoluptates ferat ſiquis procul?
Nobis nihil prĉter mori relinquitur,
Amo quoque ipſe per Deos tibicinas.
Adeſt mihi prorſus puellæ mens neque.
Magnam ſed hanc uidere, pulchram, callidam,
Iucundius uidere quam ſpectaculum.
Nobis habent quod attribuant, idq́ȝ undique.

Ariſtophon in Pythagoriſta:

Reiectus eſt nunquid Deorum calculis
Ex concilio rectè duodecim, quòd omnia
Turbabat, Amor? nam ſeditiones intulit,
Vbi eſſet unà. cum foret ualdè inſolens,
Ac arrogans, alas ceciderunt Dei
Volare rurſus ne ualeret ad polum.
Ad nos deorſum propulere mox profugum.
Alas, habebat quas, dedere: poſſet ut
Ex hoſtibus geſtare uictor exuuias.

Amare inquit hoc pacto Amphis in Dithyrambo:

Quid hĉc refers? nunquid putas me adducere,
Quòd eſt amator qui uenuſtis moribus
Amici amicus eſt, nihilq́ȝ fecerit
Formam: inſipiens uere eſt. nec ipſe credidi.
Non eſt inops uir diuiti qui præbeat
Moleſtiam perſæpe, nil cepiſſe uult.

Alexis in Helena:

Quiſquis uigentis corporis eſt, ĉtatis &

Amator

Amator;at non nouit inde cętera
Quæ mox sequentur tempora, hic amicus est
Soli uoluptati, ac amicos negligit.
Iniuriam confert palam mortalis hic
Ipsum in Deum, cum cęteris ille omnibus
Effingat infidum, ac Amorem perfidum.

Cum hęc Alexidis carmina commemorasset Myrtilus, atq; in eos, qui porticus dogmata accepisset, aspiciens inquit hæc ex Iambis iuuenescere facientis Mercurij depromens, audite ò porticus mercatores nugarum, sermonũ Histriones, qui soli omnia, quæ sunt in tabulis prius quàm sapienti concedere, uos ipsi absorbetis, postea absumitis; cõtraria ijs faciẽtes, quos deploratis, pędicones cũ sitis; atq; hoc solũ ducis uestri Zenonis Phœnicis sapientiæ imitamini: qui nunquam muliere usus est,, sed semper pueris, ut in eius uita scriptum reliquit Antigonus Carystius. Dicit enim quòd opus est, animum non autem corpora amare, quos ad annos octo & uiginti amatos retinere oportere dicitis. At non male mihi sanè dixisse uidetur Ariston Ceus Peripateticus libro similium Amatoriorum secundo, ad Atticum quendam magnum pro ætate pulchrum ostendentem, cui nomen erat Dorus, mihi in te conferendus uidetur inquit Vlyssis Dolonisqúe congressus.

Quippe tuus animus poscebat grandia dona.

Scribit in Commentarijs Hegesander Delphus omnes condimenta amare solitos, non autem carnes aut pisces, quæ si absint, nullus deinde uel carnib. uel piscib. suauiter uescitur, neq; cruda ac insuauia expetit. Nam & pueros antiquitus amabãt, ut asserit Aristophon, unde pueros amatos amasios appellari contigit. At uerum id esse inquit: quod à Lycophronide dictum est, ut asserit Clearchus libro Amatoriorum primo, neque maris

pueri,

pueri, neq; aurum gestantium uirginum, neq; mulierũ quidem magnum sinum habentium, bonum esse faciem, sed ornamentũ potius, cui florẽ inducit uerecũdia.

Quòd in oculis præcipuè sit Amoris sedes. Cap. VI.

IN nullam aliam partem amantes inspicere, quàm in oculos amatorũ, in quibus solet habitare uerecundia, autor est Aristoteles. Sophocles Hippodamiam alicubi de Pelopis pulchritudine differẽtẽ inducit, ac dicẽtem:

Talem in aspectu obscurè uenatricem
Amoris coruscationem quandam oculorũ habet.
Postea saltat ipse, incenditq; mei
Aequa mensura oculum uelut fabro iuxta
Amussim eunte dirigitur canon.

Cum dicat Licymnius Somnum Eudymionem amasse, cuius neq; dormientis oculos tegere sustinuerit, sed apertis cilijs amatum sopiuerit, quo aspiciendi uoluptate semper frueretur, hæc inquit; Somnum uerò gaudens oculorum splendore puerum oculis apertis sopiuerat. Ac Sappho etiam ad eum qui maximè formam admiraretur, bonumque quidpiam esse existimasset, inquit, consiste parumper amice, gratiamq; in oculis considera. At Anacreon quid inquit? ò puer uirginem intuitus te peto, tu uerò non audis, neq; nosti quòd animi mei habenas tibi commisi. At celeberrimus Pindarus Theoxeni inquit splendentes oculorũ radios uides, qui non concitatur desiderio, quoniam ex Adamãte aut ferro est &, nigram animam habet fabrefactam. At Philoxeni Cytherij Cyclops, qui Galateę amore captus est, illius pulchritudinem laudans, cum se ob cæcatum iri diuinaret, omnia potius, quã oculos ipsius laudans, comme

 morauit:

morauit: cum dicat, ò pulchram faciem, aureosq; cinci nos, iucundamq; uocem Galatea Amorũ decus. Quæ quidem laus est cæca, nullaq; ex parte Ibycio illi similis, Euryale Charitũ germen, pulchram comam habentium cura; te Venus quidem, suauesq; habens oculos suadela in floribus roseis nutriuerunt. Scribit Phrynichus Amoris splendorẽ in purpureis Troili genis elucescere. Vos autem amasios mentum rasum habentes circunducitis: cum mentum radere Alexandri temporibus sit inuentũ, ut asserit libro quarto de Voluptate & bono Chrysippus. Non parum quidẽ opportunè, ut mihi persuadeo, dictionem recensebo: nam & uiri sum studiosus ob disciplinã multiplicẽ, & ob morum facilitatem. Hic igitur barbã radi inquit philosophus Alexandri temporibus fuisse repertum, cum non raderentur prius. Nam & Timotheus tibicen cum magnã haberet barbam, tibias inflabat, & Athenis non ualde antiquum esse inquiunt, qui primus fuit tonsus, qui tõsoris denominationẽ obtinuit: quare alicubi dixit Alexis

Si quem recisa forte barba uideris,
Tonsaue, facturum quid horum dicito;
Mihi uidetur militare uelle, uel
Fecisse barbæ cuncta quæ contraria.
Ingensue contigisse prorsus huic malum.
Quid per Deos uilli molestiæ afferunt,
Ob quos uiri uidemur esse singuli?
His quid putas fecisse ni contrarium.

Cum quendam mentũ ita habere uidisset Diogenes, dixit, nunquid naturã accusas, quia te uirum, non autem mulierẽ fecerit; cum alium quendã uidisset eodem pacto se habẽtem, ac odoribus perfusum, uestibusq;, quæ res huiusmodi sequuntur indutũ. se prius quæsiuisse dixit quid foret immane scortũ, at nunc demũ reperisse.

Cum

Cum lex esset in Rhodo ne quis raderetur, nullus est repertus qui eam esset capturus, quoniam omnes radebãtur. Cum mulcta constituta fuisset Byzantij tonsoribus, qui nouaculam habere comperirentur, omnes nihilominus ea utebantur; quę omnia ab admirabili Chrysippo literarum monumentis tradita sunt. ἱππόστροφος.

De Stoicorum Hypocresi, & de pulchritudine. Cap. VII.

AT sapiens ille Zeno, ut asserit Antigonus Carystius cum ut (par est) de uita, simulataq; industria nostra uaticinaretur, dixit, quod qui sermones illius negligenter audiuissent, neq; intellexissent, futurũ est ut squalidi sint ac illiberales, uelut ij, qui Aristippi dogmata cõplecterentur, temerarij ac intemperantes. Atq; uestiũ cõplures sunt huiusmodi perturbati ac temulenti, neq; id moribus solum uerum etiam habitu. Nam cum parsimoniam frugalitatemq; inducere studeatis, in auaritiæ foribus ac uestibulo squalidè uiuentes inuenimini, lacernasq; perexiguas induentes, tum dolorum aures sonis implentes, cinædos uocatis eos, qui uel unguentum attigerunt, uel paulò mollioribus fuerint induti uestibus. Non oportet igitur uiros ita uestitos argentum admirari, amasiosq́ue rasam barbam natesq́ue habentes circunducere, qui eos in Lyceo sequuntur, cum sophistis tenuibus per Iouem, ac ieiunis, & coriaceis, ut ait Antiphanes. ipsam uerò pulchritudinem laudo, nam & inter honestos uiros pulcherrimi eliguntur, primasq́ue obtinent: & in Elide fit de pulchritudine iudicium, atque primo Dei arma gestare imperitant, secũdo bouẽ ducere iniungunt, tertius uerò libamina imponit. Scribit Heraclides Lẽbus quòd magna

tudine superatur: uelut grauissimus Aristoteles Phaselitæ discipuli. Nos uerò nõnc non animatorum etiam quæ pulcherima sunt præponimus, eaq; laudamus Spartanorum more, qui uirgines peregrinis denudare consueuerant. At in Chio insula in gymnasia cursusq; accedere suauissimum est, iuuenesq; luctantes cum puellis intueri. Tum ait Cynulcus; & audes hęc tu dicere cum non habeas digitos roseos iuxta Cratinũ, sed cum alterum crus habeas Bolitinum illius poëtæ, qui eiusdem est nominis, memoriam tenens, qui semper in cauponis & diuersorijs uiuit: quãquam scripsit Isocrates Orator in Areopagitica oratione; in Caupona uel bibere, uel edere nullus audebat, uel domesticus familiaris: nã dabant operam ut graues esse uiderentur, non autem scurrę. Hyperides in libro contra Patroclum, si modo legitima est eius oratio, Areopagitas narrat cum quidam pransus esset in caupona, prohibuisse illũ in Areopagum accedere.

βολίτινος, stercoreus.

De scriptoribus rei amatoriæ, quæ amicitiæ fuerint celebres. Cap. VIII.

TV uerò ò Sophista unà nõ amicos at amicas tecum ducens, in cauponis uersaris, easq; lenocinãtes non paucas circa te habes. Semper circũfers libellos huiusmodi tecũ Aristophanis, Apollodori, Ammonij, Antiphanis, Gorgię præterea Atheniensis, qui omnes commentaria de Amicis, quæ erant Athenis, ediderunt. ò pulchrę tuæ disciplinę autor Theomander, Cyrenæus, quem nulla ex parte tu imitaris, quẽ in libro de Felicitate scribit Theophrastus circumire solitũ, seq; felicitatem docturum profiteri. Nulla igitur ex parte differs ò amoris magister, ab Eleo Amaside, quem in amoribus

grauem fuisse scribit Theophrastus in libro Amatorio. Neq; aberraret sanè siquis te lenocinia scribentē appellarit, uelut Aristidem, Pausaniam, & Nicophanem pictores. De his, ueluti qui hæc bene pingerent, mentionē fecit Polemon in libro de tabellis in Sicyone depositis. O uiri amici huius multiplicis disciplinę illius Grammatici, qui non modo non occultatur, uerum etiam semper ea dicit apertè ex Eubuli Cercopibus;

Veni Corinthum, suauiter nanque hic moror
Edens olus deperditus, sic ocimum.
Vestemq; ibidem perdidi nugans male.

Cum peritus Corinthiorum Sophista narrarit discipulis Ocimum amicę esse nomen. Et alios cōplures, actus inscriptiones ab amicis habuerunt ò uiri impudentes, ut Thalatta Dioclis, Corianno Pherecratis, Eunici siue Philyllij Antea, Thais & Phannium Menandri, Opora Alexidis, Eubuli Clepsydra: sic enim amica ipsa dicebatur, quoniam ad Clepsydram, usq; dum euacuaretur, coire solebat; uelut testatur Asclepiades Arij filius in commentario de Demetrio Phalereo, cum nomen illius proprium Methicam esse dixerit. Est autem amicæ nomen, ut asserit in Agresti Antiphanes; nutrienti calamitas,

Lætatur ingens cum domi sit huic malum.

Quapropter ob eum conquerē, squidam à Timocleia ducitur in Neæra;

Sed infelix ego
Phrynem qui amaui quando primum capparim
Legebat, haud habebat hæc quę nunc habet.
Permulta ego absumens diebus singulis
Claudebat extra ianuam.

Et in eo actu, qui Doreus Tautoclides inscribitur, inquit ipse Timocles:

Cina misellum dormiunt
Vetustæ amicæ Nannium, Plangon, Lyca,
Gnathæna, Phryne, Pythionica, Myrrhina,
Chrysis, conallis, Ieroclea, Lopadium.

Harum mulierum mentionem fecit Amphis etiam in nouacula, ubi inquit: κονάδι-ορ. olla.

Mihi uidetur esse cęcus Plutus, ut
Non ingreditur ad hanc, sed ad uel Nannium,
Vel ad Sinopem, uel Lycam, uel cæteras
Tales amicas, quæ uiris sunt retia.
Ingressus, haud exire uult inde amplius.

De amicarum astutia. *Cap.* *IX.*

Alexis in Aequilibri actu inscripto, amicarũ apparatũ earũq; artificiosas comędi rationes exponit hoc

Primum quidem ad lucrũ, & ad spoliandũ (pactos
Propinquos, reliqua omnia putãtur superuacanea.
Omnibus insidias moliũtur: ast ubi factæ sunt diui
Demum, alias amicas nouas in arte capiunt, (teo
Quas statim effingunt ita ut neq; mores,
Neq; aspectum similem postea seruent
Si quam paruam esse contigerit, suber in sacculis
Assuitur. si longa fuerit, soleam pertenuem gestat,
Caput autem in humerum declinans incedit
Quod ei longitudinis non nihil adimit. non habet quædam nates?
Induit consuta ut omnes ò pulchras nates
Videntes clament. uentrem non habet *
Pectorale mox addũt habẽt rectè Comici ut dicant.
Talia sunt igitur uentris ipsarum medicamenta,
Veluti si remis his ulterius niterentur se trudere.
Cilia habet fidua quæpiam, pingunt fuligine.

Accidit ut ſit nigra, obducet ceruſam.
Albã cutem quæpiã habet ualde, pæderote fricatur.
Pulchrũ habet corporis quidpiã, hoc nudũ oſtẽdit.
Formoſos habet dentes, neceſſe ſit ridere,
Vt uideant præſentes os quam ornatum habeat.
Niſi gaudeat ridere, abſumens diem
Intus, uelut in culinis quæ ſunt ubique,
Vbi uendunt caprarum capita. lignum
Myrti habent tenue rectum in labris.
Ita ut tempore os extendant ſiue uelint, ſiue non.
Videbis his quòd gemmis exornantur artibus.

Quamobrem tibi conſulo Theſſale uariatos currus habens, ut quæ tibi domi ſunt cõplectare, neque filiorum pecuniã in res minus idoneas abſumas. Verè enim optimè claudus, crepidas facientes ſubigis uxorem, qui te non multũ temperantem facit, neque docet pelles inſpicere. An non noſti parcas nummorũ allectrices iuxta Eubuli pernoctantem?

Scorta Veneris exercitata
Deinde nuda, ac ordinata commodè.
Stantes tenuibus pallijs, & qualibus
Solet Padus rigare lætus flumine
Hortos puellis. perfrui tutò licet
Paruo uoluptate hic coëmpta nummulo.

Actus etiam Eubuli non autem Philippidis, inquit in Nannio;

Clam quiſquis uxorem capit, & abſconditè,
Qui non uir eſt uiuentium miſerrimus?
Quando licet ad ſolem uidere propalam,
Deinde nudas ordinatas commodè.
Stantes. tenuibus pallijs. & qualibus
Solet Padus rigare lætus flumine
Hortos puellis. perfrui tutò licet

Paruo

Paruo uoluptate hic coëmpta nummulo.
Turpissimos at non amores omnium
Iniuriæ quas insequi mox gratia,
At non amoris conuenit.

Infelicis Gręcia causa conqueror, quæ Cydiam Nauarchum emisit. Increpat in Pentathlo Xenarchus etiam his qui uiuunt. Eodem pacto, qui preciosarum amicarum sunt studiosi, liberarumq; mulierũ ita inquiens:

A iuuenibus in urbe
Indigna, nec ferenda fiunt per Deos.
Quando lupanari est uidere in quolibet
Vbi puellæ sunt decentes plurimæ,
Ibi quę apricantur, indutas pectora
Deinde nudas ordinatas commodè.
Quarum licet legisse quam quis maluit;
Tenuemúe, crassam, seu rotundam, seu magis
Sit grata longa, squalida, seu gaudeas,
Maturiore, seu uetusta, seu magis
Gaudes puella, uel mediocri. non opus
Est clam subire scalam ut expetiueris.
Subire tectum per foramen haud opus.
Nec cum paleis fit ut ferare intro hic opus.
Ipse coëgerunt, trahunt. hæ supplices
Senes rogarunt pluribus & illecebris:
Patercule. at iuuenibus ò dicunt here.
Tutò licet quas singulis frugaliter
Habere per totum diem quouis modo.
Quas nec licet uidere, nec uidentibus
Palam uidere, semper at trementibus,
Pauentibus, in manuq; animam gestantibus.
Qui nam ualent ueneranda mater Cypria
Hi more serpentum coire, cum subit?

Narrat Philemõ in Delphis quòd primus Solon ob iu-

niorum ætatem statuit mulierculas in domicilijs emptas; uelut asserit Nicander Colophonius libro rerum Colophoniarum tertio: ubi dicit eum publicæ Veneris templum primum erexisse, in quibus domicilijs prostitutæ lucrum faciebant. Sic autem inquit Philemon;

Solon in omnes repperisti tu uiros.
Nam te ferunt uidisse primum hoc commodum
O' Iuppiter rem, quæ salus est maxima.
Mihi quod est dixisse certè aptum Solon,
Vrbem iunioribus uidenti plenam, ubi
Necesse naturæ peragi sit munera,
Peccare rebus, in quibus non conuenit.
Tu fœminas emptas locis in pluribus
Viris locauisti paratas omnibus,
Stetere nudæ, ne capiare uide omnia,
Non es tui compos benc. Iamq; habens habes
Aperta qui sit ianua.
Vnus obolus, iamq; insilias, ullus nec est
Accismus, aut nugæ, uel ipsa subtrahit
Se: sed statim quo uis, & ipsa uult modo.
Mox exeunti aliena luctibus refert.

Aspasia etiam Socratica inter pulchrarum mulierũ cœtum incędebat, atque ab illius amicis repleta est uniuersa Græcia; uelut elegantissimus Aristophanes bellum Peloponnesiacum narrans significauit. quòd ob Aspasię Amorem Pericles & raptas etiam ab illis seruas à Megarensibus excitauit decretum illud graue contra Megarenses; Lenam uerò Simæthã mittentes Megaram, iuuenes absconderunt uinosę. Megarenses postea dolore affecti, contrà duas Aspasiæ lenas absconderunt. Ac inde principiũ belli erupit omnibus Gręcis ex tribus meretricibus. Te igitur hortor ut à preciosis huiusmodi meretricibus abstineas ò Grammatice, quare alias tuba

tuba utēres tibi intueri licet, tibicinas omnes ex Apollinis lege.

De Laide iam senescente. *Cap. X.*

EPicrates scribit in Antilaide, in quo actu hæc de celeberrima Laide narrat;

Est ipsa Lais deses, & ualde bibax.
Edisse spectat, ac bibisse per diem
Totum. mihi uidetur id perpessa, quod
Solent aquilæ: nanque hæ iuuenes cum sunt, oues,
Leporesq; carpunt arduis ex montibus,
Tulere sublimes pedum quas robore.
Vbi senecta mox grauis compresserit,
Iuuenes uolantes quęritant actæ famæ:
Putatur id portentum & esse; nunquid est
Putanda prodigium meritò nunc Lais & ?
Quæ cum iuuenis, & pullus, afforet, fuit
Stateribus petita pluribus uirum.
Cito uideres Pharnabazum & illius.
At longitudo propter annos uenit ut,
Concinnitatem quæ resoluit corporis,
Ipsam uidere, ac inspuere est facillimum.
Accedit & quouis, capit stateraq;
Vel & triobolum iam pota; nec senem,
Neque iuuenem contemnit. est ita facilis
Amice ut argentum è manu nunc accipiat,

Mentionem fecit Laidis Anaxādrides etiam in senum insania, ubi & alias amicas unà cōnumerat hoc pacto:

Nosti in Corintho Laidem? qui non enim
Cum sit diurna? quædam amica fuit simul
Antea, quæ nostræ fuere delitiæ.
Nam per Iouem florebat illo tempore
Lagisca, Theolyteq; quam pulcherrima

Facie,

Facie, simul formosa uisa plurimum,
Erat ocimum sed prorsus illa splendidum.

Hęc habeo de quibus te admoneã amice Myrtile, iuxta uenatricem Philetæri:

Senex quiesce moribus cum sis, neque
Nosti quòd haud est suaue cum uiuas mori.
Velut ferunt uinum mori Phormesium,

Vel nunquid suauissimum id est tibi, quod ait Timocles in Marathonijs?

Deum quod est inter Corisca cum, simul
Scortoq; uili cum iacere noctibus.
Papæ, color, ualde torosum, spiritus,
O Dæmones. non esse promptaq; omnia,
Opus esse mox timere, cædier alapis,
Cepisse plagas tum tenella adest manu
Iucunda res per maximum Iouem.

Cum & alia complura dicturus esset Cynulcus, atque cum alapis Magnus esset cæsurus in honorem Myrtili, præueniens Myrtilus, Syro enim aduersabatur, inquit, non spes ita laborauit, ut inimicorum suppetias postulem ait Callimachus. Non enim defendere nos ipsos possumus ò Cynulce, quàm sinister es & agrestis. Cum etiam turpium uerborũ sinistram linguam habeas in ore, iuxta Ephippi Philyram. Videris enim mihi unus eorum esse, quos Musæ sinistras literas docuerunt: ut ait quidam ex Parodis. Ego profectò uiri conuiuæ non iuxta Auras Metagenis, aut Aristagorę Mamacuthum amicas saltatrices uobis exposui.

Formosas primum, nunc uobis dicere non est
Florentes saltatrices, quæ genua recidunt
Mercedi, ac rapiunt onera portantibus illam.

Sed amicarum uerarũ rationem habeo, earum scilicet. quæ Sinceram minimeq; fucatã amicitiã seruare possunt;

ſunt; quas Cynulcus nõ audet reprehendere. ſolæq; inter mulieres amicitiæ nomine ſunt appellandæ. Vel ex Venere, quæ apud Athenienſes amica nuncupatur, de qua ſcribit Apollodorus Atheniẽſis hoc pacto in libro Deorum; amicam Venerem, quę amicos & amicas in unum cogit: hoc eſt domeſticas. Nam & liberæ mulieres & uirgines his etiam temporibus familiares & domeſticas amicas appellant: uelut Sappho, nunc uerò recte iucunda meis amicis concinam. Ac etiam: Latona & Niobe ualdæ gratę erant amicę. Appellant amicas & merentes fœminas ac quæſtum facere in coitu mereri: non ad proprietatem quidem amplius iam reſpicientes, ſed ad honeſtum dictionis uſum: ſicut in depoſito ab amicis Menander inquit amicos dimittens: opus feciſtis non amicorum, cum hę ſint literę. Quam uocent, non ualde apertũ facit. Hęc de amicis ſcribit Euſchemus in Mercatore:

Si poſtea noſtrum quis ingreſſus fuit
Moleſtus, huic adulatur ac non comprimens
Os, oſculatur: hoſtis ut quis afforet.
Hinc paſſeres inflans uelut, quos illa con
Solatur, his omnem fugat moleſtiam.
Lętosq; reddidit benignos & ſtatim.

Eubulus amicã urbanã inducens in Cãpylione inquit:

Quam cœnabat urbanè
Ac non aliæ ſicut porros edentes.
Placentam ſubegerunt malæ, & carnes
Momordi turpiter: ſed ſingulorum parum
Guſtaui ueluti uirgo Mileſia.

Antiphanes in Hydra:

Hic quem fero
Sibi propinquam uidit ut quandam, fuit
Amicæ amore captus ille protinus

Vrbanæ

Vrbanæ: at inculti patris tutoris &c.
Mores habebat aureos uirtutibus
Idoneos, uereq; amicæ, cęterę
Vel nomen ipsum fefellerunt moribus.
Cum sit bonum uerè.

Anaxilas in Iuuenca: quòd si qua rogantibus mediocriter seruiat gratis:

Sortitur amicę nomen ex amicitia:
At non ut ipse nunc refers scorti mali.
Amicæ amore captus es: dicas modo
Num uisa simplex? per Iouem est urbana mihi.

At adolescentulus philosophus noster huiusmodi est, cuiusmodi Alexis inducit in somno, siue Antiphanes:

φιλοσοφομεταχίσκος.

Ob hæc ubique uescitur porris neque
Hic leno nobiscum: quod idcirco accidit
Ne tristitiam nobis ferat amantem amans.

Optimè de his similibus scripsit Ephippus in Sappho: quando enim iuuenis existens ad alienum obsonium accedens didicerit, sine symboloquie manum iniecerit epulis, reddere ipsum existimes noctis rationem. Hæc ipsa dixit Aeschines etiam orator, in libro contra Timarchum. Hæc Philetærus etiam scripsit in uenatrice de amicis:

Non est amicæ ubique sacrum friuolè,
Vxoris at nusquam per ipsam Græciam.

Noui & festum quoddam quod agitur in Magnesia, Amicalia: non ob amicas quidem, at ob aliam caussam: cuius ita scribens mentionem fecit Hegesander in Commentarijs; Amicarum festum Magnetes agunt. Iasonem primum narrant Aesonis filium cum Argonautas congregasset, Ioui amico sacrificasse, festumq; ipsum appellasse Amicalia. Celebrant Amicalia etiam Macedonum Reges.

De Venere

De Venere Meretrice, & amicis Corinthijs.

Cap. VI.

VEneris Meretricis ſacellum eſt apud Abydenos, ut aſſerit Pamphilus. Nam cum ciuitas à ſeruis teneretur, cuſtodes, qui in ea erant, ſcribit Cleantes in fabuloſis, ſacrificaſſe, ac ebrios dormientes uidiſſet claues ſurripiens, murumq; ſaliens Abydenis rem ſignificauit. Illi igitur armati ſtatim acceſſerũt, cuſtodes interemerũt, mœnibusq; captis libertatisq; domini facti, gratias meretrici reddere decreuerunt, ac idcirco erexerũt ſacellum Veneris Meretricis. Alexis uerò Samius libro ſecundo Samiorum terminorum, Venerem eam quę eſt in Samo, quam alij dicunt in Calamis, alij in Eliatiacis, amicas erexiſſe inquit eas, quæ Periclem ſecutæ ſunt, cum Samum obſideret, ac ſatis pro tempore effeciſſent. Eualthes autem in rebus Epheſijs ſacella ſcribit Amicæ Veneri in Epheſo fuiſſe erecta. Clearchus libro primo rerum Amatoriarum Gyges Lydorũ rex inquit non ob uiuam ſolũ amicã celebris fuit, cum ſeipſum ac ipſius totũ imperiũ in illius manũ tradidiſſet, uerum etiam ea mortua omnes Lydos congregans tumulum illũ in Lydia accumulauit, qui nunc etiam amicæ cumulus nuncupatur in altitudinem eleuatus: Ita ut cũ ipſe regionem circuiret, quę eſt intra Tmolum, undecunq; uerteretur tumulum aſpiceret, atq; omnibus Lydiã habitãtibus eſſet cõſpicuus. Demoſthenes Orator in oratione contra Neærã, ſi eius eſt legitima, quã dixit Apollodorus, amicas uoluptatis gratia inquit habemus, ac pellices ob diurnũ pellicatũ; uxorẽ uerò ut legitimos nobis filios faciat, fidãq; cuſtodiã domi teneamꝰ. Tibi autẽ cõmemorabo Cynulce ſermonẽ quẽdã Ionã

cum

cum extendens, ut ait Aeſchylus, de amicis; à pulchra Corintho exordio ſumpto, quandoquidem eius loci ſapientiam mihi obijcis. Lege ſancitum eſt antiquitus apud Corinthios, ſicuti in libro de Pindaro ſcriptum reliquit Chamelęon Heracleotes, ut, quando ciuitas magnis de rebus Veneri ſupplicat, quàm plurimę amicæ ad ſupplicationem capiantur, deæq́; poſtea ipſius nuncupentur: quæ ſacrificijs deinde interſunt. Tunc etiam amicæ pro Græcorum omnium ſalute ſupplicarunt in Veneris templum accedentes, cum Perſa exercitum in Græciam traiecit, ut narrat Theopōpus, Timæus libro ſeptimo. Quare Simonides etiam, cum tabellam amicę Corinthiæ Deæ depoſuiſſet, quæ nunc etiam ſeruatur: ac ſingulas amicas priuatim ſcripſiſſet, quæ tunc ſupplicauerant, & poſtea fuiſſent præſentes: hoc Epigramma appoſuit,

Hæ ſtatuere ſuper Graiorum orare ſalute
Felicem Venerem, & pro laribus patrię.
Non etenim arciferis uoluit Venus aurea Perſis
Arcem Graiorum prodere, quam populent.

Priuati etiam Deæ uota perſoluunt, ac rebus peractis, pro quibus orarunt, ei amicas adducturos ſe pollicētur. Cum lex igitur, quæ ſpectat ad Deam ſit huiuſmodi, Corinthius Xenophon ad certamen exiens in Olympia, ipſe quoq; ſe amicas Deæ adducturum promiſit, ſi uictor euaſiſſet: ac Pindarus primum in illum encomium conſcripſit, cuius principium eſt; ter Olympia uincentē laudans domum. Poſtea uerò & carmina inter ſacrificia decantata, in quibus ſtatim initium ad amicas factum eſt, quæ accedente ſacrificanteq́; Xenophonte unà Veneri ſacrificarunt, quare inquit; ò Cypri regina tuum agē in lucrū lætarum puellarum gregem centū, Xenophon cum perfectis uotis adductis lætatus. Sic autem

tem cępit hoc sacrificium, multos habentes amicos iuuenes ancillę impetrant in diuite Corintho, ac thuris flauas lachrymas habentes in manibus pro nobis sæpius matrem rogarunt, ad cœlestem Venerem cogitatione uolātes, uobis desuper prohibitiones præbuit ò puellę lectis amabilibus molliores ut fructuū carperetis: unàoptimū est necessitas. Postea sic inquit incipiēs; sed admiror quid me dixerunt simul domini, huiusmodi suauitatis inuenisse principiū carminis, uxorē in communibus mulieribus. Manifestum est enim quòd ad amicas loquitur, dubitabat siquidem res qualis Corinthijs uideretur. Cum ipse sibi ipsi, ut apparet, credidisset, statim subiūxit; docuimus aurum cithara experimēto. Scribit Alexis in Amante quòd res uenereas amicæ quæ ibi sunt, proprio peculiariq; modo peragunt.

Res uenereas concessit amicis ciuitas,
Diuersa quarum liberis est fœminis
Ratio. diebus hisce ut hæ lasciuiant,
Mos est amicæ, quod iubentur legibus:
Nobiscum.

At imago deposita est in Lacedęmone Cottinæ amicæ Celebris, ut ait Polemō Historicus de depositis in Lacedæmone; quę bouem æneam deposuerat: sic autem scribit; Amicæ Cottinæ imago, ob cuius apparitionem, domicilium quoddam nunc etiam colli maximè propinquum, nuncupatur: ubi Dionysij templum conspicitur, quæ compluribus eorum qui sunt in ciuitate, est cognita. Est autem illius depositum, supra æreum quēdam bouem Chalciæcę Mineruæ prædicta imago.

De ijs qui non uisas amauerunt mulieres.

Cap. XII.

AT pulcher Alcibiades, de quo dictum est à quodam Comico,

Alcibiadem pulchrum Deiq; terraqúe,
Quem uel Lacedæmon esse mœchum optauerit.

Cum ab Agide fœmina amaretur, in amicarũ fores lasciuiebat. Postea Atticis, Lacænisq; relictis à Medontide Abydena quod audiuerat amatus, hanc dilexit, ac in Hellespontũ cum Axiocho, qui eius pulchritudinis erat amator, nauigauit, ut Lysias orator attestatur in oratione cõtra illũ: quàm illi fecit cõmunẽ, ac alias duas amicas Alcibiades secũ semper ducebat; Damasandram iunioris Laidis matrem, ac Theodotã; à qua etiam seruatus fuit cum in Melissa Phrygiæ ciuitate moreretur, quia insidias illi Pharnabazus tetẽderat. Vidimus nos etiam Alcibiadis sepulchrũ in Melissa, cũ ex Synadis in Metropolim proficisceremur, ubi quotannis bos immolatur, cum id optimus prorsus imperator Adrianus imperasset, qui Alcibiadis imaginẽ etiam super sepulchro erexit ex Pario lapide. Neq; admirari sanè oportet si ex auditu solo amati fuerunt nõnulli à quibusdã, quando Chares Mitylenæus libro Historiarũ decimo de Alexandro, quosdam per somnũ uidisse inquit, quos nunquam antea uiderant, ac postea amasse: Sic autem scribit, Zariadres Hystaspæ frater erat iunior, at utriq; formosi. de quibus indigenę narrant, quòd ex Venere nati sunt & ex Adonide. Hystaspes Mediæ inferioriq; regioni imperauit; at Zariadres superioribus locis hostijs Caspijs ad Tanaim usq; fluuium. Marathorũ qui ultra Tanaim incolunt rex erat Homartes, qui filiam habebat nomine Odatim; de qua scriptum in Historijs reperitur, quòd cum per somnum Zariadrem uidisset, eum amauit, ac idem illi accidit pariter ut eam diligeret, Se igitur uicissim amabãt ac cupiebãt ob phantasiã per somnum incœptam. Erat Odatis omnium mulierum quæ forent in Asia formosissima, & Zariadres ipse

erat

erat formosus. Cum igitur ad Homartem misisset Zariadres, mulieremq; in uxorem poposcisset, non assensit Homartes, quia filios mares non habebat, quia eam cuipiam suorum familiarium, qui foret apud ipsum desponsare decreuerat. Postea non multo tempore interposito omnes regni sui potẽtes, amicos, & affines ad se cõuocauit, quòd nuptias filiæ erat celebraturus, neq: tamen cui eam esset daturus, patefaciebat. Cum uigeret igitur potus, pater Odatim filiam in symposium conuocauit, ac audientibus conuiuis dixit; nunc tuas nuptias celebramus ò filia: Cum igitur circunspexeris, omnesq; animaduerteris, auream phialam capiens eam impleto, atq; cuius uis esse uxor ei porrigito, huius enim uxor uocaberis. Cum omnes ea circunspexisset, illud flens faciebat, Zariadremq; uidere cupiebat: ad eum enim miserat qui nunciaret quod nuptiȩ erant faciẽdæ. Cũ hic apud Tanaim esset in castris clã nesciẽte exercitu cũ solo uenit auriga, noctuq; profectus per ciuitatẽ in curru peruenit, cũ ad octingẽta stadia cucurrisset. Cũ uerò pago in quo nuptiæ celebrabantur esset propinquus, currũ unà cũ auriga in loco quedã relinquẽs, stolam Scythicam indutus incessit, ac in aulã profectus, Odatimq; stantem ante calicum loculum, lugentem, phialamq; tardè miscentem, intuitus ad eam propius accedens inquit, adsum tibi ò Odatis ipse Zariadres, ut tu optasti. Cum hæc uirum externum formosũq; animaduerteret. eiq; persimilẽ quĩ uisus fuerat in somnis, maximopere lætata ei phialam ipsi porrexit, qui eam rapiens deduxit in currum, Odatimq; habẽs aufugit. Serui uerò & ancillȩ quæ amorem cognouerant conticuerunt, ac patre eam uocare iubente, se nescire posse aiebant, quò iuerit. Commemoratur hic amor ab ijs barbaris, qui Asiam incolunt, & profectò dignus est quem

imitentur. Hanc fabulam in sacris locis & regijs pingere consueuerunt, & in priuatis domibus: compluresq; potentum Odatim nomen suis filijs imponunt.

Massilientium nuptiæ, uariorumq; regum amicæ.
Cap. XIII.

Haec eadem scribit Aristoteles in Massiliensium Republica hoc pacto; Phocæi in Ionia nundinis usi Massiliam condiderunt. Euxenus Phocensis hospes erat Nano Regi, (hoc enim illi nomen fuit.) Hic Nanus cum forte filiæ nuptias faceret, Euxenum, qui eò forte accesserat, ad cõuiuium conuocauit. Nuptiæ uerò hoc pacto fiebant; Oportebat puellam post cœnam ingredi, phialam miscere, ac cuicunque ex præsentibus procis mallet, porrigere. Cui ea porrexisset, is erat sponsus. Puella uerò ingressa siue fortuna, siue alia de causa Euxeno porrexit: appellabatur autem puella Petta. Hoc cum accidisset, paterq; dignum putaret, uelut ex Deo esset donatio, ut ipsam haberet; Euxenus mulierẽ accepit, unà habitabat, mutatoq; nomine eam Aristoxenam appellauit. Est genus quoddam hominum in Massilia, quod ad hæc usq; tẽpora uocatum est Protiadæ: nã Protis filius Euxeni fuit & Aristoxenæ. Themistocles, ut Idomeneus æst testis, nónne cum amicarũ currũ iunxisset foro pleno per ciuitatem iuit? erant autẽ ipsæ Lamia, Scione, Satyra, Nannium. Nónne ipse etiam Themistocles ex amica ortus fuerat, cui nomen erat Abrotono? ut in commentario de uiris illustribus narrat Amphicrates.

Abrotonum Threissa genus mulier, peperisse
Quam Græcis magnũ est fama Themistoclea.

Neanthes Cyzicenus Grecarũ Historiarũ libro tertio et quarto, ipsum filium Euterpes fuisse scribit. Cyrus autem

rem, qui in fratrem militauit nónne sapientissimã, formosissimamq; Phocaidem amicã habuit, quæ cum illo militaret? quam Milto prius uocatam fuisse asserit Zenophanes, postea Aspasiam? Sequebatur eum pellex etiã Milesia. At Alexander Magnus nónne Thaidem habebat Atticam amicam secum? de qua scribit Clitarchus quòd causa extiterit ut imperatoriæ ædes in Persepoli cõburerentur. Hæc ipsa Thais post Alexandri mortem Ptolemæo ei nupsit, qui primus regnauit in Aegypto: filiũq; Leontiscum illi peperit & Lagum, filiã uerò Irenem, quã Solon Rex Cypri duxit uxorem. Secundus Aegypti rex cognomento Philadelphus, ut libro cõmentariorum tertio narrat Ptolemæus Euergetes, multas habuit amicas, Didymam unam ex indigenis mulieribus aspectu pulcherrimã & Bilistichẽ. Agathocleã præterea & Stratonicã, cuius monumentũ extat in mari: Eleusinam, & Myrtium, aliasq; cõplures, cum maxime in res uenereas esset pronus. Polybius libro historiarũ quarto decimo, Clino inquit, quæ illi potum ministrabat, multas imagines in Alexandria erectas esse sola tunica amictas, rhytũq; in manibus tenentes. Ac formosissimæ domus nomine Myrti appellantur & Pothinæ, Mnesides, erat autẽ Mnesis tibicina, & Pothina: at Myrtium uita ex declaratis cõmunibusq; Dictariadibus. At nónne Agathoclea Ptolemæo Philopatri Regi denominabatur? quæ uniuersum regnũ subuertit. Eumachus Neapolitanus libro secundo Historiarũ, de Annibale Hieronymũ scribit? qui Syracusis regnauit mulierem Pitho nominẽ ex ijs, quæ erat domi perfectæ duxisse, Reginãq; declarasse. Timotheus, qui dux fuit Atheniensiũ, amicæ filius fuit manifestè genere Threissæ: at grauibus moribus mulieris. Nam cũ huiusmodi fœminæ in cõtinentes se cõuerterint, his quæ cõtinentiã professæ fuerunt multò

sunt meliores. Cum carperetur Timotheus aliquando quòd ex matre huiusmodi esset, illi gratias habeo inquit, quia ob illã filius sum Cononis. Ac Philetærum etiam, qui Pergamo nouęq; huic regioni Bocæ uocatę imperauit, filium fuisse amicæ tibicinæ genere Paphlagonię scribit in Historicis cõmentarijs Carystius. Aristophon Orator, qui legem Euclide regnante promulgauit, qui nõ natus fuerit ex urbana nothus esto, & ipse ex Choride amica natus esse arguitur à Calliade Comico, uelut ipse scriptõ reliquit Commentariorũ lib. tertio. Demetrius uerò Poliorcetes nónne miro quodã amore Lamiam tibicinam prosequebatur? ex qua Philam habuit filiam. Lamiam Cleanoris Atheniensis filiã fuisse scribit Polemon, in libro de Varia porticu in Sycione; ac expositam porticũ Sicyonijs extruxisse. Amauit Demetrius Leænam etiam amicã Atticam, aliasq; complures. Sic autem scribit Machon Comicus in usibus inscriptis; excellit Leænę forma bene agentis apud Demetrium, ac feliciter. Scribit Lamiam etiam suauiter regem gestasse, ualdeq; laudatam fuisse, quæ respondit; ad hæc & Leænam si uis subige. Erat autẽ Lamia & prompta ad respondendum & Attica, uelut dicemus postea de Gnathena. Sic rursus scribit Machon de Lamia; cum unguentorum multiplicium genera inter potandũ rex Demetrius Lamiæ ostendisset; erat autem Lamia tibicina: ualde suauiter certè se habere inquit, Demetriumq; stimulis pungi. Cũ omnia improbaret, atq; cum rege delitias faceret, nardum cuidam inferre significauit, pudẽdaq; manu fricans, digitisq; cõtingẽs hoc inquit ò Lamia odorato; cognoscens enim quantũ ab alijs differat. Illa uerò ridens, sed hoc inquit infelix omniũ maximè putre mihi existimandum uidetur: respondit ei Demetrius, sed hoc est per Iouem ò Lamia

ex regia

ex regia glande. Ptolemæus Agesarchi filius in Historijs de Philopatre, ubi à regibus amatas commemorat, Philippi Macedonis adulti amicam fuisse Philinnam saltatricem scribit; ex qua Aridæum habuit, qui regnauit post Alexandrum. Demetrij Poliorcetæ post prædictas amicam narrat fuisse Maniam, Antigoniq; Damo; ex qua Alcyoneũ habuit. Iunioris autem Seleuci Mystã & Nysam. Heraclides Lembus libro Historiarum trigessimo et tertio Demetrij amicam, Damo fuisse scribit, ob quam pater illius Antigonus insaniuit, oxythemimq; interfecit uelut qui multa cum Demetrio peccaret, quòdq; Damus seruas contorquens occiderit.

De Mania amica, Gnathænæq; responsis. *Cap.* XIIII.

DE prædicto Maniæ nomine hæc scripta sunt à Machone:

Si quęritat quis fortè, quod rectè quidem,
Præsentium, quæ ex Attica sit fœmina
Vocata sic, uel quæ putata sit Mania,
Habere turpe nomen est Phryx fœminæ:
Amica quæ sit ex media orta Gręcia.
Atheniensium uetare quidpiam
Vel ciuitatem, quum regantur cuncti ea.
Primum puellę quod fuit nomen statim
Illi, Melissa erat; quia magnitudine
Aetatis eius fœminis hęc deterior
Multò fuit, suppeditata uocibus,
Commercijsq;, pulchra ualde, horrendaq;.
Multos habebat exteros, ciues simul
Plures amantes. sermo ubi de fœmina
Foret, ferebant esse Melissam pulchram uti

Maniam. Sed ipsa plurimum fecit sibi,
Cum carperet, profectò uerbum ipsum statim
Clamabat hoc, Maniam illa siue laudibus
Efferret, aut uitio daret mox quempiam.
Vtrisq; Mania pręfuit sermonibus.
Atq; hoc Maniæ nomen ferens, uidetur hinc
Manię fuisse consecuta nomen à
Quodam procorum. sed parergon hoc magis,
Quam nomen est. labore pressa calculi
Erat, uelut par est putare, tum Mania.
Gnathænaq; quòd in strata prodat splendida.
Hoc statutum erat à Diphilo.
Post hęc Gnathæna carpit ipsam sic Maniam.
Dicitq; ad illam, quid puella, nanq; hoc quid est?
Si lapidem habebat? sic refert hinc & Mania;
Tibi dedissem quo fricari mox misera
Posses.

μανία. *insania.*

Quod autē urbana esset, responsisq; idonea, sic ait Machon de illa:

Olim Leontiscus Maniam adamauerat
Is Pancratiastes qui fuit, solusq; eam
Habebat uxor ut tenetur fœmina:
Vbi stupratam nouit hic Antenore
Is postea grauiter tulit, cui dixit hæc,
Nil tristis esto: nam experiri ac discere
Optaueram, plagam duorum quid uirum
Olympicorum nocte posse credere
Liceret athletarum. at inde fertur hæc,
Cum posceret nates ab hac ut uerteret
Demetrius, munus poposcisse hinc statim.
Dato inde uertens, post refert paulo, licet
Agamemnonis fili tibi nunc ipsa ea.
Videre præsenti fuisti quæ cupidus.

Vir

Vir hospes esse uisus, atque transfuga,
Nouusq; Athenis, qui peregrinus & foret,
Maniam petiuit, quid petijsset & dedit.
Accesserat ad hunc accipiens quidam uiros
Ridere qui scirent, solitiq; qui forent.
Nouere cuncta uertere ac ad gratiam.
Vrbanus esse uellet ut, politus &.
Cum Mania iocaretur, illudq; optimè,
Consurgeretq; sæpius in cuniculum,
Applaudere huic nolens refert ò per Deos
Nobis ferarum num uidetur ò pueri
Agrestium celerrimè quædam ruat
Quæ montibus? qui dixit optime Mania
Est transfuga. post hæc rursus ingressa est Mania
Illum cauillans transfugam, timidum &
Fuisse dixit cum foret congressus. hic
Turbatus est, mœrore captus miles est,
Illamq; misit; nil, amica mox dolens,
Idcirco tristis esto Iucundissime
Non tu clypeum iecisti, at ille qui tibi
Accommodauerat, est ita nam per Venerem.
In symposio uelut ferunt apud Maniam
Excepit illam uir malus quidam. dein
Interrogauit an superna mallet hæc;
Vel inferiora uellet, unà ut uenerit
Iecisse ridens illa, mox inquit, supera.
Quid te timendam censeam subter? mihi
Ne tu cadenti forte edas monilia?

ῥίψασπις timidus qui scutū fugiens proijcit.

Collegit aliarum etiam amicarum dicta memoralia Machon, de quibus non præter opportunitatem facere uidebimur, si ea recenseamus. Atq; ita Gnathænæ:

Apud Gnathænam Diphilus cœnaret ubi
Sicut ferunt, captusq; amoribus foret,

Maiorem honorem cęteris amantibus
Est consecutus, atque totis uiribus
Lethes amabatur ab ea. tum isq; aderat,
Habensq; bina Chia, Thasiaq; quatuor,
Hędum, coronas, tęnias, bellaria,
Vnguentaq; obsonium, coquum, tibicinam.
Cum Syriacus amator huic quidam exterus
Niuemq; saperdamq; misisset, timens
Ne quis uideret illa dona; maximè
Vitansq; Diphilum, reprensa ne daret
Deinde pœnas inuidenti Comico.
Auferre iussit illa salsamenta mox
Ad hos uiros, salibus quibus esse opus patet.
Puerum niuem immiscere iussit poculis,
Meroq; clàm: tum fundito uelut decem,
Cyathum feras hinc Diphilo pro poculo,
Bibens repente Diphilus suauissimè
Mox poculum, miratus & quod accidit,
Per Palladem, per & Deos, quam frigidum,
Habes Gnathæna tu puteum planè: refert
Tunc illa, certè: nam tuorum ego actuum
Iecisse sueui semper huc proœmia.
Elata uerbero flagelli uulnera,
Dormibat ipsa forte cum Gnathęna habens,
Complexaq; illum, nouit ut tergum asperum
Virum hunc habere, dixit ò miser miser
Vir unde cepisti tot ipse uulnera?
Respondit ille protinus, quòd in pyram
Compulsus est paruus puer cum luderet
Vnà coæuis cum pueris, ac incidit.
Rectę profectò per Cererem amicam, refert,
Decorticatus sic fuisti intemperans.
Mox Dexitheam cœnaret ut amicam penes
Gnathæna,

Gnathæna, totum apponeretq; obsonium
Matri ipsa Dexithea, Dianam per Deam
Inquit Gnathæna si fuissem præscia
Cœnassem apud matrem, haud apud te fœmina.
Cum iam foret senex Gnathæna, & ossium
Sepulchrum ob annos dicta ab omnibus ferè:
Dicunt forum hanc petijsse, mox obsonia
Rogasse quanti uenderentur singula,
Ac fortè carnis uenditorem quem uidens
Stantem perurbanum. iuuenemq; maximè
Aetate, per Deos tulisse iuuenis heus
Cur nam referto hic pulcher assistis, statim
Ridens at ille pronè ait, triobolo.
Quis imperat tibi miselle? mox ait
Cum sis Athenis uile quidquam uendere?
Donabat hædos nam Stratocles cognitis
Gratis. & ollas conditas salsugine
In crastinum diem sitim quo linqueret,
Volentibus diem die coniungere.
Fecisse longa symbola ac in cætera.
Gnathæna amantem dixit ad quendam sui
Cum militantem cerneret in conuiuia,
Hybernat in hœdis Stratocles ei refert.
Gnathæna ephebum cum uideret hinc nigrum
Macrumq; ualde, sed perunctum splendidè
Cunctis Ephebis & minorem denique,
Velut in Adonin est cauillata. asperè
Huic obuio iuuene, ac tyrannicè sibi
Occurrere niso, respiciens ad filiam
Quę pone sequebatur refert, ô filia
Quam iustius multo fuisset per Deos
Dignum putasse ponticum quem uti ferunt
Dormire adolescentem Gnathæna cum, natem

Illi semel quo prębeat?tum contra eam
Dixisse,misera cum natem si me nunc petis
Egisse tempus cum sues in pascua est.

Gnathænij responsa. *Cap. XV.*

DE Gnathænij nepte illius ex filia, hæc scripta reliquit;

Externus Athenis Satrapes hospes fuit,
Annos senex qui nonaginta uiderat,
Gnathęnium uidensq; Saturnalibus,
Quæ de sacris Veneris redibat,cumq; ea
Gnathæna erat rhythmosq; pulchritudinem &
Miratus,exquisiuit inde pręmium
Quod nocte posceret.uidens hæc purpuram
Gnathæna,& hastas,mille drachmas postulat,
Perculsus hic repente dixit heu papæ,
Ob milites uiuum capis tu fœmina.
Sed pactiones quinque mnas confeceris
Tu rectius.iam sternito intus.dexterum
Cepit uolentem satrapam mox hæc fore.
Dixitq; quantum uis dato pater,scio
Nouiq; rectè noctibus quòd singulis
Dabis meæ natæ duplum mox pręmium.
Fuit in Athenis Chalcotypus,ualde sagax
Gnathænia prope dissoluta,ac tum neque
Prostare perferente quòd tenebat eam
Tunc Andronicus histrio,ac hospes simul
Suauissimè,natus puer hinc erat sibi.
Gnathænium nullum uolens & pręmium
Cepisse semper is colebat,ac erat
Propinquus illi,absumpsit aurum plurimum
Illam tenens,nam contumax & sordidus

Is pror-

Is prorſus erat. mox cum quibuſdam confidens
Sutoris in taberna, ibiq; differens
Gnathenij de rebus atque moribus
Erat otioſus, ac coire nemine
Cum diceret ſic altero illam cum uirûm,
Se ſuppoſitum fuiſſe quinquies tulit
Hoc Andronicus accidiſſe ut audijt
Citus ex Corintho conuolat Gnathęnio
Rem narrat inter pocula. ac expoſtulat
Se conſecutum non fuiſſe talia:
Nec hanc figuram uerberoni quam daret
Ad delitias, dixiſſe ferunt Gnathænium,
Complectier mammam miſer haud apparuit,
Pollutus ore tenus homò fuligine.
Sed pertuli quòd ceperim aurum plurimum.
Perpendo diligenter inde quomodo
Paruasq; ſupremasq; poſſim corporis
Cepiſſe partes illius, & complectier.
Sed pręter hęc Gnathænium quondam ferunt
Inter bibendum noluiſſe dare oſcula
Ipſi Andronico, uti ſolebat antea,
Irata cum foret nihil quòd acciperet.
Tum non uides inquit Gnathæna filiam
Meam ſuperbè. ac utier tyrannicè?
Anus dolens miſella dixit filia
Complectere oſculare & illum, ſi lubet.
Reſpondit oſculari ea mox qui nam queam
Nullum iuuamen utile, ac nihil boni?
Communeq; Argus quod habere uult munera?
Cum publici ludi fierent, Gnathænium
In Piręum quendam eſt profecta ad hoſpitem.
Mercator is fuit, & amator illius;
Sed admodum parcè hęc, aſello nam ſuper.

Cum

Cum secum haberet tres asellos, omnia:
Seruasq; tres, unamq; nutricem iuuenem.
Mox in uiarum angustia quadam obuius
Fuit palæstrita huic malus, qui sueuerat
Vinci assiduè certaminibus in omnibus,
Qui præterire non potens facile refert,
Redactus in angustum, terò miserrime
Agaso ni facias citò discedere
Ex hac uia, ipse deijciam mulierculas,
Vnaq; asellos inquit, atque sarcinas.
O uir misello mox refert Gnathænium
Nunquam hoc tibi perfectum erit, non per Deos.

De Laide, Glycerio, Nico, Hippe, Phryne amicis. Cap. XVI.

HAec postea scribit:
Corinthiam dixere quondam Laidem
Euripidem uidisse in horto quodam, & huic
Pendere tabellas atque pugillaria;
Quæ dixit ò mihi poëta dicito
Quid postulans me scribis in tragœdia?
Hinc uir facesse turpis, admiratus hic
Euripides audaciam refert statim;
Videris esse turpis ipsa quæpiam.
At illa ridens inquit, at quid turpe sit
Visum nisi sit illud ipso utentibus?
Cum Glycerium cepisset à quodam uiro
Amante uestem forte magnamq;, & nouam
Corinthiam; mox hanc dedit in fullonicam.
Habere cum putaret illam denique,
Seruæ dedit mercedem ut illam deferat.
At fullo dixit si quadrantes conferas

Old

Olei mihi tres auferes quod enim uetat
Hoc est.heræ sed illa protinus refert.
Male res habet profectò se fert Glycerium
Misella;mȩnam sicuti in sartagine
Cocturus est is pallium certè meum,

At Sophoclis Demophon amans:

Nico Capram cum iam foret uetustior,
Iuuenis amans habebat.hæc cognomine
Est dicta Capra Thallon ingentem uirum
Comedit amantem.uenit ille in Atticam,
Vt mel emeret,& caricas Chelidonias;
Hymettium portauerat mel is simul.
Habere dicebatur illa fœmina
Pulchram natem prorsus.at eam mox Demophon
Accepit;hæc ridens bene inquit optime
A me capis quod des Sophocli postea,

θαλλὸς germen sed hic nomen propriū.

Callisto uocata Sus:

Cum carperet matrem suam conuicijs
Quæ nomine est Corone dicta,soluit has
Gnathæna;mox rogata cur hæ differunt?
Quid est ait,nisi quòd hæc Corone,at hȩc
Succenset illi quòd loquax,& garrula est?
Hippen amicam mox ferunt Theodotum
Habere amantem,qui fuit in fœno,ipsaq;
Accessit hora tardiore,quàm decet,
Regem ad Ptolemæumq; iuit in conuiuium.
Cum rege semper nam bibisse sueuerat.
Illa inquit ergo tardior cum uenerit,
Pater Ptolemæe plurimam sitim fero.
Mihi quis effundat cotylas iam quatuor.
In magnam ait rex fundito quis postea,
Peluim,uideris ipsa nam fœno mihi
Hippe saturata,& pasta multo gramine,

κορώνη, Cornix.

ἵππος equus, inde fere & ἵππα

Expertus est Phrynen amicam Mœrichus.
Vnam petenti mox minam inquit Mœrichus,
Nimium;duos prius aureos cum ceperis,
Ad hospitem quendam profecta nunquid es?
Consiste donec ergo non ego uolo
Coire,tantundem ipse nam sumam statim.
Fertur Capra & Nico,relicta cum foret à
Pythone quodam,Euardis illi crassior
Foretq; capta,mox petita rursus,(ut
Forte accidit)à Pythone;dixisse illius
Puero.uocat Python?suis quòd plenus est,
Rursus recurrit ad Capram libentius.

Variarum amicarum nomina, Gnathænæq; urbana responsa. Cap. XVII.

DE ijs quæ dicta fuerunt à Machone, nobis hactenus dictum sit:nam optima Athenarũ ciuitas tantam tulit amicarũ multitudinem,de quibus pro uirili parte recensebo,quantã uirorũ turbam cum maximè floret,nõ habuit. Descripsit enim cẽtũ & triginta quinq; Aristophanes Byzantius. Apollodorus autem complures.Gorgias uerò etiam plures:qui has etiam cum amicis compluribus ab Aristophane absumptas fuisse asserunt;uocatam Parœnum,ac Lampyridem & Euphrosynem,quę fullonis erat filia.Non ascriptæ sunt;Megista, Agallis, Thaumarium, Theoclea cognomento Corone.Lenætocystus,Astra, Gnathæna,illiusq; neptes ex filia Gnathęniũ & Siga: & Synoris Lychnus cognomẽto.Euclea,Grãmæa,Thryallis,Chimera, Lampas.Gnathęnam uelut antea dictum est Diphilus Comicus uehemẽter amabat,ut asserit in memorabilibus Lynceus Samius. Cum igitur eum ex theatro aliquando inter certandum

certandum efferri contigisset, quia multo minus deco rè egisset, quàm conueniebat: ad Gnathænam nihilominus accessit. Cum Diphilus Gnathænam ipsius pedes lauare sibi iussisset, quid enim hæc respondit, non elatus accedis? erat autem ad responsa promptissima Gnathæna. Fuerũt aliç amicæ complures, quæ ob suos iocos gloriabantur, studebantq́; atque nonnullã diei partem in rebus huiusmodi, ac disciplinis absumebãt: quamobrem promptæ erant ad responsa. Cum accusaret aliquando Stilpo Glyceram inter potandum, ueluti quæ iuuenes corrumperet, ut asserit in Vitis Satyrus: incidens Glycera in eadem causa uersamur inquit ò Stilpo: te enim eos etiam corrumpere aiunt, qui tecum congrediuntur, cum inutilia amatoriaq́; sophismata illos doceas, meq́; eodem pacto. Nihil enim differt ijs, qui perduntur, ac mala patiuntur apud te philosophũ uiuant, an apud amicam. Nam iuxta Agathonem, mulier corpus, ob intimæ animæ citam cogitationem. nõ habet strenuum, permulta Gnathęnæ responsa scripta sũnt à Lynceo. Cum parasitus quidam à uetula nutriretur, corpusq́; optimè haberet, eleganter inquit ò iuuenis corpus habes dispositum; quid igitur futurum existimas, nisi secundus dormirem? fame conficereris inquit. Cum tripudiaret Pausanias Lacus, ac in cadum quendam incidisset, Lacus in cadum incidit inquit. Cum uini quidam perexiguum in magno uase ei porrigeret, ac decem & septem annos diceret id præterijsse, paruum est inquit tot annorum. Cum iuuenes quidã se illius causa inter potum percuterent, inquit ad uictum, confide puer, non enim coronarium est certamen, sed argenteum. Cum is nihil amplius ferret, qui minam illius filiæ dederat, sed solum accederet; puer inquit cum minam dederis semper te accessurũ putas,

στεφανίτης ἀργυρίτης.

uelut ad Hippomachum magiſtrum palæſtritam? cum aſperius ei Phryne reſpōdiſſet, ſi lapidem habes inquit, dedi ut abſtergeres. Accidit enim ut hæc calculo laboraret, illa uerò uentrem haberet effuſiorem. Cum ij, qui apud eam biberant in Bolbophacem iacerent, puellaq; purgando lentes in ſinum conijceret, uideris mihi inquit Gnathæna Colpophacem facere excogitaſſe. Cum rediret Andronicus tragicus ex certamine quodam, in quo res eius poſteris feliciter ſucceſſerat, ac apud eam eſſet biburus, iuberetq; puer prius impendere, puerorū perditiſſime inquit, quid dixiſti? ad uirum quēdā garrulum, qui quòd in Helleſpontū ueniſſet, narrabat, & quo pacto inquit in præſtantiſſimā illius loci ciuitatem non acceſſiſti? cum diceret is, in quam? in Sigeum inquit. Cum ad eam quidam acceſſiſſet, uidiſſetq; oua in uaſculo quodam, ac dixiſſet cruda hęc ſunt, an cocta Gnathæna? ærea inquit ò puer. Cum nō uocatus ad cœnam Chærephon ueniſſet, eum poculo prouocans, accipe temerariè inquit: qui ait; ego temerarius? & quis magis inquit Gnathæna? cum uel nō uocatus accedas. Nico Capra cognomēto, ut ait Lynceus, cum paraſitus quidam ei obuius fuiſſet ob ęgritudinē gracilis, quam macer inquit? quid putas me ait ille num Lecythū, uel ſoleas tribus diebus comediſſe? Metanira uerò, cum Damocles paraſitus cognomēto Lagynion in quandā calcē incidiſſet, te ipſum profectò dediſti inquit, ubi ſunt ſuffragia. Cum is in propinquū thorum inſiluiſſet, animaduerte ne ſubuertas inquit. Atq; hęc ſcripta ſunt ab Hegeſandro. Ariſtodemus autem libro ridiculorū Memorabilium ſecundo, duo Gnathænam inquit mercede cōduxerunt; miles & ma[illegible]gia. Cum uerò miles eam cōtumacius Lacū uocitaret, quo pacto inquit? an quia duo fluuij in me inciditis Lycus ac Liber? cum mēdici

amatores

βόλβος bulbus, φακῆς lēs. κόλπος ſinus.

σιγάω ſileo.

amatores in Gnathænæ filiam petulanter se gererent, minarenturq; se illius domum excauaturos, ac ligones iam attulisse, at si hos haberis inquit Gnathæna mercedis arrhabonem capientes dimittite. Erat autem concinna admodum Gnathæna, neq; sanè inurbanè loqui consueuerat, quippe quæ legem etiam cõuiualem conscripserit, iuxta quam ad ipsam, eiusq; filiam conuiuas accedere oportebat: quòd ad eorum philosophorum æmulationem faciebat, qui res huiusmodi conscripserunt. Hanc legem scripsit Callimachus in tabula tertia legum, atque principium illius huiusmodi appositum fuit; æqua lex scripta fuit, similisq; trecentorum ac uiginti trium carminum.

Variarum amicarum apophthegmata. *Cap. XVIII.*

MAstigia Callistium Prochelenam cognomēto mercede conduxit, ac cum per æstatem nudus iaceret, ea uibicibus plagarum conspectis, unde hæc tibi infelix? tunc ait ille; cum essem puer ius mihi infusum est, uitulinum uidelicet inquit. Cum Glycera lac Menãdro poëtæ, qui diem infeliciter egerat, domum ingredienti porrexisset, hortareturq; ut absorberet, ille nolo inquit, anus enim illi assistebat: hæc uerò & inferiore cute emergens. Thais, cum quidã eius intemperans amator à multis acceptis poculis uteretur, seq; ea infringere uelle diceret, aliaq; præparare, perdas inquit singulorũ proprium. Cum Leontium cum amatore decumberet, atque Glycera in symposium esset ingressa, eiusq́ue amator magis illi adhæreret, atque idcirco esset tristis ubi conuersus familiaris eam interrogasset cur tristaretur, uterus me molestia afficit respondit. Cum amator signaculo ad Laidem Corinthiã misso eam ad se uenire

iuberet, hæc non possum inquit, limus est. Cũ ad Grasonem amasium accederet Thais, ab eaq; quidam quò se conferret percunctaretur; ad Aegeum Pandionis ut unà habitem. Cum Phryne aliquando apud Grasonẽ cœnaret, pellem extollãs cape inquit, ac comede. Cum ex familiaribus quidam uinũ bonum ac paucum ei misisset. decemq; annorũ esse diceret, exiguum est inquit tot annorum. Cum quæreretur in quodam conuiuio, quã ob causam coronę in locis pręruptis ponerentur, quoniam animos alliciunt inquit. Cum uerbero quidã pueriliter ageret in ipsam, cum multisq; se coijsse diceret; se tristem esse illa simulauit; cum is causam percunctaretur, tibi succenseo dixit, quia habes multas. Amator quidam Philagyrus ei blandiens inquit: Aphrodisium es Praxitelis: & tu inquit ea Amor Phidiæ,

ἀφροδίσιον, parua Venus.

De uarijs amicis. Cap. XIX.

VErum quoniam nonnullos politicos uiros, de his mentionem fecisse sentio, qui uel accusauerint, uel defenderint, me operæprecium facturum existimo si de his mentionem fecero. Meminit Demosthenes de Sinope in oratione contra Androtionẽ, & de Phanostrate. Ac de Sinope Herodicus Crateticus libro Comœdiarũ sexto, scribit, quòd cũ esset senex, Abydus appellabatur. Meminit de illa Antiphanes in Arcade, in Horticolono, in Medicatrice, in [illegible]iscante, in Neottide, Alexis in Cleobulina, Callicrates in Moschione. De Phanostrate scribit Apollodorus in libro de ijs amicis, quæ sunt Athenis, quòd uocata fuit Phtheropyle, propterea quòd pediculos, cum staret in limine ianuæ, quæritabat. Scribit Hyperides in Oratione contra Aristagorã; rursusq; apuas uocatas, eadem ratione nominastis. Est autem

φθὶρ pediculus, πύλη porta.

Apuæ

Apuę amicarum cognomentũ; de quibus inquit prædictus Apollodorus; Stragoniũ, Anthisq́; sorores ipsæ Apuæ nominabantur: quòd cãdidæ pertenuesq́; essent, oculosq́; haberent prægrandes. Antiphanes in libro de Amicis scribit Nicostratidem ob hanc ipsam causam fuisse uocatam Apuam. Hic idem Hyperides in oratione cõtra Mãtitheæ causam, hęc scripta reliquit de Glyceræ; Glyceramq́; agens Thalassidis, iugum habens. Obscurum est autem an ea sit, quæ cum Harpalo habitabat, de qua scribit Theopompus in ijs, quæ ait de Chia epistola; quòd post mortẽ Pythionices Harpalus Glycerã ex Athenis accersiuit quę cũ uenisset In Tarso habitauit in regio palatio, atq; multitudo ei genua flectebat, Reginãq́; appellabat: Harpalũq́; coronari non patiebantur, nisi coronaretur etiã Glycera. At in Rhosso ausam fuisse ait apud æream statuã illius suam erexisse. His similia scripsit Clitarchus in historijs Alexandri. At is qui actum satyricum Agenem scripsit; siue Catanæus Python fuerit, siue rex ipse Alexander, inquit;

Certè audio myriades Harpalum
Ipsis tonis Agenis non inferioris
Frumenti misisse, ac ciuem factum esse.
Glycerę frumentum erat. erit fortasse
Illis pernitiei, non amicæ arrhabo.

Lysias in oratione ad Laidem, simodo legitima est eius oratio, meminit de his; cessauit lenocinari Philyra cũ esset adhuc iuuenis, Scioneq́;, & Hippaphesis, Theoclea, Psamathe, Dagnisca, Antea. Nunquam enim pro Antea Anthea scribendum est: non enim apud quempiam Antheã amicam scriptum inuenimus, at ab Antea totus actus inscribitur, ac Antea Eunici Philyllijq́; est, uelut antea dicebã: de qua meminit is, qui orationem cõposuit in Neairam? In uiolentis contra Philoni

dam mentionem fecit Lysias de Naide amica, si legitima est eius oratio. Ac in falcis testibus contra Medontem, est autem hoc amicę cognomen: nomē enim illius propriū erat Hœa, ut asserit in libro de amicis Antiphanes, quam inquit Anticyram fuisse uocatam, siue quòd biberet cū inconstantibus ac insanientibus, siue quòd cum eam cepisset Nicostratus medicus, ac postea moreretur plurimū helleborū illi reliquit, nihilq; prętерea. Lycurgus in oratione cōtra Leocratē, mētionem fecit de Irenide amica, uelut quæ amica foret Leocratis. Meminit Hyperides de Nico in oratione contra Patroclū. Quòd autem Capra diceretur diximus prius, quia Thallum cauponē absumpsisset; quia Capræ gaudent germinibus, qua propter neq; in summā Athenarū arcem animal admittitur, neq; Palladi sacrificatur omnino; at quā ob causam alius erit sermo. Verū Sophocles quòd animal germina uoret, ita patefecit in pastoribus.

θαλλός germen.

Matutinus enim priusq; aliqua tibicinarū uiderit
Germen Capra, conferens nuper pedem
Vidi exercitum euntem juxta marinum littus.

Mentionem fecit Nannij hoc pacto in Tarentinis; Nānium insanit ob Dionysium, ubi uelut ebriam eā carpit. Scribit Menander in mentito Hercule, non experiebatur Nannium. Antiphanes in libro amicarum Nannium inquit proscenium uocabatur, quia perurbana persona, uestibusq; aureis ac magnificis utebatur: at spoliata maximè erat deformis. Erat Coronę Nannij filia, quæ nomē nutrici ter lenę referebat. Meminit Hyperides in oratione contra Patroclum de Nemeade tibicina, de qua admiratione dignū est, cur passi sint Athenienses scortum ita nominari, cum celeberrimę cōgregationis nomen ea sibi usurparet. Nam nō solis meretricibus, uerum etiā omnibus seruis nomina huiusmodi imponi

imponi legibus cauebatur, ut Polemon inquit in ijs, quæ scripsit de acropoli. De Ocimo uerò mea, uelut tu inquis Cynulce meminit Hyperides hoc pacto in oratione secunda contra Aristagoram; ita ut Lais aspectu excellere uideretur eas, quæ unquã fuerunt, ut Ocimũ, & Metanirã. Nicostratus mediæ comediæ autor ita scribit in Pandroso; postea eadem uia ad Aeropen ueniẽs, mittere strata eam iussit inquit, ac uasa ęrea ad Ocimũ. Has amicas cõnumerauit Menãder in Adulatore, Chrysidem, Coronẽ, Anticyram, Ischadem, & Nanniolũ habuisti formosam ualde. Philetęrus in Cynęgide, nónne Cercope iam egit annorum tria millia? ac Diopethis oscura Telesis altera decem millia? Theolyte nullus nouit quando primum nata sit. Nónne Lais mortua est demum cum subigeretur? Iomias autem & Neæra putruit, & Philace. Syphas uerò, Galynas, Coronas non dico. De Naide taceo dentes enim non habet molares. Theophilus in Phisaulo nunquã ipsum incidere in Laidẽ papauera, uel ferentẽ uel Sisymbriũ, uel barathrum, uel uirescentẽ, uel horum quidpiã, quę lapidibus iniungunt lenones. Vel Nannium, uel Malthacem. Cum hæc dixisset quadã cum cõuersione Myrtilus, nunquid uos ò philosophi tantũ fecistis inquit, ante uoluptarios uocatos uoluptatis murũ excauãtes, ut alicubi ait Erasthenes, mihi etiam pulchra amicarũ apophthegmata hactenus dicta sint: at in aliũ sermonem trãseamus, ac prius de ueri amicissimo Epicuro cõmemorabo, qui cũ à circulari disciplina non esset alienus; eos beatos fecit, qui eadẽ ratione qua & ipse ad philosophiã accederent, cũ uoces huiusmodi emitteret: te beatũ facio heus tu cum omnibus prorsus molestijs liber ad philosophiam accedas, Vnde ipsum inquit etiã Timon, ludi literarij magistrũ maximè omniũ uiuentiũ uoluptatibus deditũ.

De Leontio Epicuri, Theodote, Laidis patria ac sepulchro. Cap. XX.

HIc ergo Epicurus nónne Leontium habuit amicā, quæ in arte meretricia fuit celeberrima? nónne hæc cum philosophari cœpit, mereri destitit, unaq; in hortis erat cum Epicureis? ac cum Epicuro apertissimè? ita ut maximè is illam curauerit, ostenderitq; per epistolas eas, quæ scribuntur ad Hermachum: ac Laidem ex Hyccaris, quę ciuitas est Sicilię, ex qua captiua in Corinthū uenit, uelut asserit Polemō libro sexto eorum, quæ scripsit ad Timæum. Hanc amauit Aristippus, Demosthenesq; orator, & Diogenes Canis. Cui cum Venus ea Melænis uocata, quæ est in Corintho per somnum apparuisset, accessum amantium bene nūmatorum significauit: cuius rei mentionem fecit Hyperides in oratione secunda contra Aristagoram. Cum Laidem uirginē adhuc, aquam ex Pirene ferentem Apelles pictor conspexisset, illiusq; pulchritudinem esset admiratus, eam aliquando in amicorum symposium deduxit. Cum eum subsannarent socij, quòd uirginem pro amica in symposium adduxisset, ne admiremini inquit; eam enim in futurā fruitionem, nondum peracto triennio pulchrā demonstrabo. Hoc ipsum de Atheniensi Theodote Socrates prædixit? uelut testatur in Memorabilibus Xenophon: quòd pulcherrima esset dicebat, pectusq; quauis ratione haberet formosius. Eundū est nobis inquit, cū mulierem uiderimus: non enim nobis quòd audiuerimus forma est iudicanda. Ita pulchra erat Lais, ut pictores ad eam accederent, ut māmas pectusq; mulieris imitarētur. Cum Phrynes Zelotypia Lais capta fuisset multam habebat amantium turbam, neq; uel diuitem discernebat, aut pauperem, aut qui ea paulò contumacius

uterentur.

uterentur. Aristippus singulis annis duos menses in Aegina Neptunaliorum tempore apud eam commorabatur, mox repræhēsus à quodā domestico, quòd tantum argenti in eam impēderet, cum sine mercede cum Diogene Cynico esse cōsuesceret: respōdit: ego multa multa Laidi tribuo ut ipse illa fruar, nō autē nequis fruatur alius. Cum diceret ei Diogenes ò Aristippe cū cōmuni scorto habitas? uel Cyniza igitur, ut ego: uel desistito. Cui respondit Aristippus; nunquid absurdum tibi uidetur Diogenem domum aliquam habitare, in qua alij habitarunt prius? non profectò inquit. Quid in eadem naui nauigare, in qua nauigarunt alij complures? neq; hoc sanè. Eodem pacto neq; cum ea muliere esse absurdum est, qua usi sunt complures alij. Nymphodorus Syracusius in libro de Admirabilibus ire in Sicilia, Laidē scribit ex Hyccaro loco Siciliæ munitissimo. Strattis in Macedonibus siue Pausania, eam his uerbis Corinthiam esse affirmat;

κυνίζω cynice se gerere.

Dic unde sunt ductę puellę, queúe sint.
Venere nuper ex Megara, Corinthiæ.
Decusq; Lais ingens.

Timæus autem libro Historiarū decimo tertio, ex Hyccaris esse dixit, uelut etiam Polemō; qaum de medio sublatam fuisse inquit à mulieribus, quibusdam in Thessalia per inuidiam, cum à Pausania quodā Thessalo amaretur. Fuit autem occisa ligneis scabellis ob magnam Zelotypiam, percussa in Veneris sacello; quamobrem lucus Impiæ Veneris postea fuit nuncupatus. Huius ostenditur sepulchrum apud Peneum; quod lapideam habet hydriam, atq; hanc inscriptionem.

Roboris inuicti ac animi sit Græcia quamuis,
Victa tamen formæ paruit illa suæ
Laidis. ipse parens Amor est; aluitq; Corinthus.

At nunc ipsa tenet inclyta Thessalia.

Minus scitè igitur dicunt nonnulli ipsam apud Cranium in Corintho fuisse educatam.

Illustrium quorundam uirorum amicæ. Cap. XXI.

ARistoteles autem Stagirita nónne te Nicomache filiũ habuit ex Herpyllide amica, unaq; cum ea usq; ad mortem uixit? ut libro primo de Aristotele scripsit Hermippus: quæ curam per opportunam necessariãq; ex philosophi testamento est cõsecuta. Ac optimus etiam noster Plato nónne amauit Archeanassam Colophoniam amicam, ut hæc etiam in eam decantauerit?

Archeanassan ego teneo Colophonis amicam,
  Cuius & in rugis mollia ludit Amor.
Ah miseri quibus hæc iuuenis fuit obuia; primum
  Per quantas flammas sęuus adegit Amor.

Pericles uerò Olympius nónne Aspasiæ causa, non iunioris quidem, sed illius, quę sapienti Socrati adhæsit, ut ait Clearchus libro Amatoriorũ primo, quamuis tãtum prudẽtiæ nomen, facultatisq; politicę dignitatem esset consecutus, uniuersam Græciã perturbauit? erat autem hic uir in res Venereas procliuis, quippe qui cũ filij etiam uxore congrederetur, uelut testatur Stesimbrotus Thasius, qui floruit illius temporibus, eamq; coram uidit, uelut asserit in libro de Themistocle, Thucydide, & Pericle inscripto. Antisthenes autem Socraticus ipsum Aspasiam amasse inquit, cum bis ingrederetur egredereturq; singulis diebus, eamq; salutaret, ac cõplecteretur. Cum ea de impietate appellata aliquando aufugisset, multa pro illa uerba faciens lachrymabatur magis, quàm si ipsius fortunæ ac uita magno in discrimine

mine uersarentur. Ac Cimone illegitimè sorori Elpenicæ adhærente, eaq; postea Calliæ concessa, cum is in exilium misisset, illius reditus præmium accepit Pericles, ut Elpenice congrederetur. Periandrum eum ex Epidauro scribit Pythænetus libro tertio de Aegina, cum Melissam Procleis filiam uidisset more Peloponnesiaco indutam, (sine toga enim erat, solaq; interula amicta, & uinum operarijs ministrabat,) amasse, uxoremq; duxisse. Pyrrhi uerò Epirotarū Regis, qui tertius erat ab eo Pyrrho, qui in Italiam militauit, Tigris Leucadia erat amica; quam Olympias mater iuuenis pharmacis interfecit. Tum Vlpianus uelut inexpectatum quidpiam dixisset Myrtilus, quæsiuit an masculinè dictum Tigrim habeamus. Nam noui hoc Philemonem dixisse in Neæra;

Velut Seleucus misit huc ipsam tigrim,
Quam uidimus; sed quam Seleuco oportuit
Hinc nos feram misisse contra munere?
Trigerannon? haud illic profectò nascitur.

τρυγέρανον ego legerim idest magnā gruem.

Ad quem ait Myrtilus; uerū quando nobis mulierum catalogum facientibus impedimento fuisti; at non in xta Sosicratis Phanagoritæ Solos, catalogumúe mulierum Nicæneti Samij siue Abderitæ; paulum continens in tuam percunctationem me conuertam Phœnix uenerande senex. Discas igitur quòd Alexis hoc pacto in Pyrauno tigrim masculinè:

Reclude ianuam reclude: nam latui
Deambulans diu statua, molens asinus,
Et fluminis equus, murus ipse deniq;
Tigris Seleuci.

Cum alia etiam habeam testimonia his supersedebo in præsenti, donec pulchrarum mulierum catalogum commemorauero.

Amicarum

Amicarum catalogus, Illustriumq; quorundam uirorum amicæ. Cap. XXII.

ITa scriptum reliquit Clearchus de Epaminonda; Epaminondas Thebanus uir his quidem grauior, nō decorè uerò quod spectat ad congressus, aberrabat: siquis res ab eo gestas in Laconis mulierem spectauerit. Hyperides Orator cum filium Glaucippum ex patria domo expulisset, Myrhinam amicam sumptuosissimam sumpsit, atq; hanc in ciuitate habuit. in Pireo Aristagorá, Philamq; in Eleusine, quam cum multis nūmis emisset, libertate donauit, rebusq; domesticis præfecit, ueluti narrauit Idomeneus. Fatetur palàm Hyperides in Oratione pro Phryne se illam amasse, ac nōdum ab illius amore dimissum fuisse, cum Myrinam domum duxit. Erat autem Phryne Thespia: quæ cum capitis dānata fuisset ab Euthino, aufugit. Quamobrem iratus postea Euthias, non aliam postea tulit sententiá, ut asserit Hermippus. Vbi Hyperides oraret pro Phryne, nihilque se proficere intelligeret, quia clarissimū uidebatur quòd iudices in eam calculos essent daturi, eam in medium adducens uestes lacerauit illius, pectusq; nudum ostendit; postea cum epilogi commiserationem ex aspectu orauit, ita ut omnes iudices in Hypophetis ac Zacori superstitionem induxerit; Veneris oleo perunctus, ne eam occiderent. Hæc cum dimissa fuisset, lex postea lata est ne quispiá dum diceretur de aliquo misereatur, aut accusatum accusatamúe aspiciens, iudicaret. Erat uerè in ijs quæ non uidebantur Phryne formosa magis, quare non erat facile eam nudam uidere, quia continuam uestem gestabat, neque popularibus balneis utebatur. Cerealiorum uerò congressus Neptunaliorumq; tempore in omnium Græcorum conspectu posita

sita uestes solues ac comas ad mare ueniebat; & ab ipsa Apelles Venerem emergentem pinxit. Praxiteles uerò statuarius Venerem Cnidiam ab ipsa formauit, cum illam amaret: atque in Amoris base, quæ erat apud scenam Theatri, inscripsit:

Praxiteles pinxit, prius est quem passus, Amorem.
Deprompsit proprio pectore qui archetypum.
Mercedem ipse mei me Phryne dans, ego philtra
Mittens non iaculor, deijcio ast oculos.

Electionem illi statuarũ permisit, uelletnè ipsum amorem capere, uel Satyrum in tripodibus: quæ cum Amorem elegisset, eum deposuit in Thespijs. Phrynes ipsius statuam uicini erexerunt, eamq; deposuerunt in Delphis aureã super columna Pentelici lapidis. Fecit ipsam Praxiteles, quã cum Crates Cynicus conspexisset, intemperantiæ Græcorum inquit depositum. Collocata erat prætetea ipsa imago inter Archidamũ Lacedæmoniorũ Regem. Philippumq; Amyntę; inscriptionemq; habebat; Phrynes Epicleis Thespia: uelut testatur Alcetas libro secundo Depositorũ in Delphis. Apollodorus autem in lib. Amicarum binas scribis fuisse Phrynas, quarum altera Saperduim, altera Clausi gelos appellabatur. Herodicus libro sexto Obiurgatorum, eam quæ apud Oratores Sestus nominatur, idcirco dictam fuisse asserit, quòd exaggeret congredientes, ac spoliaret: hanc uerò Thespicam. Ditescebat Phryne uehementer, seq; Thebas muro uelle cingere pollicebatur, si hæc inscriberent Thebani; Alexãder euerterat, Phryne amica excitauit: ut asserit Callistratus in libro Amicarum. Scripsit de diuitijs illius in Neæra Timocles Comicus; cuius promptũ est testimoniũ, & in Nouacula Amphis. Parasitum agebat apud illam Gyllion, qui unus erat Areopagitarũ, uelut Satyrus Olynthius Histrio scriptũ reli- qui t

σκλίω lugeo, γέλως risus

quit in Pāphila. Scribit Aristogiton in Oratione contra Phrynem nomē illius proprium Mnesaretem fuisse. Neque me sanè latet quòd Euthij orationem in eam scriptam Diodorus descriptor Anaximenis esse contendit. Posidippus uerò Comicus hęc de ipsa scripsit in Ephesia;

Phryne ante nos amica erat clarissima,
Pręstantiorq; cęteris: quòd si iunior
Fuisset illo tempore, tunc certamina
Futura erant multò magis lædentia.
Mox Heliæam cepit illa corporis.
Tum iudices dextra capiens hęc singulos
Cum lachrymis, seruauit inde uix animam,

Scitis autem quòd Demades Orator filium Demeā habuit, ex amica tibicina, cui frementi aliquando in suggesto Hyperides os obturauit cum diceret, non tacebis adolescens cum maiorem flatum habeas matre? Bion præterea Borysthenites philosophus Olympiæ Lacænæ amicæ erat filius, uelut in philosophorum successionibus testatur Nicias Nicaeus. Sophocles uerò tragicus cum esset senior Theoridem amicam amauit, atq; Venerem orans ita inquit;

O nutrix iuuenum exaudi, mihi da mulierem
Abnuere hanc iuuenū lectum, contēnere amorē.
Atque senum quęrat albentia tempora canis.
Quorum uis cecidit, mens est diuina superstes.

Hęc ex ijs carminibus sunt, quæ in Homerum referuntur. Meminit de Theoride stasimus: amica enim Theoris. Cum in occasu esset uitæ, ut ait Hegesander, Archippem amicam amauit, ipsiusq; hęredem reliquit. Vbi cum sene Sophocle Archippe congrederetur, Smicrines prior illius amasius à quodam interrogatus quid agat Archippe, elegāter inquit, uelut noctuę sepulchro insidet.

insidet. Verum enimuero Isocrates omniũ Oratorum maximè uerecundus Metaniram Callenq; amicas habuit, ut affirmat Lysias in Epistolis. Demosthenes autem in Oratione contra Neæram Metaniram Lysiæ amicam fuisse scribit. Amauit Lagidem etiam amicam Lysias, cuius Cephalus Orator Encomium scripsit; uelut Alcidamas Laites Gorgię discipulus Naidis amicæ & & ipse scripsit Encomium. Hanc Naidem descripsit Lysias in oratione cõtra Philonidem: est autem nomen amicæ Nais, cuius proprium erat Archias. At Hymenæas inquit Philonides amando idoneus. Mentionem fecit illius Aristophanes in Gerytade, atq; in Pluto alicubi cum inquiat;

Amatq; Lais num tua Philonidem
Causa?

Scribendum est autem Nais, at non Lais. At Hermippus de Isocrate procedente ætate Isocratem scribit Lagiscam amicam in domum accepisse, ex qua filiam habuit. Mentionem fecit illius in his etiam Strattis; & Lagiscam Isocratis pellicem uidere me calumniantem iacentem etiam, tum ipsum tibiarum artificem. Lysias in oratione cõtra Laidem, si modo legitima est oratio, his & alias complures connumerans de ea mentionem facit; cessauit Philyra mereri cum esset adhuc iuuenis, & Scione, Hippaphesis, Theoclea, Psamathe, Lagisca, Anthea, Aristoclea.

De Demosthenis intemperantia, multiplicibusq; amicis. Cap. XXIII.

INcrebuit sermo Demosthenem etiam Oratorem ex amica filios habuisse; ipse enim in oratione de aureo, filios ad iudiciũ sine matre adduxit, ut propter illos commisera-

commiserationem à iudicibus consequeretur; quamuis esset consuetudo ut mulieres adducerent etiam qui iudicarentur. Sed id uerecundia cõmotus effecit, ut deuitaret calumniã: erat autem intemperans orator quod attinet ad res Venereas, ut inquit Idomeneus. Cũ Aristarchus adolescentẽ quendã amasset, ac idcirco in Nicodemum debaccharetur, ipsius oculos eruit. Et circa obsonia & iuuenes, & mulieres sumptuosus fuisse traditur: nam cum scriba ipse publicus aliquãdo dixisset; quid de Demosthene dicere quispiam posset? nam quæ per totum annum illius diligentia fuerant parata, una mulier una nocte euertit. Fertur & Cnosionem adolescentem quẽdam in domum accepisse, quamuis haberet mulierẽ, ita ut ea grauiter ferens unà dormiret cum Cnosione. Demetrius rex successionis extremus Myrinam amicã habebat Samiam: Atq; diademate excepto totius imperij cõmunem habebat auctoritatem, ut asserit Nicolaus Damascenus. Ptolemæus is, qui custodias posuit in Epheso, filiusq; fuit Regis Philadelphi, Irenẽ habuit amicam, quæ, cum Thracũ insidias Ptolemęus ipse in Dianę sacellum in Epheso confugisset, unà confugit, atq; cum illum interficerent ualuarum ipsius sacelli annulos Irene tenuit, sanguine postea aras cõspersit, donec ipsam etiam cum illo iugularent. Sophron, qui fuit in Epheso, Danaem Leontij Epicurei filiam & ipsam merentem habuit, ob quam seruatus est cum ei insidias Laodice tetendisset, quæ etiam postea præcipitata fuit, uti Phylarchus scripsit libro duodecimo hoc pacto; Danae Laodice assidere solita, cui omnia ab ea credebantur, cum Leontij eius esset filia, qui cum physico Epicuro naturalibus speculationibus uacauerat. Cum igitur amica fuisset prius Sophronis, eumq; sequeretur, Laodice Sophronem de medio tollere decreuit. Hæc Sophroni

phroni

phroni rem totam significauit, Laodicesq́; insidias patefecit. Hic rem percipiens, se cōcedere uelle simulauit, ac duos dies, in eorum, quæ dixerat, considerationem, poposcit: qua concedente per noctem aufugit in Ephesum. Cū id quod perpetratum fuerat à Danae Laodice animaduertisset, illā præcipitauit, nihil eorum quę per benignè fecerat in memoriā reuocās. Referunt Danaē cū imminens sibi periculum animaduertisset, quia interrogata fuisset à Laodice, nec responso quidē dignam iudicasse: atq; cū ad præcipitiū duceretur dixisse, quòd multi quidem meritò Deos contemnunt, quando ego gratiā huiusmodi à Deo reportaui, quia uirū meum seruaui; Laodice uerò quæ suum interfecerat, tantum honoris ab omnibus cōsequeretur. Scribit hic idem Phylarchus hoc modo de Mysta libro decimo quarto; Mysta Seleuci Regis erat amica, quę, Seleuco à Galatis profligato ac uix fuga seruato, regiam uestem deponens seruæq́;, quā sors ei obtulerat, capta, unà cū alijs facta captiua abducta fuit: ac unà cū suis ancillis uendita uenit in Rhodū; ubi cū se, quæ nam foret, ostendisset, magno studio ac diligētia missa fuit ad Seleucum. Demetrius Phalereus Lampito Samiā amicā habuit, atq; ipsam Lāpito suauiter appellauit, ut attestatur Diyllus, uocabatur autē Charitoblepharus etiā. Erat Nicareta Stephani Oratoris amica, Metaniraq́; Lysiæ Sophistæ, hæ erāt Helei casu unà cum alijs amicis famulæ Antea, Stratola, Aristoclea, Phila, Isthmias, Neæra. At Neęra Stratoclidę, Xenoclidę poëtæ, Hipparchiq́; Histrionis erat amica, Phrysoniniq́; Pæaniei: qui Damonis quidē filius fuit, at ex sorore nepos Democharis. Cū autem amici fuissent arbitri, ex eorum sententia Stephanus Orator, & Phrynion Neęram alternis diebus possidebant, qui etiam Strobylam postremam Neęrę filiam Phano appellarunt,

χάρις gratia, βλέφαρον cilium.

pellarunt, uelut propriam filiam. Tradita fuit autem Phastori Aegialeo, ut inquit Demosthenes in oratione in Neęram, qui hæc etiam de Sinope amica scripta reliquit Archiam antistitē deprensum in iudicio atq; conuictum uelut impiū sacrificiaq; præter patrias leges facientem, animaduertistis; tum alia eius complura facinora accusata fuerunt, tum quòd sacrificasse deprensus sit in Eleusine Sinope amicę super ara in aula, quæ ducit in sacellum. Cum tamen lege cautum esset ne eo die sacrificaretur: neq; tamen illius erat sacrificium, sed sacerdotis. Celeberrima fuit amica Plangon etiam Milesia, quam cum eximiæ esset pulchritudinis adolescens quidam Colophonius amauit, cum tamen Bacchidem amicam haberet Samiam. Cum sermo ad eam fuisset allatus de adolescente, Plangonaq́ue Bacchidis formam audiuisset, iuuenemq́ue uellet ab amore sui diuertere, ubi fieri non posse uidit, congressus præmiū postulauit monile Bacchidis, quod erat celeberrimum. Hic autem cum magnopere amaret, expetiuit à Bacchide ne ipsum mori pateretur: Bacchis igitur cum summū illius desiderium cognouisset, monile concessit. Cum uerò cognouisset Plangon Bacchidem ab inuidia esse alienam, suum illi monile remisit; atq; cum hoc uersata est, quo accidit postea ut communem dum uixerunt, habuerint amasium. Quā rē admirati Iones, ut inquit Menetor in libro de Depositis, Plagonem in posterū Pasiphilā uocarunt. Quod ita accidisse testatur in his Archilochus de ipsa:

Ficus quæ pascat coruos petrosa uidetur,
Quę capit externos blandula Pasiphile.

Quòd Menander etiam poëta Glyceram amabat, nemini obscurū esse arbitror, at iratus fuit: nam cum Philemon amicam amaret, atq; hanc bonam appellasset

in

in actu, scripsit contra Menander, quòd nulla esset bona. Harpalus uerò Macedo, qui multam Alexandri pecuniā prædatus est, Athenasq; confugit, Pythionicam amicam amauit, multaq; in eam impendit, ac mortuę multa talenta in illius sepulchrū absumpsit, ipsamq; ad exequias exportauit; ut affirmat Possidonius libro historiarum secundo & uigesimo: cum magnoq; insigni um artificum, multiplicibusq; organis ac harmonia & concentibus cadauer misit. Dicæarchus in ijs, quæ scripsit de Descensu ad Trophoniū, inquit; hoc ipsum se uidere existimaret quisquis in Athenarū ciuitatem proficisceretur, atq; in hanc sacram uiam uocatam Eleusinis. Ibi siquidem si constiterit, ubi primū templum se offert Athenas petentibus, atq; ciuitatem; in eadem uia monumentū conspicitur extructū, cuiusmodi magnitudinis nullum alterum est propinquum. Hoc sepulchrū æquū fortasse uideretur ut uel Miltiadis quispiam esse apertè diceret, uel Periclis, uel Cimonis, uel alius cuiuspiam uiri illustris. Atq; eorum maximè, quorum gratia sit à ciuitate publicè extructū. Quod si id minus contigit, contigisse tamē uidetur. Rursus uerò ubi perquirit quam expectationē ipsum habere oporteat Pythionicæ amicæ. Theopompus ubi Harpali intēperantiam carpit in epistola ad Alexandrum, inquit; considera atq; audi à uiris Babyloniæ palàm, quo pacto mortuam Pythionicā cōposuerit, quæ erat ancilla Bacchidis tibicinæ: atq; illa Sinopes Threissæ, quæ lenocinium ex Aegina Athenas deportauit, ita ut non modo tertij ancillarum ordinis fuerit, uerum etiam lenarum. Ex pluribus uerò quàm ducentis talentis duo monumenta eius erexit, quod omnes admirabantur; quando neq; eorum quidem qui mortui fuerant in Cilicia ob imperium libertatemq; totius Græciæ, aut is, aut alius quispiam

præfectus, tumulum exornauerat: Pythionicæ autem amicæ & Athenis & in Babylonia sepulchrũ per multum temporis spatiũ perdurabit. Quam omnes sciunt communi sumptu cõmunem uolẽtibus fuisse, huius, qui tuum amicũ se esse iactare consueuit, ausus sit lucũ ac sacellum erigere, aramq; & templũ Pythionicæ Veneris nuncupare? unà Deorum etiam ipsorum castigatione neglecta? honorem tuum uituperare ac diminuere sit ausus? mentionẽ de his fecit Philemon etiam in Babylonio; Reginæ uel Babylonis si sic accidat. Pythionicam nosti & Harpalum. Meminit de ea Alexis etiam in Lycisco. Post Pythionicæ mortem Harpalus Glyceram accersiuit, & ipsam amicam, ut asserit Theopompus: cum dicat constituisse Harpalum se non passum ut cœnaretur, nisi meretricẽ etiam quispiam coronaret. Erexit ęreã statuã Glyceræ in Tarso Syriæ, ubi & te ipsum erat positurus. Concessit illi etiam ut in regio palatio habitaret, à populoq; salutaretur, & appellaretur Regina, aliaq; consequeretur munera, quibus & matrẽ tuam par est, & tecum habitantem decorari.

Agen actus, aliarumq; amicarum connumeratio. *Cap.* XXIIII.

ACcedit his testimonium is, qui Agenem actum Satyricum scripsit, quem, cum esset Dionysij festum, apud Hydaspem fluuiũ ostendit, siue Python fuit Catanæus, siue Byzantius, siue Rex ipse. Demonstratus est autem actus, cum Harpalus fugisset in mare atq; secessisset. Atq; mentionem fecit de Pythionica ueluti mortua. De Glycera uerò, uelut apud ipsum existente, quæque causa extiterit ut Athenienses munera ab Harpalo

accepissent,

accepiſſent, cum ita ſcribat; eſt ubi calamus naſcitur * ex ſiniſtra ipſe,

Meretricis inclytus populus; quem Pallides
Fugam parans cognouit ob rem prouidus.
Hic barbarorum ſiquidem quidam magi.
Ipſum uiderent optimè cum diſpoſitum,
Dixere quòd putant ſuperna ſpiritum
Petijſſe Pythionices.

Hic enim Harpalũ Pallidem nominauit. At in ijs, quæ ſequuntur, appellauit proprio nomine, cum dicat; diſcere tuam Atticã terram cupiens inde ex domibus.

Fortuna quæ nocet. uel agant quid hi uiri.
Dixere ſerua quando uita perfrui,
Edere ſatis. nunc at meo legumine,
Ac fœniculo ueſcuntur: atque tritico
Non ualde multo. plurima audio Harpalum
Miſiſſe millia his, agenis tritici
Nec pauciora, factum & eſſe ciuem eo.
Hoc triticum Glyceræ fuit: ſed eſt eis
Ipſis amicæ. ſtragis eſt at arrhabo.

Egregias, pulcherrimasq; amicas, formaq; præſtãtes Naucratis produxit; Doricham ſcilicet, quam Sappho Charaxi fratris ſui amicã fuiſſe ſcribit, cum ob mercaturã in Naucratẽ appuliſſet, quam etiam carpit in poëmate, quòd multa Charaxo eripuerit. Herodotus eam appellat Rhodopem, cum ignoraret quòd ea diuerſa eſt à Doricha; quæ celeberrimos obeliſcos in Delphis depoſuit, quorum his uerbis mentionẽ fecit Cratinus: * at in Doricham Poſidippus compoſuit hoc epigrãma, cum ſæpius de illa meminerit in Aethiopia: ita uerò ſe habet:

Doricha, te capitis ornarunt mollia uincla.
Et latè unguentum pallia quæ redolent.
Quæ quondam perincundũ complexa Charaxum,

Conçolor Eois Ciſſybijs aderas.
At niueæ tabulæ Sappho ſtant uſque loquentes,
Et ſtabunt cantus; dulcis amoris opus.
Atque tuum nomen ſeruabit Naucratis uſque,
Donec erit Nili fluminis ulla ratis.

Erat Archedica etiam & ipſa amica perpulchra ex Naucrate; nam delectatur Naucratis, ut inquit Herodotus, amicas habere uenuſtas. Et Sappho ex Ereſſo altera, quæ formoſum Phaonem amauit, celeberrima erat, ut Nymphis ait in Aſiæ circum nauigatione. Nō ignobilis erat amica Nicarete etiam Megarenſis, uerum & ex genere, & ex diſciplina digna erat, quæ amaretur: audiuerat enim Stilponem philoſophū. Biliſtiche Argiua & ipſa fuit amica nobilis, quę genus ducebat ab Atridis, uelut ij narrant, qui res Argolicas conſcripſerunt. Nobilis eſt Leæna etiam amica, Harmodij amica eius, qui tyrannū occidit. Quę etiam ſupplicijs affecta, ab Hippiæ tyranni familiaribus, cum nihil dixiſſet, in tormentis mortua eſt. Stratocles Orator Lemen amicam cognomento, quæ Parorama uocabatur, habuit amicam: quia duabus drachmis captis ad uolētem accedebat, ut in libro de amicis teſtatur Gorgias.

Poëtarum amicæ. *Cap. XXV.*

CVm his dictis Myrtilus eſſet taciturus, ſed parum defuit inquit uiri amici, quin mihi exciderit è memoria uobis Lydam Antimachi amicam commemorare, atque alteram eiuſdem nominis Lydam, quam Lamynthius Mileſius amauit. Vterq; enim horum poëtarum in Lydæ barbaræ amorem cum incidiſſet, ut ait Clearchus in rebus amatorijs, fecit hic quidem in Elegijs, ille uero in carminibus lyricis poëma Lydam uocatū. Præterij

terij autem Nanno tibicinā Mimnermi, Leontiumq; Hermesianactis Colophonij. Ab hoc enim amica quæ illi aderat, tres libros Elegiacos cōscripsit, qui libro tertio Amantium catalogum fecit, ita inquiens:

Filius Oeagri cithara contraxit ab orco
Cantando solam Threiciam Agriopen.
Iuerat ignari flecti hic ad limina Ditis.
Huc unde incani cymba Charontis agit
Defunctas animas. stagni longè sonat unda,
Quæ fluit è magnis garrula harundinibus.
Ipse etiam solus citharam pulsauit ad undas
Orpheus, insuetos mouit & ille Deos.
Cocythumq; ferum, haud risusq; iociq; capacem,
Aspectumq; grauis pertulit ille Canis.
Cuius uox ignis, sunt ignia lumina; terror
Est ingens trinum, resq; tremenda, caput.
Cantando hic magnis persuasit regibus idem,
Vt uitæ inuadat spiritus Agriopen.
Sed neque te luna natus fraudauit honore
Musæus, Charitum qui decus, Antiopa.
Qui multis responsa dedit secreta petitis
Mille procis, suauis hic ubi Eleusis adest.
Orgia pro nata Ceres est uulgata ministrans,
Nam Ceres est imo cognita uel baratro.
Ipse domum liquit patriam, Bœotiaq; arua,
Totius historię qui decus, Hesiodus,
Venit ad Ascræos, tenuitq; Heliconidis oras:
Cepit & Eęam prouidus Ascraicam.
Plurima perpessus libros conscripsit, & hymnos
Ille puellari ut captus amore redit.
Cantor & ipse, Iouis quem seruat parca, poëtis
Dulcior, & Musis gloria summa sacris,
Mox Ithacam cantu petijt diuinus Homerus,

Prudentis mouit gratia Penelopes.
Ob quam multa tulit: spatiosis patriæ & aruis
Desertis, tenuit insulam is exiguam.
Hic genus Icarium, populũ hic deflebat Amyclæ,
Et Sparten. captus deinde dolore suo.
Repperit & suauem Mimnermus deniq; cantum,
Solamen molli ex pentametroq; tulit.
Ardebat Nannus canentia tempora quamuis.
Et mala confregit carminis ille sono.
Oderat Hermobium ille grauem, nō inde Pherecli
Hostis erat, misit carmina at ille uiro hæc.
Antimachus Lydæ Chryseidis ictus amore
Pectora, Pactoli uasta fluenta petit.
Condidit ut tumulo Dardanam lumine cassam
Condecorans, illam deseruitq; solo,
Extremam Colophona petit, librosq; querelis
Compleuit sacros, sic dolor huic cecidit.
Lesbius Alcæus scis quot lasciua peregit,
Dum cithara huic Sappho quã sit amata canit.
Lusciniam hymnorũ prudens hic cantor amauit.
Tristiaq; in Teium contulit ille uirum.
Ambijt hanc etiam pariter iucundus Anacreon,
Turba huic Lesbia. dum ut plurima iũcta foret.
Liquerat ille Samum nunc, & nũc liquerat ipsum
Clausum uinosum Duridis ille solum,
Vinosam in Lesbum: lectus est sæpius illi
Visus ab Aeolici fluctibus inde maris.
Rursus qualis apis ferrarum forte Codonem
Linquens; in tragicis, dulcisonisq; choris.
Iuppiter & Bacchum, simul & cõiunxit Amorem,
Tum mistum Sophocli tradit utrunque simul.
Tum uir, qui pridem teneros uitârat amores,
Et Paphiæ cœtum qui oderat ante Deæ,

Tela

Tela cupidinei lunati sensit ut arcus
  Mox amat; haud mulcet pectora fessa sapor.
Iamq; Macedonię uicos percurrit in omnes.
  Quærit & Argiusm hic œconomum Archelai,
Euripidi donec dæmon quis fata parauit
  Viuenti, noctu hic obuiet ut canibus.
Ex Cytherone uirum Bacchi pepulere puellę.
  Custodem fidum quem humida lothos habet,
Musę perdoctumq; Philoxenon; hic uelut actus
  Clamore en tota protinus urbe ruit.
Cognoscit desiderium ardens, quod Galateæ
  Ipsis Melijs à proauis positum est.
Nosti cantorem, Eurypyli qui ex ære uidetur
  Ciuibus à Cois sub platano positus,
Bittida decantat celerem qui semper amator.
  Mitigat & pectus garrulitate sua.
Sed neque difficilis quibus ars sapientia semper
  Quæritur, & lecta est uita seuera uiris,
Quos ad sermones duros prudentia strinxit,
  Et uirtus, uerbis cuius habetur honos,
Conualuere graues pugnas auertere Amoris.
  Sed grauis aurigæ fręna tulere Dei.
Pythagoras Samius nam qualibus ipse Theanus
  Est actus furijs, multa geometriæ
Qui reperit secreta: poli quisúe ambitus ampli.
  In sphęra exigua & omnia constituit.
Socratem at egregium decuit secludere saltem,
  Multos dum superat hic homines sophia.
Ast irata Venus cura leuiore fugata
  Fecit ut hic flammas sentiat ipse suas.
Mox petit Aspasiam, dedit haud ambagibus ullis
  Verba Deæ, haud ullus exitus hinc patuit.
Vir grauis inde Cyrenæus contendit in Isthmum

Laidis Arcadiæ ut captus amore fuit.
Doctus Aristippus congressus spreuerat omnes,
Tela nec aufugit sed uiolenta Dei.

Deceptus est in his Hermesianax qui Anacreontem Sapphoq; eadem tēpestate floruisse scribit, cum his Cyri Polycratisq; temporibus fuerit, illa uerò Alyattæ patris Crœsi tempestate. Scribit Chamæleon in libro de Sappho quòd hæc in eam ab Anacreonte facta fuerunt, ut nonnulli arbitrantur; mihi agē purpurā inijciens, meq; comprehendens Amor ingeniosus auream comam habentis ad iocandū prouocat: hęc est autem quæ comas meæ cum alba sit ab Eu̇ctica Lesbo, at alij cuipiam inhiat. Hęc uerò Sappho ad ea respondisse inquit: eorum thronum habens aureum Musa, hymnum ex pulchras mulieres habētes bona regione, quotcunq; Teius splendidus senex iucundè decantauit: quòd autem hic cantus non sit Sapphus, omnibus est manifestum. At ego Hermesianactē iocari de huius amore crediderim: nam Diphilus Comicus in actu Sappho, Sappho ipsius amatores Archilochum & Hipponactem fecit. Hæc non sine studio uobis ò socij explanasse, amatoriumq; catalogum fecisse uideor, cum non sim tamen is qui ita perditè amem: uelut me Cynulcus accusauit; uerum est quidem me amare, at perditè amare nihil minus.

Quid est opus misellè agere me in pluribus,
Voluisse cum licet tenebris omnia hæc?

Scribit Alexandrinus Aeschylus in Amphitryone, est autē hic Aeschylus uir ualde peritus. qui carmina Messeniaca composuit.

Amor ubique in natura. Cap. XXVI.

CVm igitur Amorem magnum potentissimumque Deum esse existimem, atq; auream etiam Venerem, ea Euri-

ea Euripidis carmina in memoriam reuocaui, ac dico,

Non sentis ipsa quanta sit Venus Dea?
Quam nec referre, nec queas metirier,
Est quanta, quantum possit in mortalibus,
Te nutrit ipsa, meq;, & omnes hęc uiros.
Considera, sermone ne solo scias,
Enucleabo robur ipse re Deæ.
Amauit imbrem terra: cum siccum solum est,
Non est ferax squalore poscitq; humidum.
Amatq; cœlum pluribus plenum imbribus
Ob hanc Deam terris deorsum cedere.
Vbi duo miscentur ista, unumq; fit,
Nascuntur inde cuncta quę nos nutriunt.
Ob quæ uiget, uiretq; uis mortalium.

Grauissimus etiam Aeschylus Venerem inducit in Danais hæc ita dicentem;

Ferire purus ęther arua concupit.
Amorq; terrę consequi uult nuptias.
Imberq; cœlo concidens purissimo
Terram osculatur, hęc parit mortalibus
Tum poma, fruges arua funduntq; Cereri.
Quod tempus arborum est? id ipsum, nuptiæ
Fecere gratę cuncta cum madentia.
Quorum autor ipsa sum facioq; singula.

Ac in Hippolyto Euripidis rursus inquit ipsa Venus:

Quicunque forte terminos Atlanticos
Inter colunt, uidentq; solis lumina,
Si me colunt, illos honore prosequor.
Superbientes rursus in me, deprimo.

Nam iuueni, cui reliquæ omnes aderant uirtutes, cum in hoc erraret, quia Venerē nō uenerabatur, pernitiem est consecutus: ac neque Diana, quę eum mirū in modum amabat, neq; Deorum aut beatorū quispiam, illi adiumento

adiumento esse potuit. iuxta eundem igitur poëtam

Qui non Amorem credat esse unum Deum:
Vel est malus, uel est bonorum nescius.
Nec nouit ille maximum Deum uirûm.

Quem quo pacto sapiens Anacreon laudauerit, omnibus est manifestissimũ, de quo hęc etiã optimus Critias scripta reliquit;

Fœmineos ipsum cantus quandoq; parantem
Suauem Anacreontem interea deduxit Achiuis,
Symposij irritamentum, fraudes mulierum.
Iucundum, suauem; cui dulcis barbitos, hostis
Tibia; nec morietur enim, nec debilis annis
Fiet amor tuus hinc, donec spumantia lymphæ
Vina puer dabit à dextris immista bibenti.
Sacra ministrabunt teneræ nocturna Puellæ.
Filiaq; in summis confidet partibus æris
In summis Bromij guttis, & Cottabi in ore.

Archytas Harmoniacus, ut inquit Chamæleon, Alcmanem scribit amatoriorum carminum ducem fuisse, primumq; intemperans carmen edidisse in conuentus, & quod ad mulieres spectat, & ad reliquã musam huiusmodi: quamobrẽ scribit in quodã suo carmine, Amor me rursus Venere remota suauis liquefaciẽs cor, exhilarat. Dicit autẽ uelut Megalostratẽ poëtriã existentem mediocriter amauerit, quæ amatores uel ipsis colloquijs ad se trahere poterat. Sic autem inquit de ea; hoc suauem musam ostendit donum beatę uirgini flaua Megalostrata.

Amatorij poëtæ, puerorumq; amores.
Cap. XXVII.

STesichorus etiam non mediocriter erat lascíuus, qui genus hoc cantilenarum constituit, quę antiquitus, pueriles,

pueriles, siue delicatæ dictæ fuerunt. Ita uerò æmulatione plenum erat amatoriorum negotium, nullusq; graues amatorios existimabat, ut Aeschylus cum magnus esset poëta & Sophocles, per tragœdias amores in theatra induxerint. Hic Achillis quidem erga Patroclũ, hic uerò Niobes erga filios. Quo effectum fuit ut tragœdiam nonnulli postea pęderastam eam nominauerint, atque cantilenas huiusmodi spectatores excipiebant. Ibycus autem Rheginus clamat ac uociferatur: uere quidem cydoniæ mali irrigatæ ex fluuiorũ fluxibus, ut uirginum hortus non labefactus: atq; auctæ uites umbrosis ramis uiniferis pullulante. Mihi uerò amor nullã horam sopitus, fulgore urens, threicium Boream excitans ex Venere, calidis furijs horrendus me perterruit, fortis à puero nostras mentes obseruat. Pindarus etiam non mediocriter erat lasciuus, qui ait: mitte ut amet, amoriq; gratificetur, idq; peropportunè, nec numero seniorem actionem anime persequare. Quamobrem Timon in Sillis ait: tempus amandi, tempus uxorẽ ducendi, tempus cessandi, ac non etiam morãdi, donec illud quispiam dicat iuxta hunc ipsum philosophũ. cũ tempus erat ut immergeretur, lætari cœpit. Cũ mentionem Theoxeni etiã Tenedij fecerit Pindarus, qui ipsius erat amasius, quid inquit? oportet me anime iuxta opportunitatẽ unà cũ ętate amores carpere, uides enim splẽdentes radios ex facie Theoxeni, qui nõ fluctuat desiderio: ex adamante certè uel ferro fusus est; atq; nigrũ cor in frigidis flammis ad pulchram Venerem intinctus, uel magnopere nummorum est studiosus, uel muliebri audacia frigidam incedit omnem uiam curans, at ego sine obitu uelut morsus ab apibus liquesco; cum respicio in puerorũ nouam pubem, atq; in Tenedo filium Agesilai Suadela, Gratiaq; habitare fecerũt. Pręponunt

omnino

παιδικὰ. παιδικά. παῖδες ἐρασὶς pueri amator.

omnino cōplures pueriles amores fœmineis, atq; in reliquis Græciæ ciuitatibus, quæ bonis legibus sunt institutæ, mos hic magni est studij. Cretes igitur, ut dixi, Chalcidēsesq;, qui sunt in Eubœa, magnopere puerilium amorum sunt studiosi: quamobrem non Iouem. at Minoē Ganymedem rapuisse scribit Echemenes in rebus Creticis. prædicti uerò Chalcidenses apud se Ganymedem à Ioue raptum fuisse contendunt, locumq; ostendunt, quem uocant Harpagium: in quo egregiæ admodum sunt myrti. Cessauit etiam Minois in Athenienses iracundia, quam ex filij morte cōtraxerat, cum Theseum amasset, eiq; Phædram filiam in uxorem dedisset, ut asserit Zenis siue Zeneus Chius in commentario de patria. Hieronymus uerò Peripateticus maximè studij plenos fuisse scribit puerorum amores, quoniam sæpius uigor iuniorū, atq; amor uicissim cōsentiens, atq; concors multas euertit tyrannides. Nam præsentibus pueris quiduis amator pati potius eligerit, quàm ut timidi minusq; strenui macula sibi à pueris inuratur. Re ipsa hoc significarunt sacræ illæ insidiæ, quæ Thebis ab Epaminonda collocatæ fuerunt, atq; mors cōtra Pisistratidas, quæ ab Harmodio perpetrata fuit, & Aristogitone. In Sicilia uerò Charitonis & Menalippi in Agrigento. Erat autem catamitus Menalippus, ut asserit Heraclides Ponticus in rebus Amatorijs. Illi qui Phalaridi insidias tetenderant, ac postea deprensi per tormenta dicere cogebantur, non modo rei cōscios nō significarunt, uerū etiam Phallaridē ipsum in tormentorū commiserationem induxerunt: ita ut eos & absoluerit, & plurimum laudauerit. Quamobrem cum his Apollo lætatus esset, Phalaridi mortis dilationē condonauit, quod oraculum petentibus declarauit, quo pacto illi insidias sederent, responditq; de rebus Claritonis pentametrū

ἁρπάζω rapio.

hexametro

hexametro præposito, uelut Dionysius Atheniensis Aereus cognomẽto postea fecit in Elegijs: huiusmodi autem est responsum;

Felix & Chariton & Melanippus adest,
Ductores hominum diuinum dulcem ad amorẽ.

Celeberrima sunt ea etiam, quæ de Cratino Atheniẽsi facta fuerũt, qui cum pulcherrimus esset adolescẽs, Epimenidesq; Atticam humano sanguine expiaret ob odia quædã antiqua, ueluti Neanthes asserit Cyzicenus lib. Ceremoniarũ secundo, se ipsum Cratinus tradidit pro ea, quę ipsum nutriuerat, cũ quo etiã mortuus est amator Aristodemus, atq; molestiæ solutionẽ ita est cõsecutus. Ob huiusmodi amores igitur tyranni (graues enim sunt illis aduersariæ omnino amiciciæ) pueriles amores ubiq; prohibuerũt, atq; conciderunt. Fuerunt etiã nonnulli, qui palæstras ueluti in eorũ arces propugnacula ac uineas incẽderunt, & cõfoderunt, sicuti Polycrates Samiorũ tyrannus. at apud Spartanos, ut testatur Agnõ academicus legitimũ est ante nuptias cum uirginibus ueluti cũ pueris congredi. Inquit enim Solõ legislator femora dulceq; os cupiẽs. Apertissimè uerò Aeschylus ac Sophocles dixerunt, hic quidem in Myrmidonibus;

αὐτιτειχίσματα, quasi ante muralia dixerim.

Coxarum honorem nec tibi sanctum dabo,
Frequentis osculi haud ferens ò gratiam,

Hic autem sermonem quendam faciens de Ganymede in Colchidibus;

Incendit is coxis Iouis tyrannidem.

Nec mihi sanè obscurũ est, quòd ea ficta sunt de Cratino et Aristodemo, ut Polemõ inquit expositor in Commentarijs ad Neanthẽ. Vos autẽ enarrationibus huiusmodi ò Cynulce etiã si sint falsę, ueras esse putatis, & reliqua poëmata eodẽ pacto, quæ de puerilibus agũt amoribus suauiter percipitis: cum pueros amare in Græcos

ex Cretensibus

natantem in Cephiſſo uidiſſet, in quo eſt etiam mortuus: nam ſemper in eo flumine lauabatur, cum eum ibi ſepeliſſet, ſacellum Veneris Argynnidis erexit. Alcymnius autem Chius Hymenæum cõtendit in Dithyrambis Argynnum amauiſſe. Amator fuit Antigonus rex Citharœdi Ariſtoclis, de quo ita ſcribit Antigonus Caryſtius in uita Zenonis; laſciuiebat in Zenonem rex Antigonus, atque cum ex potu quodam interdiu rediret, ad Zenonemq; aſſiluiſſet, ei perſuaſit ut ſecum in Ariſtoclem citharœdum petulanter ageret, quem rex amabat magnopere. Erat adoleſcentum ſtudioſus Sophocles etiã, uelut mulierum Euripides. Sic igitur ſcribit Ion poëta in peregrinationibus inſcriptis: obuius fui in Chio Sophocli poëtæ, ubi dux exercitus in Lesbum contenderet, uiro inter potandum iocoſo ac facili. Cum ei hoſpes eſſet Hermeſilaus, ac Proxenus Athenienſes, qui conuiuium illi præbuerũt, ubi apud ignẽ uinum effundens ſtetit qui erat puer, uti uidebatur: uis me ſuauiter bibere? inquit: quo affirmante, tardè mihi afferas inquit & auferas calicem. Cum multò etiam magis erubuiſſet puer, ad ſimul ſedentem inquit, quàm optimè fecit Phrynichus cum dixerit, ſplendet autem in purpureis genis amoris nitor ad quod Eretrieus literarum magiſter reſpondit: ſapiens tu quidem es in poëſi ò Sophocles, at non tamen Phrynichus purpureas genas pulchri appellauit, Nã ſi pictor huius pueri genas purpureo colore inficiat, non etiam formoſus uideretur: non eſt igitur conſentaneum rationi ut pulchrum cum deformi comparemus. Cum in Eretrieum Sophocles riſiſſet, neque tibi placeat inquit ò hoſpes illud planè Simonidis dictum, quod Græcis ſcitè dictũ eſſe iudicatur, purpureo ex ore mittens uocem uirgo. Neque enim cum poëta dixerit auricomum Apollinẽ,

pictor statim aureos capillos Deo effecit, sed nō nigros, nam peior fuisset pictura. Neq; cum dixit, roseis digitis, nam si qua in colore rosaceo digito intinxerit purpureas manus, non autem pulchræ mulieris faceret. Cum uerò riderent, Eretrieus iussus est ignem componere: atq; hic rursus in sermonem de puero mentem conuertit. Ipsum interrogabat paruulo digitos festucam ex calice excipiens, an festucam illam uideret, qui cum affirmaret, efla ipsam igitur inquit: ne digitus eam bene lauaret. Cum is igitur faciem ad calicem propius afferret, hic ad illius os calicē adduxit, ut caput capiti esset propinquius. Verum cum ualde esset propinquus, eū manu capiens exosculatus est. Cum omnes cum applausu ac risu rem excepissent, quòd puerum scitè adduxisset; curo uersutè agere dixit ò uiri, quando Pericles me rectè quidem facere inquit, ac uersutè agere nescire, nónne peropportunum mihi accidit hoc stratagema? alia complura huiusmodi commodè & dixit & fecit, & ubi biberet, uel res gereret. Quod spectat ad res ciuiles, neq; sapiens erat, neq; rebus gerendis idoneus, sed uelut quispiam, unus ex bonis Atheniensibus. Scribit Hieronymus Rhodius in Historicis commentarijs quòd Sophocles puerum extra muros abduxit cū ipso congressurus, atq; puer propriam uestem super herbas extendit, Sophoclisq; ueste sunt circuntecti. Post congressum puer Sophoclis uestem rapiens abiuit, Sophoclisq; puerilem suam uestem reliquit. Cum id quod acciderat, ut fieri solet, narraretur, audiens Euripides ac deridens id quod gestum erat, se quoq; aiebat hoc pacto usum fuisse, at non tamen ei quidpiam hunc furripuisse, Sophoclē uerò ob intemperantiā fuisse neglectū. Quod cum Sophocles audiuisset epigramma hoc in illum cōposuit; cum sermone de sole Boreaq; uteretur, atque

atque illius adulterium obſcurius ſignificat;

Non puer Euripides fuit, at ſol qui ſpoliauit
Calfaciens; tecum cum ſit amica alia,
Verſatur Boreas. nec tu ſapis ipſe, ubi amorem
Dum ſeris alterius, fur tibi ſurripitur.

Donaria Deis erepta, & amatis donata. Cap. XXVIII.

THeopompus in libro de rebus ſurreptis in Delphis Aſopichum ſcribit ab Epaminonda amatũ inſculptum habuiſſe in ſcuto Leuctricum trophæum, at mirum in modum eum periclitari ſolitum, atq; ſcutum hoc poſitum eſſe in Delphis in porticu. Scribit in eodẽ commentario idem Theopompus Phayllũ fuiſſe mulierum ſtudioſum, qui Phocenſium erat tyrannus; at Onomarchum puerorum, atq; ex his, quæ Deo fuerãt depoſita, Sicyonij Pythodori filio in Delphos profecto, comamq; tondenti, cum eſſet formoſus, cum ipſo con greſſum quatuor aureas ſtrigiles Sybaritarum donaria largitum fuiſſe: at Bromiæ tibicinæ Diniadæ argenteũ Carcheſium Phocenſium donarium Phayllus tradidit. Ipſa etiam Pythia erat cantatura, niſi fuiſſet à populo impedita. Lycollæ uerò Tricolei filio Phyſcidæ formoſo exiſtenti Onomarchus coronam Daphnes donauit, quod erat Epheſiorum donarium. Cum ad Philippum hic puer eſſet adductus à patre ſuo, ibi etiã proſtitutus nullo quæſtu facto abiuit. Damippo Epilyci Amphipolytæ filio formoſo exiſtẽti Pliſthenis donariũ donauit Onomarchus. Pharſaliç Theſſalicæ ſaltatrici Philomelus aureã coronã Daphnes tradidit, q Lãpſacenorũ erat donarium. Ipſa uerò Pharſalia, cum uox reddita eſſet in foro uatibus ex ærea Daphne in Metaponto, quam

Metapontini erexerant tempore peregrinationis Aristeæ Proconnesij, cum se ex Hyperboreis is accedere dixisset, quàm citissimè uisa est in forum irrumpere, ac dementibus factis uatibus ab ipsis est discerpta. Cum postea quæreretur causa ab hominibus, compertum est eam dilaniatam fuisse, quoniam Deæ habebat coronã. Cauete igitur uos etiam philosophi præter naturã præpostera Venere utẽtes, parumq́; religiosè erga Deum agentes, ne eodem modo discerpamini. Nam tum formosi sunt pueri, uelut Glycera amica dicere cõsueuerat, quãdo mulieribus sunt persimiles. ut ait Clearchus. Mihi sanè iuxta naturam fecisse uidetur Spartanus Cleonymus, qui primus omnium hominum mulieres obsides à Metapontinis, uirginesq́; ducẽtas nobilissimas ac formosissimas accepit, ut narrat Duris Samius libro tertio Historiarum de Agathocle. Ego etiam iuxta Antilaidem Epicratis hęc Sapphus amatoria carmina omnino didici, siue Laminthij Cleomenis. Vos autem philosophi etsi mulieres amare aliquando in animum inducitis, cum uidetis fieri non posse ut consequamini, cessant amores, ut ait Clearchus.

De statuarum amatoribus. Cap. XXIX.

ACcepimus autem bouẽ eam, quæ est in Pyrene ærea, bouem conscendisse; canemq́; pictum, & colũbam, & anserem: hanc quidem canis, illam columbus, hanc anser conscendit, atque insiluit. Verum cum fieri non posse his omnibus exploratum esset, abstiterunt; ut Selymbrianus ait Clisophus: hic enim cum Pariam imaginem in Samo amauisset, ipsam in templo declinauit, uelut posset congredi; uerum cum & ob frigus, & ob lapidis duritiem nõ posset, eò usque cupiditatis accessit, ut

ſit, ut caruncula prætenſa nihilominus cõcubuerit. Meminit de hoc facinore Alexis poëta in actu Pictura inſcripto, cum ita dicat:

In Samo ut ferunt accidit !
Simillimum, nam uir puellam ſaxeam
Amauit, in temploq; ſe clauſit ſimul.

Philemon etiam de illo mentionem faciens inquit:

Sed in Samo quidam puellam ſaxeam
Amauit, in temploq; ſe clauſit ſimul.

Eſt autem ea ſtatua opus Cteſiclis, uelut refert Adæus Mitylenæus in libro de Statuarijs. At Polemon: qui Helladicum inſcriptũ fecit, in Delphis inquit, ſiue in theſauro tabellarum, duo ſunt pueri lapidei, quorum alterius, quidam ex ſacrorum miniſtris, amore captus ſe in templo concluſit, atque cõgreſſus præmium coronam reliquit. Hic cum comprenſus fuiſſet Deum aiunt reſponſum petentibus. Delphis hominem dimittere iuſſiſſe, eiq; præmium præbuiſſe.

Animalia rationis expertia, quæ homines amarunt. Cap. XXX.

FVerunt animalia etiam rationis expertia, quæ homines adamarunt: nam & Gallus Secundũ pincernam quendam regiũ amauit. Vocabatur hic Gallus Centaurus, atq; Secundus Nicomedis Bithyniæ Regis erat domeſticus: uelut Nicander declarat libro Euentuũ ſexto. Anſer puerum amauit in Agio, uelut teſtatur Clearchus libro primo Amatoriorum. Hunc puerum ſcribit Theophraſtus Amphilochum uocatum fuiſſe in Amatorio libro, genere Olenium. Hermias Hermodori filius genere Samius Lacydem philoſophum amaſſe inquit. Ita pauo uirginem adamauit in Leucadia inquit Clear

chus, ut cum ea fuisset mortua, ipse etiã interierit. Delphinũ fama est puerum in Iaso adamasse, ut asserit Duris libro nono. Loquitur autem de Alexandro hoc pacto; puerũ etiam ex Iaso accersiuit: erat enim apud hanc ciuitatem puer quidam Dionysius, qui cum ex palæstra unà cum alijs rediret, in mari natauit; Delphin ei ex pelago occurrit, in dorsumq; illum cepit, permultumq; natans spatium, abstulit; mox in terram rursus deportauit. Homini amicissimum prudentissimumq; animal est Delphinus, quodq; e gratias referre nouerit; quare Phylarchus lib. duodecimo Cæraneũ scribit Milesium, cũ piscatores uidisset delphinũ in retibus cepisse, eũq; esse occisuros, dato argento quod pactus fuerat, in pelagus eum rursus dimisisse. Cũ postea naufragiũ perpessus fuisset circa Maconũ, omnesq; reliqui perijssent, solus Cœranus à Delphino fuit seruatus. Cũ postea mortuus esset in patria ob senectutem, cadauerq; secũdum mare forte efferretur in Mileto, multitudo ingens Delphinũ eo die in portu conspecta est. quæ parũ ab ijs aberat, qui Cæranũ gestabant, quasi simul uirum efferrent, unaq; ad sepulturã comitarentur. Narrat hic idem Phylarchus libro uigesimo, quanto amore puerum elephas prosequeretur. Ita uerò scribis: cum hoc elephãte fœmina elephas nutriebatur, quã appellabant Nicæam; huic elephanti cum ministraret Indi mulier, filium suum, qui tum trigesimũ diem agebat, apposuit. Postea uerò mortua muliere miro quodã amore pueri bellua capta fuit; neq; enim seorsum esse ab infante patiebatur, ac nisi puerũ uideret, molestè ferebat admodũ. Cũ igitur nutrix ipsum infantẽ lacte saturauisset, illum inter pedes feræ in scapha quadã ponere cõsueuerat: quod nisi fecisset, elephas pabulũ capere nolebat, ac postea per totum diem calamis ac pabulis sibi appositis eo præsente

nesce-

nescebatur. Cum dormiret infans muscas abigebat; ubi uerò lugeret scaphã promuscide motabat, pueruq; dormire faciebat. Quod mas etiã elephas faciebat sæpius.

De Persæo Citieo & Chæremone.
Cap. XXXI.

VOs autem Philosopi mentem animumq; delphinis ac elephantibus immaniorẽ ferocioremq; habetis, quáuis clamet Persæus Citieus in sympositiacis cõmentarijs, dicatq; congruum esse, ut Venereorũ fiat commemoratio inter uina: nam & ad id propensi sumus cum bibimus, atq; hic eos laude dignos cẽsemus, qui illis & placidè, & mediocriter utuntur; eos uerò qui utuntur ferinè ac insatiabiliter, uituperamus. Nam si ad potum conuenirent dialectici, de syllogismisq; differerẽt, rem quæ ualde abhorreat à pręsenti occasione eos facere quispiam rectè existimarit: quiq; uir bonus & prudens esse uellet, indulgeret lautius genio. Qui uerò tẽperantes uideri uolunt, ad quandam usque metam hoc seruare possunt in potu. Verum ubi uinum eos prodiderit, omnem eorum deformitatẽ apertissimè patefaciunt: quod prius sacrorum ministris ijs accidit, qui ad Antigonũ ex Arcadia profecti sunt. Illi enim ualde austerè ac compositè, ut constituerant, prandebant, non modò nullũ nostrũ, sed nec se ipsos quidẽ uicissim aspiciẽtes. Verũ ubi processit potus, & alia acroamata, Thessalæq; ipsæ saltatrices introductæ sunt, nudæq; ac in subligaculis, sicuti earum est consuetudo saltarunt, non amplius illi uiri se cõtinere potuerunt, sed ex thoris irruẽtes ac clamantes, uelut admirabile quodpiã spectaculũ uidissent, regem beatũ esse exclamarũt, quãdo his perfrui illi liceat: hisq; alia cõplura grauibus similia perpetrarunt. Ex Philosophis autem quidã nobiscum bibebat, ingre-

Hic candidum uber defluente pallio,
Latus sinistrum rursus hæc tripudij
Soluit: patentibus poli spectaculis
Picturam & inde uiuam apertè protulit.
Color fluebat ex oculis mox candidus,
Contra nigrantis umbræ opus quod præualet.
Pulchras manus palmas habentes altera
Nudauit, hæc collum tegitq; fœmineum.
Hæc uestibus fractis plicis sub femora
Ostendit, insignitus hic Amor fuit.
Non hic metus ridente tempore affuit.
Post hęc supinę concidunt in helenijs;
Tum nigra frangunt hæ uiolarum capita,
Crocumq; quo solare telis illinit
Idolon aptè, tingit atque pallia
Perses uigens ætate. mox amaracus
In mollibus pratis tetendit ramulos.

Scribit hic idem poëta in Aleusiboa, cũ ad flores etiam sit decliuis:

Iucundus aspectus fit ipse corporis,
Splendentq; formosi colore candido,
Rubrum colorem tum pudor suauissimum
Inducit, addens hunc colori splendido.
Comæq; flauentes uelut & imaginis
Formantur ipsis cum retortis crinibus.
Ventisq; lętabantur illi mollibus.

At in Io ueris filios flores appellauit; floridi ueris filios circumsternentes. At in Centauro, qui actus est numerosus, prati filios nuncupauit; hinc uerò in infinitum eorum exercitum florum insidijs carentiũ militarunt, cum uoluptate captantes prati filios. At in Dionysio;

Hedera choros amans. & anni filia.

De rosis autem sic inquit in Vlysse:

Rosas habebam floridum corpus, comis
Horarum: & ipsa me simul nutrix decens
Veris.

Et in Thyeste;

Rosæ nitentes lilijs cum candidis.

In Minyis;

Licet uidere plurimum fructum Veneris;
In uitibus summis nigret pro tempore.

Quæ mulieres ob formam excelluerint. *Cap.* XXXII.

OB pulchritudinem, (nunc etiam senex cantor memoriam renouat iuxta Euripidem;) celebres fuerũt mulieres Thargelia Milesia, quæ quatuordecim uiris nupsit, cum & forma esset omnino perpulchra, & sapiens, uelut in inscripta congregatione testatur Hippias Sophista: Anutisq; uocata Bagazi uxor; quæ ut asserit Dinon libro quinto rerũ Persicarũ de prima coordinatione, soror erat Xerxis ex eodẽ patre. Hæc ut pulcherrima fuit omnium mulierũ quæ essent in Asia, ita erat intemperantissima. Phylarchus Timosam contendit libro decimo nono Oxyartæ pellicẽ omnes alias mulieres forma superasse: quam rex Aegyptiorũ Stratiræ regis uxori dono misit. Scribit Theopompus libro Historiarum quinquagesimo sexto, Xenopithiã Lysandridæ matrem omnibus mulieribus pulchriorem fuisse, quæ sunt in Peloponneso: quàm Lacedæmonij unà cum Chryse sorore interfecerunt, ubi Agesilaus rex seditione suscitata fecit, ut inimicus ipsius Lysandrides à Lacedæmonijs in exilium fugaretur. Formosissima fuit & Pãtica Cypria, de qua scribit Phylarchus libro decimo Historiarum, quòd cum esset apud Olympiadem Alexandri matrem, eam Monimus Pythionis filius in ma

trimonium

trimonium popoſcit: Verum cum intemperans eſſet mulier, inquit Olympias, ò infelix ex oculis, non autẽ ex conſilio ducis uxorẽ. Eam etiam, quę Piſiſtratum ad tyrannidem induxit, uelut Palladis formá haberet, pulchram fuiſſe inquit: quippe quæ Deæ ſimilẽ formá habere putabatur. Vendebat autẽ coronas, atq; eam Hipparcho filio ad communes nuptias Piſiſtratus tradidit, uti literarum monumentis ſcriptũ reliquit Clidemus libro Reditionum octauo. Dedit Hipparcho filio, quæ ipſum ſuperauit; mulierem ingenio quidem Socratis filiam, (nam Charmi, qui Polemarchus fuerat Hippias, formoſiſſimam filiá cepit) cum ei etiam nupſerit, qui poſt ipſum regnauit. Accidit enim, ut aiunt, quòd Charmus Hippiam amabat, ac primus is Amoris ſtatuam apud academiam erexit: in qua inſcribitur;

dignitas militaris, πολέμαρχος, ſecundus à magiſtro equitum.

Gymnaſij extremis altaria Charmus in oris,
Hæc Amor erexit ingenioſe tibi.

Heſiodus libro tertio Melampodiæ Chalcidem in Eubœa pulchras mulieres habentem nominat: nam formoſę ibi mulieres naſcuntur, uelut teſtatur Theophraſtus. Nymphodorus in Aſiæ nauigatione omnium quę alibi naſcuntur pulcherrimas mulieres eſſe in Tenedo nſ ula Troica affirma.

Certamina de' pulchritudine. Cap. XXXIII.

COgnoui præterea de pulchritudine certamen inter mulieres poſitum fuiſſe, de quo ſcribit Nicias in rebus Arcadicis; quod Cypſelum poſuiſſe inquit, cũ ciuitatem apud Alpheum in planitie condidiſſet, in quam ad habitandũ confluẽtes ex Parrhaſijs quidá lucũ, aráq; Eleuſine Cereri conſecrarunt. Ac in huius feſto certamen de pulchritudine abſoluerũt, quod Herodica Cypſeli uxor primum uicit. Perficitur his etiam tempori-

bus

bus hoc certamen esse apud Eleos de formę pręstantia, iudiciumq́ue fieri magno cum studio, atque eos qui uicerint, arma referre præmium; quæ Palladi deponi consueuisse scriptũ reliquit Dionysius Leuctricus. Is uerò qui uicerit coronatus ab amicis, magna cum pompa ad sacellũ usq; proficisci cõsueuit. Coronã myrteam illis dari cõsueuisse ait Myrsilus in Historicis paradoxis. Affirmat ipse Theophrastus alicubi iudicium fieri cõsueuisse de mulierum temperantia, reiq; familiaris diligentia, sicuti inter barbaros. Alibi autẽ de forma, quam etiã par est ut ueneremur, uelut apud Tenedios et Lesbios. Hic quidem fortunæ est aut naturæ honor, at ut præcedat temperantia magis consentaneum uidetur: sic enim pulchritudo pulchra; sin autem, periculum confert magis uergat ad intemperantiam. Cum tot à Myrtilo postea dicta fuissent, omnesq́ue ipsum ob memoriam admirarentur, inquit Cynulcus; (fari,

Vanius haud quicquam, quàm plurima scire pro-

Hippon inquit Deos esse non putans. Verum & diuinus ait Heraclitus multa scientem mentẽ habere, non docet. Timon etiam; intus amplitudo,

Vanius haud aliud quàm plurima scire profari.

Quænam tot nominum utilitas esse poterit ò Grámatice? omnes siquidem occidere posses potius audientes, quàm sic sapientes facere: & si te quispiam audiat. Quinã erant ij, qui in equo ligneo inclusi fuerũt? unius fortasse aut alterius nomen connumerabis: neq; tamen hoc ex Stesichoro, (uacat enim) sed ex Ilioperside Acati Argiui; hic enim complures connumerauit. Neq; etiam appellationes sociorum Vlyssis potes ita concinnè connumerare: aut qui eorum fuerint à Cyclope deuorati, aut à Lestrygonibus; uel si uerè deuorati fuerunt: qui neq; hoc sanè nosti, quamuis Phylarchi mentionẽ

sæpius

sæpius consonè facias, quòd neq; amicas, neq; tibicinas intueri licet in Ciorum ciuitatibus. Tum Myrtilus; hoc ubi scripsit Phylarchus? omnes enim illius historias perlegi. Cum diceret libro uigesimo tertio, ait Myrtilus.

Qui Philosophos expulerint è suis regionibus. Cap. XXXIIII.

Nonne ego meritò omnes philosophos odio prosequor, cum sint amicis rationi inimici? quos non Lysimachus solũ ex uniuerso suo Regno per præconẽ expulit, sicut Carystius inquit in suis historicis commentarijs, uerum etiam Athenienses. Quamobrẽ Alexis inquit in equo;

Hoc est academia, hoc idem Xenocrates?
Demetrio dent multa dij ipsi commoda,
Latoribus legumq; quòd sermonibus
Quæ uis inest docentibus, uelut ferunt,
Ex Attica ad coruos fugarunt inquiunt.

Sophocles etiam quidam omnes philosophos per suffragia ex Attica regione relegauit, contra quem orationem scripsit Philon Aristotelis familiaris, cum tamen Demochares Demosthenis consobrinus in Sophoclis defensionem scripserit. Optimi etiam in omnibus Romani Sophistas è Roma eiecerunt, ueluti qui iuuenes corrumperent. Postea nescio quo pacto in ciuitatem iterum exceperunt. Dementiam uestram declarauit hoc pacto in fulmine percusso Anaxippus Comicus;

Hei mihi philosopharis, atqui philosophi
Sermone solo sunt sapientes, cæteris
In rebus esse noui ego stultissimos.

Meritò igitur ciuitates complures, atq; in primis Lacedæmoniorum, neq; rhetoricam neq; Philosophiam admittunt, ut Chamæleon inquit in libro de Simonide, ob ue-

ob ueſtram in ſermonibus ambitionem, contentiones, minusq; opportunas probationes, ob quas mortuus eſt Socrates, qui contra eos de iuſtitia diſſeruerat, quibus iudicij ſubſellia contigerunt, ueluti furaciſſimi eſſent. Mortuus eſt ob res huiuſmodi Theodorus qui Deos eſſe negabat; Diagorasq; relegatus fuit, ubi etiam nauigans naufragium paſſus eſt. Theotimus, qui libros contra Epicurum conſcripſit, accuſatus à Zenone Epicureo interfectus fuit, ut inquit Demetrius Magnes in Homonymis. Sed ut iuxta Clearchum Solenſem ſummatim dicam, uitam ducitis non tolerãdam, nam uerè canum more uiuitis. Atq; cum hoc animal in quatuor ex ipſa natura maximè excellat, uos deteriora capientes, ea ſeruatis. Eſt enim ob ſenſus, odoratusq; uirtutem, & ad res domeſticas alienasq; ſeruandas ob diligentiam admirabilis: Tum quod cum hominibus degit, rem domeſticã cuſtodit, maximeq; uitæ bene agentium egregius eſt obſeruator: quorũ nihil uobis adeſt qui caninam uitam imitamini. Neq; enim cum hominibus degitis, neq; ex ſimul uerſantibus quempiam cognoſcitis: multisq; ſenſuum uirtute ſuperati pigre ac ſine diligentia uiuitis. Cum animal maledicum ſit ac uorax, infelixqúe & nudum, quod ſpectat ad uictũ, hæc ambo curatis ac imitanda aſſumitis, maledici, uoraces, ſine domo præterea, ſine lare, extra omnes uiuentes, à uirtute alieni, ac ad uitæ utilitatem dementes. Nihil eſt denique uocatis philoſophis, minus philoſophicum.

ἄθεος.

De Aeſchine Socratico. Cap. XXXV.

SEd quis Aeſchinem Socraticum moribus huiuſmodi fuiſſe putauerit, cuiuſmodi fuiſſe ſcribit Lyſias in Orationibus de commercijs? quem ob dialogos in eum relatos admiramur tanquam moderatum & facilem: niſi

nisi uere sapientis Socratis ea sint commentaria. Fuerunt ei donata post mortem Socsratis à Xantippe illius uxore, uelut Idomonei familiares attestātur. Verum hic Lysias in oratione, quæ ita inscribitur, contra Aeschinem Socraticũ ob æs alienum: ego, etsi permulta sunt ea, quæ dicta sunt in uestram multam gulam ò philosophi, cõmemorabo. Sic igitur incipit Orator; Nunquam ego iudices credidissem Aeschinem ita turpe iudicium fuisse subiturum, cum præcipuè uideam nullum aliud scelestius facinus eũ inuenire potuisse. Hiç enim cum ob tres drachmas iudices argentum Sosimo mensario Aristogitoniq́ue deberet, ad me accessit, me rogauit ne eum despicerem, quòd propter fœnus ex suis bonis, nisi auxiliatus essem, breui esset decisurus. Parabo inquit artem unguentariam, sed facultate indigeo: tibi nouem obolos minæ fœnus præbebo. Optimus profectò finis felicitatis est philosopho ars unguentaria, quæq; Socratis philosophiæ maximè conueniat, uiri præcipuè eius, qui huiusmodi unguentorum usum summopere improbauerit. Sed & Solon legislator minimè uiro concessit, ut artem hanc exerceret: quamobrem Pherecrates in Somno siue pernoctante inquit; unguenta uendere quid? discens hanc oportuit sedere altè sub umbraculo præparasseq; consessum: non cum adolescentulis per diē loquebatur. Postea inquit; statim nullus coquinariā nouit unquā, neq; piscatorũ, unicuiq; enim generi apta oportebat esse quę ad artem pertinent. Post hæc ita inquit Orator: his, quę ab eo dicebātur, persuasus, cum ipsum Aeschinem Socratis discipulum esse crederem, multosq́ue ab eo, eosq́ue graues sermones de uirtute & iustitia audiuissem, neq; se unquam illa aggressurum, neque ausurũ quę perditissimi, iniquissimiq; homines conarentur. Rursus postea de se percurrit, quod fœnus accepisset,

accepiſſet, ac neque fœnus neque ſortem reddidiſſet. Quod condictũ diem præterijſſet, indicta cauſa fuiſſet iudicatus, quodq; familiaris eius obſignatus in arrhabonem captus fuiſſet. Cum alia complura dixiſſet hæc ſubiunxit; Verum non in me ſolum huius eſt ingenij iudices, ſed in eos omnes, qui rem habent cum eo. Nónne caupones etiam qui propius habitant, quibus potũ capiens non ſoluit, ob illum iudicati ſunt, cauponasq; clauſerunt? ita grauia ab eo uicini patiũtur, ut domos ſuas relinquentes alienas longius conducant. Quot cõuiuia collegit, ac reliquas portiones non appoſuit, ſed circa hunc cauponem, ueluti circa columnam opprimuntur? tot uerò primo die domum illius ad petenda debita ſibi conueniunt, ut tranſeuntes ad efferendum hunc mortuum conuenire arbitrentur. Ita uerò in Pireo uiri iudicarunt, ut minus periculo propius ſit in Adria nauigare, quàm huic eſſe obuios. Multò magis ſua ea eſſe credit, quæ ad fœnus accepit, quàm ea quæ ſibi pater reliquit. Sed nónne Hermæi unguentarij facultates poſſidet, cum uxorem ſeptuaginta annis natã interfecerit, quàm cum ſe amare ſimulaſſet, ita teſtari fecit, ut maritum filiosq; ſuos mendicos reliquerit? tũ ipſe pro caupone ſe unguentarium declarauit. Ita puellam cum amore accepit, ætate illius opportuna fruens, ut multò eſſet facilius pauciores né dentes haberet connumerare, an manus digitos. mihi uerò huiuſce rei procedite teſtes. Erat profectò uita huiuſmodi ipſius ſophiſtæ: ſic igitur ait Lyſias ò Cynulce. Ego uerò, iuxta Ariſtarchum, his non conceſſis, ſed potius punitis; orationem hic ad te & alios canes conquieſcere faciam.

ἔρανος cõuiuium in quod ſinguli conferebant.

ATHEN.

ATHENAEI DIPNOSOPHI.STARVM LIBER QVARTVSDECIMVS.

NATALE DE COMITIBVS VEneto interprete.

Dionysius cur insanus fingitur. Cap. I.

Dionysium amice Timocrates insanientem complures idcirco finxerunt, quòd ij, qui uino immoderatius utantur, fiunt tumultuosi.

Sic tibi, sic alijs nocuerunt dulcia uina:
Qui fusim potare solent, nec iusta requirunt.
Vinum cẽtaurum ualde inclytum & Eurytionem
Perdidit in domibus præstantis Pirithoi, qui
Venerat ad Lapithas: uino saturauit ut ille
Pectora, Perithoi in domibus mala plurima fecit.

Nam uino in corpus descendente mala uerba & insanientia educũtur, ut ait Herodotus. Scribit Clearchus Comicus in Corinthijs:

Si singulis diebus ebrio accidat
Caput dolere, & illud ante quàm merum

Bibat, quis est profectò qui potauerit?
At nunc uoluptas est prior doloribus,
Priuamur ipsis & prioribus bonis.

Existimauit Xenophon oportere Agesilaum ita ab ebrietate abstinere, atque ab insania: ita uerò cibos non opportunos detestari, atque pigritiam. Sed neque nos ex ijs sumus, qui plurimũ bibentes ac temulenti facti ad concina ista symposia foro pleno accedamus. Nã conuiciari assuetus Vlpianus quendam rursus dicentem occupauit: Ego non sum temulentus inquiens. At te- ἴξοινος. mulentus ubi? qui ait, apud Alexim in tributa ferente temulentus hæc faciebat inquit.

De Anacharse & Parmenisco Metapontino non ridentibus. Cap. II.

QVando singulis diebus post nouos semper sermones à nobis in medium prolatos, uaria acroamata splendidus noster Conuiuator Larensius, ridiculaq; facientes introducit; agitè iam nos de his etiam aliquid dicamus. Noui enim Anacharsem Scytham ridicula facientibus in conuiuium introductis, sine risu constricisse; mox cum Pithecus illatus fuisset, risisse, ac dixisse, quòd hic quidem natura esset ridiculus, homo autem comminisceretur. Euripides in Melanippe ligata:

Plures uiri mordacibus risus solent
Causa mouendi gratijs uti. ast ego
Odi magistros ridiculorum: sunt quibus
Effræna uerba, nec sapientibus uiris
Parcentia: haud numerum uirorum perficiunt.
Ridenda sunt dicendo ualde consoni.
Domos habent, nauiq; uecta intra domos
Seruant.

Parme-

Parmeniscus Metapõtinus & genere & diuitijs cæteros omnes antecellens, uelut Semus libro quinto Deliadis testatur, cum in Trophonij locum descẽdisset, ac ascendisset postea, non amplius ridere poterat. Cum de hac re oraculum percunctaretur. ei responsum fuit:

De risu percunctaris me difficilis uir,
Ipsa tibi mater dabit, hanc uenerare reuersus.

Cum speraret hic igitur cum reuersus esset in patriam se esse risurum, atq; nihilo amplius rideret, existimans se deceptum esse, forte uenit in Delum, omniaq; quæ erãt in insula admiratus ad Latonæ imaginẽ uenit: atq; cum existimaret matris Apollinis statuam aliquam esse eximiam, ubi eam ligneam ac deformem uidit, præter opinionem risit, Deiq; responsum percipiens, ægritudine liberatus, magnificè Deum honoribus condecorauit. Anaxandrides in Gerontomania Rhadamanthum ac Palamedem scribit hoc pacto ridiculorum inuentores fuisse: multum sane fatigamus immunem, ridicula dicere Palamedes & Rhadamanthus inuenit.

γεροντομανία, senum insania.

De scurris risusq; studiosis. Cap. III.

MEntionem fecit de scurra Xenophõ in Conuiuio, ac de Philippo quidem; de quo hæc ita inquit; cum ianuã pulsasset Philippus scurra, dixit audienti ut intro nũtiaret quis esset, & quòd uellet hospitari: ac adesse dicebat cum omnia necessaria præparasset, ut aliena cœnaret. Puerum uerò ualde uexari aiebat, cum nihil tulisset, quodq; nondum pransus esset. Hippolochus Macedo in Epistola, quam scribit ad Lynceum, de Mandrogene & Stratone Attico Scurris mentionem fecit. Erat multitudo huiusce sapientiæ Athenis non exigua: nã in Diomea aut Heracleo sexaginta numero colligebantur,

bantur atque in ciuitate nominabatur, quòd hoc sexaginta dixissent, uel ex sexaginta uenio. Inter hos aderat Callimedō Locusta & Dinias, Masigetonq; & Menæchmus, ut in libro de Ciuitate testatur Telephanes. Tanta eorum mollitiei fama increbuit, ut cum Philippus Macedo audiuisset, talentum illis miserit, ut ridicula scribentes ad ipsum mitterent. Quòd hic rex ridiculorum esset studiosus, testatur in Philippicis orationibus Demosthenes Orator. Risus studiosus fuit Demetrius etiam Poliorceta, ueluti ait Phylarchus libro Historiatum sexto: qui aulam Lysimachi nihil differre à scena comica dicere cōsueuerat: omnes enim ab ea exire dissyllabos; cum Bithem Paridemq;, qui maximi erant apud Lysimachum, subsannaret, nōnullosq; alios amicos: à se uerò Peucetas, Menelaos & oxythemides proficisci. Cum hæc audiuisset Lysimachus, ego igitur inquit meretricem exeuntem ex scena tragica non uidi? Lamiam tibicinam intelligebat. Cum hoc etiam nunciatum fuisset, inquit Demetrius; sed quæ est apud me meretrix multò est continentior, quàm apud illum Penelope. Dictum est autem prius quod Sylla Romanorū dux, Risus erat studiosus. Lucius etiam Anitius & ipse Romanorum dux, qui Illyrios debellauit, captiuumq; duxit Gentium Illyriorum regem unà cum eius filijs, certaminaq; Romę edidit uictricia, res omnes risu dignas fecit, ut asserit libro trigesimo Polybius. Nam cum omnes celeberrimos artifices ex Græcia conuocasset, scenamq; amplissimā in circo parauisset, omnes tibicines simul prius introduxit. Erāt autem hi Theodorus Bœotius, Theopompus, Hermippus, Lysimachus, qui erant celeberrimi. Hos cum ad proscenium cōstituisset, iussit ut omnes simul cum choro tibias inflarent. Illos autem qui pulsarent pertranseuntes cum motu

concinno præmisit, dixitq; ne ipsi aptè tibijs canerent, sed potius ut decertarent imperauit. Eos autem qui dubitarent, instituebat quidã ex lictoribus, ut inter se conuersi essent, ac ueluti pugnam excitarẽt. Hoc cito tibicines percipientes, aptamq; pulsationẽ eorum intẽperantiæ capientes, magnam confusionem uocum effecerũt. Medeos Choros ad extremos conuertẽtes, tibicines inflãtes mystica, tubasq;, differentes, per partem inter se contulerunt. Vnà cũ his obstrepentes chori, scenãq; ingredientes aduersi conferebantur, rursusq; ex mutatione secedebant. Verum ubi ex saltatoribus quidam præcinctus ex tempore conuersus manus extulit ad pugnam, in aduersum tibicinem, strepitus nõ exiguus ortus est, plaususq; & clamor spectantium. Cum certarent adhuc ij quasi ex instructa acie, duo saltatores in Orchestram cum concentu introducti sunt, tum pugiles quatuor cum buccinatoribus ac cymbalistis scenã ascenderunt: quibus omnibus inter se certantibus explicari nullo modo posset id, quod accidebat. De tragicis autem si recẽsere aggressus fuero, uidebor quibusdã subsannare inquit Polybius.

Impostores, ac dicteriorum studiosi. Cap. IIII.

CVm hæc percurreret Vlpianus, omnesq; cachinnarentur ob spectacula huiusmodi non solita, nõnulli sermones habiti sunt etiã de impostoribus: atq; quæsitum est an horum etiam mentio facta fuisset apud antiquos: nam de admirabilia facientibus dictũ est à nobis prius. Tunc ait Magnus; Dionysius Sinopeus comicus poëta mentionẽ fecit in inscripto Homonymo, his uerbis de Cephisodoro Impostore; quendã inquiens

Cephisodorum Impostorẽ cognomẽto Athenis fuisse, qui in hanc partem uitæ otio abutebantur. Hunc incidentem inquit ad simum accurrere, ac super baculo descendere. Mentionẽ fecit illius Nicostratus in Syro:

Cephisodorum non malè, per Iouẽ, impostorem
Dicunt uiam arctam in angustũ constituere quosdam
Vlnas habentes, ut nullus præterire possit.

De Pantaleonte meminit Theognetus in amãte herã.

Nam Pantaleon, qui nesciunt ipsum, aduenis
Imponit omnibus, ferè ac à crapula
Diuertit illæ sæpius. nam gratia
Risus sibi contraxit inde propriam
Loquacitatem.

Chrysippus philosophus libro quinto de Bono & Voluptate, hęc de Pantaleonte scripta reliquit, cum Pantaleon impostor esset moriturus, utrunq; filiũ separatim accersiuit ac decepit, cum diceret se soli dicere ubi aurum effoderet: ita ut postea frusta simul excauãtes, se deceptos esse intelligerent. Neq; nostrũ sanè conuiuiũ dicteriorum studiosis caruit, atq; de quodã huiusmodi scribit rursus idem Chrysippus in eodem libro; cum dicteriorum studiosus quidam iugulandus esset à carnifice, se uelle uelut cygneũ inquit cantũ cũ prius cecinisset, mori. Cũ ille cõcessisset, dicteria dicebat Ab eiusdẽ uiris sæpius dicteria passus Myrtilus, ac grauiter ferens, ait perpulchrè regem Lysimachũ fecisse: Nam cum Telesphorus unus ex illius primatibus in Arsinoẽm dicteria in conuiuio aliquando coniecisset, (erat autem Arsinoẽ illius uxor,) dixissetq;, quòd esset euomendo apta, quod mala prouocaret, hanc euomentem induxit. Cum hoc audiuisset Lysimachus, eum in caueam conijci iussit, ac more feræ circumferri nutririq; intus, atque ita mori fecit. Verum si tu caueam quæris Vlpiane

γαλεάγρα, locus inclusarum ferarum.

cam

eam habes in Oratore apud Hyperidem. Vbi uerò, tu perquire, Tachus etiam rex Aegypti in Agesilaum Regem Lacedæmoniorum dicteria coniecit, qui uenerat ad eum ut socius belli esset, quòd foret breui corpore: quare abstitit ille, isq; auxilio, belliq; societate priuatus fuit. Erat autem huiusmodi dicteriũ, parturijt mons et timuit Iuppiter, hic murem peperit. Hoc cũ audiuisset Agesilaus iratus inquit; uidebor aliquãdo etiam leo. Postea cum Aegyptij in bellũ surrexissent, ut affirmarunt Theopõpus Lyceasq; Naucratites in rebus Aegyptijs, nullam illis operam præstans, fecit ut is è regno depulsus, in Persas confugeret. Cum igitur multa sæpius fuerint acroamata, neque semper eadem; quoniam sermones complures de his habiti sunt, nominibus dicentium relictis, res ipsas diligentius recensebo.

De tibia, & consonnantia. *Cap. V.*

DE tibijs asserit quidam rectè Melanippidem dixisse in Marsya, ubi tibicinum artem carpit, ac de Pallade, quòd immortalia instrumenta ex sacra manu iecit, dixitq; secedite turpes corporis solutiones. Ego uerò me malitiæ trado. Cui contradicens inquit alius; uerum tamen Telestes Selinuntius contra Melanippidem ait in Agro; qui sermo fit de Pallade, quem sapientem sapiens comprendens, non creditur à me in montanis nemoribus instrumentum diuina Pallas, inuisum dedecus timens, rursus ex manibus deiecisse nympha genito manufactę feræ Marsyę decus. Quid enim callidus Amor ipsum amabilis formæ gratia fatigat? illi siquidem suauem uirginitatem, orbumq́ue esse Clotho attribuit: ita ut formæ turpitudinem ob uirginitatem non aufugiat. Postea inquit; sed *Menalippidem.*

 frustrà

frustrà tripudiat;nam fama stultorum sermonũ aduo lauit per Grçciam poëtarum,sapientes artes ad inuidiam sunt hominibus uituperium.Post dicta huiusmodi tibicinum artem laudat ac inquit diuinissimũ igitur Bromio tradidit grauis dæmonis elatum spiritum, procellosis alis cum optima mente.In Aesculapio etiã tibiarũ usum in his Telestes significauit;uel Phrygem bene inflatatum tibiarum sacrarum regem loquax cepit primus aduersarium musç Duridis:uariæ legis auram bene alatam obscurè circumnectens calamis.Pratinas Phliasius,cum tibicines saltatoresq; mercede conducti Orchestras haberent, nonnullos grauiter tulisse inquit,quoniam tibicines unà cum choris non inflarent,uelut patria obtinuerat consuetudo; sed chori unà cum tibicinibus canerent.Quem igitur animũ habebat in eos, qui res huiusmodi patrarent Pratinas declarat per hanc cantilenam quç saltantibus accinebatur;quis tumultus hic?quid hæ saltationes? quæ petulantia in Dionysiadem irrupit tumultuosa scenæ?meus Bromius,me oportet clamare, me oportet tumultuari in montibus concitatum cum Naiadibus,quemadmodum cygnum agere uarium cantũ,cantilenamq; constituere * neq; tibia postea choreas instauret, est enim lasciuiæ ministra solum,in ardentibus cæstuum pugna, cum sit spectaculum,in debacchatũ esse prætorem exercitus.Percute uarij Phrynei prçcedentem, ure totum pinguem calamum,loquacem,grauem, præter concinnitatem,rhythmũq; procedentem, terebro corpus fictum: * resonantia tibi dextrè polus disieci * triumphi dithyrambe hederaceos crines habens rex audi meum donum patrium. De tibiarũ cõmunitate cum lyra,quãdo nos sçpius ipsa cõsonãtia delectauit.Inquit igitur Ephippus in negotio;cõmunicat adolescentule:

Cum

λαλοβα-
ρυοπαραι
μελορυδ-
μοβα-
ταν.

Cum tibijs nam si musica,& simul in lyra
Nostris ludis puerilibus,ubi enim bene
Conueniant præsentibus ex more,
Tum maxima oblectatio inuenitur.

Quid autem sit consonantia,declarauit Semus Delius hoc pacto libro quinto Deliadis;cum ignoraretur à cõ pluribus consonantia,dicendum fuit quod consonantiæ certamen tibiæ rhythmiq; esset alternum,sine ratione accinentis. Perurbanè uerò ipsam manifestè declarat Antiphanes ita inquiens in tibicine:

Qualem scijt referto consonantiam?
Hanc nouit ille,rursus uti tibijs.

Discentes, ut tibias & tu ipsa in expiatione cõsequaris perfice ∗ capiat autem,sed tibi suaue est,sine quo rursus confirmationes singulas propositionibus non significet. Libym uocari tibiam à poëtis testatur Duris libro secundo de rebus Agathoclis.Postea quàm Sirites, qui primus uidetur tibiarum artem inuenisse,Libys fuit ex Nomadibus:qui etiam primus materna tibia cecinit. Sunt autem tibiarum cantilenarum nomina hæc, ut inquit Tryphon libro appellationum secundo;Comus, Bucoliasmus,gingras, tetracomus, epiphallus,choreus, callinicus, bellicum, suauicomus, sicynnotyrba, thyrocopicum, quod idem & crusithirum,cnismus,mothon. Hæc enim omnia cum saltatione ad tibiam canebantur & cantilena.

perobscura sanè est ualde hæc cãtilena quam nõ satis intelligo, ut ingenuè fatear.

quanto opere hæc sint cognitu difficilia, is demum cõperiet, qui græcũ exemplar inspexerit.

De uarijs odis. Cap. VI.

HAs etiam odarum appellationes Tryphon connumerauit,Himæus,quæ dicitur epimylius, quam canebant molendo,ab Himalide fortasse. Est autem Himalis reditus apud Doricos Cerealiumq; corollarium.

Textorum oda est Elinus, sicuti narrat Epicharmus in Atalantis, at lanam tractantium, Iulus. Scribit Semus Delius in libro de Pęanibus, quod hordei manipulos ipsos solos, ac non mistos Amalas uocarunt, congregatos uerò, unumqúe fasciculũ ex compluribus factum, Vlos & Iulos, ac Cererem quandoq; Chloem, aliquando Iulum. Nam ob Cereris inuenta fructus, hymnosqúe in Deam relatos Vlos appellant & Iulos. Cereriuli & pulchriuli, & plurimum Vlum mitte Iulum mitte. Sunt qui odam esse dicant Lanarum artificum. Odæ uerò nutricentium Catabaucaleses uocantur. Erat & in sublimitate quædam ad Erigonem, quam odam etiam dicunt Auletim. Scribit igitur Aristoteles in Colophoniorum Republ. mortuus est & ipse Theodorus morte uiolenta, ac dicitur fuisse quidam delicatus, quemadmodum manifestum est ex poësi: Nam ad hæc usque tempora perdurauit consuetudo, ut mulieres in illius sublimitatibus cantilenas canant. Messorum uerò ode Lytiersa uocatur, atque oda quædam erat mercenariorum, qui in agros proficiscerentur, ut ait Teleclides in Amphictyonibus. Aliæ erant odæ balneatorum, ut inquit Crates in audacia. Alia rursus erat pinsentium, ut asserit Aristophanes in Cerealia celebrantibus, ac Nicochares in Hercule Chorago. Erat oda etiam pecorum in pascua ducentium, quę Bucoliasmus dicebatur. Erat bubulcus Siculus Diomus, qui formam primus inuenit: de quo mentionem fecit Epicharmus in Alcyone & in naufrago Vlysse. Ode uerò quæ in morte ac doloribus fiebat, Lamentatio dicebatur. Iuli uerò uocatæ odæ & Cereri conueniunt, & Proserpinæ. Ode in Apollinem dicitur Philelias, ut affirmat Telesilla. Vpingi in Palladem. Canebantur Athenis inter potum leges etiam Charondæ, ut scriptum

ptum reliquit Hermippus libro sexto de Legislatoribus. Aristophanes in Atticis dictionibus, Himæus inquit odæ est molitorum; in nuptijs Hymenæus; in doloribus Ialemus. Linus ac Aelinus non in doloribus solum, uerumetiam in felici cantu iuxta Euripidem. Clearchus libro Amatoriorum primo Odam quandam scribit his uerbis Pastorale uocatum fuisse ab Eriphanide: Eriphanis lyrica cum Menalcam uenatorem amaret, ac uenaretur desiderijs obtemperans. Nam omnia montana querceta, cum discurreret uagareturque, subiuit, ut esset fabula, dicti Inus cursus: ita uerò ut non homines solum maximè beneuolentiæ expertes, uerum etiam crudelissimæ feræ illius doloris gratia lachrymarentur, cum sensu amatorium desiderium illæ conciperent. Vnde effectum est ut omnem solitudinem perquireret, ut aiunt, uocatumque Pastorale caneret & clamaret; in quo inest, longæ quercus ò Menalca. Aristoxenus libro de Musica quarto, cantabant mulieres inquit antiquæ odam quandam Calycam: Stesichori id erat poëma, in quo mulier quædam nomine Calyca Euathlum adolescentem amauit, atque Veneri ut illi nuberet supplicauit, Verum ubi eam adolescens despiceret, sibi ipsi suspendio uitam finiuit: quod accidit in Leucade. Temperantes omnino constituit poëta uirginis mores, quippe quæ non quouis modo cum iuuene congredi posceret, sed oraret, si fieri posset, ut uel uxor Euathli ipsius fieret, uel si id consequi non posset, è uita discederet. At in cõmẽtarijs scribit sensim Aristoxenus quòd Iphiclus Harpalicem ipsum amãtem contempsit, hęc mortua est, in cuius honorem certamen fit odę inter uirgines, eaq;, ut inquit, Harpalice appellatur. Nymphis autem libro Heracleæ hęc inquit, ubi narrat de Maryandynis; Similiter

uerò nonnullas odas aliquis animaduerteret, quas illi ex quadam patria illius loci consuetudine canentes, ali quem ex antiquis inuocant Boreum appellãtes. Hunc diuitis cuiusdam & illustris uiri filium fuisse narrant, plurimumq; forma, cęteros omnes, qui eo tẽpore uigerent, excelluisse: quem, cum suis instaret operis, ac messorib. quod biberẽt, dare uellet, ad aquã accessisse aiũt, ac inde euanuisse. Perquirebant illũ uiri illius regionis cum cõcinno quodã eiulatu ac uociferatione, quibus his etiã temporib. illius loci incolæ utũtur. Huiuscemodi est & illud, quod Manerus apud Aegyptios uocatur.

De poëtarum recitatoribus, & hilarœdis. *Cap. VII.*

NEque poëmatum sanè recitatores nostro conuiuio defuerunt: gaudebat enim Homericis Larẽsius ita ut nullus alius, atque adeo ut Casander rex Macedoniæ nugæ uideretur: de quo scribit in suis commẽtarijs Historicis Carystius, quod ita erat Philomerus, ut cõplura eius carmina semper haberet prompta, Iliademq; & Odysseam haberet peculiarem manu scriptam. Quod Homeristæ etiam uocarentur carminum recitatores, testatur Aristocles in libro de Choris, eos, qui nunc Homeristæ nuncupantur, primus Demetrius Phalereus in theatra introduxit. Scriptum reliquit Chamæleon in libro de Stesichoro non Homeri solum carmina cantari cõsueuisse, uerum etiam Hesiodi, Archilochi, Mimnermi, & Phocylidis. Scribit libro primo Clearchus, ubi Antilochi carmina circunscribit, quòd ea Simonides Zacynthius in sella sedens in theatris recitabat. Lysanias uerò libro primo Iambos componentium Mnasionem recitatorẽ scribit in Demonstrationibus quosdam

dam Iambos Simonidis recitasse. At Cleomenes recitator Empedoclis expiationes in Olympiacis recitauit, uelut testatur Dicæarchus in Olympico. Iason libro tertio, de sacrificijs Alexandri in Alexádria in magno theatro, inquit Hegesiam Comicum rerum Herodoti Histrionem fuisse, at Homericarum Hermodotum. Hilarœdi etiam uocati, quos Simodos nunc quidam appellant, ut autor est Aristocles libro primo de Choris, quia Simus Magnes, magis omnibus poëtis hilaria canendo esset idoneus; nobis semper apparent. Hos etiam connumerauit Aristocles ita scribens in libro de Musica; Magodus qui idem est & Lysiodus. Scribit Aristoxenus eum qui uirilem muliebremq́ personam simulat, Magodum appellari: at qui mulierem Lysiodum uocitari à uirilibus. Hæc ipsa carmina canunt, aliaq́ omnia his sunt similia. Ionicus sermo Sotadis, Ionicaqúe poëmata eorum, qui ante fuerunt Alexandri Aetoli, Pyreti Milesij, Alexę, aliorumqúe poëtarum similium, proferuntur. Appellatur hæc cantilena Cinędologus. Floruit in eo genere Sotades Maronites, ut asserit Carystius Pergamenus in commentario de ipso Sotade, ipsiusqúe Sotadis filius Apollonius. Hic enim commentarium scripsit de poëmatis patris: in quo intueri licet temerariam libertatem loquendi Sotadis, qui contumelias coniecit in Lysimachum regem in Alexandria: tum in Ptolemęum Philadelphum apud Lysimachum, atque in alijs ciuitatibus in reges complures, quamobrem meritam animaduersionem consecutus est. Nam cum ex Alexandria enauigasset, ut scribit in Commentarijs Hegesander, omniaqúe pericula se effugisse arbitraretur, (multa enim grauia in Ptolemęum dixerat, inter quę & hoc erat; quòd Arsinoem sororem uxorem duxisset, in non sanctum fo-

ramen

tamen stimulum compellens.) Patroclus dux Ptolemæi ipsum in Cauno insula cōprehendens, inijciensq; in figulinam plumbariam. inde in mare deduxit ac immersit. Huiusmodi est illius poësis. Theodori tubicinis pater fuit Phylinus, in quem hæc scripsit: hic cum foramen detexisset posterioris sterquilinij, ex arbore ferēte ualle expulit tonitrum uanum: qualem senex arator, ubi relaxat boues; His omnibus poëtis grauior est Hilarædus nominatus, non enim lentiscum arrodit: sed ueste utitur candida uirili, aureaq; corona coronatur, ac calceis antiquitus utebatur, ut asserit Aristocles, at nūc crepidis. Vnà cum eo uel mas canit uel fœmina sicuti cum tibia canente. Datur uerò Hilarædo ac aulædo corona, nō autem cantori, aut tubicini. At Magœdus appellatus habet tympana et cymbala, omniaq; uestimēta muliebria, lentiscum arrodit, omniaq; præter dignitatem facit: ac aliquando mulierem repræsentabat, aliquando mœchos, aut masturbatores, nunc uirū ebriū lasciueq; ad amicam proficiscentem, Hilarædiam scribit Aristoxenus, præter tragœdiam esse grauiorem, ac magœdiam præter comœdiam. Sæpius autem comica argumenta capientes, magœdi secundum proprium institutum ac dispositionem retulerūt. Obtinuit autem nomen magœdia ueluti à rebus magicis, quæ per eam proferebátur, quodq; pharmacorum uires patefaceret. Erat antiqua quędam cōsuetudo ápud Lacedæmonios comici lusus, uelut inquit Sosibius, non satis decora, ueluti Sparte in his etiam frugalitatem persequeretur. Nam quispiam surripientes poma in simplicibus uerbis imitabatur, uel externum medicum, qui hæc diceret, uelut ait Alexis in refrigerata his uerbis?

Medicus catinum si ferat uernaculus
Huic mane ferte ptisanæ, contemnimus

Statim,

Statim. ferat si ptisanam catinum & hunc
Miramur. ac betam ferat, contemnimus.
Quòd si ferat betam, libenter audiunt.
Sit alterum beta ac uelut, beta alterum.

σευτλίον. τευτλίον.

Dicelistæ, Thebani uocum inuentores. Cap. VIII.

NOminabantur ij, qui lusus huiusmodi obirent, Dicelistę apud Lacones; uelut si quispiam mimos habitusq; scenicos apparátes dixerit. Complures sunt pro locis appellationes forma Dicelistarum. Nam Sicyonij phalliferos appellant, alij Autocabdalos, alij Temulentos, uelut Itali: plurimi sophistas, at Thebani, qui multa peculiaribus uocabulis nominare consueuerũt, Volentes. Quod nouas autem uoces inueniant Thebani, his uerbis declarauit Stratis in Phænissis

φλύακας ἐθέλοντας.

Intelligis nil tota Thebæ ciuitas.
Nil prorsus, ipsa siquidem tu sępiam
Opithotilan ut refertur nominas.
Ac Ortalichum gallum medicumq; nuncupas
Sactam: simul pontemq; pontem: ficus &
Ficus uocatur hirundines, cotilades.
Mansumq; acolum ridere risum emittere.

Semus Delius in libro de Pæanibus quæ uocantur inquit Autocabdali coronati hedera sensim irrorabant, postea uerò Iambi nominati sunt, & ipsi & eorum poëmata. Ithyphalli uocati, personã ebriorũ habẽt inquit, floreasq; manicas habẽtes coronãtur. Sagulis semialbis utuntur, atq; Tarentino tegmine se ipsos ad talos usque cooperiunt: ac cum silentio uestibulum ingredientes, ubi in media scena constiterint, se in theatrũ cõuertun

φλιεῦν. ῥαγγίον ῥαγ. σῦκα σῦκα. γελᾶν. ἐγκριδὸν. μον.

tunt dicentes, agitè assurgite latum locum Deo, concedite. Vult enim Deus rectus per medium cõspersus incedere. Phalliferi uerò personam non assumunt inquit, at canos ex serpillo circumponentes, pæderotesq́; supra hos imponunt, ac coronam densam ex uiolis, & hedera, tum pellibus caprinis circumiectis accedunt; alij quidem ex ingressu, alij ex obliquo uenientes ac dicentes in rhythmo;

Hanc Bacche musam splendidam damus tibi.
Effundimusq́; simplicem rhythmum tibi
Non simplici cantu. haud decorus uirgini
Qui sit profectò. nec prius hoc usi sumus.
Hymnum sed integrum tibi sarrauimus.

Postea accurrentes eos irridebant quos constituerant, erectiq́; faciebant. Phallifer autem rectè ex aduerso incedebat fuligine repletus.

De Amæbeo citharœdo. *Cap. IX.*

VErum quoniã huc usq; nobis oratio processit, indignum prorsus fore putaui, si ea quæ nostro tempore de Amębeo citharœdo acciderũt, relinqueremus: uiro quippe iuxta musicę leges peritissimo. Hic cum tardius aliquando in cõuiuium nostrum aduentasset, ubi didicisset ex familiari quodam mos iam cœnasse, consuluit quid sibi esset agendum, donec Sophon coquus ad illum accedens elatiore uoce eum allocutus, ita ut omnes. Eubuli carmina ex Auge hæc audiuerint;

Quid ò proterue constitisti in ianua?
Cur non abis? sunt nam diu uiriliter
Discerpta membra his anserum calentia.
Suumq́; secta mox caro grauis fuit.
In uentre factus est medio tum circulus,

Euanuerunt

Euanuerunt trunculi hinc omnes statim.
Sunt frusta facta delitiæ farciminis.
Assata loligo comesa mox fuit.
Comesa sunt nouem decemúe pectora.
Quare relictis cum uelis tu nescier,
Sequare me, ne fortè hians uelut lupus
Deceptus horum spe statim diffugias.

Omnia nobis adsunt iuxta suauissimũ Antiphanem, qui scribit in Philothebanô; Nam synonyma, ei quę

Anguilla nobis intus est Bœotia,
Concisaq; in cauis profundis cacabi
Feruet sodalis, concitatur, bullit, &
Aduritur. nec æreas nares quidem
Si quis habeat ingressus, hic exire mox
Statim ualebit, fumus hunc ita percutit.
Dicis coquum uiuum, propinquus qui sit huic.
Totum diem ac noctem nihil comederit,
Ac mugil exquammatus, illitusq; sit,
Simulq; quid cursus agens ad terminum.
Accurret ut clamans, puer statim irrigat
Aceto. & inde thyrsus astiti: Libys
Siccatus à radijs sacratis Silphij.
Et postea quidam haud ualere carmina
Dicunt? ego iam tres comesos per Deos
Dum tu refers hæc cerno. nam synonyma
Vna est leue habentis corpus ipsa sepia,
Incedit armata ensiferis quę manibus.
Loligo natura relicta candida
Carnis, colaphis carbonis ignita & simul.
Exultat auris corpus ipsum luteis.
Famemq; cœnę præuiam dein suscitat.
Quare ingredere, nec esto tardus, cedito.
Nam perpeti quid est opus pransos, pati

 Si nos

Si nos oporteat profectò incommodi.

Qui cócinnè admodum ei occurrens hęc ex Clearcho citharœdo pronunciauit:

Vorato congrum candidum, ac tenacia.
Nutritur illis quando certè spiritus.
Tum uox fit ipsa præpotens nobis bona.

Cum his applausum esset, omnesq; illum unanimes aduocassent, ingressus est, ac bibit citharamque accipiens nos usquadeo delectauit, ut omnes & citharæ pulsandę celerrimam artem admiremur, & uocis concinnitatem. Nihilo enim minor mihi antiquo Amœbeo esse existimatur, quem, in citharœdorum libro Athenis habitantium, scribit Aristeas apud theatrum habitasse, qui ubi cantaturus exiret, Atticum talentum singulis diebus capiebat.

Musicæ laudes uariæq; Harmoniæ.
Cap. X.

CVm alia hi quotidie, alia alij de musica dicerent, omnes tamen disciplinam ipsam laudarent, Masurius bonus omnino & sapiens, nulloq; legũ expositore inferior, semper in musicis rationibus uersatus, pertractat tamen instrumenta etiam inquit. Eupolis Comicus ui ri amici scribit;

Res est profunda musica atque flexilis.
Inuenit & semper nouum uolentibus
Considerare.

Quamobrem ait in Hyacintho Anaxilas:

Vt Aphrica, affert per Deos & musica
Sic singulis annis aliquam nouam feram.

Magnus profectò est ò felices, isq; formosissimus thesaurus musica facultas omnib. uiris qui eam didicerũt, ac in ea eruditi sunt. Mores enim instituit, iracundiam mitigat,

mitigat, minusq; rectis mẽtibus moderatur: idcirco Clinias Pythagoricus, ut testatur Chamæleon Ponticus, cum & uiuendi ratione & moribus paulò esse difficilior, si quando ob iracundiã se grauem esse contingeret, lyram accipiens eam pulsabat. Ad percunctãtes autem causa respondebat, mitigor. Achilles etiam Homericus cithara leniebatur, quam solam ex Ectionis spolijs. Homerus illi permisit, quę illius iracũdiã posset cohibere. Solo igitur hoc musicæ genere usus est in Iliade. Quòd morbi etiam musica curantur testatur Theophrastus in libro de Afflatione numinis; ubi Ischiacos scribit sanos fieri, si more Phrygio harmoniam aliquis indigena illis accinerit. Hanc harmoniam Phryges primi inuenerunt, atq; in manus alij tradiderunt. Quare efficitur ut tibicines apud Gręcos Phrygij ac seruiles postea uocitẽtur: cuiusmodi Sãbas est, & Adon, & Telus apud Alcmanem. Apud Hipponactẽ Ceon, Codalus, & Bathys: de quo etiã extat prouerbiũ in eos qui semper peius tibia canunt; & Ceon aut Bathys modulatur. Aristoxenus ipsius inuentionẽ Hyagnidi Phrygio asscribit. Heraclides uerò Ponticus libro de Musica tertio neq; harmoniam quidẽ appellandã esse Phrygium scribit, neq; Lydium; cum tres sint omnino harmoniæ, ac tria Græcorũ genera Dorici, Aeoles, Iones: cum maxima sit differentia inter horum mores. Cęteris Doricis diligẽtius Lacedæmonij patria instituta obseruant. Thessali uerò, isti enim generis initium ab Aeolibus acceperunt, simillimam prorsus uiuendi rationem obseruant. At Ionum plurima multitudo immutata est, quia semper à potentioribus barbaris imperantibus huc illuc transferuntur. Eam igitur melodiam institutionẽ, quam Dorici constituerunt, harmoniam Doricam appellarunt, atq; Aeolida eam harmoniam, quam Aeoles canebant.

Ionicam tertiam dixerunt, quam audiuerunt cantari ab Ionibus. Harmonia igitur Dorica strenuitatem magnificentiamq; quandam prę se fert; non autem quidpiam hians & hilare; sed triste ac uehemens: neque uarium, neq; uersutum. At Aeolum mos quiddam habet contumax, & superbū, ac laxum pręterea; quod eorum educationi equorum, hospitibusq; accipiendis assentitur. Non astutum quidem habet, sed exemptionem ac fiduciam quandā; quo efficitur ut illis familiare sit studium potui indulgere, resq; Venereæ, atq; omnis circa uiuendi rationem ipsam relaxatio, hinc accidit ut consuetudinem seruent harmoniæ hypodoriæ uocatę. Est autem ea, quę dicta est Aeolis, sicuti asserit Heraclides, Lasusq; Hermioneus in hymno ad Cererem Hermionem hoc pacto; Cererem cano puellam Plutonis uxorem Melibœum hymnum, legens Aeolida simul grauiter frementem harmoniam. Has cantilenas hypodorias omnes concinunt. Quoniam igitur cantilena est hypodoria, & cantilenas meritò Aeolida harmoniam esse Lasus attestatur. Scribit alicubi Pratinas;

Nec quæ remissa, rursus incitata, quæ est,
Sectare, quę sit Aeolum sed per media
Arua Aeoliza cantibus profectus hinc.

Et manifestius inquit in sequētibus; Aeolis harmonia omnibus audacter loquentibus cantilena conuenit. Prius enim, uti dicebam, Aeolida ipsam uocarunt, ac postea hypodorium. Constituta est inter tibias, ut affirmant nonnulli, qui eam sub Dorium harmoniā collocarunt: mihi uerò uidentur ij, qui fastum probitatisq; simultatem in harmoniæ moribus uiderunt, Dorium quidem ipsam non existimasse, at illi ratione quadam similem, quare hypodorium appellarunt; sicuti albo simile subalbum dicimus: atq; nō dulce quidem, dulci

ὑπὸ *sub.* hinc ὑπό λευκον.

tamen

tamen propinquius subdulce dicimus: sic etiam hypodorium non omnino Dorium. In sequētibus uerò Milesiorum morem consideremus, quem Iones ostendūt in corporibus bene habentibus; superbia, iracundiaq; sunt pleni, difficulter reconciliantur, cōtentiosi, nihil humanum, nihil suaue admittunt, duritiem ac asperitatem ostendunt in moribus. Quam obrem neq; Ionicum harmoniæ genus floridum quidpiam aut iucundum, sed austerum durumq; habet, continet etiā quendam non ignobilem fastum, quamobrem harmonia persimilis est tragœdiæ. Præsentium uerò Ionum mores sunt delicatissimi, ac eo quod sequitur multum, differt harmoniæ institutum. Scriptum reliquit Pythermum Teium, obscuras cantilenas in hoc suo genere harmoniç fecisse, atq; cum poëta esset Ionicus, Ionicā harmoniam fuisse uocatam, Hic est is Pythermus, de quo mētionem fecit Ananius Hipponax hoc pacto in Iambis:

Aurum refert Pythermus, atque nil aliud.

Dicit autem ita Pythermus; nihil igitur erant reliqua, nisi aurum. Nónne & iuxta hanc rationem consentaneum est, ut Pythermus qui inde extitit, institutionem cantilenarum fecerit, quæ moribus Ionum cōueniat? Quare Ionicam non esse harmoniam censeo, at admirabilem potius quendam harmoniæ morem: ij sunt igitur contemnendi, qui differentias secundum singulas formas speculari cognoscereq; minimè possunt. at sonorum uel grauitatem sequuntur, uel acumen, ac Hypermixolydium harmoniam cōstituunt; atque super hanc rursus aliam. Non enim Hyperphrygiū quæ proprium peculiaremq; morem habeat perspicio, quamuis dicant nonnulli aliam nouam harmoniam Hyperphrygium se inuenisse. Opus est autem ut harmonia formam uel affectus habebat uel moris, uelut Locrēsis,

qua usi sunt nonnulli eorum, qui Simonidis aut Pindari tempestate floruerunt: ac postea contemptui est habita. Sunt igitur tres harmoniæ ueluti antea dicebamus, quot etiam numero sunt genera. Nam cum Phrygia Lydiaq; sint apud Barbaros, cognitę fuerunt apud Græcos ex ijs Phrygibus ac Lydis, qui cum Pelope in Peloponnesum uenerunt. Nam Lydi eum secuti sunt, quia Sipylus est in Lydia, Phryges uerò non quia conterminì quidem sunt Lydis, sed quoniam ipsis etiam Tantalus imperauit. Intueri licet autem ubique In Peloponneso ac in Lacedæmone præcipuè magnos tumulos, quæ sepulchra Phrygum dicuntur eorum, qui cum Pelope uenerunt. Ab his igitur Græci has harmonias didicisse dicuntur: quamobrem Telestes inquit Selinuntius; primi Græci inter bibendum in tibijs asseclæ Pelopis matris mōtanæ Phrygium lege cecinerunt, isti uerò acuti soni citharæ canticis Lydium hymnum personarunt.

De musicæ utilitate. *Cap. XI.*

NEque illud sanè audiendum est, quod scribit Polybius Megalopolitanus, ut asserit Ephorus musicam ad fraudes ac fallaciā ab hominibus fuisse excogitatā: neq; Cretes Lacedæmoniosq; antiquos tibiam ac rhythmum temerè in bellum introduxisse pro tuba. Neq; Arcades sanè pristinos musicam in Rempublicā omnem accepisse, ita ut non pueris solum, sed adolescentibus ac iuuenibus etiam ad trigesimū usq; annum necesse foret musicam esse familiarem. Cum tamen in reliqua uitę ratione maximè essent seueri. Apud solos Arcades igitur à tenera ætate pueri iuxta leges & hymnos & pęanas canere assuescunt, quibus ex instituto patrio singuli

guli Deos heroasq; indigenas decantare consueuerunt. Post res huiusmodi Timothei Philoxeniq; leges ediscẽtes singulis annis choreas ducũt cum tibicinibus Dionysiacis in Theatris: pueri quidem in puerilibus certaminibus, at iuuenes in uirilibus. Per totum autem uitæ spatium in communibus congressibus uersantur, non per introducta quidẽ acroamata, at per partes sibi ipsis uicissim canere imperantes. Reliquas disciplinas nescire palam fateri nihil turpe esse apud illos existimatur, at turpissimum esse apud illos censetur siquis canere recusauerit. Nam embateria cum tibijs ordineq; exercentes, saltationibusq; studentes cum publica & cura & sumptu singulis annis in theatris conspiciuntur. His rebus eos assuescere antiqui uoluerunt, nõ delitiarum quidem gratia, aut opulentię, sed cum uiderent uitæ singulorum asperitatem austeritatemq; morum, quæ illis, ob aëris ipsius frigus ac spissitatem, quę plurimum est in ijs locis, est innata: quibus qualitatibus omnes homines simillimi esse cogimur. Hinc uerò accidit ut iuxta gentiles differentias ac interualla plurimũ inuicem moribus, formis, coloribus, differamus. Huc accedit ꝙ publicis cõgressibus ac sacrificijs homines & fœminas assuescere uoluerunt: choros simul uirginũ ac puerorũ constituentes indomitũ illud naturæ per consuetudines domesticũ mitiusq; facere nitebãtur. Sed his ad extremũ reiectis, cum, ut plurimũ est in Arcadia, asperrimum haberent aërem, ad cõmunes quidem congressus inter se, gloriæ cupiditatẽ accedebant, ita tamen facti sunt effrænes atq; ferini, ut maxima sacrilegia apud illos solos reperirentur. At quo tempore plurimos iugularunt, ad quas ciuitates Arcadię in itinere ingressi essent, alij quidẽ omnes se ipsos statim dediderunt. Mantinenses post eorũ discessum, ad ciuitatis purgationem

conuersi sunt, atq; circa regionem uictimas in circulum deduxerunt. Agias musicus Styracem scribit in Orchestris in suffitum combustam in Dionysijs Phrygium sentientibus odorem efficere. Musica antiquitus ad strenuitatem incendebat: quare Alcæus poëta siquis & alius maximè musices peritus, ea quæ ad strenuitatē spectant poëticę facultati proponit, atq; magis quàm conueniat belli est studiosus. Atq; in his gloriatus inquit; splendet magna domus ęre, omniaq; tecta Marti sunt ornata splendidis galeis; equinęq; cristæ in hominum capitibus super imaginibus nutant. Aerea tibialia abditis uallis splendida circumposita, arcus fortiter iaculans, thoraces ex nouo lino, concaua scuta percussa; iuxta æreì enses, atq; apud cingula multa & cyppatides, quarum non licet obliuisci, postea quàm in hoc opus primum exiuimus. At profecto magis fortasse conueniebat ut domus musicis instrumentis esset plena; sed existimarunt antiqui maximam omniū politicarum uirtutum esse strenuitatem, atq; plurima hac, non alia ratione, gubernari. Archilochus igitur cum bonus ęsset poëta primum se ciuilium certaminum participem fieri posse iactabat. At secundo loco de poëtica facultate, quę sibi aderat, mentionem faciebat cum dicat;

Martis me seruum capiunt Mauortia castra.
 Sunt quoque Musarum munera nota mihi.

Similiter uerò Aeschylus etiam cum tantum gloriæ ac splendoris ob poëticam consecutus esset, nihilominus uoluit ut in eius tumulo inscriberetur strenuitas potius cum hæc fecerit;

Indomitum robur referat Marathonia tellus,
 Crinitus Medus dextera qualis erat.

Robustissimi idcirco Lacedæmonij cum tibijs militare

consuete-

consueuerunt: Cretes cum lyra; Lydi cum tibijs ac Syringibus ut testatur Herodotus. Cõplures ex Barbaris etiam legationes de pace cum tibijs ac citharis faciũt, hostium animos mollientes. Theopompus libro Historiarum quadragesimo sexto, Getæ inquit citharas habẽtes, easq; pulsantes legationes de conficienda pace faciunt: ex quo uidetur Homerus quoq; antiquam Græcorum constitutionem seruasse, cum dicit;

Conuiui citharam quam dij fecere sodalem.

Quasi uerò hęc ars conuiuis etiam sit accomodata. Erat hoc autem lege constitutum, ut par est, primũ quidem ut singuli qui ad potum repletionemq́ue accederent, medicum lasciuiæ ac intemperantię musicam acciperent, quæ audaciam ac temeritatem postea mitigaret. Nam cum animi mœrorem expurget, facilitatem liberalemq; hilaritatem operatur, ex quo Homerus Deos induxit musica utẽtes in principio Iliadis post de Achille contentionem, nam audiebant,

Formosam citharã, hanc manibus tenebat Apollo
Musarum, uocem uariantes hæq; canebant.

Nam placari contentiones ueluti dicebamus seditionesq; oportebat. Visi sunt uerò complures disciplinam hãc tradidisse correctionis utilitatisq; gratia in cõgressibus, atq; antiqui omnes & moribus & legibus constituerunt, ut Deorum immortaliũ hymni in cõuiuijs canerentur, ut his ad temperantiam honestatemq; retinendam adhortaremur. Nam cum cantilenæ concinnæ essent, Deorumq; accederet ratio uniuscuiusq; mores facile componi posse uidebantur, Narrat Phylochorus quòd cum sacrificarent antiqui non semper Dithyrambos canere consueuerant, sed Dionysium quidem canebant cum libarent inter uina & ebrietatem, cum libarent Apollini & summissè canebãt & cum ordine.

Scribit igitur Archilochus; sic regis Dionysij pulchrũ cantum dithyrambicum incipere noui, uini fulmine mentem percussus. Epicharmus etiam scribit in Philoctete; non est dithyrambus, non aquam bibis. Quòd igitur non popularis leuiorisq́ue uoluptatis gratia musica reperta sit, in conuiuia prius ueluti nonnulli sunt arbitrati, ex ijs quæ diximus, manifestum esse arbitror, Lacedęmonij etsi musicã discebant, nihil dicebant omnino: sed quod iudicare possent artem recte, omnes apud ipsos confitentur, atq; ipsam deperditam ter apud illos seruatam esse dicunt. Confert musica facultas ad exercitationem, mentisq́; acumen, quare omnes & Græci & Barbari, qui aliquo cognitionis sensu præpollent ipsa utuntur. Quamobrem non parũ scitè inquiũt ij, qui Damonẽ Atheniẽsem secuti sunt, quòd saltationes ac odas adesse necesse est, cum anima moueatur, atq; liberales, bonæq́; animæ res huiusmodi operentur: contrariæ uerò contrarias actiones. Ex quo illud elegans profectò, atq; eruditæ mentis est argumentum, quod dicitur de Clisthene Sicyoniorũ tyranno; nam cum unum ex sororis procis cum labore saltantem uidisset, cui nomen erat Hippoclidæ, qui erat Atheniensis, eum suas nuptias saltasse inquit, cum animum quoq; hominis huiusmodi esset existimaret.

De saltationibus earumq́; figuris. Cap. XII.

IN tripudijs omnibus ac incessu decorum profectò est & uerecundia & ornatus, turpissimum uerò immoderata licentia, & asperitas. Idcirco à principio saltationes liberis poëtæ instituerunt, atq; figuris utebantur, quæ signa solũ essent eorũ, quæ canebantur. Nam & ingennum & strenuum in his seruantes, gestus saltantiũ

ὑπορχή-
ματα.

nomina

nominarunt huiusmodi. Quod siquis minus modera tè figuras effinxisset, atq; cum esset in cantilenis, nihil iuxta saltationẽ dixisset, hic male audiebat, fiebatq; famosus: quamobrem Aristophanes siue Plato ita in scenis dixit, ut ait Chamęleon; quòd siquis rectè tripudiaret, etat spectaculũ; nunc uerò nihil faciunt, sed ueluti attoniti, nũc stantes latrant. Erat enim per id tẽpus saltationis genus & decorũ & magnificũ in choris, atque id ferè, quod motiones, quę fiunt in armis imitaretur. Vnde Socrates etiã scitè tripudiãtes, maximè esse idoneos rebus bellicis, scriptum reliquit in poëmatis, ubi ita

Qui rectè sciuere choris decorare Deos, hi (inquit)
Optimi & in bello.

Nam quasi armorum erat instructio ipsa saltatio, ac neque solum compositionis reliquæ argumentum, sed certissimum etiam corporum diligentię. Amphion Thespius libro secundo, de, ut musæum in Helicone ageretur: inquit puerorum saltationes studiosè in Helicone: apposuitq́ue antiquum illud Epigramma:

Vtraque perfeci. saltaui, hominesq; docebam in
Musis tibicen regis erat Phialeus.
Bacchidas ego sum Sicyonius, ista supernis
Pręmia pulchra Deis in Sicyone iacent.

Non insulsè autem Caphesias tibicen, cum ei ex discipulis imponeret quidam, ut magnum ualde modularetur, atq; id curaret; percutiens inquit, non in magno bene, at in bene magnũ esset positũ. Sunt uerò antiquorum artificum imagines antiquæ saltationis reliquiæ, quare & ea quæ ad gesticulatricem saltationẽ spectant, ob hanc ipsam causam diligentius sunt obseruata. Nam & in hanc decoros motus & liberales cõquisiuerũt, in bene magnũ existimantes: hinc figuras in choros transtulerunt, ex choris autem in palæstras. Nam

& in

& in musica, & in corporum concinnitate strenuitatē collocarunt, & cum cātu ad motiones eas quæ fiunt in armis exercebātur, unde concitatæ sunt Pyrrhichæ nocatæ: atq; omnis saltationis huiusmodi consuetudo, Complura horum sunt nomina uelut apud Cretenses Orsites ac Epicredia. Tripudium Apocinum uocatū, postea Mactrocinum appellarunt uelut testatur in Nemesi Cratinus, Cephisodorus in Amazonibus, Aristophanes in Centauro, & complures alij: quod genus tripudij multæ mulieres saltarunt, quas noui Mactripias uocatas fuisse. Quæ uerò saltationes firmiores magisq; uariæ sunt, Digiti dicuntur, Iambici, Molossica, Emmelia, Cordax, Sicinnis, Persica, Phrygia, Nicatismus, Thracia, Calabrismus, Telesias. Macedonicū tripudiū id est, quo utentes Ptolemæi familiares Alexandrū Philippi fratrem interfecerunt, ut Marsyas testatur libro tertio rerū Macedonicarū. Furiosæ sunt saltationes Cernophora, Mongas, Thermaustris. Erat apud priuatos etiā Florula nuncupata, quam tripudiabant cum oratione huiusmodi, imitantes ac dicentes; ubi mihi sunt rosæ? ubi mihi sunt uiolæ? ubi mihi est apiū? apud Syracusios autē peculiaris est & cantilena & saltatio quædam Loricatę Mineruæ. Erat & quædā Ionica uinolenta saltatio, atq; temulentam nuntiam saltationem diligenter exercebant. Nuncupatur & alia quædam saltatio mundi conflagratio, de qua meminit in conuiuio Menippus Cynicus. Ridiculæ sunt saltationes Igdis, Mectrismus, Apocinus, Sobas. Morphasmus præterea, & Noctua, et Leo, farinarumq; effusiones, carniū concisio, elementa, Pyrricha Saltabant cum tibijs Celeustę tripudium, ac Tabellam uocatā. Figuræ saltationū sunt hæ; Xiphismus, Calatismus, Callacides, Bubo, Scopeuma. Erat autem Bubo figura quędam prospicientium, summamq;

mamq; manum supra faciem curuantium. Meminit Aeschylus in Antistitibus; & antiquorum tibi horum Scopeumatum. Callabidum mentionem fecit in adulatoribus Alexis; uenit ad Callabides. Sesamides Thaumastris excernit. Caterides, Custos, manus prona manibus. Medipodismus, ligni assumptio, Epaconismus, Calatismus, Strobilus. Est Telesias etiã uocata saltatio, quæ militaris est, ac nomen accepit à uiro quodam Telesia nominato: cum primus is ea armatus sit usus, ut Hippagoras scribit libro primo de Carthaginensiũ Repub. Vocatur autẽ Satyrica saltatio, ut Aristocles scriptum reliquit libro octauo de Choria, Sicinnis, ac Satyrici Sicinnistę: quanquã sunt qui dicant Sicinnum quẽdam barbarum eius inuentorem extitisse; alij Sicinnũ Cretẽsem fuisse malunt, nã saltatores sunt Cretes etiã, ut inquit Aristoxenus. At Scamon libro Inuentionũ primo Sicinnim ipsum tripudiũ à concutiendo dictũ fuisse uoluit, primumq; Thersippum Sicinnim tripudiasse. Prima inuenta fuit ea motio, quæ ad pedes pertinet, quàm ea quæ spectat ad manus. Nã pedes in certaminibus magis exercebant maiores, atq; in uenationibus; Cretes uerò uenationibus delectantur, quare uelo ces sunt pedibus. Sunt quidã qui Sicinnim à motione nominatã fuisse aptè contendant quam exercent Satyri, cũ sit uelocissima. Non enim habet affectus ipsa saltatio, quare neq; emergit. Constituta uerò fuit ex Choris omnis poësis antiquitus, uelut eiusce tẽporis tragœdia, quare non habuerũt Histriones. Sunt autẽ tres saltationes poësis scenicæ; Tragica, Comica, Satyrica. Similiter uerò lyricæ poësis tres sunt species; Pyrrhicha, Gymnopœdica, Hyporchematica: atq; Pyrricha satyricæ est persimilis, ambæ siquidẽ cũ uelocitate exercẽtur. Pyrricha uerò militaris esse uidetur, quam pueri armati saltabant;

ſaltabant:opus eſt autem uelocitate in rebus bellicis & ad inſequendum & ad fugiendum,cum ita res tulerit, neq; expectare conuenit, neque aliquando malos eſſe uereri. Gymnopædica tragicę ſaltationi eſt ſimillima, quæ Emmelia uocatur, ac in utraq; & grauitas conſpicitur & dignitas. Hyporchimaticam Comicæ comparari cõuenit,quę cordax nuncupatur, ioco plenæ ſunt ambæ.Scribit Ariſtoxenus Pyrricham à Pyrricho quodam genere Lacone appellationem conſecutam eſſe, ac his etiam temporibus Pyrrichum nomen eſſe Laconicum. Declarat ſaltatio ipſa cum ſit militaris,quòd Lacedæmoniorum eſt inuentũ.Bellicoſi ſunt Lacones, quorum etiam filij cantus Embateria ſuſcipiunt,qui etiam dicuntur Enoplia:ipſi etiam Lacones Tyrtęi poëmata in bello commemorantes concinnam faciunt motionẽ.Scribit Philochorus quòd cum Lacedæmonij Meſſenios deuiciſſent per Tyrtæi inſtructionẽ. cõſuetudinẽ eã obſeruarũt,ut ſi cœnas eſſent facturi, ac Pæana cantaturi,ſingulatim Tyrtæi poëmata canerẽt. Imperatorq; exercitus dijudicabat,carnemq; dabat præmium uictori.Pyrricha autem apud Græcos reliquos non perdurauit ad hæc uſq; tẽpora, qua deficiente,militarem etiam diſciplinam euanuiſſe contigit.Apud ſolos Lacedæmonios ea permanet, quæ præexercitatio eſt ad bellũ: nam omnes in Sparta ab annis quinq; Pyrrichã diſcere incipiunt.At Pyrricha, quæ apud nos reperitur,Dionyſiaca quædam eſſe uidetur,cum antiqua multò ſit lenior. Habẽt thyrſos ſaltantes haſtarũ loco, quas in ſe inuicẽ iaculãtur,ferulasq; & lampades ferũt,tripudiantq; quæ ad Dionyſium ſpectant,quæ ad Indos,quæ ad Pentheũ canentes. Collocãdæ ſunt pulcherrimæ cãtilenæ Pyrricha,rectiq; ac ardui rhythmi. Eſt autem Gymnopedica Anapalæ uocatę ab antiquis perſimilis,quã nudi pueri

omnes

omnes saltabant, lationes quasdam concinnas dissecã tes, ac figuras manuum quasdã facientes iuxta tenerũ, ita ut spectaculum quoddam antiquę palæstrę uideretur atq; Pancratij, dum pedes mouerent cum cõcinnitate. Sunt autem illiusmodi Oeschophorici ac Bacchici, ita ut hæc quoq; saltatio in Dionysium referretur. Scribit Aristoxenus quòd antiqui cum prius in Gymnopædica essent exercitati, prius quàm in theatrum accederent Pyrricham tripudiabãt. Inquit igitur Bacchilides, non sedis opus, neq; more. At Pindarus; Lacæna uirginum caterua: nam Lacones hanc saltationẽ tripudiant apud Pindarum; estq; saltatio Hyporchematica cum uirorũ tum mulierum. Sunt autem modi quibus tripudiãtes utũtur optimi: atq; ij sunt huiusmodi; prosodiaci, apostolici, nã & hi appellantur uirginei, & quæ ijs sunt similes. Hymnum enim nonnulli tripudiabãt, alij uerò minimè: uel hi in Venerem, & Bacchum, Pęana aliquando canentes tripudiabant, aliquãdo uerò nequaquam. Sunt apud Barbaros etiam, uelut apud Græcos & bonę & malæ saltationes. Nã Cordax labore plenus ac grauis est apud Gręcos, at Emmelia cõcinna; uelut apud Arcades Cidaris, apud Sicyonios Aleter: sic in Ithaca Aleter etiam nominatur, ut libro primo Cõparationum scriptum reliquit Aristoxenus. atq; de saltationibus tot à nobis in præsenti sint dicta.

De musica antiqua. Cap. XIII.

OBseruabatur antiquitus musicę decorum, omniaq; proprium maximeq; idoneum sibi ornatum ex arte consequebantur: quamobrẽ peculiares erant ad singulas harmonias tibiæ, tibicinibusq; singulis proprij calami, atq; ad singulas harmonias in certaminibus accõmodati

modati comparabantur. Primus autem Pronomus Thebanus harmonias tibijs cecinit; ac nunc inconsulto. atq; sine ratione musicam contrectare consueuerũt. Erat antiquitus ignorantiæ argumentum à uulgo probari, quare, cum tibicini cuidam applausum fuisset, commoraretur qúe in proscenio adhuc Asopodorus Phliasius, quid hoc inquit? manifestum certè est ingẽs aliquod malum accidisse; quia non alio pacto à plurimis probaretur. Nec me sanè præterit nonnullos existimasse hoc dictum fuisse ab Antigenide. Nostris uerò temporibus ij, qui probati fuerint in theatris se artis summum attigisse arbitrantur, quare in cõmistis conuiualibus scribit Aristoxenus; rem simillimam facimus Possidoniatis ijs, qui habitant in sinu Tyrrheno, quibus accidit, cum prius forent Græci, Barbaris esse factis, cum Tyrrhenis aut Romanis sint similes, uocem qúe unà cum reliquis studijs immutauerint. Agunt festum quoddam Grçcorum his etiam temporibus, atq; in unum cõuenientes antiqua ipsa nomina & leges recensere consueuerunt. Atq; conquerentes inter se, lachrymantesqúe discedunt. Sic nos etiam inquit, ubi theatra facta sunt barbara, uulgarisq; musica magnam cepit differentiam, perpauci simul existentes eam inter nos commemoramus cujusmodi esset. Hæc quidem ab Aristoxeno, mihi quoq; idcirco studendum esse uidetur musicę: nam cum tantum nominis in philosophia Pythagoras Samius consecutus fuisset, omnibus cognitus fuit non uulgare studium musicæ præstitisse, quippe qui uniuersi mundi machinam ex musicis rationibus compositam esse demonstraret. Atq; uidetur Græcorum sapientia denique per musica theoremata præcipuè tradita fuisse. Apollinem idcirco omniũ Deorum, Orpheumq; omnium uirorum musicę peritissimos

mos ac sapientissimos existimarunt; omnesq; eos qui hac ipsa arte uterentur, Sophistas appellarunt, sicut Aeschylus etiam fecit: postea Sophista rectè chelym pulsans? quòd familiarissimam musicã haberent antiqui, patefecit Homerus qui per totam suam poësim, cum eam fecerit ad concinnitatẽ, non consultò multa acephala fecerit carmina, & gracilia, & mutila. Xenophanes præterea, Solon, Theocnis, Phocylides, Perianderq; Corinthius elegiacus: atq; ex reliquis quicunq; nõ adducentes ad poëmata melodiam, carmina ad numeros faciunt, metrorumq; seriem, atq; cõsiderant quo pacto nulla acephala, gracilia, aut mutila faciunt. Sunt autẽ imperfecta, quæcunq; in principio claudicant;

ἀκέφαλοι sine capite. λαγαρός uêtre graci li. μείουροι, tanquã pulli in deteri us desinentes.

Rates ut petiere, Hellespontumq; adiere.
Bouis uincula iacent occisi fortiter illis.

Gracilia in medio; ut:

Protinus Aenæam Anchisæ sanguine cretum.
Ducebant hos Aesculapij duo nati.

Mutila sunt ex eiectione; ut;

Troibus inde pauor uarium spectantibus eum
Serpentem exoritur. Et:
Cassiopea, Deis superis similis est, pulchra.

Inde;

Hic utrem ingentem replens tulit, atq; uiaticum.

Maximè omnium Græcorum seruabant Lacedæmonij musicam ipsam, qua plurimum utebantur: atque com plures erant apud illos cantilenarum scriptores. Obseruãt nunc etiam antiquas odas diligentissimè. quarum & studiosissimi sunt, & peritissimi. Vnde Pratinas Lacon inquit: cicada felix in Chorum. Quare poëtæ etiam sic odas nuncuparunt: suauissimorum hymnorum Prytanin, & cantilenarum melleas alas habentem Musam. Nam ex uitę temperantia, ac asperitate, li-

 benter

benter sese ad musicam, cum scientia sit huiusmodi, ut iucunditatem præbeat, conuerterunt. Fiebat igitur meritò ut audientes delectarẽtur. Appellauerunt Choragos eo tẽpore non hos quidẽ, qui uelut nunc choros mercede conducũt: sed non eos, qui chori sunt ductores, ueluti inquit Demetrius Byzantius libro quarto poëmatis, sicut nomẽ ipsum significat, atq; rectè musicę incũbere, neq; leges uetustas musicæ præterire. Accidit uerò ut Græci antiquitus musicę fuerint studiosi. Cũ postea ordinis cõfusio esset insecuta, omnesq; ferè leges antiquæ cõsenuissent:, ipsa quoq; disciplina dissoluta est, musicæq; mores absoni emerserũt, quib9 singuli utẽtes pro humanitate, mollitiẽ, pro tẽperantia intemperantiam, animiq; dissolutionẽ operantur. In peius etiam multò fortasse conuertitur atq; proruet, nisi quispiã musicã ipsam ad patriã purissimũq; splendorẽ rursus reuocauerit. Nam et Deorũ immortaliũ hymni, & Heroum ipsorũ res gestæ in odis antiquitus canebãtur. Inquit igitur Homerus de Achille; canebat quippe laudes uirorum Heroum. De Phemio etiam dicit.

Plurima norat enim hic oblectamenta uirorum,
Facta Deûmq; hominũq; canit, quę plurima cãtor.

Seruabatur apud Barbaros etiã hęc cõsuetudo, ut asserit Dinon in rebus Persicis. Cognouerant profectò cantores primi Cyri strenuitatem, atq; bellum id, quod futurum erat cõtra Astyagẽ. Nam quando Cyrus in Persas peregrinandum esse duceret inquit, prius in lictoribus res fuit, deinde ad armiferos uenit. Cum conuiuaretur cum amicis Astyages, tunc unà Angares quidam nomine aderat: qui cantorum omnium erat celeberrimus, accersitus igitur & alia, quæ sueuerat cecinit, et ultimo loco dixit, quod fera syluestri sue multò audaci audacior in nemus accedit. Quæ si locis his imperarit, con-

rit, contra multos cum paucis facilè pugnabit. Cum rogasset Astyages quę fera? Cyrū Persam inquit. Cū eū scitè suspicatum fuisse putasset, aduocassetq́; nihil perfecit. Cū multa adhuc de musica dicturus sim, ac multarum tibiarū sonū audiam, iam plura recensere supersedebo, cum ea subdidero tibiarū amatoris Phileteri:

O Iuppiter bonum est canenti tibia
Mori, licet solis quòd his apud inferos
Res Venereas exercuisse. moribus
Qui squalidis sunt, musicam quòd nesciant,
In perforatum uas tulisse oportet hos.

De Sambuca & Magade. Cap XIIII.

CVm postea quæstio de Sambuca nasceretur, Sambucam instrumentū esse musicū acuti soni dixit Massurius, atq; disseruisse de ea Euphorionē ipsum uersificatorē in libro de Isthmijs, quo Parthos uti inquit ne Troglodytas, cum sit tetrachordum: atq; scriptū fuisse de eo à Pythagora in libro de Mari rubro. Dicitur Sambuca etiam instrumentum quoddam urbium expugnandis aptum: cuius figuram & apparatum declarat Biton in libro, quem scribit ad Attalum, de instrumentis. Andreas etiam Panormita lib. trigesimo tertio rerum Sicularum, contra ciuitatem quòd à duobus asinis ad hostium muros aduheheretur instrumentū quoddam scribit, quæ sambuca dicebatur, atq; ubi erigebatur fiebat nauis forma. ac scalæ cum unum esset. Simile quidpiā & sambucæ ipsius. Scribit Moschus libro primo Mechanicorū, robustissimū esse instrumentū, primumq́ue Heraclidem Tarentinum illius formam inuenisse Polybius libro Historiarū octauo, Marcellus inquit Archimedis machinationibus impeditus in Sy

racusiorum obsidione dicere consueuerat Archimedē nauibus ipsius uti pro poculis ex mari, sambucas uerò quasi ex potu cum uerecundia alapis percussas excidisse. Cum dixisset interea Aemilianus, uerum enim uero amice Massuri sæpius & ipse mecum cogito de Magadide uocata cum musicę sim amicus, num tibię species sit, an citharæ. Scribit enim suauissimus Anacreō quodam in loco; Cano uiginti chordis Magadim habens ò Leneaspis, tu uerò es adolescens. Ion Chius in Omphale; ueluti de tibijs ita loquitur;

Lyda & Magadis dux uocis esto tibia.

Quem Iambum exponens Aristarchus Grammaticus, quem uatem Panętius Philosophus Rhodius appellauit, quia facillime poëmatum sententias uaticinatur, Magadim genus esse tibię asserit: cum tamen neq; hoc Aristoxenus in libro de Tibicinibus dixerit, neq; in libro de Instrumētis ac tibijs, uerū neq; Achestratus etiā nam & hic duos libros de Tibicinibus cōposuit. Neq; in libro de Tibicinibus ipse etiam Pyrander hoc dixit; neq; Phillis Delius, qui & ipse, & Euphranor, de Tibicinibus scripsit. At libro de Appellationibus secundo ita scriptū reliquit Tryphon; tibia Magada dicta. Et rursus: Magadis acutum grauemq; sonum in eodem demōstrat. Sic Alexandrides declarat in armato bellatore;

Magadim canam magnumq; paruumq; simul.

Meam hanc dubitationem nullus est, qui, pręter te, soluere possit optimè Massuri. Qui inquit; Didymus Grāmaticus in ijs expositionibus, quas scripsit ad Ionem, Magadim amice Aemiliane tibiam citharisteriam esse intelligit, de qua meminit Aristoxenus libro primo de Perforatione tibiarū, ubi quinq; tibiarū genera esse inquit, uirgineas, pueriles, citharisterias, perfectas. Vel igitur desit coniunctio aut Ionē necesse est, ut sit; Magadis

cantant

cantant tibia Magadi accinens, nam Magadis instrumentum est cantilenis aptum, Lydorumq; inuentum ut asserit Anacreon: quamobrem psaltrias Lydas esse ita testatur Ion in Omphale;

Verum uetustos ò Lydæ uos psaltriæ
Hymnos canentes hospitem decorastis.

Theophilus Comicus in Neoptolemo cum Magade canere, magadizare ita dixit; malum filium, & patrem, & matrem Magadizare licet in rota sedentes; nullus enim nostrum idem cantabit carmen. Scribit Euphorion in libro de Isthmis Magadim antiquum esse instrumentum, atq; tardè prorsus fuisse comparatam, uocatamq; fuisse Sambucam. frequentissimum esse instrumẽtum hoc in Mitylene, ueluti quędam ex musis illud habuerit, atq; à Lesbothemide antiquo statuario factũ fuisse. Menæchmus in libris de artificibus Pectidẽ, quam Magadem esse inquit Sappho inuenisse scribit. Asserit Aristoxenus Magadem & Pectidem sine plectro ad usum cantilenarum accommodari, quamobrem scripsit Pindarum in obliquo ad Hieronem Magadim cantum nominasse resonãtem: propterea quòd & uirorum & puerorum habeat cõsonantiam per duo genera, ac per omnia simul. Phrynichus in Phœnissis:

Aduersa cantibus canentes carmina.

Sophocles in Mysis:

Triangulus permultus est Phryx, uocis &
Aduersa cantant pectidis synchordia.

Dubitarunt nõnulli quo pacto cum Magadis esset temporibus Anacreontis, tarde uisa fuisse instrumẽta multarum fidium dixerit Anacreon, ubi de ipsa mentionẽ facit; Cano uiginti chordis Magadim habens ò Leucaspis. Narrat Possidonius eum trium modulationum mẽtionem fecisse; Phrygiæ, Doriceæ, & Lydiæ: his enim

solis usus est Anacreon, quarum cum singulę constarēt ex septem chordis, uisus est meritò is uiginti chordis cecinisse; atq; paris numeri nomine usus est uno adempto. Ignorat autē Possidonius Magadim antiquum esse instrumentū, cum manifestissimè dicat Pindarus Terpandrum barbitū inuenisse. qui ęquipolleret pectidi ei, quę erat apud Lydos. Inuenit hunc terpander Lesbius primus aliquando in cœnis, cum Lydium cantum altæ pectidi æquipollentem audiuisset. Est autē pectis ac Magadis idem, uelut testatur Aristoxenus, Menæchmusq; Sicyonius in libris de Artificibus: hic etiam Sappho inquit, quę antiquior fuit Anacreōte, primam pectide usam fuisse affirmat. Quòd autem Terpander etiā antiquior Anacreonte, fuerit ex his facile patebit; Primus omnium Terpander Carnea deuicit, ut autor est Hellanicus; in uersibus Carneonicis, ac in soluta oratione. Constituta fuerunt Carnea festa Olympiade uigesima sexta, ut in libris de Temporibus inquit Sosimus. Hieronymus autē in libro de Citharædis, qui de poëtis est quintus, qui Lycurgi legislatoris tēporibus floruerūt, Terpandrum fuisse inquit, qui ab omnibus una uoce prædicatur unà cum Iphito Eleo primā Olympiorum depositionē connumeratam constituisse. Euphoriō in libro Isthmiorum instrumenta scribit multarum chordarum solis differre nominibus, ac eorum usum esse antiquissimum. Diogenes Tragicus cum differre pectidē à Magadide scribat, ita inquit in Semele:

Certè audiamus Asiadis mitras ferentes
Cybeles mulieres, filias beatorum Phrygum.
Cum tympanis & sonitibus, ac æreorum
Strepitu frementes manibus cymbalorum. (mul.
Sapientē Deorū hymnos canentem, medicamq; si-
Quæ liberauit Lydas, Bactriasq; uirgines

Apud

Apud fluuium colens, marinam Deam
Lauris denſo in nemore Mineruam honorate,
Cantibus triangulorum, pectidumq; Perſicarum.
Aduerſis uijs pulſantibus Magadim, hic Perſico
More recepta tibia conſona eſt choris.

Narrat Phillis Delius libro ſecundo de Muſica pectidē à Magadide differre hoc pacto; Phœnicis, Pectides, Magadides, Sambucæ, Iambi, Trianguli. Clepſiambi, Scindapſi, Nouemchorda. In quibus Iambos canebant inquit, Iambicos uocarunt. At in quibus ſubdolis utebātur in carminibus argumentis, Clepſi ambos. Magadides uerò per omnes ac ad ęquas canentium partes accommodatas; atque alia erant præter hæc. Nam & barbitos, uel barmus, ac alia complura: quorum alia fides habebant, alia ut intus ſonarent, conſtituerant. Erant enim quædam præterea quæ inflabantur chordisq; intendebantur diuerſa, quæ ſolum ſtrepitum faciebant, ueluti Crembala. De quibus Dicæarchus ſcribit in ijs quæ de Græciæ uita conſcripſit, quòd patria eius loci eſſent. Cū aliquādo inquit maximè mulieres tripudiare ac accinere delectarentur, inſtrumēta quædā inuenerunt, quę digitis percutiebāt; ſònorūq; ſtrepitum faciebant, quod in Mineruę cātilena declaratur, cuius principiū eſt; Minerua cur tibi mens me in ſuauem ſomnū mittere? unde quiſpiā canebat? ſed aurata Crēbala ærea manibus. Dixit his uerbis Hermippus in Deis hęc percutere Crēbalizare inquit; patellas ex petris abſcindentes Crēbalizant. Narrat Didymus pro lyra. nonnullos concutientes conchylia ac conchas concinnū ſonum quendā ſaltantibusq; aptum efficere conſueuiſſe, quēadmodū in Ranis dixit Ariſtophanes. Scribit Artemon libro primo de Dionyſiaca ſepulchrali columna Timotheum Mileſium uiſum fuiſſe uti cōpoſitione, quę plu

res habebat chordas, quàm Magadis, quare reprehensus fuit apud Laconas, qui musicam antiquam corrũperet: atq; cum uellet quidam ultra consuetudinem abũdantes chordas abscindere, demõstrasse aiũt Apolloniscam esse apud illos, qui lyrã habeat ad eandẽ formam cum totidem chordis. Duris in libro de Tragœdia Magadim appellatã fuisse ait à Magide quodã Thrace. Apollodorus in respõso epistolæ ad Aristoclẽ quod nos nunc psalteriũ uocamus, inquit illud inquit esse Magadim. Vocatus uerò Clepsiambus, est trigonus ac Elymus, ac nouem habẽs chordas, quæ rariora sunt in usu. Alcmã Magadim deponere. Sophocles in Thamyra; pugiles, lyræ, Magadides, quæq; inter Gręcos sunt suauiloqua. Telestes in Dithyrãbo Hymenęo his uerbis quinq; chordas habuisse significat; alius alium clangorem mittens cornuum uocem habentem excitauit Magadim in quinque chordarum numero, manum flectet reciprocam conuertens celeritas.

De Phœnice, tripode, musicis instrumentis, deq; inuentoribus uariis musicæ. Cap. XV.

COgnoui & aliud instrumentum, quo Thracum reges utuntur in cœnis, ut affirmat Nicomedes in libro de Orpheo. Ephorus ac Scamnon in libris de Inuẽtis, id instrumentum Phœnicem uocant, quam appellationem consecutum est, quia à Phœnicibus fuit inuentũ: Semus Delius libro Deliadis primo contendit, propterea quòd in Delo primũ ipsius cubitus facti fuerunt, sambuca inquit primã Sibyllã usam fuisse, uelut prædictus Scamnon: ac eam inuentã nominatã ab inuentore quodam ipsius Sambyce. De uocato tripode, quod etiam musicũ est instrumentũ, ita scripsit superius nomi-

us nominatus Artemon;complura instrumenta,neq; unde,neq; si fuerint omnino cognoscitur: uelut tripos Pythagoræ Zacynthij.Nam cum uiguisset perbreue tempus,propterea quòd operosus uideretur ad manuū motū,uel alia quauis de causa, statim relictus ac solutus quàmplurimos latuit.Erat uerò Delphico tripodi persimilis,ac inde nomen est cōsecutus,usumq; citharæ triplicis præbebat. Nā cū pedes in base quadā uersatili constituti fuissent ueluti positiones in circū actis curribus cernūtur,tria spatia media, quæ à pede distabāt ad pedē,chordis intēdebat, ac singulis cubitū imposuit. Inferius uerò cum ad chordarū intentionē coaptauisset,superioreq; lebetis ornatū cōmunē,ac nō nulla addita sunt,ita ut urbana admodū fieret imaginatio,sonūq; redderet uehementiorē. Diuiserat uerò trium spatiorum singulis harmonias Doricā scilicet, Lydiam,& Phrygiā. Ipse uerò sedens super sede quadā ad hoc studiosè fabrefacta,manūq; sinistrā ad attingendum inserens,ac altera manu usus plectro, quum primum harmoniam aliquam attigisset,basim continuò pede uersabat,quæ cum facile accurret attingens utebatur,tum rursus aliud latus conuertebat.Ita uerò celeriter basis uelocitas pede commotæ spatia ad ipsum adducebat ad manū, manuūq; celeritatē ita is exercuit,ut nisi quispiam quod agebatur uidisset,sed ex auditu tantum iudicasset,se tres citharistas differētes, ac inter se cōsonos ualde audire arbitraretur:hoc instrumētum cum magnopere uideretur admirabile,post illius mortem statim defecit. Tenuē citharæ sonum Aristonicū Argiuū,qui floruit Antilochi tempestate,Corcyræq; habitauit,primū introduxisse,scriptū reliquit Menecharmus . Primus Lysander Sicyonius citharista, ut inquit Philochorus libro tertio Atthidis, psiloci-

thariſtam mutauit, cum longos tonos intendiſſet, uocemq; feciſſet ſatis magnã. Sonum etiam citharæ, quo primi uſi ſunt Epigoni familiares, omnemq; intentionem adimens præſentẽ in pſilocithariſtis, colores optimos ipſe primus cum cithara cãtauit, & Iambos, tum Magadim Syrigmum uocatum inſtrumentum maiorum ſolus aſſumpſit, qui cum rem auxiſſet primus chorum conſtituit. Scribit Menęchmus Dionem Chium Dionyſi, ſpõdeũ cum cithara ceciniſſe: At Timarchus Steſandrũ Samium narrat in rebus Cyprijs artẽ ipſam plurimum auxiſſe, primumq; Homeri pugnas in Delphis cum cithara cãtaſſe, ac incœpiſſe ab Odyſſea. Sunt qui dicant Ametorem Eleutheræum Amatorias odas primum ceciniſſe apud Eleutheræos, cuius minores uocati ſunt Ametores. Scribit Ariſtoxenus quòd ueluti exametrorum parodas nonnulli ad riſum inuenerunt, ſic primus Oenopas ad citharã cantus, ut ait Polydeuctus, & Achæus, & Diocles Cynætheus.

De cantilenarum malarum poëtis. Cap. XVI.

FVerunt malarum etiam cantilenarum poëtæ: de quibus ita ſcriptum reliquit Phanias Ereſſius in ijs, quæ ad Sophiſtas conſcripſit; cum Telenicus Byzantius & Argas malarum legum eſſent poëtæ, ad proprium quidem modum poëſis multa habebant prompta, at Phrynidis Terpandriq; leges neque paululum attingere potuerũt. Mentionem fecit Alexis de Arga hoc pacto in Apobatas

Choros uincens poëta hic
Quarundam poëta cantilenarum grauium ualde.
Ipſo Arga Hic diei curſu melior.

Anaxandrides in Hercule;

Videtur

Videtur esse quis profectò hic nobilis,
Exercitationis ut cepit locum
Sic consonè, mox erudiuit quàm bene.
Expertus Argæ te uolo dimittere
Cum plenus ipse sim, timentem ac anxium.
Vincas amice quo sophistas tu quoque.

Is uerò, qui mendicos in Chionidem relatos composuit, mentionem fecit cuiusdam Gnesippi hilaris musæ lusus scribentis, ita inquiens:

Non per Iouem hæc Gnesippus aut Cleomenes
Facerent nouem chordis uel ipsis dulcia.

Ille etiam, qui composuit Hileotas, hunc à principio Stesichori, Alcmanis, & Simonidis carmina cecinisse scribit. Licet autem intelligere quòd hic Gnesippus cantilenas mœchis inuenit, quibus mulieres euocarunt, cum Iambycam haberent & trigonum. Cratinus in Mollibus; quis profectò me amorem nouit ò Gnesippe? ego ob multam iram neque ita fatuum, neque uacuum quidquam esse arbitror. Carpit ipsum in bubulcis etiam ob poëmata.

Qui non dedit poscenti Sophocli Chorum.
Cleomacho autem; quam non dignum puto
Vt doceam, neque in Adonia.
At in Horis; Eat tragœdiæ
Cleomachi magister cum scalpentibus,
Habens chorum, lydios uellicantibus cantus
Malos.

Scribit Teleclides in Solidis ipsum circa adulteria uersatum fuisse, Clearchus autē libro secundo rerū Amatoriarum, amatorias cantilenas, Locricasq; uocatas nihil ab Anacreōtis Sapphusq; cantilenis differre inquit. Complura & Archilochi & Epicichlida Homeri carmina, quæ per consonam metricamq; poësim, habent ali-

quem

quem horum affectuum: sic Asopodori etiam ea quę spectant ad amorem, omneq; amatoriarũ epistolarum genus; ad dialogum amatoriæ cuiusdã poësis pertinet.

Festa, in quibus domini seruis seruiunt, Saturnalia, secundæ mensæ bellaria. Cap. XVII.

CVm hæc à Massurio dicerentur, secundę mensę uocatæ nobis allatę fuerunt, iam sępius quidẽ nobis datæ, at nõ Saturnaliorum quidem solum diebus, in quibus mos est apud Romanos ut familiaribus conuiuiũ exhibeant, ipsiq; seruorũ officio fungantur. Est autem Græca hæc consuetudo; nam per Mercurialia festa hoc ipsum fit in Creta, uelut testatus est Carystius in Historicis commentarijs. Nam conuiuantibus seruis Domini illis seruiunt atque ministrant. In Trœzene uerò Geræstiones mense per multos dies fit conuentus, quorum in uno serui cum ciuibus unà ludunt astragalis; & seruis Domini conuiuium præbent, ut asserit Carystius. Berosus autem libro Babyloniarũ rerum primo, ad XVI. Calendas Septembris scribit festum Saceam uocatum, per dies quinq; agi in Babylonia, in quibus mos erat ut serui Dominis imperitarent; atq; unus eorum educebatur ex domo stolam regię similẽ indutus, quem Zoganem appellabant. Mẽtionem fecit huiùsce festi Ctesias libro secundo rerũ Persicarum. Cõtrarium his faciunt Coi, ut libro rerum Coarum tertio narrat Macareus. Nam cum sacrificant Iunoni, serui in conuiuium nõ ingrediuntur, quamobrẽ scripsit Phylarchus;

Surij soli quidem liberi sacrificant,
Homines apud illos liberum diem habentes.
Seruorum nullus prorsus ingreditur uel paulum.

Baton Sinopeus Orator in oratiõe de Thessalia ac

Hæmonia

Hæmonia declarat apertè Saturnaliorum festum Græcum esse, quod ita scribēs, Peloria apud Thessalos uocari inquit: cum sacrificiū Pelasgis cōmune fieret, uirum quendam Pelasgo significasse, cui nomen erat Peloro, quòd terręmotibus magnis in Hemonia factis, montes Tempe uocati fracti sunt, atq; disrupti, ac per interuallum aqua stagni erumpens influit in Penei fluentū, & omnem regionem, quę prius stagnū fecerat, esse denudatam: tum aquis exiccatis & magnitudine & pulchritudine admirabilē planitiem apparuisse. Cū igitur audiuisset Pelasgus mēsam copiosè magnificeq; ornatam Peloro parauit, ac apposuit, alij autem perhumanè amplectentes contulerunt singuli, siquid optimum haberent, ac in mensam nūtianti deposuerunt; ipse uerò Pelasgus ministrabat prōptè, & alij, qui in dignitate erant constituti, seruiebant; uelut singulis tempus cōcederet. Referunt idcirco ubi regionē sunt consecuti sacrificantes Ioui Pelorio mensas splendidè paratas apponere eos consueuisse ad illius festi imitationē: atq; ita amicè beneuoleq; fieri cōuentū, ut uel omnes peregrinos in conuiuium excipiant, uinctosq; soluant, ac serui cum omni licentia accumbant, & epulentur, dum domini illis seruiunt. Atque nunc etiam omnino Thessali maximum festum agentes Pelorium uocitant. Cum sæpius igitur nobis, ut paulò ante dicebā, appositæ fuerint secundæ mēsæ huiusmodi, inquit ex præsentibus quidā;

Cur secundæ doctiores sunt enim.
Quid nam requirit mensa? non grauatur huic.
Obsoniorum ponticorum plena stat.
Adest uituli mollis caro quàmplurima.
Simul dapes sunt anserinæ plausibus
Dignæ, facile quæ digerantur, optimæ
Apis rigatę splendidè bellarijs.

Inquit

Inquit Euripides in Cressis. Sic & Eubulus dixit in Beata

In ipso erunt uidenda prorsus omnia.
Nam sunt Athenas aduocata: botryo,
Rapæq;, mala, cum pyris, testes, rosæ,
Cicer, chorium, fauiq;, iura, mespila
Cum lacte, sortes, myrta tum calentia.
Agni, ac hyacinthus, & clepsydra, scriptaq;
Cum legibus,

Cum de singulis quæ apponebãtur dicturus esset Põtianus, nõ prius de his audiemus inquit Vlpianus loquẽtem, quã de secũdis mensis dixeris. Tũ Põtianus, bellaria dixisse Philippidẽ in auaro dixit Crates hoc modo;

Bellaria, oua, tum placentæ, sesama.
Totum diem mihi ferenti deficiunt.

Diphilus in Telesia;

Bellarium placenta, myrta, amygdalæ.
Ego libenter utor his bellarijs.

Sophilus in Deposito;

Est suaue cum Græcis uiris semper
Cogere rem iucundam, nec duos
Cyathos clamauit quis effunde. lasciuire
In tanagricam oportet, ut ibi
Declinatus bellaria habeat asininas mattyas.

Bellaria ipsa metadorpia in his Plato appellauit; omnino suauis uisa est terra habitantibus, & nostrũ fructum plurimum attulit, magnamq; arborum fructuum copiam, atq; quæcunq; metadorpia uoluptatis sunt solatia. Scribit autem Tryphon antiquam fuisse consuetudinem, ut singulorum portiones bellariorum in mensis positæ essent, priusquàm conuiuæ ingrederentur, ac postea complura, eaq; uaria inferri, consueuisse, unde dictę sunt illationes. Philyllius in fossore puteorum de secundis mensis uerba faciens inquit; amygdalæ, nuces, il-

ἐπιφορήματα.

ces, illationes. Archippus in Hercule, ac Herodotus libro primo. Atq; bellarijs frui dixerunt, secundis mensis uti ac iterum cœnare: quas Archippus in Hercule uxorem ducente his illationes appellauit; itrijs, alijsq; illationibus onusta. Herodotus libro primo; cibis per paucis utuntur, at illationibus multis. Illud uerò quod dictum est per prouerbiū, Abydena illatio, finis quidā est, ut inquit Aristides lib. Prouerbiorū tertio. Plato in Menelao bellaria ipsa uocat Epitrapezomata, quasi epulas mensis impositas; ita inquiens; dic mihi quā pauca reliqua sunt epitrapezomata? hic enim dijs inuisus ipsa comedit. Aristoteles in lib. de Ebrietate, bellaria ab antiquis appellara fuisse inquit *; nam bellaria esse secundas mensas. Est autem Pindarus qui dixit, cœna cessante suauia bellaria, ac apud puerū abundantem cibum. Licet enim uerè iuxta Euripidem apposita intuenti dicere; uides quā iucunda sit uita mensa lauta parata. Patefecit Pindarus in Olympionicis, q' magnifice exquisitæ mensę secundæ erant apud antiquos, ubi narrat de Pelopis carniū concisione; in mensas secūdas carnes tuas partiti sunt, ac ederunt: mihi uerò inopem, gulosum feliciū quēdā dicere. Antiquiores autē mēsas simplici modo dicebant, ut Achęus in Vulcano Satyrico.

Conuiuium prius iuuabimus, ut adest.
Loco secundo mulceas ne tu modo.
Vngam tibi unguentis odoris corpus: & — τράγημα
Nec in manus lympham dabo certè prius. — βρῶμα.
Profecto mensa deferetur hinc procul. — τὸ δια-

Aristophanes in Vespis; aquam in manus, mensas infer re. Aristoteles in lib. de Ebrietate secundas mensas, ueluti nos, ita appellauit; existimandū quippe est eodē pacto bellaria à cibo differre, quo dapes differūt ab epulis; hoc enim nomen propriū est Græcis ac patrium: quando in

φέρα. καὶ ἴδεσμα τρωγάλιον.

do in bellarijs cibos appoſuerunt. Non igitur male dixiſſe is uidetur, qui primus ſecundam menſam nominauit: ſic enim ſecundæ menſæ bellaria ſunt quædam, ac bellaria altera cœna apponitur. Dicęarchus libro primo deſcenſus Trophonij ita ſcribit; acceſſit ſecunda menſa, quæ multum prębet ſumptum in cœnis; coronæ, unguenta, ſuffimenta, quæq; hæc aſſequi conſueuerunt. Dabatur ouum etiam in ſecunda menſa, uelut lepores, turdiq; cum placentis mellitis inferebantur, ut teſtis eſt Antiphanes, ita inquiens in Leptiniſco;

Vinum Thaſium biberes tibi ſi effuderet
Quis. erga amygdalas habes pacificè
Molles ualde, ob quas ad mel alludere uis cogit.
Mellitas placentas ſi tibi afferat? ederem.
Et ouum abſorberem, * at in Similibus:
Poſt introduxit choream, ſiue ſecundam menſam.
Et appoſuit onuſtam bellarijs multiplicibus.

Amphis in muliebri inſania:

Iam diu audiuiſti, uitam unctam
Poſce. conſequi licet manifeſte.
Ametes, uinum dulce, oua, ſeſamum,
Vnguentum, coronas, tibicina, ò Dioſcuri.
Nomina duodecim Deorum percurriſti.

Anaxandrides in Ruſticis:

Cepi coronam, menſa lata tum fuit.
Dapes habens tot, quot nec ante per Deos
Nec per Deas uidi, nec ipſe mox ſcio.
Sic aſſidens tunc, utilis non ſederam.

Clearchus in Pandroſo:

Cape aquam in manus: nequaquam; bene habet, cape bone.
Nihil peius puer, impone menſæ nuces ac bellaria.

Eubulus in Campylione:

Bellarijs

Bellarijs est mensa plena nam tibi.
Bellarijs non lætor ipse per Deos.

Alexis in Polyclea, est Polyclea amicæ nomen:

Scitus fuit uir qui prior bellaria,
Conuiuij moram uenustam repperit,
Habere maxillas nec unquam inutiles.

In simili etiã, qui idẽ actus uelut Antidoti circũfertur,

Amicus haud cœnæ ipse per Aesculapium.
Bellarijs sed gaudeo magis. bene
Bellarium cognosco; quòd sponsi solent,
Vbi petunt sponsam refers, molles ei
Ametas, & turdos dedisse, tum lepores.
Condita posco talia. istis gaudeo.
Obsonijs, ac iure lætor, ò Dei.

Scribit Pamphilus quòd Apion ac Diodorus bellaria post cœnam data Epeclea uocari dixerunt. Ephippus in Ephebis: Chondrus, pòst ingressum est unguentũ Aegyptium. Vas quoddam apertum est, postea itria bellaria posuit. Pyramus, ames, ouum, Hecatombe, hęc omnia machinati sumus, edimus sic robustè, quæcunque habebamus. Nam & parasitos quosdã pauimus, & in Cydone, & post cœnã, acini punici mali, cicer, faba, chondrus, caseus, mel, sesamides, brachus, brygmus, mnus, pyramides, malũ, nux, lac, cannabides, conchæ, succus, Iouis cerebrum. Alexis in Philisco; sumenda mensa, lauare dandum, afferenda corona, unguentum, libamen, thus, craticula, bellaria danda etiam, attingẽda placẽta.

Philoxeni citherij mensæ secundæ. *Cap. XVIII.*

SEd quoniam secundarum mensarum mentionem faciens in cœna Philoxenus cytherius, multa ex ijs nominauit,

minauit, quæ nobis sunt apposita, agitè iam de his etiā recēseamus. Prius accedētes splendidas nauiculas multorum bonorum plenas intulerunt, quas diurni mensas appellāt, at immortales cornu Amaltheæ. In medijs constitutum est magnum mortalibus gaudium alba medulla suauis tenuibus peplis, Arachnesq; similibus aspectum tegens ob pudorem, ne laboriosum pecus uideas, ubi necesse est siccum in siccis Aristæi multifluis fontibus Hoc autem mollū nominarunt. Manibus uerò imposuerunt in os mollibus captum, & quod quis dederit mortalis bellaria appellant. Postea distribuit tritum illatū tostum. Epulas omnes simul mistas.* Aderant his turbinatæ cōchæ calidæ, Chænira numero infinitæ simul coctæ, mellitæ placentæ cum sesamo coctæ abundantes, amylus melle lacteq́ue permistus. Bellaria, ouaq;, amygdalæ uirentes multis suauibus horis, ac mollia habentes folia. nucesq;, & alia quæ felici ac diuiti conuiuio meritò adesse consueuerunt. Potus inter cottabos uariosq; sermones perficiebatur. Hic uerò uarius ac uersutus quidam ludus dictus fuit, quem primum admirati sunt, postea etiam fecerunt. Hæc dicta sunt à Philoxeno Cytherio, quem laudans Antiphanes in Certatore tertij ordinis inquit;

* quædam hic prætermisimus, quę non satis patebāt, quę in secūda editione forsitan explanabimus.

Multò poëtis omnibus pręstantior
Philoxenus. nam nominibus ille utitur
Vbique proprijs, & simul communibus.
Hic & figuris ornat, & coloribus
Versus peritè, inter uiros Deus fuit.
Cognorat ille musicam uerè, ut decet.
Qui nunc hederæ, uel fontibus qui carmina,
Qui floribus fecere, uano nomine
Fecere; coniungunt aliena carmina.

De Placentis. Cap. XIX.

CVm nomina placẽtarum uaria multi tradiderint, eorum quotquot mihi in memoriam uenient, tibi recensere non molestum erit. Noui Callimachum in tabula commentariorum multiplicium Aegimij, Hegesippi, Metrobijq; de placentarum faciendarum ratione connumerasse, ac etiam Phætæ. Nos autem nomina ea placentarum, quæ descripsimus tibi impertiemur. Nõ eo quidem modo, quo, cum Alcibiades Socrati placentam misisset, eamq́ue derisisset Xantippe, inquit Socrates neque tu igitur portionem habebis. Hoc narratum fuit ab Antipatro libro de Iracundia primo. Ego uerò cum placentarum sim studiosus, diuinam illam placentam iniuria affectam non paruifeci. Sic igitur inquit in poëta Plato Comicus mentionem faciens; Solus non gustaui timidus ego, sum sine placenta, sine thure. Neq; pagi sanè sum immemor Placentæ uocati ut asserit Demetrius Scepsius libro duodecimo Troici apparatus, à Thebis subiectis montibus, quam sex stadijs distare scr̃ibit. At etrahenda est placenta dicentibus in recto, quandoquidem ex placenta est contractum: sicut caseus, caseus; Sesamus, sesamois. Dictũ est autem quòd ob panis inopiam, optimas placentas licet in Pario comedere Hellespõti, quòd ij qui peregrinati sunt, attestantur. Errauit autem Alexis qui dixit ex Paro: nam ita scribit in Archilocho inscripto: πλακοῦς ἀπὸ πλακόεις ὀνομαστικῶς. τυρόεις τυροῦς.

Fortunate Parum felicem qui colis ò uir:
Quæ duo terrarum gignit sola optima passim,
Ornatum superis lapides, hominiq; placentas.

Quòd Samiæ etiam placẽtæ fuerint egregiæ, testatur in Bacchidis procis Sopater ridiculorum scriptor: placẽtarũ opificem Samum uocatam. Mentionẽ fecit Menã-

Ttt a der

der in Mentito Hercule de placentis infusis:

Nec candylum fecisse par est, ac neque
Quæ tu soles. condire nec in unum simul
Me, similaginem: cuncta nam contraria
Nunc sunt. coquus infusas placentas efficit,
Coctas, & affert chondron elixauit ut.
Post salsamenta, post racemos, hinc thria.
Ast artifex opponitur carnes coquens
Turdosq;.

Euangellus in Detecta:

Mensas quatuor
Sunt fœminarum, sex uirorum quas refers.
Perfecta prorsus cœna, nilq; deficit
Nam nuptias optamus esse splendidas.
Ab altero non accipio, sed uidi ego.
Quot uis oliuarum genera mox excipe.
Est captus in carnes tibi porcellus, &
Vitulus, sues, lepores, superbus ut uir est
Hic execrandus; caseus, currens puer,
Infusa, cum thrijs, simulq; candylum,
Oua, amylusq; denique.
Mensæ altitudo tres supra ulnas tollitur
Qui cœnat, ut mox eleuet, siquid cupit
Cepisse.

Ames placentæ genus. Antiphanes; ametes, amyli. Menander in Hypobolimæo, ametẽ Chærispi ure Cattim aliquam. Iones uerò Amem appellant, ut testatur Silenus in Linguis, ac exiguas placentas ametiscos. Teleclides; sponte sua turdi cum ametiscis in os aduolarunt. Diaconium etiam est placenta; Pherecrates: ob insatiabilitatem diaconium composuit habens Amphiphontem. Amphiphon placenta Dianæ sacrata, habet in circulo cõbustas faculas. Philemon in Mendico; Rhodia

amica

amica Diana domina amica hunc tibi Amphiphontē fero ueneranda,& libamen. Meminit de ea Diphilus in Hecate;Philochorus Amphiphontē ipſum uocari & in Dianæ ſacra ferri,ac in triuia ſcribit: quoniá eo die luna in occaſu ſub ſolis ortu deprenditur, ac cœlum fit Amphiphon. De Baſynia meminit Semus libro Deliadis ſecūdo, ubi Hecate in inſula Iride ſacrificát inquit uocatas Baſynias. Eſt autē farina triticea ſubacta cum melle cocta; coccoraq; uocata, carica, nuces tres, panes ſubcineritij,& neelata. Meminit de his in Oratione pro Cteſiphōte Demoſthenes Orator, de Corona item. De Infuſa Nicochares in, ex opera manuum uiuentibus:

Panesq; mazas,& farinas, collices,
Pultemq;, popanum, tum ſimul infuſam, obeliam.
Ptiſanam, placentas, dendalides, tagenias.

Putauit Pamphilus Attanitam eam eſſe, quæ Infuſa appellari conſueuit. Mentionem fecit in his Hipponax de Attanite;non feles, & lepores deuorans, nō tagenias ſeſamis miſcens, neque Attanitas intingens melle. Creium placenta, panis eſt, quem ad ſponſum afferunt à ſponſa; aſſatur uerò ſuper carbonibus, atque amici ad eum conuocantur, tum cum melle apponitur, ut in Inordinatis teſtatur Philetas. Glycinas placenta quæ cum paſſo ac melle fit apud Cretenſes, ut in linguis aſſerit Seleucus. Eſt etiam Empeptas, ut idem ſcribit, panis triticeus concauus ac concinnus; crepidibusq; uocatis perſimilis, in quas placentulas per ignem paratas imponunt. Encrides bellaria in oleo cocta, ac poſtea melle intincta. Mentionem fecit his uerbis etiam Steſichorus; Chondrum, Encrides, aliaq́ue bellaria,& mel recens. Meminit & Epicharmus,& Nicophon in ex opera manuum uiuentibus, Ariſtophanes in Danaidibus; & poëtam ipſum eſſe facit in his, neque currum eſſe

Encridipolam. Pherecrates in Crapatallis; hæc cum ha beat, in uijs Encridas rapiat. Epicyclia placenta quædam ita uocabatur apud Syracusios, de qua in terra & mari mentionem fecit Epicharmus. Quòd Gurus genus est placentę testatur Solon in Iambis;

Bibunt, simul uescuntur, hi quidem itria,
Panes at illi, mistus est his lentibus
Gurus. nihil deest ibi ex bellarijs.
Quotcunque tellus educat mortalibus,
Benigna, cuncta prompta sunt hic omnia.

Cyribanas placentas quasdam nominauit Apollodorus de Alcmane: similiter uerò Sosibius libro tertio de Alcmane eas figuris ornatas esse dixit, ac Lacones his uti in mulierum conuiuijs, circunferriq́ue consueuisse, ubi præparatum encomium uirginis, quæ consecutę sunt in choro puellæ, cantaturæ sunt. Est criminites placenta quædam, quæ facta est farina paulo crassiore, ut affirmat Iatrocles in libro de Placentis. Stætitas placenta est quædam ex polline melleq́ue confecta, cuius mentio fit ab Epicharmo in Hebes nuptijs. Est autem pollis farina conspersa in sartaginem conie cta cum melle, sesamo, caseoq́ue misto, uelut testatur Hierocles. De Charisio placēta meminit in conuiuantibus Aristophanes; ego nostram placentā Charisium mittam uesperi. Eubulus in Ancylione uelut de pane ita de eo scripsit; perstrinxisti nuper pinsens Charisium. Epidætrum, crusta est placentarum, quam comedunt inter cœnandum, ut asserit Philemon in libro de Atticis nominibus. Est Nanus etiam panis placentæ similis cum oleo ac caseo pręparatus. Psothia friabilia. Pherecrates in Crapatallis capiet in inferno trioboli Crapatallum ac psothia. Apollodorus Atheniensis, Theodorusq́ue in Atticis linguis, scribunt

psothia

psothia id esse quod ex pane abrasum est, quod etiã Attagari uocantur. Est Itrium etiam bellarium cum sesamo ac melle factum. Meminit de illo ita Anacreon; Itrium tenue infringens pransus sum, uiniq; cadum bibi. Aristophanes in Acharnensibus; placētæ, sesamuntes, itria, Sophocles in Iride; ego fame laboro, cupidè itria aspicio. Amoræ placentæ mellitæ. Philetas in Inordinatis; Amoras panes dulciarios coctos uocari affirmat. Tagenites. placenta cum oleo in sartagine cocta. Meminit de illa magnes, siue is, qui relatas in eum comœdias composuit, in secundo Dionysio; Tagenias calidas obseruato bullientes, ubi illis mel infundis. Cratinus in legibus; rorem emittens mane calidas tagenias. Ceruus placenta est, quæ ex farina, melle, & sesamo fiebat in Mineruæ sacris. Nastus placentæ species, quæ habet intus condimenta. Choria dapes sunt facta cum lacte & melle. Amorbites placentæ genus est apud Siculos. Alij ita apud Coos placentas omnes uocari dicunt, ut Iatrocles testatur. Sesamides bellaria sunt in circulum facta melle & sesamo, oleoqúe irrigata. Eupolis in Adulatoribus; qui cum Gratijs uersatur, ad Callabidas uenit, sesamides excernit, mala excreat. Antiphanes in Deucalione; sesamides, aut mellitas placentas, uel simile quidpiam. Meminit & Ephippus in Cydone, præposuimus autem testimonium. De Mollis mentionem fecit Heraclides in libro de Sanctionibus: in Syracusis inquit in perfectis Thesmophorijs Ephebœa muliebria confici ex sesamo & melle. quę à Siculis Molli nuncupantur, & ad Deas afferuntur. De Echino, Lynceus Samius in epistola ad Diagorã ea conferens, quæ egregia fiebant in Attica cum ijs quæ in Rhodo, ita scribit: Ametis famæ in secundã mensam Echinum nouũ introducens aduersariũ, de quo nunc

in capite: Cum tu accessisses. atq; iuxta leges quę sunt in Rhodo composuisses, egoq; diligentius considerauerim pluribus tibi declarare conabor. Scribit Heracleon Ephesius cotyliscos placentas quasdam sic nominari, quæ ex tertia Chęnicis parte fierent. de Chœrinis meminit Iatrocles in libro de Placentis. quas à nuncupato pyramunte ait differre, & à uocata pyramide; quam fieri scribit ex tosto tritico, melleq; irrigato: proponuntur uerò in uigilijs pernoctanti pręmia. Scribit in panifice inscripto Chrysippus Tyaneus has esse placentarum species ac genera; Tarentinum, Crasianum, Siculum, Clustrum, Iulianum, Apicianum, Canopica, Perlucidum, Cappadocicum, Hedylium, Maryptum, Pliciũ, Guttatum, Montianum. Hanc placentam dimidium casei ac uini mistionũ habere inquit. Suauius fit enim Crustum Cęrianum, Crustum Tuttatum, Crustũ Taboniacum. Mustacia ex mulso, mustacia sesamata, Crustum purium, Gosgloanium, Paulianum. Placentulę hę fiunt ex caseo; infusa, scirbęteus, subityllus, fit autẽ subityllus ex alica. Spira uerò & ipsa fit ex caseo. Lucuntli, argyrotryphema, libus, circus, ęxaphas, crustus, placentę. Fit & placenta oryzites ait. At pthęs placenta ita fit; caseum exprimens tertio, ac in æreum cribrum coniectum excolato, postea mel inijcias, heminamq́ue farinę siliginęę, in unumq; mollias. Catillus ornatus dictus à Romanis fit in hunc modum; cum lactucas laueris, eas incidito, ac uinum inijcias in mortarium, tum lactucas contundito: succum postea exprimito, siligineaq; farina conspergito. Vbi uerò paulò pòst concidere permiseris, inijciens modicum adipis suillis ac piperis contundito: tum rursus ubi contriueris lagana producito, ac cum lęuia, feceris statim concidito, & lixato deinde in oleo calidissimo: mox

conçisa

concisa in colum inijcio. Sunt alia placentarum genera; ostracitis, attanitæ, amylum, tyrocoscinum caseum rectè exprimens in uasculum ponito; postea cũ æreum cribrum super imposueris caseũ ipsum ita finito. Vbi uerò esurus eris, mellis quantum satis uideatur, superinijcito. Hypotyrides hoc modo conficiuntur, mel in lac cõiectum exprimito, tum in uas conijcito, finitoq; ut coalescant, si uerò cribra perexigua tibi adsiut, in ea uasculum uersato: serũq; affluere finito, atq; tibi uidebitur res cõpacta, uas capiens in argenteum uas imponito, eritq; desuper coctio. Sin exigua cribra non adsint, nouis flabellis quibus ignis agitatur, utere; nam & illa erunt ad usum accommodata. Coptoplacentã faciunt in Creta inquit hoc pacto, quę postea Gastris etiam nominatur; nuces Thasias, & Ponticas. & amygdalas, papauer præterea, quod cum torrueris diligenter curato, mox in mortario studiosè cõtundito: cum fructus hos miscueris, subigito: mox melli cocto piper multum addito atq; mollito. Fiet autem ob papauer nigrum, tum uerò dilatans tetragonum facias. Tum sesamum albũ cum triueris, cum melle cocto mollito. duoq; exigua lagana producito, alterum quorum supponito, alterum superimponito, ita ut in medium redigatur, tum ipsum concinnè aptato. Hæc à bellariorum sapientissimo Chrysippo dicta fuerunt. Vocatam apud Alexandrinos Pancarpiam nominauit Harpocration Mendesius in libro de Placentis. Sunt autem itria contusa & cum melle cocta; atque post coctionem in sphæræ modum composita, pertenui charta ligantur, quò consistant. Ita de pulto mentionem fecit Alcman; pultum fabale iam præbebit, albumq; legumen, cereũq; fructũ. Est autem fabale omnium generum semina in passo cocta, ut ait Sosibius; legumen lixatum triticum; cereos

papauer herbæ species cuius radix læti fera, corpus suaue, ac dulce de qua fortasse cum annotationes fecerĩmus.

fructus mel uocauit. Ita in terra & mari scribit Epicharmus; pultum coquere matutinum. Mentionem fecit in transfugis Pherecrates de meliceribus uocatis his uerbis; uelut hœdorũ, olere ex ore meliceras. Cum hæc ita dicta fuissent, sapiens inquit Vlpianus; unde nobis eruditissimi grammatici, aut ex qua bibliotheca grauissimi apparuerunt isti Historici Chrysippus, & Harpocration? qui bonorum philosophorum nomina suorum nominum similitudine deturparunt? aut quis ex Græcis Heminam nominauit? uel quis aemyli mentionem fecit? huic occurrens Larensius heminã norunt ij inquit, qui poëmata in Epicharmum relata composuerunt: atq; ita dicitur in inscripto Chirone; bibere aquę duplum, duas heminas. Scribit Aristoxenus libro octauo legum ciuilium, quòd tum uiri illustres ac celebres hęc falsò Epicharmo ascripta fecerunt. In inscriptã Rempub. Philochorus Axiopistum siue genere Locrum, siue Sicyonium, tum Chrysogonus tibicen, canones ac sententias perfecisse, asserit: eadem scribit Apollodorus. Meminit de amylo Teleclides hoc pacto in Solidis;

Amo placentam ego calentem, odi achrades.
Lætor leporibus in amylo iacentibus.

Cum hęc audisset, ait Vlpianus, quoniã Coptã uos quãdam uocatis, quã nobis in mensa positã esse perspicio, declarate nobis ò Lychni quis ex illustribus autoribus huius nominis mentionem fecerit. Tunc ait Democritus; porrum marinum Cœtam appellari scribit libro septimo Georgicorũ Dionysius Itycæus. Meminit Clearchus Solensis hoc pacto in libro de scripturis, de apposita nobis mellita placenta, cum uasa dicere iubentem inducat similia, tripos, olla, Lychneũ, actæa, bathrum, spongus, lebes, mortarium, scaphium, lecythus, sporta,

machæra,

machæra, catinus, crater, rhaphis. Rursusq; obsoniorũ nomina: faba elixa, lens, salsamentum, pisces, rapa, allium, caro, thunnus, salsugo, cepa, carduus, oliua, capparis, bulbus, fungus. Similiter uerò bellaria: ames, placenta, entiltus, Itrium, rosaceũ, cicer, sesamum, copta, racemus, carica, pyra, persica mala, mala, amygdalæ. Tot dicta sunt à Clearcho. Sopater uerò ridiculorum scriptor in actu Portis inscripto inquit: quis innumeri papaueris coptas inuenit? uel quis uoluptates bellario rum cneci & tritici commiscuit? habes coptam optime mei discussor Vlpiane, quam consulo ut peredas: qui nihil postea moratus illam captam comedit. Cum riderent omnes, ait Democritus: sed non iussi tibi ut ederes ò nominũ uestigator, sed ne ederes. Nã peredere habes apud Theopõpũ Comicũ in Phineo his uerbis:

Cessa puer lusisse talis, utere
Blitisq; posthac, uentrem habes nanque asperum.
Edisse pisces conuenit saxatiles.
Est lora consultantibus certè optima.
Quam digerere res inde fit facillima.

Vtuntur etiam hoc peresse pro ab aliquo partem quam piam edere, uelut in militibus Hermippus: hei mihi misero, mordet, mordet, peredit mihi sensum.

De pistacijs, connaro, paliuro, pyris. *Cap.* XX.

CVm his captus fuisset ac grauiter morsus Syrus, adsunt nobis inquit profectò psittacia etiam in mẽsa: quæ si tu dixeris apud quẽ ponantur, tibi dabo non aureos decẽ quidẽ stateres, iuxta Ponticũ insanũ: sed dabo tibi hoc poculũ. Cum taceret Democritus, sed quando ait tu dubitas, ego te docebo, Nicãder Colophonius in

Theriacis

Theriacis mentionem faciens eorum, inquit:

Psittacia assimiles truncos onerare uidebis
Prorsus amygdalinis.

Scribitur autem & astacia, cum amygdalæ esse uideantur. Possidonius Stoicus ita inquit libro Historiarum tertio: ipsum fert Persium Arabia & Syria, ac bistaciũ uocatum: qui fructus racematus est albo cortice, ac lõgus, lachrymisq; simillimus, atq; uuarũ consuetudine uicissim cohæret. Quæ interius sunt, uirent: minusq; bonũ habent succũ quàm nux pinea, at melioris sunt odoris. Fratres uerò qui Georgica conscripserunt, hæc inquiũt libro tertio: & fraxinũ & terebinthũ, quæ Syri nunc pistacia uocarũt: atq; hi per, p, pistacia dixerunt. At Nicãder aspirauit dixitq; Phistacia. Possidonius bistacia, Cum circũspiceret præsentes, dum hæc diceret, laudemq; consequeretur: ego quidem certè de reliquis omnibus adiacẽtibus uerba faciã, ut me ob multarũ rerum cognitionem admiremini: atq; de connaris prius apud Alexandrinos uocatis uerba faciã, ac de paliuris. Meminit de ijs Agathocles Cyzicenus his uerbis libro Historiarũ patriæ tertio: cũ in sepulchrũ fulmẽ irruisset, arbor ex tumulo pullulauit, quã illi cõnarũ nominãt. Est autẽ planta ulmi piceęq; magnitudine, nihilq; minor. Trũcos habet frequentes & oblõgos, spinasq; paulùm pronunentes: folium est tenerum ac uiride, phyæq; simillimũ. Fructũ bis quotannis producit, Vere scilicet ac Autumno, qui dulcis est omnino, & oliuæ oleastriq; fructui similis. carnem osq; illi simile habet: at differt succi uoluptate, cuius fructus etiam uiridis comeditur. Vbi uerò siccatus fuerit, farinas conficiunt ex eo, quas calcant, ac non pinsunt: neq; aqua irrigant, sed male qualia sunt natura. Paliuri ramum dixit Euripides in Cyclope. Theopompus libro Phi-

lippicarum

picarum uigesimo primo mentionem fecit de ijs, & Diphilus Siphnius medicus in libro, de ijs quæ ab ægrotantibus & sanis sunt comedenda. De his memini prius ò uiri amici, non idcirco quidē quòd nobis sint appositi, sed quoniam sæpius in secundis mensis in pulchra Alexandria appositos comedi: atq; cū horū nomē quæsitum fuisset, hic in librū incidi, ac decerpsi. Dicā igitur deinceps de appositis pyris, quando ab ipsis Apia uocata fuit Peloponnesus, quòd ibi planta huiusmodi plurima reperiretur, uelut Ister asserit in rebus Argolicis. Quòd pyra consueuerint in aqua conferre in conuiuia; testatur his uerbis Alexis in Breutia; ἄπια πυρα.

Fame laborantibus
Nunquid uiris nosti pyra adiacentia
In multa aqua? uidi profectò sępius.
Num singuli ergo deligunt sumpturi ea,
Matura quæ sint & magis natantia?
Sic quippe.

De Amamallidibus, epimelidibus, malo punico. Cap. XXI.

NOn sunt autem pyra amamallides, ueluti arbitrati sunt nonnulli, sed quiddam dulcius, atq; nucleo carens lignoso. Scribit Aristomenes in Dionysio; Chius non nosti quòd facit amamallides? quòd autem quiddam suauius fit quod differat à pyris declarauit Aeschylides libro Georgicorum tertio, ubi ita scribit de Ceo insula; optima pyra fert insula, quęq; cum amamallidibus conferri possent, quę in Ionia nascuntur: sunt enim & suaues & dulces, lignosoq; carent interius. Aethlius libro quinto montium Samiorum, si modo legitima sunt eius commentaria, Homomelli-

dęs

des appellauit. Pamphilus in libro de lingua & nominibus, Epimelis inquit genus est pyri. Aristophon in libro Georgicorum phocidas genus esse pyrorum asserit, malorum uerò punicorum aspera grana habentium. Mentionem fecit in Georgicis Aristophanes de lignoso carentibus, & in non senescente; farinę praeterea, ac mali punicae. Dicitur autem diminutiue rhoedium, sicut bucula. Antiphanes in Boeotia; mihi ex agris afferre mala punica aspera grana habentia. Epilycus in Furunculo; mala, & mala punica inquis. Alexis in Procis, malũ Punicũ ex eorum manu. Quòd autem Boeoti Sidas malos punicas uocant, ita declarat Agatharchides libro decimo nono rerum Europicarum; cum de regione contenderent Athenienses cum Boeotis, atq; de confiniis eius loci, quem Sidas uocant, Epaminondas ex sinistra malum punicum capiens abditum, cum causam esset dicturus, id ostendens, ab eis percunctatus est, quo nomine ab ipsis id diceretur; cum illi dixissent malum punicum, at nos Sidas inquit uocamus. Locus autem hic frequentissimam habet hanc plantam, ex qua etiam primum sibi nomen uendicauit; atque uictor euasit. Menander rhoedia ipsa nominauit inde se ipso poenas sumente, hoc modo; nam post prandium sic amygdalas ego apposui, rhoediaq; comedimus. Dicitur Sida & plãta quaedam ibidem, quę punicae est similis, quae nascitur in ipsa stagni aqua apud Orchomenum: cuius frondibus pecudes uescuntur: germina sues comedunt, ut asserit Theophrastus libro quatto Historiarũ de plantis. qui etiam scribit, simile quiddam nasci in Nilo sine radicibus.

ῥοίδιον, quasi puniculum.

De

De Palmulis, & Loto. Cap. XXII.

ITa scribit de palmulis Xenophon libro secundo Ascensus, Aderat multus cibus, uinumq; palmularum, obsoniorumq; ex illis coctum: at ipsi palmarum fructus seruis huiusmodi apponebantur, cuiusmodi apud nos uisuntur; dominis uerò appositi erant electi, & ob pulchritudinem magnitudinemq; admirabiles. Aspectus nihil ab electro differebat. Has palmulas nonnullis siccantes bellaria apponere cõsueuerunt. Erant suaues quidem inter potandum, caput tamen infestabant. Herodotus ita scribit libro primo, ubi de Babylone differit; Sunt ibi palmæ, quæ in uniuersa planitie plurimæ nascuntur, quarum plures sunt feraces ac fœcundæ, ex quibus cibum, uinum, & mel conficiunt; quas etiam more ficuum curant: ex palmis enim eis quæ mares dicuntur, fructum capientes palmis fœcundis eum alligant, quo ipse culex fructum ingrediens ad maturitatem perducat, ac ne palmulæ decidant ex arbore: gignunt enim mares culices in fructibus, uelut etiam grossi consueuerunt. Simillima his, quæ ab Herodoto scribuntur, disserit de loto dicta in Libya Polybius Megalopolitanus hoc pacto libro Historiarum duodecimo, quam seipsum uidisse dicit; Est arbor loti non magna, at & aspera est, & spinis armata, foliumqúe habet uiride, exiguum, rhamnoqúe simile; at latius & crassius. Fructus uerò & colore & magnitudine similis est à principio albis myrti fructibus perfectis: ubi uerò creuerit colore fit punicus, magnitudinemqúe simillimus oliuis rotundis, ac ubi perfectus est, exiguum habet nucleum. Vbi factus fuerit maturus, eum colligunt, atque hunc quidem famulis cum chondro cædentes in uascula constipant: illum autem deligentes,

terra producit, ex qua primũ sumit rex ex singulis, qua si initiaretur. Neq; ullo uel potu uel epulo externo uti reges oportere existimatur, ex quo lex etiã lata est. Nã cum quidã ex Eunuchis inter reliqua bellaria Atticas aliquando intulisset, interrogauit cuiates essent, ubi uerò Atticas esse intellexit, iussit ob sonatoribus ne emerent, donec ei non liceret capere ubi uellet, non autem emere. Fama est hunc eunuchũ sedulò id effecisse, ut illi in memoriam reuocaret in Athenas esse militandum. Alexis in nauis gubernatore; ingressæ sunt caricę Athenarum insigne, ac thymi quidam fasciculi. Lynceus in ea epistola, quam ad Possidippum comicũ scribit, inquit in tragicis; Euripidem nihil à Sophocle differre affectibus arbitror, at inter caricas Atticas alias longe excellere. Ac in epistola etiam ad Diagoram ita scribit; terra autem caricis Chelidonijs uocatas Brigindaridas apponens, quę nomine quidem barbaricę uidentur, at non minus illis, si suauitas spectetur, uidebuntur Atticæ: Phænicides in odio habita:

Dixere myrti, mellis inde encomia;
Tum uestibulorum, caricæ quarto loco.
Gustaui eas ego profectò enauigans:
Tum uestibulum. nihilq; prorsus horum erat,
Quod quis queat conferre cum bonis cibis
Atagenis.

In his perquirendum esset quæ nam sit atagenis commemoratio. Philemon in libro de Atticis nominibus Aegilidas pulcherrimas caricas uocari inquit, ac Aegila populum esse quendam Atticæ, ab Aegilo heroe quodam nominatum. Chelidonias etiam caricas uocari eas, quæ nigræ sunt ac rubicundæ. Theopompus in pace Tithrasias caricas laudans inquit;

Mazæ, placentæ, caricæ Tithrasiæ.

Ita magno ſtudio caricæ apud homines omnes dignæ putabantur,(nam iuxta Ariſtophanem nihil caricis eſt dulcius,) ut Amitrochates Indorum rex ad Antiochũ ſcripſerit,ut caricas,paſſum,ſapientemq; obſonatorem ad ſe mitteret.Reſcripſit ad eum Antiochus,ut teſtatur Hegeſander,caricas ac paſſum ad te quidem mittemus, ſapientẽ uendere non eſt legibus permiſſum apud Græcos.Quòd caricas toſtas comedebant,teſtatur Pherecrates hoc pacto in Corianno:

Toſtas mihi ſed affer ipſe caricas.

Poſt pauis interpoſitis;

Non caricas feres nigras? intelligis?

Inter Mariandynos ipſos barbaros nigræ caricæ ollæ uocantur.Noui autem Pamphilum etiam genus quoddã caricarum Proſcinidas dixiſſe.

De racemis. *Cap.* XXIIII.

COmmunem eſſe racemum,omnibus exploratũ eſt. De uua meminit ita Crates libro ſecundo linguæ Atticæ in antiquis hymnis, quamuis nomen Aſiaticũ uideatur,atq; pro racemo uuam adeſſe hoc pacto dixit;

Ipſis ornantur læti nigrantibus uuis.

Quòd apud Homerum etiam reperitur, omnibus manifeſtum eſſe cenſeo.Plato libro octauo legum & racemos nominauit, & uuas his uerbis; Qui agreſtem fructum guſtauerit,uel racemos,uel ficus prius quàm tempus accedat uindemiæ, aut comes eius Arcturus, ſiue in ſuis, ſiue in alienis locis,quinquaginta ſacras drachmas Dionyſio debeto,ſi uel ex ſuis, uel ex uicinorũ locis decerpſerit,minam:ſi ex aliorum,duas minæ partes. Quicunque uerò generoſam uuam dictam,uel nominatas generoſas ficus decerpere uoluerit,ſiquidẽ ex ſuis

plantis

plantis ceperit, & quomodo & quando libuerit, decerpito. Si uerò ex alienis, legibus non obtemperans; quo id non moueat, quod non deposuerat, semper[in eum animaduertatur. Hęc quidẽ diuinus Plato. Ego rursus quęnam sit & uua & ficus generosa percũctor. Tempus uerò postulat ut uos perquiratis, donec ego de reliquis appositis disserá. Tunc ait Masurius, neq; in crastinum reijcere cõuenit, neq; in perendinam diem. Generosas optimi generis philosophus appellauit, sicut Archilochus; accede optimi es generis; uel certè innatas: nam & Aristoteles pyros iniunctas, insitas nuncupauit, & innatas. Demosthenes in Oratione pro Ctesiphonte; colligens ficus, racemos, oliuas. Xenophon in Oeconomicis; dulces uuas à sole fieri. Sciebant autem ij etiam, qui ante nos fuerunt racemos in uino compositos. Eubulus in Agglutinato; Sed capiens mero percute, frequentes dato, ipsumq; cogito racemos complures ex uino comedere. Is autem qui Chironem fecit, in Pherecratem relatum, inquit;

Amygdalas, & mala, mox & unedonem,
Apiumq;, uini tum racemos, myrtaq;,
Nec non medullam.

Quòd omnium generum fructus egregij erât Athenis, testatur Aristophanes in Horis. Quid igitur admirabile dixit Aethlius Samius libro quinto Samiorum terminorum, cum dicat, quòd ficus, uua, Homomalis, mala, rosę bis quotannis nascuntur? Lynceus Samius cum racemum Nicostratium, qui in Attica nascitur, laudat in epistola ad Diagoram, atque cum illo Rhodia eos comparans, Inquit; Pro racemo Nicostratio uocato Hipponium racemum nutrire ibi consueuerunt, qui à Iunio mense eandem seruas beneuolentiam, uelut optimus familiaris permanet.

De pullis columbinis, phasianis, & pauonibus. Cap. XXV.

VErum quoniam sæpius à nobis dictum fuit de carnibus, de auibus, de columbis, accessi & ego dicturus prçter ea quæ dicta sunt, quæcunq; ex multa diuturnaq; lectione cognoscere potui. Licet autem pullum columbinum inuenire dictum apud Menandrũ in pellice hoc modo; Paululum expectauisti, accurit, emi tibi pullos columbaceos. Similiter uerò Nicostratus; Venusta hçc puto, auiculam postea columbinum pullum gulosum. Anaxandrides in Redamante; pullos columbinos inferens ac passerculos. Pullos columbinos & Phrynichus in tragœdis; pullum columbinum ipsi cape trioboli. Meminit de phasianis Ptolemçus rex ibro commentariorum duodecimo, de regibus in Alexandria differens, ac de animalibus inter ipsos nutritis; atq; ipsa phasianorum, quos nonnulli uocãt tetraones; quos non ex Media solum asportarunt, uerum etiam aues in pascuis degentes capiens, tantam fecit multitudinem ut ijs etiam uesceretur: nam cibus est magnificus existimatus. Ipsa enim uox regis splendidissimi testatur, quòd phasianum auem neque gustauit, sed aues ipsas habebat, uelut preciosum quidpiam repositum. Neque uidit quemadmodum singulis nostrum unus est appositus, præter eos, qui iam sunt absumpti: impleuisset enim celeberrimas historias uigintiquatuor horum commentariorum, ac unam insuper. Aristoteles autem, siue Theophrastus in commentarijs phasianorum non est ex proportione marium excellentia, sed multò maior. Si uerò rex prædictus pauonum multitudinem, quæ Romæ conspicitur, uidisset, confugisset profectò ad sacrũ senatum,

uelut

uelut rursus à fratre ex regno depulsus. Tanta harum auium Romę est copia, ut diuinasse uideatur in Milite siue Tychone Antiphanes Comicus, cum hæc dixerit:

Pauonum quidam solum,
Cum rari adhuc forent, semel par attulit:
Frequentiores inde cothurnicibus nunc sunt.
Bonum uirum siquis unū solum quærens uideat,
Videbit ex hoc malos quinque filios natos.

Alexis in Lampade, comedere ipse tantum argentum? neq; si lac haberem leporis, nō per Terram, ac pauones comederē. Quòd autem domesticos ipsos pauones in domibus haberent, ita declarauit Strattis in Pausania;

Nugacibus compluribus æquiualentia
Pauonibus, quos educatis gratia
Velocitatis.

Anaxandrides in Meliloto;

Non est stultum domi nutrire
Pauones dum licet tales, imagines duas emere.

Anaxilas in Auiario; atq; ad hæc domesticus ingemens pauo. Scribit Menodotus in libro de ijs; quæ sunt circa sacellum Iunonis Samię; sunt pauones sacri Iunonis, neque prius aut erant in Samo, aut nutriebantur: atq; hinc in loca externa missi fuerunt: sicut Galli in Perside, in Aetoliaq́; uocatæ Meleagrides: quare scripsit Antiphanes in rebus eiusdem patrię:

In ciuitate Solis aiunt nascier
Palmas; Athenis noctuas; Cyprusq́; fert
Hinc liuias præstantiores: in Samo
Auium genus dedere Iunoni aureum
Pulcherrimos mirantur & quos plurimum,
Pauones.

Quapropter nummi etiam Samiorum pauonem habent impressum.

Meleagrides. *Cap. XXVI.*

SEd quoniam Meleagridum mentionem fecit Menodotus, nos etiam aliquid de illis dicamus. Clytus Milesius Aristotelis discipulus ita de his scriptum reliquit libro primo de Mileto; sunt autem aues uocatæ meleagrides in Aero circa Virginis sacellum: qui locus est paludosus, in quo nutriuntur. Est autem hęc auis minimè in filiorum amorem propensa, iunioresq; negligit, ita ut necesse sit sacerdotibus eorum curam gerere. Habet magnitudinem gallinę ualde magnæ, at caput exiguum pro corporis ratione, illudq; glabrū; cristam carnosam in capite, & asperam, quæ rotundam quidpiam uelut paxillum prominentem habeat, corpusq; lignosum. Habet longam carnem apud maxillas pro barba, quæ incipit à corpore: eamq; gallinis magis rubicundā. At eam non habet, quæ ad gallinarum rostrum nascitur, quam nonnulli barbam appellant: quare hac in re mutilum est animal. Rostrum habet gallina & maius & acutius, collum est nigrum, gallinis crassius & breuius: corpus totum uariegatum, atq; cum totus color sit niger, maculæ sunt albæ, quibus frequentibus, lentibusq; maioribus, distinguitur. Sunt autem hi circuli in nigris orbibus totius coloris; atq; orbes idcirco, cum niger color à multò candidiore habeatur, ipseq; niger rursus multò habeat candidiorem, uarietatem iucundam efficiunt. Color uerò alarum albo colore, eoq; serratis quibusdam figuris distinguitur, qui uicissim uariatur. Crura carent calcaribus, similiaq; sunt gallinis. Fœminę maribus sunt simillimæ, quare genus meleagridum non facilè discernitur. Tot ea sunt quæ scripsit philosophus peripateticus de meleagridibus.

De

De assatis porcellis, & lixatis cibis. Cap. XXVII.

DE porcellis assatis mentionē fecit in Mercatore Epicrates;

Inter hęc ego,
Iactabit haud talem coquum se pascere
Vnquam profectò Sicilia in pisces puto.
Carnes ego uolui perité num suis;
Vidi optimè ob flammas ego illas floridas.
Alexis in Mala:
Caruncula trioboli urbana ualde,
Assata suilla, tum calens succi boni
Cum sit editur.

Athenienses autem, ut in Horis testatur Philochorus, non assant cum sacrificāt, sed carnes ipsas elixant, cum Deas inquiant calores, squaloresq; asperos abhorrere. Nam ea quæ nascuntur, & mediocrē calorem poscunt, & aquas opportunas; assatio uerò minimum affert utilitatis. Elixatio non cruditatem solum eximere, uerum etiam, ea quæ aspera sunt potest mollia facere, reliquaq; matura. Nutrimentum præterea & iucundius digerit, magis sine periculo; quamobrem elixatum aiunt super assari nō oportere, neq; insuper elixare: nam illud quod aptè fuerat paratum, dissoluit, ut ait Aristoteles. Assata omnia magis & cruda sunt & sicca quàm elixa; carnes autem assatæ phlogides uocantur. Strattis in Callipide igitur de Hercule inquiens ait; cōtinuò frusta arripuit, calidasq; phlogidas apri, omniaq; simul irrigauit. Archippus in Hercule uxorem ducente; pulchros porcorum trunculos, paruorum taurorum phlogides cornutorum, oblongæ autem apriphlogides.

De perdicibus, ac porcellis. *Cap.* XXVIII.

SEd quid opus est ut de perdicibus dicam, cum multa sint à nobis superius explicata? Non tamen illud prætéribo, quod narratum fuit ab Hegesandro in suis commentarijs. Scribit enim quòd Samij cum in Sybarim nauigassent, Siritimq́; regionem tenerent, adulantibus sonitumq́; facientibus perdicibus. rem admirati aufugerunt, nauesq́; ingressi enauigarunt. Scribit de leporibus Chamæleon in libro de Simonide, quòd cum apud Hieronem Simonides cœnaret, neque illi lepus, uelut cæteris, appositus fuisset, sed Hieron postea dedisset, dixit ex tempore;

Cũ foret ille amplus. tamẽ haud peruenerat ad me.

Verè profectò erat sordidus, præterq́; decorum lucri studiosus Simonides, ut inquit Chamęleon. Nam cum illi Hieron uictum quotidianum singulis diebus splendidum mitteret, Simonides cõplura eorum, quę missa fuissent, uendebat, sibiq́; perexiguam partem asseruabat. Cum quam ob causam id faceret quispiã percunctatus esset, in Hieronis inquit magnificentia, meaq́; se frugalitas omnibus pateat. De ubere meminit hoc modo Teleclides in socijs:

Cum fœmina sim, fero decenter ubera.

ὑπογάστριον. Id subuẽtrem Antidotus in Mempsimęra nominauit. Mentionem fecit Matron in Parodis de auibus saginatis hoc modo:

Sic ait; ast illi risere, intusq́; tulerunt
Lancibus argenteis saginatas forte uolucres.
Lęues, ęquales, laganis pro tergore uisas
Assimiles.

De saginatis suibus ita meminit in Bacchidis nuptijs Sopater ridiculorum scriptor; Sicubi clibanus aderat

multi

multi saginati sues stridebant. sues ita dixit in Alcibiade Aeschines ueluti cauponæ sues nutriunt. In adortationem; pro suibus nutrire. Suem dixit masculinè Plato in Poeta; suem magnum collum habentem. Sophocles in Iniuria; suẽ uolo comedere. Cratinus in Vlyssibus; sues magnos. Fœmininè dixit Nicochares, suẽ prægnantem. Eupalis in aureo genere; non illiberalem suẽ, in conuiuium præbuit, ac ualde pulchram. Plato in Io; huc affer suibus bonæ caput. Theopompus in Penelope: sacram nobis suem iugulant. Δίλφαξ.

Lacedæmoniorum iniuriæ in Helotes seruos. Cap. XXIX.

DE saginatis anseribus ac uitulis meminit Theopõpus libro rerum Philippicarum tertiodecimo, ac undecimo Græcarum; in quibus uictus parsimoniam Lacædemoniorũ patefacit, ubi asscripsit hoc pacto; Agesilao accedenti oues multiplices, bouesq; bene nutritos Thasij miserunt. Atq; cum his bellaria, multiformesq; cupedias, Agesilaus boues ac pecudes quidem accepit, bellaria uerò & cupedias prius neq; agnouit, quæ fuerat obtecta: ast ubi uidit, eos auferre iussit, cum dapibus huiusmodi uesci minimè legitimum esse diceret apud Lacedæmonios. Cum obsecrarent Thasij ut acciperet, date inquit illis, ipsisq; Helotas demonstrauit; quoniã multò magis scio inquit quòd hi comedentes corrumpentur, quã uel ego, uel præsentes Lacedæmonij. Quòd contumeliosè prorsus Helotas tractarẽt Lacedæmonij, narrauit uel Myron Prieneus ita rerũ Messeniorũ libro secundo: opus omne contumeliosum Helotibus imperant, atq; ad quoduis dedecus adducẽs. Necesse est primum illis ut pileũ ex canina pelle singuli gestent: atque

ut rhenonibus induantur, ac uerbera quottannis: determinata, uel sine iniuria, patiantur, ne unquam obliuiscantur se esse seruos. Huc accedit quòd siqui supra domesticum splendorem uigerent, his capitis pœna erat constituta: quæ in dominos pœna uertebatur, ni uiros iam factos interficerent: illis regionem tradentes, portionem constituerunt, quàm semper afferent ad eos. Tibia canere de tibijs utentibus dictum est. Diphilus in Brigis: tibia cecinisti, hoc omnes efficiunt apud Timotheum.

χηνίζειν anserum uocem emittere sonat.

De pernis & caseo. *Cap.* *XXX.*

VErum quando petasonis etiam pars singulis nostrũ apposita est, quam pernam appellant, agitè iam de his etiam aliquid dicamus, ac siquis nominis ipsius mẽtionem fecit. Optimę sunt igitur Gallæ, quibus minimè sunt inferiores eę, quæ ex Cibyra ueniunt Asiatica, ac neq; Lyciæ. Mentionem harũ fecit Strabo libro Geographiæ tertio, uir non ualde iuuenis: scribit hic libro septimo eiusdem tractatus Possidoniũ philosophũ Stoicum illũ cognouisse, de quo sæpius mentionẽ fecimus, ueluti qui cum Scipione eo fuerit qui Carthaginẽ deleuit. Sic igitur inquit Strabo: in Hispania apud Aquitaniam ciuitas est Pompeiadũ, tanquã siquis Põpeiopolim diceret, in qua pernæ egregię componuntur æmulæ Cibyraticis. De carnibus sale cõspersis meminit Comicus poëta Aristophanes in Dionysio: sale conspersas has tibi appono. Atq; in præstigiatoribus: Ostracũ sale conspersum semper seruũ comedere. Verũ quoniã Sicilia se iactabat ob caseũ, aliquid etiam de caseis dicamus: nam Philemon in Siculo inscripto:

Ego Siciliam credideram certè prius
Habere selectum hoc, quòd aptè caseos

Solum

Solum faceret: id addo nunc quod audij.

Caseus Siculus quòd erat optimus, colūbæ Siculę, uestes uariæ, siquis Sicula uelit connumerare, uasa ac opes putaui ferre. Est eximius etiá caseus Tromelicus, ut asserit Demetrius Scepsius libro secundo Troici apparatus: est autem Tromelia ciuitas Achaię, circa quam caseus caprinus suauissimus cōficitur. Neq; Tromelicus aliū habet caseum, cum quo conferri possit: cuius mentionem fecit Simonides in Iambo; cuius est principiū:

Multum laboraui ut scriberem Telembrote,
Hic caseus adest en tibi ex Achaia
Tromelicus mirabilis, quem detuli.

Euripides succosum caseum uocat in Cyclope acrem, ficusq; succo coagulatum:

Et caseus succosus est, & lac Iouis:

Sed quoniam de omnibus nobis appositis diximus, reliquas efficiam Tromelicū, orationemq; cessare faciam. Nam bellariorum ediliūq; relictas partes reliquias Eupolis nominauit. Ná cū cauillaretur in Gemellā quandā uulpis reliquias appellauit: siue quòd corpore esset paruo, siue malis moribus ac uersuta, ut inquit Dorotheus Ascalonites. Caseos latos ac tenues Cretes Thalias appellant, ut ait Seleucus: quos in quibusdam sacrificijs comburunt. Igne coctorum meminit Philippides in tibijs, sic autem lac primum appellatur. *ὑποτρώγημα, esorum reliquiæ.*

Hos Igne coctos, hęc olerаq; habens simul.

Atq; hæc omnia similia fortasse Macedones, quæ post cœnam eduntur dapes appellarunt. hęc enim condimenta sunt quædam potus.

De coquis. *Cap.* XXXI.

μῦμα edulіū quodam.

CVm hæc Vlpianus adhuc dissereret, unus eorum sapientum coquorum myma significauit: atque cum

multi

ἄνρα edu tiū quod dam. multi ob nuncium eò diuerterent, non demonstrauit signatus uerbero quid id esset: sed ignorare mihi uidemini inquit uiri conuiuæ, quòd Cadmus auus Dionysij fuit coquus. Cum omnes, id cum dictū esset, tacerēt: Euemerus inquit Cous hoc narrat lib. tertio sacræ descriptionis, uelut quod à Sidonijs referatur, quòd Cadmus cum coquus esset regis Harmoniamq; cantatriculam, quæ & ipsa erat regis, capiens aufugit, unà cū illa. Egò uerò libertate dònatus aufugiam. Neque quis sanè uestrum coquū seruum inuenire poterit in comœdia, præterquàm apud solum Possidippum. Accesserunt obsoniorum instructores serui primum à Macedonibus, qui uel contumeliam, uel infortunia captiuarū ciuitatum, eius rei studiosi fuerunt. Appellarunt autem antiqui urbanum coquū Mæsonem; peregrinū Cicadam. Mǽsonem à mandendo dictum fuisse putauit Chrysippus Philosophus, uelut rudem, & uētri deditum. Cum illud interim ignoraret, quòd Mæson histrio comœdiæ fuit genere Megarensis, qui etiam personā inuenit Mæsonem ab ipso uocatā: ut inquit Aristophanes Byzantius in libro de Personis; qui cum serui etiā personam inuenisse asserit, uelut coqui, easq; peritè, hinc etiam cōuenientes illis cauillationes Mæsonicæ uocantur. Maximè cauillantes coqui quidam inducuntur, uelut apud Menandrū in Adhortātibus. Ac alicubi ait Philemon;

Sphingem marem, sed nō coquū cepi in domum;
Nam per Iouem scio nihil quod dicat hic:
Quòd repperit noua uerba semper.

Scribit Polemon in ijs, quæ ad Timæum scripsit, Mǽsonem esse ex Megarensibus Siciliæ, at non ex Nisæis. Inquit hæc Possidippus in exclusa de seruis coquis;

Huiusmodi sunt hæc. Quid accidit mihi
Valde uenustum seruienti nunc prope

Herum:

Herum: ferens carnes uidebor haud ego.

In Collactaneis;

Cum sis coquus profectus extra limen et
Cum non prius cœnaueris? dixi. sed is
Nunquid remittis me? laborabo in foro.
Emit me amicus artis huius artifex.

Non est igitur admiratione dignum, si antiqui coqui sacrificiorum etiam erant periti. Nam & sacrificijs præerant & nuptijs: quamobrem Menander in Adulatore coquum in publicæ Veneris festo ministrantem inducit conuentui iuuenum, atque hęc dicentem;

Fœdus, sequens da uiscera, quò nunc aspicis?
Fœdus, fero complura sacra. nunc bene
Deos precare, fœdus, ac precemur in
Olympiadibus omnibus, tu sumito
Linguam interim, nobis salutem tradere
Cum sanitate, tum bona, quæ sunt plurima,
Horum precamur nos iuuamen omnibus.

Alius autem loquitur apud Simonidē, quot modis carnes peritus concidat. quid enim mali mihi est obscurum? Eorum experientiā patefecit ad Alexandrū Olympiadis epistola, qua mater illis uadet ut coquum ipsi emat sacrificiorū peritū: inquit igitur mater; coquum Pelignam à matre capito: hic enim nouit quo pacto omnia tua sacra patria peragantur: nouit & inertia, & legitima, & Bacchica, & quotcunq; Olympias deniq; initiari solet. Ne cunctator igitur; sed accipito, & ad me quàmcitissime mittas. Quòd autem grauis sit quædam ars coquinaria, intueri licet ex Atticis præconibus, qui & coquorū & uictimas cædentium ordinem obtinuerunt, ut libro primo Protogonię testatur Clidemus. Homerus facere etiam pro sacrificare posuit: at sacrificare pro libamina post cœnā in suffimētum cōburere. Nam

antiqui

ἱερεύειν οἷον ἱερᾶτευσ. antiqui facere dixerunt sacrificare. Præcones per plurimum tempus boues mactabant inquit præparãtes, concidentes, uinumq; ministrantes, quos etiam præcones à præstantia nominarunt; nusquam enim coquo merces scribitur, sed præconi. Agamemnõ autem cum esset rex, sacrificat apud Homerum: sic enim inquit poeta;

Sic ait; agnorum iugulum ferroq; cecidit,
Multa reluctantes gelida deponit arena:
Halantes animas: exemit robora ferrum.

Thrasymedes etiam Nestoris filius cum securim cepisset, bouem cecidit, cum Nestor non posset ob senectutem: adiuuabant uerò alij etiam fratres, ita res hæc erat nobilis, tanta erat coquinariæ artis dignitas. Apud Romanos etiã censores, qui maximæ autoritatis est magistratus, purpuram induti, atq; coronati uictimas securi percutiebant. Non insulsè igitur effectum est apud Homerum ut & libamina & uictimas ferrent præcones, quippe cum illis administratio huiusmodi cõueniret.

Inde iubet binis urbem præconibus Hector
Ire citis, ferre ac agnos, Priamumq; uocare.

Et rursus;

Talthybium misit confestim rex Agamemnon,
Ad nauem ire iubet, agnumq; afferre, cauatam.

Et;

Talthybius similis cui uox est optima diuis
Astitit hic regi, manibus aprumq; tenebat.

Narrat Demus libro Atthidis primo tribum fuisse coquorum, qui publicos honores consequebantur, quibus curę erat ut multitudo ageret. Non ineptè igitur Athenion his uerbis inducit inter Samothraces, ut testatur Iuba, coquum de natura differentem;

An nescis ars coqui omnium quòd plurimum
Ad religionem contulit prorsus uiris?

Huius-

Huiusmodi illud est profectò barbare.
Nos à ferino more prorsus liberans.
Iniurijsq́;duxit in certum ordinem:
Illiq́; iunxit,uita quo nunc degitur.
Quis ordo?dicam,mente dicta percipe:
Voracitate mutua,frequentibus
Malisq́; nobis undique ingruentibus,
Quidam uir existens nec omnino malus
Et uictimam mactauit,& carnes prior
Assauit:& caro fuit iucundior,
Forsan uirorum carnibus,ipsa uictimę.
Non has edebant,sed ferientes belluas
Assare mos fuit.uoluptatis semel
Cœpere cum fecisse mox periculum,
Artem coqui inde auxere ab hoc exordio.
Hinc nunc quoq; horum pristinorum memores,
Deis solent assare flammis uiscera.
Salem nec inducunt,quòd haud tunc affuit;
In hunc nec is repertus usum tunc erat.
Vt postmodo illis est repertus,& salem
His addidere protinus scriptis sacris.
Moresq́; seruauere rectè patrios.
Nobis salutis hæc fuere exordium,
Artis profunda diligenter quærere:
Auxisse condiendo eamq́; plurimum.
Hic est nouus,uetustus hic est & simul.
Conditus huic est uenter illatus bene.
Tum suffocatus hœdus illi captus est,
Calensq́;.pericommatio ex sententia
Ducens,tulit pisces prius non cognitos;
Olusq́;,salsamenta,chondrum,mellaq́;.
Ita ob uoluptates eas,quas nunc fero,
Abhorruere singuli esse mortuos.

Vixisse

Vixisse credidere tum prestantius
Simul. fluens hinc turba in unum plurima
Mox condidere ciuitatem, artem ob hanc
Coqui, uelut dixi prius, suauissimam.
Gaudeto uir; solemus ipsi uel penes
Herum coqui semper ferire uictimas,
Componimusq; fœdera. est dignum fide
Nobis Deos putare amicos maximè:
Eiusmodi rebus repertis; plurimum
Vitæ decorum quæ ferunt mortalium.
De religione nil ferens ergo, ac silens
Erraui. at huc accede, mecum uescere.
Capiens & interiora fac decentia.

Demonstrat Alexis etiam in Pelui artem coquinariam studium esse liberorum. Nam ciuis quidam sordidus coquus in eo demõstratur. Cõdiendi etiam artem scribentes Heraclides, & Glaucus Locrus, non conuenire inquiunt artem coquinariam nec uulgaribus quidem liberis. Extulit artem ipsam in Gigantibus Cratinis Iunior, ubi dicit:

Considerato terra quòd suauissimè
Olet, salitq; fumus hinc iucundior.
Quis, ut uidetur, hanc colit uoraginem
Thurisúe mercator, coquusúe Siculus.
Simillimum refers odorem, ambobus his
Iucundus.

Antiphanes, ubi Siculos coquos laudat in Dysprato, inquit; Siculorum artibus conditæ conuiuij diathrimmatides. Menander in Somnio; apparatus & purus, & uarius significari. Possidippus in suspiciente,

Ego coquum cum ceperim, mox audij
Quæ singulis horum mala adsint omnia.
Nos diximus quòd is ubi opus conduceret

Obsonium

Obſonium dijudicantem non habet
Narem, nec hic bonum os, is indecoram habet
Linguam in libidines, & in nonnulla mox
Non grata condimenta, acetum ſicuti.
Fumum haud ferens, ignemúe, ſed ex igni ferens
Mox ad gladios ueni. unus horum cum ſit hic,
Pertranſijt cultros, & ignem protinus.

Vbi coquorũ ſapientiam declarat Antiphanes in Philotide, inquit:

Num quid uelut aliàs ferebam ſumere in
Salſugine eſt prędulce, ſed totum lupum
Aſſare, muſtelumq́; in intritis bene
Feruere, poſcit & ſalem, ac origanum
Anguilla, aquamq́; congrus hoc, herbam batis.
In carnem adeſt fruſtumq́; thunni cocti, adeſt
Aſſatus hœdus alter ex contrario.
Splen me grauat, me perdit & ieiunium.

Connumerat Baton hoc pacto in benefactoribus clariſſimorum condiendi artificum nomina;

Nos nocte nec dormimus ò Sibyna, nec
Conſcripſimus; ſed lychnus ipſe exuritur.
Eſt in manu nobis liber, putamus &
Relinquere quid ſcitum. quis eſt noſtrum Actides,
Chiusúe, Tyndaricusúe Sicyonius?
Vel Zopyrinus, ipſe quid te dixeris
Mox repperiſſe? quæ uidentur maxima
Quot mortuos.

De Mymate, & Mattya. Cap. XXXII.

EGo uerò hoc epulum myma uobis affero uiri amici, de quo ſcribit Artemidorus Ariſtophanius in lib. de Linguis condiendi artificũ, quòd, ex ſanguine, carni

bus, condimentisq́; cōpluribus in unū coniectis, conficitur. Hæc scribit Epenætus in condiendi rationibus: myma cuiuslibet est sacrificij & auis. Oportet autem carnes minutim concisas mollire, uisceraq́;, & intestina, & sanguinē coatundere, acetoq́; condire: cum assato caseo, lasere, cumino, thymo, & uiridi & sicco; satureia, coriādris uiridib⁹ ac siccis, gethyo, cepa pura tosta, uel papauere, & uua passa, & melle, maliq́; punici acuti granis: tibi autem adesse idem myma & obsonium. Cum tot & hic conciderit, neq; ea solum quæ à nobis superius dicta sunt: ingressus est quidā qui mattyam ferebat. de qua etiam quæstio incidit: atq; cum ex linguis condientiū artificū ea Artemidori dixisset Vlpianus: commentarium traditum esse inquit Aemelianus Dorotheo Ascalonitę, atq; inscriptum esse de Antiphane, ac de mattya apud medios Comicos, quā Thessalorū inuentum fuisse scribit, patriamq́; fuisse apud Atheniēses tēpore imperij Macedonum. Narrantur omniū Græcorum magnificentissimi fuisse Thessali & in uestitu, & omni uiuendi ratione; quæ etiam causa illis extitit ut Persas in Græciam allicerent, quum illi delitijs huiusmodi ac magnificētiæ inuidissent. Scribit Cratinus etiā de eorum magnificentia in eorum Republica. Dicta fuit mattya, ut asserit Apollodorus Atheniensis lib. Etymologiarum primo, à mandendo, uelut etiā mastiche. Nos autem à pinsendo dictam fuisse cōtendimus, unde maza etiam nominata est. Magis etiam apud Cyprios uocata est, ualdeq́; delitijs oblectari hypermazare dicūnt. Vocarunt igitur à principio popularē hunc, cōmunemq́; cibum ex farinis, mazam, ipsamq́; præparare, pinsere dicebāt, postea necessarium uictum ob intēperantiam uarietate distinguentes, studioseq́; paulatim immutantes, nomen ipsum mazæ in Mattyam cōmutarunt.

ματτύη. μάσσω.

tarunt, atq; ita appellarunt omnẽ cibum magnificum. Mattyzare uerò dixerũt ipsos cibos præparare siue piscis esset, siue auis, siue olus, siue sacrata uictima, siue etiam myttium. Hoc autem manifestum est, ex quo Artemidorus etiam Alexidis testimonium apposuit. Nam cũ uellet Alexis apparatus intemperantiam demonstrare, delibrare apposuit. Habet autem uniuersus delectus, cum sit apparati actus, qui Demetrius inscribitur:

Obsonium hoc missum capientes optimum
Parate, perfruamini omnes, pocula
Siccate, delibrate, mattyazete.

Vtuntur autem delibrare Athenienses in lasciuam, grauemq; rerum Venerearum uoluptatẽ. Artemidorus etiam in linguis condientium mattyam cõmune nomen esse demonstrat omnium magnificorum cõdimẽtorum, cum ita scribat; si qua auis mattyæ, per os in caput iugulata fuerat: si autem putris, uelut perdix, si uoluerit sicuti se habet unà cum alis, siue uellicatã. Postea condiendi morem exponẽs ac coquendi statim infert, altilem crassam elixato, et pullos iã cucurrientiũ. Quòd si uolueris uti inter potandum, olera postea in catinũ excipiens, gallinæq; carnes imponẽs, apponito. Pro aceto uuam acerbã, uelut se habent racemi, in ius per æstatem conijcito. Verum ubi cocta fuerit, exime cum racemis, priusquàm acinum dimittat, atque olus ita contundito, sic mattya fit iucundissima. Quòd nomẽ esset commune magnificarum epularum, manifestum est; quòd autem mos hic conuiuij ita diceretur, ita declarauit in Rapto Philemon:

Custodiam nudo impera; tum per tria
Memattyæ mox pocula ille appareat.

In Homicida.

Nobis ferat potum quis, atque mattyam

Cito facite.

Dubiè dixit Alexis in Pyraune;

Vt occupatos ipſe cerno, protinus
Exclamo nobis non dabit quis mattyam?

Veluti ſi cœnam dixiſſet. Veruntamen conſentaneum eſt & in dapes propriè referre. Eſt autem Machon Sicyonius unus & ipſe ex Comicis, qui floruerũt Apollodori Caryſtij temporibus, neque ſuas comœdias oſtendit Athenis, ſed in Alexandria. Erat autem bonus poëta ſi-quis alius, poſt ſeptem, quamobrem cum iuuenis eſſet Ariſtophanes dedit operam ut cum illo ociaretur. Hæc igitur & ille fecit in actu ignorantiæ:

Nil mattya uiſum eſt mihi iucundius.
Hoc num priores Atticis Macedones
Oſtenderint, Deíne cuncti, neſcio.
Illud ſcio quòd eſt uiri ornatiſſimi.

Quòd autem omnium poſtrema afferebatur, teſtatur Nicoſtratus in Depulſo; eſt autem coquus, qui quam ſplendidum ordinatumq; conuiuium ſit exponit. Atq; etiam quale eſſet prandium patefecit, & cœna: ac tertiæ ferculorum appoſitionis mẽtionem faciens infert:

Bene eſt uiri, ualde bene eſt: ſed mattyam
Sic præparabo poſtea. quòd credo ego
Nobis neque hunc ipſum inde contradicere.

Et in Coquo:

Thriumq;, candaulumq;, uel quid horum is haud
Cognouit unquam ad mattyam quæ pertinent.
Poſt alter inquit mattyam ferri, pedem,
Ventrem calentem, forte uuluas & ſimul.

Dionyſius in Iaculis percuſſo, eſt autem coquus, qui ita loquitur:

Ita ut faciens quandoque ego ipſis mattyam,
Vnam properans mox lationem geſſerim

Ad mor-

Ad mortuum errans mortuorum, nec uolens.

Philemon in Mendica:

Struxisse dum liceret ibi totum diem,
Fecisse mattyas, simulq; tradere.

Illud quod apud alios mattya dicitur, apud Spartanos epæclea dici scribit Molpis Lacon, quod secundas mensas significat, Menippus autem Cynicus ita inquit in inscripto Arcesilao: Potus erat quibusdam lasciuientibus, atque Lacæna quædam mattyam inferri iussit: atque paruę perdices anseresq; parui assati, placẽtarumq; delitiæ illatæ fuerunt. Genus hoc cœnæ Attici bellaria dicere consueuerunt: at Dorici Epæclum: ex alijs Græcis complures mensas secundas. Cum tot de mattya etiam dicta fuissent uisum est esse discedendum: nam uesper iam aduentarat: sic igitur discessimus.

ATHENAEI DIPNOSOPHISTARUM LIBER QUINTUSDECIMUS.

NATALE DE COMITIBUS VEneto interprete.

De cottabis. *Cap. I.*

SI suauitatem Nestoris mihi Dei,
Antenoris Phrygisq́ dulcem traderent,
Iuxta sapientem Euripidem amice Timocrates, non possem ea omnia tibi commemorare, quæ sæpius in his diligentissimis conuiuijs explicata fuerunt: cum ob uarietatem, tum etiam ob rerum nouarum, quę semper inueniebantur similitudinem. Nam & de ferculorum ordine sæpius dictum est, & de ijs quæ facta fuerunt post cœnam, quæ uix in memoriam reuocaui, cùm quidam ex socijs eos Iambos dixisset ex Laconibus Platonis:

Sumpsere quippe cœnam
Omnes ferè uiri iam
Cur ipse non mensam abstulisti protinus?
Ego solutionis ecce confero
Fundens precium ingressus.

Ego

Ego ſimul ſatiabor,
Libamina inde fundens.
Et cottabum feram mox
Iam tibias oportet
Promptas puellæ adeſſe,
Inflare,& unguentum ſimul
Infunde cedens, irinum
Aegyptium poſt hæc dabo
Viris coronam ſingulis.
Vinum recens quis miſceat
En iam profectò miſtum adeſt,
Thure impoſito quidam refert,
* * *
Porro bibentes carmina
Conuiuij qui concinunt.
It cottabus extra limina.
Habens puella tibias
Gratum melos tum concinit,
Præſentibus conuiuij
Viris.habentem uidi ego
Triangulum formoſum:ad hunc
Melos canebat Ionicum.

Poſtea quæſtio fuit de cottabis, utputo & de ijs,quę illis utebātur:quos exiſtimauit ex præſentibus quidam, eorum eſſe medicorū, qui poſt purgationes balnei, ſtomachi gratia amyſtidem bibentes ſingultiunt : quare inquit non antiquam eſſe cōſuetudinem huiuſmodi, neque ſe quempiam antiquorum cognouiſſe, qui uſus ſit hoc purgationis genere. Quamobrē eos increpare ſolebat Eraſiſtratus Iuliates in libris de uniuerſi tractatu, qui id facerent, quoniā oculis plurimū obeſſe dicebat, uentremq; inferiorem continere. Ad quē ait Vlpianus:

Surge Aſclepiades, iam te uocat ipſe Charoneus.

Non insulsè dictum est cuipiam nostrorum sociorum hoc, nisi erãt medici; nihil enim stultius erat grammaticis. Quis nostrum est profectò qui nõ sciat hunc cottabi usum nõ esse antiquum? nisi tu fortè eos Amipsię etiam singultire existimes. quando tu igitur non es huius considerationis peritus, aut conscius; discito ex me quod Siculum est primum cottaborum inuentum hic ludus: cum primi Siculi hunc inuenerint, uelut in Elegijs ita testatur Critias Callęschri;

Est opus egregium Siculis dimissus ab oris
Cottabus; hunc guttis iussimus esse scopum.

Dicæarchus autem Milesius Aristotelis discipulus guttam etiam Siculum nomen esse asserit in libro de Alcęo. Est autẽ gutta humor ille, qui relinquitur in poculo à bibentibus, quem in manum conuersam desuper ludẽtes in cottabeum conijciebant. Scribit Clearchus in tractatu de linguis Thessalos ac Rhodios cottabum ex poculis guttam appellare consueuisse. Vocabatur autem cottabus & id quod uictoribus in poculo ponebatur; uelut ita inquiens Euripides testatur in Aegeo;

λατάγη, gutta.

Bacchi petebant iactibus frequentibus,
Caput senis; caput corona cingere
Decreui ei quisquis petijsset, præmia
Cum cottaborum traderem.

Appellabatur cottabus uas id etiam, in quod guttas iaciebãt, ut Cratinus asserit in Nemesi. Plato in Ioue male affecto cottabum ludi genus esse declarat inter pocula, in quo uascula ponẽtes assurgebant. Sic autẽ inquit:

Ad cottabum lusisse dum cœnam parem
Vobis uolo profecto; sed uentus puer
Es missus: afferas rogo mortarium:
Mortarium affer; ac aquam aufer, pocula
Deponite, haud ferãm generosè nos parum

Lusisse,

Lusisse, quippe ludimus nunc de osculis.
Vobis ego depono paruos cottabos.
Quas ipsa gestat has simulq; crepidas.
Tum babęax & cotylum, certator hic
Præstantior uenit Isthmiadis totius.

Appellarunt etiam cottabos quosdam fragiles: sunt autem parui lychni, qui cõtrahuntur, rursus in unumq; concidunt. Eubulus in Bellerophonte,

βαβαιὰξ, remittentis ac spernentis dictio, uelut proh latinis.

Quis inferius nam crura ceperit mihi?
Extollor ipse sicuti uel cottabus.

Antiphanes in Veneris stirpe:

Hunc ipse dico, non capis tu: cottabus
Est lychnus. ipse mente percipe: oua sunt
Nam quinque niciterium.
De quo? minus uester peritus ludus est
Hic, quomodo? docebo; quando cottabum
Dimittis in lancem, locato sic super
Vt hoc positum sit. inquis ipse quadrulam,
Hic lanx. sit ille uictor hoc qui fecerit.
At qui scietur quispiam si attigerit
Ipsam? ęream ad statuam cadet, tum plurimus
Consurget inde, per Deos in cottabo
Sonus. domesticus uelut quidam astitit
Statua ęrea.

Tum post pauca;

Qua lege poculum capi par sit doce.
Concinnè oportet te digitos inflectere.
Parumq; uini infundere hinc, haud plurimum.
Et postea quo conijcias modo aspice huc,
Neptune tali more? quam sublimibus:
Sic effice. ast funda ipse, uix certè queam
Illuc adire. disce sed quę nunc fero:
Opus est manum curuasse ualde consonè,

Tum cottabum misisse.

ἀγκύλη, curuatura. Vt inquit Dicæarchus. Iubet etiã quidã Herculi apud Platonem in Ioue male affecto ne asperam manum habeat, si cottabi ludum uelit aggredi. Vocarunt autem cottabi effusionem à curuitate, quia manum dexteram curuare solent in cottabi ludis. Sunt qui ancylen poculi speciẽ esse dicant. Bacchylides in Amatorijs; quando candidum cubitum extendens his iuuenibus ex ancyle fundit. Aeschylus in Ostologis cottabos his uerbis ancylatos nominauit;

Eurymachus non alter, haud minoribus
Iniurijs affecit; haud laudabiles
Illæ mihi fuere. semper cottabus
Illius huic erat propinquus: illius
At ancyle scopus fit ipse cottabus
Qui dissecat. pubescens manum petebat.

Quòd autem pręmiũ cottabum iacienti propositũ esset, prius dixit Antiphanes, sunt enim oua, bellaria, cupedię. Similiter uerò dixerũt Cephisodorus in Trophonio Callias ac Diocles in Cyclopibus, & Eupolis; Hermippus in Iambis, cottabus, qui fragilis nũcupatur est huiusmodi; paruus est Lychnus altus, qui Manẽ habet appellatũ, in quem patinã iactam incidere oportebat: atq; inde in peluim subiectã, cottaboq; percussam, incidebat; eratq; agilitas quædã studiosa iactus. Meminit de μάνης ærea statua. Mane Nicochares etiam in Laconibus. Est autem alterum ludi genus, id quod in pelui fiebat: nã peluis aqua impletur, atque oxybapha uacua in ea natabant, in quę guttas intendentes ex Carchesijs ea immergere nitebantur. Capiebat ille cottabos, qui plura eorum demersisset. Amipsias in cottabo ludentibus siue insania; fer agẽ oxybapha & cantharos, peluimq; pedibus lauãdis aptã infundens aquam. Cratinus in Nemesi, Ioui cottabos

ex pa-

ex patrijs legibus proponentes: uacuum oxybaphũ petere, uiro quidem petenti præbeo plura fortunæ munera. Premium in conuiuantibus posuit Aristophanes

Noui ipse ærcum

Hoc cottabum est firmare, myrtos ponere.

Hermippus in Parcis; uestimenta serue deiecta sunt, totus thorax perforatus est, coarctantur circa calcaneum ocreæ, calcei albi nullus aliter; bacillum uidebis cottabicum inter paleas conuolutum. Manes neq; guttam, neq; infelicem patinã apud cardinẽ uidere posses: cum sit in hortis inter scopasq; existat. Achæus in Lino de Satyris differens ita inquit; iactãtes, proijcientes, frangentes aliquid mei; dicẽtes ò pulcherrima mehercle gutta. Hæc dicebant, dum amatorũ cõminiscerẽtur: atq; cum eorũ nomine cossabos uocatos abijciebant. Sophocles idcirço in Inacho guttã Venereã appellauit; fulua Venerea gutta pueris domibus incumbit. Euripides in Plisthene; permultus cossaborũ strepitus, multa accinitur Veneris cantilena in domib. Inquit etiã Callimachus

Complures terræ telum iaculantur amantes,

Potantes guttas ex Siculo calice.

Aderat & aliud cottaborum genus, qui in pernoctationibus proponi consueuerunt: de quibus mentionem fecit his uerbis Callippus in Pernoctatione; qui uigilauerit placentam capiet, & cottabos, & quam uoluerit ex præsentibus osculabitur. Fiebant bellaria etiam quædam in pernoctationibus, in quibus plurimũ tempus tripudiabant uigilantes, eaq; bellaria ex eorum gaudio qui ea accipiebant, Charisia nominarunt. Meminit Eubulus in Ancylione cũ ita scribat: diu enim pinsit nicteria. Postea inquit. nuper exiliens uelut Charisium pinsens. Quod osculum uerò esset prẹmium in seqũetibus ita testatur Eubulus:

Si fœmina

Si fœminae afforent, liceret tempore
Saltare noctis totius: saltabitis
Infantis in decimo die. uobis ego
Tum mala niciterium, tres tænias
Ponam, nouemq; addentur illis oscula.

Quòd magni esset studij Cottabus apud Siculos, uel ex eo manifestum est, quòd gradus etiam huic ludo peropportunos constituebant: ut Diçarchus narrat in libro de Alcmane. Non parum scitè igitur Callimachus etiam Siculam guttam appellauit. Mentionem de cottabis guttisq; fecit Dionysius Aereus cognomento his uerbis in Elegijs:

Cottabus ipse tibi hic stat tertius, ipsi & amantes
Fecimus hunc peram gymnasio Bromij.
Sed uos præsentes dextras protendite cuncti
In sphæras calicum, cum neque uisus erat
Ille oculis, uos deuexum prius æthera mensi.
In quantum spatium gutta uenire ualet.

His ita dictis poposcit potum Vlpianus in magno poculo: atq; hęc addidit ex Elegijs:

Hymnos porrigere hinc potum nobisq; tibiq;.
Atq; diu uetus hunc qui tibi amicus adest
Remigio linguæ celebrem mittemus in ęuum.
Symposij dictis gratia multa quę inest,
Phæacis nautas Musarum in transtra iubebit.

Nam iuxta Cratinum iuniorem, qui ait in Omphale:

Qui sit beatus, hunc bibisse plurimum
Præstat: laborem & bella curent cęteri.

Ad quem, Syro semper aduersatus Cynulcus, neq; unquam ab ea contentione remotus, quam contra illum susceperat: ubi tumulus in conuiuio ortus est; inquit: quis hic est chorus Syrbenæorũ? nam & ipse cum quorundam ex his carminibus recordatus sim, explanabo: ne fre-

ne fremat Vlpianus, atq; ex expositis ab Homeri imitationibus, solus cottabos attrahat:

Nuncio bono huc accedite permulti.
Soluite uos, calicumq; graues deponite rixas
Ex me prudentes discite adesse uiri.

Cum hęc peropportuna sint pręsenti quæstioni.

De coronis amantium solutis, amatarumq; foribus coronatis. Cap. II.

VIdeo autem & coronas & unguenta nobis afferentes pueros. At cur dicuntur amare coronati, si eorũ coronæ soluantur? hoc enim in omnibus Callimachi Commentarijs, cum ea legerem, cognoui. Cum dixisset Cyrenæus rosas folia abijcientes, discere optabam: quorum unum & hoc est: arborum omnia ad terram deciderunt. Tuũ erit opus igitur ô uir eruditissime Democrite meã mille annos habentem quæstionem soluere: atq; cur amasij amatarũ fores coronare cõsueuerint. Tunc ait Democritus: sed ut ego etiã de Aereo Dionysio poëta ac oratore mentionẽ faciã, appellatus est antẽ Aereus, quia Atheniensibus consulebat ut ęreis nummis uterentur. quam orationem in Oratorum descriptione Callimachus descripsit: dicam & ipse ex Elegijs aliquid. Tu uerò ô Theodore, (hoc enim tuum proprium est nomen) hanc accipe poësim ex ijs, qui poculis à me prouocati fuerunt.

Ego dulcia miscens
Rite tibi primo munera do Charitum.
Munera tu capiens inuites cantibus idem.
Ornans symposium, condecoransq; tuum.

Dicas igitur cur si coronatorum soluãtur coronæ amare dicantur. Nunquid idcirco quia amantium morum ornamen-

ornamentum omne amor eripit? quapropter ob manifesti ornamenti direptionem, quendã Clearchus libro primo rerum amatoriarum horrendum appellat: atque argumentum esse arbitrãtur morũ, cum uiri huiusmodi ornatum abiecerint. Vel potius uelut in uaticinijs, & hoc ut alia complura nonnulli annotarunt? coronę enim ornamẽtũ cum nihil habeat mobile, insigne est immobilis eius animi, qui ornatus est, affectus: cuiusmodi amor est. Neq; ulli profectò magis ijs ornantur, qui amore sunt capti: nisi natura, tanquam numẽ quodpiam, res singulas iustè administrare nouerit: neq; prius amantes coronari oportere iudicet, quàm amorẽ deuicerint: illud est autem, ubi amatum, ut coopere tur, allexerint & à desiderio liberati, manumissiq; fuerint. Nos igitur coronæ direptionem certantis adhuc argumentum esse arbitramur. Vel potius illud uerum est, quòd Amor ipse, cum contra se coronari non patiatur, aut promulgari, coronam diripit, reliquosq; admonet, atq; significat quòd ab ipso uincũtur, reliqui uerò uiros ipsos inquiunt amare? an omne quod uinctũ est solutum iri significatur? Amor uerò quorundã uinculum est coronatorum, nulli siquidem alij uincti studiosi sunt ut coronentur, præter amantes: declarat autem coronæ solutio, uinculũ ipsius amoris: quod cognoscẽtes, uiros huiusmodi amare inquiũt. Vel idcirco, quòd uiros amantes coronatos sæpius ob actũ, (ut par est) cũ suam ipsorũ coronam eripientes intuemur, affectum in opinionem conuertimus, quia nõ defluxisset corona, nisi amarent? uel etiã quòd solutiones maximè de uinctis & amãtibus intelliguntur? cum ergo coronæ solutionẽ, de uinctorum quorundã solutionem esse arbitrẽtur. eos amare inquiunt: sunt enim uincti amãtes: nisi ob id fortasse, quia amãtes coronentur Amori, eorum

corona

corona non sit firma: est siquidē graue in magna diuinaq; corona exiguā, aut quod cōtingat, imponere. Amatorū uerò limina coronat: uel honoris gratia, eorū, uelut Dei cuiuspiam, uestibulum coronāt, uel non amatis sacrificātes, sed ipsi Amori, postea coronas deponūt: est enim amatum Amoris simulachrum: cuius cū domus sit templum, amasiorū fores coronant; idcircoq; nonnulli amatorū foribus sacrificant. Vel potius à quibus se uerè animi ornamento spoliari posse sentiunt, in eorum honorem corporis ornatū detrahentes ob affectū, seq; ipsos spoliantes, illis deposuerunt? omnes amātes hoc faciunt, at non præsente amato, nā id est impedimēto quominus deponatur. Hinc effectū est ut Aepolum illū hæc dicentem fecerit Lycophronides, hāc tibi rosam depono eximiū opus, & calceos, & galeā, hastāq; feris lętiferam, quoniā aliud mens mea uolutat, atq; in puellam gratus amicam, ac formosam conuersa est. Verumenimuero diuinissimus etiam Plato libro septimo de legibus, quæstionē quandam de coronis proponit, quæ ut soluatur digna uisa est, cum philosophus ita dicat; Malorū quorūdam atq; coronarū pluribus ac paucioribus simul distributiones ipsis numeris congruētibus. Sic dixit Plato. Est autē huiusmodi id quod dicit, uult unum numerū inuenire, per quē ultimo ingrediēte omnes æquū numerum habeant malorū uel coronarum. Dico igitur sexagenariū numerum æqualitatē implere posse, si in sex conuiuas eum conferamus, noui id quod dixerā superius non plures quàm quinq; fuisse cōuiuas: quod autē nos sumus infiniti, patet. Hoc igitur pacto incipiet numerus sexagenarius cū sex cōuiuis cōtentum fuerit symposium. Primus ingressus est ad conuiuium, atque sexaginta coronas accepit; secundo dimidium tradit ingredienti, tunc utriq; adsunt triginta,

tertio

tertio ingredienti uiginti impartientes omnes habent sexaginta: quarto rursus impartiētes fiunt quindecim; quinto rursus duodecim; sextoq; decem: sic autem coronam numerus expletur. Cum hęc dixisset Democritus, Vlpianus Cynulcum aspiciens cuiusmodi philosophum inquit me dæmon adduxit, iuxta Theognetí comici phasma;

Miselle literas sinistrorsum capis.
Vertere nam uitam tuam libri diu.
Terræ profectò excogitans, & hinc polo
Nugaris, haud curant tuas qui ineptias.

Syrbenæ chorus, Naucratitesq; corona & uiticis. Cap. III.

VNde tibi uenit in mentem Syrbenæorum chorus? quisúe uir dignus de musico hoc choro mētionem fecit? qui ait non prius te docebo, quam dignam mercedem à te consecutus fuero. Non enim ego libros euoluo, uelut tu, ut spinas colligam, sed ea quæ utilissima sunt, quæq; sunt digna ut audiātur. Cū hæc grauiter tulisset Vlpianus, hæc ex Alexidis suspicione exclamauit:

Nec, desides sunt inter, hæc decentia.
Vbi ferunt uirum uocatis uictimam
Mactare monstrantem futura in crastinum
Quæ cœna sit: uenalia inde ponere
Quæcunque non saturis uidenda prodidit.

Hos eosdem Iambos apud Antiphanem etiam in Somno intueri licet, tunc ait Cynulcus; uerum quoniam quæstiones de coronis fuerunt, dic mihi ò Vlpiane quęnam sit apud elegantem Anacreontem corona Naucratites: inquit enim iucundissimus hic poëta;

Viris coronæ tres fuere singulis;
Hæc Naucratites, hæc & ex gratis rosis.

Cur

Cur etiam apud eundem poëtam uitice nonnulli coronantur? libro enim secundo Cantilenarũ inquit; perhumanus Megisthes iam decem menses, ex quo uitice coronatus est, suauéq; bibit uini fæcem. Viticis enim corona absurda, nam uitex ad uincula inuolucraq; facienda accõmodata est. Dic nobis igitur aliquid de quæstione eorũ qui digni existimẽtur aliqua auctoritate, nõ autẽ qui studiosè nomina aucupentur. Cum ille taceret adhuc, atq; animo perquirere uideretur, ait Democritus; Aristarchus maximè grãmaticæ peritus amice, ubi locum quendã describit, inquit quòd antiqui uiticibus coronabantur. Scribit uerò Tenarus uiticẽ coronam esse rusticorũ. Alij uerò expositores nihil ad rem pertinere inquiunt, cũ de re posita loquerentur. Cum uerò in Menodoti Samij inciderim cõmentaria, quæ inscribantur, eorũ, quæ sunt in Samo egregia, descriptionem inueni de qua nũc est quæstio. scribit enim Admeten filiam Eurysthei in Samum ex Argo profugisse, quæ cum Iunonem sibi apparentẽ uidisset, gratiamq; referre ex aliqua parte uellet, quia eam incolumem ex domo profectam seruasset, curauit id sacellũ diligenter, quod seruatur his etiam temporibus: erat autem à Lelegibus ac Nymphis antea institutum. Hoc cum audiuissent Argiui grauiterq; tulissent, persuadere Tyrrhenis cum multam pecuniã pollicerentur conati sunt, qui Lepricis legibus uiuerent, ut Idolum raperent. Cum crederent Argiui si illud esset effectũ, futurum esse ut Admete aliquod malum omnino Samum habitantibus persuaderet. Cum Tyrrheni peruenissent ad portum Iunonium, exeuntesq; statim rẽ adorirentur, idolum facile ceperunt, cũ præsertim eo tempore templum esset sine foribus, tũ ad mare portantes in nauim continuò detulerunt. Cum rudentes soluissent, cepissentq; anchoras

omnique remigum industria uterentur, discedere non potuerunt, Eam uerò rem admirati, atque diuinitus accidisse existimãtes, rursus idolum ex naui exportarunt, ac in litore deposuerunt: tum illi liba offerentes discesserunt ualde timidi. Cum significasset mane Admete, quòd idolum euanuisset, summaque diligentia id quæreretur, illud quærentes in littore inuenerunt. Atque suspicati sunt spõte sua ad Barbaros Cares aufugiens conuertisse, pectusque ad uiticem firmasse, longioresque ramos utrinque se contraxisse, atque omni ex parte id complexos fuisse. Cum Admete id soluisset, & expiasset, id super base constituit, atque, uelut stabat antea, collocauit. Hinc effectum est ut quotãnis idolum in littus afferatur, atque non appareat: cui liba offerunt, & festum Tonæa uocantur, quoniam confestim ac raptim idolum corripuisse constat eos, qui prius ipsum perquirebant. Fama est Cares sub id tempus Deorum formidine correptos in Hyblam ad Dei uaticinium confugisse, atque ad percunctantes de accidentibus respondisse Apollinem, Deam in illos ex eorum uoluntate animaduertere, atque id tamen sine difficili calamitate, quam Iupiter ignis rapti causa in Prometheum conuertit superioribus temporibus, cum eum ex grauissimis uinculis soluisset, castigationem uoluntariò, in animo molestia omni libero positam, tradere cum uellet, hanc habuit quam imperaret Deorum duci. Ex quo neque significatam illius coronam superesse Prometheo, ac paulò post hominibus, de quibus benemeritus fuerat, cum ignem illis dono dedisset. Quamobrem Caribus etiam eodem modo imperatum est cum uiticis coronis uterentur, ut sua capita ramis uincirẽt; quibus ipsi Deam comprenderant. Imperauit autem ut alia coronarum genera soluerent, præter laurum, quam donum se ijs conce-

τονᾶ & uehemẽs.

concedere solis dicebat, qui Deam colerent; & qui uterentur assequentes ex uaticinio illæsi essent futuri, atq; Deæ meritũ æquumq; ius in conuiuijs traderent. Cum Cares responso parere studerent, priores coronas solitas dissoluerunt; at ipsi uulgo uitice quidem sunt usi; illis uerò qui Deam colebant concesserunt ut laurea coronarentur, quæ consuetudo nunc etiam seruatur. Mentionem fecisse uidetur coronæ ex uitice Nicænetus poëta in suis commentarijs, cum indigena sit poëta: sic autem inquit:

Non placet urbs, malo uenator uiuere in aruis.
Namque magis zephyri lenior aura iuuat.
Stratus humi lateriq; thorus mihi sufficit ipse.
Proximus agrestis lectus & ipse pyri.
Atque corona uetus Carum uitex; agè uinum
Portetur, Musis atque sacrata lyra.
Potemus læti, Iouis inclyta nympha canatur
Vt nobis, illi hæc insula sacra deæ est.

In his ambiguè dictum est ab ipso Nicæneto num lecti sternendi gratia, uel coronæ uiticem nominârit. Cum antiquam coronam Carum esse dicat, illud, quod quærebatur, patefecit. Accidit autem ut uiticis corona ad Polycratis usque tempora uterentur, cum ueluti quispiam coniectari posset, familiarissima esset insulæ. Scribit igitur Anacreon, Megisthes perhumanus, iam decem menses ex quo uitice coronatus est, suauemq; bibit uini fecem.

Hephestion aliorum opera sibi attribuens.
Cap. IIII.

HAec Dei norunt, quemadmodum primus ipse, cum Menodoti commentariolum haberem, in pul

chra inueni Alexandria: atq; ex eo multis illud ostẽdi, quod quæritur apud Anacreontẽ. Hephæstiõ uerò, qui furtũ omnibus obijcit, à me capiẽs solutionẽ ipsam sibi arrogauit, cõmentariũq; edidit inscriptũ, de corona uiticis apud Anacreontẽ. quod nuper Romæ apud Demetriũ inuenimus. Huiusmodi fuit Hephæstion Historicus erga optimum etiã nostrum Adrâtum. Hic enim cum libros quinq; de Quæstionibus edisset, earum rerum, quæ apud Theophrastũ in libris de Moribus iuxta historiã, dictionemq; quæruntur; ac sextũ de ijs, quæ in Ethicis Aristotelis ad Nicomachum, ambiguè dicta essent; tum de Plexippo, qui est apud Antiphontẽ tragicum, & alia quàm plurima. ac de ipso etiã Antiphonte, hæc sibi attribuit. Inscripsit & libellum de Antiphõte, qui est in Memorabilibus apud Xenophontem, neq; proprium quicquam inuenit, ueluti in libro de Corona uiticis. Solũ hoc propriũ dixit quod Phylarchus lib. septimo Historiarum historiã uiticis cognouit, quodq; nesciuit ille Historicus ea Nicæneti, neque Anacreõtis. Demonstrauit etiã ipsum in nõnullis eorũ quæ narrata fuerunt, discrepare à Menodoto. Posset aliquis uel simplicius etiã dicere de uitice, q Megisthes coronari uitice cõsueuerat, cũ ei illa abunde suppeteret, in eo loco, in quo cõuiuabatur, quo tẽpora sibi deuincere posset.

De coronis calamorum, cur coronæ sint inuentæ, & quo pacto. Cap. V.

CОnsueuerunt Lacedæmonij etiam calamo coronari per festũ Antesignanorum, ut libris de Sacrificijs in Lacedæmone scriptum reliquit Sosibius: cum ita inquiat, hic alios quidem regionis ipsius calamis coronari accidit, alios uerò, pueros scilicet, ex institutione nõ coronatos assequi. Aristoteles libro rerum Amatoriarũ

secundo, Aristonq; Peripateticus genere Ceus libro Amatoriarum rerum nono similiter, inquiunt, quòd antiqui ob dolores capitis, quibus propter uinũ uexabantur, uinciendorum temporum gratia uincula, quæcunque contingerent, inuenerunt: quæ res illos iuuare uisa est. Posteriores autem ornamentum etiã quoddam peruenustum addere uoluerunt tempori, atq; in congressibus per uinum coronas sunt machinati. Est autẽ rationi fortasse magis consentaneum, cũ omnes sensus in capite reperiantur, illud idcirco præcipuè coronari: uel quia tegi caput conferat; sicut etiam frontem atq; uinciri, idcirco tempora coronabantur, ut optimus inquit Anacreon; In cilijs autem grauium corollas ponentes festiuum festum ago Dionysio. Coronabant uerò & pectora, eaq; unguento perungebant, quoniam ibi est cor. Vocarunt autem collares coronas eas, quibus collum uinciebant, ut testatur in his Alceus; Sed circa colla implexas coronas collares imposuit. Anacreon; implexas collares ex loto circa pectora posuerunt. Aeschylus in Prometheo soluto scitè admodum inquit. quòd coronam in Promethei honorem circumponimus capiti pro pœna eius uinculorum, Atq; ita inquit in inscripta Sphinge;

Huic hospiti ueterem coronam, quæ optima,
Corona causa uinculi Promethei.

Simpliciorem uerò causam tradidit Sappho quare nos coronemur, cum ita dicat; coronis ὦ Δίκα παρθέσθ' ἐραταῖς φόβαισι ὄρπακας ἀνήτω συνάῤῥαις ἀπαλλαισιν χερσίν· εὐάνθεα γὰρ πέλεται καὶ χάριτες μάκαιρα μᾶλλον προτέρην, στεφανώτοισι δ' ἀπιστρέφονται. Nam uelut iucundius sit ac gratius dijs sacrificãtes coronari asserit, Narrat Aristoteles in Symposio quòd nihil mutilatum Deis

Hæc apposui, ut me docti ores, sensum aliquem, si elicere

possint experirẽtur, quia nõ sunt impressa.

offerre, sed omnia perfecta ac integra donare, consueuimus: plenũ uerò & perfectũ esse uidetur corona. Coronare implere quodammodo significat. unde Homerus:

Crateras pueri statuunt, & uina coronant. Et,
Sed uerbis formam Deus ipse coronat.

Nam eos qui aspectu sunt deformes inquit, dicẽdi grauitas implere uidetur. Hoc corona efficere uelle apparet, quãobrem contrariũ facimus in doloribus: nã cum nos cũ laborante grauiter ferre demonstraturi sumus, nos ipsos & capillorũ cæsarie mutilamus, & coronas diripimus. Scribit Philonides medicus in libro de unguẽtis et coronis, quod cũ uitis in Græciam à Dionysio ex mari rubro lata fuisset, permultiq; in immoderatũ uini usum cõuerterentur, ac uinũ purũ biberent, alij in furias cõuersi fuerunt, alij uerò ob capitis grauedinẽ mortuis similes uidebãtur. At cũ quidã biberent in regione imber incidit forte, cõuiuiũq; dissoluit; craterẽ uerò, exiguũ qui uinum relictum habebat, aqua impleuit. Mox cum serenitas orta fuisset, in eundẽ locũ reuersi sunt; uinumq; mistum gustantes fruitionẽ facilem ac sine dolore sunt, consecuti, atq; idcirco Græci bonũ dæmonem significant uino non misto quod datur in cœna, Deum illum qui mistionẽ inuenit, uenerantes: erat aũt hic Dionysius. Primũ uerò poculũ, quod mistũ datur post cœnam, Ioui seruatori indicere solent, quẽ mistionis illius salubris, ac imbris autorẽ esse arbitrantur. Opus erat auxilijs ijs, quorũ potu capita grauerentur, atq; uinculũ illis erat promptissimũ, cũ præcipuè ad illud duce ac moderatrice uterẽtur natura. Nam cũ quis capite grauatur inquit Andreas, illudq; supprimeret uinculum inuenit leuior factus, doloris capitis remediũ. Hoc auxilio illi utẽtes pro locis, caput illis ligabãt, quibus grauari cõtingeret: atq; ita ad hederaceũ uinculum peruene-

peruenerunt, cum hedera ipsa & multa esset, & omnibus in locis nasceretur, & aspectũ haberet non iniucũdũ: quippe quæ frondibus ac corymbis tempora adumbraret, stringendiq́ uim pateretur, ac sine graui odore refrigeraret. Videtur idcirco mihi Dionysius coronam uiris reliquisse. ac inuentor fuisse potionis eius, ut illis esset adiutor, quibus malorum plurimorum autor extiterat. Inde uerò in uoluptatem conuersi, illud, quod ad utilitatem traditum fuerat, atque ut ebrietate laborantibus auxiliaretur, coronam scilicet, in aspectus ac odoris iucunditatem retulerunt: quamobrem coronã ex myrto astringentem uini euaporationem reprimere inquiũt, similiter uerò roseam. siquid habuerit, refrigerare aiunt aliquantulũ, doloresq́; capitis mitigare. Neq; laureã sanè coronam à potu alienam esse existimare cõuenit. corona ex albis uiolis, cum caput moueat; & amaracina, & omnes deniq; quæ caput perturbare possunt, sunt deuitandæ. Hæc ipsa scripta reliquit ijsdem dictionibus Apollodorus in libro de unguentis & coronis, Atq; de his tot à me dicta sint ò socij.

De corona Naucratite. Cap. VI.

CVm diu quæsiuissem quænam esset corona Naucratites, multosq́; percunctatus essem. ut discere non potui, incidi aliquando, quamuis tardè, in librum Polycharmi Naucratitæ, qui de Venere inscribitur, in quo hæc scripta sunt; circa Olympiadem uigesimam tertiã, Herostratus meus cõciuis, qui mercaturam exercebat, regionesq́ue multas nauigando uiderat aliquando in Paphum etiam applicuit Cypri, ac Veneris simulacrũ palmi magnitudine coëmit arte antiquissima factum, quod ferẽs in Naucratitẽ contendebat. Illi postea iuxta

Aegyptum nauiganti cum hyems repẽte incidisset, neque ubi locorũ essent, posset cognoscere, omnes ad Veneris ipsius simulacrum confugerunt, atq; orarunt ut eos seruaret: tum uerò Dea (erat enim Naucratitis amica) omnia quæ illi erant apposita myrtos uirides fecit, atque nauem totam suauissimo odore repleuit, cum iam ob nauseam nauigantes de eorum salute prorsus desperarent. Cum permultũ uomuissent, solq; enituisset, montibus conspectis in Naucratem peruenerunt. Tum Herostratus exiens è naui cũ simulacro, simulq; uirides myrtos habens, quæ sibi repente apparuerant, id deposuit in Veneris tẽplo, sacrificiaq; instituit, eaq; Veneri dicauit: ac conuiuium instituit in ipso sacello, conuocauitq; eò quos conueniebat, & familiarissimos uiros; quorũ singulis coronã ex myrto donauit, quã eo tempore uocauit Naucratitem. Hęc quidem certè à Polycharmo dicta fuerunt, quibus & ipse assentior, cum non aliam esse Naucratitem coronã putem, quàm eam, quę composita est ex myrto unà cum rosis, quam Anacreon gestare cõsueuerat. Dixit etiam Philonides quòd corona ex myrto uini uaporationes reprimit: atq; rosea corona habet remedium quoddam doloris capitis cum uim habeat refrigerandi. Ridẽdi illi igitur mihi uidentur, qui Naucratitem coronam eam esse putarunt, quæ apud Aegyptios ex papyro coronaria uocata cõficitur: qui coronatum Theopompum adducunt ex libro tertio rerum gestarum, quia ita inquit; Agesilao Laconi in Aegyptum proficiscenti Aegyptij, & alia munera complura miserunt, & papyrum coronariã. Ego uerò quam uel utilitatem præbeat uel delectationem, nõ facilè intellexerim papyrus cum rosis: nisi illi qui his utuntur, se allio quoque cum rosis coronari pertulerint. Noui & complures, qui coronam ex sampsucho compositam

Naucrati-

Naucratitem esse dicerent. Est autem hic flos plurimus in Aegypto. Differt etiam plurimũ odore myrtus quæ in Aegypto nascitur, ab ea quæ reperitur in alijs regionibus, ut narrat Theophrastus.

De Hypoglottide, Isthmiaca, Antinoioq́ coronis. Cap. VII.

CVm hæc adhuc dicerentur, ingressi sunt pueri, qui coronas attulerunt ex ijs floribus, qui eo tempore ulgebant: tunc ait Myrtilus, dic optime Vlpiane coronarum nomina. Nã pueri iuxta Chæremonis Cẽtaurum:

Parant coronas laudis atque gloriæ
Præconium, prompsere dæmonum preces.

Scribit idem poëta in Dionysio:

Cædunt coronas nuntios hi gloriæ.

Tu uerò ne nobis adducas ea Aelij Asclepiadę ex inscriptis Coronis, uelut non antea audiuerimus: sed aliud prętér ea dicas quidpiã. Non enim demonstrare poteris quòd quispiã rosarum coronam, aut uiolarum absolutè dixerit. Nam illud, quod est apud Cratinum narcissinas coronas per iocum dictũ fuit. Tunc ille ridens, inter Græcos prius corona fuit nominata, ut libro quarto Deliadis testatur Semus Delius: atq; illud quod corona apud nos nuncupatur, apud nõnullos Stemma uocatum fuit. Quãobrem hac primum coronati, lauream postea coronam circumposuimus. Dicta est autem corona à cingendo. Tu uerò uersute Thessale inquit me aliquid dicturum esse putas communibus his, atq; uulgatis? at ob tuam linguam de Hypoglottide mẽtionem faciam, de qua meminit Plato in Ioue male affecto,

Vos quippe linguam fertis ipsi in calceis.
Coronam hypoglottidem ubi potatis hinc.

Lingua aut bona litatis, illa mittitur.

Theodorus in Atticis dictionibus ut inquit Pamphilus in libris de nominum compositione, genus quoddam coronæ esse scribit hypoglottidē. Hæc etiā ex me accipias iuxta Euripidē: nā ex omnibus rebus duplicē rationum cōtrouersiam aliquis sapiens excitare posset. Isthmiacā ita uocatam coronā memoria dignā putauit Aristophanes in Coquētibus in sartagine, ita inquiēs:

Quid ergo facimus? amiculum nos candidum
Oportuit sumpsisse, post Isthmiacam:
Cantamus in herum nos Chori laudes ubi.

Silenus Isthmiam coronam uocat in Linguis, Scribit aūt Philetas; corona scilicet utrinq; eiusdem nominis, uelut capitis, ac prioris ornamenti. Dico aūt in puteo atq; Enchiridio Isthmiam. Alterum pro altero tradiderunt Timachidas atq; Simmias Rhodij coronā Isthmiam, cuius mentionem fecit Callixenus & ipse genere Rhodius in ijs, quæ ita scripsit de Alexandria; Verum quando memini de Alexandro, noui coronā quandā in pulchra hac ciuitate Antinoium, quæ cōponitur ex ibi uocato loto. Nascitur uerò hæc æstatis tempore in stagnis, duoq; reperiuntur illius colores; altera rosæ quidem est similis, ex qua compositæ coronæ proprio nomine antinoię nominantur; altera uerò corona uocatur lotina, cum colorem habeat cæruleum, Pancrates poëta quidam indigena, quem nos quoq; cognouimus, cū imperator Adrianus in Alexandriā accessisset, multo studio ille lotū rosæ speciē præ se ferentem ostendit, cū eum antinoiū nominare oportere diceret, quia emissa fuisset à terra, cum leonis Maurusij sanguinem excepisset: quem, cum esset eximię magnitudinis, in Libya Alexandriæ finitima Adrianus in uenatione interfecit, multoq; tempore cum uniuersam Libyam pasceretur, multa

multa loca hic leo fecerat ut à colonis desererentur. Cũ igitur lętatus fuisset ob huiusce cogitationis inuentũ, reiq; nouitatem, illi uictũ ut haberet in Musis concessit. Cratinus autem Comicus coronam uocauit coronamentum in Vlyssibus lotum, quia omnia frondosa ab Atheniensibus coronamenta nuncupantur. Pancrates uerò non parum uenustè dixit in poëmate,

Serpillum crispum, mox lilia & alba, hyacinthum,
Purpureum, Zephyrisq; pares rosa plurima uernis.
Atque Chelidonij frondes albentis in aruis.
Antinoi nondum flos dictus nomine creuit.

De Pyleo, Iacche, Hellotide, psilinis siue thyreaticis, meliotinis coronis. Cap. VIII.

VOcabatur Pyleõ corona ea, quam Lacones Iunoni imponere consueuerãt, uelut ait Pamphilus. Verũtamen noui & coronam quandam Iacchen uocatam apud Sicyonios, ut asserit Timachidas in Linguis. Ita uero scribit Philetas; Iacche odorifera corona est Sicyonia utrinq; comata apud patrem, pulchram Iacchæam ponens coronam. Seleucus in Linguis scribit coronam ex myrto compositam Hellotidem uocari, cum uiginti ulnarum habeat circunferentiam, atque in Helotũ festo in pompam procedere. Scribit ibidem ossa Europæ ferri, quam Hellotidem appellitarunt. Thyreaticæ coronæ quædam uocabantur apud Lacedæmonios, ut autor est Sosibius in libro de Sacrificijs, quas nunc ait psilinas nominari, ex palmaqúe confici, quas etiam monumentum ferunt uictoriæ in Tyrea parte ij, qui in ipso festo chororum sunt ductores, ac ubi Gymnopodias perficiunt. Ex choris hic prior quidem

est

Γυμνοπο-δία, festum laconicũ.

est puerorum, ille uerò ex optimis uiris nudis saltantibusq; conficitur, Thaletæq; & Alcmanis canentibus cantilenas, ac Pæanas Dionysiodoti Laconis. Mentionem fecit Alexis hoc pacto in Cratia siue Pharmacopola de coronis melitotinis; compluresq; coronas suspensas melitotinas optas. Seleucus coronamenta inquit, Timachidas multiplicia inquit coronamenta ita uocari, quæ mulieres gestare consueuerunt.

De hypothymide, & cylista. *Cap. IX.*

SVnt etiam hypothymis ac hypothymiades coronæ quædam apud Aeoles, ac Iones, quas circa colla gestare consueuerunt, uelut in Alcæi, Anacreontisq; poëmate intueri licet. Philetas in Inordinatis myrti ramũ Lesbios scribit hypothymidas nominare, circa quem tum uiolas, tum alios etiam flores innectere consueuerunt. Est hypoglottis etiã coronæ species. Theodorus in Linguis Atticis genus esse asserit coniunctionis coronam in Ioue male affecto apud Platonem, Inuenio autem apud Comicos coronam quãdam uocatam Cylistam, ac mentionem illius fecisse Archippum in Rhinone his uerbis; Innocuus ad dandum pallium accedit domum, coronamq; habet ex cylistis. Alexis in Certamine siue Hippisco; Tertius hic habet Cylistam coronam ex ficubus, sed & uiuens his gaudebat. At in Scirone inquit, uelut Cylista corona suspẽsus. Meminit & Antiphanes in seipsum amante. Eubulus in Oenomao uel Pelope circũlationibus circumactus tanquã Cylista corona. Quænã esset hæc cylista corona, noui Thyatirenum Nicandrum hæc in Atticis nominibus ita dicentem; Eccylistę coronæ, & quęex rosis præcipuè. Speciem etiam quam perquiro ne mihi dicas ò Cynulce,

quòd

quòd robustas ac crassas intelligere oportet. Tu uerò is es, qui nefaria solum ex libris eligis, uel potius effodis, uelut ij philosophi, qui sunt apud Catonem in Decipiente: de quibus scribit Sophocles quòd cõiuux sunt tui similium, mentum uti oportet gestãtem comprendiri, & Ephebum, & genere quidem * uentris appellari filium patris præsens.

De Struthio, Aegidio, contorti'q; coronis. Cap. X.

VErum quoniam tu non cornorum solum, uerum etiam Glauci herbę semperuiui es plenus, quã cum Deus Anthedonius ille degustasset, factus est immortalis: nobis de re proposita narrato, ne iuxta diuinum Platonem in libro de Anima te mortuum aliam formam capere intelligam. Nam uiros gulæ, iniurijsq; deditos, conuiuiorumq; studiosos, ac non deuitantes, rationi conuenire uidetur ut in asinorũ genus similiumq; ferarum naturã ingrediãtur. Cum ille adhuc dubius esset ad aliam coronam Struthium uocatam trãsibo inquit Vlpianus, cuius mentionem fecit Asclepiades hæc apponens ex Eubuli coronas uendentibus, Cui longa habens domi Struthium, per aërem latum, tenuissimũ, ad sponsalia spectans, ualde suaue, quod calamo adnascitur, atq; per uer stridulum augetur amore liquescens. Cõponitur hæc corona ex flore struthio uocato, cuius mentionẽ fecit Theophrastus libro sexto Historiarum de plantis his uerbis; Floret autem & uere & æstate Struthium uocatum, qui flos aspectu quidẽ est formosus, at caret odore: Galena uerò Smyrnęa Struthiũ ipsum nominauit. Pothus corona quædam ita nominatur, ut autor est in linguis Nicander Colophonius: fortasse uerò idcircò quòd ex flore potho uocato cõponatur, cu-

ius fecit

ius fecit mentionẽ idem Theophrastus libro sexto Plantarum ita inquiens; Alij flores sunt potius æstiui, uelut Bellaria, flos Iouis, lilium, iphyũ, Phrygiaq; amaracus, ac etiam uocatus pothus: qui quidem est duplex, alter florem hyacintho habet similem, alter uerò decolor ac subalbus, quo in sepulchris utuntur. Connumerauit Eubulus & alias coronas; Aegidium coronam tu gestabis, hanc ualde uariam florum suauissimam ò Iupiter: quæ enim ipsam habens osculabitur? & in sequẽtibus inquit, coronas fortasse uultis? num serpilli? uel myrti? uel florentium myrtorum? uolumus ex his, tuq; uero alia uendito omnia, præter myrteas coronas. De Philyna corona Xenarchus in Milite; Philyrę non frondosæ puer coronam circumpositam habebat. Vocantur & coronæ quædam Contortæ, uelut hoc etiam tempore apud Alexandrinos. Meminit de ijs Chæremon tragicus hoc pacto in Dionysio; Ex hedera narcissoq; in circulũ conuolutiones contortarum coronarum. De semper florentibus coronis in Aegypto ita scriptum reliquit Hellanicus in rebus Aegyptijs; Ciuitas est fluuiatilis nomine Tindium, ubi Deorum fit concilium, atque in media ipsa ciuitate templum purum ac magnificum ex lapidibus cõspicitur; tum etiam extra templum ipsum uestibula sunt lapidea, spinæq; cãdidæ ac nigræ nascuntur, quarũ in superiorem spinæ partem, coronæ ex mali punicę uitisque flore compositæ proijciuntur, atq; hæ semper florent. Coronas Dei in Aegypto eo tempore deposuerunt, quo intellexerunt Babym id est Typhonem regnaturum. Scribit Demetrius de ijs, quæ sunt circa Aegyptum, has spinas esse circa Abylum ciuitatem, cum ita inquiat; Habet spinam quandam arborem locus inferior, quæ fructum rotundum producit, ex ramulis quibusdam circularibus. Floret hæc spina ubi est

uer,

nor, flosque colore est obscuro. Narratur fabula quædam ab Aegyptijs quòd cum Aethiopes in Troiā proficiscerentur sub imperio Tithoni, ubi mortuuum esse Memnonem audiuerunt, in eodem loco coronas abiecerunt in spinas. Sunt autē ramuli, ex quibus flos emittitur, coronis persimiles. Narrat prædictus Hellanicus cum esset priuatus Amasis, atque uulgarem uitam degeret, in Aegypto idcirco regnasse, quia coronam ex pulcherrimis floribus composuisset, formaq; præstantissimis, quam dono misit ad Partamidem regem Aegypti eo tempore, cum natalem suum ijs celebraret. Hic cum eius coronę pulchritudine lętatus fuisset, Amasim ad cœnam conuocauit, ac unum postea ex illius amicis, qui eum habebat. Eum præterea bellantibus Aegyptijs ducem misit, à quibus ob Parthamidis odium rex declaratus fuit.

De floribus uarijs coronarum, eorumq; uiribus. Cap. XI.

SYnthemeæ coronæ conficiuntur ac traduntur. Aristophanes in Cerealia celebrantibus; Coronas uiginti Synthemæas componere. Choronam scribit Apion in libro de Lingua Romana diu appellatam fuisse, quia Chori ductores ea antiquitus in theatris uterentur. Ipsi uerò circunsteterant, ac ob coronam certabant, ueluti in Simonidis Epigrammatibus, cum ita diceretur. intueri licet. Phœbus inducitur, Tyndaridis cecinerunt immoderatę cicadæ, missæ sunt ex corona. Vocantur coronę quædā acinij, quæ ex planta acide nectuntur, ut Andron ait medicus. Apposuit dictionē ipsam Parthenius Dionysij lib. primo, de dictionib. apud Historicos. Coronarios flores hos Theophrastus connumerauit; uiolam,

uiolam, Iouis florem, iphyum, flammam Herculis: Ac omnium florum primum cerni inquit albam uiolam: unaq; cum illa uerbascum agreste uocatum. Postea narcissum, iridē, ac ex montanis anemones genus id, quod montanum uocatur, tum bulbi florem: nam hunc etiam in coronis componere nonnulli consueuerūt. His accedit Oenanthe, & nigra uiola ex Agrestibus, & Elichrysa, anemonesq; uocata climonia, hinc ensis, hyacinthus; nam rosa his omnibus est tardior cum extrema uideatur, primaq; desinat. Alia uerò sunt magis æstiua genicularis, Iouis flos, lilium, iphiū, amaracus Phrygia, ac uocatus etiam pothus. Scribit idem Theophrastus libro octauo; siquis elichrysæ flore coronetur, gloriam consequitur si unguento rigauerit. Meminit in his de illa Alcman; & quam precer ferentem hanc elichrysa & cypero immortalibus, Ibycus; myrtum, & uiolas, elichrysam, mala, rosasq; & teneras laureas. Cratinus in Mollibus; serpillo, crocis, hyacinthis, elichrysæ ramis. Est autem flos loto similis. Themistagoras Ephesius in aureo libro inscripto, fiorem nomen accepisse inquit, à prima nympha Elichrysa, quæ eum decerpserit. Scribit Theophrastus lilia esse purpureos flores. At Philinus lilium inquit ab alijs quidem lirium, ab alijs uocari uiolam. Corinthij ambrosiam ipsum appellant, uelut asserit Nicander in Linguis. Diocles in libro de Læt iferis Pharmacis quidam amaracum sampsuchum dicunt inquit. De cosmosandalis mentionem fecit Cratinus in mollibus hoc pacto; Caput floribus comedo, lirijs, rosis, lilijs, Cosmosandalis. Clearchus libro secundo Vitarum, Vide inquit Lacedæmonios Cosmosandalum in coronas nectentes, qui antiquissimū Reipublicæ ornamentū pessūdantes præcipitati fuerunt. Quamobrem optimè dixit

ἀνεμώνη, papaueris genus.

λείριον.

de ijs

de ijs Antiphanes Comicus in Citharistas non intumescebant aliquando Lacones, tanquam optabiles, nunc uerò obsidum uittas habent purpureas. Hicesius libro de Materia secundo, albam uiolam scribit mediocritatem quandam tenere astringendo, multoq; meliorem habere odorem, quiq; oblectare possit, sed perpaucam. Nigra eandem habet speculationē, ac multò etiam meliorem habet odorem. Apollodorus in libro Venenatorum animalium Chameupitym nominat, alij Holocyrum, alij Athenesim; at Ionici, qui sunt in Eubœa, Sideritin. Sic etiam Nicander libro secundo Georgicorū, cuius carmina paulò post citabo, cum de omnibus coronarijs floribus pertractabo; Violam inquit Nymphæ quędam Ioniades primo Ioni donauerunt. Theophrastus libro de Historijs plantarum sexto, narcissum Lirium uocari asserit. Postea progressus ueluti differētem posuit narcissum ac lirium. Eunuchus Corcyræus Acacallidem nominari inquit & crotalum narcissum, in radices cędente. De flore Hemerocalle uocato, qui nocte quidē tabesit, ac sole oriente pullulat, in mollibus mentionem fecit Cratinus ita inquiens, Amato Hemerocalli. De serpillo inquit Theophrastus; Agrestem ex agris ferentes in Sicyone plantant, Athenis autem ex Hymetto. In alijs uerò montibus plurimum est, uelut in Thracia. Philinus ipsum Zygidem uocari asserit. De geniculari ita scribit Amerias Macedo in radices cædente, ubi eam narrat ex Veneris lauacris ortam esse eo tempore, quo Venus cum Vulcano dormitura lauabatur, quam optimā nasci inquit in Cypro & in Lemno, in Strongyle præterea, in Eryce, & in Cytheris. Hieris, ut autor est Theophrastus floret æstate, solaq; inter flores Europæos bonum habet odorem, ac optima est in Illyrijs, in locis mari finitimis non habitatis. Scribit

Hic ἱρὶς legitur aspiratè. at in Chirographis a'ijs ἰρὶς.

Plinius Hieridis flores lupos appellari, quia luporum labris sint similes. Nicolaus Damascenus libro Historiarum octauo post centesimum, stagnum quoddam esse inquit circa Alpes, quod in multa stadia extenditur, circa quod suauissimi flores per annum nascuntur, iucundissimiq; coloris, qui uocatis purpuris sunt similes. De purpuris floribus meminit in his Alcman; Auream habens gracilibus ramis purpuram. Mentionem fecit & Epicharmus in Rustico.

De rosis Philadelpho, Heliotropio, Chelidonio, ambrosia. *Cap.* XII.

ITa de rosis scribit Theophrastus libro sexto; Rosarũ complures sunt differentiæ. nam multæ quinque folia habent, aliæ duodecim, aliæ quæ sunt apud Philippos, habent uel centum folia, quas ex Pangæo capientes plantant: ibi enim nascũtur complures, at ualde exigua foli aintima. Huiusmodi est enim earum germinatio ut alia folia sint intus, alia sint extra: non sunt autẽ magnæ, neq; suauem habent odorem. Quæ quinq; habent folia magis sunt odoriferæ, quarum pars inferior est aspera. Maximè odoriferę sunt rosę in Cyrene, quare fit ut suauissimum sit unguentum: uiolarum etiam, aliorumq; florum suauissimi ac diuini sunt odores, tum præcipuè croci. Scribit in cœnis Timachidas Arcades rosam bonum habentem umbilicum pro odorifera uocare solitos. Apollodorus libro quarto rerum Parthorum describit, florem Philadelphum uocatum nasci in Parthia regione, de quo hæc ita scribit; Myrti uaria genera, milax, uocatusq; Philadelphus, qui flos naturæ aptum nomen accepit, quia ramos illi per interualla esse ordine accidit sua sponte, complexionemq;

ubi

ubi nascuntur animatorum, ueluti ex una eademq; radice, operantur. Reliquum uerò discurrunt, ac uiuas plātas gignunt. Hinc effectum est ut domesticos Philadelphos in custodiā cōuerterint, nam teneriores subtilioresq; ramos adimentes, ac in retis more cōponentes in circulum plantare solent circa hortos: qui ita coniuncti securitatem parant, difficilemq; aditum operantur ubi fuerint positi. De coronarijs floribus is meminit, qui Cypria carmina composuit Hegesias, aut Stasinus. Damodamas enim Halicarnasseus siue Milesius in Cypria de Halicarnassea, Halicarnassei ea poëmata esse inquit. Sic igitur is ait libro undecimo quicunque ea composuit:

Vestibus hinc Horæ, & Charites fecere colores.
Infecere simul uernis & floribus illas:
Et quales gestant Horæ fecere. hyacintho,
Atque croco, uiolisq;, rosisq; uigentibus atque
Formosis & nectareis uariasse uideres.
Diuinis baccis narcissi, & floribus almis.
Diuinæ Veneri, uarijs mactemus & Horis.
Induito uestes sacris præsentibus aptas.

Hic idem poëta quòd usum cognosceret coronarum, patet cum ita dicat;

Et Venus & famulæ per florida prata legebant
Vndiq; odoriferos flores pia munera terræ
In serta, hæc capitiq; deæ imposuere decentes.
Et Nymphæ. & Charites nemorosis collibus Idæ
Errabant Paphia cum diua dulce canentes.

Nicander uerò Georgicorū libro secundo Coronarios flores connumerans, hæc ait de Iadibus Nymphis, & de rosis;

Ἀλλὰ τὰ μὲν σπείρας καὶ ὡραῖα φυτεύσας
Ἄνθη ἰαόνηθεν γυνή γε μνιάσι δῖα

Quia deprauata sunt Nicandri hæc carmina, ea intelligere nō potui: quæ Instātib. præcipuè impressoribus utcunq; potui emitto, sed in secūda editione explanabūtur accuratius.

Ὠχροῦντε χρυσῶντε φυλὴν ἂς ὦ πατρὸς ἄδησε.
Σιωτ' ἰωνιάδες νύμφαι στέφος ἀγνὸν ἰᾶνι.
Πισαίοις ποθέσασαι ἐνὶ κλήροισιν ὄρεξαν.
Ἤνυσε γὰρ χλοῦν λῶδε μετεσσύμενος σκυλάκεσσιν.
Ἀλφειῷ καὶ λύθρον ἐνῶν ἐπλώατο γυῖον.
Ἑσπέριοι νύμφαισιν ἰωνίδεσσι νυχεύσων.
Αὐτὰρ ἀκανθοβόλοιο ῥόδου κατατέμνετο βλαστάς.
Τάφροις' ἐμπήξαις ὁδὸν δ' ἐπαλέξατε λέσχυν.
Πρῶτα μὲν ὠδονίης θέμιδος ἀπεράσιδος ἀρχὴν
Λείπομεν κλήροισιν ἀνέστεφε νημαθίοισιν
Αἴεν ἐς ἑξήκοντα πέριξ κομῶντα πετήλοις.
Δευτέρα νιοῦης μεγαλεκισσο ὁδὲ φάσκλος,
Οὐδ' αὔτη λευκόφρυν ἀγασσαμένης ἐπιμέμφης
Ληθαίο μαλγηκτος ἐφ' ὕδασιν ἐνθαλέουσα,
Κισσοῦ δ', ἄλλοτε κλῶνες εὐρίζει κατέτοισι.
Πολλάκι δὲ στέφος αὐτοκορυμβήλοιο φυτείσαις
Θρασκιόνη ἀργοπόνης κλαδέεσσι πλανήτην.
Βλασοδρεπιδεχύτοιο, καὶ ἂς μίαν ὀρεοκόρσην.
Σπεῖραν ἐποσπειρίδεσσι νεοπλέκτοισι καθάπτων,
Ὄφρα δύο κροκόεντες ἐπιζύγεον τε κορύμβοις.
Μέσσα σωωρίζωσιν ὑπερφιάλοιο μετώπου.
Χλωροῖς ἀμφοτέρωθεν ἐπηρεφέας πετάλοισι
Σπερματίην, κάλυκες κεφαληγονοι ἀντελλουσιν.
Ἀργῆεις πετάλοισι κρόκῳ μεσαχροισθεῖσαι,
Ἀκειναλίεια δ' ἄπο ἐπιφθέγγονται ἀοίδων.
Δὲ καὶ οἱ ἀμβροσίην πολέες δέγε χάρμ' ἀφροδίτης.
Κρίσι γὰρ χροίητο δέ πῃ ἐπὶ μέσσον ὄι εἶδος.
Ὅπλον Βρωμήταο δ' ἐκτεμον πεφάτισαι.

Ιας

Ἶρις δ' ἐν ῥίζῃσιν ἀγαλλιάσιν θ' ὑακίνθῳ.
Λιάσῃ πεσσοῖσι χελιδονίοισι δὲ τίλλει
Ἄνθεσιν ἰσοδρομέουσα χελιδόσιν, αἳ τανακόλπῳ
Φυλλάδ' ἀν ὑπήνην ἔγχευε τὸν ἀρτιγένον δὲ
Εἰ δοντετ' ἠμνοῦσαι αἰὲ κάλυκες στομίοισι.
Σὺν καὶ πὲρ τοξία χοίκλιχνις, οὐδὲ θρυαλλίς.
Οὐδὲ μὲν ἀνθεμίδων κενεὴ γηρύσεται ἀκμή.
Οὐδὲ βοῶν θεμάκεινα τάτε πύτατον κάρη ὑψοῦ
Φλὸξ δὲ θεοῦ αὐγῆσιν ἀνερχομένης ἄοισα.
Ἕρπυλλον δὲ φριάλωσο τὲ βώλοισι φυτεύσας.
Ὄφρα κλάδοις μακροῖσιν ἐφερπύζων διάκται,
Ἠὲ καταχρεμάσισιν ἐφιμέρων ποταμνυμφέων.
Καὶ δὶ αὐτοῖς μήκωνος ἐπὶ πλαταγώνια βάλλοιτ.
Ἄβρωτον κοδίαν ὄφρα κνώπεσσι φυλάξῃ.
Φυλασσίνη γὰρ πάντα διοιγομένῃσιν ἐμφίζῃ
Ἑρπετά, τὴν δὲ δρόσοισιν ἐεσκομένην βοτέονται
Κωδίαν κάρποιο μελιχροτέρου πλήθους.
Ἀνθρίων διοιχομένων ῥέα μὲν φλόγες ἄλλοτε ῥάπα.
Πλῆξαν σαρκοτύποισι, τὰ δ' ἐν βάσιν ἐκήριξαν.
Θριάδ' ὀλίγα τὰ τῆς συκῆς, ἀλλὰ τὰ τοῦ μήκωνος.
Οὔτε τι παιβρόμην ποτιδέγμενα πολλάκι δ' ἴχνη
Στιφροῖς ὠλίαθησθον ἐυχγία ψάντες καρέοις.
Ἀδρωὰ δὲ βλαστὰ βάθη ἐν τάχει καρπὸν,
Σαμψύχου λιβανῶτε νέας κλάδας ἠδ' ὅσα κηπανδράσιν
Ἐργοπόνοις στεφάνοις ἐπιπορσαίνουσιν
Ἠ γὰρ καὶ λευκαὶ πτερίδες, καὶ παιδὸς ἔρωτες
Λευκὰ ἰσαιομένοισιν, καὶ κρόκος εἴαρι μύων,
Κύπεος τε σισύμβριον ἔσσατε κ' οἷα οἷς

Κάπορα νισομένοισι πότοις ἀνεθρέψατο λειμών.
Κάλχα βουβόφθαλμόν τε κὴ εὐώδης διὸς ἄνθος
Χαλκάς, σὺν δ' ὑακινθονίων δασκαμηλάς.
Ὀρφνοτέρας ἄσυξε μετ' ἄνθεσι φερσεφονεία.
Σὺν δὲ καὶ ὑψήεντα ταπάνος μήνες σατετύμβοι
Φάσγανα παρθενικαῖς νεόχου παισὶν ἀμειχθέντα.
Ἄντα αὖτ' αἴθυαι ἀνεμωνίδες ἀστράπτουσαι
Τηλόθεν ὀξυτάρκεσιν ἐφελκόμεναι χροιαῖσιν.
In quibuſdam uerò ſcribitun
ἐφελκόμεναι φιλοχροιαῖς
Πᾶς δέ τις ἢ ἑλένειον ἢ ἀστέρα φωτίζονται
Δρέψαο ἐιδονίοισι θεῶν παρακάμβαλε σηκοῖς,
Ἢ αὐτοῖς βρετάεσσιν ἅτε πρώτιστον ἴδωνται.
Πολλάκι θέλκεια καλὰ τότε χρυσανθὲς ἀμέργων
Λειάας ε στέλεσιν ἐπιφθόνοντα καμόντων
Καὶ γεραὸν πάνωνα, καὶ ἐντραπίας κυκλαμίνου,
Σαύρωτε ἠχθόνιον πέφαται σίφος ἐγγειτλίς.

Patuit ex his carminibus aliud eſſe Anemonem, aliud Chelidonium, cum idem eſſe nonnulli arbitrarentur. Flores intelligere oportet, ut aſſerit Theophraſtus, iuxta aſtrorum ſpeculationes contingere uelut uocatum heliotropium & Chelidonium, nam & hoc floret unà cum hirundine. Ambroſiam florem ita declarauit Caryſtius in Hiſtoricis commentarijs. * Scribit Nicāder ex capite imaginis Alexandri in eo Ambroſiam florem natum fuiſſe: dictum eſt autem ſuperius quòd ita lilium uocabant. Timachidas libro quarto Cœnæ florem quendam deſcribit Theſium uocatum:

Theſium tenerum florem dilexerat ille
Perſimilem malo egregie, pulchrumq; ſacrumq;.

Es

Ex hoc flore ita uocato Ariadnes etiam corona composita fuerat. Pherecrates uerò siue is qui Persas actus composuit, cum & ipse de coronarijs quibusdam floribus mentionem faciat, inquit; ò malachos quidem quæritans, respirans autem ob hyacinthum & melilotina loquens; rosis aduersans; ò amaracum amans, apium odorans & cosmosandala, incedens per hastam, scalam nautica cito conscendere cui lex est. Is uerò inquit, qui relatos in eum metallorum scrutatores fecit; sub uitibus arbustiuis teneras tribulos pessundantes in prato lotifero, gladiolumq́ue roscidum anethisci tenerarumq́ue uiolarum humorem, & trifolij. In his quæro quid sit trifolium, nam poëma quoddam exiguum trifolium inscribitur & in Demaretem refertur. Scribit Pherecrates siue Strattis in inscriptis bonis; lotus ante clarum diem in coronis, alij dicunt in unguento.

De Sisymbrijs, & quo tempore coronæ darentur conuiuis. Cap. XIII.

SCripsit Cratinus in Mollibus de sisymbrijs & cosmosandalis: uarijs certè floribus pascor, lirijs, rosis, lilijs, cosmosandalis, uiolis, sisymbrijs uentorum, quorum bacca uernis, serpillo, crocis, hyacintho, elichrysæ ramis, labrusca, hemerocalleq́ue dilecto, anetisco, timendoq́ue semper custode meliloto caput ornor. Cytilus sponte sua præter curantem uenit. Prior uerò ingressus & coronarum & unguentorum introductus est in symposia dux secundæ mensæ, uelu ti testatur Nicostratus his uerbis in falsò obsignato: & tu decentem ualde secundam mensam facito: ipsam

multiplicibus ornato bellarijs; unguentum, coronas, thus, tibicinam accipe. Philoxenus Dithyrambicus in inscripta Cœna coronā principium facit conuiuij ita scribens; aquam uenit in manus tener puer in argento ferens gutturnio, ac effudit; postea tenues coronas attulit ex ramis tenerioribus myrtorum, quos composuerat. Eubulus Tittheus; postea quā senes ingressi sunt, tum statim in domos diuertebantur: corona citò affuit: capta est mensa, simulq́ue maza trita suauis aderat. Fuit apud Aegyptios etiam hæc eadem consuetudo, ut in Fœneratore testatur Nicostratus. Nam cum fœneratorem Aegyptium finxisset inquit, lenonem deprendimus, propter amicos qui nuper in manus acceperunt ac coronam, opportunum esset tempus, tu uerò uentri indulge Cynulce. Postea tu nobis narrato cur Cratinus dixit melilotum, & semper custode meliloto: quā do te tumulentum uideo iam esse factum, sic enim dixit esse ebrium Alexis in Introducto in habitaculum. Cessabo ab ipsis nugis puerisq́; iubebo, iuxta Sophoclem qui dixit in Conuiuis; ferte, pinsat quis, infundat in profundum craterem; uir non prius comedat rectè similia, bos operarius operetur. Tum iuxta Aristiam Phliasium, qui scriptum reliquit in inscriptis Cretensibus; conuiua uel ensifer uel mazas quæritans, pudeat intemperantem uentrem habere parasitum. Quando his ita dictis nihil respondet, ipsum iubeo coronis uulgaribus coronatum, iuxta Alexidis Geminos, educi ex conuiuio. De uulgaribus coronis ita mentionem fecit Comicus; coronis his undique compositis, & ipse cum hæc ita dixerim conticebo hodie, atque concedam ijs, qui uoluerint, ut de unguentis orationem habeant: puero imperans iuxta Coroniferum Antiphanis, hæc dixeram, ut huc

duas

duas bonas inferat, & faces bonas accensas ad bonum. Sit igitur tanquam actus orationis exitum constituam: atque paucos post dies uelut ipsius silentium diuinaret, mortuus est feliciter, cum nullum tempus morbo concessisset, sed nos eius socios magna affecisset molestia

De unguentis. *Cap.* *XIIII.*

CVm pueri unguenta in uasculis alijs aureis, & in alabastris circumferrent, quidam Cynulcum intuitus illius faciem unguento plurimo perunxit: hic autem excitatus, uixqúe resipiens, quid hoc inquit Hercules? num spongia? quisúe meam faciem præteriens purgabit multis fraudibus inquinatam? an non nostis optimum etiam Xenophontem Socratem ita dicentem in conuiuio induxisse? optimè nobis per Iouem conuiuium præbes ò Callia, non enim cœnam solum lautam apposuisti, uerum etiam & spectacula & acroamata nobis complura, eaqúe suauissima exhibes; quid igitur si nobis unguentum quis inferat, ut suauis etiam præbeatur odor? nequaquam inquit Socrates: nam sicut ex uestibus alia uiro magis conuenit, alia fœminæ, sic ex odoribus etiam alius conuenit fœminis, alius uiris. Nullus est profectò qui uiri causa unguento perungatur, nisi mulieres cùm alijs de causis, tùm si sponsæ fuerint; uelut huius mulier Nicerati ac Critobuli unguento non etiam indigent; hoc enim olent nauitæ. Odor autem olei in gymnasijs, uirorumqúe præsentia suauior est mulieribus, absentesq; magis desiderantur. Nam & seruus unguēto persusus, & liber statim eodem modo ole

bunt: odores uerò ex laboribus liberalibus, & optimis primum studijs indigent, & multo tempore, si modo suaues ac liberorum sunt futuri. Scribit maximè admirabilis Chrysippus unguenta ex eo nomen accepisse, quòd multo fiant cum labore, inordinatoque potu. Pepulerunt ex Sparte unguétorum artifices Lacedæmonij, uelut qui oleum corrumperent: sic eos etiam qui lanas inficerent, uelut qui lanarum candorem cognosci non paterentur. Prohibuit & Solon in suis legibus homines unguenta uendere. Nunc autem non odores solum uirorum, ut ait Clearchus libro tertio Vitarum, uerumetiam colores cum delitias quasdam habeant, eos effœminatos, qui ijs utuntur, uos autem delitias iucundum quidpiam habere putatis à uirtute seiunctum? Sappho cum fœmina esset ac poëtria, quidam habebat ad ueritatem, quæ idcirco delitijs honestum iniungere gaudebat cum dicat, Ego uerò delitias amo, quamuis honestum cupio quæ consequantur ac splendorem, in quibus manifestū omnibus facit quod uiuendi cupiditas & splendorem habebat illi, & honestatem, quod familiarem significat uirtutis. Quamuis Parrhasius pictor præter concinnitatem supraque eius artem delitijs deditus esset, uocatꝙ magnificentiam ex uirgatis quibusdam poculis hausisset ac dignitatem, uerbo uirtutem amplectebatur, cum omnibus eius operibus inscripsisset in Lindo,

Virtutem uenerans, & uiuens molliter ista
Parrhasius patria pinxerat ex Epheso.

Videtur autem mihi superbus quispiam fuisse, qui grauiter tulerit delicatum ac pulchrum uirtutis deturpatum, tanquam accersito grauiter in delitias ob impensa fortuna ei concessa inscripsit, delitijs uir deditus. Verum tamen cum se uirtutem uenerari inquiat, persegendus

rendus est: hæc scripta sunt à Clearcho. Sophocles uerò poëta Venerem uoluptatem quandam existentem inducit in actu Cretensibus unguento perfusum dæmonem, ac in terram spectantem; Palladem autem mentem & prudentiam: Virtutem oleo perunctam & exercitatam. His occurrens Massurius inquit; ò fœlix, an non nosti quòd sensus nostri, qui sunt in cerebro nostro excitantur suauibus odoribus, atque puriores sanioresque efficiuntur? sicuti Alexis ait in Mala; sic sanitatis maximam partem bonos odores cerebro con cedere. Scribit etiam robustissimus bellicosissimus poëta Alcæus; suaue effudit nobis unguentum infra pectus. Scribit alicubi sapiens etiam Anacreon; præmium protẽdis syringum caua pectora unguento perunctus, cum pectora ungi unguento iussus fueris; in quibus est cor, uelut quod recreetur scilicet suauibus odoribus. Hoc non solum boni odoris gratia faciebant, cum is ex pectoribus iuxta naturam eleuaretur ad odoris sensum, sed idcirco quòd animæ sedem in corde collocatam esse arbitrabantur, sicuti Praxagoras Philotimusq; medici tradiderunt. Inquit etiam Homerus:

Pectora percutiens, uerbis cor increpat ultro.
Murmurat interius, cor. &; Hectori at ipsi
Percutit hinc animus trepidanti in pectore sæpe.

Quod signum maximè idoneum esse arbitrantur, ad demonstrandum quòd hic anima sit sita. Nam in decertationibus quę fiunt in suffragijs, ut saliat palpitetq; cor timidissimè contingit, unde & Homericus inquit Agamemnon;

Cum timeam ualde Danais, nec pectora, nec cor
Firma manẽt mihi, sed trepidãt; cor, pectoraq; extra
Exiliunt, trepidant subter frigentia membra.

Sophocles.

Sophocles etiam absolutas à timore dicentes introduxit; in animo neq; tripudiat clara timoris soror, Anaxandrides trepidantem inducit qui dicat: ò malum cor gaude, quam solum es malum corporis: initium enim rectum si uideris mordentem. Scribit Plato rerum omnium opificem pulmonis naturam illi apposuisse, primum quidem mollem ac sine sanguine; postea hiatus quosdam uelut in spongijs perforatos habentem, ut in grauium malorum expectatione palpitans, & exultans mollem ac sensim faciat trepidationem. Verumenimuero coronas eas etiam quæ ponuntur circa pectus poëtæ hypothimiades uocarunt ex florum uaporatione, non autem quia animam thymum appellauerint, sicuti nonnulli arbitrãtur. Primus Archilochus unguenti nomine usus est, cum dicat:

καρδία.

Anus nec unguentis perun&ta cum foret.

Et alibi dixit, perungi iam senex:

Et pectus unguento, & comas amauerat.

E myrrha & smyrna dicitur apud Aeoles, quando unguenta plurima ex myrrha perficiuntur, atque ex hac sola unguentum stacte uocatum. Cognouit quidem Homerus unguentorum unctiones, at oleum unguenta ipsa appellauit, cum epitheto; Roseoq; perunxit oliuo. Et alibi inquit: sacrificantem Venus apud ipsum Hectoris cadauer roseo perunxit oliuo diuino: atq; hoc quidem ex floribus. De eo quod ex aromatibus conficiebatur, quæ dicebantũr odoramenta, meminit cum de Iunone loquitur:

Ambrosia primum prædulci corpore sordes
Abluit, inde cutem niueam, peploq; perunxit
Diuino, fuerat illi quod forte sacratum.
Cuius odor moti uenit Iouis atria firma.
Sed tamen & uastas terras, cœlumq; petiuit.

Vario-

Variorum locorum unguenta, eorumq́; uires. *Cap. XV.*

OPtima fiunt unguenta pro certis locis, ueluti in libro de Vnguentis testatur Apollonius Herophilus, ita inquiens: iris optima fit in Elide & Cizyco: rosaceũ unguentum optimum in Phaselide fit, ex Neapoliq́; & Capua asportatum: Eroninum in Solis Ciliciæ populis, & in Rhodo: nardinum in Tarso; Oenante Cypria unaq́; Adramyttinum: amaracinum Coum, & melinum, Cyprinum Aegypti antecellere iudicatum fuit: secundum locum Cypriacum obtinet, & id quod fit in Phœnica, post q̃ sequitur ex Sidone. Illud uerò quod panathenaicum uocatur, Athenis. Metopium & Mendesium optima conficiuntur in Aegypto: conficitur autem metopium ex oleo nucum amararum. Nam & impensas suppeditantes, & materia, & artifices optimum unguentum efficiunt, non autẽ loca. Ephesus egregia prius inquit unguenta conficiebat, ac Megaleũ præsertim; nunc uerò nequaquã. Excelluerunt ob diuitias unguenta etiam in Alexãdria ob Arsinoes Berenicesq́; studium. Optimum fiebat rosaceũ in Coryna. quo tempore magna uiuebat Berenice. Oenanthinum antiquitus mediocre, at primũ postea in Adramyttio cõficiebatur ob Stratonicã Eumenis. Syria omnia prorsus unguenta optima præbebat, & præcipuè telinum; nunc autem nequaquam. Excellebat Pergami etiam, nunc longe secus, cum unguentarius thurinum unguentum excogitasset, quod à nullo antea fuerat inuentum. Si bonum unguentum frugi infundatur supernatat: at mel bonum peiori infusum inferiorẽ locum petit, nam illius quod est deterius superfluitat. Vbi de Aegyptijs unguẽtis mẽtionẽ fecit Achęus, ita inquit in Certaminibus:

ἰνάνθη

labrusca

Argenteo

Argenteo manum.lapidis hinc Cyprij

Dabunt ornamentum unctionum Aegyptiarum.

Nominauit alicubi Didymus etiam Stacten uocatam ob myrrham,quam in Aegyptum perlatam,ad Græcos deportari inquiunt.Hicesius libro secundo & tertio de Vnguentorum materia inquit:alia sunt ungnenta,alia pigmenta:rosaceum maximè idoneum myrrhinũ præterea,ac melinum:quod etiam stomacho cõfert, ac utile est lethargo laborantibus. Oenanthium stomacho confert,quod etiam mentem seruat minus oppressam. Sambucinum ac serpellinum ad potum sunt idonea, similiterq; crocinum, quod sine multa myrrha fit confectum.Stacte etiam ad potum conuenit,& nardus.Telinum dulce est & molle. Leucoinum uerò & susinum quod fit ex lilijs. Sisymbrinum etiam & serpyllinum. In Cypro uerò & lilium, optimum autem in Aegina & Cilicia. Myrrhinum fit ex folijs & Oenanthinum, quæ planta in Cypro nascitur mõtana & fœcunda.Nõ fit in Græcia,quia caret odore. Terinũ fit ex radicibus & nardinum,ex costoq; amaracinum. Quòd unguẽtis perungi maximè studebant antiqui uel ex hoc declaratur, quòd scitur quæ nostrum singulis membris conueniant. Idcirco ait Antiphanes in Thorycijs siue excauante: Sed lauabantur hæ duo ex gemmata pelui, Aegyptio unguento pedes & crura. Phœnicino maxillas ac mãmas, sisymbrio alterũ brachium, amaracino cilia & cæsariem,serpillino genua & collum. Cephisodorus in Trophonio:postea emo ut mihi perungam corpus unguentũ irinum,roseumq; admiror Xanthiæ, pedes seorsum perũgo baccharino,ò cinęde tuis pedibus ego baccharim emam? Anaxandrides in Protesilao,unguentũ à Perone, ex quo heri datum est Melanopo, magnificũ Aegyptium;quo nunc ungit pedes Callistrati. Mentionem

Μυκοῖνον ex albis uiolis.

nem fecit huius unguentarij Peronis Theopompus in Admeto & Hedychare. Antiphanes in Antea: apud unguentariũ ipsum reliqui: ex unguentis futurus est cinnamomumq; ferre, & hæc nardina.

De bacchare, brenthio, regio, psagda, plagonio, megallio unguentis. Cap. XVI.

EST unguentum quoddam, quod baccharis apud Comicos nominatur: cuius mẽtionem fecit his uerbis Hipponax: nares perũxi bacchare, quæ est uelut crocũ. Achæus in Aethone Satyrico: bacchare perfusum alijsq́ue refrigerantibus excitatum ad diuinum capillum. Ion in Omphale. bacchares, & unguẽta, & sardianum ornatum cognouisse coloris præstat, quàm mortem Pelopis in insula. Sardianum ornatum in his significauit unguentum, quando Lydi ob uoluptatem celeberrimi fuerunt. Illud Lydopassus apud Anacreontem, pro deditis uoluptati intelligunt. Meminit Sophocles etiam de bacchare. Magnes in rebus Lydis: soluentem oportet bacchare perfusum: ac nonnunquam baccharis non est unguentum. Aeschylus enim in Amymone separatè ac distinctè: ego bacchares tuas, & unguenta. Et Simonides; unguẽtis unctus sum, & odoribus, ac bacchare. Aristophanes in Cerealia celebrãtibus; ò Iuppiter uenerande quo pacto nefarium scrinium cõtinuò lotum unguenti ac baccharis odorem emisit? De unguento Brenthio hoc pacto meminit in nugis Pherecrates; constiti ac iussi nobis unguẽtũ brenthiũ infundere, ut infunderet adeuntibus. De Regio unguẽto mentionem fecit Crates in Vicinis, ita inquiẽs; multò dulcius ò Iuppiter regio unguento: & de brenthio cum dicat, brenthio, regio, psagda, Aristophanes in Cõuiuãtibus, affer, ut ui-

ut uideam quid tibi do; num ex unguentis psagdam amas? Eupolis in facili; & psagdam eructantem: Eubulus in coronas uendentibus;

Aegypria psagdanc ter lota ut fuit.

Scribit Polemon in ijs, quæ misit ad Adæũ unguẽtum quoddam apud Eleos Plagonium uocari, quod à Plagone quodam inuentum fuerit. Similiter & Sosibius narrauit in Similitudinibus: sicut Megalium, quod à Megalo Siculo nominatum fuit. Alij Megalum Atheniensem fuisse asserũt. Meminit de illo Aristophanes in Telmissensibus, Pherecrates in Peralo, Strattis in Meda hoc pacto; & dico quod fers unguentũ ipsa tale, quale nunquam coxit Megalus, neq; Dinias quidem Aegyptius, neq; uidit neq; habuit. Meminit his uerbis de Megallio unguento Amphis in Vlysse;

Texisse muros uellere & Milesio.
Vnxisseq; unguento statim Megallio.
Perfundite & fumis bonis mox regiam.
Audisti here ipse nunquid hoc quando prius
Tu suffimentum? Anaxandrides in Tereo;
Sed sponsa sicut nominata regia
Perungit unguentis corpus Megallijs.

De nardino, fæda, unguentorumq; studiosis. Cap. XVII.

μυρίσασθι μυρώμασιν, ὀ μυρίσμασιν.

DE nardino unguento ita scriptum reliquit Menander in Reticulo, suaue unguentũ, suauis puer, qui enim non nardinum? unguento huiusmodi ungi per ungi dixit his uerbis Alcæus in Palæstra; cum perunxisset inclusit, pro ea unguentis non unctionibus dixi. Aristophanes in Concionantibus; quæ caput unguentis peruncta sum. De unguento fæda uocato, meminit

Epily cus

Epilycus in Coralisco, baccharis & fæda simul. Aristophanes in Conniuantibus; & in Mariscis. Eupolis fædā eructantem: illud inquiens, quod Nicander Thyatirenus de ualde delitijs dedito intelligit. Asserit Theodorus esse illud suffimentum quoddam. Multò sanè precio unguenti cotyla Athenis uendebatur, atque quinque minis, ut testatur Hipparchus in Pernoctante: ut uerò Menander, in Mulieres odio prosequēte. Antiphanes in Phrearrho Stactis mentionem faciens de unguēto inquit; Stacte duabus minis: non placet mihi: nequaquam. Neque Sardianorum genus solum unguentorum erat studiosum, sicut Alexis inquit in poculorū artifice; semper unguenti studiosum Sardianorum genus: uerū etiam Athenienses ipsi, qui omnibus hominibus optimorū uitæq; cōferentium introductores extiterunt: apud quos cum intolerabile esset unguentorum precium, uti paulò ante dicebamus, non tamen idcirco ab unctionibus abstinebant. Sicuti neq; nos nunc ita preciosum sit optimum, ita ut nugæ prorsus hæc in introducente in domum Alexidis esse uideantur; non enim ex alabastro perungebatur; cum res sit quædam tēporanea, sed columbas quatuor dimittebat perfusas, non eodem per Iouem unguento omnes, sed singulas proprio; quæ circū uolitantes nostras uestes, strataq; cōspergebant. Sed ne inuideatis mihi uiri summi Græcorū; cū sacrificarē irino unguēto perfusus sum. O per Deos suauis uoluptas, magisq; existēs; Laconicū sanguinē polluere: licet manibus, uelut nūc nos facimus, cū hauserimus totū corpus perungi, ac præcipuè caput.

Cur unguentis usi sint in conuiuijs. Cap. XVIII.

Scribit Myronides in libro de Vnguentis & coronis hinc esse ortā occasionem ut caput ungerent inter

pocula, quia quod præassumptum fuerat ab ijs, quorũ caput est aridum, superius fertur atq; attrahitur. Idcirco accidit ut cum febres corpora adurant, capitis tempora humectent, ne huc ad siccum ac uacuum impetũ suum intendant fercula præassumpta. Hoc cum ratiocinarentur, uiniq; lationem ad superiora in potu pertimescerent, caput pingui perungi oportere duxitarunt, quia minor impetus caput ipsum inuaderet si id humectassent. Nã leuioribus semper se addẽs uita, atq; ijs quæ ad fruitionẽ delitiasq; inducunt, ad unguentorũ usum se facile contulit. Vti autem oportet ò Cynulce Theodore unguẽtis ijs in potu, quæ minime caput infestent, sed & quæ paululũ stringant ac refrigerent. Quærit doctissimus Aristoteles in Naturalibus quęstionibus cur unguẽto perfusi magis fiãt cani, nunquid idcirco quòd unguentũ exiccat ob aromata? quare siccãtur unguẽtis utentes: siccitas uerò magis canos facit, nã siue canities siccitatẽ operetur, siue inopia sit caloris, labefactat omnino siccitas: quamobrẽ poliũ etiã efficit citius canos: ebibitur enim naturalis capilli humor. Legi iucundissimè uiri amici octauũ ac uigesimũ Historiarũ Possidonij librũ, cum quiddã dicat de unguẽtis, quod obseruaui non alienũ sanè à nostro symposio: scribit enim philosophus; in Syria in conuiuijs regijs, ubi coronæ datæ fuerunt conuiuis, quidã Babyloniorũ unguentorũ paruos utres habentes ingrediũtur, atq; circumeuntes longe coronas ex his accumbentium conspergunt ac irrorant unguentis, nihilq; aliud externum rigant.

De Iano coronæ inuentore. *Cap.* XIX.

VErum quando ad hoc usque orationis profecti sumus, uobis modulationem quandam in Amorem conferam,

conferam iuxta poëtam Cytherium, quòd Ianus scilicet, qui Deus est apud nos, quē patrem uocare consueuimus, primus coronam inuenit. Hoc Dracon Corcyreus narrauit ita scribens in libro de Lapidibus: fama est Ianum fuisse bicipitem, cum alteram faciem haberet à tergo, alteram ante. Ab hoc & fluuius Ianus, & mons, in quo ille habitauit, uocatus fuit. Primū hunc coronā, primum tumultuarios pontes, nauigiaq; inuenisse aiunt. ac primū ęreum nummum consignasse. Cōplures idcirco ciuitates in Græcia, in Italia & Sicilia bicipitem figuram in nummis imprimere solent, ex altera uerò parte uel pontem, uel coronam, uel nauigium. Hunc fama est sororem duxisse * καμισένον μνναι- θηδα * filiamq; Olistenem habuisse; qui cum ad res maiores aspiraret, in Italiam enauigauit, montemq; incoluit non procul à Roma, qui ab illo postea Ianiculum fuit uocatus.

De potu boni Dæmonis. Cap. XX.

CVm tot dicta fuissent de unguentis, complures postea boni dæmonis poculum postularunt, alij Ioui seruatori, alij sanitati. alijq; alijs dicarent, uisum est facturos nos esse operæprecium, si poëtas citaremus, qui harum mistionū mētionem fecissent, de quibus & ipse ego recensebo; Antiphanes in Agrestibus ait, Harmodius dicebatur, Pæana uerò quædā Iouis seruatoris magnam acatū cepit. Alexis in Fœneratore, siue Mentiente; sed ipsi infunde Iouis seruatoris Deorū omniū mortalibus utilissimū: ò Iupiter seruator si ego conspersero, ne expectes fiducia fretus. Nicostratus in Pandroso: ego

etiam amicissima pocula sanitatis ipsi impleui; cape tu sanitatis, fer bona fortuna: est autē ô pater fortuna mortaliū rerū, prouidentia uerò cęcum quiddam & incompositum. In Actu eodem mentionem fecit & boni dæmonis mistionis, cuius & omnes ferè poetæ antiquæ comœdiæ. Sic autem scriptum reliquit Nicostratus;

Citissimè fundens boni sed Dæmonis
Hinc auferat mensam mihi: quod sufficit
Ego Satur nam sum boni ipse dæmonis.
Sumo, capiens hanc auferas quæso statim.

Xenarchus in Geminis, quàm bonum conniuere aliquando, & ipse incipio; at boni dæmonis peritus excitauit optata phiala. Iouis autem seruatoris ipsam citissimè perdidit, ac immersit me, uides? Eriphus in Melibœa; ebibisti uerò prius quàm boni dæmonis caperes, priusquàm Iouis seruatoris. Theophrastus in libro de Ebrietate uinum purum scribit, quod in cœna dabatur, quod boni dęmonis appellant, esse potionem, cuius perexiguum gustauit, ueluti solo gustu in memoriam reuocantes uini ipsius uim, Deique munus ipsius. Postea quàm impleuissent, præbuerunt ut minimum esset haustum, tum tertiò se flectentes in genua, ex mensa capiunt, tanquàm Deo supplicarent, ne quidpiam agant minus honestum, & ne in uehemens aliquod potus huius desiderium incidant: atque ut quod utile decorumq; est ex ipso accipiant. Philochorus libro secundo Atthidis legitimum tum fuisse inquit, ut post cibos uinum nō mistum ab omnibus gustaretur, quod & gustus gratia. & potentiæ ipsius boni dæmonis demonstrationis hauriebāt, reliquum uerò erat mistum. Idcirco effectum est ut Nymphas Dionysij nutrices fuerint nominatæ. Quod autem mos esset mensas auferre

post

post datum boni dæmonis potum, declarauit ipse Dionysius Siculus per suam impietatem: nam cum aurea mensa in Syracusis Aesculapio esset apposita, cum mero boni dæmonis prouocato mensam auferri iussit. Apud Græcos autem ueluti soli sacrificantes, ut autor est Phylarchus libro Historiarum duodecimo, mel libāt, cum uinum non inferant altaribus: quia æquum esse arbitrantur: ut Deum ipsum. qui omnia continet, omnibus dominatur, semperq; mūdum circumeat, ab ebrietate prorsus esse alienum credant.

De carminibus conuiualibus & pæanibus. Cap. XXI.

MEminerunt plurimi de Atticis illis conuiualibus carminibus, quorum ob antiquitatem operæ precium esse uidetur ut mentionem faciam, tum etiam ob eorum simplicitatem qui ea composuerunt, quiq́ue in hoc poëticæ facultatis genere gloriam aliquam sunt consecuti, uelut Alcæi & Anacreontis. Admirabilis fuit Praxilla Sicyonia in ipsa conuiualium carminum poësi. Non appellantur autem carmina conuiualia ex carminum ipsorum ratione, quia fuerit inæqualis, cum in remissis inæqualia esse dicant, uerum cū tria sint genera, sicuti testatur Artemon Cassandreus libro secundo Vsus, in quibus ea canuntur, quæ pertinent ad congressus, quorum erat primum quòd lex erat, qua omnes canere iubebantur; secūdum quòd omnes canebant quidem, non tamen cum ex quodam ambitu cantum exciperent: tertium uerò in omnibus ordinem seruabat, quem non etiam omnes consequebantur. sed prudentes tantum quiesse uiderentur, atq; si secun-

σκολιὸς obliquus et inæqualis. inde σκόλια haec carmina.

si secundum locum esse contingerent. Quapropter uelut confusio esset quædam solum, quæ neque simul, neque deinde haberet, sed utcunq; esse contingeret, carmen ipsum inæquale fuit appellatum. Canebatur huiusmodi carmen ubi communia omnibusq; necessaria finem consequerentur. Hæc carmina canebant sapientes: atq; singuli odam aliquã pulchram in medium ut proferrent dignum existimabant, eamq; pulchram adhortationẽ, sententiamq; utilem uitę habere opus esse crediderunt. Ex Dipnosophistis igitur carmen hoc conuiuale dixit quidam; hic quis hoc: omnia uerò dicta huiusmodi fuerunt; Pallas apud Tritonem fluuiũ nata, regina Pallas crepusculi; hanc ciuitatẽ & ciues sine desidia, seditionibus, ac cædibus importunis, tuq; & pater diuitiarum. Mater Olympiam uideã, Ceceresq; coroniferas: in temporibusq; aptis, pueris Proserpina gaudeat, beneq; apud hanc ciuitatem in Delo Latona filios aliquando peperit, Phœbum scilicet regem auream comam habentẽ, Apollo agrestiorem ceruos percutientẽ Dianam, quæ robur habet mulierum. Iopam Arcadiæ rex inclytas orchestras Bromij faciẽ habentẽ nymphis lætis Iopam in meis gaudijs. Innocuis cane lętatus, uicimus ut uolebamus: uictoriam Dei præbuerunt à Pandroso ferentes ad iucundam Palladẽ. Postea licebat cu iusmodi essent singuli pectus aperire. Mentem posthęc inspicere cum rursus clausissent uirum existimare amicum mente dolis carente. Sanum esse mortali homini optimum est, secundũ esse formosum, tertiũ sine fraudibus esse diuitem: quartũ uerò cũ amicis florere. Cum hoc auditum esset, omnesq; ob ipsum gauisi essent: cõmemorantes quòd illius mentionẽ fecerit bonus Plato uelut rectè dicentis: inquit Myrtilus Anaxandridem ipsum

ſum ſubſannaſſe Comicũ, cũ ita dixerit in Theſauro:

Conuiuij quicunq; carmen repperit,
Quòd optimum ſit eſſe ſanum ante omnia
Rectè putauit. & ſecundum mox bonum
Pulchrum eſſe, diuitemq; tertium: uides
Inſanus ut fuit, ſecundum nam locum
Poſt ſanitatem cepit eſſe diuitem.
Pulchræ bibentes ſunt feræ turpiſſimæ.

Dictum poſtea fuit & hoc: ex terra opus eſt nauigationem perſpicere ſiquis poſſit, palmamq; habeat, ac ubi fuerit in Ponto præſenti accurrere neceſſe erit. Carcinus autem hæc inquit: pulcherrimum ſerpentem capiens rectum: Sociũ oportet ſimul carmina cõuiualia nõ excogitare, ad myrti ramum enſem ferã, uelut Harmodius & Ariſtogiton, ubi tyrannũ interfecerunt, Athenasq; in ſuam libertatẽ uendicarunt. Amiciſſime Harmodi perijſti: in beatis inſulis te eſſe inquiunt, ubi & uelox Achilles, Tididemq; ferunt bonum Diomedem. Ad myrti ramum enſem feram, uelut Harmodis & Ariſtogiton ubi in Palladis ſacris Hipparchum uirum tyrannũ occiderunt; ſapientem ſemper erit gloria in terris amice Harmodi & Ariſtogiton, quia tyrannum interemiſtis? Athenasq; in libertatẽ reuocaſtis. Admeti rationẽ diſcas amice; bonos ama & uenerare, à malis abſtine: cum malis ſcias perexiguam ineſſe gratiã. Fili Telamonis Aiax bellator: cum diceret optimũ Danaorum ad Troiam accedere, & Achillem. Telamonẽ primum, ſecundum Aiacem Danaorum ad Troiam accedere inquiunt, & Achillem. Vtinam pulchra lyra eſſem elephantina, ac me ferrent formoſi pueri in chorum Dionyſiacum. Vtinam ignis expers magnũ pulchrũq; eſſem uas aureum, formoſaq; mulier me ferret puram

 adhibens

adhibens mentem: ſimul me cognoſceret, ſimul amaret, ſimul coronaret. Cum me inſaniente conſiſte, cum tēperante ero tēperans: ſub quęuis lapidem ſodalis ſcorpius ingreditur. Caue ne te feriat: ſublime omnis ſequitur dolus, ſiccā glandē hanc habet, hāc optat accipere. Sic & ipſe cum pulchram habeam puellam, hanc accipere cupio, Lena & balneator hunc habēt fermè morē, hic uas balnearium bonū, malumq; lauit: infunde minister in uas, non autem in lapidem, ſi uiris bonis opus eſt iam infūdere. Lapideus dabitur fluxus. Cuiuſmodi uiros perdidiſti pugnando, & bonos & nobiles qui declararūt tunc, quales patrē ſunt cōſecuti, quicūq; uirum amicum non prodiderit, magnum conſequitur præmium iuxta meam opinionem apud Deos & homines. Eſt autem conuiuale carmen (ut aiunt nonnulli) etiam id ab Hybria Cretenſe factum, quod ita ſe habet, ſunt mihi multæ diuitiæ haſta & enſis, ac pulchrū ſcutū tutela corporis; hoc enim aro, hoc meto, hoc dulce uinū ex uiribus peſsūdo, Hoc dominos ex ſentētia me moriaq; deturbo. Illi uerò, qui haſtā & enſem pulchrūque ſcutum tutelā corporis habere non audent, genua flectentes meū adorant dominū, magnum regem appellantes. Cum hæc dicta eſſent, inquit Democritus; uerū tamen & illud, quod à doctiſſimo Ariſtotele in Mercurium Atarneum ſcriptū fuit, non eſt Pæan; uelut ait Demophilus, qui philoſophū impietatis accuſauit. in pudorem ab Eurymedonte cōparatus, uelut irreligiosè ageret, quotidieq; in conuiuij Pæanem in Mercuriū caneret. Quòd autem nullam Pæanis opinionem cantilena præbeat, ſed conuiualiū carminū unius alicuius, ac dictionis forma quod eſt ab initio, uobis ego declarabo; Virtus laborioſa humano generi ueſtigatio optima

uitæ:

uitæ: ob tuam uirgo formá mors est æmulatione plena inter Græcos, laboresq; perferre perniciosos insuperabiles. Talem in mente concipis fructum immortalem, auro meliorem & parentibus, leniter splendentem tui somni. Tua causa diuinus Hercules Ledæq; filij multa perpessi sunt. Operibus uim tuam quæritantes. Tui desiderio Achilles & Aiax ad domos inferorum accesserunt, tuæ amicissimæ formæ gratia Atarnisq; alumnus solis destituit lumen. Decantatus enim ob opera, immortalē ipsum Musæ Mnemosynes filiæ augebunt, Iouis Hospitis reuerentiã augentes, amicitiæq; firmę præmium. Ego non noui profectò an quispiã pæanicum aliquod idioma in his perspicere possit, cũ apertè is dicat, qui scripsit, Mercurium perijsse: cum dicit, tuæ amicissimæ formæ gratia, Atarnis alumnus solis destituit lumen. Neq; enim consuetudinem habet Pæanicam, uelut pæan; qui in Lysandrum Spartanum factus est uerè, ut in Terminis Samiorum inscriptis testatus est Duris, quem cãtari inquit in Samo. Est is etiam pæan, qui in Craterum Macedonium factus fuit, quem composuit dialecticus Alexinus, ut scriptũ reliquit Hermippus Callimachius lib. primo de Aristotele. Cãtatur hic pæã in Delphis, dum puer aliquis citharã pulsat, Is etiã, qui cōpositus fuit in Aegemonem Corinthiũ partem Alcyones, quem Corinthij cōcinunt, pæanicã habet acclamationē. Apposuit ipsum Polemon expositor in epistola ea, quã ad Aranthium scribit. Extat & pæan in Ptolemæum, qui primus regnauit in Aegypto, quem Rhodij canunt. Habet acclamationem io pæan, ut Geórgus inquit in libro de Sacrificijs in Rhodo. Scribit Philochorus Athenienses pæanes canere in Antigoni Demetrijq; honorem: eos inquam, qui compositi

 fuerunt

fuerunt ab Hermippo Cyziceno, cum essent æmuli cõplures qui pæanes composuerát, at Hermocleis fuisset præpositus. Veruntamen & Aristoteles ipse in defensione suæ impietatis, nisi falsa sit oratio, inquit: cum nunquam sacrificare uellem Mercurio tanquam immortali, tanquam mortali monumentum constitui, atq; cũ naturam immortalem facere uellem, illud epitaphijs ac honoribus est decoratum.

Stridulæ odæ, Syrbenæ chorus. *Cap.* XXII.

CVm tot dicta fuissent à Democrito, ait Cynulcus quid mihi calices illos in memoriá reuocasti, iuxta sapientem Philotem: nihil enim gulone Vlpiano præsente cõmemorare conuenit, quod studio dignũ uideatur: siquidem complectitur hic magis stridulas odas, quam eas, quæ studiosè sunt factæ, cuiusmodi Locriæ sunt uocatæ, cum natura sint mœchidæ, sicuti: & suauiter quid pati, ne prodas nobis quæso priusquàm illũ iens excitem, ne magnum malum inferas in me etiam infelicem: dies est, at nónne iam lucem per fores uides? cantilenarũ huiusmodi plena tota ferè est Phœnicia: in qua hic etiã calamo canens circuibat, unà cum ijs, qui uocatos Colabros cõposuerant. Dictũ est nomen bone Vlpiane: atque Demetrius Scepsius ita inquit libro decimo Troici apparatus; Ctesiphon Atheniensis uocatorum colabrorum poëta, quem Attalus, qui primus post Philetærum regnauit in Pergamo, rerum regiarum in Aeolide iudicem creauit. Hic idem Historiographus libro decimo nono eiusdem tractatus, cum plurimũ inquit Mnesiptolemus Historiographus posset apud Antiochũ Magnum cognomẽto, filiũ Seleucũ natũ fuisse

ait

sit hilarium cantilenarũ poëtam, cuius carmina semper canere consueuerunt. Et ego pueros amabo: multò magis enim conducet, quàm ducere uxorẽ: nam puer uel in castris præsens magis prodesse poterit, ac postea in eum aspiciens inquit: uerum quoniam mihi succen ses, accedo ad enucleandum tibi quis sit, Syrbenę chorus. Tum Vlpianus, putas me inquit sceleste ob ea, quæ dixisti irasci? aut uel minimam tui rationem habere canis audacissime? uerum quoniam te me docturum esse profiteris, fœdera tecum cõponam, non scorta: tu uerò doceto solum quis sit Syrbenęorũ Chorus. Clearchus ò optime ita scribit libro Disciplinæ secũdo: Chorus Syrbenæorum quidam relinquitur, atque singulos ea canere opus est, quæ uoluerint; mentem adhibentes nequaquam assidenti, aut Chorum instituenti; Verũ ille spectator est ipse multò minus his ordinatus. Nam iuxta Matronem Parodum:

Prudentes ualde primum quicunque fuere,
Eubœus, simul Hermogenes, paritercꝫ Philippi,
Occubuere, domumcꝫ iuerunt Ditis auari.
At Cleonicus adest quidam, quem ęterna senectus
Cepit, non uatum ignarus, non ille theatri est.
Defuncto cui posse loqui Proserpina donat.

De Parodis. *Cap.* XXIII.

TV uerò uel uiuus bone Vlpiane omnia perquiris, nihil autẽ dicis, & qui suauiter dixerit de carminibus bone mi sodalis, dũ fœdera etiã seruamus. Cui respõdit Cynulcus: Complures parœdiarum poëtę fuerunt amice, at celeberrimus omniũ Eubœus Parius, qui Phi

 lippi

lippi tẽpestate floruit: hic est is, qui Athenienses etiam carpebat, cuius quatuor etiam libri seruantur: mentionem illius fecit Timon libro primo Sillorum. Polemõ libro duodecimo rerum à Timæo gestarũ, hæc ita scribit, ubi de ijs narrat, qui parœdias conscripserunt; & Bœotium & Eubœum, qui conscripsere parœdias. Eloquentes dixerim, quia commodè iocantur, atq; omnibus antiquioribus poëtis in eo genere præstãtiores fuerunt. Dicendum est autem Iamborum poëtam Hipponactem eius generis inuentorem extitisse: inquit enim ille in Hexametris;

Musa mihi Eurymedõta canas, maris ille Charib-(dis
Vasta uorago simul: non aptè uestitur & ille.
Dic quo suffragio fuerit mala funera passus.
Consensu populi spumantis ad æquoris undas.

Vsus est Epicharmus etiam Syracusius paulò post in quodam actu; Cratinusq; poëta antiquæ Comœdiæ in Viduis, ex ijs qui illius tempestate Hegemon Thasius, quem Lentem appellarunt. ita enim inquit

Inq; Thasum ueni, sed me pepulere leuantes
Permultum fimum: sic quidam dixit & astans:
Quis tibi cunctorum suasit turpissime, pulchrum
Quis fundamentum pedibus conscendere iussit?
Omnibus his dixi paulò post talia uerba.
Inuitum monumenta pepulere subire.
Pauperiesq; rates Thasias quæ scandere cogit.
Ad turpes homines qui perdunt, & perierunt
Qui mala nunc etiam componunt tristia tristi
Forte malo. queis ipse simul petij posuiq;.
At non lucra feram rursus, seruabo profecto
Nil ego: at argentum in Thasios prębebo uolentes.
Ne mihi Achaiadum in domibus succenseat ulla.

Dum

Dum panem domibus mulier digessit Achiua.
Ac ne forte ferat seruantes fœmina spectans,
Gaudia cantabas sociorum lætus Athenis.
Quinquaginta ferens drachmas, tu parua dedisti.
Astitit ista mihi uoluenti in pectore Pallas.
Aurea uirga manu fuit huic, dixit, tetigitq́;
Tristia Lens perpesse capis certamina praua.
Confisusq́; magis cecini iucundior ipsa.

Composuit parœdias & Hermippus poëta antiquæ comœdię, atq; primus his in certamina ista Citharistarũ uenit Hegemon, ac parœdijs alijs uicit apud Athenienses: & Gigantum pugna. Scripsit etiam comœdiam in antiquam cõsuetudinẽ, quam Philinnim inscribunt. Permulta uenusta dixit Eubœus etiam in poëmatibus, ac de balneatorum pugna:

Aeratis uasis se percussere uicissim.

De tonsore mulieris gratia à figulo reprenso

Nec tu cæsariem cædas huic optimus ut sis
Nec tu Pelides.

Quòd autem honor quidam his haberetur apud Siculos, testatur Alexander Aetolus in tragœdiarum magistro hoc modo, cum elegiacum carmen fecisset;

Ex patria pepulit sic mens Agathoclea prudens.
A priscis didicit patribus ille suis
Externis comes esse uiris, uersarier unà.
Hospes Mimnermi Iuppiter ut, sit opus
Plura feras pueri fueris cum captus Amore.
Hereus quæ scripsit carmina splendor habet
Diuini eloquium prope qui se sectetur Homeri.
Velabis; clara uel tenebrosa facis.
Vel qui fœmineo nimium capiatur amore.
Corticis haud fausto numine tegmen adest.

Gratiam

Gratiam habens Sicille Syracusijs, ubi adiuit
Bœotos, cantus audijt inde suos.
Nec minimum Eubœi mulcebant pectora uoces.

De lucernis & facibus. *Cap. XXIIII.*

CVm dicerentur complura huiusmodi ab omnibus, ubi uesper tandem nos comprendit, dixit quidam, puer lucernam, alij lychnum, alij faculam, sic enim appellari inquiunt lampadem ex cortice confectam. Hic uerò phanum, alius panum, alius lampadem, alius lychnum, alius lychnum duorum ellychniorum. Alius elanen, alius elanas, has inquiens lampades à calore appellari, atq; sic dixisse affirmans Neanthen unum ex historicis, qui fuerunt apud Attalum. Tum alius aliud, ita ut non exiguus esset tumultus cum hæc ab illis dicerentur. Dixit autem quidam Silenum linguas componentem, Athenienses scripsisse lampades Phanos uocare solitos. Timachidas Rhodius lucernam phanum esse asserit, quam habere consueuerunt iuuenes pernoctâtes, quam isti appellant elanas. Ita explicat hanc dictionem Seleucus; grabium ilignū est lignum aut querneum, quod fractum atq; scissum accenditur, atq; iter ostendit uiatoribus. Scribit idcirco Theodoridas Syracusius in Centauris dithyrambos; pix sub grabia stillauit uti. At in Tridente siue Seplasiario. prædicens,

Ego tamē pro νέαν νᾶν legerim, pro iuuenem nauitea sciliset.

Sumas tridentem, mox lucernam & inferas.
Nam commodè ipse gesto quandam ferream
Hanc ponticarum quæ ferarum membra sunt:
Lychni ferentis lumen atque cornei.

Alexis in Midone:

Gestare primus qui lucernam repperit

Noctu,

Noctu, digitos curabat ille prouidè.

Idem Alexis in Numine afflato:

Nos increpare censeo quosdam obuios
Quòd ambulo hic per hoc tempus certè ebrius.
Nam qualis est ò per Deos phanus? solet
Sol qualis esse splendidus dulcissimus.

Anaxandrides in Hybria;

Capto ipse phano lychnon accendes mihi.

Dixerunt alij lampadem phanum appellari, alij fascicu lum incisorum lignorum. Menander in Consobrinis

Nam phanus est aqua repletus totus hic.
Vertendus est, at concutere non conuenit.

Nicostratus conterraneis;

Est caupo qui uicinus est quidem, merum
Si det, si oliuum uendat ille cuipiam,
Seu mittat acetum uel ui aquam commiscuit.

Philippides in simul nauigantibus:

Nobis nihil monstrauit ipse phanus, hinc
Dixti misellus nil ego demulceor.

Pherecrates lucernulam uocatam, faculam, his uerbis uocauit in Crapatallis:

Ars quæ facularum cernitur, Tyrrhenica.

Erant enim uariæ apud Tyrrhenos comparatæ, cum Tyrrheni artium essent studiosi. Aristophanes in Equitibus; tria recta iacula concedentes facula utimur. Diphilus in Ignorantia:

Accendimus lychnum faculam quæsiuimus.

Scribit Euphorion in Historicis commentarijs Dionysium iuniorē Siciliæ tyrannū faculam in Tarentinorū urbe deposuisse, quæ tot habere lychnos accensos poterat, quot dies in ipso anno cōnumerātur. Ita cōpositam faculā militarē uocauit in Iābis Hermippus comicus.

nos λυχνεῖον faculam interpretamur cum careamus aptiore nomine, significat autem lucernarū locum.

At in

At in actu sportuligeris; Exeunti dextera ò facula. Lignũ autem cõcisum & ligatum panus nominatur, quo usi sunt pro lampade. Meãder in Cõsobrinis; ingrediens:

Panum, faculam lychnumq;, quippe lux adest
Multam facit solum. Diphilus in Milite;
Totus repletus est aqua sed panus hic.

Mẽtionẽ fecit prior his Aeschylus in Agamẽnone; ipso tanquam lampade utebantur. Mentionem fecit Alexis de Xylolychnucho, atque similis est fortasse obelisco-lychno. Philyllius lãpades dades appellauit. Est autem lychnus non antiquum inuentum. Vtebantur autem antiqui & facis, & aliorum lychnorum flamma. Clitarchus lychnum sopire inquit. Plato in longa nocte; hic in summis temporibus lychnum habebit duorum ellychniorum. Meminit de lychno duorum ellychniorum Metagenes etiam in sacrorum studioso: ac Philonides in Cothurnis. Scribit Clitarchus in Linguis Rhodios lãpadẽ factam ex uitis corticibus, Lophnidẽ appellare consueuisse. At Homerus lampades detas uacauit;

Ardentesq; detæ, terebrat quas sollicitus uel.

Appellatur lampas helane, sicut asserit Amerias. Nicander Colophonius calamorum fasciculum helanen uocauit. Herodotus libro secũdo Historiarum Lychnum dixit in neutro genere. Accensionẽ lucernarum quam nonnulli dicunt lychnorum accensionem, Cephisodorus in Sano. Semper uerò Cynulcus colluctans cum Vlpiano inquit; mihi ò puer cœnam tradens asse candelas emam, ut ego etiam dicam secundum bonum Agathonẽ ea suauissimi Aristophanis, efferte piceas iuxta Agathonem luciferas: atq; cum hæc diceret caudam clam impulit latens leo consignans basim; exiuit tacitus sanè factus ex conuiuio. Cum multi Io pæan exclamassent,

ξυλολύχνουχος quasi ligneus lucernarũ locus.

ὀβελισκολύχνος instrumẽtum ex ueru & lucerna.

ſent, Pontianus inquit; cum nullo ex diſcipulis ſapientis Ariſtotelis Clearchus Solenſis eſſet inferior, libro Prouerbiorum primo Latonam ſcribit ex Chalcide Euboeæ in Delphos Apollinem Dianamq́; portantem acceſſiſſe ad uocati Pythonis ſpelũcam. Mox cum in eos Python ferretur, Latona alterum puerorum habens in ulnis, ad lapidem acceſſit, qui nunc etiam ſub æreæ Latonæ extructę pede conſtitit: quod rei quæ accidit monimentum poſitum eſt, apud platanum in Delphis: dixit illa igitur percute puer, quamobrẽ inde dictum eſſe dicunt percute puer, & mitte pæan. Sunt qui dictionẽ flectentes in rebus etiam grauibus pro auxilio utantur & amuleto; ac prouerbiũ quoddam inquiunt Io pęan, non autẽ percute puer. Sunt multi etiam qui in ea dicant, quę finem iam ſunt aſſecuta, nam non ſimpliciter ephymnium eſſe inquiunt in prouerbio Cereris dictum Io pæan: at quia ualde nobis eſt familiare, latet quod ſit prouerbium. Alij uerò dicunt tanquam non prouerbium. Illud autem quod dictum eſt ab Heraclito Pontico in Fœderibus apertè formatũ eſt, cum prius ter dicere conſueuerint ad Deum Io pæan, Io pæan. Ex huiuſmodi rei fide Deo uocatum trimetrum depoſuit, cum utrunque horum numerorum Dei eſſe diceret. Nam cum longæ duæ primæ ſyllabę fuerint Io pæon, fit Heroum. Si breues dicãtur, Iambicum: qua ex re manifeſtum fit quòd illi iambus etiam fuerat deponendus; cum enim breues fuerint, ſi quis extremas omniũ ſyllabas in longam conuerterit, erit iambus Hipponactis. Cum nos etiã poſt hæc conſurgere uellemus, pueri ingreſſi ſunt ferentes alius acerram, alius * erat autem conſuetudo ut qui ex cœna conſurgerent, reliquumq́; merum libaſſent, puero ei qui dederat, dare, ut bibat.

ἰὴ παιήρ mitte Apollo, id eſt percute.

bibat. Pæana in Sanitatem composuit Ariphron Sicyonius. Sanitas antiquissima beatorum, utinam tecum habitem reliquum meæ uitæ: atq; promptè mea sis domestica. Nam si qua est diuitiarum gratia, uel filiorum, felicisq; hominibus imperij dignitatis, uel desideriorũ, quæ latentibus retibus Veneris uenamur, uel siqua est alia à Deis hominibus concessa oblectatio, aut si respiratio laborum apparuit, tecum omnia florent felix Sanitas. Atq; uer Charitum tecum splendet, nullus sine te est felix. * in inscripto actu ita inquit; Musæ & uinum Tyrrhenum cum octo capere didici. Hæc igitur amicissime Timocrates iuxta Platonem non sunt oblectamenta iunioris boniq; Socratis, sed studia Dipnosophistarum: nam quid melius est, iuxta Aereum Dionysium, uel incipientibus uel cessantibus, quàm uis fidei faciendæ ac elegantia?

*

FINIS.

BASILEAE

PER HENRICHVM PETRI, MENSE AVGVSTO ANNO

M. D. LVI.

